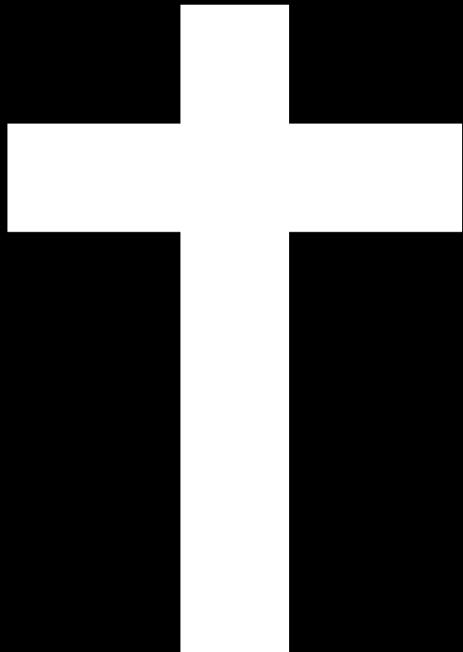

Mofu-Gudur

The New Testament in the Mofu-Gudur language of Cameroon:
Mejəwey-mey Mawiya

Mofu-Gudur

**The New Testament in the Mofu-Gudur language of Cameroon: Mejøwey-mey Mawiya
Le Nouveau Testament en langue Mofu-Gudur (Cameroun)**

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mofu-Gudur

Contributor: Aramaic Bible Translation, Inc.

All rights reserved.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files dated 14 May 2025
2b021919-36cf-59da-a35f-10c5e5548811

Contents

Matiye	1
Mark	72
Luk	116
Janj	189
Slëra ñga Ndəhay Meslarey	242
Rawma hay	309
1 Kwarinti hay	343
2 Kwarinti hay	374
Galat hay	395
Efez hay	407
Fëlepi hay	419
Kwalaws hay	427
1 Tesalawnik hay	436
2 Tesalawnik hay	443
1 Timawte	448
2 Timawte	458
Tit	465
Filemañw	470
Hebære hay	472
Jak	497
1 Piyer	506
2 Piyer	516
1 Janj	522
2 Janj	530
3 Janj	532
Jud	534
Cek ma wuzar a Janj	537

Mey-maaya-mawiya masa Matiye ma wuzlala Mey da ray

Mey-maaya-mawiya masa Matiye ma wuzlala

Matiye a wuzlala Mey-maaya-mawiya na, gweegwe letek ta masa Mark lenj Luk ma wuzlalamara. Ata tabiya a wuzlalam:

- mey da ray Jan-Baptis ma zelta ndəhay ḥga mbəfdamara menjey ata
- mey da ray baptem ḥga Yesu
- mey da ray bay-malula ma wudsey ḥga bata Yesu daa masa aŋga fa key daliyam da wuzlah-ley
- mey da ray Yesu ma zla sləra aŋga daa hwayak ḥgab Galile
- mey da ray Yesu ma daw aa berney ḥga Jeruzelem
- mey da ray meməcey ḥga Yesu da Jeruzelem
- mey da ray masləkdawa ḥga Yesu daa meməcey

Matiye na, aŋga ndaw ma cakala budaw ḥga ḥgwamna ḥga Rawm. Ama Yesu a zela ḥga səpa. Da ray ḥjene, ta', a mbəkda sləra aŋga, a daw asiya. Ara ndaw da wuzlah gula hay ḥga Yesu kuraw a ray a cew.

Matiye a wuzlala derewel aŋga na, ḥgada ndəhay Jəwif hay. A zla derewel aŋga na, ta mezəley ḥga ndəhay daa səkway ḥga Yesu amba a wuzda Yesu aa daa səkway ḥga Abərahām. Aa guzley da ray mayawa ḥga Yesu. A wudsey amba Jəwif hay a sərmara fara fara Yesu na, ara ndaw masa Gazlavay ma wala ḥga ləhdata ndəhay daa mebərey, asaya, amba a sərmara ara aŋga masa ndəhay maa guzlam da ray a daa Mejəwey-mey Magurma.

Matiye ta wuzleley mey la ga masa Yesu maa guzlda. Daa fasəlawal 5 haa 7 na, ara mey masa Yesu ma wuzda da aŋwa. Daa fasəlawal 13 mey-menjey hay daha ta meesərkədey hay mekele mekele da ray mewey ḥga Gazlavay da ray ndəhay. Daa fasəlawal 24 ta 25 ara mey da ray menjey ḥga ndəhay ḥga Yesu daa masa ata fa səkwmara aŋga ma da vəhwə ḥga zəma bay aŋga.

Daa mezley ḥga derewel e, mey mawuzlalakaya da ray Yesu daha, a ləvey: «A da zəlmara Emanəwel, anda meləvey, Gazlavay aa ta aləkwa.» (1.23) Daa mendəvey a, Matiye a wuzleley mey da ray Yesu ma ləvey: «Sərmara, yah na, yah ta akwar mandaw mandaw haa mendəvey ḥga bəla.» (28.20)

Daa derewel e kede na, mey mekele mekele dahan ḥga vəley gədanj a ndəhay:

Mey da ray maaya ḥga Gazlavay da ray ndəhay (5.3-10)

Sləra masa Yesu ma vəldatara a gula aŋga hay ḥga key (28.19-20)

*Mezley ḥga səkway ḥga Yesu Kəriste
(Luk 3.23-38)*

¹ *Yesu *Kəriste na, ara səkway ḥga Bay *Davit. Davit e may, a yawa daa səkway ḥga *Abərahām. Ndəhay daa səkway ḥga Yesu Kəriste he na, a zley ta Abərahām.

² Abərahām a na, aŋga papaŋ ḥga *Izak.

Izak may, papaŋ ḥga Jakwap.

Jakwap, papaŋ ḥga ata Juda ta məlmaha hay.

³ Juda, papaŋ ḥga ata Fares ta Zerah ma yatərwa ta ḥgwas aŋga mezəley Tamar.

Fares, papaŋ ɳga Esraŋw.

Esraŋw, papaŋ ɳga Aram.

⁴ Aram, papaŋ ɳga Aminadap.

Aminadap, papaŋ ɳga Naasaŋw.

Naasaŋw, papaŋ ɳga Salmaŋ.

⁵ Salmaŋ, papaŋ ɳga Bəwaz ma yarawa ta ɳgwas aŋga *Rahap.

Bəwaz, papaŋ ɳga Awbet ma yarawa ta ɳgwas aŋga Rut.

Awbet, papaŋ ɳga Jese.

⁶ Jese, papaŋ ɳga Bay Davit.

Davit e na, aŋga papaŋ ɳga Salamaŋw. Mamaha ta key ɳgwas ɳga Uri la.

⁷ *Salamaŋw, papaŋ ɳga Rabəwam.

Rabəwam, papaŋ ɳga Abiyah.

Abiyah, papaŋ ɳga Asaf.

⁸ Asaf, papaŋ ɳga Jawzafat.

Jawzafat, papaŋ ɳga Jəwaram.

Jəwaram, papaŋ ɳga Awziyas.

⁹ Awziyas, papaŋ ɳga Jəwatam.

Jəwatam, papaŋ ɳga Akaz.

Akaz, papaŋ ɳga Ezekiyas.

¹⁰ Ezekiyas, papaŋ ɳga Manase.

Manase, papaŋ ɳga Amaŋw.

Amaŋw, papaŋ ɳga Jawziyas.

¹¹ Jawziyas, papaŋ ɳga ata Yekwaniya ta məlmaha hay,
a yatərwa daa masa ndəhay daa hwayak ɳga *Babilanŋw
ma həlmata *Israyel hay aa hwayak ata.

¹² Fa dəba ha masa ata ma həlmata la a Babilanŋw a na,

Yekwaniya a yawa Salatiyel.

Salatiyel, papaŋ ɳga Zarubaabel.

¹³ Zarubaabel, papaŋ ɳga Abiyut.

Abiyut, papaŋ ɳga Eliyakim.

Eliyakim, papaŋ ɳga Azawr.

¹⁴ Azawr, papaŋ ɳga Sadakw.

Sadakw, papaŋ ɳga Akim.

Akim, papaŋ ɳga Eliyut.

¹⁵ Eliyut, papaŋ ɳga Eliyazar.

Eliyazar, papaŋ ɳga Mataŋ.

Mataŋ, papaŋ ɳga Jakwap.

¹⁶ *Jakwap, papaŋ ɳga *Jawzef, zel ɳga *Mari
ma yarawa Yesu ma zəlmara Kəriste, anda meləvey,
ndaw masa Bay *Gazlavay ma wala ɳga ləhdata ndəhay.

¹⁷ Anda kedə, dəga fa Abərahəm haa kasl fa Davit na, dedeŋ ɳga dedeŋ hay kuraw
a ray a məfad. Dəga fa Davit e may haa kasl ta pas masa ata ma həlmata Israyel hay
a Babilanŋw na, dedeŋ ɳga dedeŋ hay kuraw a ray a məfad. Yaw, dəga ta pas a ɳgene
kasl fa mayawa ɳga Kəriste na, dedeŋ ɳga dedeŋ hay kuraw a ray a məfad saya.

Mey da ray mayawa ɳga Yesu Kəriste
(Luk 2.1-7)

18 Ehe cəndamara mey da ray mayawa ɳga Yesu *Kəriste. *Mari mamaha na, ara kwakwa ɳga *Jawzef. Daa masa Jawzef ta la Mari a way anja daa ba aran na, Mari ta key hwad sem ta gədan ɳga *Mesəfnay ɳga Gazlavay.

19 Jawzef, maŋgasl ɳga Mari na, ara ndaw maaya ta lenjesl. Daa masa aa ma cənda Mari ta key ta hwad sem na, a wudey a par hwaray fa dey ɳga ndəhay ba. Da ray ɳgene, a wulkey ɳga mbəkda kwakwa anja, ama a wudey ɳga mbəkda na, kwa ndaw a səra mey a ba.

20 Daa masa Jawzef fa wulkey da ray mey a na, *maslaŋ ɳga Bay Gazlavay da vad ta', a sawa a ray a, aa guzlar daa mesəfnay, a ləvar: «Jawzef, səkway ɳga *Davit, ka da zlurey ɳga la kwakwa akah Mari ba, maja a key ta hwad ɳgene na, ara ta gədan ɳga Mesəfnay ɳga Gazlavay.

21 A yawa bəzey mezəle la, ka da par mezəley Yesu, maja a da ləhdata ndəhay anja hay daa mebərey ata hay.»

22 Cek aha kede cəpa ta key la anda Gazlavay maa guzlwa zlezzle ta mey *ndaw ma təla mey anja, ma ləvey:

23 «Nəka taw! dam-sabara a key ta hwad la manjar zel,
a da yawa bəzey mezəle.

A da zəlmara Emanəwel»,
anda meləvey, Gazlavay aa ta aləkwa.

24 Jawzef a sləkdey daa dər, fa dəba ha a ka anda maslaŋ ɳga Bay Gazlavay ma ləvar heyey. Len! a la kwakwa anja Mari a way,

25 ama ta cəmam cew e daa ba, haa kasl mayawa ɳga bəzey a. Jawzef a par mezəley Yesu.

2

Mey da ray ndəhay ma səra mey da ray wurzla hay

1 Yesu a yawa da Betəlehem daa hwayak ɳga *Jude, daa masa *Herawt anja bay ɳga hwayak a. Fa dəba ɳga mayawa anja, ndəhay ma səra mey da ray wurzla hay a samawa ta da wurza aa berney ɳga *Jeruzelem.

2 Aa cəfdamara, a ləvam: «Bəzey masa ata ma yamərwa ma da key bay ɳga *Jəwif hay heyey na, anja dama? Ya ta hətmərwa wurzla anja la ma bawa ta da wurza. Anda kede, ya samawa na, amba ya ragadamar.»

3 Bay Herawt ma cənda mey a kede na, rav anja a jəvey ga, asaya, ndəhay daa berney ɳga Jeruzelem tabiya rav a jəvtar may.

4 Ta', a zəltərwa *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay, ta ndəhay maa sərkada *kwakwas ɳga Mawiz, aa cəfdəta, a ləvtar: «*Kəriste, ndaw masa Gazlavay ma wala ɳga key bay na, a da yawa dama?»

5 A mbəddamara, a ləvmar: «A da yawa da Betəlehem daa hwayak ɳga Jude. Ya sərmara maja *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay ta wuzleley la da ray a zlezzle, a ləvey:

6 “Akwar, ndəhay da Betəlehem daa hwayak ɳga Jude na,
slala akwar aa mahura da wuzlah slala hay
mahura hay da Jude,
maja ara da slala ha ɳgene yah ma da bawa bay
ma da nəkey dey fa ndəhay adaw hay Israyel hay.”»

7 Fa dəba ha, Bay Herawt a zəltərwa ndəhay ma səra mey da ray wurzla hay heyey ta mayal a, amba aa cəfdəta wurzla ha a bawa na, ta pas wura.

⁸ Ta', a slørdata a Betølehem, a løvtar: «Diyam a Betølehem, søpmara bøzey a ta døk-vaw. Da masa akwar ma høtmørwa la na, ka samawa, ka wuzdamiwa, amba ya daw, ya ragadar may.»

⁹ Ndøhay a ma cøndamara mey ñga bay a cay na, ta', a diyam. Masa ata daa cøved na, a høtmar wurzla masa ma bawa ta da wurza heyey fa daw fa mey ata. Wurzla ha fa daw fa mey fa mey, a wusey kasl aa slam masa bøzey mecøhe aŋga da hwad a heyey na, leŋ! a lecey a ray way a.

¹⁰ Masa ata ma høtmar wurzla malacakaya heyey na, aa sømam ga, ara mey ba.

¹¹ A wusam aa slam aha, ta', a mbøzam aa way a, a høtfamar bøzey a ta mamaha *Mari. A hølmamara, a ragadamar. Cay, ta', a pøskamata gabal ata hay, a vølmar cek hay ma hødkam ba. A vølmar børey mewedey pøløged pøløged ta matøway ñga wudez mezey maaya, leŋ slalak mezey maaya mezøley «*mir».

¹² Fa døba ha, mesøfnay a katar. Daa mesøfnay a na, Gazlavay a køtata ñga diyam ta fa Bay Herawt saba. Maja ñgene, ta', a lam cøved mekele ñga vøhey aa hwayak ata.

Ata Jawzef ta Mari a hwam aa hwayak ñga Ejip

¹³ Daa masa ndøhay ma søra mey da ray wurzla hay heyey ma diyam sem na, ta', *maslan ñga Bay Gazlavay a wuzar vaw a *Jawzef daa mesøfnay, a løvar: «Sløkøy, la bøzey, hwam ta mamaha aa hwayak ñga *Ejip. Njamawa fetede, haa kasl pas masa yah ma da løvkwar ñga vøhwa, maja Bay *Herawt a da søpa bøzey a amba a kødfa vagay.»

¹⁴ Masa Jawzef ma cønda mey a kede la na, pørta! a sløkøy, leŋ! a la bøzey a, a søhwam ta mamaŋ ñga bøzey a dasi tavad a ñgene a Ejip.

¹⁵ A njamawa fetede haa kasl memøcey ñga Bay Herawt. Cek aha ta key la anda Gazlavay maa guzley ta mey *ndaw ma tøla mey aŋga zlezzle, ma løvey: «Ya ta zøløwa bøzey adaw daa hwayak ñga Ejip la.»

A kødmata bøza hay mezøle da slala Betølehem

¹⁶ Bay *Herawt ma søra ndøhay ma søra mey da ray wurzla hay heyey ta føcmara sem na, mevel a car ga! Ta', a slørey ndøhay aŋga hay ñga kødmata bøza hay mezøle da Betølehem ta bøza hay masa gweegwe ta slala ha tabiya vagay. A wudøy ñga kødøy vagay na, bøza hay masa ma yamawa tølam haa kasl fa bøza hay mevey cew. A kødta bøza hay mecøhe hay a anda ñgene na, maja aŋga ma søra mevey ñga wurzla ma bawa masa aŋga ma cønda da mey ndøhay ma søra mey da ray wurzla hay heyey.

¹⁷ Mekødsey bøza hay a vagay ñgene na, ta key la anda Jeremey, ndaw ma tøla mey ñga Gazlavay, maa guzley zlezzle, a løvey:

¹⁸ «A cøndamara fa wudam ta gødaŋ da slala Rama,
matøway ta mewudey sløw a! a ndøvey ba.
Ara Rasel ma tøway bøz aŋga hay.
Mevel aŋga a døkey ba,
maja bøz aŋga hay a ta møcam sem.»

Mavøhwa ñga ata Jawzef ta Mari da Ejip

¹⁹ Fa døba ñga memøcey ñga Bay *Herawt heyey na, ta', *maslan ñga Bay Gazlavay a wuzar vaw a *Jawzef daa mesøfnay daa hwayak ñga *Ejip heyey,

²⁰ a løvar: «Sløkøy, la bøzey, vøham ta mamaha aa hwayak ñga *Israyel, maja ndøhay * ma søpmara bøzey a ñga kødøy vagay heyey na, ta møcam sem døba.»

²¹ Cay, Jawzef pørta! a sløkøy, leŋ! a la bøzey, ta', a vøham ta mamaŋ ñga bøzey a, aa hwayak ñga Israyel.

22 A da cənda na, Arkelawas fa zəma bay ɳga papaha Herawt daa hwayak ɳga *Jude. Da ray ɳgene, mandərzay a kar, a zlurey ɳga njey daa hwayak a. Ta', mesəfnay a kar a Jawzef saya. Daa mesəfnay a na, Gazlavay a kəta ɳga daw aa hwayak ɳga *Galile.

23 Anda kedə, a daw a njey aa hwayak a, da slala *Nezeret. Menjey aŋga da slala ha ɳgene na, ta key la, anda ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay, ma kadamara zleezle, ma ləvam: «A da zəlmara bəzey a na, ndaw Nezeret.»

3

*Mey da ray sləra ɳga Jan-Baptis
(Mark 1.1-8; Luk 3.1-18; Jan 1.19-28)*

1 Fa dəba ha, ndaw daha mezəley *Jan-Baptis, a wuzwa vaw da wuzlah-ley daa hwayak ɳga *Jude, fa wuzey mey,

2 a ləvey: «Mbəddamara menjey akwar, səpmara Gazlavay ta mevel pal, maja gweegwe cay, bay ɳga Gazlavay a wuzwa.»

3 *Jan a na, ara ndaw masa *Izay, *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay zleezle, maa guzley da ray a, a ləvey:

«Ndaw fa wudey da wuzlah-ley, a ləvey:

Diydar cəved ɳgada Bay Mahura,

diymara cəved e maaya maaya dər e.»

4 Zana fa vaw ɳga Jan a na, macakaya ta engwec ɳga slagwama. Vaw aŋga majəwkaya ta huted. A zəmey na, ayakw ta amam da ley.

5 Ndəhay daa berney ɳga *Jeruzelem ta daa hwayak ɳga Jude tabiya, lenj daa hwayak hay mekele mekele gweegwe ta wayam ɳga Jurden tabiya a diyam a fa Jan a,

6 a wuzdamara mebərey ata hay. Jan ta', a katar *baptem daa wayam a.

7 Da wuzlah ndəhay ma diyam fa Jan a amba a katar baptem na, *Fariza hay ta *Saduse hay ga dahan. A da hətatar na, fa samawa a fa vədfa, ta', aa guzltar, a ləvtar: «Hey! akwar bəza hay ɳga kucesl hay! Ma ləvkwar ka ləham la daa banay masa Gazlavay ma da handərwa a ray akwar na, wa?»

8 Kam cek maaya, amba ndəhay a sərmara akwar ta mbəddamara menjey akwar sem, akwar fa səpmara Gazlavay ta mevel pal.

9 Ka da wulkam daa mevel akwar, ka ləvam: “Papa ala na, ara *Abərahəm, maja ɳgene, Gazlavay a da sərfandar dey-ceceh.” Ka da ləvam kəne ba, maja ya fa ləvkwar fara fara, Gazlavay a gwa ɳga tərdata aŋgwa hay kedə ɳga səkway ɳga Abərahəm may.

10 Zlamba mangakaya cay ɳga ɳgəmey wudez hay ta slaslalay a cəpa. Wudez ma yey babəza maaya ba na, a ɳgəmamara, a pamar awaw fa vədfa.

11 Yah na, ya kakwar baptem ta yam, ɳga wuzwa fara fara akwar ta mbəddamara menjey akwar cay. Ama ndaw ma fənya fa sawa. Aŋga na, kwa ya wusa ɳga cəkwra tarak da salay aŋga ba. Ndaw a na, a kakwar baptem la ta *Mesəfnay ɳga Gazlavay lenj ta awaw.

12 Aŋga da gədak ta vəley mekəfey daw da har, amba a wunka bəz-daw ta cekwesl e. Bəz-daw na, a da həla a wuded. Ama cekwesl e na, a da gədər awaw a ray a, awaw masa ma məcəy ba ɳga sərmataw.»

*Mey da ray baptem ɳga Yesu
(Mark 1.9-11; Luk 3.21, 22)*

¹³ Fa dəba ha, Yesu a sawa daa hwayak ɳga *Galile, a daw aa wayam ɳga Jurden fa *Janj, amba Janj a kar *baptem.

¹⁴ Ama Janj a wudey ɳga kar baptem e ba, a ləvar: «Am! Anja ma da daw fa kah, amba ka kaya baptem na, yah jak, ba diya? Kaa, ka fa sawa fa yah jak na, kwara?»

¹⁵ Yesu a mbəd̄dara, a ləvar: «Ama wure kede na, təba ɳga kaya baptem, amba ya kakwa sləra ɳga Gazlavay masa aa maa cəfda tabiya ɳga key.» Ta', Janj a, a təba ɳga kar baptem e.

¹⁶ Masa Yesu ma hətey baptem cay fa bawa daa yam na, wure ɳgene, slam da vad bəd̄an! a wurey. A da nəkey dey na, *Mesəfn̄ey ɳga Gazlavay fa pawa salay da vad, anda makurgwadakw. Cəkwam! a njey a ray a.

¹⁷ Asaya, d̄ay fa cənwa da gazlavay da vad, a ləvey: «Kede he, ara Bəzey adfaw, masa yah ma wuda kalah. Ya faa səmey ga da ray a.»

4

Bay-malula a wudey ɳga bata Yesu (Mark 1.12, 13; Luk 4.1-13)

¹ Fa dəba ha, *Mesəfn̄ey ɳga Gazlavay a handa Yesu a wuzlah-ley amba *Satanj, bay-malula, a jada ɳga bata.

² Kwa Yesu ta zəmey cek daa ba, d̄ar kwakwar məfad̄, taa vad, taa pas. Fa dəba ha, may a car dəba.

³ Ta', bay-malula a daw a cakay a ɳga bata, aa guzlar, a ləvar: «Da kah Bəzey ɳga Gazlavay na, tərdata aŋwa hay kede ɳga daf taw!»

⁴ Yesu a mbəd̄dara, a ləvar: «Mawuzlalakaya daa cərewel ɳga Gazlavay, a ləvey: "Ndaw na, a njey ta cek mezəmey daada ba, ama ta mey cəpa masa ma bawa da mey Gazlavay."»

⁵ Cay, bay-malula ha ta', a handa a *Jeruzelem, berney ɳga Gazlavay. A təpda aa ray ɳga *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay,

⁶ a ləvar: «Da kah Bəzey ɳga Gazlavay na, jəvey a hwayak, maja Mey ɳga Gazlavay mawuzlalakaya a ləvey:

“Gazlavay a da ka amba a slərwa maslaŋ aŋga hay,

a sləwmaka la a har ata

amba salay akah a gurzey fa aŋwa ba.”»

⁷ Yesu a mbəd̄dara, a ləvar: «Mey ɳga Gazlavay mawuzlalakaya a ləvey saya: “Ka da jada Bay Gazlavay akah ba.”»

⁸ Fa dəba ha, bay-malula ha, a handa saya, a təpda aa ray ɳga aŋwa maazəma, a wuzdara hwayak hay da bəla cəpa ta zleley hay cəpa da hwad̄ a, aa guzlar,

⁹ a ləvar: «Da kah ma ragadaya la, kah ma dərya daŋgay la na, hwayak hay a ta zleley hay cəpa da hwad̄ a kede na, ya vəldatatakawa la.»

¹⁰ Ta', Yesu a mbəd̄dara, a ləvar: «Satanj, hway la fede! Mbəkdaya maja Mey ɳga Gazlavay mawuzlalakaya a ləvey: “Ka da ragadar na, si ɳgada Bay Gazlavay akah gwāy. Dərar daŋgay ɳgada Bay Gazlavay pal taava aŋga.”»

¹¹ Daa ɳgene, bay-malula ha, mbak! a mbəkda Yesu. Ta', maslaŋ hay ɳga Bay Gazlavay da vad a samawa a cakay a, a jənmara, a vəlm̄ar cek mezəmey.

Yesu a zlar sləra aŋga daa hwayak ɳga Galile

¹² Menjey nekədsey na, ta', a kərzamara *Jan-Baptis, a mbəzdamara aa fərsəne. Masa Yesu ma cənda ata ma kərzamara Jan-Baptis sem na, a sləkdəy, a vəhey aa hwayak ɳga *Galile.

¹³ Ta njey da slala *Nezeret daa ba, ama a daw a njey a Kapernayum. Kapernayum na, ara slala da mey dəhwa ɳga Galile, masa daa hwayak ɳga səkway ɳga Zabulanjw ta ɳga Naftali.

¹⁴ Anda kefə, cek aha ta key la anda *Izay, *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay, maa guzley zleezle, ma ləvey:

¹⁵ «Ndəhay daa hwayak ɳga səkway ɳga Zabulanjw

ta ɳga Naftali,
hwayak hay masa gweegwe ta dəhwa ɳga Galile,
ta dey laŋgar ɳga wayam ɳga Jurdenj,
hwayak ɳga Galile masa ndəhay Jəwif hay ba hay
ma njam da hwad a,

¹⁶ ndəhay a, ata daa ləvanj,
ama a hətmar mewedey mahura la.

Ata masa anda ndəhay maməctakaya,
ama slam a wedey la a ray ata.»

¹⁷ Masa Yesu ma daw a Kapernayum a na, ara daa ɳgene, aŋga ma zlar mewuzey mey, a ləvey: «Mbəddamara menjey akwar da bəla, maja gweegwe cay, Gazlavay a wuzdərwa bay aŋga.»

Yesu a zəlwa gula hay məfad ɳgeeme

(Mark 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹⁸ Pas pal daha, Yesu fa pəkey da mey dəhwa ɳga *Galile. Ta', a hətey məlmənəj hay cew daha, ara ndəhay ma kərza ewet. Ata *Simajw masa ma zəlmara *Piyer ta məlmaha *Andəre, fa kərzam ewet ta *tabaw daa dəhwa ha.

¹⁹ Yesu ta', a zəltərwa, a ləvtar: «Samawa asi adfaw. Akwar na, ndəhay ma kərza ewet, ama dəga wure kefə ya da tərdakwar ɳga ndəhay ma zəlwa ndəhay aa cəved ɳga Gazlavay.»

²⁰ Wure ɳgene, mbak! a mbəkdamata tabaw ata hay, ta', a diyam asi Yesu.

²¹ Yesu a ɳgəchey nekədsey fa mey na, a hətey məlmənəj hay cew mekele saya, ara ata *Jak ta məlmaha *Jan, bəza hay ɳga Zebede. Ata manjatakaya daa kwambiwal ta papa ata Zebede, fa diymata tabaw ata hay. Yesu ta', a zəlta ata Jak ta Jan ɳga diyam asiya.

²² Wure ɳgene, mbak! a mbəkdamara kwambiwal lenj papa ata, ta', a diyam asi Yesu.

Yesu a wuzey mey ta a mbəley masa-macay hay

(Mark 1.39; Luk 4.44; 6.17-19)

²³ Yesu fa pəkta slala hay cəpa daa hwayak ɳga *Galile, faa sərkadata ndəhay daa way-mewuzey-mey hay ɳga Gazlavay, fa wuzey *Mey-maaya-mawiya da ray *mewey ɳga Bay Gazlavay da ray ndəhay, fa mbəley ndəhay daa macay hay wura wura cəpa lenj ndəhay maahəlbatakaya hay tabiya.

²⁴ Ndəhay tabiya daa hwayak ɳga Siri a cəndamara mey da ray a. Anda kefə, a handamar ndəhay ga daa macay hay mekele mekele, siya hay masa vaw fa catar kalah, siya hay masa malula da ray, siya hay masa ta cek da ray fa bərzlam, lenj masa maahəlbatakaya hay. Ta', Yesu a mbəldata.

25 Ndəhay ga fa diyam asiya. Ndəhay a na, a samawa daa hwayak ḥga Galile, daa hwayak mezəley Berney-Hay-Kuraw, daa berney ḥga *Jeruzelem, daa hwayak ḥga *Jude, lej daa hwayak ta dey lañgar ḥga wayam ḥga Jurdeñ.

5

Yesu a wuzey Mey da aŋgwa

1 Masa Yesu ma hətatar ndəhay ga fa diyam asiya na, ta', a təpey a aŋgwa, cəkwam! a njey ta njey. Gula aŋga hay a diyam, a kusam a cakay a.

Mey da ray maaya ḥga Gazlavay ma da sawa a ray ndəhay (Luk 6.20-23)

2 Yesu a zlar ḥgaa sərkadata, a ləvtar:

3 «Maaya ḥga Gazlavay aa da ray ndəhay ma ləvam
mbalay Gazlavay, ba na, ata cek hay ḥga tede.

Maaya ḥga Gazlavay aa da ray ata na,
maja ata ma təbmara
amba Gazlavay a wey da ray ata fara fara.

4 Maaya ḥga Gazlavay aa da ray ndəhay
masa ta matəway daa dey,
maja ata na, ara Gazlavay ma da dəktar mevel.

5 Maaya ḥga Gazlavay aa da ray ndəhay meekwed-mey,
maja ata na, a da hətam slam menjey
anda Gazlavay ma ləvtar a da vəldatara.

6 Maaya ḥga Gazlavay aa da ray ndəhay ma wudam
ḥga key cek ma mbafar a Gazlavay ta mevel ata cəpa,
maja ata na, Gazlavay a, a pata la aa wiya.

7 Maaya ḥga Gazlavay aa da ray ndəhay
ma səram dey-ceceh fa ndəhay,
maja ata na, Gazlavay a sərfatar dey-ceceh la may.

8 Maaya ḥga Gazlavay aa da ray ndəhay
ma səpmara mey ḥga Gazlavay ta mevel pal,
maja ata na, a hətmar Gazlavay la ta dey ata.

9 Maaya ḥga Gazlavay aa da ray ndəhay
ma cəmtar ɔ̄day ḥga ndəhay,
maja ata na, Gazlavay a da zəlta bəz aŋga hay.

10 Maaya ḥga Gazlavay aa da ray ndəhay
masa ndəhay ma sərdamata banay
maja ata ma kam cek ma mbafar a Gazlavay.

Maaya ḥga Gazlavay aa da ray ata na,
maja Bay Gazlavay fa wey da ray ata.

11 «Da ndəhay fa cəd'makwar, fa sərdamakwar banay, asaya, fa mberzlam a ray akwar maj a akwar ndəhay adaw hay na, maaya ḥga Gazlavay aa da ray akwar.

12 Ta sərdamata banay ta ndəhay ma təla mey ḥga Gazlavay zleelze la, ba diya? Yaw, da anda kede na, maaməlkam, njam ta meesəmey ga ara mey ba, maj a ara Gazlavay ma da pəlkwara mawurbay ḥga sləra akwar maaya maaya da vad.»

Mey da ray manda ta slam-mewedey (Mark 9.50; Luk 14.34, 35)

13 Yesu a lëvtar a gula anja hay saya: «Da bëla kede, akwar na, anda manda. Da mecørey ñga manda ha daa saba na, ka da sërmara ara manda na, kwara? Da mecørey ñga manda ha daa saba na, anja maaya saba, a kwiydamara aa papalah saw, ndëhay a hërpamara.

14 «Asaya, akwar na, ndëhay ma wada bëla. Da berney aa daa ray ñga angwaa na, a bey fa dey ñga ndëhay la daw?

15 Yaw, ndaw a gëdëy awaw aa petërla, a pa asi mañgayak ba, si a pa aa slam mepey petërla amba a wadatar dey ñgada ndëhay daa way a tabiya.

16 Anda kede, si ka wadam fa dey ñga ndëhay tabiya, amba a hëtmara slëra akwar maaya, a hëslmar ray a Papakw akwar Bay Gazlavay da vad.»

Mey da ray kwakwas ñga Mawiz

17 «*Kwakwas ñga Mawiz ta meesërkedey ñga ndëhay ma tëla mey ñga Gazlavay na, ka wulkam, ya sawa ñga nësa daw? Ara këne ba. Ama ya sawa na, amba ya wuzzdakwara mabara ñga mey da ray a.

18 Ya fa lëvkwar fara fara, kwakwas ñga Mawiz a, kwa kuset këdëy, fa daa zëdëy daa ba sëlak, haa kasl slam da vad ta slam da hwayak ma ndëvam. Kwakwas ñga Mawiz fa daa zëdëy daa ba, haa kasl ta pas masa slëra ñga kwakwas a ma ndëvey cëpa.

19 Anda kede, da ndaw ta zlëbey mey la, kwa kuset këdëy daa kwakwas a, asaya, da taa sërkadata ndëhay la ñga kamara anda aa ma zlëba ha na, ndaw aha a da tërey ndaw mecëhe da wuzlah ndëhay masa Gazlavay ma wey da ray ata. Ama da ndaw ta nar ray la ñgada kwakwas a cëpa, asaya, da taa sërkadata ndëhay la ñga kamara këne na, ndaw aha a da tërey mahura da wuzlah ndëhay masa Gazlavay ma wey da ray ata.

20 Ya fa lëvkwar fara fara, akwar fa da ndëkwam a wuzlah ndëhay masa Gazlavay ma wey da ray ata na, daa ba, si ka kam cek ma mbafar a Gazlavay ma fëna *Fariza hay lej ndëhay maa sërkada kwakwas ñga Mawiz.»

Mey da ray mecey-mevel

21 Yesu aa sërkadata gula anja hay da cakay a heyey saya, a lëvtar: «Akwar ma cëndamara mey ñga Gazlavay maa guzldatara ñgada dede alëkwa hay zlezzle la, ba diya? Mey a, a lëvey: “Ka da këdëy ndaw vagay ba. Kwa waawa ma këdëy ndaw vagay na, a kamar sariya la.”

22 Ama yah na, ya fa lëvkwar saya, kwa waawa ma cey mevel a ray mëlmaha * na, Gazlavay a kar sariya la. Kwa waawa ma lëvar a mëlmaha: “Kah manjar lejgesl” na, a handamara ndaw a la fa mey ñga ndëhay mahura hay ma sla yawa ñga Israyel hay. Asaya, kwa waawa ma lëvar a mëlmaha: “Kah marëzlkaya” na, ñgene, mak ñga mbëzda aa vëged ñga awaw magaza.

23 «Yaw, da ka fa daw aa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay amba ka vëlar cek a Gazlavay, daa ñgene, ka sërfada, mëlmakw fa cey mevel da ray akah na,

24 ñgene, mbëkda cek akah ha a cakay slam-mefëkey cek ñgada Gazlavay a, daw fa mëlmakw a, cëmamawa d'ay ta anja la d'agay, wara ka vëhwa, ka vëlda cek akah ñgada Gazlavay.

25 «Da ndaw a wudka, fa handaka aa sariya na, wusey vaw, diymara mey akwar ta ndaw aha daa cëved. Da daa ba na, a da vëldaka a har ndaw ma ka sariya. Ndaw

ma ka sariya ha, a da veldaka a har sewje hay. Sewje hay may, a da kəzlamaka aa fərsəne.

²⁶ Ya fa ləvka fara fara, ka fa da bawa daa fərsəne he daa ba səlak, si kah ma pəla dəvaz a la tabiya ndav.»

Mey da ray meley-vaw saw

²⁷ «Akwar ma cəndamara mey ɳga Gazlavay maa guzlda la, a ləvey: "Ka da ley vaw saw da palah ba."»

²⁸ Ama yah na, ya fa ləvkwar saya, kwa waawa maa həmey ɳgwas ɳga ndaw daa mevel aŋga ɳga ney ta aŋga na, ɳgene anda ndaw aha ta lam vaw sem ta ɳgwas aha.

²⁹ Da dey akah ɳga zəmay fa həldaka ɳga key cek hay maaya ba na, wuzlka dey a, hazakada dəreŋ ta kah. Ngama mezəvey ɳga vaw akah pal meezeđey da ray vaw akah tabiya ma da kəzley aa vəged ɳga awaw magaza.

³⁰ Asaya, da har akah ɳga zəmay fa həldaka ɳga key cek maaya ba na, dəsla har a, hazakada dəreŋ ta kah. Ngama mezəvey ɳga vaw akah pal meezeđey da ray vaw akah tabiya ma da mbəzey aa vəged ɳga awaw magaza.»

Mey da ray mebəley ɳgwas

(Matiye 19.9; Mark 10.11, 12; Luk 16.18)

³¹ «Mey mekele daha saya, a ləvey: "Kwa waawa ma bəla ɳgwas aŋga na, si a vəlar dərewel ɳga wuzda aŋga ma bəla sem."»

³² Ama yah na, ya fa ləvkwar saya: Ndaw a da bəla ɳgwas aŋga ba, si da ɳgwas aha ta ley vaw la da palah kwa. Da ndaw a bəla, fa dəba ha ɳgwas aha a ley zel mekele na, a key ɳgene, a tərda ɳgwas aha ɳga ɳgwas meley-vaw saw da palah. Asaya, ndaw ma la ɳgwas masa zel e ma bəla ɳgene na, aŋga anda ndaw ma ley vaw saw da palah may.»

Mey da ray membedey

³³ «Asaya, akwar ma cəndamara mey ɳga Gazlavay maa guzldatara ɳgada dede aləkwa hay la, a ləvey: "Ka da mbadam ɳga tede ba. Da akwar ma mbadam sem na, si ka kamara cek aha fara fara ta mezəley ɳga Bay Gazlavay."»

³⁴ Ama yah na, ya fa ləvkwar, kwa ka da mbadam ba səlak, kwa ta slam da vad ka da mbadam ba, maja ara slam-menjey ɳga Gazlavay.

³⁵ Kwa ta slam da hwayak ka da mbadam ba, maja ara slam-mepey-salay ɳga Gazlavay. Kwa ta *Jeruzelem ka da mbadam ba, maja ara berney ɳga Gazlavay Mawaca-waca.

³⁶ Asaya, kwa ta ray akwar hay ka da mbadam ba, maja ka gwamara ɳga tərdamara kwa engwec ɳga ray akwar matara pal ɳga mabara ba.

³⁷ Da mey a ara aŋga na, ləvam: "Ahaw, ara aŋga!" Da ara aŋga ba na, ləvam: "Kay, ara aŋga ba!" Da ka ləvam mey wal na, ɳgene mey a, a bawa ta fa *Satan, bay-malula.»

Mey da ray mepəley cəhwal

(Luk 6.29, 30)

³⁸ «Akwar ma cəndamara mey ɳga Gazlavay maa guzley la daa slam mekele, a ləvey: "Da ndaw a wuzlkakawa dey na, wuzlkara ɳga aŋga may. Da ndaw a pəlŋgwakawa sler na, pəlŋgwara ɳga aŋga may."»

³⁹ Ama yah na, ya fa lèvkwar, akwar na, ka da pølam cèhwal ba. Da ndaw a kèdka a cakay baazlam ñga zèmay na, mbøddara dey ñga gula saya.

⁴⁰ Da ndaw a wudka amba a tøba ñen-kece akah na, gørda ñga tøba dawura akah saya.

⁴¹ Da ndaw a tèkaka ñay ñga ley cek dadakw kølemeeter pal na, handara a key kølemeeter cew.

⁴² Da ndaw aa cøfdafaka cek na, vølar. Asaya, da ndaw a dedødey cek na, kwa ka daa zløka ba.»

*Mey da ray mewudey masa-gøra hay
(Luk 6.27, 28, 32-36)*

⁴³ «Akwar ma cøndamara mey ñga Gazlavay maa guzley la daa slam mekele, a lèvey: "Wudfa jam akah, masa-gøra akah na, ka da pey dey a ray a ba."

⁴⁴ Ama yah na, ya fa lèvkwar: wudmata masa-gøra akwar hay, døram døngay a Gazlavay amba a pøstar mey a ndøhay ma sørdamakwar banay.

⁴⁵ Anda kede, a da wuzwa akwar na, bøza hay ñga Papakw Bay Gazlavay da vad, maja anja na, fa wadfarawa pas a ray ndøhay maaya ta maaya ba hay, asaya, fa parawa var ñgada ndøhay ma namar ray ta ñgada ndøhay ma namar ray ba tabiya.

⁴⁶ Da ka wudam ndøhay ma wudmakwar daada gway na, Gazlavay a da pølkwara mawurbay ñga sløra akwar na, maja me? Kwa ma cakala budaw hay na, fa kamara køne may, ba diya?

⁴⁷ Da ka cam har ñgada søkway akwar hay gway na, ka ta kam sløra maaya ma føna maamandaw la daw? Kwa ndøhay ma sørmara Bay Gazlavay ba na, fa kamara køne may, ba diya?

⁴⁸ Papakw akwar Bay Gazlavay da vad, anja maaya kalah, a wudta ndøhay tabiya. Tøram ndøhay maaya kalah anda anja.»

6

Mey da ray mejøney masa-viya hay

¹ Yesu aa sørkadata gula anja hay da cakay a heyey saya, a løvtar: «Wam vaw fa sløra masa akwar ma kamara ñgada Gazlavay. Ka da kamara ta mezlepey fa mey ñga ndøhay ba. Maja da ka kamara amba a høtmakwar na, Papakw akwar masa da vad na, fa da pølkwara mawurbay ñga sløra akwar a daa ba.

² «Yaw, da ka vølam dala a ndøhay masa-viya hay na, ka da wudam ta wudey anda ndøhay masa ta neneh cew ba. Ata na, fa kamara køne daa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay lej daa mepøkey ata hay, amba ndøhay aa hømdamata. Ya fa lèvkwar fara fara, meeħømey a ñgene na, ara mawurbay ñga sløra ata.

³ Ama kah, da ka fa vøley dala a masa-viya hay na, vølda ta mayal a, amba ndøhay a sørmara ba.

⁴ Anda kede, Papakw Bay Gazlavay, ma høtar cek masa kah ma vølda na, ara anja ma da pølkawa mawurbay akah.»

*Mey da ray medørey-døngay
(Luk 11.2-4)*

⁵ «Yaw, da akwar fa døram døngay na, ka da kamara anda ndøhay masa ta neneh cew ba. Ata na, a wudam melecey ñga dørey døngay daa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay lej da mey-cøved hay amba ndøhay tabiya a høtmatar. Ya fa lèvkwar fara fara, taa hømdamata cay, meeħømey a ñgene na, ara mawurbay ata.

⁶ Ama kah, da masa ka fa da dərey dangay na, daw a ver akah, gərcə mey-slam, dərar dangay a Papakw Bay Gazlavay fetede, daa slam masa ndəhay da hwad a daa ba. Anda kede, Papakw Bay Gazlavay, ma hətar sləra masa kah ma ka ta mebey əngene na, ara anja ma da pəlkawa mawurbay ənga sləra akah.

⁷ «Da akwar fa dəram dangay na, ka da dəlam mey ga anda ma ta kuley hay ba. Ata a wulkam na, Bay Gazlavay a cəndatara mey ata meduley ga əngene la.

⁸ Ka da kam anda ata ba, maja Papakw akwar Bay Gazlavay na, ta səra cek masa akwar ma daa cəfdafamara sem.

⁹ Da akwar fa dəram dangay na, ləvam:

“Papa ala Bay Gazlavay da vad,
anja ndəhay tabiya ənga namaka ray maja kah na,
Bay Gazlavay pal.

¹⁰ Anja bay akah ənga wuzwa.

Ka amba ya namaka ray da bəla kede
anda ata ma namaka ray da vad.

¹¹ Vəlndar cek mezəmey ənga wusndar tasana.

¹² Mbəkdandara mebərey ala
anda ala ma mbəkdamatara mebərey
ənga ndəhay ma kamandar cek maaya ba.

¹³ Jəfndar amba cek a batandar ənga key mebərey ba.

Badandərwa dasi har ənga bay-malula.”

[Ahaw, ara kah Bay Gazlavay ta gədanj,
ma wey da ray cek hay tabiya.

Ara kah masa ndəhay ma həslmaka ray ənga sərmataw.

Amen.]

¹⁴ «Sərmara, da akwar fa mbəkdamatara mebərey ənga ndəhay ma kamakwar mebərey na, əngene, Papakw akwar masa da vad a mbəkdakwara mebərey akwar la may.

¹⁵ Ama da ka mbəkdamatara mebərey ənga ndəhay ba na, əngene, Bay Gazlavay Papakw akwar a mbəkdakwara mebərey akwar daa ba may.»

Mey da ray mekey daliyam

¹⁶ Yesu a ləvtar saya: «Masa akwar fa kam *daliyam na, ka da ndərbəm dey anda ndəhay masa ta neneh cew ma kamara ba. Ata na, a ndərbəm dey amba ndəhay tabiya a sərmara ata fa kam daliyam. Ya fa ləvkwar fara fara, taa həmdamata cay, meeħəmey a əngene na, ara mawurbay ənga sləra ata.

¹⁷ Ama kah, da masa ka fa key daliyam na, pəra dey akah, njəra ray akah,

¹⁸ amba ndəhay a sərmara ka fa key daliyam ba. Ama, ma səra na, si Papakw Bay Gazlavay, ma hətar sləra masa kah ma ka ta mebey əngene, a pəlkawa mawurbay ənga sləra akah la.»

Mey da ray mebəcəy zleley da gazlavay da vad

(Luk 12.33, 34)

¹⁹ «Ka da səpam ənga bəcəy zleley da bəla kede ba, maja kwa mətal, da daa ba, maaca a gwa ənga zəma. Kwa mayal hay a gwamara ənga slənmara way ənga lalamara.

20 Ama səpam ḥga bəcey na, zleley masa da vad, majā fetede na, mətal, da daa ba, maaca a gwa ḥga zəma ba. Kwa mayal hay a gwamara ḥga mbəzam fetede, ḥga lalamara ba.

21 Ya ləvey anda kede majā daa slam masa zleley akah aa da hwad a na, mevel akah may aa fetede.»

*Mey da ray mewedey masa fara fara
(Luk 11.34-36)*

22 «Bəz ḥga dey na, anja anda petərla ḥgada vaw tabiya. Da bəz ḥga dey akah anja maaya maaya na, ḥgene vaw akah cəpa aa daa slam-mewedey.

23 Ama, da bəz ḥga dey akah maaya ba na, ḥgene, vaw akah cəpa aa daa ləvanj. Da mewedey da ray akah fara fara daa ba na, ḥgene, kah daa ləvanj bək-bek.»

*Mey da ray mesəpey Gazlavay, da daa ba, zleley
(Luk 16.13; 12.22-31)*

24 Yesu a ləvtar sayə: «Ndaw pal a gwa ḥga key madərlam ḥga bay hay cew ba. Da ta key la kəne na, a da wudə bay laŋgar ma fəna bay laŋgar, da daa ba, a da nar ray ḥgada bay laŋgar, a rəsa bay laŋgar. Ka gwamara ḥga səpmara Gazlavay lej zleley cewete daa slam a ba.

25 «Majā ḥgene, ya fa ləvkwar fara fara, daa menjey akwar na, ray akwar a da həbey da ray cek mezəmey ta cek mesey ba. Asaya, ray akwar a da həbey da ray zana ḥga kəzley fa vaw akwar ba. Yaw, cek mezəmey na, a fəna heter akwar daw? Asaya, zana na, a fəna vaw akwar daw?

26 «Wulkam da ray diyan hay taw: fa sləkam daa ba, fa ḥgəmam daw daa ba, fa bəcam kwa meeme a wuded daa ba, ama Papakw akwar Bay Gazlavay da vad fa vəltar cek mezəmey cənja. Kaa akwar na, ka fənmata diyan hay, ba daw?

27 Ndaw da wuzlah akwar ma gwa ḥga pey kwa dər pal a ray dər anja da bəla ta mewulkey anja na, wa?

28 «Kaa, ka wulkam ga da ray zana na, majā me? Nəkmara meefekwey hay da ley cey! Aa fakwam na, kwara? A kam sləra ba, a cam zana ba,

29 ama ya fa ləvkwar, kwa Bay *Salamaŋw zleezle ta zleley ga ta gwa ḥga kəzley zana ma mbey anda meefekwey pal na, daa ba.

30 Gazlavay a ka amba kusaf aa fekwey tasana, ama mandaw na, kusaf a, a wewurey. Da Gazlavay fa key cek maaya ḥgada kusaf masa awaw ma da wawura anda kede na, Gazlavay a nəkfakwar dey ma fəna kusaf a ḥgene daa ba daw? Akwar masa ma pamara Gazlavay ḥga ndaw akwar fara fara ba ḥgene, sərmara Gazlavay a kəzlakwar zana la ma fəna meefekwey hay a.

31 «Da ray ḥgene, ka da wulkam ga ba. Da ka ləvam: “Ya da zəmam me? Ya da sam me? Ya da kəzlam fa vaw me?” na, ka da wulkam kəne ba,

32 majā ma səpam cek hay a ḥgene na, ara ndəhay ma sərmara Gazlavay ba. Asaya, cek hay masa akwar ma wudəm cəpa ha na, Papakw akwar da vad ta səra sem.

33 Səpam teesed na, Gazlavay ḥga wey da ray akwar, asaya, kam cek anda anja ma wudey. Fa dəba ha, Bay Gazlavay a vəldakwara cek hay siya la cəpa.

34 Ya fa ləvkwar dəba, ka da wulkam ga fa cek ma da key mandaw ba, majā mewulkey ḥga mandaw na, anja wal. Mewulkey fa dər pal na, a wusa ḥgada dər a.»

7

Mey da ray membəkey mebərey ɳga ndəhay
(Luk 6.37, 38, 41, 42)

¹ Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Ka da wulkam daa mevel akwar, ka ləvam, "Anja manaj ɳgaa zədsey maj a mebərey anja" na, kəne ba, maj a Bay Gazlavay a daa zəddakwar maj a mebərey akwar kəne may.

² Ya fa ləvkwar, Bay Gazlavay a daa zəddakwar daa sariya anda akwar ma wudam manaj na, ɳgaa zədsey ɳgene may. Asaya, a da dəsla mey da ray akwar anda akwar ma dəslmara mey da ray ndəhay mekele may.

³ «Ka nəkey dey fa guzer daa dey ɳga məlmakw, ama hwadam mahura masa daa dey akah na, ka wulkey da ray a ba na, maj a me?

⁴ Ka gwa ɳga ləvar ɳgada məlmakw, "Dagay, ya lakawa guzer daa dey akah la", anja hwadam mahura daa dey akah daha gway na, kwara?

⁵ Kah, ndaw masa ta neneh cew! La hwadam daa dey akah la dəagay, amba ka hətar dey njəd-njed ɳga ley guzer daa dey ɳga məlmakw.»

Mey-menjey da ray ndəhay ma rəsmara Gazlavay

⁶ «Cek hay maaya masa ɳgada Gazlavay na, ka da vəldamatara ɳgada gədey hay ba, maj a da tatərmawa a ray akwar. Asaya, ka da kəzlamata bersle akwar hay maaya asi salay ɳga vetem hay ba, maj a da mbərzlamata ta salay.»

Meecəfdəy cek fa Bay Gazlavay

(Luk 11.9-13)

⁷ «Cacəfdam cek fa Bay Gazlavay, a vəldakwara la. Səpam cek fa Gazlavay, ka hətam la. Zəlam fa mey-mbew, a wurkwara la,

⁸ maj a kwa waawa maa cəfdafar cek na, a vəlar la. Kwa waawa ma səpey cek fa vəda na, a hətey la. Kwa waawa ma zəley fa mey-mbew na, a wurara la.

⁹ Da bəzey akah aa cəfdafaka makala na, ka vəlar anjwa la daw?

¹⁰ Asaya, da aa cəfdafaka ewet na, ka vəlar zezekw la daw?

¹¹ Akwar ndəhay malamba hay ma!, ka sərmara ɳga vəley cek maaya ɳgada bəz akwar hay. Da kəne na, kaa wara Papakw akwar Bay Gazlavay da vad a vəltar cek maaya ɳgada ndəhay masa maa cəfdafamara ba na, kwara?

¹² «Anda kede, kamatar cek maaya a ndəhay anda akwar ma wudam a kamakwara kəne may. Kede he ara mey masa *kwakwas ɳga Mawiz lej ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay maa sərkadamara.»

Mey-menjey ta mey-mbew hay cew

(Luk 13.24)

¹³ «Səpam ɳga mbəzey na, ta daa mey-mbew meeŋgəlez e, maj a mey-mbew maabaŋ a na, ara cəved meežədey ndaw. Ma daw taa cəved e na, anja ta banay daa ba. Ndəhay ga fa diyam ta da hwad a.

¹⁴ Ama mey-mbew ɳga cəved ma hendey ndaw aa heter mawiya na, ara mey-mbew meeŋgəlez e. Ma daw ta hwad a na, anja ta banay. Ndəhay ma hətam ɳga daw ta da hwad a na, ga daa ba.»

Nga sərey ndəhay maaya ta maaya ba hay na, kwara?

(Luk 6.43, 44)

15 «Wam vaw fa ndəhay ma pamata ray ata ḥga ndəhay ma təla mey ḥga Gazlavay. A da samawa fa akwar na, ta meney ray zəkwāb zəkwāb anda təbañ hay, ama a da kam həma na, anda gədey-ley hay.

16 Ka da sərmata na, ta fa sləra ata hay maaya ba. Nəka, ndaw a gwa ḥga ḥgəley mangwara fa hatak-daw la daw? Da daa ba, ndaw a gwa ḥga ḥgəley gudav fa manjaraf la daw?

17 Wudez madadakaya gudsaf! gudsaf! na, a yey babəza maaya maaya may. Wudez masa fa betey ta betey na, a yey babəza maaya ba may.

18 Anda kede, wudez makuffafar a na, a yey babəza maaya ba na, daa ba. Yaw, wudez masa fa betey ta betey may, a yey babəza maaya na, daa ba.

19 Wudez ma yey babəza maaya ba na, a dəslmara, a pamar awaw fa vədfa.

20 Ara anda kede, ka da sərmata ndəhay ma pamata ray ata ḥga ndəhay ma təla mey ḥga Gazlavay na, ta fa sləra ata hay maaya ba may.»

Mey da ray sariya ḥga Gazlavay

(Luk 13.25-27)

21 «Sərmara ndəhay ma zəlmaya “Bay Mahura, Bay Mahura” na, fa da mbəzam cəpa a wuzlah ndəhay masa Gazlavay ma wey da ray ata na, daa ba. Ama ma da mbəzam na, si ndəhay ma kam cek ma mbafar a Papay Bay Gazlavay da vad gway.

22 Ta pas masa yah ma da katar sariya a ndəhay tabiya na, ndəhay ga a ləvmaya la: “Bay Mahura, Bay Mahura, mey ḥga Gazlavay masa ala ma wuzdamara na, ara ta mezəley akah. Malula hay masa ala ma bəlmata da ray ndəhay ga na, ara ta mezəley akah. Asaya, maazla hay ga masa ala ma kamata na, ara ta mezəley akah, ba diya?”

23 Anda kede, ya daa guzltar ta’ a mey, ya ləvtar: “Kwa ya sərkwar ba səlak! Diyam dəreñ ta yah, akwar ndəhay ma kam cek hay malamba.”»

Mey-meñgey ta way hay cew

(Luk 6.47-49)

24 «Yaw, kwa waawa ma cənda mey adaw kede, ma ka cek anda mey a la na, aŋga anda ndaw masa ta lenjesl, ma ləma way aŋga da ray pərad.

25 Ta piya, bərgadan a kawa a ray way a, var a pey, wayam a ley. Ama way a, a bəzley ba, maja salay ḥga way a mapakaya da ray pərad.

26 Ama kwa waawa ma cənda mey adaw kede, ma ka cek anda mey a daa ba na, aŋga anda ndaw manjar lenjesl, ma ləma way aŋga da ray mawurabay.

27 Ta piya, bərgadan a kawa a ray way a, var a pey, wayam a ley. Way a kərep! a bəzley, kwa dey laŋgar ma mbəkey daa ba.»

Yesu aa sərkadata ndəhay na, ta me?

28 Fa dəba ha Yesu ma ndəvda ḥgaa sərkadata ndəhay cay da ray mey hay a ḥgene na, ndəhay a, a rəzlam da ray meesərkedey aŋga ha,

29 maja aa sərkadata ndəhay anda ndəhay ata hay maa sərkada *kwakwas ḥga Mawiz ba, ama aa sərkadata na, ta gədañ masa Gazlavay ma vəldara.

8

Yesu a pərey ndaw daa maasəkula

1 Fa dəba ha, Yesu a bərñgawa da aŋgwa heyey, ndəhay ga fa səpmar wurzay.

2 Ndaw-maasəkula daha a ḥgəchey a cakay a, a regedey fa mey aŋga, a ləvar: «Bay adaw, da ka wudey na, ka gwa ḥga pərya daa maasəkula adaw kede.»

7:15 7.15 Mew 13.2-4; Mt 24.11, 24; SNM 20.29; 2Kwr 11.13-15; 2Pi 2.1; 1Jn 4.1 **7:16 7.16** Jak 3.12 **7:16** 7.16 7.16 Jak 3.12 **7:16**

7.16-18 12.33 **7:17 7.17** Gal 5.19-23 **7:19 7.19** 3.10; Lk 3.9; Jañ 15.2, 6 **7:21 7.21** 6.10; 7.24-27; 21.28-31; Rm

2.13; Jak 1.22-25; 2.14-26 **7:23 7.23** 25.12; 2Tm 2.19 **7:24 7.24-27** 7.21 **7:28 7.28** 11.1; 13.53; 19.1; 26.1; Lk

7.1 **7:28 7.28-29** Mk 1.22; Lk 4.32

³ Yesu tal! a tølda har anga, a gøsfar, a løvar: «Ya wudey amba maasøkula akah a pørey. Tørey ndaw mapørkaya døba!» Wure wure ñgene, ndaw-maasøkula heyey sad! a sødøy.

⁴ Ta', Yesu a løvar: «Pey lengesl, ka da wuzda cek masa yah ma kakawa kede kwa a ndaw ba. Ama daw fa *ndaw ma ka kwakwas ñga Gazlavay, amba a nøkaka. Fa døba ha, vølar cek a Gazlavay anda *kwakwas ñga Mawiz ma løvey, ñga wuzey a ndøhay, maasøkula fa vaw akah daa saba.»

Yesu a mbølda madørlam ñga mahura ñga sewje hay

⁵ Yesu fa daw a Kapernayum. Masa anja fa daw na, ndaw Rawma daha, anja mahura ñga sewje hay temere, a ñgøchey a cakay a. A kar ambahw amba Yesu a jøna,

⁶ a løvar: «Bay adfaw, madørlam adfaw, anja manakaya da way daa macay. Maahølbakaya, fa sørey banay kalah.»

⁷ Yesu a mbøfdara, a løvar: «Ya fa daw, ya mbølda la.»

⁸ Ama mahura ñga sewje hay heyey a løvar: «Bay adfaw, kwa ya ta wusa amba ka mbøzey a way adfaw na, daa ba. Gweguzley mey pal gway na, madørlam adfaw a, a mbøley la.»

⁹ Ya løvka anda kede maja yah na, sewje hay mahura da ray adfaw daha, asaya, yah mahura da ray sewje hay mekele may. Da ya løvar ñgada sewje lañgar "daw", a daw. Da ya løvar ñgada ndaw lañgar "sawa", a sawa. Da ya løvar ñgada beke adfaw "ka sløra kede", a ka.»

¹⁰ Masa Yesu ma cønda mey a kede la na, a mbafar ara mey ba, ta', aa guzltar ñgada ndøhay ma diyam asiya, a løvey: «Ya fa løvkwar fara fara, kwa ya ta høtey ndaw ma paya ñga ndaw anja fara fara anda ndaw kede daa ba sølak, kwa da wuzlah søkway adfaw hay *Israyel hay, ya ta høtey daa ba.»

¹¹ Ya fa løvkwar: Ta pas masa Gazlavay ma da wuzdørwa bay anja na, ndøhay ga a samawa la daa slam hay tabiya da bøla, ñga key gwagway da vad' ta ata *Abøraham, *Izak leñ *Jakwap.

¹² Ama ndøhay masa ma yamawa da wuzlah søkway ñga ndøhay ñga Gazlavay na, a da køzlamata aa ambaw aa løvan. Fetede na, a da tøwam, a daa pødfam sler.»

¹³ Ta', Yesu aa guzlar a mahura ñga sewje hay heyey, a løvar: «Daw a way døba. Anja cek masa kah ma wudey kede na, ñga key, anda kah ma tøba mey adfaw kede.» Wure wure ñgene madørlam anja heyey mbal! a mbøley.

Yesu a mbøley masa-macay hay ga

¹⁴ Cay, ta', Yesu a daw a way *Piyer. A høtfar mamañ ñga ñgwas ñga Piyer e, vaw fa car, manakaya, awaw fa vaw ga.

¹⁵ Yesu ta', a gøsfar fa har. Da ray ñgene, awaw fa vaw heyey daa saba. Ñgwas aha pørta! a lecey, ta', a vølar cek mezømey a Yesu a.

¹⁶ Taa kwad a ñgene, a handamawa ndøhay ga ta malula hay da ray. Yesu aa guzltar mey pal, ta', malula hay da ray ndøhay a, a bam. Asaya, a mbøldata ndøhay masa-macay hay tabiya.

¹⁷ Cek aha ta key la anda *Izay, *ndaw ma tøla mey ñga Gazlavay maa guzley zleezle, ma løvey: «Ara anja ta ray anja ma jønndakwar daa bøle aløkwa, asaya, ara anja ma mbøldandakwar daa macay aløkwa hay tabiya.»

Mey da ray ndøhay ma wudam ñga diyam asi Yesu

18 Masa Yesu ma nəkta ndəhay ga fa zlərmər ray na, ta', a ləvtar a gula aŋga hay amba a zləŋgam a dey laŋgar ḥga dəhwa ḥga *Galile.

19 Daa ḥgene, *ndaw maa sərkada kwakwas ḥga Mawiz daha a ḥgəchey a cakay a, aa guzlar, a ləvar: «Bay adaw, kwa aa slam wura wura masa kah ma da daw na, ya daw la asi akah.»

20 Yesu a mbəd̄dara, a ləvar: «Mbiga hay, ata ta vəged ata hay, dīyan hay, ata ta way ata hay. Ama yah, *Bəz ḥga Ndaw na, kwa slam ḥga ney nekəd̄sey amba ya məskey vaw da hwad a na, daa ba.»

21 Ndaw mekele da wuzlah ndəhay ḥga Yesu heyey, a sawa, a ləvar: «Bay adaw, vəlyə cəved amba ya daw ya jəhərwa papay la ḫagay.»

22 Yesu a mbəd̄dara, a ləvar: «Sawa asi adaw, mbəkdata ndəhay maməctakaya ḥga jəhmata ndəhay ata hay maməctakaya.»

Yesu a lacada bərgadan da wuzlah dəhwa

(Mark 4.35-41; Luk 8.22-25)

23 Cay, Yesu kula! a mbəzey aa kwambiwal, gula aŋga hay ta', a diyam bama.

24 Daa masa kwambiwal a fa daw na, wure ḥgene memed mahura aa bərey a ray yam, mendərey nekəd̄sey vaŋgwala ḥga yam a sərta kwambiwal a. Daa ḥgene, Yesu na, manakaya daa dər.

25 Ta', gula aŋga hay, a ḥgəcham a cakay a, a sləkdəadamara, a ləvmar: «Bay Mahura, sləkd̄ey, ləhdandakwar! Aləkwa fa da məckwa.»

26 Yesu a mbəd̄datara, a ləvtar: «Ka zluram na, majə me? Akwar fa padamara Gazlavay ḥga ndaw akwar fara fara daa ba daw?» Pərtə! a sləkd̄ey, ta', aa bəctar ḥgada memed ta yam heyey. Memed deň! a lecey, yam a wusey saba.

27 Da ray ḥgene, ndəhay a rəzlam, a ləvam da wuzlah ata: «Ndaw a kede na, ara na, wa? Masa kwa memed ta yam a cənmar mey kede na!»

Yesu a bəley malula da ray ndəhay cew

(Mark 5.1-20; Luk 8.26-39)

28 Daa masa Yesu ma wusey la a dey laŋgar ḥga dəhwa ḥga *Galile heyey, masa daa hwayak ḥga ndəhay Gederen hay na, ndəhay cew daha ta malula da ray fa bamawa daa cəvay hay mavavərkwatakaya daa aŋgwa, a cam ray ta Yesu. Ndəhay a, fa zlazləbəm ndəhay ara mey ba, kwa ndaw ma gwa ḥga daw taa cəved e ḥgene daa ba.

29 Ndəhay a, a wudam ta gədaň, a ləvmar a Yesu: «Kah, Bəzey ḥga Gazlavay, ka wudey fa ala na, me? Ka sawa ḥga sərdandar banay dəga pas ḥga sariya aran daw?»

30 Da fetede na, ḥgaba ḥga vetem hay ga daha da mecəkwer gweegwe ta ata.

31 Malula hay da ray ndəhay kaa heyey a bərkwamara Yesu, aa cəfdədamara, a ləvmar: «Da ka da bəlndar na, vəlndar cəved amba ya diyam ya mbəzam aa vetem hay katay.»

32 Ta', Yesu a ləvtar: «Diyam, mbəzam.» Da ray ḥgene, a bam da ray ndəhay kede heyey, a diyam a mbəzam a ray vetem hay a. Ta', vetem hay a cəpa, a hwam ta gədaň ḥgadaa heeleň, a tataram, a kwiyam saf! aa yam, aa zədəm kudap! fetede.

33 Mecəkwer hay ḥga vetem hay kaa heyey takw! a həlmara mahway a slala, a kadamatara mey a leň mey da ray ndəhay ta malula da ray heyey cəpa ḥgada ndəhay da slala ha.

34 Da ray ḥgene, ndəhay tabiya da slala ha a bamawa, a cadamara ray ta Yesu. Ta', a bərkwamara ḥga daw la daa hwayak ata ha.

9

*Yesu a mbəley ndaw maahəlbakaya
(Mark 2.1-12; Luk 5.17-26)*

¹ Fa dəba ha, Yesu a təpey aa kwambiwal, a vəhey a dey laŋgar ɳga dəhwa, a daw a slala anja.

² Ta', a handamar ndaw maahəlbakaya daha, manakaya da ray ɓebele. Masa Yesu ma nəka ndəhay a, fa təbmara anja ta gədaŋ ɳga mbəlda ndaw ata na, ta', a ləvar a ndaw maahəlbakaya heyey: «Dəka mevel, bəz adaw! Mebərey da ray akah daa saba.»

³ Fetede na, ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga *Mawiz dahan, a wulkam daa ray ata, a ləvam: «Ndaw a kede, a pa ray anja ɳga Gazlavay na, kwara?»

⁴ Yesu a səra mewulkey ata. Da ray ɳgene, aa cəfdata, a ləvtar: «Ka wulkam maaya ba anda kede na, maja me?»

⁵ Ya gwa ya ləvey: “Mebərey akah daa saba” da daa ba, ya gwa ya ləvey: “Sləkdey, daw ta salay akah.” Dasi mey hay cewete kede na, masa ta banay ɳga ləvey ɳgada yah na, wura?

⁶ Yaw, ya wudey ka sərmara, yah *Bəz ɳga Ndaw, yah ta gədaŋ ɳga mbəkey mebərey ɳga ndəhay da bəla kede. Wure kede, ka hətmar cek ma da key la.» Anda kede, Yesu, ta', a ləvar a ndaw maahəlbakaya heyey: «Sləkdey, la ɓebele akah, daw a way!»

⁷ Ndaw aha pərta! a sləkdey, ta', a daw a way.

⁸ Daa masa ndəhay makustakaya ma hətmar cek aha mekey na, a zluram, a rəzlam. A həlmamara Gazlavay maja anja ma vəlar gədaŋ mahura anda kede a ndaw-magədaŋ.

*Yesu a zəla Matiye
(Mark 2.13-17; Luk 5.27-32)*

⁹ Yesu a sləkdey daa slam aha, a daw. Masa anja fa daw na, a hətar ndaw dahan mezəley *Matiye. Anja manjakaya fa key sləra daa slam meckeley budaw. Ta', Yesu aa guzlar, a ləvar: «Sawa, səpya.» Da ray ɳgene, Matiye pərta! a sləkdey, ta', a daw asiya.

¹⁰ Fa dəba ha nekədsey, Yesu a daw ɳga zəmey daf da way Matiye he. Daa way a, ata Yesu ta gula anja hay a zəmamara daf a na, ta ndəhay ma cakala budaw ga lej ta ndəhay ma zləba *kwakwas ɳga Mawiz.

¹¹ Masa *Fariza hay ma hətmatar fa zəmam daf bama ta ndəhay a na, ta', a ləvmatar a *gula hay ɳga Yesu: «Bay akwar a zəmam daf ta ndəhay ma cakala budaw lej ta ndəhay ta mebərey hay na, kwara?»

¹² Yesu ma cənda mey a na, ta', aa guzltar, a ləvtar: «Ndəhay masa wurwer na, mey ata ta ndaw ma vəlda slalak daa ba. Ama ma wudey mey ɳga ndaw ma vəlda slalak na, si ndəhay masa-macay hay gway.»

¹³ Ehe, sərmara mey ɳga Gazlavay mawuzlalakaya daa dərewel anja, a ləvey: “Ya wudey na, ndəhay a səram dey-ceceh fa ndəhay, ba na, a hərmaya gənaw hay ba.” Yaw, ndəhay ma wulkam ata ndəhay maaya fa mey ɳga Gazlavay na, Gazlavay ta slərdiwa ɳga zəlta daa ba, ama a slərdiwa na, ɳga zəley ndəhay ta mebərey.»

*Mey da ray mekey daliyam
(Mark 2.18-22; Luk 5.33-39)*

14 Fa dəba ha, gula hay ḥga *Jaŋ-Baptis a ḥgəcham a cakay Yesu, aa cəfdamara, a ləvmar: «Ala ta ndəhay *Fariza hay na, ala fa kam *daliyam *, ama gula akah hay na, a kam daliyam ba səlak na, maja me?»

15 Yesu a mbəddatar a mey-menjey, a ləvey: «Da ndaw a zəlwa ndəhay aa mekey məlak ḥga kwakwa ḥga zəmey cek na, ndəhay a, aa səmam da cakay zel-kwakwa ha daa ba daw? Ta pas ḥgene a kam daliyam ba. Ama pas a, a sawa la masa ata ma da kərzamara zel-kwakwa † ha na, a kam daliyam la dəba.

16 «Yaw, ndaw a gwa ḥga dəpa zana magurma ta zana mawiya daw? A key ba, maja zana mawiya madəpkaya na, a nəsa zana magurma ha la, zana magurma ha a da ḥgərey a dey a.

17 «Asaya, ndaw a gwa a zlərey wuzam meededek e aa kwene-kwene ‡ magurma ba. Da a zləra a hwad a na, wuzam a, a məsley, a ḥgəra kwene-kwene he la. Anda kede, wuzam a lej kwene-kwene he a nəsam la cewete. Da ḥga key maaya na, si ndaw a zləra wuzam meededek e na, aa kwene-kwene mawiya. Anda kede, wuzam a, aa daha, kwene-kwene may aa daha, cewete a nəsam ba.»

*Yesu a mbəley ḥgwas ta a sləkədərwa dam daa məcəy
(Mark 5.21-43; Luk 8.40-56)*

18 Daa masa Yesu faa guzltar anda ḥgene na, ndaw mahura daa *way-mewuzey-mey ḥga Gazlavay a sawa fa anja, ta', a regedey fa mey anja, a ləvar: «Dam adaw ta məcəy sem wure wure kede. Ama ya fa kaka ambahw, sawa, pa har akah a ray a amba a hətar mesəfnay anja aa slam a cənja.»

19 Da ray ḥgene, Yesu a lecey, a diyam asiya ta gula anja hay.

20 ḥgwas daha, mambaz fa mbədwa da hwad dəga mevey kuraw a ray a cew. Daa masa Yesu fa daw na, ḥgwas aha a ḥgəchey a cakay a ta fa dəba, ta', a gəsfar har fa mey ḥga zana ḥga Yesu a.

21 A ka anda kede maja anja fa wulkey daa mevel anja, a ləvey: «Da ya gwa ḥga gəsfar har kwa fa zana anja na, ya mbəley la.»

22 Yesu pəla! a mbədsey dey fa dəba, a nəka ḥgwas aha, ta', a ləvar: «Dəka mevel, dam adaw! Ka ta mbəley cay maja kah ma paya ḥga ndaw akah fara fara.» Wure wure ḥgene, ḥgwas aha ta mbəley cay.

23 Fa dəba ha, Yesu a wuswa a way ndaw mahura heyey. A hətfatar ndəhay ma fa sləlam, asaya ndəhay makustakaya fa mbəd'am haya! haya!

24 Ta', a ləvtar a ndəhay a: «Hwam la fede! Dam aha ta məcəy daa ba, ama a key a ney aa dəfə.» Ndəhay a, aa səngəram da ray a.

25 Daa masa ndəhay a ma bamawa sem aa ambaw na, Yesu a mbəzey a way a, ta', a kərza dam aha fa har. Dam a pərta! a sləkədəy.

26 Mey da ray dam aha, a cəney aa wura aa wura tabiya daa hwayak a.

Yesu a wurey dey ḥga ndəhay wulaf hay cew

27 Masa Yesu ma sləkədəy da way ndaw mahura heyey la na, wulaf hay cew daha, a səpmar wurzay ta mewudey, a ləvam: «Sərfandar dey-ceceh, may taw, Bəzey ḥga *Davit!»

* **9:14 9.14** daliyam: Da ndaw Jəwif fa key daliyam na, a zəmey cek ba amba a nar ray a Gazlavay, a mbədəda menjey anja. **9:14 9.14** 6.16-17; 11.18-19; Lk 7.33-34 † **9:15 9.15** zel-kwakwa: Yesu a ḥgərey mey da ray ndəhay ma da kərzamara ḥga kədəy vagay. **9:15 9.15** 22.2; 25.10; Jaŋ 2.1-12; 3.29; CWJ 19.7 ‡ **9:17 9.17** kwene-kwene: Ara cek anda des (gwajakwad) ama makakaya ta ambal. **9:20 9.20** Lev 15.25-27; Mt 14.36; Mk 5.27; 6.56; Lk 6.19; 8.44 **9:22 9.22** 8.13; Mk 5.34; 10.52; Lk 7.50; 8.48; 17.19; 18.42; SNM 3.16 **9:24 9.24** Jaŋ 11.11-13 **9:25 9.25** Mk 5.41 **9:27 9.27-30** 20.29-34

²⁸ Yesu a wusey a way na, wulaf hay cew heyey, a mbəzam asiya. Ta', Yesu aa cəfdatalar, a ləvtar: «Ka wulkam na, ya gwa ɳga wurkwara dey akwar daw?» A mbəsdamara, a ləvmar: «Ahaw, Bay Mahura.»

²⁹ Da ray ɳgene, aŋga gas! gas! a gəsfatar har fa dey ɳga wulaf hay a, ta', a ləvtar: «Dey akwar ɳga wuram anda akwar ma təbmara ya gwa ɳga wurkwara.»

³⁰ Dey ata wur! wur! a wuram. Yesu a kətata, a ləvtar: «Jəkam sləmay maaya maaya, ndaw a da cənda cek masa ma key ta akwar kede ba.»

³¹ Ama ndəhay cew kaa heyey, a mbəkdamara slam aha nekədsey na, ta', a kadamaray mey da ray Yesu a ndəhay daa hwayak a tabiya.

Yesu a bəla malula da ray ndaw ma gwa ɳgaa guzley ba

³² Masa ndəhay Yesu ma wurtara dey heyey fa bamawa da way a la na, ta', a handamar ndaw daha ma gwa ɳgaa guzley ba, maja aŋga ta malula da ray.

³³ Ta', Yesu a bəla malula da ray ndaw a, ndaw aha aa guzley dəba. Da ray ɳgene, ndəhay tabiya fetede a rəzlam, a ləvam: «Dəga ɳga menjey aləkwa, ya ta hətkwa cek ma key anda kede daa hwayak ɳga *Israyel kede daa ba.»

³⁴ Ama ndəhay *Fariza hay na, aa guzlam, a ləvam: «Ara bay ɳga mesəfney maaya ba hay ma vəlar gədaŋ ɳga bəley malula da ray ndəhay.»

Mey da ray Yesu, ma key dey-ceceh fa ndəhay

³⁵ Yesu fa pəkta berney hay ta slala hay masa gweegwe ta dəhwa ɳga *Galile. Fetede faa sərkadata ndəhay daa way ata hay mewuzey mey ɳga Gazlavay, fa wuzey *Mey-maaya-mawiya da ray *mewey ɳga Bay Gazlavay da ray ndəhay, asaya, fa mbəley ndəhay daa macay hay wura wura cəpa lej ndəhay maahəlbatakaya tabiya.

³⁶ Masa Yesu ma həttalar ndəhay makustakaya na, dey-ceceh a kar maja a gəram, gədaŋ ata daa saba, ata anda təbaŋ hay manjar meçəkwer.

³⁷ Maja ɳgene ta', a ɳgatar mey a gula aŋga hay, a ləvtar: «Cek ta key la ga da ley §, ama ndəhay pəreh ɳga kamərwa ɳgada way.»

³⁸ Anda kede, kamar ambahw a bay ɳga ley a, ɳga slərwa ndəhay mekele saya a dey a ɳga kawa cek hay da ley a.»

10

Yesu a slərdata gula aŋga hay kuraw a ray a cew

(Mark 3.13-19; Luk 6.12-16)

¹ Fa dəba ha, Yesu ta', a zəlta gula aŋga hay kuraw a ray a cew amba a slərdata ɳga key sləra aŋga. A vəltar gədaŋ ɳga bəley malula hay da ray ndəhay, asaya, ɳga mbəley ndəhay daa macay hay wura wura cəpa, lej ndəhay maahəlbatakaya tabiya.

² Ndəhay meslərey kuraw a ray a cew e na, ara *Simajw, ndaw masa ma zəlmara *Piyer ta məlmaha *Andəre, *Jak ta məlmaha *Jan, ata cewete bəza hay ɳga Zebede,

³ *Fəlep, *Bartelemey, *Tuma, *Matiye, *ndaw ma cakala budaw, Jak, bəzey ɳga Alfe, Taade,

⁴ Simajw, ndaw da wuzlah ndəhay ma wudam ɳga ləhdamata ndəhay ata hay dasi har ɳga masa-gəra ata hay, lej Juda Iskariyawt, ndaw ma vəlda Yesu a har masa-gəra aŋga hay.

9:29 9.29 8.13 9:30 9.30 12.16; Mk 7.36 9:31 9.31 Mk 7.36 9:32 9.32-34 12.22-24 9:34 9.34 10.25; 12.24, 27; Mk 3.22; Lk 11.15, 19 9:35 9.35 4.23 9:36 9.36 Mesl 27.17; Ez 34.5; Zak 10.2; Mt 14.14; 15.32; Mk 8.2

§ **9:37 9.37** Cek ta key la ga da ley: Yesu a wa cek ma key da ley ta ndəhay ma da təbmara mey ɳga Gazlavay, ama ndəhay pəreh ɳga jənta ɳga təbmara mey ɳga Gazlavay a. Bay ɳga ley a na, ara Gazlavay. **10:2 10.2-4** Jan 1.40-44; SNM 1.13

*Mey da ray sləra ḥga ndəhay meslərey ḥga Yesu ma da kamara
(Mark 6.7-13; Luk 9.1-6)*

5-6 Yesu a slərdata gula anja hay kuraw a ray a cew heyey, a kətata, a ləvtar: «Diyam fa ndəhay *Israyel hay. Ata maazədətakaya anda təbañ hay maa zədam. Ama a slala ndəhay masa *Jəwif hay ba hay na, ka da diyam ba. Ka da diyam a slala *Samari hay ba may.

7 Da akwar fa diyam daa cəved na, wuzdamatara a ndəhay, ləvmatar, “Gweegwe cay, bay ḥga Gazlavay a wuzwa.”

8 Mbəldamata masa-macay hay, sləkəfədamatərwa ndəhay maməctakaya, pərmata maasəkula hay, bəlmata malula hay da ray ndəhay. Gədañ a na, ya vəldakwara ḥga maaya. Yaw, akwar may, kamatara ḥga maaya.

9 Da akwar fa diyam na, ka da lam dala a har ba.

10 Ka da diyam ta gabal da har ba, kwa ta zana hay cew ba. Ka da diyam kwa ta tarak ba, kwa ta zlanday ba. Maja ndaw ma ka sləra na, si a hətey cek mezəmey maja sləra anja.

11 «Da akwar ma wusam la aa berney, da daa ba, a slala na, səpam ndaw masa ma wudsey ḥga təbkwar. Njam da way anja haa kasl pas masa akwar ma da diyam.

12 Da akwar fa mbəzam a way ndaw na, ka camatar har, ka ləvmatar: “Maaya ḥga Gazlavay ḥga sawa a ray akwar.”

13 Da ndəhay da way a ta təbmakwar la na, cacəfəsamara Gazlavay amba maaya anja a njey a ray ata. Ama da ta təbmakwar daa ba na, cacəfəsamara Gazlavay amba a la maaya anja ha la da ray ata.

14 Da way, da daa ba, da slala masa ndəhay da hwad a, a gəmam ḥga təbmakwar ba, asaya, a gəmam ḥga cəndamara mey akwar ba na, raramatara lagwada fa salay akwar hay *, bam la da way a, da daa ba, da slala ha.

15 Ya fa ləvkwar fara fara, ta pas ḥga sariya na, Gazlavay a da sərdata banay ta ndəhay daa berney a ḥgene ma fəna ḥga ndəhay daa berney ḥga *Sadawm ta ḥga *Gwamar †.»

Mey da ray banay ma da sawa a ray ndəhay meslərey ḥga Yesu

(Mark 13.9-13; Luk 21.12-17)

16 Yesu a patar leñgesl, a ləvtar: «Jəkam sləmay, ya fa slərdakwar anda təbañ hay ḥgada wuzlah gədey-ley hay. Anda kedfe, wam vaw fa ndəhay anda zezekw hay ma wam vaw fa ray ata. Təram ndəhay meekwed-mey anda makurgwadakw hay.

17 Wam vaw, maja a kərzamakwar la, a handamakwar la fa mey ḥga ndəhay ma ka sariya. Asaya, a slədmakwar la daa way ata hay mewuzey mey ḥga Gazlavay.

18 A dədamakwar la fa mey ḥga ndəhay mahura hay len fa mey ḥga bay hay maja akwar ndəhay adaw hay. Gazlavay a pəskatar mey la ḥga handamakwar amba ka kam sede da ray adaw fa mey ata len fa mey ḥga ndəhay masa *Jəwif hay ba hay.

19 Da ta handamakwar la aa sariya na, ka da həbəm ray da ray mey masa akwar ma daa guzldamara ba, maja mey masa akwar ma daa guzldamara ḥgene na, a bawa la daa masa akwar faa guzlam.

10:5-6 10.5 Lk 10.33 **10:5-6 10.5-15** Lk 10.4-12 **10:5-6 10.6** Jer 50.6; Mt 15.24; SNM 13.46 **10:7 10.7** 4.17

10:10 10.10 1Kwr 9.14; 1Tm 5.18 **10:13 10.13** Lk 2.14 * **10:14 10.14** raramatara lagwada fa salay akwar hay: Da Jəwif hay fa pəkam daa hwayak ḥga Jəwif hay ba hay na, a raramara lagwada fa salay ata hay len fa zana ata hay maja a wulkam lagwada ha a da zləbta. Yesu a ləvtar a gula anja hay, da ndəhay da slala a təbmara mey ata ba na, ḥga raramatara lagwada fa salay ata hay kəne. Nəka Mk 6.11; Lk 9.5. **10:14 10.14** SNM 13.51

† **10:15 10.15** Berney hay ḥga Sadawm ta ḥga Gwamar na, Gazlavay ta pəlhata sem cewete zleezle maja mebərey ḥga ndəhay daa berney hay a kalah. Nəka Mezley 18 ta 19. **10:15 10.15** MC 18.20; 19.1-29; Mt 11.24 **10:16**

10.16 Lk 10.3 **10:17 10.17** SNM 5.40; 2Kwr 11.24 **10:17 10.17-22** 24.9-14; Mk 13.9-13; Lk 21.12-19; Jañ 16.1-4

10:18 10.18 SNM 24.1-26 **10:19 10.19-20** Lk 12.11-12

20 Yaw, mey a, a da bawa ta fa akwar ba, ama ara Mesəfnay ḥga Papakw akwar Bay Gazlavay ma da balakwara mey a.

21 «Ndəhay a vəldamata məlma ata hay la ḥga kədsey vagay. Papaŋ hay may, a vəldamata bəz ata hay la kəne. Bəza hay a kam həma la a ray papa ata hay ta mama ata hay, amba ndəhay a kədmata vagay.

22 Ndəhay cəpa a da ḥgəldamakwar ba majah yah. Ama ndaw ma bəsa banay a la haa kasl mendəvey a na, Gazlavay a ləhda la.

23 Da fa sərdamakwar banay da slala na, diyam a slala mekele. Ya fa ləvkwar fara fara, ta pas masa yah, *Bəz ḥga Ndaw, ma da vəhwəna, akwar ma ndəvdamara sləra akwar da slala hay tabiya ḥga *Israyel daa ba aran.

24 «Ndaw maa sərkey na, a səra cek a fəna ndaw maa sərkada ba. Ndaw ma ka sləra na, mahura da ray bay anja ba.

25 Ndaw maa sərkey na, a da tərey anda ndaw maa sərkada ha gway. Ndaw ma ka sləra na, a da tərey anda bay ḥga sləra ha gway. Yaw, akwar na, anda ndəhay da way adaw, da ta zəlmaya “*Beyelzebul ‡” sem na, ḥgene he, akwar ndəhay da way adaw, a da cədmakwar ma fəna.»

Ka da zluram ta ndəhay ba

(Luk 12.2-9)

26 «Da ray ḥgene, ka da zluram ta ndəhay ba. Cek tabiya masa ndəhay ma badamara, a wuzwa la a palah, cek hay masa ndəhay ma sərmara ba na, a sərmara la.

27 Mey masa yah ma wuzdakwara ta mayal a kede na, wuzdamərwa a palah. Yaw, mey adaw masa akwar ma cəndamara ta mey-meesəkey kede na, təpam aa ray ḥga anjwa, wudmara ta gədaŋ a ndəhay tabiya.

28 Ka da zluram ta ndəhay ma da kədmakwar vagay ba, majah a da kədəsam na, vaw akwar daada gway, ama a gwamara a ray mesəfnay akwar ba. Zluram na, si ta Gazlavay gway. Anja na, a gwa ḥga kəzla vaw akwar ta mesəfnay akwar aa vəged ḥga awaw magaza.

29 Diyan mecəhe mecəhe cew na, a gwa ḥga hədskedey dala pal daada, ba daw? Ama kwa diyan mecəhe pal fa da kəzlwa a hwayak ḥgaa zədəy na, daa ba, si Papakw akwar Bay Gazlavay ma vəlda cəved ḥgaa zədəda.

30 Akwar may, kwa engwec ḥga ray akwar hay na, masləftakaya pal pal tabiya.

31 Yaw, majah ḥgene, ka da zluram ba. Akwar na, Gazlavay a wudkwar a fəna diyan hay mecəhe mecəhe ga ḥgene, ba daw?

32 «Kwa waawa ma ləvey fa mey ḥga ndəhay, anja ndaw adaw na, ḥgene, yah, ya da ləvey fa mey ḥga Papay da vad, anja, ndaw adaw may.

33 Ama ndaw ma ləvey fa mey ḥga ndəhay, a sərya ba na, ḥgene, ya da ləvey fa mey ḥga Papay da vad, ya səra ndaw a ba may.»

Mey da ray ndəhay ma wunkam day majah mey ḥga Yesu

(Luk 12.51-53; 14.26, 27)

34 Yesu a patar leŋgesl saya, a ləvtar: «Ka da wulkam ya sawa ḥga handawa zazay a bəla na, kəne ba. Fara fara, ya sawa na, ḥga handawa zazay ba, ama ya handawa vəram.

35 Ya sawa na, amba ya wunkatar day ḥga bəz-mezəle ta papaha, ḥga dam-məŋgusa ta mamaha, leŋ ḥga ḥgwas ta mamaŋ ḥga zel e.

36 Kwa da way ndaw pal na, ndəhay siya hay a da təram masa-gəra ŋga siya hay.

37 «Kwa waawa ma wudə papaha ta mamaha kalah a fəna anja ma wudya na, ta wusa ŋga njey ta yah daa ba. Asaya, kwa waawa ma wudə bəz anja hay ta dam anja hay kalah a fəna anja ma wudya na, ta wusa ŋga njey ta yah daa ba.

38 Kwa waawa ma bəsa banay § ma da sawa a ray a maja yah daa ba na, ta wusa ŋga njey ta yah daa ba. Asaya, kwa waawa ma səpya daa ba na, anja ta wusa ŋga njey ta yah daa ba may.

39 Yaw, kwa waawa ma wudəy ŋga ləhda heter anja na, aa zədəda la. Ama ndaw ma vəlda heter anja maja yah na, a hətar la aa slam a.»

Gazlavay ma da pəley mawurbay ŋga sləra na, ŋgada wa hay wa?

(Mark 9.41)

40 «Kwa waawa ma təbəkwar la ta meesəmey na, a key a təbey ŋgene na, yah. Ndaw ma təbəya na, a key a təbey ŋgene na, ndaw ma slərdiwa.

41 Yaw, kwa waawa ma təba *ndaw ma təla mey ŋga Gazlavay ta meesəmey, maja a səra, anja ndaw ma təla mey ŋga Gazlavay na, a hətey mawurbay ŋga sləra anja la anda ŋga ndaw ma təla mey ŋga Gazlavay. Yaw, kwa waawa ma təba ndaw maja a səra, ara ndaw maaya fa mey ŋga Gazlavay na, a hətey mawurbay ŋga sləra anja la anda ŋga ndaw maaya ha may.

42 Kwa waawa ma vəlar yam makəslkaya ŋgada ndaw pal da wuzlah akwar, masa ma pa ray anja ŋga mecəhe, maja a səra, anja gula adəw na, ya fa ləvkwar fara fara, a hətey mawurbay ŋga sləra anja la.»

11

(Luk 7.18-35)

1 Masa Yesu ma kətata ndəhay anja hay meslərey kuraw a ray a cew heyey cay na, pərtə! a sləkdey, a daw ŋga wuzey *Mey-maaya-mawiya ŋgada ndəhay da slala hay fetede.

Jan-Baptis a slərdata gula anja hay fa Yesu

2 *Jan-Baptis, anja daa fərsəne. Daa masa anja daa fərsəne he na, a cənda mey da ray sləra ŋga Yesu *Kəriste. Ta', a slərey gula anja hay siya fa Yesu a

3 ŋgaa cəfdəmara, a ləvmar: «Kah na, Kəriste, ndaw ma da sawa ŋga ləhdata ndəhay heyey daw? Da daa ba, ya səkwam ndaw mekele ma da sawa daw?»

4 Yesu a mbədfdatara, a ləvtar: «Diyam, kadamara cek masa akwar ma cəndamara ta sləmay akwar, ta masa akwar ma hətmar ta dey akwar kede a Jan-Baptis.

5 Ləvmar na, wulaf hay fa hətmar dey dəba, jegwer * hay fa diyam maaya maaya ta salay ata, maasəkula hay ta sədəm sem, madagazlam hay fa cənam sləmay, ndəhay maməctakaya fa sləkəfamawa daa meməcəy, ndəhay masa-viya hay fa cəndamara Mey-maaya-mawiya dəba.

6 Ndaw ma mbəkda mey adəw ba maja sləra masa yah ma ka na, maaya ŋga Gazlavay aa da ray a.»

Mey da ray Jan-Baptis

7 Masa gula hay ŋga *Jan-Baptis ta diyam sem na, Yesu aa guzltar mey da ray Jan-Baptis a, a ndəhay, a ləvtar: «Akwar ma diyam a wuzlah-ley na, ŋga nəkwa me? Ka nəkmawa na, guzer masa memed ma wusa daw? Ara anja ba, ba diya?»

10:37 10.37 Mew 13.7-10; 33.9; Mt 19.29; Mk 10.29; Lk 18.29 § **10:38 10.38** Ta mey Gərek a ləvey: «Kwa waawa ma la hwadam anja mazlangalakaya ŋga daw asi adəw daa ba na, ta wusa ŋga njey ta yah daa ba.» **10:38**

10.38-39 16.24-25; Mk 8.34-35; Lk 9.23-24; Jan 12.25-26 **10:40 10.40** 18.5; Mk 9.37; Lk 9.48; Jan 13.20; Gal 4.14

11:1 11.1 7.28 **11:2 11.2** 14.3 **11:3 11.3** Jan 1.15, 27; 3.31; 11.27 * **11:5 11.5** jegwer: Ndaw masa salay pal maaya ba. **11:5 11.5** Iz 35.5-6; 26.19; 61.1; Lk 4.18

⁸ Kaa, akwar ma diyam njga nəkwa na, me? Ka nəkmawa na, ndaw masa ma pey zana maaya fa vaw daw? Anja ndəhay masa ma pam zana maaya fa vaw na, ata da way bay hay, ba diya?

⁹ Wuzdamiwa, ka diyam njga nəkmawa na, wa? Ka nəkmawa na, *ndaw ma təla mey njga Gazlavay, ba diya? Ya fa ləvkwar, fara fara ara anja. Ama a fəna ndaw ma təla mey njga Gazlavay la saya,

¹⁰ maja *Jan a na, ara ndaw masa mey njga Gazlavay mawuzlalakaya maa guzley da ray a, a ləvey: "Bay Gazlavay a ləvar a Bəzey anja: Ehe, ya fa slərey maslanj-cəved adaw fa mey akah, amba a diykawa cəved akah."

¹¹ Yesu aa guzley saya, a ləvey: «Ya fa ləvkwar fara fara, da wuzlah ndəhay da bəla na, kwa ndaw ma fəna Jan-Baptis na, daa ba. Ama ndaw mecəhe da wuzlah ndəhay masa Gazlavay fa wey da ray ata na, ndaw aha a fəna Jan-Baptis.

¹² Dəga ta pas masa Jan-Baptis ma zlar njga wuzley mey njga Gazlavay haa wure kede na, ndəhay malamba masa-həma hay fa kədam vaw njga təkmara Bay Gazlavay njga wey da ray ndəhay. A wudəm njga wamara bəla aa slam a njga Gazlavay.

¹³ Kwakwas njga *Mawiz ta ndəhay ma təla mey hay tabiya taa guzlam la da ray Gazlavay ma wey da ray ndəhay. Aa guzlam anda kede haa kasl pas masa Jan ma wuswa.

¹⁴ Da ka təbmara mey adəw na, ya fa ləvkwar, *Eli, ndaw masa ndəhay ma təla mey hay maa guzlam zleezle da ray a ma da vəhwa heyey na, ara Jan-Baptis a.

¹⁵ Da ndaw, anja ta sləmay na, njga cənda mey a maaya maaya.

¹⁶ «Səkway njga ndəhay masa wure kede kaa na, ya da wata na, ta me? Yaw, ya da wata na, ta bəza hay masa manjatakaya da slala fa kam wasa ta mandala ata hay, a wudəm day da wuzlah ata, a ləvam:

¹⁷ "Ala ta famakwar sləlam la, ama ka ta gərvam daa ba. Ala ta zlamakwar walay vagay la, ama akwar ta təwam daa ba may."

¹⁸ Yaa guzlkwar anda kede na, maja Jan ta sawa la njga wuzkwar mey. A key *daliyam, asaya, a sey wuzam ba. Kaa ndəhay a ləvam: "Anja ta malula da ray."

¹⁹ Yah, *Bəz njga Ndaw, ya sawa, ya fa zəmey cek, ya fa sey cek anda ndəhay mekele. Ama ndəhay a ləvam: "Nəkmara, ndaw a kede, a wulkey si njga zəmey cek ta njga sey wuzam njgada hwad anja gway. Asaya, anja na, ara jam njga ndəhay ma cakala budaw ta njga ndəhay ma zləba kwakwas njga Mawiz." Ama yah na, ya fa ləvkwar ndəhay a da sərmara lenjesl njga Gazlavay anja maaya na, ta fa sləra maaya masa ndəhay ta lenjesl njga Gazlavay ma kamara.»

Mey da ray banay ma da sawa a ray ndəhay ma təbmara mey njga Yesu ba (Luk 10.13-15)

²⁰ Fa dəba ha, Yesu a mbədstar ray njgada ndəhay da slala hay masa aa ma key maazla hay ga da hwad a. A mbədstar ray na, maja ndəhay da slala hay a, ta mbəddamara menjey ata daa ba.

²¹ A ləvtar: «Haya! ndəhay da slala Kwarazinj, banay a sawa la a ray akwar. Haya! ndəhay da slala Betsayda, banay a sawa la a ray akwar. Da ndəhay daa berney njga Tir ta njga Sidaŋw ta hətmatar maazla hay a la na, anja ta mbəddamara menjey ata sem dəga zleezle, anja ta kəzlam zana njga sak meefərey vaw sem fa vaw, asaya, ta pətkwalam sem daa bebədes njga wuzwa na, ata ta mbəddamara menjey ata da bəla cay.

22 Da ray እገኑ, ya fa kadakwara, ta pas masa Gazlavay ma da ka sariya da ray bēla na, Gazlavay a da sērdakwar banay ma fēna እገና ndēhay daa berney እገና Tir ta እገና Sidanjw.

23 Akwar ndēhay da Kapernayum may, ka wulkam na, Gazlavay a እገልኝ war la a vad daw? Ara kēne ba. A da kēzlakwar aa slam እገና ndēhay mamēctakaya. Ya ta key maazla hay la da wuzlah akwar. Da ndēhay daa berney እገና *Sadawm ta hētmatar maazla hay a kefē la na, anja berney ata ta pēlhey daa ba, anja anja daha haa wure kefē.

24 Da ray እገኑ, ya fa kadakwara, ta pas masa Gazlavay ma da ka sariya da ray bēla na, Gazlavay a da sērdakwar banay ma fēna እገና ndēhay daa berney እገና Sadawm.»

*Yesu a kar suse a Gazlavay ta meesəmey
(Luk 10.21, 22)*

25 Daa እገኑ, Yesu aa guzley, a lēvey: «Waa Papay Bay Gazlavay, ndaw ma wa slam da vad ta da hwayak, ya fa kaka suse, maja ka ta wuzdērwa maaya akah la a ndēhay ma sēra cek ba anda bēza hay mecēhe hay. Ama እገዳ da ndēhay masa ta lenjēsl ma sēra cek na, ka ta bāda maaya ha sem fa ata.

26 Ahaw, Papay, maja ta mbafaka sem እገና ka kēne.»

27 Ta', Yesu aa guzltar a gula anja hay, a lēvey: «Papay ta vēldatiwa cek hay tabiya sem asi har adaw. Kwa ndaw pal ma sērya, yah, *Bēz እገና Ndaw na, daa ba, si Papay. Asaya, kwa ndaw pal ma sēra Papay daa ba may, si yah, Bēzey anja, lenj ndēhay masa yah ma wudey እገና wuzdatara.»

Mey da ray Yesu ma da mēskadata vaw ta ndēhay

28 «Akwar ndēhay masa fa gēram እገና sēpey Mey hay mekele mekele እገና *ndēhay maa sērkada kwakwas እገና Mawiz እገኑ, samawa fa yah, akwar fa da gēram daa saba.

29 Cēndamara mey adaw, samawa, sasērkam fa yah, maja yah ndaw meekwed-mey, ka da mēskam vaw ta zazay.

30 Meesērkey adaw na, anja ta banay እገና cēney ba, kwa slēra masa yah ma da lēvkwar እገና key na, aa ta gēra daa ba.»

12

*Yesu, anja bay ma wey da ray pas memēskey-vaw
(Mark 2.23-28; Luk 6.1-5)*

1 Pas pal dāha, ara ta *pas memēskey-vaw, ata Yesu ta gula anja hay a diyam taa ley እገና cek anda daw *. May fa catar a gula anja hay a. Da ray እገኑ, ta', a hēbam cek hay a heyey, aa mbēdmara.

2 Daa masa ndēhay *Fariza hay ma hētmatar gula anja hay fa hēbam cek aha na, ta', aa guzlm̄ar a Yesu, a lēvmar: «Haya! Nēkta gula akah hay fa kam slēra ta pas memēskey-vaw, ara cek matēkakaya daa *kwakwas እገና Mawiz.»

3 Yesu a mbēddatara, a lēvtar: «Akwar ta jangamara daa cērewel እገና Gazlavay cek masa *Davit ma ka zleezle na, daa ba daw? Ta pas lanjar dāha, ata Davit ta ndēhay anja hay, may fa catar, ama cek mezēmey fa ata daa ba.

4 Maja እገኑ Davit e a mbēzey aa way እገና Gazlavay, anja ta ndēhay anja hay, ta', a zēmamara peñ masa mavēldakaya እገዳ Gazlavay. Kwa kwakwas alēkwa

11:23 11.23 Iz 14.13, 15 **11:24 11.24** 10.15; Lk 10.12 **11:25 11.25** Iz 29.14; 1Kwr 1.18-29 **11:27 11.27** 28.18;
Jan 1.18; 3.35; 10.15; 13.3; 17.2 **11:28 11.28-30** Iz 28.12 **11:29 11.29** Jer 6.16 * **12:1 12.1** cek anda daw: Ta
mey Pēlta na, mezēley «alkamaari», ta mey Nasara «le blé». **12:1 12.1** Mew 23.25-26 **12:2 12.2** Mab 20.8-10

12:3 12.3-4 1Sam 21.2-7; Lev 24.5-9

ta pəskatar mey ḥga zəmamara daa ba, anja ḥga zəmamara na, si ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay gway.

⁵ Asaya, ka ta jaŋgamara mey ḥga kwakwas ḥga Mawiz la, ta pas meməskey-vaw na, ndəhay ma ka kwakwas a fa kam sləra daa *Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay. Anda kede, ata fa zləbmara kwakwas ḥga pas meməskey-vaw, ama ara mebərey ba.

⁶ Ehe, ya fa ləvkwar, cek mahura ma fəna Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay na, anja fede da wuzlah akwar.

⁷ Derewel ḥga Gazlavay zlezzle a ləvey: “Ya wudey na, ndəhay a səram dey-ceceh fa ndəhay, ba na, a hərmaya gənaw hay ba.” Ama ka ta cəndamara mabara ḥga mey a fara fara daa ba. Anja da ka ta cəndamara la na, ka gwamara ḥga mbədmatar ray ḥgada ndəhay masa manjar mebərey kede ba.

⁸ Yaw, ma wey da ray pas meməskey-vaw na, ara yah, *Bəz ḥga Ndaw.»

*Yesu a diyra har maməckaya ḥga ndaw ta pas meməskey-vaw
(Mark 3.1-6; Luk 6.6-11)*

⁹ Fa dəba ha, Yesu pərta! a sləkdey, a daw a mbəzey aa *way-mewuzey-mey ḥga Gazlavay da slala ha.

¹⁰ Ndaw fetede daha, har maməckaya. Ndəhay *Fariza hay daa way-mewuzey-mey a, aa cəfdamara Yesu, a ləvmar: «Kwakwas aləkwa ta vəley cəved la ḥga mbəley ndaw ta *pas meməskey-vaw daw?» Aa cəfdamara anda ḥgene na, amba aa dədffamar mey.

¹¹ Yesu a mbəddata, a ləvtar: «Da ndaw da wuzlah akwar, anja ta təbaŋ pal, da təbaŋ a, a kəzley aa vəged ta pas meməskey-vaw na, ndaw aha, a badərwa daa vəged e daa ba daw?

¹² Yaw, ya fa ləvkwar fara fara, ndaw a fəna təbaŋ ta maaya. Kaa wara kwakwas aləkwa a vəley cəved ḥga jəney ndaw ta pas meməskey-vaw ba na, kwara?»

¹³ Cay, ta', Yesu a ləvar a ndaw masa har maməckaya heyey: «Təldərwa har a.» Tal! a təldara har a. Ta', a diyey anda har laŋgar.

¹⁴ Da ray ḥgene, ndəhay Fariza hay a, a bamawa aa ambaw, a kusam, a cəmdamara dəy ata ḥga kədəy Yesu vagay.

Mey da ray ndaw ma ka sləra masa Gazlavay ma wala

¹⁵ Daa masa Yesu ma səra dabaray ata la na, pərta! a sləkdey daa slam aha, ndal! a daw. Ndəhay ga fa diyam asiya. Ta', a mbəldata masa-macay hay cəpa da wuzlah ata.

¹⁶ Ama a katar mey, a ləvtar: «Kwa ka da wuzdamara mey da ray adaw a ndəhay ba.»

¹⁷ Yesu maa guzley anda kede na, mey a, ta key la anda *Izay, *ndaw ma təla mey ḥga Gazlavay zlezzle, ma ləvey:

¹⁸ «Gazlavay a ləvey: Kede ara ndaw ma ka sləra adaw

masa yah ma wala,

yah ma wudə kalah,

yah faa səmey ga da ray a.

Ya slərey Mesəfnəy adaw la a ray a,

amba a wuzdatara a ndəhay masa Jəwif hay ba,

ya da katar sariya a ndəhay ta cəved e.

¹⁹ Kwa fa da tərey vaw ta ndaw daa ba,

kwa fa da wudey ta wudey daa ba.

Kwa fa da key baazlam da wuzlah ndəhay daa ba.

20 Fa da ḥgərfa panay masa fa da həbey na, daa ba.

Asaya, kwa fa da məca petərla masa fa da məcəy na, daa ba,
maja ara ndaw mesorey dey-ceceh fa masa-bəle hay.

A ka sləra anja ha la haa ta pas
masa aa ma da ka sariya fara fara da ray ndəhay cəpa.

21 Ndəhay tabiya a da pamara ḥga ndaw ata fara fara.»

Gədañ ḥga Yesu a sawa na, dama?

(Mark 3.20-30; Luk 11.14-23)

22 Ta', a handamawa ndaw-wulaf dahan ma gwa ḥgaa guzley ba, majanja ta malula da ray. Yesu ta', a mbəlda, a gwa ḥgaa guzley, a gwa ḥga hətar dey maaya maaya dəba.

23 Ndəhay tabiya fetedə a rəzlam, a ləvam da ray Yesu: «Da ara Bəzey ḥga *Davit
† heyey kwa?»

24 Ama ndəhay *Fariza hay ma cəndamara mey a kede na, a ləvam: «Ndaw kede
fa bəley malula da ray ndəhay ta maazla ḥga *Beyelzebul, bay ḥga mesəfnay maaya
ba hay.»

25 Yesu a səra mewulkey ata, a ləvtar: «Da ndəhay daa hwayak pal a kam vəram
da wuzlah ata na, hwayak a ḥgene a nəsey la. Asaya, ndəhay da slala hay, da daa
ba, ndəhay da way ndaw pal, da ta cəmam dəy da wuzlah ata daa ba na, slala ha a
nəsey la, da daa ba, way ḥga ndaw aha a nəsey la may.

26 Da ndəhay ḥga *Satañ fa kədəm vaw da wuzlah ata na, ḥgene he, ara Satañ a,
mekədəy vaw ta vaw anja. Kaa wara a da cəmtar ray ḥga wey da ray ata na, kwara
dəba wura?

27 Da ka ləvam ya bəla malula ta gədañ ḥga Beyelzebul, bay ḥga mesəfnay maaya
ba hay na, kaa gula akwar hay na, a bəlam malula ta gədañ ḥga wa? Da ray ḥgene,
gula akwar hay na, a wuzdamakwara la, mey akwar ḥgene, ara anja ba.

28 Fara fara, ya fa bəley malula ta gədañ ḥga *Mesəfnay ḥga Gazlavay. A wudey
ḥga ləvey, Gazlavay fa wey da ray akwar cay.

29 «Yaw, kwa ndaw-mayal ma gwa ḥga mbəzey a way ndaw masa-gədanj amba a
lalatərwa cek anja hay meedey anja na, daa ba. Si ndaw-mayal a, a key gədanj
teesed, a jəwa ndaw masa-gədañ a dəgəy. Fa dəba ha, a gwa a həltərwa cek hay da
way a.

30 «Da ndaw ta njey ta yah daa ba na, ḥgene ndaw a ara masa-gəra adaw. Asaya,
da ndəhay a jənmaya ḥga bəcwa ray ḥga ndəhay ḥgada fa Gazlavay ba na, a key
ḥgene, aa wadamatay ray.

31 Maja ḥgene, ya fa ləvkwar, da ndaw ta key cek maaya ba sem, kwa a cəda
Gazlavay na, Gazlavay a gwa a mbəkdara mebərey anja cəpa. Asaya, a gwa a
mbəkdara mey hay maaya ba tabiya masa anja maa guzlda da ray Gazlavay a. Ama
da ndaw a cəda Mesəfnay ḥga Gazlavay na, Gazlavay fa da mbəkdara mebərey anja
daa ba səlak.

32 Kwa anja ndaw aha aa guzley mey maaya ba da ray adaw, yah, *Bəz ḥga Ndaw
na, Gazlavay a gwa a mbəkdara mebərey anja. Ama ndaw maa guzley mey maaya
ba da ray Mesəfnay ḥga Gazlavay na, Gazlavay fa da mbəkdara mebərey a daa ba,
kwa wure kede, kwa ta vara ta vara, fa da mbəkdara daa ba səlak.»

12:22 12.22-24 9.32-34 † **12:23 12.23** Bəzey ḥga Davit: Ara mehəsley-ray ḥgada ndaw mawalakaya ma da
sawa ḥga key Bay Mahura ḥga Isryel hay, a da yawa daa səkway ḥga Davit, bay ḥga Isryel hay zleezle. **12:23**

12.23 20.30-31 **12:24 12.24** 10.25 **12:28 12.28** Lk 17.21 **12:29 12.29** Iz 49.24 **12:30 12.30** Mk 9.40; Lk
9.50 **12:31 12.31-32** 12.24

*Mey-menjey ta wudez meyey babəza maaya ta maaya ba
(Luk 6.43-45)*

³³ «Da wudez, aŋga maaya na, a yeypəba maaya may. Da wudez, aŋga maaya ba na, a yeypəba maaya ba may. A da sərmara wudez kede maaya ta maaya ba na, fa babəza ha.

³⁴ Hey! Akwar bəza hay ŋga kucesl hay, akwar ndəhay maaya ba, kaa wara ka daa guzlam mey maaya na, kwara? Maja mey masa ndaw maa guzlda na, fa wuzdərwa cek masa mafadakaya daa mevel aŋga.

³⁵ Anda kede, ndaw maaya na, fa wuzdərwa cek maaya daa mevel aŋga. Ndaw malamba may, fa wuzdərwa cek malamba daa mevel aŋga.

³⁶ Ya fa ləvkwar, ta pas masa Bay Gazlavay ma da ka sariya na, kwa waawa a kadara mey aŋga la a Bay Gazlavay da ray mey hay maaya ba masa aa maa guzldata cəpa.

³⁷ Anda kede, da mey masa kah maa guzlda aa maaya ba na, Gazlavay a mbədka ray la. Yaw, da mey a maaya na, ŋgene Gazlavay a paka la ŋga ndaw maaya fa mey aŋga.»

*Ndəhay aa cəfdamara Yesu ŋga key maazla
(Mark 8.11, 12; Luk 11.29-32)*

³⁸ Fa dəba ha, ndəhay siya da wuzlah *ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz leŋ *Fariza hay siya aa guzlmara Yesu, a ləvmar: «Bay ala, ya wudam ka kandar maazla ma wuzdərwa gədaŋ ŋga Gazlavay.»

³⁹ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Akwar ndəhay masa wure kede na, malamba hay, akwar ma mbəddamara Bay Gazlavay sem! Ka wudam ŋga hətam maazla ma wuzdərwa gədaŋ ŋga Gazlavay fara daw? Kwa akwar fa da hətam maazla ha daa ba, si maazla anda ma key ta *Jawnas, *ndaw ma təla mey ŋga Gazlavay zlezzle.

⁴⁰ Anda Jawnas ma key dar maakar taa vad, taa pas da hwad ewet mahura heyey na, ara anda ŋgene may, yah, *Bəz ŋga Ndaw, ma da key dar maakar taa vad, taa pas da vəged.

⁴¹ Ta pas sariya masa Gazlavay ma da ka na, ndəhay daa berney ŋga Niniwe heyey na, a lacamawa la ŋga mbədmakwar ray, akwar ndəhay wure kede, maja daa masa ata ma cəndamara mey ŋga Gazlavay masa Jawnas ma wuzdatara na, ta mbəddamara menjey ata sem. Nəkmara, da wuzlah akwar fedə, ndaw ma fəna Jawnas daha, ama akwar ta mbəddamara menjey akwar daa ba.

⁴² Asaya, ta pas sariya masa Gazlavay ma da ka na, ŋgwas ma key bay daa hwayak ŋga Saba zlezzle heyey a lacawa la ŋga mbədkwar ray, akwar ndəhay wure kede, maja aŋga na, a sawa da dəreŋ ŋga cəney mey da ray leŋgesl maaya ŋga Bay *Salamaŋw. Nəkmara, da wuzlah akwar fedə, ndaw ma fəna Bay Salamaŋw daha, ama akwar ta təbmara mey aŋga daa ba.»

*Mey da ray malula ma vəhwa a ray ndaw saya
(Luk 11.24-26)*

⁴³ «Da masa malula ta bey sem da ray ndaw na, a daw a pəkey da ley saw, a səpey slam ŋga məskey vaw. Ama da ta hətey slam daa ba na,

⁴⁴ a wulkey, a ləvey: “Ngama, ya vəhey aa slam adaw masa yah ma bawa da hwad a heyey.” A vəhey a ray ndaw aha aa slam aŋga heyey, a hətfar slam aha madiykaya maaya maaya, kwa meeme da hwad a daa ba.

⁴⁵ Da ray ŋgene, malula ha a daw, a ŋgəlwa malula hay mekele maasala ma fənmara ta həma ŋga key cek maaya ba. A samawa a ray ndaw a heyey. Anda

kedé, ndaw aha a da serey banay ma fena masa ñgeeme. Ara anda kede, cek aha a da key ta ndéhay masa maaya ba wure kede.»

Maman ñga Yesu ta mèlmaha hay na, ara wa hay wa?

(Mark 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Daa masa Yesu faa guzltar a ndéhay na, ata mamaha ta mèlmaha hay malacatakaya daa ambaw, a wudam ñgaa guzlmari.

⁴⁷ Ndaw dahan a lèvar a Yesu: «Mamakw ta mèlmakw hay ata malacatakaya daa ambaw. A wudam ñgaa guzlmaka.»

⁴⁸ Yesu a mbèddara, a lèvar: «Mamay na, wa? Mèlma adfaw hay na, wa hay wa?»

⁴⁹ Fa dèba ha Yesu, ta', a wuzey har ñgada fa gula anja hay, a lèvey: «Mamay ta mèlma adfaw hay na, ara ndéhay kede,

⁵⁰ majà mèlma adfaw, dam-mama adfaw, da daa ba, mamay na, ara ndaw ma key cek anda Papay da vad' ma wudsey.»

13

Mey-menjey ta ndaw maa kwecey hulfad a ley

(Mark 4.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Ta pas a ñgene, Yesu a bey da way, a daw a njey a mey dèhwa ñga *Galile ñgaa sèrkadata ndéhay.

² Ndéhay ga a kusam a cakay a. Majà ñgene, ta', Yesu a tòpey aa kwambiwal, a njey a hwad a amba aa guzltar. Kwambiwal a, aa da ray yam, ama ndéhay a na, malacatakaya da mey dèhwa ha.

³ Aa guzltar da ray cek hay ga ta mey-menjey, a lèvtar:

«Ndaw mehøvey dahan, a daw ñgaa kwecey hulfad a ley anja.

⁴ Daa masa anja faa kwacada hulfad a na, hulfad lañgar a kèzley aa cèved. Fa dèba ha, diyan hay a samawa, a ndamara.

⁵ Yaw, hulfad lañgar a kèzley aa slam masa pèrad, hwiyak da ray a ga daa ba. Hulfad a, a pècey fiyaw, majà hwiyak da ray a ga daa ba.

⁶ Ama menjey nekèdsey, da masa pas fa tey na, a bata. Fa dèba ha, a kweley, majà slaslalay a daa vèged ga daa ba.

⁷ Hulfad lañgar a kèzley a wuzlah hatak. Hatak a, a gèley, aa njèrda hulfad mapèckaya ha.

⁸ Ama hulfad lañgar na, a kèzley aa slam masa maaya, a gèley, a yey babèza ga, wurzay pal, a gwa a yey babèza temere, lañgar kwakwar maakwaw, lañgar may, kwakwar maakar.»

⁹ Yesu aa guzltar saya, a lèvtar: «Da ndaw, anja ta slèmay na, ñga cènda mey a maaya maaya.»

Yesu aa guzltar a ndéhay ta mey-menjey hay na, majà me?

(Mark 4.10-12; Luk 8.9, 10)

¹⁰ Fa dèba ha, *gula hay ñga Yesu a ñgècham a cakay a, aa cèfdamara, a lèvmar: «Kaa guzltar ñgada ndéhay a ta mey-menjey hay na, majà me?»

¹¹ A mbèddatar, a lèvtar: «Yaa guzltar ta mey hay menjey na, majà akwar na, Gazlavay ta vèlkwar cèved la ñga serey mey hay mabadatakaya da ray mewey anja da ray ndéhay. Ama ndéhay a kede na, Gazlavay ta vèltar cèved ñga serey mey a daa ba.

¹² Anda kede, da ndaw a wudsey ñga sèra mey ñga Gazlavay na, Gazlavay a jèna ñga sèra mey a la a dey a. Da ndaw a wudsey ñga sèra mey ñga Gazlavay ba na, kwa mey a masa nekèdsey daa mevel anja na, Gazlavay a badèrwa la tabiya.

¹³ Yaw, yaa guzltar ta mey-menjey na, maja ata fa nəkam dey, ama a hətmar dey ba, fa jəkam sləmay, ama a cəndamara ba.

¹⁴ Anda kede, cek aha ta key la ɳgada ata, anda mey masa Gazlavay maa guzlda zleezle ta mey ndaw ma təla mey anja *Izay, ma ləvey:

“Akwar fa jəkam sləmay maaya maaya,

ama ka cəndamara ba.

Akwar fa nəkam dey maaya maaya,

ama ka hətmar dey ba.

¹⁵ Maja ndəhay a, a gəmam ɳga cənam mey ba,

a dəzlmata sləmay ata hay,

a dəpmata dey ata hay.

A kamara kəne amba a hətmar dey ba,

a jəkam sləmay ba,

a təbmara mey a, aa mevel ata ba.

Da ray ɳgene, fa da mbəd̄damara menjey ata

amba ya mbəldata na, daa ba.”

¹⁶ «Ama akwar, gula adaw hay na, maaya ɳga Gazlavay aa da ray akwar, maja akwar fa hətmar dey, asaya, akwar fa jəkam sləmay.

¹⁷ Ya fa ləvkwar fara fara, ndəhay ma təla mey hay ga zleezle ta ndəhay siya ga masa maaya fa mey ɳga Gazlavay ta wudam la ɳga hətmar cek masa akwar ma hətmar kede, ama ta hətmar daa ba. Ta wudam la ɳga cəndamara cek masa akwar ma cəndamara kede, ama ta cəndamara daa ba.»

Mabara ɳga mey-menjey ta ndaw maa kwecey hulfad

(Mark 4.13-20; Luk 8.11-15)

¹⁸ «Ehe, cəndamara mabara ɳga mey-menjey ta ndaw maa kwecey hulfad heyey dəba.

¹⁹ Ndəhay siya hay a cəndamara mey da ray *mewey ɳga Gazlavay da ray ndəhay, ama a cəndamara mabara ɳga mey a ba. Bay-malula a sawa, a la mey maaya daa mevel ata la. Ngada ata na, mey a, anja anda hulfad ma kəzley aa cəved.

²⁰ Ndəhay siya hay saya ma cəndamara mey ɳga Gazlavay la na, a təbmara fiyaw fiyaw ta meesəmey. Ngada ata na, mey a anja anda hulfad ma kəzley aa slam masa pərad.

²¹ Ama ndəhay a, a təbmara mey ɳga Gazlavay ɳga dər nekəfey gway. Ta pas masa banay mekele mekele ma da sawa a ray ata maja mey a na, ndəhay a, a da mbəkdamara mey ɳga Gazlavay a fiyaw fiyaw. Ata na, anda hulfad ma pəcwa daa slam masa pərad, slaslalay daa vəged ga daa ba.

²² Ndəhay mekele a cəndamara mey ɳga Gazlavay, a təbmara, ama mey a, aa zəfey maja ata fa wulkam kalah da ray menjey maaya da bəla, asaya, maja a wudam zleley kalah. Ngada ata na, mey a, anja anda hulfad masa ma kəzley a wuzlah hatak, manjanjərdəsakaya daa hatak a. Ata anda cek ma yey babəza ba.

²³ Ndəhay mekele saya, a jəkam sləmay fa mey ɳga Gazlavay, a təbmara. Da ray ɳgene, fara fara a kadamara sləra ta anja. Ata anda hulfad ma pəcwa daa slam maaya. Anda kede, mey a, a yey daa mevel ata anda hulfad ma pəcwa ma yey ga, babəza fa vəda a key temere, mekele a key kwakwar maakwaw, da daa ba, kwakwar maakar.»

Mey-menjey ta ley ɳga daw ta zlərav da hwad a

²⁴ Fa dəba ha, Yesu aa guzltar ta mey-menjey mekele a ndəhay makustakaya heyey, a ləvtar: «*Mewey ḥga Bay Gazlavay da ray ndəhay na, ya gwa ḥga wa na, ta me? Ehe, ya ḥgakwar mey da ray a: Ndaw daha a sləkey hulfad maaya a ley anja.

²⁵ Ta tavad masa ndəhay fa nam na, masa-gəra anja, a sawa, a sləkey zlərav aa ley a, ta', a daw.

²⁶ Menjey nekədəy, daw heyey a pəcwa. Zlərav a, a pəcwa may. A gəlam daa slam a, a pamawa ray*.

²⁷ Anda kede, ndəhay ma ka sləra ḥga bay ḥga ley a, ta', a samawa, a ləvmar a bay ata: "Waa Bay ala, ka sləkey aa ley akah na, hulfad maaya, ba diya? Kaa zlərav na, a sawa dama?"

²⁸ A mbəddatar, a ləvtar: "Ara masa-gəra adaw ma ka sləra ha." Ta', ndəhay ma ka sləra anja hay a, a ləvmar: "Anda kede na, ka wudey ya diyam, ya mədmata daw?"

²⁹ A mbəddatar, a ləvtar: "Kay, a njey, maja da akwar fa mədmata na, ka da mədəsam daw maaya asiya may."

³⁰ Mbəkdamata ḥga kam daa slam a haa kasl kiya mekey daw. Ta kiya ha ḥgene, ya da ləvtar ḥgada ndəhay ma da kamərwa daw a, ḥga ḥgəmamara zlərav a la ḫagay, ḥga jəwmata maafay a, ḥga pamatar awaw fa vəda. Ama daw maaya na, a kamərwa, a handamərwa a wuded."

Mey-menjey ta babəza ḥga bazlawar lej ta cek ma həsla makala

(Mark 4.30-32; Luk 13.18, 19)

³¹ Fa dəba ha, Yesu aa guzltar ta mey-menjey mekele saya a ndəhay fetede heyey, a ləvtar: «*Mewey ḥga Bay Gazlavay da ray ndəhay na, anja anda babəza ḥga bazlawar, masa ndaw ma la, ma rəba aa ley anja.

³² Anja mecəhe da wuzlah hulfad hay siya, ama a pəcwa, a gəley mahura da ray cek hay siya, a tərey ḥga wudez, diyan hay a samawa, a diyam way fa mey-har hay a.»

(Luk 13.20, 21)

³³ Yesu aa guzltar ta mey-menjey mekele saya, a ləvtar: «Mewey ḥga Bay Gazlavay da ray ndəhay na, anja anda cek ma həsla makala masa ḥgwas ma həley kuset kədəy, ma jahadə ta hapa ḥga makala ga, amba a həslərwa tabiya.»

Yesu aa guzley ta mey-menjey na, maja me?

(Mark 4.33, 34)

³⁴ Yesu a wuzdatara mey hay cəpa ḥgada ndəhay na, ta mey-menjey. Kwa taa guzltar ta mey mekele daa ba.

³⁵ A ka kəne na, amba a key anda *ndaw ma təla mey ḥga Gazlavay maa guzley zleezle, ma ləvey:

«Ya daa guzltar a ndəhay ta mey-menjey,

Ya da wuzdatara cek hay masa zleezle mabadatatakaya

dəga Gazlavay ma ləma bəla.»

Mabara ḥga mey-menjey ta ley ḥga daw

³⁶ Fa dəba ha, Yesu ta', a mbəkdata ndəhay heyey, a vəhey a way. Gula anja hay ta', a samawa a cakay a, aa cəfsamara, a ləvmar: «Wuzdandara mabara ḥga mey-menjey ta zlərav da ley heyey cey.»

³⁷ Ta', a mbəddatar, a ləvtar: «Ndaw ma sləka daw masa maaya na, ara yah, *Bəz ḥga Ndaw.

* **13:26 13.26** a pamawa ray: a təlmawa ray **13:30 13.30** 3.12; CWJ 14.14-15 **13:31 13.31** 17.20; Lk 17.6
13:32 13.32 Ez 17.23 **13:33 13.33** 1Kwr 5.6; Gal 5.9 **13:34 13.34-35** 13.10-17 **13:35 13.35** Ps 78.2

38 Ley na, ara bøla. Hulfad masa maaya na, ara ndøhay ma tøbmara amba Gazlavay a wey da ray ata. Zlørav na, ara ndøhay ma namar ray a bay-malula.

39 Masa-gøra ma sløka zlørav na, ara *Sataŋ, bay-malula. Kiya mekey daw na, ara pas ñga mendøvey ñga bøla. Ndøhay ma da kamørwa daw na, ara maslanj hay ñga Gazlavay da vad.

40 Anda ata ma ñgømamara zlørav ñga tekweray na, ta pas mendøvey ñga bøla na, a da key køne may ta ndøhay ma namar ray a bay-malula.

41 Anda kede, yah, Bøz ñga Ndaw, ya slørdata maslanj adaw hay da vad la ñga badamata ndøhay ma tøknamata ndøhay ñga key mebørey lej ndøhay ma kam cek malamba da wuzlah ndøhay masa Gazlavay ma wey da ray ata.

42 A da køzlamata aa awaw mendøvey ba. Fetede na, a tøwam la, aa pøðfam sler la.

43 Ama ñgada ndøhay ma namar ray a Bay Gazlavay na, a njam la ta Papa ata, Bay Gazlavay, da vad, a wadam la anda pas. Da ndaw, anga ta slømay na, ñga cønda mey a maaya maaya.»

Mey-menjgey ta zleley mabadakaya lej ta bersle

44 Yesu aa guzltar ta mey-menjgey mekele saya, a løvtar: «*Mewey ñga Bay Gazlavay da ray ndøhay na, aa letek ta zleley mabadakaya daa ley. Ndaw a daw, a høtar, a bøda ma føna saya. Aa sømey ga da ray a. Maja ñgene, a daw, a hødkadata cek anja hay tabiya amba a hødka ley a.

45 «Asaya, mewey ñga Gazlavay da ray ndøhay na, aa letek ta ndaw ma ka filaw, ma søpey bersle maaya membey ñga hødkey.

46 Da ta høtey bersle maaya membey ma hødkey ba la na, a daw, a hødkadata cek anja hay tabiya amba a hødka bersle he.»

Mey-menjgey ta tabaw

47 «Asaya, *mewey ñga Gazlavay da ray ndøhay na, aa letek ta *tabaw † ma kørzawa ewet hay daa døhwa, a kusmawa søkway ñga ewet hay mekele mekele ga.

48 Masa tabaw a ta røhey cay ta ewet e na, ta', a badamørwa a mey døhwa. A njam ta njey, a walamata søkway ñga ewet hay masa maaya, a pamata aa gabal, ama søkway ñga ewet hay masa maaya ba na, a køzlamata.

49-50 Ta pas mendøvey ñga bøla na, maslanj hay ñga Gazlavay da vad, a samawa la ñga wunkey ndøhay ma namar ray a Gazlavay ta ndøhay masa ta mebørey. Ndøhay masa ta mebørey na, a køzlamata aa awaw mendøvey ba. Fetede na, a tøwam la, asaya, aa pøðfam sler la. Sariya ñga Gazlavay ma da key na, ara anda kede.»

Mey da ray mey hay menjgey ñga Yesu

51 Yesu aa cøfdata gula anja hay, a løvtar: «Akwar ta sørmara mabara ñga mey hay menjgey kede la daw?» A mbøðdamara, a løvmar: «Ahaw, ala ta sørmara la.»

52 Da ray ñgene, Yesu a ñgatar mey mekele saya, a løvtar: «Kwa waawa da wuzlah *ndøhay maa sørkada kwakwas ñga Mawiz ma tøba amba Gazlavay a wey da ray a na, anja anda bay ñga way ma badørwa zleley anja mawiya ta magurma ñga jøney ndøhay.»

Ndøhay da Nezeret a røsmara Yesu

(Mark 6.1-6; Luk 4.16-30)

53 Masa Yesu maa guzltar a ndøhay ta mey hay menjgey cay na, ta', a sløkdey fetede,

⁵⁴ a daw a *Nezeret, slala masa aa ma gøley da hwad a. Fetede aa sørkadata ndøhay daa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay. Ndøhay tabiya daa way a, a røzlam, a løvam: «Haya! Ma vøldara lenjesl a ndaw a kede ñga sørey cek hay anda kede na, wa? A høterwa lenjesl ñga sørey cek hay a kede na, dama?»

⁵⁵ Anja na, bøzey ñga ndaw ma sla hwadam, ba diya? Mamaha na, *Mari, ba diya? Ata *Jak, *Jawzef, *Simañw leñ Jud na, mølmaha hay ba diya?

⁵⁶ Dam-mamaha hay tabiya, ata da wuzlah aløkwa fedø, ba diya? Kaa a høterwa lenjesl kede ta gødañ kede na, dama?»

⁵⁷ Ara maja mewulkey ata ñgene, ata ma tøbmara mey ñga Yesu ba. Da ray ñgene, Yesu aa guzltar, a løvtar: «*Ndaw ma tøla mey ñga Gazlavay na, ndøhay a tøbmara mey anja kwa dama dama, ama ma tøbmara ba na, si ndøhay daa hwayak anja, ndøhay daa søkway anja.»

⁵⁸ Yesu a key maazla hay fetedø nekøðey gway maja ata ma tøbmara mey anja ba.

14

Mey da ray memøcey ñga Jan-Baptis (Mark 6.14-29; Luk 9.7-9)

¹ Daa ñgene, *Herawt, bay daa hwayak ñga *Galile, a cønda mey da ray Yesu.

² Da ray ñgene, aa guzltar a madørlam anja hay, a løvtar: «Ndaw aha na, ara *Jan-Baptis. A sløkðawa daa memøcey. Ara maja ñgene, anja ta gødañ ñga key maazla hay.»

³⁻⁴ Herawt aa guzley anda kede na, maja ara anja ta ray anja ma køða Jan-Baptis a vagay. Ehe mey da ray Jan-Baptis a: Herawt a la Herawdiyat, ñgwas ñga mølmaha *Følep ñga ñgwas anja, daa masa Følep aa ta dey dagay. Maja ñgene, *Jan a løvar a Herawt: «Kah ma la ñgwas ñga mølmakw ñgene na, ara cek matøkakaya daa kwakwas aløkwa.» Da ray ñgene, Herawt a løvtar a sewje anja hay ñga kørzamara Jan a. Ta', sewje anja hay a, a kørzamara, a jøwmara, a køzlamara aa førsøne.

⁵ Herawt a wudsey ñga køða Jan a vagay, ama a zlurey ta ndøhay *Jøwif hay maja a wulkam na, Jan a ara *ndaw ma tøla mey ñga Gazlavay.

⁶ Yaw, ta pas gwagway ñga mesørfedey ñgwas ñga mayawa ñga Herawt na, dam ñga Herawdiyat a gørvey fa mey ñga ndøhay mazøltakaya aa gwagway a. Megørvey a, a mbafar kalah a Herawt.

⁷ Ta', a mbedsey fa mey ñga ndøhay, a løvar a dam aha: «Kwa meeme masa kah maa cøfdafaya na, ya vøldakawa la.»

⁸ A mbøðdara a Herawt, a løvar: «Vøldiwa ray ñga Jan-Baptis aa vøley wure kede fede.» A løvar anda ñgene na, maja mamaha ma balar mey.

⁹ Masa Bay Herawt ma cønda mey a kede na, mevel a tødar. A gwa ñga mbøðda mey anja ha saba, maja ta mbedsey sem fa mey ñga ndøhay mazøltakaya heyey. Da ray ñgene, ta', a vøley cøved ñga vølda ray ñga Jan-Baptis ñgada dam aha.

¹⁰ Ta', a slørey ndaw aa førsøne. Ndaw aha a døslørwa ray ñga Jan-Baptis,

¹¹ a parawa aa vøley, a handørwa, a vøldara a dam a heyey. Ta', dam aha a handara a mamaha.

¹² Fa døba ha, gula hay ñga Jan-Baptis a, a diyam a lamara vagay a, a pøshamara aa cøvay. Ta', a diyam, a wuzdamara mey a, a Yesu.

Yesu a vøltar cek mezømey ñgada ndøhay ma føna gabal zlam (Mark 6.30-44; Luk 9.10-17; Jan 6.1-14)

¹³ Daa masa Yesu ma cënda mey da ray memœcey ñga *Jan-Baptis la na, përtä! a slékdey, ta', a daw ta kwambiwal amba a wusey taava anja aa slam masa ndëhay da hwad a daa ba. Masa ndëhay da slala hay ma cëndamara anja sem na, a diyam ta mey dëhwa ha ta salay, a sëpmar wurzay.

¹⁴ Anja ma wusey cay na, ta', a bërnjawa daa kwambiwal a, a hëtfatar ndëhay makustakaya ga fetede. A sërfatar dey-ceceh, ta', a mbëldata masa-macay hay da wuzlah ata.

¹⁵ Ta pas ñgaa kwad' na, *gula hay ñga Yesu a ñgëcham fa vëða, a lëvmar: «Wure kede hakwad' cay, alékwa da wuzlah-ley. Ngama na, ka mbëdtar mey a ndëhay a ñga diyam a slala hay, amba a hëckam cek mezëmey.»

¹⁶ Yesu a mbëddatara, a lëvtar: «Ndëhay a na, si a diyam a slala hay daw? Akwar, ray akwar na, vëlmatar cek mezëmey a.»

¹⁷ Ama a mbëddamara, a lëvmar: «Kwa cek mezëmey fa ala daa ba, si peñ zlam ta ewet cew daada gway.»

¹⁸ Yesu a mbëddatara, a lëvtar: «Handamérwa fede.»

¹⁹ Fa dëba ha, Yesu a lëvtar ñgada ndëhay tabiya ñga njam a hwayak. Anja hal! a hëlta peñ zlam ta ewet cew heyey, a bangada dey a vad', a kar suse a Gazlavay. Fa dëba ha, a papësa peñ e, ta', a vëldatara a gula anja hay amba a wunkamatara a ndëhay makustakaya heyey.

²⁰ Kwa waawa a zëmey haa a rëhey. Gula anja hay ta', a cakalamara siya ñga peñ e. Membëkey na, a rëhey gadakar kuraw a ray a cew.

²¹ Ndëhay ma zëmam peñ e na, ata ga ara mey ba, a fëna ndëhay gabal zlam, ñgusay ta bëza hay manjar ñga slëfam.

Yesu a daw ta salay da ray dëhwa ñga Galile

(Mark 6.45-52; Jan 6.15-21)

²² Masa ndëhay a ma zëmam cek cay na, wure wure ñgene Yesu ta', a tëktar d'ay a gula anja hay ñga tëpam aa kwambiwal amba ata na, a zlëngam teesed a dey lanjar ñga dëhwa ñga *Galile. Yesu na, a njey fa dëba d'agay amba a mbëdtar mey a ndëhay makustakaya heyey ñga diyam a way.

²³ Masa ta mbëdtar mey a ndëhay a cay na, ta', a tëpey aa ray ñga angwë ñga dërwa dañgay. Haa tavad', anja pal taava anja da angwë ha cënja.

²⁴ Kwambiwal masa gula anja hay da hwad a heyey, anja da wuzlah yam, anja dören ta rav-zazay, vanqwala ñga yam fa zakada * kwambiwal a maja memed fa key ga ñgada ray ata.

²⁵ Fa dëba ha, gweegwe slam ñgaa përek na, Yesu ta', a daw ta salay da ray yam ñgada fa ata.

²⁶ Masa gula anja hay a ma hëtmara fa daw da ray yam na, a zluram ga, aa wasam për-par! Aa guzlam da wuzlah ata, a lëvam: «Ara mamayam!» Ta', a wudam ta gëdanj maja mandërzay fa katar.

²⁷ Ama, wure ñgene, Yesu aa guzltar, a lëvtar: «Dëkmara mevel! Ara yah, ka da zluram ba!»

²⁸ *Piyer a mbëddara, a lëvar: «Bay asfaw, da ara kah fara fara na, vëly a cëved amba ya daw da ray yam ñgada fa kah taw.»

²⁹ Ta', Yesu a lëvar a Piyer: «Sawa!»

Piyer a bërnjawa daa kwambiwal, a daw da ray yam ta salay ñgada fa Yesu.

³⁰ Ama, masa aa ma nëka memed fa key ta gëdanj na, mandërzay a kar. A zlar ñga mbëzey asi yam, ta', a wudey, a lëvey: «Bay mahura, lëhdaya!»

31 Wure wure ñgene, Yesu tal! a təley har, a kərza fa har, a ləvar: «Ka wulkey cew cew na, maja me? Kah, ndaw masa ma paya ñga ndaw akah fara fara ba ñgene.»

32 Fa dəba ha, ta', a təpam cewete aa kwambiwal a. Wure wure ñgene, memed e, den! a lecey, a key saba.

33 Gula hay ñga Yesu masa daa kwambiwal, a ragadam fa mey aŋga, a ləvmar: «Fara fara, kah na, Bəzey ñga Gazlavay.»

*Yesu a mbəley masa-macay hay daa hwayak ñga Genezeret
(Mark 6.53-56)*

34 Masa ata Yesu ta gula aŋga hay ma təŋgam la a dey laŋgar ñga dəhwa ñga *Galile heyey na, a wusam aa hwayak daha mezəley Genezeret.

35 Ndəhay daa slam aha na, a sərmara ara Yesu. Ta', a kadamatara mey a, a ndəhay da slala hay mekele mekele daa hwayak a. Daa masa ata ma cəndamara mey a cay na, ta', a handamar masa-macay hay.

36 A bərkwamara amba masa-macay hay a, a gəsam har kwa fa mey ñga zana aŋga gway. Ndəhay ma gəsfamar har cəpa na, ta mbəlam sem.

15

*Mey ñga Yesu da ray kwakwas ñga Jəwif hay
(Mark 7.1-13)*

1 Fa dəba ha, *Fariza hay ta *ndəhay maa sərkada kwakwas ñga Mawiz a samawa da *Jeruzelem fa Yesu, a ləvmar:

2 «Gula akah hay a zləbmara kwakwas ñga papaŋ ñga papa aləkwa hay zleezle na, maja me? A da zəmam daf na, a pərmara har anda kwakwas aləkwa ma ləvey ba na, kwara?»

3 Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Akwar na, ka zləbmara *mewey hay ñga Gazlavay ta mesəpey kwakwas akwar hay na, maja me?»

4 Gazlavay a ləvey: “Natar ray ñgada ata papakw ta mamakw.” Asaya, “Ndaw ma cəfa papaha, da daa ba, ma cəfa mamaha na, si a kədmara ndaw aha vagay.”

5 Ama akwar na, akwar faa sərkadam ndəhay, ka ləvam ndaw a gwa ñga ləvar a papaha, da daa ba, a mamaha: “Cek masa yah ma da vəldakawa ñga jənka heyey na, ya vəldakawa daa saba, maja yah ma vəldara sem a Gazlavay.”

6 Ngene na, ndaw aha a nar ray a papaha, da daa ba, a mamaha ha saba, ba diya? Ara anda ñgene, akwar fa nəsmara mey ñga Gazlavay, ta mesəpey kwakwas akwar.

7 Akwar na, ndəhay masa ta neneh cew! *Izay, *ndaw ma təla mey ñga Gazlavay zleezle maa guzley da ray akwar na, anja fara. Izay a, a ləvey:

8 “Gazlavay a ləvey: Ndəhay kedə fa həslmaya ray
ta mey ñga tede,
ama mevel ata na, aa dərenj ta yah.

9 Ata fa həlmamaya,
ama mehəlmey a, ta tərey sem ñga cek ñga tede,
maja kwakwas masa ata maa sərkadamara ñgene na,
ara kwakwas ñga ndaw-magədaŋ daada gway.”»

*Mey da ray cek mekey mebərey a ndaw
(Mark 7.14-23)*

10 Fa dəba ha, Yesu a zəltərwa ndəhay makustakaya ta', aa guzltar, a ləvtar: «Jəkam sləmay, cəndamara mey kedə maaya maaya:

11 Cek masa ndaw ma ndèkwda a mey, ma zëma na, a kar mebørey ba, ama ma kar mebørey na, si mey ma bawa da mey aŋga.»

12 Ta', *gula hay ñga Yesu a ñgøcham a cakay a, a løvmar: «Ka fa sëra mey masa kah maa guzlda kede na, fa catar mevel a *Fariza hay, ba diya?»

13 Yesu a mbøddatara, a løvtar: «Kwa wudez wura wura masa Papay da vad, ma røva ba na, a mødmara la.

14 Mbøkdamata! Ata na, wulaf hay ma døsam wulaf hay anda ata. Da ndaw-wulaf a ñødey wulaf cøla ta zlanday na, ata cewete a tødam la aa vøged, ba diya?»

15 Fa døba ha, *Piyer ta', aa guzlar, a løvar: «Wuzdandara mabara ñga mey a kede cey.»

16 Yesu a løvey: «Akwar gula adaw hay kwa na, ka cëndamara mey a kede ba saya na, gwøy daw?»

17 Cek masa ndaw ma ndèkwda a mey, ma zëma na, a daw ñgada hwad ñga ndaw aha. Fa døba ha, a bawa a palah. Ka ta sërmara daa ba cønja daw?

18 Ama mey masa ndaw maa guzlda ta mey aŋga na, a sawa døga daa mevel aŋga. Ñgene, a kar mebørey a ndaw aha.

19 Mewulkey maaya ba a bawa na, daa mevel ñga ndaw. Ara mewulkey a ma hølda ndaw ñga kødøy ndaw vagay, ñga ley vaw saw da palah, ñga key cek malamba saw køne, ñga leley, ñga mbørzley a ray ndaw, lej ñga key mbøda fa ndøhay.

20 Ara søkway ñga cek hay malamba anda kede ma kar mebørey a ndaw. Ama, da ndaw a zëma cek ta har manjar ñga pørey na, ara mebørey ba.»

Ngwas masa Jøwif ba a pa Yesu ñga ndaw aŋga fara fara (Mark 7.24-30)

21 Fa døba ha, Yesu pørt! a sløkøy daa slam aha, tal! a diyam ta gula aŋga hay aa hwayak mekele masa berney ñga Tir ta berney ñga Sidañw da hwad a.

22 Ngwas daa hwayak a daha, aŋga dam Kana. A sawa fa Yesu, a kar ambahw, a wudey, a løvar: «Waa Bay mahura, Bøzey ñga *Davit! Dam adaw daha, aŋga ta malula da ray, fa sørda banay kalah. Sørfaya dey-ceceh may taw!»

23 Yesu taa guzlar kwa mey pal daa ba. Gula aŋga hay a ñgøcham a cakay a, a løvmar: «Mbødar mey a ñgwas a kede, majfa søpndakwar wurzay ta mewudey.»

24 Yesu a mbøddatara, a løvtar: «Gazlavay a slørdiwa na, fa ndøhay *Israyel hay gwøy. Ata na, maazødtakaya anda tøbaŋ hay manjar mecøkwer.»

25 Ama, ñgwas a heyey a daw, a regedey fa mey aŋga, a løvar: «Waa Bay mahura, jønya may taw!»

26 Yesu a mbøddara, a løvar: «Mevøley døf ñga bøza hay ñgada gødey hay na, maaya daw?»

27 Ngwas a heyey a løvar: «Ahaw, Bay adaw, kaa gødey hay na, a zëmam meepøsey ñga døf ma køzley daa slam masa bay ata hay ma zëmam døf cønja, ba diya?»

28 Da ray ñgene, Yesu a mbøddara, a løvar: «Maaya kwakwa! Kah ma paya la ñga ndaw akah fara fara. Cek aha ñga key anda kah ma wudsey.» Daa ñgene, dam aŋga heyey a mbøley.

Yesu a mbøley masa-macay hay ga

29 Fa døba ha, Yesu a sløkøy daa slam aha, a daw ta mey døhwa ñga *Galile. Ta', a tøpey aa ray ñga aŋwa, cøkwam! a njey fetede.

30 Ndøhay makustakaya ga, a samawa fa vøða, a handamawa ndøhay jegwer hay, ndøhay wulaf hay, ndøhay maahølbatakaya hay, madagazlam hay lej ndøhay ta macay hay mekele mekele ga. A njadamata fa mey ñga Yesu. Ta', a mbøldata.

³¹ Ndəhay makustakaya heyey a rəzlam majə ata ma hətmatar madagazlam hay heyey faa guzlam dəba, ndəhay maahəlbatakaya hay heyey ta mbəlam cay, ndəhay jegwer hay heyey fa diyam ta salay ata hay, wulaf hay may fa hətmar dey dəba. Ta', a həlmamara Bay Gazlavay ɳga *Israyel hay.

*Yesu a vəltar cek mezəmey ɳgada ndəhay ma fəna gabal məfad
(Mark 8.1-10)*

³² Yesu ta', a zəltərwa gula anja hay, a ləvtar: «Dey-ceceh fa kaya fa ndəhay makustakaya kede, majə anja kaa dər maakar ata da cakay adaw, wure kede cek mezəmey da har ata daa saba. Ya wudsey ɳga mbəkdata ɳga diyam a way ta may ba, majə da a da hətam gədanj daa cəved ɳga wusey a way ata hay ba kwa.»

³³ Gula anja hay a mbədədamara, a ləvmar: «Kaa aləkwa da wuzlah-ley kede na, ya da hətmawa cek mezəmey ɳga rəhdata ndəhay tabiya makustakaya kede na, dama?»

³⁴ Yesu aa cəfdəta, a ləvtar: «Da har akwar fede kaa na, pen we?» A mbədədamara, a ləvmar: «Da har ala na, pen maasala ta ewet mecəhe necəhe nekədey gway.»

³⁵ Yesu a ləvtar a ndəhay makustakaya heyey ɳga njam a hwayak.

³⁶ Anja ta', a həla pen maasala ta ewet hay heyey, a kar suse a Gazlavay, a papəsa, ta', a vəldatara a gula anja hay. Gula anja hay a, a wunkamatara a ndəhay makustakaya ha.

³⁷ Kwa waawa ta hətey cek mezəmey la, haa a rəhey. Ta', gula anja hay a cakalamara siya mambəkakaya. Macakalakaya ha a rəhey gadakar mahura mahura maasala.

³⁸ Yaw, ndəhay ma zəmamara pen ta ewet e na, ndəhay gabal məfad, ɳgusay ta bəza hay manjar ɳga sləfam.

³⁹ Fa dəba ha, Yesu a mbəkdata ndəhay makustakaya ha ɳga diyam a way ata hay. Ta', a təpey aa kwambiwal, a diyam aa hwayak mezəley Magadanj.

16

*Mahura ɳga Jəwif hay aa cəfdəmara Yesu ɳga key maazla
(Mark 8.11-13; Luk 12.54-56)*

¹ Fa dəba ha, *Fariza hay ta ndəhay *Saduse hay a ɳgəcham a cakay Yesu ɳga jadamara, aa cəfdəmara amba a key maazla ɳga wuzda gədanj anja a sawa ta fa Bay Gazlavay.

² Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «[Masa pas fa kəzley, gazlavay fa key magaza na, ka ləvam mandaw na, gazlavay ɳga var a key daa ba.】

³ Asaya, pərek pərek da masa pas fa bawa, fa cey na, ka ləvam tasana na, var a pey la. Anda kede, da akwar fa nəkam dey a gazlavay na, ka sərmara cek ma da key tasana ta cek ma da key mandaw. Kaa sləra masa yah ma ka na, ka sərmara mabara ha ba na, kwara?]】

⁴ Akwar ndəhay masa wure kede na, malamba hay, akwar ma mbəkdamara Bay Gazlavay sem! Ka wudam ɳga hətam maazla ma wuzdərwa gədanj ɳga Gazlavay fara daw? Kwa akwar fa da hətam maazla ha daa ba, si maazla anda ma key ta *Jawnas * zleezle.】

Fa dəba ha, Yesu ta', a mbəkdata, a daw.

*Mey-menjey da ray meesərkədey ɳga Fariza hay ta ɳga Saduse hay
(Mark 8.14-21)*

⁵ Daa masa ata Yesu ta gula anja hay ma təngam sem a dey laŋgar ɳga dəhwə na, gula anja hay a ta sərfadəmara ɳga handawa pen daa ba.

⁶ Ta', Yesu aa guzltar, a lëvtar: «Wam vaw fa cek ma hësla peñ nga *Fariza hay lenj nga *Saduse hay!»

⁷ Da ray ñgene, gula anja hay aa guzlam da wuzlah ata, a lëvam: «Aa guzley anda kede maja alékwa ma sakurwa ta peñ daa ba daw?»

⁸ Yesu na, ta sëra mey masa ata maa guzldamara da wuzlah ata sem. Da ray ñgene, aa cëfdata, a lëvtar: «Akwar ndëhay masa ma pamara Gazlavay ñga ndaw akwar fara fara ba ñgene, ka wulkam da ray peñ masa akwar ma handamawa daa ba na, maja me?»

⁹ Haa wure kede akwar na, ka cëndamara mey a ba cënga daw? Sërfadamara peñ zlam masa yah ma wunkatara ñgada ndëhay gabal zlam heyey. Mambékakaya na, a rëhey gadakar we?

¹⁰ Asaya, sërfadamara peñ maasala masa yah ma wunkatara ñgada ndëhay gabal mëfad heyey. Mambékakaya na, a rëhey gadakar mahura mahura we?

¹¹ Yaw, daa masa yah maa guzlkwar: "Wam vaw fa cek ma hësla peñ masa fa Fariza hay lenj fa Saduse hay" na, yaa guzley na, da ray peñ ba. Kaa ka cëndamara ba na, kwara?»

¹² Anda kede, *gula hay ñga Yesu heyey a sërmara, Yesu aa guzltar na, da ray cek ma hësla peñ fara fara ba, ama a ñgatar mey da ray meesérkedey ñga Fariza hay ta ñga Saduse hay.

Piyer a wuzda, Yesu na, ara Kériste

(Mark 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Yesu a wusey aa slam masa gweegwe ta slala Sezere-Fëlep. Aa cëfdata gula anja hay, a lëvtar: «Ndëhay a padamaya, yah, *Bëz ñga Ndaw na, ñga wa?»

¹⁴ A mbëddamara, a lëvmar: «Ndëhay siya a lëvam kah na, *Jan-Baptis, mekele hay a lëvam, kah na, *Eli, *ndaw ma tëla mey ñga Gazlavay zleezle. Ndëhay mekele hay saya a lëvam, kah na, Jeremey, da daa ba, ndaw mekele dasi ndëhay ma tëla mey ñga Gazlavay zleezle.»

¹⁵ Ta', Yesu aa cëfdata saya, a lëvtar: «Kaa akwar may, ka lëvam yah na, wa?»

¹⁶ *Simañw *Piyer a mbëddara, a lëvar: «Kah na, *Kériste, Bëzey ñga Gazlavay, ndaw masa anja daha ta dey ñga sërmataw.»

¹⁷ Yesu aa guzlar, a lëvar: «Simañw, bëzey ñga *Jawnas, maaya ñga Gazlavay aa da ray kah, maja mey masa kah maa guzlda kede na, ara ndaw-magëdañ ma wuzdakawa ba, ama ara Papay da vad' ma wuzdakawa.

¹⁸ Yaw, yah may, ya fa lëvka, kah na, mezoley akah Piyer anda melövey "përad." Ya da pa *mecëmey-ray ñga ndëhay adaw hay da ray përad a. Kwa memëcay na, fa da gwa ñgaa zëdda daa ba.

¹⁹ Ya da vëlka gëdañ ñga wurey cëved ñgada ndëhay amba a tëram ndëhay ñga Gazlavay. Mey masa kah ma da jëwa da bëla na, anja majëwkaya da gazlavay da vad' may. Asaya, mey masa kah ma da pëska da bëla na, anja mapëskakaya da gazlavay da vad' may.»

²⁰ Yesu ta', a këtata gula anja hay, a katar mey, a lëvtar: «Fara fara yah na, Kériste, ama ka da wuzdamara a ndëhay ba.»

Ndaw ma wudey ñga sëpa Yesu na, si a key me?

(Mark 8.27-30; Luk 9.18-21)

²¹ Dëga ta pas masa *Piyer ma wuzda Yesu ara *Kériste heyey na, Yesu a wuztar mey ñgada gula anja hay, a lëvtar: «Si ya daw a *Jeruzelem. Mahura hay ñga *Jëwif hay,

*bay-ray hay ḥga ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay, len *ndəhay maa sərkada kwakwas ḥga Mawiz na, a sərdamaya banay la fetede, a kədmaya la vagay. Ama ḥga dar maakar a na, ya sləkdsawa la daa meməcey.»

22 Piyer ta', a zəla Yesu ta cakay, a mbədar ray, a ləvar: «Kay! Bay mahura, Gazlavay ḥga ka kene ba! Anja səkway ḥga cek anda ḥgene na, ḥga hətfaka ba səlak!»

23 Ama Yesu pəla! a mbədsey dey ḥgada fa Piyer, a ləvar: «Hway la da cakay adaw, kah, *Sataŋ. Kah na, ka fa səpey ḥga zlaŋgadada ya daa cəved adaw daw? Maja mewulkey akah ḥgene na, ara mewulkey ḥga Gazlavay ba, ama ara mewulkey ḥga ndaw-magədaŋ gway.»

24 Ta', Yesu aa guzltar a gula aŋga hay, a ləvtar: «Da ndaw a wudəy ḥga səpya na, si a mbəkda mewulkey fa ray aŋga, a səpya ta mevel pal, si a bəsa banay ma da sawa a ray aŋga maja yah, anda yah ma da məcəy fa hwadam mazlaŋgalakaya.

25 Sərmara, kwa waawa ma wudəy ḥga ləhda heter aŋga na, a key aa zədəda, ama ndaw maa zədda heter aŋga maja yah na, a hətar la aa slam a.

26 Da ndaw a hətey cek hay tabiya masa aŋga ma wudəy da bəla kede, ama taa zədəda heter aŋga sem na, cek hay a tabiya ḥgene, ta ləhdamara ndaw a la daw? Yaw, ndaw a gwa ḥga mbəda heter aŋga na, ta me?

27 Sərmara, yah, *Bəz ḥga Ndaw na, ya da sawa ta gədaŋ ḥga Papay lej ta maslaŋ aŋga hay da vad. Ya da pəla mawurbay kwa ḥga waawa cəpa, tədəf fa sləra masa ndaw a ma ka.

28 Ya fa ləvkwar fara fara, ndəhay siya da wuzlah akwar fedə, fa da məcam daa ba haa ata ma hətmaya ta dey ata la dəgəy, masa yah, Bəz ḥga Ndaw, ya fa zəma bay adaw.»

17

Yesu a mbədəy fa dey ḥga gula aŋga hay (Mark 9.2-13; Luk 9.28-36)

1 Dar maakwaw fa dəba ha na, Yesu ta', a zəlta ata *Piyer, *Jak, lej *Jaŋ, məlman ḥga Jak a, a ḥgəlta aa ray ḥga aŋgwā maazəma, a njam fetede taava ata.

2 Yesu a, pəla! a mbədəy fa dey ata, dey aŋga a wedey anda pas, zana aŋga mabara ndəd-nded.

3 Wure wure ḥgene, ata *Mawiz ta *Eli a wuzmatar vaw a gula aŋga hay heyey *. Gula hay a, a hətmatar fa kam maday ta Yesu a.

4 Da ray ḥgene, Piyer aa guzlar a Yesu, a ləvar: «Waa Bay Mahura, maaya na, ya njakwa fedə. Da ka wudəy na, amba ya kərcəy slam hay maakar, pal ḥgada kah, pal ḥgada Mawiz, pal ḥgada Eli.»

5 Daa masa faa guzley aran na, mekwteñe mewedey ndəd-nded! a sawa, sərat! a sərtata. A cənam day maa guzlwā daa mekwteñe he, a ləvey: «Kede he ara Bəzey adaw masa yah ma wuda kalah. Ara bəzey masa ya faa səmey ga da ray a. Jəkfamar sləmay!»

6 Masa *gula hay ḥga Yesu ma cəndamara la na, a zluram ga, ta', a tədəm ta mey ta mey, dançay dar! a hwayak.

7 Wure ḥgene, Yesu a ḥgəchawa a cakay ata, a wusta ta har, a ləvtar: «Sləkdam, ka da zluram ba.»

8 A banjgadamarə dey na, a hətam ndaw mekele saba, si Yesu taava aŋga gway.

16:21 16.21 17.22-23; 20.17-19; 26.2 **16:24 16.24-25** 10.38-39; Lk 14.27; 17.33; Jaŋ 12.25-26; 1Pi 2.21 **16:27**
16.27 Ps 62.13; Jəw 34.11; Mt 7.23-27; 13.41; 25.31-46; Lk 13.27; Jaŋ 5.29; Rm 2.6; 1Kwr 3.13-15; 1Pi 1.17; 2Tm 4.14;
 CWJ 22.12 **16:28 16.28** 10.23; 24.34; Mk 9.1; 13.30; Lk 9.27; 21.32 **17:1 17.1** 5.1 **17:2 17.2-8** 2Pi 1.16-18;
 CWJ 1.16 * **17:3 17.3** Ata Mawiz ta Eli na, ta məcam sem dəga zlezzle, ta wuzmatar vaw la a gula hay ḥga Yesu.
17:5 17.5 3.17

⁹ Masa ata fa børngamawa da angwa ha na, Yesu a këtata, a lëvtar: «Ka da wuzdamara cek masa akwar ma hëtmar këde a ndaw ba, haa kasl pas masa yah, *Bëz ñga Ndaw, ma da slëkdfawa daa memëcey.»

¹⁰ Ta', gula hay ñga Yesu aa cëfdamara, a lëvmar: «Ndëhay maa sërkada kwakwas ñga Mawiz a lëvam si Eli a sawa la teesed da ray *Këriste na, maja me?»

¹¹ Yesu a mbëd'datar, a lëvtar: «Ahaw, fara fara si Eli a sawa ñga diyta cek hay cëpa maaya maaya.

¹² Ama, yah na, ya fa lëvkwar, Eli ta sawa cay. Ndëhay ta hëtmar la, ama ta sërmara daa ba, ta kamar cek maaya ba la anda mevel ata ma wudey. Ara këne may, ndëhay a ma da sërdamaya banay, yah, Bëz ñga Ndaw.»

¹³ Anda këde, gula hay ñga Yesu ta sërmara sem Yesu aa guzltar na, da ray *Jan-Baptis.

Yesu a bada cek da ray bëzey

(Mark 9.14-29; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Masa ata Yesu ta gula anja hay maakar heyey ma wusam la a cakay ndëhay makustakaya na, ta', ndaw daha a ñgëchawa a cakay Yesu, a regedey fa mey anja,

¹⁵ a kar ambahw, a lëvar: «Bay Mahura, bëzey adaw anja ta cek da ray, fa bërlzlada, fa sërda banay. Da cek aha ta zlar ñga bërlzlada la na, ta pas lanjgar a tëd'aa awaw, da daa ba, aa yam. Sërfar dey-ceceh may taw!»

¹⁶ Ya ta handa la fa gula akah hay, ama ta gwamara ñga mbëldamara daa ba.»

¹⁷ Yesu ta', aa guzley, a lëvey: «Hey! Akwar ndëhay marëzltakaya masa ma pamaya ñga ndaw akwar fara fara ba këde. Ya da njey ta akwar na, haa ta vara? Ya da bëskwar na, haa ta vara? Handamiwa bëzey a fëde!»

¹⁸ Masa ata ma handamërwa bëzey a la na, Yesu ta', aa bëcar a cek da ray bëzey a. Ta', cek aha a bey. Wure ñgene, bëzey a, a mbëley.

¹⁹ Masa ata Yesu ta gula anja hay ata taava ata na, ta', gula anja hay a, a ñgëcham a cakay a, aa cëfdamara, a lëvmar: «Ala ta gwamara ñga badamara cek da ray bëzey a daa ba na, maja me?»

²⁰ Yesu a mbëd'datar, a lëvtar: «Maja akwar fa tëbmara mey ñga Gazlavay fara fara daa ba. Ya fa lëvkwar fara fara, da akwar fa tëbmara mey ñga Gazlavay kwa kuset këfey hëma babëza ñga bazlawar na, ñgene, ka gwamara ñga lëvmar a anjwa mahura këde, slëkdfey la fëde, daw ñgada fatadafy na, anjwa ha a slëkdfey la. Anda këde, cek masa ta gëra ñga key fa akwar na, daa ba. [

²¹ Ama ñga bey cek anda këde da ray ndaw na, si ta medërey-dangay a Bay Gazlavay lej ta mekey *daliyam.]»

Yesu aa guzley saya da ray memëcey anja ta maslëkdfawa anja

(Mark 9.30-32; Luk 9.43b-45)

²² Ta pas lanjgar daha, ata Yesu ta gula anja hay a vëhmawa a *Galile, ata tabiya daa slam a. Yesu ta', aa guzltar, a lëvtar: «A da kërzamaya yah, *Bëz ñga Ndaw, a da vëldamaya a har ndëhay.»

²³ Ndëhay a, a da këdmaya vagay. Ñga ëdar maakar a na, ya slëkdfawa la daa memëcey.»

Mey a këde a tëd'star mevel a gula anja hay.

Mey da ray budaw

²⁴ Ata Yesu ta gula anja hay a diyam a Kapernayum. Ata ma wusam la na, ndëhay ma cakala budaw ñga *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay ata fetede. Ta', ndëhay

a, a ŋgəcham a cakay *Piyer aa cəfdamara, a ləvmar: «Bay akwar na, a pəley budaw ŋga Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay ba daw?»

25 Piyer a mbəddatara, a ləvtar: «'A, 'a, fa pəley.»

Daa masa Piyer fa mbəzey a way masa Yesu aa da hwad a na, Yesu aa guzlar teesed, a ləvar: «Simanjw Piyer, ya wudey ŋgaa cəfdaka, ma pəlam budaw a bay hay da bəla kede na, wa hay wa? Ara bəza hay ŋga bay hay a daw? Da daa ba, ara zəgdaw hay daw?»

26 Piyer a mbəddatara, a ləvar: «Ara zəgdaw hay.»

Yesu a ləvey: «Anda kede na, bəza hay ŋga bay a pəlam budaw ba.

27 Ama ŋgama ya pəlkwa budaw a, amba mevel a catar ba. Anda kede, daw aa dəhwa ŋga *Galile, kəzla tətəlem † akah a hwad a. Ewet masa kah ma da lawa teesed na, ka wura mey ŋga ewet e, ka hətfey bərey ŋga dala mak ŋga pəlndakwara budaw a la. Larawa amba ka pəlndakwara budaw aləkwa cew e.»

18

Ma da key mahura na, wa?

(Mark 9.33-37; Luk 9.46-48)

1 Daa ŋgene, *gula hay ŋga Yesu a ŋgəcham a cakay a, aa cəfdamara, a ləvmar: «Da wuzlah ndəhay masa Gazlavay fa wey da ray ata na, mahura na, wa?»

2 Yesu ta', a zəlwa bəzey mecəhe, a lacada a wuzlah ata.

3 Ta', aa guzltar, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, da akwar ta mbədəm amba ka təram anda bəza hay mecəhe daa ba na, ŋgene, akwar fa da njam a wuzlah ndəhay masa Gazlavay fa wey da ray ata na, daa ba səlak.

4 Ndaw ma pa ray aŋga ŋga mecəhe anda bəzey mecəhe kede na, ara aŋga ma da key mahura da wuzlah ndəhay masa Gazlavay fa wey da ray ata.

5 Kwa waawa ma təbey bəzey anda bəzey mecəhe kede maja a wudya na, a key ŋgene, a təbey yah, ray adaw.»

Mewey vaw fa cek ma bata ndaw

(Mark 9.42-48; Luk 17.1-2)

6 «Asaya, kwa waawa ma betey ndaw pal dasi ndəhay ma təba mey adaw hay kede ŋga key mebərey na, ŋgada aŋga na, ŋgama ata ma jəwmar aŋwa mahura a ɔday, ma kəzlamara aa bəlay gway.

7 Kay! Banay daha fa ndəhay da bəla kede, maja cek hay ga fa təknamata ndəhay ŋga key mebərey. Ahaw fara, cek hay a, a da batamata ŋga key mebərey mandaw mandaw. Ama banay a sawa la a ray ndaw ma həldata ndəhay ŋga key mebərey a.

8 Da har akah, da daa ba, salay akah, fa həldaka ŋga key mebərey na, dəsla har a, da daa ba, salay a, hazakada dərenj ta kah. Ngama kah ma hətey heter mendəvey ba ta salay pal, da daa ba, ta har pal da ray kah ma da mbəzey aa awaw mendəvey ba ta har akah hay cewete, da daa ba, ta salay akah hay cewete.

9 Da dey akah fa həldaka ŋga key mebərey na, wuzlka dey a, hazakada dərenj ta kah. Ngama kah ma hətey heter mendəvey ba ta dey pal, da ray kah ma da mbəzey aa vəged ŋga awaw magaza ta dey akah hay cewete.

(Luk 15.3-7)

10 «Pam lenjesl, kwa ka da rəsam ndaw pal letek da wuzlah ndəhay ma pamata ray ata ŋga mecəhe anda bəza hay ba. Fara fara, ya fa ləvkwar maslaŋ ata hay da vad fa lacafamatar a ray da cakay Papay da vad mandaw mandaw. [

11 Maja yah *Bəz ŋga Ndaw, ya sawa na, ŋga ləhdata ndəhay masa maazəftakaya.]»

Mey-menjgey ta təbaŋ meezađey

¹² «Da ndaw aa ta təbaŋ hay temere, da pal da wuzlah ata taa zədsey sem na, ndaw aha a da key na, kwara? A mbəkdata təbaŋ hay kwakwar zlam-letek a ray a zlam-letek da anjwa, a daw a səpərwa pal masa meezađey a ŋgene daa ba daw?»

¹³ Ya fa ləvkwar fara fara, da masa ta hətərwa la na, aa səmey la ga da ray təbaŋ a pal ŋgene, ma fəna da ray kwakwar zlam-letek a ray a zlam-letek masa taa zədəm daa ba heyey.

¹⁴ Ara kəne, Papakw akwar masa da vad may, a wudey kwa ndaw pal letek da wuzlah ndəhay ma təba mey anja hay aa zədsey ba.»

Da məlmakw ta kaka cek maaya ba la na, ka da kada na, kwara?

¹⁵ Yesu aa guzltar a gula anja hay, a ləvtar: «Da məlmakw * ta kaka cek maaya ba la na, daw fa vədfa, kadara mebərey anja ha, akwar taa cew e. Da ta cəndakawa mey akah la na, ŋgene ara cek maaya, kah ma diya məlmakw a sem.»

¹⁶ Ama da a cəndakawa mey akah ba na, ŋgəley ndaw pal, da daa ba, ndəhay cew asi akah. Ka ka anda kede na, anda derewel ŋga Gazlavay ma ləvey: “Kwa cek wura wura maaya ba masa ndaw ma ka, ŋga sərey mey da ray a fara fara na, maaya na, ndəhay cew, da daa ba, maakar a nəkmara mey a, a kam sede da ray mey a.”

¹⁷ Da a cəndakwara ba cəŋga na, kada mey a, a ndəhay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay adaw hay. Da a cəntar mey a ndəhay daa mecəmey-ray a ba cəŋga na, pa məlmakw a ŋga ndaw ma səra Gazlavay ba, da daa ba, pa ŋga *ndaw ma cakala budaw.»

Mey da ray medərey-dan̄gay

¹⁸ «Ya fa ləvkwar fara fara, kwa mey wura wura masa akwar ma da jəwmara da bəla na, anja majəwkaya da gazlavay da vad may. Asaya, kwa mey wura wura masa akwar ma da pəskamara da bəla na, anja mapəskakaya da gazlavay da vad may.»

¹⁹ «Ya fa ləvkwar saya: da ndəhay cew da bəla kede, a cəmam day ŋgaa cəfdey kwa meeme daa medərey-dan̄gay na, Papay da vad a vəltar la.»

²⁰ Maja da ndəhay cew, da daa ba, maakar ta cəmam la ta mezəley adaw na, yah da wuzlah ata.»

Mey-menjgey ta ndaw ma ka sləra ma sərey dey-ceceh ba

²¹ Fa dəba ha, *Piyer ta', a ŋgəchey fa Yesu, a ləvar: «Bay Mahura, da məlma adaw fa kaya cek maaya ba mandaw mandaw na, ya da mbəkdara mebərey anja na, dey we? Haa dey maasala daw?»

²² Yesu a mbəfdara, a ləvar: «Kay! dey maasala daada ba, ama dey kwakwar maasala haa dey maasala ha.»

²³ «Maja ŋgene, ya wudey ŋga ŋgakwar mey amba ka sərmara Gazlavay a wey da ray ndəhay na, kwara. Bay daha a wudey ŋgaa cəfda dəvaz anja fa ndəhay ma ka sləra anja hay.»

²⁴ Masa anja fa zlar ŋgaa cəfda dəvaz a na, a handamar ndaw pal masa ta dala anja da ray a ga a sləfey ba.»

²⁵ Cek anja ŋga pəla daa ba. Anda kede, bay a, a pəskatar mey a gula anja hay ŋga hədkadamara ndaw aha, ta ŋgwas anja, ta bəz anja hay lej cek anja hay cəpa ŋga pəley dəvaz a.»

²⁶ Ta', ndaw a heyey, a pətkweley fa mey ŋga bay anja ha, a ləvar: “Ambahw, bay adaw, vəlyə dar nekədey, cay na, ya pəlkawa cəpa.”

18:14 18.14 6.10 * **18:15 18.15** məlmakw: A wudey ŋga ləvey ara məlmaŋ ŋga səkway ba, ama ara məlmaŋ daa mey ŋga Gazlavay. **18:15 18.15** Lev 19.17; Gal 6.1 **18:16 18.16** Mew 19.15; Jaŋ 8.17; 2Kwr 13.1; 1Tm 5.19

18:17 18.17 Tit 3.10 **18:18 18.18** 16.19; Jan 20.23 **18:19 18.19** 7.7 **18:20 18.20** 28.20 **18:22 18.22** MC 4.24 **18:23 18.23** 25.19

27 Bay heyey dey-ceceh a kar fa ndaw aha. Anda kede, a mbækda dəvaz anga da ray ndaw aha heyey cəpa, ta', a mbækda ɳga daw.

28 «Masa ndaw aha fa bawa na, a cam ray ta ndaw mekele masa ata ma kam sləra bama. Dəvaz anga fa ndaw aha daha may, dəvaz a, kuset kədəy gway. Kaw! a kərza ndaw aha kasl! asi d'ay. Ta', a ləvar: "Pəlyawa dala adaw."

29 Ndaw masa ata ma kam sləra bama heyey, ta', a pətkweley fa mey anga, a dərar dançay, a ləvar: "Ambahw, vəlyə dər nekədəy, cay na, ya pəlkawa."

30 Ama ndaw kaa heyey a təba ba. Ta', a handa, a kəzla aa fərsəne, haa anja ma pəlra dəvaz anja ha.

31 Mandala anja hay siya ma hətmar na, a rəzlam, mevel a catar ga. Ta', a diyam a wuzdamara mey a cəpa a bay ata heyey.

32 Da ray ɳgene, bay a heyey a zəlrawa ndaw aha, a ləvar: "Kah na, ndaw malamba. Ya ta mbəkdakawa dəvaz masa da ray kah sem cəpa maja kah ma dərya dançay.

33 Kaa kah na, ka sərfar dey-ceceh fa mandala akah anda yah ma sərfaka dey-ceceh ba na, kwara?"

34 Mevel a car a bay heyey, ta', a vəlda a har ndəhay ɳga sərdamara banay, haa aa ma pəlra dəvaz anja ha cəpa.»

35 Cay, Yesu ta', a patar lenjesl, a ləvtar: «Yaw, ara anda ɳgene, da ndaw da wuzlah akwar a mbəkdara mebərey ɳga məlmaha ta mevel pal ba na, Papay da vad, fa da mbəkdara mebərey anja daa ba kəne may.»

19

Mey da ray mebəley ɳgwas

(Mark 10.1-12; Luk 16.18)

1 Masa Yesu ma ndəvda mey anja cay na, ta', a bey daa hwayak ɳga *Galile, a daw aa hwayak ɳga *Jude da dey lañgar ɳga wayam ɳga Jurden.

2 Ndəhay ga, a səpmar wurzay. Fetede, ta', a mbəldata masa-macay hay da wuzlah ata.

3 *Fariza hay a diyam a cakay a, amba a jadamara. Aa cəfdamara, a ləvmar: «Kwakwas aləkwa a vəley cəved a ndaw ɳga bəla ɳgwas anja, kwa fa mey wura wura daw?»

4 Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay a ləvey: "Daa mezley ɳga bəla, Gazlavay a ləmwa na, zel ta ɳgwas." Ka ta jañgamara mey a daa ba daw?»

5 Gazlavay a ləvey saya: "Maja ɳgene, ndaw-mezəle a mbækda papaha ta mamaha, amba a cəmam ta ɳgwas anja. Ata cewete, a təram anda ndaw pal."

6 Anda kede, ata ndəhay cew saba, ama ata anda ndaw pal. Yaw, cek masa Gazlavay ma cəma sem anda kede na, ndaw a da wunka ba.»

7 Fariza hay a, aa cəfdamara Yesu a saya, a ləvmar: «*Mawiz ta wuzleley mewey la ma ləvey, da ndaw a wudsey ɳga bəla ɳgwas anja na, si a wuzlalar dərewel ɳga wuzda anja ma bəla sem. Kaa a wuzlala mey a anda kede na, maja me?»

8 Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Mawiz a vəlkwar cəved ɳga bəley ɳgwas akwar hay na, maja mevel akwar maaya ba. Ama daa mezley ɳga bəla na, cek aha ta key kəne na, daa ba.

9 Ya fa ləvkwar fara fara, kwa waawa ma bəla ɳgwas anja, ɳgwas aha ta ley vaw saw da palah daa ba, a ley ɳgwas mekele, a key ɳgene na, a ley vaw saw da palah.»

10 Gula anja hay, a ləvmar: «Da ɳga bəley ɳgwas si anda kede na, ɳgama, ndaw a njey manjar ɳgwas.»

¹¹ Yesu a mbøddatar, a løvtar: «Ndøhay cøpa a tøbmara mey a ñga key køne ba. Ma gwa ñga tøbmara na, si ndøhay masa Gazlavay ma vøltar gøðan ñga tøbmara mey a.

¹² Sørmara, cek hay mekele mekele døha ma tøkta ndøhay ñga ley ñgwas. Ndøhay siya maja vaw a latar ba døga ñga mayawa ata, siya maja ata maangwadatakaya, siya hay may a njam manjar ñgwas, maja a wudam ñga key sløra ñgada Bay Gazlavay gwøy. Da ndaw ma gwa ñga tøba mey masa yah ma kada da ray meley ñgwas kede døha na, ñga tøba.»

*Yesu a pøstar mey a bøza hay
(Mark 10.13-16; Luk 18.15-17)*

¹³ Fa døba ha, ndøhay a handamata bøza hay fa Yesu, amba a patar har a ray, a pøstar mey, a dørey danøay maja ata. Ama gula anøga hay, a kamatar mey a ndøhay a.

¹⁴ Da ray ñgene, Yesu aa guzltar a gula anøga hay a, a løvtar: «Mbøkdamatøra bøza hay ñga samawa fa yah! Ka da tøkmata ba, maja Gazlavay fa wey da ray ndøhay masa anda bøza hay a.»

¹⁵ Ta', a patar har a ray, a pøstar mey. Fa døba ha, ndal! madaw anøga.

*Bøz-gula masa-zleley aa cøføa Yesu da ray mehøtey heter mendøvey ba
(Mark 10.17-31; Luk 18.18-30)*

¹⁶ Ta pas langar døha, bøz-gula døha a ñgøchey a cakay Yesu, aa cøføa, a løvar: «Bay adaw, ya da key maaya amba ya høtey heter mendøvey ba na, me?»

¹⁷ Yesu a mbøddara, a løvar: «Kaa cøfødaya da ray mekey cek maaya na, maja me? Ara Gazlavay pal taava anøga, ndaw maaya. Da ka wudey ñga høtey heter mendøvey ba na, si ka nar ray a *mewey hay ñga Gazlavay.»

¹⁸ Gula ha aa cøføa Yesu, a løvar: «Ya ney ray na, a mewey hay wura?» Yesu a mbøddara, a løvar: «Ka da kødsey ndaw vagay ba, ka da ley vaw saw da palah ba, ka da leley ba, ka da mbørzley a ray ndaw ba.

¹⁹ Natar ray ñgada ata papakw ta mamakw, asaya, wudøa meseembew akah anda kah ma wudøa ray akah.»

²⁰ Bøz-gula ha, a løvar: «Mewey hay a cøpa kede, ya ta zløbta daa ba sølak, ma mbøkyø ñga key na, wura døba wura?»

²¹ Yesu a løvar a bøz-gula ha: «Da ka wudey ñga tørey ndaw maaya kalah na, daw, hødkadata cek akah hay tabiya, wunkatara dala ha a masa-viya hay. Da ka ta ka la anda kede na, ka da høtey zleley fa Gazlavay da vad. Masa kah ma vøldatar a dala ha cay a masa-viya hay na, sawa, søpya.»

²² Masa bøz-gula ha ma cønda mey a anda kede na, ta', a daw, anøga ta meesømey daa ba, maja aa ta zleley ga, a wudey ñga vøldatar a ndøhay ba.

²³ Da ray ñgene, Yesu aa guzltar a gula anøga hay, a løvtar: «Ya fa løvkwar fara fara, anøga ta banay ga ñgada ndaw masa-zleley amba a tøba Gazlavay ñga wey da ray a.»

²⁴ Asaya, ya fa løvkwar, anøga ta banay ñgada slagwama ñga mbøzøy taa vøged ñga baatal. Ama, anøga ta banay ga ma føna saya ñgada ndaw masa-zleley ñga tøba Gazlavay ñga wey da ray a.»

²⁵ Masa gula anøga hay ma cøndamara mey a kede na, a røzlam ga, a løvam: «Kay! Da anda kede na, ma da løhey daa mebørey na, wa?»

²⁶ Da ray ñgene, Yesu a nøkta, a løvtar: «Meløhey daa mebørey na, ara cek masa ndaw-magøðan ma gwa ñga ka ba, ama Gazlavay na, a gwa ñga kata cek hay tabiya.»

27 Ta', *Piyer aa guzlar a Yesu a, a ləvar: «Yaw, ala na, ya ta mbəkdamatərwa cek ala hay sem cəpa, amba ya səpmaka. Kaa ya da hətam fa salay ala na, me?»

28 Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, ta pas masa cek hay cəpa ma da təram mawiya na, yah, *Bəz ɳga Ndaw, ya da njey aa slam-menjey adaw mawadakaya ɳga wey da ray ndəhay. Akwar, kuraw a ray a cew masa ma səpmaya kede na, ka da njam aa slam-menjey ɳga bay hay amba ka kamatar sariya ɳgada səkway hay kuraw a ray a cew ɳga *Israyel.

29 Da ndaw a mbəkdərwa way anja, da daa ba, a mbəkdatərwa məlmaha hay, dam-mamaha hay, mamaha, papaha, bəz anja hay, da daa ba, a mbəkdatərwa ley anja hay, amba a səpya na, ndaw aha a hətey cek hay a la ma fəna masa anja ma mbəkdatərwa ɳgene a key dey temere. Asaya, a hətey heter mendəvey ba la may.

30 Yaw, ndəhay ga ma təbmara mey adaw ɳgeeme, a da vəham fa dəba. Asaya, ndəhay ga masa fa dəba, a da diyam fa mey.»

20

Mey-menjey ta ndəhay ma ka sləra da ley

1 Ta', Yesu aa guzltar a gula anja hay, a ləvtar: «Ya gwa ɳga wa cek masa ndəhay ma da hətam ta pas masa Gazlavay ma da wuzdərwa mewey anja da ray ndəhay na, ta me? Ehe, ya ɳgakwar mey da ray a. Bay ɳga ley daha, a bawa taa pərek e ɳga səpey ndəhay ɳga key sləra da ley anja.

2 A kam maday ta ndəhay ma ka sləra. Fa mevərndey na, a da vəltar dala tədə ɳga sləra ɳga ndaw mevərndey da ley. Ta', a ləvtar ɳga diyam a ley anja ha dəba.

3 Pas tədə mehəley maaca na, a bawa da way saya, a da nəkey dey na, a ray ndəhay mekele hay manjatakaya ɳga maaya daa slam aha.

4 Ta', a ləvtar: "Diyam ta kam sləra da ley adaw katay may, amba ya pəlkwar dala tədə fa sləra akwar a."

5 Ta', ndəhay a, a diyam aa sləra ha. Bay ɳga ley kaa heyey a bawa ta wuzlah-pas, a həley ndəhay mekele. Asaya, a bawa ta pas ɳgaa kwad, a həley ndəhay mekele saya.

6 Pas gweegwe a kəzley na, a bawa, a hətey ndəhay manjatakaya daa slam aha saya, a ləvtar: "Ka vərndam ɳga maaya anda kede na, maja me?"

7 A mbəddamar, a ləvmar: "Ya vərndam ɳga maaya na, maja ndaw ma həlndar aa sləra daa ba." Anda kede, a ləvtar: "Yaw, diyam a ley adaw, ta kam sləra may."

8 «Masa pas ta kəzley cay na, ta', a zəlrawa *bay-ray ɳga sləra anja, a ləvar: "Zəltərwa ndəhay ma ka sləra, pəltara dala ata. Ka zlar ta fa ndəhay ma samawa madagway-dakw haa kasl fa ndəhay ma samawa ɳgeeme."»

9 Ndəhay madagway-dakw heyey a diyam fa bay-ray ɳga sləra heyey dəba, a təbmara dala ata, kwa waawa a hətey dala tədə ɳga sləra ɳga ndaw mevərndey da ley.

10 Ndəhay ɳgeeme heyey a diyam may, a wulkam na, a da hətam ma fəna ɳga ndəhay madagway-dakw hay heyey. Ama, a hətam na, dala tədə ɳga sləra ɳga ndaw mevərndey da ley cəŋga gway.

11 Masa fa təbmara dala ha na, faa ɳguram mey da ray bay ɳga ley a,

12 a ləvam: "Ndəhay ma samawa madagway-dakw kede, a kam sləra bərey pal gway, ama ka vəltar dala letek ta ala ma kam sləra hipas daa pas mecey na, kwara?"

13 Ta', bay ɳga ley a, aa guzley ɳgada ndaw pal da wuzlah ata, a ləvar: "Jam adaw, ya ta bataka daa ba səlak, maja ya kakwa maday na, da ray dala tədə ɳga mevərndey ɳga sləra ɳga ndaw pal da ley, ba diya?

14 Təba dala akah masa anda aləkwa ma kakwa maday, daw. Ya wudey ɳga vəlar dala həma ɳga akah a ndaw ma sawa aa sləra fa dəba kede.

15 Fa kah na, ya gwa ɳga key cek ta zleley adaw anda yah ma wudey ba daw? Səlen fa kaka maja yah ndaw maaya daw?"»

16 Ta', Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Ara anda kede, ndəhay madagway-dakw, a da təram ndəhay ɳgeeme, asaya, ndəhay ɳgeeme a da təram ndəhay madagway-dakw.»

*Yesu aa guzley ɳga dey maakar da ray meməcəy aŋga ta masləkdəwa aŋga
(Mark 10.32-34; Luk 18.31-34)*

17 Ata Yesu fa diyam a *Jeruzelem. Daa masa ata daa cəved na, ta', Yesu a ɳgəlta gula aŋga hay kuraw a ray a cew ta cakay, a ləvtar:

18 «Ehe, wure kede aləkwa fa nakwa a Jeruzelem. Fetede na, a da vəldamaya, yah *Bəz ɳga Ndaw, a har *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ta *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz. A da kamaya sariya ɳga kədəy vagay.

19 Asaya, a da vəldamaya a har ndəhay masa *Jəwif hay ba, amba aa saŋəram a ray adfaw, a slədmaya ta laway, a dərmaya fa hwadam mazlaŋgalakaya, ya məcəy la. ɳga dər maakar a na, ya sləkdəwa la daa meməcəy a.»

*Mamaŋ ɳga ata Jak ta Jaŋ aa cəfdə Yesu
(Mark 10.35-45)*

20 Fa dəba ha, ɳgwas ɳga Zebede ta bəz aŋga hay a ɳgəcham fa Yesu. ɳgwas aha a regedey fa mey aŋga, aa cəfdə ɳga jəna.

21 Yesu ta', aa cəfdə, a ləvar: «Ka wudey na, me?» ɳgwas aha, aa mbədədara, a ləvar: «Ya wudey na, ka ləvya dəga wure kede, daa masa ka fa zəma bay akah na, ka da njadata bəz adfaw hay cew kede, pal ta har-zəmay akah, lanjar ta har-gula akah.»

22 Yesu aa guzltar a bəza hay ɳga ɳgwas a heyey, a ləvtar: «Ka sərmara cek masa akwar maa cəfdəm ba. Ka gwamara ɳga səram banay la anda yah ma da səra daw *?» Ta', a mbədədamara, a ləvmar: «Ahaw, ya gwamara.»

23 Yesu a ləvtar: «Ahaw, ka səram banay la anda yah ma da səra. Ama ɳga njey ta har-zəmay adfaw, da daa ba, ta har-gula adfaw na, ara yah ma da dəsla mey a ɳgene ba. Ara Papay ma diyta slam hay a ɳgene ɳgada ndəhay masa aa ma walata.»

24 Fa dəba ha, masa gula aŋga hay siya kuraw ma cəndamara mey a na, a cam mevel a ray məlmanj hay cew heyey.

25 Da ray ɳgene, Yesu a zəlta tabiya, a ləvtar: «Ka sərmara da wuzlah ndəhay da bəla kede na, bay hay daha. Bay hay a na, fa wam da ray ndəhay ta gədaŋ, asaya, mahura hay mekele fa wam da ray ndəhay ta cəved e ba.

26 Ama da wuzlah akwar na, a da key kəne ba. Yaw, da ndaw da wuzlah akwar a wudey ɳga key mahura na, si a tərey ndaw ma ka sləra akwar.

27 Asaya, da ndaw da wuzlah akwar a wudey ɳga key *bay-ray na, si a tərey anda beke akwar.

28 Anda kede, kwa yah, *Bəz ɳga Ndaw, ya sawa a bəla na, amba ndəhay a kamaya sləra ba. Ama ya sawa a bəla na, amba ya katar sləra a ndəhay, ya vəlda heter adfaw ɳga ləhey ndəhay ga daa mebərey.»

*Yesu a wurey dey ɳga ndəhay wulaf hay cew
(Mark 10.46-52; Luk 18.35-43)*

20:16 20.16 19.30 **20:17 20.17-19** 16.21; 27.26-31 * **20:22 20.22** Ka gwamara ɳga səram banay la anda yah ma da səra daw?: Ta mey Gerek a ləvey «Ka gwamara ɳga sam cek la daa vəley anda yah ma da sa daw?»

20:22 20.22 26.39; Mk 14.36; Lk 22.42; Jaŋ 18.11 **20:23 20.23** SNM 12.2 **20:26 20.26-27** 23.11; Mk 9.35; Lk 9.48 **20:28 20.28** Iz 53.12; 1Kwr 6.20; 7.23; Gal 1.4; 1Tm 2.5-6; 1Pi 1.18-19

29 Masa ata Yesu ta gula anja hay fa bam da Jerikwaw na, ndəhay ga fa səpmatar wurzay.

30 Ndəhay wulaf hay cew daha manjatakaya da mey-cəved. A cəndamara na, Yesu fa daw ta ңgene. Ta', a wudam, a ləvam: «Bay Mahura, Bəzey ңga *Davit, ambahw sərfandar dey-ceceh may taw!»

31 Ndəhay ga heyey a kamatar mey, a ləvmatar ңga njam teete. Ama wulaf hay a, a wudam ta gədań ta gədań cəńga, a ləvam: «Bay Mahura, Bəzey ңga Davit, ambahw sərfandar dey-ceceh may taw!»

32 Yesu ta', a lecey, a zəltərwa, aa cəfdəta, a ləvtar: «Ka wudam ya kakwar na, me?»

33 Ta', wulaf hay a, a mbəddamara, a ləvmar: «Bay Mahura, ya wudam ka wurndara dey ala.»

34 Wulaf hay a, a kamar dey-ceceh a Yesu. Anja gas! gas! a gəsfatar har fa dey ata. Wure wure ңgene, dey ata ha, wur! wur! a wuram, a hətmar dey maaya maaya dəba. Fa dəba ha, ta', a diyam asiya.

21

Yesu a daw a Jeruzelem anda bay

(Mark 11.1-11; Luk 19.28-40; Jan 12.12-19)

1 Ata Yesu ta gula anja hay fa diyam aa berney ңga *Jeruzelem. Masa ata gweegwe ta berney a na, a wusam gweegwe ta slala daha mezəley Betfaje da rav Anjwa ңga *Awliviye. Yesu ta', a slərey gula anja hay cew teesef ңgada slala ha,

2 a ləvtar: «Diyam a slala fa mey akwar katay, ka da hətfam madi-zəngwaw majəwkaya ta babəza da cakay a. Pəskamərwa, handamatiwa cewete.

3 Da ndaw a təkakwar ңga pəska na, ləvmar: "Bay Mahura a wudey." Ңgene na, ndaw aha, a mbədkakwar la ңga pəska wure ңgene.»

4 Yaw, cek aha ta key la amba a key anda Gazlavay maa guzlwa zlezzle ta mey *ndaw ma təla mey anja ma ləvey:

5 «Ləvmatar a ndəhay daa berney ңga *Siyanjw:

nəkam dey, bay akwar fa sawa fa akwar.

Ara ndaw meekwed-mey, aa da ray madi-zəngwaw,
aa da ray babəza ңga madi-zəngwaw aha.»

6 Da ray ңgene, gula anja hay cew heyey a diyam, a kamara anda Yesu ma ləvtar ha.

7 A handamar madi-zəngwaw ta babəza ha dəba. Gula anja hay a, a ciymata zana ata hay a ray zəngwaw hay a. Yesu ta', a njey a ray a.

8 Ndəhay ga malacatakaya daa cəved ңga cey ray ta Yesu, a ciyam zana ata hay aa cəved ңga həslmar ray. Siya hay da wuzlah ata, a bəzlham mey-har ңga wudez hay, a pamata aa cəved e may.

9 Ndəhay fa diyam fa mey anja, len fa dəba anja, ata tabiya fa wudam, a ləvam: «*Hawzana! Həlmakwa Bəzey ңga *Davit! Anja Bay Gazlavay ңga pəsar mey a ndaw masa aa ma slərdərwa ta mezəley anja. Həlmakwa Bay Gazlavay da vad!»

10 Masa Yesu a fa mbəzey aa berney ңga Jeruzelem na, ndəhay daa berney a, a mbədəm haya! haya! aa cəfdəm vaw da wuzlah ata, a ləvam: «Kede he na, ara wa?»

11 Ndəhay ga ma diyam ta Yesu heyey, a mbəddamatara, a ləvmatar: «Ara ndaw ma təla mey ңga Gazlavay, mezəley Yesu, ndaw *Nezeret daa hwayak ңga *Galile.»

*Yesu a bølta ndøhay daa Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay
(Mark 11.15-19; Luk 19.45-48; Jay 2.13-22)*

¹² Fa døba ha, Yesu a mbøzey aa papalah ñga *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay. Fetede na, ndøhay fa kam luma. Maja ñgene, ta', a bølta ndøhay tabiya ma hødkadam cek hay lej ndøhay ma hødkam cek hay. A bøzlta slam hay ñga ndøhay ma mbøða dala ta janja hay ñga ndøhay ma hødkadam makurgwadakw hay.

¹³ Ta', a løvtar: «Mawuzlalakaya daa derewel ñga Gazlavay, Gazlavay a løvey: "Way adfaw na, ara way amba ndøhay a dørmaya dañgay da hwad a." Ama akwar na, ka tørdamara way a kede ñga slam ñga mayal hay!»

¹⁴ Ndøhay wulaf hay ta ndøhay jegwer hay a ñgøcham fa Yesu daa Way-mekey-kwakwas a. Ta', a mbøldata.

¹⁵ Ndøhay mahura hay da ray ndøhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay lej *ndøhay maa sørkada kwakwas ñga Mawiz, a høtmatar maazla hay masa Yesu ma ka. Asaya, a høtmatar bøza hay daa Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay a, fa wudam, a løvam: «*Hawzana! Hølmakwa Bøzey ñga *Davit!» Da ray ñgene, mevel a catar.

¹⁶ Ta', a løvmar a Yesu: «Ka fa cønda mey masa ata maa guzlam kede daw?» Yesu a mbøddatara, a løvtar: «Ahaw, ya fa cønda. Mawuzlalakaya daa derewel ñga Gazlavay, a løvey: "Bay Gazlavay, ka taa sørkadata bøza hay mecøhe hay ta bøza hay da mey døwa la ñga hølmamaka." Ka ta janjamara mey a daa ba daw?»

¹⁷ Fa døba ha, Yesu a mbøkdata, a bawa daa berney ñga *Jeruzelem e, a daw a slala Betani. A ney fetede dasi tavad a ñgene.

*Mey da ray wudez manjar babøza
(Mark 11.12-14, 20-24)*

¹⁸ Pepørek e, ta slam ñgaa pørek na, Yesu a vøhwa aa berney ñga *Jeruzelem, mayfa car.

¹⁹ Daa masa anja fa daw na, a høtey wudez daha da mey-cøved, a yej babøza anda gudav. Ta', a daw a cakay wudez e, ama a høtfey fa wudez e na, si gwaslaf a gway, babøza fa vøða daa ba. Da ray ñgene, Yesu a nøsa wudez e, a løvey: «Kuse! Ka yej babøza saba ñga sørmataw.» Wure wure ñgene, wudez e, a kweley.

²⁰ Daa ñgene, gula anja hay, ata da siya. Masa ata ma høtmær wudez e ma kweley anda ñgene na, a røzlam, a løvmar a Yesu: «Wudez e, a kweley fiyaw fiyaw na, kwara?»

²¹ Yesu a mbøddatara, a løvtar: «Ya fa løvkwar fara fara, da akwar fa pamara Gazlavay ñga ndaw akwar fara fara, asaya, da akwar fa wulkam cew cew daa ba na, ka gwamara ñga key cek anda yah ma ka ñgada wudez kede daada ba, ama ka gwamara kwa ñga løvar ñgada anøwa mahura kede: "Sløkdey la fedø, køzley aa bølay" na, a key la køne.

²² Da akwar fa pamara Gazlavay ñga ndaw akwar fara fara na, cek masa akwar maa cøfdamara daa medørey-dañgay na, a vøldakwara la cøpa.»

Ma vøldara gøðaŋ a Yesu na, wa?
(Mark 11.27-33; Luk 20.1-8)

²³ Fa døba ha, Yesu a mbøzey aa papalah ñga *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay. Aa sørkadata ndøhay fetede. Masa anja faa sørkadata ndøhay a na, ta', *bay-ray hay da ray ndøhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay lej mahura hay ñga *Jøwif hay a ñgøcham a cakay a, aa cøfdamara, a løvmar: «Ma løvka ñga kata cek hay a kede na, wa? Asaya, ma vølka cøved ñga kata na, wa?»

24 Yesu, ta', a mbøddatara, a løvtar: «Yaw, yah may, amba yaa cøfdakwar mey pal. Da akwar ta mbøddamiwa mey a la na, yah may, ya kadakwara ndaw ma vøldiwa cøved ñga kata cek hay a kede la.

25 Kaa ma slørdørwa *Jan-Baptis ñga katar *baptem a ndøhay na, wa? Gazlavay daw, ndøhay daw?»

Da ray ñgene, ndøhay mahura hay a ta bay-ray hay a, a slam yawa da wuzlah ata, a løvam: «Ya da mbøddakwa aa mey anja ha na, kwara? Da ya løvkwa: “Ara Gazlavay ma slørdørwa” na, a da mbøddandakwara, a løvey: “Kaa ka tøbmara mey ñga Jan-Baptis a ba na, maja me?”

26 Ama da ya løvkwa: “Ara ndøhay ma slørdamørwa” na, ya zlurakwa ta ndøhay maja ndøhay tabiya fa wulkam Jan-Baptis na, ara *ndaw ma tøla mey ñga Gazlavay.»

27 Da ray ñgene, ta', a mbøddamara a Yesu, a løvmar: «Ya sørmara ba.»

Yesu, ta', a mbøddatara, a løvtar: «Yaw, da anda kede na, ya fa da kadakwara ndaw ma vølya cøved ñga kata cek hay a kede, daa ba may.»

Mey-menjey ta bøza hay cew

28 Yesu aa guzltar a ndøhay daa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay heyey saya, a løvtar: «Ya wudey ya ñgakwar mey amba ka wulkam da ray a.

«Ndaw daha, anja ta bøza hay cew. A løvar ñgada bøzey mahura: “Bøz adfaw, tasana daw ta kawa sløra da ley.”

29 Bøzey a, a mbøddara, a løvar: “Ya fa da daw daa ba.” Ama menjey nekødsey na, a mbødda lenjesl anja, ta', a daw ñga kawa sløra ha.

30 Papaha, ta', a løvar ñgada bøzey mecøhe saya, køne may. Bøzey a, a mbøddara, a løvar: “Aya, papay.” Ama fa døba ha, bøzey a, ta daw ñga kawa sløra heyey daa saba.

31 Kaa dasi bøza hay cew kede, ma ka cek masa papa ata ma wudey la na, wura?» Ndøhay a, a mbøddamara, a løvmar: «Ara bøzey mahura.»

Yesu a mbøddatara ñgada ndøhay a døba, a løvtar: «Ahaw, køne, ama ya fa løvkwar fara fara, ndøhay maaya ba hay anda ndøhay ma cakala budaw ta ñgwas-barlaw hay, a mbøzam la teesed da ray akwar a wuzlah ndøhay masa Gazlavay ma wey da ray ata.

32 *Jan-Baptis ta sawa la ñga wuzkwar cøved masa dør e, ama akwar ta tøbmara mey anja daa ba. Ndøhay ma cakala budaw ta ñgwas-barlaw hay, ata na, ta tøbmara mey anja la. Kwa masa akwar ma høtmar ata ma mbøkdamara mekey mebørey na, akwar ta mbøddamara menjey akwar ñga tøbey mey ñga Jan-Baptis a daa ba cønja.»

Mey-menjey da ray ndøhay ma tøbmara Bøzey ñga Gazlavay ba (Mark 12.1-12; Luk 20.9-19)

33 Yesu aa guzltar a ndøhay saya, a løvtar: «Jøkam slømay fa mey-menjey mekele. Ndaw daha, a key jerne ñga wudez ma yey babøza mezømey. Ta', a zløba jerne he ray a zlar. Daa jerne he na, a diyey slam ñga døcey babøza ñga wudez e, a lømey way magølkaya maazøma ñgada ndaw ma jøða jerne he. A vølda jerne he a har ndøhay ñga kam sløra da hwad a. Fa døba ha, ta', a daw aa slam dørenj.

34 Masa kiya meøgøley babøza ñga wudez daa jerne he ta wuswa cay na, bay ñga ley a, a slørey gula anja hay ñga tøbwa babøza ñga wudez e maala ñga anja.

35 Masa gula hay a ma wusam cay fa ndøhay ma ka sløra daa jerne kaa heyey na, ndøhay ma ka sløra hay a, kaw! kaw! a kørzamata. Gula lañgar, a slødmara, lañgar may, a kødmara vagay, asaya, ta', aa zakamara gula lañgar ta anøwa vagay.

³⁶ Fa dəba ha, bay ɳga jerne kaa heyey a slørey gula hay ga ma fəna ɳgeeme heyey. Ndəhay ma ka sløra daa jerne kaa heyey, a kədmata kəne cəŋga.

³⁷ Fa dəba ha, ta', a slørey bəzey aŋga, a wulkey, a ləvey: "A namar ray la a bəzey da hwad ədaw."

³⁸ Ama daa masa ndəhay ma ka sløra daa jerne kaa heyey ma hətmar bəzey aŋga ha fa sawa na, ta', a slam yawa da wuzlah ata, a ləvam: "Katay ara bəzey ma da wa jerne kede fa dəba ɳga papaha. Nakwa ta kədkwa vagay, amba ya wakwa jerne he kede."

³⁹ Anda kede, a kərzamara, a dədamara a dəba jerne he, ta', a kədmara vagay.»

⁴⁰ Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Kaa wara bay ɳga jerne he ma da sawa na, a da kadata ndəhay a na, kwara?»

⁴¹ A mbəfdamara, a ləvmar: «Bay ɳga jerne he, a da kədta ndəhay lamba hay a vagay, kwa fa da sərfatar dey-ceceh daa ba. Fa dəba ha, a da vəlda jerne he a har ndəhay mekele. Ndəhay a, a da vəlmar babəza ɳga wudez e ta kiya menjəley babəza ha.»

⁴² Yesu ta', aa guzltar, a ləvtar: «Akwar ta jaŋgamara Mey mawuzlalakaya daa cərewel ɳga Gazlavay daa ba səlak daw? Mey masa ma ləvey:

"Aŋwa meləmey way masa ndəhay ma ləma way

ma kəzlamara ta cakay na,

aŋwa ha na, ta tərey sem ɳga aŋwa maaya meləmey way

ma fənta siya hay jak.

Ngene na, ara Bay Gazlavay ma ka cek aha,
ara cek maaya fa dey aləkwa."»

⁴³⁻⁴⁴ Fa dəba ha, Yesu aa guzltar saya, a ləvey: «[Da ndaw a təfey a ray aŋwa aha na, ndaw aha a da ɳgərfey. Asaya da aŋwa aha a kəzley a ray ndaw na, a dəga ndaw aha la kwəd-kwad anda bebədes.] Ara maja kede, ya fa ləvkwar, akwar na, Bay Gazlavay fa da vəlkwar cəved ɳga njey da wuzlah ndəhay aŋga hay daa ba. A da vəley cəved na, si ɳgada ndəhay masa sløra ata ma mbafar.»

⁴⁵ Masa *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay ta *Fariza hay ma cəndamara mey-menjey masa Yesu maa guzlda ha na, a sərmara Yesu aa guzley na, da ray ata.

⁴⁶ Da ray ɳgene, a səpam cəved amba a kərzamara. Ama a zluram ta ndəhay fetede maja ndəhay a, a wulkam Yesu na, ara *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay.

22

*Mey-menjey da ray Jəwif hay ma təbmara mey ɳga Yesu ba
(Luk 14.15-24)*

¹ Yesu aa guzltar ɳgada ndəhay daa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay heyey ta mey-menjey hay saya, a ləvtar:

² «Ya gwa ɳga wa *mewey ɳga Bay Gazlavay da ray ndəhay na, ta me? Yaw, bay daha, a key gwagway ta pas bəzey aŋga ma lawa kwakwa.

³ A slərdata madərlam aŋga hay ɳga zəlwa ndəhay masa mazəltakaya ɳgadaa gwagway a. Ama ndəhay mazəltakaya ha, a gəmam ɳga samawa ba.

⁴ «Fa dəba ha, a slørey madərlam aŋga hay mekele saya, a ləvtar: "Diyam ta ləvmatar a ndəhay masa mazəltakaya na, ɳga samawa aa gwagway a. Yah ma hərta sla hay ta dəhway cay, cek hay tabiya madfiytakaya cay, ɳga samawa ɳga zəmey dəf ɳga gwagway a dəba."»

⁵ Ama ndəhay mazəltakaya ha, a pam lenjesl fa mezəley a ba. A diyam ḥga key cek ata hay mekele. Ndaw lañgar a daw a ley, ndaw lañgar a daw a kawa filaw.

⁶ Siya hay may, a kərzamata madərlam hay ḥga bay kaa heyey, a sərdamata banay, a kədmata vagay.

⁷ Masa bay kaa heyey ma cənda na, mevel a car, a slərey sewje aŋga hay ḥga kədəy ndəhay ma kədmata madərlam aŋga hay heyey vagay. Fa dəba ha, sewje hay a, a wawurmara berney ata.

⁸ «Cay, ta', a ləvtar ḥgada madərlam aŋga hay siya: "Cek hay tabiya ḥga gwagway madiytakaya cay, ama ndəhay mazəltakaya na, ata təde ḥga samawa aa gwagway a saba.

⁹ Anda kede, diyam aa cəved mahura hay, zəlmawa kwa waawa masa akwar ma hətam amba a samawa, a zəmam daf ḥga gwagway a."

¹⁰ Ta', madərlam aŋga hay kaa heyey, a diyam aa cəved mahura hay, a zəlmawa ndəhay masa ata ma hətam, ndəhay maaya ta maaya ba hay cəpa, haa way masa ata ma kam gwagway da hwad a kaa heyey a rəhey.

¹¹ «Bay kaa heyey a daw, a mbəzey aa way ḥga gwagway ḥga nəktərwa ndəhay ma zəmam daf ḥga gwagway a. A da nəkey dey na, a ray ndaw daha da wuzlah ata, zana ḥga gwagway fa vaw daa ba.

¹² Aa guzlar a ndaw a, a ləvar: "Jam adaw, zana ḥga gwagway fa vaw akah daa ba kaa na, ka mbəzwa aa way a, ta wura?" Kwa ndaw aha, ta mbəddara daa ba.

¹³ Ta', bay kaa heyey aa guzltar a ma ka sləra aŋga hay, a ləvtar: "Jəwmara salay ta har ḥga ndaw ḥgene, hazakadamara aa ambaw, aa ləvanj. Fetede na, a da təway, asaya, a daa pədəy sler."»

¹⁴ Yesu ta', aa guzltar a ndəhay a saya, a ləvey: «Ahaw, ndəhay ga mazəltakaya, ama mawalatakaya na, ndəhay nekədəy gway.»

Ndəhay mahura hay a jadamara Yesu da ray mepəley budaw (Mark 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵ Fa dəba ha, ndəhay *Fariza hay, a kusam ta cakay ḥga səpey dabaray, amba a kərzamara Yesu fa mey masa aŋga ma daa guzlda.

¹⁶ Ta', a sləram gula ata hay siya, ta ndəhay ḥga Bay *Herawt fa Yesu ḥgaa cəfdamara. A ləvmar: «Bay ala, ya sərmara kah na, ndaw ma mbərzley ba, ka faa sərkadata ndəhay ḥga njam anda Gazlavay ma wudsey fara fara, ka zlurey ta ndaw ba, asaya, ka nəkta ndəhay cəpa letek fa mey akah.

¹⁷ Anda kede, ya wudsam ḥgaa cəfdamaka, kwakwas aləkwa na, a vəley cəved ḥga pəley budaw a bay mahura *Sezere daw? A vəley cəved ba daw? Wuzdandara mewulkey akah da ray mey a kede cey.»

¹⁸ Ama Yesu ta səra mewulkey ata maaya ba ḥgene sem. Ta', a ləvtar: «Akwar ndəhay masa ta neneh cew, ka wudam ḥga jadamaya na, maja me?

¹⁹ Wuzmaya dala masa akwar ma pəlam budaw a ta aŋga.» Ta', ndəhay kaa heyey a wuzmar dala ha pal.

²⁰ Yesu a nəka dala ha, ta', aa cəfdatala saya, a ləvtar: «Fa dala ha kede na, ara dey ḥga wa? Ara mezəley ḥga wa?»

²¹ A mbəddamara, a ləvmar: «Ara ḥga Sezere, bay mahura ḥga *Rawm.» Da ray ḥgene, Yesu a ləvtar: «Anda kede, cek masa ḥga Sezere na, vəldamara a Sezere he. Cek masa ḥga Gazlavay na, vəldamara a Gazlavay a.»

²² Masa ata ma cəndamara Yesu ma mbəddatarla anda ḥgene la na, a rəzlam ga da ray mey a. Mbak! a mbəkdamara, ta', a diyam.

*Mey da ray masləkdəwa ḥja ndəhay daa meməcəy
(Mark 12.18-27; Luk 20.27-40)*

²³ Ta pas a ḥjene, ndəhay *Saduse hay a ḥjəcham a cakay Yesu. Saduse hay na, ara ndəhay ma wulkam, ma ləvam da ndaw ta məcəy sem na, fa da sləkdəwa daa meməcəy daa ba. Ta', aa cəfdamara Yesu, a ləvmar:

²⁴ «Bay ala, mawuzlalakaya daa *kwakwas ḥja Mawiz a ləvey: “Da ndaw a məcəy ta hətey bəzey daa ba na, si məlmaha a la ḥjwas-vagay a, amba a yamawa bəza hay ḥjada məlmaha maməckaya ha.”

²⁵ Yaw, məlmaŋ hay maasala da wuzlah ala dahan, ata ḥjaa manj, ḥjaa paŋ. Məlma ata mahura leŋ! a ley ḥjwas, pam! a məcəy, kwa ta hətey bəzey daa ba. Da ray ḥjene, a mbəkdara ḥjwas anjə a məlmaha lanjar.

²⁶ Cek aha, a key letek ta mambaray a, a key letek ta məlma ata ḥja dey maakar a haa kasl fa məlma ata ḥja dey maasala ha.

²⁷ Fa dəba ha ata ma məcam la cəpa ata na, ḥjwas aha pam! a məcəy may.

²⁸ Anda kede, ta pas masa ndəhay maməctakaya ma da sləkdəmawna, ḥjwas aha a da key na, ḥjwas ḥja wa dasi ata? Maja ata cəpa ta lamara la ḥja ḥjwas ata.»

²⁹ Yesu a mbəddatara a ləvtar: «Akwar faa zəddamara ray akwar maja ka sərmara mey ḥja Gazlavay ba, asaya, maja ka sərmara gədaŋ anjə ba.

³⁰ Ya fa ləvkwar fara fara, ta pas masləkdəwa ḥja ndəhay daa meməcəy na, zel hay fa da lam ḥjusay daa saba, ḥjusay fa da njam ta zel hay daa saba may, ama ndəhay, a da njam anda maslaŋ hay ḥja Gazlavay da vad.

³¹ Akwar ma jaŋgamara mey masa Gazlavay maa guzldakwara da ray masləkdəwa ḥja ndəhay daa meməcəy na, daa ba daw? Gazlavay a ləvey:

³² “Yah, Gazlavay masa *Abərahəm, *Izak, leŋ *Jakwəp ma namar ray.”» Yesu aa guzley saya, a ləvey: «Gazlavay na, ara Gazlavay ḥja ndəhay ta dey, ba na, ḥja ndəhay maməctakaya ba.»

³³ Ndəhay tabiya ma cəndamara mey a kede na, a rəzlam da ray meesərkedey ḥja Yesu a.

*Mewey ḥja Gazlavay masa mahura na, wura?
(Mark 12.28-34; Luk 10.25-28)*

³⁴ Masa *Fariza hay ma nəkmara Yesu ta kusta *Saduse hay sem ta mey na, ta', a kusam, a ḥjəcham a cakay Yesu.

³⁵ *Ndaw maa sərkada kwakwas ḥja Mawiz da wuzlah ata dahan, aa cəfda Yesu amba a jada, a ləvar:

³⁶ «Bay adfaw, *mewey ḥja Gazlavay mahura ma fənta siya hay na, wura?»

³⁷ Yesu a mbəddara, a ləvar: «“Si ka wuda Bay Gazlavay akah, ta mevel akah cəpa, ta mesəfnəy akah cəpa, asaya, ta leŋgesl akah cəpa.”

³⁸ Kede he ara mewey ḥja Gazlavay mahura ma fənta siya hay.

³⁹ Asaya, mewey ḥja dey cew e ma səpa kede dahan saya. Mewey a, ata letek. Mewey a, a ləvey: “Si ka wuda meseembew akah anda kah ma wuda ray akah.”

⁴⁰ Yaw, *kwakwas ḥja Mawiz tabiya ta meesərkedey ḥja ndəhay ma təla mey ḥja Gazlavay zleelə macəmtakaya tabiya na, daa mewey hay a cew kede.»

*Kəriste, anjə bay ḥja Davit na, kwara?
(Mark 12.35-37; Luk 20.41-44)*

⁴¹ Daa masa *Fariza hay makustakaya na, Yesu aa cəfdədata may,

42 a lëvtar: «*Kériste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ñga lëhdata ndëhay na, ka wulkam da ray a na, kwara? Anja, sèkway ñga wa?» A mbøðdamara, a lëvmar: «Anja na, sèkway ñga Bay *Davit.»

43 Yesu a lëvtar: «Ta gëdanj ñga *Mesøfnay ñga Gazlavay na, Davit ta zëla Kériste he la, "Bay Mahura." Kaa a zëla anda këde saya na, kwara? Davit e, ta lëvey la:

44 "Bay Gazlavay a lëvar a Bay adaw Mahura:

Sawa, njey a har-zëmay adaw

amba ya wakwa da ray ndëhay
haa ta pas masa yah ma da pata
masa-gëra akah hay asi salay akah."

45 Yaw, da Davit a zëla Kériste "Bay Mahura" na, kaa wara Kériste he ara bëzey da hwad Davit saya na, kwara?»

46 Kwa ndaw pal da wuzlah ata ta gwa ñga mbøðdara kwa mey pal daa ba. Dëga ta pas ñgene, kwa waawa a zlurey ñgaa cëfdafar mey.

23

Yesu a patar leñgesl a ndëhay da ray ndëhay maa sërkada kwakwas ñga Mawiz ta da ray Fariza hay

(Mark 12.38, 39; Luk 11.43, 46; 20.45, 46)

1 Yesu aa guzltar ñgada ndëhay makustakaya ta ñgada gula anja hay daa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay heyey says,

2 a lëvtar: «*Ndëhay maa sërkada kwakwas ñga Mawiz leñ ndëhay *Fariza hay na, mapatakaya aa slam a ñga Mawiz ñgaa sërkedey kwakwas anja.

3 Si ka tëbmara mey ata, asaya, ka kamara cek masa ata maa sërkadamakwara ha. Ama cek masa ata ma kamara na, ka da kamara ba, maja ata ta ray ata na, fa kamara cek anda ata maa sërkadamakwara ha, daa ba.

4 A bamawa kwakwas hay maadakw a maadakw a masa ndëhay ma gwamara ñga sëpa ba. A tëkmatar day a ndëhay ñga sëpmara kwakwas hay a, ama ata na, a gëmam ñga jënmatu ndëhay ñga sëpey kwakwas hay a kwa nekëdsey ba.

5 A kamata slëra ata hay tabiya na, amba ndëhay a hëtmatar aa hëmdamata gway. Anda këde, a wuzlalam mey masa daa dërewel ñga Gazlavay, a tëfmara aa ambal anda laya, a lëwmara fa dangay, da daa ba, fa har. A tëfmata mahura mahura ma fëna ñga ndëhay siya hay. Asaya, zana hay masa ata ma pamata fa vaw na, a cam gagëmay maazëma maazëma * fa mey a, ma fëna ñga ndëhay mekele.

6 «Da ta zëlmata la aa gwagway na, a wudsam menjey aa slam maaya ñga ndëhay mahura hay. Asaya, daa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay na, a wudsam menjey aa slam maaya fa mey.

7 A wudsam ndëhay a camatar har ta meney ray fa mey ñga ndëhay makustakaya, asaya, a wudsam ndëhay a zëlmata bay.

8 «Ama akwar na, ka da tëbmara amba a zëlmakwar bay ba, maja akwar tabiya na, mëlmañ hay. Ngada akwar, ndaw ma sëra cek na, anja pal.

9 Asaya, ka da zëlam ndaw da bëla këde Papañ ba, maja Papakw akwar na, anja pal masa da vad.

10 Ka da tëbmara amba a zëlmakwar Bay Mahura ba, maja Bay akwar Mahura na, ara *Kériste pal taava anja.

11 «Ndaw mahura da wuzlah akwar na, ara ndaw ma kakwar slëra.

22:44 22.44 Ps 110.1; SNM 2.33-35; 1Kwr 15.27; Heb 1.13; 8.1 **22:46 22.46** Mk 12.34; Lk 20.40 **23:3 23.3** Rm 2.21-23 * **23:5 23.5** Daa mewulkey ñga Jëwif hay, gagëmay macakaya maazëma fa mey ñga zana ñga ndaw na, a wuzda ndaw aha anja ndaw ma nar ray a Gazlavay. **23:5 23.5** Mab 13.9; Mew 6.8; Mesl 15.38-39; Mt 6.1

23:8 23.8 Jañ 13.13 **23:11 23.11** 20.26-27; Mk 9.35; 10.43-44; Lk 9.48; 22.26

¹² Kwa waawa ma pa ray anja ñga ndaw mahura na, Gazlavay a da pa ñga mecøhe. Kwa waawa ma nada ray anja na, Gazlavay a da pa ñga mahura.»

*Yesu a mbøðtar ray a ndøhay maa sørkada kwakwas ñga Mawiz ta a Fariza hay
(Mark 12:40; Luk 11.39-42, 44, 52; Luk 20:47)*

¹³ «Banay a sawa la a ray akwar, akwar *ndøhay maa sørkada kwakwas ñga Mawiz ta *Fariza hay. Akwar na, ndøhay masa ta neneh cew. Akwar fa tøkmata ndøhay ñga mbøzey a wuzlah ndøhay masa Gazlavay fa wey da ray ata. Akwar ta ray akwar, ta mbøzam daa ba, asaya, ka ta tøkmata ndøhay ma wudam ñga mbøzam sem.

[

¹⁴ «Banay a sawa la a ray akwar, akwar ndøhay maa sørkada kwakwas ñga Mawiz ta Fariza hay. Akwar na, ndøhay masa ta neneh cew. Akwar fa tøbmatara cek hay ñga ñgwas-vagay hay tabiya, asaya, akwar faa guzlam ga daa medørey-døngay amba ndøhay aa zaramakwar. Maja ñgene Gazlavay a sørdakwar banay la ma føna ndøhay siya.]

¹⁵ «Banay a sawa la a ray akwar, akwar ndøhay maa sørkada kwakwas ñga Mawiz ta Fariza hay. Akwar na, ndøhay masa ta neneh cew. Akwar fa pøkam aa wura aa wura cøpa amba ka høtam kwa ndaw pal letek ñga søpey kwakwas akwar ni, ama da akwar ma høtam la na, ka tørdamara ndaw a, ñga ndaw ñga awaw magaza ma fønkwar haa dey cew.

¹⁶ «Banay a sawa la a ray akwar, akwar ndøhay ma wuzmatar cøved ñgada ndøhay, ama akwar na, wulaf hay. Ka løvam: “Kwa waawa ma mbedey ñga key cek ta *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay na, ara ñga tede, ama kwa waawa ma mbedey ñga key cek ta børey magaza mewedey pølñged pølñged daa Way-mekey-kwakwas a na, si cøma a ka cek aha anda aa ma løvey.”

¹⁷ Akwar na, ndøhay manjar-løngesl, asaya, akwar wulaf hay! Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay ta børey magaza na, mahura dasi ata na, wura? Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay na, anja mahura da ray børey magaza, maja ara Way a ma tørda børey magaza aha ñga cek maaya ñgada Gazlavay.

¹⁸ Akwar fa løvam saya: “Kwa waawa ma mbedey ñga key cek ta slam-meføkey cek ñgada Gazlavay na, *membedey a, ara ñga tede. Ama kwa waawa ma mbedey ñga key cek ta cek mavøldakaya ñgada Gazlavay masa mapakaya da ray slam aha na, si a ka cek aha anda aa ma løvey.”

¹⁹ Akwar na, wulaf hay! Cek mahura na, cek mevøley a Gazlavay daw? Da daa ba, slam-meføkey cek a Gazlavay ma tørda cek aha maaya fa Gazlavay daw?

²⁰ Anda kedø, kwa waawa ma mbedey ta slam-meføkey cek ñgada Gazlavay na, a key ñgene, a mbedey ta slam aha løn ta cek da ray a tabiya.

²¹ Kwa waawa ma mbedey ta Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay na, a key ñgene, a mbedey ta Way a løn ta Gazlavay manjakaya daa Way a.

²² Kwa waawa ma mbedey ta slam da vad na, a key ñgene, a mbedey ta slam-menjey ñga Gazlavay løn ta Gazlavay a manjakaya da ray a.

²³ «Banay a sawa la a ray akwar, akwar ndøhay maa sørkada kwakwas ñga Mawiz ta Fariza hay. Akwar na, ndøhay masa ta neneh cew. Akwar fa wunkamata cek akwar hay tabiya slam kuraw, ka vøldamara slam pal a Gazlavay, kwa cek hay mecøhe mecøhe ma cørda lar na, akwar fa wunkamara køne may. Ama ñga søpey mewey hay maaya na, ka sørfadamara ba. Anda meløvey mekey cek ta cøved e, mesørey dey-ceceh, asaya, menjey mandaw mandaw daa cøved ñga Gazlavay. Sasøkar jak, cek hay a ñgene na, ara cek hay maaya ñga key. Ka da mbøkdamara ñga key cek hay siya hay ba may.

²⁴ Akwar fa wuzmatar cəved ḥgada ndəhay, ama akwar na, wulaf hay. Akwar fa jajərmara cek akwar mesey maja jajəway mecəhe da hwad a, anja ḥgene, akwar fa ndam slagwama a hwad daa yam maajərkaya heyey cənəga gway.

²⁵ «Banay a sawa la a ray akwar, akwar ndəhay maa sərkada kwakwas ḥnga Mawiz ta Fariza hay. Akwar na, ndəhay masa ta neneh cew. Akwar fa pərmata dəba ḥnga vəley akwar hay mesey cek ta vəley akwar hay ḥnga daf, anja ḥgene, ta da hwad a na, vəley hay a madakalatakaya tep! tep! ta cek hay ḥnga mayal akwar hay lej ta cek hay maaya ba masa akwar ma wudam kalah daa mevel akwar.

²⁶ Akwar Fariza hay na, wulaf hay! Pəram teesed na, hwad a dagay, anda kede, dəba ha na, a pərey la.

²⁷ «Banay a sawa la a ray akwar, akwar ndəhay maa sərkada kwakwas ḥnga Mawiz ta Fariza hay. Akwar na, ndəhay masa ta neneh cew. Akwar na, anda cəvay hay makulbatakaya mabara ma mbam. Ama ta da hwad a na, mazakaya, asaya, marəhtakaya ta tetesl hay.

²⁸ Akwar na, kəne may. Fa dey ḥnga ndəhay na, akwar anda ndəhay maaya. Anja daa mevel akwar na, cek hay malamba hay ga, akwar ndəhay masa ta neneh cew.

(Luk 11.47-51)

²⁹ «Banay a sawa la a ray akwar, akwar *ndəhay maa sərkada kwakwas ḥnga Mawiz ta *Fariza hay. Akwar na, ndəhay masa ta neneh cew. Akwar fa ləmamata cəvay hay ḥnga ndəhay ma təla mey ḥnga Gazlavay ma kədmata vagay zleezle ḥnga mbey, akwar fa kam banjay fa cəvay hay ḥnga ndəhay ma ka cek ta cəved e zleezle.

³⁰ Asaya, akwar fa ləvam: “Daa masa papaŋ ḥnga papa ala hay, ata ta dey, da daa ḥgene ala daha na, anja ala fa da cəmam ta ata ḥnga kədəy ndəhay ma təla mey ḥnga Gazlavay a vagay na, daa ba.”

³¹ Anda kede, akwar, ta ray akwar, fa wuzdamara, akwar na, bəza hay ḥnga ndəhay ma kədmata ndəhay ma təla mey ḥnga Gazlavay.

³² Yaw, maaya na, ka ndəvdamara sləra ḥnga papaŋ ḥnga papakw akwar hay zleezle la gway.

³³ Akwar zezekw hay, səkway ḥnga kucesl hay! Akwar fa da ləham fa awaw magaza na, daa ba!

³⁴ Maja ḥgene, jəkam sləmay! Yah na, ya da slərkwar ndəhay ma təla mey ḥnga Gazlavay, ndəhay ta lenjesl ma səra cek, lej ndəhay ma daa sərkadamakwara mey ḥnga Gazlavay. Da wuzlah ndəhay a na, siya hay ka da kədmata vagay, siya hay ka da dərmata fa hwadam mazlaŋgalakaya, siya hay ka da slədmata daa way akwar hay mewuzey mey ḥnga Gazlavay, siya hay may ka da səpmatar wurzay aa berney hay mekele mekele amba ka sərdamata banay.

³⁵ Maja ḥgene, mambaz ḥnga ndəhay ma ka cek ta cəved e cəpa masa ndəhay ma kədmata vagay na, a hufkwar [†] la. A kədəm teesed na, Abel. Asaya, ta kədəm ndəhay mekele mekele la haa kasl fa Zakari, bəzey ḥnga Baraki, masa akwar ma kədmara daa walaŋ ḥnga slam-mefəkey cek ḥgada Gazlavay ta *Way ḥnga Gazlavay.

³⁶ Ya fa ləvkwar fara fara, mambaz ḥnga ndəhay a ḥgene, a huftar la a ray ndəhay masa wure kede.»

Yesu aa guzley da ray Jeruzelem

(Luk 13.34, 35)

³⁷ Fa dəba ha, Yesu a ləvey: «Haya! Akwar ndəhay da *Jeruzelem, akwar ndəhay da Jeruzelem, Gazlavay a slərkwar ndəhay ma təla mey anja hay na, ka kədmata vagay! Asaya, a slərkwar maslaŋ anja hay na, kaa zakamata ta anqwa! Ama mandaw

mandaw ya wudey amba ya bœckwar tabiya akwar anda gwagwar ma bœcta bœz anja hay asi kœrpasl, ama ka wudam ba.

³⁸ Cœndamara, Gazlavay a da la har anja da ray akwar, Way-mekey-kwakwas akwar a da tœrey yideñ.

³⁹ Yah fa lœvkwar dœga wure kede, akwar fa da hœtmaya fa dey daa saba haa ta pas masa akwar ma da lœvam: "Anja Bay Gazlavay ñga pœsar mey ñgada ndaw masa aa ma slœrdœrwa ta mezœley anja." »

24

*Yesu aa guzley da ray Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay ma da bœzley
(Mark 13.1-2; Luk 21.5-6)*

¹ Yesu a bawa daa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay. Masa anja fa daw na, gula anja hay a ñgœcham a cakay a amba a wuzdamara Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay a, anja malœmkaya na, kwara.

² Ta', Yesu aa guzltar, a lœvtar: «Akwar fa hœtmar way a kede cœpa, ba diya? Ya fa lœvkwar fara fara, way a kede na, a bœzlmara la, kwa anjwa pal fa da mbœkey da ray cœla daa ba.»

*Mey da ray bœla ma da ndœvey
(Mark 13.3-13; Luk 21.7-19)*

³ Fa dœba ha, Yesu a daw aa Anjwa ñga *Awliviye, cœkwam! a njey fetedœ. Gula anja hay ta', a ñgœcham a cakay a, ata taava ata, aa cœfdamara, a lœvmar: «Wuzdandara cey, cek aha a da key na, ta vara? Yaw, ya da sœrmara gweegwe cay ka vœhwa, asaya, gweegwe cay bœla a ndœvey na, fa me?»

⁴ Yesu a mbœfdatara, a lœvtar: «Wam vaw fa ndœhay ma da fœcmakwar.

⁵ Ya lœvkwar anda kede, maja ndœhay ga a samawa la ta mezœley adaw, kwa waawa a da lœvey anja na, *Kœriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ñga lœhdata ndœhay. Anda kede, a fœcam ndœhay la ga.

⁶ Ka da cœnam vœram hay gweegwe ta akwar len mey da ray vœram hay masa dœrenj ta akwar. Ta ñgene he cœpa na, ka da zluram ba, maja si cek hay a ñgene a kam la teesed d'agay. Ama ara mendœvey ñga bœla ba aranj.

⁷ Hwayak lanjar a da key vœram ta hwayak lanjar, bay lanjar a da key hœma a ray bay lanjar. Daa hwayak hay mekele mekele, may a key la, asaya, hwiyak a wusey la.

⁸ Cek hay a tabiya a da kam na, anda hwad ma zlar ñga car ñgada ñgwas ma da yej.

Mey da ray banay ma da hœtfatar ndœhay ma tœba mey ñga Yesu

⁹ «Daa ñgene, a da vœldamakwar a har ndœhay ñga sœrdamakwar banay, a kœdmakwar la vagay. Ndœhay tabiya da bœla a da ñgœldamakwar ba, maja yah.

¹⁰ Anda kede, ndœhay ga a da mbœkdamara ñga tœbey mey adaw. A da ñgœlam vaw ba da wuzlah ata, asaya, siya hay a da vœldamata siya hay asi har ñga ndœhay ñga sœrdamata banay.

¹¹ Ndœhay ga a samawa la, a da mbœrlam, a lœvam ata na, ndœhay ma tœla mey ñga Gazlavay. Ndœhay a ñgene, a da nœsam ndœhay ga.

¹² Ndœhay a da kam cek hay malamba ma fœna ma fœna, maja ñgene ndœhay ga fa da wudam vaw ta maaya daa saba.

13 Ama ndaw ma bësa banay a la haa mendøvey a na, Gazlavay a lëhda la.

14 Si a wuzdamara *Mey-maaya-mawiya da ray *mewey ñga Bay Gazlavay da ray ndøhay a ndøhay tabiya da bëla la d'agay, amba ndøhay tabiya a cëndamara mey da ray adfaw. Fa dëba ha, bëla a ndøvey dëba.»

*Mey da ray banay ma da sawa a ray ndøhay da Jude
(Mark 13.14-23; Luk 21.20-24)*

15 «Cay na, ka da hëtmar ndaw malamba ma nësa cek, ara ndaw masa Gazlavay ma wudsey ñga hëtar fa dey ba. Ka da hëtmar ndaw aha manjakaya daa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay. Ndaw a na, *Daniyel, *ndaw ma tëla mey ñga Gazlavay ta wuzleley mey la zleezle da ray a. (Akwar masa ma jañgamara mey a këde na, si ka pam leñgesl fa mey a.)

16 Daa ñdar hay a ñgene na, si ndøhay daa hwayak ñga *Jude a hwam ñga bawa a anjwa.

17 Kwa ndaw masa fa mëskey vaw daa ambaw na, fa da mbëzey a way ñga lawa cek anja hay daa ba.

18 Kwa ndaw anja da ley na, a da vëhwa a way ñga ley zana ba.

19 Daa ñdar hay a ñgene, banay a sawa la a ray ñgusay ta hwad ta a ray ñgusay masa ta bëza hay da har.

20 Dëram ñañgay a Gazlavay amba banay a, a sawa ta piya ba, kwa ta *pas memëskey-vaw ba may,

21 maja daa ñdar hay a ñgene na, banay a sawa la ga a ray ndøhay. Dëga mezley ñga bëla haa wure këde ndaw ta sërey banay anda ñgene daa ba aran. Asaya, banay fa da sawa ma fëna ñgene daa saba.

22 Da Gazlavay ta ñgëwa siya ñga ñdar ñga banay a daa ba na, anja kwa ndaw pal fa da mbëkey ta dey daa ba. Ama a ñgëwa siya ñga ñdar a na, maja ndøhay masa anja ma walata ñga ndøhay anja hay.

23 «Da ray ñgene, da ndaw a lëvkwar: “*Këriste, anja këde”, da daa ba “anja katay” na, ka da tëbmara mey anja ba.

24 Ya lëvkwar anda këde na, maja ndøhay ma pamara ray ata ñga Këriste, asaya, ndøhay ma pamara ray ata ñga ndøhay ma tëla mey hay ñga Gazlavay na, a samawa la. A kam maazla hay ma rëzla ndaw la ñga wuzdërwa gëdañ ata amba a tëknam ndøhay. Da a gwamara na, a tëknam kwa ndøhay masa Gazlavay ma walata sem ñga ndøhay anja hay may.

25 Jëkam slëmay, cëndamara maaya maaya, fa cek hay a këde ma da kam na, ya ta pakwar leñgesl cay.»

*Mey da ray ma vëhwa ñga Bëz ñga Ndaw
(Mark 13.24-27; Luk 17.23-24; Luk 21.25-28)*

26 «Da ndaw aa guzlkwar, a lëvkwar: “*Këriste anja katay da wuzlah-ley” na, ka da diyam ba. Da a lëvkwar saya “anja mabakaya fede” na, ka da tëbmara mey ñga ndaw a ba.

27 Yah, *Bëz ñga Ndaw, ya da vëhwa na, anda var ma zëmey ma wedey dëga da wurza haa kasl a mey-anjwa.

28 Daa slam masa cek mamëckaya datha na, kwakucah hay makustakaya fetedé *.

24:13 24.13 CWJ 13.10 **24:14 24.14** 28.19 **24:15 24.15** Dan 9.27; 11.31; 12.11 **24:17 24.17-18** Lk 17.31

24:21 24.21 Dan 12.1; CWJ 7.14 **24:23 24.23-25** Lk 17.23-24 **24:24 24.24** 24.5; 7.15; CWJ 13.13-14 **24:27**

24.27 24.30, 37; 25.31; 1Kwr 15.23; 1Tes 3.13; 4.15; 2Tes 2.1, 8; Jak 5.7-8; 2Pi 3.4; 1Jn 2.28 * **24:28 24.27-28** Anda ndøhay ma hëtmar mezëmey ñga var, da daa ba, kwakucah hay makustakaya da ray cek mamëckaya na, ndøhay tabiya a da hëtmar Yesu, Bëz ñga Ndaw ma da vëhwa na, këne may. **24:28 24.28** Jëw 39.30; CWJ 19.17-18

²⁹ «Fa dəba ḥga banay a masa daa dəar hay a ḥgene na, wure ḥgene pas a təbzley la, kiya fa da wedey daa saba, wurzla hay a kəzlamawa la da vad a hwayak, cek hay cəpa da gazlavay da vad, a wusam la.

³⁰ Daa ḥgene, yah, Bəz ḥga Ndaw, ya da wuzwa vaw da gazlavay da vad. Anda kede, ndəhay da bəla cəpa a da wudam ta matəway. A da hətmaya, yah, Bəz ḥga Ndaw, ya fa sawa da ray mekwteñe ta gədañ mahura lej ta mewedey ḥga Bay Gazlavay.

³¹ Day ḥga taalam mahura a cənwa la, yah, Bəz ḥga Ndaw, ya da slərdatərwa maslañ hay ḥga Bay Gazlavay da vad amba a diyam aa slam hay tabiya da bəla, a kusmatərwa ndəhay masa Gazlavay ma walata ḥga ndəhay anja hay.»

Mey-menjey ta gudav

(Mark 13.28-31; Luk 21.29-33)

³² «Jəkam sləmay maaya maaya fa mey masa yah ma da wakwara ta gudav. Da masa ka hətmar gudav fa dədsey, gwaslaf a gudaf! gudaf! na, ka sərmara kiya madaw a ley gweegwe cay.

³³ Anja letek kəne, da ka hətmatar cek hay a tabiya fa kam anda yah ma ləvkwar kede na, ḥgene sərmara, Yah, *Bəz ḥga Ndaw, gweegwe cay ya vəhwa.

³⁴ Ya fa ləvkwar fara fara, cek hay a kede tabiya a da kam na, ndəhay masa wure kede ta məcam tabiya daa ba aran.

³⁵ Slam da vad ta slam da hwayak a ndəvey la, ama mey adaw na, fa da ndəvey daa ba səlak.»

Ma səra pas ḥga mavəhwa ḥga Bəz ḥga Ndaw na, wa?

(Mark 13.32-37; Luk 17.26-30, 34-36)

³⁶ «Fara fara, cek hay a kede tabiya a da kam na, ndaw ma səra kwa dəar a, kwa ler e, daa ba. Kwa maslañ hay ma njam da cakay Bay Gazlavay da vad a sərmara ba, kwa Yah, Bəzey anja, ya səra ba, ama si Papay, pal taava anja, ma səra dəar a.

³⁷ Ta pas masa yah, *Bəz ḥga Ndaw ma da vəhwa na, a da key anda cek ma key daa masa Nəwe anja da bəla.

³⁸ Daa masa Bay Gazlavay ta paslata cek hay da bəla ta yam daa ba aran, haa a wusey kasl fa dəar masa Nəwe ma mbəzey aa kwambiwal na, ndəhay fa zəmam cek, fa sam cek, fa lam ḥgusay, asaya, fa vəldamata dam ata hay a way zel.

³⁹ Ama daa ḥgene na, kwa ndəhay ta sərmara masa cek fa da hətfatar na, daa ba, haa yam a sawa aa zəddata cəpa.

Yah, Bəz ḥga Ndaw ma da vəhwa na, a da key kəne.

⁴⁰ Daa ḥgene, da ndəhay cew fa kam sləra da ley na, ya da ḥgəla pal, ya da mbəkda lañgar.

⁴¹ Da ḥgusay cew fa kəram fa lavar pal na, ya da ḥgəla pal, ya da mbəkda lañgar.

⁴² Anda kede, wam vaw, ka da nam ba, maja ka sərmara pas ḥga Bay akwar Mahura ma da vəhwa ba.

⁴³ Jəkam sləmay maaya maaya, da bay ḥga way a səra dəar masa ndaw-mayal ma da daw a way anja ḥga leley ta tavəd na, a ney aa dəar dasi tavəd a ḥgene la daw? Fa da ney daa ba səlak, fa da mbəkda ndaw-mayal ḥga sləna way anja daa ba.

⁴⁴ Maja ḥgene, akwar may, wam vaw maaya maaya, maja yah, Bəz ḥga Ndaw, ya da vəhwa na, kwa ka sərmara dəar a ba.»

24:29 24.29 Iz 13.10; 34.4; Hag 2.6, 21; 2Pi 3.10, 12; CWJ 6.12-14 **24:30 24.30** Zak 12.10-14; Dan 7.13-14; Mt 24.27; 26.64; Mk 14.62; CWJ 1.7 **24:31 24.31** 13.41; **taalam:** 1Kwr 15.52; 1Tes 4.16 **24:34 24.34** 16.28 **24:36 24.36** SNM 1.7 **24:37 24.37-39** MC 6.11-13; 7.7-13; 2Pi 3.6 **24:42 24.42** 24.44, 50; 25.13; Mk 13.33, 35; Lk 12.40; 21.36 **24:43 24.43** 1Tes 5.1-2; 2Pi 3.10; CWJ 3.3

*Mey da ray ndaw ma ka sləra maaya ta maaya ba
(Luk 12.41-48)*

⁴⁵ «Ndaw ma ka sləra maaya ta leŋgesl na, wura? Ndaw ma ka sləra maaya ta leŋgesl na, ara ndaw masa bay anja ma vəldata ma ka sləra hay cəpa asi har anja amba a vəltar cek mezəmey daa masa may fa catar.

⁴⁶ Da masa bay anja ha, a sawa a hətfar anja fa ka sləra ha na, ndaw ma ka sləra ha aa səmey la.

⁴⁷ Ya fa ləvkwar fara fara, bay anja ha, a da vəldara zleley anja hay cəpa a har anja amba a nəkfar dey.

⁴⁸ Ama da ndaw ma ka sləra ha anja maaya ba na, a da ley mewulkey wal, a ləvey: "Bay adaw aha, fa da vəhwa gweegwe daa ba."

⁴⁹ Anda kede, ndaw ma ka sləra ha, a zlar ŋga kədta mandala anja hay masa ata ma kam sləra bama. A da zəmey cek, a da sey wuzam ta ndəhay ma wam mandaw mandaw.

⁵⁰ Yaw, bay anja ha na, a da vəhwa ta pas masa ndaw ma ka sləra fa wulkey da ray a daa ba, asaya, kwa fa da səra ler e daa ba.

⁵¹ Bay anja ha, a da bəla da way anja, a da sərda banay anda ndəhay masa ta neneh cew ma da səram banay ta pas mendəvey ŋga bəla, fetede a da təway, asaya, a daa pədsey sler.»

25

Mey-menjey da ray ma da vəhwa ŋga Yesu

¹ Yesu a ŋgatar mey a gula anja hay, a ləvtar: «Ya gwa ŋga wa pas masa yah ma da vəhwa ŋga wey da ray ndəhay na, ta me? Yaw, ya gwa ŋga wa ta sabara hay kuraw daha ma diyam ta pas meley kwakwa. A diyam ŋga cawa ray ta zel ŋga dam a ta tavad, ta petərla ata hay da har.

² Sabara hay zlam da wuzlah ata na, manjar leŋgesl hay. Siya hay zlam na, ata ta leŋgesl.

³ Sabara hay manjar leŋgesl hay heyey na, a lamata petərla ata hay, ama ta lam mal a har ŋga zlərey aa petərla ata hay a saya na, daa ba gway.

⁴ Ama sabara hay zlam masa ta leŋgesl heyey na, a lamata petərla ata hay, asaya, a zləram mal aa kwalaba hay.

⁵ Zel ŋga dam aha ta wuswa fiyaw daa ba. Anda kede, sabara hay heyey a gəram ŋga səkwmarə haa dər a katar, a nam.

⁶ «Ta wuzlah-tavad na, ɔday a cənwa ta gədan, a ləvey: "Zel ŋga dam ta wuswa cay, diyam ta cadamərwa ray."

⁷ Da ray ŋgene, sabara hay kaa heyey a sləkdam daa dər, a diymata petərla ata hay.

⁸ Sabara hay manjar leŋgesl hay heyey na, a ləvmatar a sabara hay masa ta leŋgesl hay: "Ambahw, vəlmandar mal may taw. Petərla ala hay fa məcam majā mal daa saba."

⁹ Sabara hay a, a mbəddamatara, a ləvmatar: "Kay! ya vəldamara ba, majā mal ala fa da wusndakwar aləkwa cəpa daa ba. Diyam ta hədkamawa fa ndəhay ma hədkada mal."

¹⁰ «Masa ata ma diyam sem ŋga səpwa mal heyey na, zel ŋga dam heyey, a wuswa dəba. Sabara hay siya zlam masa madiytakaya vaw heyey na, a mbəzam bama ŋga key gwagway. Ta', a gərcamara mey-slam.

¹¹ «Fa dəba ha, sabara hay zlam manjar lenjesl heyey, a wusmawa, a ləvam: “Bay ala, Bay ala, wurndara mey-mbew may taw!”

¹² Ama zel ɳga dam heyey, a mbəddatara, a ləvtar: “Ya fa ləvkwar fara fara, ya sərkwar ba.”»

¹³ Yaw, Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Anda kede, wam vaw, majah yah, *Bəz ɳga Ndaw, ma da vəhwana, ka sərmara kwa dər a ba, kwa ler e ba.»

*Mey-menjey da ray ndəhay ma ka sləra maaya ta maaya ba
(Luk 19.11-27)*

¹⁴ Yesu aa guzltar mey-menjey saya, a ləvtar: «Ma da vəhwada adaw a bəla na, anja letek anda ndaw masa-zleley ma daw a məlak. Masa fa da daw na, a zəlta ndəhay ma ka sləra anja hay, a vəldatara zleley anja amba a nəkfamar dey.

¹⁵ A vəlar gabal temere zlam * a ndaw pal, a vəlar gabal temere cew a ndaw laŋgar, a vəlar gabal temere pal a ndaw laŋgar saya. A vəldatara na, tədəf ta gədaŋ ɳga ndaw a, ɳga ndaw a. Fa dəba ha, ta', a daw a məlak.

¹⁶ Ndaw masa ma hətey gabal temere zlam heyey na, a daw wure wure ɳgene, a kada filaw ta dala ha. A hətey gabal temere zlam mekele a dey a.

¹⁷ Ndaw masa ma hətey gabal temere cew heyey na, a ka kəne may. A hətey gabal temere cew a dey a.

¹⁸ Ama ndaw masa ma hətey gabal temere pal na, a daw ta', a zlədsey vəged, a bəda dala ɳga bay anja ha a hwad a.

¹⁹ «Menjey ga fa dəba ha, bay ɳga ndəhay ma ka sləra ha, a vəhwada məlak a, ta', aa cəfdata da ray dala ha heyey.

²⁰ Ndaw masa ma hətey gabal temere zlam heyey, a ɳgəchey a cakay a, ta gabal temere zlam mekele da dey a, ta', a ləvar: “Bay adaw, kah ta vəlyagabal temere zlam la. Nəka, yah ma hətey gabal temere zlam mekele la a dey a.”

²¹ Bay anja, a mbəddara, a ləvar: “Maaya, kah ndaw ma ka sləra maaya ta cəved e. Kah ma key sləra ta cəved e la ta cek mecəhe. Ya da vəldatatakawa cek adaw hay maaya ga asi har akah. Sawa, njakwa cew e, sasəmkwa.”

²² «Ndaw masa ma hətey gabal temere cew, a ɳgəchey a cakay a may, ta', a ləvar: “Bay adaw, ka ta vəlyagabal temere cew la, nəka, ya ta hətey gabal temere cew mekele la a dey a.”

²³ Bay anja ha, a ləvar: “Maaya, kah ndaw ma ka sləra maaya ta cəved e. Ka ta key sləra la ta cəved e ta cek mecəhe. Ya da vəldatatakawa cek adaw hay maaya ga asi har akah. Sawa, njakwa cew e, sasəmkwa.”

²⁴ «Fa dəba ha, ndaw masa ma hətey gabal temere pal heyey, a ɳgəchey a cakay a, ta', a ləvar: “Bay adaw, ya səra, kah ndaw ma sərey dey-ceceh fa ndaw ba, ka ɳgəmey daw daa slam masa kah ma sləka ba, asaya, ka kawa cek da ley daa slam masa kah ma rəva ba.

²⁵ Ya ta zlurey la ta kah, anda kede, ta', ya daw ya bəda dala akah aa vəged. Dala ha anja kede, ehe təba cek akah.”

²⁶ Bay anja ha, a mbəddara, a ləvar: “Kah ndaw ma ka sləra maaya ba, masamayad! Ka səra yah ndaw ma ɳgəmey daw daa slam masa yah ma sləka ba, asaya, ya kawa cek da ley daa slam masa yah ma rəva ba,

²⁷ anda kede, ka gwa ka vəlda dala adaw a har ndəhay amba daa mavəhwada adaw kede na, a vəhdamiwa dala ha ta yam a, ba daw?”

25:11 25.11-12 Lk 13.25 25:12 25.12 7.23 25:13 25.13 24.42 25:14 25.14-15 Mk 13.34 * 25:15 25.15

Gabal temere zlam, gabal temere cew, lenj gabal temere pal mawuzlalakaya ta mey Gerek na, «*talaŋ* zlam, *talaŋ* cew, *talaŋ* pal». **25:15 25.15 Rm 12.6 25:19 25.19 18.23 25:21 25.21-23 24.45-47; Lk 16.10**

28 «Da ray ŋgene, ndaw masa-zleley a, a ləvtar a ndəhay ma ka sləra anja hay mekele: "Təbmara gabal temere he, vəldamara a ndaw masa ma hətey gabal temere zlam a dey a heyey.

29 Sərmara, ndaw masa cek anja daha, a da vəlmar a dey a, ama ndaw masa cek anja kuset kədsey na, a da təbmara kwa masa kuset kədsey a ŋgene.

30 Ndaw ma ka sləra kede na, anja ndaw masa mayad ŋga tede, hazakadamara aa ambaw, aa ləvanj. Fetedse, a da təway, asaya, a daa pədsey sler.”»

Mey da ray mendəvey ŋga bəla

31 Yesu aa guzltar a gula anja hay saya a ləvtar: «Masa yah, *Bəz ŋga Ndaw, ma da vəhwa daa mewedey adaw na, ya da samawa ta maslaŋ hay ŋga Gazlavay tabiya da vad. Ya da njey aa slam adaw menjey maaya ŋga key sariya.

32 Səkway hay tabiya da bəla, a da kusam fa mey adaw. Ya da ŋgəwta ndəhay maaya ta maaya ba hay wal wal anda ndaw-mecəkwer ma ŋgəwey təbaŋ hay ta dahway.

33 Ya da pata ndəhay maaya ta har-zəmay, ndəhay maaya ba ta har-gula.

34 «Fa dəba ha, yah bay, ya da ləvtar a ndəhay ta har-zəmay: "Akwar ndəhay masa Papay ma pəskwar mey, slam madiykaya ŋgada akwar daha dəga mezley ŋga bəla, samawa, njakwa bama ta Gazlavay ŋga sərmataw,

35 maja may ta caya la, akwar ta vəlmaya cek mezəmey la, yam ta kaya la, akwar ta vəlmaya yam ŋga sey la, ya ta daw la fa akwar anda ndaw-məlak, akwar ta təbmaya la a way akwar hay,

36 zana fa vaw adaw daa ba, akwar ta vəlmaya zana la. Vaw ta caya la, akwar ta samawa la ŋga nəkmaya. Yah daa fərsəne, akwar ta samawa la ŋga nəkmaya.”

37 «Da ray ŋgene, ndəhay maaya heyey, a da mbəddamiwa, a ləvmaya: "Bay mahura, ya hətmaka may fa caka, ta', ya vəlmaka cek mezəmey na, ŋga vara? Ya hətmaka yam fa caka, ta', ya vəlmaka yam ŋga sey na, ŋga vara?

38 Ya hətmaka kah ndaw-məlak, ta', ya təbmaka a way ala hay na, ŋga vara? Da daa ba, ya hətmaka zana fa vaw daa ba, ta', ya vəlmaka zana na, ŋga vara?

39 Asaya, ya hətmaka vaw fa caka, da daa ba, kah daa fərsəne, ta', ya nəkmakawa na, ŋga vara?”

40 «Yah, bay, ya da mbəddatara, ya ləvtar: "Ya fa ləvkwar fara fara, cek hay tabiya masa akwar ma kamara ŋgada kwa waawa, kwa ŋgada ndəhay mecəhe hay dasi ndəhay adaw hay kede, ka kamara ŋgene na, ŋgada yah may.”

41 «Fa dəba ha, ya daa guzltar a ndəhay ta har-gula, ya ləvtar: "Akwar masa Bay Gazlavay ta nəskwar sem, ŋgəcham la da cakay adaw. Diyam aa awaw mendəvey ba madiykaya ŋgada bay-malula ta maslaŋ anja hay.

42 Maja may ta caya la, ama akwar ta vəlmaya cek mezəmey daa ba. Yam ta kaya la, ama akwar ta vəlmaya yam ŋga sey daa ba.

43 Ya ta daw la fa akwar anda ndaw-məlak, ama akwar ta təbmaya a way akwar hay daa ba. Zana fa vaw adaw daa ba, ama akwar ta vəlmaya zana daa ba. Vaw ta caya la, asaya, yah daa fərsəne, ama akwar ta samawa ŋga nəkmaya daa ba.”

44 «Da ray ŋgene, a da mbəddamiwa, a ləvmaya: "Bay mahura, ya hətmaka may fa caka, da daa ba, yam fa caka na, ŋga vara? Ya hətmaka kah ndaw-məlak, da daa ba, zana fa vaw akah daa ba na, ŋga vara? Asaya, ya hətmaka vaw fa caka, da daa ba, kah daa fərsəne masa ala ta jənmaka daa ba na, ŋga vara?”

45 «Da ray ŋgene, ya da mbøddatar, ya løvtar: "Ya fa løvkwar fara fara, cek hay masa akwar ma gømam ŋga kamara ŋgada kwa waawa, kwa ŋgada ndøhay mecøhe hay dasi ndøhay adaw hay kede ba na, ka gømam ŋga kamara ba ŋgene na, ara ŋgada yah may."

46 «Yaw, ndøhay maaya ba hay anda ŋgene na, a da søram banay ŋga sørmataw, ama ndøhay masa maaya fa Gazlavay na, a da høtam heter mendøvey ba.»

26

*Mahura hay ŋga Jøwif hay a slam yawa ŋga kødøy Yesu vagay
(Mark 14.1, 2; Luk 22.1, 2; Jan 11.45-53)*

1 Masa Yesu ma ndøvda meesørkedey hay a kede tabiya cay na, ta', aa guzltar a gula aŋga hay, a løvtar:

2 «Ka sørmara, mendørey dar cew ŋga wusey fa gwagway ŋga *Pak, ba diya? Ta pas a ŋgene, a da kørzamaya yah, *Bøz ŋga Ndaw, a da dørmaya fa hwadam mazlaŋgalakaya.»

3 Ta pas a ŋgene, *bay-ray hay ŋga ndøhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay ta mahura hay ŋga *Jøwif hay a kusam a way Kayif, *ndaw mahura da ray ndøhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay cøpa.

4 A slam yawa da wuzlah ata amba a kørzamara Yesu ta mayal a ŋga kødøy vagay.

5 Aa guzlam, a løvam: «Ya gwakwa ŋga kørzakwa daa gwagway kede ba, maja ndøhay a da yam mey.»

*Ngwas a mbødar børdey fa ray ŋga Yesu
(Mark 14.3-9; Jan 12.1-8)*

6 Daa ŋgene, Yesu aa da Betani da way *Simajw, ndaw masa aa ma mbølda daa maasøkula.

7 Masa Yesu a, fa zømey daf na, ŋgwas døha a ŋgøchey a cakay a ta kwalaba ŋga aŋgwa maavørkwakaya mezøley «*albaatøra». Kwalaba ha marøhkaya ta børdey mezey maaya ma hødkøy ba. Ta', a mbøddara børdey a fa ray ŋga Yesu.

8 Masa *gula hay ŋga Yesu ma høtmar na, a cam mevel, a løvam da wuzlah ata: «A nøsa børdey a kede ŋga tede na, maja me?»

9 Anja a hødkada na, a gwa ŋga høtey dala ga. Fa døba ha a wunkatara dala ha a masa-viya hay, ba daw?»

10 Yesu a søra mewulkey ata ha, ta', aa guzltar, a løvtar: «Ka høbmar ray a ŋgwas aha na, maja me? Sløra masa aŋga ma kayawa kede na, aŋga maaya,

11 maja ndøhay masa-viya hay na, mandaw mandaw akwar bama. Ama yah na, akwar fa da høtmaya ŋga njey mandaw mandaw ta akwar daa ba.

12 Ngwas aha, a mbødøda børdey fa vaw adaw na, a key ŋgene, a døiyawa vaw adaw ŋgadaa cøvay.

13 Ya fa løvkwar fara fara, kwa daa wura daa wura da bøla tabiya, ndøhay ma da wuzdamara *Mey-maaya-mawiya na, a kadamara cek masa ŋgwas a ma ka kede la may, amba ndøhay a sørfadamara ŋgwas aha.»

*Juda a vølda Yesu a har masa-gøra aŋga hay
(Mark 14.10, 11; Luk 22.3-6)*

14 Fa døba ha, ndaw pal da wuzlah *gula hay ŋga Yesu kuraw a ray a cew mezøley Juda Iskariyawt, a daw fa *bay-ray hay ŋga ndøhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay.

15 Ta', aa guzltar, a lëvtar: «Da ya ta veldakwara Yesu a har akwar la na, ka da vèlmaya me?» Ta', a mèslmar børey hay kwakwar maakar ñga dala, a vèldamara.

16 Dèga ta pas a ñgene, Juda a daw a sèpey cèved amba a kérzatara Yesu, a vèldatara.

*Yesu a zèmam daf ñga gwagway ñga Pak ta gula anja hay
(Mark 14.12-21; Luk 22.7-13, 21-23; Jan 13.21-30)*

17 Ta dàr ñgeeme ñga *gwagway ñga peñ manjar cek ma høsla da hwad a na, *gula hay ñga Yesu, a ñgøcham a cakay a, a lèvmar: «Ka wudey ya diyam, ya diymèrwa slam amba ya zèmkwa daf ñga gwagway ñga *Pak na, dama?»

18 Yesu a mbøddatara, a lèvtar: «Diyam aa berney ñga *Jeruzelem fa ndaw daha. Ka lèvmar na, "Bay ala a lèvey: Dar adaw gweegwe cay a wuswa. Ya wudey ñga key gwagway ñga Pak ta gula adaw hay na, da way akah."»

19 Gula hay ñga Yesu heyey a kamara anda Yesu ma lèvtar. Anda kede, a diymara cek ñga gwagway ñga Pak a døba.

20 Taa kwad a ñgene, Yesu a njam ta gula anja hay kuraw a ray a cew ñga zèmey daf ñga gwagway a.

21 Daa masa ata fa zèmamara daf a na, Yesu aa guzltar, a lèvtar: «Ya fa lèvkwar fara fara, ndaw pal da wuzlah akwar a vèldaya la a har ndèhay ñga kèdmaya vagay.»

22 Mey a kede a mèctar vaw kwa ara mey ba a gula anja hay a. Da ray ñgene, aa cèfdamara Yesu pal pal, a lèvam: «Bay Mahura, ara yah ma da vèldaka ba, ba diya?»

23 Yesu a mbøddatara, a lèvtar: «Ma da vèldaya a har ndèhay ñga kèdmaya vagay na, ara ndaw masa alèkwa fa zèmkwa daf bama daa slam a kede.

24 Ahaw, yah, *Bèz ñga Ndaw na, ya mècey la anda mey mawuzlalakaya daa dñrewel ñga Gazlavay ma lèvey. Ama banay a sawa la a ray ndaw ma da vèldaya a har ndèhay ñga kèdmaya vagay a. Ngada ndaw aha na, ñgama ta yamèrwa daa ba sèlak.»

25 Juda, ndaw ma da vèlda Yesu a har ndèhay ñga kèdmara vagay heyey aa cèfda Yesu may, a lèvar: «Bay adaw, ara yah ma da vèldaka daw?» Yesu a mbøddara, a lèvar: «Ka fa kada ta mey akah ñgene na, kwariya?»

*Mey da ray mezèmey cek ñga madagway-dakw ñga Bay Mahura
(Mark 14.22-26; Luk 22.14-20; 1 Kwarinti hay 11.23-25)*

26 Masa ata fa zèmam daf ñga gwagway a na, Yesu leñ! a ley peñ. A kar suse a Gazlavay, a wunka, ta', a vèldatara a gula anja hay, a lèvtar: «Ehe, tèbmara, zèmamara. Kede he, ara vaw adaw.»

27 Fa døba ha, leñ! a ley vèley ta cek mesey da hwad a, a kar suse a Gazlavay saya. Ta', a vèldatara, a lèvtar: «Ehe, samara akwar cèpa.»

28 Kede he, ara mambaz adaw. Ta fa mambaz a, Gazlavay a jøwey mey mawiya ta ndèhay anja hay. Mambaz a, a da mbødwa maja ndèhay ga amba Gazlavay a mbøkdatara mebørey ata hay.

29 Ya fa lèvkwar, dèga wure kede ya fa da sey yam ñga babøza ñga wudez madøckaya anda kede daa saba sèlak. Ya da sey na, si cek mawiya mekele ta pas masa alèkwa bama daa slam masa Papay fa wey da ray ndèhay da vad.»

30 Ta', a zlam walay ñga gwagway daa *Pøsam hay. Fa døba ha, a slèkðam, a diyam aa Añgwa ñga *Awlivie.

*Piyer a lèvey fa da mbøkda Yesu daa ba sèlak
(Mark 14.27-31; Luk 22.31-34; Jan 13.36-38)*

³¹ Yesu aa guzltar a gula anja hay, a lëvtar: «Dasi tavad kede akwar cəpa ka da mbəkdamaya anda mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, ma ləvey: "Ya kəda ndaw-mecəkwer la vagay. Təbaŋ hay masa ma səkəram daa slam a may, aa kwacam ray la pal pal."

³² Ama da yah ta sləkdfawa cay daa meməcey na, ya daw la teesed da ray akwar aa hwayak ɳga *Galile. Ka da hətfamaya fetede.»

³³ *Piyer a mbədara, a ləvar: «Kwa ndəhay cəpa a mbəkdamaka, ama yah na, ya fa da mbəkdaka daa ba səlak.»

³⁴ Yesu a mbədara, a ləvar: «Ya fa ləvka fara fara, dasi tavad kede, wuskwaa gwagwalak a da cey dəy na, ka ta ləvey cay dey maakar, ka sərya ba, ka sərya ba.»

³⁵ Ama Piyer a mbədara, a ləvar: «Kwa da fa da kədmaka vagay na, ɳga kəfmandakwar cew e, ya fa da ləvey ya sərka ba na, daa ba səlak.» Gula hay ɳga Yesu siya a ləvam kəne may.

*Yesu a dərey daŋgay a Gazlavay da Gecemene
(Mark 14.32-42; Luk 22.39-46)*

³⁶ Fa dəba ha, Yesu a wusam ta gula anja hay aa slam daha mezəley Gecemene. Ta', aa guzltar a gula anja hay, a lëvtar: «Njam fedə, yah na, ya daw la fataday ɳga dərwa daŋgay a Gazlavay.»

³⁷ Ta', a ɳgəlta ata *Piyer ta bəza hay ɳga Zebede cewete. Wure ɳgene, mevel anja a dəsley, aa ləkey maja banay ma da sawa a ray a.

³⁸ Anda kede, aa guzltar, a lëvtar: «Mewulkey fa da kədya vagay. Njam fedə, zazəkakwa, ka da nam ba.»

³⁹ Ta', a ɳgəchey nekədəy fa mey, a ney ta hwad ta hwad, ray dar! a hwayak, a dərey daŋgay, a ləvey: «Papay, da a key ta key na, ɳgəchada banay ma da sawa a ray adsw kede la. Ta kəne he cəpa na, key anda kah ma wudey, ba na, anda yah ma wudey ba.»

⁴⁰ Cay, ta', a vəhwa fa gula anja hay maakar heyey, a hətfatar manatakaya daa dər. Aa guzlar a Piyer, a ləvar: «Haya! Ka gwamara ɳgaa zəkam ta yah kwa ler pal ba gway daw?»

⁴¹ Zazəkam, ka da nam ba, dəram daŋgay a Gazlavay ɳga jənkwar amba cek a batakwār ɳga key mebərey ba. Mevel akwar na, a wudey ɳga key cek maaya, ama vaw akwar na, anja ta bəle.»

⁴² Yesu a ɳgəchey ɳga dey cew saya, ta', a dərey daŋgay, a ləvey: «Papay, da ka wudey ɳga ɳgəchada banay a kede dərenj ta yah ba, si a sawa a ray adsw cəma na, ka anda kah ma wudey.»

⁴³ Fa dəba ha, a vəhwa fa gula anja hay maakar heyey saya, a hətfatar manatakaya cənja maja dər fa latar mey kalah.

⁴⁴ Anda kede, Yesu ta', a mbəkdata, a ɳgəchey saya, a dərey daŋgay ɳga dey maakar, aa guzley mey letek anda aa ma dərey daŋgay ɳga dey cew heyey.

⁴⁵ Fa dəba ha ta', a vəhwa fa gula anja hay heyey saya, a lëvtar: «Haa wure kede, akwar fa nam, fa məskam vaw cənja daw? Ehe dər a ta wuswa cay amba a vəldamaya, yah, *Bəz ɳga Ndaw, a har ndəhay ta mebərey.»

⁴⁶ Nəkmara ndaw ma da vəldaya a har ndəhay ɳga kədey vagay fa sawa katay. Lacam, nakwa ta cadakwa ray.»

*A kərzamara Yesu
(Mark 14.43-50; Luk 22.47-53; Jan 18.3-12)*

⁴⁷ Masa Yesu ta ndøvda meeguzley daa ba aran na, Juda, ndaw pal dasi gula anja hay kuraw a ray a cew heyey, a wuswa. Juda ha a samawa na, ta ndøhay ga ta dølaw * hay da cakay, ta zlanday hay da har. Ma slørdamatørwa ndøhay a na, ara bay-ray hay ñga ndøhay ma ka kwakwas ta mahura hay ñga Jøwif hay.

⁴⁸ Juda, ndaw masa ma da vølda Yesu a har ndøhay, ta wuswa fa Yesu daa ba aran na, aa guzltar a ndøhay a, a løvtar: «Ndaw masa yah ma da car har anda mandala adaw fara fara na, ara anja, kørzamara.»

⁴⁹ Masa Juda ma wusey la gweegwe ta Yesu na, wure wure ñgene, a ñgøchey a cakay a, a løvar: «Bay adaw, zay daw?» Ta', a car har anda aa ma løvey heyey.

⁵⁰ Yesu a mbøddara, a løvar: «Jam adaw, ka sløra masa kah ma wudsey ñga ka.»

Anda kede, ndøhay ma samawa ta ata Juda heyey a ñgøcham fa Yesu a, ta', a kørzamara.

⁵¹ Ndaw pal da wuzlah gula anja hay masa da cakay a, a mødørwa dølaw anja, a ñgøma, cørah! a cørha slømay ñga madørlam ñga ndaw mahura da ray ndøhay ma ka kwakwas.

⁵² Maja ñgene, Yesu aa guzlar, a løvar: «Mada dølaw akah aa way a maja ndøhay ma kødam vaw ta dølaw na, ara dølaw a ma da kødta vagay.

⁵³ Ka søra, da ya wudsey na, ya gwa ñgaa cøføda Papay ñga slørya maslañ anja hay ga a føna gabal kuraw a ray a cew [†] ñga jønya, ba daw?

⁵⁴ Ama da ya ka køne na, mey ñga Gazlavay mawuzlalakaya a da key fara fara na, kwara døba wura? Maja mey a mawuzlalakaya, a løvey si cek aha a key køne.»

⁵⁵ Fa døba ha, Yesu aa guzltar a ndøhay makustakaya fetedø, a løvtar: «Ka samawa ñga kørzamaya ta dølaw, ta zlanday faa har faa har anda yah ndaw-mayal na, maja me? Mandaw mandaw yah manjakaya daa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay, ya faa sørkadata ndøhay, ama ka ta kørzamaya daa ba.

⁵⁶ Ama daa mey ñga Gazlavay mawuzlalakaya na, ndøhay ma tøla mey ñga Gazlavay taa guzlam la da ray cek ma da key da ray adaw. Ara maja ñgene si cek aha a key cøpa.»

Fa døba ha, gula anja hay cøpa a zluram, a mbøkdamara Yesu, a hwam.

Yesu fa mey ñga ndøhay ma sla yawa ñga Jøwif hay

(Mark 14.53-65; Luk 22.54, 55, 63-71; Jan 18.13, 14, 19-24)

⁵⁷ Ndøhay ma kørzamara Yesu heyey, ta', a handamara a way Kayif, *ndaw mahura da ray ndøhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay. *Ndøhay maa sørkada kwakwas ñga Mawiz ta mahura hay ñga *Jøwif hay makustakaya fetedø.

⁵⁸ *Piyer na, fa søpa Yesu ta meedøreñ e. A daw haa a mbøzey a palah-way ñga ndaw mahura da ray ndøhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay heyey. Ta', a njam ta ndøhay ma jøða way a, amba a nøka cek masa ata ma da kamar a Yesu.

⁵⁹ *Bay-ray hay ñga ndøhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay ta ndøhay mahura hay mekele masa ma sla yawa ñga Jøwif hay tabiya, a søpam dabaray ñga mbørzlafamar a ray Yesu amba a kødmara vagay.

⁶⁰ Kwa ndøhay ga ta mbørzlafamar la a ray Yesu, ama ta ñgene he cøpa, ta høtam mey tøde ñga kødmara vagay daa ba. Fa døba ha na, ndøhay cew daha a samawa fa mey ata, a mbørzlafamar a ray a, a løvam:

⁶¹ «Ndaw kede a løvey: “Ya gwa ñga bøzla *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay, dar maakar na, ya løma la aa slam a.”»

* **26:47 26.47** dølaw: maslalam **26:52 26.52** MC 9.6 † **26:53 26.53** Yesu a wudsey ñga løvey Papaha, Bay Gazlavay, a gwa ñga slørar maslañ hay ga, a sløfey ba. A wa ta sewje hay ñga Rawm ma kusam gabal maakwaw, gabal maakwaw, slam 12. **26:55 26.55** Lk 19.47 **26:56 26.56** Mt 26.31; Lk 24.46 **26:61 26.61** 27.40; Jan 2.19; SNM 6.14

⁶² *Ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay a sləkdey, aa guzlar a Yesu, a ləvar: «Ka mbəddatara a ndəhay maa guzlam da ray akah kaa ba gway daw?»

⁶³ Ama Yesu manjakaya teete. Ta', ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay heyey a ləvar saya: «Ya faa cəfdaka ta mezəley ḥga Gazlavay masa aa ta dey, *ndaw masa Gazlavay ma wala ḥga ləhdata ndəhay heyey na, ara kah daw? Wuzdiwa! Kah na, Bəzey ḥga Gazlavay daw? Mbedey amba ka kadiwa fara fara.»

⁶⁴ Yesu a mbəddata, a ləvar: «Ka fa kada ta mey akah ḥgene na, kwariya? Ama ya fa ləvkwar, dəga wure kede, ka da hətmaya yah, *Bəz ḥga Ndaw, manjakaya ta har-zəmay ḥga Bay Gazlavay Mawaca-waca. Asaya, ka hətmaya la ya fa sawa da ray mekwtena da vad.»

⁶⁵ Maja ḥgene, ndaw mahura ha ḥgar! ḥgar! a ḥgərta zana anja hay, aa guzley, a ləvey: «'As! 'As! Ta pa ray anja sem ḥga Gazlavay, akwar ta cəndamara la, ba diya? Wure kede, kwa ya səpkwa ndaw ḥgaa guzlnakwar da ray a saba.

⁶⁶ Kaa wure kede, ka wulkam kwara?» Ndəhay da cakay a, a mbəddamara, a ləvmar: «Anja ta key mebərey sem, si mekədsey anja vagay.»

⁶⁷ Ndəhay siya a cərmər meesleb aa dey, a dəvmar mekədsey, siya hay may, a vəlmar matapa-har [‡],

⁶⁸ a ləvmar: «Da kah *Kəriste na, səra ma kədka kede na, wa? Wuzdandara cey!»

Piyer a ləvey a səra Yesu ba

(Mark 14.66-72; Luk 22.56-62; Jəy 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Daa ḥgene, *Piyer manjakaya da palah-way ḥga ndaw mahura ma ka kwakwas ḥga Gazlavay heyey. Dam ma ka sləra fetedə dəha, a ḥgəchawa a cakay a, a ləvar: «Kah na, gula ḥga Yesu, ndaw *Galile may, ba diya?»

⁷⁰ Ama Piyer a cada mey fa mey ḥga ndəhay tabiya, a ləvey: «Kay! Ya səra mey masa kah ma wudey ḥgaa guzley ba!»

⁷¹ Fa dəba ha, ta', a daw fa mey-mbew ḥga way a. Dam ma ka sləra mekele dəha saya, a hətar Piyer, ta', aa guzltar a ndəhay fetedə, a ləvtar: «Ndaw kede ara ndaw ḥga Yesu, ndaw *Nezeret.»

⁷² Piyer a cada mey saya, a ləvey: «Ya fa mbedey, fara fara, ya səra ndaw a ba.»

⁷³ Fa dəba ha nekədsey saya, ndəhay masa fetedə a ḥgəcham a cakay Piyer, a ləvmar: «Fara fara kah na, kah ndaw da wuzlah ndəhay anja hay maja meeguzley akah kaa na, anda ndaw daa hwayak anja.»

⁷⁴ Da ray ḥgene, Piyer ta', a ləvtar: «Ya fa mbedey, fara fara ya səra ndaw a ba. Da ya mbərzley na, Gazlavay ḥga mbədya ray!» Wure wure ḥgene, gwagwalak ta', a cey day.

⁷⁵ Piyer a sərfada mey masa Yesu maa guzlar zleel heyey dəba. Mey a, a ləvey: «Wuskwaa gwagwalak a da cey day na, ka ta ləvey cay dey maakar ka sərya ba, ka sərya ba.» Piyer ta', a bawa aa ambaw, a təway ga, a zəley marava.

27

A handamara Yesu fa mey ḥga Bay Pilat

(Mark 15.1; Luk 23.1, 2; Jəy 18.28-32)

¹ Pərek pərek, *bay-ray hay ḥga ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay tabiya, lej mahura hay ḥga *Jəwif hay a slam yawa daa slam a ḥga kədsey Yesu vagay.

² A jəwmara, a handamara fa Pilat, ndaw Rawma ma wa hwayak ata.

^{26:63 26.63} manjakaya teete: Iz 53.7; Mt 27.12-14; **Bəzey ḥga Gazlavay:** Mt 14.33; 27.40, 43; Lk 22.70 **26:64**

^{26.64} Dan 7.13; Mt 22.44; 24.30; Mk 13.26; Lk 21.27 **26:65 26.65** a ḥgərta zana anja hay: Mesl 14.6; Es 9.3; **Ta pa ray anja sem ḥga Gazlavay:** Lev 24.16; Jəy 19.7 [‡] **26:67 26.67** matapa-har: maarawa **26:67 26.67** Iz

50.6; 53.5 **26:68 26.68** 21.11 **26:75 26.75** 26.34

*Mey da ray meməcey nga Juda
(SNM 1.18, 19)*

³ Juda, ndaw ma vølda Yesu asi har ɳga masa-gøra aŋga hay heyey, a cønda fa da kødmara Yesu vagay na, a zøley marava. Da ray ɳgene, a handatara børey hay kwakwar maakar ɳga dala heyey a *bay-ray hay ɳga ndøhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay ta mahura hay ɳga *Jøwif hay.

⁴ A løvtar: «Ya ta key mebørey la maja yah ma vølda ndaw masa ta zay da mey ɳga kødey vagay.» Ama ndøhay a, a mbøddamara, a løvmar: «Døgene na, ara mey akah ba na! Ma høtfandar me?»

⁵ Da ray ɳgene, aa kwacada dala heyey aa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay. Ta', a daw a løwa ray aŋga, pam! a mœcay.

⁶ *Bay-ray hay ɳga ndøhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay heyey, a gødmamara dala ha. Aa guzlam, a løvam: «Kwakwas aløkwa, a vølndakwar cøved' amba dala kede, a cømey ta zleley mavøldakaya ɳga key sløra daa Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay ba, maja ara dala ɳgamekødøy ndaw vagay.»

⁷ A slam yawa da wuzlah ata da ray dala ha. Ta', a hødkam ley ɳga ndaw melømey mangayak døha ta dala ha. A tørdamara ley a ɳga cøvay ɳga mølak hay ma mœcam fetede.

⁸ Ara maja ata ma hødkamara ley a ɳgene ta dala ɳga ray ɳga ndaw na, haa wure kede, ndøhay fa zølmara ley a: «ley ɳga mambaz.»

⁹ Cek aha, ta key la anda Jeremey, *ndaw ma tøla mey ɳga Gazlavay maa guzley zlezzle, a løvey: «A lam børey hay kwakwar maakar ɳga dala masa ndøhay da wuzlah ndøhay *Israyel hay ma pamara tøde fa ray ɳga ndaw.

¹⁰ A vøldamara dala ha ɳga hødkøy ley ɳga ndaw melømey mangayak anda Bay Gazlavay ma løvy.»

*Yesu fa mey ɳga Bay Pilat
(Mark 15.2-15; Luk 23.2-5, 13-25; Jaŋ 18.28-19.16)*

¹¹ A lacadamara Yesu fa mey ɳga Bay Pilat. Bay a, aa cøfda, a løvar: «Kah na, bay ɳga *Jøwif hay fara daw?» Yesu a mbøddara, a løvar: «Anda kah ma løvey.»

¹² Daa masa *bay-ray hay ɳga ndøhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay lej mahura hay ɳga Jøwif hay heyey faa døffamar mey na, kwa Yesu ta mbøddatara daa ba.

¹³ Da ray ɳgene, Pilat aa guzlar, a løvar: «Ka fa cønda mey hay maaya ba cøpa masa ata maa guzldamara da ray akah kede, ba diya?»

¹⁴ Kwa Yesu a mbøddara ba sølak. Anda kede, Bay Pilat a røzley ga maja.

¹⁵ Fa mevey a, fa mevey a, ta gwagway ɳga *Pak na, bay daa hwayak a, fa pøskey ndaw pal daa førsøne. A pøskey na, ndaw masa ndøhay makustakaya ma wudam.

¹⁶ Daa ɳgene, ndaw daa førsøne døha, ndøhay tabiya a sørmara ara ndaw maaya ba. Mezøley ɳga ndaw a na, Yesu Barabas.

¹⁷ Pilat aa cøfdata ndøhay makustakaya, a løvtar: «Ka wudam ya pøskakwar na, Yesu Barabas daw, da daa ba, Yesu, ndaw masa ata ma zølmara *Køriste heyey daw?»

¹⁸ Pilat a søra a handamørwa Yesu fa mey aŋga na, maja sølen fa katar da ray Yesu a.

¹⁹ Daa masa Bay Pilat manjakaya daa slam mekey sariya na, ɳgwas aŋga, a slørwa fa aŋga, a løvar: «Ka da kar cek a ndaw ɳgene ba, maja ara ndaw masa ta zay da mey. Ya søra maja dasi tavød kede, mesøfnøy ta kaya la ta ndaw aha. Mesøfnøy a, ta laya mey la.»

²⁰ *Bay-ray hay ḥga ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay lej mahura hay ḥga Jəwif hay heyey, a həldamata ndəhay makustakaya heyey ḥgaa cəfdamara Bay Pilat amba a pəskatara Barabas, ama Yesu na, a kədmara vagay.

²¹ Bay Pilat aa cəfdata saya, a ləvtar: «Dasi ndəhay cew kede na, ka wudam ya pəskakwar na, wa?» Ndəhay makustakaya ha, a mbədədamara, a ləvmar: «Barabas! Barabas!»

²² Pilat aa cəfdata saya, a ləvtar: «Kaa Yesu ndaw ma zəlmara Kəriste na, ya da kada na, kwara?» Ndəhay tabiya a mbədədamara, a ləvmar: «Dəra fa hwadam mazlaŋgalakaya!»

²³ Pilat aa cəfdata, a ləvtar: «Cek maaya ba masa aŋga ma key na, wura?» Ama a wudam ta gədaŋ ta gədaŋ saya, a ləvam: «Dəra fa hwadam mazlaŋgalakaya!»

²⁴ Masa Pilat ma nəka kwa a gwa ḥga key meeme da ray Mey a ba, asaya, masa aŋga ma nəka ndəhay fa kam baazlam ta gədaŋ, ta gədaŋ na, ta', a kawa yam, a pəra har aŋga fa Mey ḥga ndəhay makustakaya, a ləvtar: «Da akwar ta kədmara ndaw kede la vagay na, Mey adaw da hwad a daa ba. Ara Mey akwar!»

²⁵ Ndəhay makustakaya tabiya a mbədədamara, a ləvmar: «Anja ndaw a ḥga məcay. Mey a ḥga sawa a ray ala ta bəz ala hay tabiya!»

²⁶ Anda kede, ta', Pilat a pəskatara Barabas daa fərsene. Ama Yesu na, Pilat a ləvtar a sewje hay ḥga slədmara ta laway, ta', a vəldatara amba a dərmara fa hwadam mazlaŋgalakaya.

Sewje hay aa saŋgəram a ray Yesu

(Mark 15.16-20; Jəy 19.2-3)

²⁷ Fa dəba ha, sewje hay ḥga Bay Pilat, a handamara Yesu a palah-way ḥga Bay aha. Ta', a zəlmatərwa sewje hay siya fetede tabiya a cakay a.

²⁸ A cəkwmata zana aŋga hay fa vaw, ta', a kəzlmər zana ḥga bay hay magaza.

²⁹ Ta', a cam hatak, a padamar ray ta aŋga anda gursaw ḥga bay. Fa dəba ha, a vəlmər daŋgwar ḥga bay hay a har-zəmay. A ragadam fa Mey aŋga, aa saŋgəram a ray a, a ləvam: «Zay daw, bay ḥga *Jəwif hay?»

³⁰ Fa dəba ha, a təfmar meesleb fa vaw, ta', a təbmara daŋgwar heyey, a kədmara aa ray ta aŋga.

³¹ Masa ata maa saŋgəram cay a ray a na, a cəkwmara zana magaza heyey fa vaw, a kəzlmər zana aŋga hay. Ta', a badamara daa berney a, a handamara ḥga dərey fa hwadam.

A dərmara Yesu fa hwadam mazlaŋgalakaya

(Mark 15.21-32; Luk 23.26-43; Jəy 19.17-27)

³² Masa sewje hay a, fa handamara Yesu na, a cam ray ta ndaw daa berney ḥga Siren dəha, mezəley *Simajw. A təkmər dəy a Simajw heyey ḥga la hwadam mazlaŋgalakaya ḥga Yesu a.

³³ A wusam aa slam mezəley Gwalgwata, anda meləvey, «slam anda tetesl ḥga ray ḥga ndaw.»

³⁴ Fetedə, a vəlmər wuzam majahadəkaya ta slalak meedəwek e. Yesu aa cəka, ama a gəmey ḥga sa ba.

³⁵ Ta', a dərmara fa hwadam mazlaŋgalakaya heyey. Fa dəba ha, a kədmər caca ḥga wunkey zana aŋga hay.

³⁶ Ta', a njam fetedə ḥga jədmara.

37 A wuzlalam mey fa hwadam, a slèpmara ta da ray Yesu fa hwadam ma-zlangalakaya. Ara mey masa ata ma kèdmara vagay maja. Mey a, a lèvey: «Ndaw kede na, ara Yesu, bay ñga *Jèwif hay.»

38 Daa slam masa ata ma dèrmara Yesu a na, ta dèram mayal hay cew la a cakay a, pal ta har-zèmay, lançgar ta har-gula.

39 Ndèhay ma diyam taa slam a ñgene, aa sañgèram a ray a, a wusam ray, a cèdmara,

40 a lèvmar: «Kah na, ndaw ma wudey ñga bëzla *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay amba ka lèma mekele daa dar maakar heyey, ba diya? Da kah Bèzey ñga Gazlavay na, bërnjawa fa hwadam a ñgene a hwayak, lèhda ray akah, dèba taw!»

41 Asaya, *bay-ray hay ñga ndèhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay ta *ndèhay maa sèrkada kwakwas ñga Mawiz leñ mahura hay ñga Jèwif hay aa sañgèrfamar, a lèvam:

42 «A lèhdata ndèhay siya hay na, kaa ray anja na, a gwa ñga lèhda, ba daw? Da anja Bay ñga *Israyel hay na, anja ñga bërnjawa fa hwadam a wure kede dèba taw! Da ta bërnjawa sem na, ñgene, ya tèbkwa mey anja.

43 A pa Gazlavay ñga ndaw anja fara fara, asaya, taa guzley la, a lèvey: “Yah na, Bèzey ñga Gazlavay.” Yaw, da Gazlavay fa wuda na, ñga lèhda wure kede dèba taw!»

44 Mayal hay cew masa madèrtakaya da cakay a heyey na, a cèdmara kène may.

Memøcey ñga Yesu

(Mark 15.33-41; Luk 23.44-49; Jan 19.28-30)

45 Ta wuzlah-pas, lèvanj a key daa hwayak cèpa. Lèvanj a, a njey haa bërey maakar ñga pas ñgaa kwad.

46 Ta bërey maakar a na, Yesu a wudey ta gèdanj, a lèvey ta mey ata: «*Eli, Eli, lema sabaktani?*» Anda melèvey: «Gazlavay adaw, Gazlavay adaw, ka mbékdaya na, maja me?»

47 Ndèhay siya fetede, a cèndamara mewudey ñga Yesu a na, a lèvam: «Nèka, anja fa zèla *Eli, *ndaw ma tèla mey ñga Gazlavay zleezle!»

48 Ndaw pal da wuzlah ata, ta', a hway ñga jèhwbebey cek anda gagèmay aa yam ñga babèza ñga wudez meekwerek e, ta', a pa fa mey ñga zlanday. A tèldara a Yesu a amba a sasèba.

49 Ama ndèhay mekele a lèvam: «Sèkwakwa, amba ya nèkakwa da wara cay Eli a, a sawa ñga lèhda kwa.»

50 Yesu a wudey ta gèdanj saya, pam! a mècey.

51 Daa *Way ñga Gazlavay na, zana ma gèrca *Slam masa Gazlavay aa da hwad a daha. Masa Yesu ma mècey la na, zana ha, a ñgorey cew dèga da vad' kasl a hwayak. Hwiyak a wusey, beler * hay a bëzlam,

52 cèvay hay a wuram, ndèhay ñga Gazlavay mamøctakaya ga, a slèkdamawa daa memøcey.

53 A bamawa daa cèvay. Fa dèba ñga maslèkdawa ñga Yesu na, ndèhay a, a diyam aa berney ñga *Jeruzelem, berney ñga Gazlavay. Fetede, ndèhay ga a hètmatar.

54 Mahura ñga sewje hay ñga Rawma hay ta sewje anja hay ma jèdmara Yesu heyey, a hètmatar hwiyak ma wusey ta cek hay mekele ma kam heyey na, a zluram ga, a lèvam: «Fara fara ndaw kede na, ara Bèzey ñga Gazlavay.»

55 Ngusay ga fetede daha, ata fa nèkam dey da dorenj, da dorenj. Ngusay a ta sèpmar wurzay ñga Yesu la dèga da *Galile fa jènmara.

⁵⁶ Da wuzlah ḥgusay a na, *Mari da Magdala, Mari mamaŋ ḥga ata *Jak ta *Jawzef, lenj mamaŋ ḥga bəza hay ḥga Zebede.

*A jəhmara vagay ḥga Yesu
(Mark 15.42-47; Luk 23.50-56; Jāy 19.38-42)*

⁵⁷ Ta pas ḥgaa kwad a ḥgene, ndaw masa-zleley da slala Arimate dahan, mezəley *Jawzef, anja may, ara *ndaw ma təba mey ḥga Yesu. A wusey a *Jeruzelem.

⁵⁸ Ta', a daw a hətfar Bay Pilat, aa cəfda vagay ḥga Yesu. Da ray ḥgene, Bay Pilat a, a pəskatar mey a sewje anja hay ḥga vəldamara vagay a, a Jawzef e.

⁵⁹ A la vagay a, a zləŋga ta zana mawiya mezləŋgey vagay.

⁶⁰ A handa vagay a, aa cəvay mawiya masa anja maa vərkwa daa angwaa daa dar hay a ḥgene. Fa dəba ha, a gədbalawa † beeler mahura gazl! fa mey ḥga cəvay a, ta', a daw.

⁶¹ Ata *Mari da Magdala ta Mari laŋgar dahan, manjatakaya fetedə, dey pəla! a mey cəvay a.

Sewje hay ḥga Bay Pilat a jədmara cəvay ḥga Yesu

⁶² Pepərek e, anda meləvey ta *pas meməskey-vaw, *bay-ray hay ḥga ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay ta *Fariza hay a kusam, a diyam a way Bay Pilat,

⁶³ a ləvmar: «Bay Mahura, ala fa sərfadamara daa masa ndaw membərzley kede anja ta dey na, taa guzley la, a ləvey: "Fa dəba ḥga dər maakar na, ya sləkdawa la daa meməcəy."

⁶⁴ Anda kede, pəskatar mey a sewje akah hay amba a jədmara cəvay a haa dər maakar, daa ba na, gula anja hay a da samawa ḥga lalamara vagay a. Fa dəba ha, a da mbərzlam, a da ləvam: "Yesu ta sləkdawa sem daa meməcəy." Membərzley ata ḥgene na, a da fəna membərzley ḥga ndaw aha masa ḥgeeme heyey.»

⁶⁵ Pilat ta', a mbədədatara a ndəhay a, a ləvtar: «Ehe, ḥgəlmata sewje hay kede, diyam jədmara cəvay a maaya maaya anda akwar ma wudəm.»

⁶⁶ Ta', a diyam ḥga jədmara cəvay a maaya maaya. Anda kede, a slərbəmara mey ḥga cəvay a maaya maaya. Fa dəba ha, a pam sewje hay ḥga jədmara.

28

*Yesu a sləkdawa daa meməcəy
(Mark 16.1-10; Luk 24.1-12; Jāy 20.1-10)*

¹ Fa dəba ḥga *pas meməskey-vaw, ta pas luma ḥga Gudal, *Mari da Magdala ta Mari laŋgar dahan a diyam ta slam bəŋ-bəŋ ḥga nəkmərwa cəvay ḥga Yesu.

² Wure wure ḥgene hwiyak a wusey gəd-ged ta gədaŋ. Daa ḥgene maslaŋ ḥga Gazlavay da vad a pawa salay, a gədbala beeler mahura da mey cəvay heyey, a njey a ray a.

³ Maslaŋ a, dey anja a wedey anda var ma zəmey, zana fa vaw anja a wedey mabara ndəd-nded anda gagəmay.

⁴ Sewje hay ma jəfa cəvay heyey ma hətmar cek aha na, a zluram ga, aa wasam pər-par! a tədəm a hwayak, ata anda ndəhay maməctakaya.

⁵ Ta', maslaŋ ḥga Gazlavay heyey aa guzltar a ḥgusay a, a ləvtar: «Akwar na, ka da zluram ba, ya səra ka səpam na, Yesu, ndaw masa ata ma dərmara fa hwadam mazlaŋgalakaya heyey.»

⁶ Anja fedə daa saba, ta sləkdawa sem daa meməcəy anda anja maa guzley heyey. Samawa nəkmara slam masa ata ma pamara vagay anja ha a hwad a tiya!

⁷ Cay na, diyam fiyaw fiyaw, lëvmatar a gula aŋga hay: "Yesu ta slèkcfawa sem daa meməcey. Aŋga sem teesed fa mey akwar እgada *Galile, ka da hëtfamar feteđe." Mey adfaw እgada akwar na, ara kede.»

⁸ Ngusay a, a mbekdamérwa cëvay a, a hwam fiyaw fiyaw እga kadamatara mey a, a gula aŋga hay heyey. Daa እgene mandérzay fa katar, ama faa sémam ga.

⁹ Ta', Yesu heyey a daw a cadata ray, a catar har. Masa እgusay a ma hëtmar Yesu la na, a እgøcham a cakay a, a ragadamar, a kørzamara fa salay.

¹⁰ Ta', Yesu aa guzltar, a lëvtar: «Ka zluram ba, diyam ta wuzdamatara a mélma adaw hay siya na, እga diyam a Galile. A da hëtmaya feteđe.»

Mey እga sewje hay ma jëdmara cëvay

¹¹ Daa masa እgusay heyey ata daa cëved aran na, sewje hay siya da wuzlah sewje hay ma jëđsa cëvay heyey, a vëham aa berney. A kadamatara cek ma key cëpa da mey cëvay heyey እgada *bay-ray hay እga ndëhay ma ka kwakwas እga Gazlavay.

¹² *Bay-ray hay እga ndëhay ma ka kwakwas kaa heyey, ta', a kusam ta mahura hay እga *Jëwif hay, a slam yawa da wuzlah ata. Ta', a vëlmatar dala ga እgada sewje hay a,

¹³ a këtmata, a lëvmatar: «Diyam, wuzdamara a ndëhay, lëvmatar: "Gula hay እga Yesu a, ta samawa sem ta tavad, ta lalamara vagay a sem daa masa ala manatakaya daa ñdar."

¹⁴ Da bay እga hwayak ta cënda la na, ya sëpam cëved la እga wuzdamara mey a maaya maaya amba a tëba. Anda kede, kwa mey fa da hëtfakwar daa ba.»

¹⁵ Ta', sewje hay heyey dëba, a tëbmara dala ha, a diyam a kamara anda ata ma këtmata heyey. Ara maja እgene haa wure kede fa kadamara mey a da wuzlah Jëwif hay cëŋga.

Yesu, a wuztar vaw a gula aŋga hay

(Mark 16.14-18; Luk 24.36-49; Jan 20.19-23; SNM 1.6-8)

¹⁶ Gula hay እga Yesu kuraw a ray a letek a diyam a *Galile, a tëpam aa ray እga aŋwa masa Yesu ma lëvtar እga diyam a hwad a heyey.

¹⁷ Daa masa gula hay a ma hëtmar Yesu la na, ta', a ragadamar. Ama siya hay da wuzlah ata na, ta sërmara ara Yesu fara fara na, daa ba.

¹⁸ Yesu ta', a እgøchey a cakay ata, a lëvtar: «Gazlavay ta vëldiwa gëdañ sem እga wa slam da vad' ta slam da hwayak cëpa.

¹⁹ Maja እgene, diyam fa sëkway hay da bëla cëpa, tërdamata እga ndëhay adfaw hay. Kamatar *baptēm ta mezøley እga Papay, ta mezøley adfaw, yah Bëzey aŋga, len ta mezøley እga Mesøfnay aŋga.

²⁰ Asaya, sasërkadamata amba a tëbmara mey hay tabiya masa yah maa sërkadakwara. Yaw, sërmara, yah na, yah ta akwar mandaw mandaw haa mendëvey እga bëla..»

28:7 28.7 26.32 **28:10 28.10** 12.50; Jan 20.17 **28:13 28.13** 27.64 **28:16 28.16** 5.1; 26.32; 28.10 **28:17 28.17** 14.31 **28:18 28.18** Dan 7.14; Mt 11.27 **28:19 28.19** sëkway hay da bëla cëpa: 10.5-6; 24.14; Mk 16.15; Lk 24.47; SNM 1.8; CWJ 7.9; **kamatar baptēm:** Mt 3.15; Mk 16.16; SNM 2.38; 8.36; 1Kwr 1.13-16; Ef 4.5; Jan 3.22; 4.1-2; Rm 6.3-4; **Papay, Bëzey aŋga, len Mesøfnay aŋga:** 2Kwr 13.13; SNM 2.38; 8.16; Rm 6.3, 4; Gal 3.27; Kwa 2.12 **28:20 28.20** 1.23; 5.2-7, 27; 11.28-30; 18.20

Mey-maaya-mawiya masa Mark ma wuzlala Mey da ray

Mey-maaya-mawiya masa Mark ma wuzlala

Mark, ndaw ma wuzlala d'erewel kede na, ara ndaw ma zelmara Jan-Mark masa mawuzlalakaya daa SNM 12.12 ta 12.25 lej daa Kwa 4.10.

Mark a wuzlala Mey-maaya-mawiya ha na, a wudey n̄ga wuzdatara a ndəhay tabiya Yesu na, ara ndaw masa Gazlavay ma wala n̄ga ləhdata ndəhay. D'erewel e na, an̄ga maazəma anda siya hay ba. Mark taa guzley da ray mayawa n̄ga Yesu daa ba, asaya taa guzley da ray Yesu daa masa an̄ga bəzey na, daa ba. Daa d'erewel e na, Mark ta wuzleley la nekədēy da ray meesərkedey n̄ga Yesu. Ama a wuzleley hargədan na, da ray cek hay masa Yesu ma kata, anda meləvey maazla hay, membəley ndəhay daa macay, mebəley malula da ray ndəhay.

Mark a wudey ya sərkwa Yesu Kəriste na, ara ndaw ta gədañ majā dəga daa mezley n̄ga d'erewel e na, a wuzda Yesu Kəriste ara Bəzey n̄ga Gazlavay (1.1). Fa dəba ha Mark aa guzley da ray mey hay zlam ma wuzda Yesu ma da zlar sləra an̄ga. Mey hay a na, ara Jan-Baptis ma sawa n̄ga diyra cəved n̄ga Yesu, Yesu ma hətəy baptem, Mesəfnəy n̄ga Gazlavay ma pawa salay a ray Yesu, d'ay ma cənwa da gazlavay da vad ma ləvey Yesu na, ara bəzey n̄ga Gazlavay mawudkaya kalah, lej Yesu ma jerey fa Satañ (1.2-13).

Daa fasəlawal 1.14 haa 10.52 na, Yesu a pəkey daa hwayak n̄ga Galile lej daa slam hay gweegwe ta hwayak a. A wuzda an̄ga ta gədañ n̄ga Gazlavay. Ndəhay ga a təbmara mey an̄ga, ama ndəhay siya a rəsmara.

Daa fasəlawal 11 haa fasəlawal 16 na, Yesu an̄ga da Jeruzelem lej daa slam hay gweegwe ta Jeruzelem e.

Daa d'erewel e kede na, mey mekele mekele daha n̄ga vəley gədañ a ndəhay:
Yesu a wudey na, bəza hay a diyam fa vədə (10.13-15)
Yesu a wudey na, ndəhay tabiya a cəndamara mey an̄ga, a təbmara (16.15)

¹ Kede ara mezley n̄ga *Mey-maaya-mawiya da ray *Yesu *Kəriste, Bəzey n̄ga *Gazlavay.

*Jan-Baptis a wuzey mey da ray masawa n̄ga Yesu
(Matiye 3.1-12; Luk 3.1-18; Jan 1.19-28)*

² *Mey-maaya-mawiya ha a zley anda *Izay, *ndaw ma təla mey n̄ga Gazlavay zlezzle, ma wuzlala daa d'erewel an̄ga, a ləvey:

«Gazlavay a ləvar a Bəzey an̄ga,
“Ehe, ya fa slərey maslañ-cəved adfaw fa mey akah,
n̄ga diya cəved akah.

³ Ndaw fa wudey da wuzlah-ley, a ləvey:

Diyamar cəved n̄gada Bay Mahura,
diymara cəved e maaya maaya dər e.”»

⁴ Ndaw ma təla mey a na, ara *Jan-Baptis. Anda kede, ta daw la a wuzlah-ley. Fetede ta katar *baptem la a ndəhay, ta wuzey mey n̄ga Gazlavay la, a ləvey:

«Mbəddamara menjey akwar, səpmara Gazlavay ta mevel pal, hətam baptem, amba Gazlavay a mbəkdakwara mebərey akwar.»

⁵ Ndəhay ga daa berney ɳga *Jeruzelem lej da slala hay mekele mekele masa daa hwayak ɳga *Jude a diyam fa *Jan a, a wuzdamara mebərey ata hay. Jan ta', a katar baptem daa wayam ɳga Jurdeñ.

⁶ Jan a pey fa vaw na, zana ɳga engwec ɳga slagwama *, vaw majəwkaya ta huted. A zəmey na, ayakw ta amam da ley.

⁷ Fa wuztar mey ɳga Gazlavay a ndəhay, a ləvey: «Fa dəba adfaw na, ndaw ma fənya a sawa la. Ya wusa ɳga regedey fa mey aŋga amba ya pəska zewed ɳga tarak aŋga ba.»

⁸ Yah na, ya kakwar baptem ta yam, ama ndaw aha na, a da kakwar baptem ta *Mesəfnəy ɳga Gazlavay.»

Jan-Baptis a kar baptem a Yesu

(Matiye 3.13-4.11; Luk 3.21, 22; 4.1-13)

⁹ Daa masa *Jan-Baptis fa wuzey mey ɳga Gazlavay ta masa aŋga fa katar *baptem a ndəhay na, Yesu a sləkdwawa da slala *Nezeret, daa hwayak ɳga *Galile. A wusey fa *Jan daa wayam ɳga Jurdeñ heyey. Jan ta', a kar baptem daa wayam a.

¹⁰ Masa Yesu fa bawa daa yam a na, wure ɳgene a hətar slam da vad fa wurey, *Mesəfnəy ɳga Gazlavay a pawa salay a ray a anda makurgwadakw.

¹¹ A cənda dəy maa guzlwa da vad, ma ləvey: «Kah na, Bəzey adfaw masa yah ma wuda kalah. Ya faa səmey ga da ray akah.»

¹² Wure wure ɳgene, Mesəfnəy ɳga Gazlavay, ta', a təkar dəy a Yesu ɳga daw a wuzlah-ley.

¹³ A njey fetede dər kwakwar məfad, aŋga manjakaya da wuzlah cek ɳga ley hay. Fetede, *Satan, bay-malula, a wudey ɳga bata, ama ta gwa daa ba. Fa dəba ha, maslan hay ɳga Bay Gazlavay da vad a samawa ɳga jənmara.

Yesu a zəlwa gula hay məfad ɳgeeme

(Matiye 4.12-22; Luk 4.14, 15; 5.1-11)

¹⁴ Pas pal daha, Bay *Herawt a slərey sewje aŋga hay ɳga kərzawa *Jan-Baptis. A kərzamərwa, a jəwmara, a kəzlamara aa fərsəne.

Masa ata ma kəzlamara Jan-Baptis a la aa fərsəne na, Yesu ta', a daw aa hwayak ɳga Galile. Aŋga fa pəkey fetede, fa wuzda Mey-maaya-mawiya ɳga Gazlavay a ndəhay,

¹⁵ a ləvtar: «Dar masa Bay Gazlavay ma wala ta wuswa cay. Anda meləvey, gweegwe cay, Gazlavay a wuzdərwa bay aŋga. Anda kede, mbəddamara menjey akwar, təbmara *Mey-maaya-mawiya ɳga Gazlavay!»

¹⁶ Yesu fa daw da mey dəhwa ɳga *Galile †. A da nəkey dey na, a ray ndəhay cew ma kərza ewet daha, ara ata Simaŋw ta məlmaha Andəre. Ata fa kərzam ewet ta tabaw ‡ daa dəhwa ha.

¹⁷ Ta', Yesu a ɳgəchey a cakay ata, a ləvtar: «Samawa asi adfaw. Akwar na, ndəhay ma kərza ewet, ama dəga wure kede ya da tərdakwar ɳga ndəhay ma zəlwa ndəhay aa cəved ɳga Bay Gazlavay.»

¹⁸ Wure ɳgene, ata *Simaŋw ta *Andəre mbak! a mbəkdamata *tabaw ata hay, ta', a diyam asi Yesu.

* 1:4 1.4 Lk 3.3 * 1:6 1.6 slagwama: slagwama, ara gənaw anda pəles. 1:6 1.6 2Bay 1.8 1:11 1.11 Ps 2.7; Iz 42.1; Mk 9.7; 12.6 † 1:16 1.16 dəhwa ɳga Galile: Ara dəhwa mahura, maazəma ha a key gweegwe kəlemeeter 22, mewurey a, a key kəlemeeter 12. Yam da hwad a mandaw mandaw daha. Slala hay mekele mekele da mey dəhwa ha. ‡ 1:16 1.16 tabaw: Cek mahura ɳga kərzey ewet anda njeele mahura masa ndəhay ga ma kərzadamara ewet. 1:18 1.18, 20 Mt 8.21-22

¹⁹ Yesu a njøchey daa slam aha njene nekødey na, a høtatar ata *Jak ta mølmaha *Janj, bøza hay njga Zebede. Ata daa kwambiwal ata, fa diymata tabaw ata hay.

²⁰ Wure njene, Yesu a zøltørwa. Bøza hay a, a mbøkdamara papa ata Zebede manjakaya daa kwambiwal a ta ndøhay ma kam sløra ta ata. Ta', ata Jak ta Janj a diyam asi Yesu.

*Yesu a bøley malula da ray ndaw
(Luk 4.31-37)*

²¹ Fa døba ha, ata Yesu ta gula anja hay a diyam a slala Kapernayum. Ta *pas memøskey-vaw, Yesu a daw aa *way-mewuzey-mey njga Gazlavay fetede. Aa sørkadata ndøhay, a wuztar mey njga Gazlavay daa way a.

²² Ndøhay a, a røzlam da ray meesørkedey anja ha, maja anja faa sørkadata ndøhay anda *ndøhay maa sørkada kwakwas njga Mawiz ba, ama aa sørkadata ta gødañ masa Gazlavay ma vøldara.

²³ Wure wure njene, ndaw ta malula da ray datha, a mbøzey aa way-mewuzey-mey njga Gazlavay a, a wudey ta gødañ, a løvey:

²⁴ «Yesu, ndaw *Nezeret, walay akah ta ala malula hay me? Ka sawa njaa zøddandar daw? Ya søra fara fara, kah na, ndaw njga Gazlavay, masa aa ma slørdørwa njga key sløra anja.»

²⁵ Yesu a babøcar a malula da ray ndaw aha, a løvar: «Njey teete. Bey da ray ndaw kede.»

²⁶ Malula da ray ndaw a heyey, aa wasada ta gødañ, a wudey, ta', a bey da ray ndaw aha.

²⁷ Ndøhay makustakaya daa way a cøpa, a røzlam, aa cøfødam vaw da wuzlah ata, a løvam: «Haya! Ara cek e me? Ara meesørkey mawiya daw? Ndaw a, aa ta gødañ, kwa aa guzltar a malula hay da ray ndøhay na, malula hay a, a cønmar mey.»

²⁸ Wure wure njene, slømay njga Yesu fa zøley kwa daa wura cøpa daa hwayak njga *Galile a.

*Yesu a mbøley masa-macay hay ga
(Matiye 8.14-17; Luk 4.38-41)*

²⁹ Ta', Yesu a bey daa *way-mewuzey-mey njga Gazlavay da Kapernayum heyey, wure njene, a daw a way ata *Simanøw ta *Andøre. Ata *Jak ta *Janj a løgdamara §.

³⁰ Mamañ njga njgas njga Simanøw, vaw fa car, manakaya, awaw fa vaw ga. Masa Yesu ma wusey la a way a na, wure njene, a kadamara macay njga njgas kaa heyey a Yesu.

³¹ Yesu a mbøzey fa njgas aha, a kørza fa har, a sløksada. Awaw fa vaw heyey daa saba. Njgas aha, ta', a vøltar cek mezømey.

³² Masa hakwad ma key la na, ndøhay a handamawa masa-macay hay ga fa Yesu, asaya, a handamawa ndøhay ga masa ta malula da ray.

³³ Ndøhay tabiya da slala ha, a kusam fa mey-mbwø njga way njga ata Simanøw ta Andøre heyey.

³⁴ Yesu a mbøley ndøhay ga daa macay hay mekele mekele. Asaya, a bøley malula da ray ndøhay ga. A mbøkdata malula hay a njaa guzlam ba, maja malula hay a, a sørmara Yesu na, ara Bøzey njga Gazlavay.

*Yesu a wuzey mey njga Gazlavay da slala hay mekele mekele daa hwayak njga Galile
(Luk 4.42-44)*

³⁵ Pepørek e, Yesu a wuley taa pørek e, a daw aa slam masa ndøhay da hwad a daa ba, anja fa dørar danøy a Gazlavay fetede.

36 Masa ata *Simanjw ta mandala anja hay ta slékdam cay daa dár na, a hétmar Yesu saba, ta', a diyam a sèpmara.

37 Masa ata ma hétfamar la na, ta', a lèvmar: «Ndéhay tabiya fa sèpmaka.»

38 Ama Yesu a lèvtar: «Ahaw, ya séra, ama nakwa la a slala hay mekele mekele masa gweegwe ta slala ha kede amba ya wuzey mey ñga Gazlavay da slala hay a may, maja ma handiwa fedé na, ara sléra ha kede.»

39 Da ray ñgene, Yesu a daw a slala hay cèpa masa daa hwayak ñga *Galile. A wuzey mey ñga Gazlavay daa way-mewuzey-mey hay ñga Gazlavay mekele mekele fetedé, a bëley malula hay da ray ndéhay saya.

Yesu a pørey ndaw daa maasékula

(Matiye 8.1-4; Luk 5.12-16)

40 Yaw, ndaw-maasékula daha a sawa fa Yesu. Ta', a regedey fa mey anja, a kar ambahw, a lèvar: «Da ka wudéy na, ka gwa ñga pørya daa maasékula adaw kede.»

41 Yesu, a sèrfar dey-ceceh, tal! a tèlda har anja, a gèsfar, a lèvar: «Ya wudéy amba maasékula akah a pørey. Tørey ndaw mapèrkaya dëba!»

42 Wure wure ñgene, maasékula fa ndaw a heyey daa saba. Ndaw aha ta sèdøy cay.

43 Yesu a lèvar ñga daw a way, ama masa anja ma da lèvar ñga daw a way na, ta', a këta la d'agay,

44 a lèvar: «Pey leñgesl, ka da wuzda cek masa yah ma kakawa kede kwa a ndaw ba. Ama daw fa *ndaw ma ka kwakwas ñga Gazlavay, amba a nökaka. Fa dëba ha, vèlar cek a Gazlavay anda *kwakwas ñga Mawiz ma lèvey, ñga wuzey a ndéhay, maasékula fa vaw akah daa saba.»

45 Ama, ndaw aha ta tèba mekètey ñga Yesu a daa ba, ta', a daw, a wuzdatara cek masa Yesu ma kara heyey ñgada ndéhay daa hwayak a cèpa. Masa anja ma wuzda mey a, a ndéhay ga la na, maja ñgene, Yesu a gwa ñga mbèzey aa berney meedey ndéhay saba, maja ndéhay a da kusmawa a cakay a ga kalah. Anda kede, Yesu a daw a njey da wuzlah-ley. Ndéhay kwa daa wura daa wura cèpa fa diyam fa vèðsa cènja.

2

Yesu a mbøley ndaw maahélbakaya

(Matiye 9.1-8; Luk 5.17-26)

1 Masa Yesu ma lawa da wuzlah-ley heyey na, dár nekèdey fa dëba ha, ta', a vèhwa a Kapernayum. Ndéhay a cèndamara masa anja da way na,

2 a kusmawa ga aa way masa anja da hwad a, slam ñga njey daa way a daa ba, asaya, kwa slam ñga njey fa mey-mbew ñga way a daa ba. Fetedé, Yesu fa wuztar mey ñga Gazlavay.

3 Ndéhay daha, ta', a samawa fa anja. A samawa na, a handamawa ndaw maahélbakaya, ndéhay mèfad da wuzlah ata ma lamèrwa ndaw aha manakaya da ray bëbele.

4 A hétam slam ñga handamara fa mey ñga Yesu ba, maja ndéhay ga kalah. Da ray ñgene, ta', a tèpam aa ray ñga way a, a wuram slam dèr e ta Yesu manjakaya. Ta', a ndékwadamara ndaw maahélbakaya heyey taa slam masa ata ma wurmara ha. A tèldamara aa way a na, ndaw aha manakaya da ray gegèded anja.

5 Masa Yesu ma nöka ndéhay a, fa tèbmara anja ta gèdanj ñga mbèlda ndaw ata na, ta', a lèvar a ndaw maahélbakaya heyey: «Bèz adaw, mebørey da ray akah daa saba.»

⁶ *Ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz nekədəy daha fetede. Ta', a wulkam daa ray ata, a ləvam:

⁷ «Ndaw kaa aa guzley anda kede na, majə me? A pa ray aŋga ɳga Gazlavay na, kwara! Ma gwa ɳga mbəkda mebərey ɳga ndaw na, wa? Si Gazlavay pal taava aŋga.»

⁸ Wure ɳgene Yesu a səra mewulkey ata. Ta', aa cəfdəta, a ləvtar: «Ka wulkam daa ray akwar anda kede na, majə me?»

⁹ Ya gwa ya ləvey: “Mebərey akah daa saba” da daa ba, ya gwa ya ləvey: “Sləkdey, la gegəded akah, daw ta salay akah.” Dasi mey hay cewete kede na, masa ta banay ɳga ləvey ɳgada yah na, wura?

¹⁰ Yaw, ya wudey ka sərmara yah, *Bəz ɳga Ndaw, yah ta gədaŋ ɳga mbəkey mebərey ɳga ndəhay da bəla.» Anda kede, Yesu, ta', a ləvar a ndaw maahəlbakaya heyey:

¹¹ «Ehe, ya fa ləvka: “Sləkdey, la gegəded akah, daw a way.”»

¹² Wure ɳgene, ndaw aha a lecey fa dey ɳga ndəhay tabiya, ta', a la gegəded aŋga, a bey da wuzlah ndəhay a, a daw. Da ray ɳgene, ndəhay makustakaya heyey a rəzlam, a həlmamara Gazlavay, a ləvam: «Dəga ɳga menjey aləkwa, aləkwa ta hətkwa cek anda kede na, daa ba səlak.»

Yesu a zəla Levi amba a səpa (Matiye 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Yesu a sləkdey da slala ha, a daw ɳgada mey dəhwə ɳga *Galile saya. Ndəhay ga a samawa fa aŋga, ta', Yesu aa sərkadata ta mey ɳga Gazlavay.

¹⁴ Fa dəba ha, Yesu a sləkdey daa slam aha, a daw a pəkey. Masa aŋga fa pəkey na, a hətar *Levi, bəzey ɳga Alfe, aŋga manjakaya fa key sləra daa slam meckeley budaw. (*Jəwif hay fa rəsmata ndəhay daa səkway ata masa ma cakala budaw ɳga ndəhay Rawma.) Yesu a ləvar: «Sawa, səpya.» Da ray ɳgene, Levi pərta! a sləkdey, a daw asiya.

¹⁵ Fa dəba ha nekədəy, Yesu a daw ɳga zəmey daf da way Levi a. Daa way a, ata Yesu ta gula aŋga hay a zəmamara daf a na, ta ndəhay ma cakala budaw ga lenj ta ndəhay ma zləba *kwakwas ɳga Mawiz. A zəmam daf bama na, majə ndəhay ma zləba kwakwas ɳga Mawiz a ga fa səpmar wurzay ɳga Yesu.

¹⁶ Ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz masa da wuzlah *Fariza hay a hətmar Yesu fa zəmam daf ta ndəhay ma zləba kwakwas ɳga Mawiz lenj ta ndəhay ma cakala budaw. Da ray ɳgene, ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz a, a ləvmatar a *gula hay ɳga Yesu: «Haya! Yesu a zəmam daf ta ndəhay ma cakala budaw lenj ta ndəhay ma zləba kwakwas ɳga Mawiz na, kwara!»

¹⁷ Yesu ma cənda mey a la na, ta', aa guzltar, a ləvtar: «Ndəhay masa wurwera, mey ata ta ndaw ma vəlda slalak daa ba. Ama ma wudey mey ɳga ndaw ma vəlda slalak na, si ndəhay masa-macay hay gway. Yaw, ndəhay ma wulkam ata ndəhay maaya fa mey ɳga Gazlavay na, Gazlavay ta slərdiwa ɳga zəlta daa ba, ama a slərdiwa na, ɳga zəley ndəhay masa ta mebərey.»

Mey da ray mekey daliyam (Matiye 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸ Ta pas lanjar daha, gula hay ɳga *Jan-Baptis lenj *Fariza hay fa kam *daliyam. Ndəhay mekele, ta', a samawa, aa cəfdəmara Yesu, a ləvmar: «Gula hay ɳga Jan-Baptis lenj ndəhay ma səpam cəved ɳga Fariza hay fa kam daliyam, ama gula akah hay na, a kam daliyam ba na, majə me?»

19 Yesu a mbøddatara ta mey-menjey, a løvey: «Da ndaw a zølwa ndøhay aa mekey mølak ñga kwakwa ñga zømey cek na, a kam daliyam ta pas ñgene daw? A kam daliyam ba sølak maja zel-kwakwa, anja da wuzlah ata. Ta pas masa zel-kwakwa aa manjakaya ta ata na, a kam daliyam ba.

20 Ama pas a, a sawa la masa ndøhay ma da kørzamara zel-kwakwa ha, a høtmar da wuzlah ata saba. Ta pas a ñgene na, a kam daliyam la.

21 «Yaw, ndaw a døpa zana mawiya ta zana magurma ba, maja zana mawiya madøpkaya na, a nøsa zana magurma ha la, zana ha a ñgørey la a dey a.

22 Asaya, ndaw a gwa ñga zlørey wuzam meededek e aa kwene-kwene * magurma ba. Da a zløra a hwad a na, wuzam a, a møsley, a ñgøra kwene-kwene he la. Anda kede, wuzam a lej kwene-kwene he a nøsam la cewete. Maaya na, si ndaw a zløra wuzam meededek e na, aa kwene-kwene mawiya.»

*Yesu, anja bay ma wey da ray pas memøskey-vaw
(Matiye 12.1-8; Luk 6.1-5)*

23 Ta *pas memøskey-vaw datha, Yesu a diyam ta gula anja hay, ata fa diyam taa ley ñga cek anda daw. Masa ata fa diyam na, gula anja hay a høbam cek aha ñgaa mbødøy.

24 Da ray ñgene, ndøhay *Fariza hay aa cøfdamara Yesu, a løvmar: «Nøkta gula akah hay fa kam sløra ta pas memøskey-vaw. Ata fa kam cek matøkakaya daa *kwakwas ñga Mawiz ta pas memøskey-vaw na, maja me?»

25 Yesu a mbøddatara, a løvtar: «Akwar ta jaøgamara daa cørewel ñga Gazlavay cek masa *Davit ma ka zleezle na, daa ba sølak daw? Yaw, ta pas lanøgar datha, Davit ta ndøhay anja hay, ata daa banay maja may fa catar, ama cek mezømey fa ata daa ba.

26 Majø ñgene Davit e, daa masa Abiyatar, anja *ndaw mahura da ray ndøhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay, a mbøzey aa way ñga Gazlavay, a la pej masa mavøldakaya ñgada Gazlavay, a zøma. Kwakwas ñga Mawiz a vøley cøved a ndøhay tabiya ñga zømey pej e ba, si ndøhay ma ka kwakwas gway. Ama Davit ta zøma pej e la, ta vøltar la ñgada ndøhay anja hay may.»

27 Yesu ta', aa guzltar saya, a løvtar: «Gazlavay a pa pas memøskey-vaw na, ñga key maaya ñgada ndøhay. Gazlavay a lømta ndøhay na, amba pas memøskey-vaw a sørdata banay ba.

28 Anda kede, yah, *Bøz ñga Ndaw, yah na, ndaw ma wey kwa da ray pas memøskey-vaw.»

3

*Yesu a døyra har mamøckaya ñga ndaw ta pas memøskey-vaw
(Matiye 12.9-14; Luk 6.6-11)*

1 Fa døba ha, Yesu, ta', a vøhey aa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay saya. Fetede na, ndaw har mamøckaya datha.

2 *Fariza hay a wudam aa døffamar mey a ray Yesu. Da ray ñgene, a jøcsmara da a da mbølda ndaw aha ta *pas memøskey-vaw kwa.

3 Yesu a løvar a ndaw masa har mamøckaya heyey: «Lecey fedø, fa mey ñga ndøhay tabiya.»

4 Fa døba ha, ta', aa cøfdøta ndøhay heyey, a løvtar: «Kwakwas aløkwa a løvey na, kwara? Ta pas memøskey-vaw na, aløkwa ta cøved ñga key maaya a ndaw daw,

2:19 2.19 Mt 9.15 * **2:22 2.22** kwene-kwene: Ara cek anda des (gwajakwad) ama makakaya ta ambal. **2:23**
2.23 Mew 23.25-26 **2:24 2.24** Mab 20.8-10 **2:25 2.25-26** 1Sam 21.2-7; 22.20; Lev 24.5-9 **2:27 2.27** Mew 5.14
2:27 2.27-28 Mt 12.1-14; Lk 13.10-17; 14.1-6; Jaø 5.1-18; 7.21-24; 9.1-16 **3:1 3.1-6** 2.27-28

da daa ba, ḥga key maaya ba daw? Aləkwa ta cəved ḥga ləhey ndaw daa meməcey daw, da daa ba, ḥga kədsey ndaw vagay daw?»

Ama ndəhay a, a gəmam ḥga mbəcdamara ba.

⁵ Yesu a nəkta tabiya ta dey magaza. Mevel a car ga maja mevel ata maaya ba. Ta', a ləvar a ndaw aha heyey: «Təldərwa har a.»

Tal! a təldara har a. Har a, ta', a diyey aa slam a.

⁶ Masa Fariza hay ma hətmar har ḥga ndaw aha ta diyey sem na, a bam daa way-mewuzey-mey ḥga Gazlavay heyey. Wure wure ḥgene, a kusam ta ndəhay ḥga Bay *Herawt, a cəmdamara dəy ata ḥga kədsey Yesu vagay.

Ndəhay ga a diyam asi Yesu

⁷ Ata Yesu ta gula aŋga hay, a mbəkdamata ndəhay daa *way-mewuzey-mey ḥga Gazlavay heyey, a diyam a mey dəhwa ḥga *Galile. Ndəhay ga a diyam asi Yesu a. Ndəhay ma diyam asiya na, a samawa daa hwayak ḥga Galile,

⁸ daa berney ḥga *Jeruzelem, daa hwayak ḥga *Jude, daa hwayak ḥga Idume, daa hwayak masa ta dey laŋgar ḥga wayam ḥga Jurdeŋ, asaya, daa hwayak hay gweegwe ta berney ḥga Tir leŋ ta berney ḥga Sidaŋw. Ndəhay a, a samawa ga na, maja ata fa cəndamara sləra masa Yesu ma ka.

⁹ Ta', Yesu aa cəfdəta gula aŋga hay ḥga səpmar kwambiwal amba da ndəhay makustakaya ha fa ḥgacamara kalah na, a gwa a təpey aa kwambiwal a.

¹⁰ Ndəhay masa macay hay cəpa fa wusam vaw ḥgada fa Yesu amba a gəsfamar, maja aŋga fa mbəley ndəhay ga.

¹¹ Ndəhay ta malula da ray dəha a hətmar Yesu na, a tədəsam asi salay aŋga, a wudam, a ləvam: «Kah, Bəzey ḥga Gazlavay!»

¹² Ama Yesu a kətata, a katar mey ta gədaŋ, a ləvtar a da wuzdamara aŋga na, wa ba.

Yesu a weley ndəhay meslərey aŋga hay kuraw a ray a cew (Matiye 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Fa dəba ha, masa Yesu fa da təpey a aŋgwa na, a zəlta ndəhay masa aŋga ma wudey. Ta', ndəhay a, a diyam fa vəda.

¹⁴ A weley ndəhay kuraw a ray a cew ḥga tərey ndəhay aŋga hay meslərey. A walata na, amba a pəkam bama mandaw mandaw, amba a slərdata ḥga wuzey mey ḥga Gazlavay,

¹⁵ asaya, amba a vəltar gədaŋ ḥga bəley malula hay da ray ndəhay.

¹⁶ Ndəhay mawalatakaya kuraw a ray a cew e na, ara *Simanjw ndaw masa Yesu ma par mezəley *Piyer,

¹⁷ ata *Jak ta məlmaha *Jaŋ, bəza hay ḥga Zebede masa Yesu ma patar mezəley Bawanerges, anda meləvey, «ndəhay ma kam baazlam anda var maa bəcəy»,

¹⁸ *Andəre, *Fəlep, *Bartelemey, *Matiye, *Tuma, Jak bəzey ḥga Alfe, Taade, Simanjw, ndaw da wuzlah ndəhay ma wudam ḥga ləhdamata ndəhay ata hay dasi har ḥga masa-gəra ata hay,

¹⁹ leŋ Juda Iskariyawt, ndaw ma vəlda Yesu a har masa-gəra aŋga hay.

Ndəhay a ləvam Yesu na, aŋga ta malula da ray (Matiye 12.22-32; Luk 11.14-23; 12.10)

²⁰ Masa Yesu ma walata ndəhay aŋga hay meslərey cay na, ta', a bərŋawa da aŋgwa ha, a daw a way. Ndəhay ga a diyam fa aŋga saya. Ata Yesu ta gula aŋga hay kwa ta hətam har ḥga zəmey dəf daa ba, maja ndəhay makustakaya ga kalah.

²¹ Masa mamaha ta məlmaha hay ma cəndamara ndəhay makustakaya kalah da cakay a na, ta', a samawa amba a ŋgəlmara majə ndəhay a, a wulkam, a ləvam: «Malula fa kar a Yesu!»

²² *Ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz ma samawa da *Jeruzelem, aa guzlam da ray a, a ləvam: «*Beyelzebul, bay ŋga mesəfney maaya ba hay da ray aŋga dahan. Ara aŋga ma vəlar gədaŋ ŋga bəley malula da ray ndəhay.»

²³ Majə ndəhay maa guzlam anda ŋgene na, Yesu, ta', a zəltərwa, a ŋgatar mey, a ləvtar: «*Satan, bay-malula, a gwa a bəla malula da ray ndəhay daw? A gwa ba səlak.

²⁴ Anda meləvey, da ndəhay daa hwayak pal a kam vəram da wuzlah ata na, hwayak a ŋgene a pəlhey la.

²⁵ Asaya, da ndəhay da way pal a kədəm vaw da wuzlah ata na, way a ŋgene a pəlhey la.

²⁶ Anda kede, da Satan, bay-malula, a kədəta ndəhay aŋga hay na, a key ŋgene, a kədəy ray aŋga, aŋga fa da key bay ata daa saba.

²⁷ Yaw, kwa ndaw-mayal ma gwa ŋga mbəzey a way ndaw masa-gədaŋ amba a lalatərwa cek aŋga hay meedey aŋga na, daa ba. Si ndaw-mayal a, a key gədaŋ teesed, a jəwa ndaw masa-gədaŋ a dagay. Fa dəba ha, a gwa a həltərwa cek hay da way a.»

²⁸ Yesu a ləvtar saya: «Ya fa ləvkwar fara fara, Bay Gazlavay a gwa a mbəkdata mebərey tabiya masa ndəhay ma kamara. Asaya, a gwa a mbəkdata mey hay maaya ba tabiya masa ndəhay maa guzlam da ray a.

²⁹ Ama, kwa waawa maa guzley mey maaya ba da ray *Mesəfney ŋga Gazlavay na, Gazlavay fa da mbəkdara mebərey ŋga ndaw aha daa ba. Yaw, ndaw ma cəda Mesəfney ŋga Gazlavay na, mebərey aŋga a da njey ŋga sərmataw.»

³⁰ Yesu a ləvey anda ŋgene na, majə ata faa guzlam, a ləvam: «Malula fa kar a Yesu.»

Maman ŋga Yesu ta məlmaha hay na, ara wa hay wa?
(Matiye 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Ata mamaŋ ŋga Yesu ta məlmaha hay a wusmawa aa way masa Yesu aa da hwad a, a lacam aa ambahw, a sləram ndaw ŋga zələrwa Yesu.

³² Ndəhay makustakaya ga da cakay a manjatakaya, a ləvmar: «Haya, ata mamakw ta məlmakw hay faa cəfdəmaka daa ambahw.»

³³ Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «Mamay na, wa? Məlma adaw hay na, wa hay wa?»

³⁴ Ta', a nəkfata ndəhay manjatakaya ma zlərmar ray heyey, a ləvtar: «Mamay ta məlma adaw hay na, ara ndəhay kede,

³⁵ majə məlma adaw, dam-mama adaw, da daa ba, mamay na, ara ndaw ma key cek masa Gazlavay ma wudey.»

4

Mey-menjey ta ndaw maa kwecey hulfad a ley
(Matiye 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Fa dəba ha, Yesu a daw a mey dəhwa ŋga *Galile saya, aa sərkadata ndəhay fetede. Ndəhay ga a diyam a cakay a, majə ŋgene, Yesu a təpey aa kwambiwal, a njey a hwad a. Kwambiwal a, aa da ray yam, ama ndəhay na, ata da mey dəhwa ha.

² Daa meesərkey aŋga na, a kadatar cek hay ga ta mey-menjey. Daa meesərkey aŋga ha na, a ləvtar:

³ «Jækam sləmay! Ndaw mehəvey daha, a daw ŋgaa kwecey hulfad a ley anja.

⁴ Masa anja faa kwacada hulfad a ley a na, hulfad laŋgar a kəzley aa cəved. Fa dəba ha, diyan hay a samawa, a ndamara.

⁵ Hulfad laŋgar, a kəzley aa slam masa pərad, hwiyak da ray a ga daa ba. Hulfad a, a pəcey fiyaw, maj a hwiyak da ray a ga daa ba.

⁶ Ama menjey nekədsey, da masa pas fa tey na, a bata. Fa dəba ha, a kweley, maj a slaslatay a daa vəged ga daa ba.

⁷ Hulfad laŋgar a kəzley a wuzlah hatak. Hatak a, a gəley, aa njərda hulfad mapəckaya ha. Da ray ŋgene, hulfad mapəckaya ha a gwa a gəley ŋga yey ba.

⁸ Ama, hulfad laŋgar a kəzley aa slam masa maaya, a pəcey, a gəley, a yey ga. Hulfad mapəckaya pal babəza fa vəda a key kwakwar maakar, laŋgar kwakwar maakwaw, da daa ba, temere.»

⁹ Ta', Yesu a ləvey: «Da ndaw, anja ta sləmay na, ŋga cənda mey a maaya maaya.»

Yesu aa guzltar a ndəhay ta mey-meŋgey hay na, maj a me?

(Matiye 13.10-15; Luk 8.9, 10)

¹⁰ Masa Yesu ma ŋgəchey sem da cakay ndəhay ga heyey na, gula anja hay kuraw a ray a cew ta ndəhay mekele da cakay a, aa cəfdamara da ray mey-meŋgey hay masa anja maa guzldatara heyey.

¹¹ Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «Akwar na, Gazlavay ta vəlkwar cəved la ŋga sərey mey da ray mewey anja da ray ndəhay. Mey a na, mabadakaya fa dey ŋga ndəhay siya. A cəndamara mey a anda mey-meŋgey gway.

¹² Anda kedə,
“Ndəhay a, fa nəkam dey maaya maaya,
ama a hətmar dey ba,
asaya, fa jəkam sləmay maaya maaya,
ama a cəndamara ba,
da daa ba na, a mbədam dey la ŋgada fa Gazlavay,
amba Gazlavay a mbəkdatara mebərey ata.”»

Mabara ŋga mey-meŋgey da ray meekwecey hulfad

(Matiye 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ Ta', Yesu a ləvtar: «Ka sərmara mabara ŋga mey-meŋgey da ray meekwecey hulfad kede ba daw? Kaa, ka sərmara mabara ŋga mey-meŋgey hay siya na, kwara?

¹⁴ Ndaw maa kwecey hulfad a ley na, anja anda ndaw ma wuzey mey ŋga Gazlavay.

¹⁵ Ndəhay siya, ata anda cəved masa hulfad ma kəzley a hwad a. A cəndamara mey ŋga Gazlavay, ama *Sataŋ, bay-malula, a sawa, a la mey a la daa mevel ata.

¹⁶ Ndəhay siya may, ata anda slam masa pərad masa hulfad ma kəzley a hwad a. A cəndamara mey ŋga Gazlavay, a təbmara fiyaw ta meesəmey.

¹⁷ Ama ndəhay a, a təbmara mey ŋga Gazlavay ŋga dar nekədsey anda hulfad ma pəcwa masa ta slaslatay daa vəged ga daa ba. Ta pas masa banay mekele mekele ma da sawa a ray ata maj a mey a na, a da mbəkdamara mey ŋga Gazlavay fiyaw fiyaw.

¹⁸ Ndəhay mekele a təbmara mey ŋga Gazlavay anda hulfad ma kəzley a wuzlah hatak. A təbmara mey ŋga Gazlavay,

¹⁹ ama mey a, aa zədəy anda hulfad mapəckaya maa njərdey daa hatak maj a ata fa wulkam kalah da ray menjey maaya da bəla, maj a wudam zleley kalah, asaya maj a səpam cek hay mekele mekele. Da ray ŋgene, ndəhay a taa zəfdamara mey ŋga Gazlavay daa mevel ata sem. Ata anda cek ma yey babəza ba, maj a mewulkey ata ha ŋgene.

20 Ndəhay mekele saya, a təbmara mey ɳga Gazlavay anda hulfad ma pəcwa daa slam maaya. A cəndamara mey a, a təbmara, a kadamara sləra ta aŋga. Anda kede, mey a, a yey daa mevel ata anda hulfad ma pəcwa ma yey ga, babəza fa vədfa a key kwakwar maakar, mekele a key kwakwar maakwaw, da daa ba, temere.»

*Yesu a ɳgey mey ta petərla
(Luk 8.16-18)*

21 Ta', Yesu a ləvtar: «Ndaw a gwa a pa petərla magədkaya asi mangayak daw? Da daa ba, asi harŋgawaw daw? Kəne ba. Si a pa na, aa slam mepey petərla masa ma gwa ma wada slam da way.

22 Cek hay tabiya masa mabadatakaya na, a wuzwa la a palah, a da hətmar fa dey. Anda meləvey, cek masa daa ləvarj na, a wuzwa la aa slam mawadəkaya amba ndəhay tabiya a hətmar.

23 Da ndaw, aŋga ta sləmay na, ɳga cənda mey a maaya maaya.»

24 Yesu a ləvtar saya: «Pam lenjesl fa mey masa akwar ma cəndamara kede. Anda akwar ma təbmara mey ɳga Gazlavay na, Gazlavay a wakwara maaya aŋga la kəne, fara fara, a da wakwara ma fəna.

25 Da ndaw a təba mey ɳga Gazlavay na, Gazlavay a jəna la ɳga təba mey a ma fəna ma fəna. Da ndaw a təba mey ɳga Gazlavay ba na, kwa mey a masa nekədəy daa mevel aŋga na, Gazlavay a badərwa la tabiya.»

Mey-menjey ta cek masa ndaw ma sləka

26 Yesu a kadatara saya, a ləvey: «*Mewey ɳga Bay Gazlavay da ray ndəhay na, ya gwa ɳga wa na, ta me? Ehe, ya ɳgakwar mey da ray a.

«Ndaw a sləkey cek a ley.

27 Cek a, a pəcwa. Taa vad, taa pas cek aha fa gəley. Kwa ndaw a, aa daa dəar, kwa aa ta dey, cek aha fa gəley cənja, ama ndaw aha a səra cek aha a gəley na, kwara ba.

28 Cek aha, a pəcwa na, taava aŋga, ara hwiyak ma vəlar gədanj ɳga pəcərwa. Ngeeme cek aha, a bawa anda kwakwas. Fa dəba ha, a gəley. A təlwa ray, a nəhey.

29 Da cek aha ta nəhey cay na, ndaw aha a ɳgəma maja kiya mekey cek da ley ta wuswa cay.»

*Mey-menjey ta babəza ɳga bazlawar
(Matiye 13.31, 32, 34; Luk 13.18, 19)*

30 Yesu a kadatara saya, a ləvey: «Ya da wakwa *mewey ɳga Gazlavay da ray ndəhay na, ta me? Ya da wuzdakwara mewey ɳga Gazlavay kaa na, ta mey-menjey wura?

31 Yaw, ya da wakwa mewey ɳga Gazlavay da ray ndəhay na, ta babəza ɳga bazlawar masa ndaw ma rəba aa ley aŋga. Aŋga kuset kəfey dasi babəza ɳga cek hay tabiya da bəla.

32 Ama da marəbkaya cay na, a pəcwa, a gəley mahura a fənta cek hay mekele tabiya ma yey babəza mezəmey. A pey har hay mahura mahura, kwa diyanj hay a gwamara a diyam way da hwad a.»

33 Yaw, Yesu a wuzdatara mey ɳga Gazlavay na, ta mey-menjey hay anda kede. Aa sərkadatar mey ɳga Gazlavay a ndəhay tədəe ta gədanj ata amba a cəndamara.

34 Aa sərkadatar na, si ta mey-menjey hay gway. Ama da masa ata ta gula aŋga hay daada na, a wuzdatara mabara ɳga mey a maaya maaya.

*Yesu a lacada bərgadanj da wuzlah dəhwa
(Matiye 8.23-27; Luk 8.22-25)*

³⁵ Taa kwad aha njene, masa Yesu manjakaya daa kwambiwal heyey na, ta', a lëvtar a gula anja hay: «Tëngkwa a dey lañgar njga dëhwa.»

³⁶ Da ray njene, a mbëkdamañ ndëhay makustakaya da mey dëhwa ha, gula hay a, a tënjdamara Yesu ta kwambiwal masa aa manjakaya da hwad a heyey. Kwambiwal hay mekele malacatakaya da cakay a dah.

³⁷ Ta', bërgadañ a zlar mekey bew! bew!, a cawaslada yam aa kwambiwal a, haa kwambiwal a, a rëhey.

³⁸ Yesu, anja fa dëba njga kwambiwal a, aa daa ñdar, ray mabëckaya fa cek. Gula anja hay a slëkdamara, a lëvmar: «Bay Mahura, alékwa fa da mëckwa kede na, a kaka da ray ba gwéy daw?»

³⁹ Yesu ta', a slëkdey, a babëcar a bërgadañ, a lëvar: «Ka key saba!» A lëvar a yam a: «Ka wusey saba!» Wure wure njene, bërgadañ a, a key saba, yam a, a wusey saba. Memed te' te', a key saba.

⁴⁰ Ta', Yesu a lëvtar a gula anja hay: «Ka zluram na, maja me? Akwar fa pamaya njga ndaw akwar fara fara daa ba daw?»

⁴¹ Da ray njene, gula anja hay a, a zluram ga, aa guzlam da wuzlah ata, a lëvam: «Ndaw a kede na, ara na, wa? Masa kwa memed ta yam a cënmara mey kede na!»

5

Yesu a bëley malula da ray ndaw (Matiye 8.28-34; Luk 8.26-39)

¹ Masa Yesu ma lacada bërgadañ a la na, a wusam ta gula anja hay a dey lañgar njga dëhwa ha, masa daa hwayak njga ndëhay Gëraza hay.

² Yesu, ta', a bërnjawa daa kwambiwal, wure njene, ndaw daha a bawa daa anjwa masa cëvay hay da hwad a, a sawa a cada ray ta anja. Ndaw aha, aa ta malula da ray.

³ A njey da wuzlah cëvay hay a. Ndaw a gwa a jëwa, kwa ta calalaw ba.

⁴ A jëwmata salay anja hay ta har anja hay ta calalaw dey weewe, ama a dëslta calalaw hay a. Ndaw ma fëna ta gëdañ daa ba.

⁵ Mandaw mandaw, taa vad, taa pas, fa pëkey daa cëvay hay, fa pëkey da anjwa. Daa mepëkey anja ha na, fa wudey ta gëdañ, fa pëdka vaw anja ta anjwa.

⁶ Masa ndaw aha ma hëtar Yesu da dëreñ na, a hwaj njada fa vëða, a regedey fa mey anja.

⁷⁻⁸ Yesu a lëvar: «Malula, bey da ray ndaw kede!»

Ama ndaw a, a wudey ta gëdañ, a lëvey: «Yesu, Bëzey njga Gazlavay da vad, ka wudey fa yah me? Ya fa kaka ambahw, ta mezëley njga Bay Gazlavay, ka da sërdaya banay ba.»

⁹ Yesu aa cëfda, a lëvar: «Mezëley akah na, me?»

Ndaw aha a mbëddara, a lëvar: «Mezëley adaw na, "ga," majaa ala malula hay ga.»

¹⁰ Malula hay da ray ndaw aha a bërkwamara Yesu, amba Yesu a, a bëltä daa hwayak a ba.

¹¹ Daa slam aha njene, njaba njga vetem hay ga daha da meçëkwer, fa sëpam cek mezëmey da rav-anjwa.

¹² Malula hay da ray ndaw heyey a bërkwamara Yesu, aa cëfdamara, a lëvmar: «Vëlniar cëved amba ya mbëzam a ray vetem hay katay, may taw.»

¹³ Yesu, ta', a vëltar cëved. Da ray njene, malula hay a, a bam da ray ndaw aha, a diyam a mbëzam a ray vetem hay a. Vetem hay fetedé na, a key gweegwe gabal cew. Vetem hay a, a hwam ta gëdañ njadaa heeleñ, a tataram, a kwiyan saf! aa dëhwa, a ñabëtam cëpa.

¹⁴ Masa mecekwer hay nga vetem hay kaa heyey ma hëtmatar vetem hay a ta babëtam sem na, a hwam, a diyam, a wuzdamatara a ndëhay da slala ha lej a ndëhay gweegwe ta slala ha. Da ray ñgene, ndëhay a, a samawa ñga nëkey cek ma key fetede he.

¹⁵ Ndëhay a wusmawa a cakay Yesu, a hëtfamar ndaw masa Yesu ma bëlta malula hay ga da ray a heyey. Ndaw aha manjakaya fetede ta zana fa vaw, a sëra leñgesl dëba. Da ray ñgene, ndëhay ma samawa heyey, mandërzay a katar.

¹⁶ Ndëhay fetede ma hëtmart cek ma key da ray ndaw ta malula da ray, lej da ray vetem hay a na, a kadamatara a ndëhay siya ma samawa.

¹⁷ Ta', ndëhay a, a bërkwamara Yesu ñga daw daa hwayak ata la.

¹⁸ Masa Yesu fa tëpey aa kwambiwal ñga daw na, ndaw masa aa ma bëlra malula hay da ray anja heyey, a bërkwa Yesu amba a vëlar cëved ñga diyam cew e.

¹⁹ Yesu a vëlar cëved a ndaw aha ba, ama a lëvar: «Vëhey a way, kadatara a ndëhay akah hay cek mahura masa Bay Gazlavay ma kakawa tabiya, kadatara masa anja ma sërey dey-ceceh da ray akah kede.»

²⁰ Ta', ndaw aha, a daw, a wuzda cek masa Yesu ma ka tabiya da ray a heyey a ndëhay daa hwayak daha mezëley Berney-Hay-Kuraw. Ndëhay cëpa masa ma cëndamara mey a na, a rëzlam.

Yesu a fëna gëdañ ñga macay ta ñga memëcye

(Matiye 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Yesu a vëhwa ta kwambiwal da dey lançar ñga dëhwa ñga *Galile heyey. Ndëhay makustakaya da cakay a ga da mey dëhwa ha.

²² Ndaw daha mezëley Jayirus, ara ndaw pal da wuzlah *bay-ray hay daa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay fetede. A sawa a cakay ata, a hëtar Yesu, ta', a tëdsey asi salay anja,

²³ aa cëfda ta matëway daa dey, a lëvar: «Dam adaw fa da mëcye. Ambahw, sawa, pa har akah a ray a amba a mbëley, a njey ta dey, may taw.»

²⁴ Ta', Yesu a diyam cew e.

Ndëhay makustakaya ga fa diyam asiya, fa ñgacamara.

²⁵ Da wuzlah ata na, ñgwas daha, mambaz fa mbëdwa da hwañ dëga mevey kuraw a ray a cew.

²⁶ Ta sërda banay la ga. Ta daw la fa dakwter hay ga, ta ndëvda zleley anja sem tabiya, ama kwa ta key ñgama daa ba, macay a, fa lar mey ta gëdañ cëngä.

²⁷ Ngwas aha fa cënda Yesu fa mbëley ndëhay, maja ñgene, a sawa a wuzlah ndëhay makustakaya heyey ta fa dëba ñga Yesu. Ta', a gësfar har fa zana anja.

²⁸ A ka anda kede maja anja fa wulkey daa mevel anja: «Da ya gwa ñga gësfar har kwa fa zana anja na, ya mbëley la.»

²⁹ Masa ñgwas aha ma gësfar har fa zana anja la na, wure wure ñgene mambaz anja heyey tan! a dësley mey. A sëra anja ta mbëley sem.

³⁰ Wure ñgene Yesu a sëra gëdañ ta bey la daa vaw anja. Maja ñgene, a mbëdwa dey fa dëba, a lëvtar a ndëhay ga heyey: «Megësey har fa zana adaw na, wa?»

³¹ Gula anja hay a mbëddamara, a lëvmar: «Ka fa nëkta ndëhay fa ñgacamaka ta dey wura wura tabiya kaa na, kaa cëfcandar “Magësfaya har wa” na, kwara?»

³² Ama Yesu fa nëkey dey ta cakay cëngä, amba a hëtar ndaw ma gësfar har a.

³³ Ngwas aha mandërzay fa kar ga, faa wesey, a sëra Yesu ta mbëlda sem. Da ray ñgene, a sawa, a tëdsey asi salay ñga Yesu, a wuzdara mabara ñga mey a.

³⁴ Yesu a lëvar: «Dam adaw, ka ta mbëley cay maja kah ma paya ñga ndaw akah fara fara. Daw ta zazay, macay akah daa saba.»

³⁵ Masa Yesu faa guzlar ñgada ñgwas aha aran na, ndəhay a samawa ta meslørey da way Jayirus, bay-ray ñga way-mewuzey-mey ñga Gazlavay heyey, a ləvmar ñgada Jayirus a: «Dam akah heyey, ta məcey sem. Ka gərda vaw ta Bay Mahura keme seme?»

³⁶ Ama Yesu kwa ta jəkey sləmay fa mey ata daa ba, a ləvar a Jayirus: «Mevel akah a da tədəy ba. Paya ñga ndaw akah fara fara gwaw na, cay.»

³⁷ Yaw, kwa Yesu ta vəley cəved ñgada ndaw ñga daw asiya daa ba, si a ñgəley na, *Piyer, *Jak, leñ *Jan, məlmañ ñga Jak.

³⁸ A wusam a way Jayirus heyey, a hətfamatar ndəhay makustakaya. Ndəhay a, lenjesl ata ta mbədəy sem, fa təwam, fa wudam ta gədañ.

³⁹ Yesu a mbəzey a way a, a ləvtar: «Lenjesl akwar a mbədəy, akwar fa təwam na, maja me? Bəzey a, ta məcey daa ba, ama a key a ney aa dar.»

⁴⁰ Ndəhay a, aa saŋgəram a ray a. Yesu a badatərwa cəpa aa ambaw. A ñgəltə ata papañ ñga dam aha ta mamañ ñga dam aha leñ gula aŋga hay maakar heyey. A mbəzam aa way masa dam aha manakaya da hwad a heyey.

⁴¹ Yesu ta', a kərza dam aha fa har, a ləvar: «*Talita kum!*», anda meləvey, «Dam adaw, ya fa ləvkə, lecey.»

⁴² Dam kede deñ! a lecey, ta', a daw. (Mevey ñga dam aha kuraw a ray a cew.) Wure ñgene, ata masa daa way a na, a rəzlam ga.

⁴³ Ama Yesu a kətata, a ləvtar: «Cek masa ma key kede na, ka da kadamara ñgada ndaw ba.» A ləvtar saya: «Vəlmar cek ñga zəmey.»

6

Ndəhay da Nezeret a rəsmara Yesu (Matiye 13.53-58; Luk 4.16-30)

¹ Yesu a sləkdey da slala ata Jayirus heyey, a daw a *Nezeret, slala masa aa ma gəley da hwad a. Gula aŋga hay a diyam asiya.

² Ta *pas meməskey-vaw na, Yesu a daw aa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay fetede, aa sərkadata ndəhay. Ndəhay ga a jəkam sləmay fa mey aŋga. A rəzlam, a ləvam: «Aa sərkadərwa mey ñga Gazlavay tabiya kede na, dama? A hətərwa lenjesl ñga sərey cek hay a kede na, dama? Ma vəldara gədañ ñga key maazla anda kede na, wa?»

³ Aŋga na, ndaw ma sla hwadam, ba diya? Aŋga bəzey ñga *Mari, ba diya? Aŋga məlmañ ñga *Jak, ñga Jawz, ñga Jud, leñ ñga *Simaŋw, ba diya? Dam-mamaha hay ata da wuzlah aləkwa fedə, ba diya?» Ara maja ñgene, ndəhay fetede ma gəmam ñga təbmara mey ñga Yesu ba.

⁴ Maja mewulkey ata ñgene, Yesu aa guzltar ta mey-meŋgey, a ləvtar: «*Ndaw ma təla mey ñga Gazlavay na, ndəhay a təbmara mey aŋga kwa dama dama, ama ma təbmara ba na, si ndəhay daa hwayak aŋga, ndəhay daa səkway aŋga, asaya, ndəhay da way ata.»

⁵ Yesu a gwa mekey maazla da wuzlah ata ba, si a pey har a ray ndəhay masa-macay hay nekədəy gwaw, a mbəldata.

⁶ Da ray ñgene, Yesu a rəzley da ray ata maja ata ma təbmara mey aŋga ba. Ta', Yesu a daw a slala hay mekele daa hwayak a, aa sərkadata ndəhay.

Yesu a slərdata gula aŋga hay kuraw a ray a cew (Matiye 10.5-15; Luk 9.1-6)

7 Fa dëba ha, Yesu a zëltérwa gula anja hay kuraw a ray a cew, amba a slërdata cew cew aa slam hay mekele mekele. Da ray ñgene, a vëltar gëdañ ñga bëley malula hay da ray ndëhay.

8 Ta', a këtata, a lëvtar: «Diyam, ama ka da lam cek a har ba. Ka da lam cek mezëmey ba, ka da lam gabal ba, ka da lam dala aa jiba ba, lam a har na, si danjwar gway.

9 Yaw, pamata tarak akwar hay a salay, ka diyam na, si ta zana akwar hay masa fa vaw gway. Ka da lam zana cew cew ba.»

10 Yesu a këtata saya, a lëvtar: «Da akwar ta wusam la aa slam na, njam da way ndëhay ma tëbmakwar haa kasl pas masa akwar ma da diyam aa slam mekele.

11 Da ndëhay daa slam aha a tëbmakwar ba, a jëkam slëmay fa mey akwar ba na, mbëkdamata ndëhay a. Raramatara lagwada fa salay akwar hay * amba ka wuzdamatara ata ndëhay masa ta meborey.»

12 Gula hay ñga Yesu heyey a diyam, a wuzdamara mey ñga Gazlavay a ndëhay. A lëvmatar: «Si ka mbëfdamara menjey akwar, ka sëpmara Gazlavay ta mevel pal.»

13 Asaya, a bëlam malula hay ga da ray ndëhay, a takwadamatara mal fa ndëhay masa-macay hay ga, a mbëldamata.

Mey da ray memëcey ñga Jan-Baptis

14 Bay *Herawt fa cënda mey da ray Yesu maja ndëhay faa guzlam ga da ray a. Ndëhay siya a lëvam: «Ara *Jan-Baptis ma slëkdawa daa memëcey. Maja ñgene, anja ta gëdañ ñga key maazla.»

15 Mekele hay a lëvam: «Ara *Eli †.» Mekele hay saya a lëvam: «Ara ndaw anda ndëhay ma tëla mey ñga Gazlavay zleezle.»

16 Masa Herawt ma cënda mey hay a kede la na, a lëvey: «Ara Jan-Baptis! Ya ta dëslra ray anja sem, ama ta slëkdawa sem daa memëcey!»

17-18 Herawt aa guzley anda kede na, maja ara anja ta ray anja ma këda Jan-Baptis a vagay. Ehe mey da ray Jan-Baptis a: Herawt a la Herawdiyat, ñgwas ñga mëlmaha *Fëlep ñga ñgwas anja, daa masa Fëlep aa ta dey d'fagay. Maja ñgene, *Jan a lëvar a Herawt: «Kah ma la ñgwas ñga mëlmakw ñgene na, ara cek matëkakaya daa kwakwas alëkwa.» Da ray ñgene, Herawt a lëvtar a sewje anja hay ñga kërzamara Jan-Baptis a. Ta', sewje anja hay a, a kërzamara, a jëwmara, a këzlamara aa fërsene.

19 Masa Herawdiyat ma cënda mey ñga Jan-Baptis kede la na, mevel a car, a wudéy ñga këda vagay, ama a gwa ba maja Herawt a tëba ba.

20 Herawt na, fa zlurey ñga këda Jan-Baptis a vagay, fa nëkfar dey maja a sëra Jan-Baptis ara ndaw ma key cek ta cëved e, ara ndaw ma jëkey slëmay fa Gazlavay. Masa anja ma cënda mey masa Jan-Baptis maa guzlda la na, ray anja a hëbey ga. Ama Herawt a wudéy ñga jëkfar slëmay cëngä.

21 Yaw, ëdar masa Herawdiyat ma hëtey cëved amba a këdmara Jan-Baptis na, ta wuswa cay. Ara pas ñga gwagway masa Herawt ma sërfada ëdar anja ñga mayawa. Herawt ta zëlwa ndëhay la ga ñga zëmey daf. A zëlwa gula anja hay, bay hay ñga sewje hay, leñ mahura hay daa hwayak ñga *Galile.

22 Daa masa ndëhay fa kamara gwagway a na, dam ñga Herawdiyat a ndëkwey a wuzlah ata, a gërvéy. Megërvéy a, a mbafar a Herawt ta ñgada ndëhay mazëltakaya heyey. Ta', Herawt a lëvar a sabara ha: «Cacëfdafaya cek masa kah ma wudéy amba ya vëldakawa.»

* **6:11 6.11** Nëka Mt 10.14. **6:13 6.13** Jak 5.14 **6:14 6.14-15** 8.28 † **6:15 6.15** Eli: Ara ndaw ma tëla mey ñga Gazlavay zleezle ta mëcey ta mëcey daa ba, ama Gazlavay ta la sem a gazlavay a vad daa mesewere. Masa Yesu anja da bëla na, ndëhay mekele a lëvam Yesu ara Eli ma vëhwa a bëla. **6:15 6.15** Lk 7.16 **6:17-18** Lev 18.16; 20.21; Lk 3.19-20

²³ Herawt ta', a mbedey, a ləvey: «Ta Gazlavay tabiya, cek masa kah maa cəfdafaya na, ya vəldakawa la, kwa ḥga wunkey hwayak adaw cew e, ya wunkakwa la.»

²⁴ Ta', sabara ha, a bawa, a daw a ləvar a mamaha: «Ya daa cəfdafar na, me?»

²⁵ Mamaha a mbəddara, a ləvar: «Cacəfdafar ray ḥga Jan-Baptis.»

Sabara ha, a wusey vaw, a vəhey fa bay a, a ləvar: «Ya wudey ka vəldiwa ray ḥga Jan-Baptis wure kede aa vəley.»

²⁶ Da ray ḥgene, Herawt aa ta meesəmey daa saba. Ama a gwa ḥga mbədda mey aŋga ha saba, maja ta mbedey sem fa mey ḥga ndəhay mazəltakaya heyey.

²⁷ Anda kede, ta', a slərey sewje wure wure ḥgene ḥga handərwa ray ḥga Jan-Baptis. Ta', sewje he a daw aa fərsəne, a cəslərwa ray ḥga Jan-Baptis a.

²⁸ A parawa aa vəley, a handərwa, a vəldara a sabara heyey, ta', sabara ha a handara a mamaha.

²⁹ Masa gula hay ḥga Jan ma cəndamara ta kədmara Jan sem na, a diyam a lamara vagay a, a pəshamara aa cəvay.

Yesu a vəltar cek mezəmey ḥgada ndəhay ma fəna gabal zlam

(Matiye 14.13-21; Luk 9.10-17; Jan 6.1-14)

³⁰ Gula hay kuraw a ray a cew masa Yesu ma slərdata cew cew ḥga wuzey mey ḥga Gazlavay heyey a vəhmawa, a kusam a cakay Yesu a, a kadamara cek hay masa ata ma kamərwa, ta masa ata maa sərkadamatərwa a ndəhay.

³¹ Ta', Yesu a ləvtar: «Nakwa aa slam masa ndaw da hwad a daa ba, amba ya njakwa taava aləkwa, amba ka gwamara ka məskam vaw.» A ləvtar anda kede na, maja mandaw mandaw ndəhay ga fa samawa, fa vəham, mekele hay fa samawa saya, kwa ata Yesu ta gula aŋga hay a, a hətam har ḥga zəmey daf ba.

³² Da ray ḥgene, a təpam aa kwambiwal, a diyam aa slam masa ndaw da hwad a daa ba, amba a njam taava ata.

³³ Masa ata fa diyam na, ndəhay ga ta hətmatar la, ta sərmara slam masa ata ma diyam a hwad a sem. Da ray ḥgene, ndəhay da slala hay tabiya daa hwayak a, a hwam ta salay, aa slam masa ata ma sərmara ata Yesu ta gula aŋga hay ma da diyam a hwad a. A wusam aa slam aha teesed da ray ata Yesu ta gula aŋga hay.

³⁴ Masa Yesu ma wusey la aa slam mebərŋey na, a bərŋgawa daa kwambiwal a, a hətatar ndəhay makustakaya ga. Dey-ceceh a kar, maja a nəkta ndəhay a, ata anda təbañ hay masa manjar mecəkwer. Ta', aa sərkadata ndəhay a da ray cek hay mekele mekele ga.

³⁵ Mamba pas a kəzley, *gula hay ḥga Yesu a ḥgəcham fa vədfa, a ləvmar: «Wure kede hakwad cay, aləkwa da wuzlah-ley.

³⁶ Ləvtar a ndəhay kede ḥga diyam a wuzlah-way, da daa ba, a slala hay ta cakay, amba a hədkamawa cek mezəmey.»

³⁷ Ama Yesu a mbəddata, a ləvtar: «Akwar ta ray akwar, vəlmatar cek mezəmey a ndəhay a!» A ləvmar: «Ka wudey ya diyam ḥga hədkawa cek mezəmey ta dala ga kalah [‡] amba ya vəldamatara a ndəhay kede daw?»

³⁸ Da ray ḥgene, Yesu aa cəfdata, a ləvtar: «Da har ndəhay makustakaya fedə na, pej we? Diyam, nəkmərwa.» Masa ata ma nəkmərwa la na, a ləvmar: «Ya hətmawa na, pej zlam ta ewet cew.»

³⁹ Ta', Yesu a ləvtar a gula aŋga hay ḥga njadamata ndəhay njakw! njakw! a ray kwakwas meendəbek e.

⁴⁰ Da ray ḥgene, ndəhay a, a njam ta njey. Daa slam pal na, ndəhay temere, temere, daa ba, ndəhay kwakwar zlam, kwakwar zlam.

41 Yesu hal! a helta pej zlam ta ewet hay cew heyey, ta', a bangada dey a vad, a kar suse a Gazlavay. Fa dëba ha, ta', a papësa pej e, a vëldatar a gula anja hay amba a wunkamatara a ndëhay heyey. Asaya, Yesu a papësta ewet hay cew heyey, a vëldatar a gula anja hay amba a wunkamatara a ndëhay a.

42 Kwa waawa a zëmey haa a rëhey.

43 Ta', gula anja hay a cakalamara pej ta ewet masa ndëhay ma mbëkdamara. A cakalamara aa gadakar hay. Macakalakaya ha a rëhey gadakar kuraw a ray a cew.

44 Ndëhay ma zëmam pej e na, zel hay a key gabal zlam §.

Yesu a daw ta salay da ray dëhwa ñga Galile

(Matiye 14.13-21; Luk 9.10-17; Jan 6.1-14)

45 Masa ndëhay ma zëmam cek cay na, wure ñgene, Yesu ta', a tëktar cay a gula anja hay ñga tëpam aa kwambiwal amba ata na, a zlëngam teesed a dey langar ñga dëhwa ha gweegwe ta slala Betsayda. Yesu na, a njey fa dëba dagay amba a mbëd'tar mey a ndëhay makustakaya heyey ñga diyam a way.

46 Fa dëba ha masa ata ma wunkam la na, ta', a daw aa anjwa ñga dërey dëngay a Gazlavay.

47 Masa tavad ta key sem na, *gula hay ñga Yesu ata da wuzlah dëhwa daa kwambiwal. Ama Yesu na, anja pal taava anja da anjwa heyey.

48 A nëkta gula anja hay na, fa cëpa banay ga ñga tëngay dëhwa ha, maja memed fa key ga ñgada ray ata. Fa dëba ha, gweegwe slam ñgaa perek na, Yesu ta', a daw ta salay da ray yam ñgada fa ata. Aa ma ñgëchey la gweegwe ta kwambiwal a na, a wudéy ñga mbëkdata fa dëba.

49 Ama ata ma hëtmar Yesu fa daw da ray yam a na, a wulkam ara mamayam. Ta', a wudam,

50 maja ata cëpa fa hëtmar anja fa daw da ray yam a, anda kede, a zluram ga. Ama wure ñgene, Yesu a lëvtar: «Dëkmara mevel! Ara yah, ka da zluram ba!»

51 Yesu, ta', a tëpey aa kwambiwal fa gula anja hay a. Masa aa ma tëpey la aa kwambiwal a na, memed a key saba. Da ray ñgene, gula anja hay a, a rëzlam ga,

52 maja kwa ata ma hëtmar maazla masa Yesu ma ka ta pej heyey na, daa ñgene ta gwamara ñga sërmara gëdanj ñga Yesu a daa ba, maja ray ata manjërdakaya.

Yesu a mbëley masa-macay hay daa hwayak ñga Genezeret

(Matiye 14.34-36)

53 Masa ata Yesu ta gula anja hay ma tëngam la a dey langar ñga dëhwa heyey na, a wusam aa hwayak daha mezëley Genezeret. A jëwmara kwambiwal a mey dëhwa ha fetedë.

54 A bëرنgamawa daa kwambiwal a, wure ñgene ndëhay a sërmara ara Yesu ma bëرنgawa.

55 A hwam a slala hay mekele mekele cëpa ñga wuzey a ndëhay siya Yesu ta sawa la. Da ray ñgene, a handamatërwa masa-macay hay manatakaya fa gegëded aa slam masa Yesu aa da hwad a.

56 Aa slam masa Yesu ma daw, kwa a slala hay, kwa aa berney hay, kwa a wuzlah-ley na, ndëhay ga fa handamawa masa-macay hay aa slam masa ndëhay makustakaya da hwad a. A bërkwamara amba masa-macay hay a gësam har kwa fa mey ñga zana anja gway. Ndëhay ma gësfamar har cëpa na, ta mbëlam sem.

6:43 6.43 2Bay 4.43-44 § **6:44 6.44** Daa Mt 14.21, a lëvey ñgusay ta bëza hay daha may, ama manjar ñga slëfey.

6:46 6.46 Lk 5.16 **6:48 6.48** Jëw 9.8; Lk 24.28 **6:49 6.49** Lk 24.37 **6:51 6.51** 4.39 **6:52 6.52** 8.16-18; Mt 16.7-9 **6:56 6.56** Mt 9.20; SNM 5.15

7

*Ndaw aa maaya fa mey ñga Gazlavay na, kwara?
(Matiye 15.1-9)*

¹ *Fariza hay ta ndəhay siya da wuzlah *ndəhay maa sərkada kwakwas ñga Mawiz a samawa da *Jeruzelem, a kusam a cakay Yesu.

² A hətmatar *gula hay ñga Yesu siya fa zəmam daf ta har manjar ñga pərey. Anda meləvey, gula hay a ta kamara anda kwakwas ata ma ləvey na, daa ba.

³ Yaw, Fariza hay a ta ndəhay *Jəwif hay mekele tabiya fa kamara kwakwas a. A da zəmam daf na, si a pərmara har maaya maaya la.

⁴ Da ta vəhmawa daa luma cay, fa da zəmam daf na, si a pəram la ḍagay. A nam ray a cek hay mekele mekele anda kwakwas ata ma ləvey. Anda meləvey, a pərmata vəley hay, kwakulam hay, lej mañgayak hay amba a təram ndəhay mazləbtakaya ba.

⁵ Da ray ñgene, Fariza hay ta ndəhay maa sərkada kwakwas ñga Mawiz heyey, aa cəfdamara Yesu a, a ləvmar: «Gula akah hay a kam cek hay anda kwakwas ñga papan ñga papa aləkwa hay ma wuzdamandakwara ba na, maja me? Ata fa zəmam daf ta har manjar ñga pərey.»

⁶ Yesu a mbəd̄datara, a ləvtar: «Akwar ndəhay masa ta neneh cew! Zleezle *Izay, *ndaw ma təla mey ñga Gazlavay maa guzley da ray akwar na, anja fara. A wuzlala daa dərewel ñga Gazlavay, a ləvey:

“Gazlavay a ləvey: Ndəhay kede fa həslmaya ray
ta mey ñga tede,
ama mevel ata na, aa dəren ta yah.

⁷ Ata fa həlmamaya, ama mehəlmey a,
ta tərey sem ñga cek ñga tede,
maja kwakwas masa ata maa sərkadamara ñgene na,
ara kwakwas ñga ndaw-magədañ daada gway.”»

⁸ Yesu a ləvtar saya: «Akwar, Fariza hay ta ndəhay maa sərkada kwakwas ñga Mawiz, ka mbəkdamara *mewey hay ñga Gazlavay, ama ka kam kwakwas ma sawa ta fa ndəhay.»

⁹ Ta’, Yesu aa guzltar saya: «Haya! Mewey hay ñga Gazlavay na, ka wudəm saba, ka mbəkdamara amba ka səpam kwakwas akwar jak daw?

¹⁰ Yaw, Mawiz a ləvey: “Natar ray ñgada ata papakw ta mamakw.” Mawiz a ləvey saya: “Ndaw ma cəda papaha, da daa ba, mamaha na, si a kədmara ndaw aha vagay.”

¹¹ Ama akwar na, akwar faa sərkadam ndəhay, ka ləvam, ndaw a gwa ñga ləvar a papaha, da daa ba, a mamaha: “Cek masa yah ma da vəldakawa ñga jənka heyey na, ya vəldakawa daa saba, maja cek aha na, *Kwarbañ*. (“*Kwarbañ*” a wudey ñga ləvey “cek mavəldakaya ñgada Gazlavay.”)

¹² Da ray ñgene, ka ləvmatar a ndəhay ñga jənmata papa ata hay ta mama ata hay saba.

¹³ Anda kede, akwar fa nəsmara mey ñga Gazlavay ta meesərkedey akwar, maja ka pamara kwakwas akwar ñga mahura da ray mey ñga Gazlavay. Asaya, akwar fa kam cek hay mekele mekele maaya ba letek anda cek aha kede..»

(Matiye 15.10-20)

¹⁴ Ta’, Yesu a zəlta ndəhay makustakaya tabiya saya, a ləvtar: «Jəkfamaya sləmay, akwar tabiya, cəndamara mey kede.

¹⁵ Cek masa ndaw ma zəma na, a gwa ñga kar mebərey a ndaw aha ba, ama si mewulkey masa ma bawa daa mevel anja. [

16 Wure kede anja akwar ta sləmay na, cəndamara mey a kede maaya maaya.]»

17 Fa dəba ha, Yesu a mbəkdata ndəhay makustakaya heyey, a mbəzey aa way. Gula anja hay ta', aa cəfdamara da ray mey-menjey masa aa ma kada ha.

18 Yesu ta', a ləvtar: «Akwar may, haa wure kede, ka cəndamara ba cərja daw? Ya wudey ka sərmara fara fara cek mezəmey ma mbəzey a hwad ndaw na, a gwa ŋga kar mebərey a ndaw aha ba,

19 maja cek aha a mbəzey aa mevel anja ba, ama a mbəzey aa zakwataf anja, fa dəba ha, a bawa a palah.» Anda kede, Yesu fa wuzda cek hay mezəmey cəpa na, ndaw a gwa a zəma, a kar mebərey ba.

20 Yesu aa guzltar saya, a ləvey: «Cek ma kar mebərey a ndaw na, ara mewulkey ma bawa daa mevel anja.

21 Ahaw, ara daa mevel ŋga ndaw-magədanj mewulkey maaya ba ma bawa. Mewulkey a, a həlda ndaw ŋga key cek hay malamba, anda meleley, mekədsey ndaw vagay,

22 meley-vaw saw da palah, mekey dey fa cek ŋga ndəhay, mekey cek ta maagway, membərzley, mekey cek ma ka hwaray, mekey səlenj, mekey mbadə fa ndəhay, mezlepey, lenj mepey lenjesl ba.

23 Yaw, cek hay maaya ba tabiya kede na, a bamawa daa mevel ŋga ndaw, a kamar mebərey a ndaw a.»

Ngwas masa Jəwif ba a pa Yesu ŋga ndaw anja fara fara (Matiye 15.21-28)

24 Ta', Yesu a sləkdey daa slam a ŋgene, a daw aa hwayak mekele gweegwe ta berney ŋga Tir. A mbəzey aa way. A wudey amba ndaw a səra anja fetede ba, ama a gwa ŋga bey ba.

25-26 Fetede, ŋgwas daha anja dam *Jəwif ba, a yawa da Fenisi daa hwayak ŋga Siri. Dam anja daha, anja ta malula da ray. Masa aa ma cənda mey da ray Yesu na, wure ŋgene, a daw fa vəða, a tədəy fa mey anja. Ta', a kar ambahw a Yesu, a ləvar: «Bəla malula da ray dam adfaw kede may taw.»

27 Ama Yesu aa guzlar ta mey-menjey, a ləvar: «Mbəkdata bəza hay ŋga rəham dagay, maja mevəley daf ŋga bəza hay ŋgada gədey hay na, maaya ba.»

28 Ngwas aha a mbəddara, a ləvar: «Ahaw, Bay adaw. Ama kwa gədey hay daa slam masa ndəhay fa zəmam daf na, ata fa zəmam meepəsey ŋga daf masa bəza hay ma kəzlamata a hwayak may, ba diya?»

29 Da ray ŋgene, Yesu a ləvar: «Kah ma mbəddərwa mey a la maaya. Maja ŋgene, malula ta bey sem da ray dam akah, ka gwa ŋga daw a way.»

30 Anda kede, ŋgwas aha, a daw a way, a hətfar dam anja manakaya da ray harŋgawaw ta meesəmey, malula ta bey sem da ray anja.

Yesu a wurey sləmay ŋga ndaw madagazlam

31 Ta', Yesu a sləkdey daa slam masa gweegwe ta berney ŋga Tir heyey. A daw ta daa berney ŋga Sidaŋw, a vəhwə ta mey dəhwə ŋga *Galile gweegwe ta hwayak ŋga Berney-Hay-Kuraw.

32 Ndəhay a handamawa ndaw daha madagazlam, maada. A bərkwamara Yesu amba a par har a ray ŋga wurara sləmay anja ta ŋga tərda neneh anja dadakw saba.

33 Anda kede, Yesu ta', a ŋgəla ndaw aha aa slam masa dərenj ta ndəhay makustakaya. A pata bəz-mey-har anja hay aa sləmay ŋga ndaw aha. Ta', a təfey meesleb fa bəz-mey-har anja, a wusa neneh ŋga ndaw aha ta bəz-mey-har a.

³⁴ Ta', Yesu a bangada dey a vad, a səfnay ta gədanj, a ləvar a ndaw aha: «Efata» anda meləvey, «Wurey!»

³⁵ Wure ŋgene, sləmay ŋga ndaw aha ta', a wurey. Neneh aŋga, dadakw saba.

³⁶ Yesu a kətata tabiya, a ləvtar: «Ka da wuzdamara a ndaw ba.» Ama kwa Yesu a təkta ŋga wuzda mey a na, ata ta wuzdamara sem cəŋga.

³⁷ Ndəhay a rəzlam ga, a ləvam: «A key cek hay cəpa maaya. Kwa sləmay ŋga ndaw madagazlam na, a wura. Kwa neneh ŋga ndaw maada na, a tərda dadakw saba.»

8

Yesu a vəltar cek mezəmey ŋgada ndəhay ma fəna gabal məfad

(Matiye 15.32-39)

¹ Daa dər hay a ŋgene masa Yesu fa pəkey daa hwayak ŋga Berney-Hay-Kuraw heyey na, ndəhay ga a samawa, a kusam a cakay a saya. Cek fa ata ŋga zəmey daa ba. Yesu a zəltərwa gula aŋga hay, a ləvtar:

² «Dey-ceceh fa kaya fa ndəhay makustakaya kede, maja aŋga kaa dər maakar ata da cakay adaw. Wure kede cek mezəmey da har ata daa saba.

³ Da ya mbəkdata ŋga diyam a way ata hay ta may na, fa da hətam gədanj daa cəved daa ba, maja ndəhay siya hay da wuzlah ata, a samawa da dəren.»

⁴ Gula aŋga hay a mbəd̄damara, a ləvmar: «Aləkwa daa wuzlah-ley kede na, ya da hətkurwa pen ŋga rəhey ndəhay tabiya kede na, dama?»

⁵ Yesu aa cəfd̄data, a ləvey: «Da har akwar fede kaa na, pen we?»

A ləvam: «Da fede na, pen maasala dəha.»

⁶ Ta', Yesu a ləvtar a ndəhay makustakaya heyey ŋga njam a hwayak. Fa dəba ha, ta', a həla pen maasala heyey, a kar suse a Gazlavay. A papəsa, a vəldatar a gula aŋga hay amba a wunkamatara a ndəhay a. Ta', a wunkamatara.

⁷ Da har ata, ewet mecəhe mecəhe nekəd̄ey dəha haya. Yesu a kar suse a Gazlavay. Ta', a ləvtar a gula aŋga hay ŋga wunkamatara haya.

⁸ Kwa waawa ta hətey cek mezəmey la, haa a rəhey. Ta', gula aŋga hay a cakalamara siya ma mbəkdakaya. Macakalakaya ha a rəhey gadakar mahura mahura maasala.

⁹ Ndəhay ma zəmam cek feted̄e he na, a fəna ndəhay gabal məfad. Fa dəba ha, Yesu a ləvtar a ndəhay a ŋga vəham a way ata hay dəba.

¹⁰ Wure wure ŋgene, a təpam ta gula aŋga hay aa kwambiwal, a diyam aa hwayak ŋga Dalmanuta.

Fariza hay aa cəfd̄amara Yesu ŋga key maazla

(Matiye 16.1-4)

¹¹ Fa dəba ha, *Fariza hay a wusmawa fa Yesu, a zlamar mekey yawa ta aŋga. A wudam a jadamara. Da ray ŋgene, aa cəfd̄amara amba a key maazla ŋga wuzda gədanj aŋga a sawa ta fa Bay Gazlavay.

¹² Yesu a səfnay ta gədanj, a gərey maja a təbmara mey aŋga ba, ta', a ləvtar: «Ndəhay masa wure kede aa cəfd̄am maazla ŋga wuzdərwa ara Gazlavay ma slərdiwa na, maja me? Ya fa ləvkwar fara fara, ya fa da key maazla ha daa ba.»

¹³ Ta', Yesu a mbəkdata Fariza hay a, a daw a mbəzey aa kwambiwal ŋga təŋgey a dey laŋgar ŋga dəhwa ŋga *Galile.

Mey-menjey da ray meesərkedey ŋga Fariza hay

(Matiye 16.5-12)

14 Daa kwambiwal a na, *gula hay ɳga Yesu ata ta peŋ pal gway. A sərfadamara ɳga handawa peŋ a dey a saba.

15 Ta', Yesu a kətata, a ləvtar: «Wam vaw fa cek ma həsla peŋ ɳga *Fariza hay, len fa cek ma həsla peŋ ɳga Bay *Herawt.»

16 Gula aŋga hay a wulkam, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Aa guzley anda kede na, maja aləkwa ma sakurwa ta peŋ daa ba daw?»

17 Yesu a səra cek masa ata maa guzlam da wuzlah ata. Da ray ɳgene, aa cəfdata, a ləvtar: «Ka wulkam da ray peŋ masa akwar ma handamawa daa ba na, maja me? Haa wure kede akwar na, ka cəndamara mey a ba cəŋga daw? Akwar na, ray manqərdfakaya.

18-19 Akwar fa nəkam dey, ama ka hətmar dey ba daw? Akwar fa jəkam sləmay, ama ka cənam sləmay ba daw? Daa masa yah ma wunkata peŋ zlam ɳgada ndəhay gabal zlam heyey na, mambəkakaya na, a rəhey gadakar we? Akwar fa sərfadamara, ba diya?»

A mbəd'damara, a ləvmar: «Gadakar hay kuraw a ray a cew.»

20 Yesu a ləvtar saya: «Daa masa yah ma wunkatara peŋ maasala ɳgada ndəhay gabal məfad' heyey na, ka rəham gadakar mahura hay ta peŋ mambəkakaya na, we?»

A mbəd'damara, a ləvmar: «Gadakar mahura mahura maasala.»

21 Ta', Yesu a ləvtar: «Ka sərfadamara cek masa yah ma ka, ama haa wure kede ka cəndamara mey masa yah maa guzlda da ray cek ma həsla peŋ kede ba cəŋga daw?»

Yesu a wurey dey ɳga ndaw-wulaf

22 Ta', Yesu ta gula aŋga hay a wusam a Betsayda. Fetede a handamawa ndaw-wulaf fa vədfa, a kamar ambahw ɳga gəsfar har fa ndaw aha amba dey aŋga a wurey.

23 Da ray ɳgene, Yesu ta', a kərza ndaw aha fa har, a dəda dərenj ta slala ha. Ta', a kar meesleb fa dey ɳga ndaw aha, a par har fa dey, aa cəfda, a ləvar: «Ka fa hətar dey dəba daw?»

24 Ndaw-wulaf a, a baŋgada dey, a ləvey: «Ya fa hətatar ndəhay, ama ata anda wudez hay ma diyam.»

25 Ta', Yesu a gəsfar har fa dey saya. Ndaw aha, dey aŋga a wurey, a hətatar cek hay maaya maaya dəba.

26 Yesu aa guzlar ɳga daw a way, a kəta, a ləvar: «Ka da daw ta Betsayda kede ba, daw a way dəagay.»

Piyer a wuzda, Yesu na, ara Kəriste

(Matiye 16.13-20; Luk 9.18-21)

27 Fa dəba ha, ata Yesu ta gula aŋga hay a diyam a slala hay masa gweegwe ta slala mahura mezəley Sezere-Fəlep. Masa ata fa diyam daa cəved' na, Yesu aa cəfdata, a ləvey: «Yah na, ndəhay a padamaya na, ɳga wa?»

28 A mbəd'damara, a ləvmar: «Ndəhay siya a ləvam kah na, *Jaŋ-Baptis. Mekele hay a ləvam kah na, *Eli, *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay zleezle. Mekele hay saya a ləvam kah na, ndaw pal dasi ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay zleezle.»

29 Ta', aa cəfdata saya, a ləvtar: «Kaa akwar may, ka ləvam yah na, wa?»

Piyer a mbəd'dara, a ləvar: «Kah na, *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ɳga ləhdata ndəhay.»

30 Ta', a kətata gula aŋga hay, a katar mey, a ləvtar: «Ka da wuzdamara mey a kede a ndaw ba.»

*Yesu aa guzley da ray meməcey anja ta masləkdəwa anja
(Matiye 16.21-28; Luk 9.22-27)*

³¹ Yesu, ta', aa sərkadata gula anja hay, a ləvtar: «Si yah, *Bəz ɳga Ndaw, ya sərey banay la ga ḋagay. Mahura hay ɳga *Jəwif hay, *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay, len *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz a rəsmaya la, fa da təbmara ara Gazlavay ma slərdiwa na, daa ba. A da kədmaya vagay, ɳga ḋar maakar a na, ya sləkdəwa la daa meməcey.»

³² A wuzdatara mey a kede, ba' a palah ta bada daa ba. Da ray ɳgene, *Piyer ta', a zəla ta cakay, a mbədfar ray.

³³ Yesu pəla! a mbədəy dey, a nəkta gula anja hay siya. Ta', a kar mey a Piyer, a ləvar: «Hway la da cakay adfaw, kah, *Sataj. Maja mewulkey akah ɳgene na, ara mewulkey ɳga Gazlavay ba, ama ara mewulkey ɳga ndaw-magədaŋ gway.»

³⁴ Ta', a zəltə ndəhay makustakaya ɳga ɳgəchamawa a cakay ata ta gula anja hay. A ləvtar: «Da ndaw a wudey ɳga səpya na, si a mbəkda mewulkey da ray ray anja, a səpya ta mevel pal, si a ɓəsa banay ma da sawa a ray a maja yah, anda yah ma da məcəy fa hwadam mazlanjalakaya.»

³⁵ Sərmara, kwa waawa ma wudey ɳga ləhda heter anja na, a key ɳgene, aa zədəda. Ama kwa waawa maa zədəda heter anja maja anja fa səpya, asaya, maja anja fa wuzey *Mey-maaya-mawiya a ndəhay na, a key ɳgene, a ləhda heter anja ha.

³⁶ Da ndaw a hətey cek hay tabiya masa anja ma wudey da bəla kede, ama taa zədəda heter anja sem na, cek hay a tabiya ɳgene, ta ləhdamara ndaw a la daw?

³⁷ Yaw, ndaw a gwa ɳga mbədə heter anja ta cek ba.

³⁸ Kwa waawa ma paya hwaray, da daa ba, ma key hwaray ɳga təba mey adfaw fa mey ɳga ndəhay da bəla wure kede masa ma mbəkdamara Bay Gazlavay sem ta masa ma kam mebərey kede na, yah, Bəz ɳga Ndaw, ya par hwaray la ta pas masa yah ma da vəhwa ta gədanj ɳga Papay len ta maslan anja hay.»

9

¹ Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, ndəhay siya da wuzlah akwar fedə, fa da məcam daa ba, si ata ma hətmar Bay Gazlavay fa wey ta gədanj anja la ḋagay.»

*Gula hay ɳga Yesu a hətmatar ata Eli ta Mawiz faa guzlam ta Yesu
(Matiye 17.1-13; Luk 9.28-36)*

² Dar maakkaw fa dəba ha na, Yesu ta', a zəltə ata *Piyer, *Jak, len *Jan, a ɳgəlta aa ray ɳga anqwa maazəma daa slam aha, a njam taava ata fetedə. Yesu pəla! a mbədəy fa dey ata.

³ Zana anja a tərey mabara, a wedey ndəd-nded. Mewedey ɳga zana ha ɳgene na, kwa ndaw da bəla kede ma gwa ɳga pəra zana ha ɳga wedey kəne daa ba.

⁴ Wure wure ɳgene, gula anja hay maakar heyey, a hətmatar ata *Eli ta *Mawiz, ndəhay ɳga Gazlavay zleezle, faa guzlam ta Yesu.

⁵ Da ray ɳgene, Piyer aa guzlar a Yesu, a ləvar: «Bay ala, maaya na, ya njakwa fedə. Ya da kərcam slam hay maakar, pal ɳgada kah, pal ɳgada Mawiz, pal ɳgada Eli.»

⁶ Piyer aa guzley anda kede na, maja mandərzay fa katar kalah, a səra mey masa aa maa guzlda ba.

⁷ Ta', mekwtena a sərtata. Daa mekwtena he na, a cənam day ma ləvey: «Kede he ara Bəzey adfaw masa yah ma wufa kalah. Jəkfamar sləmay!»

8 Wure wure ŋgene, *gula hay ŋga Yesu a, a nəkam dey ta cakay, ama a hətmatar ndəhay a saba, si a hətam na, Yesu pal taava aŋga da cakay ata.

9 Masa ata fa bərn̄gamawa da aŋwa ha na, Yesu a kətata, a ləvtar: «Cek masa akwar ma hətmərwa kede na, ka da wuzdamara a ndaw ba səlak, haa kasl pas masa yah, *Bəz ŋga Ndaw, ma da sləkdawa daa meməcey.»

10 Gula hay ŋga Yesu a, a təbmara mekətey a kede, ama aa cəfdam vaw da wuzlah ata, a ləvam: «Masləkdawa daa meməcey na, mey a, a wudey ŋga ləvey na, kwara?»

11 Ta', aa cəfdamara Yesu, a ləvmar: «Ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz, a ləvam si Eli a sawa la teesed da ray *Kəriste na, maj a me?»

12 Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Ahaw, fara fara Eli a sawa la teesed ŋga diyta cek hay cəpa maaya maaya. Mawuzlalakaya daa derewel ŋga Gazlavay, a ləvey, Bəz ŋga Ndaw, a sərey banay la ga, ndəhay a rəsmara la. Akwar fa sərfadamara mey a kede daw?»

13 Yaw, ya fa ləvkwar Eli na, ta sawa cay. Anda derewel ŋga Gazlavay ma ləvey da ray a zleelze na, ndəhay ta kamar cek maaya ba la anda ata ma wudsam.»

Yesu a bada cek da ray bəzey
(Matiye 17.14-21; Luk 9.37-43a)

14 Ata Yesu ta ata *Piyer, *Jak, leŋ *Jan a ŋgəcham gweegwe ta *gula hay ŋga Yesu siya zlam-letek. Fetede a hətam ndəhay ga da cakay gula hay a. *Ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz daha fetede, fa kam yawa ta gula hay zlam-letek e.

15 Masa ndəhay heyey ma hətmar Yesu la na, wure ŋgene ata cəpa a rəzlam, a wusam vaw ŋgada fa aŋga amba a camar har.

16 Yesu aa cəfdara gula aŋga hay fetede, a ləvtar: «Ka kam yawa ta ndəhay kede na, da ray me?»

17 Ndaw pal da wuzlah ndəhay makustakaya heyey aa guzlar, a ləvar: «Bay adaw, ya ta handakawa bəzey adaw la. Aŋga ta cek da ray, fa təka ŋgaa guzley.

18 Kwa daa wura daa wura masa cek aha ta zlar la na, a təd̄da a hwayak, mangwafakw a bawa da mey, aa pəd̄ey sler, vaw aŋga a mberey. Ya ta cacəfdara gula akah hay la amba a badamara cek aha na, ama ta gwamara daa ba.»

19 Ta', Yesu a mbəddatara a ndəhay a, a ləvtar: «Akwar səkway ŋga ndəhay ma pamaya ŋga ndaw akwar fara fara ba kede. Ya da njey ta akwar na, haa ta vara? Ya da bəskwar na, haa ta vara? Yaw, handamiwa bəzey a.»

20 Ta', a handamara bəzey a fa Yesu. Masa bəzey a ma hətar Yesu na, wure ŋgene, cek aha aa wasada. Ta', bəzey a, a təd̄ey a hwayak, a pətkweley da hwayak, mangwafakw a bawa da mey.

21 Ta', Yesu aa cəfda papaŋ ŋga bəzey a, a ləvar: «Cek aha a zlar anda kede na, dəga ŋga vara?»

Papaha a mbəddara, a ləvar: «A zlar dəga daa bəzey.

22 Ta pas mekele cek aha, a təd̄da aa awaw, da daa ba, a təd̄da aa yam amba a kəd̄a vagay. Da ka gwa ŋga bəla cek da ray bəzey a na, ambahw, sərfandar dey-ceceh, jənndar may taw!»

23 Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ka ləvey da ya gwa ŋga bəla na, maj a me? Ya gwa ya key cek hay cəpa ŋgada ndaw ma paya ŋga ndaw aŋga fara fara.»

24 Wure ŋgene, papaŋ ŋga bəzey a, a wudey, a ləvey: «Ya fa paka ŋga ndaw adaw fara fara, ama aŋga ta banay ŋgada yah, si ka jənya ŋga paka ŋga ndaw adaw ma fəna.»

²⁵ Masa Yesu ma nəkta ndəhay ga fa hwamawa ḥga nəkey cek masa aa ma ka na, a babəcar a cek da ray bəzey a heyey, a ləvar: «Kah, cek ma təka bəzey kede ḥgaa guzley, ma təka ḥga jəkey sləmay, ya fa ləvka, bey, daw! Ka da vəhwə a ray a saba!»

²⁶ Ta', cek aha, a zlar saya, a wudey ta gədanj. Aa wasada bəzey a ta gədanj, a tədəda a hwayak. Cek aha, a bey da ray bəzey a. Ndəhay ga da cakay a, a ləvam: «Bəzey a ta məcəy sem.» Aa guzlam anda kede na, maja bəzey a, ta bərzley sem.

²⁷ Ama Yesu a kərza fa har, a sləkdsada. Ta', bəzey a, a lecey.

²⁸ Yesu ta', a daw a way. Masa ata taava ata ta gula aŋga hay da way na, gula aŋga hay a, aa cəfdamara, a ləvmar: «Ala ta gwamara ḥga badamara cek da ray bəzey a daa ba na, maja me?»

²⁹ Yesu a mbədədatara, a ləvtar: «Iḥga bey cek anda kede da ray ndaw na, si ta medərey-dan̄gay a Bay Gazlavay gway.»

Yesu aa guzley saya da ray meməcəy aŋga ta masləkdəwa aŋga

(Matiye 17.22, 23; Luk 9.43b-45)

³⁰ Ata Yesu ta gula aŋga hay a sləkdsam daa slam aha ḥgene, a diyam taa hwayak ḥga *Galile a Kapernayum. Yesu a wudey ndəhay a sərmara a lawa dama ba,

³¹ maja aŋga faa sərkadata gula aŋga hay. Daa meesərkey a na, a ləvtar: «A da kərzamaya, yah, *Bəz ḥga Ndaw. A da vəldamaya a har ndəhay. Ndəhay a, a da kədfmaya vagay, ama ḥga dar maakar a na, ya sləkdsawa la daa meməcəy.»

³² Ama gula aŋga hay ta cəndamara mey masa Yesu maa guzldatara ḥgene daa ba. Asaya, a zluram ḥgaa cəfdamara mey a.

Mahura dasi gula hay ḥga Yesu na, wa?

(Matiye 18.1-5; Luk 9.46-48)

³³ Ata Yesu ta gula aŋga hay a wusam a Kapernayum, a mbəzam a way. Masa ata da way a na, Yesu aa cəfdata, a ləvtar: «Iḥga fene, ka kam yawa daa cəved na, da ray me?»

³⁴ Ama a njam teete, maja daa masa ata daa cəved na, ta kam yawa la da wuzlah ata, a ləvam: «Mahura dasi aləkwa na, wa?»

³⁵ Yesu, ta', a njey ta njey, a zəlta gula aŋga hay kuraw a ray a cew, a ləvtar: «Da ndaw a wudey a key mahura da ray ndəhay na, si a pa ray aŋga ḥga mecəhe, a jənta ndəhay tabiya.»

³⁶ A ley bəzey mecəhe, a lacada a wuzlah ata. A kərza bəzey a fa har, ta', a ləvtar a gula aŋga hay:

³⁷ «Nəkmara bəzey masa yah ma kərza kede. Yaw, kwa waawa ma təbey bəzey * anda bəzey mecəhe kede maja a wudya na, ndaw aha a key ḥgene, a təbey yah, ray adaw. Asaya, kwa waawa ma təbeyna, a təbey ḥgene, yah pal taava adaw ba, ama a key a təbey Bay Gazlavay ndaw ma slərdiwa may.»

Ndaw masa-gəra aləkwa ba na, ara jam aləkwa

(Luk 9.49-50)

³⁸ *Jaŋ aa guzlar a Yesu, a ləvar: «Bay ala, ala ta hətam ndaw daha la fa bəley malula da ray ndəhay ta mezəley akah. Ya wudsam ḥga təkmara maja ara ndaw da wuzlah aləkwa ba.»

³⁹ Yesu a mbədədatara, a ləvtar: «Ka da təkmara ba, maja da ndaw a gwa mekey maazla maaya ta gədanj ma sawa ta mezəley adaw na, ndaw aha fa daa guzley mey maaya ba da ray adaw na, daa ba.

⁴⁰ Anda kede, ndaw masa aŋga masa-gəra aləkwa ba na, ara jam aləkwa.

9:27 9.27 5.41 9:30 9.30-32 8.31 9:33 9.33-34 Lk 22.24 9:35 9.35 10.43-44; Mt 20.26-27; Lk 22.26 * 9:37

9.37 bəzey: Fede Yesu a wudey ḥgaa guzley da ray bəzey daada ba, ama aa guzley da ray kwa waawa masa ta gədanj pəreh. 9:37 9.37 Mt 10.40; Lk 10.16; Jaŋ 13.20 9:40 9.40 Mt 12.30; Lk 11.23

41 Yaw, ya fa ləvkwar fara fara, ndaw ma jənkwar ta cek nekədey, kwa a vəlkwar yam ɳga sey maja akwar ndəhay adaw hay na, Bay Gazlavay a pəlra mawurbay anja la.»

Pam leŋgesl fa cek ma hendey ndaw aa mebərey

(Matiye 18.6-9; Luk 17.1-2)

42 «Kwa waawa ma betey ndaw pal dasi ndəhay ma təba mey adaw hay kefə ɳga key mebərey na, ɳgada anja na, ɳgama ata ma jəwmar anjwa mahura a dəy, ma kəzlamara aa bəlay.

43 Anja da har akah, fa həldaka ɳga key mebərey na, dəsla har a. Ngama kah ma hətey heter mendəvey ba ta har pal, da ray kah ma da mbəzey aa awaw mendəvey ba masa daa vəged ɳga awaw magaza ta har akah hay cewete. [

44 Fetede, “mətal ma zəmey ndaw fa da ndəvey daa ba, awaw fa da məcey daa ba.”]

45 Da salay akah, fa həldaka ɳga key mebərey na, dəsla salay a. Ngama kah ma hətey heter mendəvey ba ta salay pal, da ray kah ma da mbəzey aa vəged ɳga awaw magaza ta salay akah hay cewete. [

46 Fetede, “mətal ma zəmey ndaw fa da ndəvey daa ba, awaw fa da məcey daa ba.”]

47 Da dey akah, fa həldaka ɳga key mebərey na, wuzlka dey a. Ngama kah ma mbəzey ta dey pal aa slam masa Gazlavay ma wey da ray ndəhay anja hay da vad, da ray kah ma da mbəzey aa vəged ɳga awaw magaza ta dey akah hay cewete.

48 Fetede, “mətal ma zəmey ndaw fa da ndəvey daa ba, awaw fa da məcey daa ba.”

49 «Sərmara, Gazlavay a jada ndaw anja maaya, da daa ba, maaya ba na, ta awaw lenj ta manda †.

50 Manda na, ara cek maaya. Ama da manda ha a cərey saba na, ya da kadakwa amba a cərey saya na, kwara? Akwar na, kam maaya a ndəhay anda manda ma cərda cek. Njam ta zazay da wuzlah akwar, ka da təram vaw ba.»

10

Yesu a wuzey mey da ray mebəley ɳgwas

(Matiye 19.1-12; Luk 16.18)

1 Yesu a sləkdey da slala Kapernayum, a daw aa hwayak ɳga *Jude da dey laŋgar ɳga wayam ɳga Jurdeŋ. Ndəhay a kusam ga a cakay a saya. Aa faa sərkadata anda aa ma ka mandaw mandaw.

2 *Fariza hay a diyam fa vəða, amba a jadamara. Aa cəfdamara, a ləvmar: «Kwakwas aləkwa a vəley cəved a ndaw ɳga bəla ɳgwas anja daw?»

3 Yesu a mbəddata, a ləvtar: «*Mawiz a ləvkwar ɳga key na, kwariya?»

4 Fariza hay a, a ləvmar: «Mawiz a ləvey da ndaw a wudsey ɳga bəla ɳgwas anja na, si a wuzlalar dərewel ɳga bəla ɳgwas anja ha dəgag, fa dəba ha, a bəla.»

5 Yesu a ləvtar: «Sərmara, Mawiz a wuzlala *mewey a ɳgene na, maja mevel akwar maaya ba, ka gəmam ɳga təbmara mey ɳga Gazlavay ba.

6 Daa mezley ɳga bəla, “Gazlavay a ləmwā na, zel ta ɳgwas”, ba diya?

9:43 9.43 Mt 5.30 **9:47 9.47** Mt 5.29 **9:48 9.48** Iz 66.24 † **9:49 9.49** Gazlavay a jadata ndəhay ta cek hay mekele mekele daa menjey ata da bəla masa ta banay ga. Mey a kefə a wudsey ɳga ləvey ndəhay ma rəsmara Gazlavay ma da səram banay, da daa ba, a wudsey ɳga ləvey ndəhay ɳga Yesu ma da təram maaya ma fəna ma fəna ta fa banay a. (Nəka Iz 48.10; Rm 5.3-5; Jak 1.2-4; 1Pi 1.6-7.) «Awaw» a wudsey ɳga ləvey mesərey banay ga, da daa ba, menjey daa awaw ɳga sərmataw. «Manda» na, Jəwif hay a kamara fa cek meewurey ɳgada Gazlavay.

9:49 9.49 Lev 2.13 **9:50 9.50** zazay: Lk 2.14; 1Tes 5.13; Rm 12.18 **10:1 10.1** Lk 9.51 **10:3 10.3-4** Mt 5.31

10:6 10.6 MC 1.27

7 "Maja ñgene, ndaw-mezole a mbékda papaha ta mamaha, amba a cémam ta ñgwas anja.

8 Ata cewete, a tèram anda ndaw pal." Anda kede, ata ndəhay cew saba, ama ata anda ndaw pal.

9 Yaw, cek masa Gazlavay ma cëma sem anda kede na, ndaw a da wunka ba.»

10 Fa dëba ha, masa ata Yesu ta gula anja hay ma vëham cay a way na, gula anja hay aa cëfdamara saya da ray mebëley ñgwas.

11 Yesu a lëvtar: «Kwa waawa ma bëla ñgwas anja, fa dëba ha, a ley mekele na, ndaw aha a key ñgene, a ley vaw saw da palah, a key a kar cek maaya ba ñgada ñgwas anja mahura.

12 Ngada ñgusay may, da ñgwas a mbékda zel e, a daw asi ndaw mekele na, ñgwas aha a key ñgene, a ley vaw saw da palah.»

Yesu a pëstar mey a bëza hay

(Matiye 19.13-15; Luk 18.15-17)

13 Ndəhay a handamata bëza hay fa Yesu amba a patar har a ray, a pëstar mey. Ama gula anja hay a kamatar mey a ndəhay a.

14 Masa Yesu ma nëka cek masa gula anja hay ma kamara ha na, a mbafar ba, ta', aa guzltar, a lëvtar: «Mbëkdamatérwa bëza hay ñga samawa fa yah! Ka da tèkmata ba, maja Gazlavay fa wey da ray ndəhay masa anda bëza hay a.

15 Ya fa lëvkwar fara fara, da ndaw fa tèba Bay Gazlavay ñga wey da ray a anda bëzey mecëhe ma tèba daa ba na, ndaw aha fa da mbëzey a wuzlah ndəhay masa Gazlavay ma wey da ray ata na, daa ba.»

16 Ta', a lata bëza hay a, a har anja, a patar har a ray, a pëstar mey.

Ndaw masa-zleley aa cëfda Yesu da ray mehëtey heter mendëvey ba

(Matiye 19.16-30; Luk 18.18-30)

17 Masa Yesu fa da daw aa slam mekele na, gula daha a hawa fa anja, a regedey fa mey anja, ta', a lëvar: «Bay adaw, ndaw masa maaya, ya da key amba ya hëtey heter mendëvey ba na, me?»

18 Yesu, ta', a lëvar: «Ka zëlya ndaw maaya na, maja me? Ndaw maaya na, Gazlavay pal taava anja.

19 Yaw, ka sëra *mewey hay ñga Gazlavay, ba diya? Ara mey ma lëvey: "Ka da këdey ndaw vagay ba, ka da ley vaw saw da palah ba, ka da leley ba, ka da mbërzley a ray ndaw ba, ka da tèkney cek ñga ndaw ba, natar ray ñgada ata papakw ta mamakw."»

20 Ndaw a, a mbëddara, a lëvar: «Bay adaw, dëga yah daa zariya adaw, ya ta zlëbta mewey hay a ñgene daa ba sëlak.»

21 Yesu a nëka ndaw aha, a wud'a, ta', a lëvar: «Cek pal ma mbékaka daha ñga key. Anda kede, daw, hëdkadata cek akah hay tabiya, wunkatara dala ha a masa-viya hay. Da ka ta ka la këne na, ka da hëtey zleley fa Gazlavay da vad. Masa kah ma vëldataral dala ha cay a masa-viya hay na, sawa, sëpya.»

22 Masa ndaw a ma cënda mey a kede la na, a ndërb'a dey, a daw, anja ta meesëmey daa ba, maja anja ta zleley ga, a wudsey a vëlda a ndəhay mekele ba.

23 Yesu a nëkta gula anja hay da cakay a, ta', a lëvtar: «Anja ta banay ga ñgada ndëhay masa-zleley amba a tèbmara Gazlavay ñga wey da ray ata.»

24 Gula anja hay a rëzlam ga da ray mey a. Ama Yesu a lëvtar saya: «Bëz adaw hay, anja ta banay ñgada ndaw amba a tèba Bay Gazlavay ñga wey da ray a *.

²⁵ Ahaw, anga ta banay ɳgada slagwama ɳga mbəzey taa vəged ɳga baatal. Ama anga ta banay ga ma fəna saya ɳgada ndaw masa-zleley ɳga təba Bay Gazlavay ɳga wey da ray a.»

²⁶ Gula anga hay a rəzlam ta gədanj ta gədanj, aa cəfdam vaw da wuzlah ata, a ləvam: «Da anda kede na, ma da ləhey daa mebərey na, wa?»

²⁷ Da ray ɳgene, Yesu a nəkta, a ləvtar: «Meləhey daa mebərey na, ara cek masa ndaw-magədanj ma gwa ɳga ka ba. Ama Gazlavay a gwa ɳga ləhda ndaw majə anja na, a gwa a kata cek hay tabiya.»

²⁸ *Piyer a ləvar a Yesu: «Yaw, ala na, ya ta mbəkdamatərwa cek ala hay sem cəpa, amba ya səpmaka.»

²⁹ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ya fa ləvkwar fara fara, da ndaw a mbəkdərwa way anja, da daa ba, a mbəkdatərwa məlmaha hay, dam-mamaha hay, mamaha, papaha, bəz anja hay, da daa ba, a mbəkdatərwa ley anja hay, amba a səpya, asaya amba a wuzey *Mey-maaya-mawiya na,

³⁰ ndaw aha, daa masa anja da bəla na, a hətey cek hay a la ma fəna, a key dey temere a ray cek hay masa anja ma mbəkdatərwa ha. Anda meləvey, a da hətey way hay, məlmaŋ hay, dam-mamaŋ hay, mamaŋ hay, bəza hay, ta ley hay mekele mekele saya. Asaya, ndəhay a sərdamara banay la ga majə mey adaw. Fa dəba ɳga mendəvey ɳga bəla na, a hətey heter mendəvey ba la saya.

³¹ Yaw, ndəhay ga ma təbmara mey adaw ɳgeeme, a da vəham fa dəba. Asaya, ndəhay masa fa dəba, a da diyam fa mey.»

*Yesu aa guzley ɳga dey maakar da ray meməcəy anja ta masləkdəwa anja
(Matiye 20.17-19; Luk 18.31-34)*

³² Ata Yesu ta ndəhay mekele, ata daa cəved ma daw a *Jeruzelem. Yesu fa daw fa mey ɳga gula anja hay. Gula anja hay a, ray ata fa həbey majə a sərmara Yesu a da sərey banay da Jeruzelem, ama anja fa daw a Jeruzelem e cəŋga. Asaya, ndəhay mekele masa ma səpmatar wurzay na, fa diyam ta mandərzay daa dey. Yesu a ɳgəltə gula anja hay kuraw a ray a cew saya ta cakay, aa guzltar da ray cek masa ma da hətfar.

³³ A ləvtar: «Ehe, aləkwa fa nakwa a Jeruzelem. Fetedə na, yah, *Bəz ɳga Ndaw, a da vəldamaya a har *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ta *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz. A da kamaya sariya ɳga kədəy vagay, a da vəldamaya a har ndəhay ma təba mey ɳga Gazlavay ba.

³⁴ Ndəhay a na, aa saŋgəram la a ray adaw, a təfmaya meesleň la aa dey, a slədmaya la ta laway. Fa dəba ha, a kədmaya la vagay. ɳga dər maakar a na, ya sləkdəwa la daa meməcəy.»

*Ata Jak ta Jan a səpam ɳga key mahura
(Matiye 20.20-28)*

³⁵ Fa dəba ha, *gula hay ɳga Yesu masa bəza hay ɳga Zebede, ata *Jak ta *Jan, a samawa fa Yesu, a ləvmar: «Bay ala, ya wudam ka kandar cek masa ala ma daa cəfdamaka.»

³⁶ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Ka wudam ya kakwar na, me?»

³⁷ A mbəddamara, a ləvmar: «Ya wudam ta pas masa kah ma da zəma bay akah na, pəskandar mey amba ndaw pal a njey ta har-zəmay akah, ndaw lanjar a njey ta har-gula akah.»

38 Maja njene, Yesu a lëvtar: «Ka sërmara cek masa akwar maa cëfdam ba. Ka gwamara njga sëram banay la anda yah ma da sëra daw? Da daa ba, ka gwamara njga bësmara banay la anda yah ma da bësa daw?»

39 A mbëdëdamara, a lëvmar: «Ahaw, ya gwamara.»

Yesu a lëvtar: «Ahaw, ka sëram banay la anda yah ma da sëra. Ka bësmara banay la anda yah ma da bësa.»

40 Ama njga njey ta har-zëmay adaw, da daa ba, ta har-gula adaw na, ara yah ma da dësla mey a njene ba. Ara Gazlavay ma da diyta slam hay a njene njada ndëhay masa aa ma walata.»

41 Fa dëba ha, masa gula aŋga hay siya kuraw ma cëndamara mey a na, a cam mevel a ray ata Jak ta Janj.

42 Da ray njene, Yesu a zëlta tabiya, a lëvtar: «Ka sërmara da wuzlah ndëhay da bëla kede na, bay hay daha. Bay hay a na, fa wam da ray ndëhay ta gëdanj, asaya, mahura hay mekele fa wam da ray ndëhay ta cëved e ba.»

43 Ama da wuzlah akwar na, a da key kène ba. Yaw, da ndaw da wuzlah akwar a wudey njga key mahura na, si a tërey ndaw ma ka slëra akwar.

44 Asaya, da ndaw da wuzlah akwar a wudey njga key *bay-ray na, si a tërey anda beke njga ndëhay cëpa.

45 Maja, yah, *Bëz njga Ndaw, ya sawa a bëla na, amba ndëhay a kamaya slëra ba. Ama ya sawa na, amba ya katar slëra a ndëhay, ya vëlda heter adaw njga lëhey ndëhay ga daa mebërey.»

Yesu a wurey dey njga ndaw-wulaf

(Matiye 20.29-34; Luk 18.35-43)

46 Ata Yesu ta gula aŋga hay a wusam a Jerikwaw, a mbëzam a slala ha. Fa dëba ha, masa Yesu fa bam da slala ha ta gula aŋga hay lej ndëhay ga heyey na, ndaw-wulaf daha mezëley Bartime, ara bëzey njga ndaw mezëley Time. Ndaw-wulaf a na, manjakaya fetedé, fa rëkey da mey-cëved.

47 Masa aŋga ma cënda ara Yesu, ndaw *Nezeret, ma daw taa cëved e na, a wudey, a lëvey: «Yesu, *Bëzey njga Davit, ambahw sërfaya dey-ceceh, may taw!»

48 Ndëhay ga heyey a kamar mey, a lëvmar njga njey teete, ama ndaw-wulaf a, a wudey ta gëdanj cëŋga, a lëvey: «Bëzey njga Davit, ambahw sërfaya dey-ceceh, may taw!»

49 Yesu ta', a lecey, a lëvtar a ndëhay da cakay a: «Zëlmérwa ndaw aha.»

Ta', ndëhay a, a zëlmérwa, a lëvmar: «Dëka mevel, lecey, Yesu fa zëlka.»

50 Anda kede, aa zakada gwedeere aŋga, përtal! a lecey, a daw fa Yesu.

51 Ta', Yesu aa cëfda, a lëvar: «Ka wudey ya kaka na, me?»

Ndaw-wulaf a, a mbëdëdara, a lëvar: «Bay adaw, ya wudey ka wuryawa dey adaw amba ya hëtar dey cëŋga.»

52 Yesu a lëvar: «Dey akah ta wurey cay, maja kah ma paya njga ndaw akah fara fara. Wure kede, daw.»

Wure wure njene, dey aŋga ta', a wurey, a hëtar dey dëba. Ta', a sëpa Yesu daa madaw aŋga.

11

Yesu a daw a Jeruzelem anda bay

(Matiye 21.1-11; Luk 19.28-40; Jan 12.12-19)

¹ Ata Yesu ta gula aŋga hay fa diyam aa berney ḥga *Jeruzelem. Masa ata gweegwe ta berney a na, a wusam gweegwe ta slala Betfaje lej ta slala Betani da rav Aŋgwa ḥga *Awliviyē. Ta', Yesu, a slorey gula aŋga hay cew teesed ḥgada slala ha.

² A ləvtar: «Diyam a slala fa mey akwar katay. Da akwar ma wusam la a slala ha na, ka hətfam bəz-zəŋgwaw majəwkaya la fetede masa kwa ndaw ta təpey a ray a daa ba aran. Pəskamərwa, handamərwa fede.

³ Da ndaw aa cəfdakwar, a ləvey ka pəskamara zəŋgwaw a ḥga key me na, ka mbəddamara, ka ləvmar: "Bay Mahura a wudey. A da vəhdakawa wure kede."

⁴ Da ray ḥgene, a diyam, a hətfamar bəz-zəŋgwaw a, majəwkaya da mey-cəved gweegwe ta mey-mbew. A pəskamərwa.

⁵ Ndəhay nekədsey da wuzlah ndəhay fetede dahanaa cəfdamata, a ləvmatar: «Ka pəskamara zəŋgwaw a na, keme?»

⁶ A mbəddamatara, a ləvmatar: «Bay Mahura a wudey. A da vəhdakwara wure kede.» Ta', ndəhay a, a mbəkdamata ḥga diyam ta zəŋgwaw a.

⁷ A handamərwa zəŋgwaw a heyey a Yesu. A ciymata zana ata hay a ray zəŋgwaw a. Ta', Yesu a təpey a ray a.

⁸ Ndəhay ga malacatakaya daa cəved ḥga cey ray ta Yesu, a ciyam zana ata hay aa cəved e ḥga həslmar ray. Ndəhay mekele a diyam a bəzlhamawa mey-har ḥga wudez hay da ley, a pamata aa cəved e may.

⁹ Ndəhay fa diyam fa mey aŋga, ndəhay mekele hay fa diyam fa dəba aŋga. Ata tabiya fa wudam, a ləvam: «*Hawzana! Həlmakwa Bay Gazlavay! Anja Bay Gazlavay ḥga pəsar mey a ndaw masa aa ma slərdərwa ta mezəley aŋga.

¹⁰ Anja Bay Gazlavay ḥga pəsar mey a bay ma da wey aa slam a ḥga Bay *Davit, papaŋ ḥga papa aləkwa zleelze. Həlmakwa Bay Gazlavay da vad!»

¹¹ Ta', Yesu a mbəzey aa berney ḥga Jeruzelem. A daw aa *Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay. A saŋgalata cek hay cəpa da hwad a. Ta', a diyam ta gula aŋga hay kuraw a ray a cew a Betani maja gweegwe tavad cay.

Mey da ray wudez manjar babəza (Matiye 21.18-19)

¹² Peperek e, ata Yesu ta gula aŋga hay a sləkdam da Betani heyey. Daa ḥgene, may fa car a Yesu.

¹³ Masa ata fa diyam daa cəved na, Yesu a hətey wudez da dəren, wudez e madfadakaya. Ta', a daw a cakay a amba a nəka da babəza fa wudez e dahanā. Ama, a hətfey fa wudez e na, si gwaslaf gway, babəza fa vəda daa ba, maja ara kiya meyey babəza ba.

¹⁴ Da ray ḥgene, Yesu a nəsa wudez e, a ləvey: «Anja wudez kede ḥga yey babəza saba ḥga sərmataw.»

Masa aŋga maa guzley anda kede na, gula aŋga hay ta cəndamara mey a la.

Yesu a bəlta ndəhay daa Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay (Matiye 21.12-17; Luk 19.45-48; Jan 2.13-22)

¹⁵ Ata Yesu ta gula aŋga hay, a wusmawa a *Jeruzelem. Yesu a mbəzey aa papalah ḥga *Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay. Fetede na, ndəhay fa kam luma. Maja ḥgene, ta', a bəlta ndəhay ma hədkadam cek hay lej ndəhay ma hədkam cek hay. A bəlta slam hay ḥga ndəhay ma mbəda dala ta jaŋga hay ḥga ndəhay ma hədkadam makurgwadakw hay.

¹⁶ Asaya, Yesu a vəley cəved kwa ḥgada waawa ḥga daw ta cek hay wura wura taa papalah ḥga Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay a ba.

¹⁷ Da ray ñgene, a saserkadata ndəhay, a ləvey: «Mawuzlalakaya daa derewel ñga Gazlavay, Gazlavay a ləvey: "Way adaw na, ara way amba ndəhay da bəla tabiya a dərmaya dangay da hwad a." Ama akwar na, ka tərdamara way a kede ñga slam ñga mayal hay!»

¹⁸ Masa *bay-ray hay ñga ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay ta *ndəhay maa sərkada kwakwas ñga Mawiz ma cəndamara mey masa Yesu ma kada kede na, a səpam cəved ñga kədmara vagay maja ata fa zluram ta anga. A zluram na, maja ndəhay ga fa rəzlam da ray mey masa anga maa sərkadatara.

¹⁹ Masa tavad ta key cay na, ta', Yesu a bamawa ta gula anja hay daa berney ñga Jeruzelem e.

*Mey da ray wudez masa Yesu ma nəsa heyey
(Matiye 21.20-22)*

²⁰ Peperek e, masa ata Yesu ta gula anja hay fa diyam taa cəved ma daw a *Jeruzelem na, a hətmar wudez manjar babəza heyey ta kweley sem haa kasl fa slaslalay a.

²¹ *Piyer a sərfada masa Yesu ma nəsa wudez e heyey, ta', a ləvar a Yesu: «Bay Mahura, nəka wudez masa kah ma ləvey ñga yey babəza saba heyey na, ta kweley sem.»

²² Da ray ñgene, Yesu a ləvtar: «Pamara Gazlavay ñga ndaw akwar fara fara mandaw mandaw.

²³ Ya fa ləvkwar fara fara, ndaw a gwa a ləvar a anjwa mahura: "Sləkdey la fedə, kəzley aa bəlay." Da ndaw aha anja ta mewulkey cew cew daa ba, asaya, da anja fa wulkey fara fara daa mevel anja Gazlavay a da kara cek masa anja maa cəfdə na, Gazlavay a kara la.

²⁴ Maja ñgene, ya fa ləvkwar, da akwar fa dəram dangay a Gazlavay ñgaa cəfdəy cek, asaya, da akwar fa wulkam daa mevel akwar Gazlavay a vəldakwara cek aha la na, Gazlavay a vəldakwara cek aha la, kwa kaa cəfdəm meeme daa medərey-dangay akwar.

²⁵ Yaw, da akwar fa dəram dangay a Gazlavay, mevel akwar fa cey a ray ndaw na, mbəkdamara mebərey ñga ndaw aha, amba Papakw akwar masa da vad a mbəkdakwara mebərey akwar may. [

²⁶ Ama da ka mbəkdamatara mebərey ñga ndəhay ba na, Papakw akwar masa da vad a mbəkdakwara mebərey akwar daa ba may.]»

*Ma vəldara gədan a Yesu na, wa?
(Matiye 21.23-27; Luk 20.1-8)*

²⁷ Ata Yesu ta gula anja hay a vəhmawa a *Jeruzelem saya. Masa Yesu fa pəkey daa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay na, *bay-ray hay ñga ndəhay ma ka kwakwas, ta *ndəhay maa sərkada kwakwas ñga Mawiz, lenj mahura hay ñga *Jəwif hay a diyam fa anja.

²⁸ Aa cəfdəmara, a ləvmar: «Ma ləvka ñga kata cek hay a kede na, wa? Ma vəlka cəved ñga kata na, wa?»

²⁹ Ta', Yesu a mbədədatara, a ləvtar: «Amba yaa cəfdəkwar mey pal. Da akwar ta mbədəməwa mey a la na, ya kadakwara ndaw ma vəldiwa cəved ñga kata cek hay a kede la may.

³⁰ Yaw, ma slərdərwa *Jan-Baptis ñga katar *baptem a ndəhay na, wa? Gazlavay daw, da daa ba, ndəhay daw? Mbədəməwa mey!»

³¹ Da ray ñgene, ndəhay a, a slam yawa da wuzlah ata, a ləvam: «Ya da mbəddakwa aa mey anja ha na, kwara? Da ya ləvkwa: “Ara Gazlavay ma slərdərwa” na, a da mbəddandakwara, a ləvey: “Kaa ka təbmara mey ñga Jan-Baptis a ba na, maja me?”

³² Ama da ya ləvkwa: “Ara ndəhay ma slərdamərwa” na, ndəhay makustakaya da cakay aləkwa fa da təbmara daa ba.»

Yaw, mahura hay a na, fa zluram ta ndəhay, maja ata cəpa a wulkam Jan-Baptis ara *ndaw ma təla mey ñga Gazlavay fara fara.

³³ Da ray ñgene, a mbəddamara a Yesu, a ləvmar: «Ya sərmara ba.»

Ta', Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Yaw, da anda kede na, ya fa da kadakwara ndaw ma vəlya cəved ñga kata cek hay a kede na, daa ba may.»

12

*Mey-mençey da ray ndəhay ma təbmara Yesu ba
(Matiye 21.33-46; Luk 20.9-19)*

¹ Fa dəba ha, Yesu a ñgatar mey, a ləvtar:

«Ndaw daha a key jerne ñga wudez mezəmey. Ta', a zləba jerne he tabiya. A dsiyey slam ñga dəcey babəza ñga wudez e. A ləmey way magəlkaya maazəma ñgada ndaw ma jəda jerne he. Fa dəba ha, a həley ndəhay aa jerne anja ha ñga key sləra da hwad a. Ta', a daw aa slam dərenj.

² Masa kiya mençey babəza ñga wudez e ta wuswa cay na, a slərey gula anja pal da wuzlah madərlam anja hay aa jerne he amba a təbra babəza maala ñga anja.

³ Ama ndəhay ma ka sləra daa jerne he a kərzamara madərlam a, a slədmara, a bəlmara a way, ta har ba' kəne.

⁴ Ta', bay ñga jerne he, a slərey madərlam anja mekele fa ata. Ndəhay a, ta', a slənmar ray, a cədmara. Ta', a bəlmara.

⁵ Fa dəba ha, bay ñga jerne he, a slərey madərlam anja mekele saya. Ndəhay a, a kədmara vagay. Anda kede, a slərey madərlam anja hay mekele mekele, ama ndəhay a, a slədmata siya hay, asaya, a kədmata siya hay vagay.

⁶ Ndaw pal mambəkakaya ñga slərey na, ara bəzey anja mawudkaya kalah. A slərey ñga madagway-dakw na, bəzey anja ha. A wulkey daa ray anja, a ləvey: “Fara fara a namar ray la a bəzey adaw.”

⁷ Ama, masa bəzey a fa daw gweegwe ta jerne he na, ndəhay ma ka sləra ha a hətmar, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: “Ehe, ndaw ma sawa katay na, ara bəzey ma da wa jerne he. Nakwa, kəçkwa vagay, amba jerne he a njey ñgada aləkwa.”

⁸ Da ray ñgene, a diyam, kaw! a kərzamara bəzey a, a kədmara vagay, ba! a kəzlamara vagay a, a dəba jerne he.»

⁹ Yesu aa cəfdata, a ləvey: «Akwar na, ka wulkam bay ñga jerne he, a da key na, kwara? Ehe, ya fa ləvkwar, bay ñga jerne he, a sawa la, a kədta ndəhay ma ka sləra ha la vagay, a vəlda jerne he la, a har ndəhay mekele.

¹⁰ Akwar ta jangamara mey ñga Gazlavay la, ba diya? Mey masa ma ləvey:
“Anġwa meləmey way masa ndəhay ma ləma way

ma kəzlamara ta cakay na,
anġwa ha na, ta tərey sem ñga anġwa maaya meləmey way
ma fənta siya hay jak.

¹¹ Ngene na, ara Bay Gazlavay ma ka cek aha,
ara cek maaya fa dey aləkwa.”»

¹² Mahura hay ḥga *Jēwif hay a heyey a səpam cəved ḥga kərzamara Yesu, maja a sərmara Yesu aa guzley mey-menjey na, da ray ata. Ama ata fa zluram ta ndəhay fetede. Da ray ḥgene, mahura hay a, a mbəkdamara, ta', a diyam.

*Ndəhay mahura hay a jadamara Yesu da ray mepəley budaw
(Matiye 22.15-22; Luk 20.20-26)*

¹³ Fa dəba ha, mahura ḥga *Jēwif hay a sləram *Fariza hay ta ndəhay ḥga Bay *Herawt fa Yesu. A wudsam a jadamara amba aa guzley mey maaya ba.

¹⁴ A diyam, a ləvmar: «Bay ala, ya sərmara kah na, ndaw ma mbərzley ba. Masa kah faa guzley na, ka zlurey ta ndaw ba, asaya, ka nəkta ndəhay cəpa letek fa mey akah. Ka faa sərkadata ndəhay ḥga njam anda Gazlavay ma wudey fara fara. Yaw, kwakwas aləkwa a vəley cəved ḥga pəley budaw a bay mahura *Sezere daw? Maaya na, ya pəlmara budaw a daw, ya pəlmara ba daw?»

¹⁵ Ama Yesu a səra, ndəhay a, aa guzlam ta neneh cew. Ta', a ləvtar: «Ka wudsam ḥga jadamaya na, maja me? Lamaya dala ha pal amba ya nəka.»

¹⁶ Ta', a lamar dala ha. Yesu aa cəfdəta, a ləvtar: «Fa dala ha kedə na, ara dey ḥga wa? Ara mezəley ḥga wa?»

A mbədədamara, a ləvmar: «Ara ḥga Sezere, bay mahura ḥga Rawm.»

¹⁷ Ta', Yesu a ləvtar: «Cek masa ḥga Sezere na, vəldamara a Sezere he. Cek masa ḥga Gazlavay na, vəldamara a Gazlavay a.»

Anda kedə, ndəhay a, a rəzlam ga da ray mey ḥga Yesu a.

*Saduse hay a jadamara Yesu da ray masləkdəwa daa meməcəy
(Matiye 22.23-33; Luk 20.27-40)*

¹⁸ Ndəhay *Saduse hay na, ara ndəhay ma wulkam, ma ləvam da ndaw ta məcəy sem na, fa da sləkdəwa daa meməcəy daa ba. Ndəhay da wuzlah Saduse hay a, a diyam fa Yesu, aa cəfdədamara, a ləvmar:

¹⁹ «Bay ala, zleelzle *Mawiz ta wuzlalandakwar kwakwas la, a ləvey: “Da ndaw məlmaha ta məcəy sem na, da ḥgwas ḥga ndaw ma məcəy a, ta yawa bəza hay daa ba na, si məlmaha a la ḥgwas-vagay a, amba a yamawa bəza hay ḥgada məlmaha maməckaya ha.”

²⁰ Yaw, məlmañ hay maasala daha, ata ḥgaa mañ, ḥgaa pañ. Məlma ata mahura, len! a ley ḥgwas. Fa dəba ha, ndaw aha pam! a məcəy ta hətey bəzey daa ba.

²¹ Da ray ḥgene, mambaray a, len! a la ḥgwas-vagay a, anja pam! a məcəy saya ta hətey bəzey daa ba may. Fa dəba ha, məlma ata mamaakar a, a la ḥgwas-vagay a, ama pam! a məcəy ta hətey bəzey ta ḥgwas aha daa ba cənə.

²² Anda kedə, ata maasala ata cəpa, ta lamara ḥgwas aha la, ta məcam sem cəpa, ta mbəkam bəza hay daa ba. Fa dəba ha ata ma məcam la cəpa ata na, ḥgwas aha pam! a məcəy may.

²³ Anda kedə, ta pas masləkdəwa ḥga ndəhay daa meməcəy na, ḥgwas aha, a da key na, ḥgwas ḥga wa? Maja ata maasala ata cəpa ta lamara la ḥga ḥgwas ata.»

²⁴ Yesu a mbədədatara, a ləvtar: «Akwar faa zəfdədamara ray akwar anda kedə na, maja me? Ara maja ka sərmara mey ḥga Gazlavay ba ta maja ka sərmara gədan anja ba.

²⁵ Yaw, daa masləkdəwa ḥga ndəhay daa meməcəy na, zel hay fa da lam ḥgusay daa saba, ḥgusay fa da njam ta zel hay daa saba, ama a da njam anda maslañ hay ḥga Gazlavay da vad.

²⁶ Ya wudey yaa sərkadakwar da ray masləkdəwa ḥga ndəhay daa meməcəy. Ka ta jangamara daa dərewel masa Mawiz ma wuzlala la, ba diya? Dərewel e na, aa

guzley da ray kusaf masa awaw megødsey da ray a. Fetede na, Gazlavay a lèvar a Mawiz: "Yah, Gazlavay masa *Abørahám, *Izak, lej *Jakwap ma namar ray."»

27 Yesu aa guzley saya, a lèvey: «Gazlavay na, ara Gazlavay ñga ndøhay ta dey, ba na, ara Gazlavay ñga ndøhay mamøctakaya ba. Akwar Saduse hay, ka ta zløbmara mey a sem kalah!»

Mewey ñga Gazlavay masa mahura na, wura?

(Matiye 22.34-40; Luk 10.25-28)

28 Masa ndøhay *Saduse hay heyey fa kam yawa ta Yesu na, ndaw da wuzlah *ndøhay maa sèrkada kwakwas ñga Mawiz daha, a wusey a cakay ata, a cønda yawa ata ha. A nøka na, Yesu ta mbøðdatara mey a maaya maaya la. Da ray ñgene, aa cøfda Yesu, a lèvar: «*Mewey mahura ma fønta siya hay na, wura?»

29-30 Yesu a mbøðdata, a lèvar: «Mewey mahura ma fønta siya hay a na, ara mey ma lèvey: "Jøkam slømay, akwar ndøhay *Israyel hay, Bay Gazlavay masa aløkwa ma nakwar ray na, aŋga pal, Bay aløkwa mahura. Wudmara Gazlavay, Bay akwar, ta mevel akwar cøpa, ta mesøfnay akwar cøpa, ta lenjesl akwar cøpa, ta gødaŋ akwar cøpa." * Mewey masa mahura na, ara mey kede.

31 Yaw, *mewey mahura ñga dey cew e daha saya, mewey a, a lèvey: "Wuda meseembew akah anda kah ma wuda ray akah." Mewey hay masa ma fønmata cew hay kede na, daa ba.»

32 Ndaw maa sèrkada kwakwas heyey a lèvar: «Mey akah maaya, Bay adaw! Mey masa kah maa guzlda kede na, ara mey fara fara. Gazlavay, aŋga pal taava aŋga, Gazlavay mekele daa ba.

33 Si ndaw a wuda Gazlavay ta mevel aŋga cøpa, ta lenjesl aŋga cøpa, ta gødaŋ aŋga cøpa. Asaya, si a wuda meseembew aŋga anda aŋga ma wuda ray aŋga. Ndaw ma søpta mewey hay a kede na, a mbafar a Gazlavay a føna mevøley cek hay ta mehørey cek hay ñgada aŋga.»

34 Masa Yesu ma nøka ndaw aha ta mbøðdata mey a la ta lenjesl maaya na, ta', a lèvar: «Mewulkey akah ñgene maaya, gweegwe ka tøba amba Gazlavay a wey da ray akah.»

Fa døba ha, kwa waawa ta gømey ñgaa cøføey mey fa Yesu a daa saba, maja a zluram fa mey aŋga masa aŋga ma da mbøðdatara.

Køriste, aŋga bay ñga Davit na, kwara?

(Matiye 22.41-46; Luk 20.41-44)

35 Masa Yesu faa sèrkadata ndøhay daa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay na, ta', aa cøfdata, a lèvey: «*Ndøhay maa sèrkada kwakwas ñga Mawiz a lèvam *Køriste *ndaw masa Gazlavay ma wala ñga lèhdata ndøhay na, ara bøzey da hwad Bay *Davit na, kwara?»

36 Ta fa gødaŋ ñga *Mesøfnay ñga Gazlavay na, Davit ta lèvey la:
"Bay Gazlavay a lèvar a Bay adaw Mahura:
Sawa, njey ta har-zømay adaw
ambø ya wakwa da ray ndøhay
haa ta pas masa yah ma da pata masa-gøra akah hay
asi salay akah."

* **12:26 12.26** Mab 3.2, 6 **12:29-30 12.29-30** Yesu a wuztar kede na, mezley ñga medørey-danøgay masa Jøwif hay ma kamara taa pørek taa kwad. A zølmara medørey-danøgay a ta mey ata, *Sema*. Nøka Mewey hay 6.4-5. **12:29-30 12.29-30** Mew 6.4-5 **12:31 12.31** Lev 19.18; Mt 22.39 **12:32 12.32** Lk 20.39 **12:33 12.33** 1Sam 15.22; Aw 6.6 **12:34 12.34** Mt 22.46; Lk 20.40 **12:35 12.35-37** Mt 20.30-31 **12:36 12.36** Mt 22.44

³⁷ Davit ta ray anja, a zela Kəriste "Bay Mahura" na, kaa wara Kəriste he ara bəzey da hwad Davit saya na, kwara?»

(Matiye 23.1-36; Luk 20.45-47)

Ndəhay ga fa jəkam sləmay fa meesərkey nga Yesu ta meesəmey.

³⁸ Daa meesərkey a na, Yesu a ləvtar a ndəhay makustakaya ha: «Wam vaw fa *ndəhay maa sərkada kwakwas nga Mawiz. A wudam mepəkey ta dawura hay fa vaw nga zlepey. A wudam ndəhay a camatar har ta meney ray fa mey nga ndəhay tabiya.

³⁹ Daa *way-mewuzey-mey nga Gazlavay na, a səpam slam-menjey fa mey nga ndəhay amba ndəhay tabiya a hətmatar. Ta pas gwagway na, a səpam slam-menjey maaya.

⁴⁰ Asaya, fa təbmatara cek hay nga ḥgwas-vagay hay tabiya. A njam daa medərey-dançay ga, aa guzlam ga amba ndəhay a ləvam ata maaya. Ya fa ləvkwar, ata na, Gazlavay a sərdata banay la, ma fəna nga ndəhay mekele!»

Mey da ray ḥgwas-vagay masa-viya ma vəley cek a Gazlavay
(Luk 21.1-4)

⁴¹ Ta', Yesu a daw, a njey a cakay slam mecekeley dala daa *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay. Anja fa nəkta ndəhay fetefə ma pamara dala aa cek mecekeley dala. Ndəhay masa-zleley hay fa vəlam dala ga.

⁴² Ngwas-vagay masa-viya dahan, a sawa, a kwiyey sisey sisey cew aa cek aha may. Dala anja ha, mekele daa ba.

⁴³ Da ray ḥgene, Yesu a zəlta gula anja hay, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, ḥgwas-vagay masa-viya kede na, ta pey dala la aa cek mecekeley dala ma fəna nga ndəhay cəpa.

⁴⁴ Ya ləvkwar anda kede na, maja ndəhay siya hay, a vəlam dala nekədsey daa dey zleley ata hay da way ga. Ama ḥgwas-vagay kede, ta mərga anja cəpa, a vəlda zleley anja tabiya, masa anja ma da hədkey cek mezəmey ta anja.»

13

Yesu aa guzley da ray Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay ma da bəzley
(Matiye 24.1, 2; Luk 21.5, 6)

¹ Daa masa Yesu fa bawa daa *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay na, gula anja pal aa cəfda, a ləvar: «Bay aðaw, nəka Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay kede cey! Səkway nga way wura, maləmkaya maaya ta anqwa ma mbey anda kede!»

² Yesu a mbəd'dara, a ləvar: «Ka fa hətar way a maləmkaya maaya masa mahura kede, ba diya? Way a cəpa na, a bəzlmara la, kwa anqwa pal fa da mbəkey da ray cəla daa ba.»

(Matiye 24.3-14; Luk 21.7-19)

³ Fa dəba ha, Yesu a daw aa Anqwa nga *Awliviyə, cəkwam! a njey dey pəla! ngada fa *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay heyey. Ata *Piyer, *Jak, *Jaŋ, leŋ *Andəre, ata taava ata da cakay Yesu a. Ta', aa cəfdamara, a ləvmar:

⁴ «Wuzdandara cey, cek aha a da key na, ta vara? Ya da sərmara dər a ta wuswa cay na, fa me?»

⁵ Ta', Yesu a kətata, a ləvtar: «Wam vaw fa ndəhay ma da fəcmakwar.

⁶ Sərmara, ndəhay ga a samawa la ta mezəley aðaw, kwa waawa a da ləvey anja na, *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala nga ləhdata ndəhay. A təknam ndəhay la ga.

7 Ta pas masa akwar ma da cənam vəram hay gweegwe ta akwar, asaya, ta pas masa akwar ma da cənam labara ɳga vəram hay masa da dəreŋ na, ka da zluram ba, maja si cek hay a ɳgene, a kam la teesed ḋagay. Ama ara mendəvey ɳga bəla ba aran.

8 Hwayak lanjar a da key vəram ta hwayak lanjar, bay lanjar a da key həma a ray bay lanjar. Daa hwayak hay mekele mekele, hwiyak a wusey la. May a key la da bəla. Cek hay a na, a kam la anda hwad ma zlar ɳga car ɳgada ɳgwas ma da yey, anda meləvey, ara mendəvey ɳga bəla ba aran, ama ara mezley a.»

9 Yesu a ləvtar saya: «Ama akwar na, wam vaw! Ndəhay a handamakwar la fa mey ɳga ndəhay ma ka sariya, a slədmakwar la daa *way-mewuzey-mey ɳga Gazlavay. A handamakwar la fa mey ɳga ndəhay mahura hay lej fa mey ɳga bay hay, maja akwar ndəhay adfaw hay. Anda kede, ka da kam sede da ray adfaw fa mey ata.

10 Yaw, ɳgeeme na, si ndəhay ma təba mey adfaw a wuzdamara *Mey-maaya-mawiya da ray adfaw a ndəhay da bəla cəpa la ḋagay, wara cay bəla a ndəvey.

11 Pas masa ata ma da kərzamakwar ɳga hendey aa sariya na, ka da zluram da ray mey masa akwar ma daa guzlam ba. Ama, gwaguzlam mey masa Gazlavay ma da vəldakwara ta pas a ɳgene, maja mey a na, a da sawa ta fa akwar ba, ama ta fa *Mesəfnəy ɳga Gazlavay.

12 Ndaw a da vəlda məlmaha amba a kədmara vagay. Papaŋ hay a kamara la kəne ɳgada bəza ata hay may. Bəza hay a mbəd̄matar dəba la a papa ata hay lej a mama ata hay, a vəldamata a ndəhay amba a kədmata vagay may.

13 Ndəhay tabiya a da ɳgəldamakwar ba, maja yah. Ama ndaw ma bəsa banay a haa mendəvey a na, Gazlavay a ləhda la.»

*Mey da ray banay ma da sawa a ray ndəhay da Jude
(Matiye 24.15-28; Luk 21.20-24)*

14 Yesu aa guzley saya, a ləvey: «Da dər a ta wuswa cay na, ka hətmar ndaw malamba ma nəsa cek la. Ara ndaw masa Gazlavay ma wudey ɳga hətar fa dey ba. Ndaw aha, a da njey na, aa slam anga menjey ba. (Akwar masa ma jaŋgamara mey a kede na, si ka pam lenjesl fa mey a.) Ta pas ɳgene, si ndəhay daa hwayak ɳga *Jude a hwam ɳga bawa a anqwa.

15 Kwa ndaw masa fa məskey vaw daa ambaw na, fa da mbəzey a way ɳga lawa cek daa ba.

16 Kwa ndaw anga da ley na, fa da vəhwa a way ɳga ley zana daa ba.

17 Daa dər hay a ɳgene, banay a sawa la a ray ɳgusay ta hwad ta a ray ɳgusay masa ta bəza hay da har.

18 Dəram daŋgay a Gazlavay, cacəfdəmara amba cek hay a, a wusmawa ta piya ba *

19 Daa dər hay a ɳgene, banay a sawa la ga a ray ndəhay. Dəga Gazlavay ma ləma bəla haa wure kede ndaw ta sərey banay anda ɳgene daa ba aran. Asaya, banay fa da sawa ma fəna ɳgene daa saba.

20 Da Bay Gazlavay ta ɳgəwa siya ɳga dər ɳga banay a daa ba na, anja kwa ndaw pal fa da mbəkey ta dey daa ba. Ama a ɳgəwa siya ɳga dər a na, maja ndəhay masa anga ma walata ɳgada anga.

21 Da ray ɳgene, da ndaw a ləvkwar: “*Kəriste, anga kede”, da daa ba “Nəkmara, anga katay” na, ka da təbmara mey anga ba.

13:8 13.8 2Mev 15.6; Iz 19.2 **13:9 13.9-13** Mt 10.17-22; Jan 16.1-4 **13:11 13.11** Lk 12.11-12 **13:12 13.12** Mi 7.6; Mt 10.35; Lk 12.52-53 **13:13 13.13** Jan 15.21; CWJ 13.10 **13:14 13.14** Dan 9.27 **13:15 13.15-16** Lk 17.31

* **13:18 13.18** cacəfdəmara amba cek hay a, a wusmawa ta piya ba: a ləvey anda kede maja ta piya na, mepəkey ta banay. **13:19 13.19** Dan 12.1; CWJ 7.14 **13:21 13.21-23** Lk 17.23-24

²² Ya lëvkwar anda kede na, maj a ndəhay ma pamara ray ata njga Kériste, asaya, ndəhay ma pamara ray ata njga ndəhay ma təla mey hay njga Gazlavay na, a samawa la. A kam maazla hay la njga wuzdərwa gədanj ata amba a təknam ndəhay. Da a gwamara na, a təknam kwa ndəhay masa Gazlavay ma walata sem njga ndəhay anja hay may.

²³ Akwar na, wam vaw, maj a ya ta pakwar leñgesl cay da ray cek hay a cəpa.»

*Mey da ray ma vəhwa njga Bəz njga Ndaw
(Matiye 24.29-31; Luk 21.25-28)*

²⁴ Yesu a ləvey saya: «Ama daa dəar hay a njene, fa dəba njga meserey banay njga ndəhay na,

pas a təbzley la,

kiya fa da wedey daa saba,

²⁵ wurzla hay a kəzlmawa la da vad a hwayak,
cek hay cəpa da gazlavay da vad a wusam la.

²⁶ Fa dəba ha, ndəhay a da hətmaya, yah, *Bəz njga Ndaw, fa sawa daa mekwtena ta gədanj mahura lej ta mewedey njga Bay Gazlavay.

²⁷ Yaw, Gazlavay a da slərdatərwa maslaŋ anja hay amba a diyam aa slam hay tabiya da bəla, a kusmatərwa ndəhay masa anja ma walata njga ndəhay anja hay.

(Matiye 24.32-35; Luk 21.29-33)

²⁸ «Jəkam sləmay maaya maaya fa mey masa yah ma da wakwara ta gudav. Da masa ka hətmar gudav fa dədey, gwaslaf a gudaf! gudaf! na, ka sərmara kiya madaw a ley gweegwe cay.

²⁹ Anja letek kəne, da ka hətmatar cek hay a fa kam anda yah ma ləvkwar kede na, njene sərmara Yah, *Bəz njga Ndaw, gweegwe cay ya vəhwa.

³⁰ Ya fa ləvkwar fara fara, cek hay a kede tabiya a da kam na, ndəhay masa wure kede [†] ta məcam tabiya daa ba aranj.

³¹ Slam da vad ta slam da bəla a ndəvey la, ama mey adaw na, fa da ndəvey daa ba səlak.

(Matiye 24.36-44)

³² «Fara fara, cek hay kede tabiya a da kam na, ndaw ma səra kwa dəar a, kwa ler e, daa ba. Kwa maslaŋ hay ma njam da cakay Bay Gazlavay da vad a sərmara ba, kwa Yah, Bəzey anja, ya səra ba, ama si Papay, pal taava anja, ma səra dəar a.

³³ Wam vaw! Ka da nam ba, maj a ka sərmara dəar a, a da wuswa ta vara ba.

³⁴ Ya da vəhwa a bəla na, anda ndaw ma daw a məlak. Ndaw aha, a da mbəkda way anja na, a mbədətar mey a ma ka sləra anja hay, a vəltar sləra pal pal. A ləvar a ndaw ma jəda mey-slam njga way a: “Njey ta dey, ka da ney ba.”

³⁵ «Yaw, anda kede, wam vaw, ka da nam ba, maj a ka sərmara dəar masa bay njga way ma da vəhwa ba. Da taa kwad, da ta wuzlah-tavad, da gwagwalak fa cey dəy, da taa pərek na, ka sərmara ba.

³⁶ Da ya vəhwa dərfafay na, ya wudey ya hətfakwar daa dəar ba.

³⁷ Mey masa yah ma ləvkwar kede na, ara njada ndəhay tabiya: Ka da nam ba.»

14

*Mahura hay njga Jəwif hay a slam yawa njga kədey Yesu vagay
(Matiye 26.1-5; Luk 22.1, 2; Jan 11.45-53)*

13:22 13.22 Mt 24.24 **13:24 13.24-25** Mt 24.29 **13:26 13.26** Mt 24.30 [†] **13:30 13.30** ndəhay masa wure kede: Ndəhay a wulkam Yesu aa guzley da ray ndəhay masa ta dey daa njene, da daa ba, da ray Jəwif hay masa ta dey ta pas masa Yesu ma da vəhwa. **13:30 13.30** Mt 16.28 **13:32 13.32** SNM 1.7 **13:33 13.33-35** Mt 24.42

13:34 13.34 Mt 25.14-15; Lk 19.12-13

¹ Ma lawa dār cew ḥga wusey fa gwagway ḥga *Pak ta *gwagway ḥga pej manjar cek ma h̄esla da hwad a. *Bay-ray hay ḥga nd̄ehay ma ka kwakwas ta *nd̄ehay maa s̄erkada kwakwas ḥga Mawiz a s̄epam c̄ved ḥga k̄erzey Yesu ta mayal a, amba a k̄ed̄mara vagay.

² A da k̄erzamara ta mayal a na, maja mahura hay a, a l̄evam: «Ya gwakwa ḥga k̄erzakwa daa gwagway k̄ede ba, maja nd̄ehay a da yam mey.»

*Ngwas a mb̄edar b̄erdey fa ray ḥga Yesu
(Matiye 26.6-13; Jāj 12.1-8)*

³ Yesu aa da Betani, fa z̄emey daf da way *Simañw, ndaw masa aa ma mb̄elda daa maasəkula heyey. Masa aŋga fa z̄emey daf na, ḥngwas daha, a mb̄ezey fa ata ta kwalaba da har, kwalaba ha ḥga aŋgwa maavərkwakaya mezəley «*albaatəra». Kwalaba ha na, marəhkaya ta b̄erdey mezey maaya masa ma h̄edkey ba, mezəley «*nar». A wura mey ḥga kwalaba ha, a mb̄edda b̄erdey a, fa ray ḥga Yesu.

⁴ Nd̄ehay mekele fetede a cam mevel a ray ḥngwas aha. Aa guzlam da wuzlah ata, a l̄evam: «A n̄esa b̄erdey a k̄ede na, maja me?»

⁵ Anja a h̄edkada na, a gwa ḥga h̄etey dala ga, h̄ema dala ḥga ndaw ma key sl̄era ḥga mevey pal, ba daw? Da ray memb̄edey b̄erdey a, a ray ndaw na, ḥngama a wunkatara dala ha a masa-viya hay, ba daw?» A mb̄edmar ray ga ḥngada ḥngwas aha.

⁶ Ama Yesu a l̄evtar: «Mb̄ekdamara! Ka mb̄edmar ray na, maja me? Cek masa aa ma ka ḥngada yah k̄ede na, ara cek maaya.

⁷ Masa-viya hay na, akwar mandaw mandaw bama. Ta pas wura wura masa akwar ma wudam na, ka gwamara ḥga j̄enmata. Ama yah na, akwar fa da h̄etmaya ḥga njey ta akwar mandaw mandaw daa ba.

⁸ ḥngwas aha ta key cek masa aa ma gwa ḥga ka la. Kwa ya ta m̄ocey daa ba aran kaa na, ta mb̄edda b̄erdey cay fa ray adaw ḥga diya vaw adaw ḥngadaa c̄evay.

⁹ Ya fa l̄evkwar fara fara, kwa daa wura daa wura da b̄ela tabiya na, nd̄ehay ma da wuzdamara *Mey-maaya-mawiya ḥga Gazlavay, a kadamara cek masa ḥngwas aha ma ka k̄ede la may, amba nd̄ehay a s̄erfadamara ḥngwas aha.»

*Juda a v̄elda Yesu a har masa-ḡera aŋga hay
(Matiye 26.14-16; Luk 22.3-6)*

¹⁰ Juda Iskariawt, gula pal da wuzlah *gula hay ḥga Yesu kuraw a ray a cew, a daw fa *bay-ray hay ḥga nd̄ehay ma ka kwakwas. A l̄evtar a wudsey ḥga v̄eldatar a Yesu a har ata.

¹¹ Ata ma c̄endamara mey a k̄ede la na, aa s̄emam ga. A l̄evmar da ta v̄eldatar a Yesu la na, a v̄elmar dala. Anda k̄ede, Juda ha, a daw a s̄opey c̄ved amb a v̄eldatar a Yesu.

*Yesu a z̄emam daf ḥga gwagway ḥga Pak ta gula aŋga hay
(Matiye 26.17-25; Luk 22.7-14, 21-23; Jāj 13.21-30)*

¹² Ara dār ḥgeeme ḥga *gwagway ḥga pej manjar cek ma h̄esla da hwad a. Ta pas a ḥgene, *J̄ewif hay a h̄oram b̄ez-t̄ebaŋ hay ḥga gwagway ḥga *Pak. Gula hay ḥga Yesu a diyam fa v̄eda, a l̄evmar: «Ka wudey ya diyam, ya diymərwa slam amb aya z̄emkwa daf ḥga gwagway ḥga Pak na, dama?»

¹³ Da ray ḥgene, Yesu a z̄oley gula aŋga hay cew, a sl̄erdata, a l̄evtar: «Diyam aa berney ḥga *Jeruzelem. Fetede na, ka da cam ray ta ndaw fa daw ta yam daa kwakulam. Diyam asiya.

¹⁴ Aa way masa aa ma da mbəzey na, ləvmar a bay ŋga way a: "Bay ala a ləvey: Way mapakaya ŋgada yah amba ya zəmam daf ŋga gwagway ŋga Pak ta gula adaw hay na, aa daa wura?"

¹⁵ Fa dəba ha, a wuzkwar way mahura da ray way la. Way a madiykaya maaya maaya, cek hay cəpa ŋga gwagway da hwad a daha. Ka da diyemandakwara cek mezəmey amba ya zəmkwa daf ŋga gwagway a fetede.»

¹⁶ Gula anja hay cew heyey, a mbəkdamata, a diyam aa berney a. Fetede, a hətfamatar cek hay tabiya anda Yesu ma ləvtar heyey. Ta', a diymata cek hay ŋga gwagway ŋga Pak a.

¹⁷ Taa kwad a ŋgene na, Yesu a wusam ta gula anja hay kuraw a ray a cew aa slam mezəmey daf ŋga gwagway a.

¹⁸ Masa ata fa zəmamara daf a na, Yesu aa guzltar, a ləvey: «Ya fa ləvkwar fara fara, ndaw pal da wuzlah akwar, masa fa zəmey daf ta yah wure kede, a vəldaya la a har ndəhay ŋga kədmaya vagay.»

¹⁹ Mey a kede a məctar vaw a gula anja hay a, aa cəfdamara Yesu pal pal, a ləvam: «Ara yah ma da vəldaka ba, ba diya?»

²⁰ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Ara ndaw pal da wuzlah akwar, gula adaw hay kuraw a ray a cew. Ara ndaw masa aləkwa fa zəmkwa daf bama daa slam a kede.»

²¹ Fara fara, si yah, *Bəz ŋga Ndaw, ya məcey anda mey mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay ma ləvey. Ama banay a sawa la a ray ndaw ma da vəldaya a har ndəhay ŋga kədmaya vagay a. Ngada ndaw aha na, ŋgama ta yamərwa daa ba səlak.»

Yesu a zəmam daf ŋga madagway-dakw ta gula anja hay

(Matiye 26.26-30; Luk 22.14-20; 1 Kwarinti hay 11.23-25)

²² Masa ata fa zəmam daf ŋga gwagway a na, Yesu lej! a ley pej. A kar suse a Gazlavay, a wunka, ta', a vəldatara a gula anja hay, a ləvtar: «Ehe, təbmara. Kede he, ara vaw adaw.»

²³ Fa dəba ha, lej! a ley vəley ta cek mesey da hwad a, a kar suse a Gazlavay saya, ta', a vəldatara a gula anja hay. Gula anja hay cəpa ta', a samara.

²⁴ Yesu a ləvtar: «Kede na, ara mambaz adaw. Mambaz a, a da mbədwa maja ndəhay ga. Ta fa mambaz a, Gazlavay a jəwey mey mawiya ta ndəhay anja hay.»

²⁵ Ya fa ləvkwar fara fara, kwa ya fa da sey yam ŋga babəza ŋga wudez madəckaya daa saba səlak. Ya da sey na, si cek mawiya mekele daa slam masa Gazlavay fa wey da ray ndəhay da vad.»

²⁶ Ta', a zlam walay ŋga gwagway daa *Pəsam hay. Fa dəba ha, a sləkdam, a diyam aa Anjwa ŋga *Awlivie.

Gula hay ŋga Yesu a ləvam fa da mbəkdamara Yesu daa ba

(Matiye 26.31-35; Luk 22.31-34; Jan 13.36-38)

²⁷ Yesu a ləvtar a gula anja hay: «Akwar cəpa ka da mbəkdamaya daa masa fa da kərzamaya ŋga kədsey vagay anda mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay ma ləvey:

"Ya kəda ndaw-mecəkwer la vagay.

Təbaŋ anja hay a kwakwacam ray la pal pal."

²⁸ Ama da yah ta sləkdawa cay daa meməcey na, ya daw la teesed da ray akwar aa hwayak ŋga *Galile. Ka da hətfamaya fetede.»

²⁹ *Piyer a ləvar: «Kwa ndəhay cəpa a mbəkdamaka, ama yah na, ya fa da mbəkdamaka daa ba.»

30 Yesu a mbøddara, a løvar: «Ya fa løvka fara fara, dasi tavad kefø, wuskwaa gwagwalak a da cey day ñga dey cew na, ka ta løvey cay dey maakar, ka sørya ba, ka sørya ba.»

31 Ama Piyer a mbøddara ta gødañ, a løvar: «Kay! Kwa da fa da kødømaka vagay na, ñga kødmankwar cew e, ya fa da løvey ya sørka ba na, daa ba sølak.» Gula hay ñga Yesu siya a løvam køne may.

*Yesu a dørey dangay a Gazlavay da Gecemene
(Matiye 26.36-46; Luk 22.39-46)*

32 Ata Yesu ta gula aŋga hay a wusam aa slam daha mezøley Gecemene. A løvtar: «Njam fedø, yah na, ya daw la ñga dørwa dangay a Gazlavay.»

33 Ta', a ñgølta ata *Piyer, *Jak, lej *Jaŋ, a diyam bama. Daa ñgene, mandørzay a kar a Yesu, mevel aŋga a tødøy, maja banay ma da sawa a ray a.

34 Ta', a løvtar a gula aŋga hay maakar heyey: «Mewulkey fa da kødøya vagay. Njam fedø, ka da nam ba.»

35 Ta', Yesu a ñgøchey nekødøy fa mey, a regedey a hwayak, a dørey dangay a Gazlavay. Aa cøføda Gazlavay amba da Gazlavay a tøba na, banay masa aŋga ma da søra na, a wusfar ba.

36 A løvey: «Papay, Papay, cek hay cøpa ka gwa ñga kata. Løhdaya daa banay a kefø. Ta køne he cøpa na, key anda kah ma wudøy, ba na, anda yah ma wudøy ba.»

37 Ta', a vøhwa fa gula aŋga hay maakar heyey, a høtfatar manatakaya daa ñdar. A løvar a *Simaŋw Piyer: «Simaŋw, ka fa ney daw? Ka ta gwa ñga zezøkey nekødøy, kwa ler pal daa ba gway daw?»

38 Zazøkam, ka da nam ba, døram dangay a Gazlavay ñga jønkwar amba cek a batakwar ñga key mebørey ba. Mevel akwar a wudøy ñga key cek maaya, ama vaw akwar na, aŋga ta bøle.»

39 Ta', Yesu a ñgøchey saya, a dørey dangay a Gazlavay anda ñgeeme heyey saya.

40 Fa døba ha, a vøhwa fa gula aŋga hay maakar heyey saya, a høtfatar manatakaya cøŋga maja ñdar fa latar mey kalah. Masa Yesu ma høtfatar manatakaya na, a sløkøsam, a sørmara ata ma daa guzlmør ñgada Yesu ba.

41 Ta', Yesu a mbøkdata, a daw ñga dørey dangay a Gazlavay ñga dey maakar. Cay, a vøhwa fa gula aŋga hay heyey, a løvtar: «Haa wure kefø akwar fa nam, fa møskam vaw cøŋga daw? Cay døba. Pas a ta wuswa cay, amba a vøldamaya, yah, *Bøz ñga Ndaw, a har ndøhay ta mebørey.»

42 Lacam! Nøkmara, ndaw ma da vøldaya a har ndøhay ñga kødøy vagay fa sawa katay. Nakwa la, ta cadakwa ray.»

(Matiye 26.47-56; Luk 22.47-53; Jan 18.3-12)

43 Masa Yesu faa guzley na, wure ñgene, Juda, ndaw pal dasi gula aŋga hay kuraw a ray a cew heyey, fa sawa fa vøða. Juda ha a samawa na, ta ndøhay ga ta dølaw * hay da cakay, ta zlanday hay da har. Ma slørdamaterwa ndøhay a na, ara bay-ray hay da ray ndøhay ma ka kwakwas, ta ndøhay maa sørkada kwakwas ñga Mawiz, lej mahura hay ñga Jøwif hay.

44 Juda, ndaw masa ma da vølda Yesu a har ndøhay, ta wuswa fa Yesu daa ba aran na, aa guzltar a ndøhay a, a løvtar: «Ndaw masa yah ma da car har anda mandala adaw fara fara na, ara aŋga. Kørzamara, handamara, jødmara maaya maaya.»

45 Masa Juda ma wusey cay gweegwe a cakay Yesu na, a ñgøchey fa vøða, a løvar: «Bay aðsaw!» Ta', a car har anda aa ma løvey heyey.

46 Ndøhay ma samawa ta ata Juda heyey, ta', a kørzamara Yesu.

47 Ama ndaw pal da wuzlah gula anja hay fetede, a mədərwa dəlaw anja, a ngəma, cərah! a cərha sləmay ɳga madərlam ɳga ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas.

48 Ta', Yesu a ləvtar: «Ka samawa ɳga kərzamaya ta dəlaw, ta zlanday faa har faa har anda yah ndaw-mayal na, maja me?»

49 Mandaw mandaw yah da wuzlah akwar, ya faa sərkadata ndəhay daa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay, ama ka ta kərzamaya daa ba. Cek hay a, a da kam wure kəfə na, amba a key anda dərewel ɳga Gazlavay zleezle ma ləvey da ray cek ma da key da ray adsw.»

50 Fa dəba ha, gula anja hay cəpa a zluram, a mbəkdamara Yesu, a hwam.

51 Bəz-gula dəha fa səpar wurzay ɳga Yesu. Anja fetede ta gwedeere masləlhakaya fa vaw. Ndəhay ma kərzamara Yesu heyey, a kərzamara bəz-gula ha may.

52 Ama, ta', a pərsley da har ata, a mbəkda gwedeere anja, a hway vaw ba' kəne.

*Yesu fa mey ɳga ndəhay ma sla yawa ɳga Jəwif hay
(Matiye 26.57-68; Luk 22.54, 55, 63-71; Jaŋ 18.13, 14, 19-24)*

53 Ndəhay ma kərzamara Yesu heyey, a handamara a way *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay. *Bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay, ta mahura hay ɳga *Jəwif hay, lenj *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz ata makustakaya fetede.

54 *Piyer na, fa səpa Yesu ta meedəreñ e. A mbəzey a palah-way ɳga ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas heyey. Fetede, a njam ta ndəhay ma jəda way a, anja fa sətey awaw.

55 Bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay ta ndəhay mahura hay mekele masa ma sla yawa ɳga Jəwif hay tabiya, ata na, a səpam cek malamba masa Yesu ma ka amba a kamar sariya, a kədmara vagay. Ama ta hətam daa ba.

56 Ndəhay ga a samawa ɳga mbərzley a ray Yesu. Ama ata na, taa guzlam mey letek daa ba.

57 Da ray ɳgene, ndəhay mekele da wuzlah ata, a sləkdam ta meyey-mey, a mbərzlam, a ləvam:

58 «Ya cəndamara ndaw aha a ləvey: "Ya bəzla *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay masa ndəhay ma ləmamara kəfə la, ya ləma la mekele dər maakar masa kwa har ɳga ndaw fa da gəsfar ɳga ləmey way a daa ba."» †

59 Ama kwa ta membərzley ata ha kəfə na, aa guzlam mey wal wal cənja.

60 Da ray ɳgene, ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas heyey a lecey fa mey ɳga ndəhay cəpa, ta', aa cəfda Yesu, a ləvar: «Ka mbədədatara a ndəhay maa guzlam da ray akah kəfə ba gway daw?»

61 Ama Yesu manjakaya teete, kwa ta mbədədatara daa ba. Da ray ɳgene, ndaw mahura heyey aa cəfda Yesu saya, a ləvar: «Kah na, *ndaw masa Gazlavay ma wala ɳga ləhdata ndəhay heyey daw? Gazlavay masa ala ma həlmamara na, kah na, Bəzey anja daw?»

62 Yesu a mbədədata, a ləvar: «Ahaw, ara yah. Akwar, ka da hətmaya, yah, *Bəz ɳga Ndaw, manjakaya ta har-zəmay ɳga Bay Gazlavay Mawaca-waca. Asaya, ka hətmaya la, ya fa sawa daa mekwteñ da vad.»

63-64 Maja ɳgene, ndaw mahura heyey, ɳgar! ɳgar! a ɳgərtə zana anja hay. Mevel a car ga maja Yesu ma ləvar a sawa ta fa Bay Gazlavay. Ta', ndaw mahura ha, a ləvtar

14:49 14.49 Lk 19.47; 24.46 **14:50 14.50-52** 14.27 **14:56 14.56** Ps 35.11 † **14:58 14.58** Yesu a ləvey fara fara na, «Bəzlmara Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay kəfə, dər maakar ya ləma la aa slam a.» (Jaŋ 2.19). Ta ləvey masa ara anja ma da bəzla na, daa ba. Fara fara Yesu aa guzley da ray ray anja masa ata ma da kədmara vagay, ɳga dər maakar a, a sləkfawa. **14:58 14.58** 15.29; Mt 26.61 **14:61 14.61** Yesu taa guzley daa ba: Iz 53.7; Mk 15.3-5; **Bəzey ɳga Gazlavay:** 15.39 **14:62 14.62** Dan 7.13; Mt 22.44; 24.30; Mk 13.26; Lk 21.27

a ndəhay ma sla yawa makustakaya heyey: «Wure kede, kwa ya səpkwa ndaw ŋgaa guzln̄dakwar da ray a saba. Ta pa ray aŋga sem ŋga Gazlavay, akwar ta cəndamara la, ba diya? Wure kede ka wulkam da ray a na, kwara?»

Ndəhay cəpa a ləvam aŋga ta mebərey, si mekədsey aŋga vagay.

⁶⁵ Ndəhay siya da wuzlah ata a cəram meesleb a ray Yesu a. A dəpmara dey aŋga ta zana, a dəvmar mekədsey, a ləvmar: «Səra ma kədka kede na, wa? Wuzdandara cey!» Fa dəba ha, ta', a vəldamara a har ndəhay ma jədmara heyey, ndəhay ma jədmara ha a vəlmar matapa-har.

Piyer a ləvey a səra Yesu ba

(Matiye 26.69-75; Luk 22.56-62; Jan 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ *Piyer, aŋga da palah-way ŋga ndaw mahura ma ka sariya heyey, sabara dasi dəmay ma ka sləra da way ndaw mahura ha, a sawa,

⁶⁷ a hətar Piyer fa sətey awaw. A saŋgala Piyer heyey, a ləvar: «Kah may, gula ŋga Yesu, ndaw *Nəzeret kede, ba diya?»

⁶⁸ Ama Piyer a cada mey, a ləvey: «Kay! Ya səra cek masa kah ma wudey ŋgaa guzley ba!»

A daw fa mey-slam ŋga way heyey. [Ta', gwagwalak a cey dəy.]

⁶⁹ Ta', sabara heyey, a hətar Piyer saya, a ləvtar a ndəhay makustakaya fetede: «Ndaw kede aŋga da wuzlah ndəhay ŋga Yesu a!»

⁷⁰ Ama Piyer a cada mey saya. Menjey nekədsey, ndəhay fetede heyey a ləvmar a Piyer saya: «Fara fara, kah ndaw da wuzlah ndəhay ŋga Yesu, maja kah na, ndaw *Galile.»

⁷¹ Da ray ŋgene, Piyer ta', a ləvtar: «Ya fa mbedsey, fara fara, ya səra ndaw masa akwar maa guzlam da ray a kede ba səlak! Da ya mbərzley na, Gazlavay ŋga mbədya ray!»

⁷² Wure wure ŋgene, gwagwalak a cey dəy ŋga dey cew. Piyer a sərfada mey masa Yesu ma ləvar zleelzle heyey: «Wuskwaa gwagwalak a da cey dəy ŋga dey cew na, ka ta ləvey cay dey maakar, ka sərya ba, ka sərya ba.» Masa Piyer ma sərfada mey a la na, pat! a bawa ta matəway.

15

A handamara Yesu fa mey ŋga Bay Pilat

(Matiye 27.1, 2, 11-14; Luk 23.1-5; Jan 18.28-38)

¹ Pərek pərek, *bay-ray hay ŋga ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay, mahura hay ŋga *Jəwif hay, *ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz, lej ndəhay mahura hay mekele ma sla yawa ŋga Jəwif hay, a kusam amba a slam yawa da ray Yesu. Fa dəba ha, a jəwmara Yesu, a handamara fa Pilat, bay fetede.

² Bay Pilat a, aa cəfdə Yesu, a ləvar: «Kah na, bay ŋga Jəwif hay fara daw?»

Yesu a mbəddara, a ləvar: «Anda kah ma ləvey.»

³ *Bay-ray hay ŋga ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay heyey a dadəffamar mey hay mekele mekele a ray Yesu.

⁴ Da ray ŋgene, Pilat aa cəfdə saya, a ləvar: «Ka mbədətara a ndəhay maa guzlam da ray kah kede ba gwəy daw? Ka fa cənda mey hay cəpa masa ata maa guzldamara da ray akah kede, ba diya?»

⁵ Ama Yesu a mbədətara ba səlak. Anda kede, Pilat a rəzley ga maja.

A kamar sariya a Yesu ŋga kədsey vagay

(Matiye 27.15-26; Luk 23.13-25; Jan 18.39-19.16)

⁶ Fa mevey a, fa mevey a, ta gwagway ḥga *Pak na, Bay Pilat fa pəskey ndaw pal daa fərsəne. A pəskey na, ndaw masa ndəhay makustakaya maa cəfdafamara.

⁷ Yaw, ndaw daha mezəley Barabas. Anja daa fərsəne maja anja da wuzlah ndəhay masa ma namatar ray a ndəhay ma wa hwayak ba. Daa mekədsey-vaw daha na, ata Barabas a ta kədəm ndaw la vagay.

⁸ Ndəhay makustakaya ha a diyam aa ambaw Bay Pilat, ḥgaa cəfdəmərwa amba a pəskatar ndaw pal daa fərsəne anda anja ma katara fa mevey a, fa mevey a.

⁹ Pilat a mbədədata, a ləvtar: «Ka wudəm na, ya pəskakwar bay ḥga *Jəwif hay daw?»

¹⁰ A ləvey anda kede na, maja a səra *bay-ray hay ḥga ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay heyey a handamərwa Yesu na, maja səlenj fa katar da ray a.

¹¹ Ama bay-ray hay a, a həldamata ndəhay makustakaya heyey ḥgaa cəfdəmara Bay Pilat amba a pəskatara Barabas jak.

¹² Pilat aa cəfdədata saya, a ləvtar: «Ndaw masa akwar ma zəlmara “Bay ḥga Jəwif hay” na, ka wudəm ya kada na, kwara?»

¹³ A wudəm ta gədaŋ, a ləvmar: «Dəra fa hwadam mazlaŋgalakaya! Dəra fa hwadam mazlaŋgalakaya!»

¹⁴ Pilat aa cəfdədata, a ləvtar: «Cek maaya ba masa anja ma key na, wura?»

Ama a wudəm ta gədaŋ ta gədaŋ saya, a ləvmar: «Dəra fa hwadam mazlaŋgalakaya! Dəra fa hwadam mazlaŋgalakaya!»

¹⁵ Pilat a wudey amba aa səmdəta ndəhay makustakaya heyey. Anda kede, ta', a pəskatara Barabas daa fərsəne. A ləvtar a sewje hay ḥga slədmara Yesu ta laway. Fa dəba ha, a vəldatara amba a dərmara fa hwadam mazlaŋgalakaya.

Sewje hay aa saŋgəram a ray Yesu

(Matiye 27.27-31; Jəy 19.2-3)

¹⁶ Sewje hay a handamara Yesu a palah-way ḥga Bay Pilat. Ta', a zəlmatərwa sewje hay siya fetedə tabiya.

¹⁷ A kəzlmər zana magaza ḥga bay hay fa vaw. A cam hatak, a padamar ray anda gursaw ḥga bay.

¹⁸ Ta', a camar har, a ləvmar: «Zay daw, bay ḥga *Jəwif hay?»

¹⁹ A kədmara ta zlanday a wuzlah-ray, a təfmar meesleb fa vaw. A ragadam fa mey anja.

²⁰ Fa dəba ha, masa ata maa saŋgəram cay a ray a na, a cəkwmara zana magaza heyey fa vaw, a kəzlmər zana anja hay. Ta', a badamara daa berney a, a handamara ḥga dərey fa hwadam.

A dərmara Yesu fa hwadam mazlaŋgalakaya

(Matiye 27.32-44; Luk 23.26-43; Jəy 19.17-27)

²¹ Ndaw daa berney ḥga Siren daha, mezəley *Simajw, anja papaŋ ḥga ata Alekzandere ta Rufus. A sawa da ley, anja fa daw ta ḥgene. Masa sewje hay heyey, fa handamara Yesu na, a təkmar cay a Simajw heyey ḥga la hwadam mazlaŋgalakaya ḥga Yesu a.

²² A handamara Yesu aa slam mezəley ta mey ata Gwalgwata, anda meləvey, «slam anda tetesl ḥga ray ḥga ndaw.»

²³ A wudəm ḥga vəlmar wuzam majahadakaya ta slalak mezəley «*mir», ama Yesu a gəmey ḥga sa ba *.

24 Ta', a dərmara fa hwadam mazlangalakaya. Fa dəba ha, a kədam caca ɳga wunkey zana anja hay amba a sərmara kwa waawa a da hətey na, zana wura.

25 A dərmara Yesu fa hwadam na, taa perek, pas təde mehəley maaca.

26 Mey masa ata ma kədmara vagay majahna, mawuzlalakaya fa hwadam, a ləvey: «Ara bay ɳga *Jəwif hay.»

27 Daa slam masa ata ma dərmara Yesu a na, ta dəram mayal hay cew la a cakay a, pal ta har-zəmay, lañgar ta har-gula. [

28 Cek aha ta key la anda mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay zlezzle ma ləvey: «Ndəhay a da sləfmara a dey ndəhay malamba.»]

29 Ndəhay ma diyam taa slam a ɳgene aa sañgəram a ray a, a wusam ray, a cədmara, a ləvmar: «Hey! Kah na, ndaw ma wudey ɳga bəzla *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay amba ka ləma mekele daa dar maakar heyey, ba diya?»

30 Bərñgawa fa hwadam a ɳgene a hwayak, ləhda ray akah dəba taw!»

31 Asaya, *bay-ray hay ɳga *ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay ta *ndəhay maa sərkada *kwakwas ɳga Mawiz aa sañgəram da ray a, a ləvam da wuzlah ata: «A ləhdata ndəhay siya hay na, kaa ray anja na, a gwa ɳga ləhda, ba daw?»

32 Ndaw kede, da anja ndaw masa Gazlavay ma wala ɳga key Bay ɳga *Israyel hay na, ɳga bərñgawa fa hwadam a wure kede dəba taw. Da ya nəkakwa ta bərñgawa sem na, ɳgene, ya təbkwa mey anja la.»

Ndəhay madərtakaya da cakay Yesu heyey na, a cədmara may.

Meməcey ɳga Yesu

(Matiye 27.45-56; Luk 23.44-49; Jan 19.28-30)

33 Ta wuzlah-pas, ləvanj a key daa hwayak cəpa. Ləvanj a, a njey haa bərey maakar ɳga pas ɳgaa kwad.

34 Ta bərey maakar a na, Yesu a wudey ta gədaŋ, a ləvey ta mey ata: «Elawi, Elawi, lema sabaktani?» Anda meləvey: «Gazlavay adaw, Gazlavay adaw, ka mbəkdaya na, majahme?»

35 Ndəhay siya fetedə, a cəndamara mewudey ɳga Yesu a na, a ləvam: «Jəkam sləmay, anja fa zəla *Eli, *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay zlezzle!»

36 Ndaw pal da wuzlah ata, ta', a hway ɳga jəhwəbey cek anda gagəmay aa yam ɳga babəza ɳga wudez meekwerek e, ta', a pa fa mey ɳga zlanday. A təldara a Yesu a amba a sasəba. Ndaw a, a ləvey: «Səkwakwa, amba ya nəkakwa da wara cay Eli a, a sawa ɳga bərñgadərwa la kwa.»

37 Ama Yesu a wudey ta gədaŋ, pam! a məcey.

38 Daa *Way ɳga Gazlavay na, zana ma gərca *Slam masa Gazlavay aa da hwad a daha. Masa Yesu ma məcey la na, zana ha, a ɳgərey cew dəga da vad' kasl a hwayak.

39 Mahura ɳga sewje hay ɳga Rawma hay manjakaya fa mey ɳga Yesu, masa anja ma hətar Yesu ma məcey meedey anja na, bay ɳga sewje hay a, aa guzley, a ləvey: «Fara fara ndaw kede na, ara Bəzey ɳga Gazlavay.»

40 Ngusay fetedə daha may, ata fa nəkam dey ta meedəren e. Da wuzlah ata na, *Mari da Magdala, Salawme, lenj Mari mamaŋ ɳga ata Jawz ta *Jak, bəz-gula.

41 ONgusay a ta pəkam la ta ata Yesu daa masa anja daa *Galile, ta kamar sləra la. Da cakay hwadam mezlengeley Yesu a na, ɳgusay ga mekele daha may. Ngusay a na, ta diyam la ta Yesu a *Jeruzelem.

*A jəhmara vagay ɳga Yesu
(Matiye 27.57-61; Luk 23.50-56; Jāy 19.38-42)*

⁴² Ta pas ɳgene na, ara dər masa ndəhay ma diyam vaw ɳga *pas meməskey-vaw. Ta pas ɳgaa kwad a ɳgene, meməskey-vaw ɳga *Jəwif hay a, a zley.

⁴³ Ndaw da slala Arimate dəha, mezəley *Jawzef, anja, ndaw da wuzlah ndəhay mahura ma sla yawa ɳga Jəwif hay. Ndəhay ga fa namar ray. Anja may, fa səkwa mewey ɳga Bay Gazlavay. Ndaw aha na, a kərza mevel, a daw fa Bay Pilat amba aa cəfda ɳga vəlar cəved ɳga la vagay ɳga Yesu amba a jəha.

⁴⁴ Pilat a rəzley ga maja Yesu ta məcey sem fiyaw fiyaw gway. Da ray ɳgene, a zələrwa mahura ɳga sewje hay, aa cəfda da Yesu a məcey na, menjey ga kwa.

⁴⁵ Masa Pilat maa cəfda mahura ɳga sewje hay heyey la na, ta', a vəlar cəved a Jawzef ɳga la vagay a.

⁴⁶ Jawzef, ta', a hədkey zana maaya mabara. A bərŋgadərwa vagay a da ray hwadam mazlaŋgalakaya heyey a hwayak. Ta', a zləŋga ta zana ha, a handa aa cəvay. Cəvay a, maavərkwakaya daa anqwa anda bədam. Ta', a gədbalawa beeler mahura, gazl! a mey cəvay a.

⁴⁷ Ata *Mari da Magdala, ta Mari, mamaŋ ɳga Jawz heyey, ata fetede, fa nəkam dey aa cəvay masa ata ma pamara vagay ɳga Yesu a hwad a heyey.

16

*Yesu a sləkdawa daa meməcəy
(Matiye 28.1-8; Luk 24.1-12; Jāy 20.1-10)*

¹ Fa dəba ɳga *pas meməskey-vaw na, *Mari da Magdala, Mari mamaŋ ɳga *Jak, lenj Salawme, a hədkam bərdey hay ma zam maaya amba a diyam a wucmərwa fa vagay ɳga Yesu.

² Pərek perek ta luma ɳga Gudal, masa pas fa bawa na, ɳgusay a, a diyam a mey cəvay ɳga Yesu a.

³ Ata daa cəved na, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Ma da gəbalandakwara beeler mahura da mey cəvay a na, wa?»

⁴ A da nəkam dey na, a hətmar beeler heyey, magədbalakaya ta cakay.

⁵ Masa ata fa mbəzam aa cəvay a na, a hətam gula manjakaya ta har-zəmay. Anja ta zana mahura mabara fa vaw. Anda kede, mandərzay a katar a ɳgusay a.

⁶ Ama gula ha a ləvtar: «Ka zluram ba! Ka səpam na, Yesu, ndaw *Nezeret, masa ata ma dərmara fa hwadam mazlaŋgalakaya heyey daw? Ta sləkdawa sem daa meməcəy, anja fedə daa saba. Nəkmara slam masa ata ma pamara a hwad a.

⁷ Wure kede na, diyam, ləvmatar ɳgada ata *Piyer ta *gula hay ɳga Yesu mekele na, Yesu anja sem teesed a *Galile fa mey akwar. Ka da hətfamar fetede anda aa ma ləvkwar.»

⁸ A bamawa, a hwam, a mbəkdamara cəvay a, ata faa wasam maja mandərzay fa katar, lenjesl ata ta mbədəy sem. Ta kadamara kwa ɳgada waawa daa ba, maja ata fa zluram ga.

*Yesu a wuztar vaw a gula anja hay
(Matiye 28.9-10; Jāy 20.11-18)*

[

⁹ Perek perek ta pas luma ɳga Gudal, Yesu a sləkdawa daa meməcəy. Masa ta sləkdawa cay na, ɳgeeme a wuzar vaw a *Mari da Magdala, ɳgwas masa aa ma bəley malula maasala da ray a heyey.

10 Ta', njwas aha, a daw, a kadatara a ndəhay masa ma pəkam ta Yesu zleezle. A hətfatar ata daa matəway.

11 Ngwas aha, a ləvtar: «Yesu aa ta dey! Yah ma hətar la.» Ama masa ata ma cəndamara mey masa njwas a ma kada na, a təbmara mey a ba.

(*Luk 24.13-35*)

12 Fa dəba ha, Yesu a wuztar vaw njada gula aŋga hay cew ma diyam ta daa cəved ma bawa da *Jeruzelem. A wuztar vaw a na, wal ta masa aŋga ma wuzar vaw njada *Mari da Magdala heyey.

13 Gula hay a, a vəhmawa, a kadamatara a *gula hay njga Yesu siya. Gula hay a, a təbmara mey ata ha ba saya na, gway.]

Yesu a wuztar vaw a gula aŋga hay kuraw a ray a letek

(*Matiye 28.16-20; Luk 24.36-49; Jan 20.19-23; SNM 1.6-8*)

[

14 Fa dəba ha, masa gula aŋga hay kuraw a ray a letek fa zəmam daf na, Yesu a wuztar vaw. A mbədtar ray maja a təbmara mey da ray a ba, a ləvtar: «Ya ta sləkdawa sem daa meməcey, ama ndəhay ma hətmaya ta dey ata na, ka təbmara mey ata ba na, kwara? Anda kede, akwar na, ndəhay masa ray manjərdakaya.»

15 Ta', a ləvtar saya: «Diyam aa hwayak hay cəpa, wuzdamatara *Mey-maaya-mawiya a ndəhay tabiya.

16 Ndaw ma təba mey a la, ta ma hətey *baptem la na, a ləhey la daa mebərey. Ama ndaw ma təba mey a daa ba na, sariya a kərza la.

17 Gazlavay a vəltar gədaŋ njga key maazla hay la a ndəhay ma təbmara Mey-maaya-mawiya ha. Anda meləvey, a da bəlam malula da ray ndəhay ta mezəley adaw. A daa guzlam mey hay mekele mekele masa ata ma sərmara ba.

18 Kwa a kərzam zezekw ta har, kwa a ləgwmata ta slalak ma kəfey ndaw vagay na, cek fa da katar daa ba. A da pam har a ray masa-macay hay. Anda kede, masa-macay hay a, a mbəlam la.]»

Bay Gazlavay a la Yesu a vad

(*Luk 24.50-53; SNM 1.9-11*)

[

19 Masa Bay Mahura Yesu ma kadatara cek hay la cəpa a gula aŋga hay na, ta', Gazlavay a la a vad. Fetedə, aŋga manjakaya ta har-zəmay njga Gazlavay.

20 Gula aŋga hay, ta', a diyam aa wura aa wura cəpa, a wuzdamara *Mey-maaya-mawiya a ndəhay. Yesu, Bay Mahura, fa jənta daa sləra ata ha. Ndəhay a sərmara mey njga *gula hay njga Yesu ara mey fara fara na, maja aŋga fa vəltar gədaŋ njga key maazla hay.]

Mey-maaya-mawiya masa

Luk
ma wuzlala
Mey da ray

Mey-maaya-mawiya masa Luk ma wuzlala

Luk na, ara dakwter. Ta lègda Pawl la kasl aa hwayak ñga Rawm (Kwa 4.14; Flm 1.24; 2Tm 4.11). Ndèhay a wulkam anja ndaw Jèwif ba, ama ndaw Gerek.

Luk ta wuzleley d'erewel cew la. A wuzleley na, *Mey-maaya-mawiya* len *Slèra ñga Ndèhay Meslrey*. A wuzlalata ñgada ndaw mezoley Teyewfil amba a sèra mey masa ndèhay ñga Yesu maa sèrkadamara na, ara mey fara fara (1.4). Kwa a wuzlala d'erewel e ñgada Teyewfil na, ama ara ñgada ndèhay masa Jèwif hay ba hay may.

Daa fasèlawal 1 ta 2 na, Luk aa guzley da ray mayawa ñga Yesu ta masa anja zariya. Ta wuzlalata mezoley ñga ndèhay daa sèkway ñga Yesu la dèga fa Yesu a haa fa Adam. A wudey ñga wuzda Yesu na, ara ndaw ma lèhdata ndèhay daa sèkway hay da bèla tabiya.

Daa d'erewel anja na, Luk aa guzley da ray mey mekele mekele: A lèvey Gazlavay a wudey ndèhay tabiya a lèham. A wuzleley ga da ray medorey-dangay. Ta wuzndakwar medorey-dangay ñga Yesu la mekele mekele. A wuzleley ga da ray meesømey da ray slèra masa Gazlavay ma ka. Luk ta wuzleley da ray ñgusay mekele mekele masa daa Matiye len Mark na, daa ba. A wuzda Yesu a wudta ndèhay masaviya hay. Ta wuzleley mey-menjey mekele la da ray zleley. Yesu a wudta ndèhay masa ta meborey cønja. A ka amba ndèhay a sèrmara na, Gazlavay fa wudta. Luk a wuzda dey ga Yesu na, ara «Bèz ñga Ndaw». Yesu ara Bèzey ñga Gazlavay, asaya, anja ndaw-magèdan. Luk taa guzley la ga da ray Mesøfney ñga Gazlavay. Yesu ta key slèra la ta gèdan ñga Mesøfney ñga Bay Gazlavay da ray a (4.14). A lèvtar a gula anja hay ñga njam daa berney ñga Jeruzelem kasl pas masa Gazlavay ma da vèltar gèdan ma sawa ta da vad (24.49).

Mey mahura daa d'erewel kede na, ara mey ma lèvey: «Fara fara yah, Bèz ñga Ndaw, ya sawa na, ñga sèpey ndèhay maazødtakaya ta ñga lèhdata.» (19.10)

Daa d'erewel e kede na, mey mekele mekele daha ñga vøley gèdan a ndèhay:

Walay ñga Mari (1.46-55)

Mayawa ñga Yesu (2.1-20)

Mey da ray mewudey masa-gèra hay (6.27-31)

Mey da ray membøkey meborey ñga ndèhay (6.37-38)

Ma da sørey ndaw, anja maaya na, ta fa slèra anja (6.43-45)

Mey ñgeeme

¹ Waa *Teyewfil,

Ndèhay ga ta kèdam vaw la ñga wuzleley da ray cek hay ma kam da wuzlah ala.

² A wuzlalam na, mey masa ala ma cøndamèrwa fa ndèhay masa ma hètmèrwa ta dey ata dèga ñga mezley ñga slèra ñga *Yesu. Ndèhay a, ara ndèhay ma wuzdamara mey ñga *Gazlavay.

³ Ya taa cøfdøy ndèhay la ta dèk-vaw da ray cek hay tabiya ma key dèga ñga mezley ñga slèra ñga Yesu a. Yah may, a mbafaya ñga wuzlalatakawa cek hay a ñgada kah Teyewfil, ndaw mahura.

⁴ Ya wuzlalakawa amba ka səra mey masa ata maa sərkadamakawa na, ara mey fara fara.

Maslaŋ ɳga Gazlavay da vad a wuzda Elizabet a da key hwad

⁵ Daa masa *Herawt anja bay daa hwayak ɳga *Jude na, *ndaw ma ka kwakwas ɳga Gazlavay daha mezəley *Zakari. Anja da wuzlah ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay masa ata ma zəlmata ndəhay ɳga Abiyah. Ngwas ɳga Zakari a, mezəley Elizabet, anja səkway ɳga *Araŋw, *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay zleezle.

⁶ Zakari a, ata cewete ta ɳgwas anja, ndəhay maaya fa mey ɳga Gazlavay, fa təbmara *mewey ɳga Bay Gazlavay maaya maaya, asaya, fa namar ray a kwakwas ɳga Gazlavay ta cəved e.

⁷ Ama bəzey ata daa ba, maja Elizabet a yey ba. Ata cewete maraw hay.

⁸ Pas pal daha, Zakari fa key sləra ɳgada Gazlavay daa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay maja sləra ha ta pas ɳgene a ray ata ta ndəhay ɳga Abiyah heyey.

⁹ Anja fa key sləra fetede maja ta kədəm caca la amba a walamara anda kwakwas ata ma ləvey. Sləra anja ha na, ara ɳga mbəzey aa *Slam masa Gazlavay aa da hwad a daa *Way ɳga Gazlavay amba aa wurey cek mezey maaya ɳgada Gazlavay.

¹⁰ Daa ɳgene, ndəhay tabiya makustakaya daa ambaw fa dəram daŋgay.

¹¹ Ta', *maslaŋ ɳga Bay Gazlavay da vad a wuzar vaw a Zakari. A lecey ta harzəmay da cakay slam-meewurey cek mezey maaya ɳgada Gazlavay heyey.

¹² Masa Zakari ma hətar na, lenjesl anja a mbədsey, a zlurey.

¹³ Ama maslaŋ ɳga Gazlavay a, a ləvar: «Ka zlurey ba, Zakari, maja Bay Gazlavay ta cənda medərey-daŋgay akah la. Elizabet, ɳgwas akah, a yaka bəzey mezəle la, ka da zəla bəzey a, *Janj.

¹⁴ Kaa səmey la ga. Ndəhay ga aa səmam la fa mayawa anja ha may,

¹⁵ maja a da key ndaw ma ka sləra mahura ɳga Gazlavay. Fa da sey wuzam daa ba, kwa fa da sey cek maməskaya daa ba səlak. *Mesəfnəy ɳga Gazlavay a sawa la a ray a, dəga anja da hwad mamaha.

¹⁶ A da jənta ndəhay *Israyel hay ga amba a vəhmawa fa Bay Gazlavay ata.

¹⁷ A da daw fa mey ɳga Bay Gazlavay ɳga diyra cəved. Anja ta gədanj lej ta mesəfnəy ɳga Gazlavay da ray a anda *Eli, *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay zleezle. A da cəmtar dəy ɳgada papaŋ hay ta bəz ata hay. A da tərdata ndəhay makəwtakaya ɳga ndəhay ma wulkam maaya anda ndəhay ma kam cek ta cəved e. Anda kede, a da diyta ndəhay ɳga təbey Bay Mahura ma da sawa.»

¹⁸ Ama Zakari aa cəfda maslaŋ ɳga Gazlavay heyey, a ləvar: «Ya da səra masa cek aha a key la fara fara na, fa me? Maja wure kede na, yah maraw, ɳgwas adaw may, madaŋgas.»

¹⁹ Maslaŋ ɳga Gazlavay a, a mbədara, a ləvar: «Ara yah, Gabəriyel, yah masa ma lecey fa mey ɳga Gazlavay ɳga kar sləra. Ara anja ma slərdiwa amba ya wuzdakawa mey maaya kede.

²⁰ Mey adaw masa yah ma kadakawa kede na, a key la fara fara ta pas masa Gazlavay ma wudey anda yah ma ləvka, ama kah ta təba daa ba. Da ray ɳgene, wure kede, ka da tərey madagazlam, ka fa da gwa ɳgaa guzley daa ba, haa kasl cek aha ma key la.»

²¹ Daa masa Zakari a lawa daa Slam maaya daa *Way ɳga Gazlavay heyey na, ndəhay makustakaya daa ambaw heyey fa səkwmara, a rəzlam maja ta njawa sem ga kalah daa slam aha.

²² Zakari a bawa aa ambaw, a gwa ŋgaa guzltar saba. Da ray ŋgene, ndəhay a, a sərmara Gazlavay ta wuzar cek la daa slam aha. A gwa aa guzley ba, aa guzltar na, si ta har gway.

²³ Masa Zakari ta ndəvda sləra anga cay na, ta', a daw a way.

²⁴ Fa dəba ha, Elizabet, ŋgwas anja, a key hwad. Kiya zlam aa manjakaya da way da way, a bada hwad a. Aa guzley daa ray anja, a ləvey:

²⁵ «Nəka, cek masa Bay Gazlavay ma kayawa. A wudey ŋga bəlyawa hwaray daa dey adaw fa dey ŋga ndəhay.»

Maslaŋ ŋga Gazlavay da vad a wuzda mayawa ŋga Yesu

²⁶ Masa Elizabet aa ta hwad kiya maakwaw na, Gazlavay a slərwa maslaŋ anja, Gabəriyel, a *Nezeret daa hwayak ŋga *Galile,

²⁷ fa dam-sabara, kwakwa ŋga ndaw mezəley *Jawzef. Jawzef e na, ara səkway ŋga Bay *Davit zleezle. Mezəley ŋga sabara ha, *Mari.

²⁸ Maslaŋ ŋga Gazlavay heyey kula! a mbəzey fa vəða, a car har, a ləvar: «Ya caka har, Mari. Bay Gazlavay a wudka kalah. Bay Gazlavay aa ta kah.»

²⁹ Mari ma cənda mey a na, mey a, a həðbar ray. A wulkey daa ray anja, a ləvey: «Mecey-har a, kede na, a wudey ŋga ləvey na, kwara?»

³⁰ Ta', maslaŋ ŋga Gazlavay a, a ləvar: «Ka da zlurey ba Mari, maja ara Gazlavay ma pəska mey.

³¹ Ka da key hwad, ka da yawa bəzey mezəle, ka da zəla bəzey a, Yesu.

³² A da key ndaw mahura, asaya, anja Bəzey ŋga Bay Gazlavay da vad. Bay Gazlavay a da tərda ŋga bay aa slam a ŋga Bay Davit, ndaw daa səkway anja zleezle.

³³ A da wa səkway ŋga *Israyel ŋga sərmataw. Bay anja fa da ndəvey daa ba səlak.»

³⁴ Mari aa guzlar a maslaŋ ŋga Gazlavay heyey, a ləvar: «Cek aha, a da key na, kwara? Maja ya səra zel ba.»

³⁵ Maslaŋ a, a mbədədara, a ləvar: «Mesəfney ŋga Bay Gazlavay da vad a sawa la a ray akah ta gədaŋ anja, a bərdaka la anda meezeed. Da ray ŋgene, bəzey a ma da yawa na, ara bəzey masa mapakaya wal ŋgada Gazlavay. Ndəhay a da zəlmara Bəzey ŋga Gazlavay.

³⁶ Nəka, Elizabet, səkway akah, kwa anja madəŋwas na, anja ta hwad wure kede may. A da yawa bəzey mezəle. Ndəhay a ləvam anja dərlay, ama wure kede aa ta hwad kiya maakwaw,

³⁷ maja cek masa ta banay fa Gazlavay na, daa ba.»

³⁸ Fa dəba ha, Mari a ləvar: «Yah ndaw ma ka sləra ŋga Bay Gazlavay. Cek aha ŋga key anda kah ma ləvey.» Ta', maslaŋ ŋga Gazlavay a, a mbəkda, a daw.

Mari a daw fa Elizabet

³⁹ Daa dar a ŋgene, *Mari a sləkdey, a wusey vaw, a daw a slala daa angwa ŋga *Jude.

⁴⁰ A wusey a slala ha, kula! a mbəzey a way *Zakari, ta', a car har a Elizabet.

⁴¹ Daa massa Elizabet ma cənda mecey-har ŋga Mari na, bəzey da hwad Elizabet a, a wusey. Wure ŋgene, *Mesəfney ŋga Gazlavay a sawa a ray Elizabet.

⁴² Da ray ŋgene, aa guzley ta gədaŋ, a ləvar a Mari: «Maaya ŋga Gazlavay aa da ray akah, a fəna da ray ŋgusay siya tabiya. Asaya, maaya ŋga Gazlavay aa da ray bəzey masa kah ma da yarawa!

43 Yah na, wa may wa, amba maman ḥga Bay adaw Mahura a sawa a way adaw anda kede na!

44 Ya səra kah maman ḥga Bay adaw Mahura na, maja, daa masa yah ma cənda day akah, kah ma caya har na, bəzey da hwad adaw a wusey ta meesəmey.

45 Maaya ḥga Gazlavay aa da ray akah, maja ka ta təba mey aŋga la da ray cek ma da key fara fara.»

Mari a həlma Bay Gazlavay

46 Fa dəba ha *Mari a ləvey:

«Ya fa həlma Bay Gazlavay ta mevel adaw cəpa.

47 Ya faa səmey maja Gazlavay, ndaw ma ləhdaya,

48 kwa yah, ndaw mahura fa mey ḥga ndəhay ba na,

aŋga fa nəkfaya dey, yah, ndaw ma ka sləra aŋga.

Fara fara, dəga wure kede, ndəhay ma da yamawa tabiya,

a daa guzlam da ray adaw, a ləvam:

“Maaya ḥga Gazlavay aa da ray aŋga”.

49 A da ləvam anda kede

maja Bay Gazlavay Mawaca-waca, ta kaya cek maaya la.

Aŋga na, Bay Gazlavay pal.

50 A katar maaya la mandaw mandaw

ŋgada ndəhay ma namar ray.

51 Aa ta gədaŋ ḥga key sləra mahura,

aa wadatar ray ḥga ndəhay ma zlapam.

52 A badata bay hay ma wamata ndəhay ta gədaŋ daa bay,

a pata ndəhay masa ma namar ray ḥga mahura.

53 Ndəhay masa may fa catar na, a rəhdata ta cek mezəmey,

masa-zleley hay na, a vəhdata ta har ba' kəne.

54 Ta jənndakwar la,

aləkwa ndəhay *Israyel hay, ma ka sləra aŋga hay,
anda aa ma ləvtar zleezle a papaŋ ḥga papa aləkwa hay.

55 A ləvtar na, a da key maaya ŋgada *Abərahəm ta

ŋgada ndəhay ma yamawa daa səkway aŋga hay
ḥga sərmataw.»

56 Mari a njey da way Elizabet a key gweegwe kiya maakar. Fa dəba ha, ta', a vəhwā a way aŋga.

Mey da ray mayawa ḥga Jan-Baptis

57 Kiya ḥga Elizabet ta wuswa cay ḥga yey. A yawa bəzey mezəle.

58 Meseembew aŋga hay ta səkway aŋga hay ma cəndamara masa Bay Gazlavay ta kar maaya la na, aa səmam ta ata Elizabet e.

59 Masa bəzey a, ma key luma pal cay na, meseembew aŋga hay ta səkway aŋga hay heyey a samawa aa kwakwas ḥga *mesley mandawal ḥga bəzey a ta ḥga pey mezəley. A wudsam a pamar mezəley *Zakari, mezəley ḥga papaha.

60 Ama mamaha, a ləvtar: «Kəne ba, mezəley aŋga na, *Jan.»

61 A mbəd̄damara, a ləvmar: «Ka zəla anda kede na, kwara? Ndaw mezəley daa səkway akwar anda kede daa ba.»

62 Ta', aa cəfdamara Zakari, papaha, ta har, amba a sərmara a wudsey ḥga zəla bəzey a me.

63 Zakari a, ta', aa cəfdəy hwadam kəslparah a ɳga wuzleley mezəley a. A wuzlala: «Mezəley anja, Jan.» Ndəhay tabiya a rəzlam fa mezəley a.

64 Wure wure ɳgene, Zakari a zlar meeguzley dəba, anja madagazlam saba. Ta', a həlma Gazlavay ta gədañ.

65 Meseembew anja hay tabiya mandərzay a katar. Ndəhay daa aŋgwa daa hwayak ɳga *Jude he tabiya, fa kadamara mey a.

66 Ndəhay tabiya ma cəndamara mey a, a wulkam daa ray ata, a ləvam: «Bəzey a kede na, a da tərey na, me?» A ləvam anda kede maja maaya ɳga Bay Gazlavay aa da ray a fara fara.

Zakari a wuzey mey da ray sləra maaya masa Gazlavay ma ka

67 Fa dəba ha, *Mesəfnəy ɳga Gazlavay a sawa a ray *Zakari, papan ɳga bəzey heyey. A zlar ɳga wuzey mey anda *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay, a ləvey:

68 «Həlmakwa Bay Gazlavay, Gazlavay aləkwa *Israyel hay,
maja anja ta jənta ndəhay anja hay la, amba a ləhdata.

69 Aa ta slərndakwar ndaw masa-gədañ la,
ɳga ləhdandakwar daa mebərey.

Ndaw aha, anja daa səkway ɳga Bay Davit,
ndaw ma ka sləra anja zleezle.

70 Bay Gazlavay taa guzlnakwar la dəga zleezle
ta mey ndəhay ma təla mey anja hay.

71 Ta ləvndakwar la, a da ləhdandakwar
dasi har ɳga masa-gəra aləkwa hay,
lej dasi har ɳga ndəhay
ma wudam ɳga hətmandakwar fa dey ba.

72 A wuzdərwa mewudsey-vaw anja la,
fa papan ɳga papa aləkwa hay,
A sərfada *mejəwey-mey anja la ta aləkwa.

73 Daa mejəwey-mey a na, Gazlavay taa guzlar la
a *Abərahəm papan ɳga papa aləkwa zleezle, a ləvar,

74 a ləhdandakwar la dasi har ɳga masa-gəra aləkwa hay,
amba ya kakwa sləra ɳgada Gazlavay ta mandərzay ba,

75 amba ya tərkwa ndəhay maaya fa Gazlavay,
ndəhay ma ka sləra ta cəved e,
haa kasl fa meməcəy aləkwa.

76 Bəz adaw, kah may,
ka da tərey ndaw ma təla mey ɳga Bay Gazlavay da vad
maja ka da daw fa mey ɳga Bay Gazlavay
ɳga diyra cəved.

77 Ka da wuzdatara a ndəhay ɳga Gazlavay na,
Gazlavay a, a da ləhdata
maja a da mbəkdatara mebərey ata.

78 A da ləhdata na, maja anja na, maaya kalah,
asaya, a sərey dey-ceceh kalah fa ndəhay.

Fa slərndakwar mewedsey da vad anda pas,

79 amba a wadatar dey a ndəhay
ma njam daa ləvanj masa fa da məcam,

asaya, amba ya hətkwa ḥga njey ta zazay.»

⁸⁰ Bəzey a heyey, fa gəley, fa gəley, lenjesl fa səkwa. Fa dəba ha, a daw a wuzlah-ley, aa manjakaya fetede, kasl pas masa anja ma zlar ḥga wuzey mey ḥga Gazlavay fa mey ḥga ndəhay Israyel hay.

2

Mey da ray mayawa ḥga Yesu

(Matiye 1.18-25)

¹ Daa masa ata ma yamərwa *Jan-Baptis la na, Agustus, bay mahura da ray bay hay daa hwayak hay ḥga *Rawm, a ləvtar a mahura hay amba a sləfmata ndəhay daa hwayak anja hay tabiya.

² Ngene, ara mesləfey ndəhay ḥgeeme. Mesləfey ndəhay a ḥgene na, a key daa masa Kiriniyus fa wata ndəhay daa hwayak ḥga Siri.

³ Ndəhay tabiya a diyam ḥga sləfwa vaw a. Kwa waawa na, a daw aa hwayak anja, masa papaha ma yawa da hwad a.

⁴⁻⁵ *Jawzef may, a sləkdey da *Nezeret daa hwayak ḥga *Galile, a sləkdam ta kwakwa anja *Mari, a diyam a Betəlehem daa hwayak ḥga *Jude ḥga sləfwa vaw. A diyam a Betəlehem na, maja Bay *Davit zleezle a yawa da hwad a. Jawzef na, anja səkway ḥga Davit. Mari, kwakwa anja ha na, aa ta hwad.

⁶ Ata ma wusam la a Betəlehem na, kiya ḥga Mari ta wuswa cay ḥga yey.

⁷ Mari a yawa bəzey mezəle, mahura anja. Ta', a mbəza ta zana, a nada aa cek masa gənaw hay ma zəmam cek da hwad a maja daa way meney ḥga məlak hay na, slam ḥgada ata daa ba.

Maslaŋ ḥga Bay Gazlavay a wuzdatara mayawa ḥga Yesu a mecəkwer hay

⁸ Daa hwayak a ḥgene, mecəkwer hay daha, manatakaya ta tavad da ley. Fa jədəm gənaw ata hay.

⁹ *Maslaŋ ḥga Bay Gazlavay da vad ta', a wuztar vaw. Mewedey ḥga Bay Gazlavay a sawa a ray ata. Mecəkwer hay a, a zluram ga, aa wasam pər-par!

¹⁰ Ama maslaŋ a heyey, a ləvtar: «Ka zluram ba, maja ya sawa na, ya handakwar mey maaya masa ma da vəltar meesəmey ga a ndəhay tabiya.

¹¹ Dasi tavad kede, da Betəlehem, slala masa Bay *Davit ma yawa zleezle da hwad a, ndaw masa ma da ləhdata ndəhay ta yawa la maja akwar. Ara *Kəriste, Bay Mahura.

¹² Yaw, amba ya wuzdakwara cek ḥga sərey mey a fara fara, ka da hətfamar bəzey-gevew * mambəzkaya ta zana, manadakaya daa cek masa gənaw hay ma zəmam cek da hwad a.»

¹³ Wure wure ḥgene, maslaŋ hay ḥga Gazlavay mekele a samawa ga, a tulakamara maslaŋ ḥga Gazlavay heyey. A həlmamara Gazlavay ta walay. A ləvam:

¹⁴ «Anja ndəhay ḥga həlmamara Gazlavay da vad,
asaya, anja Gazlavay ḥga vəltar zazay
a ndəhay masa aa ma wudta da bəla.»

Mecəkwer hay a diyam a Betəlehem

¹⁵ Fa dəba ha, maslaŋ hay ḥga Gazlavay heyey a vəham a vad. Ta', mecəkwer hay a, a slam yawa da wuzlah ata, a ləvam: «Bay Gazlavay ma wuzdandakwara cek kede na, nakwa la a Betəlehem, amba ya nəkakurwa cek masa ma key fetede.»

1:79 1.79 Iz 9.1, 5; 42.6-7; Mt 4.16 **2:4-5 2.4-7** Mt 2.1; Jan 7.42 **2:11 2.11** Mt 20.30-32; Jan 4.42; SNM 5.31;

13.23; 2Pi 1.11 * **2:12 2.12** bəzey-gevew: bəzey-ndəsez **2:14 2.14** Iz 57.19; Mt 10.13, 34; Mk 9.50; Lk 1.79; 10.5-6; 12.51; 19.38, 42; 24.36; Jan 4.27; SNM 10.36; Ef 2.14, 17

¹⁶ A slékdám, a diyam ta mewusey-vaw. A høtfamatár ata *Mari ta *Jawzef, len bøzey-gevew manakaya daa cek masa gønaw hay ma zømam cek da hwad a.

¹⁷ Ata ma høtfamatár la na, a kadamatara cek masa maslaŋ ñga Gazlavay ma wuzdatara da ray bøzey a heyey.

¹⁸ Ndøhay tabiya ma cøndamara mey masa mecøkwer hay a ma kadamatara na, a røzlam.

¹⁹ Ama ñga Mari na, a pa mey a, aa mevel aŋga. Mandaw mandaw fa wulkey da ray a.

²⁰ Fa døba ha, mecøkwer hay heyey a vøham fa gønaw ata hay. A høslmar ray a Gazlavay maka aa mahura da ray ndøhay. A hølmamara da ray cek hay tabiya masa ata ma cøndamærwa, ta masa ata ma høtmærwa fetede, maka cek hay tabiya ta kam la anda maslaŋ ñga Gazlavay ma wuzdatara heyey.

A pamar mezøley a Yesu

²¹ Fa døba ha luma pal, dør ta wuswa cay ñga sleý mandawal ñga bøzey a, ta pas ñgene a pamar mezøley Yesu, mezøley masa maslaŋ ñga Gazlavay da vad ma wuzdara a mamaha daa masa ta key hwad daa ba aran.

²² Fa døba ñga *mesley mandawal ñga bøzey a, pas ta wuswa cay amba *Jawzef ta *Mari † a kam kwakwas ñga tørey maaya fa Gazlavay anda kwakwas ñga Mawiz ma løvey maka mawuda. Da ray ñgene, ata Jawzef ta Mari a diyam aa berney ñga Jeruzelem. Asaya, a handamara bøzey ata ñga wuzey a Bay Gazlavay,

²³ maka mawuzlalakaya daa *mewey ñga Bay Gazlavay, a løvey: «Bøza hay mezøle tabiya ma yamawa ñgeeme na, ma pam wal ñgada Bay Gazlavay.»

²⁴ A diyam amba a vølam cek a Bay Gazlavay. A vølam na, magwada-gwada hay cew, da daa ba, makurgwadakw hay cew, anda kwakwas ñga Gazlavay ma løvey.

Simeyanjw a hølma Bay Gazlavay maka Yesu

²⁵ Ndaw da *Jeruzelem e daha, mezøley Simeyanjw. Ndaw aha, ara ndaw maaya, fa søpa cøved ñga Gazlavay ta mevel pal, aa fa søkwa ndaw masa ma da sawa ñga løhdata *Israyel hay. *Mesøfnay ñga Gazlavay aa da ray a.

²⁶ Mesøfnay a, ta løvar la: «Ka da mœcay na, si ka høtar *Køriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ñga løhdata ndøhay la.»

²⁷ Fa døba ha, Mesøfnay ñga Gazlavay heyey, a handa aa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay. Ta pas ñgene, ata *Jawzef ta *Mari ta handamara Yesu, bøzey ata heyey la, aa way a, amba a kam kwakwas da ray a anda *kwakwas ñga Mawiz ma løvey.

²⁸ Simeyanjw a høtar bøzey a, ta', a humbta a har, a kar suse a Gazlavay, a løvey:

²⁹ «Wure kede, Bay Gazlavay, mey masa kah ma løvya na,
ta key cay.

Anda kede, ka gwa ñga mbøkdaya,
yah, ndaw ma ka sløra akah, ñga mœcay ta zazay.

³⁰ Maja yah, ta dey adaw,
ya ta høtar ndaw ma da løhdata ndøhay daa mebørey cay.

³¹ Ka wala ndaw aha na, ñgada ndøhay tabiya.

³² Aŋga anda slam-mewedey ñgada ndøhay da bøla tabiya.
Ndøhay a da hølmamata ndøhay akah hay Israyel,

2:19 2.19 2.51 2:21 2.21 1.31 † 2:22 2.22 Jawzef ta Mari: Har-gøðaŋ ñga derewel hay ta mey Gørek a løvey: «...pas ata ta wuswa cay ñga tørey maaya....». Derewel hay mekele a løvam: «...pas aŋga ta wuswa cay ñga tørey maaya....». Ndøhay a wulkam «ata» a wudsey ñga løvey Jawzef ta Mari. Kwa kwakwas ñga Mawiz aa guzley da ray ñgwas daada gwøy na, ama ndøhay a wulkam Luk aa guzley da ray Jawzef may, maka Jawzef a ta gøsfar la fa Mari daa masa aŋga mawuda. **2:22 2.22-24** Lev 12; Mesl 18.15-16 **2:23 2.23** Mab 13.2 **2:30 2.30-31** Iz 52.10

maja ndaw aha kede.»

³³ Ata papaŋ ኃga Yesu ta mamaha a rəzlam da ray mey masa Simeyanjw maa guzley da ray bəzey a.

³⁴ Ta', Simeyanjw a pəstar mey. Fa dəba ha, a ləvar a Mari, mamaŋ ኃga Yesu: «Gazlavay a wala bəzey kede amba ndəhay Israyel ga a tədəsam aa mebərey, siya hay may, a mbəkdamara mekey mebərey, a səpmara Gazlavay ta cəved e. Anja, ndaw ma wuzdatara a ndəhay ara Gazlavay ma wudsey ኃga ləhdata ndəhay daa mebərey, ama ndəhay ga a da ኃgəldamara ba.

³⁵ A wuzdərwa mewulkey ኃga ndəhay ga maňadakaya la amba ndəhay tabiya a sərmara. Kah, mamaha na, mevel akah a tərkəsley la anda ndaw ma ኃgəmka ta dəlaw.»

An a kar suse a Gazlavay

³⁶ Daa *Way-mekey-kwakwas ኃga Gazlavay heyey, ኃgwas ma təla mey ኃga Gazlavay daha, mezəley An. Anja, dam ኃga Fanəwel, səkway ኃga Aser. Aa madaŋgas cay. Daa sabara anja, a ley zel, a njam mevey maasala.

³⁷ Fa dəba ኃga zel e ma məcey la, ኃgwas a, a njey taava anja, ኃgwas-vagay. Mevey anja, kwakwar daaŋgafad a ray a məfad. Aa daa Way-mekey-kwakwas ኃga Gazlavay a mandaw mandaw, fa kar sləra a Gazlavay taa vad, taa pas, fa key *daliyam, fa dəreye daŋgay.

³⁸ Masa Simeyanjw ma pəstar mey cay na, wure wure ኃgene, An a ኃgəchey a cakay ata, a kar suse a Gazlavay. Fa dəba ha, aa guzley da ray bəzey a ኃgada ndəhay tabiya da *Jeruzelem masa fa səkwmara amba Gazlavay a ləhdata.

³⁹ Masa ata *Jawzef ta *Mari ma ndəvdamərwa mekey kwakwas a tabiya cay anda kwakwas ኃga Bay Gazlavay ma ləvey na, a vəhmawa a slala ata, *Nezeret, da *Galile.

⁴⁰ Bəzey a, fa gəley, fa gəley, fa hətey gədaŋ, lenjesl fa səkwa. Mepəsey-mey ኃga Gazlavay aa da ray a.

Yesu anja ta mevey kuraw a ray a cew

⁴¹ Fa mevey a, fa mevey a, ata *Jawzef, papaŋ ኃga Yesu, ta *Mari, mamaha a diyam a *Jeruzelem ኃga kawa gwagway ኃga *Pak.

⁴² Masa Yesu, anja ta mevey kuraw a ray a cew na, ta', a ኃgəlmara, a diyam bama aa gwagway a, anda kwakwas ata ma ləvey.

⁴³ Masa gwagway a daa saba na, a vəhmawa a way, ama Yesu, bəzey ata na, ta njawa sem fa dəba da Jeruzelem e. Ata papaha, ta mamaha, ta sərmara daa ba.

⁴⁴ A wulkam na, Yesu aa daa cəved ta ndəhay siya ma diyam ta ata. A kam daa cəved dər pal, ta', a səpmara da wuzlah səkway ata hay, ta da wuzlah jam ata hay.

⁴⁵ Ama ta hətmar daa ba. Da ray ኃgene, a vəham a Jeruzelem ኃga səpmərwa.

⁴⁶ Nga dər maakar a na, a hətfamar daa *Way-mekey-kwakwas ኃga Gazlavay. Anja manjakaya da wuzlah *ndəhay maa sərkada *kwakwas ኃga Mawiz, anja fa jəkfatar sləmay, faa cəfdafatar mey.

⁴⁷ Ndəhay tabiya ma jəkfamar sləmay, a rəzlam majə lenjesl anja, asaya, majə mey hay maaya masa anja ma mbəddatara.

⁴⁸ Ata papaha ta mamaha ma hətmar la na, a rəzlam ga da ray a. Mamaha a ləvar: «Bəz adəfaw, ka kandar anda kede na, majə me? Ala ta papakw fa səpmaka, mevel ala ta dəsley sem.»

⁴⁹ A mbəddatara, a ləvtar: «Ka səpmaya majə me? Si ya njey daa way ኃga Papay na, ka sərmara ba daw?»

⁵⁰ Ama a sərmara mey a, a wudsey ኃga ləvey kwara ba.

⁵¹ Ta', Yesu a samawa bama a slala *Nezeret heyey dəba. A cəntar mey. Ama mamaha na, fa wulkadata cek hay a kede tabiya daa mevel anja.

⁵² Yesu fa gəley, fa gəley. Lenjesl fa səkwa. Anja maaya fa Gazlavay lej fa ndəhay.

3

*Jan-Baptis a wuzey mey ɳga Gazlavay
(Matiye 3.1-12; Mark 1.1-8; Jan 1.19-28)*

¹ Masa *Jan-Baptis ma da zla sləra anja na, Bay Tiber, ta key mevey kuraw a ray a zlam cay daa bay da ray bay hay daa hwayak hay ɳga *Rawm. *Pawns Pilat anja bay daa hwayak ɳga *Jude. *Herawt, aa bay daa hwayak ɳga *Galile. Məlmaha *Fəlep, anja bay da Iture ta da Tərakwanit. Lizaniyas aa bay daa hwayak ɳga Abilen.

² Ata Han ta Kayif, ata mahura hay da ray ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay. Daa ɳgene, Jan-Baptis, bəzey ɳga *Zakari, aa da wuzlah-ley. Ta', Gazlavay a wuzdara mey anja.

³ Da ray ɳgene, *Jan a, a pəkta slam hay tabiya masa gweegwe ta wayam ɳga Jurdeŋ. A wuztar mey ɳga Gazlavay a ndəhay, a ləvtar: «Mbəddamara menjey akwar, səpmara Gazlavay ta mevel pal, hətam *baptem, amba Gazlavay a mbəkdakwara mebərey akwar.»

⁴ Cek aha ta key la anda *Izay, *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay zlezzle, ma wuzlala daa derewel ɳga Gazlavay, a ləvey:

«Ndaw fa wudey da wuzlah-ley, a ləvey:

Diymar cəved ɳgada Bay Mahura,

diymara cəved e maaya maaya dər e.

⁵ Pəshamatə lapatam hay cəpa.

Rarakadamata angwa hay, lej dənqwalay hay cəpa.

Diymata cəved hay magəjvadatakaya ɳga təram dər e,
sabalamata cəved maaya ba hay.

⁶ Anda kede, ndəhay tabiya a hətmar Gazlavay la,
ndaw ma da ləhdandakwar daa mebərey.»

⁷ Daa masa ndəhay ga fa samawa fa Jan-Baptis, amba a katar baptem na, Jan-Baptis a, a ləvtar: «Hey! akwar bəza hay ɳga kucesl hay! Ma ləvkwar ka ləham la daa banay masa Gazlavay ma da handərwa a ray akwar na, wa?»

⁸ Kam cek maaya, amba ndəhay a sərmara akwar ta mbəddamara menjey akwar sem, akwar fa səpmara Gazlavay ta mevel pal. Ka da wulkam daa mevel akwar, ka ləvam: “Papa aləkwa na, ara *Abərahəm, maja ɳgene, Gazlavay a da sərfandakwar dey-ceceh.” Ka da ləvam kəne ba, maja ya fa ləvkwar fara fara, Gazlavay a gwa ɳga tərdata angwa hay kede ɳga səkway ɳga Abərahəm may.

⁹ Wure kede, zlamba manqakaya cay ɳga ɳgəmey wudez hay ta slasslalay a cəpa. Kwa wudez wura wura ma yey babəza maaya ba na, a da ɳgəmamara, a pamar awaw fa vəda.»

¹⁰ Ta', ndəhay makustakaya aa cəfdamara, a ləvmar: «Kaa, ya da kam na, kwara?»

¹¹ A mbəddatara, a ləvtar: «Ndaw masa zana anja hay cew daha na, ɳga vəlar pal a ndaw masa zana anja daa ba. Asaya, ndaw masa cek mezəmey daha na, ɳga wunkamara ta ndəhay masa cek mezəmey daa ba.»

¹² Ndəhay ma cakala budaw a samawa ɳga key baptem may, aa cəfdamara Jan, a ləvam: «Bay ala, kaa ala na, ya da kam kwara?»

¹³ A mbøddatar, a løvtar: «Ka daa cøfdam dala ñga budaw ma føna masa ñgwamna maa cøfda ba.»

¹⁴ Sewje hay may, a samawa, aa cøfdamara køne, a løvam: «Kaa, ala na, ya da kam kwara?» A mbøddatar, a løvtar: «Ka da tøbam dala ñga ndaw ta gøðanø ba. Ka daa dødfamatar mey a ray ndøhay ba. Sasømam da ray dala masa ata ma vøldamakwara fa mawurbay ñga sløra akwar gway.»

¹⁵ Ndøhay na, fa søkwmarø cek maaya ma da key. Da ray ñgene, kwa waawa da wuzlah ata fa wulkey daa ray anja, da Janø a na, ara *Køriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ñga løhdata ndøhay heyey kwa.

¹⁶ Anda kede, Janø a løvtar a ndøhay tabiya: «Yah na, ya kakwar baptem ta yam daada gway, ama ndaw mekele ma fønya a sawa la. Kwa ya wusa ñga pøska zewed ñga tarak anja ba. Anja na, a da kakwar baptem ta *Mesøfnø ñga Gazlavay leñ ta awaw.

¹⁷ Anja da gødak ta vøleymekøfey daw da har ñga wunkey bøz-daw ta cekwesl e. Bøz-daw na, a da høla a wuded anja. Ama cekwesl e na, a da par awaw fa vøða, awaw masa ma møcey ba ñga sørmataw.»

¹⁸ Anda kede, Janø a vøltar gøðanø a ndøhay ta mey hay mekele mekele saya, a wuztar *Mey-maaya-mawiya.

¹⁹ Ama Janø a mbøðsar ray a Bay Herawt majaa ma la Herawdiyat, ñgwas ñga mølmaha, ñga ñgwas anja, asaya, majaa aa ma key cek hay mekele mekele maaya ba.

²⁰ Da ray ñgene, Bay Herawt heyey a key cek maaya ba ma føna saya, a køzla Janø aa førsøne.

Jan-Baptis a kar baptem a Yesu

(Matiye 3.1-12; Mark 1.1-8; Jan 1.19-28)

²¹ Masa *Jan-Baptis fa katar *baptem ñgada ndøhay tabiya heyey na, Yesu a sawa amba a høtey baptem may. Ta', Jan-Baptis a kar baptem e. Fa døba ha, Yesu a dørey danøay. Masa aa fa dørey danøay na, slam da vad bøðanø! a wurey.

²² *Mesøfnø ñga Gazlavay a pawa salay a ray a, a nøkey anda makurgwadakw. Day a cønwa da vad, a løvey: «Kah na, Bøzey adaw masa yah ma wuda kalah. Ya faa sømey ga da ray akah.»

Ndøhay daa søkway ñga Yesu

(Matiye 1.1-17)

²³ Masa Yesu ma da zlar sløra anja na, anja ta mevey kwakwar maakar. Ndøhay a wulkam Yesu na, ara bøzey ñga *Jawzef.

Jawzef na, bøzey ñga Heley,

²⁴ Heley na, bøzey ñga Matat,

Matat na, bøzey ñga Levi,

Levi na, bøzey ñga Melki,

Melki na, bøzey ñga Janay,

Janay na, bøzey ñga Jawzef,

²⁵ Jawzef na, bøzey ñga Matatiyas,

Matatiyas na, bøzey ñga Amus,

Amus na, bøzey ñga Nahum,

Nahum na, bøzey ñga Esøli,

Esøli na, bøzey ñga Nagay,

²⁶ Nagay na, bøzey ñga Mat,

Mat na, bøzey ñga Matatiyas,

Matatiyas na, bəzey ɳga Semeyinj,
 Semeyinj na, bəzey ɳga Jawzek,
 Jawzek na, bəzey ɳga Jawda,
²⁷ Jawda na, bəzey ɳga Jəwananj,
 Jəwananj na, bəzey ɳga Reza,
 Reza na, bəzey ɳga Zarubaabel,
 Zarubaabel na, bəzey ɳga Salatiyel,
 Salatiyel na, bəzey ɳga Neri,
²⁸ Neri na, bəzey ɳga Melki,
 Melki na, bəzey ɳga Adi,
 Adi na, bəzey ɳga Kwazam,
 Kwazam na, bəzey ɳga Elmadam,
 Elmadam na, bəzey ɳga Er,
²⁹ Er na, bəzey ɳga Yesu,
 Yesu na, bəzey ɳga Eliyezer,
 Eliyezer na, bəzey ɳga Jəwarim,
 Jəwarim na, bəzey ɳga Matat,
 Matat na, bəzey ɳga Levi,
³⁰ *Levi na, bəzey ɳga Simeyanjw,
 Simeyanjw na, bəzey ɳga Juda,
 Juda na, bəzey ɳga Jawzef,
 Jawzef na, bəzey ɳga Jawnam,
 Jawnam na, bəzey ɳga Eliyakim,
³¹ Eliyakim na, bəzey ɳga Meleya,
 Meleya na, bəzey ɳga Mena,
 Mena na, bəzey ɳga Matata,
 Matata na, bəzey ɳga Natanj,
 Natanj na, bəzey ɳga Davit,
³² *Davit na, bəzey ɳga Jese,
 Jese na, bəzey ɳga Awbet,
 Awbet na, bəzey ɳga Bəwaz,
 Bəwaz na, bəzey ɳga Sala,
 Sala na, bəzey ɳga Naasanjw,
³³ Naasanjw na, bəzey ɳga Aminadap,
 Aminadap na, bəzey ɳga Adəmiŋ,
 Adəmiŋ na, bəzey ɳga Arni,
 Arni na, bəzey ɳga Esraŋw,
 Esraŋw na, bəzey ɳga Fares,
 Fares na, bəzey ɳga Juda,
³⁴ Juda na, bəzey ɳga *Jakwap,
 Jakwap na, bəzey ɳga Izak,
 Izak na, bəzey ɳga Abərahām,
 Abərahām na, bəzey ɳga Tara,
 Tara na, bəzey ɳga Nahwar,
³⁵ Nahwar na, bəzey ɳga Seruk,
 Seruk na, bəzey ɳga Ragaw,
 Ragaw na, bəzey ɳga Pelek,
 Pelek na, bəzey ɳga Eber,

Eber na, bəzey ḥga Sala,
 36 Sala na, bəzey ḥga Kaynam,
 Kaynam na, bəzey ḥga Arfazat,
 Arfazat na, bəzey ḥga Sem,
 Sem na, bəzey ḥga Nəwe,
 Nəwe na, bəzey ḥga Lemek,
 37 Lemek na, bəzey ḥga Matuzala,
 Matuzala na, bəzey ḥga Henakw,
 Henakw na, bəzey ḥga Jaret,
 Jaret na, bəzey ḥga Meleliyel,
 Meleliyel na, bəzey ḥga Kaynam,
 38 Kaynam na, bəzey ḥga Enaws,
 Enaws na, bəzey ḥga Set,
 Set na, bəzey ḥga Adam,
 Adam a na, bəzey ḥga Gazlavay.

4

*Bay-malula a wudey ḥga bata Yesu
 (Matiye 4.1-11; Mark 1.12, 13)*

¹ Fa dəba ha masa *Jan-Baptis ma kar *baptem la a Yesu na, Yesu a vəhwa daa wayam ḥga Jurdeŋ heyey. *Mesəfnay ḥga Gazlavay aa da ray a, ta', a handa a wuzlah-ley.

² Aa manjakaya fetede dar kwakwar məfad. Bay-malula a sawa a cakay a, a jada ḥga bata amba a key cek maaya ba. Daa masa Yesu aa da wuzlah-ley a na, aŋga fa zəmey cek daa ba. Fa dəba ha, may a car dəba.

³ Ta', bay-malula heyey aa guzlar, a ləvar: «Da kah Bəzey ḥga Gazlavay na, tərda aŋwa kede ḥga daf taw!»

⁴ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Mawuzlalakaya daa dərewel ḥga Gazlavay, a ləvey: "Ndaw na, a njey ta cek mezəmey daada ba."»

⁵ Fa dəba ha, bay-malula heyey a təpda aa slam magəlkaya a vad, wure ḥgene ta', a wuzzara hwayak hay masa bay hay ma wamata da bəla cəpa.

⁶ Ta', a ləvar: «Ya vəldakawa gədanj ḥga wey da ray hwayak hay a kede, ta zleley hay da hwad' a cəpa. Maja cek hay a kede cəpa mavəldatakaya a har adaw, ya gwa ḥga vəldata kwa ḥgada waawa masa yah ma wudey.

⁷ Anda kede, da kah ma regedey fa mey adaw la na, cek hay a cəpa ya vəldatakawa la.»

⁸ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Mawuzlalakaya daa dərewel ḥga Gazlavay, a ləvey: "Ka da ragadar na, si ḥgada Bay Gazlavay akah gway. Dərar dəngay ḥgada Bay Gazlavay pal taava aŋga."»

⁹ Asaya, bay-malula a handa aa berney ḥga *Jeruzelem, a təpda aa ray ḥga *Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay, ta', a ləvar: «Da kah Bəzey ḥga Gazlavay na, jəvey daa ray ḥga way kede a hwayak,

¹⁰ maja mawuzlalakaya daa dərewel ḥga Gazlavay, a ləvey: "Gazlavay a ləvtar la a maslaŋ aŋga hay ḥga jədmaka."»

¹¹ Mawuzlalakaya saya, a ləvey: "A sləwmaka la a har ata amba salay akah a gurzey fa aŋwa ba."»

¹² Yesu a mbəddara, a ləvar: «Mawuzlalakaya daa dərewel ḥga Gazlavay, a ləvey: "Ka da jada Bay Gazlavay akah ba."»

¹³ Masa bay-malula ta hətey mey ɳga jada Yesu daa saba na, ta', a daw, a mbəkda ɳga pas mekele.

*Yesu a zlar sləra aŋga daa hwayak ɳga Galile
(Matiye 4.12-17; Mark 1.14, 15)*

¹⁴ Yesu a vəhwa aa hwayak ɳga *Galile, ta gədaŋ ɳga *Mesəfney ɳga Gazlavay da ray a. Daa hwayak a cəpa, ndəhay a zlamar ɳgaa guzley da ray a.

¹⁵ Yesu fa wuzey mey ɳga Gazlavay daa way-mewuzey-mey hay ɳga Gazlavay. Ndəhay tabiya faa həmdamara.

*Ndəhay da Nezeret a rəsmara Yesu
(Matiye 13.53-58; Mark 6.1-6)*

¹⁶ Ta', Yesu a daw a *Nezeret, slala masa aa ma gəley da hwad a. Ta *pas meməskey-vaw, a mbəzey aa *way-mewuzey-mey ɳga Gazlavay anda aa ma daw maamandaw. A lecey, a daw fa mey ɳga ndəhay amba a jeŋgey derewel ɳga Gazlavay.

¹⁷ Ta', a vəlmar derewel mapadəkaya, masa *Izay, *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay, ma wuzlala zlezzle. A pəska derewel e, a hətfey slam mawuzlalakaya ma ləvey:

¹⁸ «Mesəfney ɳga Bay Gazlavay aa da ray adfaw,
Bay Gazlavay ta walaya la amba ya wuzdatara
*Mey-maaya-mawiya ɳgada masa-viya hay.

A slərdiwa

amba ya ləvtar a ndəhay majəwtakaya
dasi har ɳga bay-malula na,
Gazlavay ta pəskata sem.

A slərdiwa ɳga wurey dey ɳga wulaf hay,
ɳga ləhey ndəhay dasi har ɳga masa-gəra ata hay.

¹⁹ A slərdiwa amba ya ləvtar dər masa Bay Gazlavay
ma da wuzdərwa maaya aŋga a ray ndəhay na,
ta wuswa cay.»

²⁰ Fa dəba ha, pad! pad! a padə dərewel e heyey, ta', a vəldara a ndaw ma ka sləra daa way a. A njey fa mey ata ɳga wuzey mey a. Ndəhay cəpa daa way a, fa nəkmara.

²¹ Yesu a zlar ɳgaa guzltar dəba, a ləvey: «Mey mawuzlalakaya masa tasana akwar ma cəndamara kede na, mey a ta key cay wure kede ɳgada akwar.»

²² Ndəhay cəpa a ləvam da wuzlah ata: «Mey masa aləkwa ma cəndakwa fa Yesu kede na, maaya.» A rəzlam da ray mey aŋga hay maaya masa aŋga maa guzldata, ta', a ləvam: «Haya, ara na, bəzey ɳga *Jawzef, ba diya?»

²³ Da ray ɳgene, Yesu a ləvtar: «Fara fara ka daa guzlam mey-menjey da ray adfaw, ka ləvam: "Ndaw ma səra ray ɳga slalak, mbəlda ray akah!" Anda meləvey ka da ləvam: "Ala ma cəndamara sləra akah hay masa kah ma kata da Kapernayum la cəpa. Yaw, ka kəne da slala akah fedə may."»

²⁴ Ta', Yesu aa guzltar saya, a ləvey: «Ya fa ləvkwar fara fara, kwa ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay wura wura na, fa təbmara maaya maaya daa hwayak masa aa ma yawa da hwad a na, daa ba.

²⁵ Wulkam da ray *Eli, ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay zlezzle. Daa masa aŋga da bəla na, mevey maakar ta kiya maakwaw, var ta pawa daa ba. May mahura ta key la daa hwayak ɳga *Israyel cəpa. Ya fa ləvkwar fara fara, daa ɳgene, ɳgwas-vagay hay ga daha daa hwayak a,

²⁶ ama Gazlavay ta slerda Eli fa n̄gwas-vagay hay daa hwayak n̄ga Israyel n̄ga j̄enta daa ba s̄elak. A slerda na, si fa n̄gwas-vagay masa *J̄ewif ba ma njey da slala Sar̄pta daa hwayak n̄ga Sidan̄w.

²⁷ Asaya, wulkam da ray Elize, ndaw ma t̄ela mey n̄ga Gazlavay zleezle. Daa masa an̄ga da b̄ela na, maas̄ekula hay ga daa hwayak n̄ga Israyel daha, ama kwa ta p̄orey ndaw pal dasi ata n̄ga mb̄oley daa maas̄ekula ha daa ba. A p̄orey na, si Naaman̄, ndaw Siri gway.»

²⁸ Masa nd̄ehay daa way-mewuzey-mey n̄ga Gazlavay heyey ma c̄endamara mey a na, ata tabiya, mevel a catar ga da ray Yesu.

²⁹ Ta', a lacam, a d̄adamara, a badamara da wuzlah-way. A handamara aa meyzelej, amba a t̄evdamara n̄gada hwayak.

³⁰ Ama Yesu pat! a bey la da wuzlah ata, ndal! madaw an̄ga.

Yesu a b̄oley malula da ray ndaw

(Mark 1.21-28)

³¹ Fa d̄eba ha, Yesu a daw a Kapernayum daa hwayak n̄ga *Galile. Fetede faa s̄erkadata nd̄ehay daa *way-mewuzey-mey n̄ga Gazlavay ta *pas mem̄skey-vaw.

³² Nd̄ehay a, a r̄ezlam da ray mees̄erkedey an̄ga ha, maja aa guzley na, ta ḡedan̄ masa Gazlavay ma v̄eldara.

³³ Daa way-mewuzey-mey a n̄gene, ndaw daha, aa ta malula da ray. A zlar mewudey ta ḡedan̄, a l̄evey:

³⁴ «Haya, Yesu, ndaw *Nezeret, walay akah ta ala malula hay me? Ka sawa n̄gaa z̄eddandar daw? Ya s̄era fara fara, kah na, ndaw n̄ga Gazlavay, masa aa ma sl̄erd̄erwa n̄ga key sl̄era an̄ga.»

³⁵ Yesu aa b̄ecar a malula da ray ndaw aha, a l̄evar: «Njey teete. Bey da ray ndaw kede.» Malula da ray ndaw a heyey dac! a t̄ed̄da ndaw a, a hwayak fa mey n̄ga nd̄ehay tabiya, a bey da ray ndaw aha, kwa ta kar cek daa ba.

³⁶ Nd̄ehay c̄epa fetede heyey a r̄ezlam, aa guzlam da wuzlah ata, a l̄evam: «Haya! mey kede na, ara s̄ekway n̄ga mey wura, masa ndaw aha a t̄ektar day a malula hay n̄ga bam da ray nd̄ehay kede na!»

³⁷ Da ray n̄gene, sl̄emay n̄ga Yesu fa z̄oley kwa daa wura daa wura c̄epa daa hwayak a.

Yesu a mb̄oley masa-macay hay ga

(Matiye 8.14-17; Mark 1.29-34)

³⁸ Yesu a bey daa *way-mewuzey-mey n̄ga Gazlavay, a daw a way *Simañw. Maman̄ n̄ga n̄gwas n̄ga Simañw a, vaw fa car, awaw fa vaw ga. Da ray n̄gene, aa c̄efdamara Yesu n̄ga mb̄elda.

³⁹ A daw a ḡebey a ray a, ta', aa b̄ecey amba macay a, a mb̄ekda n̄gwas aha. Macay a, mbak! a mb̄ekda, awaw fa vaw heyey daa saba. Wure n̄gene, n̄gwas aha p̄erta! a lecey, ta', a v̄eltar cek mez̄emey.

⁴⁰ Fa d̄eba ha pas ma k̄ezley la na, nd̄ehay tabiya da slala ha masa nd̄ehay ta macay hay da way ata hay daha, kwa macay hay wura wura, a handamat̄erwa fa Yesu. A patar har pal pal tabiya a ray, a mb̄eldata.

⁴¹ Malula hay ga a bam da ray masa-macay hay a, a wudam, a l̄evam: «Kah B̄ezey n̄ga Gazlavay.» Ama Yesu aa b̄ectar a malula hay a, a t̄ekta n̄gaa guzley maja a s̄ermara an̄ga *K̄riste.

Yesu a wuzey mey daa hwayak n̄ga Jude

(Mark 1.35-39)

⁴² Slam ma wurey la na, Yesu a bey da wuzlah-way, a daw aa slam masa ndəhay da hwad a daa ba. Ndəhay ga fa səpmara, ta', a hətmar. Masa ata ma hətmar la na, a wudam amba Yesu a njey ta ata, a mbəkdata ba.

⁴³ Ama Yesu a ləvtar: «Si ya daw a slala hay mekele may ɳga wuzey *Mey-maaya-mawiya da ray mewey ɳga Bay Gazlavay da ray ndəhay, maja Bay Gazlavay a slərdiwa na, ɳga key sləra ha kene.»

⁴⁴ Ta', Yesu a daw a pəkta slala hay a, a wuzey mey ɳga Gazlavay daa way-mewuzey-mey hay ɳga Gazlavay mekele mekele daa hwayak ɳga *Jude.

5

*Yesu a zəley ndəhay maakar ɳgeeme ɳga key gula anja hay
(Matiye 4.18-22; Mark 1.16-20)*

¹ Pas lanjar daha, Yesu, anja da mey dəhwa ɳga Genezeret. Ndəhay ga makustakaya, fa njanjərdəsam vaw ɳgada cakay a, maja a wudam a cəndamara mey ɳga Gazlavay.

² Kwambiwal hay cew daha da mey dəhwa ha. Ndəhay ma kərza ewet, ata da hwad a daa saba, fa pərmata *tabaw ata hay. Yesu a hətatar kwambiwal hay a.

³ Ta', a təpey aa kwambiwal ɳga ndaw mezəley *Simaŋw. Aa cəfda Simaŋw ha ɳga ɳgəchada kwambiwal a nekədəy ɳgada wuzlah yam. Masa Simaŋw ma ɳgəchada kwambiwal a la na, Yesu ta', a njey ta njey a hwad a, fa wuzdatara mey ɳga Gazlavay a ndəhay da mey dəhwa ha.

⁴ Fa dəba ha masa anja ma wuzdatara mey ɳga Gazlavay la na, a ləvar a Simaŋw: «Iŋgəchada kwambiwal akah aa slam masa yam da hwad a selelen. Fetede, akwar ta mandala akah hay, kəzlamata tabaw akwar hay aa yam a, ka hətam ewet la.»

⁵ Simaŋw a mbəddara, a ləvar: «Bay ala, tavad tavad kede, ala ta gəram la daa ewet e, ama kwa ya ta hətam daa ba səlak. Yaw, da ara kah ma ləvya na, ya kəzlamata tabaw hay a, aa yam a cəŋga.»

⁶ Ta', a kəzlamata tabaw ata hay aa yam, wure ɳgene, a kərzamawa ewet ga daa yam a. Tabaw hay a, a zlamar ɳga ɳgərey maja ewet ga kalah.

⁷ Anda kede, a gəvcamatərwa mandala ata hay daa kwambiwal mekele ɳga jənmata. Mandala ata hay a, a samawa, a rəhdamata kwambiwal hay cewete ta ewet, haa kwambiwal hay a, a wudam ɳga ndəkwam asi yam.

⁸⁻⁹ Ata Simaŋw *Piyer ta mandala anja hay tabiya, mandərzay a katar maja ewet ga masa ata ma kərzamara ha. Masa Simaŋw aha ma hətar maazlə kede na, a regedey fa mey ɳga Yesu, a ləvar: «Bay Mahura, maaya na, ya ɳgəchey la da cakay akah, maja yah na, ndaw ta mebərey.»

¹⁰ Ata *Jak ta *Jan, bəza hay ɳga Zebede, ma kam sləra bama ta ata Simaŋw, mandərzay a katar may. Da ray ɳgene, Yesu a ləvar a Simaŋw: «Ka zlurey ba, dəga tasana ka da zəlwa ndəhay aa cəved ɳga Bay Gazlavay anda kah ma kərzey ewet kede.»

¹¹ Ta', a ɳgəchadamata kwambiwal ata hay a rav-zazay, mbak! a mbəkdamata cek ata hay tabiya, a diyam asi Yesu.

*Yesu a pərey ndaw daa maasəkula
(Matiye 8.1-4; Mark 1.40-45)*

¹² Fa dəba ha, Yesu aa da slala lanjar daha. Ndaw daha maasəkula fa vaw zlap zlap. Ndaw aha a hətar Yesu na, ta', a daw a regedey fa mey anja. A kar ambahw, a ləvar: «Bay adaw, da ka wudey na, ka gwa ɳga pərya daa maasəkula adaw kede.»

13 Yesu tal! a tølda har anja, a gøsfar, a løvar: «Ya wudey amba maasøkula akah a pørey. Tørey ndaw mapørkaya døba!» Wure wure ñgene, maasøkula fa ndaw aha daa saba.

14 Ta', Yesu a køta, a løvar: «Ka da wuzda cek masa yah ma kakawa kede kwa a ndaw ba. Ama daw fa *ndaw ma ka kwakwas ñga Gazlavay, amba a nøkaka. Fa døba ha, vølar cek a Gazlavay anda *kwakwas ñga Mawiz ma løvey, ñga wuzey a ndøhay, maasøkula fa vaw akah daa saba.»

15 Ama ndøhay na, fa kadamara mey da ray Yesu ta gødañ ta gødañ cønja. Da ray ñgene, ndøhay ga a samawa fa vøða, a kusam, amba a jøkam slømay fa mey masa aa maa guzley, asaya, amba a mbøldata masa-macay hay.

16 Kwa ndøhay fa samawa ga na, Yesu a njey da cakay ata mandaw mandaw ba, ama a bey la da wuzlah ata, a daw aa slam masa ndøhay da hwad a daa ba, amba a dørey danøgøy a Gazlavay.

Yesu a mbøley ndaw maahølbakaya (Matiye 9.1-8; Mark 2.1-12)

17 Pas pal døha, Yesu faa sørkadata ndøhay. *Fariza hay ta *ndøhay maa sørkada kwakwas ñga Mawiz manjatakaya fetedø may. A samawa da slala hay mekele mekele da *Galile ta da *Jude, lenj daa berney ñga *Jeruzelem. Bay Gazlavay a vølar gødañ a Yesu ñga mbøldata masa-macay hay.

18 Ndøhay døha, a samawa, a handamawa ndaw maahølbakaya manakaya da ray beøbele. A søpam cøved amba a mbøzdamara aa way masa Yesu aa da hwad a, amba a pamara fa mey anja,

19 ama a høtam cøved ba majø ndøhay ga kalah. Anda kede, a tøpam aa ray ñga way a, a wuram slam daa ray ñga way a, a tøldamara ndaw maahølbakaya kaa heyey da ray beøbele anja ha ta laza, a wuzlah ndøhay makustakaya ga fa mey ñga Yesu daa way a.

20 Masa Yesu ma nøka ndøhay a, fa tøbmara anja ta gødañ ñga mbølda ndaw ata na, ta', a løvar a ndaw maahølbakaya heyey: «Jam adaw, ya fa løvka mebørey da ray akah daa saba.»

21 Ndøhay maa sørkada kwakwas ñga Mawiz ta Fariza hay heyey a cøndamara mey kede na, a wulkam daa ray ata, a løvam: «Ara søkway ñga ndaw wura ma pa ray anja ñga Gazlavay kede, na! Ma gwa ma mbøkda mebørey ñga ndaw na, wa? Si Gazlavay pal taava anja ma gwa ma mbøkda mebørey ñga ndaw, ba diya?»

22 Ama Yesu ta søra mewulkey ata sem, aa cøfdata, a løvtar: «Ka wulkam anda kede, majø me?

23 Ya gwa ya løvar: “Mebørey akah daa saba”, da daa ba, ya gwa ya løvar: “Sløkørey, daw ta salay akah.” Dasi mey hay cewete kede na, masa ta banay ñga løvey ñgada yah na, wura? *

24 Yaw, ya wudey amba ka sørmarø yah, *Bøz ñga Ndaw, yah ta gødañ ñga mbøkey mebørey ñga ndøhay da bøla.» Anda kede, Yesu ta', a løvar a ndaw maahølbakaya heyey: «Ehe, ya fa løvka: “Sløkørey, la beøbele akah, daw a way.”»

25 Wure wure ñgene, ndaw aha a sløkørey, a lecey fa dey ata tabiya, a la beøbele anja heyey, ta', a daw a way ta mehølmey Gazlavay.

5:14 5.14 Lev 14.2-32; Mk 7.36; Lk 17.14 **5:15 5.15** Mk 7.36 **5:16 5.16** Mt 14.23; 26.36-46; Mk 1.35; 6.46; Lk 3.21; 6.12; 9.18, 28-29; 11.1; SNM 1.14; 2.42; 6.4; 12.5 **5:20 5.20** 7.48; Mt 9.2 * **5:23 5.23** Yesu a wudey ñga løvey anja ta gøra ñga løvey: «Sløkørey, daw ta salay akah», majø a gwamara ñga høtmar cek masa aa ma da ka fara fara. Ama da a løvey: «Mebørey akah daa saba» na, ta gøra ñga løvey ba, majø a gwamara ñga høtmar cek aha fara fara ba. **5:24 5.24** Jañ 5.36

26 Ndəhay tabiya fetede a rəzlam. A həlmamara Gazlavay ta meney ray. A ləvam: «Cek masa ɳga menjey aləkwa, ya ta hətkwa daa ba na, ya ta hətkwar la tasana dəba.»

*Yesu a zəla Levi ɳga səpa
(Matiye 9.9-13; Mark 2.13-17)*

27 Fa dəba ha masa Yesu ma ka maazlə kede la, a bawa daa way a, a daw, a da nəkey dey na, a ray *ndaw ma cakala budaw mezəley *Levi. Anja manjakaya fa key sləra daa slam mecekeley budaw. Ta', Yesu aa guzlar, a ləvar: «Sawa, səpya.»

28 Da ray ɳgene, Levi a, pərta! a sləkçey, a mbəkdata cek anja hay tabiya, a daw asiya.

29 Fa dəba ha nekədsey, Levi a kar gwagway mahura ɳgada Yesu da way anja. Ndəhay ma cakala budaw ta ndəhay mekele makustakaya ga fetede, a zəmamara daf ɳga gwagway a bama.

30 *Fariza hay ta *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz da wuzlah ata, aa ɳjuram Mey, a ləvmatar a *gula hay ɳga Yesu: «Ka zəmam daf ta ndəhay ma cakala budaw lenj ta ndəhay ma zləba kwakwas ɳga Mawiz na, kwara?»

31 Yesu a mbəd'datar, a ləvtar: «Ndəhay masa ata wurwer na, Mey ata ta ndaw ma vəlda slalak daa ba. Ama ma wudey Mey ɳga ndaw ma vəlda slalak na, si ndəhay masa-macay hay gway.»

32 Yaw, ndəhay ma wulkam ata ndəhay maaya fa Mey ɳga Gazlavay na, Gazlavay ta slərdiwa ɳga zəlta daa ba, ama a slərdiwa na, ɳga zəley ndəhay masa ta mebərey amba a mbəddamara menjey ata, a səpmara Gazlavay ta mevel pal.»

*Mey da ray mekey daliyam
(Matiye 9.14-17; Mark 2.18-22)*

33 *Fariza hay heyyey a ləvmar a Yesu: «Gula hay ɳga *Jan-Baptis ta pas lanjar fa kam *daliyam, fa dəram dəngay, asaya, gula ala hay fa kamara kəne may. Ama gula akah hay na, a zəmam cek, a sam cek mandaw mandaw na, maja me?»

34 Yesu a mbəd'datar ta mey-menjey, a ləvey: «Da ndaw a zəlwa ndəhay aa mekey məlak ɳga kwakwa ɳga zəmey cek na, ndəhay a, a gwamara a kam daliyam daa masa zel-kwakwa ha aa da cakay ata daw? A kam daliyam ba səlak.»

35 Ama pas a, a sawa la, masa ata ma da kərzamara zel-kwakwa ha. Daa ɳgene dəba na, a kam daliyam la.»

36 Fa dəba ha Yesu a ɳgatara Mey a saya ta zana, a ləvey: «Kwa ndaw ma ɳgərey zana mawiya ɳga dəpey zana magurma na, daa ba. Da a ka kəne na, ta nəsa zana mawiya sem, zana ha fa da cəmam ta magurma daa ba.»

37 Asaya, ndaw a gwa ɳga zlərey wuzam meededek e aa kwene-kwene † magurma ba. Da a zləra a hwad a na, wuzam a, a məsley, a ɳgəra kwene-kwene he la. Wuzam a, a mbəd'ey la, asaya, kwene-kwene he a nəsey la.

38 Si ka zləra wuzam meededek e aa kwene-kwene mawiya.

39 Da ndaw fa sey wuzam maməslkaya na, a wudey ɳga sey meededek e saba, maja a wulkey wuzam maməslkaya na, a fəna meededek e.»

6

*Yesu, anja bay ma wey da ray pas meməskey-vaw
(Matiye 12.1-8; Mark 2.23-28)*

¹ Ta *pas meməskey-vaw daha, ata Yesu ta gula anja hay a diyam taa ley njga cek anda daw *. Gula anja hay heyey a həbam cek aha, a babərmara, aa mbədmara.

² Maja njene, ndəhay da wuzlah *Fariza hay a ləvmatar: «Akwar fa kam cek matəkakaya daa *kwakwas njga Mawiz ta pas meməskey-vaw na, maja me?»

³ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Akwar ta jaŋgamara daa ɔerewel njga Gazlavay cek masa *Davit ma ka zleezle na, daa ba daw? Ta pas lanjar dahan, ata Davit ta ndəhay anja hay, may fa catar, ama cek mezəmey fa ata daa ba.

⁴ Maja njene Davit e a mbəzey aa way njga Gazlavay, a təbwa pej masa mavəldakaya njgada Gazlavay, ta' a zəmey, asaya, a vəltar a ndəhay anja hay may. Ama, pej e na, kwakwas njga Mawiz a vəley cəved a ndəhay tabiya njga zəmamara ba, si ndəhay ma ka kwakwas njga Gazlavay gway.»

⁵ Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Ma wey da ray pas meməskey-vaw na, ara yah, *Bəz njga Ndaw.»

*Yesu a diyra har maməckaya njga ndaw ta pas meməskey-vaw
(Matiye 12.9-14; Mark 3.1-6)*

⁶ Ta *pas meməskey-vaw dahan saya, Yesu a daw aa *way-mewuzey-mey njga Gazlavay. Ta', aa sərkadata ndəhay daa way a. Ndaw dahan fetede, har-zəmay maməckaya.

⁷ *Ndəhay maa sərkada kwakwas njga Mawiz ta *Fariza hay, ata fetede may. Fa jədmara Yesu da a da mbəley ndaw ta pas meməskey-vaw kwa. A jədmara anda kefən na, amba a hətam mey njga kərza Yesu.

⁸ Ama Yesu a səra mewulkey ata. Da ray njene, aa guzlar a ndaw masa har maməckaya heyey, a ləvar: «Sləkdey, lecey fa mey njga ndəhay tabiya.» Ndaw aha, ta', a sləkdey, a lecey.

⁹ Fa dəba ha, Yesu aa guzltar a ndəhay ma jədmara heyey, a ləvtar: «Yaw, ya wudey yaa cəfdakwar, kwakwas aləkwa a ləvey na, kwara? Ta pas meməskey-vaw na, aləkwa ta cəved njga key maaya a ndaw daw, da daa ba, njga key maaya ba daw? Aləkwa ta cəved njga ləhey ndaw daa meməcəy daw, da daa ba, njga mbəkey ndaw njga məcəy daw?»

¹⁰ Ta', Yesu a nəkta tabiya pal pal dagay, fa dəba ha, aa guzlar a ndaw heyey, a ləvar: «Təldərwa har a.» Tal! a təldara har a. Har a, ta', a diyey aa slam a.

¹¹ Ama Fariza hay ta ndəhay maa sərkada kwakwas njga Mawiz heyey na, mevel a catar ga. A zlamar mesley yawa da wuzlah ata, a ləvam: «Ya da kadakwa ndaw Yesu kaa na, kwara?»

*Yesu a weley ndəhay meslərey anja hay kuraw a ray a cew
(Matiye 10.1-4; Mark 3.13-19)*

¹² Daa dər hay a njene, Yesu a daw a anqwa njga dərwa daŋgay. Fetede tavad tavad anja fa dərey daŋgay a Gazlavay.

¹³ Masa slam ma wurey cay na, ta', a zəlta gula anja hay a cakay a. A weley ndəhay kuraw a ray a cew da wuzlah ata, a pata njga ndəhay anja hay meslərey.

¹⁴ A pey njga ndəhay meslərey a na, *Simaŋw, ndaw masa aa ma par mezəley *Piyer heyey, ta məlmaha *Andere, *Jak, *Jan, *Fəlep, *Bartelemy,

¹⁵ *Matiye, *Tuma, Jak bəzey njga Alfe, Simaŋw, ndaw da wuzlah ndəhay ma wudsam njga ləhdamata ndəhay ata hay dasi har njga masa-gəra ata hay,

¹⁶ Jud bəzey njga Jak, ta Juda Iskariyawt ndaw ma vəlda Yesu a har masa-gəra anja hay.

* **6:1 6.1** cek anda daw: Ta mey Pəlta na, mezəley «alkamaari», ta mey Nasara «le blé». **6:1 6.1** Mew 23.25

6:2 6.2 Mab 20.8-10 **6:3 6.3-4** 1Sam 21.2-7; Lev 24.5-9 **6:6 6.6-11** Mk 2.27-28 **6:11 6.11** Jan 5.16, 18 **6:12**

6.12 5.16 **6:14 6.14-16** SNM 1.13; Jaŋ 1.40-44

*Yesu a mbøley masa-macay hay
(Matiye 4.23-25)*

¹⁷ Fa døba ha, Yesu a pawa salay daa anjwa ta ndøhay anja hay meslørey. A lacam aa papalah aa slam masa ndøhay anja hay siya hay ga da hwad a. Ndøhay mekele ga fetede daha a samawa daa hwayak ñga *Jude. Kwa daa berney ñga *Jeruzelem ta samawa la may. Asaya, ndøhay siya a samawa daa berney ñga Tir ta ñga Sidañw, berney hay masa da mey-bølay.

¹⁸ Ndøhay a ñgene a samawa ñga cøney mey ñga Yesu, asaya, a samawa amba Yesu a mbøldata daa macay ata hay. Da wuzlah ndøhay a ñgene na, ndøhay ta malula da ray døha fa søram banay. Yesu ta', a bølta malula da ray ndøhay a.

¹⁹ Ndøhay tabiya a søpam cøved ñga gøsey fa Yesu maja gøðanø daa vaw anja fa bawa ñga mbøldata ndøhay tabiya.

*Mey da ray maaya ñga Gazlavay ta banay ma da sawa a ray ndøhay
(Matiye 5.1-12)*

²⁰ Masa Yesu ma mbøldata masa-macay hay cay na, a mbødøey dey ñgada fa ndøhay anja hay, a løvtar:

«Akwar masa-viya hay,

maaya ñga Gazlavay aa da ray akwar
maja Bay Gazlavay fa wey da ray akwar fara fara.

²¹ Akwar masa may fa cakwar wure kede,
maaya ñga Gazlavay aa da ray akwar
maja Gazlavay a røhdakwar la.

Akwar masa fa tøwam wure kede,
maaya ñga Gazlavay aa da ray akwar
maja kaa sañgøram la.

²² «Da ndøhay fa røsmakwar,
fa mbødmakwar døba,
fa cødmakwar, asaya,
faa guzlam mey hay maaya ba a ray akwar,
maja akwar gula adøaw hay, yah, *Bøz ñga Ndaw na,
maaya ñga Gazlavay aa da ray akwar.

²³ Da masa ndøhay a fa kamakwar anda kede na,
sasømam, jøvam ta meemølkey
maja Gazlavay a pølkwara mawurbay akwar la
maaya maaya da gazlavay da vad.

Papan ñga papa ata hay a sørdamata banay
ta ndøhay ma tøla mey ñga Gazlavay zlezzle na, køne.

²⁴ Ama akwar masa-zleley hay na,
banay a sawa la a ray akwar
maja akwar ta zømamara wiya akwar cay wure kede.

²⁵ Akwar masa ma røham sem wure kede,
banay a sawa la a ray akwar,
maja may a cakwar la.

Akwar masa faa sañgøram wure kede,
ka da njam daa banay, ka tøwam la.

²⁶ «Akwar masa ndøhay faa hømdamakwar wure kede,
banay a sawa la a ray akwar.

Ara anda kede papaŋ ñga papa ata hay zleelze
maa hëmdamata ndëhay ma tëla mey ta membërzley.»

Mey da ray mewudey masa-gëra hay
(Matiye 5.38-48; 7.12a)

²⁷ Yesu a lëvtar saya: «Wure kede ya fa lëvkwar, akwar ndëhay masa ma jëkam slëmay fa mey adfaw: Wudmata masa-gëra akwar hay, kamatar maaya a ndëhay masa ma ñgëldamakwar ba,

²⁸ pësmatar mey a ndëhay masa ma nësmakwar, dëram dëngay majë ndëhay ma sërdamakwar banay.

²⁹ Da ndaw a këdka a cakay baazlam na, mbëdfara cakay lañgar saya. Da ndaw a lakawa dawura akah na, mbékda ñga la, vëldara ñeñ-kece saya.

³⁰ Kwa waawa maa cëfdafaka cek na, vëlar. Da ndaw ta ley cek la fa kah na, ka daa cëfdà hëz-hez [†] ba.

³¹ Wure kede, kamatar cek maaya a ndëhay, anda akwar ma wudam ñga kamakwara maaya këne may.

³² «Da ka wudam ndëhay ma wudmakwar daada gway na, ka wulkam Gazlavay a kakwar maaya la majë daw? Majë kwa ndëhay masa ta mebërey na, fa wudmata ndëhay masa ma wudmata këne.

³³ Da ka kam cek maaya ñgada ndëhay masa ma kamakwar maaya gway na, ka wulkam Gazlavay a kakwar maaya la majë daw? Majë kwa ndëhay masa ta mebërey na, fa kamara këne may.

³⁴ Yaw, da ka vëlam cek hay a ndëhay masa ka wulkam wara a vëhdamakwara gway na, Gazlavay a vëlkwar cek maaya la majë daw? Majë kwa ndëhay masa ta mebërey na, fa vëlmatar cek hay a ndëhay masa wara a vëhdamatara këne.

³⁵ Ama akwar na, wudmata masa-gëra akwar hay, kamatar maaya, vëlmatar cek a ndëhay masa ma gwamara ñga vëhdamakwara ba. Da akwar fa kamara anda kede na, Bay Gazlavay da vad a pëlkwara mawurbay akwar la ga, a tërdakwar la ñga bëz anja hay, majë anja na, fa sërey dey-ceceph fa ndëhay masa ma kam suse ba, lej fa ndëhay malamba hay.

³⁶ Kam maaya a ndëhay anda Papa alékwa Bay Gazlavay ma key maaya a ndëhay.»

Mey da ray membëkey mebërey ñga ndëhay
(Matiye 7.1-5)

³⁷ Yesu aa guzltar saya, a lëvtar: «Ka da wulkam daa mevel akwar, ka lëvam, "Anja manaq ñgaa zëdey majë mebërey anja na" këne ba, majë Bay Gazlavay a daa zëdfakwar majë mebërey akwar këne may. Ka da mbëdfatar ray a ndëhay ba, anda kede Bay Gazlavay a mbëdkwar ray daa ba may. Mbëkdamatara mebërey ñga ndëhay, Gazlavay a mbëdkwara mebërey akwar la këne may.

³⁸ Vëlam cek a ndëhay, Gazlavay a vëlkwar la këne. A da kwiykwar ga aa gabal akwar mahura, a rëdkwara, aa jëkakwara haa a rëhey, siya mbak. Bay Gazlavay a da wakwara cek ta daram masa akwar ma wamatara a ndëhay mekele may.»

³⁹ Fa dëba ha, Yesu aa guzltar ta mey-mençey saya, a lëvtar: «Ndaw-wulaf a gwa ñga dada ndaw-wulaf cëla daw? Da ndaw-wulaf a dada wulaf cëla na, ata cewete a tëdam la aa vëged.

⁴⁰ Yaw, ndaw maa sérkey na, a sëra cek a fëna ndaw maa sérkada ba. Ama da ndaw a taa sérkey la maaya maaya na, anja anda ndaw maa sérkada ha gway.»

6:26 6.26 Jak 4.4; Jer 5.31 **6:29 6.29** Rm 12.17; 1Kwr 6.7 [†] **6:30 6.30** hëz-hez: ñgëz-ñgez ta mey Zëdem

6:35 6.35 vëley cek: Lev 25.35-36 **6:37 6.37** Mt 6.14-15; Mk 11.25-26 **6:38 6.38** Mk 4.24 **6:39 6.39** Mt 15.14

6:40 6.40 Mt 10.24-25

41 Ta', Yesu a ñgey mey mekele saya, a lèvey: «Ka nøkey dey fa guzer daa dey ñga mèlmakw, ama hwadam mahura masa daa dey akah na, ka wulkey da ray a ba na, kwara?

42 Ka gwa ñga lèvar ñgada mèlmakw, "Mèlma adaw, d'agay ya lakawa guzer daa dey akah la". Anja kah na, hwadam mahura daa dey akah daha, ama ka hëtar ba na, kwara? Kah, ndaw masa ta neneh cew! La hwadam daa dey akah la d'agay, amba ka hëtar dey njed-njed ñga ley guzer daa dey ñga mèlmakw.»

*Mey-meñgey ta wudez meyey babøza maaya ta maaya ba
(Matiye 7.16-20; 12.33-35)*

43 Yesu a lèvtar saya: «Fara fara, wudez masa maaya na, a yey babøza maaya ba na, daa ba. Yaw, wudez masa fa betey ta betey na, a yey babøza maaya na, daa ba may.

44 Kwa wudez wura wura a da sørey na, fa babøza ha. Anda kedé, ka gwa ñga ñgøley søked' fa manjaraf ba. Ka gwa ñga ñgøley gudav fa bøz-tak ba.

45 Ndaw maaya na, fa wuzdørwa cek masa maaya daa mevel aŋga maaya. Ndaw malamba may, fa wuzdørwa cek maaya ba daa mevel aŋga maaya ba. Fara fara, mey masa ndaw maa guzlda na, fa wuzdørwa cek masa mabadakaya daa mevel aŋga.»

*Mey-meñgey ta way hay cew
(Matiye 7.24-27)*

46 Yesu a lèvtar: «Ka zølmaya "Bay Mahura, Bay Mahura" ama ka kamara cek anda yah ma lèvkwar ba na, maja me?

47 Wure kedé amba ya wuzdakwara kwa waawa ma sawa fa yah, ma jøkey slømay fa mey adaw, ma ka cek anda mey a la na,

48 ya wa ndaw aha ta ndaw ma wudøy ñga lémey way, ma zløða salay ñga way a maaya maaya kasl fa pørad. A pa salay a, a ray a. Pas masa var ta pawa la, wayam a lawa, a zløra way a, ama a gwa ñga bøzla ba maja salay ñga way a mapakaya maaya da ray pørad.

49 Ama ndaw ma cønda mey adaw, ma ka cek anda mey a daa ba na, ya wa ta ndaw ma pey salay ñga way manjar ñga zlødøy. Pas masa var ta pawa la, wayam a lawa, a zløra way a, way a kørep! a bøzley cøpa.»

7

*Yesu a mbølda madørlam ñga mahura ñga sewje hay
(Matiye 8.5-13)*

1 Masa Yesu ma wuzdatara mey aŋga cay tabiya a ndøhay na, ta', a daw a Kapernayum.

2 Fetede, ndaw Rawma datha, aŋga mahura ñga sewje hay temere. Ndaw a ñgene, a wuda madørlam aŋga datha kalah. Ama madørlam a, vaw fa car ga, fa da mœcay.

3 Masa ndaw a ma cønda mey da ray Yesu na, ta', a slørey ndøhay mahura hay ñga *Jøwif hay da slala ha ñgene fa Yesu ñgaa cøfdamørwa ñga sawa amba a mbølda madørlam aŋga ha.

4-5 Ndøhay mahura hay a, a wusam fa Yesu, a kamar ambahw, a lèvmar: «Maaya na, ka jøna mahura ñga sewje hay a. Ara ndaw maaya ñga jøney, maja a wudndakwar aløkwa Jøwif hay kalah, ara aŋga ma lèmndakwara *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay fedé.»

6 Masa Yesu ma cønda mey a la na, ta', a diyam bama. A wusam gweegwe ta way ñga mahura ñga sewje hay heyey na, mahura ñga sewje hay a, a slørey jam aŋga

hay fa Yesu njga lèvmar: «Mahura njga sewje hay a lèvey: "Bay adaw, ka da gérwa vaw njga sawa saba, maja ya wusa amba ka mbézey a way adaw ba.

⁷ Maja ngen, ya nèka na, ya wusa njga wusey fa mey akah ba. Ama, da ka ta lèvey mey pal la na, madèrlam adaw a mbéley la.

⁸ Ya lèvka anda kede maja yah na, sewje hay mahura da ray adaw daha, asaya, yah mahura da ray sewje hay mekele may. Da ya lèvar njada sewje lanjar "daw", a daw. Da ya lèvar njada ndaw lanjar "sawa", a sawa. Da ya lèvar njada beke adaw "ka slèra kede", a ka.»

⁹ Masa Yesu ma cènda mey a kede la na, a mbafar ara mey ba. A mbèdsey dey fa dèba njada fa ndèhay ma diyam asiya, a lèvtar: «Ya fa lèvkwar, fara fara kwa ya ta hòtey ndaw ma paya njga ndaw anja fara fara anda ndaw kede daa ba sèlak, kwa da wuzlah sèkway adaw hay *Israyel hay, ya ta hòtey daa ba.»

¹⁰ Ndèhay masa mahura njga sewje hay ma slèrdata heyey na, a vèhmawa a way, a hètfamar madèrlam a, vaw fa car daa saba.

Yesu a slèkdadèrwa bèzey njga njgas-vagay daa memècey

¹¹ Fa dèba ha, Yesu a diyam ta gula anja hay lej ta ndèhay mekele mekele ga a slala Nayin.

¹² Masa gweegwe fa da mbèzam a slala ha na, a cam ray ta ndèhay fa lamawa vagay njga bèzey njadaa cèvay. Ara bèzey njga njgas-vagay daha. Bèzey anja ha pal ngen. Ndèhay ga da slala ha fa diyam asi vagay a.

¹³ Masa Bay Mahura ma hòtar njgas aha na, a kar dey-ceceh, a lèvar: «Dèka mevel, ka tèway ba!»

¹⁴ Anja ma lèvar la anda kede na, ta', a njèchey, a gèsfar har fa bebele masa vagay da ray a heyey. Ta', ndèhay ma lamara vagay kaa, a lacam. Yesu aa guzlar a vagay a, a lèvar: «Bèz-gula, ya fa lèvka: "Slèkdèy!"»

¹⁵ Vagay kaa, ta', a slèkdèy, a njey ta njey, a zlar meeguzley. Yesu a lèvar a mamaha: «Ehe, bèzey akah!»

¹⁶ Ndèhay tabiya a rèzlam, a zluram, a hèlmamara Gazlavay, a lèvam: «Tasana, ndaw mahura ma tèla mey njga Gazlavay ta sawa la a wuzlah alèkwa.» A lèvam saya: «Gazlavay ta sawa la njga jèney ndèhay anja hay.»

¹⁷ Ndèhay daa hwayak njga *Jude tabiya ta daa hwayak hay masa ta cakay tabiya ta cèndamara cek masa Yesu ma ka kede la.

Jan-Baptis a slèrdata gula anja hay cew fa Yesu (Matiye 11.2-19)

¹⁸ Daa masa *Jan-Baptis anja daa fòrsene na, gula anja hay aa guzlmars da ray cek hay tabiya masa Yesu ma kata. Ta', Jan-Baptis a zèlwa gula anja hay cew,

¹⁹ a slèrdata fa Bay Mahura amba aa cèfdamara, a lèvmar: «Kah na, *Kèriste, ndaw ma da sawa njga lèhdata ndèhay heyey daw? Da daa ba, ya sèkwam ndaw mekele ma da sawa daw?»

²⁰ Ta', a diyam. Masa ata ma wusam fa Yesu la na, a lèvmar: «Jan-Baptis a slèrdandèrwa njga cèfdaka, a lèvey: "Kah na, Kèriste, ndaw ma da sawa njga lèhdata ndèhay heyey daw? Da daa ba, ya sèkwam ndaw mekele ma da sawa daw?"»

²¹ Ta pas ngen, Yesu fa mbèley masa-macay hay ga, kwa cek mecey wura wura cèpa, fa bèley malula hay da ray ndèhay ga, asaya, fa wurey dey njga wulaf hay ga.

²² Fa dèba ha, a mbèdodatara a ndèhay masa *Jan ma slèrdata heyey, a lèvtar: «Diyam, kadamara cek masa akwar ma hòtmar ta dey akwar, ta akwar ma cèndamara ta slèmay akwar a Jan-Baptis a. Lèvmar na, wulaf hay fa hòtmar dey dèba, jegwer *

7:12 7.12 1Bay 17.17 7:15 7.15 1Bay 17.22-23 7:16 7.16 1.68; 19.44; **ndaw ma tèla mey njga Gazlavay:**
Mt 16.14; 21.11, 46; 26.68; Mk 6.15; 8.28; 14.65; Lk 7.39; 9.8, 19; 22.64; 24.19; Jan 4.19; 6.14; 7.40; 9.17 * 7:22 7.22
jegwer: Ndaw masa salay pal maaya ba.

hay fa diyam maaya maaya ta salay ata, maasəkula hay ta sədəm sem, madagazlam hay fa cənam sləmay, ndəhay maməctakaya fa sləkdəmawa daa meməcəy, ndəhay masa-viya hay fa cəndəməra Mey-maaya-mawiya dəba.

²³ Ndaw ma mbəkda metəbey-mey adaw ba maja sləra masa yah ma ka na, maaya ɳga Gazlavay aa da ray a.»

Mey da ray Jan-Baptis

²⁴ Ndəhay masa *Jan-Baptis ma slərdata heyey ma diyam la na, Yesu a zlar maa guzltar da ray Jan-Baptis a, a ndəhay ga da cakay a, a ləvtar: «Akwar ma diyam a wuzlah-ley na, ɳga nəkwa me? Ka nəkmawa na, guzer masa memed ma wusa daw? Ara anja ba, ba diya?»

²⁵ Kaa, akwar ma diyam ɳga nəkwa na, me? Ka nəkmawa na, ndaw masa ma pey zana maaya fa vaw daw? Anja ndəhay masa ma pam zana maaya fa vaw na, ara ndəhay ma njam daa wiya da way bay hay, ba diya?

²⁶ Wuzdamiwa, ka diyam ɳga nəkwa na, wa? Ka nəkmawa na, *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay, ba diya? Ya fa ləvkwar, fara fara ara anja. Ama a fəna ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay la saya,

²⁷ maja *Jan a na, ara ndaw masa mey ɳga Gazlavay mawuzlalakaya maa guzley da ray a, a ləvey:

“Bay Gazlavay a ləvar a Bəzey anja:

Ehe, ya fa slərey maslaŋ-cəved adaw fa mey akah,
amba a diykawa cəved akah.”

²⁸ Yesu a ləvtar saya: «Ya fa ləvkwar fara fara, da wuzlah ndəhay da bəla na, kwa ndaw ma fəna Jan-Baptis daa ba. Ama ndaw mecəhe da wuzlah ndəhay masa Bay Gazlavay fa wey da ray ata na, ndaw aha a fəna Jan-Baptis.

²⁹ «Ndəhay cəpa fetede ma cəndəməra mey ɳga Jan na, ta təbmara mey a la, a sərmara Gazlavay fa key cek ta cəved e. Kwa ma cakala budaw hay ta təbmara la may. Ndəhay a ɳgene ta təbmara la amba Jan-Baptis a katar *baptem.

³⁰ Ama *Fariza hay ta *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz ta təbmara cek masa Gazlavay ma wudey ɳgada ata na, daa ba, maja a wudam Jan-Baptis a katar baptem ba.»

³¹ Yesu aa guzltar mey mekele saya, a ləvtar: «Ya da wa səkway ɳga ndəhay masa wure kede kaa na, ta me? Ata anda me?»

³² Ata anda bəza hay masa manjatakaya fa yam mey da wuzlah ata, a ləvam: “Ala ta famakwar sləlam la, ama akwar ta gərvam daa ba. Ala ta zlamakwar walay vagay la, ama akwar ta təwam daa ba.”

³³ Ya ləvkwar anda kede na, maja Jan-Baptis ta sawa la ɳga wuzkwar mey. A zəmey daf anda ndəhay mekele ba, a sey wuzam ba, ama ka ləvam: “Anja ta malula da ray.”

³⁴ Yah, *Bəz ɳga Ndaw, ya sawa, ya fa zəmey cek, ya fa sey cek anda ndəhay mekele. Ama ka ləvam: “Nəkmara, ndaw a kede, a wulkey si ɳga zəmey cek ta ɳga sey wuzam ɳgada hwad anja gway. Asaya, anja na, ara jam ɳga ndəhay ma cakala budaw ta ɳga ndəhay ma zləba kwakwas ɳga Mawiz.”

³⁵ Ama yah na, ya fa ləvkwar, ndəhay a da sərmara lenjesl ɳga Gazlavay, anja maaya na, ta fa ndəhay anja hay tabiya ma təbmara lenjesl e.»

Ngwas ta mebərey a mbədar bərdey fa salay ɳga Yesu

³⁶ Ndaw Fariza daha, a zəla Yesu a way anja ɳga zəmey daf. Yesu a daw a way ndaw aha, ta’, a njam ɳga zəmey daf.

37 Da slala ha ḥogene ḥogwas dahan, aa fa key meborey kalah. A cenda masa Yesu fa zemey daf da way ndaw Fariza ha na, ta', a daw ta kwalaba marəhkaya ta bərdey da har a way ndaw aha. Kwalaba ha ḥga aŋgwa maavərkwakaya mezəley «*albaatəra».

38 A regedey gweegwe ta salay ḥga Yesu. A təway haa matəway a, a gəcey fa salay ḥga Yesu, a takwada salay a ta eŋgwec ḥga ray aŋga, a kərza salay a, a səmda, ta', a mbəddara bərdey heyey fa vəda.

39 Ndaw Fariza ma zəla Yesu ḥga zəmey daf heyey, ma hətar ḥogwas aha fa takwada salay ḥga Yesu na, a wulkey daa ray aŋga, a ləvey: «Da ndaw kede fara fara ara *ndaw ma təla mey ḥga Gazlavay na, anja a səra ḥogwas ma gəsfar fa salay kede na, ara ḥogwas ta meborey kalah.»

40 Da ray ḥogene, Yesu aa guzlar a ndaw Fariza ha, a ləvar: «*Simaŋw, ya wudey ḥgaa guzlka mey pal.» Simaŋw a mbəddara, a ləvar: «Gweguzley taw, Bay adfaw.»

41 Yesu a ləvar: «Ndəhay cew dahan, a lam dəvaz fa ndaw. Ndaw pal a ley gabal temere zlam. Ndaw lanjgar a ley gabal kwakwar zlam.†

42 Ama ata cewete ta gwamara ḥga pəlmara dəvaz a daa ba. Anda kede, ndaw ma vəldatara dəvaz a heyey, a mbəkdatara dəvaz a. Yaw, dasi ata cewete kede na, ma da wuda ndaw ma mbəkdatara dəvaz a kalah na, wa?»

43 Simaŋw a mbəddara, a ləvar: «Ya wulkey ma da wuda kalah na, ndaw masa aa ma mbəkdara dəvaz ga da ray a heyey.» Ta', Yesu a ləvar: «Ahaw fara, ka taa guzley la, ara aŋga.»

44 Fa dəba ha, ta', a mbədsey dey fa ḥogwas kaa heyey, a ləvar a Simaŋw: «Ka fa hətar ḥogwas kede, ba diya? Ya sawa na, a way akah, ama ka ta vəlyə yam ḥga pərey salay daa ba. Aŋga na, ta pəryawa salay la ta matəway, ta takwadaya la ta eŋgwec ḥga ray aŋga.»

45 Ya sawa a way akah, ka ta təbya maaya maaya daa ba, ama aŋga na, dəga aŋga ma mbəzwa a way akah kede haa wure kede ta mbəkda ḥga səmdayawa salay daa ba.

46 Ka ta takwadaya mal fa ray daa ba, ama aŋga ta mbədya bərdey la fa salay adaw.

47 Da ray ḥogene, ya fa ləvka masa aŋga ma wudya kede na, fa wuzdərwa kwa aŋga ta meborey ga kalah na, meborey a daa saba. Ama ndaw ma wulkey aŋga ta meborey ga daa ba, amba Bay Gazlavay a mbəkdara meborey a na, ḥogene ara ndaw ma wuda Gazlavay nekədhey gway.»

48 Fa dəba ha, Yesu a ləvar a ḥogwas heyey: «Meborey akah daa saba.»

49 Ndəhay masa manjatakaya ḥga zəmey daf bama heyey, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Kede na, ara wa masa ma gwa ḥga mbəkey meborey ḥga ndaw kede na!»

50 Ama Yesu a ləvar a ḥogwas a heyey: «Bay Gazlavay ta ləhdaka cay daa meborey, maja kah ma paya ḥga ndaw akah fara fara. Daw ta zazay.»

8

Ma pəkam ta Yesu na, wa hay wa?

1 Fa dəba ha, Yesu a daw aa berney hay len a slala hay ḥga wuzey *Mey-maaya-mawiya da ray mewey ḥga Gazlavay da ray ndəhay. Ndəhay masa ma pəkam ta Yesu na, ara gula aŋga hay kuraw a ray a cew

7:37 7.37-38 Mt 26.6-7; Mk 14.3 **7:39 7.39** 7.16 † **7:41 7.41** gabal temere zlam: Ta mey Gerek a ləvey «deniye temere zlam.» Deniye pal na, ara mawurabay ḥga sləra ḥga ndaw fa mevərndey. **7:42 7.42** Mt 18.27 **7:44 7.44** MC 18.4; 1Tm 5.10 **7:46 7.46** Ps 23.5 **7:48 7.48** 5.20; Mt 9.2; Mk 2.5 **7:50 7.50** Mt 9.22

² ta ḥŋusay masa anga ma b̄oley malula da ray ata, ta masa anga ma mb̄eldata daa macay. ḥŋusay a na, ara *Mari da Magdala, ḥŋwas masa Yesu ma b̄oley malula maasala da ray a heyey,

³ Zaan, ḥŋwas ḥŋga Kuza ndaw ma n̄ekey dey fa zleley ḥŋga Bay *Herawt, len Suzan, ta ḥŋusay mekele mekele. ḥŋusay a na, a j̄enmata ata Yesu ta gula anga hay kuraw a ray a cew ta zleley ata hay.

Mey-menjey ta ndaw maa kwecey hulfad a ley

(Matiye 13.1-23; Mark 4.1-20)

⁴ Daa berney hay mekele mekele nd̄ehay fa samawa fa Yesu. Masa nd̄ehay ga ata da cakay a na, Yesu ta', aa guzltar ta mey-menjey, a l̄evey:

⁵ «Ndaw meh̄veye d̄aha, a daw ḥŋaa kwecey hulfad' a ley anga. Daa masa anga faa kwacada hulfad' a na, hulfad laŋgar a k̄ezley aa c̄oved. Nd̄ehay a diyam ta ray a. Diyan hay a ndamara.

⁶ Siya a k̄ezley aa slam masa p̄erad, a p̄ecwa nek̄edey na, a kweley majā yam daa slam aha daa ba.

⁷ Siya a k̄ezley a wuzlah hatak. A p̄ecwa da wuzlah hatak a. Hatak a njanj̄erdā, a t̄eka ḥŋga ḡoley.

⁸ Ama siya a k̄ezley aa slam maaya, a p̄ecwa, a ḡoley, a yey bab̄øza ga, a key temere.» Yesu a l̄evtar ta ḡedaŋ: «Da ndaw, anga ta sl̄emay na, ḥŋga c̄enda mey a maaya maaya.»

⁹ Gula hay ḥŋga Yesu aa c̄efdamara amba a s̄ermara mabara ḥŋga mey-menjey kedē.

¹⁰ Yesu a mb̄eddatara, a l̄evtar: «Gazlavay ta v̄elkw̄ar c̄oved la ḥŋga s̄orey mey hay mabadatakaya da ray mewey anga da ray nd̄ehay. Ama nd̄ehay siya hay na, ya wuzdatara ta mey-menjey. Anda kedē, “Fa n̄ekam dey, ama a h̄etmar dey ba.

Fa j̄ekam sl̄emay, ama a c̄endamara ba.”

¹¹ «Ehe, ya wuzdakwara mabara ḥŋga mey-menjey a. Hulfad na, ara mey ḥŋga Gazlavay.

¹² Nd̄ehay siya ata anda mey-c̄oved masa hulfad ma k̄ezley a hwad a. Nd̄ehay a fa j̄ekam sl̄emay fa mey ḥŋga Gazlavay, ama bay-malula a sawa, a la mey a la daa mevel ata, amba a t̄ekta ḥŋga t̄ebmara mey a majā Gazlavay a da l̄ehdata.

¹³ Nd̄ehay mekele ata anda slam masa p̄erad. A c̄endamara mey ḥŋga Gazlavay, a t̄ebmara ta mees̄emey. Ama a hway slaslalay ba. A t̄ebmara ḥŋga menjey nek̄edey gway. Anda kedē, ta pas masa cek maaya ba fa batata na, a mb̄ekdamara mey a.

¹⁴ Hulfad ma k̄ezley a wuzlah hatak na, anga anda nd̄ehay mekele ma c̄endamara mey ḥŋga Gazlavay ama a mb̄ekdamara mey a daa walāŋ majā mewulkey ata aa da ray cek hay mekele mekele, ta da ray zleley len da ray menjey daa wiya da b̄øla. Anda kedē, sl̄era masa ata ma kamara na, anga anda daw, bab̄øza fa v̄øða daa ba, s̄øfteker.

¹⁵ Hulfad ma k̄ezley aa slam maaya na, anga anda nd̄ehay siya ma j̄ekam sl̄emay, ma t̄ebmara mey a aa mevel ata maaya maaya, a kam cek anda Gazlavay ma wudsey. A t̄ebmara mey a, a mb̄ekdamara ba. Anda kedē, mey a, a yey daa mevel ata anda hulfad ma p̄ecwa ma yey ga.»

Mey-menjey ta pet̄ørla

(Mark 4.21-25)

¹⁶ Yesu a l̄evtar saya: «Da ndaw ta ḡedey awaw la aa pet̄ørla na, a d̄øpa ta man̄gawak ba, a pa asi harŋgawaw ba. Ama a pa aa slam mepey pet̄ørla ḥŋga wada slam daa way a, amba nd̄ehay ma mb̄ezam a hwad a na, a h̄etmar dey.

17 Cek hay tabiya mabadakaya, a wuzwa la a palah. Cek masa ndəhay ma sərmara ba na, a sərmara la, asaya, a wuzwa la aa slam-mewedey.

18 Pam lenjesl amba ka jəkam sləmay maaya maaya. Da ndaw ta təba mey ɳga Gazlavay la na, Gazlavay a jəna la ɳga təba mey a ma fəna ma fəna. Da ndaw ta təba mey ɳga Gazlavay daa ba na, kwa mey a nekədsey masa aŋga ma wulkey daa mevel aŋga daha na, Gazlavay a badərwa la tabiya.»

Mamaŋ ɳga Yesu ta məlmaha hay na, ara wa hay wa?

(Matiye 12.46-50; Mark 3.31-35)

19 Fa dəba ha, ata mamaŋ ɳga Yesu ta məlmaha hay a diyam fa Yesu, ama ta gwamara ɳga wusey a cakay a daa ba, maja ndəhay ga kalah.

20 Ndəhay fetede aa guzlm̄ar a Yesu, a ləvmar: «Ata mamakw ta məlmakw hay malacatakaya daa ambaw, a samawa fa akah, faa cəfdamaka.»

21 Ama Yesu a mbəddatara, a ləvtar a ndəhay tabiya: «Mamay ta məlma adaw hay na, ara ndəhay masa ma jəkam sləmay fa mey ɳga Gazlavay, ma kam cek anda mey a ma ləvey.»

Yesu a lacada bərgadan da wuzlah dəhwa

(Matiye 8.23-27; Mark 4.35-41)

22 Ta pas laŋgar daha, Yesu a təpam ta gula aŋga hay, aa kwambiwal, a ləvtar: «Təŋgkwa a dey laŋgar ɳga dəhwa.» Ta', a diyam.

23 Daa masa ata fa təŋgam na, Yesu aa daa dər. Wure ɳgene, bərgadan a zlar mekey da ray yam. Kwambiwal heyey, a rəhey ta yam, ndəhay da hwad a fa daa zədfam.

24 Da ray ɳgene, gula aŋga hay, a ɳgəcham a cakay a, a sləkdadamara, a ləvmar: «Bay Mahura! Bay Mahura! Aləkwa fa da məckwa!»

Yesu ta', a sləkdey, aa bəcey ta gədaŋ, a təka bərgadan ta yam ma wusey heyey. Bərgadan heyey a key saba, yam a wusey saba.

25 Yesu aa guzltar a gula aŋga hay a, a ləvtar: «Ka pamaya ɳga ndaw akwar fara fara ba na, maja me?»

Ama gula aŋga hay a, a zluram, a rəzlam, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Ndaw a kaa na, ara wa? Masa aa guzlar kwa ɳgada bərgadan, kwa ɳgada yam, a cənar mey kede na!»

Yesu a bəley malula hay da ray ndaw

(Matiye 8.28-34; Mark 5.1-20)

26 Ata Yesu ta gula aŋga hay a wusam aa hwayak ɳga ndəhay Gəraza hay ta dey laŋgar ɳga dəhwa, dey ta' ɳgada *Galile.

27 Ata ma wusam la na, Yesu a pawa salay daa kwambiwal a. Ndaw daa berney fetede daha a sawa a cada ray. Ndaw aha, aa ta malula da ray. Menjey ga, ta kəzley zana fa vaw daa ba. A njey na, da way ba, ama daa cəvay hay.

28 Daa masa aŋga ma hətar Yesu na, a zlar mewudey, a tədsey asi salay aŋga, aa guzlar ta gədaŋ, a ləvar: «Yesu, Bəzey ɳga Gazlavay da vad, ka wudey fa yah na, me? Ambahw, ka da sərdaya banay ba!»

29 Aa guzley anda kefə, maja Yesu ma ləvar a malula ha ɳga bey da ray aŋga. Malula ha fa kar mandaw mandaw. Ndəhay aŋga hay a jəwmata har ta salay hay ta calalaw amba a njey da way, ama ndaw a, a key gədaŋ, a dəsla calalaw a. Malula ha fa hwada a ley.

30 Ta', Yesu aa cəfda, a ləvar: «Mezəley akah na, me?» A mbəddatara, a ləvar: «Mezəley adfaw na, “ga”.» A ləvey anda kede maja malula hay ga da ray a daha.

³¹ Malula hay heyey na, a kamar ambahw a Yesu amba a bølta aa vøged meselelen e ba.

³² Daa slam aha ŋgene, ŋgaba ŋga vetem hay ga daha da mecøkwer da aŋgwa. Malula hay da ray ndaw heyey a børkwamara Yesu ŋga vøltar cøved amba a mbøzam a ray vetem hay a. Yesu ta', a vøltar cøved.

³³ Ta', malula hay a, a bam da ray ndaw aha, a diyam a mbøzam a ray vetem hay a. Wure ŋgene, vetem hay a tabiya a bam ray, a hwam ta gødaŋ ŋgadaa heelen, a tataram, a kwiyam saf! aa yam, a babøtam cøpa.

³⁴ Masa mecøkwer hay ŋga vetem hay kaa heyey ma høtmar cek ma key la anda kede na, a hwam a wuzdamara mey a, a ndøhay daa berney a, leŋ a ndøhay da slala hay masa ta cakay.

³⁵ Ndøhay a, a samawa ŋga nøkey cek mekey fetede he. A wusmawa a cakay Yesu na, a høtfamar ndaw masa Yesu ma bølta malula hay da ray aŋga heyey. Ndaw aha manjakaya da cakay Yesu, aŋga ta zana fa vaw. A søra lengesl døba. Ndøhay ma samawa ŋga nøkey cek ma key heyey na, mandørzay a katar.

³⁶ Ndøhay fetede ma høtmar Yesu ma bølta malula hay da ray ndaw heyey, a kadamatara a ndøhay ma samawa ŋga nøkey cek ma key heyey.

³⁷ Anda kede, ndøhay tabiya daa hwayak ŋga Gørøza hay a løvmar a Yesu ŋga daw la daa hwayak ata, maja fa zluram ga. Da ray ŋgene, Yesu a tøpey aa kwambiwal ŋga daw.

³⁸ Ndaw masa Yesu ma bølta malula hay da ray aŋga heyey, a kar ambahw a Yesu ŋga vølar cøved amba a diyam cew e. Ama Yesu ta vølar cøved ŋga diyam cew e daa ba, a vøhda, a løvar:

³⁹ «Daw a way akah, ta kadatara cek mahura masa Gazlavay ma kakawa kede tabiya a ndøhay.» Ta', ndaw aha a daw, a wuzda mey da ray cek masa Yesu ma ka tabiya da ray a heyey ŋgada ndøhay daa berney a tabiya.

*Yesu a mbøley ŋgwas ta a sløksdørwa dam ŋga Jayirus daa memøcey
(Matiye 9.18-26; Mark 5.21-43)*

⁴⁰ Ndøhay ga fa søkwmara Yesu da dey laŋgar ŋga døhwa ŋga *Galile. Aŋga ma vøhwa la na, ndøhay a tøbmara ta meesømey.

⁴¹ Ndaw daha mezøley Jayirus. Aŋga *bay-ray ŋga *way-mewuzey-mey ŋga Gazlavay fetede. A wusey fa Yesu, a tødøy asi salay aŋga. A kar ambahw ŋga daw a way aŋga,

⁴² maja dam aŋga daha, aŋga pal, mekele daa ba, vaw fa car, fa da møcey. Dam aha, mamba mevey kuraw a ray a cew.

Masa Yesu fa daw a way Jayirus a na, ndøhay fa ŋgacamara ta kede ta kede.

⁴³ Da wuzlah ndøhay a ŋgene, ŋgwas daha mambaz fa mbødøwa da hwadø, døga mevey kuraw a ray a cew. Ta ndøvda zleley aŋga sem cøpa fa dakwter hay, ama kwa ndaw ma gwa a ray macay a daa ba.

⁴⁴ Ngwas aha a ŋgøchey ŋgada fa Yesu ta fa døba, a gøsfør har fa mey ŋga zana aŋga. Wure wure ŋgene, mambaz aŋga heyey tan! a døsley mey.

⁴⁵ Yesu aa cøfdata ndøhay, a løvey: «Ma gøsføya na, wa?» Kwa waawa a løvey: «Ara yah ba, ara yah ba.» Ta', *Piyer a løvar: «Bay adaw, ray akah tabiya mazlørkaya ta ndøhay fa ŋgacamaka kaa na, ka løvey ma gøsføya wa na, kwara?»

⁴⁶ Yesu a mbøddara, a løvar: «Ndaw ta gøsføya la, maja ya søra gødaŋ daa vaw adaw ta bey la.»

⁴⁷ Ngwas aha, a nøka na, Yesu ta søra sem, a gwa a bada ray aŋga saba. Ta', a daw fa Yesu, aa faa wesey maja fa zlurey. A tødøy asi salay aŋga. Ta', a kada fa mey

ŋga ndəhay tabiya a gəsfar har fa zana ŋga Yesu na, maja me, asaya, a kada Yesu a mbəlda wure wure ŋgene na, kwara.

⁴⁸ Fa dəba ha, Yesu a ləvar: «Dam adaw, ka ta mbəley cay majah kah ma paya ŋga ndaw akah fara fara. Daw ta zazay.»

⁴⁹ Masa Yesu faa guzlar ŋgada ŋgwas aha aran na, ndaw a sawa ta meslørey da way Jayirus, bay-ray ŋga way-mewuzey-mey ŋga Gazlavay heyey, a ləvar: «Dam akah heyey, ta məcey sem. Ka da gərda vaw ta Bay Mahura saba.»

⁵⁰ Ama Yesu ma cənda mey a na, a ləvar a Jayirus: «Mevel akah a da tədsey ba. Paya ŋga ndaw akah fara fara gway na, dam akah a mbəley la.»

⁵¹ Masa Yesu ma wusey la a way Jayirus na, kwa a vəley cəved a ndaw ŋga mbəzey asiya ba, si ma mbəzam asiya na, ata Piyer, *Jan, *Jak, leŋ papaŋ ŋga dam aha ta mamaha gway.

⁵² Ndəhay tabiya fetede fa təwam, fa wudam majah dam aha. Ama Yesu a ləvtar: «Ka təwam ba. Dam aha ta məcey daa ba, ama a key a ney aa ɔfar.»

⁵³ Ndəhay a, aa saŋgəram a ray Yesu majah a sərmara dam aha ta məcey sem.

⁵⁴ Yesu a ŋgəchey fa dam aha heyey, ta', a kərza fa har, aa guzlar ta gədan, a ləvar: «Bəzey, sləkdey!»

⁵⁵ Mesəfnay anja a vəhwa aa slam a, ta', a sləkdey wure ŋgene. Yesu a ləvtar ŋga vəlmar cek mezəmey.

⁵⁶ Papan ŋga dam aha ta mamaha a rəzlam ga, ama Yesu a kətata, a ləvtar: «Cek masa ma key kedə na, ka da kadamara ŋgada ndaw ba.»

9

Yesu a slərdata gula anja hay kuraw a ray a cew (Matiye 10.5-15; Mark 6.7-13)

¹ Yesu a kusta gula anja hay kuraw a ray a cew, a vəltar gədan ŋga key maazla amba a bəlam malula hay wura wura tabiya da ray ndəhay, asaya, amba a mbəlam masa-macay hay.

² Anja ma vəltar gədan la na, ta', a slərdata ŋga wuzey mey da ray mewey ŋga Gazlavay da ray ndəhay, asaya, ŋga mbəley masa-macay hay.

³ Ta', a ləvtar: «Diyam, ama daa madaw akwar na, ka da lam cek a har ba, ka da lam zlanday ba, ka da lam gabal ba, ka da lam cek mezəmey ba, ka da lam dala ba. Ndaw a da ley zana cew ba.»

⁴ Kwa daa slam wura wura ndaw ma təbkwar la a way anja na, njam a way a ŋgene kasl pas masa akwar ma da diyam.

⁵ Kwa daa slam wura wura ndəhay ma təbmakwar daa ba na, raramatara lagwada fa salay akwar hay amba ka wuzdamatara ata ndəhay ta mebərey, diyam la da slala ha.»

⁶ Ta', gula anja hay heyey a pəkam da slala hay mekele mekele daa hwayak ŋga *Galile, a wuzam *Mey-maaya-mawiya, a mbəlam masa-macay hay, kwa daa wura daa wura cəpa.

Ray a həbar a Bay Herawt (Matiye 14.1-12; Mark 6.14-29)

⁷ *Herawt, ndaw ma wa hwayak ŋga *Galile ŋgene, a cənda mey da ray ata Yesu ta gula anja hay. Mey a, a həbar ray majah ndəhay faa guzlam mey hay mekele mekele. Ndəhay a ləvam: «Ndaw aha na, ara *Jan-Baptis ma sləkdawa daa meməcey.»

⁸ Siya hay a ləvam: «Ara *Eli ma wuzwa vaw.» Mekele hay a ləvam: «Ara ndaw pal dasi ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay zleezle ma sləkdsawa daa meməcey.»

⁹ Ama Herawt a ləvey: «Jan-Baptis na, ya ta dəslra ray sem. Kaa ndaw masa yah ma cənda mey da ray a kede na, ara wa dəba wa?» Da ray ɳgene, a səpey cəved ɳga hətar Yesu.

*Yesu a vəltar cek mezəmey a ndəhay ma fəna gabal zlam
(Matiye 14.13-21; Mark 6.30-44; Jan 6.1-14)*

¹⁰ Fa dəba ha, ndəhay meslərey ɳga Yesu kuraw a ray a cew heyey a vəhmawa fa Yesu, a kadamara cek hay tabiya masa ata ma kamərwa daa mepəkey ata. Yesu ta', a ɳgəlta taava ata, a diyam aa slam gweegwe ta slala Betsayda.

¹¹ Ama ndəhay ga ma cəndamara ata sem na, a diyam asi ata. Yesu a təbta ta meesəmey. A wuztar mey da ray mewey ɳga Gazlavay da ray ndəhay, asaya, a mbəldata masa-macay hay.

¹² Yaw, mamba pas a kəzley na, gula anja hay kuraw a ray a cew heyey a ɳgəcham a cakay a, a ləvmar: «Ləvtar a ndəhay kede ɳga diyam a wuzlah-way, da daa ba, a slala hay ta cakay, amba a səpam slam-meney ta cek mezəmey, maja aləkwa da wuzlah-ley.»

¹³ Ama Yesu a ləvtar: «Akwar ta ray akwar, vəlmatar cek mezəmey!» Gula hay a, a mbədədamara, a ləvmar: «Da har ala na, pej zlam ta ewet cew gway. Da ka wudəy amba ndəhay tabiya kede a zəmam cek na, si ya diyam ya hədkamawa kwa.»

¹⁴ Da wuzlah ndəhay a ɳgene, zel hay a key gabal zlam. Yesu a ləvtar a gula anja hay a: «Njadamata njakw! njakw! kwakwar zlam, kwakwar zlam.»

¹⁵ Gula anja hay ta', a njadamata tabiya anda Yesu ma ləvtar.

¹⁶ Fa dəba ha, Yesu hal! a həlta pej zlam ta ewet cew heyey, ta', a bəngadə dey a vad, a kar suse a Gazlavay maja cek mezəmey a. Ta', a papəsa, a vəldatara a gula anja hay amba a wunkamatara a ndəhay a.

¹⁷ Kwa waawa a zəmey haa a rəhey. Ta', gula anja hay a cakalamara siya ɳga cek hay a ma mbəkey. Macakalakaya ha, gadakar kuraw a ray a cew.

*Ndəhay a padamara Yesu na, ɳga wa?
(Matiye 16.13-28; Mark 8.27-9.1)*

¹⁸ Ta pas laŋgar daha, Yesu fa dərey dangay pal taava anja. Gula anja hay ata da cakay a. Ta', Yesu aa cəfdəta, a ləvtar: «Yah na, ndəhay a padamaya na, ɳga wa?»

¹⁹ Gula anja hay a, a mbədədamara, a ləvmar: «Ndəhay siya a ləvam kah na, *Jan-Baptis. Mekele hay a ləvam kah na, *Eli, *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay zleezle. Mekele hay saya a ləvam kah na, ndaw pal dasi ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay zleezle ma sləkdsawa daa meməcey.»

²⁰ Ta', Yesu aa cəfdəta saya, a ləvtar: «Kaa akwar may, ka ləvam yah na, wa?» *Piyer a mbədədara, a ləvar: «Kah na, *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ɳga ləhdata ndəhay.»

²¹ Yesu a kətata gula anja hay, a katar mey, a ləvtar: «Ka da wuzdamara mey a kede a ndaw ba.»

²² A ləvtar saya: «Si yah, *Bəz ɳga Ndaw, ya sərey banay la ga dagay. Mahura hay ɳga *Jəwif hay, *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay, len *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz, a rəsmaya la, fa da təbmara ara Gazlavay ma slərdiwa na, daa ba. A da kədmaya vagay. Ama ɳga dər maakar a na, ya sləkdsawa la daa meməcey.»

Mey da ray mesəpey Yesu

²³ Ta', Yesu a ləvtar a ndəhay tabiya: «Da ndaw a wudsey ḥga səpya na, si a mbəkda mewulkey da ray ray anja, a səpya ta mevel pal, si a bəsa banay ma da sawa a ray anja mandaw mandaw maja yah, anda yah ma da məcəy fa hwadam mazlaŋgalakaya.

²⁴ Sərmara, kwa waawa ma wudsey ḥga ləhda heter anja na, a key ḥgene, aa zədəda. Ama kwa waawa maa zədəda heter anja maja yah na, a key ḥgene, a ləhda heter anja ha.

²⁵ Da ndaw a hətey cek hay tabiya masa anja ma wudsey da bəla kedə, ama aa zədəda heter anja, da daa ba, a nəsa ray anja na, mehətey cek hay a tabiya ḥgene, a jəna la daw?

²⁶ Kwa waawa ma paya hwaray fa mey ḥga ndəhay, da daa ba, ma key hwaray ḥga təba mey adəw na, ḥgene, ta pas masa yah, *Bəz ḥga Ndaw, yah ma da vəhwa ta mewedsey adəw *, ta gədaŋ mahura ḥga Papay, lej ta gədaŋ ḥga maslaŋ anja hay da vad na, ya par hwaray la fa mey ḥga Bay Gazlavay may.

²⁷ Ya fa ləvkwar fara fara, ndəhay siya da wuzlah akwar fedə, fa da məcam daa ba, si ata ma hətmar mewey ḥga Bay Gazlavay la dagay.»

Gula hay ḥga Yesu a hətmar mewedsey ḥga Yesu

(Matiye 17.1-8; Mark 9.2-8)

²⁸ Fa dəba ha luma pal na, Yesu, ta', a ḥgəlta ata *Piyer, *Jan, lej *Jak. A təpam a anjwa amba Yesu a dərwa daŋgay fetede.

²⁹ Masa anja fa dəreye daŋgay na, dey anja pəla! a mbədsey, zana anja a wedey mabara ndəd-nded.

³⁰ Wure wure ḥgene, ndəhay daha cew faa guzlam ta Yesu a. Ara ata *Mawiz ta *Eli.

³¹ A wuzmawa vaw daa mewedsey ḥga Gazlavay da vad. Ata faa guzlam ta ata Yesu da ray sləra anja masa anja ma da ndəvda ta fa meməcəy anja da *Jeruzelem.

³² Ata Piyer ta gula hay cew heyey manatakaya cəkw-cakw daa dər. Ama a sləkdəm daa dər, a hətmar mewedsey ḥga Yesu ta ndəhay cew heyey.

³³ Daa masa ndəhay a fa diyam la da cakay Yesu na, Piyer aa guzlar a Yesu, a ləvar: «Bay ala, maaya na, ya njakwa fedə, amba ya kərcam slam hay maakar, pal ḥgada kah, pal ḥgada Mawiz, pal ḥgada Eli.» Ama Piyer a səra mey masa anja maa guzlda ba.

³⁴ Masa Piyer faa guzley na, mekwətene a sawa, a sərtata. Mekwtene ma sərtata la na, gula anja hay heyey a zluram.

³⁵ Daa mekwətene he na, dəy a cənwa, a ləvey: «Kede he ara Bəzey adəw, masa yah ma wala, jəkfamar sləmay.»

³⁶ Fa dəba ḥga dəy ma cənwa ha na, *gula hay ḥga Yesu a da nəkam dey na, mbak! Yesu pal taava anja. Gula hay ḥga Yesu a, a njam teete, kwa cek masa ata ma hətmar na, ta kadamara ḥgada ndəhay daa ba.

Yesu a bada cek da ray bəzey

(Matiye 17.14-18; Mark 9.14-27)

³⁷ Pepərek e, ata Yesu ta gula anja hay maakar heyey a pamawa salay da anjwa heyey, ndəhay ga a diyam ḥga cadamərwa ray ta Yesu a.

³⁸ Da wuzlah ndəhay a ḥgene, ndaw dəha a zlar mewudey, a ləvar a Yesu: «Bay adəw, ya kaka ambahw. Nəka bəzey adəw kedə, anja pal, mekele daa ba, jəna cey.

39 Anja ta cek da ray, ta zlar la na, a wudey, a gucey, manjwafakw a bawa da mey. A sərda banay kalah, a mbékda gweegwe ba.

40 Ya ta katar ambahw la a gula akah hay amba a badamara cek da ray bəzey a, ama ta gwamara daa ba.»

41 Yesu aa guzley, a ləvey: «Hey! Akwar ndəhay marəzltakaya masa ma pamaya ŋga ndaw akwar fara fara ba kede. Ya da njey ta akwar na, haa ta vara? Ya da bəskwar na, haa ta vara?» Ta', a ləvar a ndaw aha: «Handiwa bəzey akah ha fedə.»

42 Masa bəzey a gweegwe a wusey a cakay Yesu na, cek da ray a cəkw! a la bəzey a, ba! a kəzla a hwayak, a gucey. Ama Yesu aa bəcar a cek da ray bəzey a, ta', a mbəley. Yesu a ləvar a papaha: «Ehe, bəzey akah.»

43 Ndəhay tabiya a rəzlam, a ləvam: «Fara fara Gazlavay na, aa ta gədaŋ.»

*Yesu aa guzley saya da ray meməcəy anja ta masləkdawa anja
(Matiye 17.22-23; Mark 9.30-32)*

Daa masa ndəhay tabiya fa rəzlam da ray cek hay tabiya masa Yesu ma kata na, a ləvtar a gula anja hay:

44 «Wure kede jəkam sləmay maaya maaya, pamara mey kede aa ray: A da kərzamaya, yah, *Bəz ŋga Ndaw, a da vəldamaya a har ndəhay.»

45 Ama gula anja hay ta cəndamara mey masa Yesu maa guzldatara ŋgene daa ba. Mabara ŋga mey a mabadakaya fa ata, a gwamara ŋga cəndamara ba dəgəy. A zluram ŋgaa cəfdamara Yesu da ray mey a.

*Mahura na, wa?
(Matiye 18.1-5; Mark 9.33-37)*

46 Gula hay ŋga Yesu a kam yawa da wuzlah ata, a wudam amba a sərmara mahura dasi ata na, wa.

47 Ama Yesu a səra mewulkey ata. Ta', a ley bəzey mecəhe deŋ! a lacada a cakay a,

48 a ləvtar: «Kwa waawa ma təba bəzey mecəhe kede la maja a wudya na, a key ŋgene na, a təbey yah, ray adaw. Asaya, kwa waawa ma təbya la, a təbey ŋgene na, Bay Gazlavay, ndaw ma slərdiwa may. Ndaw masa mecəhe da wuzlah akwar tabiya na, mahura na, anja.»

*Ndaw masa-gəra aləkwa ba na, ara jam aləkwa
(Mark 9.38-40)*

49 Ta', *Jan a mbəddara a Yesu, a ləvar: «Bay ala, ala ta hətam ndaw daha la fa bəley malula da ray ndəhay ta mezəley akah. Ya wudam ŋga təkmara maja ara ndaw da wuzlah aləkwa ba.»

50 Ama Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ka da təkmara ba. Ndaw masa-gəra akwar ba na, ara jam akwar.»

Ndəhay Samari a wudam ŋga təbmara Yesu ba na, maja me?

51 Masa gweegwe cay Gazlavay a la Yesu fa vəđa a vad' na, Yesu a kərza mevel ŋga daw aa berney ŋga *Jeruzelem.

52 Ta', a slərey ndəhay teesed fa mey. A diyam a slala daha daa hwayak ŋga *Samari ŋga ciymar slam-meney.

53 Ama ndəhay daa slala ha, a gəmam ŋga təbmata ba, maja a sərmara Yesu a wudey ŋga daw a Jeruzelem †.

9:43 9.43-45 9.21-22 **9:45 9.45** 18.34 **9:46 9.46-48** 22.24-26 **9:48 9.48** 10.16; 22.26; Mt 10.40; 20.26-27; Mk 10.43-44; Jan 13.20 **9:50 9.50** 11.23; Mt 12.30 **9:51 9.51** 24.50-51; Mt 19.1; Mk 10.1; SNM 1.9 **9:52 9.52** 10.33

† **9:53 9.53** Ndəhay Samari, ata masa-gəra ŋga Jəwif hay. Anda kede, a wudam Jəwif hay da Galile a diyam a Jeruzelem ta daa hwayak ata ba.

⁵⁴ Masa gula anja hay ata *Jak ta *Jan ma nəkmara ndəhay daa slala ha a gəmam ŋga təbmata ba na, ta', a ləvmar: «Bay Mahura, ka wudey yaa cəfdamawa awaw ŋga pawa salay da vad ŋga zəma slala ha kede tabiya daw?»

⁵⁵ Yesu pəla! a mbədsey dey ŋgada fa ata, ta', a mbədstar ray, a katar mey. [A ləvtar: «Ma həldakwar ŋgaa guzley anda kede na, mesəfnay wura? Yah, *Bəz ŋga Ndaw, ya sawa na, ŋgaa zədəy ndəhay ba, ama ŋga ləhdata.】

⁵⁶ Ta', a diyam aa slala mekele.

*Mey da ray mesəpey Yesu
(Matiye 8.19-22)*

⁵⁷ Ata fa diyam daa cəved, ndaw daha a ləvar a Yesu: «Kwa aa slam wura wura masa kah ma da daw na, ya daw la asi akah.»

⁵⁸ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Mbiga hay, ata ta vəged ata hay, diyan hay, ata ta way ata hay. Ama yah, *Bəz ŋga Ndaw na, kwa slam ŋga ney nekədsey amba ya məskey vaw da hwad a na, daa ba.»

⁵⁹ A ləvar a ndaw lanjar: «Sawa asi adaw.» Ama ndaw aha a ləvar: «Bay adaw, vəlyə cəved amba ya daw ya jəhərwa papay la cfagay.»

⁶⁰ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Mbəkdata ndəhay maməctakaya ŋga jəhmata ndəhay ata hay maməctakaya. Kah na, daw ta wuzey mey da ray mewey ŋga Gazlavay da ray ndəhay.»

⁶¹ Ndaw lanjar daha saya a ləvar: «Yah na, ya daw la asi kah Bay adaw, ama vəlyə cəved amba ya da catərwa har a ndəhay da way ala hay la cfagay.»

⁶² Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ndaw masa fa həvey ta sla hay, a mbədsey dey fa dəba na, anja letek ta ndaw ma wudey ŋga daw taa cəved adaw, ama a nəkey dey fa dəba aa cəved anja magurma. Ndaw anda ŋgene na, a gwa mekey sləra ŋga Bay Gazlavay ba səlak.»

10

Yesu a slərdata ndəhay kwakwar maasala a ray a cew

¹ Fa dəba ha, Bay Mahura a weley gula hay mekele kwakwar maasala a ray a cew, amba a slərdata tabiya cew cew teesed fa mey anja aa berney hay cəpa ta a slala hay tabiya masa anja ta ray anja ma da daw a hwad a.

² A ŋgatar mey, a ləvtar: «Cek ta key la ga da ley, ama ndəhay ŋga kamərwa a way na, pəreh. Anda kede, kamar ambahw a bay ŋga ley a, ŋga slərwa ndəhay mekele saya a dey a ŋga kawa cek hay da ley a.

³ Yaw, anda kede diyam, ya slərdakwar anda bəz-təbaŋ hay ŋgada wuzlah gədey-ley hay.

⁴ Ka da lam dala ba, ka da lam gabal ba, kwa ka da lam tarak hay ba. Ka da lacam daa cəved ŋga cej har a ndəhay ba.

⁵ Da ka mbəzam a way ndaw ŋga njey, teesed na, ləvam: “Anja way kede ŋga njey daa zazay.”

⁶ Da ndaw ma wudey zazay ŋga njey da way anja daha na, mepəsey-mey akwar a, a wusfar la. Da ndaw ma wudey zazay da way a daa ba na, mepəsey-mey akwar a, a vəhwə la fa akwar.

⁷ Da ndəhay da way a ta təbmakwar la, njam da way a ŋgene, zəmam cek, sam cek, masa ndəhay a ma vəldamakwara, majā ndaw ma ka sləra na, aa təfə ŋga hətəy mawurbay ŋga sləra anja. Ka da səpmata fa way a fa way a ba.

8 Masa akwar ma wusam la aa berney wura wura, da ndəhay fetede a təbmakwar na, cek masa ndəhay a ma da vəldamakwara, zəmamara.

9 Mbəldamata masa-macay hay daa berney a, ləvmatar a ndəhay daa berney a: "Bay Gazlavay ta wuswa la gweegwe ta akwar ɳga wey da ray akwar."

10 Ama da ka wusam aa berney wura wura masa ndəhay a gəmam ɳga təbmakwar ba na, diyam aa slam masa ndəhay ga da hwad a, ləvam:

11 "Kwa lagwada daa berney akwar fa salay ala, ya raramakwara amba ya wuzdamakwara akwar ta kam cek maaya ba la. Asaya, si ka sərmara Bay Gazlavay ta wuswa la gweegwe ta akwar ɳga wey da ray akwar!"»

12 Yaw, Yesu aa guzltar saya, a ləvey: «Ya fa ləvkwar fara fara, ta pas ɳga sariya na, Gazlavay a da sərdata banay ta ndəhay daa berney a ɳgene ma fəna ɳga ndəhay daa berney ɳga *Sadawm.»

*Yesu a wuzda banay ma da sawa a ray ndəhay ma təbmara mey anja ba
(Matiye 11.20-24)*

13 «Haya! ndəhay da slala Kwaraziŋ, banay a sawa la a ray akwar. Haya! ndəhay da slala Betsayda, banay a sawa la a ray akwar. Ya ta key maazla hay la da wuzlah akwar. Da ndəhay daa berney ɳga Tir ta ɳga Sidaŋw ta hətmatar maazla hay a la na, anja ta mbəddamara menjey ata sem dəga zleezle, anja ta kəzlam zana ɳga sak meefərey vaw sem fa vaw, asaya, anja ta pətkwalam sem daa bebədəs ɳga wuzwa na, ata ta mbəddamara menjey ata da bəla cay.

14 Da ray ɳgene, ta pas masa Gazlavay ma da ka sariya da ray bəla na, Gazlavay a da sərdakwar banay ma fəna ɳga ndəhay daa berney ɳga Tir ta ɳga Sidaŋw.

15 Akwar, ndəhay da Kapernayum may, ka wulkam na, Gazlavay a ɳgəlkwar la a vad daw? Ara kəne ba. Sasəkar jak, a da kəzlakwar aa slam ɳga ndəhay maməctakaya.»

16 Yesu a ləvtar a gula anja hay: «Ndaw masa fa cənkwar mey na, a key ɳgene, a cənya mey may. Ndaw masa ma təba mey akwar ba na, a key a təbey mey adfaw ba may. Asaya, ndaw ma rəsyə na, a key ɳgene a rəsa ndaw ma slərdiwa.»

Ndəhay kwakwar maasala a ray a cew heyey a vəhmawa da pəkey

17 Ndəhay meslərey hay kwakwar maasala a ray a cew heyey, a vəhmawa ta meesəmey ga, a ləvmar a Yesu: «Bay Mahura, daa masa ala faa guzlam ta mezəley akah na, kwa malula hay may a cənmandar mey.»

18 Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Yah, ya ta hətar *Satan la fa tədwa anda mezəmey ɳga var ma kawa da vad ɳgada hwayak.

19 Yaw, jəkam sləmay, ya ta vəlkwar gədaŋ la ɳga pey salay a ray zezekw hay ta arac hay, asaya, ya ta vəlkwar gədaŋ la ɳga fəna gədaŋ ɳga masa-gəra hay ɳga Bay Gazlavay tabiya. Kwa cek fa da hətfakwar daa ba.

20 Ama ka da sasəsam maja malula hay ma cənmakwar mey ba. Sasəsam na, maja mezəley akwar hay mawuzlalatakaya da gazlavay da vad.»

*Yesu a kar suse a Gazlavay ta meesəmey
(Matiye 11.25-27; 13.16-17)*

21 Wure wure ɳgene, *Mesəfnay ɳga Gazlavay a vəlar meesəmey a Yesu. Ta', Yesu a həlma Gazlavay, a ləvey: «Waa Papay Bay Gazlavay, ndaw ma wa slam da vad ta da hwayak, ya fa kaka suse, maja ka ta wuzdərwa maaya akah la a ndəhay ma səra cek

ba anda bəza hay mecəhe hay. Ama ŋgada ndəhay masa ta lenjesl ma səra cek na, ka ta bada maaya ha sem fa ata. Ahaw Papay, maja ta mbafaka sem ŋga ka kəne.»

22 Ta', a ləvtar a ndəhay: «Papay ta vəldatiwa cek hay tabiya sem asi har adaw. Kwa ndaw pal ma sərya, yah, *Bəz ŋga Ndaw na, daa ba, si Papay. Asaya, kwa ndaw pal ma səra Papay daa ba may, si yah, Bəz aŋga, lenj ndəhay masa yah ma wudsey ŋga wuzdatara.»

23 Fa dəba ha, ta', a mbədsey dey ŋgada fa gula aŋga hay, a ləvtar ŋgada ata taava ata: «Maaya ŋga Gazlavay aa da ray akwar maja akwar ma hətmar cek masa Gazlavay ma ka kede ta dey akwar.

24 Ama ya fa ləvkwar, ndəhay ma təla mey ŋga Gazlavay zleezle ta bay hay ga, ta wudsam la ŋga hətmar cek masa akwar ma hətmar kede, ama ta hətmar daa ba. Ta wudsam la ŋga cəndamara cek masa akwar ma cəndamara kede, ama ta cəndamara daa ba.»

Mey-meŋgey ta ndaw Samari

25 Fetede na, *ndaw maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz daha, a wudsey ŋga jada Yesu. Ta', a sləkdey, aa cəfda, a ləvar: «Bay adaw, ya da key amba ya hətey heter mendəvey ba na, me?»

26 Yesu a mbəddara, a ləvar: «Mawuzlalakaya daa kwakwas aləkwa na, kwariya? Masa kah ma jaŋga na, ka cənda na, kwara?»

27 Ndaw aha, a mbəddara a Yesu, a ləvar: «Mey a, a ləvey: "Si ka wuda Bay Gazlavay akah ta mevel akah cəpa, ta mesəfnay akah cəpa, ta gədanj akah cəpa, ta lenjesl akah cəpa. Si ka wuda meseembew akah anda kah ma wuda ray akah."»

28 Yesu a mbəddara, a ləvar: «Yawa, ka ta mbəddiwa la maaya kalah. Daw ta ka kəne, ka hətey heter mendəvey ba la.»

29 Ama ndaw aha a wudsey amba a bəla hwaray daa dey aŋga. Da ray ŋgene, aa cəfda Yesu saya, a ləvar: «Meseembew adaw na, wa?»

30 Yesu aa guzlar saya, a ləvar: «Ndaw *Jəwif daha a sləkdey da *Jeruzelem, a daw a Jerikwaw. A da daw na, a har mayal hay. Mayal hay a, a kərzamara, a kədmara, a mbəkdamara hədək hədək ŋga məcey.»

31 Fa dəba ha, *ndaw ma ka kwakwas ŋga Gazlavay daha, a daw taa cəved e ŋgene. A hətar ndaw masa mayal hay ma kədmara heyey. Ta', a zlenjedey, a daw dərenj ta aŋga.

32 Fa dəba ha, ndaw ma ka kwakwas ŋga Gazlavay mekele daha masa da wuzlah ndəhay ŋga *Levi, a daw taa slam aha ŋgene may. A hətar ndaw masa mayal hay ma kədmara heyey na, ta', a zlenjedey a daw dərenj ta aŋga, anda ndaw ŋgeeme heyey saya na, gway.

33 Ama, ndaw-məlak daha, ara ndaw *Samari, fa daw taa cəved e ŋgene may. A wusey a cakay ndaw masa mayal hay ma kədmara kede na, a nəka na, a kar dey-ceceh.

34 Ta', a ŋgəchey a cakay a, a kar mal ta slalak fa mbəlek e, a mbəzra. Fa dəba ha, a la a ray zəŋgwaw aŋga, ta', a handa aa way meney ŋga məlak hay, a nəkfar dey.

35 Pepərek e, masa fa da daw aa mepəkey aŋga na, ta' a vəlar dala a bay ŋga way a, a ləvar: "Nəkfayawa dey fa ndaw kede. Pas masa ya ta vəhwa cay daa mepəkey adaw na, yah ta ray adaw, ya pəlkawa cek tabiya masa ka maa zəddə maja aŋga fa dəba adaw la."»

³⁶ Masa Yesu ma ndøvda mey-menjey kede cay na, ta', aa cøfda *ndaw maa sørkada kwakwas ñga Mawiz heyey, a lëvar: «Da wuzlah ndøhay maakar kede na, meseembew ñga ndaw masa mayal hay ma kødmara kaa na, wa?»

³⁷ *Ndaw maa sørkada kwakwas ñga Mawiz a, a mbøddara, a lëvar: «Meseembew anja na, ara ndaw masa ma sørfar dey-ceceh.» Ta', Yesu a lëvar: «Daw, ta ka køne.»

Mey da ray ata Marta ta Mari

³⁸ Ata Yesu ta gula anja hay fa diyam daa cøved. Masa ata ma wusam la a slala daha na, fetede, ñgwas daha mezøley Marta, a ñgøla Yesu a way anja.

³⁹ Dam-mamaha daha, mezøley *Mari, cøkwam! a njey a cakay Bay Mahura, fa jøkey slømay fa mey anja masa aa ma kada.

⁴⁰ Marta fa key sløra hay mekele mekele ga daa hejek. Ta', a sawa fa Yesu, a lëvar: «Bay Mahura, dam-mama adaw a mbøkdatiwa sløra hay tabiya a ray adaw anda kede na, a mbafaka gway daw? Lëvar ñga sawa ñga jønya.»

⁴¹ Yesu a mbøddara, a lëvar: «Marta, Marta, ka fa høba ray akah majah ka fa key cek hay mekele mekele ga.

⁴² Ama cek pal mahura ñga key daha. Ara cek masa Mari ma ka kede. Ndaw ma gwa ñga tøka daa ba.»

11

Mey da ray medørey-døngay

(Matiye 6.9-13; 7.7-11)

¹ Ta pas langar daha, Yesu fa dørey døngay daa slam daha. Masa aa ma ndøvda cay na, ndaw pal dasi gula anja hay, aa cøfda, a lëvar: «Bay Mahura, sasørkadar medørey døngay anda *Jaŋ maa sørkadata gula anja hay cey.»

² Yesu a løvtar: «Da akwar fa døram døngay na, lëvam:

Papaŋ Bay Gazlavay,
anja ndøhay tabiya ñga namaka ray
maja kah na, Bay Gazlavay pal.

Maaya na, ka wa bøla tabiya.

³ Vølndar cek mezømey ñga wusndar fa dør a, fa dør a.

⁴ Mbøkdandara mebørey ala,
maja ala may, ala fa mbøkdamatara mebørey
ñga ndøhay ma kamandar cek maaya ba.

Jøndar amba cek a batandar ñga key mebørey ba.»

⁵ Yesu aa guzltar mey-menjey da ray medørey-døngay a gula anja hay, a løvtar: «Da ndaw da wuzlah akwar, jam anja daha na, a daw fa anja ta wuzlah-tavad amba aa cøfda, a lëvar: "Jam adaw, vølya peŋ maakar yaa døfsey cey,

⁶ majah mandala adaw ta sawa la da pøkey ta way adaw, ama cek mezømey amba ya vølar daa ba."»

⁷ Jam anja ha a mbøddara da way da way, a lëvar: "Ka sørdaya banay ba. Ya ta gørca mey-mbew cay, ala manatakaya ta bøz adaw hay. Ya gwa ya sløksey amba ya vølka peŋ ba."»

⁸ Yesu a løvey saya: «Ya fa løvkwar kwa ndaw aha, a wudsey ñga sløksey ba na, a sløksey la. A da sløksey na, majah ata jam ba, ama majah da ta vølar daa ba na, jam anja ha a daa cøfda dey ga, hwaray fa da kar daa ba. Anda kede, a vølar cek tabiya masa jam anja ha ma wudey la.

⁹ «Yah na, ya fa lëvkwar: Cacëfdam cek fa Bay Gazlavay, a vëldakwara la. Sëpam cek fa Gazlavay, ka hëtam la. Zëlam fa mey-mbew, a wurkwara la,

¹⁰ maja kwa waawa maa cëfsafar cek na, a vëlar la. Kwa waawa ma sëpey cek fa vëða na, a hëtey la. Kwa waawa ma zëley fa mey-mbew na, a wurara la.

¹¹ «Akwar papañ ñga bëza hay, da bëzey akah aa cëfsafaka ewet na, ka vëlar zezekw la daw?

¹² Yaw, da aa cëfsafaka slesled na, ka vëlar arac la daw?

¹³ Akwar ndëhay malamba hay ma!, ka sërmara ñga vëley cek maaya ñgada bëz akwar hay. Da kène na, kaa wara Papakw akwar Bay Gazlavay da vad' a vëltar Mesëfney anja ñgada ndëhay masa maa cëfsafamara ba na, kwara?»

Gëdañ ñga Bay Gazlavay a fëna gëdañ ñga Satañ

(Matiye 12.22-30; Mark 3.20-27)

¹⁴ Pas pal datha Yesu a bëley malula da ray ndaw ma gwa meeguzley ba datha. Masa anja ma bëla malula ha cay na, ndaw a, aa guzley dëba. Ndëhay tabiya fetedé a rëzlam.

¹⁵ Ama ndëhay siya da wuzlah ata a lëvam: «Ara *Beyelzebul, bay ñga mesëfney maaya ba hay ma vëlar gëdañ ñga bëley malula da ray ndëhay.»

¹⁶ Siya hay a sëpam cëved ñga jadamara, a lëvmar ñga key maazla ñga wuzda gëdañ anja a sawa ta fa Bay Gazlavay.

¹⁷ Ama Yesu a sëra mewulkey ata, ta', a lëvtar: «Da ndëhay daa hwayak pal a kam vëram da wuzlah ata na, hwayak a ñgene a nësey la. Daa vëram a ñgene, way hay a bëzlam la.

¹⁸ Da gula hay ñga *Satañ, a kam vëram da wuzlah ata na, kaa wara Satañ a, a da cëmtar ray ñga wey da ray ata na, kwara dëba wura? Yaw, ya lëvkwar anda kedé na, maja ka lëvam ya bëley malula da ray ndëhay ta gëdañ ñga Beyelzebul.

¹⁹ Da kène na, kaa gula akwar hay a bëlam malula ta gëdañ ñga wa? Ka lëvam ta gëdañ ñga Gazlavay, ba diya? Da ray ñgene, gula akwar hay a, a wuzdamakwara la mey akwar ñgene ara anja ba.

²⁰ Fara fara, ya bëley malula da ray ndëhay na, ara ta gëdañ ñga Gazlavay. A wudéy ñga lëvey, Gazlavay fa wey da ray akwar cay.»

²¹ Yesu a ñgey mey saya, a lëvey: «Da ndaw masa-gëdañ fa jëda zleley anja ta cek ma ka vëram na, zleley anja ha mapakaya maaya maaya, cek a wusfar ba.

²² Ama da ndaw mekele ma fëna ta gëdañ a sawa, a kërza ndaw aha, a përsłara cek mekey vëram anja hay tabiya masa anja ma jëda zleley anja ta anja. A hëlra zleley anja tabiya, a wunkatara a ndëhay anja hay.

²³ «Yaw, da ndaw aa ta yah daa ba na, ñgene ndaw a ara masa-gëra adaw. Asaya, da ndaw a gëmey ñga jënya ñga bëcwa ndëhay aa cëved adaw ba na, a key ñgene, aa wadatar ray.»

Mey da ray malula ma vëhwa a ray ndaw saya

(Matiye 12.43-45)

²⁴ Yesu aa guzley saya, a lëvey: «Da masa malula ta bey sem da ray ndaw na, a daw a pëkey da ley saw, a sëpey slam ñga mëskey vaw. Da ta hëtey daa ba na, a lëvey: "Ñgama ya vëhey aa slam adaw masa yah ma bawa da hwad a heyey."

²⁵ Ta', a vëhey a ray ndaw aha aa slam anja heyey, a hëtfar slam aha madiykaya maaya maaya.

²⁶ Da ray ñgene, malula ha a daw a ñgëlwa malula hay mekele maasala ma fënmara ta hëma. A samawa a ray ndaw a heyey. Anda kedé, ndaw aha a da sërey banay ma fëna masa ñgeeme.»

Maaya ɳga Gazlavay na, aa da ray wa hay wa?

²⁷ Masa Yesu ma kada mey kede la na, ɳgwas daha da wuzlah ndəhay makustakaya kaa heyey, aa guzlar a Yesu, a ləvar: «Maaya ɳga Gazlavay aa da ray ɳgwas masa kah ma yawa da hwad anja, kah ma sa dəwa anja!»

²⁸ Yesu a ləvar: «Ahaw, ama maaya ɳga Gazlavay ɳga sawa jak na, a ray ndəhay ma jəkam sləmay fa mey ɳga Gazlavay, ma kadamara sləra ta mey a.»

Ndəhay aa cəfdamara Yesu ɳga key maazla

(Matiye 12.38-42)

²⁹ Ndəhay ga fa kusmawa ma fəna ma fəna a cakay Yesu. Yesu a zlar ɳgaa guzley, a ləvey: «Ndəhay masa wure kede kaa na, maaya ba hay. Aa cəfdam maazla masa da gazlavay da vad ma wuzda ara Gazlavay ma slərdiwa. Ama a hətmar maazla ha daa ba, si maazla anda ma key ta *Jawnas, *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay zleezle.

³⁰ Anda Gazlavay ma ka maazla ta Jawnas zleezle ɳgada ndəhay daa berney ɳga Niniwe, ara kəne may ta yah, *Bəz ɳga Ndaw, ma da tərey ɳga maazla ɳgada ndəhay masa wure kede.

³¹ Yaw, ta pas sariya massa Gazlavay ma da ka na, ɳgwas ma key bay daa hwayak ɳga Saba zleezle, a lacawa ray la ɳga mbədkwar ray, akwar ndəhay masa wure kede, maja anja na, a sawa da dərenj ɳga cəney mey maaya ɳga Bay *Salamanjw, ndaw ta lengesl. Nəkmara, da wuzlah akwar fede, ndaw ma fəna Bay Salamanjw daha!

³² Ta pas sariya na, ndəhay daa berney ɳga Niniwe heyey, a lacamawa ray la ɳga mbədmakwar ray, akwar ndəhay masa wure kede, maja daa masa ata ma cəndamara mey ɳga Gazlavay masa Jawnas ma wuzdatara na, ta mbəddamara menjey ata sem. Nəkmara, da wuzlah akwar fede, ndaw ma fəna Jawnas daha!»

Mey-menjey ta slam-mewedey

(Matiye 5.15; 6.22-23)

³³ Yesu aa guzltar ta mey-menjey: «Da ndaw ta gəfey awaw la aa petərla ɳga wedey slam na, a dəpa ba. Ama a pa aa slam mepey petərla ɳga wada slam daa way a, amba ndəhay ma mbəzam a hwad a na, a hətmar dey.

³⁴ Bəz ɳga dey akah na, fa wada vaw akah anda petərla ma wada slam. Da bəz ɳga dey akah anja maaya maaya na, kah daa slam-mewedey. Ama da dey akah aa maaya ba na, ɳgene, kah daa ləvanj.

³⁵ Anda kede, wey vaw anja slam-mewedey daa kah ɳgene na, ɳga tərey ɳga ləvanj ba.

³⁶ Ama da vaw akah cəpa aa daa slam-mewedey, ləvanj da hwad a kwa kuset kədəy daa ba na, ɳgene, vaw akah a da wedey anda petərla ma wada slam.»

Yesu a mbədstar ray a Fariza hay ta ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz
(Matiye 23.1-36; Mark 12.38-40)

³⁷ Masa Yesu ma ndəvda meeguzley cay na, ndaw Fariza daha a zəla a way anja ɳga zəmey daf. Ta', a diyam, a mbəzam a way a, a njam ɳga zəmey daf.

³⁸ Ndaw Fariza heyey a rəzley, maja Yesu ta pəra har ɳga zəmey daf anda kwakwas ɳga *Fariza hay a ma ləvey na, daa ba.

³⁹ Bay Mahura a ləvar: «Akwar Fariza hay, akwar fa pərmara dəba ɳga vəley ɳga daf ta vəley ɳga yam akwar hay maaya maaya ɳga səpey kwakwas akwar, ama mevel akwar na, marəhkaya ta mewulkey ɳga leley, ta ɳga key maagway.

⁴⁰ Akwar ndəhay marəzltakaya hay! Gazlavay ma karawa dəba ɳga cek hay a na, ta karawa hwad a daa ba daw?»

⁴¹ Ama da ka wudam mevel akwar ñga t̄rey maaya fa mey ñga Gazlavay, maaya na, ka v̄elmatar cek masa daa v̄ley akwar hay a masa-viya hay.

⁴² «Banay a sawa la a ray akwar, akwar Fariza hay. Akwar fa wunkamata cek akwar hay tabiya slam kuraw, akwar fa v̄eldamara slam pal a Gazlavay, kwa cek hay mec̄he mec̄he ma c̄erda lar, ta gwaslaf ñga lar mekele mekele daa jerne akwar hay na, akwar fa wunkamara k̄one may. Ama ka s̄erfadamara ñga key cek maaya ta c̄oved e a nd̄ehay ba. Asaya, ka wudmara Gazlavay ba. Sas̄kar jak, cek hay a ñgene na, ara cek hay maaya ñga key. Ka da mb̄ekdamara ñga key cek hay siya hay ba may.

⁴³ «Banay a sawa la a ray akwar, akwar Fariza hay, maja daa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay na, ka wudam menjey aa slam maaya masa fa mey. Ka wudam nd̄ehay a camakwar har ta meney ray fa mey ñga nd̄ehay makustakaya ga.

⁴⁴ Banay a sawa la a ray akwar, akwar Fariza hay, maja akwar anda c̄evay hay ma h̄etey ba masa ma katar hezey a nd̄ehay ma diyam ta ray a, kwa a s̄ermara ba.»

⁴⁵ Ndaw pal da wuzlah *nd̄ehay maa s̄erkada kwakwas ñga Mawiz a mb̄ed̄dara, a l̄avar: «Waa bay ala, kaa guzley anda kede na, a key ka c̄ed̄ndar ala nd̄ehay maa s̄erkada kwakwas may.»

⁴⁶ Yesu a mb̄ed̄dara, a l̄avar: «Akwar nd̄ehay maa s̄erkada kwakwas ñga Mawiz may, banay a sawa la a ray akwar, maja akwar fa bamawa kwakwas hay maadakw a maadakw a masa nd̄ehay a gwamara ñga s̄epmara ba. Ama ka ḡemam ñga j̄enmata ñga s̄epey kwakwas hay a, kwa nek̄d̄ey ba.

⁴⁷ Banay a sawa la a ray akwar, akwar masa ma l̄emamata c̄evay hay ñga nd̄ehay ma t̄ela mey ñga Gazlavay zleelze ñga mb̄ey, anja ara papañ ñga papakw akwar hay ma k̄ed̄mata jak.

⁴⁸ Anda kede, akwar fa wuzdamara a nd̄ehay sl̄era ñga papañ ñga papakw akwar hay ñgene na, a mbafakwar. Ata na, ta k̄ed̄mata nd̄ehay ma t̄ela mey ñga Gazlavay zleelze sem, akwar kwa ka l̄emamata c̄evay ata hay maaya maaya.

⁴⁹ Maja ñgene, Bay Gazlavay ma s̄era cek tabiya, a l̄ovey: “Ya da sl̄erwa nd̄ehay ma t̄ela mey adfaw, ta nd̄ehay mesl̄orey. A da s̄ordamata banay ta siya hay da wuzlah ata, siya hay may, a da k̄ed̄mata vagay.”

⁵⁰ Da ray ñgene, mambaz ñga nd̄ehay ma t̄ela mey ñga Gazlavay tabiya masa ma m̄ecam d̄ega ñga mezley ñga b̄ela na, a hufey la a ray nd̄ehay masa wure kede.

⁵¹ A k̄edam teesed na, *Abel. Asaya, ta k̄edam nd̄ehay mekele mekele la haa kasl fa *Zakari masa ata ma k̄ed̄mara daa walañ ñga slam-mef̄key cek ñgada Gazlavay ta *Way ñga Gazlavay. Fara fara, ya fa l̄ovkwar, Gazlavay a katar sariya la a nd̄ehay masa wure kede maja ata.

⁵² «Akwar nd̄ehay maa s̄erkada kwakwas ñga Mawiz, banay a sawa la a ray akwar maja akwar ta badamara mey ñga Gazlavay sem fa nd̄ehay anda ndaw ma bey lek̄ele ñga mey-slam.»

⁵³ Masa Yesu ma bawa la da way ndaw Fariza heyey na, nd̄ehay maa s̄erkada kwakwas ñga Mawiz ta Fariza hay, mevel a catar ga. Ta', aa c̄ef̄samara da ray mey hay mekele mekele,

⁵⁴ amba da ta h̄etam mey maaya ba la na, a dad̄effamar mey.

12

*Yesu a patar lenjesl a gula anja hay
(Matiye 10.26, 27)*

¹ Daa masa Yesu fa kam yawa ta *Fariza hay lenj ta *ndəhay maa sərkada kwakwas njga Mawiz heyey na, ndəhay ga ta kusam la, a key gabal weewe, kwa slam njga lecey daa ba. Yesu aa guzltar a gula anja hay dagay, a ləvtar: «Wam vaw fa cek ma həsla pej njga Fariza hay. Anda meləvey, wam vaw fa Fariza hay, ndəhay masa ta neneh cew.

² Cek tabiya masa ndəhay ma badamara, a wuzwa la a palah, cek hay masa ndəhay ma sərmara ba na, a sərmara la.

³ Majja njene, cek tabiya masa akwar ma kadamara ta tavad daa ləvanj na, ndəhay tabiya a cəndamara la taa pas. Mey tabiya masa akwar maa səkdamara taa səkey da ver na, a wuzdamara la ta gədaŋ daa slam metəley mey.»

Maaya njga zlurey na, ta wa?

(Matiye 10.28-31)

⁴ Yesu a ləvtar: «Ya fa ləvkwar, jam adfaw hay, ka da zluram ta ndəhay ma da kədmakwar vagay ba, majja a da kədəm na, vaw akwar daada gway. Fa dəba ha, fa da gwamara njga kamakwar cek mekele daa saba.

⁵ Amba ya wuzdakwara ndaw masa akwar ma da zluram ta anja. Zluram na, ta Gazlavay gway, majja ta kədkwar vagay la na, fa dəba ha, a gwa njga kəzlakwar aa vəged njga awaw magaza saya. Fara fara, ya fa ləvkwar, zluram ta anja.

⁶ «Diyan mecəhe mecəhe zlam na, a gwa njga hədskedey dala cew daada, ba daw? Ama Gazlavay a sərta diyan hay a pal pal tabiya.

⁷ Akwar may, kwa engwec njga ray akwar hay na, masləftakaya pal pal tabiya. Ka da zluram ba! Akwar na, Gazlavay a wudkwar a fəna diyan hay mecəhe mecəhe ga njene, ba daw?»

Mey da ray mekey sede da ray Yesu

(Matiye 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Yesu a ləvtar saya: «Ehe, ya fa ləvkwar saya, kwa waawa ma ləvey fa mey njga ndəhay, anja ndaw adfaw na, njene, yah, *Bəz njga Ndaw, ya da ləvey fa mey njga maslaŋ hay njga Gazlavay da vad ta pas sariya, anja ndaw adfaw may.

⁹ Ama ndaw ma ləvey fa mey njga ndəhay a sərya ba na, yah, Bəz njga Ndaw, ya da ləvey fa mey njga maslaŋ hay njga Gazlavay ta pas sariya, ya səra ba may.

¹⁰ «Kwa waawa maa guzley mey maaya ba da ray adfaw, yah, Bəz njga Ndaw na, Gazlavay a mbəkdara mebərey anja la. Ama ndaw ma cəfa *Mesəfnəy njga Gazlavay na, Gazlavay fa da mbəkdara mebərey anja daa ba səlak.

¹¹ «Da a handamakwar aa *way-mewuzey-mey njga Gazlavay njga key sariya, da daa ba, fa mey njga ndəhay mahura hay ta bay hay amba a kamakwar sariya na, ka da zluram ba, ray akwar a da həbey da ray mey masa akwar ma da mbəddamatara njga ləhey ray akwar ba.

¹² Mey masa akwar ma da mbəddamatara na, Mesəfnəy njga Gazlavay a wuzdakwara la ta pas njene.»

Mey-menjey ta ndaw masa-zleley marəzlkaya

¹³ Ndaw pal da wuzlah ndəhay ga da cakay Yesu heyey a ləvar: «Bay adfaw, ləvar a məlma adfaw mahura njga wunkandara zleley njga papa ala ma mbəkdandara cey!»

¹⁴ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Jam adfaw, ma paya njga dəsley mey da wuzlah akwar ta njga wunkakwara zleley akwar na, wa?»

¹⁵ Fa dəba ha, aa guzltar a ndəhay tabiya, a ləvtar: «Wam vaw, ka da səpam njga key zleley ta har akwar ba. Kwa ndaw, anja ta zleley ga na, heter anja fa da njey majja zleley a na, daa ba.»

¹⁶ Ta', aa guzltar mey-menjey, a lëvtar: «Ndaw daha, anga ta zleley ga. Ley anja hay ta kam cek la maaya maaya.

¹⁷ Anda kede, ndaw aha, a wulkey, a lëvey: "Slam ɳga pata cek adaw hay daa saba. Ya da key na, kwara?"

¹⁸ Fa dəba ha, a lëvey: "Aha! Ya səra cek masa yah ma da ka. Ngama ya həfta wuded adaw hay cəpa, ya ləmta mahura mahura, ya bəcta daw adaw ta zleley adaw hay tabiya a hwad a.

¹⁹ Fa dəba ha, ya da lëvey: Zleley adaw fa da ndəvey daa ba, a key mevey weewe la. Ya da məskey vaw, ya da zəmey cek, ya da sey cek, ya da njey daa wiya."

²⁰ «Ama Gazlavay a ləvar a ndaw aha: "Kah na, ndaw marəzlkaya, dasi tavad kede, ya da la mesəfnəy akah. Zleley masa kah ma bəca ɳgene na, ɳgada wa?"»

²¹ Da ray ɳgene, Yesu a wuzdatara mey a, a ndəhay da cakay a heyey, a lëvtar: «Ndəhay masa ma bəcam zleley da bəla kede ɳgada ata ray ata na, a key ɳgene, a kam cek ma mbafar a Gazlavay ba. Ata letek ta ndaw a kede.»

*Mey da ray mepey Gazlavay ɳga ndaw fara fara
(Matiye 6.25-34)*

²² Fa dəba ha, Yesu aa guzltar a gula anja hay, a lëvtar: «Maja ɳgene, ya fa ləvkwar fara fara, daa menjey akwar na, ray akwar a da həbey da ray cek mezəmey ta cek mesey ba. Asaya, ray akwar a da həbey da ray zana ɳga kəzley fa vaw akwar ba.

²³ Ya ləvkwar anda kede na, maja cek mezəmey a fəna heter akwar ba, zana may, a fəna vaw akwar ba.

²⁴ «Yaw, wulkam da ray diyan hay cey! Fa sləkam daa ba, fa ɳgəmam daw daa ba, kwa wuded ata hay daa ba, ama Gazlavay fa vəltar cek mezəmey cənja. Akwar na, ka fənmata diyan hay ba daw?

²⁵ Da wuzlah akwar ndaw ma gwa ɳga pey kwa dər pal a ray dər anja da bəla ta mewulkey anja na, wa?

²⁶ Da ka gwamara mekey cek mecəhe ba na, ka həbam ray da ray cek hay mekele na, maja me?

²⁷ «Nəkmara meefekwey hay da ley cey! Aa fakwam na, kwara? A kam sləra ba, a cam zana ba, ama ya fa ləvkwar, kwa Bay *Salamaṇw zleezle ta zleley ga ta gwa ɳga kəzley zana ma mbey anda meefekwey pal na, daa ba.

²⁸ Gazlavay a ka amba kusaf aa fekwey tasana, ama mandaw na, kusaf a, a wewurey. Da Gazlavay fa key cek maaya ɳgada kusaf masa awaw ma da wawura anda kede na, Gazlavay a nəkfakwar dey ma fəna kusaf a ɳgene daa ba daw? Akwar masa ma pamara Gazlavay ɳga ndaw akwar fara fara ba ɳgene, sərmara Gazlavay a kəzlkwar zana la ma fəna meefekwey hay a.

²⁹ Anda kede, ray akwar a da həbey mandaw mandaw da ray cek mezəmey ta da ray cek mesey ba. Ka da zluram maja cek hay a ba.

³⁰ Ma həbam ray maja cek hay a ɳgene na, ndəhay da bəla kede masa ma sərmara Gazlavay ba. Ama akwar na, Papakw akwar, Bay Gazlavay, a səra cek masa akwar ma wudam.

³¹ Anda kede, səpam na, Gazlavay ɳga wey da ray akwar. Fa dəba ha, Bay Gazlavay a vəldakwara cek hay siya la may.»

*Mey da ray mebəcey zleley da gazlavay da vad
(Matiye 6.19-21)*

32 Yesu a lëvtar a gula anja hay: «Akwar na, ga daa ba anda tëbanj hay masa njuyer këdsey, ama ka da zluram ba, maja ta mbafar la a Papakw akwar amba a vëlkwär cek hay maaya masa anja ma diytara njada ndëhay masa anja fa wey da ray ata.

33 Hëdkadamata cek akwar hay, wunkamatara dala ha a masa-viya hay. Sëpam njga bëcey zleley * na, aa slam masa menjey njga sërmataw da vad. Fetede zleley akwar a fa da ndëvey daa ba. Anda kede, mayal hay a gwamara njga lalamara daa ba, kwa maaca a gwa njga nësa ba.

34 Sërmara, daa slam masa zleley akwar aa da hwad a na, mevel akwar may aa fetedé.»

Mey da ray mewey vaw njga key slëra njada Gazlavay

35 Yesu a lëvtar: «Njam vaw madiykaya mandaw mandaw njga key slëra njada Gazlavay. Ka da mëcmata petërla akwar hay ba,

36 anda ndëhay ma ka slëra ma sëkwmara bay njga way ma lawa daa gwagway njga kwakwa ta tavad. A sëkwmara amba a wurmara mey-mbew fiyaw da masa ta vëhwa cay, fa zëley fa mey-mbew.

37 Da bay njga way a sawa, a hëtfatar ata ta dey na, meesëmey daha njada ndëhay ma ka slëra hay a. Ya fa lëvkwar fara fara, bay njga way a, a pa zana njga slëra fa vaw, a zëltérwa, a njadata, a vëltar cek mezëmey.

38 Kwa a vëhwa ta wuzlah-tavad, kwa ta slam njgaa përek, a hëtfatar ata ta dey na, meesëmey daha njada ndëhay a.

39 «Jëkam slëmay maaya maaya, da bay njga way a sëra ðar masa ndaw-mayal ma da daw a way anja na, a mbékda ndaw-mayal a njga slëna way anja ha la daw?»

40 Yaw, akwar may, wam vaw maaya maaya maja yah, *Bëz njga Ndaw, ya da vëhwa na, kwa ka sërmara ðar a ba.»

Mey da ray ndaw ma ka slëra maaya ta maaya ba

(Matiye 24.45-51)

41 *Piyer aa cëfda Yesu, a lëvar: «Bay Mahura, kaa guzley ta mey-menjey kede na, njada ala daw, njada ndëhay tabiya daw?»

42 Bay Mahura a mbëdëdara, a lëvar: «Ndaw ma ka slëra maaya ta leñgesl na, wura? Ndaw ma ka slëra maaya ta leñgesl na, ara ndaw masa bay anja ma da pa njga mahura da ray ma ka slëra anja hay cëpa, amba a vëltar cek mezëmey daa masa may fa catar.

43 Da masa bay anja ha a sawa a hëtfar anja fa ka slëra ha na, ndaw ma ka slëra ha aa sëmey la.

44 Ya fa lëvkwar fara fara, bay anja ha, a da vëldara zleley anja hay cëpa a har anja amba a nëkfar dey.

45 Ama ndaw ma ka slëra masa ma ley mewulkey anja wal na, a lëvey: “Bay adaw fa da vëhwa gweegwe daa ba.” Ta’, a këdëta ndëhay ma ka slëra hay mezële hay ta manjusa hay. A zëmey cek, a sey wuzam, a wey.

46 Fa dëba ha, bay anja ha na, a da vëhwa ta pas masa ndaw ma ka slëra ha fa wulkey da ray a daa ba, assaya, kwa fa da sëra ler e daa ba. Bay anja ha a da bëla da way anja, a da sërda banay anda anja ma da sërdata banay ta ndëhay ma tëba mey njga Gazlavay ba.»

* **12:32 12.32** Iz 41.14; Lk 22.29 **12:33 12.33** zleley: Yesu a wudey njga lëvey na, da ka fa kar cek ma mbafar a Gazlavay na, mawurbay akah mapakaya da gazlavay da vad anda zleley akah maßëckaya a nësey ba, a ndëvey ba. **12:33 12.33** Mt 6.19; 6.20; Lk 11.41; 18.22; SNM 2.45; 4.34-37; Kwa 3.1-2 **12:35 12.35-36** Mt 25.1 **12:36 12.36** CWJ 3.20 **12:39 12.39** Mt 24.43 **12:40 12.40** Mt 24.42 **12:42 12.42-44** 19.17-19

47 Yesu a lèvar saya: «Ndaw ma ka slèra masa ma sèra cek masa bay anja ma wudsey, ama a wey vaw fa slèra anja ba, asaya, a key cek masa anja ma lèvar ba na, ndaw aha, a høtey mekødøy ga la.

48 Da ndaw ma ka slèra lanjar a sèra cek masa bay anja ma wudsey ba, ama ta key cek maaya ba la tède ñga kødøy na, a da høtey mekødøy nekødøy gway. Ndaw masa Gazlavay ta vèlar cek la ga a har anja na, a daa cøfdafar ga køne may. Ndaw masa Gazlavay ta vèlar slèra mahura la ñga key na, a daa cøfdafar ñga ka slèra ha maaya maaya ma fèna.»

*Mey da ray ndøhay ma da wunkam d'ay maja Yesu
(Matiye 10.34-36)*

49 Yesu a lèvtar a gula anja hay: «Ya sawa na, ñga pey awaw fa bøla kede. Ya wudsey na, awaw a, a gødøy døga wure kede.

50 Si a sørdamaya banay ga kasl fa memøcøy [†]. Ray adaw fa høbey kasl pas masa banay a ma da ndøvey.

51 Ka wulkam ya sawa na, ya handawa zazay a bøla daw? Kay! Køne ba. Ya fa lèvkwar, ya sawa ñga wunkey ndøhay.

52 Døga wure kede, ndøhay zlam da way, a wunkam la, maakar a cømam la a ray cew, cew a cømam la a ray maakar.

53 Yaw, bay ñga way a wudkam d'ay la ta bøzey anja, bøzey a wudkam d'ay la ta papaha, ñgwas a wudkam d'ay la ta dam anja, dam a wudkam d'ay la ta mamaha, mamañ ñga bøzey a wudkam d'ay la ta ñgwas ñga bøzey anja, ñgwas ñga bøzey a wudkam d'ay la ta mamañ ñga zel e.»

*Mey da ray mesørey cek ma da key wure kede
(Matiye 16.2-3)*

54 Yesu a lèvtar a ndøhay ga da cakay a: «Anja ka høtmar gazlavay ñga var fa lawa ta mey-anjwa [‡], wure ñgene ka lèvam: "Var fa sawa." Fa døba ha, var a, a pey fara.

55 Da ka høtmar memed fa kawa ta dey ñga Møzam § na, ka lèvam: "Mawurbay a key la." Fa døba ha, mawurbay a, a key fara.

56 Akwar ndøhay masa ta neneh cew, ka gwamara ñga wunkamara cek ma key da bøla ta cek ma key da gazlavay da vad, ama ka sørmara cek ma key wure kede ba na, maja me?»

*Si ndaw a diya mey ta ndaw ma wuda
(Matiye 5.25, 26)*

57 Yesu a lèvtar saya: «Akwar ta ray akwar ka sørmara cek masa maaya ñga key ba na, kwara?

58 Da ndaw a wudka, akwar fa diyam cew e aa sariya na, diymara mey a døga daa cøved. Da daa ba na, a da handaka fa ndaw ma ka sariya, ndaw ma ka sariya ha a da vøldaka a har sewje hay. Sewje hay may, a da køzlamaka aa førsøne.

59 Ya fa lèvka, ka fa da bawa daa førsøne he daa ba sølak, si kah ma pøla døvaz a la tabiya ndav.»

13

Mey da ray membødøy menjey

12:47 12.47 Jak 4.17 [†] **12:50 12.50** banay ga kasl fa memøcøy: Ta mey Gørek, a lèvey «ya da høtey baptem.»
12:50 12.50 Mk 10.38 **12:51 12.51** 2.14 **12:52 12.52-53** 14.26; 21.16; Mt 24.10; Mk 13.12 **12:53 12.53** Mi 7.6 [‡] **12:54 12.54** var fa lawa ta mey-anjwa: Daa hwayak ñga Jøwif hay var a sawa na, ta dey ñga Døhwa Mediterene. Døhwa ha anja ta mey-anjwa ñga Mafaw hay. § **12:55 12.55** dey ñga Møzam: Ara «sud» ta mey Nasara.

¹ Daa ŋgene, ndəhay fetede daha, aa guzlm̄ar a Yesu, a l̄evmar: «Bay Pilat ta kəd̄ey ndəhay *Galile la vagay daa masa ata fa h̄əram ḡənaw hay ŋgada Gazlavay. A c̄ema mambaz ata ta mambaz ŋga ḡənaw hay a.»

² Yesu a mbəd̄datara, a l̄evtar: «Ka wulkam meb̄orey ŋga ndəhay Galile hay a ŋgene a f̄əna ŋga Galile hay siya, maja ata ma məcam anda ŋgene daw?»

³ Ya fa l̄evkwar a f̄əna ba səlak! Ama da akwar ta mbəd̄damara menjey akwar daa ba na, akwar c̄epa ka daa zədfam k̄ene may.

⁴ Yaw, wulkam da ray ndəhay kuraw a ray a daaŋgafad̄ masa way magəlkaya maazəma da slala Siləwe ma bəzlwa a ray ata heyey. Ka wulkam na, a f̄ənmata ndəhay siya da *Jeruzelem ta meb̄orey daw?

⁵ Ya fa l̄evkwar a f̄ənmata ba səlak! Ama da akwar ta mbəd̄damara menjey akwar daa ba na, akwar c̄epa ka daa zədfam k̄ene.»

Mey-menjey ta wudez ma yey ba

⁶ Yesu ta', a ŋgatar mey, a l̄evtar: «Ndaw daha a r̄ovey wudez aa ley aŋga. Fa dəba ha, a sawa amba a ŋgəley babəza ŋga wudez e, ama wudez e, ta yey babəza daa ba.»

⁷ Bay ŋga wudez e, a l̄evar a ndaw ma jədfa ley aŋga ha: “Nəka wudez kəde, mevey maakar ya fa sawa amba ya ŋgəley babəza fa vəda, ama babəza fa vəda daa ba. Dəsla wudez e, maja fa təka slam ŋga maaya.”

⁸ Ama ndaw ma jədfa ley a, a mbəddara, a l̄evar: “Bay adaw, mbəkda ta ləmla kede dəgagay, amba ya gudha si-wurza, ya həlar gəraŋ asiya.

⁹ Da səfed̄ na, a yey la kwa. Da ta yey daa ba cəŋga na, ka dəsla.”»

Yesu a mbəley ŋgwas ta pas meməskey-vaw

¹⁰ Ta *pas meməskey-vaw daa, Yesu faa sərkadata ndəhay daa *way-mewuzey-mey ŋga Gazlavay.

¹¹ Ngwas daa, aa ta malula da ray mevey kuraw a ray a daaŋgafad̄. Malula ha ta hurma sem. A gwa ŋga lecey der e ba.

¹² Masa Yesu ma hətar ŋgwas aha na, ta', a zəla, a l̄evar: «Mamay, malula masa ma humaka ŋgene na, daa saba.»

¹³ Ta', a par har a ray. Wure wure ŋgene, ŋgwas aha deŋ! a lecey. A həlma Gazlavay.

¹⁴ Ama *bay-ray ŋga way-mewuzey-mey a, mevel a car maja Yesu ma mbəley ndaw ta pas meməskey-vaw ŋgene. Da ray ŋgene, aa guzltar a ndəhay makustakaya daa way a, a l̄evar: «Dar maakwaw daha ŋga key sləra, da ka wudam membəley na, samawa ta pas hay a ŋgene, ama ka da samawa ta pas meməskey-vaw ba!»

¹⁵ Bay Mahura a mbəd̄datara a ndaw a, a l̄evar: «Akwar, ndəhay masa ta neneh cew! Ta pas meməskey-vaw na, akwar fa pəskamata sla akwar hay ta zəŋgwaw akwar hay da gezlenj, ka handamata ŋga samawa yam, ba diya?»

¹⁶ Yaw, ŋgwas daa səkway ŋga *Abərahām kəde, aŋga majəwkaya da har *Satan, bay-malula, mevey kuraw a ray a daaŋgafad̄. Aŋga na, ya pəska ta pas meməskey-vaw ba na, maja me?»

¹⁷ Masa Yesu ma mbəd̄datara anda kede la na, hwaray a katar a masa-gəra aŋga hay tabiya. Ama ndəhay makustakaya na, aa səmam da ray sləra hay mekele mekele maaya masa Yesu ma kata.

Mey-menjey ta babəza ŋga bazlawar leŋ ta cek ma həsla makala (Matiye 13.31-33; Mark 4.30-32)

18 Fa dəba ha, Yesu aa guzltar, a ləvtar: «Mewey ɳga Bay Gazlavay da ray ndəhay na, aŋga anda me? Ya da wa na, ta me?»

19 Ya wa ta babəza ɳga bazlawar masa ndaw ma la, ma rəba aa ley aŋga. Babəza ɳga bazlawar aha, ta', a pəcwa, a gəley mahura. Diyan hay a diyam way fa mey-har hay a.»

20 Yesu a ləvtar saya: «Ya da wa mewey ɳga Bay Gazlavay da ray ndəhay na, ta me?»

21 Ya wa ta cek ma həsla makala masa ɳgwas ma həley kuset kədsey, ma jahada ta hapa ɳga makala ga, amba a həslərwa tabiya.»

Bay Gazlavay a wey na, da ray wa hay wa?

(Matiye 7.13, 14, 21-23)

22 Yesu fa daw ɳgada *Jeruzelem, a daw taa berney hay lej ta slala hay, faa sərkadata ndəhay.

23 Daa ɳgene ndaw daha, aa cəfda, a ləvar: «Bay Mahura, Gazlavay a da ləhey daa mebərey na, ndəhay nekədsey gway daw?» Ta', Yesu aa guzltar a ndəhay feteðe, a ləvtar:

24 «Kam gədaŋ amba ka mbəzam taa mey-mbew meeŋgəlez e aa slam masa Bay Gazlavay fa wey da ray ndəhay. Ya fa ləvkwar, ndəhay ga a jadamara la, amba a mbəzam, ama fa da gwamara daa ba.»

25 «Yaw, pas pal bay ɳga slam aha a da sləkdey ɳga gərca mey-mbew. ɳgene, ka da lacam aa ambaw, ka da zəlam fa mey-mbew, ka ləvam: "Bay ala, wurndara mey-mbew may taw!" Ama a da mbəddakwara, a ləvkwar: "Ya sərkwar ba! Ka samawa na, dama?"

26 Fa dəba ha, ka da zlamar ɳgaa guzlm̄ar, ka ləvam: "Aləkwa ta zəmkwa cek la bama, aləkwa ta sakwa cek la bama, ka taa sərkadandar la daa cəved ala hay mepəkey."

27 A da ləvkwar saya: "Ya sərkwar ba! Ka samawa na, dama? Akwar ndəhay tabiya masa ma ka cek maaya ba hay, ɳgəcham la da cakay adaw."»

28 Ta pas masa akwar ma da hətmatar ata *Abərahām, *Izak, *Jakwap, lej ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay zleelə tabiya, manjatakaya da cakay Bay Gazlavay na, ɳgene, ka da təwam, ka daa pədəm sler maja akwar mambəkdatakaya daa ambaw.

29 Ta pas masa Gazlavay ma da wuzdərwa bay aŋga na, ndəhay daa səkway hay mekele mekele a samawa la daa slam hay tabiya da bəla, ɳga key gwagway da vad.

30 Yaw, da wuzlah ndəhay madagway-dakw na, siya a da təram ndəhay ɳgeeme, asaya, da wuzlah ndəhay ɳgeeme na, siya a da təram ɳga madagway-dakw.»

Yesu a təway maja ndəhay daa berney ɳga Jeruzelem

(Matiye 23.37-39)

31 Ta pas ɳgene, ndəhay da wuzlah *Fariza hay daha a ɳgəchamawa fa Yesu amba a wuzmar mey, a ləvmar: «Daw la fedə a a slam mekele maja Bay *Herawt a wudey ɳga kədka vagay.»

32 Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Diyam ləvmar a mbiga * ha: "Ehe, ya fa bəley malula hay da ray ndəhay, ya fa mbəley masa-macay hay, tasana, mandaw, ɳga dər maakar a ya da ndəvda sləra adaw."»

33 Anda meləvey si ya ley cəved, ya daw tasana, mandaw, mandaw lanjar saya, maja ndəhay a gwamara ɳga kədmara *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay dərenj ta *Jeruzelem ba səlak.»

13:19 13.19 Ez 17.23; Mt 13.31 **13:21 13.21** Mt 13.33 **13:25 13.25** Mt 25.11-12 **13:27 13.27** 2Tm 2.19

13:30 13.30 Mt 19.30 * **13:32 13.32** mbiga: Yesu a zəla Bay Herawt «mbiga» maja daa mewulkey ɳga Jəwif hay, mbiga na, ara cek ɳga ley ma key cek ta dabaray, ama ndəhay a zluram ta aŋga ba maja ara cek mecəhe.

³⁴ Fa dəba ha, Yesu a ləvey: «Haya! Akwar ndəhay da Jeruzelem †, akwar ndəhay da Jeruzelem, Gazlavay a slerkwar ndəhay ma təla mey anja hay na, ka kədmata vagay. Asaya, a slerkwar maslaŋ anja hay na, kaa zakamata ta angwa. Ama mandaw mandaw ya wudey amba ya bəckwar tabiya akwar anda gwagwar ma bəcta bəz anja hay asi kərpasl, ama ka wufsam ba.

³⁵ Cəndamara, Gazlavay a da la har anja da ray akwar, Way-mekey-kwakwas akwar a da tərey yiden. Yah fa ləvkwar, akwar fa da hətmaya fa dey daa saba haa ta pas masa akwar ma da ləvam: “Anja Bay Gazlavay ɳga pəsar mey ɳgada ndaw masa aa ma slerdərwa ta mezəley anja.”»

14

Yesu a mbəley ndaw mambakaya ta mbey

¹ Ta *pas meməskey-vaw, Yesu ta', a daw a way ndaw pal da wuzlah mahura hay ɳga *Fariza hay ɳga zəmey daf. Ndəhay manjatakaya feteđe, fa saŋgalamara Yesu ta dək-vaw da ray cek masa aa ma da ka.

² Ndaw da wuzlah ata daha, mambakaya ta mbey. Ndaw a malacakaya fa mey anja.

³ Yesu ta', aa guzltar ɳgada *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz ta ɳgada Fariza hay, a ləvtar: «Kwakwas aləkwa a ləvey na, kwara? Membəley ndaw masamacay ta pas meməskey-vaw na, maaya daw, maaya ba daw?»

⁴ Ama ndəhay a, a gəmam ɳga mbəđdamara ba. Ta', Yesu a gəsfar har fa ndaw masamacay heyey, mbal! a mbəlda, ta', a mbəkda ɳga daw.

⁵ Fa dəba ha, aa cəfdəta, a ləvtar: «Da ndaw da wuzlah akwar anja ta bəzey, da daa ba, anja ta sla, yaw, da bəzey a, da daa ba, sla ha a tədsey aa bəlndaw na, ndaw aha a badərwa fiyaw fiyaw, kwa ta pas meməskey-vaw, daa ba daw?»

⁶ Kwa ndəhay a, ta gwamara ɳga mbəđdamara aa mey ɳga Yesu a daa ba.

Ndaw a da pa ray anja ɳga mahura ba

⁷ Yesu fa nəkta ndəhay ma samawa ɳga zəmey daf da way ndaw Fariza heyey. A səpam slam-menjey na, si ɳga ndəhay mahura hay. Maja ɳgene, Yesu a ɳgatar mey, a ləvtar:

⁸ «Da ndaw a zəlkwar ɳga zəmey daf ɳga gwagway ɳga meley kwakwa na, ka da səpey ɳga njey aa slam ɳga ndaw mahura ba. Da kaa təde ta zəlwa ndaw mahura da ray akah la aa gwagway a kwa.

⁹ Anda kede, bay ɳga way a, a sawa, a da ləvka: “Mbəkda slam kede a ndaw kede.” Maja ɳgene, ka da mbəkda slam aha, ka da njey fa dəba ta hwaray a.

¹⁰ Ama da ta zəlmaka la ɳga zəmey daf ɳga gwagway na, daw ta njey fa dəba, amba bay ɳga way a, a sawa, a ləvka: “Jam adaw, sawa aa slam ɳga ndəhay mahura hay kede.” Anda kede, a həslka ray fa mey ɳga ndəhay tabiya daa gwagway a.

¹¹ Yaw, fara fara kwa waawa ma pa ray anja ɳga mahura na, Gazlavay a da pa ɳga mecəhe, asaya, ndaw masa ma nəda ray anja na, Gazlavay a da pa ɳga mahura.»

¹² Yesu ta', aa guzlar a ndaw ma zəla ɳga zəmey daf heyey, a ləvar: «Da ka key gwagway na, ka da zəltərwa jam akah hay ba. Asaya, ka da zəltərwa məlmakw hay ba, ka da zəltərwa səkway akah hay ba, kwa meseembew akah hay masa-zleley hay ka da zəltərwa ba. Ka da zəltərwa ba maja ata may, a da zəlmaka kəne. A da pəlmakawa cek masa kah ma vəldatara la.

† 13:34 13.34 Akwar ndəhay da Jeruzelem: Daa mey a kede Yesu ta wusey a Jeruzelem daa ba aran, ama aa guzley anda anja gweegwe ta ata. 13:35 13.35 Ps 118.26; Ez 10.18-19 14:1 14.1-6 Mk 2.27-28 14:5 14.5 13.15-16; Mt 12.11 14:7 14.7 20.46 14:8 14.8-10 MM 25.7 14:11 14.11 Mt 23.12

¹³ Ama da ka key gwagway na, zəlwa masa-viya hay, ndəhay masa maahəlbatakaya hay, ndəhay jegwer hay, lej wulaf hay.

¹⁴ Da ka zəlwa ndəhay anda kede hay ɳga zəmey ɔf na, maaya ɳga Gazlavay a sawa la a ray akah maja ndəhay a na, a gwamara ɳga vəhdamakawa cek aha ba. Ama Bay Gazlavay a da vəhdakawa ta pas masa ndəhay masa maaya fa mey ɳga Gazlavay, ma da sləkdamawa daa meməcvey.»

*Mey-menjey ta ndəhay mazəltakaya aa gwagway
(Matiye 22.1-10)*

¹⁵ Masa ndaw pal da wuzlah ndəhay ma zəmam ɔf ta ata Yesu heyey ma cənda mey a la na, ta', a ləvar a Yesu: «Meesəmey daha ɳgada ndaw ma da zəmey ɔf ɳga gwagway daa bay ɳga Gazlavay da vad.»

¹⁶ Ta', Yesu a mbəddara ta mey-menjey, a ləvar: «Ndaw daha a key gwagway, ta', a zəlwa ndəhay ga.

¹⁷ Pas tədə ɳga zəmey cek na, a slərey madərlam anja fa ndəhay a ɳga ləvtar: "Samawa, maja cek tabiya madiykaya cay!"

¹⁸ Ama ata tabiya a kam ambahw pal pal. Ndaw ɳgeeme a ləvar a madərlam a: "Ambahw, mbəkdaya maja ya ta hədkey ley la, ya daw ya da nəkərwa."

¹⁹ Ndaw lanğar a ləvar: "Ambahw, mbəkdaya maja ya ta hədskawa sla hay kuraw la ɳga key sləra, ya daw la ya jadatərwa!"

²⁰ Mekele a ləvar saya: "Ya gwa ya daw ba maja ya ta kwakwa da ver."

²¹ Madərlam a, a vəhey a cakay bay anja, a kadara mey masa ndəhay a ma ləvmar kedə. Bay ɳga way a, mevel a car, a ləvar a madərlam anja: "Daw fiyaw aa slam masa ndəhay da hwad a daha ta aa walaŋ-way hay. Ngəlwa masa-viya hay, ndəhay masa maahəlbatakaya hay, masa wulaf hay, lej ndəhay jegwer hay."

²² Fa dəba ha nekədey, madərlam a, a vəhwa, a ləvar: "Bay adaw, ya ta zəlwa ndəhay la anda kah ma ləvey, ama slam daa way a daha cənja."

²³ Ta', bay a, a ləvar a madərlam a: "Daw a mey-cəved daa zlərday-anjwa hay, təktərwa ɔf a ndəhay ɳga samawa amba way adaw a rəhey."

²⁴ Ya fa ləvkwar, kwa ndaw pal dasi ndəhay masa yah ma zəltərwa ɳgeeme heyey, fa da zəmey ɔf ɳga gwagway adaw kedə daa saba səlak!"»

*Nga tərey gula ɳga Yesu na, kwara?
(Matiye 10.37, 38)*

²⁵ Fa dəba ha, Yesu fa diyam ta ndəhay ga daa cəved. Yesu pəla! a mbədwa dey ɳgada fa ata, a ləvtar:

²⁶ «Da ndaw a wudsey ɳga key gula adaw na, si a wudya a fəna papaha ta mamaha, ɳgwas anja ta bəz anja hay, məlmaha hay ta dam-mamaha hay, kwa heter anja. Da daa ba na, a gwa ɳga key gula adaw ba.

²⁷ Kwa waawa ma bəsa banay ma da sawa a ray a maja anja ma səpya daa ba na, fa da gwa ɳga key gula adaw daa ba.

²⁸ Da ndaw da wuzlah akwar a wudsey a ləmey way mahura, teesed na, si a wulkey la ɔfagay, way a, a key dala we. Fa dəba ha, a nəka da dala anja a wusa ɳga kara sləra anja ha tabiya la kwa.

²⁹ Da dala a wusa ba, ama da a zlar ma pa salay a cənja na, a gwa ɳga ndəvda sləra ɳga way a daa ba. Ngene, ndəhay tabiya masa ma hətmar way a, a daa saŋgərfamar,

³⁰ a ləvam: "Ndaw kedə a zlar meləmey way, ama a gwa ɳga ndəvda ba!"

³¹ «Yaw, da bay a wudey ḥga key vəram ta bay mekele, si a wulkey da ray ndəhay ḥŋa hay gabal kuraw dагay. A wulkey da a gwa ma kədmata ndəhay ḥga bay laŋgar ma sawa ta ndəhay ḥŋa hay gabal kwakwar cew ḥgene la kwa.

³² Da a wulkey fa da gwamara daa ba na, a slərey maslaŋ ḥŋa hay fa bay langar heyey amba a njam ta zazay, daa masa bay a, a lawa dəreŋ dагay.»

³³ Yesu a wuzdatara: «Anda kede, da kwa waawa da wuzlah akwar ta mbəkdərwa zleley ḥŋa leŋ ndəhay ḥŋa hay daa ba na, a gwa ḥga key gula adaw ba.»

Mey da ray manda

(Matiye 5.13; Mark 9.50)

³⁴ Yesu a ləvtar: «Manda na, ara cek maaya. Ama da manda ha a cərey saba na, ya da kadakwa amba a cərey saya na, kwara?

³⁵ Manda ha ḥŋa maaya saba. Kwa ḥga kwiyey aa ley, kwa ḥga kwiyey anda gəraŋ, maaya saba. A da həlmara, a kwiydamara aa papalah saw. Da ndaw ḥŋa ta sləmay na, ḥga cənda Mey a maaya maaya.»

15

Mey-meŋgey ta təbaŋ meezeđey

(Matiye 18.12-14)

¹ Ta pas laŋgar daha, ndəhay ma cakala budaw ta ndəhay ma zləba *kwakwas ḥga Mawiz, a ḥŋečham tabiya fa Yesu amba a jəkfamar sləmay.

² *Fariza hay ta ndəhay maa sərkada kwakwas ḥga Mawiz aa ḥŋuram Mey da wuzlah ata, a ləvam: «Ndaw kede a təbta ndəhay ma zləba kwakwas ḥga Mawiz, asaya, a zəmam daf bama na, kwara?»

³ Anda kede, Yesu ta', aa guzltar ta Mey-meŋgey, a ləvtar:

⁴ «Da ndaw da wuzlah akwar, ḥŋa ta təbaŋ hay temere, da pal taa zədey sem na, ndaw aha, a mbəkdata təbaŋ hay kwakwar zlam-letek a ray a zlam-letek da wuzlah-ley, a daw a səpərwa pal meezeđey a, haa ḥŋa ma hətərwa daa ba daw?»

⁵ Masa ḥŋa ma hətərwa la na, aa səmey ga. A cəpərwa təbaŋ ḥŋa ha fa pepesl *,

⁶ a sawa a way. Masa ḥŋa ma wuswa la na, a zəltərwa jam ḥŋa hay ta meseembew ḥŋa hay, a ləvtar: "Samawa, sasəmkwa bama majə təbaŋ adaw taa zədey la, ya ta hətərwa cay."

⁷ «Ya fa ləvkwar ḥŋa letek kene, da gazlavay da vad na, meesəmey dahan da ray ndaw pal ta mebərey ma mbədda menjey ḥŋa. Meesəmey a, a fəna meesəmey da ray ndəhay kwakwar zlam-letek a ray a zlam-letek masa menjey ata maaya, ma wudam ḥga mbədsey menjey ata ba.»

Mey-meŋgey ta dala meezeđey

⁸ Yesu aa guzltar ta Mey-meŋgey saya, a ləvtar: «Yaw, dala ḥga ḥŋwas dahan sisey [†] kuraw, ama pal zazad! aa zədey. Ta', a gədey awaw aa petərla, a faca way, a səpa ta dək-vaw kasl aa ma hətar dala ha.

⁹ Masa ḥŋa ma hətar la na, a zəltərwa jam ḥŋa hay ta meseembew ḥŋa hay, a ləvtar: "Samawa, sasəmkwa bama majə dala adaw taa zədey la, ya ta hətar cay."

¹⁰ Yaw, ya fa ləvkwar ara letek kene da wuzlah maslaŋ hay ḥga Bay Gazlavay da vad na, meesəmey dahan majə ndaw pal ta mebərey ma mbədda menjey ḥŋa.»

Mey-meŋgey da ray papay ta bəza hay cew

14:35 14.35 Mt 11.15 15:1 15.1-2 Mt 9.10 15:3 15.3-7 Jan 10.11-15 15:4 15.4 Ez 34.11, 16 * 15:5 15.5
pepesl: «papay» ta Mey Zədem. † 15:8 15.8 sisey: Daa ḥgene na, sisey ara dala ga. Ta Mey Gerek ara dala təde ḥga sləra ḥga ndaw ma vərnney da ley.

11 Yesu aa guzltar ta mey-menjey saya, a lëvtar: «Ndaw daha, b  ez an  a hay cew.

12 Masa matab  wa a l  var a papaha: “Papay, wure kede, wunkandara cek akah hay masa ala ma da wamara fa d  ba akah.   aw, massa   gada yah na, v  ldiwa.” Ta’, papa ata ha a wunkatara.

13 Fa d  ba ha dar nek  d  ey na, b  ezey matab  wa ha, ta’, a h  efkadata cek hay maala   ga an  a tabiya. A daw ta dala ha aa hwayak d  ren. Daa hwayak a   gene, a zlar   ga key cek hay malamba, maj  a   gene, aa kwacada dala an  a heyey tabiya.

14 Masa an  a ma nd  vda dala an  a sem tabiya na, may mahura a key daa hwayak a, a h  tey cek   ga z  mey saba.

15 Ta’, a daw a key sl  ra da way ndaw feted  e daha. Ndaw aha a sl  rda a ley   ga j  d  ey vetem hay amba a v  ltar cek mez  mey.

16 B  ezey a, a wudey   ga z  mey bab  za   ga wudez masa vetem hay ma z  mamara, ama ndaw ma v  lar c  ved daa ba.

17 A zlar mewulkey da ray cek masa aa ma ka, a l  vey: “Nd  hay ma ka sl  ra   ga papay fa z  mam cek, fa r  ham, fa mb  kdamara siya, ama yah na, may fa k  d  ya fed  !

18 Ngama ya mb  kda hwayak kede, ya daw fa papay, ya l  var: Papay, ya ta key meb  rey la fa mey   ga Gazlavay, ta fa mey akah.

19 Wure kede, ya wusa amba ka z  lya b  ezey akah saba. N  kya anda ndaw ma ka sl  ra akah gway.”

20 Ta’, a sl  kd  awa, a sawa fa papaha.

«Ama masa a lawa d  re  n ta way   ga papaha d  agay na, papaha a h  tar, a kar dey-ceceh. A hway a da cad  rwa ray, slaslap! a slasl  pa.

21 Ta’, b  ez an  a ha a l  var: “Papay, ya ta key meb  rey la fa mey   ga Gazlavay, ta fa mey akah. Wure kede, ya wusa amba ka z  lya b  ezey akah saba.”

22 Ama, papaha a l  vtar a ma ka sl  ra an  a hay: “Wusmawa vaw, lamawa zana maaya, k  zlamara fa vaw   ga b  ezey adfaw kede. Lamawa dangwa   ga b  ez-mey-har, pamara a har. Lamawa tarak, nd  kwdamara a salay.

23 Dadam  rwa b  ez-sla maab  lkaya masa al  kw  a ma r  fkwa   gene. H  rmara, kakwa gwagway, sas  mkwa,

24 maj  a b  ezey adaw kede an  a anda b  ezey mam  ckaya, ama ta sl  kd  awa sem, an  a anda b  ezey maaz  dkaya, ama yah ta h  tar sem.” Ta’, ma ka sl  ra an  a hay a kamara anda bay ata ma l  vtar. Anda kede, nd  hay a zlamar mekey gwagway ta mees  mey.

25 «Daa masa ata fa kamara gwagway a na, b  ezey mahura a lawa da ley. Masa an  a fa sawa da ley na, a c  nda baazlam ta ga  ngan   ga meg  rvey.

26 Ta’, a z  ley ndaw ma ka sl  ra   ga papaha pal, aa c  fd  a, a l  var: “Mekey da way a, me?”

27 Ndaw ma ka sl  ra ha, a mb  cd  ara, a l  var: “M  lmakw ta sawa cay, papakw ta h  ra b  ez-sla masa al  kw  a ma r  fkwa heyey sem, maj  a m  lmakw a ta v  hwa sem, aa daha zay.”

28 B  ezey mahura heyey a key mevel, a g  mey   ga mb  ezey a way saba. Ama, papaha, ta’, a daw fa an  a, a b  rkwa   ga mb  ezey a way.

29 Ama b  ezey a, a mb  cd  ara a papaha, a l  var: “Papay, j  key sl  may: mevey weewe ya fa kaka sl  ra, ya fa t  bkawa mey akah mandaw mandaw, ama ka ta v  lyka kwa b  ez-d  akw pal   ga key gwagway ta mandala adfaw hay daa ba.

30 Ama b  ezey akah kede a v  hwa, ta nd  vdat  rwa cek akah hay sem tabiya   ga mes  pey   gwas-barlaw hay, ama   gada an  a na, ka h  rara b  ez-sla masa al  kw  a ma r  fkwa heyey jak!”

³¹ Papaha a lèvar: “Bèz adaw, kah na, mandaw mandaw alèkwa cew e, cek tabiya masa yah ma wa na, ara ñga akah.

³² Si ya kakwa gwagway ta meesømey, majà mèlmakw kede, anja na, anda bøzey mamøckaya, ama ta slèkdawa sem, anja anda bøzey maazødkaya, ama yah ma høtar sem!”»

16

Mey-menjey ta gula masa-wewer

¹ Ta pas lanjar dahan, Yesu a ñgatar mey a gula anja hay, a lèvtar: «Ndaw dahan aa ta zleley ga. Gula anja mahura ma jødra zleley a dahan. Ndaw dahan a sawa, a lèvar a ndaw masa-zleley a: “Gula akah faa kwacadakawa zleley akah la.”

² Bay ñga gula heyey ta’, a zèlørwa, a lèvar: “Ya ta cøney mey maaya ba la da ray akah. Wuzdiwa sløra masa kah ma ka tabiya, majà wure kede ka fa da key gula adaw daa saba!”

³ Gula anja kaa heyey a wulkey daa ray anja, a lèvey: “Ya da key kwara? Bay adaw a da badaya daa sløra anja. Gøðan adaw ñga høvey daa ba. Ñga røkey na, hwaray a kaya la.

⁴ Aha! Wure kede ya søra cek masa yah ma da ka! Ngama ya kørzey jam hay. Anda kede, ta pas masa ta badaya sem daa sløra anja na, jam adaw hay a, a ñgølmaya a way ata hay.”

⁵ Masa aa ma wulkey la anda kede na, ta’, a zøltørwa ndøhay masa ma lam døvaz ñga bay anja pal pal tabiya. A lèvar a ndaw ñgeeme: “Døvaz ñga bay adaw da har kah na, we?”

⁶ Ndaw aha a mbødara, a lèvar: “Mal gwajakwad temere.” A lèvar: “Larawa dørewel ñga døvaz akah fiyaw, njey, wuzlala fa vøða kwakwar zlam.”

⁷ Ta’, aa cøfda ndaw lanjar saya, a lèvar: “Døvaz ñga bay adaw da har akah na, we?” Ndaw aha a mbødara, a lèvar: “Daw sak temere.” A lèvar a ndaw aha: “Larawa dørewel ñga døvaz akah fiyaw, wuzlala fa vøða kwakwar daaŋgafad.”

⁸ Kwa gula ha a key cek ta cøved e ba na, ndaw masa-zleley a, aa hømda majà a ka sløra aha ta dabaray. Fara fara, ndøhay da bøla kede a kam cek ta dabaray da wuzlah ata ma føna ndøhay ñga Bay Gazlavay.”

⁹ Yesu a lèvey saya: “Ya fa løvkwar, zleley da bøla kede na, kørzadamara jam. Anda kede, da zleley a ta ndøvey sem na, ka da høtam slam menjey maaya ma ndøvey ba da vad.”

¹⁰ Ndaw masa ma key sløra maaya ta cek mecøhe na, a key sløra maaya ta cek mahura la may. Ndaw ma key sløra ta cøved e ba ta cek mecøhe na, a key sløra ta cøved e ba ta cek mahura la may.

¹¹ Da ray ñgene, da ka kam sløra maaya ba ta zleley masa ma vøldamakwara a har akwar da bøla kede na, kaa wara zleley masa fara fara na, ma da vøldakwara na, wa?

¹² Ama da wure kede ka kam cek hay maaya ba ta zleley masa ndaw ma vøldakwara da bøla kede na, fa døba ha, Gazlavay a vølkwar zleley la amba ka wamara daw?

(Matiye 6.24)

¹³ «Ndaw ma gwa ñga key sløra ñgada bay hay cew daa ba, majà a da wudsa bay lanjar a føna bay lanjar, da daa ba, a da nar ray a bay lanjar, a røsa bay lanjar. Ka gwamara ñga søpmara Gazlavay leñ zleley cewete daa slam a ba.»

¹⁴ Masa *Fariza hay ma cøndamara mey a kede na, aa sañgøram a ray Yesu majà a wudam dala kalah.

15 Ta', Yesu a lëvtar: «Akwar fa kam cek maaya fa dey ñga ndəhay, amba a lëvam akwar ndəhay maaya hay. Ama Gazlavay na, a sëra mevel akwar. Cek masa ndəhay a nëkmara mahura fa mey ata na, ara cek ñga tede fa mey ñga Gazlavay.»

*Mey hay mekele mekele ñga Yesu
(Matiye 11.13, 12; 5.18; 5.32; 19.9; Mark 10.11-12)*

16 Yesu a lëvtar: «Kwakwas ñga *Mawiz ta ndəhay ma tëla mey ñga Gazlavay fa wuzdamara mey ñga Gazlavay haa kasl *Jaŋ-Baptis. Dëga daa ñgene, ndəhay fa cëndamara *Mey-maaya-mawiya da ray *mewey ñga Gazlavay da ray ndəhay. Kwa waawa fa key gëdaŋ amba a mbëzey a wuzlah ndəhay masa Gazlavay ma da wey da ray ata fara fara.

17 «Slam da vad ta slam da hwayak, anja ta gëra amba a ndëvey, ama cek mecëhe mawuzlalakaya daa mey ñga kwakwas ñga Mawiz kede ñgaa vësey na, anja ta gëra ma fëna saya.

18 «Yaw, kwa waawa ma bëla ñgwas anja, a lawa mekele na, a key ñgene, a ley vaw saw da palah. Asaya, kwa waawa ma la ñgwas masa zel e ma bëla sem na, a key ñgene, a ley vaw saw da palah may.»

Mey-menjey da ray ndaw masa-zleley ta ndaw masa-viya

19 Yesu aa guzltar ta mey-menjey saya, a lëvtar: «Ndaw datha, anja ta zleley ga, a pey zana fa vaw na, maaya masa ndaw ma gwa ñga hëdka ba. Aa daa wiya mandaw mandaw, fa zëmey cek maaya.

20 Ndaw mekele datha, anja masa-viya, mezëley anja Lazar, mbëlek fa vaw njaba-njaba. Manakaya fa mey-mbew ñga ndaw masa-zleley kaa heyey.

21 Aa fa wudey ñga gëdmey meepësey ñga daf da hwayak daa slam mezëmey daf ñga ndaw masa-zleley heyey, ama ndaw ma vëlar daa ba. Asaya, gëdey hay fa samawa, fa ndëfdamara mbëlek fa vaw anja.

22 «Fa dëba ha nekëdsey, ndaw masa-viya heyey, pam! a mëcey. Maslaŋ hay ñga Gazlavay da vad ta', a samawa, leŋ! a lamara a vad a cakay *Abërahäm. Ndaw masa-zleley heyey, pam! a mëcey may. Ndëhay ta', a jëhmara.

23 Ndaw masa-zleley kaa fa sërey banay ga da wuzlah ndëhay mamëctakaya. A da bangada dey a vad na, a hëtar Abërahäm manjakaya dëreŋ, Lazar manjakaya da cakay a.

24 Da ray ñgene, a wudey, a tëlar mey, a lëvar: "Papay Abërahäm, sërfaya dey-ceceph, slërdërwa Lazar amba a jëhwëba bëz-mey-har anja aa yam na, a gëciwa fa neneh adaw, maja ya fa sërey banay kalah daa awaw kede."

25 «Ama Abërahäm a mbëddara, a lëvar: "Bëz adaw, wulkada, daa masa kah da bëla, ka ta hëtey zleley la ga, daa ñgene, Lazar fa sërey banay. Wure kede, fede, ala fa dëkmar mevel, ama kah, ka fa sërey banay may."

26 Asaya, daa walaj ala ta akwar na, vëged selelen datha, cëved ñga daw daa ba. Da ray ñgene, da ndëhay fede a wudam ñga diyam fetedé na, a gwamara ñga diyam ba. Asaya, da ndëhay fetedé a wudam ñga samawa fede na, a gwamara ba may."

27 «Ndaw masa-zleley kaa heyey a lëvar a Abërahäm: "Na, ya kaka ambahw papay Abërahäm, slërda Lazar a way papay."

28 Mélma adaw hay zlam datha, ñga daw ñga wuztar, amba a samawa aa slam ñga banay kede saba."

29 Abërahäm a mbëddara, a lëvar: "Mëlmakw hay na, si a jëkam slëmay fa mey ñga *Mawiz leŋ fa mey ñga ndëhay ma tëla mey ñga Gazlavay."

³⁰ «Ndaw aha a lèvar: “Kène ba, papay Abəraham. Maaya na, si ndaw ma sləkdey daa meməcvey, a daw fa ata, ŋgene, a mbəddamara menjey ata la.”

³¹ «Ama Abəraham a lèvar: “Da a jəkam sləmay fa mey ŋga Mawiz ba, asaya, da a cəndamara mey ŋga ndəhay ma təla mey ŋga Gazlavay zleelzle ba na, ŋgene kwa mey ŋga ndaw ma sləkdey daa meməcvey na, fa da təbmara daa ba may.”»

17

Mey da ray mebərey

(Matiye 18.6-7, 15, 21-22; Mark 9.42)

¹ Yesu a lèvtar a gula aŋga hay: «Fara fara ndəhay ma həldamata ndəhay mandaw mandaw ŋga key mebərey na, daha. Ama banay a sawa la a ray ndaw masa ma həldata ndəhay ŋga key mebərey.

² Ngada aŋga na, ŋgama ata ma jəwmar aŋgwā mahura a d̄ay, a kəzlamara aa bəlay, da ray masa aŋga ma da həlda ndaw pal da wuzlah ndəhay ma təba mey adaw hay kede ŋga key mebərey.

³ Wam vaw maaya maaya fa ray akwar!

«Da məlmakw ta key mebərey la na, kəta. Da ta mbəddda lenjesl aŋga ha la na, mbəkdara mebərey aŋga ha.

⁴ Kwa da a kaka mebərey dey maasala fa pas pal na, ama da fa vəhwa fa kah dey maasala ha, a lèvka: “Ambahw, ara mebərey adaw, ambahw, ara mebərey adaw,” na, mbəkdara mebərey aŋga ha.»

Mey da ray metəbey mey ŋga Gazlavay

⁵ Ndəhay meslørey ŋga Yesu a lèvmar a Bay Mahura: «Vəlndar gədarj saya amba ya təbmara mey akah ma fəna ma fəna.»

⁶ Bay Mahura a lèvtar: «Da akwar fa təbmara mey ŋga Gazlavay kwa kuset kədsey həma babəza ŋga bazlawar na, ŋgene ka gwamara ŋga lèvmar a wudez mahura kede, “Mədsey la fede, daw ta kəzley aa bəlay” na, a cənkwar mey la.»

Mey da ray ndaw ma ka sləra

⁷ Yesu a lèvey: «Da ndaw da wuzlah akwar gula aŋga fa həvar da ley, da daa ba, fa səkərar dəhway, fa dəba ha, a sawa da ley na, bay aŋga a lèvar la ŋga sawa fiyaw fiyaw, amba a zəmey cek daw? Fa da lèvar kene daa ba!»

⁸ Sasəkar jak, a da lèvar: “Mbəddata zana akah hay amba ka d̄iyawa cek adaw mezəmey, həlyawa cek mezəmey ta cek mesey. Fa dəba ha, ka zəma ŋga kah may, ka sa ŋga kah may.”

⁹ Da gula ha a kara cek anda bay aŋga ha ma lèvar na, a kar suse la daw?

¹⁰ Akwar kwa kene, da ka kamara sləra tabiya masa Gazlavay ma lèvkwar na, si ka lèvam: “Ala na, gula hay ŋga tede gway, ya kam sləra masa Gazlavay ma lèvndar ŋga key gway.”»

Yesu a mbəley ndəhay kuraw daa maasəkula

¹¹ Yesu fa daw a *Jeruzelem, a daw taa kwakway ŋga hwayak ŋga *Samari ta hwayak ŋga *Galile.

¹² A wusey gweegwe ta slala daha na, maasəkula hay kuraw a samawa ŋgada fa vədfa. A lacam dəreŋ ta aŋga.

¹³ A wudam, a lèvam: «Yesu, Bay Mahura, sərfandar dey-ceceh!»

14 Masa Yesu ma hëtatar na, a lëvtar: «Diyam, wuzdamatara vaw akwar a ndëhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay.» Masa ata fa diyam, a nëkmara na, vaw ata ta sëdsey sem.

15 Ndaw pal da wuzlah ata daha anja ma hëtar vaw anja ta sëdsey sem na, a mbëdwa dey, a vëhwa fa Yesu, a hëlma Gazlavay ta gëdanj.

16 A wuswa, a regedey fa mey ñga Yesu, a kar suse. Ndaw aha ñgene ara ndaw Samari.

17 Yesu ta', aa cëfdata ndëhay da cakay anja, a lëvtar: «Maasëkula hay ma sëdam na, kuraw ba diya? Kaa si ndaw pal ma vëhwa fedé, siya hay na, ata dama?

18 Ndaw ma wulkawa ñga vëhwa amba a hëlma Gazlavay daa ba, si ndaw-mëlak kede gway daw?»

19 Fa dëba ha, Yesu a lëvar a ndaw aha: «Slékdey, daw, ka ta lëhey cay majah kah ma paya ñga ndaw akah fara fara.»

*Mey da ray pas masa Bëz ñga Ndaw ma da vëhwa
(Matiye 24.23-28, 37-41)*

20 Fa dëba ha, *Fariza hay aa cëfdamara Yesu, a lëvmar: «Gazlavay a da wuzdérwa anja bay na, ta vara?» Yesu a mbëdëdata, a lëvtar: «Gazlavay ma da wuzdérwa anja bay na, ara cek masa ndaw ma gwa ñga hëtar ta dey ba.

21 Ndaw a gwa a lëvey “Ehe, a kede,” da daa ba “A katay,” na, a gwa a lëvey kène ba. Sërmara, mewey ñga Bay Gazlavay aa da wuzlah akwar wure kede.

22 Ta', a lëvtar a gula anja hay: «Pas a, a sawa la masa akwar ma da wudam ñga hëtmaya yah, *Bëz ñga Ndaw, fa dey kwa ëdar pal, ama ka hëtmaya daa ba.

23 A da lëvmakwar: “Anja fedé,” da daa ba “Anja fataday,” ama ka da diyam ba. Ka da hwam aa slam aha ba.

24 Anda ndëhay ma hëtmar var ma zëmey ma wada slam da vad ta slam da hwayak tabiya na, yah, Bëz ñga Ndaw ya da vëhwa na, kène.

25 Ama teesed na, si ya sërey banay la ga ëdagay. Asaya, ndëhay da bëla wure kede a rësmaya la.

26 Ta pas masa yah, Bëz ñga Ndaw ma da vëhwa na, a da key anda cek ma key daa masa Nëwe anja da bëla.

27 Daa ñgene, ndëhay fa zëmam cek, fa sam cek, fa lam ñgusay, fa vëldamata dam ata hay a way zel, haa kasl pas masa Nëwe ma mbëzey la aa kwambiwal mahura. Fa dëba ha, var a pawa ga, a rëhda slam da bëla, aa zëddata ndëhay cëpa.

28 Asaya, pas a, a da key anda cek ma key daa masa *Lut anja da bëla. Daa ñgene, ndëhay fa zëmam cek, fa sam cek, fa hëdkam cek, fa hëdkadamara cek ata hay, fa slékam, fa lëmam way.

29 Ama daa masa Lut ma bawa daa berney ñga *Sadawm la na, awaw tës! tës! a këzlwa da gazlavay da vad ta cek ma tëbey awaw, a paslata tabiya.

30 A da key kène ta pas masa yah, Bëz ñga Ndaw, ma da wuzwa vaw.

31 «Ta pas a ñgene, ndaw masa manjakaya daa ambaw, masa cek anja hay a lamawa ta da way na, a da mbëzey ñga latërwa ba. Da ndaw anja da ley na, a da vëhwa a way ba.

32 Sërfadamara cek ma key ta ñgwas ñga Lut! *

33 Kwa waawa ma wudey ñga lëhda heter anja na, a key ñgene, aa zëddä. Kwa waawa maa zëddä heter anja na, a key ñgene, a bada.

17:14 17.14 Lev 14.2-32; Mt 8.4; Mk 1.44; Lk 5.14 **17:16 17.16** 10.33 **17:19 17.19** Mt 9.22 **17:21 17.21** 11.2, 20; Mt 12.28 **17:22 17.22-24** 21.7-24 **17:23 17.23-24** Mt 24.23-25; Mk 13.21-23 **17:25 17.25** 9.21-22 **17:28**

17.28-29 MC 19.24-25 **17:31 17.31** Mt 24.17-18; Mk 13.15-16 * **17:32 17.32** ñgwas ñga Lut: Ñgwas ñga Lut pëla! a mbëdëy dey fa dëba daa cëved na, ta tërey sem ñga manda. Nëka MC 19.26. **17:32 17.32** MC 19.26

17:33 17.33 9.24; Mt 16.25; Mk 8.35

³⁴ Ya fa lèvkwar, dasi tavad ŋgene, da ndəhay cew manatakaya daa slam a na, a da ŋgəlam pal, a da mbəkdamara laŋgar.

³⁵ Da ŋgusay cew fa kəram fa larvar pal na, a da ŋgəlam pal, a da mbəkdamara laŋgar. [

³⁶ Da ndəhay cew fa həvam da ley na, a da ŋgəlam pal, a da mbəkdamara laŋgar.]»

³⁷ Gula aŋga hay aa cəfdamara, a ləvmar: «A da key dama, Bay Mahura?» A mbəddatara, a ləvtar: «Daa slam masa cek maməckaya daha na, kwakucah hay makustakaya fetede.»

18

Mey-meŋgey da ray ŋgwas-vagay ta ndaw ma ka sariya

¹ Fa dəba ha, Yesu a ŋgatar mey a gula aŋga hay amba a wuzdatara si a dəram daŋgay mandaw mandaw, a da gəram ba səlak.

² A ləvtar: «Ndaw ma ka sariya daa berney daha, a zlurey ta Gazlavay ba, a cəney mey ŋga ndaw ba.

³ Ngwas-vagay daa berney a daha, fa daw fa vəda mandaw mandaw, a ləvar: "Wunkandar ta masa-gəra adaw."

⁴ Ngwas a fa daw mandaw mandaw, ama ndaw aha a gəmey ŋga wunkata ba menjey ga. Fa dəba ha, ndaw aha, a wulkey daa mevel aŋga, a ləvey: "Kwa ya fa zlurey ta Gazlavay daa ba, asaya, kwa ya cəney mey ŋga ndaw ba na,

⁵ ama maja ŋgwas-vagay kede, fa gərdaya, ŋgama ya kara sariya aŋga, ba na, a da həbya ray mandaw mandaw."»

⁶ Fa dəba ha, Bay Mahura aa guzley saya, a ləvey: «Wulkam da ray mey ŋga ndaw ma ka sariya maaya ba maa guzley kede.

⁷ Da ndaw maaya ba kede ta jəna ŋgwas kede la na, kaa wara Gazlavay na, a jənta ndəhay aŋga hay mawalatakaya masa fa dərmar daŋgay taa vad, taa pas daa ba daw? A zəney vaw ŋga jənta la daw?

⁸ Yaw, ya fa lèvkwar, a jənta la fiyaw fiyaw. Ama daa masa yah, *Bəz ŋga Ndaw, fa vəhwā a bəla na, ya hətfey ndəhay ma təbmara mey adaw da bəla la daw?»

Mey-meŋgey ta ndaw Fariza leŋ ta ndaw ma cakala budaw

⁹ Ndəhay siya fa wulkam, ata na, maaya fa mey ŋga Gazlavay. A nəkmata ndəhay mekele anda ndəhay ta mebərey. Da ray ŋgene, Yesu aa guzley mey-meŋgey da ray ata,

¹⁰ a ləvey: «Ndəhay cew daha, a diyam ŋga dərmawa daŋgay daa *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay. Ndaw pal, ara ndaw Fariza, ndaw laŋgar, ara *ndaw ma cakala budaw.

¹¹ Masa ata daa Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay a na, ndaw Fariza kaa heyey deŋ! a lecey, a dərey daŋgay da hwad da hwad, a ləvey: "Waa Bay Gazlavay, ya fa kaka suse, maja yah anda ndəhay mekele ba. Ata na, mayal hay, ata ndəhay ma kam cek maaya ba hay mekele mekele, ata ndəhay ma lam vaw saw da palah. Asaya, ya fa kaka suse, maja yah anda ndaw ma cakala budaw kede ba.

¹² Fa luma pal na, ya fa key *daliyam dey cew. Daa cek tabiya masa yah ma hətey na, ya fa wunka slam kuraw, ya fa la slam pal, ya fa vəldakawa."

¹³ Ama ndaw ma cakala budaw kede a lecey dəreŋ, a wudey ŋga bangada dey a vad ba, ta', a kədə rav maja mebərey aŋga, a ləvey: "Bay Gazlavay, sərfaya dey-ceceh. Yah ndaw ta mebərey!"»

14 Ta', Yesu aa guzltar saya, a ləvey: «Ya fa ləvkwar, ndaw ma cakala budaw a, a daw a way na, Gazlavay ta pa sem ɳga ndaw maaya fa mey anja. Ama ndaw Fariza heyey na, Gazlavay ta pa ɳga ndaw maaya fa mey anja daa ba. Sərmara, kwa waawa ma gəlda ray anja na, Gazlavay a da pa ɳga mecəhe, ama ndaw masa ma nada ray anja na, Gazlavay a da pa ɳga mahura.»

*Yesu a pəstar mey a bəza hay
(Matiye 19.13-15; Mark 10.13-16)*

15 Ndəhay a handamata bəzey ata hay fa Yesu, kwa masa da dəba hay amba a patar har a ray, a pəstar mey. Masa gula anja hay ma hətmatar na, a kamatar mey a ndəhay a.

16 Ama Yesu a ləvtar a ndəhay masa ta bəza hay a, ɳga ɳgəchadamatərwa. Ta', a ləvtar a gula anja hay: «Mbəkdamatərwa bəza hay ɳga samawa fa yah! Ka da təkmata ba, maja Gazlavay fa wey da ray ndəhay masa anda bəza hay.

17 Ya fa ləvkwar fara fara, si ka təba Bay Gazlavay ɳga wey da ray akah anda bəzey mecəhe ma təba, da daa ba na, ka fa da mbəzey a wuzlah ndəhay masa Gazlavay ma wey da ray ata na, daa ba.»

*Ndaw masa-zleley aa cəfda Yesu da ray mehətey heter mendəvey ba
(Matiye 19.16-30; Mark 10.17-31)*

18 Ndaw mahura ɳga *Jəwif hay daha, aa cəfda Yesu, a ləvar: «Bay adaw, ndaw masa maaya, ya da key amba ya hətey heter mendəvey ba na, me?»

19 Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ka zəlya ndaw maaya na, maja me? Ndaw maaya na, Gazlavay pal taava anja.

20 Yaw, ka sərta mewey hay ɳga Gazlavay, ba diya? Ara mey hay masa ma ləvam: "Ka da ley vaw saw da palah ba, ka da kədəy ndaw vagay ba, ka da leley ba, ka mbərzley a ray ndaw ba, natar ray ɳgada ata papakw ta mamakw."»

21 Ndaw aha, a mbəddara a Yesu, a ləvar: «Dəga yah daa zariya adaw na, ya ta zləbta mewey hay a ɳgene daa ba səlak.»

22 Masa Yesu ma cənda mey anja la na, ta', a ləvar: «Cek pal ma mbəkaka dəha ɳga key saya. Hədkadata cek akah hay tabiya, wunkatara dala ha a masa-viya hay. Da ka ta ka la anda kede na, ka da hətey zleley fa Gazlavay da vad. Masa kah ma vəldatara dala ha cay a masa-viya hay na, sawa, səpya.»

23 Masa ndaw aha ma cənda mey ɳga Yesu a la na, anja ta meesəmey daa ba, maja zleley anja ga kalah.

24 Masa Yesu ma hətar ndaw aha anja ta meesəmey daa ba na, ta', aa guzley, a ləvey: «Anja ta banay ga ɳgada ndəhay masa-zleley amba a təbmara Gazlavay ɳga wey da ray ata.»

25 Ahaw, anja ta banay ɳgada slagwama ɳga mbəzey taa vəged ɳga baatal. Ama anja ta banay ga ma fəna saya ɳgada ndaw masa-zleley ɳga təba Bay Gazlavay ɳga wey da ray a.»

26 Ndəhay ma cəndamara mey a na, a ləvam: «Da anda kede na, ma da ləhey daa mebərey na, wa?»

27 Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Cek masa ta banay fa ndəhay na, anja ta banay fa Gazlavay ba.»

28 *Piyer a ləvar: «Ehe wure kede, ala ta mbəkdamatərwa cek ala hay sem, amba ya səpmaka.»

²⁹ Yesu aa guzltar, a lëvtar: «Ya fa lëvkwar fara fara, da ndaw a mbëkdérwa way anja ta ndëhay da way anja cëpa, anda melëvey ñgwas anja, mëlmaha hay, papaha ta mamaha, lej bëz anja hay, amba Bay Gazlavay a wey da ray a na,

³⁰ daa masa anja da bëla kede, a hëtey cek hay la ga ma fëna. Asaya, fa dëba ñga mendëvey ñga bëla na, a hëtey heter mendëvey ba la.»

*Yesu aa guzley ñga dey maakar da ray memëcye anja ta maslëkdawa anja
(Matiye 20.17-19; Mark 10.32-34)*

³¹ Fa dëba ha, Yesu a ñgølta gula anja hay kuraw a ray a cew, a lëvtar: «Jëkam slëmay, ehe, wure kede alëkwa fa nakwa a *Jeruzelem. Cek hay tabiya masa ndëhay ma tëla mey ñga Gazlavay zleezle ma wuzlalamara da ray adaw, yah, *Bëz ñga Ndaw na, a da key.

³² Anda melëvey, a da vëldamaya a har ndëhay masa *Jëwif hay ba, a daa sañgëram a ray adaw, a da cëdmaya, a da tëfmaya meesleb aa dey,

³³ a da slëdmaya ta laway. Fa dëba ha, a da këdmaya vagay. Ñga ëdar maakar a, ya slëkdawa la daa memëcye.»

³⁴ Ama gula anja hay, kwa ta cëndamara mey a daa ba, maja mey a mabadakaya fa ata. Anda kede, a sërmara cek masa Yesu ma wudey ñga lëvey ba.

*Yesu a wurey dey ñga ndaw-wulaf
(Matiye 20.29-34; Mark 10.46-52)*

³⁵ Yesu a wusey gweegwe ta Jerikwaw. Fetede, ndaw-wulaf daha manjakaya da mey-cëved fa rëkey.

³⁶ Masa aa ma cënda ndëhay ga fa yam mey, fa diyam taa cëved e na, ta', aa cëfdata ndëhay a, a lëvtar: «Mekey me?»

³⁷ A lëvmar: «Yesu ndaw *Nezeret, fa sawa ta kede.»

³⁸ Aa ma cënda la anda kede na, a zlar mewudey, a lëvey: «Yesu, Bëzey ñga *Davit, ambahw sërfaya dey-ceceh!»

³⁹ Ndëhay ma diyam fa mey, a kamar mey, a lëvmar ñga njey teete. Ama ndaw-wulaf a, a wudey ta gëdañ cënga, a lëvey: «Bëzey ñga Davit, ambahw sërfaya dey-ceceh!»

⁴⁰ Yesu ta', a lecey, a lëvtar a ndëhay da cakay anja ñga ñgølmérwa ndaw-wulaf a. Masa wulaf a, ma wusey a cakay a na, Yesu, ta', aa cëfda, a lëvar:

⁴¹ «Ka wudey ya kaka na, me?» Wulaf a, a mbëddara, a lëvar: «Bay mahura, ya wudey ka wuryawa dey adaw amba ya hëtar dey cënga.»

⁴² Yesu a lëvar: «Dey akah ñga wurey. Ka ta mbëley cay maja kah ma paya ñga ndaw akah fara fara.»

⁴³ Wure wure ñgene, dey anja ta', a wurey, a hëtar dey dëba. Ta', a daw asi Yesu, a hëlma Gazlavay. Masa ndëhay tabiya ma hëtmar cek a na, a hëlmamara Gazlavay may.

19

Mey da ray Zase, bay ñga ndëhay ma cakala budaw

¹ Fa dëba ha, Yesu a wusey a slala Jerikwaw. A daw ta da slala ha.

² Fetede ndaw daha mezëley Zase. Anja bay ñga ndëhay ma cakala budaw, anja ndaw ta zleley ga.

³ Fa sëpey cëved amba a hëtar Yesu, ama a gwa ñga hëtar ba, maja anja medekwele, ndëhay ga fa tëhmar dey.

4 Ta', a hway fa mey, a daw a təpey a ray bazlawar da mey-cəved masa Yesu ma da daw ta hwad a amba a hətar Yesu a.

5 Masa Yesu ma wusey la aa slam aha na, a baŋgada dey, a ləvar: «Zase, wuswa vaw, pawa salay, tasana ya da ney da way akah.»

6 Maja ŋgene, Zase a wuswa vaw, a pawa salay, a təba Yesu ta meesəmey.

7 Ama ndəhay ma hətmar na, aa ŋguram mey, a ləvam: «Haya! Ndaw aha kede a da daw ŋga ney a way ndaw ta mebərey na, kwara!»

8 Zase ta', a lecey fa mey ŋga Bay Mahura, a ləvar: «Nəka, Bay Mahura, wure kede ya da wunka cek adaw hay slam cew, ya da vəlda slam pal a masa-viya hay. Ngada ndəhay masa yah ma təktar day ŋga pəley dala ŋga budaw ma fəna na, ya da vəhdatara dala ha həma həma ŋgene dey məfad.»

9 Yesu a ləvar: «Tasana Gazlavay ta ləhdata ndəhay da way kede cay daa mebərey, maja kah Zase, kah ndaw ma pa Gazlavay ŋga ndaw akah fara fara anda papaŋ ŋga papa aləkwa *Abərahəm zleelzle may.

10 Fara fara yah, *Bəz ŋga Ndaw, ya sawa na, ŋga səpey ndəhay maazəftakaya ta ŋga ləhdata.»

Mey-menjey ta dala

(Matiye 25.14-30)

11 Ndəhay ga fa jəkfamar sləmay fa Yesu, a wulkam Gazlavay a da wuzdərwa aŋga bay wure wure ŋgene, maja aŋga gweegwe ta *Jeruzelem. Da ray ŋgene, Yesu aa guzltar ta mey-menjey saya,

12 a ləvey: «Ndaw daha, ata ŋga way ata ta bay. Aa fa da daw aa hwayak dəren, amba a pamərwa aa bay. Fa dəba ha, a vəhwa aa hwayak aŋga.

13 Masa aa fa da daw na, ta', a zəltərwa madərlam aŋga hay kuraw, a vəltar dala gabal temere temere. Ta', a ləvtar: “Mbədəm har ta dala kede, kasl pas masa yah ma da vəhwa.” Fa dəba ha, ta', a daw.

14 «Ama ndəhay daa hwayak aŋga, a wudmara ba. Da ray ŋgene, a sləram ndəhay fa dəba aŋga, a ləvam: “Ya wudəm ndaw kede ŋga key bay ala ba.”

15 «Ta ŋgene he cəpa, ta pamərwa sem aa bay cəŋga. Ndaw a, ta' a vəhwa aa hwayak aŋga. Masa aŋga ma vəhwa cay na, ta', a zəltərwa madərlam aŋga hay masa aa ma vəltar dala heyey amba a səra dala masa ata ma hətam a ray a.

16 «Madərlam ŋgeeme, a sawa fa mey aŋga, a ləvar: “Bay adaw, ya ta hətwa gabal temere temere kuraw la ta dala masa kah ma vəldiwa heyey.”

17 «Bay a, a ləvar: “Maaya, ara mey ba. Kah, madərlam maaya. Maja ka ta key sləra ta cəved e la ta cek mecəhe. Anda kede, ya paka ŋga wey da ray berney hay kuraw.”

18 «Madərlam ŋga dey cew e, ta', a sawa, a ləvar: “Bay adaw, ya ta hətwa gabal temere temere zlam la ta dala masa kah ma vəldiwa heyey.”

19 «Bay a, a ləvar a ndaw aha: “Kah na, ya paka ŋga wey da ray berney hay zlam.”

20 «Ta', madərlam mekele a sawa fa aŋga saya, a ləvar: “Bay adaw, təba dala akah. Ya ta bada la mahərzlakakaya daa bərtete,

21 maja ya fa zlurey ta akah. Kah na, ndaw ma sərey dey-ceceh fa ndaw ba, ka ley cek daa slam masa kah ma pa ba. Ka ŋgəmey daw daa slam masa kah ma sləka ba.”

22 «Bay a, a ləvar: “Kah, madərlam maaya ba. Mey akah masa kah maa guzlda kede na, ya da kaka sariya maja. Da ka sərya, yah, ya sərey dey-ceceh fa ndaw ba, ya ley cek daa slam masa yah ma pa ba, ya ŋgəmey daw daa slam masa yah ma sləka ba na,

²³ anja ka velda dala ha a har ndaw amba daa mavəhwa adaw kede, ya təbərwa dala ha ta yam a ba daw?"

²⁴ «Ta', bay a, a ləvtar a ndəhay da cakay anja: "Təbmara dala da har anja, vəldamara a ndaw masa ma hətey gabal temere temere kuraw heyey."

²⁵ Ndəhay a, a ləvmar: "Bay ala, ŋga anja gabal temere temere kuraw daha cay, ba diya?"

²⁶ Bay a, a ləvtar: "Ya fa ləvkwar, ndaw masa cek anja daha, a da vəlmar a dey a. Ama ndaw masa cek anja kuset kədsey na, a da təbmara cek aha kuset kədsey a ŋgene.

²⁷ Yaw, masa-gəra adaw hay masa ma wudam ya key bay ata ba heyey na, kərzamatərwa, handamatərwa, kədmata vagay fa mey adaw fedə."»

Yesu a daw a Jeruzelem anda bay

(Matiye 21.1-11; Mark 11.1-11; Jan 12.12-19)

²⁸ Fa dəba ha, Yesu maa guzley la na, ta', a daw ŋgadaa berney ŋga *Jeruzelem, ndəhay ga fa səpmar wurzay.

²⁹ A wusey a Anjwa ŋga *Awliviye, gweegwe ta slala Betfaje lej ta slala Betani. Masa anja ma wusey la fetede na, ta', a slərey gula anja hay cew teesed ŋgada slala ha, a ləvtar:

³⁰ «Diyam a slala fa mey aləkwa katay. Da akwar ta wusam a slala ha la na, ka hətfam bəz-zəŋgwaw majəwkaya la fetede, masa kwa ndaw ta təpey a ray a daa ba aran. Pəskamərwa, handamərwa fedə.

³¹ Da ndaw aa cəfdakwar, a ləvey: "Ka pəskamara ka me?" na, ka mbəddamara, ka ləvmar: "Bay Mahura a wudey."»

³² Gula hay cew heyey, ta', a diyam, a hətfamar cek aha anda Yesu ma ləvtar.

³³ Masa ata fa pəskamara bəz-zəŋgwaw a na, ndəhay ŋga zəŋgwaw a, a ləvmatar: «Ka pəskamara bəz-zəŋgwaw a, keme?»

³⁴ A mbəddamatara, a ləvmatar: «Bay Mahura a wudey.»

³⁵ Ta', a handamərwa fa Yesu, a ciyam zana ata hay a ray a. A təpdamara Yesu a ray bəz-zəŋgwaw a.

³⁶ Masa anja fa daw na, ndəhay a həslmar ray, a ciyam zana ata hay aa cəved amba a daw ta ray a.

³⁷ Daa ŋgene, Yesu anja gweegwe ta berney ŋga Jeruzelem. Masa anja fa daw taa cəved ma bərnjawa daa Anjwa ŋga Awliviye na, ndəhay anja hay tabiya fetede faa səmam, a zlamar ŋga həlmamara Gazlavay ta gədaŋ majə maazla hay tabiya masa ata ma hətmar.

³⁸ A ləvam: «Anja Bay Gazlavay ŋga pəsar mey a Bay masa aa ma slərdərwa ta mezəley anja. Anja Bay Gazlavay a, ŋga handərwa zazay anja a wuzlah ndəhay. Anja ndəhay ŋga həlmamara Gazlavay da vad!»

³⁹ *Fariza hay da wuzlah ndəhay a daha, a ləvmar a Yesu: «Bay, ləvtar a ndəhay akah hay ŋga njam teete.»

⁴⁰ Yesu, ta', a mbəddatara, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar, da ta njam teete la na, kwa anjwa hay a wudam la.»

Yesu a təway majə ndəhay daa berney ŋga Jeruzelem

⁴¹ Masa Yesu ma wusey la gweegwe ta berney ŋga *Jeruzelem na, a nəka berney a, ta', a təway majə cek ma da hətfatar ndəhay da hwad a.

42 A lèvey: «Akwar ndəhay da Jeruzelem, ya wudey anja tasana kede na, ka sèrmara cek ma da njadakwar daa zazay ta Gazlavay. Ama wure kede, cek aha ta bey sem fa dey akwar, ka gwamara ñga hëtmar saba.

43 Pas a, a sawa la, masa masa-gèra akwar hay ma da zlèrmakwar ray ta cek hay ñga vèram. A gèrcamakwar la aa berney a, kwa akwar fa da gwamara ñga bawa daa saba.

44 A da bëzlmara berney akwar cèpa. Kwa fa da mbèkam aنجwa pal da ray cèla daa ba. Akwar ta bëz akwar hay na, a da këdfmakwar cèpa vagay, maj a kwar ta pam lenjesl fa pas masa Gazlavay ma sawa ñga lèhdakwar na, daa ba!»

*Yesu a bëltèrwa ndəhay daa Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay
(Matiye 21.12-17; Mark 11.15-19; Jan 2.13-22)*

45 Fa dëba ha, Yesu a mbèzey aa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay. Fetede na, ndəhay daha fa kam luma. A bølta ndəhay ma hëdkadam cek hay a,

46 a lèvtar: «Mawuzlalakaya daa dërewel ñga Gazlavay, Gazlavay a lèvey: “Way adaw na, ara way amba ndəhay a dërmaya danjay da hwad a.” Ama akwar na, ka tèrdamara way a kede ñga slam ñga mayal hay!»

47 Mandaw mandaw Yesu faa sèrkadata ndəhay daa Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay. *Bay-ray hay ñga ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay, ta *ndəhay maa sèrkada kwakwas ñga Mawiz, leñ mahura hay ñga *Jèwif hay, fa sèpam cèved ñga këdmara vagay.

48 Ama ta hëtam cèved ñga kérzamara daa ba, maj a ndəhay tabiya fa jèkfamar slèmay maaya maaya.

20

*Ma vèldara gèdan a Yesu na, wa?
(Matiye 21.23-27; Mark 11.27-33)*

1 Ta pas lañgar daha, Yesu faa sèrkadata ndəhay daa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay, fa wuztar *Mey-maaya-mawiya. *Bay-ray hay ñga ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay, ta *ndəhay maa sèrkada kwakwas ñga Mawiz, leñ mahura hay mekele ñga *Jèwif hay, a samawa fa aŋga.

2 Aa cèfdamara, a lèvmar: «Wuzdandara, ma lèvka ñga kata cek hay a kede na, wa? Asaya, ma vèlka cèved ñga kata na, wa?»

3 Yesu a mbèddatara, a lèvtar: «Yah may, amba yaa cèfdakwar mey pal. Wuzdamiwa cey.

4 Ma slèrdèrwa *Jan-Baptis ñga katar *baptem a ndəhay na, wa? Gazlavay daw, da daa ba, ndəhay daw?»

5 Ta', ndəhay a, a slam yawa da wuzlah ata, a lèvam: «Ya da mbèddakwa aa mey aŋga ha na, kwara? Da ya lèvkwa: “Ara Gazlavay, ma slèrdèrwa,” na, a da mbèddandakwara, a lèvey: “Kaa ka tèbmara mey ñga Jan-Baptis a ba na, maj a me?”

6 Ama, da ya lèvkwa: “Ara ndəhay ma slèrdamèrwa” na, ndəhay tabiya a daa zakamandakwar ta aŋgwa amba a këdfmandakwar vagay, maj a wulkam Jan-Baptis a, ara *ndaw ma tèla mey ñga Gazlavay.»

7 Da ray ñgene, a mbèddamara, a lèvmar: «Ya sèrmara ba.»

8 Ta', Yesu a mbèddatara, a lèvtar: «Yaw, da anda kede na, ya fa da kadakwara ndaw ma vèlya cèved ñga kata cek hay a kede na, daa ba may.»

*Mey-menjgey da ray ndəhay ma təbmara Bəzey ɳga Gazlavay ba
(Matiye 21.33-46; Mark 12.1-12)*

⁹ Fa dəba ha, Yesu, ta', aa guzltar a ndəhay ta mey-menjgey, a ləvtar: «Ndaw daha a key jerne ɳga wudez hay mezəmey. Ta', a vəlda jerne he a har ndəhay ɳga kam sləra da hwad' a. Cay, ta', a daw aa slam dərenj, a njawa ga fetede.

¹⁰ A wa təde a kiya menjəley babəza ɳga wudez hay a na, ta', a slərey gula anja pal fa ndəhay ma ka sləra daa jerne he, amba a təbar babəza ɳga wudez hay a maala ɳga anja may. Gula ha, ta', a daw, a wusey aa jerne he. Ama ndəhay a, a kədmərwa, a bəlmərwa ta har ba' kəne.

¹¹ Fa dəba ha, bay ɳga jerne he, a slərey gula anja mekele saya. Anja may, a kədmərwa anda ndaw ɳgeeme heyey cənja, a cədmərwa, ta', a bəlmərwa ta har ba' kəne.

¹² Bay a, ta', a slərey gula anja mekele ɳga dey maakar saya. Anja na, a kədmərwa haa a kamar mbəlek fa vaw, aa zakadamara a palah.

¹³ Da ray ɳgene, bay ɳga jerne he, a wulkey, a ləvey: "Wure kedə, ya da key na, kwara? Ngama ya slərey bəzey da hwad' adaw masa yah ma wuda kalah kede, da a cənmar mey la kwa." Ta' a slərda.

¹⁴ Ama masa ndəhay ma kam sləra daa jerne heyey, ma hətmar bəzey a fa sawa na, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: "Nəkmara, ndaw ma sawa katay, ara bəzey ma da wa jerne kede fa dəba ɳga papaha. Da ta wuswa la na, ya kədkwa vagay, amba jerne he a njey ɳgada aləkwa."

¹⁵ Masa anja ma wuswa la na, ta' aa zakadamara daa jerne he a palah, a kədmərwa vagay."

Yesu aa cəfdəta ndəhay fetedə, a ləvey: "Wure kedə, ka wulkam bay ɳga jerne he a da kadata ndəhay a na, kwara?

¹⁶ Yaw, ya fa ləvkwar bay ɳga jerne he, a da sawa ɳga kədəta ndəhay a cəpa vagay, a da vəlda jerne he a har ndəhay mekele." Masa ndəhay a ma cəndamara mey a kede na, a ləvam: «Anja Gazlavay ɳga ka kəne ba!»

¹⁷ Yesu a nəkta, a ləvey: «Da ka wudəm cek aha ɳga key kəne ba na, mey ɳga Gazlavay mawuzlalakaya ma ləvey:

"Anjwa meləmey way masa ndəhay ma ləma way

ma kəzlamara ta cakay na,
anja ara anjwa maaya, ma fənta siya hay jak."

Mey a kede na, a wudey ɳga ləvey me?

¹⁸ Yaw, kwa waawa ta tədəy la a ray anjwa ha na, a ɳgərfey. Da anjwa ha ta kəzley la a ray ndaw na, a dəga kwəd-kwad."

*Ndəhay mahura hay a jadamara Yesu da ray mepəley budaw
(Matiye 22.15-22; Mark 12.13-17)*

¹⁹ *Ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz, ta *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay, a sərmara Yesu aa guzley mey-menjgey kede da ray ata. A wudəm ɳga kərzamara Yesu ta pas a ɳgene, ama a zluram ta ndəhay.

²⁰ Da ray ɳgene, a zlamar ɳga jədmərwa. Ta', a waləm ndəhay, a slərdamata fa Yesu amba a jədəm mey da mey anja. Ndəhay a, a pamata ray ata hay anda ndəhay maaya. A wudəm ɳga cənam mey maaya ba fa anja, amba a kərzamara, a handamara fa ndəhay ɳga ɳgwamna amba a kamar sariya.

²¹ Aa cəfdəmara, a ləvmar: «Bay ala, ya sərmara mey masa kah maa guzlda, ta cek masa kah maa sərkadandara na, ara mey fara fara. Ka nəkta ndəhay cəpa letek fa mey akah. Ka faa sərkadata ndəhay ɳga njam anda Gazlavay ma wudey fara fara.

²² Anda kede, ya wudam ŋgaa cəfdamaka, kwakwas aləkwa na, a vəley cəved ŋga pəley budaw a bay mahura *Sezere daw? A vəley cəved ba daw?»

²³ Ama Yesu a səra wewer ata, ta', a ləvtar:

²⁴ «Wuzmaya dala ha pal cey.» Masa ata ma wuzmar dala ha la na, aa cəfdata, a ləvtar: «Fa dala ha kede, ara dey ŋga wa? Ara mezəley ŋga wa?» A mbəd̄damara, a ləvmar: «Ara ŋga Sezere, bay mahura ŋga *Rawm.»

²⁵ Ta', Yesu a ləvtar: «Anda kede, cek masa ŋga Sezere na, vəldamara a Sezere he. Cek masa ŋga Gazlavay na, vəldamara a Gazlavay a.»

²⁶ A jəksam mey da mey aŋga fa dey ŋga ndəhay tabiya, ama ta hətam mey da hwad aŋga ŋga kərza daa ba. Sasəkar mey masa Yesu ma mbəd̄datara na, a rəzlam ga da ray a jak, a njam teete.

Mey da ray masləkdawa ŋga ndəhay daa meməcey

(Matiye 22.23-33; Mark 12.18-27)

²⁷ Fa dəba ha, ndəhay *Saduse hay a ŋgəcham a cakay Yesu. Ndəhay a ŋgene ara ndəhay ma wulkam, ma ləvam da ndaw ta məcey sem na, fa da sləkdawa daa meməcey daa ba. Aa cəfdamara Yesu, a ləvmar:

²⁸ «Bay ala, zleelze *Mawiz ta wuzlalandakwar kwakwas la, a ləvey: "Da ndaw məlmaha ta məcey sem na, da ŋgwas ŋga ndaw ma məcey a, ta yawa bəza hay daa ba na, si məlmaha a la ŋgwas-vagay a, amba a yamawa bəza hay ŋgada məlmaha maməckaya ha."

²⁹ Yaw, məlmaŋ hay maasala daha, ata ŋgaa maŋ, ŋgaa paŋ. Məlma ata mahura, len! a ley ŋgwas. Fa dəba ha, ndaw aha pam! a məcey, ta hətey bəzey daa ba.

³⁰ Mambaray a, len! a la ŋgwas-vagay a, aa pam! a məcey, ta hətey bəzey daa ba may.

³¹ Ma səpa ŋga maakar a, len! a la ŋgwas-vagay a saya, a məcey, ta hətey bəzey daa ba cəŋga. Anda kede, ata maasala ata tabiya, ta lamara ŋgwas aha la, a məcam, ta hətam bəzey ta ŋgwas aha daa ba.

³² Fa dəba ha masa ta məcam sem na, ŋgwas aha pam! a məcey may.

³³ Anda kede, ta pas masa ndəhay maməctakaya ma da sləkdamawa na, ŋgwas aha a da key na, ŋgwas ŋga wa? Maja ata maasala ata cəpa, ta lamara la ŋga ŋgwas ata.»

³⁴ Yesu a mbəd̄datara, a ləvtar: «Da bəla kede, zel fa ley ŋgwas, ŋgwas fa ley zel.

³⁵ Ama fa dəba ŋga meməcey, zel hay ta ŋgusay masa Gazlavay ma nəkta maaya ŋga sləkdamawa daa meməcey amba a njam da cakay aŋga na, ŋgene zel a ley ŋgwas daa saba, ŋgwas a ley zel daa saba.

³⁶ Daa masa ata da cakay Gazlavay na, ata anda maslaŋ aŋga hay da vad, fa da məcam daa saba. Ta təram sem bəza hay ŋga Gazlavay maja ta sləkdamawa sem daa meməcey.

³⁷ Kwa Mawiz zleelze na, ta wuzleley mey la ŋga wuzey, ndəhay a sləkdamawa la daa meməcey. Yaw, daa masa aŋga maa guzley da ray awaw megədey da ray kusaf na, a zəla Bay Gazlavay, "Gazlavay masa *Abərahām, *Izak, len *Jakwāp ma namar ray."»

³⁸ Yesu aa guzley saya, a ləvey: «Fa Gazlavay na, ndəhay maməctakaya ta ndəhay ta dey na, ata cəpa ta dey, maja Bay Gazlavay, ara Gazlavay ŋga ndəhay ta dey, ba na, ara Gazlavay ŋga ndəhay maməctakaya ba.»

³⁹ Siya hay da wuzlah ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz a ləvam: «Bay ala, ka taa guzley la maaya.»

⁴⁰ Da ray ŋgene ndəhay a zluram ŋgaa cəfdafamar mey mekele.

Kəriste, aŋga bay ɳga Davit na, kwara?
(Matiye 22.41-46; Mark 12.35-37)

41 Yesu aa cəfdəta ndəhay fetede, a ləvey: «Ndəhay a ləvam *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ɳga ləhdata ndəhay na, ara bəzey da hwad Bay *Davit na, kwara?»

42 Maja Davit ta ray aŋga, a wuzlala daa derewel ɳga *Pəsam, a ləvey:
 "Bay Gazlavay a ləvar a Bay adəw Mahura:
 Sawa, njey a har-zəmay adəw amba ya wakwa da ray ndəhay"
43 haa ta pas masa yah ma da pata masa-gəra akah hay asi salay akah."
44 Yaw, da Davit a zəla Kəriste "Bay Mahura" na, kaa wara Kəriste he ara bəzey da hwad Davit saya na, kwara?»

Yesu a kətata gula aŋga hay fa ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz
(Matiye 23.1-36; Mark 12.38-40)

45 Yesu a patar lejgesl a gula aŋga hay fa mey ɳga ndəhay tabiya da cakay a, fa jəkfamar sləmay. Aa guzltar a gula aŋga hay a, a ləvtar:

46 «Wam vaw fa *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz. A wudəm mepəkey ta dawura hay fa vaw ɳga zlepey. A wudəm ndəhay a camatar har ta meney ray fa mey ɳga ndəhay. Daa *way-mewuzey-mey ɳga Gazlavay na, a səpəm slam-menjey fa mey ɳga ndəhay amba ndəhay tabiya a hətmatar. Ta pas gwagway na, a səpəm slam-menjey maaya.

47 Asaya, fa təfmatara cek hay ɳga ɳgwas-vagay hay tabiya, ama da ata fa dəram dənəngay na, a njam daa medərey-dənəngay a ga, amba ndəhay a ləvam ata maaya. Ya fa ləvkwar, Gazlavay a sərdata banay la, ma fəna ɳga ndəhay mekele!»

21

Mey da ray ɳgwas-vagay masa-viya ma vəley cek a Gazlavay
(Mark 12.41-44)

1 Yesu aŋga daa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay. A nəkey dey ta cakay, a hətatar ndəhay masa-zleley hay, fa kwiyam dala aa cek meckeley dala.

2 A hətey ɳgwas-vagay masa-viya daha, fa kwiyey sisey sisey cew aa cek aha may.

3 Da ray ɳgene, Yesu a ləvey: «Ya fa ləvkwar fara fara, ɳgwas-vagay masa-viya kede, ta vəley dala la ma fəna ɳga ndəhay siya tabiya.

4 Ya ləvkwar anda kede na, maja ndəhay siya, a vəlam dala nekədey daa dey zleley ata hay da way ga. Ama ɳgwas-vagay kede, ta mərga aŋga ha cəpa, a vəlda zleley aŋga tabiya, masa aŋga ma da hədkey cek mezəmey ta aŋga.»

Mey da ray mendəvey ɳga bəla
(Matiye 24.1-14; Matiye 10.17-22; Mark 13.1-13)

5 Ndəhay siya aa guzlam da ray *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay, a ləvam: «Way kede, madiykaya ta aŋgwa ma mbey kalah, ta cek hay maaya ma hədkam ba masa ndəhay ma vəldamata a Gazlavay.» Yesu a ləvtar:

6 «Pas a, a sawa la, cek hay masa akwar ma hətmatar kede na, a da bəzlam cəpa, kwa aŋgwa pal fa da mbəkey da ray cəla daa ba.»

7 Aa cəfdəmara, a ləvmər: «Bay ala, cek aha a da key na, ta vara? Ya da sərmara dər a ta wuswa cay na, fa me?»

8 Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Wam vaw, ka da vəlmatar cəved a ndəhay ɳga fəcmakwar ba. Ya ləvkwar anda kede, maja ndəhay ga a samawa la, ta mezəley adaw, a da ləvam ara Gazlavay ma walata ɳga ləhey ndəhay daa banay. Asaya, a

lèvam pas masa Gazlavay ma da lèhdata ndèhay ta wuswa cay. Ka da diyam asi ndèhay a ñgene ba!

⁹ Ta pas masa akwar ma da cènam labara ñga vèram hay, ta labara ñga ndèhay ma cakalam mey ta bay ata hay na, ka da zluram ba, maja si cek hay kede a kam la teesed d'agay. Ama ara mendøvey ñga bøla wure wure ñgene ba.»

¹⁰ Fa døba ha, aa guzley saya, a lèvey: «Hwayak lançgar a da key vèram ta hwayak lançgar, bay lançgar a da key høma a ray bay lançgar.

¹¹ Hwiyak a wusey la ga. May a key la daa hwayak hay mekele mekele, asaya, macay hay a kødam ndèhay la ga. Cek hay ma zlurey ndaw a kam la, asaya, cek hay ma røzley ndaw a wuzmawa la da gazlavay da vad.

¹² «Ama wuskwaa cek hay a, a da kam na, a kørzamakwar la, a sørdamakwar banay la, a vøldamakwar la amba a kamakwar sariya daa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay hay. A ndøkwdamakwar la aa førsøne, a handamakwar la fa mey ñga bay hay, ta fa mey ñga mahura hay ñga hwayak hay, maja yah.

¹³ Ka da søram banay a ñgene na, amba ka høtam cøved ñga key sede da ray adaw.

¹⁴ Da ray ñgene, sørmara maaya maaya ka da zluram da ray mey masa akwar ma daa guzlam ba,

¹⁵ maja ya vølkwar lenjesl la ñgaa guzley mey maaya. Anda kede, kwa masa-gøra akwar hay, fa da gwamara ñga tøddamakwar daa ba.

¹⁶ Kwa papakw akwar hay, kwa mamakw akwar hay, kwa mølmakw akwar hay, kwa søkway akwar hay, kwa jam akwar hay, a wudmakwar la a way bay. Ndèhay siya da wuzlah akwar na, a kødmata la vagay.

¹⁷ Ndèhay tabiya a da ñgøldamakwar ba, maja yah.

¹⁸ Ama, kwa engwec ñga ray akwar pal fa daa zøfey daa ba.

¹⁹ Bøsmara banay a, anda kede, ka høtam heter mendøvey ba la.»

Mey da ray hwayak ñga Jeruzelem ma da pølhey

(Matiye 24.15-21; Mark 13.14-19)

²⁰ Yesu aa guzltar a gula anja hay saya, a lèvtar: «Da ka høtmatar sewje hay ta zlèrmara berney ñga *Jeruzelem sem ñga key vèram na, daa ñgene, sørmara berney a gweegwe cay a pølhey.

²¹ Anda kede, si ndèhay daa hwayak ñga *Jude a hwam ñga bawa a angwøra, si ndèhay da Jeruzelem a bam, asaya, ndèhay da slala ta cakay a da mbøzam aa berney a saba.

²² Daa ñgene, Bay Gazlavay a da sørdata banay ta ndèhay daa hwayak a, amba cek hay tabiya mawuzlalakaya daa dørewel ñga Gazlavay døga zlezzle na, a kam fara fara.

²³ Daa døfar hay a ñgene, banay a sawa la a ray ñgusay ta hwad ta a ray ñgusay masa ta bøza hay da har, maja banay mahura a sawa la aa hwayak a. Fara fara, Bay Gazlavay a cey mevel la a ray ndèhay daa hwayak a.

²⁴ Masa-gøra hay a da kødmata ndèhay siya vagay ta dølaw, siya, a da tørdamata ñga beke hay, a da handamata aa hwayak hay mekele mekele da bøla. Anda kede, ndèhay masa *Jøwif hay ba, a da wam da ray Jeruzelem, a da sørdamata banay haa kasl pas masa mewey ata ha ma ndøvey.»

Mey da ray ma vøhwa ñga Bøz ñga Ndaw

(Matiye 24.29-31; Mark 13.24-27)

21:10 21.10 Mk 13.8 **21:12 21.12** SNM 12.1-4; 18.12-17; SNM 24-26 **21:12 21.12-19** Mt 10.17-22; Jan 16.1-4

21:14 21.14-15 12.11-12 **21:16 21.16** Mi 7.6; Mt 10.35; Lk 12.52-53 **21:18 21.18** 1Sam 14.45; Mt 10.30; Lk 12.7

21:19 21.19 CWJ 13.10 **21:20 21.20-24** 19.41-44; 20.16; Mt 22.7 **21:22 21.22** Mew 32.35; Aw 9.7

²⁵ Yesu aa guzley saya, a ləvey: «Daa ŋgene, ndəhay a da zluram, a wulkam cek maaya ba a key la maja pas fa mbədsey, kiya fa mbədsey, wurzla hay fa mbədsam. Da bəla na, səkway hay tabiya mandərzay a da katar maja membey mey ŋga yam ta vangwala ŋga yam daa bəlay.

²⁶ Ndəhay a da wulkam kalah fa cek hay ma da kam da bəla, anda kede mandərzay a da kədəta vagay maja cek hay cəpa da gazlavay da vad, a wusam la.

²⁷ Fa dəba ha, a da hətmaya yah, *Bəz ŋga Ndaw, ya fa sawa daa mekwtena ta gədañ mahura, ta mewedey ŋga Bay Gazlavay.

²⁸ Ama da cek hay a kede fa zlamar mekey na, akwar na, lacam maaya maaya, bangadəsamata dey akwar hay, maja yah, ndaw ma da ləhdakwar daa banay, gweegwe cay ya wuswa.»

Mey-menjey ta gudav

(Matiye 24.32-35; Mark 13.28-31)

²⁹ Fa dəba ha, Yesu a ŋgatar mey a gula aŋga hay, a ləvtar: «Nəkmara gudav kede ta wudez hay siya.

³⁰ Da masa akwar fa hətmatar gwaslaf hay a fa zlamar ŋga əfəsey na, ka sərmara kiya madaw a ley gweegwe cay.

³¹ Aŋga letek kəne, da ka hətmatar cek hay a fa kam anda yah ma ləvkwar kaa na, ka sərmara gweegwe cay, Gazlavay a wuzdərwa bay aŋga.

³² Ya fa ləvkwar fara fara, cek hay a kede tabiya, a da kam na, ndəhay masa wure kede ta məcam tabiya daa ba aran.

³³ Slam da vad ta slam da hwayak a ndəvey la, ama mey adaw na, fa da ndəvey daa ba səlak.»

Yesu a kətata ndəhay da ray ma vəhwa aŋga

³⁴ «Wam vaw fa menjey akwar. Wam vaw, ka da mbəkdamara ray akwar ŋga sey cek haa ka wam ba len ŋga səpey cek mezəmey ta cek mesey kalah ba, asaya, ka da mbəkdamara ray akwar ŋga wulkey kalah da ray menjey da bəla ba. Ray akwar a da həbey fa cek hay a kede ba, maja pas masa yah ma da vəhwa na, kwa ka sərmara dər a ba, ya da hətfakwar dərfafay,

³⁵ anda ndaw ma kərzey cek ta gadañ. Ta pas ŋgene, ya da katar sariya a ndəhay da bəla tabiya.

³⁶ Ya fa ləvkwar, wam vaw, dəram daŋgay mandaw mandaw, amba ka hətam gədañ ŋga ləhey fa cek hay ma da kam tabiya, asaya, ŋga lecey fa mey adaw, yah, *Bəz ŋga Ndaw, ta mandərzay ba.»

³⁷ Mandaw mandaw Yesu a vərndey daa *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay, fa wuzey mey. Ama taa kwad na, a daw a nawa daa aŋgwa ŋga *Awlivie.

³⁸ Mandaw mandaw taa pərek na, ndəhay ga a diyam fa vəda aa Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay, amba a jəkam sləmay fa mey aŋga.

22

Juda a vəlda Yesu a har masa-gəra aŋga hay

(Matiye 26.1-5, 14-16; Mark 14.1-2, 10-11; Jaŋ 11.47-53)

¹ Gwagway ŋga peŋ manjar cek ma həsla da hwad a mezəley gwagway ŋga *Pak, gweegwe cay.

² *Bay-ray hay ŋga ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay, ta *ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz, a səpam cəved amba a kədmara Yesu vagay, ama a zluram ta zagaba.

³ Fa dəba ha, *Satan kula! a mbəzey aa mevel ɳga Juda, ndaw mezəley Iskariyawt. Ara gula pal da wuzlah gula hay kuraw a ray a cew ɳga Yesu.

⁴ Juda ta', a daw a kamawa maday ta *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay len̄ ta mahura hay ɳga ndəhay ma jəda *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay amba a vəldatara Yesu.

⁵ Bay-ray hay ta mahura hay a, aa səmam ga. A ləvmar da ta vəldatara Yesu la na, a vəlmar dala.

⁶ Juda a təba ɳga vəldatara. A daw a səpey cəved, amba a vəldatara Yesu, kwa ndəhay a sərmara ba.

Gula hay ɳga Yesu a səpam slam ɳga key gwagway ɳga Pak

(Matiye 26.17-25; Mark 14.12-21; Jan 13.21-30)

⁷ Gwagway ɳga peñ manjar cek ma həsla da hwad a, ta wuswa cay. Pas a ɳgene ara pas ma hərey bəz-təbañ hay ɳga key gwagway ɳga *Pak.

⁸ Da ray ɳgene, Yesu a slərdata ata *Piyer ta *Jan, a ləvtar: «Diyam ta diymandakwar slam ta cek mezəmey amba ya zəmkwa daf ɳga gwagway ɳga Pak!»

⁹ Ata Piyer ta Jan aa cəfdamara, a ləvmar: «Ka wudey ya diyam ɳga diywa slam aha na, dama?»

¹⁰ A mbəd datara, a ləvtar: «Ehe, jəkam sləmay. Diyam aa berney ɳga *Jeruzelem. Masa akwar fa da mbəzam aa berney a na, ka cam ray la ta ndaw daha fa daw ta yam daa kwakulam. Diyam asiya. Aa way masa anja ma da mbəzey na,

¹¹ ləvmar a bay ɳga way a: “Bay ala a ləvey: Way masa yah ma da zəmam daf ɳga gwagway ɳga Pak ta gula adfaw hay na, aa daa wura?”

¹² Fa dəba ha, a wuzkwār way mahura da ray way la. Daa way a na, cek hay tabiya daha ɳga key gwagway a. Ka da diymandakwara cek mezəmey amba ya zəmkwa daf ɳga gwagway a fetede.»

¹³ Fa dəba ha, a diyam, a hətfamatar cek hay tabiya anda Yesu ma ləvtar heyey. Ta', a diymata cek hay ɳga gwagway ɳga Pak a.

Yesu a zəmey daf ta ndəhay anja hay meslərey ɳga madagway-dakw

(Matiye 26.26-30; Mark 14.22-26; 1 Kwarinti hay 11.23-25)

¹⁴ Masa pas təde ɳga zəmey daf ɳga gwagway ɳga *Pak heyey na, ta', Yesu a diyam aa way heyey, a njam ta ndəhay anja hay meslərey ɳga zəmey daf.

¹⁵ Yesu a ləvtar: «Ya ta wudey la fara fara ɳga zəmey daf ɳga gwagway ɳga Pak kede ta akwar, wara a sərdamaya banay.

¹⁶ Ya fa ləvkwar, kwa ya fa da zəmey daf ɳga gwagway ɳga Pak a daa saba, si ta pas masa Bay Gazlavay ma da wey da ray ndəhay tabiya da vad. Ta pas ɳgene, mabara ɳga mey da ray gwagway ɳga Pak a, a wuzwa la fara fara.»

¹⁷ Fa dəba ha, Yesu len! a la vəley ta cek mesey da hwad a, ta', a kar suse a Bay Gazlavay, a ləvtar: «Təbmara cek kede, samara akwar cəpa.

¹⁸ Ya fa ləvkwar fara fara, dəga wure kede, ya fa da sey cek aha ta akwar daa saba haa kasl pas masa Gazlavay ma da wuzdərwa bay anja fara fara.»

¹⁹ Fa dəba ha, len! a ley peñ, a kar suse a Bay Gazlavay, ta', a wunka, a vəldatara, a ləvtar: «Kede he na, ara vaw adfaw mavəldakaya ɳgada akwar. Kamara anda kede amba ka sərfadamaya.»

²⁰ Ata ma zəmamara daf cay na, ta', a vəldatara vəley ta cek mesey da hwad a heyey saya, a ləvtar: «Kede he na, ara mambaz adfaw. Mambaz a, a da mbədswa maj a akwar. Ta fa mambaz a, Gazlavay a jəwey mey mawiya ta ndəhay anja hay.

²¹ Ama nəka, ndaw masa ma daa zəddaya na, anja fa zəmey daf fede ta yah.

²² Fara fara, si yah, *Bəz ŋga Ndaw, ya məcey anda Gazlavay ma wudey, ama banay a sawa la a ray ndaw masa ma daa zəddaya!»

²³ Aa cəfdam vaw da wuzlah ata, a ləvam: «Ma da ka cek aha kede na, ara wa?»

Mahura na, wa?

²⁴ Fa dəba ha nekədsey, *gula hay ŋga Yesu a kam yawa ga da wuzlah ata, a wudam amba a sərmara mahura da wuzlah ata na, wa.

²⁵ Yesu a ləvtar: «Bay hay da bəla kede fa wam da ray ndəhay ta gədaŋ. Ata na, a wudam ndəhay ata hay aa həmdamata, a zəlmata bay hay ma ka sləra maaya.

²⁶ Ama ŋga akwar na, kene ba. Ndaw masa mahura da wuzlah akwar na, si a tərey anda matabəwa akwar. Ndaw masa ma wakwar na, si a tərey ndaw ma kakwar sləra.

²⁷ Da wuzlah ndaw ma həlrawa ɔfaf ta ndaw ma zəma na, mahura na, wa? Mahura na, ara ndaw ma zəma, ba diya? Ama yah na, yah da wuzlah akwar, anda ndaw ma kakwar sləra.

²⁸ «Akwar na, ndəhay masa dasi adaw mandaw mandaw daa masa ya fa sərey banay, akwar ta mbəkdamaya daa ba.

²⁹ Yah may, ya vəlkwar gədaŋ amba ka wam da ray ndəhay anda Papay ma vəlyā gədaŋ ŋga wey da ray ndəhay.

³⁰ Da ray ŋgene, pas masa yah ma da wey da ray ndəhay na, akwar may, ka da njam aa slam maaya da cakay adaw, ya da zəmkwa cek, ya da sakwa cek bama. Ka da njam aa slam-menjey ŋga bay hay, amba ka kamatar sariya ŋgada səkway ŋga *Israyel hay kuraw a ray a cew.»

Mey da ray ata Yesu ta Simaŋw Piyer

(Matiye 26.31-35; Mark 14.27-31; Jan 13.36-38)

³¹ Yesu a ləvar a *Simaŋw *Piyer: «Simaŋw, Simaŋw, jəkey sləmay, *Sataŋ ta hətey cəved la amba a kəfkwar * anda ndaw ma kəfey daw ŋga wunkey bəz-daw ta cekwesl e.

³² Ama ya ta dərar daŋgay la a Gazlavay maja kah, amba ka mbəkda ŋga təba mey adaw ba. Pas masa ka ta vəhwə sem a fa yah cəŋga na, vəltar gədaŋ a məlmakw hay may.»

³³ Piyer a ləvar: «Bay Mahura, kwa a handamaka aa fərsəne na, ya səpka la, amba ya njakwa cew e, asaya, kwa a kədmaka vagay na, ya məckwa la cew e.»

³⁴ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ya fa ləvka, Piyer, tasana wuskwaa gwagwalak a da cey dəy na, ka ta ləvey cay dey maakar, ka sərya ba, ka sərya ba.»

Mey da ray mewey vaw maja banay

³⁵ Fa dəba ha, Yesu a ləvtar a gula anja hay: «Ta pas masa yah ma slərdakwar, dala da har daa ba, gabal daa ba, tarak daa ba heyey na, ka ta huram cek daa slam aha la daw?» A mbəddamar, a ləvmar: «Ya ta huram cek daa ba.»

³⁶ A ləvtar: «Ama wure kede na, ndaw masa dala anja dahan, ŋga la a har, ndaw masa gabal anja dahan, ŋga la. Ndaw masa dəlaw anja daa ba, ŋga hədkada zana anja, ŋga hədkawa dəlaw dəba.»

³⁷ Daa dərewel ŋga Gazlavay, mey mawuzlalakaya da ray adaw a ləvey: “Anja masləfkaya da wuzlah ndəhay ma kəfa ndəhay vagay!” Fara fara, si cek a kaya la anda mey mawuzlalakaya da ray adaw a cəma.»

³⁸ Gula anja hay a ləvmar: «Bay Mahura, dəlaw hay cew kede dahan.» A mbəddatar, a ləvtar: «Mey a kede mak.»

22:24 22.24 Mt 18.1; Mk 9.33-34 **22:24 22.24-26** 9.46-48 **22:26 22.26** 9.48; Mt 23.11; Mk 9.35 **22:27 22.27**

Jan 13.4-5, 12-17 **22:30 22.30** Mt 19.28 * **22:31 22.31** kəfkwar: Ata Piyer ta gula hay ŋga Yesu siya. **22:31**

22.31 22.3 **22:32 22.32** Mt 16.18; Jan 21.15-17 **22:34 22.34** 22.61; Mt 26.75; Mk 14.72 **22:35 22.35** 9.2-3;

10.4 **22:37 22.37** Iz 53.12

*Yesu a dərey dañgay daa Añgwa ñga Awliviye
(Matiye 26.36-46; Mark 14.32-42)*

³⁹ Fa dəba ha, Yesu ta', a bey daa berney ñga *Jeruzelem, a daw ñgadaa Añgwa ñga *Awliviye anda anja ma daw mandaw mandaw taa kwad. Gula anja hay ta', a diyam asiya.

⁴⁰ Anja ma wusey la fetede na, ta', aa guzltar a gula anja hay, a lëvtar: «Dəram dañgay a Gazlavay ñga jənkwar amba cek a batakwar ñga key meborey ba.»

⁴¹ Fa dəba ha, ta', a daw ta cakay, dəreñ nekədsey. Da ndaw aa zekey anjwa na, a wusey aa slam aha. Ta', a regedey, a dərey dañgay,

⁴² a lëvey: «Papay, da ka wudey na, ka gwa ka ñgəchada banay keðe dəreñ ta yah. Ta kene he cəpa na, ka da ka anda yah ma wudey ba, ama ka anda kah ma wudey.»

[

⁴³ Daa slam aha ñgene, *maslañ ñga Bay Gazlavay da vad, ta', a pawa salay ñga vəlar gədañ.

⁴⁴ Fa dəba ha, Yesu a dərey dañgay ta gədañ anja cəpa maja mevel anja fa tədey kalah. Mawurbay fa vaw anja fa vavawa, fa gəcəy anda mambaz ma gəcəy a hwayak.]

⁴⁵ Anja ma dərey dañgay cay na, ta', a sləkdey, a vəhwa fa gula anja hay. A hətfatar na, ata cəkw-cakw daa dər maja ta wulkam la ga, a gəram.

⁴⁶ A lëvtar: «Ka nam maja me? Sləkdəm, dəram dañgay a Gazlavay ñga jənkwar amba cek a batakwar ñga key meborey ba.»

*A kərzamara Yesu
(Matiye 26.47-56; Mark 14.43-50; Jan 18.3-11)*

⁴⁷ Masa Yesu ta ndəvda meeguzley daa ba aran na, ndəhay ga fa samawa ta ata Juda, ndaw pal dasi gula anja hay kuraw a ray a cew heyey. Juda ha, aa fa mey ata. A ñgəchey fa Yesu amba a car har anda mandala anja fara fara.

⁴⁸ Ama Yesu a ləvar: «Juda, ka caya har amba kaa zəddaya, yah, *Bəz ñga Ndaw daw?»

⁴⁹ Masa ndəhay ñga Yesu ma hətmar cek aha na, aa cəfəsamara Yesu, a ləvmar: «Bay Mahura, ka wudey ya kədmata ndəhay a ta dəlaw hay daw?»

⁵⁰ Ndaw pal da wuzlah ata, a ñgəma madərlam ñga *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay ta dəlaw, cərah! a cərha sləmay ta dey ñga zəmay.

⁵¹ Ama Yesu a lëvey: «Cay, mak! Mbəkdamata ñga wam ñga ata.» A gəsfar har fa sləmay ñga ndaw aha, sləmay a, ta', a kəfey aa slam a.

⁵² Fa dəba ha, ta', aa guzltar ñgada *bay-ray hay ñga ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay, ta ñgada mahura hay ñga ndəhay ma jədfa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay, leñ ñgada mahura hay ñga *Jəwif hay masa ma samawa ñga kərzamara, a ləvtar: «Ka samawa ñga kərzamaya ta dəlaw, ta zlanday faa har faa har anda yah ndaw-mayal na, maja me?»

⁵³ Mandaw mandaw yah da wuzlah akwar daa Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay, akwar ta səpmaya ñga kərzey daa ba. Ama pas a keðe ara pas akwar, amba ka kam cek anda akwar ma wudəm da ray adaw, asaya, ara pas ñga *Satañ, bay ñga ləvan, ma da ka sləra anja da ray adaw.»

*Piyer a lëvey a səra Yesu ba
(Matiye 26.57, 58, 69-75; Mark 14.53, 54, 66-72; Jan 18.12-18, 25-27)*

⁵⁴ Masa ata ma kərzamara Yesu cay na, ta', a handamara a way *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay. *Piyer fa səpta ta meedəreñ e.

⁵⁵ Da way ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas a na, awaw magədkaya da palah-way daha. Piyer a daw cəkwam! a njey a cakay ndəhay manjatakaya da mey awaw a.

⁵⁶ Dam ma ka sləra da way a daha, a hətar Piyer manjakaya da mey awaw a. Ta', a nəkfa, a ləvey: «Ndaw kede na, ara gula ɳga Yesu.»

⁵⁷ Ama Piyer ma cənda anda kede na, a cada mey, a ləvey: «Kay! ɳgwas kede, ya səra ndaw a ba.»

⁵⁸ Menjey nekədsey, ndaw mekele a hətar Piyer saya, a ləvar: «Kah na, ndaw pal dasi gula anja hay.» Ama Piyer a mbəd'dara a ndaw aha, a ləvar: «Kay! yah dasi ata ba.»

⁵⁹ Fa dəba ha, menjey zəbat a saya na, ndaw mekele aa guzley ta gədaŋ, a ləvey: «Fara fara, ndaw kede na, ara gula anja, maja anja ndaw *Galile.»

⁶⁰ Ama Piyer a mbəd'dara, a ləvar: «Ndaw kede! ya səra mey masa kah ma wudey ɳga ləvey kede ba.»

Wure wure ɳgene, masa ta ndəvda maa guzley daa ba aran na, gwagwalak a cey day.

⁶¹ Bay Mahura Yesu pəla! a mbədsey dey fa Piyer, a nəkfa. Piyer a sərfada mey masa Bay Mahura ma ləvar: «Wuskwaa gwagwalak a da cey day tasana na, ka ta ləvey cay dey maakar ka sərya ba, ka sərya ba.»

⁶² Piyer ta', a bawa aa ambaw, a təway ga, a zəley marava.

Ndəhay aa sangəram da ray Yesu

(Matiye 26.67, 68; Mark 14.65)

⁶³⁻⁶⁴ Ndəhay ma jədmara Yesu a, aa sangərfamar. A sərtamara dey anja ta zana, a kədmara, ta', aa cəfdamara, a ləvmar: «Səra ma kədka kede na, wa? Wuzdandara cey!»

⁶⁵ Aa guzlmər mey hay mekele mekele, a cədmara.

Yesu fa mey ɳga ndəhay ma sla yawa ɳga Jəwif hay

(Matiye 26.59-66; Mark 14.55-64; Jan 18.19-24)

⁶⁶ Fa dəba ha, slam ma wurey cay na, mahura hay ɳga *Jəwif hay, *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay, lej *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz, a kusam. A ləvmatar a ndəhay ma jədmara Yesu ɳga handamərwa Yesu a fa mey ata, ɳga key sariya. Ta', a handamərwa Yesu a, fa mey ata.

⁶⁷ Ndəhay mahura hay heyey ta', aa cəfdamara, a ləvmar: «Da kah *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ɳga ləhdata ndəhay heyey na, kadandara.» Yesu a mbəd'datar, a ləvtar: «Kwa ya kadakwara yah Kəriste na, akwar fa da təbmara daa ba.»

⁶⁸ Da yaa cəfdakwar mey pal na, akwar fa da mbəd'damiwa daa ba.

⁶⁹ Dəga wure kede, yah, *Bəz ɳga Ndaw, ya da njey ta har-zəmay ɳga Bay Gazlavay Mawaca-waca.»

⁷⁰ Ata tabiya a ləvmar: «Kaa kah na, Bəzey ɳga Gazlavay dəba daw?» A mbəd'datar, a ləvtar: «Ahaw, anda akwar ma ləvam, yah, Bəzey ɳga Gazlavay.»

⁷¹ Da ray ɳgene, aa guzlam, a ləvam: «Aləkwa ta ray aləkwa, ta cəndakwa cay da mey anja, ya səpkwa ndaw ɳgaa guzlnakwar da ray a na, keme seme!»

23

Yesu fa mey ɳga Bay Pilat

(Matiye 27.1-2, 11-14; Mark 15.1-5; Jan 18.28-38)

¹ Mahura ወገኑ እንደዚህ በዚህ መሆኑ ከተማ እና አንድመራ የሸስት ተከራካሪ የዚሁ ወገኑ በይልም ጥሩ ተከራክር ይችላል.

² ተቀባዩ የዚሁ መሆኑ እንደዚህ መሆኑ ከተማ እና አንድመራ የዚሁ ወገኑ በይልም ጥሩ ተከራክር ይችላል.

³ Pilat aa cēfda Yesu, a lēvar: «Kah na, bay ወገኑ እንደዚህ በዚህ መሆኑ ከተማ እና አንድመራ, a lēvar: «Anda kah ma lēvey.»

⁴ Pilat aa guzltar a *bay-ray hay ወገኑ እንደዚህ መሆኑ ከተማ እና አንድመራ የዚሁ ወገኑ በይልም ጥሩ ተከራክር ይችላል.

⁵ Ama እንደዚህ መሆኑ ከተማ እና አንድመራ የዚሁ ወገኑ በይልም ጥሩ ተከራክር ይችላል.

Yesu fa mey ወገኑ Bay Herawt

⁶ Ama masa Pilat ma cēnda Yesu a sawa da *Galile na, ta', aa cēfdata እንደዚህ መሆኑ ከተማ a, a lēvtar: «Ndaw kede ara ndaw Galile fara daw?»

⁷ Masa Pilat ma cēnda Yesu a sawa da Galile, hwayak masa *Herawt ma wa na, ta', a slērdara a Bay Herawt, maja daa dār a ነገኑ በይልም ጥሩ ተከራክር ይችላል.

⁸ Masa Bay Herawt a ma hētar Yesu na, aa sēmey ga maja dēga zleel, anja fa wudey ወገኑ የዚሁ መሆኑ, maja anja fa cēney mey da ray a. A wulkey daa mevel anja na, da Yesu a key maaazla meedey anja la kwa.

⁹ Bay Herawt a, aa cēfafar mey hay mekele mekele, ama kwa Yesu a mbēdfara ba.

¹⁰ *Bay-ray hay ወገኑ እንደዚህ መሆኑ ከተማ እና አንድመራ የዚሁ ወገኑ በይልም ጥሩ ተከራክር ይችላል.

¹¹ Bay Herawt a, ta sewje anja hay aa sangōrfamar, a cēfmara. Ta', a pamar zana maaaya membey fa vaw, a vēhdamara fa Bay Pilat saya.

¹² Daa ba na, ata Bay Herawt ta Bay Pilat a cēmam ba, ama mezley dēga ta pas ነገኑ የዚሁ መሆኑ.

A cēslmara sariya ወገኑ Yesu

(Matiye 27.15-26; Mark 15.6-15; Jan 18.39-19.16)

¹³ Masa Bay *Herawt ma vēhdā Yesu sem fa Pilat saya na, ta', Pilat a kusta *bay-ray hay ወገኑ እንደዚህ መሆኑ ከተማ እና አንድመራ የዚሁ ወገኑ በይልም ጥሩ ተከራክር ይችላል.

¹⁴ a lēvtar: «Akwar ta handamērwa ndaw kede la fa yah, ka lēvam fa nēsa hwayak ala. Ama ya taa cēfda la meedey akwar, kwa ya ta hētey mebōrey anda akwar ma lēvam na, daa ba.

¹⁵ Bay Herawt may, ta hētey mebōrey a daa ba kēne. Ta', a vēhdērwa fa alēkwa cēngā. Fara fara ndaw kede ta key mebōrey tēde ነገና zēdey heter anja na, daa ba.

¹⁶ Yaw, ya slēda gwāy na, ya mbēkda.»

[

¹⁷ Fa mevey a, fa mevey a, gweegwe gwagway ወገኑ *Pak na, Pilat a pēskatar ndaw pal daa fērsēne ነገዳል እንደዚህ መሆኑ ከተማ እና አንድመራ የዚሁ ወገኑ በይልም ጥሩ ተከራክር ይችላል.]

¹⁸ Ama እንደዚህ መሆኑ ከተማ እና አንድመራ የዚሁ ወገኑ በይልም ጥሩ ተከራክር ይችላል.

¹⁹ A kēzlamara Barabas aa fērsēne na, maja anja ma hēdata እንደዚህ መሆኑ ከተማ እና አንድመራ የዚሁ ወገኑ በይልም ጥሩ ተከራክር ይችላል.

²⁰ Pilat ta', aa guzltar ḥgada zagaba saya maja a wudey ḥga mbəkda Yesu.

²¹ Ama ndəhay a, a wudam ta gədañ, a ləvam: «Dəra fa hwadam mazlañgalakaya! Dəra fa hwadam mazlañgalakaya!»

²² Pilat ta', aa guzley ḥga dey maakar, a ləvtar: «Cek maaya ba masa anja ma key na, wura? Maja kwa ya ta hətey mebərey fa anja təde ḥgaa zədəy mesəfnay anja na, daa ba. Ya da sləða gway na, ya mbəkda.»

²³ Ama a wudam ta gədañ, aa cəfdamara, a ləvam: «Ya wudsam Yesu na, ka dəra fa hwadam mazlañgalakaya.» Mewudey ata ha a fənar ray a Pilat.

²⁴ Ta', a təba ḥga key anda ata maa cəfdamara.

²⁵ A pəskatara ndaw masa ata ma wudsam ḥga pəskey heyey. Ndaw a na, a kəzlamara aa fərsəne, maja anja ma həldata ndəhay ḥga key baazlam a ray bay ḥga berney a ta anja ma kədəy ndaw vagay heyey. Ta', a vəldatara Yesu amba a kamar cek anda ata ma wudsam.

A dərmara Yesu fa hwadam mazlañgalakaya

(Matiye 27.32-44; Mark 15.21-32; Jañ 19.17-27)

²⁶ Daa masa fa handamara Yesu ḥga dərey na, a cadamara ray ta *Simañw, ndaw da Siren fa sawa da ley. Sewje hay kaw! a kərzamara Simañw a, a pamara hwadam mazlañgalakaya heyey a ray anja, a handa fa dəba ḥga Yesu.

²⁷ Ndəhay ga fa diyam asiya, asaya, ḥgusay fa diyam asiya ta matəway.

²⁸ Ama Yesu pəla! a mbədwa dey fa ḥgusay a, a ləvtar: «Iḡusay da *Jeruzelem, ka təwam maja yah ba, ama təwam maja ray akwar, ta maja bəz akwar hay!

²⁹ Maja pas ḥga banay a sawa la masa ndəhay a da ləvam: “Meesəmey daha ḥgada ḥgusay dərlay hay, masa ta yam bəza hay daa ba, masa ta vəlam dəwa a bəza hay daa ba səlak!”

³⁰ Ndəhay a da zlamar ḥgaa guzley ḥgada anjwa hay, a ləvam: “Bəzlmawa a ray ala!” ta ḥgadaa heelen hay, “Pəshamandar!”

³¹ Da fa gədmar awaw fa hwadam meendəbek e ḥgaa wurey na, kaa wara hwadam makwalakaya na, a gədsmara kəlmedək! daa ba daw?» *

³² Ta', a handamawa ndəhay mekele cew, ndəhay a, ara mayal hay, amba a kədmata ta ata Yesu daa slam a vagay.

³³ A wusam aa slam masa ata ma zəlmara «tetesl ḥga ray.» Ta', a dərmara Yesu aa slam aha, leñ mayal hay cew heyey. Mayal hay a na, a dərmata fa hwadam mekele hay a cakay Yesu, pal ta har-zəmay, lañgar ta har-gula.

³⁴ Yesu a ləvey: «Papay, mbəkdatara mebərey ḥga ndəhay kede † maja a sərmara cek masa ata ma kamara ba.»

Ndəhay ma dərmara Yesu a, a kədəm caca amba a wunkamara zana anja hay da wuzlah ata.

³⁵ Ndəhay tabiya malacatakaya fetedə, fa nəkmara cek mekey. Mahura hay ḥga *Jəwif hay aa sañgərfamar, a ləvam: «Anja ta ləhey ndəhay la daa meməcəy. Da masa anja *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ḥga ləhdata ndəhay na, ḥga ləhda ray anja taw!»

³⁶ Sewje hay, aa sañgərfamar may. A ḥgəcham a cakay a, a vəlmar wuzam maakwiyañ a, a ləvmar:

^{23:29 23.29 21.23 23:30 23.30} Aw 10.8; CWJ 6.16 * ^{23:31 23.31} Yesu a wa hwadam meendəbek e ta anja ray anja, ndaw masa ta mebərey daa ba. A wa hwadam makwalakaya ta ndəhay Jəwif hay masa ta mebərey ga. Anda kede, Yesu a ləvey Jəwif hay a da səram banay ma fəna banay masa anja ma səra kede. Nəka Ez 21.3.

^{23:31 23.31} 1Pi 4.17 ^{23:33 23.33} Iz 53.12 † ^{23:34 23.34} ndəhay kede: Ndəhay a wulkam Yesu aa guzley da ray Jəwif hay ma wudsam ḥga dərmara fa hwadam. Ndəhay mekele a wulkam Yesu aa guzley da ray sewje hay ḥga Rawm ma dərmara. Ndəhay mekele saya a wulkam Yesu aa guzley da ray ndəhay tabiya fetedə. ^{23:34}

^{23.34} Ps 22.19; Mt 5.44; Lk 6.28; SNM 7.60 ^{23:35 23.35-36, 39} Ps 22.8; 109.3-5 ^{23:36 23.36} Ps 69.22

37 «Da kah, bay ḥga Jēwif hay na, lēhda ray akah, ta har akah taw!»

38 A wuzlalam mey, a slēpmara fa hwadam masa ata mazlanjgalamara fa vēða heyey, a lēvam: «Ndaw kede, ara bay ḥga Jēwif hay.»

39 Ndaw pal da wuzlah mayal hay cew madərtakaya da cakay Yesu heyey na, a cēða Yesu, a lēvey: «Kah na, Kēriste, ba diya? Lēhda ray akah dēba taw, amba ka lēhdandar may!»

40 Ama ndaw-mayal lañgar a kar mey, a lēvar: «Kah madərkaya anda aŋga. Ka zlurey ta Gazlavay ba daw?»

41 Alēkwa na, sariya alēkwa tēðe fa slēra alēkwa maaya ba. Ama aŋga na, kwa ta key mebōrey daa ba sēlak.»

42 Ta', aa guzley saya, a lēvey: «Yesu, pas masa kah ma da vēhwa ḥga zēma bay akah na, sērfadaya may.»

43 Yesu a mbēdfara, a lēvar: «Ya fa lēvka fara fara, mezley dēga tasana, ya da njakwa cew e daa slam maaya da vad.»

Meməcēy ḥga Yesu

(Matiye 27.45-56; Mark 15.33-41; Jan 19.28-30)

44-45 Ta pas ḥgene, mamba wuzlah-pas na, pas sērat! a sērtey. Lēvanj a key daa hwayak tabiya haa bōrey maakar ḥgaa kwad. Daa *Way ḥga Gazlavay zana ma gērcā *Slam masa Gazlavay aa da hwad a na, a ḥgōrey pēðfak! cew da wuzlah.

46 Yesu a wudey ta gēðanj, a lēvey: «Papay, ya mbēdkakawa mesēfnay adfaw a har akah.» Masa aŋga maa guzley la anda kede na, pam! a mēcēy.

47 Mahura ḥga sewje hay ḥga Rawma hay, ma hētar cek aha ma key anda ḥgene na, a hēlma Gazlavay, a lēvey: «Fara fara ndaw kede, ara ndaw maaya!»

48 Ndēhay tabiya makustakaya fetedē ḥga nēkey dey fa cek ma key daa slam aha na, ta hētmar cek aha la, ata tabiya a vēhmawa a way ata hay ta mekēdēy rav.

49 Jam ḥga Yesu hay tabiya, ta ḥgusay ma samawa asiya dēga da *Galile, malacatakaya dērenj, fa nēkam dey fa cek ma key tabiya.

A jēhmara vagay ḥga Yesu

(Matiye 27.57-61; Mark 15.42-47; Jan 19.38-42)

50-51 Ndaw daha mezoley *Jawzef. Ara ndaw da slala Arimate daa hwayak ḥga *Jēwif hay. Ndaw aha aa maaya fa mey ḥga Gazlavay. Fa sēkwa mewey ḥga Bay Gazlavay. Ara ndaw da wuzlah ndēhay mahura hay ma sla yawa ḥga Jēwif hay. Ama ta pas masa ndēhay a ma kamar sariya a Yesu amba a kēdmara vagay na, Jawzef e, ta tēba mewulkey ata daa ba, ta tēba slēra ata masa ata ma kamara na, daa ba.

52 Masa Yesu ma mēcēy la na, Jawzef e a daw fa Bay Pilat, aa cēfdarawa ḥga vēldara vagay ḥga Yesu amba a jēha. Ta', Bay Pilat a vēlar cēved ḥga jēha.

53 Anda kede, Jawzef e, a padērwa salay ta vagay a fa hwadam mazlanjgalakaya heyey. A mbēza ta maslaga, a handa aa cēvay maavērkwakaya daa pērad. Cēvay a ḥgene, kwa ta pam vagay mekele a hwad a daa ba araj.

54 Ta pas ḥgene na, luma ḥga Gajava. Gweegwe pas a kēzley amba *pas memēskey-vaw a zley.

55 Ngusay masa ma lēgdamērwa Yesu dēga da *Galile heyey, ta', a diyam bama ta ata Jawzef heyey. A wuzadām dey aa cēvay a, a nēkmara a pamara vagay ḥga Yesu na, kwara.

⁵⁶ Fa dəba ha, a vəham a way ata hay, a wam vaw ta cek hay mezey maaya lej mal nga tekwedey fa vagay nga Yesu. Ta pas meməskey-vaw, ŋgusay a, a məskam vaw anda *kwakwas nga Mawiz ma ləvey.

24

*Yesu a sləkdawa daa meməc ey
(Matiye 28.1-10; Mark 16.1-8; Jar 20.1-10)*

¹ Fa dəba nga *pas meməskey-vaw, perek perek ta pas luma nga Gudal, ŋgusay ma wam vaw ta cek hay mezey maaya heyey a lamata cek hay a, a diyam a mey cəvay nga Yesu.

² A hətfamar beeler mahura da mey cəvay a, magədbalakaya ta cakay.

³ A mbəzam aa cəvay a, ama ta hətfamar vagay nga Bay Mahura Yesu daa ba.

⁴ Daa ŋgene, ray ata a həbey. Ta', ndəhay cew daha a wuzmatar vaw. Zana nga ndəhay a, a wadəm mabara ndəd-nded.

⁵ Ngusay a, mandərzay a katar, a jəkwdamara ray a hwayak. Ndəhay a, a ləvmatar: «Ka səpmara ndaw masa ta dey da wuzlah ndəhay maməctakaya na, kwara?

⁶ Anja fecə daa saba, ta sləkdawa sem daa meməc ey. Sərfadamara mey masa anja maa guzldakwara da *Galile heyey, a ləvkwar:

⁷ “Si a vəldamaya, yah, *Bəz nga Ndaw, a har ndəhay ta mebərey amba a dərmaya fa hwadam mazlanjalakaya. Nga dər maakar a, ya sləkdawa daa meməc ey.”

⁸ Da ray ŋgene, a sərfadamara mey nga Yesu maa guzltar heyey.

⁹ Ta', a sləkdam da mey cəvay a, a diyam, a kadamatara cek hay ma kam tabiya a *gula hay nga Yesu kuraw a ray a letek, lej ŋgada gula anja hay siya.

¹⁰ Ngusay a na, ara ata *Mari da Magdala, Zaan, lej Mari mamaŋ nga *Jak ta ngusay mekele ma ləgdamata. Ara ata ma wuzdamara mey a, a ndəhay meslərey nga Yesu.

¹¹ Ama ndəhay meslərey nga Yesu a, a wulkam mey masa ngusay ma kadamara kede na, ara mey saw kəne. A təbmara ba.

¹² Ta ŋgene he cəpa, *Piyer pərta! a lecey, a hway a mey cəvay a cəŋga. A wusey, ta', a gəbey, a wuzedey dey aa cəvay a, ama kwa ta hətey cek mekele daa ba, si maslaga. Ta', a vəhwa a way anja, ray a həbar da ray cek masa aa ma hətərwa.

*Yesu a wuztar vaw a gula anja hay cew daa cəved ŋga Emayus
(Mark 16.12, 13)*

¹³ Ta pas a ŋgene masa Yesu ma sləkdawa daa meməc ey na, gula anja hay cew fa diyam ŋgada slala mezəley Emayus. Slala ha na, a key kəlemeeter kuraw a ray a letek ta *Jeruzelem.

¹⁴ Ata faa guzlam da ray cek masa ma key cəpa daa dər hay a ŋgene.

¹⁵ Masa ata faa guzlam, fa kam yawa da wuzlah ata na, Yesu a kərzata daa cəved, ta', a diyam bama.

¹⁶ Ata fa hətmər maaya maaya, ama cek ma təkta ŋga sərmara ara Yesu na, daha.

¹⁷ Vaw ata tabiya maməckaya. Yesu aa cəfdəta, a ləvtar: «Masa akwar fa samawa kede na, ka kam maday na, da ray me?» Ta', a lacam.

¹⁸ Ndaw dasi ata pal, mezəley Kəliyawpas, a ləvar: «Ndaw adaw, kah, ndaw-məlak da Jeruzelem kede daw? Ka ta cənda mey masa ma key daa dər hay a kede daa ba daw?»

¹⁹ Ta', aa cəfdəta, a ləvtar: «Mekey ara mey a?»

A mbøddamara, a lëvmar: «Mey ma key da ray Yesu, ndaw Nezeret. Ara *ndaw ma tøla mey ñga Gazlavay mahura. Anja ta gøðanø daa sløra anja, daa meeguzley maaya fa mey ñga Gazlavay len fa mey ñga ndøhay tabiya.

20 Ama *bay-ray hay ñga ndøhay aløkwa hay ma ka kwakwas ñga Gazlavay len mahura aløkwa hay ta handamara la fa Rawma hay, a kamar sariya, a dørmara fa hwadam mazlanøgalakaya ñga møcey.

21 Ala na, ya wulkam ara anja ma da løhdandakwar aløkwa *Israyel hay daa banay. Ama ta ñgene he cøpa, tasana kaa dør maakar anja ma møcey *.

22-23 Ngusay da wuzlah ala hay daha, ñga fene taa pørek, ta diyam la a mey cøvay anja, ama ta høtmørwa vagay anja daa ba. A vøhmawa, a løvmandar: "Maslañ hay ñga Gazlavay da vad a wuzmandar vaw, a løvmandar: Yesu ta sløkdawa sem daa memøcey, anja ta dey." Mey ñga ngusay a ma cøndamørwa kede na, a høbndar ray.

24 Ndøhay da wuzlah ala siya ta diyam la a mey cøvay a may. A høtmørwa cek aha anda ñgusay ma kadamandara heyey. Ama Yesu na, ta høtmørwa daa ba.»

25 Da ray ñgene, Yesu a løvtar: «Haya, akwar ndøhay manjar lenjesl. Akwar ndøhay ma wusam vaw ñga tøba mey ñga ndøhay ma tøla mey ñga Gazlavay ma wuzdamara zleezle tabiya ba.

26 Si *Køriste a sørey banay la døgø, fa døba ha, a daw a vad a njey aa slam anja mewedey na, ka sørmara ba daw?»

27 Ta', Yesu a wuzdatara mey masa maa guzley da ray a daa derewel ñga Gazlavay tabiya. A zlar ma wuzdatara ta fa dørewel hay ñga *Mawiz, fa døba ha, a wuzdatara mey daa dørewel hay ñga ndøhay ma tøla mey ñga Gazlavay tabiya.

28 Masa ata ma wusam gweegwe ta slala masa gula anja hay cew ma wudam ñga daw a hwad a heyey na, Yesu a key anda a mbøkdata, a daw fa mey.

29 Ama a kamar ambahw, a løvmar: «Njakwa fedø bama maja pas fa da køzley, gweegwe tavad cay.» Anja ta', a vøhwa, a diyam, a mbøzam aa way.

30 Fa døba ha, a njam bama ñga zømey daf. Yesu len! a ley pen, a kar suse a Gazlavay, ta', a wunka, a vøldatara.

31 Cek ma tøkta ñga sørmara heyey na, daa saba, a sørmara ara Yesu døba. Ama wure wure ñgene, a høtmar da cakay ata ha saba.

32 Da ray ñgene, aa guzlam da wuzlah ata, a løvam: «Daa masa aløkwa daa cøved, anja fa wuzdandakwara mey daa dørewel ñga Gazlavay heyey na, mevel aløkwa fa køsley anda lanja, ba diya?»

33 Wure ñgene, a sløkdøm a vøham a Jeruzelem. A høtfamatar *gula hay ñga Yesu kuraw a ray a letek heyey makustakaya ta ndøhay ata hay.

34 Ndøhay makustakaya heyey aa guzlmatar a gula hay cew heyey teesed, a løvmatar: «Fara fara Bay Mahura ta sløkdawa sem daa memøcey! Ta wuzar vaw la a *Simañw!»

35 Gula hay cew heyey ta', a kadamatara cek tabiya masa ma key daa cøved ñga Emayus heyey, asaya, a wuzdamatara a sørmara ara Yesu na, daa masa anja fa wunka pen.

*Yesu a wuztar vaw a gula anja hay
(Matiye 28.16-20; Mark 16.14-18; Jañ 20.19-23; SNM 1.6-8)*

36 Ama gula hay cew heyey, ta ndøvdamara ñgaa guzley daa ba aranø na, Yesu a daw a wuzlah ata, a løvtar: «Anja Gazlavay ñga njadakwar daa zazay.»

24:19 24.19 7.16 * **24:21 24.21** tasana kaa dør maakar anja ma møcey: Daa masa Yesu ma møcey fa hwadam mazlanøgalakaya na, gula anja hay ray ata fa høbey, a sørmara cek ma da key saba. Ta pas ñgene dør maakar, a wulkam Gazlavay fa da key cek ñga jøna Yesu daa saba. **24:21 24.21** 1.68; 2.38 **24:24 24.24** 24.12; Jañ 20.3-10 **24:25 24.25-27** 24.45 **24:27 24.27** 24.44 **24:32 24.32** 24.45 **24:34 24.34** Mk 16.7; 1Kwr 15.4-5

24:36 24.36 1Kwr 15.5; **Zazay ñga Gazlavay:** Lk 2.14

³⁷ Mandərzay a katar, a zluram, aa wasam majā a wulkam ara mamayam.

³⁸ Ama Yesu a ləvtar: «Ka zluram na, majā me? Akwar ta mewulkey cew cew, majā me?»

³⁹ Nəkmata har adaw hay, ta salay adaw hay. Fara fara ara yah! Tatəmamaya, nəkmaya maaya maaya amba ka sərmara fara fara ara yah. Majā mamayam na, aŋga ta aslaw ḥja vaw ta tetesl anda akwar ma hətmaya kede na, daa ba, ba diya?»

⁴⁰ Daa masa aŋga faa guzltar anda kede na, a wuzdatara har aŋga hay, ta salay aŋga hay.

⁴¹ A təbmara mey a, maaya maaya ba aran majā ata daa meesəmey ga. Ray ata fa həbey, Yesu ta', aa cəfdəta, a ləvtar: «Cek mezəmey da har akwar fedə dəha daw?»

⁴² Ta', a vəlmar ewet mafəkakaya.

⁴³ Lej! a la, ta', a zəma fa mey ata.

⁴⁴ Fa dəba ha, a ləvtar: «Daa masa aləkwa bama heyey na, ya ta ləvkwar la, mey tabiya masa mawuzlalakaya daa cərewel ḥja *kwakwas ḥja Mawiz, ta daa cərewel ḥja ndəhay ma təla mey ḥja Gazlavay, lej daa *Pəsam hay na, si mey a tabiya, a key cəma.»

⁴⁵ Ta', a wurtara leŋgesl, amba a sərmara mabara ḥja mey daa cərewel ḥja Gazlavay.

⁴⁶ Fa dəba ha, a ləvtar: «Mawuzlalakaya zlezzle, a ləvey: "Si *Kəriste a sərey banay, a məcəy, ḥja dər maakar a, a sləkdawa daa meməcəy."

⁴⁷ Si a wuzdamara mey da ray membədəy menjey, ta da ray membəkey mebərey, ḥjada ndəhay da bəla tabiya ta mezəley ḥja Kəriste. A da zlamara da *Jeruzelem.»

⁴⁸ Ara akwar ma da wuzdamatara cek hay masa akwar ma hətmatar kede a ndəhay.

⁴⁹ Yah, ya da slərdakwara Mesəfnəy masa Papay ma ləvey a da vəldakwara heyey. Ama si ka njam daa berney ḥja Jeruzelem dəgəy, kasl pas masa Gazlavay ma da vəlkwar gədəj ma sawa da vad.»

Bay Gazlavay a la Yesu a vad

(Mark 16.19-20; SNM 1.9-11)

⁵⁰ Fa dəba ha, Yesu ta', a badata gula aŋga hay daa berney a, a diyam gweegwe ta Betani. Fetecə, ta', a baŋgadə har, a pəstar mey.

⁵¹ Daa masa aa fa pəstar mey na, ta', a mbəkdata, Bay Gazlavay a la a vad.

⁵² Gula aŋga hay a, a ragadam ḥja həlmamara. Ta', a vəhmawa a *Jeruzelem ta meesəmey ga.

⁵³ Mandaw mandaw ata daa *Way-mekey-kwakwas ḥja Gazlavay, fa həlmamara Gazlavay.

24:37 24.37 Mt 14.26; Mk 6.49 **24:41 24.41-43** Jaŋ 21.5, 10; SNM 10.41 **24:44 24.44** 24.27; Jaŋ 5.39; **Mawiz:** SNM 7.9-10, 25-27, 35, 37-39; Jaŋ 5.46; **ndəhay ma təla mey ḥja Gazlavay:** Iz 52.13-53.12; Aw 6.2; **Pəsam hay:** Ps 22.69 **24:45 24.45** 24.25-27, 32; Jaŋ 20.9 **24:46 24.46** 9.21-22; Mt 26.56; Mk 14.49; 1Kwr 15.3-4; SNM 17.2-3; 28.23 **24:47 24.47** 3.3; SNM 1.8; 5.31; 11.18; 17.30-31; 20.21; Rm 15.19 **24:48 24.48** SNM 1.8, 22; 2.32; 3.15; 4.33; 10.39-41; 13.31 **24:48 24.48-49** SNM 5.32; Jaŋ 15.26-27 **24:49 24.49** 4.18 **24:50 24.50-51** 9.51; Mk 16.19; SNM 1.9; 3.21 **24:52 24.52** SNM 1.12; Jaŋ 14.28; 16.22 **24:53 24.53** SNM 2.46; 5.12

Mey-maaya-mawiya masa Jan ma wuzlala Mey da ray

Mey-maaya-mawiya masa Jan ma wuzlala

Jan na, ara ndaw da wuzlah gula hay ḥga Yesu kuraw a ray a cew. Ara gula masa Yesu ma wuda kalah (13.23; 21.20). An̄ga m̄lmaj ḥga Jak, papa ata Zebede (Mt 4.21).

Derewel e an̄ga wal nek̄dsey ta masa Matiye, Mark, lēj Luk ma wuzlalamata. Jan na, a wuzda mabara ḥga mey ḥga Yesu, asaya aa guzley da ray sl̄ra masa Yesu ma ka. Jan a wudey nd̄hay a s̄ermara Yesu K̄riste na, ara Mey ḥga Gazlavay masa aa daha ta Gazlavay d̄ega b̄ela ta zley daa ba aran̄. Mey ḥga Gazlavay a na, ta t̄rey la ḥga ndaw-maḡdañ. Ta sawa la a b̄ela, amba nd̄hay a t̄oram ḥga b̄eza hay ḥga Gazlavay.

D̄ega daa fas̄lawal 2 haa fas̄lawal 12, Jan aa guzley da ray maazla hay maasala ma r̄ezla ndaw masa Yesu ma kata. Ta fa maazla hay a na, ya s̄erkwa Yesu aa B̄ezey ḥga Gazlavay fara fara.

D̄ega daa fas̄lawal 13 haa fas̄lawal 21, Jan aa guzley da ray Yesu ma da mb̄ekda b̄ela. Aa guzley da ray Yesu ma k̄etata gula an̄ga hay da ray menjey ata fa d̄eba ḥga mem̄cey an̄ga (13-16). Aa guzley da ray Yesu ma d̄erar dañgay a Gazlavay, ma kar ambahw amba a mb̄ekdata gula an̄ga hay asi har ḥga Gazlavay (17). Aa guzley da ray nd̄hay ma k̄erzamara Yesu ḥga k̄dsey vagay (18-19). Asaya, aa guzley da ray Yesu ma sl̄eksfawa daa mem̄cey lēj da ray Yesu ma wuztar vaw a gula an̄ga hay amba a v̄eltar ḡdañ (20-21).

Daa d̄erewel e kede na, mey mekele mekele daha ḥga v̄oley ḡdañ a nd̄hay:
Gazlavay a wudta nd̄hay kalah (3.16-17)

Yesu a l̄ovey: «Yah na, d̄af mev̄oley heter mend̄ovey ba.» (6.35, 48)

Yesu a l̄ovey: «Yah na, slam-mewedey.» (8.12; 9.5)

Yesu a l̄ovey: «Yah na, mey-slam ḥga t̄ebañ hay.» (10.7, 9)

Yesu a l̄ovey: «Yah na, ndaw-mec̄kwer maaya.» (10.2-4, 11, 14)

Yesu a l̄ovey: «Yah, ray adaw na, ya sl̄eksfadat̄erwa nd̄hay daa mem̄cey, asaya,
ya v̄eltar heter mend̄ovey ba.» (11.25-26)

Yesu a l̄ovey: «Yah na, c̄oved ma handata nd̄hay ḥgada fa Gazlavay.» (14.6)

Mey da ray Yesu K̄riste, ma z̄elmara Mey ḥga Gazlavay

¹ Masa *Gazlavay ta l̄ema b̄ela daa ba aran̄ na, ndaw ma z̄elmara Mey ḥga Gazlavay aa daha cay. Mey a manjakaya ta Gazlavay *. Mey a na, ara Gazlavay a ray an̄ga.

² Masa Gazlavay ta zlar ḥga l̄emt̄erwa cek hay tabiya daa ba aran̄ na, Mey a manjakaya ta Gazlavay.

³ Gazlavay a kat̄erwa cek hay tabiya ta fa ndaw aha. Kwa Gazlavay ta key cek manjar an̄ga na, daa ba.

⁴ Ara an̄ga ma v̄eltar heter a cek hay tabiya. An̄ga fa wadatar dey a nd̄hay amba a njam aa slam-mewedey, a s̄ermara cek masa fara fara.

⁵ An̄ga na, slam-mewedey, an̄ga fa wedey daa l̄evañ. L̄evañ a, ta gwa ḥga s̄erta daa ba s̄elak.

* **1:1 1.1** Yesu ara Gazlavay ray an̄ga. N̄eka Mt 1.23; Rm 9.5; F̄el 2.6; Kwa 1.19; 2.9; Tit 2.13; Heb 1.3; 2Pi 1.1; 1J̄ 5.20. **1:1 1.1-2** MC 1.1-2.4; Jan 17.5; F̄el 2.6; 1J̄ 1.1-2; CWJ 19.13-16 **1:3 1.3-4** 1.9-10; 5.26; 1Kwr 8.6; Kwa 1.16-17; Heb 1.2; CWJ 3.14 **1:5 1.5** MC 1.3-4

⁶ Zleezle, ndaw daha mezoley *Jaŋ [†]. Gazlavay ta slərdərwa la fa ndəhay.

⁷ A sawa ḥŋa wuzdatara a ndəhay mey da ray slam-mewedey a, amba kwa waawa a təba mey anŋa da ray slam-mewedey a.

⁸ Fara fara, Jaŋ na, ara slam-mewedey a ba. Ama a sawa na, amba a wuzey mey da ray a gway.

⁹ Ndaw ma zəlmara Mey ḥŋa Gazlavay heyey na, ara slam-mewedey fara fara. Masa anŋa ma sawa a bəla na, a wadatar dey ḥŋa ndəhay tabiya.

¹⁰ Ndaw ma zəlmara Mey heyey ta sawa la a bəla. Gazlavay a ləma bəla na, ta fa anŋa. Ama ndəhay da bəla ta sərmara ara anŋa na, daa ba.

¹¹ Anŋa ta sawa la aa hwayak anŋa, ama ndəhay daa hwayak anŋa ha ta təbmara daa ba.

¹² Ama ḥŋada ndəhay ma təbmara ta masa ma pamara ḥŋa ndaw ata fara fara na, ta vəltar gədaŋ la ḥŋa tərey bəza hay ḥŋa Gazlavay.

¹³ A təram bəza hay ḥŋa Gazlavay na, anda bəzey ma yawa da hwad ḥŋwas ba, asaya, anda mewulkey ḥŋa ndaw-magədaŋ ma wudey ḥŋa yey bəzey ba. Ama a təram bəza hay ḥŋa Gazlavay na, maja ara Gazlavay a, ray anŋa ma wudey amba a təram bəz anŋa hay.

¹⁴ Yaw, Mey aha, ta tərey la ḥŋa ndaw-magədaŋ, ndaw a ta njey la da wuzlah ala. Maaya anŋa a ndəvey ba, ta wuzdərwa mey masa fara fara la da ray Gazlavay. Ala ta hətmar gədaŋ anŋa la. Gədaŋ a na, ara gədaŋ ḥŋa Bəzey-menduleŋ masa Papaha ma vəldara.

¹⁵ Daa masa Jaŋ ma hətar na, a wuzey mey da ray a saya, a wudey ta gədaŋ, a ləvey: «Kede ara ndaw masa yah maa guzley zleezle da ray a heyey, ya ləvey: "Ndaw a sawa la fa dəba adaw. Anŋa na, a fənya ta gədaŋ, maja daa masa ya ta yawa daa ba aran na, ndaw aha aa daha cay."»

¹⁶ Ndaw aha, aa maaya kalah. Maaya anŋa a ndəvey ba. Maaya anŋa ha aa da ray aləkwa tabiya. Maja ḥŋene, aa fa pəsndakwar mey kalah ma fəna ma fəna.

¹⁷ Gazlavay a vəldandakwara *mewey anŋa na, ta har *Mawiz. Ama maaya anŋa ta mey masa fara fara da ray a na, a sawa ta fa *Yesu *Kəriste.

¹⁸ Kwa ndaw pal ta hətar Gazlavay ta dey anŋa daa ba səlak. Ama Bəzey-menduleŋ masa aa letek ta Gazlavay, manjakaya ta Papaha Bay Gazlavay na, ta wuzdandakwara Gazlavay a la.

Mey da ray Jaŋ-Baptis

(Matiye 3.1-12; Mark 1.1-8; Luk 3.1-18)

¹⁹⁻²⁰ Pas pal daha, mahura hay ḥŋa *Jəwif hay da *Jeruzelem a sləram ndəhay ma ka kwakwas ḥŋa Gazlavay ta ndəhay *Levi hay [‡] ta fa Jaŋ. A sləram ḥŋaa cəfdamərwa, anŋa na, wa? Jaŋ ta bey mey ta bey daa ba. Ta zlurey ḥŋa mbəd'datara daa ba, a wuzdatara, a ləvtar: «Kəriste, ndaw masa Gazlavay ma wala ḥŋa ləhdata ndəhay na, ara yah ba.»

²¹ Aa cəfdamara saya, a ləvmar: «Kaa kah na, wa? Kah na, *Eli daw?» A mbəd'datara, a ləvtar: «Kay! yah na, Eli ba.» Aa cəfdamara saya, a ləvmar: «Kah na, *ndaw ma təla mey ḥŋa Gazlavay § masa ala fa səkwmara heyey daw?» Jaŋ a

[†] **1:6 1.6** Jaŋ masa kede na, ara Jaŋ-Baptis. Nəka Jaŋ 1.15. **1:6 1.6** Mt 3.1 **1:8 1.8** 1.20 **1:9 1.9-10** 8.12; 17.25; 1Jŋ 2.8 **1:12 1.12** 1Jŋ 3.1; Gal 3.26; 4.5 **1:13 1.13** 3.3, 5-6; 1Pi 1.23; 1Jŋ 3.9 **1:14 1.14** Gal 4.4; Fəl 2.7; 1Tm 3.16; Heb 2.14; 1Jŋ 4.2; **gədaŋ ḥŋa Bəzey-menduleŋ masa Papaha ma vəldara:** Mt 17.2; Jaŋ 2.11; 1Jŋ 1.1-3 **1:15 1.15** 1.24-27, 30; 5.31-34, 36 **1:17 1.17** 7.19; Mab 31.18 **1:18 1.18** 6.46; 14.8-9; Mab 33.20; Mt 11.27; 1Tm 6.16; 1Jŋ 4.12 [‡] **1:19-20 1.19** ndəhay Levi hay: Ara ndəhay ma jənmata ndəhay ma ka kwakwas. Ara ata ma jəfmar Way-mekey-kwakwas ḥŋa Gazlavay, a nəkfamar dey. Asaya, ara ndəhay ma zla walay daa Way a, aa sərkadamata ndəhay. **1:19-20 1.19-27** 5.33 **1:19-20 1.20** 3.28 § **1:21 1.21** Daa Mewey hay 18.15, Mawiz a ləvtar a Jəwif hay fa dəba anŋa na, ndaw ma təla mey mekele anda anŋa a sawa la. Nəka Jaŋ 1.25; 6.14; leŋ 7.40.

mbøddatara, a løvtar: «Kay! yah na, ndaw a ba.»

²² Ta', aa cøføamara saya, a løvmar: «Kaa kah na, wa døba wa? Wuzdandara amba ya diyam, ya kadamatara ñgada ndøhay ma slørdamandørwa. Ka pada ray akah na, ñga wa?»

²³ *Jaŋ a mbøddatara, a løvtar: «Yah na, «ndaw ma wudey da wuzlah-ley, ma løvey:

Bay aløkwa mahura fa sawa,
diymara cøved anŋa dør e.»

Mey a kede na, ara anda Izay, ndaw ma tøla mey ñga Gazlavay maa guzley zleelze da ray adaw.»

²⁴ Da wuzlah ndøhay ma slørdamata fa Jaŋ heyey na, *Fariza hay daha may.

²⁵ Aa cøføamara, a løvmar: «Da kah, *Køriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ñga løhdata ndøhay ba, da kah, Eli ba, asaya, da kah ndaw ma tøla mey ñga Gazlavay heyey ba na, kaa ka katar *baptem a ndøhay na, kwara?»

²⁶ Jaŋ a mbøddatara, a løvtar: «Yah na, ya kakwar baptem ta yam, ama ndaw da wuzlah akwar daha, masa ka sørmara ba.

²⁷ Anŋa na, a da sawa fa døba adaw, kwa ya fa da wusa ñga pøska zewed ñga tarak anŋa daa ba.»

²⁸ Mey a kede tabiya, a key da slala Betani masa da dey laŋgar ñga døhwa ñga Jurdeŋ, slam masa Jaŋ ma katar baptem a ndøhay da hwad a.

Jaŋ-Baptis a wuzey mey da ray Yesu

²⁹ Pepørek e, *Jaŋ a høtar Yesu fa sawa ñgada fa vøða, ta', aa guzley, a løvey: «Nøkmara, Bøz-tøbaŋ ñga Gazlavay *, ma da la mebørey ñga ndøhay da bøla.

³⁰ Ara ndaw masa yah maa guzley zleelze da ray a heyey, ya løvey: «Ndaw a sawa la fa døba adaw. Anŋa na, a fønya ta gøðan, maja daa masa ya ta yawa daa ba aran na, ndaw aha aa daha cay.»

³¹ Zleelze na, yah ta ray adaw, ya søra ara wa ba. Ama ya sawa ñga wuzdatara ndaw aha a *Israyel hay ta *baptem masa yah ma ka ta yam.»

³² Jaŋ a wuzey mey da ray ndaw aha, a løvey: «Yah ma høtar *Mesøfnøy ñga Gazlavay la ta dey adaw fa pawa salay da gazlavay da vad anda makurgwadakw, a njey a ray a.

³³ Daa masa yah ma høtar na, kwa ya ta søra daa ba aran, ama Bay Gazlavay ma slørdiwa ñga katar baptem a ndøhay ta yam ta wuzziwa la, a løvya: «Ndaw masa kah ma da høtar Mesøfnøy adaw ma da pawa salay a ray a na, ara anŋa ma da katar baptem a ndøhay ta Mesøfnøy adaw.»

³⁴ Fara fara, yah, Jaŋ, ya ta høtar la ta dey adaw. Ya gwa ñga key sede da ray a, ya løvey ndaw aha ara Bøzey ñga Gazlavay.»

Gula hay ñga Yesu ñgeeme na, wa hay wa?

³⁵ Pepørek e, ata *Jaŋ-Baptis ta gula anŋa hay cew, ata daa slam mekey *baptem heyey saya.

³⁶ Masa *Jaŋ ma høtar Yesu fa daw na, a løvtar: «Nøkmara, kataðay na, *Bøz-tøbaŋ ñga Gazlavay.»

³⁷ Gula hay ñga Jaŋ heyey a cøndamara mey a na, ta', a diyam asi Yesu.

1:21 1.21 Mt 2.14; Jaŋ 6.14 **1:23 1.23** Iz 40.3 **1:25 1.25-26** 1.33; Mt 21.25 **1:27 1.27** 1.15; SNM 13.25 **1:28**

1.28 10.40; Mt 3.13 * **1:29 1.29** Bøz-tøbaŋ ñga Gazlavay: Ara mezøley ñga Yesu. Anda meløvey, anŋa anda bøz-tøbaŋ masa Jøwif hay ma hørmara ñgada Gazlavay amba Gazlavay a mbøddatara mebørey ata. **1:29 1.29** 1.36; Iz 53.6-7; 1Pi 1.19; 1Jn 2.2; CWJ 5.6 **1:30 1.30** 1.15 **1:32 1.32** Mt 3.16 **1:34 1.34** Bøzey ñga Gazlavay: 1.49; 5.18-23; 10.36; 11.27; 20.31; Mt 3.17; 27.54; SNM 9.20 **1:36 1.36** 1.29

³⁸ Yesu a mbədsey dey fa dəba na, a hətatar gula hay ḥga Jan heyey fa səpmar wurzay, ta', aa cəfdata, a ləvtar: «Ka səpam fa yah na, me?» A mbəddamara, a ləvmar: «Raabi, slam akah menjey na, dama?» (Raabi na, anda meləvey ndaw maa sərkadata ndəhay.)

³⁹ A mbəddatara, a ləvtar: «Samawa taw, ka hətmar la.» Da ray ḥgene, a diyam, a sərmara slam aŋga menjey heyey, a njam bama fetede haa pas a kəzley. (Daa masa ata ma cam ray ta Yesu na, gweegwe pas ḥgaa kwad.)

⁴⁰ Ndaw pal dasi ndəhay cew masa ma cəndamara mey ḥga Jan-Baptis ma diyam asi Yesu heyey na, ara *Andere, məlmən ḥga *Simaŋw *Piyer.

⁴¹ Ata ma mbəkdamara Yesu la na, Andere a cam ray teesed na, ta məlmaha Simaŋw. A ləvar: «Ya ta hətmar *Kəriste la.» (Kəriste anda meləvey *ndaw masa Gazlavay ma wala ḥga ləhdata ndəhay.)

⁴² Ta', a handa Simaŋw fa Yesu. Yesu a nəka Simaŋw na, ta', a ləvar: «Kah na, Simaŋw, bəzey ḥga Jan, ama dəga wure kede, a da zəlmaka Sefas.» (Yaw, Sefas na, a wudey ḥga ləvey «Pərad» †.)

Yesu a zəlta ata Fəlep ta Nataniyel ḥga key gula aŋga hay

⁴³ Peperek e, Yesu a wudey ḥga daw aa hwayak ḥga *Galile. A daw a hətfar *Fəlep, ta', a ləvar: «Sawa, səpya.»

⁴⁴ (Fəlep ara ndaw daa berney ḥga Betsayda, berney masa ata *Andere ta *Piyer ma njam da hwad a.)

⁴⁵ Fa dəba ha, Fəlep a cam ray ta Nataniyel, a ləvar: «Sərfada zlezzle na, *Mawiz ta wuzleley la daa dərewel ḥga kwakwas aŋga da ray ndaw ma da sawa, ba diya? Asaya, ndəhay ma təla mey ḥga Gazlavay ta wuzlalam la da ray a may, ba diya? Ala ta hətmar ndaw aha la. Ara Yesu, bəzey ḥga *Jawzef. Ndaw aha, a sawa da *Nezeret.»

⁴⁶ Nataniyel a mbəddara, a ləvar: «Cek maaya a gwa a bawa da Nezeret may daw?» Fəlep a mbəddara, a ləvar: «Sawa taw, ka hətar la.»

⁴⁷ Masa Yesu ma hətar Nataniyel fa sawa fa vəda na, aa guzley da ray a, a ləvey: «Nəka, ndaw kede na, ara ndaw *Israyel fara fara. Mevel aŋga maaya, a mbərzley ba.»

⁴⁸ Nataniyel aa cəfda, a ləvar: «Ka sərya fa me?» Yesu a mbəddara, a ləvar: «Dəga Fəlep ta zəlkawa daa ba aran na, ya ta hətka sem dasi wudez.»

⁴⁹ Nataniyel a mbəddara dəba, a ləvar: «Bay adaw, kah na, Bəzey ḥga Gazlavay, kah bay ḥga Israyel hay!»

⁵⁰ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ka təba mey adaw majah yah ma ləvka yah ma hətka la dasi wudez heyey daw? Yaw, ka hətey maa zla hay ma fəna ḥgene la saya.»

⁵¹ Ta', Yesu aa guzley saya, a ləvey: «Ya fa ləvkwar fara fara, ka da hətmar slam da vad' mawurkaya. Maslaŋ hay ḥga Gazlavay ‡ fa təpam a vad', fa bərŋgamawa a hwayak, majah yah, Bəz ḥga Ndaw.»

2

Maazla masa Yesu ma ka ḥgeeme

¹ Fa dəba ha dər cew na, gwagway ḥga meley kwakwa da Kana daa hwayak ḥga *Galile daha. Mamaŋ ḥga Yesu, aŋga fetede daa gwagway a.

² Ta zəlmata ata Yesu ta gula aŋga hay la aa gwagway a may.

1:40 1.40-42 Mt 4.18-20 **1:41 1.41** 4.25 † **1:42 1.42** Pərad: Ara «Piyer» ta mey Gərek. Ta mey Hebore may ara «Sefas». **1:42 1.42** Mt 10.2; 16.18 **1:45 1.45** Mew 18.15; Iz 9.5; 42.1-4; Ez 34.23; Mi 5.1-3 **1:49 1.49** 1.34; 12.13; Mt 27.42 ‡ **1:51 1.51** Maslaŋ hay ḥga Gazlavay: Mesəfnəy a kar a Jakwap, a nəka sasal majədkakaya dəga da hwayak kasl a gazlavay a vad'. Maslaŋ hay ḥga Gazlavay fa təpam a gazlavay a vad', fa bərŋgamawa a hwayak ta fa sasal a. Ta fa mesəfnəy a ḥgene, Jakwap a səra Gazlavay aa ta aŋga. Nəka MC 28.12. **2:1 2.1-11** 4.46

³ Yaw, masa gwagway a ta ndəvey daa ba aran na, wuzam * daa saba. Mamanj ḥga Yesu, ta', aa guzlar a Yesu, a ləvar: «Wuzam daa saba kaa na, kwara?»

⁴ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Mamay, walay aləkwa da hwad' a me? Pas masa yah ma da wuzda vaw adaw ḥgada ndəhay, yah na, wa na, ta wuswa daa ba aran.»

⁵ Ta', mamaŋ ḥga Yesu aa guzltar ḥgada ma ka sləra hay daa gwagway a, a ləvtar: «Cek masa anja ma da ləvkwar tabiya ḥga key na, kamara.»

⁶ Fetede gəzla hay daha maakwaw, gəzla pal na, a key liter temere. Ara gəzla hay masa *Jəwif hay ma pam yam a hwad' a ḥga pərey har ta ḥga pərey cek ata hay anda kwakwas ata ma ləvey.

⁷ Yesu aa guzltar ḥgada ma ka sləra hay heyey, a ləvtar: «Rəhdamata gəzla hay kede ta yam.» Ta', ma ka sləra hay a, a rəhdamata pece pece.

⁸ Fa dəba ha, Yesu aa guzltar, a ləvtar: «Wure kede kam yam a nekədsey, handamara ḥgada bay-ray ḥga sləra ḥga gwagway a.» Ta', a kamar, a handamar.

⁹ Bay-ray a, aa cəkda yam a, ama ta tərey sem ḥga wuzam. A səra wuzam a, a sawa ta wura ba. Ama ndəhay ma ka sləra hay heyey na, a sərmara. Bay-ray ḥga sləra ḥga gwagway a, ta', a zələrwa zel-kwakwa ha,

¹⁰ aa guzlar, a ləvar: «Kwa waawa ma key gwagway ḥga meley kwakwa na, a vəltar teesed a ndəhay mazəltakaya na, wuzam mecərey kalah. Fa dəba ha, da masa ndəhay mazəltakaya ha ta sam wuzam la ga na, a vəltar masa ma cərey pəreh, ba diya? Ama ḥga kah na, wuzam masa ma cərey kalah na, ka bada haa wure kede daw?»

¹¹ Yesu a ka maazla anja ḥgeeme kede na, da Kana daa hwayak ḥga Galile. Ta fa maazla ha kede a wuzdərwa gədaŋ anja. Da ray ḥgene, gula anja hay a pamara ḥga ndaw ata fara fara.

¹² Fa dəba ha, ta', a sləkdam, a diyam a Kapernayum ta ata mamaha, məlmaha hay, lej gula anja hay. A njamawa fetede dər nekədsey.

*Yesu a bəltərwa ndəhay ma ka filaw daa Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay
(Matiye 21.12, 13; Mark 11.15-17; Luk 19.45, 46)*

¹³ Gwagway ḥga *Jəwif hay masa ata ma zəlmara *Pak gweegwe cay. Ta', Yesu a sləkdey, a daw a *Jeruzelem ḥga kawa gwagway a.

¹⁴ Masa anja ma wusey la na, a mbəzey aa *Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay. Fetede, a hətfey ndəhay ma ka filaw ḥga sla hay, ḥga təbanj hay lej ḥga makurgwadakw hay. Asaya, a hətfey ndəhay manjatakaya daa slam ata hay membədsey dala.

¹⁵ Ta', a cəmey laza ḥga key laway, a bəltərwa ndəhay ma ka filaw tabiya ta təbanj ata hay, lej sla ata hay daa Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay a palah. A bəzlita taabal hay ḥga ndəhay ma mbədəm dala heyey. Dala kwakwac! kwakwac! aa kwecey.

¹⁶ Aa guzltar ḥgada ndəhay ma hədkadam makurgwadakw hay, a ləvtar: «Badamata cek hay a kede la tabiya fedə! Ka da tərdamara way ḥga Papay, Bay Gazlavay, ḥga way ma ka filaw ba.»

¹⁷ Daa masa *gula hay ḥga Yesu ma hətmar cek masa Yesu ma ka na, a sərfadamara mey mawuzlalakaya daa dərewel ḥga Gazlavay ma ləvey: «Bay Gazlavay, way akah na, ya wuda kalah, haa ya vəlda ray adaw maja way a.»

¹⁸ Mahura hay daa Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay, aa guzlmər a Yesu, a ləvmar: «Key maazla ḥga wuzdandara kah ta cəved ḥga kata cek hay a kede.»

* **2:3 2.3** wuzam: Wuzam a na, ara yam ḥga babəza ḥga wudez maməslkaya. **2:4 2.4** 7.6, 30; 8.20; 12.23; 13.1; 17.1; Lk 22.53 **2:6 2.6** Mk 7.3-4 **2:11 2.11** maazla: 2.23; 3.2; 4.54; 6.26; 11.47-48; 20.30; SNM 2.22; Rm 15.19

2:12 2.12 Mt 4.13 **2:13 2.13** 6.4; 11.55; 12.12; Mab 12.1-14 **2:16 2.16** Lk 2.49 **2:17 2.17** Ps 69.10 **2:18**

2.18 2.11

¹⁹ Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «Bəzlmara Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay kede, dər maakar ya ləma la aa slam a.»

²⁰ Ta', ndəhay a, a mbəddamara, a ləvmar: «Haya! Mevey kwakwar məfad a ray a maakwaw, fa ləmamara way a kede. Ama kah, ka ləvey ka ləma la aa slam a dər maakar na, kwara!»

²¹ Yaw, Yesu maa guzley da ray Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay na, a key a ḥgey mey da ray ray anja.

²² Masa Yesu ma sləkdawa la daa meməcey na, gula anja hay a sərfadamara mey da ray Way-mekey-kwakwas masa Yesu maa guzlda heyey. Da ray ḥgene, a təbmara mey daa dərewel ḥga Gazlavay mawuzlalakaya zleezle, asaya, a təbmara mey masa Yesu maa guzlda.

Yesu na, a səra cek daa mevel ḥga ndaw-magədan

²³ Masa Yesu aa da *Jeruzelem ḥga key gwagway ḥga *Pak heyey na, ta key maazla hay la fetede. Ndəhay ga a təbmara mey anja maja ata ma hətmar maazla hay masa aa ma kata.

²⁴ Ama ta ḥgene he cəpa, Yesu ta pata ḥga ndəhay anja hay fara fara na, daa ba, maja a səra mewulkey ḥga ndəhay a tabiya.

²⁵ Asaya, a wudsey kwa ndaw a kadar mey da ray ndəhay ba, maja a səra cek daa mevel ḥga ndaw-magədaŋ.

3

Ata Yesu ta Nikwedem

¹ Ndaw daha, mezəley Nikwedem. Ara ndaw Fariza masa da wuzlah mahura hay ḥga *Jəwif hay.

² Dasi tavad pal daha, ndaw aha a daw a hətfar Yesu, aa guzlar, a ləvar: «Bay adfaw, ya sərmara ara Gazlavay ma slərdakawa ḥgaa sərkadata ndəhay. Ya sərmara, ma gwa ḥga key maazla hay anda kah ma kata kede na, si ndaw ma sawa ta fa Gazlavay.»

³ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ehe, ya fa ləvka fara fara, da ndaw ta yawa ḥga dey cew daa ba na, aa da wuzlah ndəhay massa Gazlavay fa wey da ray ata na, daa ba.»

⁴ Nikwedem aa cəfsa saya, a ləvar: «Ndaw ta key mahura cay na, a gwa ḥga yawa ḥga dey cew saya daw? A gwa ḥga vəhey a hwad mamaha ḥga yawa ḥga dey cew daw?»

⁵ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Fara fara, ya fa ləvka saya, da ndaw ta yawa ta fa yam, lenj ta fa *Mesəfnəy ḥga Gazlavay daa ba na, aa da wuzlah ndəhay massa Gazlavay fa wey da ray ata na, daa ba.

⁶ Ndaw ma yawa da hwad ndaw-magədaŋ na, ara ndaw gway, ama ndaw ma yawa ta fa Mesəfnəy ḥga Gazlavay na, Mesəfnəy ḥga Gazlavay a, aa da ray a.

⁷ Ya ta ləvka la, si akwar ndəhay tabiya ka yamawa ḥga dey cew. Yaw, ka da rəzley da ray mey a ba.

⁸ Wulkey da ray memed mekey cey. Kwa daa wura daa wura na, fa key anda aa ma wudsey. Ka fa cənda meebərey a, ama ka səra a sawa dama ba, ka səra a daw ama ba. Ndaw ma yawa ta fa Mesəfnəy ḥga Gazlavay na, aa kəne may.»

⁹ Ta', Nikwedem a mbəddara, a ləvar: «Cek aha a da key na, kwara?»

¹⁰ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Kah, ndaw mahura maa sərkadata ndəhay da *Israyel, ba diya? Kaa ka səra cek aha ba, kwara?»

11 Yaw, ya fa lèvka fara fara, yaa guzlam na, da ray cek masa ala * ma sèrmara. Ya wuzam mey na, da ray cek masa ala ma hètmar ta dey ala. Ama akwar na, ka wudsam ñga tèbmara mey ala ha ba.

12 Nøka, da ya faa guzlkwar da ray cek hay ma kam da bøla kede na, ka gømam ñga tèbmara mey adaw ba. Kaa wara yaa guzlkwar da ray cek hay masa da gazlavay da vad na, ka da tèbmara kwara?

13 Kwa ndaw pal da bøla ta tøpey a gazlavay a vad' na, daa ba. Si yah, *Bøz ñga Ndaw ma børngawa da vad a.

14 Zleezle masa *Mawiz aa da wuzlah-ley na, ta vødsey zezekw ñga børey magaza la. A jøwa fa hwadam, ta', a bañgada a vad'. Yah, Bøz ñga Ndaw, a da dørmaya fa hwadam, a da bañgad'amaya a vad' anda ñgene may,

15 amba kwa waawa ma paya ñga ndaw aŋga fara fara na, a høtey heter mendøvey ba.»

16 Yaw, Gazlavay a wudta ndøhay da bøla kalah, haa a slørdørwa Bøzey aŋga mendulenj amba kwa waawa ma pa ñga ndaw aŋga fara fara na, aa zødsey ba, ama a høtey heter mendøvey ba.

17 Gazlavay a slørdørwa Bøzey aŋga a bøla na, ñga katar sariya a ndøhay ñgaa zødnam ba, ama ñga løham daa mebørey ta fa aŋga.

18 Ndaw ma tøba mey ñga Bøzey aŋga na, Gazlavay fa da kar sariya amba aa zødsey na, daa ba. Ama ndaw ma tøba mey aŋga ba na, Gazlavay ta kar sariya cay la, maja aa ma pa Bøzey-mendulenj ñga Gazlavay ñga ndaw aŋga fara fara ba.

19 Ahaw, Gazlavay ta slørdørwa Mewedsey † aŋga la a bøla, ama ndøhay a wudsam mewedsey a ba. A wudsam na, løvanj jak, maja ata fa kam cek hay malamba. Yaw, Gazlavay a da katar sariya ñgaa zøddata na, maja.

20 Kwa waawa ma key cek malamba na, a key a røsa mewedsey a, kwa fa da daw aa mewedsey a daa ba. A zlurey maja cek hay malamba masa aŋga ma kata ha, a da wuzmawa.

21 Ama ndaw masa fa key cek hay maaya na, a mbøzey aa mewedsey a la, amba ndøhay a høtmatar cek hay maaya masa aŋga ma kata na, ara cek hay masa Gazlavay ma wudsey.

Jan-Baptis a wuzey mey da ray Yesu say

22 Fa døba ha, ata Yesu ta gula aŋga hay a sløkdam da *Jeruzelem, a diyam aa slam mekele daa hwayak ñga *Jude he, a njam fetede ta gula aŋga hay a, a katar *baptem a ndøhay.

23 *Jan-Baptis may, fa katar baptem a ndøhay. A katar baptem a na, da Enajw gweegwe ta slala mezøley Salim, maja yam ga fetede daha. Ndøhay fa diyam fa ata, fa kamatar baptem.

24 Daa ñgene, ta kørzamara Jan-Baptis aa førsøne daa ba aranj.

25 Gula hay ñga Jan-Baptis siya fa kam yawa ta ndaw *Jøwif døha da ray mepørey ta mepørey cek hay ñga tørey maaya fa mey ñga Gazlavay anda kwakwas ñga Jøwif hay ma løvey.

26 Gula hay ñga Jan-Baptis heyey a diyam fa *Jan a, a lèvmar: «Bay ala, ka fa sørfada ndaw masa akwar cew e da dey lanøgar ñga wayam ñga Jurdeñ heyey, ba diya? Nøka, ndøhay ga fa diyam la ñgada fa vøða, aa fa katar baptem kaa na, kwara?»

* **3:11 3.11** ala: Anda meløvey, Yesu ta ndøhay mekele ma wuzam mey fara fara da ray Gazlavay. **3:11 3.11** 3.32; 8.26 **3:12 3.12** 12.32; 14.1-3; 17.5 **3:13 3.13** MM 30.4; Rm 10.6 **3:14 3.14** Mesl 21.9; Jaø 8.28; 12.32-34; 18.32 **3:15 3.15** 20.31 **3:16 3.16** 3.36; 5.24; Rm 8.32; 1Jø 3.1; 4.9-10; 5.11, 13 **3:17 3.17** 12.47 **3:18 3.18** 5.22 † **3:19 3.19** Mewedsey a na, ara Yesu. Løvanj na, ara bay-malula. **3:19 3.19** 8.12 **3:20 3.20** Ef 5.11-13 **3:21 3.21** 1Jø 2.4 **3:22 3.22** 4.1-2 **3:24 3.24** Mt 4.12; 14.3 **3:26 3.26** 1.29-34

²⁷ Jan-Baptis e, a mbəd̄datara, a ləvtar: «Ma gwa ŋga key cek anda ŋgene na, si ndaw masa Gazlavay ma vəlar gədaŋ.

²⁸ Akwar ray akwar ta cəndamara la ta sləmay akwar, yah ma ləvkwar: “Yah na, *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ŋga ləhdata ndəhay ba. Ama yah na, ndaw masa Gazlavay ma slərdərwa teesed da ray a ŋga diyey cəved aŋga.”

²⁹ Akwar fa sərmara, da ndaw a ley ŋgwas na, ŋgwas aha ara ŋgada ndaw aha. Ama gula-mangasl manjakaya da cakay a ŋga jəna, a cənda dəy aŋga na, aa səmey. Ara anda kede, wure kede yah daa meesəmey masa fara fara.

³⁰ Anja sləmay ŋga ndaw aha ŋga zəley ma fəna ŋga yah.»

Mey da ray Yesu, ndaw ma sawa ta da vad

³¹ Ndaw ma sawa ta da gazlavay da vad na, a fənta ndəhay tabiya. Ndaw masa da bəla na, ara ndaw-magədaŋ gway. Anda kede, aa guzley na, si da ray cek hay masa ma kam da bəla gway. Ndaw ma sawa ta da gazlavay da vad na, [a fənta ndəhay tabiya.]

³² Anda kede, aa guzley da ray cek masa aŋga ma hətar ta dey aŋga, ta masa aŋga ma cənda ta sləmay aŋga, ama ndəhay a təbmara mey aŋga ha ba cən̄ga.

³³ Ndaw masa ma təba mey aŋga ha la na, a key a wuzdatara a ndəhay na, Gazlavay ara ndaw ma mbərzley ba fara fara.

³⁴ Ndaw masa Gazlavay ma slərdərwa na, aa guzley mey hay ŋga Gazlavay, maja Gazlavay ta vəlda Mesəfney aŋga tabiya sem a ray a.

³⁵ Gazlavay Papaŋ, a wuda Bəzey aŋga, ta vəlar gədaŋ la amba a wey da ray cek hay cəpa.

³⁶ Kwa waawa ma pa Bəzey a ŋga ndaw aŋga fara fara na, a hətey heter mendəvey ba la. Ama kwa waawa ma təbra mey aŋga ba na, fa da hətey heter mendəvey ba daa ba. Anda kede, Gazlavay fa cey mevel da ray a mandaw mandaw.

4

Mey da ray ata Yesu ta ŋgwas Samari daha

¹⁻³ Ndəhay *Fariza hay a cəndamara na, *gula hay ŋga Yesu ga, a fəna ŋga *Jan-Baptis, asaya, Yesu fa katar *baptem a ndəhay ga, a fəna Jan-Baptis a. (Fara fara na, Yesu, ta ray aŋga ta key baptem kwa ŋgada ndaw pal daa ba. Ama ara gula aŋga hay ma kamara gway.) Masa Yesu ma cənda mey masa Fariza hay maa guzldamara heyey na, a sləkdey daa hwayak ŋga *Jude, a vəhey a *Galile.

⁴ Nga wusey a Galile he na, si a daw ta da *Samari.

⁵ Daa madaw aŋga ha na, a wusey aa hwayak ŋga Samari, a slala Sikar gweegwe ta ley daha. Ara ley masa *Jakwap ma vəldara zleezle ŋgada bəzey aŋga *Jawzef.

⁶ Bəlndaw ŋga Jakwap a fetede daha. Yesu a gərey ŋga madaw. Ta', a məskey vaw da mey bəlndaw a. Ara gweegwe da wuzlah-pas.

⁷ Wure ŋgene, ŋgwas Samari daha, a daw ŋga tədkawa yam daa bəlndaw a. Ta', Yesu a ləvar: «Vəlya yam ŋga sey cey.»

⁸ Daa ŋgene, gula hay ŋga Yesu ata sem a slala ŋga hədkawa cek mezəmey.

⁹ Ngwas Samari kaa, a mbəd̄dara a Yesu, a ləvar: «Kah na, ndaw *Jəwif, ba diya? Kaa, kaa cəfdəy yam ŋga sey fa yah, ŋgwas Samari na, kwara?» (Ngwas aha aa guzley anda kede na, maja ndəhay Jəwif hay a zləram ta ndəhay Samari hay ba səlak.)

10 Yesu a mbəddara, a ləvar: «Da ka səra maaya masa Gazlavay ma ka ŋgada ndaw, asaya, da ka sərya, yah, ndaw maa cəfdafaka yam ŋga sey kede na, anja ara kah ma daa cəfdafaya yam jak. Anda kede, ya da vəlka yam masa ma vəley heter mendəvey ba.»

11 Ngwas a, a ləvar: «Papay adaw, cek metədkey yam fa kah daa ba, asaya, bəlndaw a, aa selelen. Kaa ka da hətərwa yam ma vəley heter mendəvey ba ha na, dama?»

12 Bəlndaw a kede na, ara papaŋ ŋga papa ala Jakwap ma zlədfndara. Anja ta bəz anja hay leŋ gənaw anja hay ta sam yam a la may. Kaa kah na, ka fəna Jakwap daw?»

13 Yesu a ləvar: «Kwa waawa ma sey yam a kede, yam a kar la cəŋga.»

14 Ama ndaw ma da sey yam masa yah ma da vəldara na, kwa yam fa da kar daa saba səlak. Yam a, a da njey daa anja, a ndəvey ba, asaya, a da vəlar heter mendəvey ba.»

15 Ngwas a, a mbəddara, a ləvar: «Papay adaw, vəlyə yam a may taw, amba yam a kaya saba, asaya, amba ya sawa ŋga tədkey yam fede saba na!»

16 Yesu aa guzlar, a ləvar: «Daw, zələrwa zel akah, samawa fede.»

17 Ngwas a, a mbəddara, a ləvar: «Yah na, zel adaw daa ba.» Yesu a ləvar: «Kah maa guzley la, ara anja. Ahaw, zel akah daa ba,»

18 majə ka ta ley zel hay la zlam, asaya, ndaw masa akwar cew e wure kede na, ara zel akah ba fara. Ka taa guzley la ara anja.»

19 Ngwas a, a ləvar: «Papay adaw, ya nəkaka kede na, kah, *ndaw ma təla mey ŋga Gazlavay.»

20 Papaŋ ŋga papa ala hay a dəram daŋgay ŋgada Gazlavay na, daa anjwa kede. Ama akwar Jəwif hay, ka ləvam slam medərey-daŋgay ŋgada Gazlavay na, si da *Jeruzelem gway.»

21 Yesu a mbəddara, a ləvar: «Kwakwa, jəkfaya sləmay. Pas a, a wuswa la masa ndəhay a da dərmər daŋgay a Papay, Bay Gazlavay, kwa daa wura daa wura. Fa da diyam ŋga dərwa daŋgay daa anjwa kede ta da Jeruzelem daada na, daa ba.»

22 Akwar Samari hay, akwar fa dəram daŋgay, ama ka sərmara ndaw masa akwar ma dərmər daŋgay a ba. Ala Jəwif hay na, ya sərmara ndaw masa ala ma dərmər daŋgay, majə ndaw ma da ləhdata ndəhay na, a bawa daa səkway ala Jəwif hay.»

23 Pas a fa sawa, ta wuswa cay, masa ndəhay ma nam ray a Bay Gazlavay Papaŋ fara fara na, a namar ray la ta mevel pal ta fa gədaŋ ŋga Mesəfney anja. Bay Gazlavay Papaŋ a wudta ndəhay ma namar ray anda ŋgene.

24 Gazlavay na, ara Mesəfney, ndaw a gwa ŋga hətar ta dey ba. Anda kede, ndəhay ma namar ray na, si a namar ray ta mevel pal, ta fa gədaŋ ŋga Mesəfney anja.»

25 Ngwas a, a mbəddara, a ləvar: «Ya səra *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ŋga ləhdata ndəhay na, a sawa la. Da masa ta sawa cay na, a wuzdandara cek hay tabiya maaya maaya la.»

26 Yesu a mbəddara, a ləvar: «Kəriste he na, ara yah, ndaw masa maa guzlka kede.»

27 Daa masa Yesu faa guzlam ta ŋgwas Samari kede heyey na, gula anja hay a vəhmawa, a rəzlam ga majə aa faa guzley ta ŋgwas. Ama kwa ndaw pal taa cəfsa ŋgwas aha: «Ka wudey fa ndaw a me?» na, daa ba. Asaya, kwa ndaw pal taa cəfsa Yesu: «Kaa guzlam ta ŋgwas aha majə me?» na, daa ba.

28 Ngwas aha, mbak! a mbəkda kwakulam anja da mey yam a, ta', a vəhey a slala. A daw a ləvtar a ndəhay:

²⁹ «Samawa ta nèkmara ndaw katay cey, aa guzlya da ray cek masa yah ma kata tabiya! Da ara Kériste, ndaw masa Gazlavay ma wala ñga lèhdata ndèhay heyey kwa!»

³⁰ Ndèhay a, a bamawa daa berney a, ta', a diyam ñgada fa Yesu a.

³¹ Masa ñgwas aha ta vèhey sem a slala heyey na, gula hay ñga Yesu aa guzlmars a Yesu a, a lèvmar: «Bay ala, zèmey cek dèba.»

³² Yesu a mbøddatara, a lèvtar: «Cek adaw mezèmey daha masa akwar ma sèrmara ba.»

³³ Gula anja hay aa cèfdam vaw da wuzlah ata, a lèvam: «Haya! Ndaw mekele ta handar cek ñga zèmey la daw?»

³⁴ Yesu a mbøddatara saya, a lèvtar: «Cek adaw mezèmey na, ara mekey cek ma mbafar a ndaw ma slèrdiwa, asaya, ara ñga ndèvda slèra masa aa ma vèldiwa ñga key.

³⁵ Ka wulkam, ka lèvam: “Wure kede mendørey kiya mèfad ñga kawa cek da ley.” Yah na, ya fa lèvkwar, nèkam dey, cek da ley ta key cay, mendørey ñga kawa.

³⁶ Ndaw ma karawa cek da ley a na, ta hètey mawurbay ñga slèra anja cay. Da ray ñgene, ndaw ma slèka cek aha ta ndaw ma karawa cek aha da ley aa sèmam daa slam a. Ara kène may, ñgada ndaw ma zèlwa ndèhay ñga hètey heter mendøvey ba.

³⁷ Mey a daha a lèvey: “Ndaw a slèka daw, ama ma da karawa a way na, ndaw mekele.” Mey a kede ara anja fara.

³⁸ Ya ta slèrdakwar la ñga kawa cek da ley masa akwar ma høvmara ba. Ma høvmara na, ndèhay mekele, ama ara akwar ma da zèmam wiya da ray cek ata ha.»

³⁹ Ndèhay Samari hay ga da slala ha, a pamara Yesu ñga ndaw ata fara fara maja ñgwas aha ma lèvtar: «Ndaw aha aa guzlya da ray cek hay masa yah ma kata tabiya.»

⁴⁰ Maja ñgene, ata ma wusmawa fa Yesu heyey na, a kamar ambahw ñga njey ta ata. Yesu, ta', a njey ta ata dar cew, anja faa sèrkadata.

⁴¹ Masa ata ma cèndamara mey anja ha la na, ndèhay ga mekele saya a tèbmara mey a.

⁴² Ta', aa guzlmars a ñgwas a, a lèvmar: «Ya pamara ñga ndaw ala fara fara na, ara maja kah ma lèvndar heyey daada ba, ama maja ala ma cèndamara mey anja ta slèmay ala. Wure kede, ya ta sèrmara cay, fara fara ara anja ndaw ma da lèhdata ndèhay da bøla.»

Yesu a mbølda bøzey ñga ndaw mahura ñga ñgwamna

⁴³ Yesu ma key la d'far cew da *Samari na, ta', a daw aa hwayak ñga *Galile * heyey dèba.

⁴⁴ Yesu ta ray anja taa guzley la, a lèvey: «*Ndaw ma tøla mey ñga Gazlavay na, ndèhay daa hwayak anja a røsmara.»

⁴⁵ Ama masa Yesu ma wusey la a Galile na, ndèhay fetede, a tèbmara maaya maaya, maja ata ma hètmar maazla hay masa anja ma kata la tabiya daa masa ata ma diyam aa gwagway ñga *Pak da *Jeruzelem.

⁴⁶ Yesu ta', a daw a Kana saya, daa hwayak ñga Galile he, a slala masa aa ma tèrda yam ñga wuzam heyey. Fetede, ndaw mahura ñga ñgwamna daha, bøzey anja vaw fa car. Bøzey a, a lawa da Kapernayum.

⁴⁷ Masa ndaw aha ma cènda Yesu ta slèkdey sem da *Jude ñgada Galile na, anja may, ta', a slèkdey a daw fa Yesu a, a kar ambahw amba a diyam cew e, ñga mbøldørwa bøzey anja da Kapernayum, maja bøzey anja ha fa da mècay.

4:29 4.29 Mt 12.23 **4:34 4.34** 6.38; 8.28; 12.49-50; 14.31; 15.10; 17.4 **4:35 4.35** Mt 9.37; CWJ 14.14-20 **4:37**

4.37 Mi 6.15 **4:42 4.42** 1Jn 4.14 * **4:43 4.43** Nezeret, slala masa Yesu ma gøley da hwaf a na, aa da Galile.

4:44 4.44 Mt 13.57 **4:46 4.46** 2.1-11 **4:46 4.46-53** Mt 8.5-13

48 Yesu a lëvar: «Akwar siya hay, da ka ta hëtam maazla hay ma rëzla ndaw daa ba na, anja akwar fa da tëbmara mey adaw daa ba, ba diya?»

49 Ndaw mahura ñga ñgwamna heyey a mbëddara, a lëvar: «Bay adaw, nakwa la fiyaw fiyaw maja bëzey adaw a fa bërzley.»

50 Yesu a mbëddara, a lëvar: «Daw a way, bëzey akah a mbëley la.»

Ndaw aha, a tëba mey ñga Yesu heyey, ta', a daw.

51 Masa anja fa daw ñgada way na, ndëhay ma ka slëra anja hay a cadamara ray daa cëved, a lëvmar: «Bëzey akah ta mbëley cay.»

52 Ndaw aha aa cëfdata, a lëvtar: «Bëzey a, a key ñgama ha na, dëga ñga vara?» A mbëfdamara, a lëvmar: «A kar ñgama, awaw fa vaw daa saba na, dëga ñgaa kwana ta bërey pal ñgaa pas.»

53 Anda kede, ndaw aha, a sëra bëzey anja a key ñgama na, daa masa Yesu maa guzlar, ma lëvar: «Bëzey akah a mbëley la» heyey. Da ray ñgene, anja ta ndëhay da way anja tabiya a pamara Yesu ñga ndaw ata fara fara.

54 Kede he, ara maazla ñga dey cew e masa Yesu ma ka daa masa anja ma slëkdey da Jude ñgada Galile.

5

Yesu a mbëlda ndaw maahëlbakaya

1 Fa dëba ha, *Jëwif hay a kam gwagway da *Jeruzelem. Yesu, ta', a daw aa gwagway a may.

2 Daa berney ñga Jeruzelem e, gweegwe ta mey-mbew mahura membëzey aa berney a, mezëley Slam-membëzey ñga tëbanj hay, wurak ñga yam daha. Wurak a na, a zëlmara ta mey *Hebëre «Betzata». Ray a mazlërkaya ta balak hay zlam.

3 Dasi balak hay a na, masa-bële hay ga manatakaya: wulaf hay daha, jegwer * hay daha, maahëlbakaya hay daha. [Ata manjatakaya fa sëkwmara amba yam a wusey,

4 majà *maslañ ñga Bay Gazlavay fa pawa salay aa wurak aha, fa wusa yam a. Ndaw ma mbëzey teesed aa yam ma wusey a na, a mbëley kwa daa macay wura wura cëpa.]

5 Fetede, ndaw daha anja maahëlbakaya dëga mevey kwakwar maakar a ray a daaŋgafad.

6 Masa Yesu ma hëtar ndaw aha manakaya na, a sëra anja maahëlbakaya menjey ga. Ta', aa cëfda, a lëvar: «Ka wudey ñga mbëley daw?»

7 Ndaw aha a mbëfdara, a lëvar: «Bay adaw, masa yam fa wusey daa wurak na, kwa ndaw ñga mbëzdaya aa yam a daa ba. Da ya lëvey, ya daw may na, ndaw mekele ta mbëzey sem teesed da ray adaw.»

8 Yesu aa guzlar, a lëvar: «Slëkdey, la gegëded akah, daw ta salay akah.»

9 Wure wure ñgene, ndaw aha ta mbëley sem, ta', a la gegëded anja, a daw.

Yesu a mbëlda ndaw a na, ta pas memëskey-vaw.

10 Masa mahura hay ñga Jëwif hay ma hëtmar ndaw aha fa la gegëded anja na, aa guzlar, a lëvmar: «Tasana na, *pas memëskey-vaw, ba diya? Kaa kwakwas alëkwa a vëlka cëved ñga la gegëded akah gway daw?»

11 A mbëddatar, a lëvtar: «Ndaw ma mbëldaya na, a lëvya “La gegëded akah, daw ta salay akah.”»

12 Mahura hay ñga Jëwif hay aa cëfdamara saya, a lëvmar: «Ara ndaw a wura, ma lëvka “la gegëded akah, daw” kede na!»

¹³ Ama ndaw aha na, a séra ndaw masa ma mbølda ha saba, maja Yesu taa zødfar sem da wuzlah ndøhay ga fetede.

¹⁴ Fa døba ha, Yesu a cam ray ta ndaw aha daa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay, ta', a løvar: «Nøka, wure kede, ka ta mbøley cay. Ka da key mebørey saba, daa ba na, banay mahura ma føna kede, a høtfaka la.»

¹⁵ Ndaw aha ta', a daw fa mahura hay ñga Jøwif hay heyey, a løvtar: «Ara Yesu ma mbøldaya.»

¹⁶ Da ray ñgene, a zlamar ñga cekeley mey fa Yesu, maja aa ma mbølda ndaw aha ta pas memøskey-vaw.

¹⁷ Yesu ta', aa guzltar, a løvtar: «Papay Bay Gazlavay fa key sløra mandaw mandaw, yah may, ya key sløra mandaw mandaw anda anja.»

¹⁸ Mahura hay ñga Jøwif hay heyey a søpam dabaray ta gødañ ta gødañ ñga kødmara Yesu vagay maja aa maa guzltar a. Ma catar mevel na, mey da ray pas memøskey-vaw daada saba, ama maja aa ma zøla Gazlavay Papaha. Ñgene, a key a pa ray anja ñga Gazlavay.

Mey da ray gødañ masa Gazlavay ma vøldara a Yesu

¹⁹ Yesu aa guzltar a mahura hay ñga *Jøwif hay ma cakalafamar mey heyey, a løvtar: «Ya fa løvkwar fara fara, yah Bøzey ñga Gazlavay, ya gwa ñga key cek taava adaw ba. Ya nøkey dey na, fa cek masa Papay ma ka, fa døba ha, ya ka anda anja.

²⁰ Fara fara, Papay na, a wudya, yah Bøzey anja, asaya, aa fa wuzdatiwa cek hay tabiya masa anja ray anja ma kata. A da wuzya cek hay ga ma røzlam ndaw ma føna masa akwar ma høtmær kede. Ka røzlam la ga maja.

²¹ Yaw, Papay fa sløkødadørwa ndøhay daa memøcey, fa vøltar heter. Yah, Bøzey anja may, ya da vøltar heter a ndøhay masa yah ma wudey ñga vøldatara.

²² Yaw, ma da katar sariya a ndøhay na, ara Papay ba, ama ara yah, maja ta vølya cøved la ñga katar sariya a ndøhay.

²³ amba ndøhay a namaya ray anda ata ma namar ray a Papay. Da ndaw a naya ray, yah, Bøzey anja ba na, fa da nar ray a Papay, ndaw ma slørdiwa daa ba may.

²⁴ «Ya fa løvkwar fara fara, da ndaw fa jøkey slømay fa mey adaw, asaya, da ndaw fa tøba mey ñga Papay, ndaw ma slørdiwa na, ndaw aha ta høtey heter mendøvey ba cay. Sariya ñgaa zødøda daa ba, ama ta sløkøsawa sem daa memøcey.

²⁵ Ya fa løvkwar fara fara, pas a, a sawa la, ta wuswa cay, masa ndøhay mamøctakaya a da cøndamara cay adaw, yah, Bøzey ñga Gazlavay. Ndøhay ma cøndamara, ma tøbmara mey adaw na, a da njam ta dey.

²⁶ Papay aa ta gødañ ñga vøley heter. Anda kede, ta vøldiwa gødañ a la ñgada yah, Bøzey anja may, amba ya vøltar heter a ndøhay.

²⁷ Asaya, ta vølya cøved la ñga katar sariya a ndøhay, maja yah, *Bøz ñga Ndaw.

²⁸⁻²⁹ Pas a, a wuswa la masa ndøhay da vøged a da cøndamara cay adaw, asaya, a da bamawa daa cøvay ata hay. Ka da røzlam fa cek hay a ñgene ba. Anda kede, ndøhay manjar mebørey na, a da sløkøsamawa daa memøcey, a da høtam heter mendøvey ba, ama ndøhay ta mebørey na, yah, Bøzey ñga Gazlavay, ya da katar sariya ñgaa zødødata.

³⁰ «Yah na, ya gwa ñga key cek taava adaw ba, ama si ta gødañ ñga Gazlavay. Da ya fa key sariya a ndaw na, ya ka anda Gazlavay ma løvya. Sariya masa yah ma da ka

na, aa fara fara, maja ya ka ta cøved e anda Gazlavay, ndaw ma slørdiwa, ma løvya ñga ka.»

Mey da ray ndøhay ma kam sede da ray Yesu

31 Yesu aa guzley saya, a løvey: «Da ya key sede da ray adaw na, kaa wara ndøhay a da sørmara mey masa yah maa guzlda, ara mey fara fara na, kwara?

32 Ama ara ndaw mekele ma key sede da ray adaw. Ya søra, sede masa aa ma ka da ray adaw a na, aa fara fara.

33 Akwar na, ka ta sløram ndøhay fa *Jaŋ-Baptis la. Aŋga taa guzlkwar la da ray mey masa fara fara.

34 Ama yah na, walay adaw ta ndaw amba a key sede da ray adaw na, daa ba. Yaa guzlkwar da ray Jaŋ-Baptis na, ya wudsey amba ka tøbmara Gazlavay a løhdakwar daa mebørey.

35 Jaŋ-Baptis a na, anga anda petørla magødkaya ñga wada slam kwedek! kwedek! Pas pal daha akwar taa sømam la daa mewedsey aŋga ha.

36 Cek ma føna mey masa Jaŋ-Baptis maa guzley da ray adaw na, daha. Cek aha na, ara sløra masa Papay ma vøldiwa ñga key. Sløra masa yah ma ka ha na, fa wuzda fara fara ara Papay ma slørdiwa.

37 Papay, ndaw ma slørdiwa may, anga ray anga taa guzley la da ray adaw, yah, Bøzey anja. Ama akwar ma cøndamara day anja daa ba, akwar ma høtmar ta dey akwar daa ba may.

38 Akwar fa røsmara mey anja, maja akwar fa tøbmara mey adaw, yah, Bøzey anja masa anja ma slørdiwa na, daa ba.

39 «Akwar faa sørkam mey ñga Gazlavay maaya maaya amba ka høtam heter mendøvey ba ta fa vødfa. Ahaw, fara fara mey ñga Gazlavay a na, aa guzley da ray adaw.

40 Ama ñga høtey heter mendøvey ba ha na, ka wudam ñga samawa fa yah ba.

41 «Yah na, ya fa søpey amba ndøhay aa hømdamaya daa ba.

42 Ama akwar na, ya søra mewulkey akwar. Akwar fa wudmara Gazlavay daa ba.

43 Yah na, ara Papay Bay Gazlavay ma slørdiwa, ka gømam ñga tøbmaya ba. Ama da ndaw mekele a sawa saw ñga ray anja gwyan, ka tøbmara jak.

44 Ka wudam amba ndøhay aa hømdamakwar. Ama ka wudam amba Gazlavay masa fara fara aa høhdakwar ba jak. Kaa wara ka da tøbmara mey adaw na, kwara?

45 «Ka wulkam ara yah ma da wudkwar fa mey ñga Gazlavay daw? Ara yah ba, ara *Mawiz ma da wudkwar, ndaw masa akwar ma wulkam a løhdakwar la.

46 Da fara fara akwar ta tøbmara mey ñga Mawiz la na, ka tøbmara mey adaw la may, maja Mawiz a, a wuzleley na, da ray adaw.

47 Da ka tøbmara mey ñga Mawiz ma wuzlala da ray adaw a ba na, kaa wara ka da tøbmara mey adaw na, kwara?»

6

Yesu a vøltar cek mezømey a ndøhay ma føna gabal zlam

(Matiye 14.13-21; Mark 6.30-44; Luk 9.10-17)

1 Fa døba ha, Yesu a sløkdey, a zløngey a dey lançgar ñga døhwa ñga *Galile. A zølmara døhwa ha saya, døhwa ñga Tiberiyat.

² Ndəhay ga fa səpmar wurzay, maja ata ma hətam maaazla hay masa Yesu ma kata ḥja mbəley masa-macay hay.

³ Ata Yesu ta gula aŋga hay, ta', a təpam aa ray ḥja aŋgwa, a njam feteđe.

⁴ Daa ḥjene, gwagway ḥja *Jewif hay mezəley *Pak gweegwe cay.

⁵ Yesu a baŋgada dey na, a hətey ndəhay ga fa samawa ḥjada fa vəđa. Ta', aa cəfđa *Fəlep, a ləvar: «Ya da hədkakurwa cek mezəmey ḥjada ndəhay tabiya kede na, dama?»

⁶ Yesu aa guzlar anda ḥjene na, a key a jada Fəlep maja aŋga na, ta səra cek masa aa ma da ka sem.

⁷ Fəlep a mbəđdara, a ləvar: «Kwa gabal temere cew * na, fa da wusa ḥja hədkawa cek mezəmey amba kwa waawa a hətey nekədey nekədey na, daa ba.»

⁸ Gula mekele da wuzlah gula aŋga hay mezəley *Andere, masa məlmanj ḥja *Simaŋw *Piyer, aa guzlar, a ləvar:

⁹ «Bəz-gula fedē daha, aŋga ta pej † zlam lej ewet cew. Kaa ḥjada ndəhay ga kede na, a da wusey wa?»

¹⁰ Yesu aa guzltar a gula aŋga hay, a ləvtar: «Ləvmatar a ndəhay ḥja njam a hwayak.» Daa slam a ḥjene kwakwas mapəckaya daha, ta', a njam feteđe. Zel hay daa slam aha, a key gabal zlam.

¹¹ Yesu hal! a həlta pej hay a, a kar suse a Gazlavay, fa dəba ha, a wunkatara a ndəhay a. A həla ewet, a ka kəne saya. A zəmamara, a rəham, siya mbak!

¹² Masa ata ma rəham cay na, Yesu aa guzltar a gula aŋga hay, a ləvtar: «Cakalamara siya masa mambəkakaya, kwa kuset kede a da nəsey ḥja tede ba.»

¹³ Gula hay ḥja Yesu a cakalamara siya ḥja pej zlam masa ata ma zəmamara heyey na, a rəhey gadakar kuraw a ray a cew.

¹⁴ Masa ndəhay ma hətmar maaazla masa Yesu ma ka na, aa guzlam, a ləvam: «Fara fara, ndaw kede ara *ndaw ma təla mey ḥja Gazlavay masa ma ləvam zleelze a da sawa a bəla heyey.»

¹⁵ Ama Yesu a səra a da samawa ḥja pamara aa bay ḥja gədaŋ. Maja ḥjene, a mbəkdata, a təpey ḥjada aŋgwa saya, a njey taava aŋga feteđe.

Yesu a daw ta salay da ray dəhwa ḥja Galile

(Matiye 14.22-33; Mark 6.45-52)

¹⁶ Taa kwad a ḥjene, *gula hay ḥja Yesu a bərŋgamawa daa aŋgwa ḥjada mey dəhwa.

¹⁷ Ta', a təpam aa kwambiwal, a diyam a Kapernayum a dey laŋgar ḥja dəhwa ha. Tavad a kərzata daa masa ata fa təŋgam. Ama Yesu ta wusey a cakay ata daa ba aran.

¹⁸ Memed fa key ga. Yam fa cewesley.

¹⁹ Masa gula hay ḥja Yesu a, fa diyam ta kwambiwal, a key kəlemeeter zlam da daa ba maakwaw na, a hətmar Yesu gweegwe ta ata, fa daw ta salay da ray yam a. Da ray ḥjene, mandərzay a katar.

²⁰ Ama Yesu aa guzltar, a ləvtar: «Ara yah, ka da zluram ba!»

²¹ Da ray ḥjene, a wudsam ḥja lamara aa kwambiwal a, ama wure wure ḥjene, kwambiwal a ta wusey sem a rav-zazay aa slam masa ata ma diyam aha.

Ndəhay ga a səpmara Yesu

6:2 6.2 Mt 6.25; Jaŋ 2.23 **6:3 6.3** aŋgwa: Mt 5.1; 15.29; Mk 3.13; 6.46; Lk 22.39 **6:4 6.4** 2.13 * **6:7 6.7** gabal temere cew: Ta mey Gerek a ləvey «deniye» temere cew. Deniye pal na, ara mawurbay ḥja slera ḥja ndaw fa mevrəndey. **6:8 6.8** Andere: 1.40; 12.22; Mt 4.18; Mk 13.3 † **6:9 6.9** pej: Pej kede na, a tamara ta hapa ḥja cek anda daw mezəley «orge» ta mey Nasara. Ara daf ata masa ata ma zəmamara mandaw mandaw. **6:11 6.11** 21.9, 13 **6:14 6.14** Mew 18.15, 18; Jaŋ 1.21; 2.11; 5.46; 7.40; SNM 3.22-23 **6:15 6.15** 5.13; 18.36

22 Peperek e, ndəhay ga ma lamawa ta dey lanjar ŋga dəhwa heyey, a nəkmara na, ara kwambiwal pal daa slam aha daada. Asaya, a sərmara Yesu ta təpey aa kwambiwal a ta gula anja hay daa ba, ama ara gula anja hay taava ata ma təpam aa kwambiwal a ŋga təŋgey a dey lanjar ŋga dəhwa.

23 Ama fa dəba ha, kwambiwal hay mekele a samawa da Tiberiyat, aa slam masa ndəhay ga ma zəmam peŋ masa Bay Mahura ma kar suse a Gazlavay majahayey.

24 Yaw, ndəhay ga heyey, a nəkmara na, ata Yesu ta gula anja hay, ata fetede daa saba. Da ray ŋgene, a təpam kwambiwal hay ma samawa da Tiberiyat heyey, a diyam ŋgada Kapernayum, a səpmara Yesu.

Yesu, anja daf ma vəley heter mendəvey ba

25 Ndəhay ga heyey a təŋgam ta kwambiwal hay a hətfamar Yesu aa ta dey lanjar ŋga dəhwa. Ta', aa cəfdamara, a ləvmar: «Bay ala, ka sawa fedē kaa na, kwara? Ka wuswa ŋga vara?»

26 Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, ka səpmaya na, majahakwar ma hətam maazla masa yah ma ka ba. Ama ka səpmaya na, majahakwar ma zəmam cek haa ka rəham.

27 Ka da səpam ŋga hətey daf ma da nəsey da bəla kede ba. Ama səpam ŋga hətey daf mevəley heter mendəvey ba. Daf mevəley heter mendəvey ba ha na, ara yah, *Bəz ŋga Ndaw ma da vəldakwara, majah Papay, Bay Gazlavay, ta wuzda la ara anja ma vəldiwa gədar a.»

28 Ndəhay a, aa cəfdamara Yesu saya, a ləvmar: «Bay ala, kaa ya da kam sləra ma mbafar a Gazlavay na, wura?»

29 Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Sləra ma mbafar a Gazlavay na, ara mepey ndaw masa anja ma slərdərwa ŋga ndaw anja fara fara.»

30 Aa guzlmara Yesu, a ləvmar: «Kandar maazla masa ala ma da hətmar ta dey ala, amba ya sərmara ara Gazlavay ma slərdakawa, asaya, ya pamaka ŋga ndaw ala fara fara. Kaa ka da kandar maazla ha na, wura?»

31 Zleezle, papan ŋga papa aləkwa hay ta zəmam cek mezəley “man” ‡ la da wuzlah-ley. Mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay, a ləvey: “Ta vəltar cek mezəmey la ma kwiywa ta da vad.”»

32 Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, ma vəlkwar cek mezəmey ma kwiywa ta da vad na, ara *Mawiz ba, amahara Gazlavay Papay ma vəlkwar cek mezəmey masa fara fara ma kwiywa ta da vad.»

33 Ahaw, cek mezəmey masa Gazlavay ma vəldakwara na, ara ndaw ma pawa salay ta da vad. Ara anja ma da vəltar heter mendəvey ba a ndəhay da bəla.»

34 A mbəddamara a Yesu dəba, a ləvmar: «Bay ala, na vəlnadar cek mezəmey a ŋgene mandaw mandaw taw!»

35 Yesu a mbəddatara saya, a ləvtar: «Yah na, daf mevəley heter mendəvey ba. Da ndaw ta sawa la asi adaw na, may fa da car daa saba, asaya, da ndaw ma paya la ŋga ndaw anja fara fara na, yam fa da kar daa saba may.»

36 Ya taa guzlkwar la, ya ləvkwar: “Akwar ma hətmaya la ta dey akwar, amahara təbmara mey adaw ba cəŋga.”

37 Ndəhay tabiya masa Papay ma vəldatiwa na, a samawa la asi adaw. Ndaw ma sawa asi adaw na, ya fa da bəla daa ba,

38 majah ya pawa salay da vad na, ŋga key cek anda yah ma wudey ba, amah ŋga key cek anda Gazlavay, ndaw ma slərdiwa, ma wudey.

6:23 6.23 6.11 6:26 6.26 2.11 6:27 6.27 6.35 6:29 6.29 2.23 ‡ 6:31 6.31 “man”: Ara cek mezəmey masa Gazlavay ma vəldatara ŋgada ndəhay Isryel hay daa masa ata da wuzlah-ley mevey kwakwar məfad. **6:31 6.31** Ps 78.24; Mab 16.4, 31; Jan 6.49 **6:33 6.33** 6.41, 51 **6:34 6.34** 4.15; Mt 6.11 **6:35 6.35** 4.13-14; 6.48-58; 7.37 **6:36 6.36** 16.9; 20.29 **6:37 6.37** 17.2, 24 **6:38 6.38** 4.34; Mt 26.39

39 Gazlavay, ndaw ma slérdiwa, a wudey ndéhay masa aa ma veldatiwa na, yaa zédey kwa pal da wuzlah ata ba. Ama ya da slékdadatérwa daa memécey ta pas masa bélama da ndévey.

40 Cek ma mbafar a Papay na, anja ndéhay tabiya ma sérnaya, yah, Bézey anja, ta ma pamaya ñga ndaw ata fara fara na, ñga hétam heter mendévey ba. Ya da slékdadatérwa daa memécey ta pas masa bélama da ndévey.»

41 Masa Yesu ma lèvey «Yah na, daf ma pawa salay ta da vad» heyey na, *Jewif hay aa ñguram mey da ray a,

42 a lèvam: «Anja na, Yesu, bézey ñga *Jawzef, ba diya? Alékwa fa sérnatakwa ata papaha ta mamaha kaa gwéy na! Kaa aa guzley, a lèvey anja daf ma pawa salay ta da vad na, kwara?»

43 Yesu a mbéddatar, a lèvtar: «Mbékdamara meengurey-mey.

44 Kwa ndaw ma gwa ñga sawa asi adaw ta gédan anja na, daa ba. Si Papay, ndaw ma slérdiwa, ma handérwa. Yaw, ya da slékdadérwa daa memécey ta pas masa bélama da ndévey.

45 Ndéhay ma télamey ñga Gazlavay ta wuzlalam la, a lèvam: “Ara Gazlavay ma daa sérkadata ndéhay tabiya.” Yaw, kwa waawa ma jékey slémay fa Papay, ma téba meesérkedey anja na, a sawa la asi adaw.

46 Sérnara na, kwa ndaw pal ma hétar Papay daa ba, si yah, ndaw ma sawa ta fa anja gwéy.

47 Ya fa lèvkwar fara fara, ndaw ma paya ñga ndaw anja fara fara la na, ta hétay heter mendévey ba cay.

48 Yah na, daf mevéléy heter mendévey ba.

49 Zleezle papañ ñga papakw akwar hay ta zémam cek mezémey la da wuzlah-ley, ama ta ñgene he cépa ta mécam sem céngá.

50 Ama ndaw ma zémam daf ma pawa salay ta da vad na, fa da mécéy daa ba.

51 Yah na, daf mevéléy heter mendévey ba ma pawa salay ta da vad. Da ndaw ma zémey daf a la na, a da njey ñga sérnataw. Daf masa yah ma da veldakwara ha na, ara aslaw ñga vaw adaw. Ya vélida amba ndéhay da bélama hétam heter mendévey ba.»

52 Jewif hay a kam yawa ta gédan da ray mey a kede, aa céfdam vaw da wuzlah ata, a lèvam: «Ndaw aha kede a da veldandakwara aslaw ñga vaw anja ñga zémey na, kwara?»

53 Da ray ñgene, Yesu aa guzltar, a lèvtar: «Ya fa lèvkwar fara fara, da akwar ma zémam aslaw ñga vaw adaw daa ba, asaya, da akwar ma sam mambaz adaw, yah, Béz ñga Ndaw, daa ba na, ñgene, akwar fa da hétam heter mendévey ba daa ba.

54 Ndaw masa fa zémey aslaw ñga vaw adaw ta masa fa sey mambaz adaw na, ta hétay heter mendévey ba cay. Yaw, ya da slékdadérwa daa memécey ta pas masa bélama da ndévey.

55 Maja aslaw ñga vaw adaw na, ara cek mezémey masa fara fara, asaya, mambaz adaw na, ara cek mesey masa fara fara.

56 Ndaw ma zémey aslaw ñga vaw adaw ta ma sey mambaz adaw na, a da njey macémkaya ta yah, yah may, ya da njey macémkaya ta anja.

57 Papay, ndaw ma slérdiwa, aa ta dey, ya njey dasi har anja. Anda kede, ndaw masa fa zémey aslaw ñga vaw adaw na, a da njey dasi har adaw may.

58 Yah na, daf ma pawa salay ta da vad. Daf a ara anda cek mezémey masa papañ ñga papakw akwar hay ma zémamara zleezle ba, maja ta zémamara cek aha la, ta

məcam sem cəŋga. Ama ndaw ma zəma daf masa yah ma da vəldara kede na, a da njey ta dey ɳga sərmataw.»

⁵⁹ Kede he, ara meesərkedey ɳga Yesu daa *way-mewuzey-mey ɳga Gazlavay da Kapernayum.

Mey da ray heter mendəvey ba

⁶⁰ Masa ndəhay a ma cəndamara mey ɳga Yesu la na, ndəhay ga da wuzlah ata masa ma diyam asiya heyey a ləvam: «Mey aŋga ha kede na, aa ta banay ɳga cəney. Ma da gwa ɳga jəkfar sləmay na, wa?»

⁶¹ Ama Yesu ta səra sem ndəhay a faa ɳguram mey da ray mey aŋga ha. Ta', aa guzltar, a ləvtar: «Mey adaw a kede na, fa həbkwar ray daw?»

⁶² Yaw, kaa da wara akwar ma da hətmaya, yah, *Bəz ɳga Ndaw, fa təpey aa slam masa yah ma pawa salay da hwad a na, ka da ləvam kwara?

⁶³ Ara *Mesəfnəy ɳga Gazlavay ma vəltar heter a ndəhay. Ndaw-magədaŋ taava aŋga na, a gwa ɳga njey ta gədaŋ aŋga daada ba. Mey masa yah maa guzldakwara kede na, a sawa ta fa Mesəfnəy ɳga Gazlavay, a vəltar heter a ndəhay.

⁶⁴ Ama ndəhay siya da wuzlah akwar, a təbmara mey adaw a ba.»

Dəga zleezle, Yesu a sərta ndəhay masa ma da təbmara mey aŋga ba, asaya, a səra ndaw ma da vəlda a har masa-gəra aŋga hay ɳga kədsey vagay.

⁶⁵ Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Ara maja ɳgene, yah ma ləvkwar kwa ndaw ma gwa ɳga sawa asi adaw ta gədaŋ aŋga na, daa ba, si Papay ma vəlar cəved ɳga sawa gway.»

⁶⁶ Dəga aŋga maa guzley ɳgene na, ndəhay ga dasi ndəhay ma diyam asi Yesu a, a mbəkdamara, a diyam asiya saba.

⁶⁷ Yesu, ta', aa guzltar a gula aŋga hay kuraw a ray a cew, a ləvtar: «Kaa akwar may, ka wudsam ɳga diyam na, gway daw?»

⁶⁸ *Simajw *Piyer a mbəddara, a ləvar: «Bay ala, ya diyam na, fa wa dəba wa? Mey akah na, a vəley heter mendəvey ba a ndəhay, ba diya?»

⁶⁹ Wure kede, ala ta sərmara cay, ya təbmara, kah na, ndaw ɳga Gazlavay masa aa ma slərdərwa ɳga key sləra aŋga.»

⁷⁰ Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «Ma walakwar, akwar kuraw a ray a cew kede na, ara yah, ba diya? Ama ndaw pal da wuzlah akwar daha na, aŋga gula ɳga *Satan, bay-malula.»

⁷¹ Yesu aa guzley na, da ray Juda, bəzey ɳga Simajw Iskariyawt. Juda ha na, kwa aŋga da wuzlah gula aŋga hay kuraw a ray a cew heyey na, ara aŋga ma da vəlda Yesu a har masa-gəra aŋga hay ɳga kədsey vagay.

7

Mey da ray Yesu ta məlmaha hay

¹ Fa dəba ha, Yesu a pəkey daa hwayak ɳga *Galile. A wudey ɳga daw ɳga pəkey daa hwayak ɳga *Jude ba, maja mahura hay ɳga *Jəwif hay fetede fa səpmara ɳga kədsey vagay.

² Daa ɳgene *gwagway ɳga Way-mekərcey * gweegwe cay.

³ Ta', məlmaha hay aa guzlmər, a ləvmar: «Sləkdey la da Galile fedə, daw aa hwayak ɳga Jude amba ndəhay ma səpmaka a hətmar sləra masa kah ma ka ta dey ata.»

6:62 6.62 SNM 1.9-11 **6:63 6.63** 3.5-8; 2Kwr 3.6 **6:64 6.64** 13.11; 16.9 **6:67 6.67-69** Mt 16.15-20; Mk 1.24

6:71 6.71 12.4 **7:1 7.1** 5.18 * **7:2 7.2** gwagway ɳga Way-mekərcey: Ara gwagway mahura ɳga Jəwif hay. A kamara dar daaŋgafad da Jeruzelem, daa hwayak ɳga Jude. **7:2 7.2** Lev 23.33-34; Mew 16.13-15

⁴ Maja kwa waawa, da a wudey ndəhay tabiya ŋga sərmara na, a bey cek masa aa ma ka fa dey ŋga ndəhay ba. Ka fa key maazla hay mekele mekele anda kede, kata fa mey ŋga ndəhay tabiya amba a sərmaka.»

⁵ Kwa məlmaŋ ŋga Yesu hay a ta ray ata na, fa pamara Yesu a ŋga ndaw ata fara fara daa ba.

⁶ Yesu a mbəddata, a ləvtar: «Pas masa maaya ŋgada yah na, ta wuswa daa ba aran, ama ŋgada akwar na, kwa pas wura wura na, anŋa maaya.»

⁷ Akwar na, ndəhay da bəla fa da hətam cəved ŋga rəsmakwar daa ba, ama yah na, fa rəsmaya, maja ya fa wuzdatərwa cek hay malamba masa ata ma kamata.

⁸ Akwar na, diyam aa gwagway a. Yah na, ya fa da daw daa ba, maja pas adaw ta wuswa daa ba aran.»

⁹ Fa dəba ha masa Yesu maa guzley la anda kede na, ta', a njey da Galile he cəŋga.

Yesu aa sərkadata ndəhay daa gwagway ŋga Way-mekərcey

¹⁰ Masa məlmaŋ ŋga Yesu hay ata sem la aa gwagway heyey na, Yesu ta', a daw aa gwagway a may, ama a səhwéy ta səhwéy, kwa ndaw ma hətar daa ba.

¹¹ Mahura hay ŋga *Jəwif hay a səpmara daa gwagway a, a ləvam: «Ndaw a heyey aa dama?»

¹² Ndəhay ga daa gwagway a faa səkam mey da ray Yesu a, siya hay a ləvam: «Ara ndaw maaya.» Ndəhay siya may, a ləvam: «Kay! Ara ndaw maaya ba, fa betey ndəhay.»

¹³ Kwa ndaw ta gwa ŋgaa guzley da ray Yesu fa mey ŋga ndəhay daa ba, maja a zluram ta mahura hay ŋga Jəwif hay.

¹⁴ Masa gwagway a heyey ta key cay dər məfad' na, Yesu ta', a daw aa *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay, aa sərkadata ndəhay.

¹⁵ Mahura hay ŋga Jəwif hay ma cəndamara mey ŋga Yesu a na, a rəzlam, a ləvam: «Haya! Ndaw a kaa meeme, taa sərkey ŋga sərey mey ŋga Gazlavay daa ba, ama a sərta mey hay a maaya maaya na, kwara?»

¹⁶ Yesu a mbəddata, a ləvtar: «Mey masa yah maa sərkadata a ndəhay kede na, ara mey adaw ba, ama ara mey ŋga Gazlavay, ndaw ma slərdiwa.

¹⁷ Mey masa yah maa sərkadata a ndəhay, da ara mey ŋga Gazlavay, da daa ba, da ara mey adaw na, ndaw ma wudey ŋga key cek ma mbafar a Gazlavay na, a səra la.

¹⁸ Ndaw maa sərkadata ndəhay ta gədaŋ anŋa gway na, a key ŋgene, a səpey amba ndəhay aa həmdamara. Ama ndaw maa sərkadata ndəhay amba ndəhay aa həmdamara ndaw ma slərdərwa na, ŋgene ara ndaw maaya ma mbərzley ba.

¹⁹ Zleezle *Mawiz ta wuzkwar kwakwas hay la ŋga səpey, ba diya? Ama kwa ndaw pal da wuzlah akwar ta səpa kwakwas a ta cəved e daa ba. Kaa ka səpmaya ŋga kədsey vagay na, maja me?»

²⁰ Ndəhay a mbəddamara, a ləvmar: «Kah na, ta malula da ray. Ma wudey ŋga kədka vagay na, wa?»

²¹ Yesu a mbəddata, a ləvtar: «Pas pal daha, ya ta mbəley ndaw la ta *pas meməskey-vaw. Akwar ta rəzlam la ga maja.

²² Wulkam cey, Mawiz ta wuzkwar kwakwas la ŋga *mesley mandawal. Kwakwas ŋga mesley mandawal a, a zley na, fa Mawiz ba, ama dəga fa papaŋ ŋga papakw akwar hay zleezle. Kwa ta pas meməskey-vaw na, akwar fa slam mandawal ŋga bəza hay.

23 Akwar fa slam mandawal njga bəzey kwa ta pas meməskey-vaw amba kwakwas njga Mawiz a zləbey ba. Kaa ka cam mevel a ray adaw majah yah ma mbəley ndaw ta pas meməskey-vaw na, kwara?

24 Ka da wulkam da ray ndaw, ka ləvam anja maaya, da daa ba, anja maaya ba majah akwar ma hətmar ta dey gway na, kəne ba. Ama wulkam maaya maaya da ray cek masa ndaw aha ma ka amba kaa guzlam fara fara ta cəved e.»

Mey da ray ndəhay maa guzlam da ray Kəriste

25 Ndəhay siya da *Jeruzelem aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Kedəfə na, ara ndaw masa ata ma səpmara njga kədsey vagay heyey, ba diya?»

26 Nəkmara, anja faa guzley fa mey njga ndəhay. Kaa aa guzlmara saba kwara? Mahura aləkwa hay ta sərmara la fara fara ara *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala njga ləhdata ndəhay heyey fara daw?

27 Yaw, Kəriste ma da sawa na, ya sərkwa slam masa anja ma sawa da hwad a ba. Ama ndaw kede na, ya sərkwa slam masa anja ma sawa, ba diya?»

28 Daa masa Yesu faa sərkadata ndəhay daa *Way-mekey-kwakwas njga Gazlavay na, aa guzley ta gədanj, a ləvey: «Akwar na, ka sərmaya fara daw? Asaya, ka sərmara slam masa yah ma sawa da hwad a fara fara daw? Ya sawa na, njga ray adaw ba, ama ara ndaw ma slərdiwa. Ndaw a, aa maaya fara fara. Akwar na, ka sərmara ndaw aha ba.

29 Yah na, ya səra ndaw aha, majah ya sawa da cakay a, asaya, ara anja ma slərdiwa.»

30 A səpam cəved amba a kərzamara Yesu, ama kwa ndaw pal ta pafar har daa ba, majah pas anja ta wuswa daa ba aranj.

31 Ta njene he cəpa, ndəhay ga fa təbmara mey anja cənja. Aa guzlam, a ləvam: «*Ndaw masa Gazlavay ma wala njga ləhdata ndəhay ma da sawa na, a key maazla hay ma fəna njga ndaw kede la daw?»

Yesu a ləvey ndəhay fa da hətmar daa saba na, majah me?

32 Mey masa ndəhay maa səkdamara da ray Yesu heyey na, *Fariza hay ta cəndamara sem. Da ray njene, Fariza hay a, ta *bay-ray hay njga ndəhay ma ka kwakwas njga Gazlavay, a sləram ndəhay ma jəda *Way-mekey-kwakwas njga Gazlavay njga kərzamərwa Yesu.

33 Yesu ta', aa guzley, a ləvey: «Ya da njey da cakay akwar da bəla kede na, nekədsey gway. Fa dəba ha, ya da daw a cakay ndaw ma slərdiwa.»

34 Ka səpmaya la, ama akwar fa da hətmaya daa saba, majah ka gwamara njga diyam aa slam masa yah ma da daw a hwad a ba.»

35 Mahura hay njga *Jəwif hay aa cəfsam vaw da wuzlah ata, a ləvam: «A da daw na, ta', ama may ama, amba ya hətkwar saba na! A da daw fa ndəhay aləkwa hay Jəwif hay ma njam da wuzlah Gərek hay daw? A daa sərkadatərwa Gərek hay daw?»

36 Aa guzley, a ləvey: «Ka səpmaya la, ama akwar fa da hətmaya daa saba, majah ka gwamara njga diyam aa slam masa yah ma da daw a hwad a ba.» Mey a kede na, a wudey njga ləvey me?»

Mey da ray Yam ma vəley heter mendəvey ba

37 Dar njga madagway-dakw njga *gwagway njga Way-mekərcəy na, ara dər mahura ma fənta dər hay siya njga gwagway a. Ta pas njene, Yesu a lecəy ta lecəy fa mey njga ndəhay, aa guzley ta gədanj, a ləvey: «Da ndaw Yam fa kar na, njga sawa fa yah njga sey.»

³⁸ Yaw, mawuzlalakaya daa d̄erewel ḥga Gazlavay, a l̄evey: “Ndaw ma paya ḥga ndaw aŋga fara fara la na, yam ma v̄oley heter mend̄evey ba fa vavawa daa mevel aŋga”.

³⁹ Yesu maa guzley anda kede na, da ray *Mesəfn̄ey ḥga Gazlavay. Nd̄ehay masa ma pamara Yesu ḥga ndaw ata fara fara na, a h̄etam Mesəfn̄ey aha la. Daa ḥgene, Yesu ta v̄eld̄erwa Mesəfn̄ey a, a b̄ela daa ba aran̄, maja Yesu ta t̄ep̄ey a vad̄ ḥga njey aa slam aŋga mewedsey daa ba aran̄.

Nd̄ehay a wud̄kam d̄ay da wuzlah ata majā Yesu

⁴⁰ Masa nd̄ehay ma c̄endamara mey ḥga Yesu la na, nd̄ehay siya da wuzlah ata aa guzlam, a l̄evam: «Fara fara, ndaw kede ara *ndaw ma t̄ela mey ḥga Gazlavay ma da sawa heyey.»

⁴¹ Nd̄ehay siya a l̄evam: «Ara *K̄eriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ḥga l̄ehdata nd̄ehay.» Mekele hay saya a l̄evam: «K̄eriste he a da sawa na, daa hwayak ḥga *Galile daw?»

⁴² Mawuzlalakaya daa d̄erewel ḥga Gazlavay a l̄evey: “K̄eriste, ndaw masa Gazlavay ma wala na, a da bawa daa s̄ekway ḥga Bay *Davit, a da yawa da Bet̄lehem, slala masa Bay Davit e ma yawa zleezle da hwad̄ a.”

⁴³ Anda kede, nd̄ehay a, a wud̄kam d̄ay da wuzlah ata majā Yesu.

⁴⁴ Nd̄ehay siya da wuzlah ata a wud̄am ḥga k̄erzamara Yesu, ama kwa ndaw pal ta pafar har daa ba.

Mahura hay ḥga J̄ewif hay a t̄ebmara mey ḥga Yesu ba

⁴⁵ Masa nd̄ehay ma j̄eda *Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay ma v̄ehmawa la na, *bay-ray hay ḥga nd̄ehay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay ta *Fariza hay aa c̄efdamata, a l̄evmatar: «Akwar ma k̄erzam̄erwa daa saba majā me?»

⁴⁶ Nd̄ehay ma j̄eda Way-mekey-kwakwas heyey a mb̄ed̄damatara, a l̄evmatar: «Iŋga menjey ala, ya ta h̄etam ndaw maa guzley maaya anda aŋga daa ba.»

⁴⁷ Fariza hay aa guzlmatar saya, a l̄evmatar: «Yaw, akwar may ta f̄eckwar sem aa c̄eved aŋga ḥgene may daw?»

⁴⁸ Ala Fariza hay na, ala fa t̄ebmara mey ḥga ndaw aha daa ba. Kwa ndaw mahura ḥga *J̄ewif hay pal fa t̄eba mey ḥga ndaw aha daa ba may.

⁴⁹ Nd̄ehay ma t̄ebmara mey aŋga ḥgene na, ara nd̄ehay ma s̄ermara *kwakwas ḥga Mawiz ba, ara nd̄ehay masa Gazlavay ta n̄esta sem.»

⁵⁰ Nikwedem, masa ma daw fa Yesu zleezle heyey na, aŋga da wuzlah Fariza hay a. Ta', a mb̄ed̄datara, a l̄evtar:

⁵¹ «Kwakwas al̄ekwa a v̄oley c̄eved ḥga k̄erzey ndaw anda kede ba. Si ya j̄ekfakwar sl̄emay, ya s̄erkwa cek masa aa ma ka la dagay.»

⁵² Fariza hay siya a mb̄ed̄damara, a l̄evmar: «Kah may, kah ndaw *Galile daw? Jaŋga d̄erewel ḥga Gazlavay amba ka s̄era kwa *ndaw ma t̄ela mey ḥga Gazlavay pal masa ndaw Galile na, daa ba.»

Mey da ray ḥgwas d̄aha ma ley vaw saw da palah

[

⁵³ Fa d̄eba ha, aa wad̄am ray, kwa waawa a daw a way aŋga.

8

¹ Masa *Fariza hay maa wad̄am ray cay na, ta', Yesu a daw aa Aŋgwa ḥga *Awliviye.

² Pep̄erek e, slam b̄en̄-ben̄ na, ta', a v̄ehwa aa *Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay. Nd̄ehay ga a ḥgəcham a cakay a, ta', a njey, aa s̄erkadata.

3 *Ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz ta Fariza hay a handamawa ŋgwas daha fa mey ŋga Yesu a. ŋgwas aha a kərzamərwa fa ley vaw saw da palah. Den! a lacadamara ŋgwas aha a wuzlah ndəhay tabiya,

4 aa guzlm̄ar a Yesu, a ləvmar: «Bay ala, ehe, ŋgwas kede, ya kərzamərwa fa ley vaw saw da palah.

5 Kwakwas ŋga Mawiz a ləvey kwa ŋgwas wura wura ma ley vaw saw da palah anda kede na, si meezekey aŋga ta aŋgwa vagay. Kaa kah na, ka wulkey kwara?»

6 Aa guzlm̄ar a Yesu anda kede na, a wudam a ŋgamar gadaŋ amba a hətam dabaray ŋga dadəffamar mey. Ama Yesu ta', aa cədkwey, a təhwéy cek ta har fa hwiyak.

7 Ndəhay kaa heyey na, faa guzlm̄ar cəŋga, faa guzlm̄ar cəŋga. Ta', Yesu a, a lecey, aa guzltar, a ləvtar: «Da ndaw pal dasi akwar ŋgene manjar mebərey daha na, ŋga ley aŋgwa ha ŋga hazaka teesed cey.»

8 Fa dəba ha, Yesu ta', aa cədkwey saya, a təhwéy cek fa hwiyak saya.

9 Masa ndəhay ma handamərwa ŋgwas heyey ma cəndamara Yesu maa guzley anda kede la na, a səhwam pal pal, ndəhay mahura hay teesed, mendərey Yesu taava aŋga, ŋgwas a malacakaya fa mey aŋga.

10 Yesu ta', a lecey, aa guzlar a ŋgwas a, a ləvar: «Kwakwa, ndəhay ma handamakawa heyey na, ata ama dəba ama? Ndaw pal da wuzlah ata ta hazakaka la daw?»

11 ŋgwas aha a mbəddara, a ləvar: «Daa ba, bay adfaw.» Yesu a ləvar: «Yah may, ya fa da hazakaka daa ba. Daw, ama dəga tasana ka da key mebərey saba.»]

Yesu aa guzley da ray ray aŋga

12 Yesu aa guzltar a ndəhay makustakaya daa Way-mekey-kwakwas heyey saya, a ləvtar: «Ma waſa ſlam da bəla na, ara Yah. Ndaw ma səpya na, fa da pəkey daa ləvanj daa ſaba, ama a da njey daa ſlam-mewefey masa ma vəley heter mendəvey ba.»

13 *Fariza hay aa guzlm̄ar, a ləvmar: «Ka faa guzley da ray akah ta mey akah. Maja ŋgene, mey masa kah maa guzlda ha na, ara mey fara fara ba.»

14 Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «Kwa ya faa guzley da ray adfaw ta mey adfaw na, ama mey masa yah maa guzlda ha, ara mey fara fara. Ara mey fara fara na, maja ya səra ſlam masa yah ma ſawa da hwad' a, asaya, ya səra ſlam masa yah ma da daw a hwad' a may. Ama akwar na, ka sərmara ſlam masa yah ma ſawa da hwad' a ba, ka sərmara ſlam masa yah ma da daw a hwad' a ba may.»

15 Akwar na, ka wulkam da ray ndaw, ka ləvam ndaw kede aŋga maaya, da daa ba, aŋga maaya ba, maja akwar ma hətmar ta dey daada gwāy. Mewulkey akwar ŋgene, ara mewulkey ŋga ndaw-magədaŋ. Ama yah na, yaa guzley da ray ndaw ba.

16 Yaw, da ya taa guzley la da ray ndaw na, a key ŋgene, yaa guzley fara fara, maja ara yah taava adfaw maa guzley da ray ndaw aha ba, ama ala ta Papay, ndaw ma slərdiwa.

17 Mawuzlalakaya daa kwakwas akwar, a ləvey, da ndəhay cew taa guzlam la letek da ray cek na, ara mey fara fara, ba diya?

18 Yah na, ya faa guzley da ray adfaw ta mey adfaw. Papay, ndaw ma slərdiwa faa guzley da ray adfaw may.»

¹⁹ Fariza hay aa cəfdamara, a ləvmar: «Papakw a na, aa dama?» Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «Akwar na, ka sərmaya ba, ka sərmara Papay ba may. Da ka sərmaya na, anja ka sərmara Papay la may.»

²⁰ Yesu aa guzlda mey a kede na, anja manjakaya gweegwe ta slam mecekeley dala daa *Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay. Aa faa sərkadata ndəhay daa Way a, ama kwa ta kərzamara daa ba, maja pas anja ta wuswa daa ba aran.

Yesu a patar lenjesl ḥgada ndəhay ma təbmara mey anja ba

²¹ Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Yah na, ya da daw. Fa dəba ha, ka səpmaya la, ama akwar fa da hətmaya daa saba. Anda kede, ka da məcam ta mebərey da ray. Aa slam masa yah ma da daw na, akwar fa da gwamara ḥga diyam a hwad a daa ba.»

²² Mahura hay ḥga *Jewif hay aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Ndaw aha aa guzley, a ləvey, aa slam masa anja ma da daw na, ya gwakwa ḥga nakwa ba. A ləvey anda kede na, a da kəfa ray anja vagay kwa!»

²³ Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «Akwar na, ndəhay da ray hwayak kede. Ama yah na, ya sawa da gazlavay da vad. Akwar na, ndəhay ḥga bəla kede, ama yah na, ndaw ḥga bəla kede ba.»

²⁴ Maja ḥgene, ya ta ləvkwar la: “Ka da məcam ta mebərey da ray.” Da ka təbmara “Yah na, ara Yah” * ba na, fara fara, ka da məcam ta mebərey da ray.»

²⁵ Aa cəfdamara Yesu, a ləvmar: «Kah na, wa?» Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «Yah na, ndaw masa yah ma wuzdakwara dəga zleezle heyey.»

²⁶ Mey hay ga da ray akwar daha amba yaa guzley da ray a. Anda kede, ya da mbədkwar ray maja mebərey akwar. Fara fara, mey masa yah ma kada a ndəhay na, ara mey masa yah ma cəndərwa fa ndaw ma slərdiwa. Anja na, ndaw maa guzley mey fara fara.»

²⁷ Yesu maa guzley anda kede na, da ray Papaha, Bay Gazlavay. Ama ndəhay a, a cəndamara ba.

²⁸ Maja ḥgene, Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Da masa akwar ma baŋgasamaya, yah, *Bəz ḥga Ndaw cay fa hwadam mazlaŋgalakaya na, daa ḥgene, ka sərmara la “Yah na, ara Yah.” Asaya, ka sərmara la, yah na, ya gwa ḥga key cek taava adaw ba, ama ya kedey na, mey masa Papay maa sərkadiwa.»

²⁹ Ndaw ma slərdiwa na, anja ta yah, ta mbəkdaya taava adaw daa ba. Ya fa key cek mandaw mandaw ma mbafar.»

³⁰ Masa Yesu maa guzley la anda ḥgene na, ndəhay ga a təbmara mey anja.

Beke hay na, wa hay wa?

³¹ Yesu aa guzltar ḥgada *Jewif hay masa ma təbmara mey anja dəba, a ləvtar: «Da akwar ta təbmara mey adaw la, ka mbəkdamara ba na, ḥgene akwar gula adaw hay fara fara.»

³² Anda kede, ka sərmara mey masa fara fara la, mey a, a da pəskakurwa daa beke.»

³³ A mbəddamara, a ləvmar: «Ala na, ndəhay daa səkway ḥga *Abərahəm, kwa ndaw pal dasi ala masa beke na, daa ba səlak! Kaa ka ləvndar mey a, a da pəskandar daa beke na, kwara?»

³⁴ Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, kwa waawa ma key mebərey na, anja beke maja mebərey fa wa.»

³⁵ Nəka, beke na, a sləfmara a wuzlah ndəhay masa da way bay anja ba, ama bəzey ḥga ndaw ḥga way a na, a sləfmara a wuzlah ndəhay da way a.»

^{8:19} ^{8:19} 5.18; 16.3 ^{8:20} ^{8:20} 2.4 ^{8:21} ^{8:21} 8.14 ^{8:23} ^{8:23} 3.31 * ^{8:24} ^{8:24} Yah na, ara Yah: Gazlavay a wuzlar vaw a Mawiz, a ləvar: «Mezəley adaw na, “Yah na, ara Yah”» Nəka Mab 3.14, asaya, nəka Iz 43.10. ^{8:24} ^{8:24} 13.19 ^{8:28} ^{8:28} 3.14; 4.34; 5.18 ^{8:30} ^{8:30} 2.23 ^{8:31} ^{8:31} 14.15; 15.8 ^{8:33} ^{8:33} Mt 3.9; Rm 4.12 ^{8:34} ^{8:34} Rm 6.16, 20; 2Pi 2.19 ^{8:35} ^{8:35} Mab 21.2

36 Anda kede, da ara yah, Bəzey ɳga Gazlavay, ma pəskakwar daa beke na, ka da njam akwar beke hay saba fara fara.

37 Ahaw, ya səra akwar na, ndəhay daa səkway ɳga Abərahām. Ama akwar fa səpmaya ɳga kədsey vagay, maja mey adaw ta mbəzkwar aa mevel daa ba.

38 Yah na, ya kedey mey masa Papay ma wuzdiwa. Akwar na, ka kam cek masa papakw akwar ma kadakwara.»

39 A mbəddamara saya, a ləvmar: «Ala na, ndəhay daa səkway ɳga Abərahām.» Yesu a ləvtar: «Da akwar ndəhay daa səkway ɳga Abərahām na, anja ka kam cek anda anja ma ka la.

40 Ama wure kede, akwar fa səpmaya ɳga kədsey vagay, yah, ndaw masa ma wuzdakwara mey masa yah ma cəndərwa ta sləmay adaw fa Gazlavay. Ya fa ləvkwar, Abərahām na, ta key cek anda akwar ma kamara kaa na, daa ba.

41 Akwar na, akwar fa kam cek anda papakw akwar ma ka.»

A mbəddamara a Yesu, a ləvmar: «Ala na, bəza hay ɳga ndaw mekele ba, Papa ala na, pal, ara Bay Gazlavay.»

42 Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Da Gazlavay ara Papakw akwar na, anja ka wudmaya la, maja ya sawa da cakay a, asaya, yah fede maja anja. Ya sawa na, ɳga ray adaw ba, ama ara anja ma slərdiwa.

43 Kaa ka cəndamara mey adaw ba na, maja me? Ara maja akwar ma gəmam ɳga jəkam sləmay fa mey adaw ba.

44 Anda kede, papakw akwar na, *Sataj, bay-malula. Ka kam cek hay cəpa na, masa ma mbafar a papakw akwar a gway. Dəga daa mezley ɳga bəla na, papakw akwar, bay-malula ha, fa kədta ndəhay vagay. Asaya, a njey daa cəved masa fara fara ba səlak, maja mey masa fara fara fa bawa da mey anja daa ba. Membərzley na, aa da mey anja, maja ara ndaw membərzley. Membərzley tabiya na, a sawa ta fa vəða.

45 Yah na, ya faa guzlkwar mey masa fara fara. Da ray ɳgene, ka təbmara mey adaw ba cənja.

46 Ndaw pal da wuzlah akwar ma gwa ɳga ləvyə ya ta key mebərey la na, wa? Kaa da ya faa guzlkwar mey masa fara fara na, ka təbmara ba, maja me?

47 Ndaw ma ləvey Gazlavay ara Papaha na, a jəkfar sləmay fa Gazlavay a. Ama akwar na, bəza hay ɳga Gazlavay ba. Ara maja ɳgene, akwar ma jəkam sləmay fa mey anja ba may.»

Yesu a fəna Abərahām na, kwara?

48 *Jəwif hay a mbəddamara a Yesu, a ləvmar: «Ala maa guzlmaka, ya ləvam kah, ndaw *Samari ɳga tede, kah ta malula da ray heyey na, ara anja fara.»

49 Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Kay, malula da ray adaw daa ba, ama a key ya həslar ray a Papay. Akwar na, ka gəmam ɳga həslmaya ray ba.

50 Kaazla yah ta ray adaw, ya fa wudey ndaw ɳga həslyə ray daa ba, ama ndaw pal dahan, a həslyə ray la, ara anja ma da dəsla mey a.

51 Ya fa ləvkwar fara fara, ndaw ma cənya mey na, fa da məcey daa ba ɳga sərmataw.»

52 Jəwif hay heyey a mbəddamara, a ləvmar: «Wure kede, ya ta sərmara cay, kah na, ta malula da ray fara, maja *Abərahām ta məcey sem, ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay ta məcam sem may. Kaa kah na, ka ləvey: “Ndaw ma cənya mey na, fa da məcey daa ba ɳga sərmataw” na, kwara?»

⁵³ Abərahəm, papaŋ ɳga papa ala hay mal!, ta məcey sem. Kaa kah na, ka fəna Abərahəm a daw? Asaya, ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay may ta məcam sem. Kaa ka pa ray akah na, ɳga wa may wa?»

⁵⁴ Yesu a mbəd̄datara, a ləvtar: «Da ya fa həsley ray na, mehəsley-ray adaw a, ara cek ɳga tede. Ma həslyə ray na, ara Papay, ndaw masa akwar ma ləvam: “Ara Gazlavay ala” heyey.

⁵⁵ Ama ka sərmara ndaw a ba, si yah pal ma səra. Da ya ləvey ya səra ba na, ɳgene yah, ndaw membərzley anda akwar. Ama yah na, ya səra ndaw aha, asaya, ya fa jəkfar sləmay, ya fa təba mey anga.

⁵⁶ Abərahəm, papaŋ ɳga papakw akwar, taa səmey la ga maja a wulkey a hətar masawa adaw la a bəla. Ahaw, ta hətar la, taa səmey la maja.»

⁵⁷ Da ray ɳgene, Jəwif hay aa guzlmər, a ləvmar: «Mevey akah a wusa kwakwar zlam ba kaa gway na, ka hətərwa Abərahəm a na, dama?»

⁵⁸ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, dəga Abərahəm ta yawa daa ba aran na, “Yah na, ara Yah.”»

⁵⁹ Da ray ɳgene, mahura hay ɳga Jəwif hay aa kwalam anǵwa ɳgaa zekey Yesu a vagay. Ama Yesu ta’, a bey, a bawa la daa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay.

9

Yesu a wurey dey ɳga ndaw-wulaf

¹ Pas pal daha, Yesu fa pəkey daa berney ɳga *Jeruzelem. Fetedə, a hətey ndaw dahan. Ndaw aha, anǵa wulaf dəga ɳga mayawa anǵa.

² Gula hay ɳga Yesu aa cəfd̄amara Yesu a, a ləvmar: «Bay ala, ndaw kede a yawa, anǵa wulaf na, maja me? Ara maja mebərey anǵa daw? Da daa ba, maja mebərey ɳga ata papaha ta mamaha daw?»

³ Yesu a mbəd̄datara, a ləvtar: «Ara maja mebərey anǵa ba, asaya, ara maja mebərey ɳga ata papaha ta mamaha ba may. Ndaw aha, anǵa wulaf na, ara amba Gazlavay a ka sləra anǵa da ray a.»

⁴ Pas, aa daha dəgəy kaa na, maaya na, ya kakwa sləra ɳga ndaw ma slərdiwa, ba na, ya da hətkwa har saba, maja tavad' fa da key, kwa ndaw fa da gwa ɳga ka sləra ha daa saba.

⁵ Daa masa yah da bəla kede na, ara yah ma waſa bəla ha.»

⁶ Fa dəba ha, anǵa maa guzley la anda kede na, tef! a təfey meesleb a hwayak, ta’, a dəy hahay ta meesleb e, a kwarara fa dey ɳga ndaw-wulaf heyey,

⁷ a ləvar: «Daw ta pərarawa dey daa wurak ɳga yam ɳga Siləwe.» (Siləwe he a wudey ɳga ləvey «ndaw-meslərey.») Ta’, ndaw-wulaf heyey a daw a pərarawa dey daa wurak a, a vəhwə na, a hətar dey dəba.

⁸ Meseembew anǵa hay ta ndəhay ma hətmar maamandaw fa rəkey heyey na, a hətmar anǵa fa hətar dey dəba, a ləvam: «Kede na, ara ndaw ma rəkey maamandaw fede heyey, ba diya?»

⁹ Ndəhay siya a ləvam: «Ahaw, ara anǵa.» Siya hay may a ləvam: «Ara anǵa ba, ara ndaw ma lawa cəla.» Ndaw a, a ləvtar: «Ahaw, ara yah, ndaw-wulaf heyey.»

¹⁰ Ta’, ndəhay a, aa cəfd̄amara, a ləvmar: «Kaa, dey akah a wurey kwara?»

¹¹ Ndaw a, a mbəd̄datara, a ləvtar: «Ndaw mezəley Yesu dahan, ta’, a dəy hahay, a kwarayawa fa dey adaw, fa dəba ha, a ləvya ɳga daw ɳga pərarawa dey daa wurak ɳga yam ɳga Siləwe. Da ray ɳgene, ta’, ya daw. Masa yah ma pərarawa cay na, ya hətar dey dəba.»

¹² Ndəhay a, aa cəfdamara, a ləvam: «Ndaw aha, anga dama?» A ləvtar: «Ya səra ba.»

¹³ Ta', a handamara ndaw masa Yesu ma wurara dey heyey fa *Fariza hay,

¹⁴ maja Yesu a dey hahay, a wurara dey ɳga ndaw a na, ta *pas meməskey-vaw.

¹⁵ Fa dəba ha, Fariza hay a, aa cəfdamara ndaw aha saya, a ləvmar: «Haa ka hətar dey anda kede na, ndaw aha, a kada na, kwara?» A ləvtar: «A kwarayawa hahay fa dey. Ta', ya pəra dey a, cay, ta', ya hətar dey dəba.»

¹⁶ Ndəhay siya da wuzlah Fariza hay a, a kam yawa da wuzlah ata. Siya hay a ləvam: «Ndaw ma key cek anda kede na, ara Gazlavay ma slərdərwa ba, maja a key sləra ta pas meməskey-vaw, ara cek masa kwakwas aləkwa ma təka sem, ba diya?» Siya hay a ləvam saya: «Ndaw ta mebərey da ray na, a gwa ɳga key maazlə anda kede daw?» Anda kede, a kam yawa ga haa a wudkam day da wuzlah ata.

¹⁷ Fa dəba ha, ta', aa cəfdamara ndaw masa Yesu ma wurara dey heyey saya, a ləvmar: «Kaa kah may, ka da ləvey da ray ndaw ma wulkawa dey kede na, kwara?» A mbəd̄datara, a ləvtar: «Yah na, ya ləvey ara *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay.»

¹⁸⁻¹⁹ Ndaw aha a yawa anja wulaf, ama wure kede dey anja ta wurey sem na, mahura hay ɳga *Jəwif hay a təbmara mey a ba, si ata maa cəfdamata ata papaha ta mamaha la dəgəy. Ta', a zəlmətərwa, a ləvmatar: «Kede na, ara bəzey akwar daw? A yawa na, fara fara anja wulaf daw? Yaw, kaa wure kede anja fa hətar dey na, kwara?»

²⁰ A mbəd̄damatara, a ləvmatar: «Fara fara, ya sərmara ara bəzey ala, a yawa na, anja wulaf.

²¹ Ama ya sərmara cek ma key ta anja ba, asaya, ya sərmara ndaw ma wurara dey kede ba may. Cacəfdamara anja ray anja, ara bəzey saya daw? A gwa ɳga wuzdakwara.»

²² Ata papaha ta mamaha aa guzlam anda kede na, maja fa zluram ta mahura hay ɳga Jəwif hay masa da wuzlah Fariza hay heyey. Mahura hay a, ta cəmam day ata sem, a ləvam kwa waawa ma pa Yesu la ɳga *ndaw masa Gazlavay ma wala ɳga ləhdata ndəhay na, ɳgene a badamara ndaw aha daa *way-mewuzey-mey ɳga Gazlavay.

²³ Ara maja ɳgene, ata papaha ta mamaha heyey maa guzlam, ma ləvam: «Ara bəzey saba, cacəfdamara taw!»

²⁴ Fariza hay a, a zəlmərwa ndaw masa Yesu ma wurara dey heyey saya, a ləvmar: «Wuzdandara fara fara ta mezəley ɳga Gazlavay, maja ala na, ya sərmara ndaw ma wulkawa dey kede, ara ndaw ta mebərey.»

²⁵ A mbəd̄datara, a ləvtar: «Ayəwa, da aa ta mebərey, da aa ta mebərey daa ba na, ya səra ba. Ama yah ma sərey na, cek pal. Zleelə na, yah wulaf, ama wure kede, dey adaw ta wurey cay, ya fa hətar dey dəba.»

²⁶ Ndəhay a, a ləvmar saya: «Kaa ndaw aha na, a kaka me? A wulkawa dey a na, kwara?»

²⁷ A mbəd̄datara, a ləvtar: «Yah ma wuzdakwara cay, ama ka wudam ɳga jəkfamaya sləmay ba. Kaa ka wudam ya wuzdakwara saya na, kwara? Ayəwa, da ka wudam ɳga key gula anja hay may kwa?»

²⁸ Da ray ɳgene, a cədmara ndaw aha, a ləvam: «Hey! Gula anja na, kah! Ala na, gula hay ɳga *Mawiz.»

²⁹ Ala na, ya sərmara Gazlavay taa guzlar la a Mawiz, ama ndaw kede na, ya sərmara a sawa dama, ba.»

³⁰ Ndaw a, a mbəd̄datara, a ləvtar: «Aayaa! Akwar ta rəzlmaya sem, maja ka sərmara ndaw a, a sawa na, dama ba. Kaa, anja na, ta wuryawa dey adaw sem!

³¹ Ya sərkwa ndəhay ta mebərey na, Gazlavay a jəkfatar sləmay ba. Ama da ndaw a nar ray a Gazlavay, a kar cek anda aa ma wudey na, ɻgene, a jəkfar sləmay la.

³² Dəga ɻga menjey aləkwa na, ya ta cənkwa ndaw ma wurey dey ɻga ndaw ma yawa, an̄ga wulaf la daw?

³³ Da ndaw aha, ara Gazlavay ma slərdərwa ba na, a gwa ɻga key cek anda kede ba.»

³⁴ A mbəddamara, a ləvmar: «Kah na, ndaw ta mebərey fara fara dəga ɻga mayawa akah, kaa ka wudey ɻgaa sərkadandar cek may daw?» Da ray ɻgene, ta', a badamara daa way-mewuzey-mey ɻga Gazlavay.

³⁵ Yesu a cənda na, ta badamara ndaw masa an̄ga ma wurara dey heyey sem. Ta', a daw a hətfar, a ləvar: «Kah ma pa *Bəz ɻga Ndaw la ɻga ndaw akah fara fara daw?»

³⁶ Ndaw a, a mbəddara, a ləvar: «Bəz ɻga Ndaw na, ara wa, Bay Mahura? Wuzdiwa cey, amba ya pa ɻga ndaw adaw fara fara na!»

³⁷ Yesu a ləvar: «Ka fa hətar ndaw aha ta dey akah, ara yah, ndaw maa guzlka kede!»

³⁸ Ndaw aha, a ləvar: «Ya paka ɻga ndaw adaw fara fara, Bay Mahura!» Ta', ndaw aha a regedey fa mey an̄ga.

Yesu a wata wulaf hay ta ndəhay ta mebərey

³⁹ Yesu aa guzley ta mey-men̄gey dəba, a ləvey: «Ya sawa a bəla kede ɻga wuzdatara a ndəhay na, wulaf hay a da hətmar dey, ndəhay ma hətmar dey may, a da təram wulaf hay.»

⁴⁰ Ndəhay *Fariza hay siya masa da cakay a, a cəndamara Yesu maa guzley anda kede na, ta', aa cəfdamara, a ləvmar: «Kaa, ala na, wulaf hay may daw?»

⁴¹ Yesu a mbəddatara, ləvtar: «Da akwar ndəhay wulaf hay na, ɻgene fara fara akwar ta mebərey daa ba. Ama wure kede, ka ləvam akwar fa hətmar dey, maja ɻgene, ka da njam ta mebərey da ray.»

10

Mey-men̄gey ta ndaw-mecəkwer

¹ Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, ndaw ma mbəzey a gezləj təbaŋ hay taa mey-mbew ba, ama a mbəzey ta ray-way na, ndaw a ɻgene ara ndaw-mayal ma sla d̄ay ɻga ndaw.

² Ama ndaw ma mbəzey a gezləj təbaŋ hay taa mey-mbew na, ndaw a ɻgene ara mecəkwer * ɻga təbaŋ hay a.

³ Ndaw ma jədta təbaŋ hay ta tavad a wurara mey-mbew ɻgada mecəkwer e, asaya, təbaŋ an̄ga hay, a cəndamara d̄ay an̄ga. A zəlta təbaŋ hay a pal pal ta mezəley ata, a badatərwa a palah.

⁴ Masa ta badatərwa cəpa cay na, mecəkwer e, a kəzley fa mey ata, təbaŋ hay a, a səpmar wurzay maja a sərmara d̄ay an̄ga.

⁵ Anda kede, da ara ndaw mekele na, təbaŋ hay a fa da səpmara daa ba səlak, ama a da hwam ta ndaw aha maja a sərmara d̄ay an̄ga ba.»

⁶ Yesu aa guzltar ta mey-men̄gey anda kede, ama ndəhay a cəndamara mabara ɻga mey a ba.

Yesu a ləvey, an̄ga ndaw-mecəkwer maaya

⁷ Yesu aa guzley saya, a ləvey: «Ya fa ləvkwar fara fara, yah na, mey-slam ɻga təbaŋ hay.»

8 Ndəhay tabiya ma samawa teesed da ray adaw [†] ma mbəzam a gezlenj təbañ hay a na, ara mayal hay ma bəzla ndəhay. Ama təbañ hay a, ta cənmatar mey daa ba.

9 Yah na, mey-slam. Da ndaw a mbəzwa ta fa yah na, ya ləhda. Ndaw a, a gwa a mbəzey, a bawa ta mandərzay ba. Asaya a gwa ŋga hətəy cek mezəmey.

10 Ndaw-mayal a sawa na, ŋga leley, ŋga kədəy ndaw vagay, asaya, ŋgaa zədəy ndaw. Ama yah na, ya ta sawa la a bəla amba ndəhay a hətam heter mendəvey ba ma fəna ma fəna.

11 «Yah na, ndaw-mecəkwer maaya. Ndaw-mecəkwer maaya na, a vəlda ray aŋga majə təbañ aŋga hay.

12 Ndaw ma səkərey majə dala daada gway na, ara ndaw-mecəkwer fara fara ba. Təbañ hay masa aŋga ma səkərata na, ara ŋga aŋga hay ba. Da ndaw aha a hətar gədəy-ley fa sawa ŋgada fa təbañ hay a na, a hway, a mbəkdata. Anda kede, gədəy-ley a kərzey təbañ hay a, siya hay, a kwakwacam ray.

13 Ndaw ma səkərey majə dala, ma hway, ma mbəkdata təbañ hay na, aa fa wulkey fa təbañ hay a daa ba.

14 «Yah na, ndaw-mecəkwer maaya. Ya sərta təbañ adaw hay, təbañ adaw hay may a sərmaya,

15 anda Papay ma sərya, yah may, ya səra Papay. Ya vəlda ray adaw majə təbañ adaw hay.

16 Səkway ŋga təbañ adaw hay mekele daha [‡], ama ata da wuzlah təbañ hay kede daa ba. Si ya handatərwa a wuzlah kede hay may, amba a cəndamara dəy adaw. A da cəmam ta təbañ hay a kede, a da njam daa slam a, dasi har ŋga ndaw-mecəkwer pal.

17 «Papay fa wudya majə ya da vəlda ray adaw ŋga məcey, amba fa dəba ha, ya sləkdawa daa meməcey.

18 Kwa ndaw ma gwa ŋgaa zədəda ray adaw na, daa ba, si yah ma təba ŋga vəlda ray adaw ŋga məcey. Ya gwa ŋga vəlda ray adaw ŋga məcey, asaya, ya gwa ŋga hətar aa slam a. Kede na, ara cek masa Papay ma ləvya ŋga key.»

19 Masa Yesu maa guzley la anda kede na, *Jəwif hay a kam yawa da wuzlah ata saya.

20 Ndəhay ga da wuzlah ata a ləvam: «Aŋga ta cek da ray, aŋga malula. Ka jəkam sləmay fa mey aŋga na, majə me?»

21 Ndəhay siya a ləvam: «Ndaw ta cek da ray na, aa guzley anda kede ba. Malula na, a gwa ŋga wurey dey ŋga ndaw-wulaf daw?»

Mey da ray Jəwif hay ma rəsmara Yesu saya

22 Fa mevey a, fa mevey a, *Jəwif hay fa kam gwagway ŋga sərfedey mewurey *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay da *Jeruzelem. Daa ŋgene, gwagway a ta wuswa cay saya. Ara ta kiya memed.

23 Yesu fa pəkey dasi balak masa ata ma zəlmara Balak ŋga *Salamaŋw daa Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay a.

[†] **10:8 10.8** Ndəhay tabiya ma samawa teesed da ray adaw: Yesu aa guzley fede na, da ray ndəhay ma təla mey ŋga Gazlavay ba. Ama aa guzley da ray ndəhay ma pamara ray ata ŋga Kəriste, ndaw ma da ləhdata ndəhay daa mebərey. **10:8 10.8** Jer 23.1-2; Ez 34.2-3 **10:9 10.9** 14.6; Ps 23.2; Ez 34.14 **10:11 10.11** ndaw-mecəkwer maaya: Ps 23.1; Ez 34.11-16; Jer 23.3; Mt 18.12-14; Heb 13.20; CWJ 7.1; **a vəlda ray aŋga:** 15.13; Rm 5.8; 1Jn 3.16

10:12 10.12 SNM 20.29 **10:14 10.14** 10.27; 2Tm 2.19 **10:15 10.15** Mt 11.27 [‡] **10:16 10.16** Səkway ŋga təbañ adaw hay mekele daha: Yesu aa guzley da ray ndəhay masa Jəwif hay ba hay ma da təbmara mey aŋga.

10:16 10.16 11.52; Iz 56.8; Ez 34.23-24; 1Pi 2.25 **10:17 10.17** 3.35; 5.18 **10:18 10.18** 4.34 **10:19 10.19** 9.16
10:20 10.20 8.48 **10:23 10.23** SNM 3.11

24 Fetede, Jəwif hay a zlərmər ray, a ləvmar: «Ka fa həbndar ray kalah kaa na, haa ta vara? Da kah *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ɳga ləhdata ndəhay heyey na, kadandara la fara fara gway taw!»

25 Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Ya ta kadakwara cay, ama akwar ma təbmara daa ba. Maazla hay tabiya masa yah ma kata na, ara ta gədanj ɳga Papay. Maazla hay a fa wuzda mey da ray adaw.

26 Ama akwar na, ka təbmara ba maja akwar da wuzlah ndəhay adaw hay ba.

27 Ndəhay adaw hay a na, ata anda təbañ hay, a sərmara ɔ̄day adaw, ya sərta pal pal. Da ya fa daw na, ata fa səpmaya wurzay.

28 Ya da vəltar heter mendəvey ba, fa daa zədəm daa ba ɳga sərmataw. Kwa ndaw ma da gwa ɳga pərslata dasi har adaw na, daa ba.

29 Papay, ndaw ma vəldatiwa na, a fənta cek hay tabiya. Anda kede, kwa ndaw fa da gwa ɳga pərslata dasi har ɳga Papay na, daa ba may.

30 Ala ta Papay na, sləra ala letek.»

31 Jəwif hay aa kwalam anjwa saya amba aa zakamara Yesu vagay.

32 Ama Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Ya ta key maazla hay maaya la ga fa mey akwar ta gədanj ɳga Papay. Kaa ka daa zakamaya ta anjwa vagay na, maja maazla wura?»

33 Jəwif hay a, a mbəddamara, a ləvmar: «Ya ta wudam ɳgaa zakamaka ta anjwa vagay maja maazla maaya masa kah ma ka na, daa ba. Ama ya wudam ɳgaa zakamaka na, maja kah ma cəda Gazlavay. Asaya, kah na, ndaw-magədanj ɳga tede gway na, kaa ka pa ray akah ɳga Gazlavay na, kwara?»

34 Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Daa kwakwas akwar mawuzlalakaya, Gazlavay a ləvey: "Akwar na, gazlavay hay."

35 Ya fa sərkwa mey mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay na, meevesey anja daa ba, ba diya? Daa dərewel ɳga Gazlavay a zəlam gazlavay hay na, ndəhay masa Gazlavay maa guzltar.

36 Yah na, Papay ta walaya la, ta slərdiwa la a bəla. Ya ta ləvey la, yah na, Bəzey ɳga Gazlavay, ama ka ləvam a key ya cəda Gazlavay a. Kaa, kaa guzlam anda kede na, kwara?

37 Da ya fa kata sləra hay masa Papay ma vəldatiwa daa ba na, ɳgene akwar fa da təbmara mey adaw daa ba.

38 Ama da ya fa kata, ka təbmara ba cənja na, təbmara mey adaw maja maazla hay masa yah ma kata tarah taw, amba ka sərmara maaya maaya Papay aa ta yah, yah may, yah ta Papay.»

39 Mahura hay ɳga Jəwif hay a səpam cəved ɳga kərzamara Yesu saya. Ama Yesu ta ləhfatar sem.

40 Yesu ta', a zlən̄gey a dey-wayam ɳga Jurdeñ saya, aa slam masa *Jan-Baptis ma zlar ɳga katar *baptem a ndəhay da hwad a heyey. Ta', a njey fetede dər ga.

41 Ndəhay ga a samawa a cakay a, aa guzlam da ray a, a ləvam: «Jan-Baptis na, ta key maazla kwa dey pal daa ba, ama mey masa aa maa guzlda da ray ndaw aha kede na, ara mey fara fara, memberzley da hwad a daa ba.»

42 Anda kede, ndəhay ga fetede a pamara Yesu ɳga ndaw ata fara fara.

11

Yesu, a sləkədərwa Lazar daa meməcəy

10:24 10.24 Lk 22.67 **10:25 10.25** 5.36 **10:26 10.26** 16.9 **10:27 10.27** 8.47; 10.3, 14 **10:28 10.28** 5.24;
6.39 **10:30 10.30** 5.18; 17.21 **10:31 10.31** 11.8 **10:33 10.33** Lev 24.16; Mt 26.65 **10:34 10.34** Ps 82.6
10:36 10.36 1.34 **10:38 10.38** 10.25 **10:39 10.39** 7.30; 8.20 **10:40 10.40** 1.28 **10:41 10.41** 1.29-34; 3.27-28
10:42 10.42 2.23

¹⁻² Ndaw da slala Betani daha mezoley Lazar. Dam-mamaha hay cew daha, ara ata Marta ta *Mari. Mari a na, ara ŋgwas masa ma wucar børdey fa salay ŋga Bay Mahura Yesu, ma takwada ta eŋgwec ŋga ray aŋga heyey. Pas pal daha, vaw a car a Lazar.

³ Dam-mamaha hay a, ta', a sləram ndaw fa Yesu ŋga ləvmar: «Bay adaw, jam akah masa kah ma wudfa kalah heyey na, aa maaya daa ba.»

⁴ Yesu ma cənda mey a la na, ta', a ləvtar a gula aŋga hay: «Macay ŋga Lazar a na, fa da kədə daa ba. Ama a key amba a wuzzərwa gədaŋ ŋga Bay Gazlavay, asaya, amba ndəhay a həslmaya ray, yah, Bəzey aŋga.»

⁵ Yesu na, a wudfa ata Marta ta Mari lej Lazar a kalah.

⁶ Ama, masa aa ma cənda Lazar aa daa macay na, ta ŋgene he cəpa, aa manjakaya daa slam aha cəŋga haa dər cew.

⁷ Fa dəba ha, ta', a ləvtar a gula aŋga hay: «Vəhkwa aa hwayak ŋga *Jude.»

⁸ Gula aŋga hay a, a mbəddamara, a ləvmar: «Kay! Bay ala, daa dər hay a kede na, *Jəwif hay siya fetede fa səpmaka ŋgaa zekey ta aŋgwa vagay, ba diya? Kaa ka wudey ya vəhkwa a Jude saya na, kwara?»

⁹ Yesu a ləvtar: «Daa mevərndey pal na, bərey kuraw a ray a cew, ba diya? Fara fara, da ndaw a pəkey taa pas na, a hətar dey maaya maaya, a tədəy ba, maja slam fa wedey.

¹⁰ Yaw, da ndaw a pəkey ta tavad na, a tədəy maja ləvanj.»

¹¹ Masa aŋga maa guzley anda kede na, ta', a ləvtar saya: «Jam aləkwa Lazar ta ney sem aa dər, ama ya daw la ŋga sləkdfadərwa.»

¹² Gula aŋga hay a, a mbəddamara, a ləvmar: «Bay ala, da a key a ney aa dər na, a sləkdfey la.»

¹³ Fara fara, Yesu a wudey ŋga ləvtar na, Lazar ta məcəy sem, ama gula aŋga hay a, a cəndamara na, anda ara dər fara gway.

¹⁴ Ta', Yesu a kadatara mabara ŋga mey a dəba, a ləvtar: «Lazar ta məcəy sem.

¹⁵ Ya faa səmey maja yah ma daw fa Lazar a daa ba aran. Wure kede amba ka təbmara mey adaw na, nakwa la fa vəda.»

¹⁶ Anda kede, *Tuma masa ata ma zəlmara Didim * a ləvtar a gula hay siya: «Nakwa la, aləkwa may, amba ya məckurwa bama ta Bay aləkwa.»

Mey da ray Yesu, ndaw ma vəley heter mendəvey ba

¹⁷ Masa Yesu ma wusey cay a Betani heyey na, a cənda Lazar ta key dər məfad cay daa cəvay.

¹⁸⁻¹⁹ Ndəhay *Jəwif hay ga ta samawa la da *Jeruzelem aa vagay a, maja slala Betani ta Jeruzelem na, ata gweegwe, a key kəlemeeter maakar gway. A samawa ŋga camatar har ŋgada ata Marta ta *Mari maja vagay ŋga məlma ata ha.

²⁰ Masa Marta ma cənda Yesu fa sawa na, ta', a hway ŋga cadərwa ray. Mari na, manjakaya da way.

²¹ Marta a ləvar a Yesu a: «Bay Mahura, da kah ma sawa la fiyaw na, anja məlma adaw fa da məcəy daa ba.

²² Ta ŋgene he cəpa, ya səra, kwa wure kede cek masa kah maa cəfdəy fa Gazlavay na, a vəldakawa la.»

²³ Ta', Yesu a mbəddara, a ləvar: «Məlmakw a na, a sləkdfawa la daa meməcəy.»

²⁴ Marta a ləvar: «Ahaw, ya səra na, a sləkdfawa la ta pas mendəvey ŋga bəla, masa ndəhay tabiya ma da sləkdfamawa daa meməcəy.»

²⁵ Ta', Yesu a mbəddara, a ləvar: «Yah, ray adaw na, ya sləkdatərwa ndəhay daa meməcey, asaya, ya vəltar heter mendəvey ba. Ndaw ma paya ɳga ndaw anja fara fara na, kwa a məcey na, a sləkdawa la daa meməcey a.

²⁶ Asaya, ndaw ma hətey heter mendəvey ba ha maja aa ma paya ɳga ndaw anja fara fara na, fa da məcey daa ba ɳga sərmataw. Ka wulkey da ray Mey a kede na, kwara? Ka təba mey a, aa mevel akah daw?»

²⁷ Marta a mbəddara, a ləvar: «Ahaw, Bay Mahura, ya təba. Ya səra kah na, *ndaw masa Gazlavay ma wala ɳga ləhdata ndəhay. Kah na, Bəzey ɳga Gazlavay, ndaw masa aa ma ləvey a sawa la a bəla heyey.»

Yesu, a təway maja Lazar

²⁸ Masa Marta maa guzley la anda kede na, ta', a vəhey a way. Aa səkar mey a *Mari, a ləvar: «Bay Mahura ta sawa la, faa cəfdaka.»

²⁹ Mari a cənda na, ta', a sləkdey wure ɳgene, a daw fa Yesu,

³⁰ maja Yesu a na, ta wusey a slala ha daa ba aran, ama anja daa slam masa Marta ma cadərwa ray heyey cənja.

³¹ *Jəwif hay ma samawa ɳga camar har a Mari heyey, a nəkmara na, Mari ta sləkdawa sem da way, a bawa fiyaw. A wulkam na, Mari a, a daw a mey cəvay ɳga təwawa. Ta', a səpmar wurzay.

³² Mari a wusey aa slam masa Yesu aa da hwad a. Anja ma hətar Yesu a na, ta', a tədey asi salay anja, a ləvar: «Bay Mahura, da kah ma sawa la fiyaw na, anja məlma adaw fa da məcey daa ba.»

³³ Yesu a nəka na, ata Mari ta Jəwif hay da cakay a heyey, fa təwam. Da ray ɳgene, mevel ɳga Yesu a kudferey,

³⁴ aa cəfdata, a ləvtar: «Ka jəhmara vagay a na, dama?» A mbəddamara, a ləvmar: «Bay Mahura, sawa, nəka taw!»

³⁵ Yesu ta', a təway.

³⁶ Jəwif hay a, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Nəkmara cey, fa təway, a wuda Lazar a kalah!»

³⁷ Ama siya hay da wuzlah ata a ləvam: «Anja ma wurara dey ɳga ndaw-wulaf heyey na, kaa a gwa ɳga təka meməcey ɳga Lazar a ba daw?»

Yesu, a sləkdatərwa Lazar daa meməcey

³⁸ Fa dəba ha, mevel ɳga Yesu a kudferey saya, ta', a daw a mey cəvay heyey. Cəvay a na, ara vəged maavərkawaya daa anqwa mahura, beeler da mey a.

³⁹ Yesu a ləvtar: «Gədbalamara beeler da mey a.» Marta, dam-mamanj ɳga ndaw maməckaya ha, a mbəddara a Yesu, a ləvar: «Bay Mahura, a da zafandakwar, maja ta key dar məfad cay daa cəvay.»

⁴⁰ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ya ta ləvka daa ba daw? Da kah ma təba mey adaw la na, ka hətar gədanj ɳga Gazlavay la.»

⁴¹ Fa dəba ha, ta', a gədbalamara beeler heyey dəba. Yesu a banğada dey a vad, a ləvey: «Papay, ya kaka suse maja kah ma jəkfaya sləmay.

⁴² Ya səra ka fa jəkfaya sləmay mandaw mandaw, ama yaa guzley anda kede na, amba ndəhay da cakay adaw kede a təbmara ara kah ma slərdiwa a bəla.»

⁴³ Masa Yesu maa guzley la anda kede na, ta', a wudey ta gədanj, a ləvey: «Lazar, bawa!»

⁴⁴ Lazar ndaw maməckaya heyey pat! a bawa, har ta salay majəwtakaya ta masлага, yaw, dey anja may masərtakaya ta zana. Yesu a ləvtar a ndəhay: «Pəskamara, mbəkdamara ɳga daw.»

*A wudam ñga kədmara Yesu vagay
(Matiye 26.1-5; Mark 14.1, 2; Luk 22.1, 2)*

45 *Jewif hay tabiya ma samawa ñga camar har a *Mari heyey ta hətmar maazla masa Yesu ma ka la. Siya hay da wuzlah ata a pamara Yesu ñga ndaw ata fara fara.

46 Ama ndəhay siya na, a diyam fa *Fariza hay, a kadamatara cek masa Yesu ma ka.

47 Masa ata ma cəndamara cay na, ta', *bay-ray hay ñga ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay ta Fariza hay a zəlmatərwa mahura hay masa ma sła yawa ñga Jəwif hay ñga kusey da ray mey a, a ləvmatar: «Ndaw a fa key maazla kalah kaa na, ya da kakwa na, kwara?»

48 Da mbak! ya mbəkdakwa ñga key maazla hay anda kede na, ñgene ndəhay tabiya a da təbmara mey aŋga. Anda kede, mahura hay ñga *Rawm a da samawa, a da pəlhamara Way-mekey-kwakwas aləkwa, asaya, a da paslamata ndəhay aləkwa hay.»

49 Ndaw pal da wuzlah ata daha mezəley Kayif. Ara *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay ta mevey a ñgene. Ta', aa guzltar, a ləvtar: «Akwar kaa na, kwa ka səram cek ba.»

50 Cəndamara, maaya na, ndaw pal a məcey maja aləkwa tabiya, da ray Rawma hay ma da samawa ñga paslamandakwar tabiya daa hwayak aləkwa.»

51 Mey masa Kayif maa guzldataral ñgene na, ara mewulkey aŋga ba. Ama maja ta mevey a ñgene, aŋga mahura ñga ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay na, Gazlavay ta vəlar gədaŋ la ñgaa guzley da ray cek ma da key: si Yesu a məcey maja Jəwif hay tabiya.

52 Yesu a məcey na, maja Jəwif hay daada ba, ama a məcey amba a cəmtar ray ñga bəza hay ñga Gazlavay masa maakwacatakaya ray da bəla cəpa ndav.

53 Dəga ta pas ñgene, a jəwmara mey ata ñga kədsey Yesu vagay.

54 Ara maja ñgene, Yesu a mbəkda mepəkey da wuzlah Jəwif hay. Ta', a daw aa slala fetede daha mezəley Efərayim gweegwe ta wuzlah-ley. A njam fetede ta gula aŋga hay.

55 Daa ñgene gwagway ñga Jəwif hay mezəley «*Pak» gweegwe cay a wuswa. Ndəhay ga da slala hay mekele mekele a diyam a *Jeruzelem. A diyam na, dəga gwagway a aran amba a diyam vaw, ñga tərey maaya fa mey ñga Gazlavay ñga key gwagway a.

56 Ndəhay a, a səpmara Yesu. Masa ata daa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay na, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Ndaw aha, a sawa la aa gwagway a daw? A sawa daa ba daw? Ka wulkam na, kwara?»

57 Aa guzlam anda kede na, maja bay-ray hay ñga ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay ta Fariza hay taa guzlmatar la, a ləvam: «Kwa waawa ma səra slam masa Yesu aa da hwad a na, ñga kada amba ma daw ma kərzarawa.»

12

*Mari a mbədfar bərdey fa salay ñga Yesu
(Matiye 26.6-13; Mark 14.3-9)*

1 Mendərey dər maakwaw ñga key gwagway ñga *Pak. Daa ñgene, Yesu a sləkəsey, a daw a Betani. Betani na, ara slala ñga Lazar, ndaw masa Yesu ma sləkədadərwa daa meməcey heyey.

² Masa anga ma wusey la fetede na, ta', a tamar daf. Marta a həlra daf a. Lazar aa da wuzlah ndəhay masa Yesu ma zəmamara daf a bama.

³ *Mari a lawa reta ŋga liter ŋga bərdey mezəley «*nar», bərdey a, a hədkey ba. Ta', a mbəddara fa salay ŋga Yesu. Fa dəba ha, Mari a, a takwada ta engwec ŋga ray anja. Slam daa way a cəpa a zey bərdey a.

⁴ Da ray ŋgene, gula pal da wuzlah *gula hay ŋga Yesu mezəley Juda Iskariyawt, ndaw ma da vəlda Yesu a har masa-gəra anja hay heyey, aa guzley, a ləvey:

⁵ «Anja a vəldandakwara bərdey a na, ya hədkadakwa dala ga *», ya vəldakwa dala ha ŋgada masa-viya hay, ba daw?»

⁶ Aa maa guzley anda ŋgene na, ta wulkey ta masa-viya hay fara fara daa ba, ama a wudey ŋga lala dala ha maja anja ndaw-mayal. Ara anja ma kərza dala ŋga ata Yesu ta gula anja hay, fa dəba ha, a lala dala ha ŋgada anja.

⁷ Maja ŋgene, Yesu aa guzlar, a ləvar: «Mbəkda ŋgwas aha cey! A key kaa na, a diya vaw adaw ŋgadaa cəvay cay.

⁸ Masa-viya hay na, akwar mandaw mandaw bama, ama yah na, ya fa da njey da wuzlah akwar ŋga mandaw mandaw daa ba.»

A wudam ŋga kədmara Lazar vagay

⁹ *Jəwif hay ga a cəndamara na, Yesu sem a Betani. Da ray ŋgene, ta', a diyam a Betani a. A diyam na, maja Yesu daada ba, ama a wudam ŋga hətmərwa Lazar, ndaw masa Yesu ma sləkədərwa daa meməc ey heyey, fa dey.

¹⁰ Daa ŋgene, *bay-ray hay ŋga ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay a jəwam mey da wuzlah ata ŋga kədəy Lazar vagay may.

¹¹ A jəwmara mey a na, maja ndəhay Jəwif hay ga fa təbmara mey ata daa saba. Ama a təbam na, mey ŋga Yesu dəba, maja aa ma sləkədərwa Lazar a daa meməc ey.

Yesu a mbəzey a Jeruzelem anda bay

(Matiye 21.1-11; Mark 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Pepərek e, ndəhay ga ma diyam ŋga key gwagway ŋga *Pak da *Jeruzelem heyey, a cəndamara na, Yesu fa sawa a Jeruzelem e.

¹³ Maja ŋgene, a dəslmawa mey-har hay ŋga wudez hay anda gendew, a diyam ŋga cadamərwa ray ta Yesu a. A wudam ta gədanj, a ləvam: «*Hawzana! Həlmakwa Bay Gazlavay! Anja Bay Gazlavay ŋga pəsar mey a Bay ŋga *Israyel hay, ndaw masa aa ma slərdərwa ta mezəley anja.»

¹⁴ Fetede, Yesu a hətey bəz-zəŋgwaw daha, ta', a təpey a ray a. Ara anda mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay zlezzle, ma ləvey:

¹⁵ «Ndəhay daa berney ŋga *Siyanjw,
ka da zluram ba.

Nəkmara, bay akwar fa sawa da ray bəz-zəŋgwaw.»

¹⁶ Daa ŋgene, gula anja hay a cəndamara cek ma key da wuzlah ata ba. Ama, masa Yesu ma təpey la a vad ŋga njey aa slam-mewedey na, a sərfadamara anja mey ŋga Gazlavay maa guzley la da ray a, asaya, ndəhay ta kamar cek la a Yesu anda mey a maa guzley.

¹⁷ Ndəhay tabiya masa da cakay Yesu daa masa aa ma zəla Lazar daa cəvay, ta aa ma sləkədərwa daa meməc ey heyey na, fa kadamara mey a ŋgada ndəhay siya.

18 Maja ŋgene, ndəhay ga ma cəndamara mey a na, a samawa ŋga cadamara ray ta Yesu. A samawa na, maja ata ma cəndamara aŋga ma ka maazla ha.

19 *Fariza hay aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Ndaw a kede na, ya gwakwa a ray a ba! Ehe, nəkmara, ndəhay tabiya fa səpmar wurzay cənja!»

Ndəhay Gerek hay a səpmara Yesu

20 Ndəhay ma diyam a *Jeruzelem ŋga həlmey Bay Gazlavay daa gwagway ŋga *Pak na, Gerek hay da wuzlah ata daha may.

21 Gerek hay a, a diyam a cakay *Fəlep, ndaw ma sawa da Betsayda daa hwayak ŋga *Galile. Ta', aa guzlmər, a ləvmar: «Bay ala, ya wudam ŋga cey ray ta Yesu.»

22 Fəlep a sləkdey, a daw aa guzlar a *Andere. Fa dəba ha, ta', a diyam cewete, aa guzlmər a Yesu.

23 Yesu a mbədədata, a ləvtar: «Pas a ta wuswa cay amba Gazlavay a wuzdərwa gədaŋ adaw, yah, *Bəz ŋga Ndaw.

24 Ya fa ləvkwar fara fara, da hulfad ŋga daw a kəzley a hwayak, ta pəshey daa ba na, a da njey salalay a kəne. Ama da ta pəshey sem aa hwiyak na, a pəcwa, a gəley, a key ray mahura.

25 Anda kede, kwa waawa ma wuda heter aŋga na, a key ŋgene, aa zədəda. Ama kwa waawa ma wuda heter aŋga ba da bəla kede na, a key ŋgene, a bada ŋga hətəy heter mendəvey ba.

26 Kwa waawa ma wudey ŋga kaya sləra na, si a səpya. Aa slam masa yah ma da daw na, ndaw ma ka sləra adaw a sawa la asi adaw. Papay a da həslar ray ŋgada ndaw ma ka sləra adaw a.»

Yesu aa guzley da ray meməcey aŋga

27 «Wure kede, ray adaw fa həbey. Ya daa guzley na, ya ləvey me? Ya fa da ləvey, Papay, ləhdəya daa banay ma da sawa a ray adaw wure kede na, daa ba, maja ya sawa a bəla na, ŋga bəsa banay a kede.

28 Papay, wuzdərwa gədaŋ akah amba ndəhay a həslmaka ray.» Maja ŋgene, dəy a cənwa da gazlavay da vad, a ləvey: «Yah ta wuzdərwa gədaŋ adaw cay, ama ya wuzdərwa la sayə.»

29 Ndəhay makustakaya fetede ma cəndamara cəy a na, aa guzlam, a ləvam: «Ara var maa bəcey.» Ndəhay siya a ləvam: «Ara maslaŋ ŋga Gazlavay da vad maa guzlar.»

30 Ama Yesu aa guzltar, a ləvtar: «Day a, aa guzləna, ŋgada yah ba, ama ŋgada akwar.

31 Wure kede, pas a ta wuswa cay amba Gazlavay a katar sariya a ndəhay da bəla. Wure kede, pas a ta wuswa cay ŋga bəley bay-malula, ndaw ma wa bəla kede.

32 Ama yah, da ta baŋgadəmaya cay fa hwadam mazlaŋgalakaya a vad ŋga məcey na, ya da ŋgəlta ndəhay tabiya a cakay adaw.»

33 Yesu aa guzley anda kede na, a wudey a wuzda a da məcey na, kwara.

34 Zagaba tabiya a mbədədamara, a ləvmar: «Ya ta jaŋgamara la daa dərewel ŋga kwakwas ala, a ləvey *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ŋga ləhdata ndəhay na, a da njey ŋga sərmataw, ba diya? Kaa kah, ka ləvey a da baŋgadəmara *Bəz ŋga Ndaw a vad na, kwara? Bəz ŋga Ndaw a na, ara wa?»

35 Yesu a mbədədata, a ləvtar: «Mewedey aa da cakay akwar, a da njey nekədey gway. Daa masa mewedey a, aa da cakay akwar kede na, pəkam da hwad a, amba

ləvanj a hətfakwar saba. Da ndaw fa pəkey daa ləvanj na, a səra slam masa aa ma da daw a hwad' a ba.

³⁶ Daa masa mewedey a, aa da cakay akwar kede na, si ka təbmara aa mevel akwar, amba ka təram ŋga ndəhay ŋga mewedey.» Masa Yesu maa guzltar la anda kede na, ta', a ŋgəchey dərenj ta ata, a bəy.

Mey ŋga Izay da ray Jəwif hay ma təbmara mey ŋga Yesu ba

³⁷ Yesu ta key maazlə hay la ga fa mey ŋga *Jəwif hay, ama ta ŋgene he cəpa, Jəwif hay a ta pamara Yesu ŋga ndaw ata fara fara daa ba cənja.

³⁸ Anda kede, mey masa *Izay, *ndaw ma təla mey ŋga Gazlavay, maa guzley zlezzle da ray Yesu heyey na, ta key la. Izay a, a ləvey:

«Bay Gazlavay, ma təba mey akah

masa ala ma kadamara na, wa?

Bay Gazlavay, ka wuzdərwa gədanj akah na,
ŋgada wa hay wa?»

³⁹ Yaw, Jəwif hay a ta gwamara ŋga təbmara mey ŋga Yesu a daa ba. Ara anda Izay a maa guzley zlezzle saya, a ləvey:

⁴⁰ «Gazlavay ta wulfatara dey ata sem
amba a hətmar dey saba.

Ta rəzlta sem

amba a sərmara leŋgesl saba.

Anda kede, fa da mbədəm dey ŋgada fa Gazlavay
amba ya mbəldata na, daa ba.»

⁴¹ Izay ma ləvey anda kede na, maja aa ma hətar gədanj ŋga Yesu, ta', aa guzley da ray Yesu a.

⁴² Ta ŋgene he cəpa na, mahura hay ŋga Jəwif hay ga ta pamara Yesu la ŋga ndaw ata fara fara cənja, ama a wuzdamərwa a palah ba. A zluram ta *Fariza hay maja a da badamata daa *way-mewuzey-mey ŋga Gazlavay.

⁴³ Anda kede, a wudəm na, ndəhay ŋgaa həmdamata da ray Gazlavay ma daa həmdata jak.

Mey ŋga Yesu a kərzata ndəhay ta sariya

⁴⁴ Yesu aa guzley ta gədanj, a ləvey: «Ndaw ma paya ŋga ndaw aŋga fara fara na, a key ŋgene, a pey yah taava adaw ba, ama a pa ndaw ma slərdiwa ŋga ndaw aŋga fara fara may.

⁴⁵ Yaw, ndaw ma hətya la na, ta hətar ndaw ma slərdiwa sem may.

⁴⁶ Yah na, ndaw ma wada bəla. Ya ta sawa la amba kwa waawa ma paya ŋga ndaw aŋga fara fara na, a njey daa ləvanj saba.

⁴⁷ Da ndaw a cənda mey adaw, a pafar leŋgesl ba na, ŋgene ara yah ma da kar sariya ŋgaa zəddə ba. Maja yah na, yah ma sawa a bəla ŋga katar sariya a ndəhay ŋgaa zədəm daa ba. Ama ya sawa na, amba ndəhay da bəla a ləham daa mebərey.

⁴⁸ Ndaw ma wudya ba, asaya, ndaw ma təba mey adaw ba na, cek ma da kar sariya na, daha: ara mey adaw ma da kərza ta sariya ta pas mendəvey ŋga bəla.

⁴⁹ Mey masa yah ma kada na, ara mey adaw ba, ama ara Papay, ndaw ma slərdiwa, ma balayawa mey a amba yaa guzlda, ya wuzda a ndəhay.

⁵⁰ Ahaw, ya səra na, mey aŋga a da vəlkwar heter mendəvey ba. Anda kede, mey masa yah ma kada na, ya kada anda Papay ma ləvya.»

13

Yesu a pərtara salay ɳga gula aŋga hay

1 Masa gwagway ɳga *Pak anda mandaw na, Yesu a səra pas ɳga meməcey aŋga ta wuswa cay, a da mbəkda bəla kede, a da vəhey ɳgada fa Papaha. Yesu na, ta wudta ndəhay aŋga hay da bəla sem. Ta pas ɳgene aa fa wuzda na, a wudta kalah cəŋga.

2 Taa kwad a ɳgene, Yesu a zəmam daf ta gula aŋga hay. Anja *Satan, bay-malula, ta bata Juda, bəzey ɳga *Simanw Iskariyawt cay, amba Juda ha a vəlda Yesu a har masa-gəra aŋga hay.

3 Yesu na, fa səra Gazlavay Papaŋ ta vəldara gədan sem ɳga wey da ray cek hay cəpa. A səra aŋga na, a sawa ta fa Gazlavay. Asaya, a səra pas pal a da vəhey fa Gazlavay a, a vad.

4 Da ray ɳgene, Yesu ta', a mbəkda mezəmey daf, a sləkdey a cəkwa zana masa mahura fa vaw, ta', a jəwey zana mekele aa labay.

5 Cay, a kawa yam aa taasa, a pərtara salay ɳga gula aŋga hay, a takwadatara yam a ta zana majəwkaya daa labay heyey.

6 Yesu a wusey ta'! fa Simanw *Piyer na, Simanw Piyer e, a ləvar: «Bay Mahura, kah ta ray akah, amba ka pəryawa salay daw?»

7 Yesu a mbəddara, a ləvar: «Cek masa yah ma ka kede na, ka səra Mey da ray a wure kede ba aran. Ama ɳgada fa Mey nekədsey na, ka səra Mey da ray a la.»

8 Piyer a mbəddara saya, a ləvar: «Kay! Kah ta ray akah, ka pəryawa salay ba!» Yesu a ləvar: «Da ya ta pərkawa salay daa ba na, kwa ka fa da hətey cek fa yah daa ba may.»

9 Simanw Piyer a mbəddara, a ləvar: «Bay Mahura, da anda kede na, ka da pərya na, salay daada ba, ama pərtiwa har hay ta ray cəpa may.»

10 Yesu a ləvar saya: «Da ndaw ma pərey sem na, a wudey ɳga pərey vaw tabiya saba, si salay gway, maja dəlay fa vədə daa saba, ba diya? Akwar gula adaw hay na, akwar tabiya mapərtakaya ama si ndaw pal manda-pərey.»

11 Yesu maa guzley anda kede na, a səra ndaw ma da vəlda a har masa-gəra aŋga hay. Ara maja ɳgene, aŋga ma ləvey: «Akwar cəpa mapərtakaya ba.»

12 Masa Yesu ma pərtara salay cay na, ta', a kəzla zana aŋga mahura heyey fa vaw, a vəhey aa slam aŋga mezəmey daf. Ta', aa guzltar a gula aŋga hay a, a ləvtar: «Akwar ta sərmara cek masa yah ma kakwara kede la daw?»

13 Nəka, akwar fa zəlmaya “Bay Mahura”, asaya, “ndaw maa sərkadakwar”. Ahaw, akwar maa guzlam la ara aŋga fara, yah na, ndaw maa sərkadakwar, asaya, yah Bay akwar Mahura.

14 Anda kede, da yah Bay akwar Mahura, asaya, da yah ndaw maa sərkadakwar ma pərkwara salay na, si akwar may ka pəram salay ɳga ndaw a, ɳga ndaw a da wuzlah akwar may.

15 Yah ma ka anda kede na, amba ka kamara kəne may.

16 Ya fa ləvkwar fara fara, ndaw ma ka sləra ɳga ndaw na, a fəna bay ɳga sləra ha ba səlak, asaya, ndaw-meslərey na, a fəna ndaw ma slərda ba səlak.

17 Wure kede akwar ma sərmara cay, da akwar fa kamara anda kede na, maaya ɳga Gazlavay a sawa la a ray akwar.

18 «Yah maa guzley anda kede na, da ray akwar cəpa ba. Ahaw, ndəhay masa yah ma walata na, ya səra mewulkey ata tabiya. Ama maaya na, Mey mawuzlalakaya

daa dferewel ኃga Gazlavay zleezle a key fara. Mey a, a ləvey: "Ndaw masa yah ma zəmam daf cew e daa vəley pal ta tərey sem ኃga masa-gəra adaw."

¹⁹ Ya kadakwara mey a la teesed dəga wure kede amba da cek aha ma da key ኃgene ta wuswa cay na, ka sərmara "Yah na, ara Yah".

²⁰ Ya fa ləvkwar fara fara, ndaw ma təba ndaw masa yah ma slərda na, a key ኃgene, a təbey na, yah, ray adaw. Yaw, da ndaw ta təbya la na, a key ኃgene, a təbey ndaw ma slərdiwa.»

Juda a da vəlda Yesu a har masa-gəra hay
(Matiye 26.20-25; Mark 14.17-21; Luk 22.21-23)

²¹ Masa Yesu maa guzley la anda kede na, ray anga a həbey, a ləvey: «Ya fa ləvkwar fara fara, ndaw pal da wuzlah akwar a vəldaya la a har masa-gəra adaw hay ኃga kədmaya vagay.»

²² Gula hay ኃga Yesu a nəkam vaw aa dey aa dey, ama kwa ta sərmara ndaw masa Yesu maa guzley da ray a na, daa ba.

²³ Gula pal dasi ata manjakaya da cakay Yesu a, gula ha ara gula masa Yesu ma wuda kalah.

²⁴ *Simanjw *Piyer a kəfcar dey a gula ha amba gula ha aa cəfda Yesu aa guzley na, da ray wa.

²⁵ Ta', gula ha a gənsley ኃgada fa Yesu, aa cəfda, a ləvar: «Bay Mahura, ma da vəldaka a har masa-gəra akah hay na, wa?»

²⁶ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Amber ya cey daf, ya key lar fa vəda, ya təldara a ndaw. Ndaw a ኃgene na, ara ndaw ma da vəldaya a har masa-gəra adaw hay.» Yesu a cey daf dəba, a key lar fa vəda, ta', a təldara a Juda, bəzey ኃga Simanjw Iskariyawt.

²⁷ Dəga daa masa Juda ha ma təba daf da har Yesu a ኃgene na, wure wure ኃgene *Satan, bay-malula, a mbəzey aa mevel ኃga Juda ha. Cay, Yesu ta', aa guzlar dəba, a ləvar: «Cek masa kah ma wudey ኃga ka na, ka la fiyaw gway taw!»

²⁸ Kwa ndaw pal dasi gula hay a ma səra Yesu aa guzlar anda ኃgene majah me na, daa ba.

²⁹ Gula hay siya a wulkam na, Yesu a wudey ኃga slərda Juda ha ኃga hədkawa cek hay ኃga gwagway, da daa ba, aa cəfda ኃga vəltar cek a masa-viya hay majah ara anja ma kərza dala ata.

³⁰ Masa Juda ma təba daf da har Yesu heyey la na, ta', a bawa fiyaw aa ambaw. Daa ኃgene, tavad ta key cay.

Mey da ray mewey mawiya

³¹ Masa Juda ma bawa sem aa ambaw heyey na, Yesu aa guzley a ləvey: «Dəga wure kede, gədaŋ adaw, yah, *Bəz ኃga Ndaw, fa wuzwa amba ndəhay a həslmaya ray. Asaya, yah, Bəz ኃga Ndaw, ya fa wuzda gədaŋ ኃga Gazlavay amba ndəhay a həslmar ray.»

³² [Maja ya fa wuzda gədaŋ ኃga Gazlavay a ndəhay na,] Gazlavay a da wuzda gədaŋ adaw a ndəhay may. Gweegwe cay a wuzdərwa gədaŋ a.

³³ Bəz adaw hay, ya fa da njey ta akwar ga daa saba. Ka da səpmaya, ama ya ləvkwar anda yah ma ləvtar a mahura hay ኃga *Jəwif hay heyey: Aa slam masa yah ma da daw na, akwar fa da gwamara ኃga diyam a hwad a daa ba.

³⁴ Ehe, ya vəlkwar *mewey mawiya: Wudam vaw. Maaya na, ka wudam vaw anda yah ma wudkwar kede.

³⁵ Da masa akwar fa wudam vaw na, ndəhay tabiya a sərmara la akwar gula adaw hay.»

Mey da ray ata Piyer ta Yesu

(Matiye 26.31-35; Mark 14.27-31; Luk 22.31-34)

36 *Simajw *Piyer aa cəfda Yesu, a ləvar: «Bay Mahura, ka da daw na, ama?» Yesu a mbəddara, a ləvar: «Aa slam masa yah ma da daw kede na, ka gwa njga səpya wure kede ba aran, ama ka səpya la fa dəba ha.»

37 Piyer a ləvar: «Bay Mahura, ya gwa njga səpka wure kede ba na, maja me? Si ya məcey maja akah.»

38 Yesu a mbəddara, a ləvar: «Kah na, ka gwa njga məcey majah yah fara daw? Ya fa ləvka fara fara, wuskwaa gwagwalak a da cey dəy na, ka ta ləvey cay dey maakar, ka sərya ba, ka sərya ba.»

14

Mey da ray cəved ma daw njada fa Gazlavay Papan

1 Yesu aa guzltar a gula anja hay, a ləvtar: «Ka daa ləkam saba. Pamara Gazlavay njga ndaw akwar fara fara, asaya, pamaya njga ndaw akwar fara fara may.»

2 Fa Papay Bay Gazlavay da vad na, slam hay njga njey suha daha. Ara majah njene, yah maa guzlkwar, ya ləvkwar: “Ya da daw njga diykwār slam da vad.”

3 Masa yah ma daw cay njga diykwara slam aha na, ya vəhwa la njga njelkwar amba ka njam aa slam masa yah ma da njey a hwad a may.

4 Slam masa yah ma da daw a hwad a na, ka sərmara cəved e.»

5 *Tuma aa cəfda, a ləvar: «Bay Mahura, slam masa kah ma da daw a hwad a na, ya sərmara ba. Kaa wara ya da sərmara cəved e na, kwara?»

6 Yesu a mbəddara, a ləvar: «Yah na, cəved ma handata ndəhay njada fa Gazlavay. Yah na, ndaw ma wuzda mey fara fara da ray Gazlavay. Asaya, yah na, ndaw ma vəltar heter mendəvey ba a ndəhay. Da ndaw a wudey njga daw fa Papay na, si a sawa ta fa yah.»

7 Da ka sərmaya na, ka sərmara Papay la may. Dəga tasana, ka sərmara Papay a, akwar ta hətmar la ta dey akwar.»

8 *Fəlep a ləvar: «Bay Mahura, wuzdandara Papakw a na, cay gwat!»

9 Yesu a mbəddara, a ləvar: «Dəga zlezele aləkwa bama kaa na, ka sərya ba cənja daw, Fəlep? Ndaw ma hətya la na, a key njene, a hətey Papay a gwat. Kaa ka ləvya wuzdandara Papay a na, majah me dəba me?»

10 Yah ta Papay, asaya, Papay aa ta yah na, ka səra ba daw? Mey cəpa masa yah maa guzldakwara tabiya kede na, a sawa ta fa yah ba. Ama ara Papay masa aa ta yah heyey ma ka sləra anja.

11 Təbmara mey adaw masa yah ma ləvkwar, yah ta Papay, Papay may aa ta yah. Da ka təbmara majah yah maa guzlkwar kede ba na, təbmara majah maazla hay masa yah ma kata tarah taw!

12 Ya fa ləvkwar fara fara, ndaw ma paya njga ndaw anja fara fara na, a kata maazla hay masa yah ma kata la may. A da key maazla hay mahura ma fəna, majah yah na, ya da vəhey * a cakay Papay a vad.

13 Cek hay tabiya masa akwar maa cəfdamara njga key ta mezəley adaw † na, ya kakwara la amba yah, Bəz njga Ndaw, ya wuzdatara gədañ njga Papay a ndəhay amba a həslmar ray.

13:36 13.36 8.14; 21.19 **13:38 13.38** 18.27 **14:1 14.1** 14.27 **14:3 14.3** 12.26 **14:5 14.5** Tuma: 20.24 **14:6**
14.6 Heb 10.20 **14:7 14.7** 8.19 **14:9 14.9** 12.45 **14:10 14.10** 3.35 **14:11 14.11** 5.18, 36; 10.37-38 * **14:12**
14.12 ya da vəhey: Yesu a daw fa Bay Gazlavay a vad, a da slərwa Mesəfnəy njga Gazlavay a ray ndəhay anja hay. Asaya, a kar ambahw a Gazlavay majah ndəhay anja hay amba a hətam gədañ njga key sləra njga Gazlavay. Nəka Jan 14.16-17. † **14:13 14.13** ta mezəley adaw: Anda meləvey, medərey-dançay ta gədañ masa Yesu ma vəldara, asaya, aa cəfsey cek masa ma mbafar a Yesu. **14:13 14.13** 15.16; 17.1

14 Yaw, da akwar faa cəfdafamaya cek ɳga key ta mezoley adaw na, ya kakwara cek aha la.»

Mey da ray Mesəfn̄ey ɳga Gazlavay ma da sawa

15 Yesu aa guzltar a gula aŋga hay saya, a ləvtar: «Da akwar fa wudmaya na, si ka namar ray a *mewey adaw.

16 Ya dərar daŋgay la a Papay amba a slərkwar ndaw mekele ɳga jənkwar. Ndaw a, a da njey ta akwar ɳga sərmataw.

17 Ara Mesəfn̄ey ma wuzda mey masa fara fara da ray Gazlavay. Ndəhay da bəla ‡ a gwamara ɳga təbmara daa ba, maj a hətmara ta dey ata daa ba, asaya, a sərmara ba. Ama akwar na, ka sərmara, maj aŋga da wuzlah akwar, asaya, aa daa akwar.

18 «Ya fa da mbəkdakwar taava akwar anda matawak hay na, daa ba. Ya vəhwa la a wuzlah akwar.

19 Menjey nekədəy fede, ndəhay da bəla kede fa da hətmaya daa saba. Ama akwar na, ka hətmaya la maj a yah ta dey. Akwar may, ka da njam ta dey anda yah.

20 Da pas a ta wuswa cay na, ka sərmara la, Papay aa ta yah, akwar ta yah, yah may, yah ta akwar.

21 «Ndaw ma təba mewey adaw, asaya, ma nar ray na, ndaw a ɳgene a wudya. Nəka, Papay na, a wuda ndaw ma wudya. Yah may, ya wuda ndaw masa ma wudya, ya wuzar vaw ɳgada aŋga.»

22 Ta', Jud aa cəfda, a ləvar: «Bay Mahura, ka da wuzey vaw na, ɳgada ala gway, ama ɳgada ndəhay da bəla cəpa ba na, maj a me?» Maa cəfda ha na, ara Jud mekele, ba na, ara Juda Iskariyawt ba.

23 Yesu a mbəcdara, a ləvar: «Ndaw ma wudya na, a cənya mey la may. Anda kede, Papay a wuda la may. Ala ta Papay ya da diyam fa ndaw aha, ya da njam daa slam a.

24 Ndaw ma wudya ba na, a cənya mey daa ba may. Mey masa yah maa guzlda kede na, ara mey adaw ba, ama ara mey ɳga Papay, ndaw ma slərdiwa.

25 «Ya fa kadakwara cek hay a tabiya, daa masa yah da wuzlah akwar kede dəgag.

26 Cay na, Papay a slərkwar Mesəfn̄ey aŋga la ta mezoley adaw. Ara Mesəfn̄ey a ma da jənkwar. A daa sərkadakwara cek hay tabiya. Asaya, a da sərfadakwara mey hay cəpa masa yah ma kadakwara.

27 «Ya mbəkdakwar daa zazay, njam ta zazay adaw. Zazay adaw a na, aŋga wal ta zazay ɳga ndəhay da bəla. Anda kede, ka daa ləkam ba, ka da zluram ba.

28 Akwar ma cəndamara la, yah ma ləvey: «Ya daw la fa Papay, fa dəba ha, ya vəhwa la fa akwar, ba diya?» Da ka wudmaya na, ɳgene, kaa səmam la da ray yah ma da daw fa Papay a, maj a Papay na, aa mahura da ray adaw.

29 Ya kadakwara mey a la teesed' dəga wure kede amba da cek aha ma da key ɳgene ta wuswa cay na, ka təbmara mey adaw ma fəna.

30 Kwa ya fa daa guzlkwar ga daa saba, maj a bay-malula, ndaw ma wa bəla kede, fa sawa. Ama kwa fa da gwa ɳga kaya cek daa ba səlak.

31 Ama a sawa na, amba ndəhay da bəla a sərmara ya fa wudya Papay, asaya, ya fa kata cek hay tabiya anda aŋga ma ləvya ɳga kata. Yaw, lacam! Nakwa la!»

14:15 14.15 14.21, 23; 15.10; 1Jŋ 5.3; 2Jŋ 6 **14:16 14.16** 7.39; 14.26; 15.26; 16.7, 13; 20.22; 1Jŋ 3.24; 4.13; SNM 1.4; 2.4 ‡ **14:17 14.17** Ndəhay da bəla: Ndəhay masa ma wulkam da ray Gazlavay ba, a səpam na, si cek hay da bəla gway. Nəka Jaŋ 15.18-25. **14:17 14.17** 1Kwr 2.10-16 **14:19 14.19** 16.16; 8.14 **14:20 14.20** 5.18
14:21 14.21 14.15 **14:23 14.23** CWJ 3.20 **14:24 14.24** 7.16 **14:26 14.26** 14.16 **14:27 14.27** 16.33; 20.19,
21 **14:28 14.28** 8.14 **14:29 14.29** 13.19 **14:30 14.30** 12.31 **14:31 14.31** 15.10; Mt 26.46

15

Yesu a ləvey anja wudez ma yey babəza maaya

1 Yesu aa guzltar a gula anja hay, a ləvtar: «Yah na, wudez * masa fara fara ma yey babəza maaya. Bay ɳga wudez e na, ara Papay.

2 Mey-har adaw hay cəpa masa ma yam babəza ba na, Papay a dəslta. Ama masa ma yam babəza na, aa kəlhata amba a yam babəza ma fəna.

3 Mey masa yah ma wuzdakwara kede na, ta pərkwara mevel akwar sem.

4 Njam macəmkaya ta yah anda yah manjakaya macəmkaya ta akwar. Mey-har ɳga wudez madəslkaya sem na, a gwa ɳga yey babəza saya daw? Anja letek kəne, da akwar macəmkaya ta yah daa ba na, ka da təram cek ɳga tede.

5 «Yah na, wudez. Akwar na, mey-har hay a. Da ndaw macəmkaya ta yah, yah may macəmkaya ta ndaw aha na, menjey ɳga ndaw aha a key la maaya fa mey ɳga Gazlavay. Maja da akwar macəmkaya ta yah daa ba na, akwar fa da gwamara ɳga key kwa meeme daa ba səlak.

6 Da ndaw aa macəmkaya ta yah daa ba na, a da hazakadamara ndaw aha ta cakay anda mey-har hay ɳga wudez madəsltakaya ma hazakadamara ta cakay, fa dəba ha, a kweley. A kusmamara, a pam awaw fa vəða ɳga wewurey.

7 Da akwar macəmkaya ta yah, asaya, da akwar fa təbmara mey adaw mandaw mandaw na, cacəfdam kwa cek wura wura, ka hətam la.

8 Da akwar fa kam maaya mandaw mandaw na, ndəhay a sərmara la akwar gula adaw hay. Anda kede, ndəhay a da həlmamara Papay maja.

9 Ya fa wudkwar anda Papay ma wudya may. Njam daa mewudey-vaw adaw.

10 Da akwar fa namar ray a mewey adaw na, ka njam la daa mewudey-vaw adaw. Ara anda yah ma nar ray a mewey ɳga Papay, yah manjakaya daa mewudey-vaw anja may.

11 «Yaa guzlkwar anda kede na, amba kaa səmam anda yah maa səmey kede may, asaya, amba ka njam daa meesəmey masa fara fara.

12 Ehe, ya kadakwara mewey adaw: Wudam vaw anda yah ma wudkwar kede.

13 Ndaw ma vəlda heter anja ɳga məcəy maja jam anja hay na, ɳgene ara mewudey-vaw mahura.

14 Da akwar fa kamara cek masa yah ma ləvkwar ɳga key na, ɳgene akwar jam adaw hay.

15 Ya fa da zəlkwar ndəhay ma ka sləra adaw hay daa saba maja ndaw ma ka sləra na, a səra cek masa bay anja ma key tabiya ba. Ama ya zəlkwar jam adaw hay, maja cek tabiya masa yah ma cəndərwa fa Papay na, ya ta wuzdakwara cay.

16 Ma walamaya ɳga key bay akwar na, ara akwar ba. Sasəkar jak, ara yah ma walakwar. Ya walakwar na, amba ka diyam, ka kamara sləra adaw, sləra ha a da njey ɳga sərmataw. Anda kede, Papay a da vəldakwara cek masa akwar maa cəfcsafamara ta mezəley adaw.

17 Cek masa yah ma wudey fa akwar na, wudam vaw.»

Mey da ray ndəhay ma da rəsmata ata Yesu ta gula anja hay

* **15:1 15.1** wudez masa fara fara ma yey babəza maaya: Wudez e na, a zəlmara ta mey Pəlta «inabohi». Zleezle Gazlavay a wa wudez e kefe ta Israyel hay. Ama Israyel hay ta təram sem ɳga cek ɳga tede maja ata ma mbədfmar dəba a Gazlavay. Anda kede, ata anda wudez ma yey babəza maaya ba. Nəka Jeremey 2.21. **15:1 15.1** Aw 10.1; Ps 80.9-12 **15:2 15.2** Mt 3.10 **15:3 15.3** 13.10 **15:4 15.4-5** 6.56; 15.7, 10, 16; Rm 11.17-18; 2Kwr 3.5; 4.7; 1Jŋ 2.6, 28; 3.6, 24 **15:6 15.6** Mt 7.19 **15:7 15.7** 15.16 **15:8 15.8** 14.13; 17.1 **15:9 15.9** 13.1; 5.18 **15:10 15.10** 14.15 **15:11 15.11** 16.22, 24; 17.13; 1Jŋ 1.4 **15:12 15.12** 13.34; 1Jŋ 4.11 **15:13 15.13** 10.11 **15:16 15.16** 14.13; 15.7; 16.23-24; Mt 18.19; 1Jŋ 3.22; 5.14-15; Jan 6.70; 13.18 **15:17 15.17** 13.34

¹⁸ Yesu aa guzltar a gula anja hay saya, a ləvtar: «Da ndəhay da bəla fa rəsmakwar na, sərmara a rəsam teesed na, yah.

¹⁹ Da akwar anda ndəhay da bəla kede na, anja a wudmakwar la maj a akwar ndəhay ata hay. Ama akwar na, ndəhay ata hay ba, maj a ara yah ma walakwar wal da wuzlah ata. Ata ma rəsmakwar na, maj a.

²⁰ Sərfadamara mey masa yah maa guzlkwar heyey: “Ndaw ma ka sləra ɳga ndaw na, a fəna bay ɳga sləra ha ba.” Da ta sərdamaya banay la na, a sərdamakwar banay la kəne may. Yaw, da ta cənmaya mey la na, a cənmakwar mey la may.

²¹ A da sərdamakwar banay a na, maj a yah. A kamara anda kede na, maj a sərmara ndaw ma slərdiwa a bəla ba.

²² Da yah ma sawa a bəla ɳga wuzdatara mey ɳga Gazlavay daa ba na, anja mebərey da ray ata ɳga kərzata daa ba. Ama wure kede masa yah ma sawa a bəla ɳga wuzdatara mey ɳga Gazlavay sem kede na, ata ta mey ɳgaa guzley ɳga ləhdata daa mebərey ata daa ba.

²³ Ndaw ma rəsy a na, a key ɳgene, a rəsa Papay may.

²⁴ Yah ma key maazla hay masa ndaw ma gwa ɳga kata ba la da wuzlah ata. Anja da daa ba na, mebərey da ray ata daa ba. Ama wure kede masa ata ma hətmatar maazla hay a ta dey ata la kaa na, a rəsmandar ta Papay cən̄ga gway.

²⁵ Ama cek aha, a key anda mawuzlalakaya daa kwakwas ata, ma ləvey: “A rəsmaya ɳga tede gway.”»

²⁶ Yesu aa guzltar a gula anja hay saya, a ləvtar: «Sərmara, ndaw ma da jənkwar a sawa la. A da sawa ta fa Papay. Masa yah ma daw cay a cakay Papay na, ya slərdakwara la. Ndaw aha na, ara *Mesəfn̄ey ɳga Gazlavay, a da wuzdatara cəved masa fara fara a ndəhay. A da key sede da ray adfaw.

²⁷ Akwar may, ka da kam sede da ray adfaw, maj a dəga yah ma zla sləra adfaw na, aləkwa bama haa wure kede.

16

¹ «Yah ma ləvkwar anda kede na, amba kwa da fa sərdamakwar banay na, ka təbmara mey adfaw cən̄ga, ka mbəkdamara ba.

² A da bəlmakwar daa way-mewuzey-mey hay ɳga Gazlavay. Asaya pas a, a wuswa la masa ndəhay ma da kədmakwar vagay na, a wulkam a key ɳgene, a kamar cek maaya ɳgada Gazlavay.

³ A da kam cek maaya ba anda kede na, maj a sərmara Papay daa ba, asaya, maj a sərmaya daa ba may.

⁴ Ama ya wuzdakwara anda kede na, amba da pas a ta wuswa cay, fa kamakwar anda kede na, ka sərfadamara yah ma wuzdakwara cay la.»

Mey da ray Mesəfn̄ey ɳga Gazlavay ma da ka sləra anja

Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Dəga yah ma zla sləra adfaw, yah ma wuzdakwara mey a daa ba na, maj a yah daha da cakay akwar dəagay.

⁵ Wure kede, ya da daw a cakay ndaw ma slərdiwa, kwa ndaw pal dasi akwar ma daa cəfdaya: “Ka daw ama?” na, daa ba.

⁶ Ama akwar ta mewulkey kalah maj a yah ma ləvkwar anda kede he.

⁷ Yaw, ya faa guzlkwar mey masa fara fara, anja maaya ɳgada akwar amba ya vəhey fa Papay a vad. Fara fara, da ya ta vəhey daa ba na, *Mesəfn̄ey ɳga Gazlavay,

ndaw ma da jørkwar heyey, fa da sawa daa ba. Ama da ya ta vøhey la na, ya slørdukwara la.

⁸ Da ta wuswa cay na, a da wuzdatara a ndøhay da bøla mey masa fara fara amba a sørmarø mebørey ata, amba a sørmarø cøved masa maaya, asaya, amba a sørmarø sariya masa Gazlavay ma da ka.

⁹ A da sørmarø mebørey ata na, maja ata ma pamaya ñga ndaw ata fara fara ba.

¹⁰ A da sørmarø cøved masa maaya na, maja ya fa da vøhey ñgada fa Papay, akwar fa da høtmaya daa saba.

¹¹ A da sørmarø sariya masa Gazlavay ma ka na, maja Gazlavay ta kar sariya cay a bay-malula, ndaw ma wa bøla kede.

¹² «Ya fa wudsey ñgaa guzlkwar da ray cek hay ga, ama wure kede na, anja ta banay amba ka cøndamara.

¹³ Da masa Mesøfnø ma wuzda mey masa fara fara da ray Gazlavay heyey ta wuswa cay na, a da wuzdakwara mey masa fara fara da ray cek hay tabiya. Mey masa aa ma daa guzlda na, a sawa ta fa gødañ anja ba. Ama a daa guzley mey masa anja ma cøndørwa da vad. A da wuzdakwara cek ma da key ñgada fa mey.

¹⁴ Mesøfnø a na, a da wuzdørwa gødañ adaw amba ndøhay a høslmaya ray maja cek hay tabiya aa ma wuzdakwara na, a cøndørwa fa yah.

¹⁵ Cek hay tabiya masa Papay ma wata na, yah ma wata may. Ara maja ñgene, yah maa guzlkwar, ya løvey cek hay tabiya masa Mesøfnø a ma wuzdakwara na, a cøndørwa fa yah.»

Mey da ray gula hay ñga Yesu ma da tøwam ta ma daa sømam

¹⁶ Yesu aa guzltar a gula anja hay saya, a løvtar: «Menjey nekødøy fedø, akwar fa da høtmaya fa dey daa saba. Fa døba ha nekødøy na, ka høtmaya la saya.»

¹⁷ Maja ñgene, gula anja hay siya aa guzlam da wuzlah ata, a løvam: «Aa guzlnøkwar, a løvey: «Menjey nekødøy fedø, ka høtmaya fa dey daa saba. Fa døba ha nekødøy na, ka høtmaya la saya.» Yaw, a løvey saya: «Ya da daw fa Papay a vad.» Mey hay a kede na, a wudsey ñga løvey me?»

¹⁸ A løvey: «Menjey nekødøy» na, a wudsey ñga løvey me? Mey a, a cøney ba.»

¹⁹ Yesu a søra gula anja hay fa wudsam ñgaa cøfdamara. Anda kede, ta', aa guzltar, a løvtar: «Ya taa guzlkwar la, ya løvkwar: «Menjey nekødøy fedø, akwar fa da høtmaya fa dey daa ba. Fa døba ha nekødøy na, ka høtmaya la saya.» Kaa cøfdam vaw da wuzlah akwar na, ñga sørey mey a kede daw?»

²⁰ Ya fa løvkwar fara fara, cay na, ka tøwam la, kaa huram la da wuzlah akwar, ama ndøhay da bøla siya na, aa sømam la. Ka laløkam la, ama fa døba ha, kaa sømam la.

²¹ «Wulkam da ray ñgwas ta hwad taw! Da masa fa da yey na, hwad a, a sørda banay. Ama da bøzey ta yawa cay na, a sørfada banay a saba, aa sømey maja aa ma høtey bøzey mawiya.

²² Wure kede akwar may, daa mewulkey, ama ya høtkwar la saya. Anda kede, ka daa sømam, kwa ndaw ma da tøkakwar ñgaa sømey a daa ba sølak.

²³ Ta pas a ñgene, ka sørmarø cek hay cøpa la, akwar fa daa cøfdafamaya ñga sørey cek daa saba. Yaw, ya fa løvkwar fara fara, da kaa cøfdam kwa meeme fa Papay ta mezøley adaw na, Papay a, a vøldakwara la.

²⁴ Haa wure kede, ka taa cøfdam cek ta mezøley adaw daa ba aran. Anda kede, cacøfdam cek, ka høtam la amba ka njam daa meesømey masa fara fara.»

Mey da ray gødañ ñga Yesu da ray bøla

25 Yesu aa guzltar a gula anja hay saya, a ləvtar: «Yah maa guzlkwar tabiya na, ta mey-menjey. Yaw, pas a, a wuswa la masa yah ma daa guzlkwar ta mey-menjey saba, ya da kadakwara mabara ŋga mey da ray Papay.

26 Ta pas ŋgene na, ka daa cəfdam cek fa Papay ta mezoley adaw. Ka da wulkam ara yah ma daa cəfdakwara Papay kwa? Kay, kene ba, ama ara akwar ta ray akwar ma daa cəfdamara,

27 maja Papay a ta ray anja a wudkwar. A wudkwar na, maja akwar ma wudmaya, asaya, maja akwar ma təbmara ya sawa na, da fa anja.

28 Ya sawa a bəla kede na, da cakay Papay. Wure kede, ya da mbəkda bəla ha, ya da vəhey ŋgada fa Papay a.»

29 Gula anja hay a mbəfdamara, a ləvmar: «Nəka, wure kede, ka fa wuzdərwa mey a maaya maaya, ka faa guzley ta mey-menjey daa saba.

30 Wure kede, ala fa sərmara, kah na, ka sərtə cek hay tabiya. Cek masa ndaw ma wudey ŋgaa cəfdaka na, ka ta səra sem. Maja ŋgene, ya təbmara, kah na, ka sawa da fa Gazlavay.»

31 Yesu a mbəfdatar, a ləvtar: «Wure kede na, akwar ma təbmara la, ya sawa da fa Gazlavay dəba daw?

32 Yaw, pas a, a sawa la, ta wuswa cay, masa akwar tabiya ka daa kwacam ray pal pal, kwa waawa a da daw a way anja, ka da mbəkdamaya taava adaw. Ama fara fara, yah taava adaw ba, maja Papay aa ta yah.

33 Yah maa guzlkwar mey tabiya kede na, amba akwar masa macəmkaya ta yah kede, ka njam daa zazay. Ka səram banay la da bəla kede, ama kam gədaŋ. Yah na, ya ta fəna bəla ha sem ta gədaŋ.»

17

Yesu a dərey daŋgay maja gula anja hay

1 Fa dəba ha, Yesu maa guzltar cay a gula anja hay heyey na, ta', a baŋgada dey a vad, a dərey daŋgay a Gazlavay, a ləvey: «Papay, pas masa yah ma da sərey banay na, ta wuswa cay. Wuzdərwa gədaŋ adaw, yah Bəzey akah, a ndəhay, amba yah may, ya wuzdərwa gədaŋ akah a ndəhay.

2 Ka ta vəlya gədaŋ la ŋga wey da ray ndəhay tabiya da bəla. Anda kede, ya da vəltar heter mendəvey ba ŋgada ndəhay masa kah ma vəldatiwa asi har adaw.

3 Heter mendəvey ba ha na, ara amba ndəhay a sərmaka, kah na, Gazlavay pal masa fara fara, asaya, ara amba a sərmaya, yah Yesu *Kəriste masa kah ma slərdərwa.

4 Masa yah da bəla kede na, ya ta wuzdatara gədaŋ akah cay a ndəhay. Asaya, yah ma ndəvda sləra masa kah ma vəldiwa ŋga key cay cəpa.

5 Wure kede, Papay Bay Gazlavay, vəhdaya fa mey akah, həslyə ray saya, anda kah ma həslyə ray daa masa yah da cakay akah dəga bəla ta zlar ŋga ləmey daa ba aran heyey.

6 «Yah ma wuzdaka la a ndəhay masa kah ma walata da bəla ŋga njam asi har adaw, amba a sərmaka. Ahaw, ndəhay a na, ara ŋga akah hay, ama kah ma vəldatiwa la asi har adaw, anda kede, fa cənmaka mey.

7 Wure kede, a sərmara cek hay tabiya masa ŋga yah na, a samawa ta fa kah.

8 A sərmara na, maja mey masa kah ma wuzdiwa na, yah ma wuzdatara la, ta cəndamara la. A sərmara fara fara ya sawa da fa kah, asaya, ta təbmara la ara kah ma slərdiwa.

⁹ «Ya d̄erey dāngay na, majā nd̄ehay a, ba na, majā nd̄ehay da b̄ela c̄epa ba. Ahaw, ya d̄erey dāngay majā nd̄ehay masa kah ma v̄eldatiwa asi har ad̄aw. Ata na, nd̄ehay akah hay.

¹⁰ Yaw, nd̄ehay ad̄aw hay tabiya na, ara nd̄ehay akah hay. Asaya, nd̄ehay akah hay tabiya na, ara nd̄ehay ad̄aw hay. Ya fa wuzda ḡēdāj ad̄aw ta fa nd̄ehay masa kah ma v̄eldatiwa ha.

¹¹ Menjey nek̄ēd̄ey fed̄e, ya da mb̄ekda b̄ela. Ata na, ata da b̄ela kede mandaw mandaw. Ya da v̄hey ȳgada fa kah. Papay Bay Gazlavay pal, n̄ekfatar dey ta ḡēdāj akah, ḡēdāj masa kah ma v̄eldiwa heyey. Anda kede, a da njam mac̄ēmkaya pal anda al̄ekwa cew e mac̄ēmkaya pal.

¹² Daa masa ala bama heyey na, ya ta n̄ekfatar dey la ta ḡēdāj masa kah ma v̄eldiwa. Yah ma n̄ekfatar dey la, kwa ndaw pal taa z̄ēd̄ey daa ba, si ndaw masa ma daa z̄ēd̄ey c̄ēn̄ga, anda mey ȳga Gazlavay mawuzlalakaya zleelze * ma l̄evy heyey.

¹³ Papay, wure kede, ya fa da v̄hey fa kah. Yaa c̄ēfd̄aka anda kede daa masa yah da b̄ela kede amba nd̄ehay a, aa s̄emam anda yah maa s̄emey, a njam daa mees̄emey masa fara fara.

¹⁴ Yah na, yah ma wuzdatara mey akah la a nd̄ehay ad̄aw hay, ama nd̄ehay siya da b̄ela fa r̄ēsmata, majā ata na, ara nd̄ehay ȳga b̄ela saba. Yah may, yah ndaw ȳga b̄ela ba.

¹⁵ Papay, ya taa c̄ēfd̄aka amba ka badata da b̄ela kede la na, daa ba, ama yaa c̄ēfd̄aka na, amba ka n̄ekfatar dey majā bay-malula a da katar cek maaya ba.

¹⁶ Ata na, ara nd̄ehay ȳga b̄ela kede ba anda yah ndaw ȳga b̄ela kede ba may.

¹⁷ Mey akah na, ara mey masa fara fara. T̄ērdata nd̄ehay a ȳga nd̄ehay akah hay ta fa mey akah masa fara fara ha.

¹⁸ Ehe, ya fa sl̄ērdata fa nd̄ehay da b̄ela anda kah ma sl̄ērdiwa may.

¹⁹ Yah na, ya v̄eldakawa heter ad̄aw majā ata, amba ata may, a t̄ēram nd̄ehay akah hay fara fara ta fa mey akah masa fara fara kede.

²⁰ «Ya d̄erey dāngay na, majā nd̄ehay ad̄aw hay kede daada ba, ama ya d̄erey dāngay majā nd̄ehay ma da pamaya ȳga ndaw ata fara fara ta fa mey masa ata ma da wuzdamatara.

²¹ Anda kede, maaya na, nd̄ehay a njam mac̄ēmkaya pal anda kah Papay, kah ta yah, yah may, yah ta kah. Maaya na, a njam ta al̄ekwa, amba nd̄ehay siya da b̄ela a s̄ermara ara kah ma sl̄ērdiwa.

²² Yah ma v̄eldatara ḡēdāj masa kah ma v̄eldiwa heyey cay amba a njam mac̄ēmkaya pal anda yah ta kah mac̄ēmkaya pal may.

²³ Yah mac̄ēmkaya ta ata anda kah mac̄ēmkaya ta yah. Anda kede, a da njam mac̄ēmkaya pal maaya maaya ma f̄ēna, amba nd̄ehay siya da b̄ela a s̄ermara ara kah ma sl̄ērdiwa a b̄ela, asaya, amba a s̄ermara ka fa wud̄ta anda kah ma wud̄ya.

²⁴ «Papay, ahaw, kah ma v̄eldatiwa nd̄ehay a la. Aa slam da vad̄ masa yah ma da njey a hwad̄ a na, ya wud̄ey anja ya njam bama ta ata. Anda kede, a h̄ētmar ḡēdāj masa kah ma v̄eldiwa heyey la, aa s̄emam da ray a. V̄eldiwa ḡēdāj a, majā ka fa wud̄ya d̄ēga b̄ela ta l̄emey daa ba aran̄.

²⁵ Papay, ndaw ma ka cek ta c̄ēved̄ e, nd̄ehay siya ga da b̄ela na, ta s̄ermaka daa ba aran̄. Yah na, ya ta s̄erka cay, asaya, nd̄ehay ad̄aw hay ta s̄ermara cay ara kah ma sl̄ērdiwa a b̄ela.

17:10 17.10 15.8 17:11 17.11-12 6.39; 13.18; mac̄ēmkaya pal: 10.30; 17.21-23; Gal 3.28 * **17:12 17.12** mey ȳga Gazlavay mawuzlalakaya zleelze: N̄eka Ps 41.10ta Jan 13.18. **17:13 17.13 15.11 17:14 17.14** 7.7; 8.23
17:15 17.15 Mt 6.13; 2Tes 3.3; 1J̄n 5.18 **17:18 17.18 20.21 17:21 17.21-23 5.18; 17.11 17:24 17.24** 12.26; 17.5 **17:25 17.25** 1.9-10; 8.55; Mt 11.25-27

26 Papay, ya ta wuzdaka la a ndəhay adaw hay a, amba a sərmaka. Ya wuzdaka la amba a sərmaka cənja, amba a wudsam vaw anda kah ma wudya kalah kedə, asaya, amba ya njey macəmkaya ta ata.»

18

A kərzamara Yesu (Matiye 26.47-56; Mark 14.43-50; Luk 22.47-53)

1 Masa Yesu ma dərey dangay cay na, ta', a diyam ta gula aŋga hay a dey laŋgar ŋga wayam ŋga Sedəraŋw. Fetede na, jerne daha. A mbəzam ta gula aŋga hay a, aa jerne he.

2 Yaw, Juda, ndaw ma da vəlda Yesu a har masa-gəra aŋga hay heyey, a səra slam aha, maja Yesu ta diyam la dey weewe a hwad a ta gula aŋga hay a.

3 Juda a ŋgəley sewje hay ga, asaya, a ŋgəley ndəhay ma jəda *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay. Ara *bay-ray hay ŋga ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay ta *Fariza hay ma slərdamata. Ta', a diyam aa jerne he dəba. Ata cəpa ta cek hay ŋga vəram, ta petərla hay, lej awaw mandəvdatakaya fa har fa har.

4 Yesu na, ta səra cek ma da hətfar sem. Da ray ŋgene, a ŋgəchey ŋgada fa ata, aa cəfdata, a ləvtar: «Ka səpam na, wa?»

5 A mbədədamara, a ləvmar: «Ya səpam Yesu ndaw *Nezeret.» Ta', a ləvtar: «Yesu a na, ara yah.» Juda, ndaw ma da vəlda Yesu a heyey, aa da wuzlah ata.

6 Masa Yesu a maa guzley, ma ləvey: «Yesu a na, ara yah» heyey na, a zluram. Da ray ŋgene, a ŋgəcham ta dəba ta dəba, a tədəm zlambəla'-la'-la' a hwayak.

7 Ta', Yesu aa cəfdata saya, a ləvtar: «Ka səpam na, wa?» A mbədədamara, a ləvmar: «Ya səpam Yesu ndaw Nezeret.»

8 Yesu a ləvtar: «Yah ma ləvkwar la Yesu a na, ara yah. Da ka səpam yah na, mbəkdədamata ndəhay siya kede ŋga diyam!»

9 A key anda kede na, amba mey ŋga Yesu daa medərey-dangay aŋga heyey a key. Mey a, a ləvey: «Kwa ya taa zədey ndaw pal dasi ndəhay masa kah ma vəldatiwa heyey na, daa ba.»

10 *Simajw *Piyer na, aŋga ta dəlaw da har. Ta', a mədərwa daa way a, a ŋgəma madərlam ŋga *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay kaa heyey, cərah! a cərhara sləmay ta dey ŋga zəmay. A zəlmara ndaw masa Simajw ma cərhara sləmay a na, Malkus.

11 Ama ta', Yesu aa guzlar a Piyer, a ləvar: «Mada dəlaw akah aa way a. Ka wulkey banay masa Papay ma wudey ya səra na, ŋga wusfaya ba daw?»

A handamara Yesu fa Han

12 Sewje hay ga ta *bay-ray ata lej ndəhay ma jəda *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay masa mahura hay ŋga *Jəwif hay ma slərdamata heyey na, a kərzamara Yesu dəba, a jəwmara.

13 A handamara teesed na, a way Han *. Han aha na, ara mesey ŋga Kayif. Kayif e may, ara ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay ta mevey a ŋgene.

14 Daa ŋgene na, Kayif a taa guzltar la ŋgada mahura hay ŋga Jəwif hay, a ləvtar: «Maaya na, ndaw pal a məcəy, da ray aləkwa Jəwif hay tabiya ma da paslakwa.»

17:26 17.26 17.6 **18:1 18.1** Mt 26.36 **18:2 18.2** 12.4; Lk 21.37; 22.39 **18:3 18.3** 7.32, 45 **18:9 18.9** 6.39

18:10 18.10 Lk 22.36, 38 **18:11 18.11** Mt 20.22; 26.39 * **18:13 18.13** Han ta key mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay la teesed da ray Kayif. Da ray ŋgene, Jəwif hay ga fa pamara ŋga ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas cənja. **18:13 18.13** 18.24; Lk 3.2 **18:14 18.14** 11.49-50

*Piyer a cey mey a ləvey anja gula ḥga Yesu ba
(Matiye 26.69, 70; Mark 14.66-68; Luk 22.55-57)*

¹⁵ Ata *Simañw *Piyer ta gula ḥga Yesu lañgar daha a səpmar wurzay ḥga Yesu a. *Ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay a, a səra gula ḥga Yesu lañgar a. Da ray ḥgene, ta', gula ha a mbəzam ta Yesu a, a way ndaw mahura ha.

¹⁶ Ama Piyer na, anja ta daa ambaw, gweegwe fa mey-mbew. Gula lañgar masa ndaw mahura ha ma səra heyey na, ta', a bawa aa ambaw, aa cəfda dam ma jəda mey-mbew e ḥga mbəzdərwa Piyer. Ta', Piyer a mbəzey.

¹⁷ Dam ma jəda mey-mbew e aa cəfda Piyer, a ləvar: «Hey! kah na, ndaw pal dasi gula hay ḥga ndaw aha may, ba diya?» Piyer a mbəddara, a ləvar: «Kay! Yah na, gula anja ba.»

¹⁸ Ndəhay ma ka sləra fetede lej ndəhay ma jəda *Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay heyey ta gədam awaw la, fa sətmara maja memed fa key. Piyer heyey aa da cakay ata, fa sətey awaw a may.

*Yesu fa mey ḥga Han
(Matiye 26.59-66; Mark 14.55-64; Luk 22.66-71)*

¹⁹ *Ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay aa cəfda Yesu da ray gula anja hay ta da ray mey masa aa maa sərkadatara a ndəhay.

²⁰ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ya taa guzley la fa mey ḥga ndəhay tabiya, ya taa sərkedey ndəhay la mandaw mandaw daa *way-mewuzey-mey ḥga Gazlavay ta daa *Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay masa *Jəwif hay ma cəmam tabiya a hwad a. Yah ma bey mey ta bey daa ba səlak.

²¹ Kaa, kaa cəfsaya na, maja me? Daw fa ndəhay ma cəndamara mey adaw, cacəfdata, ata na, a sərmara mey masa yah ma wuzdatara ha maaya maaya.»

²² Daa masa Yesu faa guzley anda kede na, ndaw pal dasi ndəhay ma jəda Way-mekey-kwakwas fetede, a sləñgar matapa-har a Yesu. Ta', aa guzlar, a ləvar: «A mbədəm mey ḥgada *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay na, kəne daw?»

²³ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Da yah maa guzley mey maaya ba la na, wuzdiwa taw. Yaw, da yah maa guzley mey maaya la na, anja ka kəfsya fa me?»

²⁴ Fa dəba ha, Han a ləvtar a ndəhay heyey ḥga handamara fa Kayif, ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Jəwif hay ta mevey a ḥgene. Yesu a, majəwkaya cənja.

*Piyer a cey mey a ləvey anja gula ḥga Yesu ba cənja
(Matiye 26.71-75; Mark 14.69-72; Luk 22.58-62)*

²⁵ Masa *Simañw *Piyer fa sətey awaw fetede heyey na, ndəhay fetede he, aa cəfdamara, a ləvmar: «Kah na, gula pal da wuzlah gula hay ḥga ndaw aha may, ba diya?» Ama Piyer a cada mey, a ləvey: «Kay! yah na, gula anja ba.»

²⁶ Fetede, ndaw ma ka sləra ḥga *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay daha. Ndaw aha ara səkway ḥga ndaw masa Piyer ma cərhara sləmay heyey. Ndaw aha, aa guzlar a Piyer, a ləvar: «Kah na, yah ma hətkwar la ta ata ndaw aha daa jerne, ba diya?»

²⁷ Piyer a cada mey cənja. Daa ḥgene, gwagwalak ta', a cey day.

*Yesu fa mey ḥga Bay Pilat
(Matiye 27.1, 2, 11-14; Mark 15.1-5; Luk 23.1-5)*

²⁸ Perek perek, a badamara Yesu da way Kayif, a handamara a way Pilat, Bay Rawma. Ama mahura hay ḥga *Jewif hay na, a mbəzam a way a ba, maja a wudam ḥga zləbmara kwakwas ata ba, anda kede amba a gwamara ḥga zəmey daf ḥga gwagway ḥga *Pak.

²⁹ Maja ḥgene, Bay Pilat, a bawa aa ambaw, a hətfatar. Ta', aa cəfdara, a ləvtar: «Ka kərzamərwa ndaw a kede na, a kawa me?»

³⁰ A mbəd̄damara, a ləvmar: «Da ta key cek malamba daa ba na, anja ya handamərwa fa kah la daw?»

³¹ Bay Pilat a mbəd̄datara, a ləvtar: «Akwar ta ray akwar, ḥgəlmara ndaw a, dəslmara sariya anja anda kwakwas akwar ma ləvey.» Mahura hay ḥga Jewif hay a mbəd̄damara, a ləvmar: «Ala na, ta cəved ḥga kədəy ndaw vagay daa ba.»

³² Cek aha, a key anda kede na, amba Yesu a məcəy fa hwadam mazlaŋgalakaya anda aa ma ləvey a da məcəy heyey.

³³ Bay Pilat a mbəzey ta ray ḥgada way, a zəla Yesu. Ta', aa cəfda, a ləvar: «Kah na, bay ḥga Jewif hay daw?»

³⁴ Yesu a mbəd̄dara, a ləvar: «Kaa guzley anda kede na, ara mewulkey akah daw, da daa ba, ara ndəhay ma kadamakawa daw?»

³⁵ Bay Pilat a mbəd̄dara, a ləvar: «Yah na, ndaw Jewif daw? Ara səkway akah hay ta *bay-ray hay ḥga ndəhay ma ka kwakwas akwar hay ma handamakawa fa yah kede. Kaa ka key maaya ba na, me?»

³⁶ Yesu a mbəd̄dara, a ləvar: «Ya wey da ray ndəhay na, da bəla kede ba. Da yah bay da bəla kede na, anja gula adfaw hay a kədəm vaw la amba mahura hay ḥga Jewif hay a kərzamaya ba. Ama wure kede, ya fa wey da ray ndəhay da bəla kede daa ba.»

³⁷ Da ray ḥgene, Bay Pilat aa cəfda, a ləvar: «Kaa kah na, bay dəba daw?» Yesu a mbəd̄dara, a ləvar: «Anda kah ma ləvey, yah bay. Ya yawa, ya sawa a bəla na, ḥga wuzdatara mey masa fara fara a ndəhay. Kwa waawa ma səpey cəved masa fara fara na, ara ndaw ma jəkey sləmay fa mey adfaw.»

³⁸ Bay Pilat a mbəd̄dara, a ləvar: «Mey masa fara fara na, mey wura?»

A kamar sariya a Yesu

(Matiye 27.15-31; Mark 15.6-20; Luk 23.13-25)

Masa Bay Pilat maa guzley la anda kede na, ta', a bawa aa ambaw saya fa mey ḥga Jewif hay. A ləvtar: «Yah na, yah ma hətey cek təde ḥga kədəy ndaw kede vagay na, daa ba.»

³⁹ Yaw, anda kwakwas akwar ma wudey na, si ya pəskakwar ndaw pal daa fərsəne ta gwagway ḥga *Pak. Anda kede, ka wudam na, ya pəskakwar bay ḥga *Jewif hay daw?»

⁴⁰ A wudam, a ləvam: «Kay! ka mbəkda ndaw kede ba. Ama pəskandar na, Barabas.» Barabas a na, ara ndaw-mayal ma sla dəy ḥga ndaw.

19

¹ Ta', Bay Pilat a ləvtar a sewje hay ḥga slədmara Yesu ta laway.

² Sewje hay a cam hatak, a padamar ray anda gursaw ḥga bay. Asaya, a kəzlmara zana magaza ḥga bay hay fa vaw.

³ Ta', a ḥgəcham a cakay a, a sasaŋgəram a ray a, a ləvmar: «Zay daw, bay ḥga Jewif hay?» Fa dəba ha, kan! kan! a vəlmar matapa-har.

4 Ta', Bay Pilat a bawa aa ambaw saya, aa guzltar a Jəwif hay, a ləvtar: «Dagay, jəkam sləmay! Ya da badakwara ndaw aha aa ambaw amba ka sərmara kwa ya ta hətey cek maaya ba masa aŋga ma ka na, daa ba.»

5 Yesu ta', a bawa aa ambaw dəba. Aŋga ta gursaw ɳga hatak heyey da ray, len zana magaza heyey fa vaw. Pilat aa guzltar, a ləvtar: «Ehe ndaw aha!»

6 Ama masa *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay ta ndəhay ata hay ma hətmar na, a wudam ta gədaŋ, a ləvam: «Dəra fa hwadam mazlaŋgalakaya! Dəra fa hwadam mazlaŋgalakaya!» Pilat aa guzltar saya, a ləvtar: «Ehe, ɳgəlmara ndaw aha, dərmara ta har akwar fa hwadam mazlaŋgalakaya ha, majahahna, kwa yah ma hətey cek maaya ba masa aŋga ma ka na, daa ba.»

7 Jəwif hay a mbəd̄damara, a ləvmar: «Kwakwas ala dahan, anda kwakwas a ma ləvey na, si mekəd̄sey ndaw aha kede vagay majahahna, a ləvey aŋga Bəzey ɳga Gazlavay.»

8 Masa Bay Pilat ma cənda aŋga ma ləvey aŋga Bəzey ɳga Gazlavay na, mandərzay a kar ta gədaŋ ta gədaŋ.

9 A mbəzey a way saya, ta', aa cəfda Yesu a, a ləvar: «Kah na, ka sawa dama?» Ama kwa Yesu ta mbəddara daa ba.

10 Da ray ɳgene, Bay Pilat aa guzlar, a ləvar: «Kaa guzley ba kede na, ɳgada yah, ba diya? Ka səra, yahna, ya gwa ɳga mbəkdaka, da daa ba, ya gwa ɳga dərka fa hwadam mazlaŋgalakaya, ba diya?»

11 Yesu a mbədfara, a ləvar: «Ka gwa ɳga wey da ray adaw ba, si Bay Gazlavay ma vəlka cəved. Anda kede, ndaw ma vəldaya asi har akah kede ta key mebərey sem ma fənka.»

12 Masa Bay Pilat ma cənda mey a kede na, a səpey cəved amba a mbəkda Yesu. Ama Jəwif hay a, a wudam ta gədaŋ, a ləvam: «Da kah ma mbəkda ndaw kede sem na, ɳgene, kah jam ɳga bay mahura *Sezere * saba. Kwa waawa ma pa ray aŋga ɳga bay na, ara masa-gəra ɳga bay mahura Sezere, ba diya?»

13 Masa Bay Pilat ma cənda mey a kede saya na, ta', a badərwa Yesu aa ambaw saya. A njey a ray jaŋga aŋga mekey sariya mapakaya da ray slam macacəlkaya ta aŋwa mezəley ta mey *Hebəre «Gabata».

14 Ara ta pas mediyey vaw ɳga key gwagway ɳga Pak. Ta wuzlah-pas † na, Bay Pilat a ləvtar a Jəwif hay a: «Ehe bay akwar.»

15 Ama a wudam ta gədaŋ, a ləvam: «Kədə vagay! Kədə vagay! Dəra fa hwadam mazlaŋgalakaya.» Bay Pilat a mbədfatar, a ləvtar: «Bay akwar gway na, ka wudam ya dərkwara fa hwadam mazlaŋgalakaya gway daw?» *Bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay a mbəd̄damara, a ləvmar: «Bay ala mahura mekele na, daa ba, si bay Sezere gway.»

16 Anda kede, Bay Pilat a vəldatar Yesu amba a dərmara fa hwadam mazlaŋgalakaya. Ta', a kərzamara Yesu dəba.

*A dərmara Yesu fa hwadam mazlaŋgalakaya
(Matiye 27.32-44; Mark 15.21-32; Luk 23.26-43)*

17 A badamərwa Yesu daa berney. Daa masa fa badamərwa ha na, Yesu fa la hwadam mazlaŋgalakaya masa ata ma da dərmara fa vədfa. A handamara ɳgadaa

19:4 19.4 18.38; Lk 23.4 19:6 19.6 18.31 19:7 19.7 Lev 24.16; Mt 26.63-65; Jan 1.34; 5.18 19:9 19.9 Mt 26.62-63; 27.12, 14 19:11 19.11 10.18 * 19:12 19.12 Sezere ara bay mahura ɳga Rawma hay ma wey da ray hwayak hay ga, kwa hwayak ɳga Jəwif hay may. 19:12 19.12 18.37; Lk 23.2; SNM 17.7 † 19:14 19.14 ta wuzlah-pas: Ta mey Gerek a ləvey «bərey maakwaw.» Da Jan a sləfa anda Jəwif hay na, bərey maakwaw ara ta wuzlah-pas fa aləkwa Mafaw hay. Da Jan a sləfa anda Rawma hay na, ara slam benj! benj! fa aləkwa. Nəka Mk 15.25.

slam mezəley ta mey *Hebère «Gwalgwata», anda meləvey, «slam anda tetesl ɳga ray ɳga ndaw.»

¹⁸ Fetede, sewje hay ta', a dərmara Yesu fa hwadam mazlaŋgalakaya ha. A dəram ndəhay cew saya a cakay a, pal ta har-zəmay, laŋgar ta har-gula, Yesu na, aa da wuzlah.

¹⁹ Bay Pilat ta', a ləvtar a ndəhay ɳga wuzlalam mey ma ləvey: «Yesu ndaw *Nezeret, bay ɳga *Jəwif hay.» Asaya, a ləvtar ɳga sləpmara fa hwadam masa Yesu mazlaŋgalakaya fa vəda heyey.

²⁰ Jəwif hay ga ta jaŋgamara mey mawuzlalakaya ha la maja slam masa ata ma dərmara Yesu a na, anja gweegwe ta berney a. Asaya, ndəhay ga ta jaŋgamara mey a la maja mey a mawuzlalakaya na, ta mey Hebère ta mey Leten̄ lej ta mey Gərek ‡.

²¹ Maja ɳgene, *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Jəwif hay aa guzlmars, a ləvmar: «Ka da mbəkda mey a mawuzlalakaya “Bay ɳga Jəwif hay” anda ɳgene ba. Ama mbəd̄da, wuzlala: “Ndaw aha ta ləvey la: Yah na, yah bay ɳga Jəwif hay”.»

²² Bay Pilat a mbəd̄datara, a ləvtar: «Cek masa yah ma wuzlala sem na, a da njey mawuzlalakaya anda ɳgene.»

²³ Masa sewje hay ma dərmara Yesu fa hwadam mazlaŋgalakaya cay na, ta', a həlmata zana anja hay, a wunkamara slam məfad, fa sewje he fa sewje he. Mambəkakaya zana anja maazəma masa mezəvey a daa ba dəga da vad haa kasl a hwayak.

²⁴ Sewje hay a, aa guzlam da wuzlah ata a ləvam: «Ya da ɳgərkwa zana ha ta ɳgərey ba, ama kədkwa caca amba ndaw pal a la.» Cek aha a key anda mey ɳga Gazlavay mawuzlalakaya zleelzle ma ləvey:

«Ta wunkamara zana adaw hay sem da wuzlah ata,
zana maazəma na, a kəd̄sam caca amba ndaw pal a la.»
Yaw, kede he ara cek masa sewje hay ma kamara.

²⁵ Ata mamaŋ ɳga Yesu, ta dam-mamaha, ta *Mari ɳgwas ɳga Kəlawpas, lej Mari da Magdala, malacatakaya da cakay hwadam mazlaŋgalakaya masa ata ma dərmara Yesu fa vəda heyey.

²⁶ Yesu a nəka mamaha. Gula anja masa aa ma wudə kalah heyey may, aa da cakay mamaha ha. Ta', Yesu aa guzlar a mamaha, a ləvar: «Mamay, ɳgene na, bəzey akah.»

²⁷ Ta', aa guzlar a gula anja ha, a ləvar: «Ijene na, mamakw.» Dəga ta pas a ɳgene gula ɳga Yesu a ta', a ɳgəla Mari a way anja.

(Matiye 27.45-56; Mark 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Daa ɳgene, Yesu a səra ta ndəvda sləra anja cay. Ta', aa guzley, a ləvey: «Yam fa kaya.» Aa guzley anda kede na, amba mey mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay zleelzle heyey na, a key.

²⁹ Fetede, kwakulam daha marəhkaya ta yam ɳga babəza ɳga wudez meekwerek e. Sewje hay a jəhwəbam cek anda gagəmay aa yam a heyey, a tərvadəmara fa mey ɳga zlanday, a təldamara a mey Yesu.

³⁰ Yesu maa səba yam ɳga babəza ɳga wudez meekwerek e heyey cay na, ta', aa guzley, a ləvey: «Sləra adaw tabiya, ta ndəvey cay.» Fa dəba ha, a jəkwda ray, pam! a məcay.

Sewje a sləka Yesu aa cakay

³¹ Yesu a məcay na, ta pas masa *Jəwif hay fa diyam vaw ɳgadaa *pas meməskey-vaw. Ta pas a ɳgene, mahura hay ɳga Jəwif hay a wudəm vagay hay a njam

‡ **19:20 19.20** Mey Hebère ara mey Jəwif, Leten̄ ara mey Rawma, Gərek ara mey masa ndəhay ga ma cəndamara daa hwayak hay mekele mekele ɳga Rawm. **19:24 19.24** Ps 22.19 **19:25 19.25** Mt 27.55-56; Lk 23.49 **19:26**

19.26 13.23 **19:28 19.28** Ps 22.16 **19:29 19.29** Ps 69.22

fa hwadam mazlangalakaya hay heyey saba, asaya, majaa pas memeskey-vaw § a ngena a fenta pas hay memeskey-vaw siya. Da ray ngena, ta', aa cefdamara Bay Pilat nja ngerfey salay * hay nja ndehay fa hwadam mazlangalakaya, asaya, nja padamaterwa salay da ray hwadam hay a.

³² Anda kede, sewje hay a ngerfamara salay hay nja ndaw ngeeme ta nja ndaw nja dey cew e masa madertakaya da cakay Yesu heyey deba.

³³ A wusam nja ngerfamara salay hay nja Yesu may na, a hettamar ta macey sem. Anda kede, kwa ta ngerfamara salay anja hay daa saba.

³⁴ Ama sewje pal da wuzlah ata, ta', a sleka ta zewet aa cakay. Wure ngena, mambaz ta yam a mbedwa.

³⁵ Ndaw ma kada mey a kede na, ta hettar la ta dey anja †. Mey masa aa ma kada na, ara mey fara fara. Yaw, anja na, a sera ara mey fara fara. Anda kede, a kada mey a na, amba akwar may, ka tefbmara mey a.

³⁶ Cek hay a tabiya ma kam kede na, anda mey nja Gazlavay mawuzlalakaya zlezzle, ma levey: «Kwa fa da ngerfamar tetesl pal daa ba.»

³⁷ Asaya, mey nja Gazlavay mawuzlalakaya mekele daha, a levey: «A hettmar ndaw masa ata ma slokmara la.»

A jehmara vagay nja Yesu

(Matiye 27.57-61; Mark 15.42-47; Luk 23.50-56)

³⁸ Fa deba ha, ndaw da slala Arimate daha, mezoley *Jawzef. Ta', a daw fa Bay Pilat nja cefdarawa vagay nja Yesu amba a jeha. Jawzef e na, ara ndaw ma teba mey nja Yesu, ama ta wuzda vaw anja daa ba majaa a zlurey ta mahura hay nja *Jewif hay. Bay Pilat ta velar coved la. Anja ta', a daw a la vagay a.

³⁹ Nikwedem, ndaw masa ma hettfar Yesu a ta tavad heyey, ta', a diyam cew e ta Jawzef nja jehay vagay a. Nikwedem ta ley mal mezey maaya nja cek mezoley «*mir» majahadsakaya ta cek mezoley «alawes» la a har, a fena kellew kwakwar maakar.

⁴⁰ Ata cewete ta', a lamara vagay nja Yesu a, a zlenjgmaraa ta masлага, a takwadamar mal heyey anda Jewif hay ma kamara daa masa ata fa da zlenjam vagay.

⁴¹ Daa slam masa ata ma dermara Yesu a na, jerne daha. Daa jerne he cevay mawiya daha, kwa ta pam vagay a hwad a daa ba aran.

⁴² A jehmara Yesu aa cevay a na, majaa ara hakwad, *pas memeskey-vaw gweegwe cay, asaya, majaa cevay a gweegwe fetede.

20

Yesu a slerkdawa daa memacey

(Matiye 28.1-8; Mark 16.1-8; Luk 24.1-12)

¹ Taa perek ta luma nja Gudal, slam ben! ben! *Mari da Magdala, a daw nja nekerwa cevay nja Yesu. A wusey a mey cevay a, a da nakey dey na, beeler mahura ma gerca mey nja cevay a mangochadakaya ta cakay.

² Anda kede, takw! a hela mahway njada fa ata *Simanjw *Piyer ta gula lanjar masa Yesu ma wuda kalah heyey. Ta', aa guzltar, a levtar: «Ta lamara vagay nja Bay Mahura Yesu sem daa cevay, ya sermara a pamara aa wura ba.»

³ Da ray ngena, ata Piyer ta gula lanjar heyey, a slerkdam, a diyam a mey cevay a.

§ 19:31 19.31 Pas memeskey-vaw a, a fenta pas memeskey-vaw siya na, majaa ara ta gwagway nja Pak. * 19:31
19.31 meñgerfey salay: A ngerfamatara salay na, amba a mæcam fiyaw. **19:31 19.31** Mew 21.22-23 **19:34**
19.34 1Jn 5.6 † **19:35 19.35** Jan aa guzley da ray anja ray anja. Neka Jan 19.26; 20.2; leñ 21.24. **19:35 19.35**
 15.27; 21.24 **19:36 19.36** Ps 34.20-21; Mab 12.46 **19:37 19.37** Zak 12.10; CWJ 1.7 **19:38 19.38** 9.22 **19:39**
19.39 3.1-2 **19:40 19.40** 12.7 **20:2 20.2** 13.23

⁴ Ata cewete, a hwam ta hway, ama gula laŋgar heyey a hway a fəna Piyer, a wusey teesed a mey cəvay a.

⁵ Ta', a wuzedsey dey aa cəvay a, a hətəy da hwad a na, maslaga hay makwiydatakaya, ama ta mbəzey aa cəvay a daa ba.

⁶ Simaŋw Piyer a wusey fa dəba anja, ta', a mbəzey aa cəvay a. A hətatar maslaga hay makwiydatakaya,

⁷ asaya, a hətar zana masa ata ma sləwdamara ray ɳga Yesu ta anja heyey. Zana ha na, macəmkaya ta maslaga hay heyey ba, ama mapadakaya wal ta cakay.

⁸ Gula laŋgar ma wusey teesed heyey, a mbəzey aa cəvay a may, a hətatar cek hay a, anda kede, a təba ma sləkdawa ɳga Yesu daa meməcey.

⁹ Ama *gula hay ɳga Yesu ta cəndamara mey ɳga Gazlavay masa ma ləvey Yesu a da sləkdawa daa meməcey na, daa ba aran.

¹⁰ Fa dəba ha, ta', gula hay cew heyey a vəham a way ata hay.

Yesu a wuzar vaw a Mari da Magdala

(Matiye 28.9, 10; Mark 16.9-11)

¹¹ Daa ɳgene, *Mari da Magdala ta', a vəhey a mey cəvay a. Deŋ! a lecey a mey cəvay a, fa təway. Masa anja fa təway a na, ta', a wuzedsey dey aa cəvay a.

¹² A da nəkey dey na, a ray maslaŋ hay ɳga Gazlavay cew ta zana hay mabara fa vaw. Ata manjatakaya cəma daa slam masa ata ma pamara vagay ɳga Yesu heyey, pal manjakaya daa slam-ray, pal daa slam-salay.

¹³ Maslaŋ hay ɳga Gazlavay heyey aa cəfdamara, a ləvmar: «Kwakwa, ka təway me?» A mbəd̄datara, a ləvtar: «Ta lamara vagay ɳga Bay adaw Mahura sem, ya səra a pamara aa wura ba.»

¹⁴ Masa ɳgwas aha maa guzley la anda kede, a da mbəd̄sey dey na, a ray Yesu malacakaya fetede, ama kwa ta səra ara anja na, daa ba.

¹⁵ Yesu a, aa cəfda, a ləvar: «Kwakwa, ka təway me? Ka səpey na, wa?» Ngwas aha, a wulkey na, ara ndaw ma jəda jerne he, ta', aa guzlar, a ləvar: «Papay adaw, da ara kah ma la na, wuzdiwa slam masa kah ma pa amba ya larawa aa slam a taw?»

¹⁶ Yesu ta', a zəla, a ləvar: «Mari!» Masa Mari ma cənda mezəley anja la na, pəla! a mbəd̄sey dey ɳgada fa Yesu, ta', aa guzlar ta mey *Hebəre, a ləvar: «Rabuni,» anda meləvey «bay adaw».»

¹⁷ Yesu aa guzlar, a ləvar: «Mbəkdaya, ka da zəndaya vaw ba, majya ta təpey fa Papay a vad' daa ba aran. Ama kah na, daw ta ləvtar a məlma adaw hay, ya təpey la fa Papay masa anja Papakw akwar may, fa Gazlavay masa anja Gazlavay akwar may.»

¹⁸ Ta', Mari da Magdala a daw fa *gula hay ɳga Yesu dəba, a kadatara, a ləvtar: «Ya ta hətar Bay Mahura Yesu la.» Asaya, Mari a kadatara mey masa Yesu a ma ləvar.

Yesu a wuztar vaw a gula anja hay

(Matiye 28.16-20; Mark 16.14-18; Luk 24.36-49)

¹⁹ Taa kwad ta luma ɳga Gudal a ɳgene, *gula hay ɳga Yesu makustakaya daa way daha. Ta gərcamata mey-slam hay sem ta lekəle majya ata fa zluram ta mahura hay ɳga *Jəwif hay. Ta', Yesu a daw a lecey a wuzlah ata, a ləvtar: «Anja Gazlavay ɳga njadakwar daa zazay.»

²⁰ Masa anja ma ləvtar la anda kede na, ta', a wuzdatara har anja hay ta cakay anja. Gula hay ɳga Yesu a, taa səmam la ga majya ata ma hətmar Bay Mahura ha.

²¹ Yesu aa guzltar saya, a lëvtar: «Anja Gazlavay ñga njadakwar daa zazay. Anda Papay, Bay Gazlavay, ma slërdiwa a bëla na, yah may, ya slërdakwar ñga key slëra adaw.»

²² Masa anja maa guzltar anda kede la na, ta', a sëfnay a ray ata, a lëvtar: «Tëbam *Mesëfney ñga Gazlavay a ray akwar.

²³ Da ka mbëkdamara mebërey ñga ndaw na, Gazlavay a mbëkdara la may. Ama da akwar ma mbëkdamara mebërey ñga ndaw daa ba na, Gazlavay fa da mbëkdara daa ba may.»

Tuma a key yawa

²⁴ Yaw, daa masa Yesu ma wuztar vaw a gula anja hay na, *Tuma, masa ata ma zëlmara Didim *, gula pal dasi gula anja hay kuraw a ray a cew, anja da wuzlah ata daa ba.

²⁵ Masa Tuma ma sawa la a wuzlah ata na, a lëvmar: «Ala ta hëtmar Bay Mahura la.» Ama Tuma a mbëfdatar, a lëvtar: «Da yah ma hëtar vevek [†] ñga mbëlek fa har ñga medërey heyey daa ba, da yah ma pa bëz-mey-har adaw aa vevek ñga mbëlek e daa ba, asaya, da yah ma pa har adaw aa cakay anja daa ba na, ñgene, ya fa da tëba Yesu ta slëkdawa sem daa memëcye na, daa ba.»

²⁶ Luma pal fa dëba ha na, *gula hay ñga Yesu a kusam aa way heyey saya. Tuma anja da wuzlah ata dëba. Mey-slam hay magërcatakaya ta lekële, ama Yesu ta' a sawa, a lecey a wuzlah ata, a lëvtar: «Anja Gazlavay ñga njadakwar daa zazay.»

²⁷ Fa dëba ha, Yesu a lëvar a Tuma: «Tëldérwa bëz-mey-har akah fede, nëkta har adaw hay. Asaya, tëldérwa har akah, pa aa cakay adaw. Mbëkda mekey yawa, tëba ya ta slëkdawa sem daa memëcye.»

²⁸ Tuma a mbëfdara, a lëvar: «Kah na, Bay adaw Mahura, kah na, Gazlavay adaw!»

²⁹ Yesu a lëvar: «Kah ma tëba mey a kede na, maja kah ma hëtya ta dey akah, ba diya? Maaya ñga Gazlavay aa da ray ndëhay ma tëbmara ya ta slëkdawa sem daa memëcye, masa kwa ta hëtmaya ta dey ata daa ba.»

Mey da ray Mey-maaya-mawiya masa Jay ma wuzlala

³⁰ Yesu ta key maazla hay la ga mekele mekele meedey gula anja hay, ama maazla hay a tabiya mawuzlalatakaya daa dërewel kede daa ba.

³¹ Mey hay tabiya masa mawuzlalatakaya daa dërewel kede na, ara amba ka tëbmara, Yesu na, ara Bëzey ñga Gazlavay, ara *ndaw masa Gazlavay ma wala ñga lëhdata ndëhay. Anda kede, da akwar fa tëbmara mey anja na, ka da hëtam heter mendëvey ba ta fa anja.

21

Yesu a wuztar vaw a gula anja hay maasala

¹ Fa dëba ha dar nekëdey na, Yesu a wuztar vaw a gula anja hay saya. A wuztar vaw na, da mey dëhwa ñga Tiberiyat. Ehe, mey da ray Yesu ma wuztar vaw a gula anja hay a.

² Ata *Simanjw *Piyer, *Tuma masa ata ma zëlmara Didim, Nataniyel ndaw da Kana daa hwayak ñga *Galile, ta bëza hay ñga Zebede, lenj *gula hay ñga Yesu cew mekele, ata tabiya daa slam a.

³ Simanjw Piyer a lëvtar: «Ya daw la aa ewet.» Ndëhay siya kede heyey a mbëfdamara, a lëvmar: «Ala may, ya diyam asi akah.» Da ray ñgene, ta', a diyam, a tëpam aa kwambiwal. Tavad tavad ata daa ewet e, ama kwa ta kërzam daa ba.

⁴ Taa perek masa pas fa bawa na, Yesu a daw, a njey a mey dəhwa ha. Ama gula anja hay ta sərmara ara anja na, daa ba.

⁵ Ta', Yesu aa guzltar, a ləvtar: «Bəz adaw hay, akwar ma kərzam ewet e la daw?» A mbəddamara, a ləvmar: «Ala ma kərzam daa ba.»

⁶ Yesu a ləvtar saya: «Lamara *tabaw akwar, kəzlamara ta dey ɳga zəmay, ka kərzamawa la.»

Da ray ɳgene, a kəzlamara tabaw ata anda Yesu ma ləvtar. A hətam ewet ga da hwad a. A gwamara ɳga dədəmərwa tabaw a, aa kwambiwal saba, maja ewet ga kalah da hwad a.

⁷ Ta', gula masa Yesu ma wufa kalah heyey a ləvar a Piyer: «Ara Bay Mahura!» Masa Simanw Piyer ma cənda ara Bay Mahura na, ta', a kəzla zana fa vaw maja ta cəkwa zana sem amba a kərzey ewet. Ta', a jəvey daa kwambiwal gəv! aa yam, a daw ɳgada fa Yesu.

⁸ Yaw, gula hay ɳga Yesu siya na, ata gweegwe cay a rav-zazay, mendərey a wusa meeter temere saba. A diyam ta kwambiwal. Daa ɳgene, fa dədəmərwa tabaw ata marəhkaya ta ewet ga da hwad a heyey.

⁹ A bərŋgamawa daa kwambiwal. Masa ata ma bərŋgamawa cay na, a hətam zay-awaw ta ewet da ray a lenj pen.

¹⁰ Yesu aa guzltar, a ləvtar: «Həlmawa ewet masa akwar ma kərzamərwa ɳgene nekədəy.»

¹¹ Simanw Piyer a təpey aa kwambiwal a, ta', a dədarawa tabaw a marəhkaya kaf! ta ewet hay ga mahura hay da hwad a heyey. Ewet hay a tabiya temere ta kwakwar zlam a ray a maakar. Tabaw a marəhkaya kaf!, ama kwa ta ɳgərey daa ba.

¹² Yesu a ləvtar: «Samawa, zəmam cek.» Yaw, kwa gula pal da wuzlah ata ta key gədanj ɳgaa cəfda kah na, wa na, daa ba gway, maja a sərmara fara fara ara Bay Mahura.

¹³ Yesu a ɳgəchey, a la penj heyey, a wunkatara a gula anja hay, asaya, a la ewet da ray zay-awaw, a vəldatara.

¹⁴ Dəga ɳga masləkcfawa ɳga Yesu daa meməcey na, ta pas ɳgene, ara ɳga dey maakar a masa anja ma wuztar vaw a gula anja hay.

Yesu aa cəfda Piyer

¹⁵ Masa ata ma ndəvdamara mezəmey cek cay na, Yesu aa cəfda *Simanw *Piyer, a ləvar: «Simanw, bəzey ɳga *Jaŋ, ka wudya a fənta ndəhay kede daw?» Piyer a mbəddara, a ləvar: «Ahaw, Bay Mahura, ka fa səra ya wudka.» Yesu a ləvar: «Nəkfatar dey fa ndəhay adaw hay, anda ndaw ma nəkfatar dey fa bəz-təbaŋ anja hay.»

¹⁶ Ta', Yesu a ləvar ɳga dey cew saya: «Simanw, bəzey ɳga Jaŋ, ka wudya daw?» Piyer a mbəddara, a ləvar: «Ahaw, Bay Mahura, ka fa səra ya wudka.» Yesu a ləvar: «Key mecəkwer ɳga ndəhay adaw hay anda ndaw ma səkərey təbaŋ anja hay.»

¹⁷ Ta', Yesu a ləvar ɳga dey maakar: «Simanw, bəzey ɳga Jaŋ, ka wudya daw?» Piyer na, ray anja ta həbey sem maju Yesu maa cəfda ɳga dey maakar, a ləvar: «Ka wudya daw, ka wudya daw?» Ta', a mbəddara, a ləvar: «Bay Mahura, kah na, ka sərtə cek hay cəpa, ka fa səra ya wudka.» Yesu a ləvar: «Nəkfatar dey fa ndəhay adaw hay anda ndaw ma nəkfatar dey fa təbaŋ anja hay.»

¹⁸ Yaw, ya fa ləvka fara fara, daa masa kah daa gula akah na, ma diya vaw akah ɳgada pəkey na, kah ta ray akah. Ka fa daw kwa aa wura aa wura. Ama da kah

ta key maraw cay na, ka da bangadata har akah hay amba ndaw mekele a diykawa vaw akah. A da handaka kwa aa slam masa kah ma wudsey ñga daw ba.»

¹⁹ Ta mey a kede na, Yesu a wudsey ñga wuzda sèkway ñga memøcey ñga Piyer. Piyer a da hèlma Gazlavay ta fa memøcey anja ha. Fa dèba ha, Yesu a lèvar a Piyer: «Sawa, sèpya.»

Mey da ray gula masa Yesu ma wudsa kalah

²⁰*Piyer a mbødøy dey fa dèba, a da nøkey dey na, a ray gula masa Yesu ma wudsa kalah heyey. Gula ha fa søptar wurzay. Ara gula masa ma gønsley ñgada fa Yesu daa masa ata fa zømam daf, maa cøfda, ma løvey: «Bay Mahura ma da vøldaka a har masa-gøra akah hay na, wa?» heyey.

²¹ Piyer ma høtar la na, ta', aa cøfda Yesu, a lèvar: «Bay Mahura, kaa ma da høtfar a gula kede na, me?»

²² Yesu a mbødøra, a lèvar: «Da ya wudsey a njey ta dey da bøla kede haa kasl mavøhwa adaw na, mey akah da hwad a me? Kah na, sawa, sèpya.»

²³ Mey a, a cøney fa ndøhay ñga Yesu siya na, anda gula ha fa da møcey daa saba. Fara fara Yesu ta lèvar a Piyer, gula ha fa da møcey daa saba na, daa ba. Ama a lèvar na, «Da ya wudsey a njey ta dey da bøla kede haa kasl mavøhwa adaw na, mey akah da hwad a me?»

²⁴ Yaw, gula ha na, ara ndaw ma høtatøra cek hay a kede ta dey anja, ara anja ma wuzdatara a ndøhay, asaya, ara anja ma wuzlalatøra aa dørewel kede may. Ala na, ya sørmara mey hay a kede ara mey hay masa fara fara.

²⁵ Yesu ta key cek hay la mekele mekele ga. Anja da cek hay a mawuzlalatakaya cøpa pal pal fa dørewel na, ya wulkey slam da bøla kede ñga pata dørewel hay a daa ba.

Sløra ñga Ndəhay Meslørey ñga Yesu Mey da ray derewel ñga Sløra ñga Ndəhay Meslørey

Derewel kede ara derewel ñga dey cew masa Luk ma wuzlala. A wuzda mezley ñga Egəliz hay zlezzle. Derewel e a zley ta mey da ray Gazlavay ma la Yesu a vad (fasəlawal 1) lej Mesəfnay ñga Gazlavay ma pawa salay a ray ndəhay ñga Yesu (fasəlawal 2). Fa dəba ha, daa fasəlawal 3 haa 12, Luk aa guzley da ray ndəhay ma wuzdamara mey ñga Yesu dəga da Jeruzelem haa a Samari. Ndəhay a na, ara ata Piyer, Etiyen lej Jak.

Fasəlawal 13 haa 20 aa guzley da ray Pawl mepəkey ñgeeme, ñga dey cew, len ñga dey maakar ñga wuzey Mey-maaya-mawiya daa hwayak hay ñga Gerek hay ta ñga Rawma hay.

Fasəlawal 21 haa 28 aa guzley da ray sariya masa ndəhay Rawma hay ma kamara a Pawl maja Jəwif hay ma wudmara, a wudam ñga kədmara vagay. Asaya, da ray bay-ray hay ñga Rawma hay ma slərdamara Pawl a Rawm ñga key sariya fa mey ñga Bay Sezere.

Mey mahura daa derewel kede na, ara mey ma ləvey: «[...] ta pas masa Mesəfnay ñga Gazlavay ma da pawa salay a ray akwar na, ka hətam gədanj la. Fa dəba ha, ka da kam sede da ray adaw. Ka da kam sede teesed na, fa mey ñga ndəhay da Jeruzelem, fa dəba ha, fa mey ñga ndəhay da Jude, fa mey ñga ndəhay da Samari, lej fa mey ñga ndəhay da bəla tabiya.» (SNM 1.8)

Daa derewel e kede na, mey mekele mekele daha ñga vəley gədanj a ndəhay:

Mey da ray mevəley cek a masa-viya hay (20.35)

Pawl a wuzey mey da ray Gazlavay (17.24-31)

Mey ñgeeme

¹ Waa *Teyewfil,

Daa derewel adaw ñgeeme na, ya ta wuzlalaka mey da ray Yesu la. Daa derewel e ya ta wuzlalatakawa cek hay tabiya masa Yesu ma kata la, lenj mey masa anja maa sərkadatara a ndəhay, dəga ta pas masa anja ma zla sløra anja da bəla

²⁻³ haa kasl pas masa *Gazlavay ma la a vad. Masa *Yesu anja da bəla na, anja ta weley ndəhay anja hay meslørey la. Fa dəba ha, Yesu a, a məcay, ta', a sləkdawa daa meməcay, a wuztar vaw a ndəhay anja hay. Fa dəba ñga masləkdawa anja daa meməcay na, dər kwakwar məfad, anja fa wuztar vaw maaya maaya ta fa cek hay mekele mekele, amba ndəhay meslørey a, a sərmara fara fara anja ta dey. Asaya, aa guzltar da ray mewey ñga Gazlavay da ray ndəhay. A kətata da ray cek hay masa ata ma da kamara na, ta gədanj ma sawa ta fa *Mesəfnay ñga Gazlavay.

⁴ Ta pas lanjar daha na, Yesu fa zəmam daf daa slam a ta ndəhay anja hay meslørey. Ta', a kətata, a ləvey: «Papay a ləvey a vəlkwar cek la. Ya ta kadakwara cay, ba diya? Njam daa berney ñga *Jeruzelem fede, səkwmara cek aha.

⁵ *Jaŋ a katar *baptēm a ndəhay na, ta yam, ama daa dər hay nekədəy fede, ka hətam baptēm la ta Mesəfnay ñga Gazlavay.»

Bay Gazlavay a la Yesu a vad

6 Ndəhay meslərey ḥja Yesu a makustakaya da cakay a, aa cəfdamara, a ləvmar: «Bay Mahura, ka da diya hwayak ḥja *Israyel amba ka wey da ray a na, wure kede daw?»

7 Yesu a mbəddatar, a ləvtar: «Akwar na, mey akwar da hwad a me? Ara Papay ma pa pas a, ara anja pal ma wa dər a.

8 Ama ta pas masa *Mesəfnəy ḥja Gazlavay ma da pawa salay a ray akwar na, ka hətam gədañ la. Fa dəba ha, ka da kam sede da ray adaw. Ka da kam sede teesed na, fa mey ḥja ndəhay da *Jeruzelem, fa dəba ha, fa mey ḥja ndəhay da *Jude ta fa mey ḥja ndəhay da *Samari, lenj fa mey ḥja ndəhay da bəla tabiya.»

9 Fa dəba ha Yesu ma ndəvda mey hay kede la na, Gazlavay ta', a la a vad, ndəhay da cakay a fa nəkmara, mekwtenə sərat! a sərtə, a hətmar Yesu a saba.

10 Ata fa nəkam dey a vad aa slam masa Gazlavay ma la Yesu a cənja. Wure wure ḥjene, ndəhay cew daha malacatakaya da wuzlah ata, ta zana mabara fa vaw,

11 a ləvmatar: «Akwar, ndəhay *Galile hay, akwar malacatakaya, fa nəkam dey ḥjada vad ḥjada vad na, maja me? Yesu masa Bay Gazlavay ma la da wuzlah akwar a vad kede na, a vəhwa la, anda akwar ma hətmar anja ma daw ḥjada vad kede.»

A lam ndaw mekele aa slam a ḥja Juda Iskariyawt

12 Fa dəba ha, ndəhay meslərey ḥja Yesu a bərnəgamawa daa Anġwa ḥja *Awliviyə. A vəhmawa a *Jeruzelem, anġwa ha dərenj daa ba, a key kəlemeeter pal gway.

13 Masa ata ma wusmawa la a Jeruzelem na, ta', a təpam aa way da ray way, aa slam masa ata ma kusam mandaw mandaw da hwad a. Ndəhay meslərey a na, ara *Piyer, *Jaŋ, *Jak, *Andəre, *Fəlep, *Tuma, *Bartelemy, *Matiye, Jak bəzey ḥja Alfe, *Simanjw, ndaw da wuzlah ndəhay ma wudam ḥja ləhdamata ndəhay ata hay dasi har ḥja masa-gəra ata hay, lenj Jud bəzey ḥja Jak.

14 Ata tabiya fa kusam mandaw mandaw ḥja dərey dəngay a Gazlavay ta mevel pal. A kusam na, ta ḥjusay mekele mekele, ta *Mari, mamaŋ ḥja Yesu, lenj ta məlmanj ḥja Yesu hay.

15 Daa dər hay a ḥjene, ndəhay ma təba mey ḥja Yesu makustakaya daa slam a, a key temere ta kwakwar cew. Ta', Piyer a lecey a wuzlah ata, a ləvtar:

16-17 «Məlma adaw hay, Juda anja zleezle na, da wuzlah aləkwa, aləkwa masa Yesu ma walankwar amba ya kakwa sləra ḥjada Bay Gazlavay. Ama ara anja ma wuzdatara cəved a ndəhay ḥja kərzey Yesu. Zleezle na, Bay *Davit taa guzley la ta gədañ ḥja *Mesəfnəy ḥja Gazlavay da ray cek masa Juda ma da ka. Yaw, mey daa dərewel ḥja Gazlavay a ḥjene ta key la fara fara anda mawuzlalakaya.»

18 Juda heyey, ta hətey dala la maja cek malamba masa anja ma ka ha. Ta dala ha na, a hədkada ley. Da ley anja ha, a tədsey, hwad pəcakw! a pəckwey, tanday zad! a palah, pam! a məcay.

19 Ndəhay da Jeruzelem tabiya ta cəndamara mey a la. Da ray ḥjene, a zəlmara ley a ta mey ata «Hakəldama,» anda meləvey, ley ḥja mambaz.

20 Piyer a ləvey saya: «Mawuzlalakaya daa dərewel ḥja *Pəsam hay, a ləvey: "Anja way anja, ḥja tərey yiden,

ndaw ḥja njey a hwad a ba."

Yaw, mawuzlalakaya saya, a ləvey:

"Si ndaw mekele a la sləra anja."

21-22 «Da ray ḥjene, maaya na, ndaw mekele a sawa asi aləkwa amba a key sede da ray masləkdawa ḥja Bay Mahura Yesu. Si ya walakwa ndaw masa ala ma pəkam la

bama ta ata Yesu aa wura aa wura. Ndaw masa aləkwa ma da walakwa na, si ndaw aha an̄ga ta ala dəga ta pas masa *Jañ-Baptis ma kar *baptem a Yesu haa kasl pas masa Gazlavay ma la Yesu a da wuzlah aləkwa a vad.»

²³ Fa dəba ha masa ata ma cəndamara mey ñga Piyer la na, a lam ndəhay cew. Ara ata *Jawzef, masa ndəhay ma zəlmara Barsabas, mehəlmey Justus, len̄ Matiyas.

²⁴ Ta', a dəram dañgay a Bay Gazlavay, a ləvam: «Bay Gazlavay, ka sərta mevel ñga ndəhay tabiya, wuzndar ndaw pal dasi ndəhay cew kede masa kah ma wudsey

²⁵ ñga key *ndaw-meslørey ñga Yesu aa slam a ñga Juda. Juda na, ta mbəkda sløra ha sem ñga daw aa slam masa an̄ga ma wudsey.»

²⁶ Ta', a wuzlalamata mezəley ata cewete ñga weley ndaw pal dasi ata. Ma da bawa na, mezəley ñga Matiyas. Da ray ñgene, a pamara Matiyas a dey ndəhay meslørey kuraw a ray a pal heyey.

2

Mesəfney ñga Gazlavay a pawa salay a ray ndəhay ñga Yesu

¹ Masa pas ñga gwagway ñga *Pantekwat ta wuswa cay, ndəhay ma təba mey ñga Yesu tabiya makustakaya daa slam a.

² Wure wure ñgene, a cəndamara cek ma kawa ta da vad anda memed maa bərey. Cek aha a rəhda way masa ata manjatakaya da hwad a heyey.

³ A hətam cek anda neneh hay ñga awaw ma gədsey. Neneh hay a, a wunkam, a njam a ray ata pal pal tabiya.

⁴ Ata tabiya marəhtakaya ta *Mesəfney ñga Gazlavay. A zlamar meeguzley ta mey hay mekele mekele masa ata ma sərmara ba, anda Mesəfney a ma vəldatara ñgaa guzley.

⁵ Yaw, da *Jeruzelem e na, *Jəwif hay masa ma səpam cəved ñga Gazlavay ta mevel pal fetede daha. A samawa daa hwayak hay da bəla tabiya.

⁶ Ata ma cəndamara cek maa bərey heyey la na, a kusmawa ga. Ata tabiya a rəzlam maja kwa waawa fa cənda mey an̄ga fa ndəhay ma təba mey ñga Yesu a, ata faa guzlam ta mey hay a.

⁷ A rəzlam, a wulkam, aa cəfdam vaw da wuzlah ata, a ləvam: «Ndəhay maa guzlam mey kede, ata tabiya ndəhay daa hwayak ñga *Galile, ba diya?»

⁸ Kaa kwa waawa fa cənda mey an̄ga fa ndəhay a faa guzlam na, kwara?

⁹ «Aləkwa fede na, ndəhay ma samawa daa hwayak ñga Parte, daa hwayak ñga Medi ta daa hwayak ñga Elam, daa hwayak ñga Mezapawtami, daa hwayak ñga *Jude, daa hwayak ñga Kapadəwas, daa hwayak ñga Panjw, daa hwayak ñga Azi,

¹⁰ daa hwayak ñga Fərizi, daa hwayak ñga Pamfili, daa hwayak ñga *Ejip, len̄ daa hwayak ñga Libi masa gweegwe ta berney ñga Siren. Asaya, da wuzlah aləkwa na, ndəhay ma samawa da *Rawm daha,

¹¹ ndəhay ma samawa da Kəret daha, ta ndəhay Arap hay daha may. Da wuzlah aləkwa, siya hay ara ndəhay daa səkway ñga Jəwif hay, ta siya hay ma mbəzam ñga səpey kwakwas ñga Jəwif hay. Ama aləkwa tabiya, ya fa cəndakwa ata faa guzlam ta mey hay mekele mekele masa daa hwayak aləkwa da ray sløra mahura masa Gazlavay ma ka!»

¹² Anda kede na, ata tabiya a rəzlam, a sərmara ñga key kwara ba, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Cek aha kede a wudsey ñga ləvey kwara?»

¹³ Ama ndəhay siya hay, aa sangəram a ray ndəhay ma təba mey ñga Yesu kaa heyey, a lèvam: «Ata tabiya mawatakaya ta wuzam.»

Piyer a wuztar mey a ndəhay makustakaya

¹⁴ Da ray ñgene, *Piyer ta', a lacam ta ndəhay meslørey kuraw a ray a pal heyey, aa guzley ta gədañ fa mey ñga ndəhay makustakaya heyey, a lèvtar: «Akwar ndəhay *Jəwif hay daa hwayak ñga *Jude, leñ akwar ndəhay tabiya ma samawa daa hwayak hay mekele mekele a *Jeruzelem, jékam sləmay maaya maaya fa mey masa yah ma da wuzdakwara kede amba ka sərmara mabara ñga mey a.

¹⁵ Ndəhay kede fa wam anda akwar ma lèvam na, daa ba, maj aŋga kaa na, pas ñgaa perek, pas ma həla maaca d'agay.

¹⁶ Ama wure kede cek aha kede a key na, anda Jəwel, *ndaw ma təla mey ñga Gazlavay zlezzle, ma lèvey:

¹⁷ "Gazlavay a lèvey,

Ta pas masa bəla gweegwe cay a ndəvey na,

ya vəltar Mesəfnay adaw la a ndəhay tabiya.

Da ray ñgene, bəz akwar hay mezəle ta dam akwar hay,

a təram la ñga ndəhay ma təla mey adaw hay.

Gula akwar hay na, ya da wuztar cek hay mawiya

masa Yah ma da kata.

Maraw hay da wuzlah akwar may,

mesəfnay a katar la amba ya wuztar cek hay.

¹⁸ Ahaw, daa dər hay a ñgene,

ya vəltar Mesəfnay adaw la a ndəhay

ma ka sləra adaw hay,

mezəle hay ta manjusa hay tabiya,

a da təram *ndəhay ma təla mey adaw hay.

¹⁹ Ya key maazla hay la da gazlavay da vad,

ya key cek hay ma rəzla ndaw la da ray hwayak.

Mambaz, ta awaw, leñ kakas a bamawa la.

²⁰ Pas fa da wedey daa saba,

kiya a da mbədəy magaza anda mambaz.

Fa dəba ha, Bay Mahura a vəhwə la

amba a key sariya da bəla.

Ta pas a ñgene, ndəhay a hətmar gədañ aŋga la,

a da sərmara pas a ara pas mahura ma fəna siya hay.

²¹ Anda kede, kwa waawa maa cəfda Bay Mahura

ñga ləhdə na, Bay Mahura a ləhdə la."»

²² Piyer a lèvey saya: «Akwar, *Israyel hay, jəkfamaya sləmay fa mey adaw kede. Yesu ndaw *Nezeret na, Gazlavay ta wuzdakwara la aŋga na, wa. Ka sərmara fara fara maj a Gazlavay ta key maazla hay la mahura ma rəzla ndaw ta har aŋga da wuzlah akwar. Maazla hay a na, fa wuzdakwara gədañ ñga Gazlavay aa ta Yesu a.

²³ Ndaw aha, Gazlavay ta vəlda la a har akwar anda aa ma wudəy. Dəga zlezzle Gazlavay ta səra cek masa akwar ma da kamara sem. Cek aha na, ara akwar ma vəldamara Yesu a har ndəhay ma səra Gazlavay ba, amba a kədmara vagay fa hwadam mazlanjalakaya heyey. Akwar ta kədmara la,

²⁴ ama Gazlavay ta sləkədərwa sem, a badərwa daa banay ñga meməcəy maj a gədañ ñga meməcəy a gwa a ray a ba.

25 Ehe, zleezle Bay *Davit maa guzley da ray Yesu, a ləvey:
“Ya fa hətar Bay Mahura mandaw mandaw fa mey adfaw,
anġa manjakaya ta har-zəmay adfaw amba ya zlurey ba.

26 Da ray ñgene, mevel adfaw faa səmey,
ya zley walay ta meesəmey.

Kwa ya məcey la na,
ya fa səkwa cek masa Gazlavay ma da kayawa,

27 ya da njey ta zazay maja ya səra kah, Bay Gazlavay,
ka mbəkda mesəfnay adfaw
aa slam ñga ndəhay maməctakaya daa ba,
kwa ka fa da mbəkda vaw adfaw,
yah, ndaw ma ka sləra akah,
ñga zey daa cəvay daa ba may.

28 Ka ta wuzdiwa cəved ñga hətey heter mendəvey ba la,
Ya daa səmey ga, maja kah manjakaya ta yah.”»

29 Piyer a ləvtar saya: «Məlma adfaw hay Jəwif hay, ya gwa yaa guzlkwar mey masa fara fara da ray Davit e, Davit masa papanj ñga papa aləkwa zleezle. Ya fa ləvkwar anġa ta məcey sem, ta pəshamara sem aa cəvay. Cəvay anġa ha, haa kasl tasana, aa daha fede.

30 Anġa na, ndaw ma təla mey ñga Gazlavay, a səra Gazlavay ta jəwey mey la ta anġa, a ləvar: “Fa dəba akah, ya da pey ndaw pal daa səkway akah ñga key bay anda kah.”

31 Da ray ñgene, Davit a səra cek masa Gazlavay ma da ka ñgada fa mey. A səra *ndaw masa Gazlavay ma wala ñga ləhdata ndəhay na, Gazlavay a sləkədərwa la daa meməcey. Davit e, aa guzley da ray masləkdəwa ñga *Kəriste daa meməcey a, a ləvey Gazlavay ta mbəkda ndaw aha da wuzlah ndəhay maməctakaya daa ba, vaw anġa ta zey daa cəvay daa ba.

32 Yesu kəfə na, Gazlavay ta sləkədərwa sem daa meməcey, ala tabiya fa kam sede da ray a.

33 Gazlavay ta la sem a vad, a pa aa slam maaya a har-zəmay anġa. Gazlavay Papanj, ta’, a vəlar Mesəfnay anġa masa anġa ma ləvar a da vəldara. Ta’, Yesu a slərdandakwara Mesəfnay a, a ray aləkwa. Ara Mesəfnay a ma vəlndakwar gədañ ñga key cek masa akwar ma hətmar ta masa akwar ma cəndamara wure kede.

34 Ya sərkwa Davit ta ray anġa ta təpey a vad na, daa ba. Ama aa guzley da ray Kəriste zleezle, a ləvey:

“Bay Gazlavay a ləvar a Bay adfaw Mahura:
Sawa, njey ta har-zəmay adfaw

35 haa kasl pas masa yah ma da pata masa-gəra akah hay
asi salay akah.”»

36 Piyer a ləvtar saya: «Si Israyel hay tabiya a sərmara fara fara, ndaw masa Gazlavay ma pa ñga Bay Mahura ta ñga ndaw masa ma da ləhdata ndəhay na, ara Yesu, ndaw masa akwar ma dərmara fa hwadam mazlangalakaya heyey.»

37 Ndəhay makustakaya heyey, a cəndamara mey a kede na, mevel a tədstar ga. A ləvmar ñgada Piyer ta ñgada ndəhay meslørey siya hay: «Kaa ya da kam na, kwara, məlma ala hay?»

38 Piyer a mbəddatar, a ləvtar: «Mbəddamara menjey akwar, səpmara Gazlavay ta mevel pal. Cacəfdam *baptem ta mezəley ñga Yesu Kəriste, amba Gazlavay a mbədkawara mebərey akwar. Anda kede, Gazlavay a vəlkwar Mesəfnay anja la.

39 Gazlavay a ləvey, a vəldatara Mesəfnay anja la a ndəhay. A ləvey a da vəldakwara ñgada akwar, ñgada bəz akwar hay, ta ñgada ndəhay masa dəren, ndəhay tabiya masa Gazlavay, Bay aləkwa, ma da zəltə.»

40 Ta', Piyer aa guzltar mey mekele mekele saya amba a təbmara mey anja ñga vəltar gədan. A ləvtar: «Wudkam ta ndəhay malamba da bəla wure kede, amba Bay Gazlavay a ləhdakwar daa sariya ma da kərzata.»

41 Ndəhay ga da wuzlah ndəhay a ñgene, a təbmara mey ñga Piyer, ta', a hətam baptem. Ta pas ñgene, ndəhay a key gabal maakar ma samawa a dey ndəhay ma təba mey ñga Yesu.

Menjey ñga ndəhay ma təba mey ñga Yesu

42 Mandaw mandaw ndəhay ma təba mey ñga Yesu fa jəkam sləmay fa meesərkədey ñga ndəhay anja hay meslørey ta mevel pal, a njam macəmkaya pal anda məlmanj hay, fa wunam peñ ñga sərfedey meməcey ñga Yesu, fa dəram dəngay a Gazlavay daa slam a.

43 Ndəhay meslørey hay a fa kam maazla hay mekele mekele ñga wuzdərwa gədan ñga Bay Gazlavay aa ta ata. Ndəhay tabiya a rəzlam da ray maazla hay a, a namar ray a Bay Gazlavay maja.

44 Ndəhay ma təba mey ñga Yesu na, macəmkaya dəy letek, a wunkamara zleley ata hay da wuzlah ata.

45 Anda meləvey, a hədkadamata ley ata hay ta cek ata hay, a wunkamara dala ha da wuzlah ata tabiya. Kwa waawa a hətey cek masa təde ñga wusa.

46 Mandaw mandaw fa kusam aa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay ta mevel pal. Da way ata hay na, a zəmam daf daa slam a ta meesəmey, ta mevel maaya.

47 Ata fa həlmamara Gazlavay. Ndəhay tabiya aa həmdamata. Mandaw mandaw Bay Mahura fa zəlwa ndəhay mekele mekele masa ma ləham sem daa mebərey ñgadaa dey ata.

3

Ndaw maahəlbakaya ma hətar salay anja

1 Ta pas lañgar daha, ata *Piyer ta *Jañ fa diyam aa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay ñga dərwa dəngay. Ara ta pas ñgaa kwad, pas təde medərey-dəngay ñga *Jəwif hay.

2 Gweegwe ta mey-mbew ñga Way-mekey-kwakwas a, mey-mbew ma zəlmara «Mey-mbew Membey,» ndaw daha manjakaya fetede. Ndaw aha, maahəlbakaya dəga ñga mayawa anja. Mandaw mandaw ndəhay fa handamərwa, a njadamara fetede, amba a rəkey dala fa ndəhay ma mbəzam aa Way-mekey-kwakwas a.

3 Ta pas ñgene, ndaw aha a hətatar ata Piyer ta Jañ fa diyam aa Way-mekey-kwakwas a. Ta', aa cəfdafatar dala.

4 Ata Piyer ta Jañ a nəkfamara, Piyer a ləvar: «Nəkfandar.»

5 Ndaw aha a nəkfata maaya maaya, a wulkey daa ray anja, a ləvey: «A da vəlmaya cek.»

6 Ama Piyer a ləvar: «Dala da har adaw na, daa ba səlak, ama cek masa da har adaw na, ya vəldakawa la. Ta gədan ñga Yesu *Kəriste, ndaw *Nezeret, ya fa ləvka, sləkdey, daw ta salay akah.»

⁷ Ta', Piyer a kərza fa har-zəmay, a sləkdada. Wure wure ñgene, salay ñga ndaw aha, ta jerey cay.

⁸ Ta', a lecey, a jəvey, a zlar madaw. A mbəzam aa Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay ta ata Piyer ta Jan̄ heyey. An̄ga fa daw, fa jəvey, fa həlma Gazlavay.

⁹ Ndəhay masa daa Way-mekey-kwakwas a tabiya a hətmar an̄ga fa daw, fa həlma Gazlavay.

¹⁰ A sərmara ara ndaw masa salay maahəlbakaya ma njey fa Mey-mbew Membey ñga rəkey heyey. Ata tabiya a rəzlam ga da ray cek ma key ta an̄ga, a sərmara cek masa ata ma da kam ba.

Poyer a wuzey mey daa Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay

¹¹ Ata *Piyer ta *Jan̄ lej ndaw masa salay maahəlbakaya heyey, ata dasi balak ñga *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay mezəley «Balak ñga *Salamanjw.» Ndaw aha, a gəmey ñga mbəkdata ata Piyer ta Jan̄ ba. Ndəhay tabiya fetede a hwamawa ñgada fa ata, maja a rəzlam ga da ray ndaw masa salay maahəlbakaya heyey.

¹² Masa Poyer ma hətatar ndəhay fa samawa na, a ləvtar: «Akwar ndəhay *Israyel hay, ka rəzlam anda kede na, maja me? Ka nəkfamandar me? Ka wulkam ndaw kede salay an̄ga a jerey ñga daw kaa na, ara ta gədañ ala daw, da daa ba, maja ala ma kam cek maaya ta cəved e fa mey ñga Gazlavay daw? Kay, kəne ba!

¹³ Ara Gazlavay ma mbəlda ndaw aha, Gazlavay masa *Abərahəm, *Izak, lej *Jakwap, papañ ñga papa aləkwa hay zleezle, ma namar ray. Ara Gazlavay ma wuzdandakwara an̄ga fa həslar ray a Yesu, ndaw ma ka sləra an̄ga. Akwar ta ray akwar, ka ta vəldamara Yesu a la a har mahura hay, kwa Pilat a wudsey ñga mbəkda, ama akwar ta təbmara daa ba.

¹⁴ Yesu na, ara ndaw pal masa maaya ma sawa ta fa Gazlavay. Ama akwar ka wudmara ba, ka ləvmar a Pilat na, ñga pəskakwar ndaw ma kəfa ndaw vagay jak.

¹⁵ Anda kede, ndaw ma vəltar heter a ndəhay jak na, akwar ta kədmara sem, ama Gazlavay ta sləkədərwa sem daa meməcəy. Ala ta ray ala fa kam sede da ray masləkəsawa an̄ga ha.

¹⁶ Ndaw masa akwar ma hətmar da cakay adaw kede na, ka sərmara. Salay an̄ga a jerey na, ara ta gədañ ñga Yesu, maja ala ma pamara Yesu a ñga ndaw ala fara fara. Maja ala fa pamara Yesu ñga ndaw ala fara fara na, mbal! a mbəley maaya maaya anda akwar tabiya ma hətmar ta dey akwar kede.

¹⁷ «Ama wure kefə, məlma adaw hay, ya səra cek masa akwar ta mahura akwar hay ma kamara a Yesu na, a key ka sərmara ba.

¹⁸ Cek aha ma key kede na, Gazlavay ta wuzda la ta mey ndəhay ma təla mey an̄ga hay zleezle, a ləvey, si cəma *Kəriste masa an̄ga ma da slərdərwa na, a sərey banay.

¹⁹ Maja ñgene, ya fa ləvkwar: mbəfdamara menjey akwar, mbəfmawa dey ñgada fa Bay Gazlavay, amba a mbəkdakwara mebərey akwar.

²⁰ Anda kede, Gazlavay a məskadakwar vaw la. A slərkwar Kəriste la, anda meləvey, Yesu, ndaw masa aa ma wala ñga ləhdakwar dəga zleezle heyey.

²¹ Wure kede si Yesu a njawa da gazlavay da vad ḫagay, haa kasl pas masa Gazlavay ma da diyta cek hay tabiya mawiya anda an̄ga ma ləvey zleezle. Gazlavay taa guzley la da ray mey a ta mey ndəhay ma təla mey an̄ga hay.

²² Ara anda kede *Mawiz maa guzley zleezle, a ləvey: “Bay Gazlavay masa akwar ma namar ray, a da slərkwar *ndaw ma təla mey anda yah. Ndaw a na, ara ndaw

daa sèkway akwar anda yah may. Mey tabiya masa anja ma daa guzldakwara na, jèkam slèmay fa vèða.

²³ Kwa waawa ma cènar mey a ndaw a ba na, Gazlavay a bada la da wuzlah ndəhay anja hay, ñgaa zèdøy.”

²⁴ «Yaw, fara fara, ndəhay ma tèla mey ñga Gazlavay ga, dèga fa *Samiyel ta ndəhay ma tèla mey ñga Gazlavay mekele mekele fa dèba anja, ata tabiya ta wuzdamara mey da ray cek hay masa ma kam wure kede la.

²⁵ Mèlma adfaw hay, Gazlavay maa guzley ta mey ndəhay ma tèla mey anja hay kede na, ara ñgada akwar. Gazlavay a jèwam mey ta papa alèkwa hay zlezzle, a lèvar a Abèrahama: “Ya pèstar mey la a ndəhay da bèla tabiya ta fa sèkway akah.” *Mejewey-mey a kede na, ara ñgada akwar may.

²⁶ Anda kede, Gazlavay ta wuzdakwara Yesu, ndaw ma ka slèra anja la. A slèrdèrwa na, ñgada akwar d'agay. A slèrdèrwa amba a kakwar maaya, ñga mbèddakwara menjey akwar maaya ba ñgene.»

4

Ata Piyer ta Jañ fa mey ñga ndəhay ma ka sariya ñga Jèwif hay

¹ Masa ata *Piyer ta *Jañ faa guzlmatar a ndəhay makustakaya heyey na, ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay, ta *bay-ray ñga ndəhay ma jèða Way-mekey-kwakwas, leñ ndəhay *Saduse hay, a samawa a cakay ata.

² Mevel fa catar maja ata Piyer ta Jañ faa sèrkadamata ndəhay, a lèvmatar ndəhay mamèctakaya a da slèkdamawa daa memècye maja Yesu ta slèkdawa sem daa memècye.

³ Mahura hay heyey, ta', a kérzamata ata Piyer ta Jañ a, a handamata, a gèrcamata aa fèrsène. Ama ta kamatar sariya ta pas ñgene daa ba, maja pas daa saba.

⁴ Ta ñgene he cèpa, ndəhay ga da wuzlah ndəhay makustakaya ma cèndamara mey ñga Piyer heyey ta tèbmara mey ñga Yesu la cènja. Anda kede, ndəhay ma tèba mey ñga Yesu ta sèkam la a dey a, a key gabal zlam.

⁵ Peperek e, bay-ray hay ñga *Jèwif hay, ta mahura hay ñga Jèwif hay, leñ *ndəhay maa sèrkada kwakwas ñga Mawiz, a kusam fetede da *Jeruzelem.

⁶ Da wuzlah ndəhay makustakaya ha na, ara ata Han, *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay, Kayif, Jañ, Alekzandère leñ ndəhay siya tabiya da way Han.

⁷ Ta', a handamatèrwa ata Piyer ta Jañ heyey, a lacadamata fa mey ata, ndaw masa ma hètar salay anja heyey aa da cakay ata. A cacèfdamata ata Piyer ta Jañ, a lèvmatar: «Ka mbèldamara ndaw masa salay maahèlbakaya kede na, ta gèdan wura? Ma vèldakwara gèdan ñga key maazla kede na, wa?»

⁸ Piyer, marèhkaya ta *Mesøfnay ñga Gazlavay, ta', a mbèðdatara, a lèvtar: «Akwar, bay-ray hay ta mahura ala hay,

⁹ kaa cèfdamandar tasana maja ala ma kam cek maaya ñgada ndaw maahèlbakaya kede, daw? Kaa cèfdamandar, ndaw aha a hètar salay anja na, kwara, ba diya?

¹⁰ Yaw, akwar cèpa ta ndəhay *Israyel hay tabiya, si ka sèrmara ndaw malacakaya fa mey akwar kede na, a hètar salay anja ta gèdan ñga Yesu *Kèriste, ndaw *Nezeret. Ara anja masa akwar ma dèrmara fa hwadam mazlañgalakaya ñga mècye, ama Gazlavay ta slèkdadèrwa sem daa memècye.

¹¹ Mawuzlalakaya daa d'erewel ñga Gazlavay da ray Yesu, a lèvey:
“Anjwa masa akwar, ndəhay ma lèma way,

ma kəzlamara ta cakay na,
anja ara anŋwa maaya, ma fənta siya hay jak.”

¹² Ahaw, ya fa ləvkwar, Gazlavay a ləhdata ndəhay daa mebərey na, si ta fa Yesu gway. Ndaw mekele da bəla kede masa Gazlavay ma vəlar gədanj ɳga ləhey ndəhay daa mebərey na, daa ba səlak.»

¹³ Mahura hay ma sla yawa ɳga Jəwif hay fetedse heyey na, a nəkmara na, ata Piyer ta Jan ɿ fa zluram daa ba səlak. A rəzlam ga, maja a sərmara, ata Piyer ta Jan, ara ndəhay anda siya hay gway, ta jaŋgam daa ba. A sərfadamara ata Piyer ta Jan ta pəkam la ta ata Yesu.

¹⁴ Masa mahura hay ma sla yawa ha ma hətar salay anŋa heyey malacakaya da cakay ata Piyer ta Jan na, kwa ta gwamara ɳga mbəddamatara daa saba.

¹⁵ Da ray ɳgene, mahura hay a, a badamatərwa la daa way a, a zlamar mesley yawa da wuzlah ata.

¹⁶ A ləvam: «Ya da kadamatakwa ndəhay kede na, kwara? Maja ndəhay da Jeruzelem tabiya a sərmara fara fara Gazlavay ta key maazla mahura la ta fa ata. Ya gwakwa ya rəskwa maazla ha kede ba.

¹⁷ Ama amba Mey kede a daw fa Mey fa Mey saba, asaya amba ndəhay mekele a cəndamara ba na, si ya təktakwa ndəhay cew kede. Ya təktakwa a da wuzdamara Mey da ray Yesu a ndəhay saba səlak.»

¹⁸ Ta', a zəlmata saya, a təkmata ɳgaa sərkedey ndəhay da ray Mey ɳga Yesu, asaya, a təkmata kwa ɳga key maday ɳga maaya ta ndəhay da ray Yesu.

¹⁹ Ama ata Piyer ta Jan a mbəddamatara, a ləvmatar: «Akwar ta ray akwar, nəkmara Mey kede cey. Maaya fa Mey ɳga Gazlavay na, ya təbam Mey akwar da ray Mey ɳga Gazlavay daw?

²⁰ Ala na, si cəma yaa guzlam da ray cek hay masa ala ma hətar ta dey ala ta masa ala ma cəndamara ta sləmay ala.»

²¹⁻²² Mahura hay ma sla yawa ɳga Jəwif hay kaa heyey ta hətam Mey ɳga sərdamata banay daa ba, maja ndəhay tabiya fa həlmamara Gazlavay maja maazla ha. Ndaw masa ma hətar salay anŋa ta maazla heyey, mevey anŋa a fəna kwakwar məfad. Maja mahura hay a ta hətam Mey da ray ata daa ba na, a kamatar Mey ta gədanj saya, ta' a mbəkdamata.

Medərey-dangay ɳga ndəhay ɳga Yesu

²³ Fa dəba ha, mahura hay ma sla yawa ɳga *Jəwif hay heyey ma mbəkdamata ata *Piyer ta *Jan la na, ta', a vəham fa ndəhay ata hay. A kadamatara Mey masa *bay-ray hay ɳga ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay ta mahura hay ɳga Jəwif hay kaa heyey ma ləvmatar.

²⁴ Ndəhay ata hay a, a jəkfamatar sləmay. Ata tabiya ta', a dəram dangay ɳgada Gazlavay ta mevel pal, a ləvam: «Bay Gazlavay, Mawaca-waca, ara kah ma ləma slam da vad ta cek hay da hwad a, ara kah ma ləma slam da hwayak ta cek hay da hwad a, ara kah ma ka bəlay ta cek hay da hwad a.

²⁵ Ara kah maa guzley zleelze ta Mey ndaw akah, *Davit, papan ɳga papa ala. Ka wuzdara ta fa Mesəfnay akah amba a ləvey:

“Ndəhay masa Jəwif hay ba fa Yam Mey na, maja me?
A slam yawa ɳga tede ɳga nəsey Bay Gazlavay na,
maja me?”

²⁶ Bay hay da bəla kede fa cakalam Mey,

mahura hay fa kusam ñga key vəram ta Bay Gazlavay
lej ta ndaw masa anja ma wala.”

²⁷ Ahaw, cek aha ta key la anda kede. Fara fara, Bay *Herawt ta *Pawns Pilat ta ndəhay masa Jəwif hay ba, ta *Israyel hay, ata tabiya ta kusam la daa berney a kede, da ray Yesu, ndaw ma ka slèra akah masa kah ma wala ñga ləhdata ndəhay.

²⁸ Ata ma kamata cek hay tabiya kede na, a kamara anda kah Bay Gazlavay ma wudsey ñga ka ta gədañ akah dəga zleezle.

²⁹ Wure kede, Bay Gazlavay, nəka, ata fa kamandar mey ta gədañ. Vəlndar gədanj ñgada ala, ndəhay ma ka slèra akah hay, ñga wuzey mey akah ta mandərzay daa dey ba səlak.

³⁰ Wuzdərwa gədanj akah! Mbəldata masa-macay hay, key maazla hay ñga wuzwa gədañ akah aa ta ala, ta gədañ ñga Yesu, ndaw ma ka slèra akah.»

³¹ Ata ma ndəvdamara medərey-dəñgay la na, slam masa ata ma kusam da hwad a, a wusey gəd-ged. Ata tabiya marəhtakaya ta *Mesəfnəy ñga Gazlavay, a wuzdamara mey ñga Gazlavay ta mandərzay daa dey saba.

Ndəhay ñga Yesu a jənam vaw da wuzlah ata

³² Ndəhay ma təba mey ñga Yesu tabiya a njam mewulkey ata letek, mevel ata macəmkaya pal. Ndaw masa ma ləvey: «Zleley adfaw na, yah pal ma wa» na, daa ba. Ama a wunkamara zleley ata hay da wuzlah ata.

³³ Ndəhay meslørey ñga Yesu a kam sede da ray masləkdawa ñga Bay Mahura Yesu daa meməcəy na, ta gədañ ñga Gazlavay. Ata tabiya, Bay Gazlavay ta pəstar mey la ga.

³⁴ Da wuzlah ata na, kwa ndaw ma hurey cek mezəmey daa ba. Ndaw masa ley anja daha, da daa ba, way anja daha na, a hədkada. A handərwa dala ha

³⁵ a har ndəhay meslørey a. Ndəhay meslørey a, a wunkamatara dala ha ñgada ndəhay masa daa *mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu. A vəldamara dala ha ñgada ndaw a ndaw a təde ñga wusa.

³⁶ Ndaw da wuzlah ndəhay ñga Yesu a daha, mezəley *Jawzef. Anja ndaw daa səkway ñga *Levi, a yawa da Sipəre. Ndəhay meslørey a, a zəlmara na, *Barnabas, anda meləvey «ndaw ma vəltar gədañ a ndəhay.»

³⁷ Ley anja daha. A hədkada ley a. Fa dəba ha, a handərwa dala ha, a vəldatara a ndəhay meslørey hay.

5

Mey da ray ata Ananiyas ta ñgwas anja Safira

¹ Ndaw daha mezəley *Ananiyas ta ñgwas anja Safira, a cəmdamara Əday ata letek. Ta', Ananiyas a hədkada ley ata.

² A wunka dala ha cew, ta', a bəda siya. Siya may, a handatara a ndəhay meslørey heyey, a vəldatara anda ara dala ñga ley ata ha cəpa. Ñgwas anja a səra cek masa zel e ma ka.

³ Ama *Piyer a ləvar: «Ananiyas, ka mbəkda *Satan amba a mbəzey aa mevel akah na, maja me? Ka ta bədərwa siya ñga dala ñga ley akah ha sem. Anda kede, ka ta mbərzla *Mesəfnəy ñga Gazlavay sem.

⁴ Daa masa kah ma hədkada daa ba na, kah ma wa, ba diya? Kwa kah ma hədkada la kede, kah ma wa dala ha. Ka wulkey daa ray akah ñga key cek kede na, maja me? Ka mbərzley kaa na, ndəhay ba, ama ka mbərzley Gazlavay.»

⁵ Masa Ananiyas ma cənda mey a la anda kede na, a tədsey, pam! a məcey. Mandərzay a katar kwa ara mey ba, a ndəhay ma cəndamara mey a.

⁶ Ta', gula hay a samawa, a mbəzmara vagay a, a badamərwa, a diyam a pəshamara aa cəvay.

⁷ Ler maakar fa dəba ha na, ñgwas aŋga, a wuswa. Ama a səra cek masa ma key ta zel e ba.

⁸ Piyer aa cəfda, a ləvar: «Kadiwa, ka hədkadamara ley akwar na, dala ha kede tar daw?» A mbəddara, a ləvar: «Ahaw, ya hədkadamara kəne.»

⁹ Anda kede, ta', Piyer a ləvar: «Ka cəmdamara day akwar ta zel akah, ñga jedey Mesəfnəy ñga Gazlavay na, maja me? Ehe, gula hay ma pəshamara zel akah, ata fa mey-slam. A da pəshamaka kəne may.»

¹⁰ Wure wure ñgene, ñgwas aha a tədsey fa mey aŋga, pam! a məcey. Gula hay kede heyey a mbəzmawa, a hətfamara ta məcey sem. Ta', a lamara, a handamara, a pəshamara a cakay zel e.

¹¹ Fa dəba ha, mandərzay a katar ga ara mey ba ñgada ndəhay daa Egəliz tabiya ta ñgada ndəhay ma cəndamara mey a.

Ndəhay meslørey ñga Yesu a kam maazla hay

¹² Ndəhay meslørey ñga Yesu fa kam maazla hay ga da wuzlah ndəhay ñga wuzdərwa gədaŋ ñga Gazlavay. Fa dər a, fa dər a, ndəhay ma təba mey ñga Yesu tabiya fa diyam aa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay, fa kusam fetede ta mevel pal dasi Balak ñga *Salamaŋw heyey.

¹³ Ndəhay siya ma təbmara mey ñga Yesu fara fara ba na, a wudam ñga kusey ta ata ba, maja a zluram, ama ndəhay tabiya faa həmdamata ndəhay ma təba mey ñga Yesu a cəŋga.

¹⁴ Mandaw mandaw ndəhay fa samawa a dey a, a dey a, zel hay, ñgusay, fa təbmara mey ñga Bay Mahura, a cəmam a dey ndəhay ñga Yesu heyey.

¹⁵ Maja ndəhay meslørey ñga Yesu a fa kam maazla hay ta gədaŋ ñga Gazlavay na, ndəhay a handamawa masa-macay hay a mey-cəved. A handamatərwa fetede, a nadamata a ray bebele hay, da daa ba, a ray gegəded hay, amba da masa *Piyer fa daw taa cəved e ñgene na, meezeed aŋga a wusey a ray siya hay, a mbəlam.

¹⁶ Ndəhay ga a samawa da slala hay mekele mekele masa gweegwe ta berney ñga *Jeruzelem, a handamawa masa-macay hay, ta ndəhay masa ta malula da ray. Ndəhay a tabiya ta mbəlam sem.

A sərdamata banay ta ndəhay meslørey ñga Yesu

¹⁷ Yaw, *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay ta ndəhay da cakay a, anda meləvey ndəhay masa da wuzlah *Saduse hay, səlen a katar ga ta ndəhay meslørey ñga Yesu heyey. A slam yawa amba a sərdamata banay.

¹⁸ Ta', a kərzamata meedey ndəhay tabiya, a handamata aa fərsəne.

¹⁹ Ama dasi tavad ñgene, maslaŋ ñga Gazlavay a pawa salay da vad, a wura mey-slam ñga fərsəne he, a badatərwa ndəhay meslørey heyey, a ləvtar:

²⁰ «Diyam aa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay, wuzdamatara mey hay tabiya da ray heter mawiya a ndəhay.»

²¹ Ndəhay meslørey heyey a cənmar mey a maslaŋ a. Slam bəŋ-beŋ na, ta', a diyam, a mbəzam aa Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay heyey, a zlamar ñgaa sərkadamata ndəhay.

Daa ñgene, ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay ta ndəhay da cakay a, a kusmatərwa bay-ray hay ñga Jəwif hay tabiya ñga sley yawa. Ta', a sləram ndəhay ñga ñgəlmətərwa ndəhay meslørey ñga Yesu kaa heyey daa fərsəne.

22 Ndəhay heyey a wusam aa fərsəne he na, ta hətfamatara ndəhay meslrey ñga Yesu daa ba. Ta', a vəhmawa, a kadamatara a ndəhay mahura hay ma sla yawa kaa heyey,

23 a ləvmatar: «Ala ta hətfamatara daa ba. Ya wusam na, mey-slam magərcakaya maaya maaya, ndəhay ma jədmata ata fa mey-slam a, ama ya wurmara mey-slam a, ya mbəzam aa way a na, ndəhay a, ata da hwad a daa saba.»

24 *Bay-ray ñga ndəhay ma jəfa Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay, ta *bay-ray hay ñga ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay kaa heyey a cəndamara na, mey a, a həftar ray, a sərmara cek ma key ta ndəhay meslrey kaa heyey ba.

25 Ndaw daha, ta', a sawa, a ləvtar: «Ehe, jəkam sləmay, ndəhay masa akwar ma ndəkwadamata aa fərsəne heyey na, ata daa Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay, faa sərkadamata ndəhay.»

26 Ta', bay ñga ndəhay ma jəfa Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay ta sewje anja hay a diyam, a ñgəlmətərwa ndəhay meslrey heyey. Sewje hay a, ta kamatar mey ta gədañ daa ba, maja a zluram ndəhay a daa zakamata ta angwā.

27 Fa dəba ha masa sewje hay a ma ñgəlmətərwa la na, ta', a lacadamata fa mey ñga mahura hay ma sla yawa ha. *Ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay heyey aa cəfdata,

28 a ləvtar: «Ala ta təkmakwar sem ñga wuzey mey a ndəhay da ray ndaw aha, ama akwar fa kamara cənja. Fara fara, akwar ta wuzdamara mey a sem a ndəhay tabiya da *Jeruzelem. Asaya, ka wudam ndəhay tabiya a wulkam na, ara ala ma kədmara ndaw aha, ba diya?»

29 *Piyer ta ndəhay meslrey siya a mbəddamara, a ləvmar: «Si cəma ya cənmar mey a Gazlavay da ray ala ma da cənmatar mey a ndəhay.

30 Akwar ta kədmara Yesu la vagay fa hwadam mazlanjalakaya. Ama Gazlavay ñga papan ñga papa alekwa hay ta sləkfadərwa sem daa meməcey.

31 Yesu a na, ara ndaw masa Gazlavay ma la a vad a har-zəmay anja. A pa ñga ndaw mahura, Bay ma ləhdata ndəhay. A ka kəne amba a wurey cəved ñgada ndəhay *Israyel hay ñga mbəddamara menjey ata, ñga səpam Gazlavay ta mevel pal, amba Gazlavay a mbəkdatara mebərey ata.

32 Ala na, ya fa kam sede da ray cek hay a kede. *Mesəfnəy ñga Gazlavay fa key sede da ray a kəne may, Mesəfnəy masa Gazlavay ma vəldatar a ndəhay ma cənmar mey.»

33 Ndəhay mahura hay ma sla yawa heyey a cəndamara na, mevel a catar ga ara mey ba, a wudam ñga kədmata vagay.

34 Ama ndaw Fariza pal da wuzlah ata daha, mezəley anja Gamaliyel. Anja ndaw mahura maa sərkada *kwakwas ñga Mawiz, ndəhay tabiya faa həmdamara. Ta', a lecey da wuzlah mahura hay ma sla yawa kaa heyey, a ləvtar a ndəhay ñga badamatərwa ndəhay meslrey ñga Yesu a dagay.

35 Fa dəba ha a ləvtar a mahura hay ma sla yawa ha: «Akwar Israyel hay, wam vaw da ray cek masa akwar ma da kamatar a ndəhay kede.

36 Sərfadamara, zleelə ndaw mezəley Tewdas ta sawa la, a ləvey: “Yah, ndaw mahura.” Ndəhay ga, a key temere məfad ma səpmara. Ama ndəhay mekele hay ta kədmara sem vagay. Ndəhay ma səpmara tabiya heyey, taa kwacam ray sem, mey a daa saba.

37 Fa dəba anja, ndaw daha mezəley Juda, ndaw *Galile. Anja ta sawa la daa dəar hay masa ndəhay fa sləfam vaw. Anja ha na, ta həldata ndəhay la ñga səpmara,

ndəhay ga ta diyam la asiya. Fa dəba ha, ta', a kədmara vagay saya, ndəhay ma diyam asiya heyey taa kwacam ray sem may.

³⁸ Da ray ñgene, ya fa ləvkwar: ka da həbam ray maka ndəhay a keðe saba, mbəkdamata ñga diyam. Mewulkey ata ta sløra ata ha, da a sawa ta fa gədanj ñga ndaw-magədanj na, a ndəvey la.

³⁹ Ama da mewulkey ata ta sløra ata ha a sawa ta fa gədanj ñga Gazlavay na, ñgene ka gwamara ñgaa zəsdamara daa ba. Wam vaw, ka da kədəm vaw ta Gazlavay ba.»

Mahura hay ma sla yawa heyey, ta', a təbmara mey anja.

⁴⁰ A zəlmətarwa ndəhay meslørey heyey. A slədmata, a ləvmatar: «Ka da wuzam mey da ray Yesu saba.» Ta', a mbəkdamata.

⁴¹ Ndəhay meslørey a, a sləkdam, a mbəkdamata ndəhay ma sla yawa heyey, ta', a diyam ta meesəmey maka Gazlavay ta nəkta la, ata təðe ñga sərey banay maka Yesu.

⁴² Mandaw mandaw ata fa diyam aa Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay lej a way ndəhay mekele mekele. Ata faa sərkadamata *Mey-maaya-mawiya da ray Yesu a ndəhay fetefə, kwa a mbəkdamara ba. Ata fa wuzdamata Yesu na, *ndaw masa Gazlavay ma wala ñga ləhdata ndəhay.

6

A walam ndəhay maasala ñga jəney ndəhay meslørey ñga Yesu

¹ Daa ñgene, ndəhay ma təba mey ñga Yesu fa səkmawa, a dey a, a dey a. Da wuzlah ata na, *Jəwif hay maa guzlam mey Gərek daha. A Yam mey ta Jəwif hay mekele daa hwayak a ñgene, a ləvam: «Ñgwas-vagay hay masa da wuzlah ala, fa hətam cek mezəmey masa ata ma wunkamatara mandaw mandaw na, daa ba.»

² Da ray ñgene, ndəhay meslørey kuraw a ray a cew heyey, ta', a kusmata ndəhay ma təba mey ñga Yesu tabiya, a ləvmatar: «Ala na, ya mbəkdamara mewuzey mey ñga Gazlavay, amba ya wunkam daf na, a zlərda ba.

³ Məlma ala hay, maaya na, ka walam *ndəhay maasala da wuzlah akwar, masa ndəhay faa həmdamata, masa marəhtakaya ta *Mesəfnəy ñga Gazlavay, ndəhay masa ta leñgesl, amba ya vəldamatara sløra ha asi har ata.

⁴ Ala na, ya vəldamara ray ala ñga dərey dəngay a Gazlavay, ta ñga wuzey mey anja.»

⁵ Mey a keðe a mbafatar a ndəhay tabiya. Ta', a walam Etiyen, ndaw ma təba mey ñga Yesu maaya maaya, marəhkaya ta Mesəfnəy ñga Gazlavay, lej *Fəlep, Pərakwar, Nikanawr, Timənjw, Parmanas, asaya, Nikwala, ndaw Antiyaws masa ma mbəkda kwakwas anja zleezle ñga səpey kwakwas ñga Jəwif hay.

⁶ Ta', a handamatərwa ndəhay maasala ha fa ndəhay meslørey heyey. Ndəhay meslørey a, ta', a dəram dəngay, a pamatar har a ray, amba a kamara sløra ata ta gədanj ñga Gazlavay.

⁷ Yaw, mey ñga Gazlavay fa daw fa mey fa mey. Da *Jeruzelem ndəhay ma təba mey ñga Yesu fa səkmawa a dey a, a dey a. Ndəhay ga ma ka kwakwas ñga Gazlavay a təbmara mey ñga Yesu may.

A kərzamara Etiyen

⁸ Etiyen na, Bay Gazlavay ta pəsar mey la ga, a vəlar gədanj anja. Da ray ñgene, anja fa key maazla hay ga ma rəzley ndaw da wuzlah ndəhay.

⁹ Ama ndəhay siya hay a zlamar ñga cakalafamar mey. Ara *Jewif hay ma samawa daa berney ñga Siren lej daa berney ñga Alekzandéri. Ata da wuzlah ndəhay ma kusam daa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay masa ata ma zəlmara «Way ñga ndəhay ma bamawa daa beke.» Mekèle hay ma cakalafamar mey na, a samawa daa hwayak ñga Silisi lej daa hwayak ñga Azi. A zlamar ñga key yawa ta Etiyen e.

¹⁰ Ama ta gwamara a ray a daa ba, maja aa guzltar ta lenjesl masa *Mesəfnay ñga Gazlavay ma vəldara.

¹¹ Da ray ñgene, a diyam, a vəlmatar dala a ndəhay amba a mbərzlam a ray Etiyen e, a ləvam: «Ya cəndamara na, ndaw kede fa cədfa *Mawiz, fa cədfa Gazlavay.»

¹² A həldamata ndəhay cəpa, ta mahura hay ñga Jəwif hay, lej ndəhay maa sərkada kwakwas ñga Mawiz. Ta', a diyam, a kərzamara Etiyen, a handamara fa mahura hay ma sla yawa ñga Jəwif hay.

¹³ Ta', a ñgəlmawa ndəhay membərzley, amba a ləvam: «Mandaw mandaw, ndaw kede faa guzley mey maaya ba da ray *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay ta da ray kwakwas ñga Mawiz.

¹⁴ Ya cəndamara, a ləvey: “Yesu, ndaw *Nezeret, a bəzla Way aləkwa mekey kwakwas ñga Gazlavay la, a mbəddata kwakwas masa Mawiz maa sərkadandakwara la mekele.”

¹⁵ Ndəhay tabiya manjatakaya daa way mesley yawa fetedə a nəkmara Etiyen ndəzl a, dey anja fa wedey anda dey ñga maslañ ñga Gazlavay da vad.

7

Etiyen aa guzltar ñgada mahura hay ma sla yawa ñga Jəwif hay

¹ *Ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay aa cədfa Etiyen, a ləvar: «Mey masa ata ma kadamara kede na, fara fara daw?»

² Etiyen a mbəddara, a ləvey: «Məlma adaw hay, ta papay hay, jəkfamaya sləmay. Gazlavay masa manjakaya daa slam ma wedey na, ta wuzar vaw la a *Abərahəm, papañ ñga papa aləkwa, daa masa anja daa hwayak ñga Mezapawtami, ta yinjey aa berney ñga *Haran daa ba aran.

³ Gazlavay a ləvar: “Bey daa hwayak akah, mbəkdata səkway akah hay, daw aa hwayak masa yah ma da wuzdakawa.”

⁴ Da ray ñgene, Abərahəm a sləkdey daa hwayak ñga ndəhay *Kalde, a daw a njey aa berney ñga Haran. Fa dəba ñga meməcəy ñga papaha, Gazlavay, ta', a ləvar ñga yinjey da Haran a ñgadaa hwayak mekele. Maja ñgene, a sawa aa hwayak ñga Kana, masa aləkwa *Jewif hay da hwad a wure kede.

⁵ Ta', a njey aa hwayak a, ama daa ñgene, Gazlavay ta vəldara hwayak a ñgada Abərahəm daa ba aran, kwa slam nekədsey ñga pey salay daa hwayak a ñgene ta hətey ñgada anja daa ba aran. Daa ñgene, Abərahəm bəzey anja daa ba aran, ama Gazlavay ta ləvar la, a da vəldara hwayak a ñgene amba a wey da ray a, asaya amba bəza hay ñga bəz anja hay a wamara fa dəba anja.

⁶ Gazlavay a ləvar saya: “Bəza hay ñga bəz akah hay a da njam daa hwayak ñga ndəhay mekele. Ndəhay a, a da wamata, a da kam beke ñga ndəhay a, a da sərdamata banay haa mevey temere məfad.

⁷ Ama fa dəba ha ya da katar sariya a ndəhay ma kadamata beke he, wara bəza hay a, a bamawa daa hwayak a, a vəhmawa, a ragadamaya la daa slam aha kede.”

⁸ Ta', Bay Gazlavay a jəwam mey ta Abərahəm. *Mejəwey-mey aha na, ara ta fa *mesley mandawal. Anda kede, Abərahəm a yawa *Izak. Fa dəba ha luma pal na, a

slara mandawal. Izak a slara ñga bəzey anja, *Jakwap kəne. Jakwap may, a slatara ñga bəz anja hay kuraw a ray a cew * kəne. Ma yamatərwa səkway aləkwa hay kuraw a ray a cew kede na, ara bəza hay ñga Jakwap.

9 «Papan ñga papa aləkwa hay a, masa bəza hay kuraw a ray a cew ñga Jakwap heyey, səlenj a katar da ray *Jawzef, məlma ata. Ta', a hədkadamara ñga key beke daa hwayak ñga *Ejip. Ama Gazlavay aa ta anja,

10 fa jədfa, a ləhda daa banay anja hay tabiya. *Farawanj, bay daa hwayak ñga Ejip, a wulkey maaya da ray Jawzef maja Gazlavay ta vəlar leñgesl la. Farawanj, ta', a pa Jawzef ñga ndaw mahura daa hwayak anja, ta da way anja tabiya.

11 «Fa dəba ha, may ta key la ga daa hwayak ñga Ejip ta daa hwayak ñga Kana tabiya. Banay ga da ray ndəhay a daha. Papan ñga papa aləkwa hay, bəza hay ñga Jakwap heyey, a hətam cek mezəmey saba.

12 Ama Jakwap ma cənda cek mezəmey daha da Ejip na, ta', a slərdata bəz anja hay. Ngene ara meslørey ñgeeme.

13 A diyam ñga dey cew na, Jawzef ta', a wuztar vaw a məlmaha hay. Da ray ñgene, Farawanj, a sərta səkway ñga Jawzef hay.

14 Fa dəba ha, Jawzef ta', a slərey məlmaha hay ñga ñgəlmərwa papaha Jakwap ta ndəhay da way anja tabiya ñga samawa, amba a njam bama. Ndəhay a tabiya ata kwakwar maasala a ray a zlam.

15 Ta', Jakwap a daw a njey a Ejip. A məcwa fetede. Bəz anja hay may, masa papan ñga papa aləkwa hay tabiya, a məcam fetede.

16 Fa dəba ha, a handamata vagay ata hay aa hwayak ñga Sikem, amba a pəshamatərwa fetede aa cəvay ñga Abərahəm. Cəvay a na, ara cəvay masa Abərahəm ma hədka fa bəza hay ñga Hamawr da Sikem e zlezzle, a vəltar dala anda ata ma wudam.

17 «Pas masa Gazlavay ma da ka cek anda anja ma ləvar a Abərahəm zlezzle na, gweegwe cay. Anda kede, ndəhay *Israyel hay masa daa beke daa hwayak ñga Ejip heyey fa yam a dey a, a dey a. Ata ga fetede.

18 Ta', a pam bay mekele da Ejip, bay a, a səra Jawzef ba.

19 Bay a ñgene, ta key wewer sem da ray səkway aləkwa hay Israyel hay, a sərdata banay ta papan ñga papa aləkwa hay heyey. A təktar dəy a ndəhay Israyel hay a, ñga kəzlamata bəz ata hay gevew saw, amba a məcam.

20 «Daa dər a ñgene, a yamərwa *Mawiz, anja bəzey membey, ma mbafar a Gazlavay. A gəley da way papaha kiya maakar.

21 Fa dəba ha, a badamərwa, a kəzlamara, ama dam ñga Bay Farawanj leñ! a la. Ta', a gəla anda bəzey da hwad' anja.

22 Da ray ñgene, Mawiz aa sərkey cek hay tabiya masa ndəhay da Ejip ma sərmara. Mawiz a tərey ndaw masa ta gədanj, ta fa mey masa aa ma wuzda, asaya ta fa sləra masa aa ma ka.

23 «Masa Mawiz ma key mevey kwakwar məfad' cay na, a jəwey vaw ñga daw ñga nəktərwa məlmaha hay Israyel hay.

* **7:8 7.8** bəz anja hay kuraw a ray a cew: Səkway hay kuraw a ray a cew ñga Israyel hay na, ara ndəhay daa səkway ñga Ruben, daa səkway ñga Simeyanj, daa səkway ñga Levi, daa səkway ñga Juda, daa səkway ñga Isakar, daa səkway ñga Zabulanj, daa səkway ñga Jawzef, daa səkway ñga Benjamen, daa səkway ñga Danj, daa səkway ñga Naftali, daa səkway ñga Gat, leñ daa səkway ñga Aser. Nəka MC 35.23-26. **7:8 7.8** MC 17.9-14; 21.2-4; 25.26; 29.31-30.24; 35.16-18 **7:9 7.9** MC 37.11, 28; 39.2, 21 **7:10 7.10** MC 41.37-44 **7:11 7.11-12** MC 41.54; 42.1-2, 5 **7:13 7.13** MC 45.1, 3, 16 **7:14 7.14-15** MC 45.9-10, 18; 46.6-7, 27 **7:16 7.16** MC 23.3-16; 49.29-30; 50.13; Jes 24.32; Heb 11.9, 13 **7:17 7.17-18** Mab 1.7-8 **7:19 7.19** Mab 1.10-11, 22 **7:20 7.20-21** Mab 2.2-10; Heb 11.23 **7:23 7.23-29** Mab 2.11-15; Heb 11.24-27

²⁴ Masa anga ma wusey la na, a hətar ndaw Ejip fa kəda ndaw ata. Ta', a daw a jəna ndaw ata ha, a kədəy vaw aa slam a ñga anga, a kəda ndaw Ejip kaa heyey vagay.

²⁵ Mawiz a wulkey na, məlmaha hay Israyel hay a sərmara ara ta fa anga Gazlavay ma da badatərwa da Ejip, ama ata na, a sərmara ba.

²⁶ «Peperek e saya, Mawiz a hətfatar Israyel hay cew fa kədam vaw. A wudey ñga wunkata amba a njam daa zazay, a ləvtar: "Haya, ndəhay kede, akwar na, məlməj hay, ba diya? Kaa ka kədam vaw na, kwara?"

²⁷ Ama ndaw masa ma cakala mey na, a dəkda Mawiz, a ləvar: "Ma paka ñga bay ñga kandar sariya na, wa?

²⁸ Ka wudey ka kədya vagay anda kah ma kəda ndaw Ejip ñgaa kwana heyey daw?"

²⁹ Mawiz a cənda ndaw kaa maa guzlar anda kede na, mandərzay a kar, ta', a hway aa hwayak ñga Madiyan. Manjakaya daa hwayak a na, anga ndaw-məlak. A yawa bəza hay mezəle hay cew fetef.

³⁰ «Fa dəba ha mevey kwakwar məfad' saya, Mawiz aa da wuzlah-ley, gweegwe ta angwa ñga Sinay. Maslañ ñga Gazlavay a pawa salay da vad, a wuzar vaw daa awaw, da wuzlah gwaslaf.

³¹ Mawiz a hətar na, a rəzley. Masa anga fa ñgəchey a cakay a amba a nəka maaya maaya na, a cənda dəy ñga Bay Gazlavay maa guzlwa da hwad a, a ləvar:

³² "Yah, Gazlavay masa papan ñga papakw akwar hay ma ragadamar. Ahaw yah, Gazlavay masa Abərahəm, Izak, lej Jakwap ma namar ray." Mawiz a zlurey, aa wesey, a wudey ñga nəka saba.

³³ Bay Gazlavay a ləvar: "Cəkwta tarak da salay la, majə slam masa kah malacakaya da hwad a kede na, slam aha ara slam masa Gazlavay aa da hwad a.

³⁴ Fara fara, ya fa hətar banay ñga ndəhay adaw hay da Ejip, ya fa cənda matəway ata. Da ray ñgene, ya pawa salay na, amba ya ləhdata daa beke. Wure kede na, daw, ya slərdaka a Ejip."

³⁵ «Yaw, Mawiz aha ara ndaw masa zleel Israyel hay a ma wudmara ba, ma ləvmar: "Ma paka ñga bay ñga kandar sariya na, wa?" heyey. Ama Mawiz a na, ara ndaw masa Gazlavay ma pa ñga bay amba a ləhdata Israyel hay daa beke. Gazlavay a pa ñga bay ñga ləhdata na, ta fa maslañ ma wuzar vaw da wuzlah gwaslaf heyey.

³⁶ Ara Mawiz ma badatərwa Israyel hay da Ejip ta maaazla hay masa anga ma kata majə Gazlavay aa ta anja. A kata maaazla hay a na, daa hwayak ñga Ejip, da mey Bəlay Magaza, lej da wuzlah-ley haa a key mevey kwakwar məfad.

³⁷ Ara Mawiz a saya ma ləvtar a Israyel hay: "Gazlavay a slərkwar *ndaw ma təla mey la mekele daa səkway akwar anda anja ma slərdiwa kede may."

³⁸ Daa masa Jəwif hay makustakaya da wuzlah-ley heyey na, ara Mawiz a, ma handa mey ñgada papan ñga papa aləkwa hay, mey masa maslañ ñga Gazlavay da vad maa guzlar daa angwa ñga Sinay. Asaya, ara anja ma təbərwa *mewey ñga Gazlavay ma vəley heter a ndəhay, amba a wuzdandakwara.

³⁹ «Ama papan ñga papa aləkwa hay a, a wudəm ñga cənmar mey a Mawiz a ba, a təbmara mey anja ba, a wudəm ñga vəham a Ejip e cənja.

⁴⁰ Da ray ñgene, a ləvmar a *Arañw, "Kandakwar kuley hay ñga jənndakwar daa mepəkey aləkwa hay. Mawiz ma badandakurwa da Ejip kaa na, ya sərkwa cek ma kar ba."

⁴¹ Ta', a vədəm cek anda bəz-sla, a ragadamar, a tamara anda kuley ata, a kam gwagway ta meesəmey majə cek aha masa ata ma kamara ta har ata.

42 Ama Gazlavay pøla! a mbøffatar døba, a mbøkdata ñga ragadam a wurzla hay da vad anda mawuzlalakaya daa c'erewel ñga ndəhay ma tøla mey ñga Gazlavay zlezzle. Daa c'erewel e, Gazlavay a løvey:

“Akwar ndəhay Israyel hay, daa masa akwar ma njam
mevey kwakwar møfacf da wuzlah-ley na,
akwar ta hørmaya gønaw hay la daw?

Akwar ta vølmaya cek hay la daw?

43 Daa ba sølak! Ama ka tam na, kuley hay mekele mekele.

Akwar ta lamara kuley mezøley Malakw la ta way a, a har.

Asaya, akwar ta lamara kuley malømkaya
anda wurzla mezøley Refan la.

Maja akwar ma lømamata kuley hay a kede,
ka ragadamatar na,
ya handakwar la kølenj
ma føna hwayak ñga Babiløjw saya.”»

44 Etiyen a løvtar saya: «Papañ ñga papa aløkwa hay ta kørcam way la zlezzle da wuzlah-ley ñga pey *akwatay ñga mejøwey-mey ñga Gazlavay a hwad' a, a pøkam ta aŋga. Ara Gazlavay ma wuzdara a Mawiz, a da kørca way aha na, kwara. Fa døba ha, Mawiz ta kørca la anda Gazlavay ma wuzdara ha.

45 Papañ ñga papa aløkwa hay ta pøkam la ta Way-mekørcey aha, haa kasl Jesøwe ma key bay-ray ata. Ta pas masa Jesøwe ma key bay-ray ata na, Gazlavay a bølta ndəhay masa Jøwif hay ba daa hwayak kede fa mey fa mey, amba Jøwif hay a wamara hwayak a. Way-mekørcey ñga Gazlavay ta ambal a na, aa daha haa kasl pas masa *Davit ma zøma bay aŋga.

46 Davit ta høtey maaya ñga Gazlavay la, aa cøfda Gazlavay ñga vølar cøved amba a lømar way mawiya ñgada Gazlavay masa Jakwap ma ragadar.

47 Ama, fa døba ha, ara Bay *Salamañw ma lømra way mawiya ha ñgada Gazlavay.

48 «Ama Bay Gazlavay da vad a njey daa way masa ndəhay ma lømamara ta har ata ba. Anda *ndaw ma tøla mey ñga Gazlavay zlezzle ma løvey:

49 “Bay Gazlavay a løvey:

Slam da vad na, ara slam ñga bay adaw,
slam da hwayak may, ara slam-mepey-salay adaw.

Ka lømamaya na, way wura?

Slam adaw memøskey-vaw na, wura?

50 Ara yah ma kata slam hay tabiya, ba diya?”»

51 Etiyen a løvtar saya: «Akwar ndəhay ray manjørdøkaya hay! Akwar fa wudsmara Gazlavay ta mevel akwar pal daa ba, ka cønmar mey ba sølak! Mandaw mandaw, ka wudam *Mesøfnay ñga Gazlavay a key sløra daa akwar ba. Akwar na, anda papakw akwar hay zlezzle.

52 *Ndaw ma tøla mey ñga Gazlavay, masa papañ ñga papakw akwar hay ta sørdamara banay daa ba na, daha daw? Ndəhay ma wuzdamara mey da ray ndaw pal masa maaya ma da sawa na, ara papakw akwar hay a ma kødmata vagay, ba diya? Wure kede, akwar may, ka taa dødfamar mey la a ndaw masa maaya ha kede, ka ta kødmara sem vagay.

53 Akwar na, Gazlavay ta slerdakwara kwakwas anja la ta har maslan anja hay da vad. Ama akwar ta səpmara kwakwas a daa ba.»

Aa zakamara Etiyen ta aŋgwa

54 Ndəhay ma ka sariya heyey, mevel a catar a ray Etiyen ara mey ba. A zam har maja mevel ta catar la ga da ray mey masa Etiyen ma kada.

55 Ama Etiyen, marəhkaya ta *Mesəfney ñga Gazlavay, a nəkey dey a vad, a hətar mewedey ñga Gazlavay, a hətar Yesu malacakaya ta har-zəmay ñga Gazlavay.

56 Ta', a ləvey: «Ehe, slam da vad mawurkaya, ya fa hətar *Bəz ñga Ndaw malacakaya ta har-zəmay ñga Gazlavay.»

57 Masa ata ma cəndamara Etiyen ma ləvey anda kede la na, a wudam ta gədañ, a dəzlmata sləmay ata hay ta har. Ata tabiya a cəmam a ray a,

58 a cfacamara, a badamara la daa berney, aa zakamara ta aŋgwa. Masa ata fa daa zakamara na, a mbəkdamatərwa jəbe ata hay fa ndaw mezəley *Sawl.

59 Daa masa ata faa zakamara na, Etiyen e a dərey dəngay a Gazlavay, a ləvey: «Bay Mahura Yesu, təba mesəfney adfaw.»

60 Ta', a regedey, a wudey ta gədañ, a ləvey: «Bay Gazlavay, mbəkdatara mebərey ata ha kede.» Anja ma ləvey anda kede la na, pam! a məcey.

8

1a Meməcey ñga Etiyen e, a mbafar a Sawl.

Sawl a sərdata banay ta ndəhay ñga Yesu

1b-3 Ta', ndəhay ma səpa cəved ñga Gazlavay ta mevel pal a lamara vagay ñga Etiyen, a pəshamara aa cəvay. A təwam ga maja meməcey anja ha. Ta pas a ŋgene, banay mahura a sawa a ray ndəhay ma təba mey ñga Yesu da *Jeruzelem. *Sawl a, a səpey cəved ñga nəsta ndəhay a. A daw a səpta ndəhay mezəle hay, ta ŋgusay fa way a, fa way a. A kərzata, a handata aa fərsəne. Daa ŋgene, ndəhay ñga Yesu siya aa kwacam ray pal pal aa slam hay mekele mekele daa hwayak ñga *Jude len daa hwayak ñga *Samari. Ndəhay daa *mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu masa mambəkakaya da Jeruzelem na, si ndəhay meslørey gway.

4 Ndəhay maa kwacam ray heyey, fa pəkam kwa aa wura aa wura, fa wuzam *Mey-maaya-mawiya.

Fəlep a wuzey Mey-maaya-mawiya daa hwayak ñga Samari

5 Nga *Fəlep na, ta', a daw aa berney mahura daa hwayak ñga *Samari. Masa anja ma wusey la fetede na, a wuztar mey a ndəhay daa berney a da ray *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ñga ləhdata ndəhay.

6 Ndəhay daa berney a, a diyam, a kusam amba a cəndamara mey anja, a nəkmara maazla hay masa anja ma kata. Maja ŋgene, a jəkam sləmay maaya maaya fa mey masa Fəlep ma kadatara.

7 Malula a bey da ray ndəhay ga ta mewudey ta gədañ, ndəhay masa maahəlbatakaya ta jegwer hay a hətmatar salay ata hay aa slam a.

8 Da ray ŋgene, ndəhay daa berney a aa səmam ga, ara mey ba.

9 Daa berney a ŋgene, ndaw dahan mezəley *Simajw. Masa Fəlep ta daw aa berney a daa ba aran na, Simajw fa key maazla hay ga, ama maazla hay a na, a sawa ta fa Gazlavay ba. Ta rəzley ndəhay ga la da Samari ta maazla hay a. A pa ray anja ñga ndaw mahura.

¹⁰ Maja ñgene, ndøhay tabiya, bøza hay ta mahura hay daa hwayak a na, a tøbmara mey anja. Aa guzlam da ray a, a lëvam: «Anja na, ara ndaw ta gøðan̄ masa ma zølmara “gøðan̄ mahura ñga Gazlavay.”»

¹¹ Ndøhay fetede a tøbmara mey ñga Simanjw a maaya maaya maja ta njey la ga da wuzlah ata, ta røzlta la ta maazla hay mekele mekele masa aa ma kata.

¹² Ama ta pas ñgene, Følep a sawa, a wuztar *Mey-maaya-mawiya da ray Yesu Køriste, ta da ray mewey ñga Gazlavay da ray ndøhay. Ndøhay masa ma tøbmara mey ñga Følep e, ta høtam *baptem la, kwa zel hay kwa ñgusay.

¹³ Simanjw, ndaw ma key maazla heyey, ta', a tøba mey a may. Fa døba ha, a høtey baptem, ta' a daw asi Følep, a mbøkda saba. A røzley maja aa ma høtatar maazla hay mahura masa Følep ma kata ta gøðan̄ ñga Gazlavay.

¹⁴ Fa døba ha, ndøhay meslørey ñga Yesu da *Jeruzelem a cøndamara na, ndøhay da Samari ma tøbmara mey ñga Gazlavay la. Ta', a slørmatar ata *Piyer ta *Jan.

¹⁵ Masa ata Piyer ta Jan ma wusam la fetede na, ta', a døram danøgay a Gazlavay maja ndøhay a. Aa cøfdamara amba Mesøfn̄ey anja a sawa a ray ata.

¹⁶ A døram danøgay a Gazlavay da ray ndøhay a na, maja *Mesøfn̄ey ñga Gazlavay ta sawa kwa a ray ndaw pal dasi ata daa ba aran̄. Cek masa ata ma høtam na, ara baptem ta mezøley ñga Yesu Bay Mahura gway.

¹⁷ Da ray ñgene, ata Piyer ta Jan a pamatar har a ray. Ta', ndøhay a, a høtam Mesøfn̄ey ñga Gazlavay døba.

¹⁸ Masa Simanjw ma høtatar ndøhay ma høtam Mesøfn̄ey ñga Gazlavay maja ndøhay meslørey a ma pamatar har a ray heyey na, ta', a vøltar dala ñgada ata Piyer ta Jan heyey,

¹⁹ a løvtar: «Vølmaya gøðan̄ a may, amba da ya ta pey har la a ray kwa waawa na, ndaw a høtey Mesøfn̄ey ñga Gazlavay may.»

²⁰ Ama Piyer a mbøddara, a løvar: «Anja Gazlavay ñga zøddaka ta dala akah ha cøpa, maja gøðan̄ masa Gazlavay ma vølda a ndøhay anja hay na, ka fa wulkey ka gwa ñga høc̄ka ta dala.

²¹ Wure kede mey akah daa sløra ñga Gazlavay kede daa ba, maja mevel akah ta mewulkey akah maaya ba fa mey ñga Gazlavay.

²² Mbøkda mekey mebørey, cacøfdey ambahw fa Gazlavay maja mebørey akah. Da Gazlavay a mbøkdakawa mewulkey maaya ba daa mevel akah la kwa.

²³ Ya nøka mevel akah na, matara. Kah ndaw masa sølen̄, kah beke ñga mebørey.»

²⁴ Ta', Simanjw heyey a mbøddatara ñgada ata Piyer ta Jan heyey, a løvtar: «Ambahw, akwar ta ray akwar, dørm̄ar danøgay a Gazlavay maja yah, amba mey masa akwar ma løvam kede na, a høtfaya ba.»

²⁵ Masa ata Piyer ta Jan ma kam sede la da ray mey ñga Bay Mahura Yesu, ma wuzdamatara la a ndøhay da Samari na, ta', a vøham a Jeruzelem. Ata fa diyam daa cøved na, a wuzam Mey-maaya-mawiya da slala hay mekele mekele daa hwayak ñga Samari.

Ata Følep ta ndaw Etiyawpi

²⁶ Maslan̄ ñga Gazlavay a løvar a *Følep: «Sløkdey, daw ta da wurza taa cøved ma daw da *Jeruzelem ñgadaa berney ñga Gaza. Cøved e a daw ta wuzlah ley.»

²⁷⁻²⁸ Følep, ta', a sløkdey, a daw. Daa cøved ñgene, a høtar ndaw Etiyawpi fa daw a way. Anja ndaw mahura, *maaŋgwadakaya ñga key madørlam ñga Kandas, ñgwas, bay ma wa hwayak ñga Etiyawpi. Ara anja ma kørza dala ñga Kandas a tabiya. Ndaw Etiyawpi a ta daw la a Jeruzelem, ñga ragadar a Bay Gazlavay. Fa

vəhwa ñgada way ta seret ñga pəles. Anja fa jenjey dərewel ñga *Izay, *ndaw ma təla mey ñga Gazlavay zleezle.

²⁹ *Mesəfnay ñga Gazlavay a ləvar a Fəlep: «Daw asi ndaw ta seret katay.»

³⁰ Fəlep, ta', a hway, a kərza ndaw aha daa cəved. Masa anja ma cənda ndaw a fa jenjey daa dərewel ñga Izay, ndaw ma təla mey ñga Gazlavay na, ta', Fəlep aa cəfda, a ləvar: «Ka fa cənda mey daa dərewel masa kah ma jaŋga ñgene daw?»

³¹ Ndaw Etiyawpi heyey a mbəddara: «Da ndaw ta kadiwa daa ba na, ya da cənda kwara?» Ta', a ləvar a Fəlep heyey ñga təpwa aa seret anja ha. Fəlep, ta', a təpey, a njey a cakay a.

³² Mey daa dərewel ñga Gazlavay masa anja ma jaŋga ha na, mey a, a ləvey:
 «Anja na, anda təbaŋ ma handamara ñga hərey,
 anja anda bəz-təbaŋ ma təway ba
 kwa masa fa handamara ñga sley eŋgwec anja,
 ta wura mey anja ñga təway anda ñgene daa ba may.

³³ A pam dey a ray a ba anda cek saw,
 a kamar sariya ta cəved e ba.

Anja ta mbəkey bəzey da bəla
 ñga zəley sləmay anja daa ba,
 maja ta ndəvdamara heter anja da bəla sem.»

³⁴ Ndaw Etiyawpi heyey a ləvar a Fəlep: «Ambahw, kadiwa cey! Ndaw ma təla mey ñga Gazlavay kaa na, aa guzley da ray wa? Aa guzley da ray anja ray anja daw, da ray ndaw mekele daw?»

³⁵ Ta', Fəlep a wuzdara mey daa dərewel ñga Gazlavay a. A zla ta fa mey masa ndaw a ma jaŋga kede heyey, a wuzar mey da ray *Mey-maaya-mawiya ñga Yesu.

³⁶ Masa ata fa diyam daa cəved, a wusam a mey yam daha. Ta', ndaw Etiyawpi a, a ləvar: «Ehe, yam kede daha. Ma təkyə ñga hətey *baptēm na, me?» [

³⁷ Fəlep a ləvar: «Da ka ta təba mey ñga Yesu la ta mevel pal na, ka gwa ñga hətey baptēm.» Ndaw Etiyawpi a mbəddara, a ləvar: «Ya ta təba Yesu *Kəriste la, anja Bəzey ñga Gazlavay.»]

³⁸ Ta', ndaw Etiyawpi a, a ləvar a ndaw ma kərza ray ñga pəles ñga lacada seret. Ata Fəlep ta ndaw Etiyawpi a, a pamawa salay, a mbəzam aa yam. Fəlep ta', a kar baptēm a ndaw aha.

³⁹ Masa ata fa bamawa daa yam na, Mesəfnay ñga Gazlavay len! a la Fəlep. Ndaw Etiyawpi a, a hətar saba, ama fa daw ta meesəmey ga.

⁴⁰ Wure ñgene, Fəlep a nəkey dey na, anja daa berney ñga Azawtus. A daw ta mewuzey Mey-maaya-mawiya da slala hay tabiya daa cəved haa kasl a wusey aa berney ñga Sezere.

9

Sawl a təba Yesu Bay Mahura (SNM 22.6-16; 26.12-18)

¹ Daa dar hay a ñgene, *Sawl heyey fa sərdata banay ta ndəhay ma səpa cəved ñga Bay Mahura Yesu cəŋga. A ləvtar a da kədfta vagay. Ta', a daw fa *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay da *Jeruzelem.

² Aa cəfda ndaw aha ñga wuzlalar leeter hay amba a handatara a *bay-ray hay daa way-mewuzey-mey hay ñga Gazlavay daa berney ñga Damas. A ka anda kede, amba da ta hətey ndəhay, kwa mezəle hay, kwa ñgusay, masa ma səpa cəved ñga Yesu fetefə la na, a kərzatərwa, a handatərwa a Jeruzelem.

³ Anja fa daw daa cəved ma daw a Damas a, gweegwe cay a wusey na, wure wure ñgene, slam a wadawa pəray! da gazlavay da vad a ray a.

⁴ Ta', a tədsey a hwayak, a cəney dəy ñga ndaw ma zəla ta da vad, a ləvar: «Sawl, Sawl, ka sərdaya banay anda kede na, maja me?»

⁵ Sawl heyey aa cəfda, a ləvar: «Bay Mahura, kah na, wa?» Day ñga ndaw ma zəla heyey a mbəddara, a ləvar: «Ara yah, Yesu, ndaw masa kah ma sərda banay.

⁶ Ama sləkdey, daw a Damas dəgəy. Fetede, a wuzdamakawa cek masa kah ma da ka la.»

⁷ Ndəhay masa ma diyam ta Sawl a, ata malacatakaya kwa ta gwamara ñga wurey mey daa ba maja mandərzay fa katar kalah. Ata fa cəndamara dəy ñga ndaw maa guzley, ama ta hətmar ndaw aha daa ba.

⁸ Sawl a lecey, a wura dey, ama a gwa ñga hətar dey saba. Ta', ndəhay a, a kərzamara fa har, a handamara a Damas.

⁹ Dar maakar, a hətar dey ba, a zəmey cek ba, kwa a sey yam ba.

¹⁰ Daa berney ñga Damas a, ndaw ma səpa cəved ñga Yesu fetede daha mezəley *Ananiyas. Bay Mahura a wudey ñga wuzar cek masa aa ma da ka. Maja ñgene a zəla, a ləvar: «Ananiyas!» Ananiyas a zlar mey: «Away, Bay Mahura, yah kede!»

¹¹ Bay Mahura a ləvar: «Sləkdey, daw wure wure kede aa Cəved Cər-cer, səpa way ñga Juda. Fetede, cacəfda ndaw daha mezəley Sawl, ndaw daa berney ñga Tars. Anja fa dərey dəngay.

¹² Daa medərey-dəngay a, cek a wuzar, a hətar ndaw mezəley Ananiyas, ma daw fa vəda ñga par har a ray, amba dey anja a wurey, a hətar dey saya.»

¹³ Ananiyas a mbəddara, a ləvar: «Bay Mahura, ndəhay ga taa guzlmaya la da ray ndaw aha. A ləvmaya anja ta sərdata banay la ga ta ndəhay akah hay da Jeruzelem.

¹⁴ Anja ma sawa fede kaa na, ara bay-ray hay ñga ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay ma vəlmərwa cəved ñga kərzey ndəhay tabiya ma təba mey akah.»

¹⁵ Ta', Bay Mahura a ləvar a Ananiyas: «Sləkdey, daw, maja ya ta wala ndaw aha sem amba a kaya sləra, a wuzdatara mey da ray adəw a ndəhay masa *Jəwif hay ba hay, a bay ata hay, lej a ndəhay *Israyel hay.

¹⁶ Yah, ta ray adəw, ya da wuzdara banay masa anja ma da səra ga daa sləra ha maja yah.»

¹⁷ Ananiyas, ta', a sləkdey, a daw. A ndəkwey a way heyey, a hətfar Sawl, ta', a par har a ray, a ləvar: «Sawl, məlma adəw, Bay Mahura Yesu a slərdiwa fa akah. Ara anja ma wuzka vaw daa cəved masa ka fa sawa fede. A slərdiwa amba ka hətar dey cənja, amba Bay Gazlavay a rəhdaka ta Mesəfnəy anja.»

¹⁸ Wure ñgene, cek hay anda meesəftey ñga ewet a kəzlmawa daa dey ñga Sawl a. Dey anja wur! a wurey. A sləkdey, a kamar *baptēm.

¹⁹ Fa dəba ha, ta', a zəmey cek, a hətar gədanj anja saya.

Sawl a wuzey mey ñga Gazlavay da Damas

Sawl ta njawa la dər nekədəy ta ndəhay ma təba mey ñga Yesu da Damas.

²⁰ Wure wure ñgene, ta', a daw aa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay fetede, a wuztar mey a ndəhay, a ləvtar Yesu na, ara Bəzey ñga Gazlavay.

²¹ Ndəhay masa ma cəndamara mey anja tabiya a rəzlam, a ləvam: «Ndaw kede na, ara ndaw maa zəddata ndəhay ñga Yesu da *Jeruzelem heyey, ba diya? A sawa fede kaa na, ñga kərzata amba a handata fa *bay-ray hay ñga ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay heyey, ba diya?»

²² Ama fa dəar a, fa dəar a, *Sawl fa wuzey mey maaya maaya ma fəna ma fəna, a ləvey Yesu na, ara *ndaw masa Gazlavay ma wala ḥja ləhdata ndəhay. Anda kede, *Jəwif hay daa berney ḥja Damas a, a sərmara a da mbəədamara aa mey anja kwara saba.

²³ Fa dəba ha dəar ga, Jəwif hay a slam yawa amba a kədmara Sawl a vagay.

²⁴ Jəwif hay a fa jədmara mey-mbew hay ḥja berney a taa vad, taa pas, amba a kərzamara Sawl a, a kədmara vagay. Ama wewer masa ata ma kamara na, Sawl a, ta cənda sem.

²⁵ Da ray ḥjene, ta tavad, gula anja hay, ta', a səhwdamara a cakay mahwal ḥja Damas, a pamara aa cakarak, a təldamara ta laza taa mangalaw ḥja mahwal a kasl a hwayak a dey lanjar ḥja berney a.

Sawl a vəhwa a Jeruzelem

²⁶ Fa dəba ha, *Sawl a vəhwa a *Jeruzelem *, a səpey cəved ḥja cəmey ta ndəhay ma təba mey ḥja Yesu, ama ndəhay ḥja Yesu a, a zluram ta anja, a wulkam anja ta tərey ndaw ma təba mey ḥja Yesu fara fara daa ba.

²⁷ Ama *Barnabas na, ta', a ḥjela, a handa fa ndəhay meslərey ḥja Yesu. A kadatara mey da ray Sawl ma hətar Bay Mahura daa cəved ḥja Damas, ta mey masa Bay Mahura maa guzldara. A wuzdatara mey da ray Sawl a daa masa Sawl fa wuzda mey ḥja Yesu da Damas ta mandərzay daa dey daa ba.

²⁸ Dəga ta pas ḥjene, Sawl a njam ta ndəhay ḥja Yesu fetedə. A pəkam ta ata da Jeruzelem. A wuzey mey da ray Bay Mahura Yesu a ndəhay ta mandərzay daa dey daa ba.

²⁹ Aa guzltar a *Jəwif hay maa guzlam mey Gərek, a kam yawa ta ata. Ama ata na, a səpam cəved ḥja kədmara vagay.

³⁰ Məlmañ hay daa mey ḥja Yesu a cəndamara Jəwif hay a fa wudam ḥja kədmara vagay na, a ḥjelmara aa berney ḥja Sezere da mey-bəlay, ta', a mbəədamara aa kwambiwal ḥja daw aa berney ḥja Tars †.

³¹ Yaw, daa ḥjene, ndəhay daa *mecəmey-ray ḥja ndəhay ḥja Yesu daa hwayak ḥja *Jude, daa hwayak ḥja *Galile, lej daa hwayak ḥja *Samari na, manjatakaya ta zazay. Fa dəar a, fa dəar a, fa hətam gədañ daa metəbey-mey ḥja Yesu ma fəna ma fəna. Daa menjey ata na, fa namar ray a Gazlavay. *Mesəfnəy ḥja Gazlavay aa ta ata. Maja ḥjene, mecəmey-ray hay a fa səkmawa a dey a, a dey a.

Ene, ndaw maahəlbakaya, a hətar salay anja

³² *Piyer fa pəkey kwa aa wura aa wura. Pas lanjar daha a daw ḥja nəkwa ndəhay ma təba mey ḥja Yesu daa berney ḥja Lida.

³³ Daa berney a ḥjene, ndaw dəha mezəley Ene, salay maahəlbakaya. Aa manakaya mevey daaŋafad, a gwa a lecey ba. Piyer a hətar ndaw aha na,

³⁴ ta', a ləvar: «Ene, Yesu *Kəriste ta mbəldaka sem. Lecey, pada gegəded akah ta har akah.» Wure ḥjene, ndaw aha a lecey.

³⁵ Ndəhay tabiya daa berney ḥja Lida ha ta ndəhay da Saranjw, a hətmar ndaw aha, maja ḥjene, ta', a təbmara mey ḥja Bay Mahura Yesu.

Tabita a sləkdəwa daa meməcəy

³⁶ Daa berney ḥja Jawpe ḥjwas dəha mezəley Tabita. Ara ḥjwas ma təba mey ḥja Yesu. A zəlmara ta mey Gərek «Dawurkas,» anda meləvey «meweney.» Anja mandaw mandaw fa key sləra maaya, fa jənta masa-viya hay.

* 9:22 9.22 5.42 9:23 9.23 23.12 9:23 9.23-25 2Kwr 11.32-33 * 9:26 9.26 Sawl ta vəhwa a Jeruzelem fiyaw fiyaw daa ba, ama menjey ga. Nəka Gal 1.17-21. 9:26 9.26-27 9.3-6, 20; Gal 1.18 9:27 9.27 Barnabas: 4.36-37; 11.22-30; 12.25; 13.1-4, 7, 43-50; 14.12, 20; 15.2-12, 22, 35-39; 1Kwr 9.6; Gal 2.1, 9, 13 † 9:30 9.30 Tars: Ara berney masa Sawl ma yawa da hwad a (SNM 22.3). 9:30 9.30 11.25; Gal 1.21

³⁷ Ama vaw, ta', a car, pam! a mœcay. Masa anja ma mœcay la na, ta', a pərmara vagay a, a pamara aa way da ray way.

³⁸ Ndəhay ñga Yesu da Jawpe a cəndamara na, *Piyer aa da Lida fetede. Berney ñga Lida ha gweegwe ta berney ñga Jawpe. Ta', a sləram ndəhay cew fa vədfa, amba aa cəfdamərwa, a ləvmar: «Ambahw, nakwa la fa ala fiyaw cey!»

³⁹ Masa Piyer ma cənda anda kedə na, ta', a diyam ta ndəhay kaa heyey a Jawpe, kwa ta zənam vaw daa ba. A wusam, a ŋgəlmara Piyer, a handamara aa way masa da vad da ray way heyey. Ngusay fa yiden hay tabiya masa fetede, a ŋgəchamawa a cakay Piyer, fa təwam, a wuzdamara zana ata hay masa Tabita ma təftara daa masa anja ta dey.

⁴⁰ Fa dəba ha Piyer a badatərwa ndəhay tabiya aa ambaw, a regedey, a dərey dañgay a Gazlavay. Ta', a mbədəy dey fa vagay a, a ləvar: «Tabita, sləkdey.» Tabita a wura dey. Masa anja ma hətar Piyer na, ta', a sləkdey, a njey.

⁴¹ Piyer a kərza fa har, a jəna ñga lecey. Ta', a zəltərwa ñgusay fa yiden hay heyey lej ndəhay ma təba mey ñga Yesu fetede, a wuzdatara Tabita heyey, a hətmar anja ta dey.

⁴² Mey a, a wusey fa ndəhay daa berney ñga Jawpe tabiya. Ndəhay ga a təbmara mey ñga Bay Mahura.

⁴³ Piyer ta njey la ga daa berney ñga Jawpe da way ndaw ma kəfda ambal, mezəley *Simajw.

10

Piyer a wuzar mey ñga Gazlavay ñgada Kwerney

¹ Ndaw daa berney ñga Sezere daha mezəley Kwerney. Anja mahura ñga sewje hay temere. Ata da wuzlah sewje hay ñga Rawma hay mezəley «Sewje hay ma samawa da Itali.»

² Ndaw aha fa səpa cəved ñga Gazlavay ta mevel pal. Anja ta ndəhay da way anja hay ndav fa namar ray a Gazlavay anda *Jəwif hay. Fa jənta masa-viya hay ga da wuzlah Jəwif hay, fa dərey dañgay a Gazlavay mandaw mandaw.

³ Ta pas lañgar daha, ta pas ñgaa kwad bərey maakar, Gazlavay a wuzar cek a Kwerney a. A hətar *maslañ ñga Gazlavay ma sawa da vad maaya maaya ta dey anja, maslañ a mbəzey fa vədfa. Ta', a zəla: «Kwerney!»

⁴ Kwerney a nəka maslañ ñga Gazlavay a, mandərzay a kar, a ləvar: «Bay adfaw, mekey me?» Maslañ ñga Gazlavay kaa a mbəddara, a ləvar: «Gazlavay ta cənda medərey-dangay akah la, ta hətka la masa kah fa jənta masa-viya hay. Cek hay a kede a mbafar. Da ray ñgene, aa fa sərfadaka.

⁵ Wure kede, slərey ndəhay aa berney ñga Jawpe ñga zəlwa ndaw daha mezəley *Simajw, masa mehəlmey *Piyer.

⁶ Anja da way ndaw daha ma kəfda ambal mezəley Simajw, way anja da meybəlay.»

⁷ Masa maslañ ñga Gazlavay maa guzlar heyey ma vəhey la na, Kwerney, ta', a zəlwa madərlam anja hay cew ta sewje pal da wuzlah sewje anja hay masa daa sləra anja. Sewje he ñgene, ara ndaw ma səpa cəved ñga Gazlavay ta mevel pal.

⁸ Ta', a kadatara cek tabiya ma kam. Fa dəba ha, ta', a slərdata aa berney ñga Jawpe fa Piyer.

⁹ Peperek e, ndəhay masa Kwerney ma slərdata heyey ata daa cəved gweegwe a wusam a Jawpe heyey. Gweegwe ta wuzlah-pas na, Piyer ta', a təpey aa papalah da ray way ñga dərey dañgay a Gazlavay.

10 Masa anja fa dərey dəngay na, may fa car, a wudey daf ɳga zəmey. Daa masa fa tamar daf a na, Gazlavay ta', a wuzar cek.

11 A hətar slam da vad mawurkaya, cek anda gwedeere a pawa salay a hwayak, cakay hay məfad mabangadatatakaya.

12 Daa gwedeere he, cek hay ɳga ley mekele mekele da hwad a, cek hay masa salay məfad, cek hay ma diyam ta hwad ta hwad, leq dīyan hay.

13 Day a cənwa da vad, a ləvey: «Piyer, lecey, sley dəf ɳga cek hay a kədə, zəmey!»

14 Ama Piyer a mbədədara, a ləvar: «'A'a, Bay Mahura, ɳga menjey adfaw, cek masa kwakwas ala ma təka sem na, ya ta zəmey daa ba aran.»

15 Day heyey, ta', a cənwa saya, a ləvar: «Cek masa Gazlavay ma ləvey maaya ɳga zəmey na, ka da pada ɳga cek maaya ba na, kəne ba.»

16 Day a, a cənwa dey maakar, fa dəba ha, cek aha ta', a vəhey aa slam a, a vad.

17 Piyer fa wulkada cek masa Gazlavay ma wuzdara, a wudey ɳga ləvar na, me. Daa ɳgene, ndəhay masa Kwerney ma slərdata heyey faa cəfdəm ndəhay, a ləvam: «Way ɳga Simajw na, dama?» Ta', a diyam, a lacam daa ambaw dəgəy.

18 A zəlam, a ləvam: «Ndaw mezəley Simajw, masa mehəlmey Piyer daha na, anja fede dəw?»

19 Piyer a lawa daa slam medərey-dəngay heyey, fa wulkey da ray cek masa Gazlavay ma wuzdara. Ta', *Mesəfnəy ɳga Gazlavay a ləvar: «Ehe, ndəhay daha maakar fa səpmaka.

20 Sləkçey, bərnəgəy fa ata amba ka diyam bama. Ka da zlurey ba, maja ara Yah ma slərdatərwa.»

21 Piyer, ta', a bərnəgawa fa ndəhay a, a ləvtar: «Ara yah, ndaw masa akwar ma səpmara. Ka samawa na, kwara?»

22 Ndəhay a, a mbədədamara, a ləvmar: «Ya samawa na, Kwerney, mahura ɳga sewje hay, ma slərdandərwa. Anja na, ndaw maaya fa Gazlavay, kwa anja ndaw Jəwif ba, anja fa səpa mey ɳga Gazlavay anda Jəwif hay. Jəwif hay tabiya faa həmdamara. Ndaw a na, maslan ɳga Gazlavay da vad ta sawa la fa vədfa, a ləvar ɳga sawa ɳga ɳgəlka a way anja, amba a jəkey sləmay fa mey masa kah ma da kadara.»

23 Piyer, ta', a ɳgəlta ɳgada way, a vəltar slam ɳga ney dasi tavad a ɳgene.

Piyer a daw a way Kwerney

Pepərek e, a sləkçəm, a diyam ta ata Piyer heyey. Məlməha hay siya daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu da Jawpe a ləgdamata.

24 Pepərek e saya, a wusam aa berney ɳga Sezere. Daa ɳgene, Kwerney ta zəltərwa səkway anja hay, ta jam anja hay masa fara fara la, ata makustakaya, fa səkwmata.

25 *Piyer a wusey a way Kwerney. Masa anja fa mbəzey a way a na, Kwerney, ta', a car har, a regedey fa mey anja.

26 Ama Piyer, ta', a sləkçəda, a ləvar: «Lecey, yah na, ndaw anda akah.»

27 Piyer faa guzlam ta Kwerney haa kasl ata ma wusam a palah-way. Fetedə Piyer a hətfey ndəhay ga makustakaya da way Kwerney a.

28 A ləvtar: «Akwar, ka sərmara kwakwas ɳga *Jəwif hay ta təka ndaw Jəwif sem ɳga ndəkwey a way ndəhay masa Jəwif hay ba hay, asaya, ta təka sem kwa ɳga pəkey ta ata. Ama, Gazlavay ta wuzdiwa la, ya da nəka kwa waawa aa mazləbkaya, a da kaya hezey na, kəne ba.»

29 Da ray ɳgene, masa kah ma zəlyawa na, ya ta zlurey ɳga sawa daa ba. Ya wudey ya səra ka zəlyawa na, kwara?»

30 Kwerney a mbøddara, a lèvar: «Anja kaa ñdar maakar, ta børey maakar ñgaa kwad anda kede, ya fa dørey ñaŋgay da way adaw. Daa ñgene, ndaw daha a sawa a cakay adaw ta zana fa vaw ma wedey ndød-nded,

31 a lèvya: "Kwerney, Gazlavay ta cønda medørey-dangay akah la. Fa sørfada masa kah ma jønta masa-viya hay heyey.

32 Anda kede, slørey ndøhay aa berney ñga Jawpe ñga zølwa ndaw mezøley *Simanjw masa mehølmey Piyer. Anja da way ndaw mezøley Simanjw ma køfda ambal, way anja da mey-bølay."

33 Wure ñgene, ta', ya slørey ndøhay fa kah ñga ñgølmakawa kede. Suse, maja kah ma sawa. Wure kede na, ala tabiya makustakaya fa mey ñga Gazlavay ñga jøkey slømay fa mey masa Bay Mahura ma vøldakawa ñga wuzdandara.»

Piyer a wuzey Mey-maaya-mawiya ñgada Kwerney ta ndøhay da way anja

34 Ta', *Piyer a zlar mewuzey mey, a lèvey: «Wure kede ya søra fara fara Gazlavay a weley ndøhay ta weley ba.

35 Anda meløvey, ndaw ma nar ray a Gazlavay, ma key cek ta cøved e na, kwa anja daa søkway wura wura, Gazlavay a tøba la.

36 Gazlavay ta slørdørwa mey anja la a ndøhay *Israyel hay. Mey a na, ara *Mey-maaya-mawiya ma njadandakwar daa zazay ta fa Yesu *Køriste, Bay Mahura ñga ndøhay tabiya.

37 Ka sørmara cek ma key daa hwayak ñga *Galile haa aa hwayak ñga *Jude fa døba ha masa *Jaŋ-Baptis ma wuzey mey ta aa ma katar *baptem a ndøhay heyey, ba diya?

38 Ka sørmara na, Gazlavay ta wala Yesu, ndaw *Nezeret la, a vølar Mesøfney anja ta gøðanj anja. Yesu a, a pøkta hwayak hay mekele mekele, a katar maaya a ndøhay, a pøskatørwa ndøhay tabiya masa dasi har ñga bay-malula, a mbøldata. A kata sløra hay a anda kede na, maja Gazlavay aa ta anja.

39 «Ala na, ndøhay masa ma høtmær la ta dey ala, ya kam sede da ray cek hay masa anja ma kata tabiya da *Jeruzelem ta daa hwayak hay mekele mekele ñga *Jøwif hay. Ta dørmara la fa hwadam mazlaŋgalakaya, a kødmara vagay.

40 Ama ñga ñdar maakar a, Gazlavay ta sløkødadørwa sem daa memøcey. Ta', a vølar cøved ñga wuzwa vaw a ndøhay.

41 A wuzwa vaw a na, ñgada ndøhay tabiya ba, ama ñgada ala, ndøhay masa aa ma walata ñgeeme ñga key sede da ray a. Ala na, ta zømam cek la, ta sam cek la bama ta Yesu a fa døba ha masa Gazlavay ma sløkødadørwa cay daa memøcey.

42 Gazlavay a lèvndar ya wuzdamatara mey anja a ndøhay, ya kam sede da ray a, ya lèvam, Yesu ara ndaw masa Gazlavay ma pa ñga key sariya a ndøhay masa ta dey ta a ndøhay mamøctakaya.

43 Ndøhay ma tøla mey ñga Gazlavay tabiya taa guzlam la da ray Yesu a, a lèvam kwa waawa ma pa Yesu ñga ndaw anja fara fara na, Gazlavay a mbøkdara mebørey anja la ta fa gøðanj ñga mezøley anja.»

Ndøhay masa Jøwif hay ba a høtam Mesøfney ñga Gazlavay

44 Daa masa *Piyer faa guzley dagay, *Mesøfney ñga Gazlavay a pawa salay a ray ndøhay tabiya ma jøkam slømay fa mey anja.

⁴⁵ Ndøhay *Jøwif hay ma tøba mey ñga Yesu ma samawa ta ata Piyer feteðe heyey a røzlam ga, maja Gazlavay ta vøltar Mesøfnay aŋga la a ray ndøhay masa Jøwif hay ba hay may.

⁴⁶ Ndøhay Jøwif hay a, a cøndamara ndøhay a faa guzlam ta mey hay mekele mekele masa ata ma sørmara ba, fa høslmar ray a Gazlavay. Ta', Piyer a løvey:

⁴⁷ «Wure kede ndøhay kaa ta høtam Mesøfnay ñga Gazlavay cay anda aløkwa may. Kaa ya gwakwa ñga tøktakwa ñga høtey *baptem ta yam daw?»

⁴⁸ Da ray ñgene, a løvtar ñga kamatar baptem ta mezøley ñga Yesu *Køriste. Ta', aa cøfdamara Piyer ñga njey ta ata ðar nekødsey.

11

Poyer aa guzley fa mey ñga ndøhay ñga Yesu da Jeruzelem

¹ Ndøhay meslørey ñga Yesu ta mølmaŋ hay daa mey ñga Yesu masa daa hwayak ñga *Jude, a cøndamara na, ndøhay masa *Jøwif hay ba ta tøbmara mey ñga Gazlavay la may.

² Ta pas masa *Poyer ma vøhwa a *Jeruzelem na, Jøwif hay ma tøba mey ñga Yesu a slam mey a ray a,

³ a løvmar: «Ka mbøzey a way ndøhay masa Jøwif hay ba hay, masa mandawal manjar ñga sløy, ka zømam cek bama daa slam a na, kwara!»

⁴ Ta', Piyer a wuzdatara cek hay ma kam døga ñga mezley. A kadatara pal pal, a løvtar:

⁵ «Yah daa berney ñga Jawpe, ya fa dørey dangay a Gazlavay, daa ñgene, ta', Gazlavay a wuzya cek. Ya høtar cek døha, a pawa salay da gazlavay da vad a cakay adaw, cek aha anda gwedeere, cakay hay møfad mabaŋgad'atakaya.

⁶ Ya nøkey dey maaya maaya a hwad a na, ya høtey cek hay ta salay møfad møfad, cek hay ñga ley hay, cek hay ma diyam ta hwad, len ciyan hay.

⁷ Ya cønda døy ma løvya: “Poyer, lecey, sløy døy ñga cek hay a kede, zømey!”

⁸ Ama ya mbødøra, ya løvar: “A'a, Bay Gazlavay, ñga menjey adaw, cek masa kwakwas ala ma tøka sem na, ya ta zømey daa ba arøj.”

⁹ Day heyey, ta', aa guzlyya saya, a løvey: “Cek masa Gazlavay ma løvey maaya ñga zømey na, ka da pada ñga cek maaya ba na, køne ba.”

¹⁰ «Cek a kede a key dey maakar, fa døba ha cek aha tabiya, ta', a vøhey aa slam a, a vad.

¹¹ Wure wure ñgene, ndøhay maakar a wusmawa a way ndaw masa ala da hwad a. Ara ndaw daa berney ñga Sezere døha ma slørdatørwa fa yah.

¹² *Mesøfnay ñga Gazlavay a løvya: “Daw ta ata, ka da zlurey ba.” Ta', ya diyam bama aa hwayak ñga Sezere. Mølma adaw hay maakwaw daa mey ñga Yesu da Jawpe masa da cakay adaw fedø, ta', ya diyam bama. Ya wusam, ala tabiya ya mbøzam a way ndaw aha.

¹³ Ndaw a, a kadandara cek masa aŋga ma høtar da way aŋga. A løvndar *maslan ñga Bay Gazlavay da vad, ta wuzar vaw la, a lecey fa mey aŋga, a løvar: “Slørey ndøhay aa berney ñga Jawpe ñga ñgølwa ndaw mezøley *Simaŋw, masa mehølmey Piyer.

¹⁴ Aŋga na, a wuzdakawa cøved ma da løhdakwar ta ndøhay da way akah la.”

¹⁵ «Masa ya fa zlar ñgaa guzltar na, Mesøfnay ñga Gazlavay a pawa salay a ray ata cøpa anda aŋga ma pawa salay a ray ala ñgeeme.

¹⁶ Daa ñgene, ya sərfada mey ñga Bay Mahura zlezzle, ma ləvey: “*Jan a katar *baptem a ndəhay na, ta Yam, ama akwar, ka hətam baptem la ta Mesəfnay ñga Gazlavay.”

¹⁷ Gazlavay a vəltar Mesəfnay anja, anda anja ma vəldandara Mesəfnay a daa masa ala ma təbmara mey ñga Bay Mahura Yesu *Kəriste. Anda kede, yah na wa, ñga təka Gazlavay ñga key cek masa aa ma wudey na!»

¹⁸ Masa ata ma cəndamara mey kede la na, a mbəkdamara meyey-mey. Ta', a həlmamara Gazlavay, a ləvam: «Kwa ñgada ndəhay masa Jəwif hay ba hay na, fara fara Gazlavay ta wurtar cəved cay amba a mbəkdamara menjey ata, a səpmara Gazlavay ta mevel pal. Maja ñgene, ata may, a hətam heter mendəvey ba la.»

Mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu da Antiyaws

¹⁹ Ta pas masa ata ma kədmara Etiyen heyey vagay na, fa dəba ha, a zlamar ñga sərdamata banay ta ndəhay ma təba mey ñga Yesu. Ndəhay ñga Yesu a, aa kwacam ray pal pal. Siya ñga ndəhay a, a diyam kasl aa hwayak ñga Fenisi, aa hwayak ñga Sipəre, ta aa berney ñga Antiyaws. A wuzam mey ñga Gazlavay na, si a ndəhay *Jəwif hay gway.

²⁰ Ama ndəhay siya da wuzlah ndəhay maa kwacam ray heyey masa ndəhay Sipəre hay ta ndəhay Siren hay na, ta wusam la a Antiyaws. Fetede, ta wuzmatar *Mey-maaya-mawiya la da ray Bay Mahura Yesu *Kəriste, a ndəhay masa Jəwif hay ba hay may.

²¹ Gədañ ñga Bay Mahura aa ta ata. Maja ñgene, ndəhay ga a təbmara mey anja, a səpmara cəved anja.

²² Ndəhay daa *mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu da *Jeruzelem a cəndamara mey aha. Da ray ñgene, a sləram *Barnabas a Antiyaws.

²³⁻²⁴ Barnabas a na, anja ndaw maaya, marəhkaya ta *Mesəfnay ñga Gazlavay, fa pa Yesu ñga ndaw anja fara fara. Masa anja ma wusey la a Antiyaws a na, a hətar sləra masa Gazlavay ma ka da wuzlah ndəhay a ta fa maaya anja. Barnabas aa səmey ga maja maaya ñga Gazlavay a. Ta', a vəltar gədañ a ndəhay tabiya. A ləvtar: «Namar ray a Bay Mahura mandaw mandaw ta mevel akwar cəpa, ka da mbəkdamara ba.» Maja ñgene, ndəhay ga a təbmara mey ñga Bay Mahura.

²⁵ Fa dəba ha Barnabas, ta', a daw aa berney ñga Tars, a səpərwa *Sawl.

²⁶ Masa anja ma hətar la na, a ñgələrwa aa berney ñga Antiyaws. Ta', a njam cew e mevey pal daa mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu da Antiyaws a. Ata faa sərkadam ndəhay ga fetedə. Ara daa berney a ñgene, ata ma zlamar ñga zəlmata ndəhay ñga Yesu «Kəretiyan hay.»

²⁷ Daa ñgene, ndəhay ma təla mey ñga Gazlavay siya a sləkdam da Jeruzelem, a diyam a Antiyaws.

²⁸ Ndaw pal dasi ata daha mezəley Agabus. A lecey, a wuzda mey masa Mesəfnay ñga Gazlavay ma wuzdara, a ləvey: «May mahura a key la fa bəla ndav.» Fara fara may a na, ta key la daa masa Kəlawt aa daa bay.

²⁹ Masa anja ma ləvtar anda kede la na, ndəhay ñga Yesu fetedə a cəmdamara cəy ata. A wulkam maaya na, kwa waawa a slərwa cek təde ta gədañ anja, ñga jəney məlmanj hay daa mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu daa hwayak ñga *Jude.

³⁰ Ta', a kamara kəne. Cek hay macakalakaya ha na, a slərdamara ta har ata Barnabas ta Sawl ñga vəley a *bay-ray hay daa mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu da Jude.

12

Bay Herawt a sərdata banay ta ndəhay ma təba mey ɳga Yesu

¹ Daa ɳgene, Bay *Herawt a zlar ma sərdata banay ta ndəhay mekele mekele daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu.

² A kəða *Jak ta dəlaw vagay. Jak a na, ara məlmaŋ ɳga *Jaŋ.

³ Bay Herawt a nəka na, *Jəwif hay faa səmam majə aŋga ma kəða Jak vagay. Ta', a kərza *Piyer saya, a kəzla aa fərsəne. A kərza Piyer na, daa dər hay ɳga gwagway mezəley «*Gwagway ɳga peŋ manjar cek ma həsla da hwad a.»

⁴ Ta', a ləvtar a sewje hay ɳga jədmara. Sewje hay a, ata məfad, məfad dey məfad a. Bay Herawt a, a wudey ɳga kar sariya a Piyer meeđey ndəhay tabiya fa dəba ɳga gwagway ɳga *Pak.

⁵ Anda kede, Piyer magərcakaya daa fərsəne, ama ndəhay daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu heyey fa dəram daŋgay a Gazlavay mandaw mandaw ta mevel pal majə aŋga.

Maslaŋ ɳga Gazlavay da vad a badərwa Piyer daa fərsəne

⁶ Slam ma da wurwa amba Bay *Herawt a kar sariya a *Piyer na, ta tavad a ɳgene, Piyer majəwkaya ta calalaw hay cew manakaya da wuzlah sewje hay cew ma jədmara heyey. Sewje hay mekele fa jədmara mey-slam ɳga fərsəne he saya.

⁷ Ta', *maslaŋ ɳga Bay Gazlavay da vad a sawa, slam daa way a, a wedey pəray! Maslaŋ a, a wusa Piyer aa cakay, a sləkədada, a ləvar: «Sləkdey fiyaw!» Masa maslaŋ a faa guzlar na, calalaw hay heyey a kwiyam da har Piyer.

⁸ Maslaŋ a, a ləvar: «Diya vaw akah, pata tarak akah hay a salay.» Piyer, ta', a ka anda maslaŋ a ma ləvar. Maslaŋ a ləvar saya: «Sləlha zana akah fa vaw, səpya.»

⁹ Piyer aa da siya, a bamawa daa fərsəne kasl ambaw. Ama Piyer ta səra cek masa maslaŋ a ma kara ɳgene ara cek fara fara na, daa ba. A wulkey ara mesəfnay ma kar.

¹⁰ Masa ata fa diyam na, a mbəkdamatərwa sewje hay ɳgeeme, a mbəkdamatərwa sewje hay ɳga dey cew e, a wusam fa mey-mbew ɳga bərey ɳga fərsəne masa ma bawa ɳgadaa berney. Mey-mbew e a wurey taava aŋga. Ta', a bamawa daa fərsəne he. A diyam taa cəved ma daw taa berney a. Fa dəba ha nekədsey na, maslaŋ ɳga Gazlavay a sem, a daw, a mbəkda Piyer fetede.

¹¹ Daa slam aha ɳgene, Piyer, a səra cek masa ma key ta aŋga na, ara cek fara fara. A ləvey: «Wure kede, ya səra fara fara ara Bay Gazlavay ma slərwa maslaŋ aŋga, ɳga ləhdaya dasi har ɳga Herawt, asaya, daa cek maaya ba tabiya masa ndəhay *Jəwif hay ma wudam ɳga kamaya.»

¹² Masa Piyer ma səra cek aha ma key anda kede la na, ta', a daw a way *Mari, mamaŋ ɳga Jaŋ-Mark. Ndəhay ga makustakaya fetede, fa dəram daŋgay a Gazlavay.

¹³ Piyer a zəley fa mey-mbew, a kəða kweten^{*}. Dam ma key sləra da wuzlah ata fetede daha mezəley Rawde. Ta', a sawa ɳga nəka ma kəða kweten e na, ara wa.

¹⁴ A wusey fa mey-mbew. Masa aa ma cənda ara dəy ɳga Piyer na, aa səmey ga ara mey ba. Kwa ɳga wura mey-mbew e na, ta wura daa ba, ama a hway ta ray ɳgada way fa ndəhay da way a heyey, a ləvtar: «Piyer malacakaya fa mey-mbew.»

¹⁵ Ndəhay kaa a mbəfdamara ɳgada dam aha, a ləvmar: «Malula fa kaka daw?» Ama aŋga fa ləvtar, fa ləvtar: «Fara fara ara aŋga.» Ndəhay a, a ləvam: «Da ara maslaŋ aŋga kwa †.»

12:4 12.4 4.3 12:5 12.5 Jak 5.16 **12:7 12.7-10** 5.19 **12:12 12.12** Jaŋ-Mark: 12.25; 13.13; 15.37; Kwa 4.10

* **12:13 12.13** kwetenj: parawal † **12:15 12.15** maslaŋ aŋga: Ndəhay Jəwif hay a wulkam maslaŋ ɳga Gazlavay fa ndaw a fa ndaw a na, dəha, fa jəða ndaw a ndaw a. Maslaŋ a, a gwa a wuzwa vaw anda ndaw aha. Nəka Mt 18.10.

¹⁶ Ama Piyer, fa zəley, fa kəða kwetenj ñga mey-mbew cənja, kwa ta mbəkda daa ba. Ta', a wurmara mey-mbew heyey. Masa ata ma hətmara ara anja na, a rəzlam ga.

¹⁷ Piyer heyey, ta', a bangadatar har ñga njam teete, ta', a kadatara mey da ray cek masa Bay Gazlavay ma ka ñga badərwa daa fərsene. A ləvtar: «Kadamara mey kede ñgada *Jak ta ñgada məlman hay mekele daa *mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu.» Ta', a mbəkdata, a daw aa slam mekele.

¹⁸ Cay, slam ta', a wurey, sewje hay heyey a wuram mey həbək a həbək a, a sərmara ñga key kwara ba. A ləvam: «Piyer a key na, kwara?»

¹⁹ Bay Herawt heyey, ta', a slərey ndəhay aa wura aa wura ñga səpmərwa Piyer e, ama ta hətmərwa daa ba. Da ray ñgene, Bay Herawt aa cəfdata sewje hay ma jədmara Piyer heyey, ta', a ləvtar a ndəhay mekele ñga kədmata vagay. Fa dəba ha, ta', Bay Herawt a, a sləkdey daa hwayak ñga *Jude, a daw aa berney ñga Sezere, a njawa fetede dər nekədsey.

Meməcəy ñga Bay Herawt

²⁰ Daa ñgene, Bay *Herawt mevel anja fa cey a ray ndəhay daa berney ñga Tir ta ndəhay daa berney ñga Sidañw. Ndəhay daa berney hay a, a hədkam cek mezəmey na, daa hwayak ñga Bay Herawt a. Da ray ñgene, a cəmdamara day ata, a səpam cəved ñga daw fa vəða. Maja ñgene, a vəlam dala a Bəlastus, madərlam mahura ñga Bay Herawt amba a hətam cəved ñga wusey fa Herawt ñga kar ambahw.

²¹ Masa pas ñga key ambahw a Bay Herawt a heyey ma wuswa cay na, Herawt a pawa zana ñga bay fa vaw, a daw, a njey aa jaŋga anja fa mey ñga ndəhay a, a zlar meeguzley.

²² Aa faa guzley na, ndəhay tabiye fetede a wudam, a ləvam: «Maa guzley kaa na, ara Gazlavay, ba na, ndaw ba.»

²³ Wure wure ñgene, maslaŋ ñga Gazlavay da vad a kəða Herawt a, maja anja ma təba ndəhay a ma həslmar ray, a pa ray anja ñga Gazlavay. Ta', mətal hay a zəmamara, fa dəba ha, a məcəy.

²⁴ Yaw, mey ñga Gazlavay na, fa daw fa mey, fa mey. Ndəhay masa ma təba mey ñga Gazlavay a, fa səkmawa, a dey a, a dey a.

²⁵ Fa dəba ha ata *Barnabas ta *Sawl ma ndəvdamara sləra ata da *Jeruzelem la na, a vəham aa berney ñga Antiyaws. A diyam bama ta ata Janj-Mark.

13

A walamata ata Barnabas ta Sawl

¹ Daa *mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu daa berney ñga Antiyaws masa da Siri na, ndəhay ma təla mey ñga Gazlavay daha, asaya, ndəhay maa sərkadam mey ñga Gazlavay daha. Ndəhay a na, ara ata *Barnabas, Simeyanjw masa ma pamar sləmay-wazlay «Matara», Lusiyus, ndaw Siren, Manayanjw masa ma gəlam ta Bay *Herawt daa slam a, lej *Sawl.

² Ta pas laŋgar daha, ata fa dəram daŋgay a Gazlavay, fa kam *daliyam. Ta', *Mesəfnəy ñga Gazlavay a ləvtar: «Pamatiwa ata Barnabas ta Sawl wal ñga key sləra masa yah ma zəlta maja.»

³ Anda kede, fa dəba ha masa ata ma ndəvdamara mekey daliyam ta medərey-daŋgay cay na, a pamatar har a ray ata Barnabas ta Sawl heyey, ta', a mbəkdamata ñga diyam aa sləra ha.

Ata Barnabas ta Sawl daa hwayak ñga Sipəre

⁴ Anda kede, *Mesøfney ñga Gazlavay a slørdata ata *Barnabas ta *Sawl. A diyam aa berney ñga Selesi. Fetede, a ndøkwam aa kwambiwal ñga daw aa hwayak ñga Sipøre masa da wuzlah bølay. ⁵ A wusam aa berney ñga Salamin daa hwayak ñga Sipøre he. Fetede, a wuzdamara mey ñga Gazlavay a ndøhay *Jøwif hay daa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay a. Janj-Mark, aa da wuzlah ata ñga jønta.

⁶ A pøkmara hwayak a tabiya haa kasl a wusam aa berney ñga Pafaws. Fetede, a høtfamar ndaw Jøwif mezøley Bar-Yesu. Anja fa key maaazla hay ma sawa ta fa Gazlavay ba. A mbørzley, a løvey anja *ndaw ma tøla mey ñga Gazlavay.

⁷ Bar-Yesu a, anja madørlam ñga bay ñga hwayak a. Bay a, mezøley Serziyas Pawlas, anja ndaw ta lenjesl. A zøltørwa ata Barnabas ta Sawl a way anja, maja a wudey ñga cøney mey ñga Gazlavay fa ata.

⁸ Bar-Yesu, ndaw ma ka maaazla ha, a zølmara ta mey Gørek, Elimas. Ama Elimas na, a wudey mey ñga ata Barnabas ta Sawl ba. A søpey cøved amba a tøka bay a ñga tøba mey ñga Gazlavay.

⁹ Da ray ñgene, Sawl, masa ata ma zølmara ta mey Gørek Pawl, marøhkaya ta Mesøfney ñga Gazlavay, a nøkfa ndaw aha,

¹⁰ a løvar: «Kah ndaw membørzley! Kah, ndaw ma tøknata ndøhay tabiya! Kah, bøzey ñga bay-malula! Kah, masa-gøra ñga cek hay maaya tabiya! Sløra masa Bay Gazlavay ma ka na, ara sløra maaya ta cøved e. Ama kah, ka fa søpey cøved mandaw mandaw ñga nøsa sløra ha!

¹¹ Ehe, wure kede, Bay Gazlavay a da nøska, ka da wulfey. Haa døar nekødsey, ka fa da høtar mewedsey ñga pas daa ba.» Wure wure ñgene, slam tabiya a tørey løvañ fa mey anja, a høtar dey saba. A søpey ndaw ñga døda fa har.

¹² Bay heyey ma høtar cek ma key anda kede la na, a røzley ga da ray mey ñga Bay Mahura Yesu, ta', a tøba mey ñga Gazlavay.

Ata Pawl ta Barnabas da Antiyaws daa hwayak ñga Pisidi

¹³ Fa døba ha, Pawl ta ndøhay ma løgdamara a tøpam aa kwambiwal, a sløkøsam daa berney ñga Pafaws. A tøngam bølay, a diyam a Perze masa daa hwayak ñga Pamfili. Fetede na, Janj-Mark a mbøkdata, a vøhwa a *Jeruzelem.

¹⁴ Ata na, a sløkøsam daa berney ñga Perze he, a diyam a Antiyaws daa hwayak ñga Pisidi. Ta *pas memøskey-vaw, a diyam, a njam aa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay fetede.

¹⁵ Daa way a, ndøhay a janjamara derewel ñga *kwakwas ñga Mawiz lej ñga ndøhay ma tøla mey. Fa døba ha, *bay-ray hay daa way a, a sløram ndaw fa ata Pawl ta *Barnabas ñgaa guzltar, a løvtar: «Mølma ala hay, da akwar ta mey døha ñga vøltar gøðanø a ndøhay makustakaya kede na, ka gwamara ñgaa guzlam wure kede.»

¹⁶ Pawl, ta', a sløkøsey, a lecey, a bañgadsa har anja, a zlar meeguzley, a løvey:

«Akwar, ndøhay Israyel hay, ta akwar masa daa søkway ñga Jøwif hay ba ma søpam mey ñga Gazlavay, jøkfamaya slømay.

¹⁷ Gazlavay masa ndøhay *Israyel hay ma namar ray na, ta walata papañ ñga papa aløkwa hay la zlezzle. Ta søkdata la ga daa masa ata daa hwayak ñga *Ejip. Fa døba ha, ta badatørwa la daa hwayak ñga Ejip ta gøðanø anja mahura.

¹⁸ A key mevey kwakwar møfad anja fa nøkfatar dey da wuzlah-ley.

¹⁹ Fa døba ha, a paslata søkway hay maasala da *Kanañ cøpa, a vøldatara hwayak a, a ndøhay Israyel hay ñga wamara.

20 Mevey masa Israyel hay ata daa beke ta masa ata da wuzlah-ley na, a key mevey temere məfad ta kwakwar zlam.

«Fa dəba ha, a patar bay-ray hay ñga jənta papanj ñga papa aləkwa hay a, haa kasl fa *ndaw ma təla mey ñga Gazlavay mezəley Samiyel ma sawa.

21 Daa ñgene, ta', aa cəfdam bay. Anda kede, Gazlavay a vəltar *Sawl, bəzey ñga Kis, daa səkway ñga Benjamenj ñga key bay ata. A wa hwayak a, mevey kwakwar məfad.

22 Ta', Gazlavay a bada Sawl daa bay, a patar *Davit ñga bay ata. Gazlavay aa guzley da ray a, a ləvey: "Ya ta hətey ndaw ma mbafaya la, ara Davit, bəzey ñga Jese. A da key sləra tabiya masa yah ma wudsey."

23 Daa səkway ñga Davit e na, Gazlavay ta bawa ndaw pal la ma da ləhdata Israyel hay anda aa ma ləvey zleezle *. Ndaw aha na, ara Yesu.

24 Wuskwaa Yesu a da zlar sləra aŋga na, *Jan-Baptis ta wuzdatara la a ndəhay Israyel hay tabiya, a ləvtar: "Mbəfdamara menjey akwar, mbəkdamara mekey mebərey, hətam *baptem."

25 Mamba Jan-Baptis a ndəvda sləra aŋga na, a ləvtar a ndəhay: "Ka wulkam yah na, wa? Yah na, ndaw masa akwar ma səkwmara heyey ba. Ama jəkam sləmay, ndaw ma da sawa fa dəba adaw daha, a fənya, kwa ya wusa ñga pəska zewed ñga tarak aŋga ba."»

26 Pawl a ləvtar saya: «Məlma adaw hay, akwar masa daa səkway ñga *Abərahəm, ta masa daa səkway ñga *Jəwif hay ba ma namar ray a Gazlavay, Gazlavay ta slərdandakwara *Mey-maaya-mawiya la ñgada aləkwa amba a ləhdandakwar daa mebərey.

27 Fara fara, ndəhay da Jeruzelem ta bay-ray ata hay ta sərmara Yesu ara wa na, daa ba. Mey ñga ndəhay ma təla mey ñga Gazlavay masa ata ma jaŋgamara mandaw mandaw ta pas meməskey-vaw na, ta cəndamara daa ba may. Ama ta pas masa ata ma kamar sariya a Yesu ñga kədəy vagay na, ta kamara la anda mey a ma ləvey.

28 Kwa ta hətam mey fa aŋga təde ñga kar sariya ñga kədəy vagay na, daa ba. Ta ñgene he cəpa, ta', a kamar ambahw a Pilat ñga kədəy vagay.

29 Masa ata ma kamara cay tabiya anda dərewel ñga Gazlavay maa guzley da ray Yesu a na, ta', a bərŋgadəmərwa da ray hwadam, a pəshamara aa cəvay.

30 Ama Gazlavay ta sləkdfadərwa sem daa meməcəy.

31 Yesu ta wuztar vaw la a ndəhay dər weewe, ndəhay masa zleezle ata ma pəkam bama daa hwayak ñga *Galile haa kasl a Jeruzelem. Wure kede, ndəhay a fa kam sede da ray a fa mey ñga Israyel hay.

32 «Ala may, ya fa wuzdamakwara mey maaya da ray cek masa Gazlavay ma ləvtar zleezle a papanj ñga papa aləkwa hay a katara la heyey.

33 Wure kede Gazlavay ta kandakwara cek aha la ñgada aləkwa, bəz ata hay, ta fa masləkdfawa ñga Yesu daa meməcəy. Aŋga letek ta mey mawuzlalakaya daa *Pəsam cew ma ləvey:

"Kah na, Bəzey adaw,
dəga tasana yah Papakw."

34 Yaw, Gazlavay ta sləkdfadərwa la daa meməcəy, amba kwa a zey ba səlak. Zleezle Gazlavay ta ləvey la:

"Ya pəskwar mey la, anda yah ma ləvar a Davit.

13:20 13:20 NMH 2.16; 1Sam 3.20 **13:21 13:21** 1Sam 8.5, 19; 10.21; 11.15 **13:22 13:22** 1Sam 16.12; 13.14

* **13:23 13:23** Gazlavay ta ləvar la a Davit, ndaw pal daa səkway aŋga a bawa la ñga ləhdata Israyel hay, a da wey ñga sərmataw. Nəka 2Sam 7.11-16. **13:23 13:23** Iz 11.1; Rm 1.3; CWJ 5.5 **13:24 13:24** Lk 3.3 **13:25**

13:25 Lk 3.15-16 **13:27 13:27** 3.17 **13:28 13:28** Lk 23.4, 14-15, 21-23 **13:29 13:29** Lk 23.50-56 **13:30 13:30**

3.15 **13:31 13:31** 1.3, 8 **13:32 13:32-33** Ps 2.7; Rm 1.3-4

Fara fara, ya kakwara cek aha la.”

35 Maja ñgene, mawuzlalakaya daa d'erewel mekele saya, a lèvey:

“Ndaw ma ka slèra akah na,

 ka fa da mbékda ñga zey daa cèvay daa ba sèlak.”

36 Davit e, daa masa anja ta dey na, fa key slèra anda Gazlavay ma wudey. Ta', a mècey, a pèshamara aa cèvay a cakay papanj ñga papaha hay, vaw anja na, ta zey sem.

37 Ama ndaw masa Gazlavay ma slékdadérwa daa memècey na, ta zey daa ba.

38 Mèlma adaw hay, si ka sèrmara fara fara, ala fa wuzdamakwara, Gazlavay a mbékdatara mebòrey ñga ndèhay na, ta fa Yesu. Gazlavay ta mbékdkwara mebòrey akwar maja akwar ma sèpmara kwakwas ñga Mawiz na, daa ba.

39 Ama kwa waawa ma pa Yesu ñga ndaw anja fara fara na, Gazlavay ta mbékdatare mebòrey anja sem.

40 Maja ñgene, wam vaw fa mey ñga ndèhay ma tèla mey hay zleezle ma kadamara, amba cek masa ata ma kadamara ha a wusfakwar ba. Ndèhay a, a lèvam:

41 “Akwar ndèhay ma rësmara mey ñga Gazlavay, nèkmara!

Ka da rèzlam, fa dèba ha, ka daa zèd'am,

 maja yah, Bay Gazlavay,

ya da key slèra mahura ta pas masa akwar ta dey kede.

Kwa ndaw ta wuzdakwara mey da ray slèra ha la na,

 akwar fa da tèbmara daa ba.”»

42 Masa ata Pawl ta Barnabas heyey ma bamawa daa way-mewuzey-mey ñga Gazlavay la na, ndèhay a, a lèvmatar ñga vèhmawa ta pas memëskey-vaw mekele ma da sawa, amba aa guzlmatar da ray mey a says.

43 Fa dèba ha ndèhay maa waham ray cay na, ndèhay ga ta diyam la asi ata Pawl ta Barnabas. Ma diyam a na, ara Jèwif hay ta ndèhay siya hay ma mbèzam ñga sèpey kwakwas ñga Jèwif hay. Daa maday ata ta ndèhay a na, ata Pawl ta Barnabas a vèlmatar gèdanj amba a njam mandaw mandaw daa maaya ñga Gazlavay.

44 Masa pas memëskey-vaw mekele heyey ma wuswa cay na, har-gèdanj ñga ndèhay daa berney a, a kusam ñga cèney mey da ray Bay Mahura Yesu.

45 Ama Jèwif hay a nèkmata ndèhay ga makustakaya fete ñde na, sèlenj a katar. A cèdmara Pawl, a wudam mey anja ba.

46 Ata Pawl ta Barnabas heyey ta', aa guzlmatar ta mandèrzay daa dey daa ba, a lèvmatar: «Teesed na, anja si cèma ya wuzdamakwara mey ñga Gazlavay ñgada akwar Jèwif hay d'agay. Ama, ka tèbmara mey a ba. Anda kede akwar fa wuzdamara, akwar tède ñga njam da vad ta Gazlavay ñga sèrmataw ba. Da ray ñgene, ya mbékdamakwar, ya diyam fa ndèhay mekele masa Jèwif hay ba.

47 Ehe, Bay Gazlavay ta vèlndar *mewey anja la, a lèvey:

“Ya ta paka la ñga wedey fa mey ñga ndèhay

 masa Jèwif hay ba hay,

amba ka wuzdatara a ndèhay tabiya da bèla

 ya da lèhdata na, kwara.”»

48 Ndèhay masa Jèwif hay ba ma cèndamara mey a na, aa sèmam ga. Aa hèmdamara mey ñga Bay Gazlavay. Ndèhay masa Gazlavay ma walata la ñga hètey heter mendøvey ba na, a tèbmara mey ñga Yesu.

49 Anda kede, ndèhay fa wuzdamara mey ñga Bay Gazlavay kwa daa wura daa wura daa hwayak a ñgene.

⁵⁰ Ama Jøwif hay da Antiyaws a høldamata ñgusay masa-zleley hay ma søpa kwakwas ñga Jøwif hay lej ndøhay mahura hay daa berney a, ñga sørdamata banay ta ata Pawl ta Barnabas. A bølmatørwa daa hwayak ata.

⁵¹ Ata Pawl ta Barnabas, a raramara lagwada fa salay ata hay †. Ta', a diyam aa berney ñga Ikwaniyum.

⁵² Ama ndøhay ma søpa cøved ñga Yesu da Antiyaws a na, a njam daa meesømey fara fara, ata marøhtakaya ta *Mesøfnay ñga Gazlavay.

14

Ata Pawl ta Barnabas a wuzam mey ñga Gazlavay da Ikwaniyum

¹ Ata Pawl ta *Barnabas a wusam aa berney ñga Ikwaniyum. A diyam aa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay fetede anda ata ma diyam da Antiyaws. A wuzmatar mey da ray Yesu a ndøhay maaya maaya haa ndøhay masa *Jøwif hay ta ndøhay masa Jøwif hay ba hay ga fetede, a tøbmara mey a.

² Ama Jøwif hay siya a gømam ñga tøbmara mey a ba. Anda kede, a høldamata ndøhay masa Jøwif hay ba hay ñga wulkam maaya ba da ray ndøhay ma tøba mey ñga Yesu.

³ Ta ñgene he cøpa, ata Pawl ta Barnabas ta njam la ga da Ikwaniyum a cønja. A wuzam mey da ray Bay Mahura ta mandørzay daa dey ba. A kam sede da ray Gazlavay, aa guzlam da ray maaya anja. Bay Gazlavay a wuzdørwa mey ata na, ara mey fara fara, a vøltar gøðanø ñga key maazla hay ma røzla ndaw.

⁴ Ta', ndøhay daa berney a, a wunkam cew maka mey a. Siya hay a tøbam mewulkey ñga Jøwif hay, siya hay may a tøbam mewulkey ñga ndøhay meslørey a.

⁵ Daa dør hay a ñgene, ndøhay Jøwif hay ta ndøhay masa Jøwif hay ba hay lej bay ata hay na, a cømdamara døy ata pal. A wudam ñga sørdamata banay ta ata Pawl ta Barnabas, a wudam ñgaa zakamata ta anøwa vagay.

⁶ Masa ndøhay meslørey cew kede ma cøndamara mey a la na, a hwam da Ikwaniyum, a diyam ñgadaa berney ñga Listøra, ñgadaa berney ñga Derbe masa daa hwayak ñga Likwani, lej aa slala hay mekele mekele daa hwayak a.

⁷ Fetede may, ta wuzam *Mey-maaya-mawiya la.

Ata Pawl ta Barnabas a wuzam mey ñga Gazlavay da Listøra

⁸ Da Listøra, ndaw døha maahølbakaya døga ñga mayawa anø, a gwa ma daw ba.

⁹ Aa fa jøkey slømay fa mey masa Pawl maa guzlda. Pawl a nøkfa, a søra ndaw a fa tøba mey ñga Yesu, a gwa a høtar salay anø la.

¹⁰ Pawl aa guzlar ta gøðanø, a løvar: «Sløkøfey, lecey den! ta salay akah!» Ndaw a, ta', a jøvey, a zlar ma daw ta salay anø.

¹¹ Ndøhay a høtmar cek masa Pawl ma ka, a zlamar ñga wudey ta mey ata Likwani, a løvam: «Kuley hay ta samawa la fa aløkwa, a tøram anda ndøhay.»

¹² A pamata ata Pawl ta *Barnabas ñga kuley hay, ta', a zølmara Barnabas *Zus * ta mezøley ñga kuley ata. A zølmara Pawl may Hermes † maka ara Pawl maa guzltar.

† **13:51 13.51** raramara lagwada fa salay ata hay: Da Jøwif hay fa pøkam daa hwayak ñga Jøwif hay ba hay na, a raramara lagwada fa salay ata hay lej fa zana ata hay maka a wulkam lagwada ha a da zløfta. Yesu a løvtar a gula anø hay, da ndøhay daa berney a tøbmara mey ata da ray anø ba na, ñga raramara lagwada fa salay ata hay køne. Nøka Mt 10.14; Lk 9.5. Anda kede, ata Pawl ta Barnabas a wuzdamatara a ndøhay daa berney a na, ata ta mebørey, mey ñga ata Pawl ta Barnabas da hwaaf a daa saba. **13:51 13.51** 18.6; Lk 9.5 **14:1 14.1** 17.2

14:2 14.2 13.45 **14:3 14.3** 2.22 **14:5 14.5** 14.19; 2Tm 3.11 **14:6 14.6** Mt 10.23 **14:8 14.8** 3.2 **14:11 14.11** 28.6 * **14:12 14.12** Zus: Ndøhay Gørek hay na, kuley ata hay mekele mekele døha. Zus ara kuley mahura da ray kuley hay siya hay. † **14:12 14.12** Hermes: Hermes ara kuley masa ma tela mey ñga Zus ta ñga kuley hay siya hay.

13 Way ɳga kuley mezəley Zus aa gweegwe ta mey-slam ɳga berney a. Ta', ndaw ma ta kuley a, a handawa gusaŋ hay ta meefekwey hay fa mey-slam ɳga way ɳga kuley a, amba a tamata ata Barnabas ta Pawl anda kuley ata hay.

14 Ama masa ata Barnabas ta Pawl ma cəndamara mey a kede la na, a ɳgərmata zana ata hay, a hwam a wuzlah ndəhay a ta mewudey, a ləvam:

15 «Haya! Akwar ndəhay kede, ka kam kede na, səkway ɳga me? Ala na, ndəhay anda akwar, ba diya? Ya samawa fede ɳga wuzmakwar *Mey-maaya-mawiya. Ya fa ləvmakwar, mbəkdamara metey kuley hay masa ma gwa ɳga jənkwar ba ɳgene. Mbədmawa dey fa Gazlavay, ndaw masa aŋga daha ta dey ɳga sərmataw, ma ləma slam da vad ta cek hay da hwad a, ma ləma slam da hwayak ta cek hay da hwad a, ara aŋga ma ka bəlay ta cek hay da hwad a.

16 Zleelze na, a mbəkdata ndəhay da bəla tabiya masa *Jəwif hay ba hay ɳga səpam cəved anda ata ma wudam.

17 Ta ɳgene he cəpa, Gazlavay fa wuzdərwa gədanj aŋga da wuzlah ata mandaw mandaw cəŋga ta fa maaya aŋga masa aŋga ma ka. Aŋga fa pakwar var, fa vəlkwar cek mezəmey fa mevey a fa mevey a anda akwar ma wudam, fa rəhdakwar ta cek mezəmey, faa səmdakwar ga.»

18 Kwa ata maa guzlmatar la anda kede na, ata Barnabas ta Pawl a təkmata ndəhay a ta banay ɳga mbəkdamara metey kuley a.

19 Fa dəba ha, Jəwif hay ma samawa da Antiyaws masa daa hwayak ɳga Pisidi, len Jəwif hay ma samawa da Ikwaniyum, a həldamata ndəhay daa berney ɳga Listəra ɳgaa zakamara Pawl ta aŋgwa vagay. Ta', aa zakamara, a dadamara la daa berney a ɳgada palah maja a wulkam aŋga ta məcəy sem.

20 Ama ndəhay ma təba mey ɳga Yesu na, a kusam a cakay a. Pawl heyey, ta', a sləkdey, a vəhwa aa berney a.

Ata Pawl ta Barnabas a vəhmawa a Antiyaws masa da Siri

Peperek e, Pawl, ta', a diyam ta Barnabas aa berney ɳga Derbe.

21 A wuzam *Mey-maaya-mawiya da Derbe he. Ndəhay ga fetede a təbmara mey ɳga Yesu. Ta', ata Pawl ta *Barnabas a vəham aa berney ɳga Listəra, fa dəba ha, a vəham aa berney ɳga Ikwaniyum, len a Antiyaws masa daa hwayak ɳga Pisidi.

22 Daa berney hay a, a vəlmatar gədanj a ndəhay ma təba mey ɳga Yesu fetede ɳga jaram maaya maaya daa cəved ɳga Yesu. A ləvmatar: «Si ya sərkwa banay ga amba ya mbəzkwa aa slam masa Gazlavay fa wey da hwad a.»

23 Daa mecəmey-ray hay ɳga ndəhay ɳga Yesu tabiya na, a walam ndəhay ɳga key *bay-ray hay. Masa ata ma walamata cay na, a kam *daliyam, a dəram dəngay a Gazlavay maja ata. Ta', ata Pawl ta Barnabas a vəldamata ndəhay a, a har Bay Mahura masa ata ma pamara ɳga ndaw ata fara fara, amba a jədsta.

24 A diyam ta daa hwayak ɳga Pisidi, a wusam aa hwayak ɳga Pamfili.

25 Da Pamfili a na, ɳgeeme, a wuzam mey ɳga Gazlavay daa berney ɳga Perze, fa dəba ha a diyam a wuzam mey daa berney ɳga Ataliya.

26 Da Ataliya ha na, a diyam ta kwambiwal a Antiyaws masa daa hwayak ɳga Siri. Ara da Antiyaws a zleelze ndəhay ɳga Yesu fetede ma dəram dəngay maja ata Pawl ta Barnabas amba Gazlavay a pəstar mey ɳga key sləra aŋga, sləra masa wure kede ata ta kamara cay.

27 Masa ata ma wusam a Antiyaws a la na, a kusmata ndəhay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu fetede. A kadamatara cek hay tabiya masa Gazlavay ma ka ta

ata. Asaya, a wuzdamatara cek hay masa Gazlavay ma ka ñga wurtara cəved ñgada ndəhay masa *Jəwif hay ba hay amba a pamara Yesu ñga ndaw ata fara fara.

²⁸ Ata Pawl ta Barnabas ta njam la ga fetedé ta ndəhay ma təba mey ñga Yesu.

15

Ndəhay ñga Yesu a kusam da Jeruzelem

¹ Ndəhay siya hay a samawa daa hwayak ñga *Jude ñgadaa berney ñga Antiyaws masa da Siri, aa sərkadamata məlmañ hay daa mey ñga Yesu, a ləvmatar: «Da akwar ma təbmara *mesley mandawal anda *kwakwas ñga Mawiz ma ləvey daa ba na, Gazlavay fa da ləhdakwar daa mebərey daa ba may.»

² Ata Pawl ta *Barnabas na, ta təbmara mey a daa ba. Ta', a kam yawa ga ta ndəhay a da ray mey a. Məlma ata hay daa mey ñga Yesu da Antiyaws heyey, a walamata ata Pawl ta Barnabas lej ndəhay mekele da wuzlah ata, amba a diyam a *Jeruzelem ñgaa guzlwa ta ndəhay meslørey hay, ta *bay-ray hay daa *mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu da ray mey a.

³ Da ray ñgene, ndəhay daa mecəmey-ray da Antiyaws a, a vəlmatar cek hay ñga jənta daa madaw ata a Jeruzelem. Ndəhay a, a diyam taa hwayak ñga Fenisi lej taa hwayak ñga *Samari, fa diyam ta meeguzley da ray ndəhay masa *Jəwif hay ba hay, a ləvam ata ta mbəkdamara mekey mebərey sem, a təbam mey ñga Yesu dəba. Da ray ñgene, masa məlma ata hay daa mey ñga Yesu tabiya fetedé ma cəndamara na, aa səmam ga.

⁴ A wusam a Jeruzelem na, ndəhay daa mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu, ta bay-ray hay, lej ndəhay meslørey ñga Yesu a təbmata ta meesəmey. Ata Pawl ta Barnabas a wuzdamatara cek hay tabiya masa Gazlavay ma ka ta fa ata.

⁵ Ama ndəhay *Fariza hay siya ma təba mey ñga Yesu na, a sləkdsam, a ləvam: «Ndəhay masa Jəwif hay ba hay na, si a təbmara ñga slēy mandawal, si ya ləvmatar ñga səpam kwakwas ñga Mawiz.»

⁶ Ndəhay meslørey a, ta bay-ray hay a, a kusam tabiya da slam a ñga nəkey mey a.

⁷ Masa ata fa kam yawa ga da ray mey a na, *Piyer ta', a sləkdsam, a ləvey: «Məlma adaw hay, ka sərmara zleelzle Gazlavay a walaya da wuzlah akwar na, ñga wuzey *Mey-maaya-mawiya a ndəhay masa Jəwif hay ba hay, amba a cəndamara, a təbmara mey ñga Yesu.

⁸ Gazlavay na, ara ndaw ma səra mevel ñga ndəhay tabiya. Anja ma vəltar Mesəfnay anja la a ndəhay masa Jəwif hay ba hay anda aa ma vəldandakwara may. Anda kede, fa wuzdərwa, anja fa təbta ndəhay a.

⁹ Gazlavay ta wunkandakwar ta ndəhay masa Jəwif hay ba hay na, daa ba. Ta pərtara mevel ata la, maja ata ma təbmara mey ñga Yesu.

¹⁰ Kaa wure kede, ka jadamara Gazlavay na, maja me? Ka wudam ka təkmatar dəy a ndəhay ma təba mey ñga Yesu ñga səpey kwakwas ñga Mawiz na, maja me? Kwa papan ñga papa aləkwa hay, kwa aləkwa, ya gwakwa ñga səpkwa kwakwas a tabiya ba!

¹¹ Sasəkar jak, ya fa sərkwa Gazlavay a ləhdandakwar na, ta fa maaya ñga Bay Mahura Yesu, letek ta ndəhay Jəwif hay ba hay may!»

¹² Wure ñgene, ndəhay makustakaya tabiya fetedé a njam teete, a jəkam sləmay fa ata Barnabas ta Pawl. A wuzdamatara mey da ray maazla hay tabiya ma rəzla ndaw masa Gazlavay ma vəltar gədañ ñga ka da wuzlah ndəhay Jəwif hay ba hay.

13 Masa ata ma ndøvdamara mey ata cay na, *Jak a zlar meeguzley may, a løvey:
«Mølma adaw hay, jøkam slømay!

14 Wure kede *Simanjw Piyer ta kadandakwara mey da ray pas masa Gazlavay ma
zlar ñga nøkfatar dey fa ndøhay Jøwif hay ba hay la. Døga ta pas ñgene a weley
ndøhay da wuzlah ata ñga tørey ndøhay anga hay.

15 Mey a, aa letek ta mey ñga ndøhay ma tøla mey ñga Gazlavay mawuzlalakaya
daa ñerewel ñga Gazlavay, ma løvey:

16 Bay Gazlavay a løvey:

“Way ñga *Davit * ta bøzley sem.

Fa døba ha, ya vøhwa la,

 ya løma way a † la,

ya lacada aa slam a.

17 Anda kede, ndøhay siya a søpmaya la, yah Bay Gazlavay,

 kwa ndøhay daa hwayak hay wura wura tabiya,

 masa yah ma zølta ñga key ndøhay adaw hay na,

 a søpmaya la.

Ehe, Bay Gazlavay a løvey anda kede.

A key cek hay anda kede na,

 ara cek hay masa

18 aa ma wudey ñga wuzdatørwa døga zleezle.”»

19 Jak a løvtar saya: «Maja mey a kede, ya wulkey maaya na, ndøhay Jøwif hay ba
hay ma mbødmawa dey fa Gazlavay na, ya sørdamatakwa banay ba.

20 Ama, wuzlalamatakwa leeter, ya løvmatakwa a da zømam aslaw ñga kuley ñga
zløbta ba, a da lam vaw saw ba, a da zømam aslaw ñga cek metørdey ta tørdey ba,
asaya, a da zømam mambaz ba.

21 Maja døga zleezle haa wure kede na, fa wuzam mey da ray kwakwas ñga Mawiz
da slala hay tabiya, asaya, fa jaøgamara mey a daa way hay mewuzey mey ñga
Gazlavay ta *pas memøskey-vaw.»

A slørmatar leeter a ndøhay ñga Yesu masa Jøwif hay ba hay

22 Masa *Jak ma ndøvda mey anga la na, ndøhay meslørey, ta *bay-ray hay, len
ndøhay daa *mecømey-ray ñga ndøhay ñga Yesu tabiya, a cømdamara ñay ata. Ta’,
a walam ndøhay da wuzlah ata, amba a slørdamata aa berney ñga Antiyaws ta ata
Pawl ta *Barnabas. A walam na, Jud ma zølmara Barsabas, len Silas. Ata cewete faa
hømdamata da wuzlah mølmanj hay fetede.

23 A wuzlalamatar leeter a har. Daa leeter e, a løvam:

«Ara ala, mølmakw akwar hay masa ndøhay meslørey ñga Yesu, ta bay-ray hay
ñga mecømey-ray ñga ndøhay ñga Yesu ma wuzlalamakwara leeter kede.

Akwar masa Jøwif hay ba hay, ma tøba mey ñga Yesu da Antiyaws, daa hwayak
ñga Siri, len daa hwayak ñga Silisi, ya camakwar har.

24 Ya cøndamara ndøhay da wuzlah ala hay ta diyam la fa akwar. A høbmakwar
ray, a mbødødamakwara lenjesl ta mey ata hay. Ama ara ala ma slørdamata ba.

* **15:16 15.16** Way ñga Davit: Aa guzley da ray søkway ñga Davit, da daa ba, da ray aa ma wey da ray Israyel.

† **15:16 15.16** ya løma way a: Masa Gazlavay ma løvey a løma way ñga Davit e la na, ara mey-menjey da ray
masløksfawa ñga Yesu daa memøcsey, ta da ray metøpey anga a vad ñga key Bay Mahura ñga søkway hay tabiya
da bøla ñga sørmataw. **15:16 15.16-18** Am 9.11-12; Iz 45.21 **15:19 15.19** Gal 5.3 **15:20 15.20** 15.29; 21.25;

aslaw: 1Kwr 8.1-13; 10.23-33; **meley-vaw saw:** Lev 18.6-18; **aslaw ñga cek metørdey ta tørdey:** Lev 17.15;

mambaz: Lev 17.10-14 **15:21 15.21** 13.15 **15:22 15.22-29** 11.18; 16.4 **15:24 15.24** Gal 1.7; 5.10

²⁵ Da ray ñgene, ya cəmdamara day ala pal, ya kam maday da ray mey a, ta', ya walam ndəhay amba ya slərdamata fa akwar. A diyam ta ata Pawl ta Barnabas ndəhay masa ala ma wudmata kalah.

²⁶ Ata Pawl ta Barnabas a na, ara ndəhay masa ma vəldamara ray ata sem ñga key sløra ñga Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste.

²⁷ Da ray ñgene, ya slərmakwar Jud ta Silas, amba a wuzdamakwara mey a letek anda ala ma wuzlalamakwara kede.

²⁸ Maja ta mbafar la a *Mesəfney ñga Gazlavay lej ñgada ala, amba ya vəlmakwar *mewey mekele saba, si mewey hay masa ala ma wuzlalamakwara kede gway. Ehe, ala fa ləvmakwar:

²⁹ ka da zəmam aslaw ñga kuley ba, ka da zəmam mambaz ba, ka da zəmam aslaw metərdəy ta tərdəy ba, ka da lam vaw saw ba. Da akwar ta təkmata ray akwar hay la fa cek hay a kede na, akwar ta kam maaya la.

Gazlavay ñga njadandakwar daa zazay anja.»

³⁰ Ta', a mbəkdamata ndəhay masa ata ma walamata ñga slørey heyey ñga diyam aa berney ñga Antiyaws. Masa ata ma wusam la na, ta', a kusmata ndəhay daa mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu fetedə, a vəldamatara leeter heyey.

³¹ Ndəhay ñga Yesu fetedə a jaŋgamara leeter e, aa səmam ga da ray a, mey da hwad a, a vəltar gədaŋ.

³² Ata Jud ta Silas heyey na, ata ndəhay ma təla mey ñga Gazlavay. Aa guzlmatar mey hay ga a məlmaŋ hay daa mey ñga Yesu. A vəlmatar gədaŋ amba a njam daa cəved ñga Yesu.

³³ Ta', a njamawa nekədsey fetedə. Fa dəba ha, a wudam ñga vəhmawa fa ndəhay ma slərdamata heyey. Da ray ñgene, məlma ata hay fetedə heyey, a ləvmatar: «Diyam ta zazay. Ka camatar har a ndəhay ma slərdamakurwa may.» [

³⁴] ‡

³⁵ Ata Pawl ta Barnabas na, a njamawa da Antiyaws a. Ata ta ndəhay mekele ga, faa sərkadamata ndəhay, fa wuzam *Mey-maaya-mawiya ñga Bay Mahura.

Ata Pawl ta Barnabas a wudkam day

³⁶ Fa dəba ha nekədsey, Pawl a ləvar a *Barnabas: «Nakwa la fa məlma aləkwa hay daa mey ñga Yesu daa berney hay mekele mekele masa aləkwa ma wuzmatakwar mey ñga Bay Mahura zlezzle, amba ya nəkakurwa menjey ata na, aa kwara.»

³⁷ Barnabas na, a wudey a ñgəla Jan-Mark asi ata.

³⁸ Ama Pawl a təba ba, maja Jan-Mark a, ta mbəkdatərwa la daa hwayak ñga Pamfili. A mbəkdatərwa na, daa masa sløra ata, ta ndəvey daa ba araq.

³⁹ Ata Pawl ta Barnabas a kam yawa ga. Ta', a wudkam day. Da ray ñgene, Barnabas a ñgəla Jan-Mark, a diyam cew e, a təŋgam ta kwambiwal aa hwayak da wuzlah bəlay mezəley Sipəre.

⁴⁰ Ama Pawl na, a ñgəla Silas may. Məlma ata hay daa mey ñga Yesu fetedə a dəram dançay a Gazlavay maja ata, amba Gazlavay a pəstar mey. Ata Pawl ta Silas, ta', a diyam.

⁴¹ A diyam a slala hay mekele mekele daa hwayak ñga Siri lej daa hwayak ñga Silisi. A vəlmatar gədaŋ a ndəhay daa mecəmey-ray hay ñga Yesu fetedə.

16

Timawte a ləgdata ata Pawl ta Silas

1 Fa dəba ha, Pawl a daw aa berney ɳga Derbe, asaya, a daw aa berney ɳga Listəra. Fetede, ndaw ma təba mey ɳga Yesu daha mezəley Timawte. Mamaha dam *Jəwif ma təba mey ɳga Yesu, ama papaha na, ndaw Gərek.

2 Məlmaj hay daa mey ɳga Yesu da Listəra, ta daa berney ɳga Ikwaniyum faa həmdamara.

3 Pawl a wudsey Timawte a ləgda aa sləra anja, ta', a ɳgəla. A slara mandawal maja Jəwif hay da slala hay fetede na, a sərmara papaha ara ndaw Gərek.

4 A diyam, a pəkam aa berney hay mekele mekele. Daa berney hay a na, a kadamatara mey majəwkaya ɳga ndəhay meslərey, ta ɳga *bay-ray hay ɳga ndəhay ɳga Yesu da *Jeruzelem heyey ɳgada ndəhay ma təba mey ɳga Yesu fetede. A ləvmatar ɳga təbmara mey a.

5 Da ray ɳgene, ndəhay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu a hətam gədan ɳga təbey mey ɳga Yesu ma fəna ma fəna. Fa dər a, fa dər a, ndəhay fa səkmawa.

Gazlavay a wuzar cek a Pawl da Tərwas

6 Fa dəba ha, ata Pawl ta ndəhay ma ləgdamara a wudam a diyam ɳga wuzey mey ɳga Gazlavay daa hwayak ɳga Azi, ama *Mesəfney ɳga Gazlavay, a vəltar cəved ba. Da ray ɳgene, a diyam taa cəved ma daw ta daa hwayak ɳga Fərizi, lej taa cəved ma daw ta daa hwayak ɳga Galati.

7 Masa ata ma wusam gweegwe ta hwayak ɳga Misi la na, a səpam cəved ɳga daw aa hwayak ɳga Bitini, ama Mesəfney ɳga Yesu a vəltar cəved ba.

8 Ta', a diyam taa hwayak ɳga Misi, a wusam aa berney ɳga Tərwas da mey-bəlay.

9 Ta tavad, Gazlavay a wuzar cek a Pawl. Pawl a hətar ndaw Masadəwan daha malacakaya, ndaw aha fa kar ambahw, a ləvar: «Sawa a Masadəwan amba ka jənndar.»

10 Fa dəba ha masa Gazlavay ma wuzdara cek aha cay a Pawl na, wure ɳgene, ya səpam * cəved ɳga təngəy ta kwambiwal a Masadəwan, maja ya sərmara ara Gazlavay ma zəlndar, amba ya wuzmatar Mey-maaya-mawiya a ndəhay daa hwayak a.

Lidi a təba mey ɳga Bay Mahura da Fəlepi

11 Da Tərwas na, ya təpam aa kwambiwal, ya diyam kasl aa hwayak da wuzlah bəlay mezəley Samawtəras. Peperek e, ya təngam aa berney ɳga Niyapawlis. Ya pam salay.

12 Ta', ya diyam ta salay aa berney ɳga Fəlepi masa berney mahura daa hwayak ɳga Masadəwan. Berney ɳga Fəlepi a na, ara berney masa Rawma hay ma wamara †. Ta', ya njam daa berney a, dər nekədsey.

13 Ta *pas meməskey-vaw, ta', ya bamawa daa berney a, ya diyam a mey wayam daha, maja ya wulkam da ya hətfam slam medərey-dəngay ɳga *Jəwif hay fetede la kwa. Masa ala ma hətam slam medərey-dəngay a la na, ta', ya njam, yaa guzlmatar a ɳgusay makustakaya fetede.

14 Ngwas pal da wuzlah ata daha mezəley Lidi, a sawa daa berney ɳga Tiyatir. Ara ɳgwas ma ka filaw ɳga zana magaza ma hədkey ba. Anja ɳgwas Jəwif ba, ama fa nar ray a Gazlavay anda Jəwif hay. A jəkfandar sləmay, Bay Mahura a wurara mevel anja amba a təba mey masa Pawl ma kada.

16:1 16.1 14.6; **Timawte:** Rm 16.21; 1Kwr 4.17; Fəl 2.19; 2Tm 1.5 **16:2 16.2** 6.3; Fəl 2.20, 22 **16:3 16.3** Gal 2.3-5; 1Kwr 9.20 **16:4 16.4** 15.22-29 **16:5 16.5** 2.41 **16:6 16.6** 10.19 * **16:10 16.10** Luk, ndaw ma wuzlala derewel kede, a kada mey da ray ata ma pəkam bama ta ata Pawl, Silas, lej Timawte. † **16:12 16.12** berney masa Rawma hay ma wamara: Har-gədan ɳga ndəhay fetede na, Rawma hay. Ndəhay daa berney a, a səpam mewey hay ɳga Rawm ta cəved e anda ndəhay daa berney ɳga Rawm ma səpmara. **16:13 16.13** 17.2 **16:14 16.14** 17.4

¹⁵ Anda kede, ta', a hətam *baptem ta ndəhay da way anja tabiya. A ləvndar: «Da ka nəkmara, ya fa təba mey ñga Bay Mahura Yesu fara fara na, samawa, njam a way adaw.» A kandar ambahw ta mevel anja ndav ñga daw a way anja.

Ata Pawl ta Silas daa fərsəne daa berney ñga Fəlepi

¹⁶ Ta pas lañgar daha, ala fa diyam aa slam medərey-dançay heyey saya na, ta', ya cam ray ta dam beke dahan. Anja ta fakalaw da ray, a wudkey har. Bay anja hay fa hətam dala ga maja anja ma wudkey har aha.

¹⁷ Dam beke he a sawa asi ala ta ata Pawl ta mewudey, a ləvey: «Ndəhay kede ara ndəhay ma kam sløra ñga Bay Gazlavay Mawaca-waca. Ata fa wuzmakwar cəved masa akwar ma da ləham daa mebərey ta da hwad a.»

¹⁸ Aa fa ka anda kede dər ga haa Pawl a cey mevel a ray a. Pawl a, pəla! a mbədsey dey, a ləvar a fakalaw da ray dam aha: «Fakalaw, ya fa ləvka ta mezəley ñga Yesu *Kəriste, bey da ray dam kede.» Wure ñgene, fakalaw kaa heyey, ta', a bey da ray dam aha.

¹⁹ Bay anja hay a, a nəkmara na, fa hətam dala fa vəda daa saba. Da ray ñgene, ta', a kərzamata ata Pawl ta Silas. A dəsamata fa mahura hay ñga Rawma hay, a handamata aa slam mekey sariya ñga ndəhay tabiya.

²⁰ A handamata fa mey ñga ndəhay Rawma hay ma ka sariya hay, a ləvmatar: «Ndəhay kede fa handamawa mey aa berney aləkwa. Ara ndəhay *Jəwif hay,

²¹ ata faa sərkadamata ndəhay ta kwakwas mekele, kwakwas masa aləkwa Rawma hay ma təkakwa sem.»

²² Ndəhay tabiya fetedə a cəmam a ray ata Pawl ta Silas. Ndəhay ma ka sariya hay a ləvmatar a ndəhay ñga cəkwmatara zana fa vaw ñga ata Pawl ta Silas ñga gədanj, asaya, a ləvmatar ñga slədmata ta laway.

²³ Masa ata ma slədmata la ga na, ta', a handamata aa fərsəne, a ləvmar a ndaw ma jəda fərsəne he ñga jəfta maaya maaya.

²⁴ Masa ndaw ma jəda fərsəne ma cənda anda kede na, ta', a handata aa way masa da wuzlah daa fərsəne he, a ndəkwdatara salay aa hwadam.

²⁵ Ta wuzlah-tavað na, ata Pawl ta Silas a dəram dançay a Gazlavay, a həlmamara Gazlavay ta walay. Ndəhay siya majəwtakaya daa fərsəne he fa jəkfamatara sləmay.

²⁶ Wure wure ñgene, hwiyak a wusey, salay ñga way ñga fərsəne he a wusey. Mey-slam hay tabiya a wuram, calalaw hay masa ata ma jəwmata ndəhay tabiya ta anja na, a pəskam.

²⁷ Ndaw ma jəda fərsəne he a sləkdey daa dər, a nəkta mey-slam hay mawurtakaya, a wulkey da ndəhay daa fərsəne he ta hwam sem kwa. Da ray ñgene, a mədərwa dəlaw anja, amba a kədə ray anja.

²⁸ Ama Pawl aa guzlar ta gədañ, a ləvar: «Ka da kədə ray akah ba! Ala tabiya, ala daha!»

²⁹ Ndaw ma jəda fərsəne heyey, ta', aa cəfdəy awaw ñga nəkey dey, a wusey vaw, a mbəzey aa slam masa ata Pawl ta Silas da hwad a heyey. A tədəy asi salay ata, ta meewesey maja aa fa zlurey.

³⁰ Ta', a badatərwa daa slam aha, aa cəfdətə, a ləvtar: «Bay adaw hay, ya da key kwara amba ya ləhey daa mebərey na!»

³¹ Ata Pawl ta Silas a mbədədamara, a ləvmar: «Pa Bay Mahura Yesu ñga ndaw akah fara fara, a ləhdaka la daa mebərey, kah ta ndəhay da way akah.»

³² Ta', a wuzdamara mey ñga Bay Mahura, ñgada anja, ta ñgada ndəhay da way anja tabiya.

³³ Dasi tavad a ñgene na, ndaw ma jøða førsøne heyey, ta', a ñgølta ata Pawl ta Silas, a pørtara mbølek ata hay ñga meslødøy heyey. Anja ta ndəhay da way anja tabiya, ta', a høtam *baptem wure ñgene.

³⁴ Ta', a handata ata Pawl ta Silas a way anja, a vøltar cek mezømey. Anja ta ndəhay da way anja tabiya aa sømam ga, maja ata ma pamara Gazlavay ñga ndaw ata fara fara.

³⁵ Fa døba ha, slam ma wurey la na, ndəhay Rawma hay ma ka sariya hay, a sløram sewje hay ñga løvmar a ndaw ma jøða førsøne ñga mbøkdata ata Pawl ta Silas heyey ñga diyam.

³⁶ Ndaw ma jøða førsøne heyey a daw a løvar a Pawl: «Ndəhay Rawma hay ma ka sariya hay ta vølmaya cøved' la ñga mbøkdakwar. Anda kede, ka gwamara ka bam, ka diyam ta zazay.»

³⁷ Ama Pawl a løvtar a sewje hay ma slørdamatørwa heyey: «Ta kam sariya da ray ala daa ba sølak, ama a sløfmandar meedey ndəhay tabiya, yaw, ala na, ndəhay Rawma hay may! A handamandørwa aa førsøne, ama wure kede, a wudsam ñga mbøkdamandar, ya diyam ta mayal a na, kwara døba wura? A key ba. Si ndəhay ma ka sariya ha, a samawa, ata ray ata, a mbøkdamandar.»

³⁸ Sewje hay heyey, a diyam, a mbøddamatara mey masa ata Pawl ta Silas ma løvmatar heyey a ma ka sariya hay a. Masa ata ma cøndamara ata Pawl ta Silas ata ndəhay Rawma hay na, a zluram.

³⁹ Daa ñgene, a diyam ata ray ata fa ata Pawl ta Silas heyey, a kamatar ambahw. Ta', a badamatørwa daa førsøne he, a løvmatar ñga diyam la daa berney ata.

⁴⁰ Masa ata Pawl ta Silas heyey ma bamawa la daa førsøne na, ta', a diyam a way Lidi. A høtfamatør mølma ata hay ma tøba mey ñga Yesu fetede, a vølmatar gødanj. Ta', a diyam aa slam mekele saya.

17

Ata Pawl ta Silas daa berney ñga Tesalawnik

¹ Ata Pawl ta Silas a diyam taa berney ñga Amfipawlis len taa berney ñga Apawlani, a wusam a Tesalawnik. Fetede, *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay dahan.

² Pawl, ta', a daw aa way a, ñga dørwa dañgay anda anja ma ka mandaw mandaw. Pawl fa daw fa luma ha fa luma ha ta *pas memøskey-vaw luma maakar, fa kam yawa ta ndəhay makustakaya daa way a da ray dørewel ñga Gazlavay.

³ Faa sørkadata ndəhay maaya maaya da ray dørewel ñga Gazlavay, a løvey si *Køriste na, a sørey banay, a møcey, fa døba ha, a sløkøsawa daa memøcey. Pawl a løvtar: «Yesu masa yah ma wuzkwar mey da ray a wure kede kaa na, ara Køriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ñga løhdata ndəhay.»

⁴ *Jøwif hay siya fetede a tøbmara mey a, a diyam asi ata Pawl ta Silas. Ndəhay siya hay ga da wuzlah Gørek hay masa ma søpam mey ñga Gazlavay anda Jøwif hay ta ñgusay ga masa daa søkway ñga ndəhay mahura hay, a tøbmara mey a may.

⁵ Ama Jøwif hay siya may, sølenj a katar. Ta', a kusam ndəhay saw køne daa cøved hay. Ndəhay a, a diyam a kusmata ndəhay, a høldamata ñga yam mey daa berney a. Ta', a diyam a way ndaw ñga Yesu, mezøley Jasanjw, a søpmata ata Pawl ta Silas amba a handamata fa mey ñga ndəhay ma ka sariya.

⁶ Ama ta høtfamatørwa daa ba. Da ray ñgene, ta', a dødamørwa Jasanjw ta mølmanj hay mekele mekele daa mey ñga Yesu, a handamatørwa fa mey ñga mahura hay ma

wamara berney a. A wudam, a ləvam: «Ndəhay kede na, fa həldamata ndəhay ñga nəsa hwayak kwa daa wura daa wura cəpa. Wure kede, ta wusmawa la fede saya.

⁷ Jasanjw ta təbta la ñga njam da way anja. Ndəhay a tabiya a təbmara mewey ñga Bay *Sezere saba, a ləvam bay mekele daha mezəley Yesu.»

⁸ Masa Jəwif hay a ma ləvam anda kede la na, mevel ñga mahura hay daa berney a, ta ñga ndəhay makustakaya tabiya a kudferey ta gədaŋ.

⁹ Ndəhay mahura hay a, a təkmatar day ñgada ata Jasanjw ta ndəhay makərzatakaya heyey ñga pəlam dala a ñgwamna, amba baazlam a key saba. Ta', a mbəkdamata.

Ata Pawl ta Silas a diyam aa berney ñga Bere

¹⁰ Ta tavad a ñgene məlmaŋ hay daa mey ñga Yesu a slərdamata ata Pawl ta Silas aa berney ñga Bere. A wusam fetede, a diyam aa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay.

¹¹ Ndəhay daa berney ñga Bere he, mevel ata maaya, ata anda ndəhay daa berney ñga Tesalawnik ba. A wudam ñga jəkey sləmay fa mey da ray Yesu maaya maaya. Fa dar a, fa dar a, fa jaŋgam mey ñga Gazlavay amba a sərmara mey masa Pawl ma kada na, ara mey fara fara.

¹² Da ray ñgene, ndəhay *Jəwif hay ga da wuzlah ata a təbmara mey ñga Yesu. Ngusay Gerek hay ga masa-zleley hay, leŋ ndəhay Gerek hay ga ta təbmara mey a la may.

¹³ Ama Jəwif hay da Tesalawnik ma cəndamara Pawl fa wuzey mey ñga Gazlavay daa berney ñga Bere saya na, ta', a diyam a Bere he may. A zlamar ñga həldamata ndəhay daa berney a.

¹⁴ Da ray ñgene, məlmaŋ hay daa mey ñga Yesu fetede, a bam daa berney a ta ata Pawl. A handamara Pawl a, a mey-bəlay, ama ata Silas ta Timawte na, manjatakaya da Bere he.

¹⁵ Ndəhay ma handamara Pawl aha na, a diyam bama kasl aa berney ñga Aten. Fetede Pawl a ləvtar: «Ləvmatar ñgada ata Silas ta Timawte ñga samawa fa yah fiyaw fiyaw.» Ta', ndəhay a, a vəhmawa a Bere.

Pawl daa berney ñga Aten

¹⁶ Masa Pawl fa səkwta ata Silas ta Timawte daa berney ñga Aten na, aa fa pəkey, a hətey kuley hay ga fetede. Da ray ñgene, ray anja a həbey.

¹⁷ A kam yawa daa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay fetede ta *Jəwif hay leŋ ta ndəhay Jəwif hay ba hay masa ma namar ray a Gazlavay. Asaya, fa dar a, fa dar a, anja fa daw aa luma, fa kam yawa ta ndəhay fetede.

¹⁸ Da wuzlah ndəhay ma kam yawa ha na, ndəhay ma təbmara meesərkedey ñga *Epikur hay * ta ndəhay ma təbmara meesərkedey ñga Sətawik hay † daha. A zlamar mekey yawa ta anja may. Ndəhay siya hay a ləvam da ray a: «Ndaw masa baazlam kalah kede a wudey ñga ləvey na, kwara?» Siya hay a ləvam: «A key aa sərkadandakwar mey da ray kuley hay daa hwayak mekele kwa.» Ndəhay a ləvam anda kede maja Pawl fa wuzey mey da ray Yesu ta da ray masləkdawa daa meməc ey.

17:6 17.6 16.20 17:7 17.7 Lk 23.2; Jaŋ 19.12 17:10 17.10 17.2 17:11 17.11 Jaŋ 5.39 17:12 17.12 11.18

17:13 17.13 14.5, 19; 1Tes 2.14-16 17:17 17.17 17.2, 4 * **17:18 17.18** Epikur hay: Ara gula hay ñga ndaw Gerek mezəley Epikur. A wudam ñga sərey banay ba. A wudam menjey daa zazay ta meesəmey gway. † **17:18**

17.18 Sətawik hay: Ara gula hay ñga ndaw Gerek mezəley Zenew. A wulkam da ray mekey sləra maaya, kwa anja sləra ha ta banay na, a bəsmara gway. **17:18 17.18 4.2; 1Kwr 1.22**

¹⁹ Ta', a ɳgəlmara Pawl, a handamara fa ndəhay mahura ma sla yawa. Ndəhay ma sla yawa ha mezəley ata na, Ariyawpaz [‡]. A ləvam: «Meesərkey mawiya masa kah ma kada kede na, ya wudam ka wuzdandara,

²⁰ maja meesərkədey akah ha ala ta cəndamara ta sləmay ala daa ba aranj. Ya wudam ya sərmara mabara ɳga mey a.»

²¹ Yaw, ndəhay Aten hay tabiya, ta məlak hay ma njam daa berney a na, a kam sləra saba, si fa jəkam sləmay fa meesərkey hay mawiya mekele mekele, a kam maday da ray a.

²² Ta', Pawl a lecey fa mey ɳga ndəhay ma sla yawa heyey, a ləvtar: «Ndəhay Aten hay, ya nəka na, akwar fa səpmara kwakwas ɳga kuley akwar hay ta cəved e.

²³ Ya səra maja daa masa ya fa pəkey daa berney akwar kede na, ya ta hətey kuley akwar hay la ga maləmtakaya. Daa slam lanğar ya ta hətey slam metey kuley la mawuzlalakaya fa vədfa, a ləvey: "Kuley ma sərey ba." Kwa ka sərmara kuley a ba, akwar fa ragadamar. Ama wure kede ya ta sawa la ɳga wuzdakwara mey da ray a.

²⁴ Gazlavay na, ara ndaw ma ləma bəla ta cek hay da hwad a tabiya. Aŋga Bay Mahura da ray cek hay da vad ta da hwayak. Aŋga na, a njey daa way masa ndəhay ma ləmamara ta har ba.

²⁵ Aa fa wudey amba ndəhay a kamar cek na, daa ba, maja ara aŋga ma vəlda heter len mesəfnəy a ndəhay tabiya da bəla, ara aŋga ma vəlda kwa meeme tabiya.

²⁶ Ndaw masa Gazlavay ma ləma pal ɳgeeme na, ara ta fa aŋga Gazlavay ma zlar ɳga key səkway hay ɳga ndəhay tabiya, amba a njam da bəla kede. Asaya, Gazlavay ta pata dər hay masa ndəhay ma da njam da bəla cay, ta pata kwakway ɳga hwayak ata hay cay.

²⁷ A ləmtərwa ndəhay na, amba a səpmara, da kaa təde a hətfamar la kwa. Ama fara fara na, Gazlavay aa dərenj kwa ta waawa ba.

²⁸ «Ara anda mawuzlalakaya, a ləvey:

"Ya hətkwa heter ɳga səfney na, maja aŋga.

Ya hətkwa gədaŋ ɳga pəkey na, maja aŋga.

Aləkwa ta dey na, maja aŋga."

Anda ndəhay siya hay da wuzlah akwar ma zla walay hay ma ləvam:

"Aləkwa may, bəz aŋga hay."

²⁹ «Aləkwa na, bəza hay ɳga Gazlavay. Anda kede, ya da wulkakwa Gazlavay na, ara kuley ba. Aŋga anda kuley mavədkaya ta bərey magaza ba səlak, asaya, aŋga anda kuley madəzlkaya ta aŋwa ba. Kuley hay a kede na, ara cek hay masa ndəhay ma kamata ta har ata, ta lenjesl ata.

³⁰ Gazlavay ta cey mevel da ray ndəhay zlezzle na, daa ba, maja daa ɳgene ndəhay a sərmara mey aŋga ba dəgay. Ama, wure kede, a ləvtar a ndəhay da bəla tabiya kwa daa wura daa wura ɳga mbədədamara menjey ata, ɳga səpmara ta mevel pal.

³¹ Bay Gazlavay a ləvtar a ndəhay tabiya anda kede na, maja aŋga ta pa dər a cay ɳga key sariya da bəla. A da ka sariya ha ta cəved e ta fa ndaw pal masa aŋga ma wala. Ta wuzdərwa la a ndəhay tabiya fara fara ara ndaw aha ma da ka sariya ha maja Gazlavay ta sləkədərwa ndaw a sem daa meməcəy.»

³² Masa ndəhay ma cəndamara Pawl ma kada mey da ray masləkdəwa daa meməcəy la na, ndəhay siya hay aa sangərfamar. Ama siya hay a ləvam: «Ya wudam ka sawa, ka kadandara mey a kede ta pas mekele saya.»

³³ Pawl, ta', a daw, a mbəkdata.

[‡] **17:19 17.19** Ariyawpaz: Ara mezəley ɳga aŋwa da Aten, slam masa ndəhay mahura hay ma sla yawa daa berney a ma kusam aa slam aha. Fa dəfa ha, a zəlmata ndəhay ma sla yawa hay a Ariyawpaz. **17:24 17.24** 7.48; Ps 146.6; 1Bay 8.27

17:25 17.25 Ps 50.10-13 **17:26 17.26** Mew 32.8; Jəw 12.23 **17:27 17.27** Iz 55.6

17:28 17.28 MC 1.27 **17:29 17.29** 19.26; Iz 44.9-20 **17:30 17.30** 14.16; Rm 2.4 **17:31 17.31** 3.15; 10.42

³⁴ Ndəhay siya da wuzlah ata, a diyam asi Pawl, a təbmara mey a. Ara ata Deni, ndaw mahura da wuzlah ndəhay ma sla yawa ñga Ariyawpaz a, ta ñgwas mezəley Damaris, lej ndəhay mekele mekele hay may.

18

Pawl daa berney ñga Kwarinti

¹ Fa dəba ha, Pawl a sləkdey da Aten, a daw aa berney ñga Kwarinti.

² Fetede, a hətfey ndaw *Jəwif daha mezəley Akilas, ndaw aha a yawa daa hwayak ñga Pañw. Akilas a, a sawa daa berney ñga *Rawm masa daa hwayak ñga Itali na, menjey ga daa ba. A samawa na, ta ñgwas anja Pəresil, maja Kəlawt, bay mahura ñga hwayak hay masa berney ñga Rawm ma wata, ta bəlta Jəwif hay sem tabiya daa berney a. Pawl, ta', a daw fa ata Akilas ta Pəresil,

³ a njam bama, a kam sløra daa slam a, maja sløra ata letek. A kam way-mekərcey * ñga hədkedey.

⁴ Mandaw mandaw ta *pas meməskey-vaw, a daw aa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay fetede, a wuzzatara mey da ray Yesu a ndəhay Jəwif hay, kwa a ndəhay Gərek hay tabiya makustakaya daa way a. A səpey ñga kusta ta mey amba ndəhay a, a təbmara mey a.

⁵ Masa ata Silas ta Timawte ma samawa la daa hwayak ñga Masadəwan na, Pawl a mbəkda mekey way-mekərcey dəgəy. A wuztar *Mey-maaya-mawiya mandaw mandaw a Jəwif hay, a ləvtar Yesu na, ara *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ñga ləhdata ndəhay.

⁶ Ama Jəwif hay a, a wudam mey ñga Pawl ba, a cədmara. Da ray ñgene, Pawl a rara lagwada fa zana anja a ray ata, aa guzltar ta gədanj, a ləvtar: «Ka gəmam ñga təbmara mey a ba, anda kede, Gazlavay a kakwar sariya la ñgaa zəddakwar. Sərmara, ñgene na, mey adaw da hwad a daa ba. Wure kede, ya mbəkdakwar, ya daw la, ya wuzdatara mey a, a ndəhay masa Jəwif hay ba hay.»

⁷ Pəla! a mbədstar dəba. A bawa daa way-mewuzey-mey ñga Gazlavay heyey, a daw a way ndaw mezəley Titiyus Justus. Anja ndaw Jəwif ba ma nar ray a Gazlavay anda Jəwif hay. Way anja aa da cakay way-mewuzey-mey ñga Gazlavay a.

⁸ Kərispus, *bay-ray ñga way-mewuzey-mey ñga Gazlavay a, a təba mey ñga Bay Mahura Yesu. Ndəhay da way anja hay a təbmara mey a may. Ndəhay Kwarinti hay ma jəkam sləmay fa Pawl na, ata ga, a təbmara mey ñga Yesu, a hətam *baptem.

⁹ Ta pas langar daha ta tavad, mesəfnəy a kar a Pawl. Daa mesəfnəy a, Bay Mahura a ləvar: «Ka da zlurey ñga wuzey mey adaw ba, ka da njey teete ba, wuzdatara a ndəhay cənja,

¹⁰ maja yah manjakaya ta kah. Kwa ndaw fa da gwa ñga kərzaka ñga sərdaka banay daa ba, maja ndəhay adaw hay ga daa berney a kede daha.»

¹¹ Da ray ñgene, Pawl manjakaya daa berney a mevey pal ta kiya maakwaw, fa wuzdatara mey ñga Gazlavay a ndəhay fetede.

¹² Masa Galiyaw, anja guverner daa hwayak ñga Akay na, Jəwif hay, ta', a cəmdamara day ata a ray Pawl. A kərzamara, a handamara fa mey ñga ndəhay ma ka sariya fetede.

¹³ A ləvam: «Ndaw kede fa təknata ndəhay ñga dərey dəngay a Gazlavay taa cəved mekele masa ma nəsندakwara kwakwas aləkwa.»

18:2 18.2 Akilas: Rm 16.3; 1Kwr 16.19; 2Tm 4.19 * **18:3 18.3** way-mekərcey: Ata na, a kam way-mekərcey ta ambal, da daa ba, ta zana macakaya ta engwec ñga dəhway. **18:3 18.3** 20.33-34; 1Kwr 4.12; 9.12-18; 1Tes 2.9; 2Tes 3.7-9 **18:5 18.5-6** 3.26; 5.42 **18:5 18.5-11** 11.18 **18:6 18.6** 13.51; 20.26 **18:8 18.8** 8.36 **18:9 18.9-10** Iz 41.10; Jer 1.8; 1Kwr 2.3-4 **18:13 18.13** 6.13

14 Anja Pawl fa da mbəddatar, ama Galiyaw ta', aa guzley, a ləvtar a Jəwif hay: «Akwar Jəwif hay, da ndaw a kede ta key mebərey mahura la, da daa ba, ta key cek masa maaya ba mekele la na, ḥgene, ya jəkfakwar sləmay la.

15 Ama ka handamawa yawa da ray meesərkey akwar, da ray mezəley ḥga ndəhay akwar hay, ta da ray kwakwas akwar na, anda kede, si akwar ta ray akwar, ka kamara sariya ha. Yah na, ya təba ḥga key sariya da ray səkway ḥga mey hay anda kede ba.»

16 Ta', a bəltərwa daa slam mekey sariya ha.

17 Ndəhay tabiya a kərzamara Sawsten, bay-ray ḥga way-mewuzey-mey ḥga Gazlavay fetedə, a kədmara fa mey-mbew ḥga way mekey sariya ha. Ama Galiyaw ta wulkey da ray mekədəy a daa ba səlak.

Pawl a vəhwa aa berney ḥga Antiyaws daa hwayak ḥga Siri

18 Fa dəba ha, Pawl a njey dər ga da Kwarinti ta məlmañ hay daa mey ḥga Yesu fetedə. Ta', a mbəkdata, a diyam ta ata Pəresil ta Akilas aa berney ḥga Senkəre amba a lam kwambiwal ḥga daw aa hwayak ḥga Siri. Da Senkəre na, Pawl ta həja ray anja la †, maja ta mbadar la a Gazlavay, a ləvar a da kar cek, wure kede, ta ka cek aha cay. Ta', a təpam aa kwambiwal, a diyam aa hwayak ḥga Siri.

19 A wusam aa berney ḥga Efez. Pawl a mbəkdata ata Pəresil ta Akilas ḥga njam fetedə. Ta', a daw aa *way-mewuzey-mey ḥga Gazlavay, a kam yawa ta *Jəwif hay daa way a.

20 Siya hay aa cəfdəmara ḥga njey nekədəy fa ata saya, ama Pawl a təba ba.

21 A mbəkdata, a ləvtar: «Da Gazlavay ta təba la na, ya vəhwa la fa akwar saya.»

Ta', a sləkədəy daa berney ḥga Efez ta kwambiwal, a daw.

22 A wusey aa berney ḥga Sezere, a pey salay, a daw a *Jeruzelem ḥga catar har a ndəhay daa *mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu fetedə. Fa dəba ha, a daw aa berney ḥga Antiyaws masa da Siri.

23 A njawa fetedə nekədəy, a daw a pəkwa daa hwayak ḥga Galati ta daa hwayak ḥga Fərizi, a daw a slala hay mekele mekele fetedə. A vəltar gədanj a ndəhay ḥga Yesu tabiya.

Apalaws a wuzey mey da ray Yesu

24 Ndaw *Jəwif dəha mezəley Apalaws, a daw, a wusey a Efez. A yawa daa berney ḥga Alekzandəri. Apalaws a na, ara ndaw ma səra meeguzley maaya maaya, asaya, a səra dərewel ḥga Gazlavay maaya maaya.

25 Ndəhay taa sərkadamara maaya maaya la da ray Bay Mahura Yesu. A sərey na, si *baptēm ḥga *Jaŋ-Baptis gway, ama fa wuzdatara mey da ray Yesu a ndəhay ta meesəmey, aa sərkadata ta cəved e cənja.

26 A wuzey mey daa *way-mewuzey-mey ḥga Gazlavay fa dər a, fa dər a. Aa guzley ta mandərzay daa dey daa ba. Ata Pəresil ta Akilas a cəndamara na, ta', a ḥgəlmərwa a way ata, a wuzmar mey ḥga Gazlavay amba a səra ma fəna saya.

27 Fa dəba ha, Apalaws a wudəy ḥga daw aa hwayak ḥga Akay. Məlmañ hay daa mey ḥga Yesu da Efez, ta', a vəlmar gədanj, a wuzlalamatar leeter ḥgada ndəhay ma təba mey ḥga Yesu da Akay a, amba a təbmara maaya maaya. Ta', Apalaws a daw. Masa Apalaws ma wusey la na, a jəney ndəhay ga ma təba mey ḥga Yesu fetedə maja maaya ḥga Gazlavay aa da ray a.

18:14 18.14-15 23.29; 25.18-20; Jaŋ 18.31 † **18:18 18.18** ta həja ray anja la: («ta həza ray» ta mey Gudal) Da ndaw Jəwif a mbadar a Gazlavay ḥga key cek na, a mbəkda ray kəne, a həja ba, a sla ba haa cek aha ma key. Fa dəba ha, a həja ray anja, a vəldara engwec ehe a Gazlavay. Nəka Mesl 6.5-21. **18:19 18.19-20** 17.2 **18:21** **18.21** Jak 4.15 **18:23 18.23** 14.22; 15.32 **18:24 18.24-25** 19.3-4; **Apalaws:** 1Kwr 1.12; 3.4-6 **18:26 18.26** 17.2

²⁸ Apalaws a kadatara mey a Jəwif hay fa mey ñga ndəhay tabiya, a wuzdatara na, mewulkey ata, aa dər e ba. A wuzdatara daa c'erewel ñga Gazlavay, fara fara Yesu na, ara *ndaw masa Gazlavay ma wala ñga ləhdata ndəhay.

19

Pawl daa berney ñga Efez

¹ Daa masa Apalaws aŋga daa berney ñga Kwarinti daa hwayak ñga Akay heyey na, Pawl, ta', a daw ta daa aŋwa hay, a wusey kasl aa berney ñga Efez. A hətfey ndəhay ma təba mey ñga Yesu nekəd̄ey feteđe.

² Ta', aa cəfd̄ata, a ləvtar: «Akwar ta hətam *Mesəfn̄ey ñga Gazlavay la ta pas masa akwar ma təbm̄ara Yesu daw?» A mbəddamara, a ləvmar: «Iŋga menjey ala na, ala ma cənam mey da ray Mesəfn̄ey ñga Gazlavay daa ba.»

³ Pawl aa cəfd̄ata, a ləvtar: «Anda kede, ka hətam *baptem na, wura?» A mbəddamara, a ləvmar: «Ya hətam baptem ñga *Jan̄.»

⁴ Pawl a ləvtar: «Zleezle Jan̄ a key baptem na, ñgada ndəhay masa ma wudam ñga mbəddamara menjey ata maaya ba. Jan̄ a, a ləvtar a ndəhay *Jəwif hay, ndaw daha a sawa la fa dəba aŋga. Maaya na, a pamara ñga ndaw ata fara fara. Ndaw a na, ara Yesu.»

⁵ Masa ata ma cəndamara mey a kede la na, ta', a hətam baptem ta mezəley ñga Yesu Bay Mahura.

⁶ Pawl a patar har a ray. Mesəfn̄ey ñga Gazlavay a sawa a ray ata, aa guzlam ta mey mekele mekele masa ata ma sərmara ba, a zlamar ma wuzdamara mey masa Gazlavay ma vəldatara ñga kedey.

⁷ Ndəhay a tabiya a key kuraw a ray a cew.

⁸ Kiya maakar, Pawl fa daw fa daw aa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay. Feteđe, aa guzltar a ndəhay ta mandərzay daa dey ba da ray mewey ñga Gazlavay da ray ndəhay. A kam yawa ta Jəwif hay a, aa guzltar mey mekele mekele amba a təbm̄ara mey da ray Yesu.

⁹ Ama ndəhay siya hay da wuzlah ata a gəmam ñga təbm̄ara mey a ba. Aa guzlam mey maaya ba da ray cəved ñga Bay Mahura fa mey ñga ndəhay tabiya feteđe. Da ray ñgene, Pawl, mbak! a mbəkdata, ta', a ñgəlta ndəhay masa ñga Yesu, a diyam bama. Anda kede, mandaw mandaw Pawl fa daw ñga wuzey mey a ndəhay daa lekwel ñga ndaw daha mezəley Tiranus.

¹⁰ Aa fa ka kene haa kasl mevey cew. Maja ñgene, ndəhay daa hwayak ñga Azi tabiya, kwa Jəwif hay, kwa ndəhay masa Jəwif hay ba, ta hətam ñga cəney mey ñga Bay Mahura Yesu la.

Mey da ray bəza hay ñga Seva

¹¹ Gazlavay fa key maazla hay mekele mekele ma rəzley ndaw ta fa Pawl.

¹² Daa ñgene, ndəhay a lamatərwa zana ñga sløra ñga Pawl ta zana aŋga hay mekele mekele masa ma gəsam la fa vaw aŋga, a handamara fa masa-macay hay. Anda kede, ndaw masa macay ma gəsey ta aŋga na, a mbəley. Ndaw masa ta malula da ray ma gəsey ta aŋga may, malula ha a bey.

¹³ Daa cər̄ hay a ñgene, *Jəwif hay daha, fa pəkam ñga bəley malula da ray ndəhay. A jadamara ñga bəley malula da ray ndəhay ta mezəley ñga Bay Mahura Yesu. Anda kede, a ləvmar a malula: «Ala fa ləvmaka ta mezəley ñga Yesu, masa Pawl ma wuzda mey da ray a, bey da ray ndaw kede.»

14 Bəza hay maasala ñga ndaw daha mezəley Seva, ata fa kamara kène may. Seva na, ara ndaw da wuzlah *bay-ray hay ñga ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay.

15 Ama pas pal daha na, malula a mbəd'datar, a ləvtar: «Yesu na, ya səra. Pawl may, ya səra mey da ray a. Kaa akwar na, wa hay wa?»

16 Ndaw masa ta malula kaa heyey na, ta', a hway a ray ata. A fənta tabiya ta gədañ, a kədta, a katar mbəlek fa vaw, a ŋgərtara zana fa vaw, haa bəza hay a, a bamawa da way anja, a hwam ta vaw ba' kène.

17 Masa Jəwif hay, ta ndəhay Jəwif hay ba hay daa berney ñga Efez e ma cəndamara mey a la na, ata cəpa, mandərzay a katar, a həlmamara Bay Mahura Yesu ma fəna ma fəna.

18 Ndəhay ga masa ma təbmara mey ñga Yesu a diyam, a wuzdamara cek hay maaya ba hay masa ata ma kamara zleelze fa mey ñga ndəhay tabiya, a kam ambahw maja.

19 Ndəhay ga masa ma kam slalak ñga nəsey ndəhay na, a handamatərwa dərewel ata hay masa ta mey hay ma nəsey ndəhay mawuzlalakaya da hwad'a na, aa kərmata ta awaw fa mey ñga ndəhay tabiya. Dala ñga dərewel hay a tabiya na, ga kalah *.

20 Anda kede, ta fa gədañ ñga Bay Gazlavay, ndəhay ga a cəndamara mey ñga Bay Mahura Yesu. Ndəhay ma təbmara mey a, fa səkmawa a dey a, a dey a.

Ndəhay a yam mey da Efez

21 Fa dəba ñga cek hay a kede ma kam la na, Pawl a wulkey maaya na, a daw a *Jeruzelem. A wudey a daw aa hwayak ñga Masadəwan ta aa hwayak ñga Akay dagay, wara a daw a Jeruzelem e. A ləvey: «Da yah ma wusey la a Jeruzelem na, si ya daw aa berney ñga *Rawm may.»

22 Ta', a slərey ndəhay cew ma jənmara aa hwayak ñga Masadəwan. Ndəhay a, ara ata Timawte ta Eraste. Ama Pawl na, a njey daa hwayak ñga Azi dər nekədey.

23 Daa dər hay a ŋgene, ndəhay a yam mey ga da Efez da ray cəved ñga Bay Mahura Yesu.

24 Ndaw daa berney a daha, mezəley Demetəriyus. A vədsey cek hay mecəhe mecəhe ñga bərey ma hədkey ba, masa ma nəkam anda way-mekey-kwakwas ñga kuley mezəley Artemis †. Anja ta ndəhay ma ka sləra ha fa hətam dala ga ta sləra ha ŋgene.

25 Demetəriyus ta', a zəltərwa gula anja hay ta ndəhay ma ka sləra hay anda anja, a ləvtar: «Akwar ndəhay kede, ka sərmara sləra aləkwa kede fa handandakwar zleley ga.

26 Ama akwar ta ray akwar fa cəndamara, akwar fa hətmar cek masa ndaw mezəley Pawl ma ka. A ləvtar a ndəhay na, "Kuley masa ndəhay ma kamara ta har na, ara cek ma jəney ndaw ba." Maja ŋgene, ndəhay ga da Efez kede ta mbəd'damara mewulkey ata sem, a təbmara mey anja. Ma təbmara mey anja na, ara ndəhay daa berney kede daada ba, ama kwa ndəhay ga daa hwayak ñga Azi tabiya.

27 Da cek aha fa key anda kede na, ndəhay a da rəsmara sləra aləkwa ha. A da rəsam sləra aləkwa daada ba, ama ndəhay a da mbəkdəmara meregedey daa way-mekey-kwakwas ñga kuley Artemis may. Fara fara kuley Artemis na, ara kuley mahura masa ndəhay daa wura daa wura daa hwayak ñga Azi ta da bəla tabiya ma ragadamar. Ama da ndəhay ta təbmara mey ñga Pawl kede la na, kuley a, fa da zəldəmara sləmay daa saba.»

19:15 19.15 16.17 19:17 19.17 5.11 * **19:19 19.19** dala ga kalah: Ndəhay a wulkam a key dala ñga sləra daa mevey pal ñga ndəhay temere ta kwakwar maakkaw. **19:20 19.20 2.41 19:21 19.21** 23.11; Rm 1.10, 13 **19:23 19.23** 9.2; 2Kwr 1.8 † **19:24 19.24** Artemis: Ara kuley masa ndəhay ma ragadamar daa hwayak ñga Azi ta daa hwayak ñga Akay zleelze. A wulkam ara kuley manjusa. Way-mekey-kwakwas ñga Artemis masa daa berney ñga Efez e ara way mahura membey masa ma rəzlta ndəhay da bəla zleelze. **19:24 19.24** 16.16 **19:26 19.26** 17.29

²⁸ Masa ndəhay ma cəndamara mey masa Demetəriyus ma kada anda kede la na, mevel a catar ga. A wudam, a ləvam: «Artemis, kuley ñga ndəhay Efez hay na, ara kuley mahura!»

²⁹ Mewudey a, a cəney fa ndəhay mekele mekele daa berney a na, ta', lengesl ata a mbədsey. Ndəhay a dəsamata ata Gayus ta Aristarke, ndəhay daa hwayak ñga Masadəwan masa ma ləgdamara Pawl, a hwam tabiya ñgada bərakw.

³⁰ Pawl a wudsey ñga daw fa ndəhay a, ama ndəhay ma təbmara mey ñga Yesu a təkmara.

³¹ Ndəhay da wuzlah mahura hay ma wamara hwayak ñga Azi na, ara jam hay ñga Pawl. A slərmawa ndəhay fa vəða, a ləvmar a da daw a bərakw a ba.

³² Ndəhay makustakaya tabiya fetede na, ray ata ta həbey sem, fa yam mey saw kəne. Ndəhay siya a wudam, a ləvam mey pal, siya hay a wudam, a ləvam mey mekele. Ama har-gədañ ñga ndəhay da wuzlah ata na, a sərmara a kusam maj a meba.

³³ Ndaw *Jəwif daha, mezəley Alekzandəre. Jəwif hay mekele a walamara da wuzlah ndəhay Jəwif hay siya, a lacadamara fa mey ñga ndəhay makustakaya amba a wuzdatara mey a maaya maaya. Alekzandəre a banğadsa har ñgaa guzley, a wudsey a wuztar mey a ndəhay makustakaya ha.

³⁴ Ama masa ata ma sərmara anja ndaw Jəwif na, a zlamar ma wudam ta dəy pal, a ləvam: «Artemis, kuley ñga ndəhay Efez hay na, ara kuley mahura!» Haa ler cew, ata fa wudam anda kede.

³⁵ Sekəreter mahura [‡] daa berney a, a təkta ñga yey mey, ta', a njam teete. Sekəreter e a ləvtar: «Akwar ndəhay da Efez, ndəhay tabiya a sərmara aŋgwa ñga kuley ñga Artemis na, a kəzlwa da gazlavay da vad. Asaya, a sərmara ara ndəhay daa berney ñga Efez ma jədmara way-mekey-kwakwas ñga kuley mahura ha ta aŋgwa ñga kuley a.

³⁶ Ndaw ma da rəsa mey kede na, daa ba. Da ray ñgene, si ka njam teete, ka wulkam maaya maaya dəgag.

³⁷ Ka handamatərwa ndəhay a kede na, maja me? Ta lalamawa cek daa way a la daw? Ta cədmara kuley a la daw?

³⁸ Dar hay daha mapakaya ñga key sariya. Ndəhay ma ka sariya hay daha. Da Demetəriyus ta ndəhay anja hay a wudam ñga wudey ndəhay na, ñgama a diyam a dəslmara sariya ha fa ata.

³⁹ Da ka wudam ñga diyey mey mekele ma fəna kede saya na, si ka handamara mey a fa mecəmey-ray mahura ñga ñgwamna ñga nəka mey a.

⁴⁰ Ama da ray cek ma key tasana kede na, a gwamara ñga pamandakwar mebərey, a da ləvam aləkwa fa wudkwa ñga nəsey mewey ñga *bay-ray hay daa berney a. Maja da mahura hay aa cəfdamandakwar da ray mekusey a kede na, aləkwa fa da gwakwa ñga mbəddamatakvara daa ba.»

⁴¹ Fa dəba ha masa sekəreter heyey maa guzltar la anda kede na, ta', a ləvtar a ndəhay makustakaya heyey ñga diyam.

20

Pawl a pəkey da Masadəwan lej daa hwayak ñga Gərek

¹ Fa dəba ha masa baazlam da Efez heyey ta ndəveye cay na, Pawl, ta', a kusta ndəhay ma təba mey ñga Yesu fetede. Aa guzltar mey mekele mekele ñga vəltar gədañ. Cay, a catar har a ndəhay a, a mbədstar mey, a wunkam, ta', a daw aa hwayak ñga Masadəwan.

19:29 19.29 Aristarke: 20.4; 27.2; Kwa 4.10 [‡] **19:35 19.35** Sekəreter mahura: ara ndaw mahura daa berney, ndaw ma handa mey ñga ñgwamna ñga Rawm a ndəhay mahura hay daa berney a. Anja ndaw da wuzlah ndəhay ma wamara berney a. **20:1 20.1** 11.23

² Masa anja fa pəkey daa hwayak a na, a vəltar gədanj a ndəhay ma təba mey ḥga Yesu fetede ta mey hay mekele mekele ga. Fa dəba ha, a wusey aa hwayak ḥga Gərek hay *.

³ A njey daa hwayak a kiya maakar. Masa fa da ndəkwey aa kwambiwal ḥga daw aa hwayak ḥga Siri na, a cənda *Jəwif hay ta cəmdamara dəy ata cay amba a kədmara vagay. Da ray ḥgene, a wulkey maaya na, a vəhey, a daw a Siri taa cəved ma daw a Masadəwan.

⁴ Pawl a diyam na, ta ata Sawpater, bəzey ḥga Pirus daa berney ḥga Bere, Aristarke ta Sekundus ndəhay daa berney ḥga Tesalawnik, Gayus ndaw daa berney ḥga Derbe, lenj Timawte, Tisik ta Tərawfim ndəhay daa hwayak ḥga Azi.

⁵ Ndəhay a kede na, a diyam teesed fa mey ala [†], a səkwmandar da Tərwas.

⁶ Fa dəba ḥga Gwagway ḥga pej manjar cek ma həsla da hwad a, ala na, ya sləkdsam daa berney ḥga Fəlepi, ya ndəkwam aa kwambiwal, ya diyam a Tərwas. Dar zlam fa dəba ha na, ya wusam a Tərwas a, ya hətfamatar fetede. Ya njam luma pal.

Pawl a vəhwa fa ndəhay da Tərwas

⁷ Ta pas luma ḥga Dəram taa kwad, ya kusam ḥga zəmey daf ḥga sərfedey meməcəy ḥga Yesu. Pawl ta', aa guzltar a ndəhay makustakaya. Anja faa guzley, faa guzley, kasl wuzlah-tavad, maja slam ta wurey la na, a da daw aa slam mekele.

⁸ Daa way da ray way masa ala makustakaya da hwad a, petərla hay daha ga daa way a.

⁹ Bəz-gula daha mezəley Yutik manjakaya daa feneeter ḥga way masa ala makustakaya da hwad a ha. Pawl fa wuzey mey, fa wuzey mey, gula kaa heyey a gərey ḥga menjey. Dar a kar, ta', a ney aa dər. Masa aa daa dər na, ta', a tədəwa da ray way masa ḥga maakar a da vad a hwayak. Ndəhay a sləkdsadamara, ama ta məcəy sem.

¹⁰ Pawl, ta', a bərəngawa, a daw a ray bəz-gula ha, a ney a ray a, humbat! a humbta, a ləvtar a ndəhay: «Ka təwam ba, aa ta dey.»

¹¹ Ta', Pawl a vəhey aa way da ray way heyey, a wuna pej, a zəmamara daa slam a. Aa guzley haa slam ma wurey. Fa dəba ha, ta', a daw.

¹² Bəz-gula heyey na, anja maaya maaya ta mbəley cay. Ndəhay a ḥgəlmara, a diyam a way. Masa ata ma hətmər bəz-gula heyey ma mbəley cay na, mevel ata a dəkey, kwa ara mey ba.

Pawl a daw da Tərwas aa berney ḥga Mile

¹³ Pawl a wudsey ḥga daw a Asaws ta salay dəgəy. Da ray ḥgene, a ləvndar ḥga daw ta kwambiwal fa mey a Asaws. Ta', ya diyam, ya səkwmara daa Asaws a amba ya diyam bama.

¹⁴ Masa anja ma hətfandar la da Asaws na, a ndəkwey aa kwambiwal may, ta', ya diyam aa berney ḥga Mitilen.

¹⁵ Ya sləkdsam fetede, ta kwambiwal. Peperek e, ya wusam aa kwakway ḥga hwayak da wuzlah bəlay mezəley Kiyaw. Peperek e mekele, ya tənəgdamara bəlay, ya diyam aa hwayak da wuzlah bəlay mekele mezəley Samaws. Peperek e mekele saya na, ya wusam aa berney ḥga Mile.

¹⁶ Ya diyam a Mile, ya mbəkdamara berney ḥga Efez na, maja Pawl fa wudsey ḥga njey daa hwayak ḥga Azi ga daa ba. Anja fa wusey vaw ḥga daw aa berney ḥga *Jeruzelem, amba wuskwaa dər ḥga gwagway ḥga *Pantekwat a da wuswa na, anja ta wusey cay.

* **20:2 20.2** hwayak ḥga Gərek hay: Ara mezəley mekele ḥga hwayak ḥga Akay. **20:4 20.4** 19.29; **Timawte:** 16.1; **Tisik:** Ef 6.21; **Tərawfim:** 21.29 † **20:5 20.5** ala: Luk, ndaw ma wuzlala mey a kede, a cəmam ta Pawl saysa. **20:7 20.7** 2.42, 46 **20:10 20.10** 1Bay 17.21

Pawl aa guzltar a bay-ray hay ñga ndøhay ñga Yesu da Efez

¹⁷ Masa Pawl aa daa berney ñga Mile na, ta', a slørwa a Efez ñga zøley *bay-ray hay daa *mecømey-ray ñga ndøhay ñga Yesu fetede.

¹⁸ Masa bay-ray hay a ma wusam la a cakay a, a Mile na, Pawl a løvtar: «Døga yah ma sawa fa akwar ñgeeme aa hwayak ñga Azi kede na, ka sermara menjey adaw da wuzlah akwar mandaw mandaw na, anja kvara.

¹⁹ Ya kar sløra a Bay Mahura na, ta meney ray, ta matøway daa dey, asaya, ya ta sørey banay la ga maja *Jøwif hay fa søpam cøved ñga kødmaya vagay.

²⁰ Ka sermara kwa ya ta bey cek fa akwar masa ma jønkwar na, daa ba sølak. Ya fa wuzdakwara mey ñga Gazlavay, ya faa sørkadakwara kwa daa papalah, kwa da way akwar hay.

²¹ Ya faa guzltar a Jøwif hay ta a ndøhay masa Jøwif hay ba hay, amba a mbøfdamara menjey ata, a mbøfam dey fa Gazlavay, a søpmara ta mevel pal, a pamara Bay aløkwa Mahura Yesu ñga ndaw ata fara fara.

²² Wure kede, ya fa daw a *Jeruzelem maja *Mesøfnay ñga Gazlavay ma tøkyø døy ñga daw, ama ya søra cek ma da høtfaya fetede ba.

²³ Cek masa yah ma sørey na, kwa daa berney wura wura Mesøfnay ñga Gazlavay fa wuzdiwa, a sørdamaya banay la, a køzlamaya la aa førsøne.

²⁴ Ama kwa ya møcey, kwa yah ta dey, ñgada yah na, a mbafaya gway. Cek mahura ñgada yah na, ara ñga ndøvey sløra masa Bay Mahura Yesu ma vøldiwa a har adaw ñga key. Sløra ha, ara mewuzey *Mey-maaya-mawiya da ray maaya ñga Gazlavay.

²⁵ «Ya ta pøkey la da wuzlah akwar tabiya, ya ta wuzkwar mey la da ray mewey ñga Gazlavay da ray ndøhay. Ama wure kede, ya søra kwa ndaw pal dasi akwar fa da hetya daa saba.

²⁶ Da ray ñgene, ya fa løvkwar døga tasana, da ndaw dasi akwar taa zødey la na, mey adaw da hwad' a daa ba,

²⁷ maja ya ta wuzdakwara mey hay tabiya la da ray cek masa Gazlavay ma wudøy ñga ka. Kwa ya ta bey mey fa akwar daa ba.

²⁸ Ya fa løvkwar, wam vaw fa ray akwar, jødsmata ndøhay tabiya masa Mesøfnay ñga Gazlavay ma vøldakwara asi har akwar anda mecøkwer ma jødta tøbañ anja hay. Kam mecøkwer ñga ndøhay daa mecømey-ray ñga ndøhay ñga Gazlavay. Ata na, Gazlavay a pata wal ñgada anja ta fa memøcey ñga Bøzey anja.

²⁹ Ya søra, pas masa ya ta daw sem na, ndøhay a mbøzmawa la a wuzlah akwar anda wagalak hay ma diyam a wuzlah tøbañ hay. A da nøsmata ndøhay daa mecømey-ray ñga ndøhay ñga Yesu.

³⁰ Kwa ndøhay da wuzlah akwar may, a mbørlam la, amba a tøknamata ndøhay ma tøba mey ñga Yesu ñga diyam asi ata.

³¹ Anda kede, wam vaw fa ray akwar. Sørfadamara, mevey maakar yah da wuzlah akwar, taa vad', taa pas, ya ta køtkwar la pal pal tabiya akwar, haa ya tøway maja akwar.

³² «Wure kede, ya fa vøldakwar a har Gazlavay, ya køtkwar ñga sørfedey mey da ray maaya ñga Gazlavay. Anja na, a gwa a vølkwar gøðanj ñga tøbey mey ñga Yesu ma føna ma føna, a gwa a vølkwar cek hay maaya masa anja ma badatara a ndøhay anja hay tabiya.

³³ Dey ta kaya fa dala akwar, ta zleley akwar daa ba. Dey ta kaya kwa fa zana ñga ndaw pal daa ba.

³⁴ Akwar ta ray akwar ka sermara ya ta key sløra la ta har adaw, amba ya høtey dala ñga hødkey cek mezømey ñgada yah ta ñgada ndøhay ma løgdamaya.

³⁵ Anda kede, yah ma wuzdakwara la, si ka kam sløra amba ka jønmata ndøhay masa-viya hay. Sørfadamara mey ñga Bay Mahura Yesu maa guzley ta mey anja, ma løvey heyey: "Ndaw ma vøley cek, aa ta meesømey a føna ndaw ma tøba cek aha."»

³⁶ Masa Pawl ma ndøvda meeguzley la na, ndøhay tabiya a ragadam. Pawl ta', a dørey dangay a Gazlavay ta ndøhay a daa slam a.

³⁷ Fa døba ha, ndøhay tabiya a tøwam, cacam! a cacømamara fa dadak, a camar har ñga daw ta zazay.

³⁸ A tøwam ga na, maja anja ma løvtar: «Akwar fa da høtmaya daa saba.» Ta', a løgdamara kasl aa slam metøpey kwambiwal.

21

Pawl a daw aa berney ñga Jeruzelem

¹ Masa ala ma mbøkdamatørwa *bay-ray hay da Efez heyey cay na, ta', ya diyam ta kwambiwal cer aa hwayak da wuzlah bølay mezøley Kwas. Pepørek e, ya diyam ya wusam aa hwayak da wuzlah bølay mekele mezøley Rawdes. Da fetede, ta', ya diyam ta kwambiwal aa berney ñga Patara.

² Da Patara ha, ya høtam kwambiwal mekele ma daw aa hwayak ñga Fenisi, ta', ya ndøkwam a hwad a, ya diyam.

³ Masa ala da wuzlah bølay na, ya høtmar hwayak ñga Sipøre ta har-gula, ama ya diyam na, ñgadaa hwayak ñga Siri. Ta', kwambiwal a lecey da Tir daa hwayak ñga Siri heyey, amba a padamata salay ta cek hay da hwad a.

⁴ Daa ñgene ya pam salay, ya diyam, ya høtfam ndøhay ma tøba mey ñga Yesu fetede. Ta', ya njam bama ta ata luma pal. *Mesøfney ñga Gazlavay a wuztar cek ma da kar a Pawl da *Jeruzelem. Da ray ñgene, ndøhay a, a løvmar a Pawl na, a da daw a Jeruzelem e ba.

⁵ Ama masa ala ma kam luma pal la ta ata na, ta', ya sløksam, ya diyam a pøkey. Ata tabiya ta ñgwas ata hay, ta bøz ata hay, a løgdamandørwa daa berney a haa a palah. Ya wusam a mey-bølay na, ta', ya ragadam, ya døram dangay a Gazlavay.

⁶ Masa ala ma døram dangay cay na, ta', ya cam har pal pal da wuzlah ala tabiya, ya ndøkwam aa kwambiwal. Ata may, ta', a vøham a way ata hay.

⁷ Ya diyam ta kwambiwal da Tir aa berney ñga Pøtawlemayis. Fetede, ya pam salay. Ya camatar har a mølma ala hay daa mey ñga Yesu, ya njam dør pal bama.

⁸ Pepørek e, ta', ya diyam, ya wusam aa berney ñga Sezere. Fetede, ndaw ma wuzey mey da ray Yesu daha mezøley *Følep. Anja na, ara ndaw pal da wuzlah *ndøhay maasala * masa ata ma walama da Jeruzelem heyey. Ya diyam, ya njam da way anja.

⁹ Dam anja hay møfad, ta diyam a way zel daa ba aran, fa wuzam mey masa Gazlavay ma wuzdatara.

¹⁰ Masa ya ta njam cay dør ga fetede na, *ndaw ma tøla mey daha mezøley Agabus a sawa da *Jude aa berney a.

¹¹ Ta', a wuswa fa ala, len! a la senter ñga Pawl, a jøwta salay anja hay ta har anja hay, a løvey: «Ehe, Mesøfney ñga Gazlavay a løvey: »*Jøwif hay daa hwayak ñga Jeruzelem a da jøwmara ndaw ñga senter kede anda yah ma jøwa har adaw ta salay adaw kede, a da vøldamara a har ndøhay Jøwif hay ba hay.»

¹² Masa ala ma cəndamara mey a kede la na, ala ta ndəhay ñga Yesu daa Sezere he, ya kamar ambahw a Pawl, a da daw a Jeruzelem e ba.

¹³ Ama Pawl a mbəddandara, a ləvey: «Ka təwam na, maja me? Ka wudam ka pamaya mandərzay aa dey daw? Yah na, kwa a jəwmaya, kwa a kədmaya vagay da Jeruzelem e maja Bay Mahura Yesu na, cay.»

¹⁴ Anda kede, ala ta gwamara ñga mbəddamara mewulkey aŋga daa ba. Da ray ñgene, mbak! ya mbəkdamara ñga daw, ya ləvmar: «Bay Mahura Yesu ñga key anda aa ma wudey.»

¹⁵ Ya njam fetede ñdar nekədsey saya, ta', ya diyam vaw, ya diyam a Jeruzelem.

¹⁶ Ndəhay ma təba mey ñga Yesu siya da Sezere, ta', a ləgdamandar a way ndaw daha mezəley Mənasaŋw. Ara ndaw daa hwayak ñga Sipəre ma təba mey ñga Yesu dəga zleezle. Ya nam da way aŋga fetede.

Pawl a daw a nəkərwa Jak

¹⁷ Masa ala ma wusam la a *Jeruzelem na, məlmaŋ hay daa *mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu a təbmandar ta meesəmey.

¹⁸ Peperek e, ala ta ata Pawl, ta', ya diyam a way *Jak. *Bay-ray hay tabiya ñga mecəmey-ray ñga ndəhay ñga Yesu makustakaya fetede.

¹⁹ Pawl, ta', a catar har, a wuzdatara cek hay tabiya maaya maaya, cek hay masa Gazlavay ma kata da wuzlah ndəhay massa *Jəwif hay ba hay ta fa sløra aŋga.

²⁰ Ndəhay a ma cəndamara mey a ñgene na, ta', a həlmamara Gazlavay. A ləvmar a Pawl: «Məlma ala, ka səra da wuzlah ndəhay Jəwif hay na, ndəhay ma təba mey ñga Yesu, a key gabal weewe. Ata tabiya a wudam mey ñga *kwakwas ñga Mawiz kalah cəŋga.

²¹ Ndəhay a, a cəndamara ka fa wuztar mey a Jəwif hay tabiya masa daa hwayak mekele hay, ka ləvtar ñga mbəkdamara kwakwas ñga Mawiz. Asaya, ka fa ləvtar a da slamatara mandawal ñga bəz ata hay ba, a da səpam kwakwas ñga Jəwif hay saba.

²² Fara fara, kah ma sawa fedə kaa na, a cəndamara la. Ya da kakwa na, kwara?

²³ Maaya na, ka ka cek masa ala ma da ləvmaka kede. Nəka, ndəhay məfad fede daa ta mbadsamar la a Gazlavay.

²⁴ Pas masa ata ma da kam kwakwas a Gazlavay ñga ndəvey *membedey ata ha na, gweegwe a wuswa. A da kam kwakwas a Gazlavay amba a təram ndəhay mazləbtakaya saba, fa dəba ha a həjmata ray ata hay [†]. Maaya na, ka diyam bama, ka hədkatar cek hay ñga key kwakwas a ta dala akah. Anda kede, ndəhay tabiya a da sərmara mey hay masa ata ma cəndamara da ray akah na, ara membərzley. Asaya, a sərmara kah, ta ray akah, ka fa nar ray a kwakwas ñga Mawiz a may.

²⁵ Ngada ndəhay masa Jəwif hay ba hay ma təba mey ñga Yesu na, ala ta diyimara mey a cay, ya ta wuzlalamatar leeter la da ray a, ya ləvmatar, a da zəmam aslaw ñga kuley ba, a da zəmam mambaz ba, a da zəmam aslaw metərdəy ta tərdəy ba, a da lam vaw saw ba.»

²⁶ Masa ata ma ləvmar anda kede la na, Pawl, ta', a daw ta ndəhay məfad heyey. Peperek e, a kam kwakwas a Gazlavay amba a təram ndəhay mazləbtakaya saba. Ata Pawl ta ndəhay məfad heyey ta', a mbəzam aa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay. A diyam fa ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay fetede, a ləvmatar: «Mendərey ñdar maasala amba ya təram ndəhay masa mazləbtakaya saba. Masa ala ta təram ndəhay masa mazləbtakaya ba cay na, ya vəhmawa la ñga vəley cek a Gazlavay.»

A kərzamara Pawl daa Way-mekey-kwakwas ḥja Gazlavay

²⁷ Mamba dər maasala heyey a ndəvey, *Jəwif hay mekele ma samawa daa hwayak ḥja Azi a hətmar Pawl daa *Way-mekey-kwakwas ḥja Gazlavay. A həldamata ndəhay tabiya fetede ḥja kərzamara Pawl, ta', a kərzamara.

²⁸ A wudam, a ləvam: «Ndəhay *Israyel hay, jənmandar! Ehe, ndaw masa maa sərkadata ndəhay kwa daa wura daa wura ta mey maaya ba da ray ndəhay Israyel hay lenj da ray *kwakwas ḥja Mawiz, asaya, da ray Way-mekey-kwakwas ḥja Gazlavay heyey na, a kede. Wure kedə kwa ndəhay masa Jəwif hay ba hay na, ta ḥjəltərwa sem aa Way-mekey-kwakwas ḥja Gazlavay amba a zləbmara way a!»

²⁹ A ləvam anda kede maja ata ma hətmatar ata Pawl ta Tərawfim, ndaw Efez, daa berney ḥja *Jeruzelem. A wulkam Pawl ta mbəzda la aa Way-mekey-kwakwas ḥja Gazlavay.

³⁰ Mey a kede a cəney fa ndəhay tabiya da Jeruzelem na, a hwamawa da slala hay mekele mekele, a kusam aa way a. A kərzamara Pawl, a badamərwa aa ambaw. Ta', a gərcamata mey-slam hay ḥja Way-mekey-kwakwas a fiyaw fiyaw.

³¹ Masa ata fa da kədmara vagay na, *bay-ray ḥja sewje hay ḥja *Rawm a cənda ndəhay da Jeruzelem tabiya fa yam mey.

³² Wure wure ḥjene, a həlwa sewje hay ta sewje mahura hay da ray sewje hay a, a hwamawa fa ndəhay makustakaya heyey. Masa ndəhay makustakaya ha ma hətmatar la na, ta', a mbəkdamara Pawl, a kədmara saba.

³³ *Bay-ray ḥja sewje hay heyey, ta', a daw fa Pawl, a kərza, a ləvtar a sewje hay ḥja jəwmara ta calalaw cew. Ta', aa cəfdəta ndəhay makustakaya, a ləvey: «Ara na, wa? A key na, me?»

³⁴ Ndəhay tabiya a ləvam mey wal wal. Bay a ta cənda mey a maaya maaya daa ba, maja ndəhay fa yam mey kalah. Da ray ḥjene, a ləvtar a sewje aŋga hay ḥja handamara Pawl aa way ḥja sewje hay.

³⁵ Masa ata ma wusam la fa slam metəpey ḥja mbəzey ḥjada way a na, sewje hay a lamara ta ley, maja ndəhay fa kam həma a ray a.

³⁶ Ndəhay ga fa diyam asiya, fa wudam, a ləvam: «Kədmara vagay! Kədmara vagay!»

Pawl a kada mabara ḥja mey aŋga

³⁷ Masa ata fa da mbəzdamara Pawl aa way ḥja sewje hay heyey na, Pawl a ləvar a *bay-ray ḥja sewje hay a: «Ka vəlyə cəved ḥjaa guzlka la daw?» *Bay-ray ḥja sewje hay heyey aa cəfda, a ləvar: «Ka səra meeguzley mey Gərek daw?

³⁸ Kah na, ndaw *Ejip ma həldata ndəhay ḥja kədəy vaw daa dar hay a kede ba daw? Ara kah ma handatərwa ndəhay gabal məfad a wuzlah-ley ḥja nəsa mewey ḥja *Rawm heyey, ba diya?»

³⁹ Pawl a mbəfdara, a ləvar: «Yah, ndaw *Jəwif. Ya yawa da Tars daa hwayak ḥja Silisi, berney masa ndəhay ma zəldamara sləmay. Ambahw, vəlyə cəved, amba yaa guzltar a ndəhay kede.»

⁴⁰ Bay-ray ḥja sewje hay heyey, ta', a vəlar cəved. Pawl deň! a lecey aa slam metəpey ḥjada way heyey, ta', a bangada har amba ndəhay a sərmara fa wudey ḥjaa guzley. Ndəhay a cəpa, a njam teete, ta', aa guzltar ta mey *Hebəre.

22

¹ Pawl a ləvtar: «Waa papay hay, ta məlma adfaw hay Jəwif hay, jəkam sləmay fa mey adfaw masa yah ma da ləvkwar wure kede da ray cek ma key ta yah.»

² Masa ata ma cøndamara aŋga faa guzley ta mey ata Hebøre na, a njam teete ma føna, ma føna, a jøkam slømay. Ta', Pawl a løvtar døba:

³ «Yah na, ndaw Jøwif, ya yawa da Tars daa hwayak ñga Silisi. Ama ya gøley da *Jeruzelem fedø, ya ta jøngøy la fa Gamaliyel, ndaw maa sørkadaya ta cøved e da ray kwakwas ñga papaŋ ñga papa aløkwa hay. Yah ndaw ma key sløra ñgada Gazlavay ta mevel adfaw cøpa anda akwar tasana kede may.

⁴ Ya ta sørdata banay la ga ta ndøhay ma søpa cøved ñga Yesu haa ndøhay a, a møcam. Ya ta kørzey zel hay leŋ ñgusay la, ya ndøkwdata aa førsøne.

⁵ *Ndaw mahura da ray ndøhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay ta mahura hay ñga Jøwif hay tabiya a sørmarø mey masa yah ma kada na, ara mey fara fara. Ta vølmaya leeter hay masa ata ma wuzlalamatara a mølmaŋ hay Jøwif hay daa berney ñga Damas la a har. Leeter hay a, a vølmaya cøved ñga daw a Damas a ñga kørzawa ndøhay ma søpam cøved ñga Yesu, amba ya jøwtørwa, ya handatørwa a Jeruzelem, amba mahura hay a kamatar sariya ñga sørdatama banay.»

Pawl a kada mey da ray pas masa aŋga ma tøba Yesu

(SNM 9.1-19; 26.12-18)

⁶ «Mamba wuzlah-pas, ya fa daw daa cøved. Gweegwe ya wusey aa berney ñga Damas na, wure wure ñgene, slam a wadawa pøray! da gazlavay da vad a ray adfaw.

⁷ Ya tødsey a hwayak, ya cønda døy ma løvya: “*Sawl, Sawl, ka sørdaya banay anda kede na, majø me?”

⁸ Ya mbøddara, ya løvey: “Bay Mahura, kah na wa?” A mbøddiwa, a løvya: “Ara yah, Yesu, ndaw *Nezeret, masa kah ma sørda banay.”

⁹ Ndøhay masa dasi adfaw na, ta høtmør slam-mewedey a la, ama ta cøndamara døy masa maa guzlyø na, daa ba.

¹⁰ Ta', ya cacøfdø, ya løvar: “Bay Mahura, kaa ya da key na, kwara?” A mbøddiwa, a løvya: “Sløkøy, daw aa berney ñga Damas. Fetedø, a da wuzdamakawa cek hay tabiya masa Gazlavay ma walaka ñga kata.”

¹¹ Slam-mewedey kaa heyey ta wulfayawa dey sem, ndøhay dasi adfaw heyey, ta', a døfødamaya fa har, a handamaya aa berney ñga Damas a.

¹² «Daa berney a ñgene, ndaw mezøley *Ananiyas døha, aa fa søpa cøved ñga Gazlavay ta mevel pal, fa søpa *kwakwas ñga Mawiz ta cøved e, *Jøwif hay daa berney ñga Damas a tabiya faa hømdamara.

¹³ A sawa a høtfaya, a lecey a cakay adfaw, a løvya: “Sawl, mølma adfaw, dey akah ñga wurey aa slam a.” Wure wure ñgene, dey adfaw ta', a wurey aa slam a, ya høtar Ananiyas a maaya maaya.

¹⁴ Ananiyas ta', a løvya: “Gazlavay masa papaŋ ñga papa aløkwa hay ma ragadamar ta walaka la, amba ka søra sløra masa aŋga ma wudøy ka kara, amba ka høtar ndaw pal ma key cek ta cøved e ta dey akah, asaya, amba ka cønda døy aŋga.

¹⁵ Majø ñgene, ka da key sede da ray ndaw aha, ka da wuztar mey a ndøhay tabiya da ray cek masa kah ma høtar ta da ray cek masa kah ma cønda.

¹⁶ Kaa wure kede ka søkwey na, me? Sløkøy, høtey *baptøm, cacøfdø Bay Mahura ñga jønka, amba Gazlavay a mbøkdakawa mebørey akah.”»

Mey da ray Gazlavay ma slørøda Pawl fa ndøhay Jøwif hay ba hay

¹⁷ Pawl a løvey saya: «Fa døba ha ya vøhwa a *Jeruzelem. Pas pal døha, ya fa dørey døngøy daa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay na, Gazlavay a wuzya cek,

¹⁸ ya hətar Bay Mahura. Ta', a ləvya: "Wusey vaw, bey fiyaw da Jeruzelem kede, maja ndəhay daa berney a kede fa da təbmara mey masa kah ma da kada da ray adaw na, daa ba."

¹⁹ Ya mbəddara, ya ləvar: "Bay Mahura, ata na, a sərmara fara fara, ya ta daw la aa *way-mewuzey-mey ñga Gazlavay mekele mekele, ya kərzawa ndəhay ma təba mey akah hay, ya kədta, ya kəzlata aa fərsene.

²⁰ Etiyen, ndaw ma key sede da ray akah na, ta pas masa ata ma kədmara vagay na, yah ta ray adaw, yah daha fetede. Masa ata ma kədmara vagay la na, ta mbafaya la. Yah ma jədtara jəbe hay ñga ndəhay ma kədmara ha."

²¹ Ama Bay Mahura a ləvya cənja: "Daw, ya slərdaka dərenj fa ndəhay masa *Jəwif hay ba hay."»

Pawl fa mey ñga bay-ray ñga sewje hay ñga Rawm

²² Ndəhay makustakaya heyey fa jəkam sləmay fa Pawl haa kasl fa mey aŋga madagway-dakw, ma ləvey: «Daw, ya slərdaka dərenj fa ndəhay masa *Jəwif hay ba hay.» Masa ata ma cəndamara mey a la na, ta', a wudam, a ləvam: «Lamara ndaw kede, kədmara vagay! Ka da mbəkdamara ñga njey ta dey ba!»

²³ A wudam ta gədaŋ, aa zakadamata zana ata hay a vad, a həlam hwiyak a vad.

²⁴ *Bay-ray ñga sewje hay heyey a ləvtar a ndəhay aŋga hay ñga handamara aa way ñga sewje hay heyey. A ləvtar ñga slədmara ta laway amba a wuzdərwa ndəhay makustakaya a wudam a ray a na, maja me.

²⁵ Ama masa ata ma jəwmara cay ñga slədsey na, Pawl a ləvar a mahura ñga sewje hay masa da cakay a: «Akwar ta cəved ñga slədsey ndaw Rawma masa sariya manjar ñga key aran daw?»

²⁶ Masa mahura ñga sewje hay ma cənda mey a kede la na, ta', a daw fa *bay-ray ata heyey, aa cəfda, a ləvar: «Ka wudey ñga kar a ndaw kede na, me? Ndaw aha ara ndaw Rawma.»

²⁷ Bay-ray ñga sewje hay heyey, ta', a daw fa Pawl, aa cəfda, a ləvar: «Kadiwa, kah na, ndaw Rawma daw?» Pawl a mbəddara, a ləvar: «Ahaw.»

²⁸ Bay-ray ñga sewje hay heyey a ləvar: «Yah ma da tərey ñga ndaw Rawma kede na, ya ta vəley dala la ga.» Pawl a mbəddara, a ləvar: «Ama yah na, ndaw Rawma dəga ñga mayawa adaw maja papay ndaw Rawma.»

²⁹ Ndəhay ma da slədmara ñgaa guzley heyey, a cəndamara aŋga ma ləvey anda kede na, a ñgəcham la da cakay a. Masa bay-ray ñga sewje hay kaa heyey ma cənda Pawl aŋga ndaw Rawma na, a zlurey maja aŋga ma jəwa ta calalaw *.

Pawl fa mey ñga ndəhay mahura hay ma sla yawa ñga Jəwif hay

³⁰ *Bay-ray ñga sewje hay heyey, a wudey a səra fara fara *Jəwif hay a wudmara Pawl na, maja me. Da ray ñgene, peperek e, ta', a pəska Pawl, a ləvtar a *bay-ray hay ñga ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay lej a ndəhay mahura hay ma sla yawa ñga Jəwif hay tabiya ñga kusam. Ta', a handərwa Pawl, a lacada fa mey ata.

23

¹ Pawl ta', a nəkfata ndəhay mahura hay ma sla yawa makustakaya kaa heyey, a ləvtar: «Məlma adaw hay, yah na, ya səra daa mevel adaw sləra masa yah ma ka ñgada Gazlavay haa kasl tasana na, aŋga maaya.»

² *Ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay fetedfe daha mezəley *Ananiyas. A ləvtar a ndəhay malacatakaya da cakay Pawl a ñga sləŋmar maarawa.

³ Ta', Pawl a ləvar: «Gazlavay a kədka la, kah ndaw masa ta neneh cew! Kah manjakaya ñga kaya sariya anda mey ñga *kwakwas ñga Mawiz ma ləvey, ama ka fa səpa kwakwas a daa ba maja ka fa ləvtar a ndəhay ñga kədmaya anda kede.»

⁴ Ndəhay da cakay a, a ləvmar: «Haya! Ka cəda *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay na, kwara?»

⁵ Pawl a mbəd̄datara, a ləvtar: «Məlma adaw hay, yah na, ya səra ara ndaw mahura ba. Mawuzlalakaya daa dərewel ñga Gazlavay, a ləvey: "Ka daa guzley mey maaya ba da ray bay ñga ndəhay akah hay ba."»

⁶ Pawl a səra da wuzlah ndəhay mahura hay ma sla yawa makustakaya ha na, *Saduse hay daha, *Fariza hay daha. Maja ñgene, aa guzley ta gədañ fa mey ata, a ləvey: «Məlma adaw hay, yah ndaw Fariza, bəzey ñga ndaw Fariza. A kamaya sariya kede na, maja ya fa səkwa masləkd̄sawa ñga ndəhay daa meməcey.»

⁷ Anja ma ləvey la anda kede na, Fariza hay ta Saduse hay a, a zlamar mekey yawa, ndəhay makustakaya heyey a wunkam cew.

⁸ Ndəhay Saduse hay a wulkam ndəhay maməctakaya a sləkd̄damawa daa meməcey daa ba. Asaya, a ləvam maslañ hay ñga Bay Gazlavay da vad daa ba, kwa mesəfnay hay wura wura daa ba may. Ama Fariza hay a ləvam cek hay a ñgene tabiya na, daha.

⁹ Ndəhay fa kam baazlam ta gədañ ta gədañ, ndəhay maa sərkada kwakwas ñga Mawiz masa Fariza hay, ta', a sləkdfam, a kam mey ta gədañ, a ləvam: «Ala ta hətam mebərey fa ndaw kede kwa nekəd̄sey daa ba. Da maslañ ñga Gazlavay da vad ma sawa maa guzlar kwa, da daa ba, mesəfnay kwa.»

¹⁰ Yawa ha fa key ta gədañ ta gədañ. Bay-ray ñga sewje hay heyey a zlurey, a wulkey Jəwif hay a, a da pəwmara Pawl. Da ray ñgene, a ləvtar a sewje anja hay ñga diyam, ñga ñgəlmərwa Pawl la da wuzlah ndəhay a. Ta', a handamara aa way ñga sewje hay.

¹¹ Dasi tavad a ñgene, Bay Mahura Yesu a wuzar vaw a Pawl, a ləvar: «Ka da zlurey ba! Anda kah ma key sede da ray adaw da *Jeruzelem kede na, si ka daw ka key sede da ray adaw daa berney ñga *Rawm may.»

Jəwif hay a cəmdamara dəy ata ñga kəd̄sey Pawl vagay

¹² Pepərek e, *Jəwif hay a kusam, a cəmdamara dəy ata pal. A mbad̄sam, a ləvam a zəmam dəf ba, a sam yam ba, si ata ma kədmara Pawl vagay la dəgagay.

¹³ Ndəhay a, ata a fəna ndəhay kwakwar məfad.

¹⁴ Ta', a diyam fa *bay-ray hay ñga ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay, ta fa mahura hay ñga Jəwif hay, a ləvmatar: «Ala ta mbad̄sam sem, tasana, ya zəmam dəf ba, ya sam yam ba, si ala ma kədmara Pawl vagay la.

¹⁵ Wure kede, akwar ta ndəhay mahura hay ma sla yawa ñga Jəwif hay mekele, si ka sləram fa bay-ray ñga sewje hay ñga *Rawm ñga handərwa Pawl fa akwar. Ka ləvmar ka wud̄sam amba ka cacəfd̄samara saya, ka nəkmara mey anja maaya maaya. Ama, ala na, ya da lacam aa cəved, amba ya kədmara vagay daa masa anja ta wuswa fa akwar daa ba aran.»

¹⁶ Masa ata maa guzlam ñgene na, bəzey ñga dam-mamañ ñga Pawl a ta cənda mey a sem. Ta', a daw a mbəzey aa way ñga sewje hay heyey, a kadara mey a, a Pawl.

¹⁷ Pawl, ta', a zəlwa ndaw pal da wuzlah mahura hay da ray sewje hay a, a ləvar: «Handa gula kede fa bay-ray akwar, a da kadar mey daha.»

¹⁸ Ndaw kaa ta', a handa gula kede fa bay-ray ata heyey, a wusam, a ləvar: «Pawl, ndaw daa fərsəne heyey a zəlya, a ləvya ya handərwa gula kede fa akah, mey anja daha ɳga kadakawa.»

¹⁹ *Bay-ray ɳga sewje hay kaa, a ɳgəla gula ha ta cakay. Ta', aa cəfda, a ləvar: «Ka ləvey na, kwara?»

²⁰ Gula kaa a mbəddara, a ləvar: «Jəwif hay ta cəmdamara dəy ata cay pal, amba aa cəfdamaka mandaw ka handa Pawl fa ndəhay mahura hay ma sla yawa ɳga Jəwif hay. A ləvam a wudam amba aa cəfdamara maaya saya.»

²¹ Ama ka da təba mey ata ba, maja ndəhay a fəna kwakwar məfad fa jədmara daa cəved. Ata tabiya ta mbadam sem, a ləvam a zəmam daf ba, a sam yam ba, si ata ma kədmara Pawl la vagay d'agay. Ata ta mbadam sem, a kamara la. A səkwam kaa na, mey masa kah ma da mbəddatara.»

²² Da ray ɳgene, bay-ray ɳga sewje hay heyey a ləvar a gula ha: «Mey masa kah ma kadiwa kede na, ka da wuzda kwa a ndaw ba.» Fa dəba ha, ta', a ləvar ɳga daw.

Bay-ray ɳga sewje hay a slərda Pawl fa Guverner Fəlekes

²³ Fa dəba ha, *bay-ray ɳga sewje hay heyey, ta', a zəlwa mahura ɳga sewje hay cew, a ləvtar: «Kusam sewje hay temere cew, ta sewje hay masa ma diyam ta pəles hay kwakwar maasala, lej sewje hay masa ta zəwet hay temere cew. Akwar cəpa diyam vaw, ɳga daw aa berney ɳga Sezere ta bərey zlam-letek ɳga tavad.»

²⁴ Asaya, səpam pəles hay ɳgada Pawl, amba a təpey, ka handamara ta zazay fa Guverner Fəlekes.»

²⁵ Ta', a wuzleley leeter, a ləvey:

²⁶ «Ara yah Kəlawt Liziyas ma wuzlalakawa leeter kede, ɳgada akah, bay adəw mahura, Guverner Fəlekes. Ya caka har.»

²⁷ Ya wudey yaa guzlka da ray ndaw kede. *Jəwif hay ma kərzamara, a wudam ɳga kədmara vagay. Masa yah ma cənda la anja ndaw Rawma na, ta', ya daw ta sewje hay, ya ləhdərwa dasi har ata.

²⁸ Ya wudey ɳga səra a wudmara na, maja me. Anda kede, ta', ya handa fa ndəhay ata hay mahura ma sla yawa ɳga Jəwif hay.

²⁹ Ya nəka a wudmara na, da ray mey ɳga kwakwas ata gway. Aa ta key mebərey təde kwa ɳga kəfa vagay, kwa ɳga ndəkwda aa fərsəne na, daa ba.

³⁰ Ama ya cənda na, Jəwif hay ta cəmdamara dəy ata cay ɳga kədmara vagay. Ya slərdakawa fiyaw fiyaw kede na, maja. Ya ləvtar a ndəhay ma wudmara na, ɳga diyam ɳga wudmara fa akah.

Kede ara mey adaw ɳgada akah.»

³¹ Ta', sewje hay, a ɳgəlmərwa Pawl anda bay-ray ata ma ləvtar. A handamara dasi tavad a ɳgene aa berney ɳga Antipatəris.

³² Pepərek e, sewje hay ma diyam ta salay, ta', a vəhmawa a way, a mbəkdamata sewje hay ta pəles hay ɳga handamara Pawl a.

³³ A wusam a Sezere heyey. Ta', a vəldamara leeter e a Guverner Fəlekes, Pawl may, a mbəkdamərwa asi har anja.

³⁴ Guverner kaa a jaŋga leeter e, ta', aa cəfda Pawl, a ləvar: «Kah na, daa hwayak wura?» Pawl a mbəddara, a ləvar: «Yah, ndaw Silisi.»

³⁵ Daa ɳgene, Fəlekes a ləvar: «Da ndəhay ma wudmaka ta samawa la na, yaa cəfdaka la da ray mey a.» Ta', a ləvtar a sewje hay ɳga jədmara daa way meney mahura ɳga guverner masa Bay *Herawt ma ləma.

24

Jewif hay a wudmara Pawl saya da Sezere

¹ Fa dəba ha ðar zlam, *Ananiyas, *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay, a wusey a Sezere. Mahura hay ñga *Jewif hay mekele mekele, lej ndaw mezəley Tertulus ma səra mewey ñga Rawma hay a diyam bama ta ata Ananiyas a. A wusam fa mey ñga Guverner Fəlekes a, amba a wudmara Pawl.

² Ta', a zəlmərwa Pawl. Masa Pawl ma wuswa a cakay ata la na, Tertulus a zlar ñgaa guzlar da ray a, a guverner, a ləvey:

«Waa bay ala mahura Fəlekes, ala manjatakaya ta zazay fara fara maja kah. Ka ta diya hwayak aləkwa la amba cek tabiya da hwad' a, a daw maaya maaya, maja kah ndaw ta lenjesl maaya.

³ Ndəhay tabiya daa hwayak aləkwa fa təbmara cek masa kah ma ka tabiya, ala fa kamaka suse.

⁴ Ama ya wudey ya gərdaka ta mey hay ga ba. Da ray ñgene, ya kaka ambahw ñga jəkey sləmay fa mey ala nekədsey, maja kah ndaw maaya ma səra dey-ceceh fa ndaw.

⁵ Ya nəkmara ndaw kede na, ndaw makəwkaya kalah, ara anja ma handərwa meyey-mey a wuzlah ndəhay Jewif hay da bəla tabiya. Anja ndaw mahura ñga ndəhay ma səpam cəved membərzley masa ma zəlmata *Nezeret hay.

⁶ Asaya, anja na, a wudey ñga zləba *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay. Ara maja ñgene, ala ma kərzamərwa. [Ya wudsam amba ya kamar sariya anda *mewey ñga Jewif hay ma ləvey,

⁷ ama Liziyas, *bay-ray ñga sewje hay ta', a sawa, a təba da har ala ta gədan.]

⁸ Ta', Liziyas a, a ləvtar a ndəhay ma wudmara ha, ñga samawa fa mey akah kede.] Da ka cacəfda Pawl a na, ka səra la, ya wudmara na, da ray mey fara fara.»

⁹ Jewif hay fetede a ləvam: «Fara fara, mey masa Tertulus maa guzley kaa na, ara anja.»

Pawl a kada mabara ñga mey anja fa mey ñga Fəlekes

¹⁰ Guverner Fəlekes kaa heyey a lar har, a ləvar a Pawl ñgaa guzley. Pawl, ta', a ləvey: «Ya səra, mevey ga ara kah ma ka sariya daa hwayak kede. Anda kede, mevel adaw faa səmey ga, amba ya kada mabara ñga mey adaw fa mey akah.

¹¹ Masa yah ma daw a *Jeruzelem ñga ragadawa a Gazlavay na, a fəna ðar kuraw a ray a cew ba. Da kaa cəfda mey a na, ka hətfar la kəne.

¹² Kwa ndaw ta hətfaya masa ala fa kam yawa ta ndaw daa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay na, daa ba. Asaya, ndaw ta hətfaya masa ya fa həldata ndəhay ñga yey mey daa way hay mewuzey mey ñga Gazlavay, kwa daa berney na, daa ba.

¹³ Ata ma wudmaya kaa na, ndaw da wuzlah ata ma gwa ma wuzdakawa mey a, ara mey fara fara daha daw?

¹⁴ Ama ya wuzdakawa, yah na, ya fa ragadar a Gazlavay masa papanj ñga papa ala hay ma ragadamar. Ya ragadar na, ta mesəpey cəved ñga Yesu. Ata na, a ləvam cəved e ara cəved ma mbərzley ndəhay. Ama ya fa təba *kwakwas ñga Mawiz tabiya, ta mey mawuzlalakaya daa dərewel hay ñga ndəhay ma təla mey ñga Gazlavay tabiya may.

¹⁵ Yah, ya pa lenjesl adfaw si a ray Gazlavay, ya təba mey ma ləvey a da sləkdədatərwa ndəhay maaya ta ndəhay maaya ba hay daa meməc ey. Kwa ndəhay a ma wudmaya kede na, fa pam lenjesl a ray mey a may.

¹⁶ Da ray ñgene, ya fa key sləra ta mevel pal amba mandaw mandaw mevel adfaw a njey maaya fa Gazlavay lej fa mey ñga ndəhay.

¹⁷ «Masa yah ma mbækda berney ñga Jeruzelem mevey ga la na, ta', ya vəhwa aa berney a, ya handatar dala ñga jəney ndəhay masa-viya hay da wuzlah səkway adaw hay *Jəwif hay ta ñga key kwakwas a Gazlavay.

¹⁸ A hətfamaya daa Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay. Daa ñgene, ya fa ndəvda mekey kwakwas ñga Gazlavay amba ya tərey ndaw mazləbkaya saba. Ndəhay da cakay adaw ga daa ba, ya fa key baazlam daa ba.

¹⁹ Ama Jəwif hay daa hwayak ñga Azi ata fetede. Da ata ta mey da ray adaw daha na, anja ara ata ha ma da wudmaya fa mey akah jak.

²⁰ Da daa ba na, kaa cəfdata ndəhay fa mey akah kede ñga kadamakawa mebərey masa yah ma ka ta pas masa ata ma kərzamaya, ma handamaya fa mey ñga ndəhay mahura hay ma sla yawa ñga Jəwif hay taw.

²¹ Fara fara, fa mey ñga ndəhay ma sla yawa na, ya ta lecey la, ya ləvey: "Ya fa səkwa pas masa Gazlavay ma da sləkdfadatərwa ndəhay daa meməcay." A wudmaya fa mey akwar kaa na, maja mey a kede daw?"

²² Fəlekes na, a səra mey da ray cəved ñga Yesu maaya maaya. A gəmey ñga dəsla sariya ha wure ñgene ba, a ləvtar: «Ya da dəsla sariya akwar na, si ta pas masa Liziyas, *bay-ray ñga sewje hay heyey, ma sawa.» Ta', a ləvtar ñga diyam a way.

²³ A ləvar a mahura ñga sewje hay ma jədmara Pawl ñga jədmara maaya maaya daa fərsəne, ama a da sərdamara banay ba, ñga vəlmatar cəved a jam aŋga hay ma samawa ñga jənmara.

Pawl fa mey ñga Fəlekes

²⁴ Dar nekədsey fa dəba ha, Fəlekes, ta', a samawa ta ñgwas aŋga Dərusil, dam *Jəwif. Ta', a slərey, a zəlmərwa Pawl, amba a cənda mey da ray metəbey-mey ñga Yesu *Kəriste.

²⁵ Pawl, ta', aa guzltar da ray menjey ma mbafar a Gazlavay, ta da ray menjey ta mewey vaw fa cek hay saw, lej da ray sariya masa Gazlavay ma da ka ta pas mendəvey ñga bəla. Pawl fa wuzda mey a ñgene na, Fəlekes a zlurey, ta', a ləvey: «Wure kede, mey a mak dəgəy. Mbəkdaya. Pas masa yah ma hətey har la na, ya zəlka la saya.»

²⁶ Asaya a wulkey na, Pawl a vəlar dala la, da ray ñgene, a zəla Pawl dey weewe ñga key madfay.

²⁷ Fa dəba ha mevey cew, guverner mekele a njey aa slam a ñga Fəlekes, mezəley ñga ndaw aha na, Parsiyus Festus. Fəlekes na, a gəmey ñga pəskarawa Pawl daa fərsəne ba maja a wudey Jəwif hay aa səmam da ray a.

25

Pawl fa mey ñga Guverner Festus

¹ Festus a wuswa aa hwayak ñga *Jəwif hay ñga key guverner fetede. Fa dəba ha dar maakar, a sləkdfey daa berney ñga Sezere, a daw a *Jeruzelem.

² Da Jeruzelem e, *bay-ray hay ñga ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay, ta mahura hay ñga Jəwif hay a samawa fa vəfa, a wudmara Pawl saya. A kamar ambahw a Festus,

³ aa cəfdamara ñga vəltar cəved amba a handatara Pawl a Jeruzelem e. Aa cəfdamara na, maja ta cəmdamara day ata cay, amba a kədmara Pawl vagay daa cəved.

⁴ Ama Festus a mbədədata, a ləvtar: «Pawl aa daa fərsəne daa berney ñga Sezere. Yah kwa ya vəhey la fetede daa dər hay a kede.

⁵ Maaya na, ya diyam bama ta mahura akwar hay a Sezere he. Da ndaw a ta key cek maaya ba la na, a wudmara fetede.»

⁶ Festus a njawa ta ata da Jeruzelem e, a key ñdar daaŋgafad, da daa ba kuraw gway. Ta', a vəhwā aa berney ñga Sezere. Peperek e, a njey aa slam mekey sariya, a ləvey ñga handamərwa Pawl.

⁷ Masa ata ma wusdamərwa Pawl la na, Jəwif hay ma samawa da Jeruzelem a zlərmər ray. A wudmara, a mbərzlafamar a ray, ta mey hay maadakw a maadakw a hay ga. Ama ata ta ray ata, a gwamara ñga wuzdamara mey da ray mey hay a fara fara ba.

⁸ Pawl, ta', a kada mabara ñga mey anja, a ləvey: «Ya ta key mebərey da ray kwakwas ñga Jəwif hay daa ba, ya ta zləba *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay daa ba. Kwa *Sezere, bay mahura ñga *Rawm na, yah ta key mebərey fa vəða daa ba.»

⁹ Yaw, Festus a wudey aa səmdata Jəwif hay. Da ray ñgene, aa cəfda Pawl, a ləvar: «Ka təba ñga daw a Jeruzelem daw? Fetede a da kamaka sariya fa mey adaw da ray mey masa ata ma wudmaka maja kede.»

¹⁰ Pawl a mbəd̄dara, a ləvar: «Wure kede, yah malacakaya daa slam mekey sariya ñga bay mahura ñga Rawm. Da sariya a key ta cəved e na, anja maaya sariya adaw a, a key fedē. Ya ta key mebərey fa Jəwif hay daa ba. Kah ta ray kah, ka səra maaya maaya.»

¹¹ Da ya ta key mebərey la təde ñga kəd̄ey vagay na, ñgene, kəd̄maya, ya təba ñga məc̄ey. Ama ata ma wudmaya kede na, ara membərzley. Da ray ñgene, ndaw ma da gwa ñga vəldaya asi har ata daa ba. Anda kede, yah na, yaa cəfdey cəved ñga hendey sariya adaw fa Sezere, bay mahura ñga Rawm.»

¹² Festus a slam yawa ta ndəhay anja hay. Fa dəba ha, ta', a ləvar a Pawl: «Ka taa cəfdey cəved la ñga daw fa mey ñga Sezere, bay mahura ñga Rawm. Anda kede, ya vəlka cəved, ka daw fa anja.»

Pawl fa mey ñga Bay Agəripa

¹³ Dar nekəd̄sey fa dəba ha, Bay Agəripa ta dam-mamaha Berenis, a diyam aa berney ñga Sezere ñga cej har a Festus.

¹⁴ A njam dar ga daa berney a. Da ray ñgene, Festus ta', a kadara mey da ray Pawl heyey a Bay Agəripa ha, a ləvar: «Ndaw fedē dahan, aa daa fərsəne dəga fa Bay Fəlekes.»

¹⁵ Masa yah da *Jeruzelem na, *bay-ray hay ñga ndəhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay ta mahura hay ñga *Jəwif hay, a wudmara fa yah, aa cəfdamaya ñga dəsla sariya anja ha ñga kəda vagay.

¹⁶ Ama ya ləvtar, kwakwas ñga Rawma hay a ləvey na, ndəhay Rawma hay a vəldamara ndaw masa ndəhay ma wudmara ñga kəd̄ey vagay saw saw ba. Si ndaw masa ata ma wudmara a sawa fa mey ñga ndəhay ma wudmara ha, a cənda mey ata la dəgəy. Fa dəba ha, ndaw masa ata ma wudmara ha a kada mabara ñga mey anja.

¹⁷ Ta', ya samawa fedē ta Jəwif hay aha. Ya ta njey ga daa ba, peperek e gway na, ta', ya daw aa slam ñga sariya, ya ləvtar ñga handamərwa ndaw aha.

¹⁸ Ndəhay ma wudmara ha, ta', a samawa. Ya wulkey na, a wudmara da ray anja ma key cek malamba hay. Ama, anja kəne ba.

¹⁹ Si ata ma kam yawa da ray kwakwas ata, ta da ray ndaw dahan mezəley Yesu. Ndaw aha ta məc̄ey sem, ama Pawl a ləvtar ta sləkəd̄awa sem daa meməc̄ey, anja ta dey.

²⁰ Ya səra ñga dəsla mey a ba. Da ray ñgene, ta', yaa cəfda Pawl, ya ləvar: «Ka təba ma daw a Jeruzelem amba a dəslmakawa sariya akah fetede daw?»

²¹ Ama Pawl a ləvya, a wudey a njey daa fərsəne, a səkwa sariya anja fa Bay Mahura *Sezere gway. Anda kede, ya ləvtar ḥga jədmara dəgəy, wara ya slərda fa Sezere he.»

²² Bay Agəripa a ləvar a Festus: «Yah may, ya wudey ya cənda mey ḥga ndaw aha.» Festus a mbəddara, a ləvar: «Mandaw na, ka cənda mey anja ha la.»

²³ Taa pərek, Bay Agəripa ta Berenis a diyam ta ndəhay anja hay, fa həslmatar ray. A mbəzam aa slam mekey sariya ta bay-ray hay ḥga sewje hay, lej mahura hay daa berney a. Festus a ləvtar ḥga ḥgəlmərwa Pawl. Ta', a handamərwa Pawl a.

²⁴ Festus a ləvey: «Waa, Bay mahura Agəripa, ta ndəhay tabiya masa fede, akwar fa hətmar ndaw kede, masa Jəwif hay tabiya ma wudmara fa yah. A wudmara da Jeruzelem, ta', a samawa a wudmara fede may. Ata tabiya a ləvmaya ta gədanj, ya da mbəkda ba, si ya kədə vagay.

²⁵ Ama ḥga yah na, yah ta hetey mebərey fa vəda masa təde ḥga kədə vagay na, daa ba. Yaw, maja anja ta ray anja, taa cəfdəy cəved la amba bay mahura ḥga *Rawm a dəslra sariya ha na, ya wulkey maaya ya slərdara fetede.

²⁶ Ama ya səra mey masa yah ma da wuzlalar a bay mahura ḥga Rawm aha da ray sariya ha ba. Ara maja ḥgene, yah ma handərwa fa mey akwar, teesed na, fa mey akah dəgəy, Bay Agəripa. Cacəfdə, amba ya səra cek masa yah ma da wuzleley da ray a, a bay mahura ḥga Rawm.

²⁷ Daa mewulkey adaw, da ya slərda ndaw fa bay mahura ḥga Rawm ḥga dəslra sariya da ray a, ama ya ta wuzdara mey masa ata ma wudmara maja daa ba na, ḥgene, a cəney ba.»

26

Pawl a kadara mabara ḥga mey anja a Agəripa

¹ Bay Agəripa a ləvar a Pawl: «Ya vəlka cəved ḥga kada mabara ḥga mey akah.» Pawl, ta', a banğada har anja, a zlar ḥga kada mabara ḥga mey anja, a ləvey:

² «Waa Bay Agəripa, tasana yah faa səmey ga, ḥga kada mabara ḥga mey adaw fa mey akah, da ray mey masa *Jəwif hay ma wudmaya tabiya,

³ maja kah na, ka səra mey da ray kwakwas ḥga Jəwif hay maaya maaya. Asaya, ka səra mey hay masa Jəwif hay ma kam yawa da ray a. Da ray ḥgene, jəkfaya sləmay ta dək-vaw cey.

⁴ «Yaw, Jəwif hay tabiya a sərmara menjey adaw dəga daa zariya adaw haa wure kede. A sərmara, menjey adaw da wuzlah ndəhay adaw hay, ta da *Jeruzelem.

⁵ Jəwif hay a kede, a sərmaya dəga zleezle. Da a wudam na, a gwamara ma kam sede da ray adaw. A sərmara daa menjey adaw na, ya ta səpa *kwakwas ḥga Mawiz la ta gədanj adaw ndav maja yah ndaw Fariza. *Fariza hay na, ara ndəhay Jəwif hay ma səpam kwakwas ḥga Mawiz ta gədanj ata cəpa, ma fəna ndəhay mekele hay.

⁶ Wure kede, fa kamaya sariya na, maja yah ma pa lejgesl adaw a ray cek masa Gazlavay ma ləvtar a papaŋ ḥga papa ala hay zleezle a katara la heyey.

⁷ Cek masa Gazlavay ma ləvtar a da katara ha na, səkway ala hay kuraw a ray a cew tabiya fa pam lejgesl a ray a, a wudam ḥga hətmar. Da ray ḥgene, taa vad, taa pas, ata fa ragadamar a Bay Gazlavay. Waa Bay Agəripa, Jəwif hay a, a wudmaya na, maja.

⁸ Akwar Jəwif hay, Gazlavay a sləkdədatərwa ndəhay daa meməcəy la, kaa ka təbmara mey a ba na, maja me?

⁹ «Zleezle yah ta ray adaw, ya ta wulkey la, maaya na, si ya səpey wewer mekele mekele amba ya nəsa mezəley ḥga Yesu, ndaw *Nezeret.

¹⁰ Kede ara cek masa yah ma ka da Jeruzelem. *Bay-ray hay ñga ndøhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay ta vølmaya cøved la ñga kørzey ndøhay ga ma tøba mey ñga Yesu, ta', ya ndøkwdata aa førsøne. Masa ata fa kamatar sariya ñga kødmata vagay na, ya løvey maaya.

¹¹ Ya daw ya sørdata banay dey weewe daa way hay mewuzey mey ñga Gazlavay tabiya. Ya tøktar døy ñga røsmara Yesu. Mevel ta caya la a ray ata kwa ara mey ba. Da ray ñgene, ya ta daw la ya søptørwa kwa daa hwayak ñga ndøhay Jøwif hay ba hay, ya sørdatørwa banay.»

Pawl a kada pas masa aŋga ma tøba Yesu

(SNM 9.1-19; 22.6-16)

¹² «Ara maja ñgene, yah ma daw aa berney ñga Damas. Ara *bay-ray hay ñga ndøhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay ma slørdamaya. Ya daw na, ta leeter da har masa ata ma wuzlalamara ñga vølyø cøved ñga kørzawa ndøhay.

¹³ Yaw, Bay Agøripa, ta wuzlah-pas ya fa daw daa cøved, ya høtar slam ma wadawa a ray adaw. A wadawa da gazlavay da vad, ama a føna mewedey ñga pas. A wedey da ray adaw, ta ndøhay dasi adaw.

¹⁴ Ala tabiya ya tødam a hwayak. Yah na, ta', ya cøney døy ñga ndaw maa guzlya ta mey *Hebøre, a løvya: “*Sawl, Sawl, ka sørdaya banay anda kede na, maja me? Kah fa nøsa ray akah anda sla ma mbøzley zlanday ñga mecøkwer aŋga.”

¹⁵ Ta', yaa cøfda, ya løvar: “Bay Mahura, kah na wa?” Bay Mahura a mbødødiwa, a løvya: “Ara yah, Yesu ndaw masa kah ma sørda banay.

¹⁶ Ama sløksey, lecey ta lecey. Ya wuzka vaw kede na, maja ya ta walaka sem amba ka tørey ndaw ma ka sløra adaw. Ka da key sede da ray adaw, ka løvtar a ndøhay mey da ray kah ma høtya tasana kede. Asaya, ka da kadatara cek masa yah ma da wuzdakawa.

¹⁷ Ya slørdaka fa *Jøwif hay, lenj fa ndøhay daa søkway hay mekele. Kwa da a kamaka cek maaya ba na, ya løhdaka la dasi har ata.

¹⁸ Ya slørdaka fa ata na, amba ka wurtara lengesl ata, amba ka badatørwa daa løvanj ñgadaa slam-mewedey. Ya slørdaka fa ata, amba ka badatørwa dasi har ñga *Satan bay-malula, a mbødmawa dey ñgada fa Gazlavay. Da ata ma pamaya la ñga ndaw ata fara fara na, ya mbøkdatara mebørey ata la, asaya a høtam slam-menjey la da wuzlah ndøhay ñga Gazlavay.”»

Pawl aa guzley da ray sløra aŋga

¹⁹ Pawl a løvey saya: «Waa Bay Agøripa, døga mezley ta pas masa Bay Mahura ma wuzya vaw da vad ñgene na, ya fa pey lengesl a ray a, ya fa ka cek aha anda aa ma wuzdiwa.

²⁰ Anda kede, ya zlar ñga wuzey mey ñgeeme na, a ndøhay daa berney ñga Damas, fa døba ha, ya wuzdatara mey a, a ndøhay da *Jeruzelem, a ndøhay da *Jude tabiya, lenj a ndøhay *Jøwif hay ba hay daa hwayak mekele mekele may. Ya løvtar: “Si ka mbødødamara menjey akwar, mbødam dey fa Gazlavay, søpmara ta mevel pal. Kam sløra maaya fa mey ñga Gazlavay ñga wuzdørwa na, akwar ta mbødødamara menjey akwar sem.”

²¹ Ara maja ñgene, Jøwif hay ma kørzamiwa daa *Way-mekey-kwakwas ñga Gazlavay, a wudam ñga kødmaya vagay.

²² Ama haa kasl tasana kede, Gazlavay fa jønya. Maja ñgene, wure kede yah malacakaya fa mey akwar, ya fa wuzda mey ñga Gazlavay fa mey ñga ndøhay tabiya, kwa a mahura hay, kwa a ndøhay wura wura cøpa. Ya wuzey na, si mey ñga *Mawiz

ta mey ñga ndəhay ma təla mey ñga Gazlavay maa guzlam da ray cek ma da key. A lèvam

²³ *Kəriste a sərey banay la. Anja, ara ndaw ñgeeme da wuzlah ndəhay maməctakaya ma da sləkdfamawa daa meməcey. Maja masləkdawa anja daa meməcey a na, a wuzdatara mewedey ñga Gazlavay a Jəwif hay ta a ndəhay daa səkway hay mekele tabiya.»

Pawl a ləvar a Bay Agəripa ñga təba mey ñga Yesu

²⁴ Masa Pawl fa kada mabara ñga mey anja anda kede na, ta', Festus a kar mey ta gədaŋ, a ləvar: «Pawl, ray akah ta mbədəy sem, mesərey cek akah kalah ñgene, ta nəskawa lenjesl sem.»

²⁵ Pawl a mbəddara, a ləvar: «Waa bay mahura, lenjesl adaw, ta nəsey daa ba. Mey masa yah ma kada kede na, ara mey saw ba, ama ara mey fara fara.

²⁶ Bay Agəripa na, a səra mey a kede. Ya gwa ñgaa guzlar ta mandərzay daa dey ba, maja ya wulkey a səra mey da ray cek hay a tabiya, maja cek hay a mabadakaya daa ba, fa key fa dey ñga ndəhay tabiya.

²⁷ Waa Bay Agəripa, ka təba mey ñga ndəhay ma təla mey ñga Gazlavay, ba diya? Yah na, ya səra, ka fa təba mey ata.»

²⁸ Ta', Agəripa a mbəddara, a ləvar: «Ka wulkey ka gwa ñga tərdaya ndaw ñga Yesu wure wure kede la gway daw?»

²⁹ Pawl a mbəddara, a ləvar: «Yah fa dərey dangay a Gazlavay, amba kwa wure kede, kwa ñgada fa mey, kah ta ndəhay ma cəndamara mey adaw tasana kede tabiya, ka təram anda yah, ama a da jəwmakwar ta calalaw kede ba may tarah.»

³⁰ Fa dəba ha, Bay Agəripa, ta Guverner Festus, ta Berenis heyey lenj ndəhay tabiya da cakay ata, a sləkdfam, a diyam.

³¹ Masa ata ma ñgəcham la nekədsey na, aa guzlam da wuzlah ata, a lèvam: «Ndaw kede ta key mebərey təde ñga kədəy vagay ta ñga ndəkwey anja aa fərsene na, daa ba.»

³² Fa dəba ha, Agəripa a ləvar a Festus: «Ya gwakwa ya mbəkdakwa ndaw kede, ama a key saba maja anja taa cəfdəy cəved sem ñga daw fa *Sezere, bay mahura da *Rawm.»

27

A slərdamara Pawl aa berney ñga Rawm

¹ Masa ta slam yawa cay amba ya diyam * aa hwayak ñga Itali ta kwambiwal na, ta', a vəldamata ata Pawl, ta daŋgay hay siya a har ndaw mezəley Juliyus, mahura ñga sewje hay. Anja mahura da wuzlah sewje hay ñga Rawm, masa ata ma zəlmata «Sewje hay ñga Bay Agustus.»

² Ta', ya ndəkwam aa kwambiwal ma sawa daa berney ñga Adəramit. Kwambiwal a, a daw ñgadaa slam-mepey-salay mekele mekele ta dey bəlay ñga hwayak ñga Azi. Ta', ya diyam. Ala bama ta ata ndaw daha mezəley Aristarke, ndaw Masadəwan daa berney ñga Tesalawnik. ³ Peperek e, ya wusam aa berney ñga Sidaŋw. Juliyus, a sərfar dey-ceceh a Pawl, ta', a vəlar cəved ñga pey salay ñga daw aa berney a ñga nəktərwa jam anja hay, amba a jənmara.

⁴ Fa dəba ha, ya təpam aa kwambiwal saya. Ya gwamara ñga diyam dər e ba, maja memed fa kawa a ray ala. Ta', ya diyam ta cakay hwayak da wuzlah bəlay mezəley Sipəre masa memed fa key ga daa ba.

26:23 26.23 3.15; Iz 49.6; Lk 24.46-47; 1Kwr 15.20 26:26 26.26 Jaŋ 18.20 26:28 26.28 11.26 26:31 26.31

23.29 26:32 26.32 25.11-12 * **27:1 27.1** ya diyam: Luk, ndaw ma wuzlala mey hay kede, a ləvey "ya diyam"

na, maja ta cəmam la ta ata Pawl saya, a diyam bama haa a Rawm. **27:1 27.1 25.12** **27:2 27.2 19.29** **27:3**

27.3 24.23; 28.2

⁵ Ya tøngam a dey bølay gweegwe ta hwayak ñga Silisi len hwayak ñga Pamfili, ta', ya wusam a Mira daa hwayak ñga Lisi.

⁶ Fetede, mahura ñga sewje hay heyey a søpey kwambiwal mekele. A høtniar kwambiwal ma sawa daa berney ñga Alekzandéri ma daw ñgadaa hwayak ñga Itali. Ta', a tøpdandar aa kwambiwal a.

⁷ Dar ga, ala fa diyam nekødsey, nekødsey. Ya wusam gweegwe ta berney ñga Kønit na, banay daha ga ñga daw maja memed faa børey. Memed e a tøkndar ñga daw fa mey, ta', ya slapalam ta fa slam da wuzlah bølay mezøley Salmawne, ñga wusey a dey lanjar ñga hwayak da wuzlah bølay mezøley Køret, dey masa memed daa ba.

⁸ Ya diyam ta banay taa kwakway ñga hwayak a, ya wusam aa slam da Køret mezøley Slam-mepey-salay Maaya, masa gweegwe ta berney ñga Laze.

⁹ Daa madaw ala ha na, ya ta kam dar ga sem. Ndøhay ta kamara *daliyam ñga mbøkey mebørey sem. Anda meløvey, piya [†] gweegwe a wuswa, madaw ta kwambiwal a key saba maja børgadan fa key. Maja ñgene, Pawl a løvey:

¹⁰ «Waa jam aðaw hay, ya søra madaw aløkwa kede a kandakwar banay ga la. Kwambiwal ta cek hay da hwad a, a da ndøkwam asi yam, a daa zøðam. Ma daa zøðam na, cek hay a daada ba, ama kwa aløkwa ray aløkwa may.»

¹¹ Mahura ñga sewje hay heyey a cønda mey ñga Pawl ba, ama a cøney na, mey ñga ndaw ma hwada kwambiwal ta bay ñga kwambiwal a gway.

¹² Slam-mepey-salay fetede na, aŋga maaya ñga lecey kwambiwal a hwad a ta piya ba. Daa ñgene har-gødaŋ ñga ndøhay a, a wudam ñga diyam. Da a gwamara ma wusam na, a wudam a diyam aa slam-mepey-salay daa berney ñga Fenikis, amba a njam fetede ta piya ha. Berney ñga Fenikis na, aa daa hwayak ñga Køret da wuzlah bølay heyey. Slam-mepey-salay da Fenikis ha na, aa ta har-gula ñga ndaw ma nøkey dey ñgada mey-aŋgwa len ta har-zømay ñga ndaw ma nøkey dey ñgada wurza.

Børgadan a key da ray bølay

¹³ Fa døba ha, memed ta dey ñga Møzam a kawa nekødsey. A wulkam a høtam cøved la ñga wusey a Fenikis anda ata ma wudam. Da ray ñgene, a døðamørwa børey mandandal a ma lacada kwambiwal, a pamara a hwad a. Ta', a diyam ta mey kwakway ñga hwayak ñga Køret.

¹⁴ Ama fa døba ha nekødsey børgadan ta', a kawa. Børgadan a na, a zølmara Erakilajw [‡], a sawa taa aŋgwa ñga Køret.

¹⁵ A føna kwambiwal ta gødaŋ. Ya gwamara ñga handamara kwambiwal a dør e saba. Mbak! ya mbøkdamara, memed e ñga handa.

¹⁶ Fa døba ha, ya diyam ta døba hwayak mekele mecøhe da wuzlah bølay mezøley Kwada. Hwayak a, a tøka memed nekødsey ma da sawa ñgada ray ala. Fetede, ya banøðamørwa kwambiwal mecøhe § ñgadaa kwambiwal mahura maja kwambiwal mecøhe a daa zødey, ama aa ta banay ga maja memed e kalah.

¹⁷ Masa ndøhay ma hwada kwambiwal a ma pamara kwambiwal mecøhe heyey la aa kwambiwal mahura na, ta', a tøkdam laza fa kwambiwal mahura heyey. Asaya, ta', a køzlam cek aa bølay ñga tøka kwambiwal ñga daw a rav-zazay ñga hwayak ñga Libi maja a zluram da a wusam haa a rav-zazay a na, a da slønam aa mawurbay. Fa døba ha, mbak! a mbøkdamara kwambiwal a amba memed a handa aa wuzlah bølay.

[†] 27:9 27.9 piya: Daa hwayak hay a fetede, piya a key ta kiya masa kalan daa hwayak ñga ndøhay Mafaw hay. Anda meløvey, piya fetede a key ta kiya mesøfed haa kasl kiya ma daw a ley. Anda kede, maja ta piya ha na, madaw taa bølay ta kiya ha maaya ba, maja børgadan fa key kalah. 27:9 27.9-10 2Kwr 11.26 [‡] 27:14 27.14 Erakilajw: Ara memed ma kawa taa walaj ñga dey aŋgwa len ñga dey ñga Pølti. Ara børgadan mahura, a nøsey cek hay ga. § 27:16 27.16 kwambiwal mecøhe: Ara kwambiwal ñga løhdata ndøhay da masa kwambiwal mahura ta nøsey sem da wuzlah bølay.

¹⁸ Memed e, fa key, fa key ta gədaŋ cəŋga. Anda kede, peperek e, a kəzlamata cek hay ɳga filaw masa daa kwambiwal a aa bəlay.

¹⁹ Peperek e mekele, memed e fa key cəŋga. Cek hay masa maadakw a maadakw a fa kwambiwal a na, ndəhay ma hwada a cəkwmata, a hazakadamata aa bəlay ta har ata.

²⁰ Dar ga, ya hətmar pas ba, ya hətmatar wurzla hay ba, maja bərgadaŋ a. Fa key ta gədaŋ, ta gədaŋ haa ya wulkam ya ləham la na, daa ba.

²¹ Menjey ga, ndəhay daa kwambiwal a ta zəmam cek daa ba. Pawl ta', a lecey fa mey ata tabiya, a ləvtar: «Haya, jam adaw hay, anja da akwar ma təbmara mey adaw la na, ya ta sləkdakurwa daa hwayak ɳga Kəret daa ba. Da aləkwa ma sləkdakurwa da Kəret e daa ba na, anja cek aləkwa hay kede fa da nəsam daa ba, fa daa zədəm daa ba.

²² Ama wure kede, ya fa ləvkwar, kərzamara mevel, kwa ndaw pal dasi aləkwa fa daa zədəy daa ba, si kwambiwal ma daa zədəy gway.

²³ Dasi tavad kede, Gazlavay, ndaw masa ma walaya, masa yah ma ragadar, ta slərwa maslaŋ anja la da vad fa yah.

²⁴ A ləvya: "Pawl, ka da zlurey ba, fara fara si ka wusey, ka lecey fa mey ɳga Bay *Sezere da *Rawm ɳga kaka sariya. Gazlavay a ləhdata ndəhay tabiya daa kwambiwal kede la, aa zədəm daa ba maja maaya anja aa da ray akah."

²⁵ Da ray ɳgene, jam adaw hay, kərzamara mevel, ka da zluram ba, maja ya səra Gazlavay a ka la fara fara anda anja ma ləvya.

²⁶ Ama si kwambiwal a lecey a ray hwiyak da wuzlah bəlay la dəgagay.»

²⁷ Dar kuraw a ray a məfad, memed e fa dəkdandar daa bəlay ɳga Mediterene cəŋga. Ta wuzlah-tavad, ndəhay ma hwada kwambiwal a wulkam na, ala gweegwe ya wusam a ray-dəgar.

²⁸ Ata a padamərwa salay ta bərey majəwkaya fa kwambiwal a, amba a wamara yam a. A hətfamar yam a selelen, a key meeter kwakwar maakar a ray a maasala. A diyam fa mey nekədəy, a wamara yam saya, a hətfamar yam a selelen, a key meeter kwakwar cew a ray a daaŋgafad.

²⁹ A zluram majəwkaya fa kwambiwal a, amba a wamara yam a selelen, a key meeter kwakwar mandandal a mandandal a ma lacada kwambiwal fa dəba ɳga kwambiwal a. A səkwam slam ɳga wurey, ama slam a wurfatar gweegwe ba.

³⁰ Ndəhay ma hwada kwambiwal a, a wudəm a bamawa da hwadəf a amba a ləham. Ta', a padamərwa salay ta kwambiwal mecəhe heyey aa yam. A kam anda a da padamatərwa salay ta bərey mandandal a mandandal a ma lacada kwambiwal fa mey ɳga kwambiwal mahura.

³¹ Ama Pawl a ləvtar a sewje hay, ta ɳgada mahura ata: «Da ndəhay ma hwada kwambiwal a, a njam a hwadəf a ba na, akwar fa da gwamara ɳga ləhey daa bəlay a daa ba.»

³² Sewje hay heyey ta', a dəslmara laza ma kərza kwambiwal mecəhe, a mbəkdamara aa yam, a daw.

³³ Gweegwe slam a wurey na, ta', Pawl a zəlta ndəhay tabiya ɳga zəmey dəf, a ləvtar: «Akwar ta bəsmara banay la dər kuraw a ray a məfad, akwar ta zəmam kwa meeme daa ba.

³⁴ Maaya na, ya zəmkwa dəf ɳga hətey gədaŋ ɳga ləhey. Kwa eŋgwec pal fa ray ɳga ndaw da wuzlah akwar fa daa zədəy daa ba.»

³⁵ Masa anja ma ləvey la anda kede na, len! a ley peŋ, a kar suse a Gazlavay fa mey ata tabiya, ta', a həbey, a zəmey.

³⁶ Da ray ɳgene, ata tabiya a kərzamara mevel. Fa dəba ha, a zəmam pej e may.

³⁷ Ala daa kwambiwal a tabiya a key temere cew ta kwakwar maasala a ray a maakkaw.

³⁸ Masa ata ma rəham la na, ta', a kəzlamara cek anda daw daa kwambiwal a aa yam, maja a wudam kwambiwal a, a key dadakw ba.

Vaŋgwala ɳga yam a həba kwambiwal

³⁹ Fa dəba ha slam ma wurey la na, ndəhay ma hwada kwambiwal a hətmar hwiyak, ama a sərmara slam aha ba. Daa slam aha, a hətmar slam masa maaya ɳga lecey kwambiwal da ray-dəgar, mawurbay da hwad a. Da a gwamara na, anja a wudam ɳga handamara kwambiwal fetede, a wudam a mbəkdamara fetede.

⁴⁰ Da ray ɳgene, ta', a dəslmara laza ɳga bərey məfad mandandal a mandandal a heyey, a mbəkdamata aa yam. Ta', a pəskamata laza hay masa ma jəwa hwadam ma hwada kwambiwal. Ta', a baŋgadamara zana fa mey ɳga kwambiwal amba memed a handa a rav-zazay.

⁴¹ Ama kwambiwal kaa a daw, a hətfey slam, yam da hwad a ga daa ba, den! a lecey aa mawurbay daa yam a, mey a, caca'! aa mawurbay a, kwa a wusey ba səlak. Vaŋgwala ɳga yam a sawa a həba hwadam fa dəba.

⁴² Maja ɳgene, sewje hay a wudam a kədmata ndəhay daŋgay hay vagay maja a zluram ndəhay a, a daa ndavam, a da ləham.

⁴³ Ama mahura ɳga sewje hay a wudey ma ləhda Pawl, ta', a təkta siya hay ɳga kədmata ndəhay daŋgay hay a. A ləvtar a ndəhay ma sərmara mendendevey ɳga jəvam teesed aa yam a, amba a wusam kasl a rav-zazay.

⁴⁴ Siya hay, a ləhmawa na, a kərzam har ta hwadam hay ɳga kwambiwal mahəbkaya. Anda kəde, ala tabiya ma ləhmawa sem a palah, kwa cek ma kandar daa ba səlak.

28

Pawl anja daa hwayak da wuzlah bəlay mezəley Malta

¹ Fa dəba ha, masa ala ma ləham la aa hwayak da wuzlah bəlay a na, ya cəndamara a ləvam hwayak a mezəley Malta.

² Ndəhay fetede ta təbmandar la maaya maaya ta meesəmey. Var fa pey, memed daha. Maja ɳgene, ndəhay a, a gədmandar awaw mahura, a ɳgəlmandar a cakay awaw a.

³ Pawl ta', a həlwa sasam, a pa fa awaw a, anja kucesl daa sasam a daha. Awaw a car a zezekw e, a bawa, a za Pawl fa har, aa sləpet e fa har a.

⁴ Ndəhay daa hwayak a, a hətmar zezekw kaa masləptakaya fa har anja, a ləvam da wuzlah ata: «Fara fara ndaw kəde, ara ndaw ma kəfa ray ɳga ndaw. Kwa ta ləhwa sem daa bəlay na, kuley aləkwa masa ma mbədstar ray a ndəhay na, ta hufar sem a ray, ta vəlar cəved ɳga njey ta dey daa ba.»

⁵ Ama Pawl, ta', a kuca har, a kəzla zezekw e aa awaw. Kwa ta cənda mecey ɳga zezekw e daa ba səlak.

⁶ Ndəhay fa nəkmara, a wulkam, a ləvam: «Har anja a da həsley, da daa ba, anja ray anja a da məcey wure ɳgene.» Ama a njam ga, a nəkmara kwa cek ta kar a Pawl daa ba. Da ray ɳgene, a hətam mewulkey mekele saya, aa guzlam da ray a, a ləvam: «Anja na, ara kuley ma tərey ɳga ndaw.»

⁷ Bay ɳga hwayak a, mezəley Pubəliyus. Way anja ta ley anja hay aa gweegwe ta slam masa ala ma pam salay. Anja ta təbndar la a way anja ta meesəmey. Ya njam da way anja ha dər maakar.

⁸ Papaŋ ɳga Pubəliyus a, aa manakaya, aa gwa ba, awaw fa vaw, fa kuhwey zay mambaz mambaz. Pawl ta', a daw fa vəða, a dərey dançay a Gazlavay, a par har a ray, ta', a mbəlda.

⁹ Fa dəba ha, masa-macay hay mekele mekele tabiya daa hwayak a, a samawa fa Pawl, ta', Pawl a mbəldata.

¹⁰⁻¹¹ Ndəhay daa hwayak ɳga Malta ha, a vəlmandar cek hay mekele mekele ɳga həslmandar ray. Ya kam kiya maakar daa hwayak a. Masa ala fa da mbəzam aa kwambiwal amba ya diyam na, ta', a vəlmandar cek hay tabiya ɳga jənndar daa madaw ala ɳgada *Rawm saya.

Pawl a wusey a Rawm

Ya diyam ta kwambiwal ma sawa daa berney ɳga Alekzandəri. Kwambiwal a ta njey la ta piya daa hwayak ɳga Malta ha. A zəlmara kwambiwal a «Kuley Mawusa hay *».

¹² Ya təngam ta kwambiwal a, ya wusam aa berney ɳga Sirakuz, ya njam fetede dar maakar.

¹³ Ta', ya sləkədəm da Sirakuz a ta kwambiwal a, ya diyam ta mey-bəlay, ya wusam aa berney ɳga Reziyaw. Pepərek e, memed ta dey ɳga Məzam a zlar ɳga kawa, ta', ya diyam. Fa dəba ha cər cew ya wusam aa berney ɳga Puzawl, ya pam salay.

¹⁴ Daa berney a, ya hətfəm məlmaŋ hay daa *mecəmey-ray ɳga Yesu. A zəlmandar amba ya njam ta ata luma pal. Ara anda kəfə, ala ma diyam ɳgada *Rawm.

¹⁵ Yaw, məlmaŋ hay daa mecəmey-ray ɳga Yesu daa berney ɳga Rawm a cəndəmara mey da ray ala. Masa ata ma cəndəmara na, ta', a samawa a cadamandar ray daa cəved ma daw a Rawm a. Siya hay a samawa a cadamandar ray daa luma ɳga Apiyus. Mekele hay a samawa a cadamandar ray da slala mezəley Way-Maakar-Mezəmey-Cek. Masa Pawl ma hətatar na, a kar suse a Gazlavay, mevel aŋga a dəkey, a hətey gədaŋ.

¹⁶ Masa ala ma wusam a Rawm la na, sewje mahura fetede a vəlar cəved a Pawl ɳga njey daa way dəha taava aŋga, ama sewje pal fa jəða daa way a.

Pawl fa mey ɳga Jəwif hay da Rawm

¹⁷ Fa dəba ha cər maakar, Pawl a zəltərwa mahura hay ɳga *Jəwif hay da *Rawm a way aŋga. A kusta, a ləvtar: «Məlma adəw hay, ya səra ya ta key cek maaya ba ɳgada ndəhay aləkwa hay na, daa ba, kwa ya ta nəsa kwakwas ɳga papaŋ ɳga papa aləkwa hay na, daa ba may, ama ta kərzəmiwa la da *Jeruzelem, a vəldamaya a har Rawma hay.

¹⁸ Ata ta cacəfdəmaya la da ray cek masa yah ma ka. Fa dəba ha, ta wudam la ɳga mbəkdamaya maja ta hətam mebərey masa təðe ɳga kəðya vagay na, daa ba.

¹⁹ Ama Jəwif hay ta təbmara ɳga mbəkdamaya daa ba, da ray ɳgene, dabaray adəw mekele daa ba, si ya ləvtar ɳga handamərwa sariya adəw fa bay mahura ɳga Rawm. Ama ya ta sawa ɳga wudey səkwəy adəw hay na, daa ba.

²⁰ Ehe, yah ma zəlkurwa na, maja kəfə, amba ya hətkwar, yaa guzlkwar. A jəwmaya ta calalaw kəfə na, maja yah ma pa lengəsl adəw a ray ndəw masa aləkwa Jəwif hay ma səkwakwa.»

²¹ Jəwif hay a mbədəmaya, a ləvmar: «Ala ta hətam leeter fa Jəwif hay masa daa hwayak ɳga *Jude da ray akah daa ba. Asaya, kwa ndəw pal da wuzlah məlma ala hay ma samawa daa hwayak a ta handandar mey maaya ba da ray akah daa ba may.

* **28:10-11 28.11** Kuley Mawusa hay: Ara kuley hay masa ndəhay Gərek ma hwada kwambiwal ma ragadamar. Kwa cek maacadəfəkaya anda kuley hay a na, fa mey ɳga kwambiwal a dəha. **28:16 28.16** 24.23 **28:18 28.18** 23.29 **28:19 28.19** 25.11

²² Ama ya wudam ya cəndamara mey da hwad akah, maja ya sərmara ndəhay daa hwayak hay mekele mekele fa rəsmata ndəhay ma təba mey anda akah.»

²³ Ta', mahura hay ñga Jəwif hay a, a pam dər masa ata ma da kusam ta Pawl saya.

Pawl a wuzey mey ñga Gazlavay da Rawm

Masa dər a ma wuswa la na, ndəhay ga a kusam a way Pawl. Dəga ñgaa pərek haa pas ñgaa kwad Pawl fa wuztar mey ñga Gazlavay. A kadatara Bay Gazlavay a wey da ray ndəhay na, kwara. A jeñgey dərewel da ray kwakwas ñga Mawiz ta dərewel hay ñga ndəhay ma təla mey ñga Gazlavay, amba ndəhay a, a mbəd'damara lengesl ata hay, a təbmara Yesu na, ara *ndaw masa Gazlavay ma wala ñga ləhdata ndəhay.

²⁴ Siya hay a təbmara mey ñga Pawl, ama siya hay a gəmam ñga təbmara ba.

²⁵ Daa ñgene, a kam yawa da wuzlah ata maja mewulkey ata wal wal. Masa ata fa da diyam na, Pawl ta', aa guzltar mey pal saya, a ləvtar: «Mey masa *Mesəfnəy ñga Gazlavay maa guzley a papañ ñga papakw akwar hay ta mey *Izay, *ndaw ma təla mey ñga Gazlavay zleezle heyey na, ara mey fara fara.

²⁶ Mesəfnəy a, a ləvar:

“Daw, ləvtar a ndəhay a:

Akwar fa jəkam sləmay maaya maaya,
ama ka cəndamara ba.

Akwar fa nəkam dey maaya maaya,
ama ka hətmar dey ba.

²⁷ Majə ndəhay a, a gəmam ñga cənam mey ba,
a dəzlmata sləmay ata hay,
a dəpmata dey ata hay.

A kamara kəne amba a hətmar dey ba,
a jəkam sləmay ba,
a təbmara mey a, aa mevel ata ba.

Da ray ñgene, fa da mbəd'damara menjey ata
amba ya mbəldata na, daa ba.”»

²⁸ Pawl a ləvtar saya: «Anda kedə, sərmara, Gazlavay a slərdərwa mey da ray meləhey daa mebərey na, a ndəhay masa *Jəwif hay ba hay. Ata na, a cəndamara mey a la!» [

²⁹ Fa dəba ñga mey a kedə, Jəwif hay a diyam ta mekey yawa ta gədañ da wuzlah ata.]

³⁰ Yaw, mevey cew Pawl manjakaya daa way masa anja fa pəley dala maja. Anja fa təbta ndəhay tabiya ma samawa ñga nəkmara.

³¹ Anja fa wuzey mey da ray mewey ñga Gazlavay da ray ndəhay, aa sərkadata ndəhay da ray Bay Mahura Yesu *Kəriste ta mandərzay daa dey daa ba. Kwa ndaw ma təka daa ba.

Leeter masa Pawl ma wuzlalatara a Rawma hay Mey da ray Leeter ኃገዳል Rawma hay

Pawl ma wuzlala leeter kede na, ta daw aa berney እንደ Rawm daa ba aran. A wuzlala na, daa masa አንጻ daa mepəkey አንጻ እንደ dey maakar. A wudey እንደ daw a Rawm እንደ vəltar gədanj a ndəhay fetedē. Fa dəba ha, a wudey ndəhay da Rawm a jənmara እንደ daw aa hwayak mekele. A wuzlala leeter e na, da way Gayus da Kwarinti (16.23). Ara Febe, ኃገወስ ma jənta ndəhay daa mecəmey-ray እንደ ndəhay እንደ Yesu da Senkore, slala masa gweegwe ta Kwarinti, ma handa leeter e a Rawm (16.1-2).

Daa leeter e, Pawl a wuzlalatar da ray meesərkedey አንጻ da ray Yesu. Da ndaw a wudey እንደ njey maaya fa mey እንደ Gazlavay na, si a pa Yesu እንደ ndaw አንጻ fara fara gway, ba na, cek mekele daa ba (1.17).

Daa mecəmey-ray እንደ ndəhay እንደ Yesu da Rawm na, Jəwif hay dahan, asaya, ndəhay masa Jəwif hay ba hay dahan. Jəwif hay a fa səpmara kwakwas ata cənqā. Ndəhay mekele mekele a wulkam ndəhay masa Jəwif hay ba hay si a səpmara kwakwas እንደ Jəwif hay may. Pawl a ləvey, kwakwas እንደ Jəwif hay na, a ləhey ndaw ba. እንደ ləhey na, si ndaw a təba mey እንደ Yesu ta gədanj እንደ Mesəfney እንደ Gazlavay. Ara daa fasəlawal 1 haa 8 Pawl maa guzley anda kede.

Daa fasəlawal 9 haa 11, Pawl a ləvey kwa har-gədanj እንደ Jəwif hay a təbmara mey da ray Yesu ba na, a wulkey pas pal na, a təbmara la.

Daa fasəlawal 12 haa 16 Pawl aa guzley da ray menjey እንደ ndəhay እንደ Yesu daa Egəliz lenj da wuzlah ndəhay da bəla. Pawl a ndəvda leeter e na, ta mecey-har a ndəhay ga.

Daa dərewel e kede na, mey mekele mekele dahan እንደ vəley gədanj a ndəhay:

Mey da ray meləhey daa mebərey (3.23; 6.23; 10.9)

Mesəfney እንደ Gazlavay a jənta ndəhay daa menjey ata (8)

Cek masa ndaw ma da hətar maja አንጻ maaya fa mey እንደ Gazlavay (5.1-5)

Mey da ray menjey ta mewudey-vaw (13.8-10)

Mecey-har

¹ Ara yah Pawl ma wuzlalakwara leeter kede. Yah ndaw ma ka sləra እንደ *Yesu *Kəriste. Ara *Gazlavay ma walaya እንደ key *ndaw-meslərey እንደ Yesu, a paya እንደ wuzey mey አንጻ maaya mawiya.

² *Mey-maaya-mawiya ha na, Gazlavay a ləvey dəga zleelz a da slərdərwa ta fa ndəhay ma təla mey አንጻ. Mey እንደ ndəhay ma təla mey አንጻ ha na, mawuzlalakaya daa dərewel እንደ Gazlavay.

³⁻⁴ Mey-maaya-mawiya ha na, ara mey da ray Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste, Bəzey እንደ Gazlavay. A tərey እንደ ndaw-magədanj, a yawa daa səkwəy እንደ Bay *Davit. Ama Gazlavay ta wuzdərwa la fara fara, ara Bəzey አንጻ masa ta gədanj daa masa አንጻ ma sləkdədərwa daa meməcey ta gədanj እንደ Mesəfney አንጻ.

⁵ Gazlavay ta wuzdiwa maaya አንጻ la ta fa Yesu Kəriste he. A paya እንደ ndaw-meslərey እንደ Yesu amba ya wuzdatara Mey-maaya-mawiya a ndəhay daa səkwəy

hay wura wura cøpa. Ya wuzdatara na, amba ndøhay a, a tøbmara mey anja, a namar ray. Anda kede, ya fa høslar ray a Køriste.

6 Akwar Rawma hay may, akwar da wuzlah ndøhay a ñgene, maju Yesu Køriste ta zølkwar la ñga tørey ndøhay anja hay.

7 Ya fa cakwar har, akwar ndøhay cøpa da *Rawm, akwar masa Gazlavay ma wudkwar kalah. Gazlavay ta zølkwar la, ta tørdakwar la ñga ndøhay anja hay.

Anja Papa aløkwa, Bay Gazlavay, ta Bay aløkwa Mahura Yesu Køriste ñga pøsmakwar mey, asaya, ñga njadamakwar daa zazay.

Pawl a wudey ñga daw ñga nøktørwa Rawma hay

8 Yaw, teesed na, ya fa kar suse a Papay Bay Gazlavay ta fa Yesu *Køriste maju akwar tabiya. Ya fa kar suse he na, maju ndøhay da bøla tabiya fa zøldamakwar slømay maju akwar ma tøbmara mey ñga Yesu Køriste.

9 Gazlavay a søra, daa masa ya fa dørey ñøgøy na, ya fa sørfadakwar. Ya fa kar sløra ta mevel pal daa masa ya fa wuzda *Mey-maaya-mawiya da ray Bøzey anja.

10 Ya faa cøføa mandaw mandaw daa medørey-døgøy adøw amba a vølya cøved ñga daw fa akwar anda aa ma wudey.

11 Ahaw, ya wudey fara fara ñga høtkwar fa dey amba ya vølkwar gødaø ma sawa ta fa *Mesøfnøy ñga Gazlavay. Anda kede, ka da høtam gødaø ma føna ma føna daa cøved ñga Yesu.

12 Ya wudey ñga løvey na, ya da daw fa akwar a na, amba ya jønkwa vaw ñga vøley gødaø da wuzlah aløkwa. Anda meløvey, ya da høtey gødaø maju akwar ma tøbmara mey ñga Yesu. Akwar may, ka da høtam gødaø maju yah ma tøba mey ñga Yesu.

13 Mølma adøw hay, maaya na, ka sørmara ya ta wulkey la dey ga ñga daw fa akwar, ama ya ta høtey har ñga daw daa ba aranø. Ya wudey ñga daw fa akwar a na, ñga kawa sløra ñga jønkwar ñga daw fa mey fa mey daa cøved ñga Yesu anda yah ma jøntørwa ndøhay daa hwayak hay mekele mekele may.

14 Si ya wuzda Mey-maaya-mawiya a ndøhay tabiya, kwa ñgada ndøhay daa berney hay ñga Gørek hay, kwa ñgada ndøhay daa slam hay mekele, asaya, kwa ñgada ndøhay ta lengesl ma søra cek, kwa ñgada ndøhay ma søra cek ba.

15 Ara maju ñgene, yah ma wudey ñga daw fa akwar Rawma hay may ñga wuzdakwara Mey-maaya-mawiya.

Mey-maaya-mawiya aa ta gødaø ñga løhey ndøhay

16 Ya fa da zlurey ñga wuzey *Mey-maaya-mawiya na, daa ba, maju Mey-maaya-mawiya aa ta gødaø ñga Gazlavay ñga løhdata ndøhay ma pamara Yesu ñga ndaw ata fara fara daa mebørey. Gazlavay a løhey teesed na, ndøhay *Jøwif hay, fa døba ha, ndøhay masa Jøwif hay ba.

17 Mey-maaya-mawiya na, fa wuzdørwa Gazlavay a nøkta ndøhay, ata maaya fa mey anja na, kwara. A da nøkta ndøhay, ata maaya na, ta fa ata ma pamara Yesu ñga ndaw ata fara fara gway, ba na, cek mekele daa ba. Ara anda mawuzlalakaya daa derewel ñga Gazlavay, ma løvey: «Ndaw masa maaya fa mey ñga Gazlavay na, ara ndaw ma pa Gazlavay a ñga ndaw anja fara fara. Anda kede, a høtey heter mendøvey ba la.»

Ndøhay tabiya ata ta mebørey na, maju me?

1:5 1.5 11.13; 15.15-18; Gal 1.1; 2.7, 9 **1:7 1.7** zazay: 5.1; 15.33; 16.20; 1Kwr 7.15 **1:8 1.8** 16.19; 1Tes 1.8

1:9 1.9-10 15.23; SNM 19.21; Ef 1.16 **1:13 1.13** 1Kwr 9.19-22 **1:14 1.14** Kwa 3.11 **1:16 1.16** 2.9; SNM 13.46; 2Tm 1.8; 1Kwr 1.18, 24 **1:17 1.17** 3.21-30; **føsølawal** 4; 10.4-13; Hab 2.4; Gal 3.9-12; Føl 3.9; Heb 10.38

18 Gazlavay da vad fa cey mevel da ray mebørey ñga ndøhay magødanj tabiya. Ata fa kam cek hay malamba ñgada ndøhay, a namar ray a Gazlavay ba sølak. Anda kede, Gazlavay a da katar sariya majaa ata fa tøkmata ndøhay siya ñga sørey mey masa fara fara da ray Gazlavay.

19 A da sørdata banay majaa cøved mawuzdakaya maaya maaya cay ñgada kwa waawa amba a sørey cek da ray Gazlavay. Ara Gazlavay a, ray anja, ma wuzdatara cøved e fa mey ata. Ama ata ta søpmara cøved e daa ba.

20 Fara fara, ndaw a gwa ñga høtar Gazlavay ta dey ba, ama døga anja ma løma bøla haa wure kede, ndøhay a gwamara ñga sørmara ta fa cek hay masa anja ma katørwa. Cek hay a na, fa wuzdørwa Gazlavay aa ta gødañ mendøvey ba ñga sørmataw, asaya, anja Gazlavay Mawaca-waca. Anda kede, fa mey ñga Gazlavay na, mey ata ñga wurey amba Gazlavay a sørfatar dey-ceceh fa mebørey ata na, daa saba.

21 Ndøhay a fa sørmara Gazlavay na, daha. Ama a namar ray ba, a kamar suse ba anda ara Gazlavay ata ba. A wulkam na, a ray cek hay ñga tede. Ata na, anda ata daa løvanj majaa cek maaya ta maaya ba na, a sørmara ba.

22 A pamara ray ata ñga ndøhay ta lenjesl ma søra cek, anja ara ndøhay manjar-lønjesl.

23 Gazlavay masa ta gødañ, ndaw masa ta dey ñga sørmataw na, ata fa namar ray daa ba. Sasøkar a nam ray na, ñgada cek mavødkaya ta børey anda ndaw-magødañ masa ma da møcøy jak. Asaya, a nam ray na, ñgada cek hay masa ata ma vødmata ta har ata hay aa slam a ñga diyanj hay, aa slam a ñga cek hay masa salay møfad len aa slam a ñga zezekw hay.

24 Ara majaa ñgene, Gazlavay ma mbøkdata sem amba a kam cek hay ma ka hezey masa ata ma wudam. Anda kede, fa nøsmara vaw ata ta cek hay ma ka hwaray.

25 Yaw, ta mbøkdamara mey masa fara fara da ray Gazlavay sem amba a jøkam slømay fa mey membørzley. A ragadam na, ñgada cek hay masa Gazlavay ma katørwa jak, a namatar ray. Ara Gazlavay ta ray anja masa ma katørwa cek hay a na, ta mbøkdamara sem jak. Anja na, Gazlavay pal masa ndøhay ma da hølmamara ñga sørmataw. *Amen.

26 Ara majaa ñgene, Gazlavay ta mbøkdata sem amba a kam cek hay malamba ma ka hwaray anda ata ma wudam kalah daa mevel ata. Ngusay a mbøkdamara meney ta zel hay anda maamandaw, a nam ta ngusay cøla ata hay. Ñgene ara cek malamba, ara cek ñga key køne ba.

27 Zel hay may køne, a mbøkdamara meney ta ngusay. A wudam na, si ñga nam ta zel hay cøla ata hay. Zel a ney ta zel cøla na, ara cek ma ka hwaray kalah. Anda kede, fa handamawa banay ñgada ray ata, tøde ta sløra ata maaya ba ha ñgene.

28 Ndøhay a ñgene ta wudam ñga sørmara Gazlavay daa ba. Ara majaa ñgene Gazlavay ma mbøkdata sem amba a wulkam saw, a kam cek ta cøved e ba.

29 Cek hay maaya ba daa mevel ata daha. Ata fa kam cek masa ta cøved e daa ba, fa sørdamata banay ta ndøhay, fa kam dey fa cek ñga ndøhay, fa kam maagway, fa kam sølenj, fa kødøm ndøhay vagay, fa kam baazlam da wuzlah ata, fa kam wewer fa cek ñga ndøhay, fa føcam ndøhay. Asaya, ata fa slam mey a ray ndøhay,

30 fa kam mbødøfa ndøhay, a wudmara Gazlavay ba, fa cødøm vaw saw, fa zlapam, faa hømdamara ray ata. Mandaw mandaw ata fa søpam wewer hay mekele mekele ñga key cek hay maaya ba a ndøhay. A namatar ray ñgada papa ata hay ta mama ata hay ba.

³¹ Ata manjar lengesl, aa guzlam ta neneh cew cew, a wudam vaw pøreh, a søram dey-ceceh fa ndaw ba.

³² Ama, ata fa sørmara, ndøhay ma kam cek hay maaya ba anda ñgene na, Gazlavay a katar sariya la. Ndøhay anda ñgene hay na, ata tøde ñga kødøy vagay maja mebørey ata. Ta ñgene he cøpa, fa kam cek hay malamba ma føna ma føna, asaya, aa hømdamata ndøhay mekele ma kam cek hay malamba anda ata.

2

Gazlavay a da katar sariya a ndøhay na, kwara?

¹ Jam adfaw hay, da akwar fa mbødmatar ray a ndøhay na, mey akwar ñga wurey amba Gazlavay a sørfakwar dey-ceceh fa mebørey akwar na, daa ba, maja akwar ta mebørey anda ata may. Da ka mbødmatar ray a ndøhay na, a key ñgene, ka mbødam ray ñgada akwar ray akwar, maja akwar fa kam cek maaya ba letek anda ata.

² Ya sørkwa Gazlavay a key sariya la, a da sørdata banay ta ndøhay ma kam cek hay malamba. Sariya ñga Gazlavay a na, ara ta cøved e fara fara.

³ Akwar ndøhay ma kam cek hay malamba, ka mbødmatar ray ñgada ndøhay mekele ma kam cek malamba anda akwar na, ka wulkam Gazlavay a kakwar sariya ñgaa zøddakwar daa ba daw?

⁴ Gazlavay na, ara ndaw maaya, a sørda banay ta ndaw fiyaw fiyaw maja mebørey anja ba. Anja fa bøsa mebørey a, kaa ka røsmara Gazlavay a jak na, kwara? Anja ma kakwar maaya ñgene na, amba ka mbøddamara menjey akwar, ba diya?

⁵ Akwar, ndøhay masa ray manjørdakaya ñgene, ka wudam amba ka mbøddamara menjey akwar ba. Anda kede, akwar fa cøhadamawa sariya ñga Gazlavay ñgada ray akwar ma føna ma føna. Yaw, ta pas masa Gazlavay ma da cey mevel a ray ndøhay ta mebørey fara fara na, a da katar sariya tøde ta mebørey ata.

⁶ A da pølra mawurbay a ndaw a, a ndaw a, tøde fa sløra maaya ta maaya ba masa anja ma ka.

⁷ Ndøhay masa ma søpam ñga key maaya mandaw mandaw na, a wudam Gazlavay a høsltar ray, a njadata aa slam anja mewedsey, a wudam ñga høtey heter mendøvey ba. Gazlavay a da vølda heter mendøvey ba ha na, ñgada ata.

⁸ Ama ndøhay masa ma kam høma a ray Gazlavay, ma røsmara mey masa fara fara, ma søpam ñga key cek hay malamba mandaw mandaw na, Gazlavay a cey mevel la ga a ray ata, a sørdata banay la.

⁹ Ahaw, ndøhay masa ma kam cek hay malamba na, a søram banay la ga, a tøwam la. Ma da sørey banay teesed na, ndøhay *Jøwif hay, fa døba ha, ndøhay daa søkway hay siya tabiya may.

¹⁰ Ama ndøhay ma kam cek hay maaya na, Gazlavay a da høsltar ray, a njadata daa zazay aa slam anja mewedsey. A da ka køne ñgada ndøhay anja hay tabiya, teesed na, ñgada Jøwif hay, fa døba ha, ñgada ndøhay daa søkway hay siya tabiya may,

¹¹ maja Gazlavay na, a weley ndøhay ta weley ba.

¹² Gazlavay ta wuzdara kwakwas anja la a *Mawiz. Da ndøhay masa ma sørmara kwakwas a ba, a kam mebørey na, ndøhay a, aa zødam la tabiya, ama a daa zødam na, maja kwakwas a ba. Jøwif hay na, a sørmara kwakwas a. Ata may, da a zløbmara kwakwas a na, Gazlavay a katar sariya la anda kwakwas a ma løvey.

¹³ Gazlavay a nøkta ndøhay, ata maaya fa mey anja na, maja ata ma cøndamara kwakwas a ta slømay daada ba, ama maja ata ma kamara cek anda kwakwas a ma løvey.

14 Yaw, ndəhay mekele masa Jəwif hay ba, ma sərmara kwakwas ɳga Mawiz ba na, ta pas laŋgar ata ray ata fa kam cek hay anda kwakwas ɳga Mawiz a ma ləvey cəŋga. Anda kede, kwa a sərmara kwakwas a ba na, ata fa sərmara ɳga key cek hay ta cəved e cəŋga.

15 Menjey ata na, fa wuzda Gazlavay ta wuzdatara kwakwas a sem, aa daa mevel ata. Asaya, ta pas mekele, mewulkey ata fa wuzdatara cek masa ata ma kamara maaya ta maaya ba.

16 Fara fara, pas pal Gazlavay a katar sariya la a ndəhay ta fa Yesu *Kəriste. Ta pas ɳgene, Gazlavay a da wuzdərwa mewulkey masa mabadakaya daa mevel ɳga ndaw a, ɳga ndaw a. *Mey-maaya-mawiya masa yah ma wuzda na, fa ləvey kene.

Jəwif hay a səpmara kwakwas ɳga Mawiz ba na, majə me?

17 Kaa akwar *Jəwif hay na, kwara? Ka ləvam akwar na, Jəwif hay, asaya, ka wulkam ka ləvam cek hay tabiya ata ta cəved e majə ka sərmara *kwakwas ɳga Mawiz, ka zlapam ka ləvam akwar ndəhay ɳga Gazlavay.

18 Ka sərmara cek masa Gazlavay ma wudey, asaya, kwakwas ɳga Mawiz fa wuzdakwara cəved ɳga sərey cek masa maaya ta maaya ba.

19 Ka wulkam na, ka gwamara ɳga wuzmatar cəved ɳgada ndəhay masa wulaf hay * daw? Asaya, ka wulkam na, akwar ndəhay ma wadamatar dey a ndəhay masa daa ləvaŋ daw?

20 Ndəhay ma səra cek ba na, ka wulkam ka gwamara ɳga kətmata la daw? Asaya, ka wulkam na, ka gwamara ɳgaa sərkadamata bəza hay † daw? Ka wulkam anda kede majə ka ləvam kwakwas ɳga Mawiz ta wuzdakwara cek hay sem cəpa ta fa mey masa fara fara.

21 Ehe, jəkam sləmay, akwar ndəhay masa maa sərkadamata ndəhay siya, kaa sərkam ray akwar ba na, majə me? Akwar ndəhay ma kətmata ndəhay siya ɳga leley ba, kaa ka lalam na, kwara?

22 Asaya, akwar fa ləvmatar a ndəhay ka da lam vaw saw ba, kaa ka lam vaw saw saya na, kwara? Ka ləvam saya ka tam kuley ba, kaa ka lalamata cek hay da ver-kuley hay saya na, kwara?

23 Akwar fa zlapam kalah, ka ləvam ka sərmara kwakwas ɳga Mawiz, ama akwar fa zləbmara kwakwas a saya na, kwara? Anda kede, a key ka pamar hwaray a Gazlavay.

24 Ara anda mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay ma ləvey: «Ndəhay siya faa guzlam mey maaya ba da ray Gazlavay majə akwar Jəwif hay.»

25 Akwar Jəwif hay, ka ləvam Gazlavay a sərkwar ta fa *mesley mandawal. Da akwar fa səpmara kwakwas ɳga Mawiz ta cəved e na, mesley mandawal a, a jənkwar la. Ama da akwar fa səpmara kwakwas a ta cəved e daa ba na, mesley mandawal a ara cek ɳga tede ɳgada akwar, fa da jənkwar daa ba.

26 Anda kede, da ndaw mandawal manjar ɳga sley, a səpa kwakwas ɳga Mawiz ta cəved e na, Gazlavay a nəka ndaw a anda ndaw maslakaya mandawal ba daw?

27 Da ray ɳgene, ndəhay daa səkway hay mekele mandawal manjar ɳga sley masa ma səpmara kwakwas ta cəved e, a mbədmakwar ray la. A da mbədmakwar ray na, majə akwar Jəwif hay, akwar ta kwakwas akwar mawuzlalakaya, asaya, akwar fa slam mandawal, ama ta ɳgene he cəpa, akwar fa zləbmara kwakwas a cəŋga.

* 2:16 2.16 2.6; 1Kwr 4.5 2:17 2.17 9.4; Iz 48.1 2:19 2.19 wulaf hay, ndəhay masa daa ləvaŋ: Pawl a wudey ɳgaa guzley da ray ndəhay masa Jəwif hay ba masa ma sərmara Gazlavay ba. 2:19 2.19 Mt 15.14 † 2:20 2.20 bəza hay: Pawl aa guzley da ray bəza hay fara fara ba, ama da ray ndəhay masa ma sərmara mey ɳga Gazlavay maaya maaya ba aran. 2:21 2.21 Mt 23.3-4; Jaŋ 7.19 2:24 2.24 Ez 36.20 2:25 2.25 1Kwr 7.19; Gal 5.3

2:26 2.26 Gal 5.6

²⁸ Ndaw a da serey anja ndaw Jëwif fara fara na, ta fa me? A da serey anja ndaw Jëwif fara fara na, ta fa cek masa ndaw ma gwa ñga hëtar ta dey fa vaw anja daada ba, anda meløvey, ta fa mesley mandawal daada ba.

²⁹ Ama ndaw Jëwif fara fara na, ara ndaw masa Gazlavay ma mbëddara mevel anja sem. Ndaw maslakaya mandawal fara fara na, ara ndaw masa *Mesefney ñga Gazlavay fa key slëra daa mevel anja, ba na, ara ndaw masa ma sëpey kwakwas mawuzlalakaya daada ba. Ndaw masa Jëwif fara fara na, ara ndaw masa Gazlavay maa hëmda, ba na, ara ndaw masa ndaw-magëdañ maa hëmda ba.

3

Ndaw masa manjar meborey na, daha daw?

¹ Da anda kede na, *Jëwif hay a fënmeta ndëhay mekele fa mey ñga Gazlavay na, ta me? *Mesley mandawal na, ara cek ma jëney ndaw daw?

² Ahaw, Jëwif hay a fënmeta ndëhay mekele na, ta cek hay ga. Teesed na, Gazlavay a vëldatar mey anja na, ñgada Jëwif hay a.

³ Fara fara, ndëhay ga da wuzlah ata fa tëbmara mey ñga Gazlavay daa ba. Kaa Gazlavay na, a mbëddha mewulkey anja, a ka cek anda aa ma lëvey saba maja ata daw?

⁴ Kay, fa da mbëddha daa ba. Kwa ndëhay tabiya fa mbérzlam na, Gazlavay a da ka cek anda anja ma lëvey cënga. Ara anda mawuzlalakaya daa c'erewel ñga Gazlavay ma lëvey:

«Kah, Bay Gazlavay, mey akah tabiya
ara mey fara fara ta cëved e.

Da ndaw aa dëffaka mey na,
ka gwa ñga wuzda ara meborey akah ba.»

⁵ Da kwa ndëhay siya a da lëvam meborey masa alékwa ma kakwa fa wuzdérwa maaya ñga Gazlavay na, ya da lëvkwa kwara? Yaa guzley kaa na, anda ndëhay magëdañ maa guzlam may. Kaa da Gazlavay a sërdandakwar banay maja meborey alékwa na, ya gwakwa ñga lëvey Gazlavay a na, fa key cek ta cëved e daa saba daw?

⁶ Kay, kène ba! Gazlavay na, ara ndaw ma key cek ta cëved e. Da Gazlavay fa key cek ta cëved e daa ba na, kaa a da katar sariya a ndëhay ta cëved e na, kwara?

⁷ Da kwa ndaw a lëvey, mekey cek ta cëved e ba na, fa wuzdatara ñgada ndëhay Gazlavay ara ndaw maa guzley mey fara fara, ñga wuzdérwa gëdañ anja. Da kène na, Gazlavay a daa zëddata ndëhay maja meborey ata na, fa me dëba me?

⁸ Ndëhay siya fa lëvam: «Kakwa cek hay maaya ba amba ndëhay a sërmara Gazlavay na, ara ndaw maaya kalah.» Ahaw, a lëvam anda kede ba, kwara? Kwa ndëhay siya na, faa guzlam maaya ba da ray adaw, a lëvam ya faa guzley anda kede may. Sariya a tëddata ndëhay a la, tëde fa mewulkey ata maaya ba ha ñgene.

Ndaw ma key cek anda Gazlavay ma wudey na, daha daw?

⁹ Kaa wure kede na, kwara? Alékwa *Jëwif hay na, ya fënmatakwa ndëhay siya hay daw? Kay, ya fënmatakwa ba sëlak! Ya ta wuzdakwara cay, ndëhay Jëwif hay ta ndëhay masa Jëwif hay ba cëpa na, meborey fa fëntar ray.

¹⁰ Ara anda mawuzlalakaya daa c'erewel ñga Gazlavay ma lëvey:

«Kwa ndaw masa maaya fa mey ñga Gazlavay na, daa ba,
kwa ndaw pal daa ba sëlak.

¹¹ Kwa ndaw masa ta lengesl ma sëra cek na, daa ba,

kwa ndaw pal ma wudey njga səpa
cəved njga Gazlavay na, daa ba.

- 12** Ata cəpa ta mbəkdamara cəved njga Gazlavay sem.
Ata cəpa daa slam a ta mbədmər dəba sem a Gazlavay.
Kwa ndaw ma key cek maaya na, daa ba.
Kwa ndaw pal daa ba səlak.

- 13** Mey ma bawa da mey ata na,
maaya ba anda cəvay mawurkaya ma zey.

Neneh ata na, fa təknata ndəhay kalah.
Ndəvez njga mey ata na,
a kədsey ndaw vagay anda mewer njga zezekw.

- 14** Mey ma bawa da mey ata na,
ara mey meedəwek e, ma nəsa ndaw.

- 15** Salay ata na, fa həldata njga wusey vaw fiyaw fiyaw
njga kədsey ndəhay vagay.

- 16** Kwa daa wura daa wura daa mepəkey ata na,
fa nəsam cek hay, fa sərdamata banay ta ndəhay.

- 17** Asaya, a sərmara ma handawa zazay
a wuzlah ndəhay ba.

- 18** Ata na, a zluram ta Gazlavay ba səlak.»

19 Ahaw, aləkwa fa sərkwa, cek hay tabiya masa *kwakwas njga Mawiz maa sərkada na, ara njada ndəhay masa Gazlavay ma vəldatara kwakwas a. Anda kede, kwa ndaw ma gwa njga wura mey amba a diya ray anja na, daa ba, ndəhay cəpa ta mebərey fa mey njga Gazlavay.

20 Maja njene, ndaw masa maaya fa mey njga Gazlavay maja anja ma səpa kwakwas njga Mawiz tabiya na, daa ba. Kwakwas a, a wuzwa na, mebərey njga ndəhay gway.

Ndəhay a da təram maaya fa mey njga Gazlavay na, kwara?

21 Wure kede, Gazlavay ta wuztar cəved la a ndəhay amba a pata njga ndəhay maaya fa mey anja. Cəved e na, kwa mey njga *kwakwas njga Mawiz da hwad a daa ba səlak. Ama kwakwas a, lej ndəhay ma təla mey njga Gazlavay taa guzlam la da ray cəved e dəga zleezle, a ləvam Gazlavay a wuzwa cəved la mawiya.

22 Gazlavay ma pata njga ndəhay maaya fa mey anja na, maja ata ma pamara Yesu *Kəriste njga ndaw ata fara fara. Gazlavay a pey njga ndəhay maaya fa mey anja na, ndəhay tabiya masa ma təbmara mey njga Yesu, maja Gazlavay a weley ndəhay ta weley ba.

23 Ndəhay tabiya ta kam mebərey la. Anda kede, ata dərenj ta maaya njga Gazlavay.

24 Ama Gazlavay ta sərfatar dey-ceceh la, a tərdata njga ndəhay maaya fa mey anja ta fa Yesu Kəriste, ndaw masa ma ləhdata daa mebərey. A ka kəne na, ara njga maaya, ba na, ta cek ba.

25 Ara Yesu a masa Gazlavay ma vəlda njga məcəy amba a mbəkdatara mebərey njga ndəhay ta fa mambaz anja. Ara mambaz a ma mbədwa fa hwadam mazlaŋgalakaya njada ndəhay ma pamara njga ndaw ata fara fara. Gazlavay a ka anda kede na, amba a wuzdatara a ndəhay, anja na, ndaw ma ka cek ta cəved e. Ahaw, daa masa anja ma

sərdata banay ta ndəhay majā mebərey ata masa zleezle daa ba heyey na, Gazlavay ta ka cek ta cəved e la.

²⁶ Daa ḥjene, Gazlavay ta bəsa mebərey a la. Gazlavay a ka cek ta cəved e wure kede may, majā ta fa meməcey ḥja Yesu na, a gwa ḥja key sariya ta cəved e. Asaya, a gwa ḥja pata ndəhay masa ma təbmara mey ḥja Yesu ḥja ndəhay maaya fa mey anja.

²⁷ Da anda kede na, aləkwa ta cəved ḥja zlepēy majā aləkwa ma kadakwa sləra maaya ta kwakwas ḥja Mawiz daw? Kay! aləkwa ta cəved daa ba. Aləkwa ta cəved daa ba na, majā me? Majā cek mahura fa mey ḥja Gazlavay na, ara mesəpey kwakwas ba, ama ara metəbey-mey ḥja Yesu.

²⁸ Ahaw, ya sərmara fara fara Gazlavay a nəka ndaw anja maaya fa mey anja na, majā ndaw a ma təba mey ḥja Yesu, ba na, majā anja ma səpa kwakwas ḥja Mawiz tabiya ba.

²⁹ Ka wulkam Gazlavay na, ara Gazlavay ḥja *Jəwif hay daada daw? Ndəhay masa Jəwif hay ba na, ara Gazlavay ata may, ba diya? Ahaw, fara fara anja na, ara Gazlavay ḥja ndəhay masa Jəwif hay ba may,

³⁰ majā Gazlavay na, anja pal. Da Jəwif hay a pamara Yesu ḥja ndaw ata fara fara na, Gazlavay a tərdata ḥja ndəhay maaya la fa mey anja. Yaw, da ndəhay daa səkway mekele a pamara Yesu ḥja ndaw ata fara fara na, Gazlavay a tərdata la ḥja ndəhay maaya fa mey anja may.

³¹ Anda kede, da ya pakwa Yesu ḥja ndaw aləkwa fara fara na, a wudsey ḥja ləvey aləkwa fa tərdakwa kwakwas ḥja Mawiz ḥja cek ḥja tede daw? Kay, kene ba! Sasəkar aləkwa fa kərzakwa kwakwas a maaya maaya ta har cew cew jak.

4

Gazlavay a tərda Abərahām maaya fa mey anja

¹ Yaw, kaa ya wulkakwa da ray *Abərahām, dede aləkwa zleezle na, kwara? Ta hətey cek ta gədaŋ anja la daw?

² Da Gazlavay ta pa Abərahām ḥja ndaw maaya fa mey anja la ta fa sləra anja masa maaya * na, anja Abərahām a, təde a zlepēy. Ama ta gwa ḥja zlepēy fa mey ḥja Gazlavay daa ba.

³ Ara anda mawuzlalakaya daa dərewel ḥja Gazlavay ma ləvey: «Abərahām a təba mey masa Gazlavay ma ləvar. Anda kede, Gazlavay a nəka na, anja ndaw maaya fa mey anja, majā anja ma pa ḥja ndaw anja fara fara.»

⁴ Ndaw ma key sləra na, a hətey dala. Dala ha ara mawurbay ḥja sləra anja, ba na, a vəldamara ḥja tede ba.

⁵ Ama ndaw ma nəkey dey fa sləra anja ba, a pa Gazlavay ḥja ndaw anja fara fara na, Gazlavay a pa ndaw a la ḥja ndaw maaya fa mey anja. Ara Gazlavay ma gwa ḥja pa ndaw ta mebərey ḥja ndaw maaya fa mey anja majā Gazlavay a nəka na, ndaw a ma təba mey anja la.

⁶ Zleezle Bay *Davit taa guzley la letek kene. A ləvey ndəhay masa Gazlavay ma pata ḥja ndəhay maaya fa mey anja kwa ta nəka sləra ata daa ba na, mepəsey-mey ḥja Gazlavay aa da ray ata.

⁷ Maaya ḥja Gazlavay aa da ray ndəhay

3:25 3.25 mambaz: Mt 26.28; Ef 2.13; Kwa 1.20; Heb 9.12-14; 1Jn 1.7; CWJ 1.5; 5.9; **zazay:** 5.1; 2Kwr 5.18-21; Ef 2.14-16; Kwa 1.20; **ndaw ma ka cek ta cəved e:** 1.17; 3.3-4 **3:27 3.27** 3.1, 21, 31; 8.2 **3:28 3.28** Gal 2.16

3:29 3.29-30 3.22; 4.11-12 **3:31 3.31** 6.15; 8.2-4 * **4:2 4.2** Daa masa Yesu aa da bəla na, Jəwif hay a ləvam Abərahām na, ara ndaw maaya fa mey ḥja Gazlavay majā sləra masa aa ma ka. (Nəka Jak 2.21-23.) Ama Pawl a ləvey Abərahām na, ara ndaw maaya fa mey ḥja Gazlavay majā anja ma pa Gazlavay ḥja ndaw anja fara fara. (Nəka 4.9lej Gal 3.6-9.) **4:2 4.2** Jak 2.21 **4:3 4.3** MC 15.6; Gal 3.6; Jak 2.23 **4:6 4.6-8** Ps 32.1-2

masa Gazlavay ma mbøkdatara mebørey ata sem.
 Maaya ñga Gazlavay aa da ray ndøhay
 masa Gazlavay ma nøkey dey fa mebørey ata saba.
⁸ Maaya ñga Gazlavay aa da ray ndøhay
 masa Gazlavay ma sløfa mebørey ata saba.

⁹ Davit e maa guzley anda kede na, a wudey ñga løvey maaya ñga Gazlavay aha aa da ray ndøhay masa maslakaya mandawal daada gway daw? Kay, køne ba! Maaya ñga Gazlavay a na, aa da ray ndøhay masa mandawal manjar ñga sley may. Ahaw, ya ta løvkwa la: «Gazlavay a nøka na, Abørahám anøga ndaw maaya fa mey anøga, maja anøga ma pa ñga ndaw anøga fara fara.»

¹⁰ Masa Gazlavay ma tørda Abørahám a ñga ndaw maaya fa mey anøga na, daa masa anøga ta sla mandawal cay daw, daa ba daw? Fara fara daa ñgene na, Abørahám a ta sla mandawal daa ba aranø.

¹¹ Daa masa Abørahám ma sla mandawal daa ba aranø na, Gazlavay ta nøka cay anøga ndaw maaya fa mey anøga, maja anøga ma pa Gazlavay a ñga ndaw anøga fara fara. Fa døba ha, Gazlavay ta', a løvar ñga sla mandawal. *Mesley mandawal a ñgene na, fa wuzda anøga ndaw maaya fa mey ñga Gazlavay. Anda kede, Abørahám na, ara papanø ñga ndøhay masa mandawal manjar ñga sley, masa ma tøbmara mey ñga Gazlavay.

¹² Asaya, anøga papanø ñga ndøhay masa mandawal maslakaya may. Ya wudey ñgaa guzley kede na, da ray ndøhay maslakaya mandawal cøpa ba, ama yaa guzley na, da ray ndøhay maslakaya mandawal masa ma pamara Gazlavay ñga ndaw ata anda papa aløkwa Abørahám ma pa Gazlavay ñga ndaw anøga fara fara daa masa anøga ta sla mandawal daa ba aranø.

Gazlavay a da vøltar a ndøhay ma pamara ñga ndaw ata fara fara na, me?

¹³ Gazlavay a løvar ñgada *Abørahám ta ñgada bøza hay ma da yamawa da hwad anøga na, a da vøldatara bøla cøpa ñgada ata. Gazlavay a da vøldatara bøla ha na, ara maja Abørahám ma nar ray a *kwakwas ñga Mawiz ba, ama maja aa ma pa Gazlavay a ñga ndaw anøga fara fara. Ara maja ñgene, Gazlavay ma pa ñga ndaw maaya fa mey anøga.

¹⁴ Anja da Gazlavay a da vøltar cek a ndøhay maja ata ma søpam kwakwas daada na, ñgene, mepey Gazlavay ñga ndaw fara fara, ara cek ñga tede. Asaya, anja cek masa Gazlavay ma løvey a da vøldatara ha na, ara cek ñga tede may.

¹⁵ Yaw, da ndøhay a zløbmara kwakwas na, Gazlavay a cey mevel. Ama da anja kwakwas daa ba na, ndøhay a da zløbmara me?

¹⁶ Anda kede, cek maaya masa Gazlavay ma da vølda na, a da vøldatara ñgada ndøhay masa ma pamara ñga ndaw ata fara fara. A da vøldatara na, ñga maaya maja a wudey ndaw kalah. Gazlavay ma løvey a da vøltar cek heyey na, ara ñgada bøza hay ma da yamawa da hwad Abørahám tabiya. A da vølda cek aha na, ñgada ndøhay ma tøba mey anøga masa ma søpmara kwakwas ñga Mawiz daada ba, ama ñgada ndøhay mekele tabiya ma pamara ñga ndaw ata anda Abørahám zlezzle. Abørahám na, ara papa aløkwa, aløkwa tabiya ndav.

¹⁷ Ara anda mawuzlalakaya daa cferewel ñga Gazlavay, Gazlavay a løvar a Abørahám: «Ya ta paka la ñga papanø ñga søkway hay ga.» Yaw, fa mey ñga Gazlavay na, Abørahám ara papa aløkwa. Anøga ta pa Gazlavay la ñga ndaw anøga fara fara, Gazlavay ma sløkfødatørwa ndøhay daa memøcøy, asaya, ma gwa ñga kata cek hay masa ma kam daa ba aranø.

¹⁸ Kwa ndəhay siya a wulkam Gazlavay a gwa ŋga vəlar cek ŋgada Abərahām anda aa ma ləvar heyey daa ba na, Abərahām a fa pa Gazlavay ŋga ndaw aŋga fara fara cəŋga. Anda kede, aŋga ta tərey la ŋga «papaŋ ŋga səkway hay ga» anda Gazlavay maa guzlar, a ləvar: «Bəza hay da hwad akah a laslam la ga anda wurzla hay.»

¹⁹ Daa masa Gazlavay maa guzlar ŋgene na, Abərahām a key mevey temere. Abərahām a səra aŋga maraw, gədaŋ aŋga daa saba, asaya, a səra ŋgwas aŋga Sara na, aŋga madaŋgwas cay. Ta ŋgene he cəpa, Abərahām fa təba Gazlavay a kar cek la anda aa ma ləvar cəŋga.

²⁰ Fara fara, aŋga fa təba mey masa Gazlavay ma ləvar. A wulkey cew cew da ray cek masa Gazlavay ma da vəldara ba. Ama fa hətey gədaŋ ma fəna ma fəna daa metəbey-mey ŋga Gazlavay, fa həslar ray.

²¹ Yaw, Abərahām a səra Gazlavay aa ta gədaŋ ŋga kara cek anda aa ma ləvar.

²² Ara maja ŋgene, Gazlavay ma pa ŋga ndaw maaya fa mey aŋga.

²³ Mey ma ləvey: «Gazlavay a pa ŋga ndaw maaya fa mey aŋga» na, mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay na, ŋgada Abərahām daada ba,

²⁴ ama mey a mawuzlalakaya ŋgada aləkwa may. Da aləkwa fa pakwa Gazlavay ŋga ndaw aləkwa fara fara, Gazlavay ma sləkədərwa Bay aləkwa Mahura Yesu daa meməcsey na, Gazlavay a, a pandakwar ŋga ndəhay maaya fa mey aŋga la may.

²⁵ Yesu a na, Gazlavay ta vəlda la a har ndəhay ŋga məcsey maja mebərey aləkwa. Fa dəba ha, ta sləkədəwa sem daa meməcsey amba Gazlavay a pandakwar ŋga ndəhay maaya fa mey aŋga.

5

Cek masa ndaw ma da hətar maja aŋga maaya fa mey ŋga Gazlavay na, wura?

¹ Ahaw, Gazlavay a tərdandakwar ŋga ndəhay maaya fa mey aŋga na, maja aləkwa ma pakwa ŋga ndaw aləkwa fara fara. Anda kede, aləkwa manjatakaya daa zazay fa mey aŋga maja Bay aləkwa Mahura, Yesu *Kəriste.

² Ara Yesu ma vəlndakwar cəved amba ya sərkwa maaya ŋga Gazlavay maja aləkwa fa pakwa ŋga ndaw aləkwa fara fara. Aləkwa majaratakaya daa mey aŋga ta fa maaya aŋga ha. Asaya, aləkwa faa səmkwa maja ya sərkwa ya hətkwa mewedey aŋga la a ray aləkwa.

³ Ara ŋgene daada ba, ama aləkwa faa səmkwa saya daa masa aləkwa fa sərkwa banay, maja banay a, a jənndakwar ŋga bəsey banay hay mekele mekele.

⁴ Mebəsey banay na, a vəley gədaŋ a ndaw ŋga jerey. Yaw, da aləkwa majaratakaya na, ya sərkwa ya da hətkwa cek masa Gazlavay ma ləvey a vəldandakwara la heyey.

⁵ Cek aha na, fa da pandakwar hwaray daa ba, maja Gazlavay ta wuzdərwa mewudey-vaw aŋga sem ta fa Mesəfnəy aŋga masa aa ma vəldandakwara.

⁶ Daa masa aləkwa ta gədaŋ ŋga ləhda ray aləkwa daa ba na, Kəriste ta məcsey la maja aləkwa, aləkwa ndəhay ma kam həma a ray Gazlavay. A məcsey a na, ta pas masa Gazlavay ma wala dər a.

⁷ Ya sərkwa aŋga ta banay amba ndaw a təba ŋga məcsey aa slam a ŋga ndaw ma ka cek ta cəved e. Ayəwa, da kwa ndaw a gwa ŋga məcsey aa slam a ŋga ndaw meekwed-mey kwa.

4:19 4.19-20 MC 17.1-6; Heb 11.11 4:21 4.21 MC 18.14; Lk 1.37 4:22 4.22 4.3 4:23 4.23-24 10.9; 15.4

4:25 4.25 Iz 53.4-5, 10; Rm 8.32-34; 1Kwr 15.17 5:1 5.1 3.21-30; Gazlavay a tərdandakwar ŋga ndəhay maaya fa mey aŋga: 3.25-26 **5:2 5.2** maaya ŋga Gazlavay: 3.21; 6.14; 2Kwr 6.1; 12.9; Gal 1.6; 5.4; Ef 2.5-8; 1Pi 1.10-11; 4.13-14; 5.10, 12; **mepey Yesu ndaw aləkwa fara fara:** Rm 3.24; 8.17-18; **mewedey aŋga:** 8.17-18; 9.23; 1Kwr 2.7; 2Kwr 3.18; 4.17; Kwa 1.27; 3.4; 1Tes 2.12; 2Tm 2.10; 1Pi 5.1 **5:3 5.3-5** Jak 1.2-3, 12; 1Pi 1.5-7 **5:5 5.5** 8.39; Ps 22.6; Heb 6.19 **5:6 5.6-7** 1Pi 3.18

8 Ama kwa aləkwa ta meborey na, ta ŋgene he cəpa, Kəriste ta məcey la maj a aləkwa cəŋga. Ara anda kede Gazlavay ma wuzda, anja fa wudndakwar kalah.

9 Wure kede, Gazlavay ta tərdandakwar la ŋga ndəhay maaya fa mey anja ta fa mambaz ŋga Yesu ma mbədwa daa meməcey anja. Anda kede, ya sərkwa fara fara Yesu Kəriste a ləhdandakwar la, Gazlavay fa da cey mevel da ray aləkwa daa saba.

10 Daa masa aləkwa masa-gəra hay ŋga Gazlavay na, Gazlavay a ta cəmndakwar day la ta anja ray anja, ta fa meməcey ŋga Bəzey anja. Wure kede, aləkwa macəmkaya d'ay ta anja. Anda kede, ya sərkwa fara fara a ləhdandakwar la maj a Bəzey anja ma sləkdawa sem daa meməcey.

11 Ara kede daada ba, ama aləkwa faa səmkwa da ray Gazlavay maj a Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste may. Ara maj a anja, aləkwa macəmkaya ta Gazlavay.

Mey da ray Adam ta Kəriste

12 Meborey a sawa a bəla na, ta fa ndaw pal mezəley *Adam. Ndəhay a məcam na, maj a meborey a. Anda kede, meməcey fa paslata ndəhay da bəla maj a ndəhay tabiya ata ta meborey.

13 Dəga Gazlavay ta wuzdara kwakwas anja a *Mawiz daa ba aran na, meborey aa daha da bəla cay. Ama daa masa kwakwas a daa ba aran na, Gazlavay fa sləfa meborey ŋga ndəhay daa ba may.

14 Ama ta ŋgene he cəpa dəga fa Adam haa kasl fa Mawiz na, ndəhay tabiya ta ləham fa meməcey daa ba cəŋga. Adam ta cənar mey a Gazlavay daa ba. Kwa ndəhay a ta kam meborey anda Adam a daa ba na, ta məcam sem cəŋga. Ya gwakwa ŋga wa Adam a na, ta ndaw ma da sawa.

15 Ama Adam a na, ata letek ta ndaw ma da sawa ha ba. Meborey ŋga Adam anja wal ta cek maaya masa Gazlavay ma da vəldatara a ndəhay maj a mewufey-vaw anja. Ahaw, fara fara ndəhay ga ta məcam sem maj a meborey ŋga ndaw pal. Ama, Gazlavay a katar maaya la ma fəna a ndəhay ga. A da katar maaya ha na, ta fa ndaw pal mezəley Yesu *Kəriste.

16 Cek masa ndəhay ma hətam ta fa Gazlavay na, a fəna cek masa ndəhay ma hətam ta fa ndaw pal mezəley Adam. Ara anja ma handərwa meborey a bəla. Anda kede, meborey masa ndaw pal ma ka ha na, sariya ŋga Gazlavay ta təddata ndəhay sem maj a. Ama maaya masa Gazlavay ma katara a ndəhay na, a pata ndəhay a ŋga ndəhay maaya fa mey anja. Anda kede, kwa ndəhay a, ata ta meborey ga na, sariya ŋga Gazlavay fa da təddata daa ba.

17 Ahaw, fara fara ndaw pal ta key meborey la. Anda kede, meməcey ta kədta ndəhay tabiya sem maj a ndaw aha. Ama ndaw mekele daha wal, ara Yesu Kəriste. Ara ta fa anja, Gazlavay ma katar maaya a ndəhay ma fəna ma fəna, a ndəvey ba, a cəmtar d'ay ta anja ray anja. Maj a ŋgene, ndəhay a hətam heter mendəvey ba la, asaya, a da wam da ray cek hay bama.

18 Nəka, ndəhay tabiya na, sariya ta təddata sem maj a meborey ŋga ndaw pal, Adam. Ama ndaw pal daha, ara Yesu Kəriste. Anja na, ara ndaw ma key cek maaya ta cəved e. Ara ta fa anja Gazlavay a pata ndəhay ŋga ndəhay maaya fa mey anja. Da ray ŋgene, ndəhay a hətam heter mendəvey ba la.

19 Ahaw, ndəhay ga ata ta meborey maj a ndaw pal daha ma cənar mey a Gazlavay ba. Ama ndaw pal daha, ara Yesu Kəriste. Anja na, ta cənar mey la a Gazlavay. Da ray ŋgene, ndəhay ga ta təram ŋga ndəhay maaya la fa mey ŋga Gazlavay maj a ndaw aha.

20 Gazlavay ta wuzdatara kwakwas anja la a ndəhay. Anda kede, ndəhay fa kam mebərey ma fəna ma fəna. Ama daa masa ndəhay fa kam mebərey ma fəna ma fəna na, Gazlavay fa key dey-ceceh, fa wuzdatara mewudey-vaw anja ma fəna ma fəna a ndəhay may.

21 Mebərey a hətey gədañ da ray ndəhay ɳga zəddata na, ta fa meməcey. Ama wure kede maaya ɳga Gazlavay aa da ray ndəhay. Gazlavay na, aa ta gədañ ɳga pata ndəhay ɳga ndəhay maaya fa mey anja. A wuzdərwa maaya anja ha amba ya hətkwa heter mendəvey ba ta fa Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste.

6

Ndaw ɳga Yesu a key mebərey mandaw mandaw daw?

1 Kaa wure kede na, ya da ləvkwa kwara? Maaya na, ya kakwa mebərey mandaw mandaw amba Gazlavay a sərfandakwar dey-ceceh, a wudndakwar ma fəna ma fəna daw?

2 Kay, kəne ba səlak! Ta dey ɳga mebərey na, aləkwa anda ndəhay maməctakaya. Mebərey a gwa a wandakwar saba. Kaa wara ya njakwa mandaw mandaw daa mebərey na, kwara dəba wura?

3 Ka sərmara maaya maaya daa masa aləkwa ma hətkwa *baptēm na, aləkwa macəmkaya ta Yesu *Kəriste. Anda meləvey, aləkwa ma məckwa la ta anja may.

4 Daa masa aləkwa maməctakaya ta Kəriste daa yam ɳga baptēm na, ɳgene anda aləkwa mapəshatakaya ta anja amba menjey aləkwa a tərey mawiya. Menjey aləkwa a tərey mawiya na, letek anda Gazlavay Papaŋ ma sləkədərwa Yesu daa meməcey ta gədañ anja masa maaya kalah.

5 Ahaw, aləkwa ma məckwa la anda anja, anda kede, aləkwa macəmkaya ta anja. Da ray ɳgene, ya da sləkədərwa daa meməcey anda anja may.

6 Ya sərkwa daa masa Yesu ma məcey fa hwadam mazlaŋgalakaya na, menjey aləkwa masa zleezle aa fa hwadam a ta pas ɳgene may amba menjey aləkwa masa zleezle he a ndəvey. Anda kede, aləkwa beke ɳga mebərey saba,

7 maja ndaw masa maməckaya na, mebərey a wa saba.

8 Yaw, da aləkwa maməctakaya ta Kəriste na, ya sərkwa ya da njakwa ta dey bama ta anja may.

9 Ya sərkwa fara fara Kəriste na, ta sləkədərwa sem daa meməcey. Yaw, anja fa da məcey daa saba, meməcey fa da wey da ray a daa ba may.

10 Kəriste ta məcey la dey pal maja ndəhay tabiya. Ta fa meməcey anja ha na, mebərey a gwa a wandakwar saba. Wure kede na, anja ta dey, manjakaya da cakay Gazlavay.

11 Akwar may, akwar kəne. Sərmara, akwar na, maməctakaya, mebərey fa wakwar daa saba. Wure kede, akwar ta dey, manjakaya ta Gazlavay maja akwar macəmkaya ta Yesu Kəriste.

12 Anda kede, ka da vəlmar cəved a mebərey ɳga wey da ray vaw akwar ma da məcey ɳgene ba. Cek hay maaya ba masa akwar ma wudəm kalah na, ka da pamara mewulkey akwar a ray a ba.

13 Ka da vəldamara vaw akwar ɳgada mebərey amba a tərda vaw akwar ɳga cek ma ka sləra malamba ba. Ama vəldamara ray akwar na, ɳgada Gazlavay anda ndəhay masa maməctakaya ma sləkədərwa daa meməcey. Vəldamara ray akwar tabiya a Gazlavay amba a tərdakwar ɳga ndəhay ma ka cek maaya ta cəved e.

14 Anda kede, ara meborey ma da wey da ray akwar saba, majakwar fa səpmara *kwakwas ḥ̄ga Mawiz daa saba, ka səpam na, ḥ̄ga hətey maaya ḥ̄ga Gazlavay.

Aləkwa na, ndəhay ma ka cek maaya daw, maaya ba daw?

15 Kaa ya da kakwa na, kwara? Da aləkwa fa səpkwa *kwakwas ḥ̄ga Mawiz daa saba, ya səpkwa maaya ḥ̄ga Gazlavay na, aləkwa ta cəved ḥ̄ga key meborey daw? Kay, daa ba!

16 Ka sərmara da ka vəldamara ray akwar ḥ̄gada ndaw, ka ləvmar ka namar ray la na, akwar ma təram sem ḥ̄ga beke aŋga hay, ba diya? Anda kede, da akwar ma vəlmar cəved sem a meborey ḥ̄ga wey da ray akwar na, ḥ̄gene akwar beke hay ḥ̄ga meborey a, asaya, akwar fa cəhadamawa meməcəy a ray akwar. Ama da akwar fa namar ray a Gazlavay na, akwar ta təram sem ḥ̄ga beke aŋga hay, anda kede, a pakwar la ḥ̄ga ndəhay maaya fa mey aŋga.

17 Zleelze na, akwar beke ḥ̄ga meborey, ama wure kede akwar fa təbmara mey ḥ̄ga Gazlavay masa ndəhay maa sərkadamakwara ta mevel pal. Ya kakwa suse a Gazlavay majā.

18 Gazlavay ta pəskakwar sem daa beke ḥ̄ga meborey. Anda kede, ka da kam cek masa maaya ta cəved e.

19 Ya wakwara mey a ta beke kede na, majakwar aŋga ta banay ḥ̄gada akwar amba ka cəndamara mey a. Zleelze na, akwar anda beke hay. Ka ta vəldamara ray akwar la ḥ̄ga key cek hay malamba ma həldakwar ḥ̄ga rəsa Gazlavay. Ama wure kede na, vəldamara ray akwar tabiya ḥ̄gada Gazlavay amba ka kam cek masa maaya ta cəved e anda akwar na, beke aŋga hay. Anda kede, menjey akwar a mbafar la a Gazlavay.

20 Zleelze daa masa akwar beke ḥ̄ga meborey na, ka wudam ḥ̄ga key cek masa maaya ta cəved e ba.

21 Daa ḥ̄gene na, akwar fa kam cek hay malamba masa fa pakwar hwaray wure kede. Kaa cek maaya masa akwar ma hətam da hwad a na, me? Sasəkar cek hay a ḥ̄gene na, fa handawa meməcəy a ray akwar jak, ba diya?

22 Wure kede na, Gazlavay ta pəskakwar sem daa beke ḥ̄ga meborey. Anda kede, akwar ndəhay ma ka sləra ḥ̄ga Gazlavay. Cek maaya masa akwar ma hətam na, ara menjey akwar maaya ma mbafar a Gazlavay. Asaya, menjey akwar a, a da vəlkwar heter mendəvey ba ḥ̄ga sərmataw.

23 Nəka, cek mehətey fa meborey na, ara meməcəy. Ama cek masa Gazlavay ma vəlda ḥ̄ga maaya na, ara heter mendəvey ba majakwar macəmkaya ta Yesu *Kəriste, Bay aləkwa mahura.

7

Kwakwas ḥ̄ga Mawiz a da wey da ray aləkwa saba na, ta vara?

1 Məlma adfaw hay, ya faa guzlkwar, akwar masa ma sərmara *kwakwas ḥ̄ga Mawiz. Ka sərmara kwakwas a, a wey da ray ndaw na, daa masa ndaw aha aŋga ta dey gwāy.

2 Wakwa mey a ta ḥ̄gwas da way zel. Daa masa zel e aa ta dey dəgəy na, ḥ̄gwas a, aa ta cəved ḥ̄ga ley zel mekele daa ba, majakwar kwakwas ḥ̄ga Mawiz a vəlar cəved ba. Ama da zel e ta məcəy sem na, ḥ̄gwas a, aa ta cəved ḥ̄ga ley zel mekele, kwakwas a, a təka saba.

3 Anda kede, da ḥ̄gwas masa zel e aa ta dey, a ley zel mekele na, ḥ̄gene ḥ̄gwas aha ta ley vaw sem da palah. Ama da zel e ta məcəy sem na, kwakwas a, a vəlar cəved ḥ̄ga ley zel mekele. Ngene, ara meley-vaw saw da palah ba.

⁴ Məlma adfaw hay, ŋgada akwar na, aa letek kene may, kwakwas ŋga Mawiz fa wey da ray akwar daa saba. Akwar anda ndəhay maməctakaya maja *Kəriste ta məcey la aa slam a ŋga akwar. Wure kedé, akwar na, ŋgada anja, ndaw masa Gazlavay ma sləkdsadərwa daa meməcey. Akwar macəmkaya ta anja amba ka kamar sləra maaya ma mbafar.

⁵ Zleezle daa menjey aləkwa na, aləkwa fa kakwa cek hay saw anda mevel aləkwa ma wudsey gway. Kwakwas ŋga Mawiz a wuzdandakwara cek hay masa ma kar mebərey a ndaw. Masa aləkwa ma sərtakwa cek hay a la na, sasəkar aləkwa fa katakwa ma fəna ma fəna jak. Cek hay a fa həldandakwar ŋga key sləra maaya ba ma handawa meməcey a ray aləkwa.

⁶ Zleezle aləkwa anda beke hay maja kwakwas ŋga Mawiz, aləkwa anda ndəhay magərcatakaya daa fərsəne. Wure kedé, aləkwa mapəskatakaya dasi har ŋga kwakwas a, amba ya kakwa sləra ŋgada Gazlavay taa cəved mekele mawiya masa *Mesəfnəy ŋga Gazlavay ma wuzdandakwara. Ya kakwa sləra ŋgada Gazlavay taa cəved magurma masa kwakwas ŋga Mawiz ma wuzdandakwara saba.

Kwakwas ŋga Mawiz a wuzwa na, me?

⁷ Kaa wure kedé na, ya da ləvkwa kwara? *Kwakwas ŋga Mawiz na, ara cek maaya ba daw? Kay, kene ba. Anja da kwakwas a daa ba na, ya fa da səra mebərey daha na, daa ba. Kwakwas a, a ləvey: «Ka da kam dey fa cek ŋga ndaw ba.» Anja da kwakwas a ta ləvey kene daa ba na, ya səra mekey dey fa cek ŋga ndaw na, ara mebərey la daw?

⁸ Ama kwakwas a ta wurar cəved sem a mebərey ŋga key sləra daa yah. Mebərey a ta həldaya la ŋga key dey fa cek ŋga ndaw. Anja da kwakwas a daa ba na, mebərey fa da hətey gədaŋ da ray ndaw daa ba.

⁹ Zleezle daa masa ya səra mey da ray kwakwas a ba na, yah ta dey, ya fa wey ŋga yah. Ama daa masa ya ta cənda mey da ray kwakwas a cay na, mebərey ta hətey gədaŋ sem da ray adfaw.

¹⁰ Da ray ŋgene, yah na, anda ndaw maməckaya. Gazlavay ta vəldərwa kwakwas aha la amba ndəhay a hətam heter. Ama ŋgada yah na, kwakwas a ta cəhadaya meməcey sem a ray.

¹¹ Ama masa yah ma cənda mey da ray kwakwas a la na, kwakwas a ta wurar cəved sem a mebərey ŋga key sləra daa yah. Mebərey a ta hətey cəved sem ŋga təknaya ta fa kwakwas a. Anda kedé, mebərey a ta cəhadaya meməcey sem a ray.

¹² Fara fara, kwakwas ŋga Mawiz na, anja maaya, mebərey da hwad a daa ba. Asaya, mey hay da ray kwakwas a na, a samawa fa Gazlavay. Ata maaya, mebərey da hwad a daa ba. A jənta ndəhay ŋga key cek ta cəved e.

¹³ Anda kedé, cek masa maaya na, a gwa ŋga handawa meməcey a ray adfaw daw? Kay, kene ba! Ma handərwa meməcey a ray ndaw na, ara mebərey. Mebərey a ta hətey cəved sem ta fa cek masa maaya ŋga handaya meməcey a ray. A key anda kedé na, amba ndəhay a sərmara mebərey ara cek maaya ba kalah ta fa kwakwas a.

Cek maaya ta maaya ba a cəmam daa ndaw na, kwara?

¹⁴ Ya sərkwa *kwakwas ŋga Mawiz na, a sawa ta fa Gazlavay, ama aləkwa na, ndəhay magədaŋ gway. Ya ta tərkwa beke ŋga mebərey sem.

¹⁵ Fara fara, cek masa yah ma ka na, ya ka maja me na, ya səra ba, maja cek maaya masa yah ma wudsey na, ya ka ba. Ama ya key na, cek masa yah ma wudsey ba jak.

¹⁶ Da ya key cek masa yah ma wudsey ba na, ŋgene, ya təba, ya səra kwakwas a na, anja maaya.

¹⁷ Anda kede, da ya key cek maaya ba na, ara yah ma ka ba. Ara mebørey masa daa yah ma ka cek aha.

¹⁸ Ahaw, ya søra yah ta gødañ ñga key cek maaya ta cøved e na, daa ba. Anda meløvey yah na, ndaw-magødañ. Ya wudey ñga key cek maaya ta cøved e, ama gødañ adfaw daa ba.

¹⁹ Yaw, cek maaya masa yah ma wudey ñga ka na, ya fa ka daa ba, ama ya key na, cek maaya ba masa yah ma wudey ñga ka ba jak.

²⁰ Da ya key cek maaya ba masa yah ma wudey ñga ka ba na, a wudey ñga løvey ara yah ma ka ba. Ara mebørey masa daa yah ma ka cek aha.

²¹ Ya wudey ñga key cek maaya, ama ya da key na, cek masa maaya ba gway. Kede ara cek masa yah ma sangala daa menjey adfaw.

²² Daa mevel adfaw na, ya fa wudey fara fara ñga søpa *kwakwas ñga Gazlavay.

²³ Ama ya nøka na, cek maaya ba ma fønya ray døha. Cek aha fa tøka mewulkey adfaw ñga key cek masa maaya. Cek maaya ba ha ma fønya ray a na, ta tørdaya sem ñga beke ñga mebørey.

²⁴ Ay! Yah na, ndaw ta matøway daa dey. Yah na, memøcey aa da ray adfaw. Ma da løhdaya daa memøcey a na, wa?

²⁵ Ara Gazlavay ma da løhdaya ta fa Bay aløkwa Mahura Yesu *Køriste. Ara maja ñgene, ya fa kar suse ta mevel adfaw cøpa.

Anda kede, daa mewulkey adfaw na, ya wudey ñga søpa kwakwas ñga Gazlavay. Ama maja yah ndaw-magødañ na, ya key na, cek masa ma handaya mebørey a ray jak.

8

Mesøfney ñga Gazlavay a jønta ndøhay daa menjey ata na, kwara?

¹ Wure kede ndøhay masa macømkaya ta Yesu *Køriste na, sariya ñga Gazlavay fa da tødødata daa ba.

² Mebørey fa da høtey gødañ ñga handawa memøcey a ray aløkwa daa saba, maja gødañ ñga *Mesøfney ñga Gazlavay aa da ray aløkwa. Gødañ ñga Mesøfney ñga Gazlavay a, a vølndakwar heter mawiya ta fa Yesu Køriste.

³ *Kwakwas ñga Mawiz na, a gwa ñga key sløra anda Gazlavay ba, maja bøle ñga ndaw-magødañ ta tørda kwakwas a sem ñga cek manjar gødañ. Gazlavay aa ta gødañ ma føna kwakwas ñga Mawiz. Gazlavay a wuzda anja na, a wudey ñga cøney mebørey fa slømay anja ba sølak, a kar sariya a ndaw-magødañ maja mebørey anja. Anda kede, ta slørdøra Bøzey anja la a bøla, a tørey ñga ndaw-magødañ, vaw anja anda aløkwa ndøhay ma ka mebørey. Gazlavay a ka anda kede, ñga løhdata ndøhay daa mebørey ta fa memøcey ñga Bøzey anja ha. Anda kede, ta føna gødañ ñga mebørey sem ta fa Bøzey anja ha.

⁴ Gazlavay a ka anda kede na, amba ya tørkwa ndøhay ma ka cek ta cøved e fara fara anda kwakwas a ma wudey ya kakwa. Ya kakwa na, anda mewudsey ñga ndaw-magødañ saba, ama ya kakwa anda Mesøfney ñga Gazlavay ma wudey.

⁵ Ndøhay ma søpam ñga njey anda ndøhay magødañ ma wudam na, a wulkam mandaw mandaw da ray cek masa ma mbafatar gway. Ama ndøhay ma kam cek anda Mesøfney ñga Gazlavay ma wudey na, a wulkam mandaw mandaw da ray cek masa ma mbafar a Mesøfney a.

⁶ Da ndaw a wulkey mandaw mandaw da ray cek masa ma mbafar gway na, a key ñgene, a cøhadawa memøcey a ray anja. Ama da ndaw a wulkey mandaw mandaw

a ray cek ma mbafar a Mesəfnay ḥga Gazlavay na, ḥgene, Gazlavay a da vəlar heter mawiya, asaya, a da njada daa zazay.

⁷ Ndəhay ma wulkam mandaw mandaw da ray cek masa ma mbafatar a vaw ata hay na, ata masa-gəra hay ḥga Gazlavay. Ata fa səpmara kwakwas ḥga Gazlavay daa ba, kwa a gwamara ḥga key sləra ta kwakwas a ba.

⁸ Ndəhay ma səpam ḥga key cek masa ma mbafatar a vaw ata hay gway na, ndəhay a, fa da mbafamar a Gazlavay daa ba.

⁹ Ama akwar na, akwar fa kam cek ma mbafar a vaw akwar hay daa ba. Ka səpam na, cek masa ma mbafar a Mesəfnay ḥga Gazlavay majə Mesəfnay a, aa da ray akwar. Ndaw masa Mesəfnay ḥga Kəriste da ray a daa ba na, ndaw aha ara ndaw ḥga Kəriste ba.

¹⁰ Da Kəriste aa daa mevel akwar na, Mesəfnay ḥga Gazlavay a vəlkwar heter mawiya la majə aa ma pakwar ḥga ndəhay maaya fa mey anja. Kwa ka məcam la, vaw akwar a zey la majə mebərey na, ka hətam heter mawiya la.

¹¹ Asaya, da Mesəfnay ḥga Gazlavay ma sləkədərwa Yesu Kəriste daa meməcəy aa da ray akwar na, ḥgene Gazlavay a da sləkədədakurwa daa meməcəy may. Anda kedə, a da sləkədədakurwa ha na, ta gədanj ḥga Mesəfnay anja masa da ray akwar a.

¹² Məlma adaw hay, ara majə ḥgene si ya njakwa anda Mesəfnay ḥga Gazlavay ma wudsey, ba na, anda vaw aləkwa ma wudsey ba.

¹³ Yaw, da akwar fa kam cek masa ma mbafar a vaw akwar gway na, ka məcam la. Ama da akwar fa vəlmar cəved a Mesəfnay ḥga Gazlavay ḥga jənkwar ḥga mbəkda mekey cek hay maaya ba na, ḥgene, ka hətam heter mawiya la.

¹⁴ Ndəhay cəpa masa ma vəlmar cəved a Mesəfnay ḥga Gazlavay ḥga wey da ray ata na, ndəhay a ḥgene, ara bəza hay ḥga Gazlavay.

¹⁵ Mesəfnay masa akwar ma təbmara ḥga wey da ray akwar a na, fa da tərdakwar ḥga beke hay daa ba, akwar fa da njam ta mandərzay daa dey daa saba. Ama Mesəfnay ḥga Gazlavay a, a da tərdakwar ḥga bəza hay ḥga Gazlavay, a da jənndakwar ḥga zəla Gazlavay a: «Aba», anda meləvey, «Papay.»

¹⁶ Mesəfnay a, fa wuzdandakwara daa mevel aləkwa na, aləkwa bəza hay ḥga Gazlavay fara fara.

¹⁷ Ahaw, aləkwa na, bəza hay ḥga Gazlavay. Anda kedə, ya hətkwa cek masa anja ma bəda majə aləkwa la. Ya da hətkwa cek aha na, bama daa slam a ta Kəriste majə da aləkwa ma sərkwa banay la bama ta Kəriste na, ya da njakwa bama ta anja daa slam anja mewedey may.

Mey da ray mewedey ḥga Kəriste

¹⁸ Ya səra, banay masa aləkwa ma sərkwa wure kedə kaa na, ara cek mecəhe ḥga tede. Fara fara, slam-mewedey ḥga Gazlavay masa aa ma vəldandakwara na, anja maaya, a wam ta banay masa aləkwa ma sərkwa wure kedə ba.

¹⁹ Cek hay tabiya masa Gazlavay ma katerwa na, cek hay a fa səkwmara dər masa Gazlavay ma da wuzdatərwa bəz anja hay daa slam anja mewedey amba dər a, a wuswa fiyaw.

²⁰ A səkwmara majə cek hay tabiya masa Gazlavay ma katərwa na, ta təram sem ḥga cek ḥga tede. Ara cek hay a ma wudam ḥga key kəne ba, ama ara Gazlavay ma la har anja da ray ata. Ta ḥgene he cəpa, fa səkwmara Gazlavay ḥga ka sləra anja da ray ata cənja.

21 Sløra ha na, ara Gazlavay ma da pøskatørwa dasi har ñga ndaw ma nøsta, ma tørdata ñga beke. Anda kede, cek hay a tabiya a da høtam mewedey ñga Gazlavay bama daa slam a ta bøza hay ñga Gazlavay. A da wam ñga ata anda bøza hay ñga Gazlavay.

22 Ya sørkwa døga mezley ñga bøla haa wure kede, cek hay tabiya masa Gazlavay ma katørwa na, fa søraram banay, a njaram anda ñgwas ma da yey.

23 Ma søraram banay a daa masa ata fa søkwymara na, ara cek hay a daada ba, ama aløkwa may fa njarakwa daa mevel aløkwa. Aløkwa na, ndøhay masa Gazlavay ma vølndakwar Mesøfnay anja teesed da ray cek hay mekele masa anja ma da vøldandakwara. Anda kede, aløkwa fa søkwakwa pas masa Gazlavay ma da tørdandakwar ñga bøz anja hay fara fara, a da pøskandakwar dasi har ñga ndaw ma nøsndakwar, amba kwa waawa a wey ray anja.

24 Gazlavay ta løhdandakwar sem daa mebørey ama ya sørtakwa cek hay masa Gazlavay ma da ka da ray aløkwa tabiya ba aran. Aløkwa fa sørkwa fara fara ya høtkwa cek hay a la. Da ndaw ta høtar cek masa aa ma søkwa sem ta dey anja na, a søkwa cek aha saba maja cek aha aa fa dey anja cay. Ma da søkwa cek masa anja ma høtar sem ñgene na, wa døba wa?

25 Aløkwa na, fa søkwakwa cek masa aløkwa ma høtkwa ta dey aløkwa daa ba aran. Anda kede, ya bøskwa mevel ñga søkwa cek aha ta zazay.

26 *Mesøfnay ñga Gazlavay fa jønndakwar may, maja aløkwa gødañ pøreh daa cøved ñga Gazlavay. Kwa ya sørkwa cek masa aløkwa ma daa cøføsakwa fa Gazlavay ba. Ama Mesøfnay ñga Gazlavay a, ta ray anja, fa dørar dangay a Gazlavay aa slam a ñga aløkwa. Aa cøføsa Gazlavay ta mevel pal, aa guzlar a Gazlavay ta mey masa ma fønar ray a ndaw-magødañ ñgaa guzley.

27 Gazlavay ma søra cek daa mevel ñga ndaw na, a cønda cek masa Mesøfnay anja ma wudsey, maja Mesøfnay a faa cøføsa Gazlavay amba a jønta ndøhay anja hay anda Gazlavay ma wudsey.

28 Ngada ndøhay ma wudmara Gazlavay, ndøhay masa Gazlavay ma zølta ñga key cek anda anja ma wudsey na, ya sørkwa cek hay tabiya masa ata ma høtam na, ara Gazlavay ma ka amba a tørey ñga cek maaya ñgada ata.

29 Døga zleelze na, Gazlavay ta walata ndøhay anja hay cay. Asaya, ara anja ma wudsey ñga tørdata ndøhay anja hay a anda Bøzey anja. A ka anda kede na, amba Bøzey anja a tørey bøzey maa-mey-ndaw da wuzlah ndøhay ñga Gazlavay masa anda mølmañ hay ga.

30 Yaw, ndøhay masa Gazlavay ma walata ñgene na, Gazlavay ta zøltørwa la ñga key ndøhay anja hay may. Daa masa aa ma zølta ha na, ta pata la ñga ndøhay maaya fa mey anja may. Asaya, ndøhay massa aa ma pata ñga ndøhay maaya fa anja na, ta handata sem aa slam anja mewedey may.

Gazlavay a wudndakwar mandaw mandaw

31 Kaa wure kede na, mey mambøkakaya ñga løvey daha saya daw? Gazlavay aa ta aløkwa, kaa ma da gwa a ray aløkwa na, wa?

32 Gazlavay ta badørwa Bøzey anja daa ba, ama ta slørdørwa la a bøla ñga møcøy maja aløkwa tabiya. Anda Gazlavay ma slørdandakwara Bøzey anja na, fara fara a vøldandakwara cek hay tabiya la may.

33 Ma gwa ñga mbødstar ray ñgada ndøhay masa Gazlavay ma walata na, wa? Kwa ndaw pal ma gwa daa ba, maja ara Gazlavay ma tørdata ñga ndøhay masa maaya fa mey anja.

³⁴ Ndəhay masa Gazlavay ma walata na, ma gwa ḥga təd̄data ta sariya na, wa? Kwa ndaw pal ma gwa daa ba, maja Yesu *Kəriste ta məc̄ey la, ta sləkd̄awa sem daa meməc̄ey, wure kede aa manjakaya ta har-zəmay ḥga Gazlavay, fa dərey daŋgay maja aləkwa.

³⁵ Ma da wunkandakwar ta Kəriste amba a wud̄ndakwar saba na, me? Kwa aləkwa daa banay, kwa mewulkey fa həb̄ndakwar ray, kwa ndaw a cakalafandakwar mey, kwa aləkwa daa may, kwa aləkwa daa viya, kwa anja ndaw a wud̄sey ḥga kandakwar cek maaya ba, kwa ndaw a kəd̄ndakwar vagay na, cek hay a cəpa ḥgene, a gwa ḥga wunkandakwar ta Kəriste ba.

³⁶ Anda mawuzlalakaya daa d̄erewel ḥga Gazlavay, ma ləvey:

«Bay Gazlavay, ndəhay fa səpmandar mandaw mandaw
 ḥga kəd̄ey vagay maja ala ndəhay akah hay.

Fa mey ḥga ndəhay na,

 ala * anda təbaŋ hay masa ma handamata ḥga hərey.»

³⁷ Ta ḥgene he cəpa, ya kakwa bay-gula la da ray banay hay a ḥgene tabiya ta gədaŋ ḥga ndaw ma wud̄ndakwar kalah.

³⁸ Ahaw, ya səra fara fara cek ma gwa ma wunkandakwar ta ndaw masa ma wud̄ndakwar kalah ha na, daa ba. Kwa ya məckwa, kwa aləkwa ta dey, kwa maslaŋ hay ḥga Gazlavay, kwa gədaŋ ḥga bay hay masa da bəla kede ta gədaŋ ḥga mesəfn̄ey hay masa daa memed, kwa cek hay ma kam wure kede ta cek hay ma da kam ḥgada fa mey,

³⁹ kwa maazla hay da gazlavay da vad̄, kwa daa vəged̄ ḥga awaw magaza, kwa cek wura wura mekele masa Gazlavay ma katərwa, kwa meeme cəpa a gwa ḥga wunkandakwar ta mewud̄sey-vaw ḥga Gazlavay ba. Ara mewud̄sey-vaw masa an̄ga ma wuzdərwa ta fa Yesu Kəriste, Bay aləkwa Mahura.

9

Mey da ray Israyel hay, ndəhay masa Gazlavay ma walata

¹ Mey masa yah ma daa guzlda kede na, ara mey fara fara, ya mbərzley ba, maja yah na, ndaw ḥga *Kəriste. Asaya, *Mesəfn̄ey ḥga Gazlavay fa wa mewulkey adaw, mewulkey adaw a fa wuzda, mey masa yah ma kada kede na, ara mey fara fara.

² Ya wudey ḥga ləvey na, mewulkey fa da kəd̄sy, mevel fa caya mandaw mandaw

³ da ray səkway adaw hay *Jəwif hay. Ala na, ḥga way ala pal. Da Gazlavay a səra na, ḥga nəsya, ḥga wunkandar ta Kəriste amba məlma adaw hay Jəwif a diyam.

⁴ Ata daa səkway ḥga *Israyel hay. Gazlavay ta walata sem ḥga təram bəz an̄ga hay, ta wuzdatara gədaŋ an̄ga la, ta jəwam mey la ta ata, ta wuzdatara kwakwas an̄ga la, ta wuztar cəved̄ la amba a dərmər dan̄gay, ta wuzdatara cek maaya masa aa ma ləvey a da vəldatara heyey la.

⁵ Ata na, ndəhay daa səkway ḥga papaŋ ḥga papa aləkwa hay zleezle *. Yesu Kəriste may, daa masa an̄ga ndaw-magədaŋ na, an̄ga ndaw daa səkway a. Ama ta ḥgene he cəpa na, ta təbmara mey an̄ga daa ba. Kəriste he na, ara ndaw ma wata cek hay tabiya. Anja ndəhay ḥga həlmamara Gazlavay ḥga sərmataw. Amen.

8:34 8.34 4.25; SNM 2.33; Heb 7.25; 1Jn 2.1 **8:35 8.35** 2Kwr 5.14 * **8:36 8.36** ala: Daa Ps 44.23aa guzley da ray səkway ḥga Jəwif hay, ama fede na, Pawl aa guzley da ray ndəhay ḥga Yesu. **8:36 8.36** Ps 44.23; 2Kwr 4.11

8:37 8.37 1Jn 5.4-5 **8:38 8.38** Ef 1.21; 1Kwr 3.22; 15.24; 1Pi 3.22 **8:39 8.39** 5.5; Jaŋ 3.16; 2Kwr 13.13; Ef 1.4; 2.4; 1Tes 1.4; 2Tes 2.16 **9:2 9.2-3** Mab 32.32 **9:4 9.4** səkway ḥga Israyel hay: Mab 4.22; Aw 11.1; **gədaŋ ḥga Gazlavay:** Mab 16.10; 24.16-17; 40.34-35; **mejəwey-mey:** MC 17.7; Mab 24.7-8; **kwakwas an̄ga:** Mab 20-24;

Gazlavay a da ka cek anda an̄ga ma ləvey: 3.2, 4; 4.13, 17; Gal 3.6, 14 * **9:5 9.5** papaŋ ḥga papa aləkwa hay: Anda meləvey, Abərahəm, Izak, leŋ Jakwəp ta bəz an̄ga hay kuraw a ray a cew. **9:5 9.5** 15.8; Mab 3.6, 15;

Kəriste: Mt 1.1; Rm 1.3-4

6 Ya wudsey ḥga ləvey mey masa Gazlavay maa guzlda na, ta key anda aa ma ləvey daa ba na, kene ba. Mey a ta key la. Ama ya wudsey ḥga ləvey, Israyel hay na, ara ndəhay ḥga Gazlavay cəpa ba.

7 *Abərahəm ta yey bəza hay la. Ama bəza hay a cəpa na, ara bəz anja hay fara fara anda Gazlavay ma ləvey ba, maja Gazlavay taa guzlar la zleezle a Abərahəm a, a ləvar: «Ara ta fa bəza hay ḥga bəz akah *Izak, sləmay akah ma da zəley.»

8 Anda meləvey, bəza hay masa Abərahəm ma yatərwa na, ata tabiya bəza hay ḥga Gazlavay ba. Ama bəza hay ḥga Gazlavay fara fara na, ara bəza hay masa Abərahəm ma yatərwa maja Gazlavay ma ləvar a da vəlar bəza hay ga heyey.

9 Mey masa Gazlavay ma ləvar a Abərahəm a zleezle a da vəlar cek heyey na, mey a, a ləvey: «Haa kasl səfed anda kede na, ya vəhwə la. Daa ḥgene, Sara ta yawa bəzey mezəle cay.»

10 Yaw, ara ḥgene daada ba. Rebeka may, ta yawa la, a yawa bəza hay cew. Ata ḥga papa ata pal. Papa ata ha na, ara dede aləkwa Izak zleezle.

11-12 Gazlavay a ləvar a Rebeka: «Bəzey mahura na, a da kar sləra ḥgada meçəhe.» Gazlavay maa guzlar anda kede na, daa masa bəza hay a, a sərmara ma key cek masa maaya ta maaya ba, ba aran, ara daa masa ata da hwad mama ata dəagay. Gazlavay ma ləvey anda kede na, ḥga wuzda anja na, fa key cek mandaw mandaw anda aa ma wudsey. A weley ndaw masa aa ma wudsey. A walata na, maja sləra masa ndaw a ma ka ba.

13 Anda mawuzlalakaya daa cərewel ḥga Gazlavay ma ləvey:
«Ya weley na, Jakwap. Ezayu na, ya wuda ba.»

14 Da kene na, ya da ləvkwa kwara dəba wura? Gazlavay a na, ara ndaw ma key cek ta cəved e ba dəba daw? Kay, kene ba!

15 Gazlavay ta ləvar la a *Mawiz zleezle: «Da ya wudsey ḥga key maaya a ndaw na, ya ka. Asaya, da ya wudsey ḥga sərey dey-ceceh fa ndaw na, ya sərfar.»

16 Anda kede, da Gazlavay a kar maaya a ndaw na, ara maja ndaw a ma wudsey ba, asaya, maja sləra ḥga ndaw a ma ka ba, ama ara maja Gazlavay ma sərfar dey-ceceh.

17 Daa cərewel ḥga Gazlavay na, Gazlavay a ləvar a *Faraway, bay ḥga *Ejip: «Yah ma paka aa bay na, amba ya wuzdərwa gədanj adaw ta fa kah, asaya, amba ndəhay da bəla cəpa a zəldamaya sləmay.»

18 Anda kede, Gazlavay a gwa ḥga sərfar dey-ceceh a ndaw masa aa ma wudsey, asaya, a gwa ḥga tərda ndaw ḥga macarakaya anda aa ma wudsey.

Gazlavay a gwa ḥga key cek anda aa ma wudsey

19 Da kwa ndaw a da ləvya: «Da anda kede na, Gazlavay a mbədtar ray a ndəhay na, fa me dəba me? Ndəhay a gwamara ḥga təkmara cek masa aa ma wudsey ḥga ka daw?»

20 Kah ndaw-magədanj ḥga tede, kah na, wa may wa, amba ka kada yawa ta Gazlavay na! Mañgayak maləmkaya na, a gwa ḥga ləvar a ndaw ma ləma: «Ka ləmya anda kede na, maja me daw?» Kay, a gwa ba!

21 Ndaw ma ləma mañgayak a gwa ḥga key cek ta hahay ḥga meləmey anda aa ma wudsey. A gwa ḥga wunka hahay a cew, pal a ləmda mañgayak wal membey kalah, lanjar may, a ləmda mañgayak masa saw kene.

22 Yaw, da Gazlavay a ka anda ndaw ma ləma mañgayak na, mey akah da hwad a me? Gazlavay a wudsey ḥga wuzdərwa na, anja fa cey mevel da ray ndəhay, asaya,

a wudey እንደ wuzdérwa gedañ anja a ndéhay. Ama ndéhay masa anja anja ma da cey mevel da ray ata ta masa anja ma da katar sariya እንጂ zéddata na, fa bësta kwa ara mey ba cënja.

²³ Gazlavay fa bësta na, amba a wuzdatara gedañ anja a ndéhay. A wudey እንደ pa gedañ anja ha a ray ndéhay masa anja ma sërfatar dey-ceceh. Ta diyta la dëga zlezzle amba a hëtam gedañ anja ha.

²⁴ Ndéhay a na, ara alékwa. Gazlavay a zéldakwar na, da wuzlah ndéhay *Jëwif hay daada ba, ama da wuzlah ndéhay daa sëkway mekele hay may.

²⁵ Ara anda Gazlavay maa guzley ta mey Awze, *ndaw ma tëla mey anja, ma lëvey: «Ndéhay masa ata ndéhay adaw hay zlezzle ba na,

ya da zëlta ndéhay adaw hay.

Ndéhay masa ya wudta ba zlezzle na,

ya da zëlta ndéhay adaw hay mawudtakaya kalah.

²⁶ Daa slam masa yah ma lëvtar la a ndéhay:

“Akwar ndéhay adaw hay ba” na,

yah, Gazlavay masa ta dey,

ya da zëlta “bëz adaw hay”.

²⁷ *Izay, ndaw ma tëla mey እንደ Gazlavay may, taa guzley la da ray *Israyel hay, a lëvey: «Anja kwa Israyel hay ata ga a slëfam ba anda mawurbay da wayam na, Gazlavay a da lëhey daa mebërey na, ndéhay nekëdøy da wuzlah ata gway.

²⁸ Fara fara Bay Gazlavay a da ka slëra anja cëpa fiyaw fiyaw da bëla anda aa ma lëvey.»

²⁹ Yaw, anda Izay a maa guzley dëga zlezzle saya, a lëvey:

«Da Bay Gazlavay ma wa slam da vad tabiya

ta mbëkndakwar ndéhay nekëdøy

daa sëkway alékwa daa ba na,

anja እንገኝ, ya ta paslakwa sem sle'

anda ndéhay daa berney እንደ Sadawm ta እንደ Gwamar.»

Mey da ray mepey Yesu እንዳ ndaw fara fara

³⁰ Kaa wure kede, ya da lëvkwa na, kwara? Ya lëvkwa ndéhay *Jëwif hay ba na, fa sëpam cëved amba Gazlavay a pata እንደ ndéhay maaya fa mey anja na, daa ba. Ama Gazlavay a pata እንደ ndéhay maaya fa mey anja na, majà ata ma pamara *Këriste እንዳ ndaw ata fara fara.

³¹ *Israyel hay na, fa sëpam *kwakwas እንደ Mawiz amba Gazlavay a pata እንደ ndéhay maaya fa mey anja. Ama ta hëtam amba a pata እንደ ndéhay maaya fa mey anja ha anda kwakwas a ma wudey na, daa ba.

³² Ta hëtam daa ba majà me? Majà a wulkam Gazlavay a da pata እንደ ndéhay maaya fa mey anja na, ta fa cek masa ata ma kamara gway. Fa pamara Gazlavay እንዳ ndaw ata fara fara na, daa ba. Anda kede, salay ata ta këdøy sem fa anjwa mekey mecembedey a ndéhay,

³³ anda mawuzlalakaya daa derewel እንደ Gazlavay ma lëvey:

«Nëka, daa berney እንደ Siyanjw na,

ya da pey anjwa mekey mecembedey a ndéhay,

ara anjwa ma tëddata ndéhay.

Ama kwa waawa ma zlembeý ta anjwa [†] ha na,

a zëley marava daa ba sëlak.»

9:22 9.22 2.4, 8 9:23 9.23 5.2 9:24 9.24 1.16; 10.12 9:25 9.25 Aw 2.25; 1Pi 2.10 9:26 9.26 Aw 1.10

9:27 9.27-28 Iz 10.22-23 9:29 9.29 Iz 1.9 9:30 9.30 10.20 9:31 9.31 10.2-3 9:32 9.32 4.4-5 [†] 9:33 9.33
anjwa: A wudey እንደ lëvey Yesu. Kwa waawa ma zlembeý ta anjwa ha na, anda melëvey, kwa waawa ma tëba mey እንደ Yesu a. 9:33 9.33 Iz 8.14; 28.16; 1Pi 2.6-8

10

Mey da ray Jəwif hay ma da ləham

¹ Məlma adaw hay, cek masa yah ma wudsey ta mevel adaw cəpa na, anja Gazlavay ɳga ləhdata səkway adaw hay *Jəwif hay daa meborey. Ya fa dərey dançay mandaw mandaw maja ata.

² Ya gwa ya ləvey ata na, ta vəldamara ray ata la ta mevel ata cəpa ɳga səpey cəved ɳga Gazlavay. Kwa ta səpmara cəved e la ta mevel ata cəpa na, ama ta sərmara cəved masa fara fara na, daa ba.

³ Ata ta sərmara ɳga səpey cəved masa amba Gazlavay a pata ɳga ndəhay maaya fa mey anja na, daa ba. A səpam amba Gazlavay a pata ɳga ndəhay maaya fa mey anja na, ta fa cek hay masa ata ma kamara ta har ata gway. Anda kede, cəved fara fara masa Gazlavay ma da pata ɳga ndəhay maaya fa mey anja na, a wudsam ba.

⁴ Fara fara, dəga *Kəriste ma sawa a bəla na, gədan ɳga *kwakwas ɳga Mawiz ta ndəvey sem. A key anda kede, amba Gazlavay a pey ɳga ndəhay maaya fa mey anja na, ndəhay ma pamara ɳga ndaw ata fara fara.

Mey da ray ndəhay daa səkway wura wura ma da ləham

⁵ Masa *Mawiz maa guzley zleelzle da ray ndaw ma wudsey amba Gazlavay a pa ɳga ndaw maaya fa mey anja maja aa ma səpa kwakwas anja na, a ləvey: «Ndaw ma səpa kwakwas a mandaw mandaw, ma rəsa ba səlak na, a hətey heter la ta fa kwakwas a.»

⁶ Ama cəved amba Gazlavay a pa ndaw ɳga ndaw maaya fa mey anja maja aa ma pa ɳga ndaw anja fara fara na, cəved e anja wal. Mawuzlalakaya daa derewel ɳga Gazlavay da ray cəved e, a ləvey: «Kah ndaw-magədaŋ, ka da wulkey daa mevel akah, ka ləvey ma da təpey a gazlavay a vad na, wa?» na, ka da ləvey kəne ba. Anda meləvey, ka da ləvey «Ma da təpey a gazlavay a vad ɳga bərŋgadərwa *Kəriste na, wa?» na, ka da ləvey kəne ba.

⁷ Asaya, «Ma da gwa ɳga mbəzey a wuzlah ndəhay maməctakaya na, wa?» na, ka da ləvey kəne ba may. Anda meləvey, ka da wulkam amba ndaw a daw a wuzlah ndəhay maməctakaya ɳga zəlwa Kəriste na, kəne ba.

⁸ Mawuzlalakaya daa derewel ɳga Gazlavay, a ləvey: «Mey ɳga Gazlavay aa da cakay akah, ba na, dərenj ta kah ba. Aa da baazlam akah ta daa mevel akah.» Yaw, mey a na, ara mey masa ala ma wuzdamatara ɳgada ndəhay amba a təbmara.

⁹ Da kah ta mey akah, kah maa guzley la fa mey ɳga ndəhay, ka ləvey: «Yesu na, ara Bay Mahura,» asaya, da ka ta təba la ta mevel akah cəpa Gazlavay ta sləkədərwa sem daa meməcey na, ɳgene, Gazlavay a ləhdaka la.

¹⁰ Ndaw ma pa Gazlavay ɳga ndaw anja fara fara la na, Gazlavay a, a pa ndaw aha ɳga ndaw maaya fa mey anja la. Asaya, ndaw maa guzley ta mey anja, a ləvey: «Yesu ara Bay Mahura» na, Gazlavay a ləhda ndaw a la.

¹¹ Ahaw, mawuzlalakaya daa derewel ɳga Gazlavay, a ləvey: «Kwa waawa ma pa Gazlavay ɳga ndaw anja fara fara na, a zəley marava daa ba səlak.»

¹² Anda kede, ndaw *Jəwif ta ndaw Jəwif ba na, ata letek. Ata cəpa bay ata na, pal, ara Bay Mahura, ndaw ma katar maaya daa masa ata faa cəfdamara ɳga jənta.

¹³ Anda mawuzlalakaya daa derewel ɳga Gazlavay, ma ləvey: «Kwa waawa maa cəfda Bay Mahura ɳga ləhda na, Bay Mahura ha a ləhda la.»

¹⁴ Kaa da ndəhay ta pamara Bay Mahura ha ɳga ndaw ata fara fara daa ba na, a daa cəfdamara ɳga ləhdata na, kwara? Yaw, kaa da ndəhay ta cəndamara mezəley ɳga Bay Mahura ha daa ba na, a da pamara ɳga ndaw ata fara fara ha na, kwara?

Asaya, kaa da ndaw ta wuzey mey da ray Bay Mahura ha daa ba na, ndəhay a da cəndamara mey da ray a na, kwara?

¹⁵ Kaa da ndəhay maslərdatakaya ɳga wuzey mey a daa ba na, a da wuzdamara mey da ray Bay Mahura ha na, kwara? Anda mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, ma ləvey: «Cek ma mbey anda ndəhay ma diyam ɳga wuzey *Mey-maaya-mawiya a ndəhay na, daa ba.»

¹⁶ Ama ndəhay tabiya ta təbmara Mey-maaya-mawiya ha aa mevel ata na, daa ba. Ara anda *Izay, *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay maa guzley zlezzle, ma ləvey: «Waa Bay Gazlavay, ma təba mey ala masa ala ma wuzdamara da ray akah na, wa?»

¹⁷ Anda kede, amba ndaw a təba mey ɳga Gazlavay na, si a cənda mey a la dagay. Mey masa aa ma cənda ha na, ara mey ɳga Kəriste.

¹⁸ Da anda kede na, ya wudey ɳga səra Jəwif hay na, ta jəkam sləmay fa Mey-maaya-mawiya ha daa ba fara daw? Fara fara, ta jəkam sləmay la. Ara anda mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, ma ləvey:
«Ndəhay ta diyam la ɳga wuzey mey ɳga Gazlavay
da bəla tabiya.

Day ata ta cəney la aa wura aa wura cəpa,
kwa aa slam masa dəreñ.»

¹⁹ Ya wudey ɳga səra saya, *Israyel hay na, ta cəndamara mey a daa ba fara daw? Fara fara ta cəndamara la, ama ta gəmam ɳga təbmara daa ba. Ya səra anda kede na, maja Gazlavay taa guzltar la dəga zlezzle ta mey Mawiz, a ləvey:
«Ya da tərdakwar ɳga ndəhay ma ka səlen
fa ndəhay daa səkway hay saw kəne.

Ya da ka amba mevel akwar a cey a ray ndəhay
masa daa səkway hay manjar lenjesl.»

²⁰ Fa dəba ha Izay may, ta zlurey ɳgaa guzley daa ba, a ləvey:
«Gazlavay a ləvey:

Ndəhay masa ta səpmaya daa ba na,
ta hətmaya la ta dey ata.

Ya ta wuzda vaw adaw la ɳgada ndəhay
masa kwa maa cəfdamara mey adaw daa ba.»

²¹ Da ray ndəhay Israyel hay na, Gazlavay taa guzley la saya ta mey Izay, a ləvey:
«Ya vərndey hipas, har adaw mawurkaya
ɳga təbtərwa ndəhay ma kam həma a ray adaw
amba a vəhmawa, ama ata ta cənmaya mey daa ba.»

11

Mey da ray Gazlavay ma sərfatar dey-ceceh a Israyel hay

¹ Yaw, ya wudey ɳga səra saya, da anda kaa na, Gazlavay ta mbədstar dəba sem a ndəhay anja hay *Israyel hay daw? Kay, daa ba səlak! Yah ray adaw na, yah ndaw Israyel, yah daa səkway ɳga Benjamen. Benjamen e may, ara ndaw daa səkway ɳga *Abərahəm.

² Fara fara, Gazlavay ta mbədstar dəba a ndəhay anja hay Israyel hay masa aa ma walata dəga zlezzle na, daa ba. Ka sərfadamar mey mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay da ray *Eli ma təway fa mey ɳga Gazlavay maja Israyel hay heyey saba daw? A ləvey:

3 «Waa Bay Gazlavay, ta kədmata ndəhay ma təla mey akah hay sem cəpa vagay, mendərey yah pal taava adaw. Fa səpmaya ɳga kədəy vagay may. Asaya, ta bəzlmata slam hay mefəkey cek ɳgada kah sem.»

4 Kaa Gazlavay a mbəddara a Eli a na, kwariya? A mbəddara, a ləvar: «Kay, mendərey kah pal taava akah ba! Ya ta bey ndəhay gabal maasala la ɳgada yah. Ara ndəhay masa ta namar ray ɳgada kuley mezəley Bal daa ba.»

5 Yah, Pawl, ya fa ləvkwar, kwa haa wure kede na, aŋga letek kəne may, Gazlavay ta mbəkey ndəhay siya la da wuzlah Israyel hay masa aŋga ma walata maj aŋga ma sərfatar dey-ceceh.

6 Gazlavay a walata ndəhay a na, maj aŋga ma sərfatar dey-ceceh, ba na, maj sləra ata ba. Anja da a walata maj sləra ata na, ɳgene ta sərfatar dey-ceceh daa ba.

7 Kaa wure kede, mey a, a wudey ɳga ləvey na, kwara? Israyel hay na, ta hətam cek masa ata ma səpmara na, daa ba, si ndəhay nekədəy masa Gazlavay ma walata na, ta hətam la. Har-gədaŋ ɳga ndəhay da wuzlah ata na, ta wudəm ɳga cəndamara dəy ɳga Gazlavay na, daa ba.

8 Anda mawuzlalakaya daa cərewel ɳga Gazlavay, ma ləvey: «Gazlavay ta ɳgərdətara ray ata sem, ta wulfatara dey ata sem, ta dəzltara sləmay ata sem, haa wure kede ata kəne cəŋga.»

9 Bay *Davit taa guzley la saya, a ləvey:
 «Cek hay masa ata ma zəmamara ɳgene na,
 ɳga kərzata fa dəy anda ɳgam-ɳgam ma kərzey cek,
 anja ɳga tərey ɳga vəged amba a tədəm a hwad a,
 a səram banay tədəf fa sləra ata.

10 Anja dey ata ɳga wulfey amba a hətmar dey saba,
 anja ɳga gəbdəmara dəba mandaw
 maj aŋga na, kaa wara a katar maaya ma fəna ta pas masa ndəhay
 masa Jəwif hay ba hay.

11 Ya wudey ɳga səra mey a saya, *Jəwif hay ma zlanjadəm daa cəved ɳga Gazlavay na, ta zlanjadəm sem ɳga tar fara daw? Kay, daa ba səlak. Ama maj mebərey masa ata ma kamara na, ndəhay masa Jəwif hay ba hay ata ta cəved ɳga ləhey daa mebərey. A key anda ɳgene na, amba Jəwif hay a, a kam səlej ta ndəhay masa Jəwif hay ba hay.

12 Jəwif hay ta kam mebərey la, maj aŋgene, Gazlavay ta katar maaya la a ndəhay da bəla tabiya. Jəwif hay ta zlanjadəm sem daa cəved ɳga Gazlavay, maj aŋgene, Gazlavay ta', a pəstar mey a ndəhay masa Jəwif hay ba hay. Yaw, da Gazlavay ta katar maaya la a ndəhay masa Jəwif hay ba hay maj a Jəwif hay ta zlanjadəm sem daa cəved aŋga na, kaa wara a katar maaya ma fəna ta pas masa ndəhay Jəwif hay tabiya ma da vəhmawa fa vəda ɳga ləhey, ba daw?

Mey da ray ndəhay masa Jəwif hay ba hay ma da ləham

13 Wure kede, ya wudey ɳgaa guzlkwar ɳgada akwar ndəhay masa *Jəwif hay ba hay. Yah na, *ndaw-meslərey ɳga Yesu masa Gazlavay ma slərdərwa ɳga wuzey mey ɳgada akwar ndəhay masa Jəwif hay ba hay. Ya faa səmey ga da ray sləra adaw a.

14 Ya wudey na, səkway adaw hay Jəwif hay a nəkam dey fa sləra masa yah ma ka da wuzlah ndəhay masa Jəwif hay ba hay, a səpəm cəved amba Gazlavay a ləhdata may.

15 Masa Gazlavay ma mbədstar dəba sem a ndəhay adaw Jəwif hay na, ta', a cəmtar dəy ɳga ndəhay siya da bəla ta aŋga ray aŋga. Da anda kede na, ta pas masa

Gazlavay ma da təfta aa slam a na, ma da key na, me? Cek maaya a key la. Ndəhay masa maməctakaya a sləkdamawa la daa meməcey.

¹⁶ Sərmara, da ta cam peñ la teesed ɳga vəley ɳgada Gazlavay na, peñ e siya tabiya na, ara ɳga Gazlavay a may. Asaya, da a vəlmar slaslalay hay ɳga wudez na, mey-har hay ɳga wudez e cəpa ɳgada anǵa may.

¹⁷ Səkway ɳga *Israyel hay na, anǵa anda wudez maaya marəvkaya masa mey-har hay siya madəsltakaya. Ama akwar masa Jəwif hay ba na, akwar anda mey-har hay ɳga wudez saw manjəbtakaya fa wudez maaya marəvkaya masa mey-har hay siya madəsltakaya heyey. Wure kedə, ka da hətam cek maaya maja akwar manjəbtakaya fa wudez maaya heyey.

¹⁸ Da anda kaa na, ka da rəsmata ndəhay masa anda mey-har hay ɳga wudez madəsltakaya ɳgene ba. Akwar fa zlapam da ray ata na, maja me? Akwar na, mey-har hay gway. Ma kərza slaslalay na, ara mey-har hay ba, ama ara slaslalay ma kərza mey-har hay, ba diya?

¹⁹ Da kwa ndəhay siya da wuzlah akwar a daa guzlam, a ləvam: «Gazlavay a dəslta mey-har hay a na, amba a njəbey yah aa slam aha.»

²⁰ Ahaw, kəne fara. Ama Gazlavay a dəslta na, maja ata ma pamara ɳga ndaw ata fara fara daa ba. Yaw, anǵa ma njəbkwar aa slam ata na, maja akwar ma pamara ɳga ndaw akwar fara fara. Maja ɳgene, ka da zlapam saba, ama maaya na, ka zluram ta Gazlavay.

²¹ Jəwif hay na, ara ndəhay masa mapatakaya anda mey-har ɳga wudez masa maaya. Da Gazlavay ta sərfatar dey-ceceh daa ba na, ka wulkam a sərfakwar dey-ceceh la daw?

²² Nəkmara, Gazlavay na, a gwa a key maaya a ndaw, asaya, a gwa a cey mevel a ray ndaw may. Anǵa na, fa cey mevel da ray ndəhay masa ma zlaŋgadəm sem daa cəved anǵa. Ama faa həmdakwar, akwar ndəhay masa daa cəved anǵa. Si ka kamar cek ma mbafar mandaw mandaw, da daa ba na, a da dəslkwar anda mey-har hay ɳga wudez e may.

²³ Jəwif hay na, da ata ta vəhmawa sem aa cəved ɳga Gazlavay, a pamara ɳga ndaw ata fara fara na, Gazlavay a, a njəbta la aa slam ata fa wudez masa maaya heyey saya, maja Gazlavay aa ta gədań ɳga vəhdətərwa, a njəbta aa slam ata cənǵa.

²⁴ Akwar ndəhay masa Jəwif hay ba, akwar na, anda mey-har hay ɳga wudez saw da ley masa ma dəslmərwa ɳga njəbey fa wudez masa maaya. Yaw, da Gazlavay ta gwa ɳga ka cek masa ta banay anda kedə sem na, ka wulkam anǵa ta banay amba a vəhdətərwa Jəwif hay masa mapatakaya ta cakay heyey aa slam ata daw?

Mey da ray Israyel hay ma da ləham daa mebərey

²⁵ Məlma adfaw hay, ya wudsey ka sərmara mey mabadakaya daha, amba ka pamara ray akwar ɳga ndəhay ma səra cek kalah ba. Ahaw, *Israyel hay siya na, ray ata manjərdakaya. Ama ta pas masa ndəhay *Jəwif hay ba hay masa Gazlavay ma wudsey ɳga ləhdata ta ləham cay na, Israyel hay siya hay a na, a mbədədamara menjey ata la, a pamara Gazlavay ɳga ndaw ata fara fara.

²⁶ Anda kede na, Gazlavay a ləhdata ndəhay Israyel hay la cəpa anda mawuzlalakaya daa dərewel anǵa ma ləvey:

«Ndaw ma da ləhdata ndəhay a da bawa

daa anǵwa ɳga *Siyān̄w*.

A da mbəkdatara mebərey ɳga ndəhay daa səkway ɳga Jakwap.

11:16 11.16 Mesl 15.19-21 **11:17 11.17** Ef 2.11-13 **11:18 11.18** Jań 4.22 **11:20 11.20** 1Kwr 10.12 **11:25**

11.25 Mt 24.14; Jań 10.16 * **11:26 11.26** anǵwa ɳga Siyan̄w: A wudsey ɳga ləvey ndəhay Jəwif hay, da daa ba, berney ɳga Jeruzelem. **11:26 11.26-27** Iz 59.20-21; 27.9; Jer 31.33-34

27 Kede he na, ara *mejəwey-mey adaw ta ata
ta pas masa yah ma da mbékdatara meborey ata.»

28 Ata ta təbmara *Mey-maaya-mawiya daa ba, anda kede, ta təram sem ŋga masagəra hay ŋga Gazlavay. A key anda kede na, amba akwar ndəhay Jəwif hay ba hay na, Gazlavay a lehdakwar daa meborey. Ama taa slam lañgar Gazlavay ta walata la maja ata na, ndəhay anja hay mawudtakaya kalah, asaya, maja ta jəwam mey la ta papaŋ ŋga papa ata hay zleezle.

29 Da Gazlavay ta wala ndaw sem, asaya, da ta kar maaya la a ndaw a na, a da njey anda ŋgene, fa da mbəd̄da mewulkey anja daa ba.

30 Akwar ndəhay masa Jəwif hay ba hay na, zleezle akwar fa namar ray a Gazlavay daa ba. Ama Gazlavay ta sərfakwar dey-ceceh la wure kede, maja ndəhay Jəwif hay ma namar ray ba.

31 Wure kede masa ata ma namar ray a Gazlavay ba ŋgene na, Gazlavay ta sərfakwar dey-ceceh la aa slam a ŋga ata. A key anda kede amba ata may, a mbəd̄damara menjey ata amba Gazlavay a sərfatar dey-ceceh.

32 Yaw, anda kede, Gazlavay na, ta vəltar cəved la a ndəhay tabiya amba a namar ray ba. A ka anda kede amba anja may, a sərfatar dey-ceceh a ndəhay ndav.

Mey da ray gədaŋ ŋga Gazlavay

33 Nəka! Gazlavay fa sərfatar dey-ceceh fara fara a ndəhay. Anja ndaw ta lenjesl, a sərta cek hay tabiya. Cek masa daa mevel anja na, ndaw ma gwa ŋga səra daa ba. Cek masa aa ma wudey ŋga ka na, ndaw ma gwa ŋga səra daa ba.

34 Anda mawuzlalakaya daa cərewel ŋga Gazlavay ma ləvey:

«Ma səra mewulkey ŋga Gazlavay na, wa?

Ma gwa ŋga kəta Bay Gazlavay na, wa?

35 Ma vəlar cek a Gazlavay

ma fəna cek masa aa ma vəldara na, wa?

Kwa ndaw pal daa ba səlak.»

36 Ma ləmtərwa cek hay cəpa na, ara anja. Fa nəkfatar dey fa cek hay a tabiya amba cek hay a, a njam na, dasi har anja. Anja ndəhay ŋga həlmamara Gazlavay ŋga sərmataw. *Amen.

12

Ya da kakwar sləra a Gazlavay na, kwara?

1 Məlma adaw hay, Gazlavay ta sərfakwar dey-ceceh la ga kalah. Anda kede, ambahw, vəldamara ray akwar tabiya ŋgada anja. Da ka vəldamara ray akwar tabiya ŋgada anja ha na, a key ŋgene, ka vəlmar cek maaya ma mbafar. Kede ara cəved masa fara fara ŋga ney ray a Gazlavay.

2 Ka da səpam kwakwas ŋga ndəhay masa da bəla kede ba. Vəlmar cəved a Gazlavay ŋga wey da ray akwar amba mewulkey akwar a mbəd̄ey, mevel akwar a key maaya. Da akwar fa kamara anda kede na, ka sərmara cek masa Gazlavay ma wudey la. Anda meləvey, ka sərmara cek masa maaya, ma mbafar, masa fara fara anda anja ma wudey.

3 Gazlavay na, ta kaya maaya la, ta paya la ŋga ndaw anja meslərey. Ara maja ŋgene, ya fa ləvkwar ŋgada akwar tabiya, ndaw a da pa ray anja ŋga ndaw mahura ma fəna gədaŋ anja ba. Ama kwa waawa ŋga nəka gədaŋ anja amba a səra anja

na, kwara. Kwa waawa ɳga nəka menjey aŋga təde ta masa aa ma təba mey ɳga Gazlavay ɳgene na, cay gway.

4 Ka sərmara kwa waawa da wuzlah akwar na, aŋga ta vaw pal, ama mezəvey hay fa vaw a na, ata ga. Kwa mezəvey wura wura na, aŋga ta sləra aŋga wal.

5 Aləkwa may kəne, aləkwa ga, ama aləkwa cəpa ya ta tərkwa sem ɳga vaw pal maja aləkwa macəmkaya ta *Kəriste. Aləkwa tabiya macəmkaya pal anda mezəvey ɳga vaw macəmkaya fa vaw ɳga ndaw pal.

6 Gazlavay ta vəlndakwar gədaŋ la mekele mekele anda aa ma wudsey ɳga vəlda a ndaw a, ndaw a. Anda kede, kwa waawa ɳga kada sləra ta gədaŋ masa Gazlavay ma vəldara ha. Da ndaw aŋga ta gədaŋ ɳga təley mey ɳga Gazlavay na, ɳga təley mey masa Gazlavay ma wuzdara ɳgene gway.

7 Da ndaw aa ta gədaŋ ɳga jəney ndəhay na, maaya a jənta. Da ndaw aa ta gədaŋ ɳgaa sərkedey ndəhay na, maaya aa sərkadata.

8 Da ndaw aa ta gədaŋ ɳga dəktar mevel a ndəhay amba a hətam gədaŋ na, maaya a dəktar mevel. Da ndaw aa ta gədaŋ ɳga wunka cek aŋga ta ndəhay na, ɳga vəlda ta mevel maaya. Da ndaw aa ta gədaŋ ɳga key *bay-ray daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu na, ɳga ka sləra aŋga ta cəved e. Da ndaw aa ta gədaŋ ɳga key maaya a ndəhay masa daa banay na, ɳga katara ta meesəmey.

9 Si ka wudsam vaw da wuzlah akwar ta mevel pal, ba na, ka da wudsam vaw ta mey daada ba. Ka da təbmara ɳga key cek hay malamba ba. Ama səpam na, ɳga key cek masa maaya ta cəved e.

10 Wudsam vaw da wuzlah akwar maja akwar cəpa na, məlmaŋ hay daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu. Anja kwa waawa ɳga nar ray a ndaw a, ndaw a da wuzlah akwar ta mevel maaya.

11 Vəldamara ray akwar ɳga key sləra ta gədaŋ akwar cəpa. Ka da təram ndəhay masa-mayad hay ba. Kamar sləra a Bay Mahura ta mevel akwar ndav.

12 Akwar fa səkwam cek masa Gazlavay ma ləvey a da vəldakwara. Anda keðe, sasəmam mandaw mandaw. Da akwar daa banay na, bəsmara banay a. Kam gədaŋ ɳga dərey dan̄gay mandaw mandaw.

13 Ndəhay ɳga Gazlavay masa cek ata hay daa ba na, jənmata, asaya, təbmata maaya maaya a way akwar hay.

14 Ndəhay masa ma sərdamakwar banay na, cacəfdamara Gazlavay ɳga pəstar mey. Cacəfdam na, amba Gazlavay a pəstar mey, ba na, a nəsta ba.

15 Yaw, da ndəhay ata daa meesəmey na, sasəmam bama. Da ndəhay ata daa matəway na, təwam bama.

16 Akwar da wuzlah akwar na, njam ɖay macəmkaya letek. Ka da səpam ɳga tərey mahura da ray ndəhay siya daa mecəmey-ray akwar ba. Kwa sləra masa wura wura na, kamara ta meney ray. Ka da pamara ray akwar ɳga ndəhay ma səra cek hay kalah ba.

17 Da ndaw ta kakwar cek maaya ba la na, ka da madamara a ndaw a ba. Ama səpam na, ɳga key cek hay masa maaya masa ndəhay maa həmdamara.

18 Anja da ka gwamara na, kam cek hay masa təde ta gədaŋ akwar amba ka njam ta ndəhay tabiya daa zazay.

12:3 12.3 1.5; Mt 20.26; 1Kwr 12.11, 28; Ef 4.17 **12:4 12.4-5** 1Kwr 12.27 **12:6 12.6-8** 1Kwr 12.4-11; 12.27-14.40;
1Pi 4.10-11 **12:7 12.7-8** SNM 6.1-3; 2Kwr 9.5, 7 **12:9 12.9** 2Kwr 6.6; 8.24; 1Tm 1.5; 1Pi 1.22; 1Kwr 13.4-7 **12:10**
12.10 14.15; Jaŋ 13.14-15; Gal 5.13; 6.3, 10; Ef 4.2; Fəl 2.2-3 **12:11 12.11** 8.9; Gal 5.25; CWJ 3.15 **12:12 12.12**
5.2-3; 8.24-25; Mt 24.13, 22; Lk 18.1; 1Kwr 10.13; 1Tes 2.14 **12:13 12.13** Gal 6.10; Heb 13.2 **12:14 12.14** Mt 5.44
12:15 12.15 Jəw 30.25; 1Kwr 12.26; 2Kwr 11.29 **12:16 12.16** MM 3.7; 1Kwr 1.10-11, 19-20, 27-28; 8.1 **12:17**
12.17 MM 20.22; 1Kwr 6.7; 1Tes 5.15; 1Pi 3.9

¹⁹ Jam adaw hay, da ndaw ta kakwar cek maaya ba la na, ka da madamara a ndaw a ba. Mbèkdamara amba Gazlavay a cey mevel a ray a, majaa mawuzlalakaya daa dferewel ñga Gazlavay, Gazlavay a løvey: «Cek masa ndaw ma ka maaya ba na, ma da pøla na, yah. Ara yah, ma da kar cek maaya ba.»

²⁰ Mawuzlalakaya daa dferewel ñga Gazlavay saya, a løvey: «Da masa-gøra akah, may fa car na, vølar cek ñga zømey. Da yam fa kar na, vølar yam ñga sey. Da ka fa ka køne na, hwaray a kar la, a mbøfda menjey anja la.»

²¹ Ka da mbøkda ray akah ñga høbey majaa ndaw ma kaka cek maaya ba amba ka madara na, køne ba. Ama si ka key cek maaya amba ka key bay-gula da ray cek maaya ba ha.

13

Mey da ray meney ray ñgada bay-ray hay ñga ñgwamna

¹ Maaya na, kwa waawa a natar ray ñgada *bay-ray hay ñga ñgwamna, majaa kwa waawa ma key bay-ray na, ara Gazlavay ma vøldara. Yaw, bay-ray hay tabiya ñga ñgwamna na, ara Gazlavay ma pata.

² Anda kede, kwa waawa ma natar ray ba na, a key ñgene a mbøkda cøved masa Gazlavay ma wudsey. Ndaw ma natar ray a bay-ray hay a ba na, sariya a tødøda la.

³ Ndaw ma key cek ta cøved e na, a zlurey ta bay-ray hay ñga ñgwamna ba, ama ndaw ma key cek ta cøved e ba na, si a zlurey ta ata. Ka wudam ñga zlurey ta bay-ray hay ñga ñgwamna ba, ba diya? Anda kede, si ka kam cek ta cøved e amba aa hømdamakwar.

⁴ Fara fara bay-ray hay ñga ñgwamna na, fa kamar sløra ñgada Gazlavay ñga jønkwar amba ka kam cek ta cøved e. Ama da akwar fa kam cek ta cøved e daa ba na, si ka zluram ta bay-ray hay a, majaa ata ta gødañ ñga sørdamakwar banay. A da sørdamakwar banay a na, ñga tede ba. Da ndøhay ma ka cek ta cøved e ba, bay-ray hay a fa sørdamata banay na, a key ñgene, a kamar sløra a Gazlavay. Anda kede, ata fa wuzdamørwa na, Gazlavay fa cey mevel a ray ndøhay ma ka cek ta cøved e ba.

⁵ Da anda kede na, anja maaya amba ka namatar ray a bay-ray hay ñga ñgwamna. Ka namatar ray na, majaa Gazlavay ma da sørdakwar banay daada ba, ama majaa ka sørmara ara cek ta cøved e.

⁶ Ara majaa ñgene, akwar ma pølam budaw may. Ndøhay ma cakala budaw a na, ara ndøhay masa Gazlavay ma pata ñga ka sløra ha.

⁷ Cek masa ndøhay ñga ñgwamna ata ta cøved ñgaa cøfsafamakwar na, vøldamatara. Da ara budaw na, vøldamatara a ndøhay ma cakala budaw a. Da ara dala ñga cek mekele masa ñgwamna maa cøfsafakwar na, vøldamara. Da ara ñga ney ray ñgada bay-ray hay ñga ñgwamna na, namatar ray.

Mey da ray meney ta mewudey-vaw

⁸ Ka da njam ta døvaz ñga ndaw da ray akwar ba. Ama døvaz pal da ray akwar daha amba ka pølmara mandaw mandaw. Døvaz a na, ara mewudey-vaw da wuzlah akwar. Ndaw ma wudsey ndaw na, a key a nar ray fara fara ñgada kwakwas ñga Gazlavay.

⁹ Gazlavay a løvey: «Ka da ley vaw saw ba, ka da kødsey ndaw vagay ba, ka da leley ba, ka da key dey fa cek ñga ndaw ba.» *Mewey hay a kede ta siya hay cøpa na, macømkaya daa mey pal ma løvey: «Wuda meseembew akah anda kah ma wuda ray akah.»

10 Ndaw ma wudey ndaw na, kwa fa da kar cek maaya ba ɳgada ndaw aha daa ba. Anda kede, da ka wudey ndaw na, a key ɳgene, ka nar ray maaya maaya a kwakwas ɳga Gazlavay.

Mey da ray mewey vaw ɳga səkwey Yesu ma da vəhwā

11 Wure kede na, ka sərmara, pas a ta wuswa cay. Ara pas masa akwar ma da sləkdam daa dəar. Ahaw, pas masa Gazlavay ma da ləhdakwar da bəla kede na, aa gweegwe cay. Pas a na, aa gweegwe da ray pas masa akwar ma təbmara mey ɳga Yesu təlam heyey.

12 Tavad fa ndəvey *, mamba slam a wurey †. Anda kede, ya da kakwa cek maaya ba anda ndəhay daa ləvanj saba. Ama jəwkwa vaw ta cek hay ma ka vəram ɳga key bay-gula da ray cek hay maaya ba anda ndəhay daa slam-mewedsey.

13 Maaya na, menjey aləkwa a key maaya anda ndəhay daa slam-mewedsey. Anda meləvey, ya da kakwa wasa malamba ba, ya da wakwa ba, ya da lakwa vaw saw da palah ba, ya da kakwa cek hay malamba ba, ya da tərkwa vaw ba, asaya, ya da kakwa səlenj fa cek ɳga ndaw ba may.

14 Anja maaya na, ka vəlmər cəved a Bay Mahura Yesu *Kəriste ɳga wey da ray akwar. Cek hay malamba masa akwar ma wudam kalah na, ka da kamara saba.

14

Mey da ray ndəhay masa ta gədaŋ lej da ray ndəhay masa ta gədaŋ pəreh

1 Ndəhay masa ta gədaŋ pəreh daa mey ɳga Gazlavay na, təbmata a wuzlah akwar. Ka da mbədmatar ray da ray mewulkey ata ba.

2 Ya wudey ɳgaa guzlkwar na, da ray cek mezəmey. Ndəhay siya a wulkam na, cek hay tabiya mezəmey. Anda kede, ata na, a zəmamara cek hay tabiya. Ama ndaw masa ta gədaŋ pəreh daa mey ɳga Gazlavay na, a zlurey ɳga zəmey cek wura wura *, a zəmey na, si gwaslaf ɳga lar daada gway.

3 Anda kede, ndaw masa ma zəmey aslaw na, a da rəsa ndaw masa ma zəmey gwaslaf ɳga lar daada gway ba. Yaw, ndaw masa ma zəmey gwaslaf ɳga lar daada gway na, a da mbədər ray a ndaw masa ma zəmta cek hay tabiya ba may, maja ata cewete Gazlavay ta təbta sem, ta mbəkdata daa ba.

4 Kaa kah na, wa amba ka mbədər ray a ndaw ma ka sləra ɳga ndaw mekele na! Da ndaw a, a key sləra maaya, da a key sləra maaya ba na, si bay anja ma da nəka sləra anja ha gway. Fara fara, ndaw a, a key sləra ta cəved e la, maja Bay Mahura, bay anja, aa ta gədaŋ ɳga jəna ndaw ma ka sləra ha ɳga key sləra maaya.

5 Ndaw mekele a wulkey dəar hay mekele na, maaya a fəna dəar hay siya. Ndaw mekele saya a wulkey dəar hay cəpa na, ata letek. Anda kede, anja kwa waawa ɳga səra cek masa anja ma wulkada daa mevel anja maaya maaya.

6 Ndaw masa ma wulkey dəar hay mekele a fəna siya hay na, a key ɳgene, a wudey ɳga həslar ray a Bay Mahura Yesu. Yaw, ndaw masa ma zəmta cek hay cəpa na, a key ɳgene, a wudey ɳga həslar ray a Bay Mahura may, maja fa kar suse a Gazlavay fa cek hay masa anja ma zəmta ha. Asaya, ndaw masa ma zəmta cek hay cəpa ba na, a

13:11 13.11 Ef 5.14-16; 1Kwr 7.29-31 **13:11 13.11-12** 1Tes 5.5-8 * **13:12 13.12** tavad fa ndəvey: Ara mey-menjey da ray bəla kede ta ndəhay ma kam mebərey. A wudey ɳga ləvey bəla gweegwe a ndəvey. † **13:12 13.12** mamba slam a wurey: Ara mey-menjey da ray maaya ɳga Gazlavay ma da sawa a ray ndəhay. Ara pas masa aləkwa ma da njakwa ta Gazlavay da vad. **13:12 13.12** Ef 5.11; 6.11, 13; 1Jn 2.8 **13:13 13.13** Lk 21.34; Ef 5.18 **13:14 13.14** Fəl 2.5; Kwa 3.15 **14:1 14.1** 15.7 **14:1 14.1-15.6** 1Kwr 8.1-13; 9.22; 10.23-33; Kwa 2.16, 20-22; 1Tm 4.4-5; Heb 13.9 * **14:2 14.2** a zlurey ɳga zəmey cek wura wura: Ndəhay a zluram ɳga zəmey cek wura wura na, maja aslaw masa kwakwas ɳga Jəwif hay ma təka sem, a wudam ɳga zəmey ba, asaya, a wudam ɳga zəmey aslaw ɳga kuley ba. **14:2 14.2** Dan 1.8; 1Kwr 10.25-28 **14:5 14.5** Gal 4.10

key ñgene, a wudey ñga hëslar ray a Bay Mahura may, majfa kar suse a Gazlavay fa cek hay masa anja ma zëmta ha.

7 Ya sërkwa, kwa alëkwa ta dey da bëla kede, kwa alëkwa ta mëckwa sem na, ya wakwa ray alëkwa ba.

8 Daa masa alëkwa ta dey kede na, alëkwa manjatakaya ñga kar slëra a Bay Mahura. Yaw, da masa alëkwa ma mëckwa sem may, ya mëckwa na, ñga hëslar ray a Bay Mahura. Anda kede, kwa alëkwa ta dey, kwa alëkwa mamëctakaya na, alëkwa cëpa ndëhay ñga Bay Mahura Yesu *Kériste.

9 Sërmara, Kériste ta mëcey la, ama ta slëkdawa sem daa memëcey a ñga key bay ñga ndëhay masa ta dey ta masa mamëctakaya.

10 Da anda kede na, kah, ka mbëdfar ray a mëlmakw, ka me? Kah, ka rësa mëlmakw, ka me? Alëkwa cëpa na, ya da nakwa fa mey ñga Gazlavay, a kandakwar sariya.

11 Anda mawuzlalakaya daa dërewel ñga Gazlavay, ma lëvey:

«Yah, Bay Gazlavay masa ta dey, ya fa lëvey fara fara,
ndëhay tabiya a da ragadam fa mey adaw,
kwa waawa a da hëslyya ray,
a da lëvey yah na, Gazlavay anja.»

12 Anda kede, kwa waawa a da kada cek masa anja ma ka fa mey ñga Gazlavay.

Mey da ray mepey lengesl fa mëlmaj hay mekele mekele

13 Da anda kede na, ya da mbëdtakwar ray a mëlma alëkwa hay saba. Ka da kam cek ñga hëlda mëlmakw akwar ñga key meborey ba.

14 Yah na, yah ndaw ñga Bay Mahura Yesu. Anda kede, ya sëra fara fara, cek matëkakaya ñga zëmey na, daa ba. Ama da ndaw a wulkey cek kede anja maaya ba ñga zëmey na, cek aha aa maaya ba na, ñgada anja gway.

15 Anda kede, da mëlmakw a cey mevel a ray akah majka hëslyya ray a mëlma alëkwa hay saba. Ka da kam cek ñga hëlda mëlmakw akwar ñga key meborey ba.

16 Da ka wulkey cek aha anja maaya ñga key, ama ka nëka ndëhay fa pamara ñga cek maaya ba na, ñgene, ka da ka ba.

17 Mewey ñga Bay Gazlavay da ray ndëhay na, ara mey da ray cek mezëmey ta cek mesey ba. Ama mewey ñga Gazlavay da ray ndëhay na, ara menjey maaya fa Gazlavay, menjey daa zazay, asaya, menjey daa meesëmey masa Mesëfney anja ma vëldërwa.

18 Yaw, da ndaw a kar slëra a Kériste anda kede na, a mbafar a Gazlavay la, asaya, ndëhay aa hëmdamara ndaw a la may.

19 Majfa ñgene, kakwa gëdañ ñga key cek ma handawa zazay ta ñga key cek ma jënndakwar ñga hëtey gëdañ daa mey ñga Gazlavay da wuzlah alëkwa.

20 Ka da nësmara slëra ñga Gazlavay ta cek mezëmey ba. Ahaw, fara fara cek mezëmey cëpa na, anja maaya, ama da cek mezëmey a da hëlda mëlmakw ñga key meborey na, ñgene, ñgama kah ma zëma ba.

21 Ngama na, ka zëmam aslaw ba, ka sam wuzam ba. Kwa cek wura wura masa ma hëlda mëlmakw ñga key meborey na, mbëkdamara.

22 Mey masa akwar ma tëbmara da ray mezëmey cek ta da ray mezëmey cek ba na, ka da wuzdamara a ndaw ba, si akwar ta Gazlavay gway. Ndaw masa ma key cek ta mevel anja cëpa, a wulkey cew cew ba na, maaya ñga Gazlavay aa da ray a.

²³ Ama ndaw masa fa wulkey cew cew da ray cek mezəmey, a zəma cek aha na, ŋgene, Gazlavay a kar sariya la ŋgaa zədda majat a zəma cek aha ta mevel pal daa ba. Yaw, kwa meeme masa ndaw ma ka ta mevel cew cew na, a key ŋgene, a key mebərey.

15

Mey da ray mekey maaya ŋgada ndəhay

¹ Aləkwa ndəhay masa ta gədaŋ daa mey ŋga Gazlavay *, maaya na, ya jəntakwa ndəhay masa ta gədaŋ pəreh daa mey a. Ya da kakwa cek masa ma mbafandakwar daada ba.

² Maaya na, kwa waawa a key cek masa ma mbafatar a ndəhay amba a jənta ndəhay ŋga hətey gədaŋ daa mey ŋga Gazlavay a dey a, a dey a.

³ Ya sərkwa fara fara, *Kəriste na, ta key cek masa ma mbafar ŋgada ray anga na, daa ba. Ama anda mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay, ma ləvey: «Ndəhay ta cədmaka la, kah Gazlavay, ama mecədsey a ta vəhwa sem a ray adfaw †.»

⁴ Cek hay tabiya masa mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay zlezzle na, ara ŋgaa sərkadandakwar mey masa fara fara, amba ya pakwa lenjesl fa cek masa Gazlavay ma ləvey a vəldandakwara la heyey. Ya pakwa lenjesl na, majat mey mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay fa vəlndakwar gədaŋ, asaya, fa jənndakwar amba ya bəskwa banay.

⁵ Anja Gazlavay ndaw ma vəltar gədaŋ a ndəhay ta ma dəktar mevel a ndəhay ŋga vəlkwar mewulkey maaya amba ka njam akwar macəmkaya dəy pal anda Yesu Kəriste ma wudey.

⁶ Anda kede, akwar tabiya daa slam a, ka da cəmdamara dəy akwar pal ŋga həlmey Gazlavay papaŋ ŋga Bay aləkwa Mahura, Yesu Kəriste.

Mey da ray ndəhay cəpa ma da həlmamara Bay Gazlavay

⁷ Təbmata ndəhay siya hay anda *Kəriste ma təbkwar. Təbmata amba a həslmar ray a Gazlavay.

⁸ Ya fa ləvkwar fara fara, Kəriste a sawa a bəla na, ŋga katar sləra ŋgada *Jəwif hay amba a wuzdatara Gazlavay na, ara ndaw ma mbərzley ba. A sawa na, ŋga key cek masa Gazlavay ma ləvtar a papaŋ ŋga papa ata hay zlezzle a katara la heyey.

⁹ Asaya, a sawa na, amba ndəhay masa Jəwif hay ba a həslmar ray a Gazlavay majat maaya anja, anda mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay zlezzle, ma ləvey: «Ara maka kede, yah ma da həslka ray

fa mey ŋga ndəhay masa Jəwif hay ba hay.

Ya da həlmaka ta walay.»

¹⁰ Mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay saya, a ləvey:

«Akwar ndəhay masa Jəwif hay ba,
sasəmam daa slam a ta ndəhay ŋga Gazlavay.»

¹¹ Mawuzlalakaya saya, a ləvey:

«Akwar ndəhay Jəwif hay ba, həlmamara Bay Gazlavay.

Anja kwa ndaw daa səkway wura wura
ŋga həlma Bay Gazlavay.»

* **14:23 14.23 14.14** **15:1 15.1** ndəhay masa ta gədaŋ daa mey ŋga Gazlavay: Fedse Pawl a wudey ŋga ləvey ndəhay masa ta gədaŋ na, ara ndəhay ma səpam kwakwas ŋga Mawiz saba, ama ara ndəhay ma pamara Yesu ŋga ndaw ata fara fara. **15:1 15.1-2** 14.1-2; 1Kwr 8.1-2; 10.23-24 † **15:3 15.3** mecədsey a ta vəhwa sem a ray adfaw: Fedse a wudey ŋga ləvey «mecədsey a vəhwa a ray Yesu Kəriste». **15:3 15.3** Ps 69.10 **15:4 15.4** 1Kwr 10.11; 2Tm 3.16 **15:5 15.5** 12.16; Fəl 2.2-5 **15:7 15.7** 14.1 **15:8 15.8** Mt 15.24; SNM 3.25-26 **15:9 15.9** Ps 18.50; Rm 11.13 **15:10 15.10** Mew 32.43 **15:11 15.11** Ps 117.1

12 *Izay, *ndaw ma təla mey ḥga Gazlavay taa guzley la saya, a ləvey:
 «Ndaw a yawa la daa səkway ḥga Jese,
 a da key bay ḥga ndəhay masa Jəwif hay ba may.
 Ndəhay masa Jəwif hay ba na,
 mewulkey ata aa da ray ndaw aha amba a ləhdata.»

13 Anja Gazlavay, ndaw ma vəltar gədaŋ a ndəhay amba a pam leŋgesl a ray a
 heyey na, ḥgaa səmdakwar mandaw mandaw, anja ḥga njadakwar daa zazay majā
 akwar ma pamara ḥga ndaw akwar fara fara. Anda kede, cek masa aŋga ma da
 vəldakwara ha na, akwar fa səkwmara ta gədaŋ ḥga *Mesəfney ḥga Gazlavay.

Mey da ray sləra ḥga Pawl

14 Məlma adfaw hay, yah ta ray adfaw ya fa ləvkwar, ya səra, fara fara akwar na,
 ndəhay ma wudam ḥga key cek maaya. Ka sərmara mey masa fara fara, ka gwamara
 ḥga kətmata ndəhay mekele ta mey a.

15 Ta ḥgene he cəpa, daa leeter ad'aw kede, mey hay masa akwar ma cəndamara cay
 dəga zleelze na, ya sərfadakwara saya, ya zlurey ba. Ya zlurey ba na, majā Gazlavay
 ma kaya maaya la,

16 a paya ḥga key sləra ḥga Yesu *Kəriste ḥgada ndəhay masa *Jəwif hay ba hay.
 Yah ma vəlda ray adfaw la fara fara ḥgada Gazlavay ḥga wuzey Mey aŋga maaya
 mawiya. Ya wuzdatara mey a, a ndəhay masa Jəwif hay ba, amba a təram ḥga cek
 mavəldakaya ḥgada aŋga masa ma mbafar kalah, cek masa *Mesəfney ḥga Gazlavay
 ma pa wal ḥgada Gazlavay a.

17 Anda kede, ya faa səmey ga da ray sləra ḥga Gazlavay masa yah ma ka majā yah
 na, macəmkaya ta Yesu Kəriste.

18 Kwa ya fa da gwa ḥgaa guzley da ray cek mekele na, daa ba, si da ray sləra masa
 Kəriste ma ka ta fa yah, amba a handatərwa ndəhay masa Jəwif hay ba hay ḥga
 namar ray a Gazlavay. A handatərwa na, ta fa mey masa yah ma wuzda leŋ ta fa cek
 masa yah ma kata.

19 Asaya, a handatərwa na, ta fa maazlə hay mekele mekele ma rəzley ndaw masa
 aŋga ma kata leŋ ta fa gədaŋ ḥga Mesəfney aŋga. Anda kede, yah ma wuzda *Mey-
 maaya-mawiya ḥga Kəriste la dəga da *Jeruzelem haa kasl aa hwayak ḥga Iliri. Ya
 ta wuzda mey a la tabiya maaya daa slam hay a ḥgene.

20 Anda meləvey, ya wuzey mey a na, daa hwayak hay masa ndəhay ma cəndamara
 mey da ray Kəriste daa ba aran. Ya wudey ḥga wuzey mey a daa hwayak hay masa
 ndəhay ma cəndamara mey da ray Kəriste cay ba, majā ndəhay a da wulkam ara
 anda ya ləmey way a ray salay ḥga way masa ndaw mekele ma pa.

21 Ya ka anda kede na, ya wudey ḥga key anda mawuzlalakaya daa dərewel ḥga
 Gazlavay, ma ləvey:

«Ndəhay masa ta wuzdamatara mey
 da ray a daa ba aran na, a hətmar la ta dey ata.
 Ndəhay masa kwa ta cənam mey
 da ray a daa ba na, a cəndamara mey a la.»

Pawl a wudey ḥga daw a Rawm

22 Yah ma wulkey la dey ga ḥga daw fa akwar a *Rawm, ama ya ta hətey har daa
 ba majā sləra ha kede.

23 Mevey ga, ya ta wudey la ḥga daw fa akwar, ama sləra ta təkyə sem. Wure kede
 na, yah ma ndəvda sləra adfaw cay daa hwayak hay fedə.

²⁴ Ya wudsey ḥga daw fa akwar dəba ḥga njawa nekədsey ḥga kawa matakwam akwar. Fa dəba ha, ya daw la aa hwayak ḥga Espay. Yaw, ya wudsey ka jənmaya ḥga daw ḥgadaa hwayak a.

²⁵ Ama wure kede na, ya wudsey ḥga daw fa ndəhay ḥga Gazlavay da *Jeruzelem ḫagay ḥga jəntərwa,

²⁶ maja ndəhay daa *mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu da Masadəwan ta da Akay ta cakalam dala la ḥga jəney masa-viya hay daa mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu da Jeruzelem e.

²⁷ Ara mevel ata ma wudsey ḥga cekeley dala ha. Ama fara fara si a jənmata ndəhay a maja ara cek anda dəvaz. Ya ləvey anda kede na, maja ndəhay da Masadəwan ta da Akay a ata *Jəwif hay ba, ama ta hətam maaya ḥga Gazlavay la ta fa Jəwif hay. Anda kede, aŋga maaya amba ndəhay Jəwif hay ba hay a, a jənmata ndəhay Jəwif hay ta zleley ata hay may.

²⁸ Da yah ma ndəvdərwa sləra ha cay da Jeruzelem e, asaya, da yah ma vəldatara dala macakalakaya heyey cay a ndəhay fetede na, ḥgene, ya daw aa hwayak ḥga Espay dəba, ama ya da daw na, ta fa akwar.

²⁹ Ya səra, da yah ma wusey la fa akwar na, *Kəriste a pəskwar mey la maja yah ma daw a.

³⁰ Məlma adaw hay, ambahw, kakwa gədanj ḥga dərey dəngay a Gazlavay ta mevel aləkwa cəpa maja yah. Yaa cəfdakwar kaa na, ta mezəley ḥga Bay Mahura Yesu Kəriste, asaya, yaa cəfdakwar maja mewudey-vaw masa *Mesəfnəy ḥga Gazlavay ma handərwa a wuzlah aləkwa.

³¹ Dəram dəngay na, amba ndəhay ma səra Yesu Kəriste ba da *Jude a sərdamaya banay ba. Dəram dəngay saya, amba cek masa yah ma da handatara a ndəhay ḥga Yesu da Jeruzelem heyey na, a təbmara ta meesəmey.

³² Anda kede, da Gazlavay ta təba la na, ya wusey la fa akwar ta meesəmey. Da yah ma wusey la na, ya məskey vaw la nekədsey da wuzlah akwar.

³³ Anja Gazlavay, ndaw ma handawa zazay mandaw mandaw a ray ndəhay, ḥga njey ta akwar tabiya. *Amen.

16

Pawl a catar har a ndəhay siya da Rawm

¹ Ya faa guzlkwar da ray dam-mama aləkwa Febe, ḥgwas ma jənta ndəhay daa *mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu da Senkəre.

² Təbmara ḥgwas aha maaya maaya ta mezəley ḥga Bay aləkwa Mahura. Təbmara na, anda ndəhay ḥga Yesu ma təbam ndəhay. Da cek fa vədə daa ba na, jənmara maja aŋga ta jəney ndəhay la ga. Kwa yah may, ta jənya la.

³ Camatar har ḥgada ata Pəriska ta zel e Akilas. Ara ndəhay masa ala ma kam sləra ḥga Yesu *Kəriste bama.

⁴ Ara ndəhay masa ma vəldamara ray ata la amba a ləhdamaya daa meməcey. Ya fa katar suse ga. Ma katar suse he na, yah daada ba, ama ndəhay cəpa masa daa mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu Kəriste masa *Jəwif hay ba fa kamatar suse may.

⁵ Camatar har a ndəhay ḥga Yesu masa ma kusam da way ata.

Camar har a Epayinet, jam adaw masa yah ma wuda kalah, ndaw masa ma təba mey ḥga Kəriste ḥgeeme daa hwayak ḥga Azi.

⁶ Camar har a *Mari, ḥgwas masa ma kakwar sləra la ga.

15:25 15.25 SNM 19.21; 20.22; 24.17 **15:26 15.26** 1Kwr 16.1; 2Kwr 8.1-9; Gal 2.10 **15:27 15.27** 1Kwr 9.11

15:30 15.30 2Kwr 1.11; Ef 6.18-19; Kwa 4.3; 2Tes 3.1-2 **15:31 15.31** SNM 21.10-11; 1Tes 2.14-15 **15:32 15.32**

1.7 **15:33 15.33** 1Tes 5.23 **16:1 16.1** SNM 18.18 **16:3 16.3** SNM 18.2, 18-19, 26 **16:5 16.5** 1Kwr 16.15, 19;
Kwa 4.15; Flm 2

- 7** Camatar har ŋgada ata Andərawnīkus ta Juniyas. Ara səkway adaw hay, ya ta zəmam daŋgay la bama. Ata na, ara ndəhay meslrey ŋga Yesu masa ndəhay ma sərmata maaya maaya. Ata na, a təbmara mey ŋga Kəriste teesed da ray adaw.
- 8** Camar har a Ampəliyatus, jam adaw masa yah ma wuda kalah daa mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu Bay Mahura.
- 9** Camar har a Urbeŋ, ndaw masa aləkwa ma kakwa sləra ŋga Kəriste bama. Camar har saya ŋgada jam adaw Estakis.
- 10** Camar har a Apel, ndaw masa ma sərey banay ga maja Kəriste, ama ta njey la aŋga ndaw ŋga Yesu fara fara cəŋga.
- Camar har ŋgada ndəhay da way Aristawbul may.
- 11** Camar har a səkway adaw Herawdiyanw.
- Camar har ŋgada ndəhay daa səkway ŋga Narsis ma təbmara mey ŋga Bay Mahura.
- 12** Camatar har ŋgada ata Tərifen ta Tərifawz, ndəhay masa ma kam sləra la ga ŋgada Bay Mahura.
- Camar har may ŋgada jam adaw Persit, masa yah ma wuda kalah. Ara ŋgwas ma key sləra la ga ŋgada Bay Mahura.
- 13** Camar har ŋgada Rufus, ndaw masa fa səpa mey ŋga Gazlavay ta cəved e. Camar har a mamaha masa ma wadaya vaw anda aŋga mamay.
- 14** Camatar har ŋgada ata Asinkərit, Fəlegwaŋ, Hermes, Patərawbas, Hərmas, asaya, camatar har ŋgada məlmaŋ hay daa mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu masa ata bama.
- 15** Camatar har ŋgada Filalagw, Juley lenj Nere ta dam-mamaha. Camar har ŋgada Awlimpas, asaya, camatar har ŋgada ndəhay ŋga Yesu masa ata bama.
- 16** Cam har da wuzlah akwar cəpa pal pal, akwar məlmaŋ hay daa Yesu Kəriste. Ndəhay daa mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Kəriste cəpa a camakwar har.

Mey ŋga madagway-dakw

17 Məlma adaw hay ya fa kakwar ambahw, pam lengesl ta ndəhay ma handamawa mewudkey-day a wuzlah akwar maja a da nəsmara meessərkey masa akwar ma cəndamara da ray *Kəriste. Ka da njam ta ata daa slam a ba.

18 Fara fara, səkway ŋga ndəhay anda ŋgene na, fa kamar sləra a Kəriste Bay aləkwa Mahura daa ba, ama a kam sləra na, maja hwad ata daada gway. Faa zəfdamata ndəhay masa ma səra cek ba ta mey ata hay maaya maaya masa ma betey ndəhay.

19 Ndəhay tabiya a sərmara akwar fa namar ray ŋgada Bay Mahura, ara maja ŋgene, ya faa səmey ga da ray akwar. Cek mahura na, pam lengesl ŋga wunkey cek masa maaya ta maaya ba. Cek masa maaya ba na, ka da kamara ba.

20 Gazlavay, ndaw ma handawa zazay a ndəhay na, a fəna *Sataŋ la ta gədaŋ, a da pa Sataŋ a asi salay akwar. Anja maaya ŋga Bay aləkwa Mahura Yesu ŋga njey ta akwar.

21 Timawte, ndaw masa ala ma kam sləra cew e, a cakwar har. Ndəhay adaw hay ata Lusiyus, Jasariw lenj Sawsipater a camakwar har may.

22 Yah Tertiyus, ndaw ma wuzlala mey ŋga Pawl tabiya daa leeter kede, ya fa cakwar har ta mezəley ŋga Bay Mahura Yesu, ndaw masa ma cəmndakwar.

23 Gayus, ndaw masa yah ma njey da way aŋga a cakwar har. Ara ndaw masa ndəhay ŋga Yesu ma kusam da way aŋga ŋga dərey daŋgay. Eraste, ndaw ma kərza

dala ŋga ŋgwamna daa berney fede, ta məlma aləkwa Kartus a camakwar har may.

[
²⁴ Anja maaya ŋga Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ŋga njey ta akwar tabiya.
 *Amen.]

Mehəlmey Gazlavay

²⁵ Həlmakwa Bay Gazlavay. Aŋga na, a gwa a vəlkwar gədaŋ ŋga njey daa cəved aŋga ta fa *Mey-maaya-mawiya masa yah ma wuzdatara a ndəhay da ray Yesu *Kəriste. Zleezle na, Mey-maaya-mawiya ha mabadakaya fa dey ŋga ndəhay.

²⁶ Ama wure kedəf na, mey a ta wuzwa cay ta fa ndəhay ma təla mey aŋga ma wuzlalamara zleezle da ray Kəriste. Anda kedəf, səkway hay masa *Jəwif hay ba da bəla tabiya ta jəkam sləmay fa mey a la anda Gazlavay ma ləvey, Gazlavay masa aa ta dey ŋga sərmataw. A wudsey ndəhay tabiya a jəkam sləmay fa Mey-maaya-mawiya ha, amba a təbmara, a namar ray.

²⁷ Anja ndəhay ŋga həlmamara Gazlavay ŋga sərmataw! Ara aŋga pal taava aŋga, ndaw ma səra cek. Həlmakwa maja Yesu Kəriste. *Amen.

Leeter masa Pawl ma wuzlala ŋgeeme a Kwarinti hay

Mey da ray

Leeter ŋgeeme ŋgada Kwarinti hay

Pawl a wuzlala leeter ŋgada ndəhay daa mecəmey-ray ŋga Yesu daa berney ŋga Kwarinti na, daa masa anja daa berney ŋga Efez. (SNM 18.1-21).

Kwarinti na, ara berney mahura daa hwayak ŋga Gerek hay. Berney aha aa da mey-bəlay mahura. Anda kede daa berney a, ndəhay ga ma samawa daa hwayak hay mekele mekele daha, a ragadam ŋgada kuley hay mekele mekele may. Menjey ata na, maaya ba. Cek hay maaya ba masa ata ma kamara na, fa nəsta ndəhay daa mecəmey-ray ŋga Yesu. Maja ŋgene, Pawl a wuzlalatar leeter hay məfad. Da wuzlah leeter hay a na, cew ata daha daa Derewel ŋga Gazlavay haa wure kede, cew hay may taa zədam sem.

Pawl a wuzlala leeter e maja a cənda na, da wuzlah ndəhay daa mecəmey-ray ŋga Yesu, mey mekele mekele daha: fa təram vaw da wuzlah ata (fasəlawal 1 haa 4), fa kam cek malamba (fasəlawal 5), fa wudam vaw da wuzlah ata (fasəlawal 6), mey da ray meley ŋgwas (fasəlawal 7), mey da ray menjey da wuzlah ndəhay ma ta kuley hay, ma zəmamara aslaw ŋga kuley a (fasəlawal 8 haa 10), mey da ray mezəmey daf ŋga sərfedey meməcəy ŋga Yesu (fasəlawal 11), mey da ray gədaŋ ŋga Mesəfnəy ŋga Gazlavay masa Gazlavay ma vəlda a ndaw a, ndaw a, ŋga key sləra mekele mekele daa mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu (fasəlawal 12 haa 14), lenj mey da ray ndəhay ŋga Yesu ma da sləkdfamawa daa meməcəy (fasəlawal 15).

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele daha ŋga vəley gədaŋ a ndəhay:

Mewudey-vaw (fasəlawal 13)

Mey da ray gədaŋ masa Mesəfnəy ŋga Gazlavay ma vəldatara a ndəhay anja hay ŋga key sləra anja. (fasəlawal 12 haa 14)

Mecey-har

¹ Ara yah Pawl ma wuzlalakwara leeter kede, yah ndaw masa *Gazlavay ma wala ŋga key *ndaw-meslərey ŋga *Yesu *Kəriste. Ya wuzlalamara na, ala ta məlma aləkwa Sawsten.

² Ya wuzlalamara leeter kede ŋgada akwar, ndəhay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu masa daa berney ŋga Kwarinti, akwar masa Gazlavay ma walakwar wal amba ka njam macəmkaya ta Yesu Kəriste. A walakwar bama ta ndəhay tabiya masa fa dərmar dangay a Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste, kwa daa wura daa wura. Anja na, Bay ata Mahura, asaya, anja na, Bay ala Mahura may.

³ Anja Papa aləkwa, Bay Gazlavay, ta Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ŋga pəsmakwar mey, asaya, ŋga njadamakwar daa zazay.

Mey da ray maaya ŋga Gazlavay da ray ndəhay anja hay daa berney ŋga Kwarinti

⁴ Ya fa kar suse a Gazlavay adaw mandaw mandaw maja maaya anja ma pawa salay a ray akwar ta fa Yesu *Kəriste.

⁵ Daa masa akwar macəmkaya ta Yesu Kəriste na, Gazlavay ta kakwar maaya la ga amba ka kamar sləra. Anda kede, ta vəlkwar gədaŋ ŋga wuzey mey anja a ndəhay la, asaya, ta vəlkwar lenjesl la ŋga cənda mey anja hay tabiya.

6 Mey da ray Kəriste masa ala ma wuzdamakwara na, aa daa mevel akwar mandaw mandaw.

7 Anda kede, akwar masa fa səkwmara Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ma da wuzwa vaw na, Gazlavay ta vəlkwar gədañ la ɳga key sləra wura wura tabiya.

8 Ara Gazlavay ma da vəlkwar gədañ anja ɳga njey maaya fa mey anja haa pas masa Bay aləkwa Mahura ma da vəhwə ɳga key sariya amba a hətfakwar manjar mebərey.

9 Gazlavay ta zəlkwar la amba ka njam macəmkaya ta Bəzey anja, Yesu Kəriste, Bay aləkwa Mahura. Gazlavay na, cek masa aa ma ləvey a ka la na, a ka la fara fara.

Ndəhay ɳga Yesu da Kwarinti a wudkam day

10 Məlma adaw hay, ya fa kakwar ambahw ta mezəley ɳga Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste amba ka cəmam dəy. Ka da wudkam dəy da wuzlah akwar ba. Njam macəmkaya ta mevel letek, ta mewulkey letek.

11 Məlma adaw hay, yaa guzley anda kede na, maja ndəhay daa səkway ɳga Keləwe ta kadamiwa la, a ləvmaya, akwar fa təram vaw ta tərey da wuzlah akwar.

12 Ehe, jəkam sləmay fa cek masa yah ma wudey ɳgaa guzlkwar. Akwar ta mewulkey wal wal da wuzlah akwar. Ndəhay siya a ləvam a səpam na, yah, Pawl. Siya hay a ləvam a səpam na, Apalaws. Siya hay a ləvam a səpam na, *Piyer. Siya hay mekele saya a ləvam a səpam na, Kəriste.

13 Ka wulkam na, Kəriste anja mawunkakaya weewe daw? Yah, Pawl na, ya ta məcey la fa hwadam mazlaŋgalakaya maja akwar daw? Akwar ta hətam *baptēm ta mezəley adaw la daw?

14 Ya fa kar suse a Gazlavay maja ya ta key baptēm ɳgada ndaw da wuzlah akwar daa ba, ama si ɳgada ata Kərispus ta Gayus daada gway.

15 Anda kede, kwa ndaw pal fa da ləvey ta hətey baptēm la ta mezəley adaw na, daa ba.

16 A', fara, ya ta katar baptēm la ɳgada ata Estefanas ta ndəhay da way anja. Ayəwa, da ya ta key baptēm ɳgada ndəhay mekele la kwa, ya səra ba.

17 Kəriste a slərdiwa na, ɳga katar baptēm a ndəhay ba, ama a slərdiwa ɳga wuzey *Mey-maaya-mawiya. Daa masa ya fa wuzda Mey-maaya-mawiya na, ya wuzda ta mewulkey ɳga ndaw-magədañ ba. Ya ka anda kede na, amba meməcey ɳga Kəriste da ray hwadam mazlaŋgalakaya a tərey ɳga cek ɳga tede ba.

Yesu Kəriste a wuzdərwa gədañ ta leŋgesl ɳga Gazlavay

18 Ndəhay masa ma zlaŋgadəm sem daa cəved ɳga Gazlavay na, a wulkam mey da ray meməcey ɳga *Kəriste fa hwadam mazlaŋgalakaya na, ara mey ɳga tede. Ama ɳgada aləkwa, ndəhay masa Gazlavay ma ləhdata cay na, ya sərkwa meməcey ɳga Kəriste a wuzwa gədañ ɳga Gazlavay ɳga ləhdata ndəhay.

19 Mey ɳga Gazlavay a ləvey:

«Ndəhay ma sərmara cek na,

ya da tərda mesərey cek ata ha ɳga cek ɳga tede.

Ndəhay masa ta leŋgesl na,

ya da tərda leŋgesl ata ha ɳga cek ɳga tede.»

20 Da kəne na, ndəhay ma sərmara cek na, mesərey cek ata ha, a da vəltar me? Yaw, *ndəhay maa sərkada kwakwas ɳga Mawiz na, meesərkədey ata ha a jənta fa mey

1:7 1.7 2Tes 1.7; Tit 2.13 **1:8 1.8** Fəl 1.6; 1Tes 3.13; 5.23 **1:9 1.9** 10.13; 1Tes 5.24; 2Tes 3.3 **1:10 1.10-11** 3.3; 11.18; 2Kwr 12.20; Ef 4.2-6; Fəl 2.2; Jan 17.21-23 **1:12 1.12** 3.4; **Apalaws:** 3.5-6, 22; 4.6; 16.12; SNM 18.24; 19.1; **Piyer:** 1Kwr 3.22; 9.5; 15.5; Gal 2.911-14; 2Kwr 10.7 **1:14 1.14** Kərispus: SNM 18.8; **Gayus:** Rm 16.23-24 **1:16 1.16** Estefanas: 16.15 **1:18 1.18** Rm 1.16; 2Kwr 4.3 **1:19 1.19** Iz 29.14; Jəw 12.13, 17; Iz 19.12-14; 44.25 **1:19 1.19-20** 3.18-20; Mt 11.25; Rm 1.22

ŋga Gazlavay la daw? Ndəhay ma ka yawa wure kede kaa na, mekey yawa ata ha a veltar me? Gazlavay ta wuzda cay, meserey cek da bəla kaa na, ara cek ŋga tede, a ləhey ndaw ba.

21 Ndəhay da bəla kede a səram cek hay mekele mekele. Ta hətmar cek masa Gazlavay ma ka ta lenjesl anja la, ama kwa ta sərmara Gazlavay daa ba. Maja ŋgene, a mbafar a Gazlavay amba ndəhay ma təba mey anja a ləham na, ta fa mey masa ala ma wuzdamara da ray meməcey ŋga Yesu fa hwadam mazlanjalakaya. Mey masa ala ma wuzdamara ha na, ndəhay da bəla a padamara ŋga cek ŋga tede.

22 Anda kede, *Jəwif hay a wudam ŋga hətey maazla amba a sərmara mey masa ala ma wuzdamara na, ara mey fara fara. Gerek hay na, a wudam ŋga sərey cek ta lenjesl ata gway.

23 Ama ala na, ya wuzam mey da ray Kəriste ma məcey fa hwadam mazlanjalakaya. Jəwif hay ma cəndamara mey a na, a cam mevel, a wulkam a key ya cədmara Gazlavay. Ndəhay masa Jəwif hay ba ma cəndamara mey a na, a ləvam ara mey ŋga tede.

24 Ama ndəhay masa Gazlavay ma zəlta, kwa Jəwif hay, kwa Jəwif hay ba, ŋgada ata na, Kəriste a wuzwa gədaŋ ŋga Gazlavay, asaya, a wuzwa lenjesl maaya ŋga Gazlavay.

25 Cek ŋga Gazlavay masa ndəhay ma wulkam ara cek ŋga tede na, cek aha, anja ta lenjesl maaya a fəna lenjesl ŋga ndaw-magədaŋ. Sləra ŋga Gazlavay masa ndəhay ma wulkam a ka anda ndaw masa-bəle na, sləra ha, makakaya ta gədaŋ ma fəna gədaŋ ŋga ndaw-magədaŋ.

26 Məlma adaw hay, wulkam cey. Akwar masa Gazlavay ma zəlkwar na, akwar səkway ŋga ndəhay wura? Fa dey ŋga ndəhay da bəla na, ndəhay ta lenjesl ga da wuzlah akwar daa ba. Asaya, ndəhay ta gədaŋ, lej ndəhay mahura hay da wuzlah akwar ga daa ba.

27 Sasəkar jak, Gazlavay a weley na, ndəhay masa ndəhay da bəla * ma wulkam ara cek hay ŋga tede amba a patar hwaray a ndəhay masa ta lenjesl. Gazlavay a weley na, ndəhay masa ndəhay ma wulkam ata masa-bəle hay amba a patar hwaray a ndəhay masa ta gədaŋ.

28 Gazlavay a weley na, ndəhay saw ŋga tede masa ndəhay ma rəsmata amba aa zəddata ndəhay mahura hay.

29 Maja ŋgene, kwa ndaw pal fa da zlepəy fa mey ŋga Gazlavay daa ba.

30 Yaw, ara maja sləra masa Gazlavay ma ka, akwar macəmkaya ta Yesu Kəriste. Gazlavay a vəlndakwar lenjesl na, ta fa Kəriste he. Ara ta fa Yesu Kəriste he saya, Gazlavay ma pandakwar ŋga ndəhay maaya fa mey anja, a walandakwar wal ŋgada anja, asaya, a ləhdandakwar daa meməcey.

31 Anda kede, a key anda mawuzlalakaya daa derewel ŋga Gazlavay, ma ləvey: «Da ndaw a wudey ŋga zlepəy na, ŋga zlepəy da ray sləra masa Bay Gazlavay ma ka gway.»

2

Pawl a wuzey mey da ray meməcey ŋga Yesu

1:21 1.21 Rm 1.19-20 **1:22 1.22** Mt 12.38; Jan 4.48; SNM 17.18, 32 **1:23 1.23** 2.14; Gal 3.1; 5.11 **1:24 1.24** 1.18; 2.5; Kwa 2.3 **1:25 1.25** 2Kwr 13.4 **1:26 1.26** Jan 7.48 * **1:27 1.27** ndəhay da bəla: Ara ndəhay ma namar ray a Gazlavay ba. Nəka 1Kwr 5.10. **1:27 1.27-28** Rm 12.16; Jak 2.5; Lk 1.51-53; 6.20 **1:30 1.30** 2Kwr 5.21 **1:31 1.31** 1.29; 2.2; 4.7; Jer 9.22-23; 2Kwr 10.17; 11.30; 12.5; Ef 2.9

¹ Məlma adaw hay, masa yah ma daw fa akwar ɳga wuzdakwara mey mabadakaya ɳga Gazlavay heyey na, ya taa guzley ta mey masa mazlədkaya daa ba, asaya, ya taa guzley ta mey masa ma həfkwar ray daa ba.

² Daa masa yah da wuzlah akwar na, ya ta kərza mevel la ɳga wulkey si da ray Yesu *Kəriste ma məcey fa hwadam mazlangalakaya gway.

³ Daa ɳgene, yah masa-bəle, mandərzay fa kaya, ya faa wesey.

⁴ Masa ya fa wuzdakwara mey ɳga Gazlavay na, ya taa guzley ta mewulkey ɳga ndaw-magədaŋ amba ka təbmara mey adaw na, daa ba. Ama ara gədaŋ ɳga *Mesəfney ɳga Gazlavay ma wuzdakwara mey adaw a na, ara mey fara fara.

⁵ Da ray ɳgene, ka pamara Yesu ɳga ndaw akwar fara fara na, ara maja lenjesl ɳga ndəhay ba, ama ara maja gədaŋ ɳga Gazlavay.

Mey da ray lenjesl maaya ɳga Gazlavay

⁶ Ta ɳgene he cəpa, ala faa sərkadamata ndəhay ma təbmara mey ɳga Gazlavay maaya maaya ta lenjesl masa fara fara da ray a. Yaa sərkadamata na, ɳga sərey cek ta lenjesl ɳga ndaw-magədaŋ ba, asaya, ta lenjesl ɳga bay hay da bəla kəde ba, bay hay masa Gazlavay ma daa zəddata.

⁷ Ama mesərey cek masa ala maa guzlam da ray a kəde na, ara ta lenjesl ɳga Gazlavay. Ara cek mabadakaya dəga zleelz fa dey ɳga ndəhay. Dəga bəla ta zley daa ba aran na, Gazlavay ta wudey la ɳga ləhdandakwar ta fa lenjesl e amba ya mbəzkwa aa slam anja mewedey.

⁸ Bay hay ma wam da bəla kəde ta sərmara lenjesl e daa ba. Da ta sərmara la na, anja ta dərmara Bay aləkwa Mahura, ndaw masa ta gədaŋ, fa hwadam mazlangalakaya daa ba.

⁹ Cek masa Gazlavay ma ka ha na, anja anda mawuzlalakaya daa cərewel ɳga Gazlavay ma ləvey:

«Cek masa Gazlavay ma diya

ɳgada ndəhay masa aa ma wudta na,
ara cek ma fəna mewulkey ɳga ndaw-magədaŋ.
Kwa ndaw pal ta hətar cek aha ta dey anja daa ba,
kwa ndaw pal ta cənda ta sləmay anja daa ba may.»

¹⁰ Ara ɳgada aləkwa Gazlavay ma wuzdandakwara cek aha ɳgene ta fa Mesəfney anja. Mesəfney a, a sərta cek hay tabiya, kwa mewulkey ɳga Gazlavay mabadakaya na, a səra.

¹¹ Ndaw na, a səra mewulkey ɳga ndaw mekele daw? Si ndaw aha ray anja ma səra mewulkey anja, ba diya? Anja letek ta Gazlavay may, ma səra mewulkey ɳga Gazlavay na, wa? Si Mesəfney anja.

¹² Mesəfney masa da ray aləkwa na, a sawa ta fa ndəhay magədaŋ ba, ama ara Mesəfney masa Gazlavay ma vəldandakwara amba ya sərmatakwa cek hay maaya tabiya masa Gazlavay ma vəldandakwara.

¹³ Daa massa ala faa guzlmatar a ndəhay na, yaa guzlmatar ta mey masa ndəhay maa sərkadamdar ta lenjesl ata ba, ama ara *Mesəfney ɳga Gazlavay maa sərkadandar ɳgaa guzley. Anda kəde, ala fa wuzdamara mey masa fara fara da ray Gazlavay. Ya wuzdamara na, ɳgada ndəhay masa ta Mesəfney ɳga Gazlavay da ray ata.

¹⁴ Ndaw masa ta Mesəfney ɳga Gazlavay da ray a daa ba na, a gwa ɳga təba mey ɳga Mesəfney ɳga Gazlavay ba. A cənda mey a ba, a wulkey ara mey ɳga tede, maja ma gwa ɳga nəka mey a ta ma gwa ɳga cənda na, si ndaw ta Mesəfney ɳga Gazlavay da ray a gway.

15 Ndaw ta Mesəfnay ḥga Gazlavay na, a gwa ḥga nəkta cek hay tabiya, a sərta cek hay maaya ta maaya ba. Ama ndaw aha na, ndaw ma gwa ḥga saŋgala daa ba.

16 Aŋga letek anda mey ḥga Gazlavay mawuzlalakaya ma ləvey:
 «Ma səra mewulkey ḥga Bay Gazlavay na, wa?
 Ma da slar yawa a Bay Gazlavay na, wa?»
 Ama aləkwa * na, mewulkey aləkwa letek ta ḥga Kəriste.

3

Mey da ray ndəhay ma ka sləra ḥga Gazlavay

1 Məlma adfaw hay, ḥgaa guzley ḥgada akwar anda yah maa guzley ḥgada ndəhay masa ta *Mesəfnay ḥga Gazlavay da ray na, ya gwa ba. Ama yaa guzlkwār na, anda ḥgada ndəhay da bəla ma kam cek anda ata ma wudam gway, majā akwar anda bəza hay mecəhe daa cəved ḥga *Kəriste.

2 Yaa sərkadakwar na, cek masa ta gəra ba aran. Aŋga letek anda bəzey ma sey dəwa ma zəmey daf ba aran. Akwar may, kwa wure kede, mey masa ta gəra na, ka cəndamara ba aran anda bəzey ma gwa ḥga zəmey daf ba aran,

3 majā lenjesl akwar na, anda ḥga ndəhay da bəla daada gway. Akwar fa kam səlenj da wuzlah akwar, akwar fa təram vaw da wuzlah akwar. Da ray ḥgene, mewulkey akwar na, anda ḥga ndəhay da bəla daada gway. Menjey akwar na, anda ḥga ndəhay da bəla gway may.

4 Da ndaw da wuzlah akwar a ləvey: «Ya səpey na, Pawl,» ndaw mekele a ləvey: «Ya səpey na, Apalaws,» mey hay a kede na, ara mewulkey ḥga ndaw da bəla, ba daw?

5 Apalaws na, wa? Yah Pawl na, wa? Ala na, ndəhay ma ka sləra ḥga Gazlavay gway. A slərdandərwa amba ka təbmara mey da ray Kəriste. Kwa waawa da wuzlah ala, a key sləra masa Gazlavay ma vəldara.

6 Ala na, anda ndəhay mehəvey *. Yah na, ndaw ma sləka cek, Apalaws na, ndaw ma mbədfar yam. Ama Gazlavay na, ndaw ma gəlda cek aha.

7 Majā ḥgene, ndaw ma sləka cek ta ndaw ma mbədfar yam na, ara ndəhay ḥga tede. Ara Gazlavay pal ma gwa ḥga gəlda cek aha, ara aŋga ma wey da ray a.

8 Ndaw ma sləka cek ta ndaw ma mbədfar yam na, ata letek, Gazlavay a da pəlar kwa ḥgada waawa təde fa sləra aŋga.

9 Ala cew e na, ala fa kam sləra ḥgada Gazlavay. Akwar na, anda ley ḥga Gazlavay. Asaya, akwar na, anda way ḥga Gazlavay maləmkaya.

10 Gazlavay ta vəlyə gədaŋ la ḥga zley sləra ha. Yah na, anda ndaw meləmey way, ma pa salay ḥga way maaya maaya ta aŋgwa. Wure kede, ndaw mekele ta sawa la ḥga ləma way a. Ama si kwa waawa a pey lenjesl maaya maaya daa meləmey way a.

11 Salay ḥga way mapakaya cay, ara Yesu Kəriste. Ndaw ma gwa ḥga pey salay ḥga way mekele daa saba.

12 Da ray salay ḥga way a na, ndəhay siya a ləmamara way a ta bərey maaya, siya hay ta aŋgwa maaya, ndəhay mekele may a kədmara ta hwadam, siya hay a kərcamara ta guzer, da daa ba, ta panay.

* **2:16 2.16** aləkwa: Pawl ta ndəhay mekele ta Mesəfnay ḥga Gazlavay da ray ata. **2:16 2.16** Iz 40.13; Rm 11.34

3:1 3.1 Jaŋ 16.12 **3:2 3.2** Heb 5.12-13; 1Pi 2.2 **3:3 3.3** 1.10-11; Gal 5.19-20 **3:4 3.4-5** 1.12 * **3:6 3.6** ndəhay mehəvey: Pawl a wudey ḥga ləvey ara aŋga ma zlar ḥga wuzey mey ḥga Gazlavay da Kwarinti. Fa dəba ha, Apalaws a daw, a vəltar gədaŋ ta mey a saya. Ama ara Gazlavay ma gwa ḥga jənta ndəhay da Kwarinti amba a diyam fa mey fa mey daa cəved ḥga Gazlavay. **3:6 3.6** SNM 18.4, 11, 24-28 **3:8 3.8** 4.5 **3:9 3.9** Mt 13.3-9; Ef 2.20-21; 1Pi 2.4-6 **3:10 3.10** 1Kwr 15.10 **3:11 3.11** Iz 28.16; SNM 4.11-12

¹³ Ta pas masa Gazlavay ma da ka sariya na, sløra ñga kwa waawa a wuzwa la fa dey ñga ndəhay, maja ta pas a ñgene na, awaw magədkaya a wuzdərwa sløra maaya ta maaya ba ñga ndaw a ñga ndaw a la.

¹⁴ Da way masa ndaw ma løma taa wurey daa ba na, ñgene, a høtey mawurbay ñga sløra aŋga la.

¹⁵ Da way masa ndaw ma løma taa wurey sem na, ñgene, a høtey mawurbay ñga sløra aŋga daa ba. Ndaw aha na, a løhey la, ama meløhey a na, ta banay, anda ndaw meløhey daa awaw.

¹⁶ Ka sørmara fara fara, akwar na, anda way masa Gazlavay ma njey da hwad a, asaya, Mesøfnay ñga Gazlavay aa da mevel akwar.

¹⁷ Ndaw ma bøzla way masa Gazlavay ma njey da hwad a na, Gazlavay aa zøðda ndaw aha la may, maja way a, ara way ñgada Gazlavay taava aŋga. Way masa Gazlavay ma njey da hwad a ha na, ara akwar, ray akwar.

¹⁸ Wam vaw, ka da batam ray akwar ba. Da ndaw da wuzlah akwar, a wulkey a sørey cek kalah da bøla kede na, ñga key anda a søra cek ba, amba a tørey ndaw ma søra cek masa fara fara.

¹⁹ Yaa guzley anda kede na, maja mesørey cek da bøla kede na, ara cek ñga tede fa mey ñga Gazlavay. Maja ñgene, mey ñga Gazlavay aa guzley a løvey: «Gazlavay a kørzata ndəhay ma søra cek hay la anda ndaw ma kørzey cek ta gadaŋ. A kørzata na, maja wewer ata maaya ba masa ata ma kamara ñgene.»

²⁰ Mey ñga Gazlavay faa guzley saya, a løvey: «Bay Gazlavay na, a søra mewulkey ñga ndəhay ma søra cek hay. A søra mewulkey ata ha na, ara cek ñga tede.»

²¹ Anda kede, ndaw a da zlepey maja ndaw ba, maja cek hay tabiya na, ñgada akwar.

²² Anda meløvey, yah Pawl, Apalaws lej *Piyer na, ala tabiya ñgada akwar. Bøla kede, menjey ta dey, lej memøcøy na, ara ñgada akwar. Asaya, cek hay ma kam wure kede ta cek hay ma da kam ñgada fa mey na, ara ñgada akwar.

²³ Ama akwar na, ñgada Køriste, Køriste may, ñgada Gazlavay.

4

Mey da ray ndəhay meslørey ñga Yesu Køriste

¹ Sørmara, ala na, ndəhay ma ka sløra ñga *Køriste. Mey ñga Gazlavay masa mabadakaya na, Gazlavay ta mbøkdandara la a har ala amba ya wuzdamatara a ndəhay.

² Da a mbøkam cek a har ndaw amba a nøkey dey fa vøða na, si ndaw aha a nøkfør dey fara fara anda ndaw ma mbøkdara ha ma løvar.

³ Da akwar, da daa ba, ndəhay ma ka sariya da bøla kede, fa nøkmara sløra adaw anda maaya ba, ñgada yah na, a tøðya mevel ba. Kwa yah may, ya gwa ñga nøka sløra adaw ba.

⁴ Cek masa yah ma ka maaya ba na, ya søra ba, ama ñga løvey yah ndaw maaya na, ya gwa ñga løvey køne ba may, maja ma da døsla mey da ray adaw na, ara Bay Mahura pal taava aŋga.

⁵ Maja ñgene, ka daa guzlam maaya ba da ray sløra ñga ndəhay ba. Søkwmara døfar masa Bay Mahura Yesu ma da ka sariya. Ta pas masa aa ma da vøhwa na, a wuzdatørwa cek hay mafadatøkaya masa daa løvanj la a palah. Cek hay masa ndəhay ma wulkam daa mevel ata na, a wuzdatørwa la may. Anda kede, Gazlavay a da hølma kwa waawa tøðe fa sløra masa aa ma ka.

6 Mèlma adaw hay, ya ta wuzkwar cek la da ray ala ta Apalaws amba a jènkwar ñgaa sèrkey cek hay maaya maaya. Ya wudey ka kam anda ala, anda mey a daha, ma lèvey: «Mey majèwkaya masa mawuzlalakaya cay na, ndaw a da zlèngrey ta ray a ba.» Anda kede, ka da hèslmar ray a ndaw lanjar, ka rësmara ndaw lanjar na, kène ba.

7 Ma pa kwa waawa da wuzlah akwar ñga ndaw mahura da ray ndèhay siya na, wa? Ma vèldakwara cek hay tabiya na, ara Bay Gazlavay, ba diya? Da ara Gazlavay ma vèldakwara na, kaa ka zlapam anda ara Gazlavay ma vèldakwara ba, kwara?

8 Ka wulkam akwar ta hètam cek hay tabiya cay! Akwar na, ndèhay masa-zleley hay dèba! Akwar na, bay hay, ama ala na, bay hay ba. Mewulkey akwar a ñgene na, fara daw? Da akwar bay hay fara na, ara cek maaya amba ya zèmkwa bay a bama daa slam a.

9 Ala ndèhay meslørey ñga Yesu Kèriste na, ya wulkey Gazlavay ta pandar sem ñga ndèhay mecohe hay. Ala na, anda ndèhay masa sariya ta kørzata sem, ma da kadamata wasa ñga kèdsey vagay fa mey ñga ndèhay tabiya. A kamara kène fa mey ñga ndèhay da bøla ta fa mey ñga maslañ hay ñga Gazlavay.

10 Ndèhay a pamandar ñga ndèhay ma ka cek hay saw maja ala fa wuzam mey da ray Kèriste. Ama akwar na, ndèhay ta leñgesl maja akwar macémkaya ta Kèriste. Ala anda ndèhay masa-bøle hay, ama akwar na, masa-gèdan hay. Ala na, ndèhay a hèmandar fa dey ba, ama akwar na, ndèhay fa hèsmakwar ray.

11 Haa wure kede, may fa candar, yam fa kandar, zana fa vaw ala gwanjada-day-day, ndèhay fa sèrdamandar banay, ala fa pøkam saw, way ala hay daa ba,

12 ya kam sløra ta gèdañ ala ñga høtey cek ñga zemey. Da ndèhay a cèdmandar na, yaa cøfdamara Gazlavay ñga katar maaya. Da ndèhay a sèrdamandar banay na, ya bøsmara gway.

13 Da ndèhay aa guzlam maaya ba da ray ala na, yaa guzlmatar ta mey maakwad a. Haa wure kede, fa dey ñga ndèhay na, ala anda cek hay makwiydakaya da ray-tøkal, ala anda cek hay ñga tede.

14 Ya wuzlalakwara mey kede na, ñga pakwar hwaray ba, ama amba ya køtkwar anda akwar bøz adaw hay masa yah ma wudta kalah.

15 Kwa ndèhay ga a sløfam ba faa sèrkadamakwar da ray Kèriste, ama papakw akwar na, ara yah pal gway. Yah anda papakw akwar na, maja akwar macémkaya ta Yesu Kèriste daa masa yah ma wuzdakwara *Mey-maaya-mawiya.

16 Anda kede, ya kakwar ambahw, kam cek anda yah ma ka.

17 Ara maja ñgene, ya fa slørdakwara Timawte, bøz adaw masa yah ma wudsa kalah, anja ndaw ma key sløra ta cøved e daa mecémey-ray ñga Bay Mahura. Ya slørdakwara na, amba aa sèrkadakwara cek masa yah ma ka daa menjey adaw daa cøved ñga Kèriste saya. A daa sèrkadakwara na, anda yah maa sèrkadata ndèhay daa *mecémey-ray ñga ndèhay ñga Yesu mandaw mandaw kwa daa wura daa wura cøpa.

18 Ndèhay siya da wuzlah akwar fa zlapam maja a wulkam na, ya fa da vøhey fa akwar daa saba.

19 Ama da Gazlavay ta tøba la na, gweegwe ya vøhey fa akwar saya. Da masa yah ma wusey la na, ya høtfatar ndèhay ma zlapam hay a la. Anda kede, ya da sangalawa na, mey masa ata maa guzldamara daada ba, ama ya da sangalawa sløra masa ata ma kamara may.

20 Ya fa sərkwa, mewey ɳga Bay Gazlavay da ray ndəhay na, a wuzwa ta fa gədanj ɳga *Mesəfney ɳga Gazlavay, ba na, a wuzwa ta fa mey meeguzley gway ba.

21 Akwar, ka wudam na, kwara? Ka wudam ya sawa fa akwar ta laway da har daw? Da daa ba, ya sawa ta mevel maaya amba ya wuzdakwara ya fa wudkwar daw?

5

Mey da ray ndaw ma key cek malamba

1 Ya fa cənda fa ndəhay daa wura daa wura, a ləvam ndaw da wuzlah akwar daha fa ley vaw saw. Kwa ndəhay ma sərmara Gazlavay ba na, fa kam cek anda anja ma ka ɳgene daa ba. A ləvmaya ndaw a fa ney ta ɳgwas ɳga papaha.

2 Sasəkar ka təwam ba jak daw? Ka zlapam na, kwara? Ndaw ma key cek anda ɳgene na, si ka bəlmara la da wuzlah akwar *.

3 Yah na, yah da wuzlah akwar fetede ba, ama mevel adaw aa ta akwar. Ya ta dəsla mey da ray ndaw ma key cek malamba anda ɳgene cay anda yah da wuzlah akwar.

4 Ya dəsla mey a na, ta mezəley ɳga Bay aləkwa Mahura Yesu. Anda kede, ta pas masa akwar macəmkaya daa slam a na, mevel adaw a da njey ta akwar, asaya, gədanj ɳga Bay aləkwa Mahura a da njey ta akwar may.

5 Daa mecəmey akwar a ɳgene, vəldamara ndaw aha a bay-malula ɳga sərda banay ta vaw anja, amba Gazlavay a ləhda mesəfnay anja ta pas masa Bay aləkwa Mahura ma da vəhwa.

6 Ka zlapam na, maja me? Mezlepəy na, ara cek maaya ba. Ka sərmara cek ma həsla hapa ɳga makala kuset kədey na, a gwa ɳga həsla hapa ɳga makala madəkaya ga, ba diya? Anja letek kəne, mebərey ɳga ndaw pal na, a gwa ɳga nəsa mecəmey-ray akwar tabiya.

7 Anda ala *Jəwif hay maa zakadamara cek ma həsla peñ da way ala hay masa gwagway ɳga *Pak gweegwe cay na, akwar may, bəlmara ndaw aha la maja anja na, anda cek ma həsla peñ maaya ba da wuzlah akwar. Anda kede, ka da təram anda hapa ɳga makala madəkaya təlam manjar cek ma həsla da hwad a. Ya səra fara fara Gazlavay ta tərdakwar sem manjar mebərey ta fa meməcey ɳga *Kəriste. Anda Jəwif hay ma hərmara bəz-təbañ ɳgada Gazlavay ta gwagway ɳga Pak na, Kəriste na, anja anda bəz-təbañ aləkwa ma məcəy maja aləkwa.

8 Anda kede, kakwa gwagway! Ama ya kakwa gwagway a na, ta peñ manjar cek ma həsla da hwad a. Anda meləvey, mbəkdakwa mekey maagway. Tərkwa ndəhay manjar mebərey, ndəhay maaya masa ma ka cek ta cəved e.

9 Daa leeter adaw lañgar daha na, ya ta wuzlalakwar la, ya ləvkwar ka da cəmam dəy ta ndəhay ma lam vaw saw ba.

10 Yaa guzley na, da ray ndəhay ɳga bəla kede ba. Da bəla kede na, ndəhay ma lam vaw saw, ndəhay ma kam dey fa cek hay ɳga ndəhay, mayal hay lenj ndəhay ma tam kuley hay daha. Da ndaw a ləvey a njey ta ndəhay a daa slam a ba na, ɳgene si a mbəkda bəla kede kwa.

11 Ama yaa guzley na, da ray ndəhay ma səpam cəved ɳga Yesu Kəriste. Da ndaw a ləvey anja fa səpa cəved ɳga Yesu, fa dəba ha, a ley vaw saw, da daa ba, a key dey fa cek ɳga ndaw, da daa ba, a tey kuley hay, da daa ba, a cədey ndaw, da daa ba, a sey wuzam, a wey, da daa ba, a leley na, ɳgene, ka da njam ta ndaw aha daa slam a ba. Kwa daf na, ka da zəmam daa slam a ba may.

12-13 Ndəhay ma səpam cəved ɳga Yesu ba na, ara yah ma da katar sariya ba. Ara Gazlavay ma da katar sariya. Ama akwar na, si ka saŋgalamata ndəhay da wuzlah akwar, ba diya? Mey ɳga Gazlavay mawuzlalakaya, a ləvey: «Ndaw ma key cek malamba na, bəlmara la da wuzlah akwar.»

6

Mey da ray sariya

1 Da ndaw da wuzlah akwar ta təram vaw la ta ndaw mekele da wuzlah akwar na, ndaw aha a wuda fa ndəhay ma ka sariya masa ma sərmara Gazlavay ba na, kwara? A da wuda fa ndəhay a ɳgene ba səlak. Anja maaya na, a wuda fa ndəhay ɳga Gazlavay.

2 Ka sərmara, ma da ka sariya ɳgada ndəhay da bəla tabiya na, ara ndəhay ɳga Gazlavay, ba diya? Da ara akwar ndəhay ɳga Gazlavay ma da kamatar sariya a ndəhay da bəla na, kaa cek mecəhe anda ɳgene, ka gwamara ɳga dəslmara mey da ray a ba na, kwara?

3 Sərmara, kwa maslaŋ hay ɳga Gazlavay da vad * na, ara aləkwa ma da kamatakwar sariya. Yaw, da ara anda kede na, kaa ya gwakwa ɳga dəsley mey hay da bəla kede ba na, maja me?

4 Ndəhay masa ma sərmara Gazlavay ba na, mey ata ta akwar, ndəhay ma təba mey ɳga Yesu, daa ba. Da kəne na, ka handamara mey ma key da wuzlah akwar ɳgada fa ata amba a dəslmakwara na, kwara?

5 Yaa guzlkwar anda kede na, amba hwaray a kakwar. Fara fara, ndaw pal masa ta lenjesl da wuzlah akwar ɳga ciykwara mey hay na, daa ba daw?

6 Nəkmara cek masa akwar ma kamara! Akwar fa wudam vaw da wuzlah akwar, asaya, ka wudam vaw a na, fa mey ɳga ndəhay ma sərmara Gazlavay ba. ɳgene na, ara cek maaya daw?

7 Fara fara, akwar fa wudam vaw da wuzlah akwar. Mewudey vaw akwar a ɳgene a wudey ɳga ləvey akwar fa kam cek maaya anda Gazlavay ma wudey na, daa ba səlak. Da ndaw a kakwar cek maaya ba, da daa ba, a lalakwar na, maaya na, ka bəsmara gway, ka da wudmara ba.

8 Ma kam cek maaya ba ɳgada ndəhay na, ara akwar ta ray akwar jak. Kwa məlmakw akwar hay siya daa cəved ɳga Yesu na, akwar fa lalamatara cek ata hay.

9 Ka sərmara fara fara, ndəhay ma kam cek maaya ba na, fa da mbəzam aa slam masa Gazlavay fa wey da vad na, daa ba. Pam lenjesl, ka da fəcam ray akwar ba. Sərmara, ndəhay ma kam cek malamba, ndəhay ma ta kuley hay, ndəhay ma lam vaw saw da palah, zel hay ma lam vaw ta zel cəla ta ɳgusay ma lam vaw ta ɳgwas cəla,

10 ndəhay ma lalam cek hay ɳga ndəhay mekele, ndəhay ma kam dey fa cek ɳga ndəhay, ndəhay ma sam wuzam ma wam, ndəhay ma kam mbada fa ndəhay len ndəhay ma bəzla ndəhay, fa da mbəzam aa slam masa Gazlavay fa wey da vad na, daa ba.

11 Zleezle na, ndəhay da wuzlah akwar fa kam cek maaya ba kəne. Ama wure kede na, Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste ta *Mesəfnəy ɳga Gazlavay aləkwa ta pərmakwar sem, akwar manjar mebərey, ta walamakwar sem wal ɳgada Gazlavay, ta tərdamakwar sem ɳga ndəhay maaya fa mey ɳga Gazlavay.

Mey da ray menjey maaya ma mbafar a Gazlavay

5:12-13 5.12-13 Mew 13.6 **6:2 6.2-3** Rm 5.17; 2Pi 2.4; Jud 6; CWJ 1.6 * **6:3 6.3** maslaŋ hay ɳga Gazlavay da vad: Ara maslaŋ hay siya masa ma rəsmara Gazlavay zleezle. Nəka Jud 6; 2Pi 2.4. **6:7 6.7** Mt 5.39-40; Rm 12.17
6:9 6.9-10 15.50; Gal 5.19-21 **6:11 6.11** Tit 3.3-7; Heb 9.14; 1Jn 1.7

¹² Ndəhay siya da wuzlah akwar fa wulkam, a ləvam: «Cek matəkakaya ḥga key na, daa ba.» Ahaw fara, cek matəkakaya daa ba, ama cek hay siya fa da jənkwar daa ba. Ya wulkey yah ta cəved ḥga key cek wura wura tabiya, ama ya fa da vəlda ray adaw ḥga tərey beke ḥga cek hay a na, daa ba.

¹³ Akwar fa wulkam saya, ka ləvam: «Gazlavay a karawa cek mezəmey maja hwad, a karawa hwad may maja cek mezəmey.» Ahaw fara, ama Gazlavay a ka la amba a ndəvdata cek hay a cewete. Gazlavay a ləmrəwa vaw ḥga ndaw na, ḥga key cek malamba ta anja ba. Ama a ləmrəwa na, amba ya səpkwa Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste. Asaya, ara Bay Mahura ma wey da ray vaw ḥga ndaw.

¹⁴ Gazlavay ta sləkədərwa Bay aləkwa Mahura Yesu sem daa meməcəy, aləkwa may, a da sləkədəndərwa daa meməcəy ta gədañ anja.

¹⁵ Ka sərmara vaw akwar hay na, ata anda mezəvey hay ḥga vaw ḥga Kəriste, ba daw? Ya gwa ya cəmda mezəvey hay ḥga vaw ḥga Kəriste a dey ḥga ḥgwas-barlaw daw? Kəne na, fa da key daa ba səlak.

¹⁶ Ndaw ma nam ta ḥgwas-barlaw na, vaw ata ta tərey sem anda ndaw pal na, ka sərmara ba daw? Ara anda mawuzlalakaya daa cərewel ḥga Gazlavay, ma ləvey: «Ata cewete, a təram anda ndaw pal.»

¹⁷ Ndaw ma vəlda ray anja a Bay Mahura Yesu na, mevel anja ta ḥga Bay Mahura ha na, ata letek.

¹⁸ Maja ḥgene, ka da lam vaw saw ba. Mebərey hay mekele cəpa masa ndəhay ma kamara na, a njey fa vaw ata ba. Ama ndaw ma ley vaw saw na, a key ḥgene, a nəsa vaw anja.

¹⁹ Vaw akwar ara slam-menjey ḥga *Mesəfnəy ḥga Gazlavay na, ka sərmara ba daw? Gazlavay a vəldakwara Mesəfnəy anja amba a njey daa akwar. Vaw akwar hay na, ara akwar ma wamara ba, ama ara Gazlavay ma wa.

²⁰ Gazlavay ta mbədərwa sem ḥgada anja ta cek maaya ḥga ləhdakwar daa mebərey. Maja ḥgene, həslmar ray a Gazlavay ta cek masa akwar ma kamara ta vaw akwar.

7

Mey da ray meley ḥgwas

¹ Wure kede, amba ya mbədəkwaraa aa mey masa akwar maa cəfdəmaya daa leeter akwar heyey. Ka ləvmaya, maaya na, ndaw a ley ḥgwas ba.

² Ama, maja ndəhay fa lam vaw saw ḥgene na, ḥgama kwa waawa ḥga ley ḥgwas, ḥgwas may, ḥga ley zel.

³ Maaya na, zel a vəldara vaw a ḥgwas anja, ḥgwas may, a vəldara vaw a zel e.

⁴ ḥgwas na, a gwa ḥga wa vaw anja ba, ama ara zel e ma wa. Ndaw-mezəle may, a gwa ḥga wa vaw anja ba, ama ara ḥgwas anja ma wa.

⁵ Anda kede, ka da təkam vaw da wuzlah akwar ba, si daa maday akwar ḥga dər nekədey amba ka dəram dəngay a Gazlavay kwa. Fa dəba ha, kamara anda maamandaw cənja. Da daa ba na, akwar fa da gwamara ḥga jədmara vaw akwar daa ba, *Sataj a da batakwar.

⁶ Yaa guzlkwar anda kede na, a key, ya təkakwar dəy ba, ama a key, ya vəlkwar cəved amba ka kamara kəne.

⁷ Da anda yah ma wudey na, ya wudey ndəhay tabiya a njam manjar ḥgwas anda yah. Ama Gazlavay a vəlda gədañ ḥgada ndəhay na, wal wal. ḥgada ndaw lanjar

a vəlar gədanj እga ley እgwas, እgada ndaw laŋgar, a vəlar gədanj እga njey manjar እgwas.

8 Wure kede na, ya wudsey እgaa guzltar እgada ndəhay masa manjar እgusay ta እgada እgwas-vagay hay. Maaya na, ka njam kəne manjar እgwas anda yah, da daa ba, manjar zel.

9 Ama da ka gwamara እga bəsmara ba na, maaya na, zel a ley እgwas, da daa ba, እgwas a ley zel. Ngama zel a ley እgwas, da daa ba, እgwas a ley zel da ray mewudsey እga ley vaw saw እgene ma da fənkwar ray.

10 Yaw, wure kede ya wudsey እgaa guzltar a ndəhay masa ta እgusay, asaya, a እgusay masa ta zel hay masa ata daa *mecəmey-ray እga ndəhay እga Yesu. Yaa guzley na, ara mey adaw ba, ama ara Yesu Bay Mahura maa guzley, a ləvey: እgwas a da bey dasi zel e ba.

11 Da እgwas a mbəkda zel e na, እga njey kwa a ley zel mekele ba. Da a wudsey እga ley zel saya na, እga vəhey asi zel e magurma እga dīymərwa mey ata aa slam a. Zel may, a da bəla እgwas aŋga ba.

12 Wure kede, ya wudsey እgaa guzley እgada ndəhay mekele. Mey masa yah ma daa guzlda kede na, ara mey እga Bay Mahura saba, ama ara mey adaw gway. Ya fa ləvkwar, da ndaw ma təba mey እga Yesu *Kəriste aa ta እgwas masa ma təba mey እga Yesu Kəriste ba, asaya, da እgwas a ta təba la እga njey ta aŋga na, a da bəla እgwas aha ba.

13 Aŋga letek kəne may, da እgwas ma təba mey እga Yesu aa ta zel masa ma təba mey እga Yesu ba, asaya, da zel e ta təba la እga njey ta aŋga na, እgwas aha a da bey ba.

14 Yaa guzley anda kede na, maja ndaw masa ma təba mey እga Yesu daa ba aran kaa na, aŋga gweegwe ta Gazlavay maja aŋga macəmkaya ta እgwas aŋga masa ma təba mey እga Yesu sem. Ngada እgwas masa ma təba mey እga Yesu daa ba aran kwa kəne may, aŋga gweegwe ta Gazlavay maja zel e. Da daa ba na, bəz ata hay fa da njam maaya fa mey እga Gazlavay daa ba. Ama fara fara bəz ata hay na, ata da wuzlah ndəhay እga Gazlavay.

15 Ama da ndaw ma təba mey እga Yesu ba fa wudsey እga bəla እgwas aŋga ma təba mey እga Yesu na, mbəkdamara እga bəla. Anda kede, ndaw ma təba mey እga Yesu, kwa da ara zel, kwa da ara እgwas na, ata macəmkaya daa saba. Mbəkdamata እga wunkam ta zazay, maja Gazlavay a zəlkurwa na, እga njey daa zazay.

16 Kah, እgwas ma təba mey እga Yesu, ka səra fara fara, zel akah a ləhey la daa mebərey maja kah daw? Kah, ndaw ma təba mey እga Yesu, ka səra fara fara, እgwas akah a ləhey la daa mebərey maja kah daw?

Mey da ray menjey እga ndəhay masa Gazlavay ma zəlta

17 Cek mahura daa mey a kede na, ara mey masa yah maa sərkadatara a ndəhay እga Yesu daa mecəmey-ray hay tabiya. Maaya na, kwa waawa a ka sləra masa Gazlavay ma vəldara እga ka, asaya, እga njey anda daa masa Gazlavay ma zəla.

18 Da Gazlavay a zəla ndaw ta sla mandawal daa ba aran na, እgene, a da sla mandawal saba. Yaw, da Gazlavay a zəla ndaw ta sla mandawal sem na, እga njey ta mandawal aŋga maslakaya ha, kwa a key cek ba.

19 Kwa mandawal maslakaya, kwa manjar እga sley na, ara cek እga tede, maja a jəney ndaw fa mey እga Gazlavay ba. Cek mahura na, ara meney ray a *mewey እga Gazlavay.

20 Si kwa waawa a njey anda daa masa Gazlavay ma zəla.

²¹ Daa masa Gazlavay ma zəlka na, kah beke daw? Da kəne na, ka da wulkey ba. Ama da kah ta cəved amba ka pəska ray akah daa beke na, səpa cəved e.

²² Beke masa Bay Mahura *Kəriste ma zəla na, ta bawa sem daa beke majə aŋga macəmkaya ta Bay Mahura ha. Yaw, ndaw-beke ba masa Kəriste ma zəla may, ta tərey sem beke ŋga Kəriste he.

²³ Gazlavay ta mbədkurwa sem ŋgada aŋga ta cek maaya ŋga ləhdakwar daa mebərey. Ka da təram beke ŋga ndəhay saba.

²⁴ Məlma adfaw hay, kwa waawa ŋga njey anda daa masa Gazlavay ma zəla.

Mey ŋgada ndəhay manjar ŋgwas lej ŋgada ŋgwas-vagay hay

²⁵ Wure kede, ya wudsey ŋgaa guzltar ŋgada ndəhay masa manjar ŋgusay, ta ŋgada ŋgusay masa manjar zel hay. Mey a na, ara Bay Mahura ma wuzdiwa ba, ama ara mewulkey adfaw gway. Ta ŋgene he cəpa, jəkfamaya sləmay cəŋga majə yah na, Gazlavay ta sərfaya dey-ceceh la, amba yaa guzley mey masa fara fara ta gədan ŋga Bay Mahura.

²⁶ Maaya na, ndəhay a njam anda ata manjatakaya gway. Yaa guzley anda kede, majə wure kede banay hay kalah.

²⁷ Da ndaw aŋga ta ŋgwas na, a da bəla ŋgwas aŋga ha ba. Da ndaw ŋgwas aŋga daa ba na, a da ley ŋgwas ba.

²⁸ Ama da ndaw a ley ŋgwas na, ara mebərey ba, da sabara a ley zel na, ara mebərey ba. Sərmara, ndəhay ma lam ŋgwas, da daa ba, ŋgusay ma lam zel na, a səram banay la ga da bəla kede. Ya fa wudsey banay a, a sawa a ray akwar ba.

²⁹ Məlma adfaw hay, ya fa ləvkwar, dar ŋga key sləra ŋga Gazlavay ga daa saba. Anda kede, dəga wure kede, ndəhay ta ŋgusay na, ŋga njam anda ata ta ŋgusay daa ba.

³⁰ Ndəhay masa fa təwam na, ŋga njam anda ata daa matəway daa ba. Ndəhay daa meesəmey, ŋga njam anda ata daa meesəmey daa ba. Ndəhay ma həd̄kam cek, ŋga njam anda cek hay masa ata ma həd̄kamata ha ŋgene na, ara ŋgada ata ba.

³¹ Ndəhay ma kam sləra ta cek hay da bəla kede, ŋga njam anda ata fa kam sləra ta cek hay a daa ba. Ya ləvkwar anda kede, majə bəla kede fa da njey ga daa ba.

³² Ya wudsey na, ray akwar a həbey ba. Ndaw masa ta ley ŋgwas daa ba na, mewulkey aŋga aa da ray Bay Mahura, a wudsey ŋga key cek ma mbafar a Bay Mahura.

³³ Ama ndaw masa ta ŋgwas na, mewulkey aŋga aa da ray cek hay da bəla, a wudsey ŋga key cek ŋga mbafar a ŋgwas aŋga.

³⁴ Anda kede, lenjesl aŋga fa həbey. Asaya, ŋgwas manjar zel, da daa ba, sabara na, mewulkey aŋga aa da ray Bay Mahura. A wudsey ŋga vəlda mevel aŋga ta vaw aŋga cəpa a Gazlavay. Ŋgwas masa ta zel na, mewulkey aŋga aa da ray cek hay da bəla. A wudsey ŋga kar cek ma mbafar a zel e.

³⁵ Yaa guzlkwar anda kede na, ŋga jənkwar, ba na, a key ya təkakwar dəy ba. Ama ya wudsey na, ka kam cek ta cəved e, asaya, ka kamar sləra a Bay Mahura ta mevel pal.

³⁶ Ya wudsey ŋgaa guzlkwar wure kede da ray bəz-gula ta kwakwa aŋga masa ta larawa a way daa ba aran. Da bəz-gula ha, a wulkey aŋga fa kar cek maaya ba a kwakwa aŋga, majə fa zənar vaw ŋga larawa, asaya, da aŋga fa wudsey ŋga ney ta aŋga na, ŋga larawa a way aŋga anda aa ma wudsey, ara mebərey ba.

37 Ama da bəz-gula ha fa wulkey daa ray anja, a ləvey, maaya na, a la kwakwa anja ba, asaya, da ndaw a təkar dəy ba, da a bəsa ŋga njey kəne na, ŋgene, ara cek maaya.

38 Yaw, ndaw ma ley kwakwa na, a key ŋgene, a key cek maaya. Ndaw ma ley kwakwa ba na, a key ŋgene, a key cek maaya ma fəna saya.

39 Ngwas masa zel e ta məcēy daa ba aran na, anja ta cəved ŋga ley zel mekele daa ba. Ama da zel e ta məcēy sem na, anja ta cəved ŋga ley zel mekele anda aa mewudey, ama ŋga ley na, ndaw masa ma təba mey ŋga Yesu *Kəriste.

40 Ama fa yah na, ŋgama a ley zel ba, maja da anja pal taava anja na, a da njey maaya maaya da ray masa anja da way zel. Kede he ara mewulkey adaw. Ya wulkey yah may, yah ndaw masa ta *Mesəfney ŋga Gazlavay da ray.

8

Mey da ray aslaw ŋga kuley

1 Wure kede na, ya daa guzley da ray aslaw ŋga kuley. Fara fara, aləkwa tabiya, ya sərkwa cek anda akwar ma ləvam. Mesərey cek na, fa zlapadata ndəhay. Ama mewudey-vaw na, fa vəltar gədaŋ a ndəhay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu.

2 Da ndaw a zlepey, a wulkey a sərey cek kalah, ŋgene, cek masa Gazlavay ma wudsey na, a səra ba aran.

3 Ama ndaw ma wuda Gazlavay ta mevel anja pal na, Gazlavay a səra ndaw aha.

4 Yaw, aslaw ŋga kuley na, ya zəmkwa daw? Ya zəmkwa ba daw? Ya sərkwa kuley na, ara cek ŋga tede. Asaya, ya sərkwa Bay Gazlavay na, anja pal.

5 Fara fara, cek hay da gazlavay da vad' ta da bəla daha masa ndəhay fa ragadamatar anda ŋgada Gazlavay. Cek hay a na, ara kuley hay. Kuley hay a na, ata ga. Asaya, bay hay mekele mekele daha fa wam da ray ndəhay, anda ata na, gazlavay ŋga ndəhay a.

6 Ama ŋgada aləkwa na, Gazlavay anja pal letek, ara Papa aləkwa. Cek hay tabiya da bəla na, ara anja ma katərwa. Menjey aləkwa na, ara ŋgada anja. Bay Mahura na, anja pal may, ara Yesu *Kəriste. Gazlavay a katərwa cek hay tabiya ta fa anja. Ara anja ma vəlndakwar heter.

7 Ama ndəhay siya da wuzlah akwar a sərmara mey masa fara fara ha kede ba. Haa wure kede fa zəmam aslaw ŋga kuley, anda ata fa tam kuley cənja. Ata ta gədaŋ daa cəved ŋga Gazlavay daa ba aran. Maja ŋgene, a wulkam aslaw ŋga kuley masa ata ma zəmamara na, ta nəsta sem fa mey ŋga Gazlavay.

8 Sərmara, cek mezəmey na, fa da tərdandakwar ŋga ndəhay maaya fa mey ŋga Gazlavay na, daa ba. Da ya zəmkwa aslaw ŋga kuley na, a jənndakwar ba, da ya zəmkwa ba na, a nəsey cek ba may.

9 Akwar na, ta cəved ŋga zəmey kwa meeme anda akwar ma wudam. Ama pam lenjesl! Da daa ba, ndəhay masa ta gədaŋ pəreh daa mey ŋga Gazlavay na, a da kam mebərey maja akwar.

10 Yaw, wulkey da ray ndaw masa ta gədaŋ pəreh daa mey ŋga Gazlavay. Da a hətka, kah, ndaw masa ma səra cek, ka fa zəmey aslaw daa way ŋga kuley na, ŋgene, a həlda ndaw aha ŋga zəmey aslaw ŋga kuley a daa ba daw?

11 Maja ŋgene, məlmakw masa ta gədaŋ pəreh ŋgene, masa Kəriste ma məcēy maja anja na, a da zlengedey daa cəved masa maaya maja mesərey cek akah ha ŋgene.

¹² Da akwar fa kamara kene na, ŋgene a key ka kamatar cek maaya ba a məlmakw akwar hay masa ta gədaŋ pəreh, asaya, a key ka dakalamatara mevel ata. Ka kam cek maaya ba ŋgene na, ŋgada məlmakw akwar hay daada ba, ama a key ka kamar cek maaya ba ŋgada Kəriste ray aŋga may.

¹³ Maja ŋgene, da məlma adaw a zlenjedey daa cəved masa maaya majā cek masa yah ma zəma na, ŋgene, ya fa da zəmey aslaw daa saba səlak amba məlma adaw a zlenjedey ba.

9

Mey da ray ndəhay meslørey ŋga Yesu

¹ Yah na, ndaw ma waya ba, ya key cek anda yah ma wudey, ba diya? Yah na, *ndaw-meslørey ŋga Yesu. Ya ta hətar Bay aləkwa Mahura Yesu la ta dey adaw *, ba diya? Fara fara, ara maja sləra adaw ŋgada Bay Mahura Yesu, akwar ma təbmara mey aŋga.

² Kwa da ndəhay siya a təbmara yah na, ndaw-meslørey ŋga Yesu ba, ama akwar na, ka sərmara fara fara yah ndaw-meslørey ŋga Yesu. Akwar macəmkaya ta Bay Mahura Yesu maja yah ma wuzdakwara *Mey-maaya-mawiya. ŋgene, fa wuzdərwa yah na, ndaw-meslørey ŋga Yesu fara fara.

³ Ndəhay maa guzlam mey maaya ba a ray adaw na, ya da mbəddatara ŋgada ata, ya ləvtar:

⁴ yah ta cəved ŋga hətey cek mezəmey ta ŋga sey cek maja sləra masa yah ma ka, ba daw?

⁵ Ndəhay meslørey hay mekele ŋga Bay Mahura Yesu *Kəriste ta məlmaha hay lej *Piyer ata ta ŋgusay, fa pəkam bama. Kaa yah na, ta cəved ŋga ley ŋgwas ma təba mey ŋga Yesu, ya pəkam cew e, ba daw?

⁶ Ma da key sləra ŋga hətey cek mezəmey na, si ala ta *Barnabas gway daw?

⁷ Ndaw-sewje ma hətey mawurbay ŋga sləra aŋga ba, daha daw? Ndaw ma rəvey wudez, cek ma təka ŋga zəmey babəza ŋga wudez e daha daw? Mecəkwer ŋga gənaw hay, cek ma təka ŋga sey dəwa ŋga gənaw hay a daha daw?

⁸ Mey massa yah maa guzlda kede na, ara mewulkey ŋga ndəhay magədaŋ daada ba, kwa *kwakwas ŋga Mawiz na, faa guzley kene may.

⁹ Mawiz ta wuzleley la, a ləvey: «Daa masa sla fa key sləra da ley na, ka da par beben a mey ba.» Ka wulkam, Gazlavay fa wulkey na, da ray sla hay daada daw?

¹⁰ Kay, kene ba! Gazlavay aa guzley anda kede na, ŋgada aləkwa. Ndaw mehəvey na, a wulkey a da hətey cek mezəmey. Maaya na, a zəmey cek masa aŋga ma həva ha may. Ndaw ma dəgey daw na, maaya na, a zəmey daw a may.

¹¹ Ala fa wuzdamakwara mey ŋga Gazlavay anda ndaw ma sləkey hulfad a ley. Yaw, da ka vəlmandar cek maja na, a kafakwar kalah daw?

¹² Da ndəhay mekele ata ta cəved ŋga hətey cek mezəmey fa akwar na, ala may, ala ta cəved ŋga hətey cek mezəmey fa akwar ma fənta, ba diya? Anja ŋga key na, kene, ama kwa ala taa cəfcsafamakwar cek ŋga jənndar daa ba. Sasəkar jak, banay hay tabiya na, ala fa bəsmara, maja ala ta wudam ŋga key cek ma təkta ndəhay ŋga cəndamara Mey-maaya-mawiya da ray Kəriste na, daa ba.

¹³ Ka sərmara ndəhay ma ka sləra daa *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay na, fa hətam cek mezəmey fa sləra masa ata ma kamara ha ŋgene. Ndəhay ma

* **9:1 9.1** Gazlavay a wuzar cek a Pawl, a hətar Bay Mahura daa masa aŋga fa dərey daŋgay da Jeruzelem. (SNM 22.14, 18; Gal 1.16) **9:1 9.1-2** 4.9, 15; 15.8-10; 2Kwr 2.14-17; 3.1-3; 5.18-20; 10.7-8, 13; 11.5, 13; 12.11-13; Gal 1.1

9:4 9.4 Lk 10.7-8; Mt 10.10 **9:6 9.6** Barnabas: SNM 4.36; 11.22-26; **sləra masa Pawl ma key ŋga hətey cek mezəmey:** SNM 18.3 **9:9 9.9** Mew 25.4; 1Kwr 10.11; 1Tm 5.18 **9:11 9.11** 9.4; Rm 15.27; Gal 6.6 **9:12 9.12** SNM 20.34-35; 2Kwr 11.9

hèram gènaw ñga vèley a Gazlavay na, a gwamara ñga zèmam aslaw masa ata ma vèldamara a Gazlavay a ñgene may.

14 Anja letek kène ñgada ndèhay ma wuzdamara Mey-maaya-mawiya may, mama Bay alèkwa Mahura Yesu ta lèvey la, ndèhay ma wuzdamara Mey-maaya-mawiya na, ñga hètam cek mezemey fa slèra ata ha.

15 Ama, yah na, ya taa cèfdéy cek daa ba sèlak. Ka wulkam ya wuzlalakwara leeter kede na, amba ka slèrmaya cek daw? Kay, kène ba! Da yaa cèfdafakwar cek mama slèra adaw na, kwa ya fa da hètay cek amba ya zlepèy daa saba. Anda kede, ñgama yah ma mècay.

16 Ngada yah na, mewuzey Mey-maaya-mawiya ara cek amba ya zlepèy ta anja ba, mama ara slèra masa Gazlavay ma tèkya d'ay ñga ka. Da ya wuzda Mey-maaya-mawiya ha ba na, banay a hètfaya la.

17 Da ara mewulkey adaw taava adaw ñga wuzey Mey-maaya-mawiya a ndèhay na, anja ñgene na, maaya a pèlmiwa mawurbay ñga slèra adaw. Ama ara Gazlavay ma tèkya d'ay ñga ka slèra ha. Anda kede, ya key na, slèra masa mavèldakaya ñgada yah ñga key gway.

18 Kaa, mawurbay adaw na, daa ba daw? Mawurbay adaw na, daha. Ara mewuzey Mey-maaya-mawiya ñga tede. Yah ta cèved ñgaa cèfdafatar cek hay fa ndèhay mama ya fa wuzda Mey-maaya-mawiya, ama kwa ya taa cèfdéy cek daa ba sèlak.

Mey da ray Mey-maaya-mawiya ma daw fa mey fa mey

19 Yah na, kwa ndaw ma tèkya d'ay ñga key cek na, daa ba. Ama, ya ta vèlda ray adaw la ñga tèrey beke ñga ndèhay tabiya amba ya jèney ndèhay ga ma fèna ma fèna ñga tèbey mey da ray Yesu *Kèriste.

20 Daa masa yah da wuzlah *Jèwif hay na, ya njey, ya key cek anda ata ma kamara, amba ya jènta ñga tèbey mey da ray Yesu Kèriste. Kwakwas ñga *Mawiz na, anja ta gèdanj da ray adaw daa ba, ama da yah da wuzlah ndèhay ma sèpa kwakwas a na, si ya key cek anda ata ma kamara, amba ya jènta ñga tèbey mey da ray Yesu Kèriste.

21 Da yah da wuzlah ndèhay ma sèpam kwakwas ñga Mawiz ba na, ya key cek anda ata ma kamara, amba ya jènta ñga tèbey mey da ray Kèriste may. Ya ta lèvey ya sèpa *mewey ñga Gazlavay ba na, daa ba, mama fara fara, ya fa sèpa mewey ñga Kèriste.

22 Daa masa yah da wuzlah ndèhay ma tèba mey ñga Yesu masa ta gèdanj pèreh na, si ya key cek anda ata ma kamara, amba ya jènta ñga tèbey mey da ray Yesu Kèriste. Ya kata cek hay wal wal tabiya anda ndèhay tabiya ma kamara, amba ndèhay mekele mekele a lèham.

23 Ya kata cek hay a tabiya kede na, amba *Mey-maaya-mawiya a daw fa mey fa mey, asaya, amba Gazlavay a pèsyè mey, anda anja ma pèstar mey a ndèhay mekele may.

24 Daa kwakurða ñga mahway na, ndèhay ga ma hwam, ama ndaw ma da key bay-gula ñga hètay cek na, ndaw pal gway. Yaw, akwar may, kam gèdanj ñga hway anda bay-gula daa kwakurða ha amba ka hètay cek.

25 Kwa waawa ma wudsey ñga key kwakurða na, si a vèlda ray anja, a mbèkdata cek hay mekele mekele ma nèsa ndaw, aa sèrkey maaya maaya la d'agay. A vèlda ray anja anda kede na, ñga key bay-gula, ñga hètay cek. Ama cek masa anja ma da hètar fa mawurbay anja ñgene na, fa da njey ga daa ba. Alèkwa na, ya vèldakwa ray alèkwa anda ñgene amba ya hètkwa cek masa ma da njey ñga sèrmataw.

²⁶ Maja ḥgene, yah na, ya hway saw daa kwakurda ba. Asaya, yah na, anda ndaw mewedey har. Har adaw a daw a ley ba.

²⁷ Yah na, ya fa sərda banay ta vaw adaw, ya fa kəta vaw adaw ta gədaŋ ta gədaŋ, ya fa wey da ray vaw adaw amba yah, ndaw masa ma wuzda Mey-maaya-mawiya a ndəhay na, Gazlavay a kəzlaya ta cakay ba.

10

Mey da ray kuley hay

¹ Məlma adaw hay, ya wudsey ka sərfadamara cek masa Gazlavay ma ka ta papaŋ ḥga papa aləkwa hay zleelze daa masa ata fa səpmar wurzay ḥga *Mawiz. Gazlavay ta sərtata la ta mekwteñe * tabiya ata. Asaya, ata tabiya ta zləŋgam la ta daa Bəlay Magaza.

² Ata tabiya, Gazlavay ta katar *baptem la daa mekwteñe lej daa bəlay a, amba a cəmta ta Mawiz.

³ Ata tabiya, ta zəmam cek ma sawa ta fa Gazlavay la daa slam a,

⁴ asaya, ta sam yam ma sawa ta fa Gazlavay la may. Yam masa ata ma samara ha na, a bawa daa pərad masa Gazlavay ma vəldatara. Pərad aha fa daw asi ata. Pərad aha na, ara *Kəriste.

⁵ Ta ḥgene he cəpa, ndəhay ga da wuzlah ata, a kam cek ma mbafar a Gazlavay ba. Maja ḥgene, ta məcam sem da wuzlah-ley.

⁶ Cek hay a ma kam ḥgene na, a pandakwar lenjesl amba cek hay malamba masa papaŋ ḥga papa aləkwa hay ma kamara ḥgene na, ya kakwa ba.

⁷ Ndəhay siya da wuzlah ata ta tam kuley hay la. Aŋga letek anda ma wuzlalakaya zleelze daa derewel ḥga Gazlavay, a ləvey: «Da mey kuley, ndəhay a njam ḥga zəmey cek ta ḥga sey wuzam. Fa dəba ha, a lacam, a gərvam da mey kuley a.» † Akwar na, ka da tam kuley anda ata ba.

⁸ Ndəhay siya da wuzlah ata ta lam vaw saw la da palah, maja ḥgene, ndəhay gabal kwakwar cew a ray a maakar (23.000) ta məcam la pas pal. Aləkwa na, ya da lakwa vaw saw da palah anda ata ba.

⁹ Ndəhay siya da wuzlah ata ta jadamara Bay Gazlavay la, haa zezekw hay a zamata, ta', a məcam. Aləkwa na, ya da jadakwa Bay Mahura Kəriste anda ata ma jadamara Bay Gazlavay ba.

¹⁰ Ndəhay siya da wuzlah ata taa ḥjuram mey la ‡, maja ḥgene, maslan ḥga Bay Gazlavay masa ma kədəy ndaw vagay ta kədəta sem vagay. Akwar na, ka daa ḥjuram mey anda ata ba.

¹¹ Cek hay maaya ba ma hətfatar papan ḥga papa aləkwa hay a ḥgene na, amba ndəhay a pam lenjesl. Ta wuzlalamata cek hay a ma kam ḥgene la aa derewel ḥga Gazlavay amba a pandakwar lenjesl, aləkwa masa ta dey da bəla masa fa da ndəvey kədə.

¹² Maja ḥgene, ndaw ma wulkey aa majarakaya na, si a wey vaw, da daa ba na, a da tədəy.

¹³ Banay ma sawa a ray akwar ḥga jadakwar na, aa letek ta banay ma sawa a ray ndəhay tabiya. Gazlavay na, cek masa aa ma ləvey a ka la na, a ka fara fara. Gazlavay a, a jənkwar la, anda kədə, cek ma da jadakwar ḥga fənkwar ta gədaŋ daa ba. Da

* **10:1 10.1** Nəka Mab 13.21 ta 14.22-29. Mekwtene he a wuzwa Gazlavay aa ta ata. Mezləŋgey bəlay a wuzwa Gazlavay ma ləhdata sem. **10:1 10.1** Mab 13.21; 14.21-29 **10:3 10.3** Mab 16.13-35; Mew 8.3; Ps 78.24-25 **10:4 10.4** Mab 17.6; Mesl 20.11; Ps 78.15 **10:5 10.5** Mesl 14.29-30; Ps 78.31; Heb 3.17; Jud 5 **10:6 10.6** Mesl 11.4, 34; Ps 106.14 † **10:7 10.7** Megərvey ata ḥgene, a həldata ḥga ley ley vaw saw da palah. Nəka Mab 32.6. **10:8 10.8** Mesl 25.1-9 **10:9 10.9** Mesl 21.5-6 ‡ **10:10 10.10** Nəka Mesl 16.41; 17.5, 10. **10:10 10.10** Mesl 14.2, 36; 16.41; 17.6-15; Ps 106.25-27; Heb 3.17-18 **10:11 10.11** 7.29-31; Rm 15.4 **10:12 10.12** Gal 6.1

masa banay fa sawa a ray akwar ɳga jadakwar na, Gazlavay a da vəlkwar gədan amba ka bəsmara banay a, asaya, a vəlkwar cəved amba ka ləham.

14 Anda kede, jam adaw hay, hwam dəreŋ ta kuley hay.

15 Yaa guzlkwar anda kede kaa na, majya səra akwar ndəhay ta lengesl. Mey masa yah maa guzlda kede na, ara mey fara fara. Akwar ta ray akwar, wulkam da ray mey a ce!

16 Daa masa aləkwa fa zəmkwa daf ɳga sərfedey meməcey ɳga Kəriste na, aləkwa fa kakwa suse a Gazlavay majya cek mesey daa vəley, ya sərkwa aləkwa macəmkaya ta Kəriste majya mambaz aŋga. Daa masa aləkwa fa zəmkwa pej na, ya sərkwa aləkwa macəmkaya ta Kəriste majya vaw aŋga.

17 Ma zəmamara pej e na, aləkwa ga, ama pej e na, aŋga pal gway. Majya ɳgene, aləkwa macəmkaya pal.

18 Wulkam da ray ndəhay *Israyel hay zlezzle, ata fa həram gənaw hay da ray slam-mefəkey cek a Gazlavay. Ndəhay ma zəmam aslaw mavəldakaya ɳgada Gazlavay na, ata macəmkaya ta Gazlavay.

19 Yaw, mey a kede, a wudəy ɳga ləvey na, kwara? A wudəy ɳga ləvey, kuley ta aslaw ɳga kuley a na, ara cek hay fara fara ba.

20 Ama da ndəhay ma sərmara Gazlavay ba fa tam kuley na, a vəldamara aslaw a, a mesəfnəy maaya ba hay, ba na, a Gazlavay ba. Ya wudəy na, ka cəmam ta mesəfnəy maaya ba hay a ba.

21 Ka sam cek masa mavəldakaya ɳgada mesəfnəy maaya ba hay, asaya, ka sam cek ɳga sərfedey meməcey ɳga Bay Mahura saya na, kwara? Ka zəmam daf masa mavəldakaya ɳgada mesəfnəy maaya ba hay, asaya, ka zəmam daf ɳga sərfedey meməcey ɳga Bay Mahura saya na, kwara?

22 Da ya kakwa kəne na, Bay Mahura a da cey mevel a ray aləkwa, ba diya? Ka wulkam na, ya fənkwa Bay Mahura ta gədaŋ daw?

Mey da ray cek ma da jənta ndəhay ɳga səpey mey ɳga Gazlavay

23 Ndəhay siya da wuzlah akwar, fa wulkam, a ləvam: «Cek matəkakaya ɳga key na, daa ba.» Ahaw, fara, cek matəkakaya daa ba, ama cek hay tabiya maaya ɳga key ba. «Cek matəkakaya ɳga key na, daa ba.» Ama cek hay tabiya a gwamara ɳga jənmata ndəhay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu ba.

24 Ka da nəkam dey fa cek hay ma jənmakwar daada ba, ama nəkam dey fa cek hay ma jənam ndəhay mekele may.

25 Aslaw tabiya masa akwar ma hətam daa luma na, ka gwamara ɳga hədskamara, ka zəmamara. Ka da wulkam da ray a ba səlak, ka daa cəfdəmara ara aslaw ɳga me ba.

26 Yaa guzley anda kede na, majya mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, a ləvey: «Bəla ta cek hay da hwad a tabiya na, ara ɳga Bay Gazlavay.»

27 Anda kede, da ndaw ma təba mey ɳga Yesu *Kəriste ba ta zəlkwar la ɳga zəmey daf da way aŋga, da akwar ma təbmara la ɳga daw a way aŋga ha na, daf masa ata ma vəldamakwara na, zəmamara, ka da wulkam da ray a ba səlak, ka daa cəfdəmara ara aslaw ɳga me ba.

28 Ama da ndaw a ləvkwar: «Aslaw kede, ara aslaw ɳga kuley» na, ɳgene, ka da zəmamara ba. Ka zəmamara ba majya ndaw ma kadakwara ɳgene, a da wulkey.

²⁹ Yaa guzley na, maja mewulkey akwar ba, ama maja mewulkey ḥga ndaw aha. Fara fara, cek mat̄ekakaya ḥga z̄emey na, daa ba. Kaa, ya da key cek anda mewulkey ḥga ndaw mekele na, maja me?

³⁰ Da ya z̄emey cek na, ya kar suse a Gazlavay maja cek aha. Kaa ndaw aa guzley maaya ba da ray adfaw maja yah ma z̄ema cek masa yah ma kar suse sem a Gazlavay maja na, kwara?

³¹ Maja ḥgene, kwa ka z̄emam cek, kwa ka sam cek, kwa ka kam cek wura wura na, kamara amba sl̄emay ḥga Bay Gazlavay a z̄oley.

³² Ka da kam cek masa ma h̄eldata nd̄ehay ḥga kam meb̄erey ba, kwa ḥgada nd̄ehay *J̄ewif hay, kwa ḥgada nd̄ehay masa J̄ewif hay ba hay, kwa ḥgada nd̄ehay daa mec̄emey-ray ḥga nd̄ehay ḥga Yesu, ka da kam ba.

³³ Njam anda yah, cek hay tabiya masa yah ma ka na, ya wudsey amba a mbafatar a nd̄ehay tabiya. Ya n̄ekey dey na, fa cek ma da j̄enya yah taava adfaw ba, ama ya fa n̄ekey dey fa cek ma da j̄eney nd̄ehay ga may, amba Gazlavay a l̄ehdata daa meb̄erey.

11

¹ Yah na, ya fa key cek anda K̄eriste. Akwar may, kam cek anda yah ma ka.

Mey da ray ḥgwas ta zel fa Mey ḥga Gazlavay

² Ya fa h̄elmakwar maja akwar fa s̄erfadama mandaw mandaw, asaya, maja akwar fa kamata cek hay anda yah maa s̄erkadakwara.

³ Ama ya wudsey na, ka s̄ormara, *K̄eriste na, an̄ga *bay-ray ḥga nd̄ehay tabiya, zel na, an̄ga bay-ray ḥga ḥgwas an̄ga, Gazlavay may, an̄ga bay-ray ḥga K̄eriste.

⁴ Da ndaw-mez̄ele fa d̄erar dan̄gay a Gazlavay, asaya, fa wuzey mey ḥga Gazlavay fa mey ḥga nd̄ehay ta jikwew da ray na, ḥgene a key a r̄esa K̄eriste, ndaw masa ma wa.

⁵ ḥgwas may, da an̄ga fa d̄erar dan̄gay a Gazlavay, da daa ba, fa wuzey mey ḥga Gazlavay fa mey ḥga nd̄ehay na, a da mb̄ekda ray ba' k̄ene ba, ḥga j̄ewey adikwaw a ray, da daa ba na, a key ḥgene, a r̄esa zel e. ḥgwas aha na, hwaray a da kar anda ḥgwas masa ray mah̄ejkaya.

⁶ Da ḥgwas a j̄ewey adikwaw a ray ba na, ḥga h̄eja ray * an̄ga. Ama, maja meh̄ejey ray, da daa ba, mesley ray, a key hwaray na, ḥgene ḥga j̄ewey adikwaw a ray.

⁷ Da ndaw-mez̄ele fa da d̄erar dan̄gay a Gazlavay na, a da pey jikwew a ray ba, maja an̄ga na, a lawa Gazlavay, asaya, aa fa wuzd̄erwa ḡedaŋ ḥga Gazlavay. Ama ḥgwas na, aa fa wuzd̄erwa ḡedaŋ ḥga zel e.

⁸ Gazlavay ta ley tetesl daa vaw ḥga ḥgwas ḥga l̄emey ndaw-mez̄ele na, daa ba. Ama a ley na, tetesl daa vaw ḥga ndaw-mez̄ele ḥga l̄emey ḥgwas.

⁹ Gazlavay ta l̄ema ndaw-mez̄ele maja ḥgwas na, daa ba, ama a l̄ema ḥgwas maja ndaw-mez̄ele.

¹⁰ Maja ḥgene, ḥgwas na, si a j̄ewey adikwaw a ray maja maslaŋ hay ḥga Gazlavay † da vad. Mej̄ewey adikwaw a ray ḥgene a wuzwa an̄ga fa nar ray a zel e.

¹¹ Ama daa menjey al̄ekwa ta Bay Mahura na, ḥgwas a wa ray an̄ga ba, ndaw-mez̄ele may, a wa ray an̄ga ba.

10:30 10.30 Rm 14.6; 1Tm 4.4 **10:31 10.31** Kwa 3.17 **10:32 10.32** Rm 14.13 **10:33 10.33** 9.19-22 **11:1**

11.1 4.16 **11:2 11.2** 2Tes 2.15; 3.6 **11:3 11.3** 3.23; MC 3.16; Ef 5.23 * **11:6 11.6** a h̄eja ray: a h̄eza ray **11:7**

11.7 MC 1.26-27 **11:8 11.8-9** MC 2.18-23; 1Tm 2.13 † **11:10 11.10** maja maslaŋ hay ḥga Gazlavay: Nd̄ehay a wulkam Pawl a wudsey ḥga l̄evey maslaŋ hay ḥga Gazlavay na, ata da wuzlah nd̄ehay daa med̄erey-dan̄gay. Anda kede, a wudsam cek hay tabiya a kam ta c̄oved e. Nd̄ehay mekele a wulkam a l̄evam maslaŋ hay na, fa s̄ertamara ray ata fa mey ḥga Gazlavay may. N̄eka Iz 6.2.

¹² Kwa Gazlavay a lëma ñgwas ta tetesl ñga ndaw-mezèle na, ama ara ñgwas ma yarawa ndaw-mezèle cënga. Ata cewete na, ara Gazlavay ma lëmtérwa, Gazlavay masa ma katérwa cek hay tabiya.

¹³ Akwar ta ray akwar, wulkam cey: ñgwas na, a dërar dängay a Gazlavay ray ba' kène fa mey ñga ndëhay na, maaya daw?

¹⁴ Kwa waawa a sëra da ndaw-mezèle aŋga ta eŋgwec fa ray ga na, ara hwaray ñgada ndaw aha.

¹⁵ Ama ñgwas, da aŋga ta eŋgwec fa ray sëlep sëlep na, ara cek maaya kalah ñgada aŋga, maja Gazlavay a vëldara eŋgwec maazëma na, amba a bërdë ray aŋga.

¹⁶ Da ndaw fa key yawa da ray mey a na, si a sëra kwakwas ala mekele da ray mey a kede na, daa ba. Kwa kwakwas mekele ñga ndëhay daa *mecëmey-ray hay ñga Yesu da ray mey a na, daa ba may.

*Mey da ray mezëmey daf ñga sërfedey memëc ey ñga Bay Mahura Yesu
(Matiye 26.26-29; Mark 14.22-25; Luk 22.14-20)*

¹⁷ Ehe, ya wudey ñgaa guzlkwar mey mekele daha. Ya fa da kakwar suse maja mey a daa ba. Mekusey akwar tabiya na, fa diykwar daa ba, ama a key a nëskwar jak.

¹⁸ Cek ñgeeme na, ya fa cënda fa ndëhay, a lëvam daa mekusey akwar ñga dërey dängay a Gazlavay na, akwar fa walam vaw ta weley da wuzlah akwar. Ya wulkey taa slam laŋgar na, akwar fa kamara kène fara.

¹⁹ Yaw, maaya na, mewudkey-day a key da wuzlah akwar amba ndëhay ma sëpmara mey ñga Yesu ta cëved e, a sëram kwa.

²⁰ Daa mekusey akwar fa zëmam daf, ama ara ñga sërfedey memëc ey ñga Bay Mahura fara fara ba,

²¹ maja kwa waawa fa wusey vaw ñga zëma daf aŋga. Anda kede, ndëhay siya, may fa catar, ama siya hay, fa wam.

²² Akwar na, ta way akwar hay, ba diya? Zëmamatérwa daf a, samatérwa cek akwar hay a da way akwar hay gway taw. Ka wudam ñga rësmata ndëhay daa mecëmey-ray ñga ndëhay ñga Yesu daw? Ka wudam ñga pamatar hwaray a ndëhay masa-viya hay daw? Ka wudam yaa guzlkwar na, kwara? Ka wulkam na, ya kakwar suse la daw? Kay! Ya fa da kakwar suse daa ba sëlak.

²³ Cek masa yah maa sërkadakwara kede na, ara Bay Mahura Yesu maa sërkadiwa. Dasi tavad masa ata ma da vëldamara Bay Mahura Yesu a har massa-gëra aŋga hay ñga sërdamara banay na, Yesu a, leŋ! a ley peŋ,

²⁴ a kar suse a Gazlavay maja, a wunka, ta', aa guzley, a lëvey: «Kede he, ara vaw adaw mavëldakaya ñgada akwar. Kamara anda kede amba ka sërfadamaya.»

²⁵ Masa ata ma ndëvdamara mezëmey daf la na, leŋ! a la vëley ta cek mesey da hwad a, ta', aa guzley saya, a lëvey: «Kede he na, ara mambaz adaw. Ta fa mambaz a, Gazlavay a jëwey mey mawiya ta ndëhay aŋga hay. Da akwar fa da samara na, kamara anda yah ma ka kede amba ka sërfadamaya.»

²⁶ Anda kede, ta pas masa akwar fa zëmamara peŋ kede ta akwar fa samara cek aha kede na, ñgene, akwar fa wuzdamara mey da ray memëc ey ñga Bay Mahura, dëga wure kede haa kasl ma vëhwa aŋga.

²⁷ Anda kede, da ndaw a zëma peŋ, a sa cek mesey ñga Bay Mahura saw saw na, a key ñgene, a key mebërey maja aŋga ma rësa vaw ta mambaz ñga Bay Mahura ha.

²⁸ Da ray ñgene, si ndaw a nëka ray aŋga la dagay, fa dëba ha, a gwa ñga zëmey peŋ e, ta ñga sey cek mesey a.

²⁹ Ndaw ma zëma pen ta ma sey cek mesey a ta meney ray ba na, ñgene, ta wulkey da ray meməc ey ñga Bay Mahura daa ba. Anda kede, Gazlavay a da cey mevel da ray a.

³⁰ Ara maja ñgene, masa-macay hay ta masa-bøle hay ga da wuzlah akwar daha. Asaya, siya hay ga ta mëcam sem.

³¹ Da kwa waawa da wuzlah alékwa a nøka ray anja la døagay, wara cay a zømey daf ñga sørfedey meməc ey ñga Bay Mahura na, ñgene, Gazlavay fa da cey mevel a ray alékwa daa ba.

³² Ama, da Bay Gazlavay fa sørdandakwar banay na, a key ñgene, a køtndakwar amba ta pas masa Gazlavay ma da katar sariya a ndøhay da bøla na, sariya ha, a kørzandakwar anda ndøhay siya hay ba.

³³ Anda kede, mølma adfaw hay, da masa akwar ta kusam la ñga zømey daf ñga sørfedey meməc ey ñga Bay Mahura na, søkwam vaw da wuzlah akwar la døagay.

³⁴ Da ndaw may fa car na, ñga zømwa daf da way anja la døagay, amba daa masa akwar makustakaya na, Gazlavay a cey mevel a ray akwar ba. Da ray mey hay mekele na, da masa ya ta wusey la fa akwar na, ya diyta mey hay a la.

12

Mey da ray gødañ masa Mesøfnay ñga Gazlavay ma vøldatara a ndøhay

¹ Mølma adfaw hay, wure kede ya daa guzlkwar da ray gødañ mekele mekele masa *Mesøfnay ñga Gazlavay ma vølda ñgada ndaw a, ndaw a maja mewudsey-vaw anja. Ya wudey na, ka cøndamara mey da ray gødañ a maaya maaya.

² Ka sørmara daa masa akwar ta tøram ndøhay ñga Yesu *Køriste daa ba aran na, akwar fa tam kuley hay. Kuley hay na, aa guzlam ba, ama akwar fa vøldamara ray akwar a kuley hay ñga wamakwar ma føna ma føna, ka gwamara ñga jaram ba.

³ Maja ñgene, ya wudey na, ka sørmara fara fara, da ndaw anja ta Mesøfnay ñga Gazlavay da ray a na, ndaw aha, a gwa ñgaa guzley, a løvey: «Kuse! Yesu ñga nøsey» na, daa ba. Ama, da ndaw aa guzley, a løvey: «Yesu ara Bay alékwa Mahura» na, ñgene, ndaw aha aa guzley ta gødañ ñga Mesøfnay ñga Gazlavay.

⁴ Gødañ masa Mesøfnay ñga Gazlavay ma vøldatara a ndøhay ñga key sløra anja na, a wuzwa wal wal fa ndaw a fa ndaw a, ama ara Mesøfnay a pal ñgene ma vøldatara a ndøhay.

⁵ Sløra hay masa Bay Mahura Yesu ma vøldatara ñgada ndøhay na, ata wal wal may, ama ya kakwa sløra ñgada Bay Mahura pal gway.

⁶ Gazlavay a vøltar gødañ wal wal ñgada ndøhay ñga key sløra anja, ama ara Gazlavay pal ma vølda gødañ ñga key sløra hay a tabiya.

⁷ Gødañ ñga Mesøfnay ñga Gazlavay fa wuzwa vaw wal wal ñgada kwa waawa da wuzlah akwar. A key anda ñgene na, ñga jøney ndøhay tabiya.

⁸ Mesøfnay ñga Gazlavay a vølar lenjesl maaya ñgada ndaw ñgaa guzley maaya. Ñgada ndaw lañgar, Mesøfnay a, a vølar gødañ ñga sørey cek hay amba a wuzdatara a ndøhay.

⁹ Ñgada ndaw lañgar saya, Mesøfnay ñga Gazlavay a vølar gødañ ñga tøbey mey ñga Yesu fara fara aa mevel anja. A søra a gwa a key cek ma føna gødañ anja ta fa Mesøfnay ñga Gazlavay a. Ñgada ndaw mekele, Mesøfnay ñga Gazlavay a vølar gødañ ñga mbøley masa-macay hay. Ara Mesøfnay ñga Gazlavay a pal ñgene ma vølda gødañ ñga key sløra hay a.

10 A vəlar ɳgada ndaw lañgar gədañ ɳga key maazla hay. Ngada ndaw mekele, a vəlar gədañ ɳga təley mey masa Gazlavay ma wuzdara. Ngada ndaw mekele, a vəlar gədañ ɳga sərey sləra ɳga Mesəfnay ɳga Gazlavay ta ɳga sərey sləra ɳga mesəfnay maaya ba. Ngada ndaw lañgar saya, a vəlar gədañ ɳgaa guzley ta mey hay mekele mekele masa aŋga ma cənda ba. Ngada ndaw lañgar saya, a vəlar gədañ ɳga mbədddey mey masa ndaw ma cənda ba.

11 Ara Mesəfnay ɳga Gazlavay a pal taava aŋga ma gwa ɳga vəlda gədañ ɳga key sləra hay a tabiya. Mesəfnay a, a wunkey gədañ mekele mekele anda aa ma wudey ɳgada kwa waawa.

Mey da ray mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Kəriste

12 Yaw, vaw ɳga ndaw-magədañ na, aŋga pal, ama mezəvey hay mekele mekele dahan. Kwa mezəvey hay ga fa ndaw dahan, ama vaw na, aŋga pal gway. *Kəriste na, aa kəne may.

13 Daa masa aləkwa ma hətkwa *baptem na, aləkwa tabiya ta tərkwa vaw pal sem ta gədañ ɳga *Mesəfnay ɳga Gazlavay pal. Aləkwa tabiya, kwa *Jəwif hay, kwa ndəhay masa Jəwif hay ba, kwa beke hay, kwa beke hay ba, Gazlavay a vəlndakwar na, Mesəfnay aŋga ha ɳgene pal.

14 Vaw ɳga ndaw na, aŋga ta mezəvey pal daada ba, ama aŋga ta mezəvey hay ga.

15 Da salay a ləvey: «Yah mezəvey ɳga vaw ba maja yah na, har ba», kwa da aa guzley kəne na, aŋga mezəvey ɳga vaw ba fara daw?

16 Da sləmay a ləvey: «Yah mezəvey ɳga vaw ba, maja yah na, dey ba», kwa da aa guzley kəne na, aŋga mezəvey ɳga vaw ba fara daw?

17 Da vaw ɳga ndaw ara dey daada na, ɳgene ndaw aha a da jəkey sləmay ta me? Da vaw ɳga ndaw, ara sləmay daada na, ɳgene ndaw aha a da cənda mezey ɳga cek hay ta me?

18 Ama Gazlavay ta katərwa mezəvey hay ɳga vaw la tabiya aa slam aŋga, aa slam aŋga, anda aa ma wudey.

19 Da Gazlavay a pey mezəvey ɳga vaw pal daada na, ɳgene, ara vaw ba.

20 Ya sərkwa, mezəvey hay ɳga vaw na, ata ga, ama vaw na, aŋga pal gway.

21 Anda kefə, dey a gwa a ləvey: «Walay adaw ta har daa ba» na, kəne ba. Asaya, ray a gwa a ləvey: «Walay adaw ta salay daa ba» na, kəne ba.

22 Sasəkar jak, mezəvey ɳga vaw masa kah ma pa ɳga cek ɳga tede ɳgene, da mezəvey a daa ba na, ka məcəy.

23 Mezəvey hay ɳga vaw masa ma mbafandakwar ba na, ya wakwa vaw ta aŋga jak, ba diya? Mezəvey hay ɳga vaw masa aləkwa ma badatakwa fa dey ɳga ndəhay na, ya pakwa lenjesl kalah na, a ray ata jak, ba diya?

24 Mezəvey hay ɳga vaw masa ma mbam na, ɳga ata, ya pakwa lenjesl a ray ata ba. Gazlavay a pata mezəvey ɳga vaw ɳga ndaw cəpa, a həsltar ray. A həsltar ray ma fəna na, ɳgada mezəvey hay masa ma nəkam anda cek ɳga tede.

25 A patərwa mezəvey hay tabiya aa slam a na, amba vaw a wunkey ba, asaya, amba mezəvey hay a jənam vaw da wuzlah ata.

26 Da mezəvey ɳga vaw pal fa sərey banay na, mezəvey hay ɳga vaw tabiya a səram banay asiya may. Da fa həslmar ray a mezəvey ɳga vaw pal na, mezəvey hay siya tabiya aa səmam may.

27 Yaw, akwar na, vaw ɳga Kəriste. Kwa waawa na, aŋga mezəvey pal ɳga vaw ɳga Kəriste he.

²⁸ Daa *mecəmey-ray እga ndəhay እga Yesu na, Gazlavay ta pey ndəhay la mekele mekele እga key sləra anja. Ngeeme na, a pey ndəhay meslørey እga Yesu. እga dey cew e na, a pey ndəhay ma təla mey anja. እga dey maakar a na, a pey ndəhay maa sərkada ndəhay. Asaya, እgada ndəhay mekele a vəltar gədaŋ እga key maaazla hay. እgada ndəhay mekele, a vəltar gədaŋ እga mbəley masa-macay hay. እgada ndəhay mekele, a vəltar gədaŋ እga jəney ndəhay. እgada ndəhay mekele, a vəltar gədaŋ እga key *bay-ray. እgada ndəhay mekele saya, a vəltar gədaŋ እgaa guzley ta mey hay mekele mekele masa ata ma sərmara ba.

²⁹ Ndəhay tabiya na, ata ndəhay meslørey እga Yesu daw? Ndəhay tabiya na, fa təlam mey እga Gazlavay daw? Ndəhay tabiya na, faa sərkadamatara mey እga Gazlavay a ndəhay daw? Ndəhay tabiya na, fa kam maaazla hay daw?

³⁰ Ndəhay tabiya na, fa mbəlam ndəhay daa macay daw? Ndəhay tabiya na, faa guzlam ta mey hay masa ata ma sərmara ba daw? Ndəhay tabiya na, fa mbədədamara mey hay masa ndəhay ma cəndamara ba a ndəhay mekele daw?

³¹ Ama sləra hay masa Mesəfnay እga Gazlavay ma vəldatar a ndəhay ma fənta siya hay na, kamara ta mevel pal.

Mey da ray mewudsey-vaw

Wure kede, ya da wuzkwar cəved maaya ma fənta cəved hay mekele.

13

¹ Kwa yaa guzley ta mey hay mekele mekele, kwa yaa guzley ta mey እga maslan hay እga Gazlavay, ama da ya wudey ndaw ba na, እgene, yah na, letek ta gwaŋgwaŋw, da daa ba, ta mawiyar ma wurzley sləmay.

² Da Gazlavay a vəlyə gədaŋ እga təley mey anja a ndəhay, kwa ya sərta cek hay tabiya, kwa ya cənda mey hay እga Gazlavay masa mabadatakaya, kwa ya təba mey እga Gazlavay kalah haa ya gwa ya ləvar እgada angwa: «Sləkdəy, daw», fa dəba ha, angwa ha a daw na, kwa ta እgene he cəpa, da ya wudey ndaw ba na, እgene, yah cek እga tede.

³ Da ya wunkatara cek adfaw hay tabiya a ndəhay masa-viya hay, kwa da ya vəlda ray adfaw እga wewurey maja ndəhay, ama da ya wudey ndaw ba na, እgene kwa fa da jənya daa ba.

⁴ Ndaw ma wudey ndaw na, a bəsta ndəhay tabiya, a key cek hay maaya እgada ndəhay, a key səlen fa ndəhay ba, a zlepəy ba, a gəlda ray anja ba.

⁵ Ndaw ma wudey ndaw na, a key cek ma ka hwaray ba, a wulkey da ray cek hay እgada anja taava anja ba, a cey mevel ba, a pey mey aa mevel ba.

⁶ Ndaw ma wudey ndaw na, aa səmey da ray cek hay maaya ba hay ba, ama aa səmey da ray cek hay masa maaya fara fara.

⁷ Ndaw ma wudey ndaw na, a bəsa cek ma key maaya ba tabiya fa mey anja, a wuzda ba, a təba mey እga Gazlavay mandaw mandaw, a wulkey Gazlavay a da diytə cek hay tabiya, asaya, a bəsta cek hay wura wura cəpa.

⁸ Mewudsey-vaw na, fa da ndəvey daa ba səlak. Ama, metəley-mey እga Gazlavay na, a ndəvey la. Gədaŋ እgaa guzley mey hay mekele mekele masa ndəhay ma cəndamara ba na, a ndəvey la. Yaw, mesərey-cek may, a ndəvey la.

⁹ Fara fara, cek hay a, a ndəvam la, maja mesərey-cek aləkwa ta metəley-mey እga Gazlavay na, a wuzdatərwa cek hay cəpa ba, si nekədsey gway.

¹⁰ Ama ta pas masa Gazlavay ma da wuzdandakwara cek masa maaya tabiya na, cek masa aləkwa ma sərkwa nekədsey heyey na, a ndəvey la.

11 Daa masa yah daa bəzey na, ya faa guzley anda bəza hay, ya fa wulkey anda bəza hay, asaya, ya fa cəndata cek hay anda bəza hay. Ama wure kede na, ya ta tərey ndaw mahura sem, ya ta mbəkda mekey cek hay anda bəza hay sem.

12 Wure kede, aləkwa fa hətmatakwa cek hay maaya maaya daa ba, ya nəktakwa cek hay anda ndaw ma nəkey cek daa bañgəra manəskaya. Ama pas pal na, ya da hətmatakwa cek hay tabiya fa dey aləkwa maaya maaya. Wure kede na, mesərey-cek adaw, anja nekəfey gway. Pas a, a wuswa la masa yah ma da sərta cek hay tabiya maaya maaya anda Gazlavay ma sərya maaya kede may.

13 Yaw, cek hay maakar daha fa da ndəvam daa ba. Cek hay a na, ara metəbey-mey ŋga Gazlavay, mesəkwēy cek fa Gazlavay, len mewudey-vaw. Cek hay maakar ata kede na, fa da ndəvam daa ba, ama cek mahura da wuzlah ata na, ara mewudey-vaw.

14

Mey mekele saya da ray gədaŋ masa Mesəfnəy ŋga Gazlavay ma vəldatara a ndəhay

1 Teesed na, səpam ŋga wudsey vaw da wuzlah akwar. Asaya, vəldamara ray akwar may ŋga hətey gədaŋ masa *Mesəfnəy ŋga Gazlavay ma vəldatara ŋgada ndəhay ŋga key sləra anja. Vəldamara ray akwar kalah na, ŋga hətey gədaŋ ŋga təley mey masa Gazlavay ma wuzdara ŋgada ndəhay.

2 Ndaw maa guzley mey hay masa ma cəney ba na, a key ŋgene, aa guzlar a Gazlavay, ba na, aa guzley ŋgada ndəhay ba, maja ndəhay a cəndamara mey masa anja maa guzlda ha ba. Aa guzley ŋgene na, ta gədaŋ ŋga Mesəfnəy ŋga Gazlavay, aa guzley da ray cek hay mabadatakaya.

3 Ama *ndaw ma təla mey masa Gazlavay ma wuzdara na, a key ŋgene, aa guzltar a ndəhay. Mey anja a vəltar gədaŋ a ndəhay, a jənta amba a təbmara mey ŋga Gazlavay maaya maaya, asaya, a dəktar mevel.

4 Ndaw maa guzley mey masa ndəhay ma cəndamara ba na, ŋgene, mey a, a jəney anja ray anja gway. Ndaw ma təla mey masa Gazlavay ma wuzdara na, a key ŋgene, a jənta ndəhay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu tabiya.

5 Ya wudey na, akwar tabiya, kaa guzlam ta mey masa ndəhay ma cəndamara ba, ama ya wudey ma fəna saya na, ka təlam mey masa Gazlavay ma wuzdakwara may. Da ndaw aa guzley ta mey masa ndəhay ma cəndamara ba, maaya na, ndaw ŋga mbədəda mey a daha amba mey a, a jənta ndəhay tabiya daa mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu. Da ndaw ŋga mbədəda mey a daa ba na, ŋgene, ndaw ma təla mey masa Gazlavay ma wuzdara na, a jənta ndəhay a fəna ndaw maa guzley ta mey masa ndəhay ma cəndamara ba.

6 Məlma adaw hay, da ya daw fa akwar, yaa guzlkwar ta mey mekele mekele masa akwar ma cəndamara ba, ŋgene, mey a, a da jənkwar na, kwara? Da ya kadakwara mey mabadakaya ŋga Gazlavay ba, da ya wuzdakwara cek hay mekele ba, da ya təley mey masa Gazlavay ma wuzdiwa ba, asaya, da yaa sərkadakwar ba na, ŋgene, a key ya jənkwar daw?

7 Anja letek ta cek hay ma ka walay anda sləlam ta ganjaval. Da ka fa sləlam saw na, ndaw a da cənda dəy ŋga walay masa kah ma fa ha na, kwara? Da ka kəda ganjaval saw na, ndaw a da cənda dəy ŋga walay masa kah ma kəda ha na, kwara?

8 Mefey taalam ŋga zəley ndəhay ŋgadaa vəram na, kəne may. Da ndaw ma fa taalam a maaya maaya daa ba na, ndaw fa da səra ara madaw ŋgadaa vəram na, daa ba.

⁹ Ngada akwar may kene. Da kaa guzlam mey masa ndəhay ma cəndamara ba, ndəhay a da cəndamara mey masa akwar maa guzldamara ha na, kwara? Anda kedə, mey akwar a, a da tərey ɳga cek ɳga tede.

¹⁰ Mey hay mekele mekele ga daha da bəla. Kwa səkway wura wura faa guzley ta mey anja na, a cənda.

¹¹ Anda kedə, da ndaw aa guzlyta mey anja, ama ya cənda mey a ba na, ndaw a ɳgene anja ndaw-məlak fa mey adaw. Yah may, yah məlak fa mey anja.

¹² Yaw, maja akwar fa wudam ɳga hətey gədaŋ ɳga key sləra hay masa Mesəfnay ɳga Gazlavay ma vəldatara ɳgada ndəhay anja hay na, maaya na, ka səpam ɳga hətey teesed na, gədaŋ ɳga key sləra hay ma gwa ɳga jənmata ndəhay daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu.

¹³ Maja ɳgene, ndaw masa ta gədaŋ ɳgaa guzley ta mey masa ndəhay ma cəndamara ba na, ɳga dərey dəngay a Gazlavay amba Mesəfnay ɳga Gazlavay a vəlar gədaŋ ɳga mbədda mey a ta mey masa ndəhay ma cəndamara.

¹⁴ Da ya dərar dəngay a Gazlavay ta mey masa yah ma cənda ba na, fara fara mevel adaw fa dərey dəngay, ama yah na, kwa ya cənda ba səlak.

¹⁵ Anda kedə, ya da key na, kwara? Ya da dərey dəngay ta mey masa yah ma cənda ba ta gədaŋ ɳga Mesəfnay ɳga Gazlavay, asaya, ya da dərey dəngay ta mey adaw ta lengesl adaw may. Ya da zley walay ta mey masa yah ma cənda ba ta gədaŋ ɳga Mesəfnay ɳga Gazlavay, asaya, ya da zley walay ta mey adaw ta lengesl adaw may.

¹⁶ Da kah, ka fa kar suse a Gazlavay ta mey masa ndəhay ma cəndamara ba na, ndaw ma səra mey ɳga Gazlavay ba da wuzlah akwar na, a gwa ɳga təba, a ləvey: «*Amen» na, kwara? A gwa ba, maja a cənda mey masa kah maa guzlda ha ba.

¹⁷ Kwa ka fa kar suse a Gazlavay maaya maaya daa medərey-dəngay a na, ama medərey-dəngay a, a gwa ɳga jəna ndaw aha ba.

¹⁸ Ya fa kar suse a Gazlavay maja ya faa guzley mey hay ga masa ndəhay ma cəndamara ba a fənkwar.

¹⁹ Ama, da masa yah da wuzlah ndəhay ɳga Yesu makustakaya na, ɳgama yah maa guzley mey pal ta mey masa ndəhay ma cəndamara amba yaa sərkadata, da ray yah ma daa guzley ga ta mey masa ndəhay ma cəndamara ba.

²⁰ Məlma adaw hay, daa menjey akwar na, ka da wulkam anda bəza hay ba, ama wulkam anda ndəhay ma sərmara mey ɳga Gazlavay maaya maaya. Ka da kam cek malamba daa sləra akwar ba. Təram anda bəza hay da mey dəwa masa ma sərmara ɳga key cek malamba ba.

²¹ Mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, a ləvey:

«Bay Gazlavay a ləvey:

“Ya daa guzltar a ndəhay adaw hay ta mey
masa ata ma cəndamara ba.

Ahaw, ya daa guzltar ta mey ɳga ndəhay
daa hwayak mekele.

Ama ta ɳgene he cəpa na, ndəhay adaw hay
fa da jəkfamaya sləmay daa ba cəŋga.”»

²² Anda kedə, ɳgada ndəhay ma təba mey ɳga Yesu ba, meeguzley ta mey masa ndəhay ma cəndamara ba na, ara cek ma wuzwa ɳgada ata, Gazlavay a katar sariya la. Ngada ndəhay ma təba mey ɳga Yesu na, kene ba. Ngada ata, metəley-mey ɳga Gazlavay na, ara cek ma wuzwa Gazlavay aa da wuzlah ata. Ngada ndəhay ma təba mey ɳga Yesu ba na, kene ba.

²³ Wulkam cey: da masa akwar ndəhay ɳga Gazlavay makustakaya tabiya, ndəhay ma təba mey ɳga Yesu ba, da daa ba, ndəhay ma samawa ɳga jəkam sləmay saw a

samawa a wuzlah akwar, a høtfamakwar akwar faa guzlam ta mey hay masa ndøhay ma cøndamara ba na, a padamakwar ñga ndøhay ta malula da ray, daa ba daw?

²⁴ Ama da akwar tabiya fa tølam mey masa Gazlavay ma wuzdakwara, ndøhay ma tøba mey ñga Yesu ba ta ndøhay ma samawa ñga jøkam slømay saw a samawa, a høtfamakwar na, mey a, a da wuzdatara mebørey ata. Asaya, mey akwar a, a da vøltar mewulkey da ray menjey ata maaya ba,

²⁵ cek hay mabadatakaya daa mevel ata, a da wuzwa a palah. Maja ñgene, a da ragadamar a Gazlavay, a da hølmamara, asaya, a da løvam: «Fara fara, Gazlavay aa da wuzlah akwar.»

Mekey cek ta cøved e daa mecømey-ray ñga ndøhay ñga Yesu

²⁶ Maja ñgene, mølma adaw hay daa *mecømey-ray ñga ndøhay ñga Yesu, ka da kam na, kwara? Da masa akwar makustakaya daa slam a na, ndaw pal da wuzlah akwar ñga zley walay, ndaw mekele ñgaa sørkadata ndøhay ta mey ñga Gazlavay, ndaw mekele ñga wuzda cek masa Gazlavay ma wuzdara a ndøhay, ndaw mekele ñgaa guzley ta mey masa ndøhay ma cøndamara ba, ndaw mekele saya ñga mbøðda mey a, a ndøhay. Ka kamata cek hay tabiya ñgene na, ñga jøney ndøhay daa mecømey-ray ñga ndøhay ñga Yesu amba a diyam fa mey fa mey.

²⁷ Da ndaw aa guzley ta mey masa ndøhay ma cøndamara ba na, ndøhay cew, da daa ba, maakar gway ñgaa guzlam pal pal, ndaw pal ñga mbøðda mey masa ata maa guzldamara ha a ndøhay.

²⁸ Da ndaw ñga mbøðda mey a daa ba na, ñgene, ndaw maa guzley ta mey masa ndøhay ma cøndamara ba ha na, a daa guzley ta gøðanø fa mey ñga ndøhay ba, ama ñgaa guzley da hwad da hwad ñgada ray anja ta ñgada Gazlavay gway.

²⁹ Ngada ndøhay ma tøla mey ñga Gazlavay na, ndøhay cew, da daa ba, maakar ñgaa guzlam gway, ndøhay siya na, ñga jøkam slømay da mey a ara mey ñga Gazlavay fara fara kwa.

³⁰ Daa masa ndaw masa faa guzley na, da Gazlavay a wuzar mey a ndaw mekele daa mekusey akwar na, maaya na, ndaw masa ñgeeme a njey teete ñfagay.

³¹ Akwar tabiya akwar, akwar ta cøved ñga tøley mey ñga Gazlavay, ama gwaguzlam pal pal amba ndøhay tabiya aa sørkam maaya maaya, asaya, amba a høtam gøðanø.

³² Ndaw masa aa ta gøðanø ñga tøley mey ñga Gazlavay na, ara anja ma wey da ray gøðanø aha,

³³ maja mekey cek ta cøved e ba na, a mbafar a Gazlavay ba. Gazlavay a wudsey na, ya njakwa ta zazay.

Njam anda ndøhay daa mecømey-ray ñga ndøhay ñga Yesu siya.

³⁴ Masa akwar makustakaya daa slam a na, ñgusay ñga njam teete. Ata ta cøved ñgaa guzley daa ba, ñga namatar ray a zel hay anda mawuzlalakaya daa *mewey ñga Gazlavay.

³⁵ Da mey døha masa ata ma cøndamara ba na, a daa cøfdamara daa mekusey a ba, ama ñgaa cøfdamata fa zel ata hay da way. Ngwas aa guzley daa mekusey ñga ndøhay ñga Yesu na, maaya ba.

³⁶ Ka wulkam mey ñga Gazlavay a zlawa na, fa akwar gway daw? Ka wulkam mey ñga Gazlavay a wusey na, fa akwar daada daw?

³⁷ Da ndaw a wulkey aa ta gøðanø ñga *Mesøfnø ñga Gazlavay, da daa ba, aa ta gøðanø ñga wuzey mey ñga Gazlavay na, ñga søra, mey masa yah ma wuzlalakwara kede na, ara mey masa Bay Mahura ma wuzdiwa.

³⁸ Da ndaw aha a jøkey slømay fa mey masa yah ma wuzlalakwara kede ba na, ñgene, Gazlavay fa da søra ndaw aha daa ba.

³⁹ Da ray ñgene, mølma adaw hay, søpam teesed na, gødañ ñga tøley mey ñga Gazlavay. Asaya, da ndøhay faa guzlam ta mey hay masa ndøhay ma cøndamara ba na, ka da tøkmata ba.

⁴⁰ Cek masa mahura na, si ka kamata cek hay tabiya daa mekusey akwar maaya maaya, asaya, ka kamata ta cøved e.

15

Mey da ray masløkdawa ñga Yesu Køriste daa memøcey

¹ Mølma adaw hay, ya wudey ñgaa guzlkwar saya da ray *Mey-maaya-mawiya masa yah ma wuzdakwara zleezle masa akwar ma tøbmara. Ahaw, akwar ta tøbmara mey a la fara fara aa mevel akwar.

² Ta fa metøbey Mey-maaya-mawiya ha na, Gazlavay a løhdakwar la, ama si akwar fa tøbmara anda yah ma wuzdakwara, ka mbøkdamara ba. Da daa ba na, metøbey mey a ñgada akwar na, ara cek ñga tede.

³ Ya taa sørkadakwara mey masa Yesu maa sørkadiwa la. Mey masa mahura da hwad a na, ara *Køriste ma mœcet maj mebørey aløkwa anda mawuzlalakaya daa dørewel ñga Gazlavay.

⁴ Ta jøhmara la, ñga ñdar maakar a ta sløkdawa sem daa memøcey anda mawuzlalakaya daa dørewel ñga Gazlavay.

⁵ Masa anøga ma sløkdawa cay daa memøcey a na, ta wuzar vaw la a *Piyer, asaya, ta wuztar vaw la a ndøhay anøga hay meslørey siya.

⁶ Fa døba ha, ndøhay anøga hay a føna temere zlam ta høtmar la ata cøpa daa slam a may. Ndøhay ma høtmar na, har-gødañ da wuzlah ata, ata daha ta dey dagay, ama siya hay ta mœcam sem.

⁷ Ta wuzar vaw la a *Jak. Fa døba ha, ta wuztar vaw la a ndøhay anøga hay meslørey tabiya saya.

⁸ Fa døba ata tabiya, kwa yah anda bøzey masa ma yawa rav-ban na, ta wuzya vaw la may.

⁹ Dasi ndøhay meslørey ñga Yesu Køriste tabiya na, yah mecøhe da wuzlah ata. Yah na, ya wusa amba a zølmaya *ndaw-meslørey ba, majya ta sørdata banay la ta ndøhay daa *mecømey-ray ñga ndøhay ñga Yesu Køriste.

¹⁰ Ama majya mepøsey-mey ñga Gazlavay da ray adaw na, ya ta tørey ndaw masa akwar ma høtmar wure kede la. Mepøsey-mey anøga ha na, ara cek ñga tede ñgada yah ba, sasøkar jak, ya ta key sløra la ga, ma føna ndøhay meslørey mekele. Ma ka sløra ha na, ara yah ta gødañ adaw ba, ama fara fara ara majya mepøsey-mey ñga Gazlavay aa da ray adaw.

¹¹ Anda kede, kwa da ara yah ma wuzda Mey-maaya-mawiya, kwa da ara ndøhay meslørey mekele na, ara cek letek. Ala tabiya ala, ya wuzam mey letek masa akwar ma tøbmara aa mevel akwar.

Mey da ray ndøhay ma da sløkdamawa daa memøcey

¹² Ala fa wuzdamara ya løvam *Køriste ta sløkdawa sem daa memøcey. Kaa, ndøhay siya da wuzlah akwar a løvam ndøhay fa da sløkdamawa daa memøcey daa ba na, kwara?

14:39 14.39 14.1, 5 **14:40 14.40** 14.33 **15:1 15.1** Gal 1.11 **15:2 15.2** Gal 2.1-2 **15:3 15.3** 11.23; Iz 53.5-12

15:4 15.4 Jaw 1.17; Mt 12.40; Jaø 20.9; SNM 2.24-31 **15:5 15.5** Mt 28.16-17; Lk 24.34, 36; Jaø 20.19 **15:7**

15.7 Lk 24.50 **15:8 15.8** 9.1; Gal 1.15-16; SNM 9.3-6 **15:9 15.9** Ef 3.8; Gal 1.13-14 **15:9 15.9-10** 1Tm 1.12-16

15:10 15.10 2Kwr 11.23 **15:11 15.11** 1.12; Gal 1.17-18; 2.6-9

13 Da fara fara ndəhay fa da sləkdamawa daa meməcey daa ba na, ŋgene, Kəriste ta sləkdamawa daa meməcey daa ba may.

14 Da fara fara Kəriste ta sləkdamawa daa meməcey daa ba na, ŋgene, mey ŋga Gazlavay masa ala ma wuzdamara na, ara mey ŋga tede, ka təbmara mey a ŋga tede may.

15 Da kəne na, ala ta mbərzlam sem a ray Gazlavay majə ala ta ləvmatar la a ndəhay, Gazlavay ta sləkdamərwa Kəriste sem daa meməcey. Ama da ndəhay fa da sləkdamawa daa meməcey daa ba na, ŋgene, Gazlavay ta sləkdamərwa Kəriste daa meməcey daa ba may.

16 Da Gazlavay fa da sləkdamərwa ndəhay daa meməcey daa ba na, ŋgene, Kəriste may, Gazlavay ta sləkdamərwa daa meməcey daa ba.

17 Da Gazlavay ta sləkdamərwa Kəriste daa meməcey daa ba na, ŋgene, ka təbmara mey anja ŋga tede, asaya, akwar ta mebərey cənja.

18 Anda meləvey saya, ndəhay ma təbmara mey ŋga Kəriste masa ma məcam sem na, taa zədəm sem.

19 Da aləkwa fa pakwa Kəriste ŋga ndaw ma da jənndakwar fara fara, ama da a jənndakwar daa masa aləkwa da bəla daada na, ŋgene, anja matəway daa dey aləkwa a fəna ŋga ndəhay mekele la.

20 Ama fara fara na, Kəriste ta sləkdamawa sem daa meməcey. Anja na, ara ndaw masa ma sləkdamawa teesed daa meməcey. Anda kəfə, a wuzwa fara fara ndəhay mekele a sləkdamawa la daa meməcey may.

21 Meməcey a sawa a bəla na, ta fa ndaw pal, mezəley *Adam. Yaw, ma wura cəved amba ndəhay a sləkdamawa daa meməcey na, ara ndaw pal may, mezəley Yesu Kəriste.

22 Ndəhay tabiya a məcam majə ata macəmkaya ta Adam aha. Ama ndəhay tabiya masa macəmkaya ta Kəriste na, a sləkdamawa la daa meməcey anda anja may.

23 Ama kwa waawa a da sləkdamawa daa meməcey na, fa dəle fa dəle. Kəriste ta sləkdamawa sem teesed daa meməcey. Ta pas masa aa ma da vəhwa na, ndəhay anja hay a sləkdamawa la daa meməcey may.

24 Fa dəba ha, bəla a ndəvey la. Kəriste a daa zədədata mesəfnəy hay maaya ba hay ta gədaŋ ŋga bay ata hay tabiya. A da key bay-gula da ray bay hay ma wam da bəla. Fa dəba ha, a da vəldara bay anja a Gazlavay Papan aa slam a.

25 Ama si Kəriste a wey da ray cek hay tabiya haa kasl Gazlavay Papan ma pata masa-gəra anja hay tabiya asi salay anja dəagay.

26 Masa-gəra ŋga madagway-dakw masa Gazlavay ma daa zədəda na, ara meməcey.

27 Yaw, mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay, a ləvey: «Gazlavay ta pata cek hay tabiya la asi har ŋga Bəzey anja.» Ahaw, mawuzlalakaya anda ŋgene, ama fara fara, Gazlavay na, fa da njey asi har ŋga Bəzey anja daa ba, majə ara anja ma pata cek hay tabiya asi har ŋga Bəzey anja ha.

28 Masa Gazlavay Papan ta pata cek hay tabiya cay asi har ŋga Bəzey anja na, Bəzey anja ha may, a da vəlda ray anja asi har ŋga Papaha masa ma vəldara cek hay tabiya. Anda kəfə, Gazlavay Papan a da wey maaya maaya da ray cek hay tabiya.

29 Wulkam da ray ndəhay siya da wuzlah akwar ma hətam *baptēm majə ndəhay maməctakaya cey. Da fara fara ndəhay maməctakaya a sləkdamawa daa meməcey daa ba na, a hətam baptēm majə ndəhay maməctakaya na, majə me?

30 Asaya, da ndəhay maməctakaya fa sləkdamawa daa ba na, ala ta ray ala, ya fa veldamara ray ala ɳga sərey banay mandaw mandaw na, maja me?

31 Ahaw, mandaw mandaw ya fa hətar meməcey ta dey adaw. Məlma adaw hay, ya kadakwara cek hay tabiya kede na, maja fara fara ya faa səmey da ray akwar, akwar masa macəmkaya ta Yesu Kəriste Bay aləkwa Mahura.

32 Fedə da Efez, masa-gəra hay ga dahan, ya ta kədəy vaw la ta ata anda ta cek hay ɳga ley masa-həma. Da ya kədəy vaw anda ɳgene maja mewulkey ɳga ndaw-magədaŋ daada na, mekədsey-vaw a, a da jənya na, kwara? Da ndəhay maməctakaya a sləkdamawa daa ba na, ɳgene, a key anda mey dahan ma ləvey: «Zəmkwa cek, sakwa cek, mandaw na, aləkwa daa saba.»

33 Pam lengesl, maja da akwar fa pəkam ta ndəhay ma kam cek malamba na, akwar may ka kam cek malamba la anda ata.

34 Kam cek ta cəved e, ka da kam cek malamba saba. Ndəhay siya da wuzlah akwar dahan masa ma sərmara Gazlavay ba. Yaa guzlkwar anda kede na, ɳga pakwar hwaray.

Mey da ray vaw ɳga ndaw ma sləkdawa daa meməcey

35 Da kwa ndaw a gwa a wulkey daa ray anja, a ləvey: «Gazlavay a da sləkdamərwa ndaw daa meməcey na, kwara? Vaw ɳga ndaw ma sləkdawa daa meməcey, a da nəkey na, kwara?»

36 Ndaw ma wulkey anda ɳgene na, ara ndaw manjar lengesl. Hulfad masa kah ma sləka a ley na, a pəcwa ama masa masləkakaya cəma na, a zey.

37 Hulfad masa kah ma sləka, kwa ara daw, kwa ara meeme na, ka sləkey na, babəza daada gway, ka sləka ta panay a tabiya ba.

38 Hulfad hay na, ata wal wal, gwaslaf hay a may, ata wal wal. Masa kah ma sləka la na, Gazlavay a pəcrawa, a key gwaslaf anda Gazlavay ma wudsey.

39 Cek hay tabiya masa ta mesəfnəy na, ata ta vaw wal wal may. Anda meləvey, vaw ɳga ndaw-magədaŋ na, anja wal ta ɳga gənaw hay, wal ta ɳga diyan hay, asaya, wal ta ɳga ewet hay.

40 Cek hay da gazlavay da vad dahan, cek hay da bəla dahan may. Membey ɳga cek hay da gazlavay da vad anja wal ta membey ɳga cek hay da bəla.

41 Mewedey ɳga pas na, anja wal, mewedey ɳga kiya na, anja wal may. Mewedey ɳga wurzla hay anja wal saya, kwa da wuzlah wurzla hay na, mewedey ata wal wal.

42 Masləkdawa daa meməcey na, kəne may. Vagay masa ta pəshamara cay na, anja anda hulfad, a da zey. Vaw masa ma sləkdawa daa meməcey na, fa da zey daa ba səlak.

43 Masa ta pəshamara vagay cay aa cəvay na, vagay a, a da zey, ara cek ɳga tede, asaya, a mbey fa dey ba. Ama masa ta sləkdawa cay daa meməcey na, a zey ba, a njey anja ta gədaŋ, asaya, a mbey fa dey kalah.

44 Da a pəsham vagay na, a pəsham ɳgene, aslaw ɳga vaw gway. Masa ta sləkdawa cay na, a tərey vaw masa *Mesəfnəy ɳga Gazlavay ma ləma mawiya. Aləkwa ta vaw da bəla kede, ba diya? Sərmara, ya hətkwa vaw mekele la masa Mesəfnəy ɳga Gazlavay ma ləma.

45 Ara anda mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, ma ləvey: «*Adam masa ɳgeeme na, ara ndaw-magədaŋ masa Gazlavay ma vəlar heter.» Adam masa ɳga madagway-dakw na, ara *Kəriste ma tərey ɳga Mesəfnəy ma vəltar heter mawiya a ndəhay.

46 Vaw masa Mesəfney ḥga Gazlavay ma ləma na, ara vaw ḥgeeme ba. Anda kede, masa ḥgeeme na, ara vaw ḥga ndaw-magədaŋ da bəla kede dəgəy, fa dəba ha, vaw masa Mesəfney ḥga Gazlavay ma ləma.

47 Adam, ndaw ḥgeeme na, ara ndaw-magədaŋ masa Gazlavay ma ləma ta hwiyak. Ama Adam ḥga dey cew e na, a pawa salay da gazlavay da vad.

48 Ndəhay magədaŋ na, vaw ata anda vaw ḥga ndaw masa Gazlavay ma ləma ta hwiyak. Ndəhay da gazlavay da vad na, vaw ata anda vaw ḥga ndaw ma pawa salay da gazlavay da vad may.

49 Wure kede na, vaw aləkwa anda vaw ḥga ndaw masa Gazlavay ma ləma ta hwiyak. Pas pal na, vaw aləkwa a da tərey anda vaw ḥga ndaw ma pawa salay da gazlavay da vad.

50 Məlma adfaw hay, ya fa ləvkwar, aa slam masa Gazlavay fa wey da vad na, ndaw fa da mbəzey a hwad a ta vaw masa da bəla kede daa ba. Cek hay ma da zam na, a gwa ḥga cəmam ta cek hay ma da njam ḥga sərmataw ba.

51 Jəkam sləmay, ya daa guzlkwar da ray cek məbadakaya *: ndəhay siya da wuzlah aləkwa tabiya fa da məcam daa ba, ama aləkwa tabiya, vaw aləkwa a da mbədəy.

52 A da key na, daa masa fa famara taalam ḥga madagway-dakw. Vaw aləkwa a da mbədəy fiyaw fiyaw anda ndaw ma kəbcey dey. Masa ta famara taalam cay na, ndəhay maməctakaya a sləkdfamawa la daa meməcey ta vaw masa ma da məcəy saba. Aləkwa siya masa ta dey, aləkwa tabiya vaw aləkwa a da mbədəy.

53 Anda meləvey, vaw aləkwa ma da zey na, a da tərey ḥga vaw ma da zey saba. Ahaw, vaw aləkwa ma da məcəy na, a da tərey ḥga vaw ma da məcəy saba.

54 Masa vaw aləkwa ta mbədəy cay kəne na, ḥgene, mey mawuzlalakaya daa derewel ḥga Gazlavay a da key fara fara anda mawuzlalakaya ha. Mey a, a ləvey: «Meməcey daa saba, Gazlavay ta fəna meməcey sem ta gədaŋ.»

55 «Haya, bay-meməcey, gədaŋ akah na,

an̄ga ama dəba ama?

Haya, bay-meməcey, ləvat akah

masa kah ma məlta ndəhay ta an̄ga na,

an̄ga ama dəba ama?»

56 Ləvat ma məlta ndəhay ḥga məcam na, ara mebərey. Kwakwas ḥga *Mawiz na, fa vəlar gədaŋ a mebərey ḥgaa zəddata ndəhay.

57 Ama həlmakwa Gazlavay, maja ara an̄ga ma vəldakwar gədaŋ ḥga fəna meməcey ta fa Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste.

58 Maja ḥgene, məlma adfaw hay mawudtakaya, kam gədaŋ, kwa cek a da vəhdakwar ḥgada fa dəba ba. Kamara sləra ḥga Bay Mahura Yesu mandaw mandaw ta mevel pal. Ka sərmara sləra masa akwar ma kamara ta gədaŋ an̄ga na, ara cek masa ḥga tede ba.

16

Mey da ray meckeley dala ḥgada ndəhay da Jeruzelem

1 Ya daa guzlkwar wure kede na, da ray mey ḥga dala masa akwar ma da cakalamara ḥgada ndəhay ḥga Yesu da *Jeruzelem. Ka da kamara anda yah ma ləvtar ḥgada ndəhay daa *mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu da Galati may.

15:49 15.49 MC 5.3 * **15:51 15.51** cek məbadakaya: Pawl aa guzley da ray pas masa Kəriste ma da vəhwa.

15:51 15.51 1Tes 4.15 **15:52 15.52** taalam: Mt 24.31; 1Tes 4.16 **15:53 15.53 2Kwr 5.4** **15:54 15.54** Iz 25.8

15:55 15.55 Aw 13.14 **15:56 15.56** Rm 4.15; 6.14 **15:57 15.57** Rm 7.24-25 **15:58 15.58** 16.13 **16:1 16.1**

SNM 11.29-30; 2Kwr 8.1-9

² Fa luma ha, fa luma ha na, kwa waawa da wuzlah akwar ñga ley dala daa dey masa anja ma hëtar tëde ta gëdanj anja, ñga cakala, amba da masa yah ma wusey la fa akwar na, ka cakalam dala mekele saba.

³ Yah ma wusey la fa akwar na, ya slërdata ndëhay masa akwar ma walamata ñga handamara dala akwar a, a Jeruzelem la. Ya slërdata la ta leeter da har masa yah ma da wuzlalatara da ray dala ha.

⁴ Da maaya ya daw may na, ñgene, ya diyam la bama daa slam a.

Mey da ray cek masa Pawl ma da ka

⁵ Ya fa da daw aa hwayak ñga Masadëwan amba ya cam ray ta ndëhay daa mecëmey-ray hay ñga Yesu fetede. Fa dëba ha, ya wusey la fa akwar.

⁶ Ayëwa, da ya njey la fa akwar nekëdsey kwa, da ya ndëvda kiya ñga memed la fa akwar kwa. Anda kede, masa ya fa da mbëkdakwar cay na, ka jënmayla kwa ñga daw aa slam wura wura mekele.

⁷ Da ya wusey fa akwar amba ya njey nekëdsey gway na, ya wudey ba. Ama da Bay Mahura ta tëba la na, ya wudey ñga njey fa akwar ga.

⁸ Ya njey la da Efez haa kasl gwagway ñga *Pantekwat ma wuswa,

⁹ maja ya ta hëtey har la ga ñga key slëra maaya ñga Gazlavay, asaya, masa-gëra hay ga fede daha.

¹⁰ Da Timawte ta wusey la fa akwar na, tëbmara maaya maaya, amba a njey ta mandërzay daa dey ba, maja anja fa key slëra ñga Bay Mahura anda yah may.

¹¹ Kwa ndaw a da rësa ba sëlak. Jënmara amba a vëhwa fa yah ta zazay, maja ya fa sëkwta fede, anja ta mélmanj hay mekele *.

¹² Da ray mélma alékwa Apalaws na, ya ta kar ambahw la dey weewe, ya lëvar, maaya na, a daw ta mélmanj hay mekele ma da diyam fa akwar, ama a wudey ñga daw wure kede ba sëlak. Ama, da masa ta hëtey har la na, a daw la.

Mey ñga madagway-dakw

¹³ Ka da nam ðar ba, njam maaya maaya daa cëved ñga Gazlavay, ka da zluram ba, kam gëdañ.

¹⁴ Cek hay tabiya masa akwar ma kamata na, kamara ta mewudsey-vaw.

¹⁵ Mélma adaw hay, ka sërmara Estefanas ta ndëhay da way anja, ba diya? Ata na, ndëhay masa ñgeeme ma tëbmara mey ñga Yesu *Köriste daa hwayak ñga Akay. Ta vëldamara ray ata la ñga jëney ndëhay ñga Yesu. Ya kakwar ambahw,

¹⁶ ndëhay anda ñgene na, namatar ray. Asaya, namatar ray a ndëhay ma kam slëra bama ta ata.

¹⁷ Ya faa sémey da ray ata Estefanas, Fartunatus leñ Akaykus ma samawa fa yah. Masa yah ma hëtatar na, anda ya hëtey ñgene na, akwar tabiya akwar.

¹⁸ Ta dëkmaya mevel la anda ata ma dëkmakwar mevel may. Sëkway ñga ndëhay anda ñgene na, hëslmatar ray.

¹⁹ Ndëhay ñga Yesu daa mecëmey-ray hay daa slam hay mekele mekele daa hwayak ñga Azi a camakwar har. Ata Akilas ta ñgwas anja Périska †, leñ ndëhay ñga Yesu masa ma kusam da way ata na, a camakwar har maaya maaya ta mezoley ñga Bay Mahura Yesu.

²⁰ Ndëhay ñga Yesu tabiya fede, a camakwar har may. Akwar tabiya, cam har da wuzlah akwar cëpa pal pal, anda akwar mélmanj hay.

16:5 16.5 SNM 15.21; 2Kwr 1.15-16 **16:6 16.6** Rm 15.24 **16:7 16.7** 4.19 **16:8 16.8-9** SNM 19.8-10 **16:10**

16.10 Timawte: 4.17 * **16:11 16.11** Ndëhay mekele a wulkam na, mey Gerek a lëvey: «maja ala ta mélmanj hay mekele fa sëkwmarë fede..» **16:12 16.12** Apalaws: 1.12 **16:13 16.13** 15.38; Ps 31.25; Ef 6.10 **16:14 16.14** 8.1; Jan 13.34; Rm 13.8-10; 2Kwr 6.6; Gal 6.10; Ef 5.2 **16:15 16.15** Rm 16.5; **Estefanas:** 1.16 **16:18 16.18** Fël 2.29; 1Tes 5.12 † **16:19 16.19** Périska: A zëlmara daa slam mekele Përesil. Nëka SNM 18.2. **16:19 16.19** Rm 16.5; **Azi:** CWJ 1.4, 11 **16:20 16.20** Rm 16.16

²¹ Yah, Pawl, ya cakwar har. Ara yah ta har adaw, ma wuzlalakwara mecey-har a kede.

²² Ndaw ma wuda Bay Mahura ba na, anja Gazlavay ñga nesa. «Maranata.» Anja Bay alékwa Mahura ñga sawa.

²³ Anja maaya ñga Bay alékwa Mahura Yesu ñga njey ta akwar.

²⁴ Akwar ndəhay ñga Yesu Kériste, ya fa wudkwar, akwar tabiya akwar.

Leeter masa Pawl ma wuzlala ŋga dey cew a Kwarinti hay Mey da ray

Leeter ŋga dey cew ŋgada Kwarinti hay

Leeter e kede na, ara Pawl ma wuzlalatara ŋgada ndəhay daa mecəmey-ray ŋga Yesu daa berney ŋga Kwarinti. A wuzlalatara na, daa masa aŋga daa hwayak ŋga Masadəwan (2.13; 7.5; 9.2).

Pawl a wuzlala leeter kede na, maja a wudey ŋga vəhey a Kwarinti saya ŋga dey maakar. A da vəhey a na, maja aŋga ma cəney mey hay mekele mekele fetede ma daw ba. Asaya, Pawl a wudey wuskwaa a da wusey a Kwarinti na, ta dīymata mey hay a cay.

Da wuzlah ndəhay daa mecəmey-ray ŋga Yesu da Kwarinti a na, ndəhay maa sərkada ndəhay ta cəved e ba daha (11.3-6). Ndəhay a fa pamara ray ata ŋga ndəhay meslərey ŋga Yesu ma fəna Pawl. A ləvam Pawl fa key sləra ta cəved e daa ba (1.15-18). A mbərzlafamar a ray Pawl, a ləvam ta zəma dala masa ata ma cakalamara ŋgada masa-viya hay da Jeruzelem heyey sem (12.16-18). Anda kede, Pawl a wuzdatara daa leeter e kede, menjey aŋga na, aa maaya daa masa aŋga da wuzlah ata, fa key sləra ta cəved e. (1.12; 12.12).

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele daha ŋga vəley gədaŋ a ndəhay:
Gazlavay a wuzdərwa gədaŋ aŋga mahura ta fa aləkwa ndəhay ma təba mey aŋga
(4.1-17)
Mewedey ta ləvanj na, a cəmam ba (6.14-18)

Mecey-har

¹ Ara yah Pawl, masa *Gazlavay ma walaya ŋga key ndaw-meslərey ŋga *Yesu *Kəriste. Ara ala ta Timawte ma wuzlalamakwara leeter kede.

Ya wuzlalamakwara ŋgada akwar ndəhay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu daa berney ŋga Kwarinti, asaya, ŋgada akwar ndəhay ma təba mey ŋga Yesu daa hwayak ŋga Akay * tabiya.

² Anja Papa aləkwa, Bay Gazlavay, ta Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ŋga pəsmakwar mey, asaya, ŋga njadamakwar daa zazay.

Pawl a kar suse a Gazlavay

³ Həlmakwa Gazlavay, Papaŋ ŋga Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste. Ara Gazlavay Papaŋ ma sərey dey-ceceh fa ndəhay mandaw mandaw, asaya, ara aŋga ma dəktar mevel a ndəhay kwa daa banay wura cəpa.

⁴ Daa banay tabiya masa ala fa sərmara kede na, Gazlavay fa vəlndar gədaŋ. A ka kəne na, amba ya dəkmatar mevel a ndəhay siya ma səram banay mekele mekele anda aŋga ma dəkndar mevel may.

⁵ Ya sərmara Kəriste ta sərey banay la ga, ala may, fa səram banay. Anda kede, Gazlavay fa dəkndar mevel daa banay a maja ala macəmkaya ta Kəriste.

⁶ Da ala fa səram banay na, ara amba Gazlavay a vəlkwar gədaŋ, asaya, amba a ləhdakwar daa mebərey. Fara fara, da Gazlavay fa vəlndar gədaŋ na, ara amba a vəlkwar gədaŋ ŋga bəsey banay masa ala ma bəsmara may.

* **1:1 1.1** Akay: Ara hwayak mahura ŋga Gərek hay, Kwarinti ara berney da hwad a. **1:1 1.1** Gal 1.1; **Timawte:** 1Kwr 4.17 **1:3 1.3** Ef 1.3; 1Pi 1.3 **1:5 1.5** 4.10; Ps 34.20; 94.19; Kwa 1.24 **1:6 1.6-7** 4.15, 17

7 Wure kede, ya ta sərmara cay, akwar ta mbəkdamara cəved ɳga Gazlavay daa ba səlak, asaya, akwar ta bəsmara banay la anda ala. Da ray ɳgene, Gazlavay fa vəlkwar gədaŋ anda anja ma vəlndar gədaŋ may.

8 Məlma adaw hay, maaya na, ka sərmara ala ta səram banay la daa hwayak ɳga Azi. Fara fara, ala ta səram banay la ga. Banay a, ta fənndar ray sem. Ala ta wulkam amba ya njam ta dey na, daa ba.

9 Ya ləvam na, ya da məcmawa fetede. Ama cek aha a key kəne na, amba ya sərmara gədaŋ ala daada na, a wusa ba, si gədaŋ ɳga Gazlavay, maja ara anja ma sləkcsadatərwa ndəhay daa meməcey.

10 Gazlavay ta ləhdandar sem daa meməcey a ɳgene. Asaya, a ləhdandar la daa banay hay mekele mekele. Ahaw, mewulkey ala aa da ray a, fara fara a ləhdandar la daa banay hay mekele mekele.

11 Akwar may, maaya na, ka jənmandar daa medərey-dəŋgay. Anda kede, ara ndəhay ga ma da dəram dəŋgay maja ala. Yaw, Gazlavay a təba medərey-dəŋgay a la, maja ɳgene, ndəhay ga a da kamar suse.

Pawl a mbədda mewulkey anja

12 Ya sərmara, daa menjey ala da bəla kede na, ala fa kam cek ta cəved e ɳgada ndəhay tabiya. Ahaw, ya kam cek ta cəved e ma fəna na, da wuzlah akwar. Ala fa səpam ɳga key cek ma mbafar a Gazlavay mandaw mandaw, ya bam mey ta bey ba. Kede he ara cek maa səmdandar. Akwar ma sərmara menjey ala da wuzlah akwar la. Yaw, ara Gazlavay ma jənndar ɳga ka kəne. Ma jənndar ɳga njey a na, ara mewulkey ɳga ndaw-magədaŋ ba, ama ara mepəsey-mey ɳga Gazlavay ma vəlndar gədaŋ.

13-14 Sərmara mey masa ala ma wuzlalamakwara daa leeter ala hay na, mey mabadakaya da hwad a daa ba, ka gwamara ɳga cəndamara mey a maaya maaya. Ama haa wure kede na, akwar ma cəndamara mey a tabiya daa ba aran. Yaw, ya wulkam maaya na, ka cəndamara mey kede maaya maaya. Ya wudam ka cəndamara ta pas masa Bay Mahura Yesu ma da vəhwə na, kaa səmam la da ray ala, anda ala ma daa səmam da ray akwar may.

15-16 Fara fara, ya səra, ka cəndamara mey adaw la. Anda kede, ya ta wudey la ɳga daw fa akwar a Kwarinti, fa dəba ha, ya daw a Masadəwan. Anja ya da vəhwə da Masadəwan na, ta fa akwar saya, amba ka jənmaya ɳga daw aa hwayak ɳga *Jude. Anda kede, da masa yah ma daw ɳga dey cew la na, ya jənkwar la dey cew. Ama ya ta hətey har ɳga daw fa akwar daa saba.

17 Yah ma wudey ɳga daw fa akwar a saba na, ɳga maaya daw? Kay, ɳga maaya ba. Maja da yah, Pawl, ya ta wulkey la ɳga key cek na, ara anda ndəhay da bəla kede ma wulkam ba. Yah na, ndaw ma wulkey cew cew ma ləvey: «Ahaw, ya ka cek kede la,» fa dəba ha, «Kay, ya ka saba» na, kəne ba.

18 Gazlavay ta ray anja a səra mey masa yah ma kadakwara na, ara mey cew cew ba.

19 Maja Yesu *Kəriste, Bəzey ɳga Gazlavay, masa yah Pawl, Silas lej Timawte ma wuzmakwar mey da ray a na, aa guzley mey cew cew ba, aa guzley mandaw mandaw na, mey masa fara fara.

20 Ara ta fa Yesu, Gazlavay ma ləvey «Ahaw», a da kata cek hay tabiya masa aa ma ləvey. Ara maja Yesu a, aləkwa fa ləvkwa «*Amen» ɳga həlma Bay Gazlavay.

21 Asaya, ara Gazlavay ma vəlndakwar gədaŋ amba ya njakwa daa mecmey-ray ɳga ndəhay ɳga Kəriste. Ara anja ma walankwar.

²² Ta slerdérwa Mesəfney anja la a ray alékwa. Mesəfney anja ha, ara anda cek matéhkaya fa dañgay alékwa ñga wuzey alékwa na, ndəhay anja hay, amba a vélndakwar cek hay maaya mekele masa aa ma badata ñgada alékwa.

²³ Wure kede ya fa lèvey fa mey ñga Gazlavay, da ya mbərzley na, Gazlavay ñga kédya. Yah ma vəhey fa akwar a Kwarinti daa saba na, ara maja ya wudsey ñga sərdakwar banay saba.

²⁴ Sléra ala na, ara ñga təkmakwar dsay ñga təbey mey ñga Yesu daw? Kay! Kène ba, maja akwar fa təbmara mey ñga Yesu Kəriste maaya maaya, akwar fa mbəkdamara daa ba. Cek masa ala ma wudam fa akwar na, ara ñga key sléra daa slam a bama, amba kaa səmam.

2

¹ Da ray ñgene, ya wulkey ñga vəhey fa akwar saba na, maja ka da wulkam kalah saya.

² Yaw, da ka da wulkam kalah maja yah ma daw fetede na, yah may, ya daa səmey na, kwara? Kwa ndaw pal ma daa səmdaya daa ba, maja akwar ta ray akwar faa səmam daa ba may.

³ Maja ñgene, ya ta wuzlalakwar leeter mekele la, maja yah ma daw fa akwar daa saba ha. Anja da yah ma daw la na, ya fa daa səmey da ray akwar daa ba. Kaa anja ma daa səmdaya na, akwar, ba diya? Ta ñgene he cəpa na, ya fa pakwar ñga ndəhay adfaw hay cənja. Ya səra fara fara da ya faa səmey na, akwar may ka daa səmam.

⁴ Daa masa ya fa wuzlalakwara leeter e na, yah ta matəway daa dey, mevel fa tədya, mewulkey fa da kédya. Ya wuzlalakwara na, amba ka cam mevel ba, ama amba ka sərmara ya fa wudkwar kalah cənja.

Mey da ray ndaw daha ma key mebərey

⁵ Məlma adfaw hay, da ndaw da wuzlah akwar ta key cek malamba la na, a ka cek aha ñgada yah ba, ama ñgada akwar tabiya may. Da ta membərzley da hwad a daa ba na, a ka cek aha ñgada har-gədañ ñga ndəhay da wuzlah akwar.

⁶ Ndaw aha na, ndəhay ga ta kətmara la, ta mbədmar ray la. Ama wure kede na, cay dəba.

⁷ Maja ñgene, si ka mbəkdamara mebərey anja, dəkmar mevel, da daa ba na, mevel anja a da tədsey, mewulkey a da kəda.

⁸ Anda kede, ya faa cəfdakwar, kamar cek amba a səra, akwar fa wudmara cənja.

⁹ Yah ma wuzlalakwara leeter heyey na, amba ya səra da akwar fa təbmara mey masa yah ma kadakwara heyey tabiya kwa. Ahaw, akwar fa təbmara mey adfaw maja akwar ma kətmara ndaw aha. Wure kede, si ka mbəkdamara mebərey anja.

¹⁰ Yaw, da akwar ma mbəkdamara mebərey ñga ndaw la na, yah may, ya mbəkdara la. Anda meləvey, da ndaw ta kaya cek maaya ba la na, cay gway, ya mbəkdara mebərey anja. Ya mbəkdara mebərey anja fa mey ñga *Kəriste na, maja akwar.

¹¹ Ya mbəkdara mebərey anja na, amba *Satan, bay-malula, a hətey gədañ da ray alékwa saba. Ya sərkwa bay-malula ha na, anja ta wewer kalah.

Pawl daa berney ñga Tərwas

¹² Yah Pawl, ya sləkdey daa hwayak ñga Azi, ta', ya daw aa berney ñga Tərwas ñga wuzey *Mey-maaya-mawiya da ray *Kəriste. Fetede na, ya nəka Yesu Bay Mahura ta diyawa cəved maaya maaya ñga wuzey mey anja cay.

13 Ama mevel adaw ta tədey sem majah yah ma hətar məlma aləkwa Tit fetede daa ba. Da ray ŋgene, ya ta mbəkdatərwa ndəhay da Tərwəs a sem, ta', ya daw aa hwayak ŋga Masadəwan.

14 Ama ta ŋgene he cəpa na, həlmakwa Gazlavay. Ara aŋga ma njadandakwar macəmkaya ta Kəriste. A ləgdandar a wuzlah ndəhay aŋga hay ŋga wuzdatara a ndəhay, Kəriste na, fa key bay-gula da ray masa-gəra aŋga hay. Fa slərdandar aa wura aa wura ŋga wuzey mey da ray Yesu Kəriste amba ndəhay a sərmara Yesu a. Mesərey Yesu na, aŋga anda cek mezey maaya, ma zey aa wura aa wura cəpa.

15 Ahaw, ala na, anda cek mezey maaya masa Kəriste ma vəldara a Gazlavay. Cek mezey maaya ha na, ara ŋgada ndəhay tabiya majah ala fa wuzdamara mey ŋga Kəriste ŋgada ndəhay masa Gazlavay ma da ləhdata daa mebərey leŋ ŋgada ndəhay ma daa zədəsam.

16 Ngada ndəhay masa Gazlavay ma da ləhdata ŋgene na, ala ma təram sem anda cek mezey maaya. Anda kede, a təbmara mey ala la, asaya, a hətam heter mendəvey ba la. Yaw, ŋgada ndəhay masa faa zədəsam na, ala anda cek maməckaya ma zafatar. Anda kede, mezey a faa zədədata. Kaa ta gədaŋ ala daada na, ya gwamara ŋga key cek anda kede daw?

17 Ndəhay ga fa wuzam mey ŋga Gazlavay amba a hətam dala anda ndəhay ma ka filaw hay. Ala na, anda ata ba. Ara Gazlavay ma slərdandar ŋga key sləra aŋga. Ya wuzdamara mey ŋga Gazlavay ta mevel pal fa mey aŋga, ta gədaŋ ŋga Kəriste.

3

Mey da ray sləra ŋga Pawl daa Mejəwey-mey Mawiya

1 Da ray mey a kede na, ndəhay da wuzlah akwar a da ləvam, ala fa zlapam saya daw? Kay, kene ba! Yaw, akwar fa wudam amba ya wuzlalamakwar leeter ŋga wuzey ala na, ndəhay meslərey ŋga Yesu daw? Asaya, amba ndəhay mekele a sərmara ala ndəhay meslərey ŋga Yesu na, ala fa wudam ka wuzlalamandar leeter da ray a daa ba. Ndəhay mekele hay na, fa wudam leeter hay anda ŋgene, ama ala na, anda ata ba.

2 Aa slam a ŋga leeter e na, ara akwar ray akwar. Akwar anda leeter da har ala, mawuzlalakaya daa mevel ala amba kwa waawa a gwa ŋga jaŋga, a səra.

3 Ahaw fara, akwar na, anda leeter masa *Kəriste ma wuzlala, masa aa ma slərdərwa ta fa ala. Ta wuzlala leeter e ta har daa ba, ama a wuzlala ta fa *Mesəfnəy ŋga Gazlavay, Gazlavay ndaw masa aŋga daha ta dey ŋga sərmataw. Asaya, leeter e mawuzlalakaya fa beeler * ba, ama mawuzlalakaya daa mevel ŋga ndəhay.

4 Ala ma ləvam anda kede na, majah ala fa pamara Gazlavay ŋga ndaw ala fara fara ta fa Kəriste.

5 Ala ta ray ala na, ya ta wusmara ŋga ka sləra ha daa ba, ama ara Gazlavay ma vəlndar gədaŋ ŋga ka.

6 Fara fara, ara aŋga ma vəlndar gədaŋ ŋga ka sləra ha ŋga wuzdamatara *Mejəwey-mey Mawiya masa Gazlavay ma jəwa ta ata ŋgada ndəhay. Mejəwey-mey Mawiya ha na, ara anda kwakwas mawuzlalakaya zleelhey saba, ama ara meney ray ŋgada Mesəfnəy ŋga Gazlavay. Nəka, kwakwas mawuzlalakaya zleelhey

2:13 2.13 1Tes 3.1; **Tit:** 2Kwr 7.6, 13-14; 8.6, 16, 23; 12.18; Gal 2.1, 3; 2Tm 4.10; Tit 1.4; **Masadəwan:** 7.5; SNM 20.1 **2:15 2.15** 1Kwr 1.18 **2:16 2.16** ya gwamara ŋga key cek daw?: 3.5-6 **2:17 2.17** 4.2; Fəl 1.15-17; 1Tes 2.3, 5, 10; 1Pi 4.11 **3:1 3.1** 5.12; 10.12; SNM 18.27 **3:2 3.2** 1Kwr 9.1-2 * **3:3 3.3** beeler: Pawl a wulkey a ray mewey hay kuraw ŋga Gazlavay mawuzlalakaya fa beeler ŋgada Mawiz. (Nəka Mab 24.12.) Jeremey ta ləvey la mewey mawiya na, mawuzlalakaya daa mevel ŋga ndəhay. (Nəka Jer 31.33.) **3:3 3.3** Mab 24.12; Jer 31.33; Ez 36.26 **3:5 3.5** 2.16; Rm 15.18

na, aa zədey ndaw. Ama Mesəfnay ɳga Gazlavay na, a vəley heter mendəvey ba ɳgada ndaw.

⁷ Zleezle *mewey hay kuraw daa *kwakwas ɳga Mawiz na, mawuzlalakaya fa beeler. Daa ɳgene, Gazlavay fa wuzda mewedey anga a ndəhay. Yaw, mewedey a ta wadawa la a ray *Mawiz ara mey ba, haa *Israyel hay a gwamara ɳga nəkmara Mawiz a saba maja a latar dey. Ama mewedey a ta njey ga daa ba. Fara fara, kwakwas ɳga Mawiz na, aa zədey ndaw. Ama fa wuzdərwa mewedey ɳga Gazlavay a ndəhay cənja.

⁸ Kaa sləra ɳga Mesəfnay ɳga Gazlavay a wuzwa mewedey ɳga Gazlavay ma fəna kwakwas ɳga Mawiz ba kwara?

⁹ Nəka, kwakwas a, a katar sariya ɳgaa zəd̄data. Anja da kwakwas ma key sariya ha ta wuzdərwa mewedey ɳga Gazlavay la na, kaa Mejəwey-mey Mawiya a fəna ba kwara? Ara ta fa vədfa Gazlavay ma pandakwar ɳga ndəhay maaya fa mey anja, ba diya?

¹⁰ Anda kedə, mewedey ma sawa ta fa kwakwas zleezle na, ata letek ta mewedey masa mawiya kedə ba. Mewedey masa mawiya a fəna ta gədaŋ, a tərda masa magurma ɳga cek ɳga tede.

¹¹ Ahaw, kwakwas masa zleezle na, a njey nekəd̄ey gway, ama ta wuzdərwa mewedey ɳga Gazlavay la. Yaw, anja da kwakwas a ɳgene a gwa ɳga wuzdərwa mewedey ɳga Gazlavay na, kaa Mejəwey-mey Mawiya, ma da njey ɳga sərmataw, a wuzdərwa mewedey ɳga Gazlavay ma fəna kwakwas a daa ba daw?

¹² Maja ɳgene, daa meesərkey ala na, ala faa guzlam ta mandərzay daa dey daa ba, maja ya sərmara mey a, ara mey fara fara.

¹³ Zleezle Mawiz ta sərta dey anja la ta zana maja a nəka mewedey ɳga Gazlavay da ray a fa ndəvey. Anda kedə, a wudey Israyel hay ɳga sərmara mewedey a fa ndəvey ba. Ala na, ya bam cek anda anja ba.

¹⁴ Israyel hay a na, a gəmam ɳga cəndamara ba. Kwa haa wure kedə, ray ata mangərdəkaya cənja. Ahaw, da fa jaŋgam mey daa dərewel hay ɳga *Mejəwey-mey Magurma na, a cəndamara ba, anda dey ata masərtakaya ta zana cənja. Ndaw masa ta zana masərtakaya daa dey na, si Kəriste ma gwa ɳga la zana masərtakaya ha amba a cənda mey a.

¹⁵ Haa wure kedə, da fa jaŋgam daa dərewel hay ɳga Mawiz na, a cəndamara ba cənja, anda lenjesl ata masərtakaya ta zana.

¹⁶ Ama da ndaw ta mbəcdə menjey anja sem, a sawa asi Bay Mahura na, zana ma sərta dey anja ɳgene ta ley sem.

¹⁷ A key anda kedə maja Bay Mahura na, Mesəfnay ɳga Gazlavay aa da ray a. Nəka, da Mesəfnay ɳga Gazlavay aa da ray kwa waawa na, ndaw aha fa da njey beke ɳga kwakwas ɳga Mawiz daa saba.

¹⁸ Anda kedə, aləkwa tabiya ma təba mey ɳga Yesu na, dey aləkwa masərtakaya ta zana daa saba. Aləkwa fa wuzdakurwa mewedey ɳga Bay Mahura Yesu amba ndəhay a hətmar. Ta fa mewedey a na, aləkwa ma tərkwa sem letek ta anja. Yaw, mewedey a na, fa sawa ta gədaŋ ta gədaŋ a ray aləkwa. Kedə he ara sləra masa Bay Mahura ma ka ta fa Mesəfnay ɳga Gazlavay.

4

Pawl a wuzey mey ɳga Gazlavay

3:6 3.6 Jaŋ 6.36; Rm 7.5-6; 8.2, 6, 10; 1Kwr 11.25 **3:7 3.7** Mab 34.29-30 **3:9 3.9** Rm 8.2, 33; Gal 3.10 **3:13**

3:13 Mab 34.33-35 **3:14 3.14** Iz 6.10 **3:16 3.16** Mab 34.34 **3:17 3.17** Jaŋ 8.32, 36; Rm 8.2; Gal 5.1, 13 **3:18**

3:18 4.6; 1Kwr 2.7

¹ Gazlavay ta sərfandar dey-ceceh la. Ta', a vəlndar sləra masa ala fa kamara kede. Ara maja ŋgene, ala fa məcmara vaw daa ba, kwa ala fa da mbəkdamara sləra ha daa ba.

² Ala na, fa da ndəkwdamara ray ala aa cek hay ma ka hwaray masa ndəhay maňadamata ta bey na, daa ba. Ala fa səpam cəved ŋga fəcay ndəhay daa ba, asaya, ala fa jahadamara mey ŋga Gazlavay ta mey hay membərzley na, daa ba. Ama ala na, fa kam sləra amba ndəhay a sərmara mey masa fara fara maaya maaya. Anda kede, ta fa sləra ala masa Gazlavay ma səra anja maaya na, ya wudam ndəhay tabiya ŋga pamandar ŋga ndəhay ma ka sləra ta cəved e.

³ Ndəhay mekele fa cəndamara *Mey-maaya-mawiya masa ala ma wuzdamara na, daa ba. Ata anda dey ata masərtakaya ta zana. Ndəhay a ŋgene na, ara ndəhay daa cəved maa zədəy ndaw.

⁴ Ndəhay a, a cəndamara Mey-maaya-mawiya ba na, maja *Satan, bay-malula, ma wa bəla kede, a tərdata ndəhay a ŋga ndəhay manjar leŋgesl, a njam daa ləvanj. Anda kede, ndəhay a fa da hətmar mewedey ŋga Mey-maaya-mawiya daa ba. Mewedey a na, fa wuzdərwa gədaŋ ŋga *Kəriste. Kəriste he na, a lawa Gazlavay kərad!

⁵ Daa sləra ala ŋga mewuzey mey ŋga Gazlavay na, yaa guzlam da ray ala, ray ala ba, ama yaa guzlam na, da ray Yesu Kəriste. Anja na, Bay Mahura da ray ndəhay tabiya. Ala na, ndəhay ma ka sləra ŋgada akwar maja Yesu.

⁶ Daa masa Gazlavay ma ləma bəla na, a ləvey: «Anja slam-ləvanj ŋga wedey.» Yaw, ara Gazlavay a ŋgene ma handərwa mewedey anja a ray ala may. A ka anda kede amba ya hətmar mewedey a fa wedey fa dey ŋga Kəriste. Ara maja ŋgene, ala fa wuzdamara Mey-maaya-mawiya ŋga Kəriste ŋgada ndəhay.

⁷ Ala na, ndəhay magədaŋ gway, gədaŋ fa ala daa ba, anda maŋgayak ŋga hahay. Ama mewedey a na, aa da ray ala, anja maaya kalah. Gazlavay a ka anda kede ŋga wuzwa gədaŋ mahura ŋga ka sləra ha na, a sawa ta fa vəða, ba na, ta fa ala ba.

⁸ Ala ta səram banay la mekele mekele, ama banay a ta fənndar ray daa ba. Ala ta zluram la, ama ala ta məcmara vaw daa ba.

⁹ Masa-gəra ala hay fa sərdamandar banay, ama Gazlavay aa ta ala cəŋga. Fa bədslamandar a hwayak, ama ala ma məcam daa ba.

¹⁰ Ndəhay fa səpmandar ŋga kədəy vagay anda ata ma kədmara Yesu heyey. Ama ala ta dey cəŋga, amba ndəhay a sərmara Yesu may, anja ta dey.

¹¹ Ahaw, daa menjey ala na, ndəhay fa səpmandar ŋga kədəy vagay maja ala fa səpmara cəved ŋga Yesu. Kwa ala ndəhay magədaŋ ma da məcam na, ama ala ta dey cəŋga. Anda kede, ndəhay a sərmara Yesu may, anja ta dey.

¹² Da ray ŋgene, ala fa səram banay haa kasl fa meməcey maja Mey-maaya-mawiya, amba ka hətam heter mendəvey ba.

¹³ Mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay, a ləvey: «Yah ma pa Gazlavay ŋga ndaw adaw fara fara la, ara maja ŋgene, yah ma wuzda mey anja.» Ala na, kəne may, ala fa pamara Gazlavay ŋga ndaw ala fara fara. Ara maja ŋgene, ala fa wuzdamara mey a, a ndəhay.

¹⁴ Ya sərmara ara Gazlavay ma sləkədadərwa Bay Mahura Yesu daa meməcey, yaw, a sləkədadandərwa la may amba ya njakwa bama ta Yesu a. A da handandakwar, aləkwa cəpa, fa mey ŋga Yesu a.

¹⁵ Slèra masa ala ma kamara, ta banay masa ala ma fèsmara kede na, ara maja akwar, amba maaya ñga Gazlavay a sawa a ray ndèhay ma fèna ma fèna. Anda kede, ndèhay ga a da kamar suse a Gazlavay, a hèlmamara.

Pawl a mbèkda slèra ñga Gazlavay ba na, maja me?

¹⁶ Ara maja ñgene, ala fa da mbèkdamara slèra ha daa ba sèlak. Kwa gèdanj ala pøreh, ama daa mevel ala na, ala fa hètam gèdanj ñga Gazlavay a dey a saya mandaw mandaw.

¹⁷ Nèka, banay masa ala ma sèrmara kaa na, a ndèvey la pas pal. Yaw, ya hètam mewedey la a ray ala maja banay a. Mewedey a na, a fènta cek hay cèpa, a da njey ñga sèrmataw. Da masa mewedey a, aa da ray ala na, banay masa ala ma sèrmara kede na, ya wulkam ara cek mecèhe gway.

¹⁸ Mewulkey ala na, aa da ray cek hay da bèla kede ba, ama ya wulkam da ray cek ñga Gazlavay masa ndaw ma gwa ñga hètar ta dey ba. Ya sèrkwa cek hay masa alèkwa ma hètmatakwa ta dey da bèla kede na, a da njam nekèdey gway, ama cek hay ma hètam ta dey ba na, a njam ñga sèrmataw.

5

¹ Da bèla kede, vaw alèkwa fa da njey ga daa ba. Vaw alèkwa na, anja anda way-mekørcey ma da pørey dey pal. Ama ya sèrkwa Gazlavay a vèlndakwar vaw mekele mawiya la da gazlavay da vad, anja anda way ma da njey ñga sèrmataw. Way a na, ara ndaw-magèdanj ma lèma ba, ama ara Gazlavay ma lèma.

² Nèka, wure kede da bèla kaa na, alèkwa fa tèwkwa. Fara fara, alèkwa fa wudkwa amba Gazlavay a vèldandakwara way masa da gazlavay da vad a.

³ Anda kede, ta pas masa alèkwa ma mbèzkwa la aa way a na, mesøfney alèkwa fa da njey taava anja manjar vaw na, daa ba.

⁴ Daa masa alèkwa ta vaw alèkwa anda way-mekørcey da bèla kede na, ya fa njarakwa anda ndaw meley cek maadakw a. Ta ñgene he cèpa na, alèkwa fa wudkwa ñga cèkwakwa vaw alèkwa masa ma da mècèy kede anda ndaw meçèkwey zana fa vaw na, daa ba. Ama ya wudkwa na, Gazlavay a vèlndakwar vaw mekele masa ma da njey ñga sèrmataw anda ndaw mekøzley zana mawiya. Anda kede, vaw masa ma da njey ñga sèrmataw, a njey aa slam a ñga vaw masa ma da mècèy.

⁵ Yaw, ara Gazlavay ma diyndakwar amba ya hètkwa vaw mawiya kène. Ta slèrdèrwa Mesøfney anja la teesed a ray alèkwa ñga wuzwa a da vèldandakwara vaw mawiya maaya masa anja ma bada ñgada alèkwa.

⁶ Ara maja ñgene, alèkwa fa kèrzakwa mevel mandaw mandaw daa menjey alèkwa da bèla. Ya sèrkwa daa masa alèkwa ta vaw alèkwa da bèla kede na, alèkwa dèrenj ta Yesu Bay Mahura.

⁷ Anda melèvey na, ya ta hètkwar Yesu a ta dey alèkwa daa ba aran, ama alèkwa fa pakwa ñga ndaw alèkwa fara fara cènja.

⁸ Ahaw, alèkwa fa kèrzakwa mevel mandaw mandaw daa menjey alèkwa da bèla. Ama ya wudkwa na, ya mbèkdakwa vaw alèkwa da bèla kede amba ya nakwa, ya njakwa ta Bay Mahura bama.

⁹ Yaw, maja ñgene kwa masa alèkwa ta vaw alèkwa da bèla kede aran, da daa ba, kwa masa alèkwa ma wuskwa cay fa vèda na, cek masa alèkwa ma wudkwa kalah na, ara ñga kar cek masa ma mbafar.

10 Maja alèkwa cèpa na, ya wuskwa la fa mey ñga *Kèriste amba a kandakwar sariya. A da nèkta cèk hay maaya ta maaya ba masa alèkwa ma kakwa da bèla. Yaw, a da pèlar mawurbay a ndaw a, a ndaw a, tède fa slèra anja.

Mey da ray Yesu ma cèmtar d'ay ñga ndèhay ta Gazlavay

11 Ya sèrkwa, Bay Mahura Yesu a kandakwar sariya la. Maja ñgene, ala fa namar ray ta mevel ala cèpa. Anda kede, si ya sèpam cèved ñga jènmata ndèhay ñga sòrey mey masa fara fara. Gazlavay na, a sérndar maaya maaya. Asaya, ya wulkey na, akwar may, ka sèrmaya fara fara.

12 Mey tabiya masa ala maa guzldamara kede na, ndèhay da wuzlah akwar a wulkam, a key ya zlapam cènja daw? Kay, kène ba. Ama ya wuzmakwar na, mey da ray ala amba kaa sèmam da ray slèra ala. Fa dèba ha, da ndèhay siya fa slam mey a ray ala na, ka gwamara ñga lacafamandar a ray, ka kam sede da ray ala. Ndèhay ma slam mey a ray ala ha na, ara ndèhay ma zlapam fa slèra ata da bèla kede gway, a wulkam fa cek hay masa daa mevel ata ba.

13 Ndèhay siya a wulkam ala na, ndèhay manjar lenjesl. Yaw, da ala ndèhay manjar lenjesl na, ara maja ala ma vèldamara ray ala ñgada Gazlavay. Ama da ala ndèhay ta lenjesl na, ara ñga jènmakwar.

14 Fara fara, slèra masa ala ma kamara na, ya kamara maja *Kèriste fa wudndakwar kalah. Alèkwa fa sèrkwa, anja na, ta mècèy sem aa slam a ñga ndèhay tabiya. Anda melèvey, ndèhay tabiya ta mècam sem ta anja may.

15 Fara fara, Yesu a mècèy aa slam a ñga ndèhay tabiya na, amba ndèhay da bèla a njam anda ata ma wudam saba, ama amba a njam ñga sòpey cèved ñga Yesu. A sèpmara cèved ñga Yesu a na, maja anja ma mècèy, ta anja ma slèkdawa daa memècèy maja ata.

16 Ara maja kede, ya sèrmata ndèhay ta fa cek ata hay da bèla saba. Ahaw, fara fara zleelze na, ya sèrmara Kèriste na, anda ndèhay magèdan ma wulkam, ama wure kede, ala fa wulkam da ray a kène saba.

17 Ndaw masa macèmkaya ta Kèriste na, ta tèrey sem ñga ndaw mawiya. Menjey anja masa zleelze ta mbèdèy sem, ta tèrey sem mawiya.

18 Ara Gazlavay ma ka cek aha tabiya. Ara Gazlavay ma cèmndakwar ta anja ray anja ta fa memècèy ñga Kèriste. Wure kede, Gazlavay ma vèlndar slèra la. Slèra ha na, ara ñga wuzey mey ñgada ndèhay mekele masa Gazlavay ma wudey ñga cèmey ta ata.

19 Anda melèvey, Gazlavay a slèrdèrwa Kèriste na, maja a wudey ñga cèmey ta ndèhay tabiya. A slèfa mebèrey ata saba. Anda kede, a slèrdandar na, ñga wuzey mey a ndèhay masa Gazlavay ma wudey ñga cèmey ta ata ha.

20 Ala na, ndèhay meslèrey ñga Kèriste. Ara anda Gazlavay ta ray anja ma zèlkwar maja ara anja ma balandar mey. Anda kede, ya kamakwar ambahw ta mezèley ñga Kèriste, samawa asi har ñga Gazlavay, amba ka cèmam ta anja.

21 Yesu Kèriste na, ta key mebèrey daa ba sèlak. Ama Gazlavay ta pa sem ñga ndaw ta mebèrey aa slam a ñga alèkwa, amba da alèkwa macèmkaya ta Kèriste he na, Gazlavay a pakwar ñga ndèhay maaya fa mey anja.

6

Mey da ray slèra ñga ndaw-meslèrey ñga Yesu

5:10 5.10 11.15; Iz 2.12; Dan 7.9-10; 12.2; SNM 17.31; Rm 2.6; 1Kwr 3.13-15; 4.5; Fèl 3.19; 2Tes 1.7-10 **5:11 5.11**
 4.2; 6.4; 1Kwr 9.22 **5:12 5.12** 1.14; 3.1 **5:14 5.14** Jañ 17.23; Rm 8.35; Gal 2.20; Ef 3.19; 5.2, 25; 1Jñ 3.16 **5:15**
5.15 Rm 6.3-4; 7.4; 14.7-9 **5:17 5.17** Iz 43.19; Rm 6.4; Gal 6.15; Ef 4.24; CWJ 21.5 **5:18 5.18** Rm 5.10 **5:19**
5.19 Rm 3.24-26; Kwa 1.20 **5:20 5.20** Mt 10.40; Iz 52.7 **5:21 5.21** Jañ 8.46; Rm 8.3; 1Kwr 1.30; Gal 3.13; Heb 4.15

¹ Wure kede, Gazlavay aa ta ala daa slëra masa ala ma kamara cëpa. Gazlavay ma kakwar maaya la. Anda kede, ala fa kamakwar ambahw, ka da tërdamara maaya ñga Gazlavay a ñga cek ñga tede ba.

² Wulkam fa mey ñga Gazlavay maa guzley zlezele, ma lëvey:

«Ta pas masa amba ya kakwar maaya na,

ya ta jëkfakwar slëmay la.

Ta pas masa amba ya lëhdakwar na,

ya ta jënkwar la.»

Nëkmara dëba taw, wure kede pas a ta wuswa cay amba Gazlavay a kakwar maaya, fara fara pas a ta wuswa cay amba a lëhdakwar.

³ Ala fa wudam ñga key cek kwa wura wura ñga tekta ndëhay ñga tëbmara mey ñga Gazlavay na, daa ba, majya wudam ndëhay a slam mey a ray slëra ala ba.

⁴ Ama daa slëra ala ha cëpa na, ala fa wuzdamara, ala na, ndëhay ma ka slëra ñga Gazlavay fara fara.

Kwa ala daa banay,

kwa fa pamandar dey a ray daa ba,

kwa cek fa fënndar ray,

ala fa bësmara gway.

⁵ Nëka, ta këfmandar la,

ta handamandar la aa fërsene,

asaya, ta hëldamata ndëhay la ñga key hëma a ray ala.

Ahaw, slëra ta fënndar ray la haa ya gwamara ñga ney ba,

asaya, ya gwamara ñga hëtey cek mezemey ba.

⁶ Fara fara, ala na, fa kam cek ma mbafar a Gazlavay,

ya sërmara mey ñga Gazlavay fara fara,

ala ndëhay meekwed-mey, mevel ala maaya,

*Mesefney ñga Gazlavay aa da ray ala.

Asaya, ya wudmata ndëhay ta mevel pal.

⁷ Ala fa wuzdamara mey masa fara fara a ndëhay,

maja Gazlavay fa vëlndar gëdañ.

Yaw, ta fa cek hay a kede tabiya na, ala fa wuzdamara,

ala na, ndëhay ma ka slëra ñga Gazlavay fara fara.

Cek ala ma ka vëram ta masa-gëra ala hay,

ta cek ala ma jëfndar fa masa-gëra ala hay na,

ara mekey cek ta cëved e kede fa mey ñga Gazlavay.

⁸ Ndëhay siya faa hëmdamandar,

siya hay may, fa rësmandar.

Ndëhay siya saya fa namandar ray,

siya hay may, fa cëfmandar.

Ala na, ndëhay maa guzlam mey masa fara fara,

ama ta ñgene he cëpa, a padamandar

ñga ndëhay membërzley.

⁹ A lëvam saya, ala na, ndaw ma sérndar daa ba,

ama anja ndëhay tabiya a sérmandar jak, ba diya?

Ndëhay a wulkam na,

ala fa da njam ga da bëla daa ba,

ama nëkmara taw, ala dahan ta dey cënja.

Ta sërdamandar banay la ga,

ama ta kədfmandar vagay daa ba.

¹⁰ Ata fa kamandar cek ma ka matəway aa dey,
ama ala mandaw mandaw daa meesəmey cəŋga.
Ndəhay a nəkmandar na, ala anda masa-viya hay,
ama ala fa jənam ndəhay ga
ŋga hətey menjey maaya fa Gazlavay.

Ndaw a nəkndar anda cek ala daa ba,
ama fara fara cek ma həcndar na, daa ba səlak.

¹¹ Akwar ndəhay da Kwarinti, ala na, ma kadamakwara mey daa mevel ala la cəpa,
kwa ya ta cam mey fa akwar daa ba səlak.

¹² Ala na, ya wudmakwar kalah, ama ma wudmandar ba na, akwar jak.

¹³ Ehe, ya faa guzlkwar anda akwar bəz adfaw hay, wudmandar anda ala ma
wudmakwar may, wudmandar ma fəna ma fəna ta mevel pal.

Mewedey ta ləvəŋ na, a cəmam daw?

¹⁴ Ya fa ləvkwar fara fara, ndəhay ma təba mey ŋga Yesu ba na, ka da cəmam dəy
ta ata ba. Cek maaya ta cek maaya ba a cəmam aa slam a daw? Mewedey ta ləvəŋ
na, a cəmam aa slam a daw?

¹⁵ Ata *Kəriste ta *Sataŋ, bay-malula na, a cəmam dəy daw? Yaw, ndaw ma təba
mey ŋga Yesu ta ndaw ma təba mey ŋga Yesu ba na, cəved ata letek daw?

¹⁶ Asaya, kuley hay na, slam ata daa *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay daha
daw? Aləkwa na, anda Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay, Gazlavay, ndaw masa
anja daha ta dey ŋga sərmataw. Ara anda aa ma ləvey: «Yah, Gazlavay, ya da njey
ta ndəhay adaw hay. Yah na, Gazlavay ata, ata may, ndəhay adfaw hay.»

¹⁷ Ara maja ŋgene, Bay Gazlavay a maa guzltar a ndəhay anja hay, a ləvtar:
«Wudkam ta ndəhay malamba hay,
ka da njam daa slam a saba.

Njam manjar mebərey,
anda kede, yah na, ya təbkwar la ŋga ndəhay adfaw hay.

¹⁸ Yah na, Papakw akwar,
akwar may, bəz adfaw hay, mezəle hay ta manjusa hay.
Ara Bay Gazlavay masa ta gədaŋ
ma fənta cek hay cəpa maa guzley anda kede.»

7

¹ Ahaw, jam adfaw hay, mey hay tabiya masa Gazlavay ma ləvey kede na, a
kandakwara la anda aa ma ləvey. Anda kede, si ya mbəkdakwa cek hay tabiya masa
ma zləba, kwa vaw aləkwa, kwa mesəfnəy aləkwa *. Si ya nakwar ray a Gazlavay,
anda kede, ya da njakwa maaya fa mey anja.

Pawl aa səmey da ray Kwarinti hay

² Wudmandar maaya maaya dəba. Ala ta kam cek maaya ba ŋgada ndaw pal dasi
akwar na, daa ba. Ala ma nəsam ndaw daa cəved ŋga Gazlavay na, daa ba. Ala ta
fəcam cek ŋga ndaw pal dasi akwar na, daa ba.

³ Yaa guzley anda kede na, a key ya mbədkwar ray ba. Ara anda yah ma ləvey, ala
fa wudmakwar kalah, kwa cek fa da wunkandakwar na, daa ba səlak. Kwa da ara
ŋga njey ta dey, kwa da ara ŋga məcey na, aləkwa bama cəŋga.

6:9 6.9 4.10 6:10 6.10 matəway: 7.4; Rm 5.3; 12.12; **meesəmey:** 8.9; Fəl 2.17; 4.12-13; 1Tes 1.6 **6:13 6.13**
1Kwr 4.14 **6:14 6.14-16** 1Kwr 6.9-13; 10.21; Ef 5.5-11 **6:16 6.16** Lev 26.12; Jer 32.38; Ez 37.27; 1Kwr 3.16

6:17 6.17 Iz 52.11; CWJ 18.4 **6:18 6.18** 2Sam 7.14; Iz 43.6; Am 4.13; CWJ 11.17 * **7:1 7.1** cek masa ma zləba
mesəfnəy aləkwa: Ara mewulkey ŋga zlepəy, ŋga key maagway, da daa ba, ŋga key cek hay maaya ba mekele
mekele. **7:1 7.1** 1Jn 3.3 **7:2 7.2** 6.13; 12.17 **7:3 7.3** 6.11; Fəl 1.7

⁴ Ahaw, ya səra na, akwar ndəhay adaw hay fara fara. Ya faa səmey da ray akwar. Yah na, ya ta sərey banay la ga, ama mevel adaw ta dəkey la, ya faa səmey ga cəŋga.

⁵ Kwa daa masa ala ma wusmawa a Masadəwan fedə na, ya ta hətam cəved ŋga məskey vaw daa ba, maja banay hay mekele mekele daha. Ndəhay ta cakalafamandar mey la, asaya, ray ala ta həbey la da ray cek hay mekele mekele.

⁶ Ama Gazlavay na, ara ndaw ma dəkar mevel a ndaw masa lenjesl anja ta mbədsey sem maja banay ma hətfar. Ara anja ma slərdərwa Tit ŋga dəkndar mevel may.

⁷ Ma dəkndar mevel e na, ara masawa ŋga Tit e daada ba, ama ara mey masa anja ma kadandara da ray akwar may. Ahaw, Tit e, a ləvndar akwar ta dəkmar mevel la may, asaya, akwar fa wudam ŋga hətmaya fa dey cəŋga. Akwar fa zəlam marava da ray cek maaya ba masa akwar ma kamara, asaya, akwar fa wudam ŋga key gədaŋ ŋga jənmaya fa masa-gəra adaw hay. Masa yah ma cənda mey a kede na, yah daa meesəmey ara mey ba.

⁸ Leeter masa yah ma wuzlalakwara heyey na, ya səra ta wulkadakwar la ga. Anja dey pal daha, ya da zəley marava da ray a, maja leeter e ŋgene ta wulkadakwar la. Ama ya fa da zəley marava da ray leeter e daa saba.

⁹ Wure kede, ya faa səmey da ray leeter e. Yaa səmey maja leeter e ma wulkadakwar da ray malamba akwar hay daada ba, ama yaa səmey maja mewulkey akwar a ta mbədfakwara menjey akwar sem. Mewulkey akwar a ŋgene a mbafar a Gazlavay. Anda kede, leeter ala ha na, ta kakwar cek maaya ba na, daa ba səlak.

¹⁰ Anda meləvey, da ndaw fa wulkey da ray menjey anja maaya ba amba a mbədə anda Gazlavay ma wudey na, mewulkey anja ŋgene na, a mbəddara menjey anja la. Ara anda kede, Gazlavay ma da ləhda ndaw a daa mebərey. Kwa waawa ma wulkey anda ŋgene, a zəley marava da ray a daa ba. Ama da mewulkey ŋga ndaw anda ŋga ndəhay da bəla ma mbəddamara menjey ata ba na, ŋgene he, ara mewulkey ma hendey ndaw aa meməcye.

¹¹ Fara fara, mewulkey akwar ŋgene a mbafar a Gazlavay. Nəkmara cek masa anja ma ka fa akwar dəba taw. Wure kede, akwar ma mbəddamara menjey akwar cay. Ka wudam ŋga wuzdamara, akwar na, da wuzlah ndəhay ma kam mebərey ba. Akwar ma cam mevel la da ray mebərey ŋga ndəhay da wuzlah akwar. Akwar ma zluram la. Akwar fa wudam ŋga hətmaya fa dey saya. Yaw, ka wudam ŋga key cek masa Gazlavay ma wudey dəba, ka wudam ŋga kətmara ndaw masa ma key cek maaya ba heyey. Wure kede, daa mey a kede, akwar fa wuzdamara kwa ta fa meeme na, akwar ta zay da mey.

¹² Ya fa ləvkwar, fara fara leeter masa yah ma wuzlalakwara heyey na, ara maja ndaw ma key cek maaya ba ŋgene daada ba, asaya, ara maja ndaw masa ndaw a ma kar cek maaya ba ŋgene daada ba may. Ama ya wuzlala na, amba ya wuzdakwara fara fara fa mey ŋga Gazlavay, akwar fa wudmaya ta mevel pal.

¹³ Ara maja ŋgene, mevel ala ma dəkey cay wure kede. Ahaw, mevel ala ma dəkey cay, ama yaa səmam ma fəna ma fəna na, maja Tit aa daa meesəmey maja ray anja fa həbey da ray akwar tabiya fetedə daa saba.

¹⁴ Nəka, daa masa yah ma slərda Tit e fa akwar na, yah maa həmdakwar la meedey anja. Anda kede, akwar ta pamaya hwaray daa ba. Mey masa ala ma ləvmakwar mandaw mandaw na, ara mey masa fara fara. Anda kede, cek masa yah maa həmdakwar fa mey ŋga Tit maja na, akwar fa wuzdamara fa mey ŋga Tit e ta fa sləra akwar, meeħəmey a, ara anja fara.

15 Daa masa Tit ma wusey fa akwar na, akwar ma tēbmara la maaya maaya, ka namar ray, ka cēnmar mey. Anda kede, daa masa aŋga fa sērfada cek masa akwar ma kamar tabiya na, a wudkwar ma fēna ma fēna.

16 Yah Pawl may, ya faa sēmey da ray akwar maja akwar ndēhay adaw hay fara fara.

8

Dala ḥga jēney ndēhay daa mecēmey-ray ḥga ndēhay ḥga Yesu

1 Mēlma adaw hay, ya wudam ḥga kadamakwara cek masa ndēhay ḥga Yesu daa hwayak ḥga Masadēwan ma kamara. Cek aha fa wuzdērwa na, maaya ḥga Gazlavay aa da ray ata.

2 Ndēhay a ta sēram banay la, ama ata daa meesēmey cēŋga. Ata cēpa masa-viya hay, ama a vēlam ta har cew cew, ta vēlam dala la ga ḥga key slēra ḥga Gazlavay.

3 Ya fa lēvkwar fara fara, ata ta vēlam dala la tēde ta gēdaŋ ata, haa a fēna gēdaŋ ata ha. Ara ata ta ray ata ma samawa fa ala,

4 a kamandar ambahw, aa cēfdāmandar amba ya vēlmatar cēved ḥga jēnmata ndēhay daa *mecēmey-ray ḥga ndēhay ḥga Yesu da *Jeruzelem may.

5 Nēka, cek masa ata ma kamara na, ta fēna masa ala ma wulkam da ray a sem. Teesed na, a vēldamara ray ata ḥgada Bay Mahura, fa dēba ha, a tēbmara mey ala amba a kamara cek anda Gazlavay ma wudey.

6 Da fa akwar na, Tit ta zlarawa cay ḥga cakalarawa dala ha. Ara maja ḥgene, ala ma lēvmar amba a vēhey fa akwar saya ḥga ndēvdērwa slēra masa maaya ḥgene.

7 Akwar na, fa huram cek daa ba. Anda melēvey, akwar ma tēbmara mey ḥga *Kēriste la maaya maaya, akwar fa wuzdamara *Mey-maaya-mawiya ta cēved e. Gazlavay ta wurkwara lengesl la ḥga sērey mey masa fara fara. Akwar ma vēldamara ray akwar la cēpa ḥga key slēra aŋga, asaya, ka wudmandar kalah. Yaw, maja akwar fa huram cek daa ba kede na, maaya na, ka wuzdamara akwar ta meesēmey ḥga vēley dala ha ta har cew cew.

8 Mēlma adaw hay, yah maa guzley anda kede na, a key ya tēkakwar dāy ḥga vēley dala ba. Ama yaa guzlkwar da ray ndēhay siya hay maa sēmam ḥga vēley dala, amba ka hētam gēdaŋ, ka wuzdamērwa mewudsey-vaw akwar ḥgada ndēhay siya hay may.

9 Ka sērmara Bay alēkwa Mahura Yesu Kēriste na, ta kakwar maaya la. Aŋga na, aa daa wiya fa Bay Gazlavay da vad, ama ta mbēkdērwa wiya ha la, a sawa a bēla, a tērey ḥga ndaw masa-viya, maja akwar. A tērey ḥga ndaw masa-viya na, amba ka hētam wiya da gazlavay da vad may.

10 Yah maa guzley kede na, a key ya tēkakwar dāy ba. Ama ya wudsey ka sērmara mewulkey adaw da ray mevēley dala ha. Ḫga mevēdēy ara akwar ma wulkam teesed ḥga vēley dala. Ara akwar ma cakalamara dala ha teesed. Maaya na, ka ndēvdamara mecekeley dala ha dēba.

11 Wure kede, kamara slēra ha ta mevel akwar cēpa anda akwar ma zlamara ḥgeeme, ndēvdamara mecekeley dala ha la. Vēlam dala ha na, tēde ta gēdaŋ akwar.

12 Maja da ndaw a vēley cek a Gazlavay ta meesēmey, ta mevel aŋga cēpa, asaya, tēde ta gēdaŋ aŋga na, Gazlavay a tēba la. Ama da cek aŋga daa ba na, Gazlavay a sēra.

13 Ka da wulkam a key ya sērdakwar banay amba ndēhay siya a njam daa wiya na, kēne ba. Ama ya wudey na, ndēhay tabiya ḥga njam kal kal.

¹⁴ Wure kede na, cek mezəmey fa akwar suha. Anda kede, anja maaya amba ka jənmata ndəhay masa cek mezəmey fa ata pəreh. Yaw, ta pas masa cek mezəmey fa akwar pəreh, ama fa ata suha na, a jənmakwar may. Anda kede, ka da njam kal kal.

¹⁵ Mey adfaw kede na, aa letek ta mey ŋga Gazlavay maa guzley da ray cek mezəmey ma kəzlwa ta da vad zleezle, a ləvey:

«Ndəhay masa ma həlmawa cek mezəmey a ga la na,
ta katar kalah daa ba.
Ndəhay ma həlmawa nekədsey na,
ta katar pəreh daa ba may.»

Tit a da diyam ta mandala anja hay a Kwarinti

¹⁶ Ya kamar suse a Gazlavay maja Tit ta wudsey la ŋga jənkwar anda ala may. Ta wudsey la ŋga jənkwar ta mevel pal. Ara Gazlavay ma ka amba Tit e, a təba ŋga jənkwar.

¹⁷ Tit e ta təba la anda ala ma ləvmar ŋga daw fa akwar saya. Ara maja ala ma ləvmar daada ba, ama ara anja ta ray anja ma wudsey ŋga daw fa akwar a.

¹⁸ Ya sləram ndaw pal da wuzlah ala la ŋga diyam cew e. Ndaw aha na, ndəhay daa mecəmey-ray hay ŋga Yesu tabiya faa həmdamara kalah maja sləra anja maaya daa mewuzey *Mey-maaya-mawiya.

¹⁹ Ala ma da slərdamara na, ara maja kede daada ba. Ama ara ndəhay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu ma walamara amba ya pəkam bama ŋga jənndar daa meckeley dala heyey. Sləra maaya masa ala ma kamara kede na, ya kamara ŋga həslar ray a Bay Mahura, ray anja, asaya, ŋga wuzwa na, ya wudam ŋga jəney ndəhay kalah.

²⁰ Ala fa wam vaw ŋga kərzey dala masa akwar ma cakalamərwa ga kede amba ndəhay a slam mey a ray sləra ala ha ba.

²¹ Anda kede, ya wudam ŋga key sləra maaya na, fa dey ŋga Bay Gazlavay daada ba, ama fa dey ŋga ndəhay may.

²² Ya sləram ndaw mekele la da wuzlah ala, asi ata Tit e saya. Ndaw a na, ala ta saŋgalamara la dey weewe daa sləra hay masa anja ma kata. Anda kede, ya sərmara, anja ta vəlda ray anja la ŋga key sləra ŋgada Gazlavay. Wure kede, ta vəlda ray anja la ma fəna saya ŋgada akwar maja aa ma cəney mey maaya da ray akwar.

²³ Tit na, ala mandaw mandaw cew e, ara ndaw masa ala fa kam sləra cew e ŋga jənkwar. Yaw, ndəhay cew ma diyam ta Tit e na, ara ndəhay masa ndəhay daa mecəmey-ray hay ŋga Yesu ma slərdamata fa akwar. A kam sləra ha na, amba ndəhay a həslmar ray a *Kəriste.

²⁴ Wudmata fa mey ŋga ndəhay tabiya amba ndəhay daa mecəmey-ray hay ma slərdamata heyey a cəndamara, asaya, amba a sərmara masa ala maa həmdamakwar heyey na, anja fara.

9

Mey da ray mevəley cek a Gazlavay ta meesəmey

¹ Məlma adfaw hay, kwa yah maa guzlkwar da ray dala masa ala ma da slərdamara ŋgada ndəhay ŋga Yesu da *Jeruzelem heyey daa saba na, cay gway.

² Ya səra na, akwar may, fa wudam ŋga jənmata. Yah ma kadatara mewulkey akwar ŋga jənmata ndəhay da Jeruzelem sem a ndəhay daa hwayak ŋga Masadəwan, ya ləvtar: «Ndəhay daa hwayak ŋga Akay * ta zlamar cay dəga ŋga mevədsey ŋga

jøney ndøhay ñga Yesu da Jeruzelem.» Masa ndøhay da Masadøwan ma cøndamara sløra akwar masa maaya ñgene na, a vøltar gødañ a ndøhay ga da wuzlah ata ñga jøney ndøhay da Jeruzelem e may.

³ Ehe, ya fa slørdakwara ata Tit ta ndøhay cew ñgene ñga jønmakwar ñga cekeley dala ha taazak, amba yah maa hømdakwar kede na, a tørey ñga cek ñga tede ba. Anda kede, da ala ma wusam la fa akwar na, ya høtfamar cek hay tabiya madiytakaya cay, anda yah ma løvey.

⁴ Da masa ala ma wusam la fa akwar ta ndøhay da Masadøwan a, asaya, da dala ha manjar ñga cekeley na, hwaray a da kaya fa mey ata, maka ya ta løvtar cay ka cakalamara dala ha la fara fara. Ngada akwar may, hwaray a kakwar la.

⁵ Ara maka ñgene, yah ma wulkey ñga slørdata ndøhay maakar ñgene teesed fa mey adfaw. Ya wudsey amba a jønmakwar ñga cekeley dala ha taazak, anda akwar ma løvmandar. Anda kede, wuskwaa ya da wusey na, akwar ma cakalamara cay. Ñgene, mecekeley dala ha a da wuzwa na, ara akwar ma wudsam ñga cakalamara ta mevel pal, ba na, ta menjørbey-mey ba.

⁶ Sørfadamara, mey daha a løvey: «Ndaw ma sløkey nekødsey na, a da høtey cek nekødsey may. Yaw, da a sløkey ga na, a da høtey cek ga may.»

⁷ Anda kede, si ndaw a vøley cek anda aa ma wudey. Ka da vøldamara ta menjørbey-mey ba. Ndaw a da tøkakwar day ta tekey ba may. Ama vøldamara na, ta meesømey, maka Gazlavay a wudey na, ndaw masa ma vøley cek ta meesømey.

⁸ Sørmara, Gazlavay na, anja ta gødañ ñga vølkwar cek hay ga. Anda kede, kwa meeme fa da høckwar daa ba sølak. Ka da høtam cek hay masa ma føna amba ka vøldamara ñga key sløra ma mbafar a Gazlavay.

⁹ Ara anda mey ñga Gazlavay mawuzlalakaya, ma løvey:

«Ndaw masa maaya na,
har anja mawurkaya ñga jøney masa-viya hay.

Maaya anja masa anja ma ka ñgene,
anja daha ñga sørmataw.»

¹⁰ Ma vølda hulfad ñga sløkey ta ma vølda daf ñga zømey a ndøhay na, ara Gazlavay. A da vølkwar hulfad hay cøpa masa akwar ma wudsam ñga sløkey may. Hulfad a, a da pøcwa, a da yey ga. Anda kede, ka da kamatar maaya ñgada ndøhay ma føna ma føna.

¹¹ Fara fara, a vølkwar cek hay la ga mekele mekele amba ka gwamara ñga jønmata ndøhay siya hay ma føna ma føna. Anda kede, ndøhay ga a da hølmamara Gazlavay maka cek masa akwar ma vøldamatara ta har ala amba ya handamatara.

¹² Cek masa akwar ma vøldamara ñgene na, ara ñga jønta ndøhay ñga Gazlavay da Jeruzelem masa daa banay daada ba, ama amba ndøhay ga a kamar suse a Gazlavay maka may.

¹³ Ndøhay ma da høtmar cek masa akwar ma da kamara ñgene na, a da hølmamara Gazlavay maka akwar fa cønmar mey a Gazlavay. Anda kede, akwar fa wuzdamara na, akwar fa tøbmara *Mey-maaya-mawiya ñga *Køriste. Yaw, ndøhay a da hølmamara Gazlavay maka akwar ndøhay masa har mawurkaya ñga jøney ndøhay ñga Gazlavay da Jeruzelem, asaya, maka akwar ndøhay ma jønam ndøhay cøpa.

¹⁴ A da wudmakwar kalah maka maaya ñga Gazlavay ga da ray akwar. Anda kede, a da døram dañgay maka akwar.

¹⁵ Hølmakwa Gazlavay maka maaya anja kalah.

10

Mey da ray gədaŋ ŋga Pawl maja aŋga ndaw-meslørey ŋga Yesu

¹ Yah, Pawl, ta ray adaw, ambahw, ya wudey ŋgaa guzlkwar cey. Ndəhay faa guzlam da ray adaw, a ləvam, da masa yah da wuzlah akwar na, ya zlurey ta akwar. Ama da ya ta ŋgəchey sem nekədsey ta akwar na, yaa bəcey taa bəcey, mandərzay a kaya ba. Fara fara, yah na, ya wudey ŋga key ndaw maaya meekwed-mey anda *Kəriste.

² Anda kedə, ya kakwar ambahw, maaya na, ka mbəd̄damara menjey akwar, amba da yah ma wusey la fa akwar na, ka təkmaya dəy ŋgaa bəckwar ba. Asaya, ndəhay ga da wuzlah akwar a wulkam saw, a ləvam ya key sləra na, anda ndəhay ŋga bəla gway. Ndəhay ma ləvam anda ŋgene na, ya daa bəctar taa bəcey.

³ Fara fara, ala ndəhay magədaŋ, ama daa sləra ŋga Gazlavay na, ya kam vəram anda ndəhay magədaŋ ba.

⁴ Cek ala hay ma ka vəram a na, a sawa da bəla kedə ba, ama ara Gazlavay ma vəldandara. Cek hay a na, ata ta gədaŋ ŋga pəlhata slam hay masa masa-gəra ŋga Gazlavay ma ʃam a hwad a. Asaya, ta cek hay a na, ya gwamara ŋga gərcamatara mey ŋga ndəhay maa guzlam saw ta membərzley.

⁵ Asaya, ta cek hay a na, ya gwamara ŋga nəsmara mey ŋga ndəhay ma zlapam saw, ma təkmata ndəhay ŋga sərey Gazlavay. Ta cek hay a na, ya wudam ŋga mbəd̄damara mewulkey ata maaya ba tabiya amba a təbmara mey ŋga Kəriste.

⁶ Da akwar fa wuzdamara, akwar fa namar ray fara fara a Kəriste na, anda kedə, ya da kətmata ndəhay siya masa ma namar ray ba.

⁷ Nəka, akwar na, ka wulkam fa cek hay masa ma hətey fa dey gway. Da ndaw a ləvey, aŋga ndaw ŋga Kəriste na, maaya a səra ala na, ndəhay ŋga Kəriste anda aŋga may.

⁸ Bay Mahura Yesu ma pandar ŋga mahura na, a pandar amba ya nəsmakwar ba, ama amba ya jənmakwar. Kwa ya fa zlepey kalah maja na, hwaray fa da kaya daa ba.

⁹ Yaw, ka da wulkam a key ya zluradakwar ta leeter adaw hay ba.

¹⁰ Ndəhay siya fa ləvam: «Daa leeter hay ŋga Pawl na, Pawl a təktar day a ndəhay ŋga key cek masa ta banay ŋga key, asaya, aa bəcey taa bəcey. Ama da aa da wuzlah aləkwa na, a pəskey vaw ba, a gucey ta gucey, mey masa aŋga maa guzlda na, ara mey ŋga tede.»

¹¹ Ndaw maa guzley anda ŋgene na, si a wulkey maaya maaya, a səra cek masa ala ma wuzlalamara ta wuzleley kaa na, ya kamara la da masa ala ma wusam la fa akwar.

¹² Ndəhay siya fa pamata ray ata ŋga mahura hay. Fara fara ya gwa ŋga wa ray adaw, ya ləvey yah letek ta ata ba. A nəkam dey na, fa ray ata gway, a ləvam ndaw ma fənta daa ba. Ata na, ndəhay manjar leŋgesl.

¹³ Ala na, ya fa zlapam anda ŋgene daa ba. Ama ya zlapam na, da ray sləra masa Gazlavay ma vəldandara ŋga key gway. Daa masa Gazlavay ma wusdandar fa akwar heyey na, ya ta zləŋgdamara kwakway ŋga sləra ala daa ba. Ya zlapam na, da ray sləra masa Gazlavay ma vəldandara ha gway.

¹⁴ Daa masa ala ma diyam fa akwar na, ya ta zləŋgdamara slam masa Gazlavay ma vəlndar cəved ŋga key sləra da hwad a na, daa ba. Fara fara, ala ta wusam la teesed fa akwar ŋga kadakwara *Mey-maaya-mawiya ŋga Kəriste.

15 Anda kede, ala fa da zlapam da ray sløra masa ndəhay mekele ma kamara na, daa ba, maja sløra ata ha na, wal ta masa ŋga Gazlavay ma veldandara. Ala fa səkwam na, amba ka təbmara mey ŋga Yesu ma fəna ma fəna, amba sløra ala da wuzlah akwar a key maaya ma fəna saya. Ta ŋgene he cəpa, ala fa da zləngdamara slam masa Gazlavay ma slandara na, daa ba.

16 Fa dəba ha, ya gwamara ŋga diyam aa hwayak hay mekele masa dəren ta akwar ŋga wuzwa Mey-maaya-mawiya ŋgada ndəhay fetede. A da key anda kede maja sløra masa ndəhay mekele ma kamara sem daa slam masa Gazlavay ma veldatara na, ya wudam ŋga zlepey da ray a ba.

17 Yaw, mawuzlalakaya daa derewel ŋga Gazlavay, a ləvey: «Da ndaw a wudey ŋga zlepey na, ŋga zlepey da ray sløra masa Bay Gazlavay ma ka gway.»

18 Ahaw, fara fara ndaw maaya na, ara ndaw masa Gazlavay maa həmda, ba na, ara ndaw masa maa həmda ray aŋga ba.

11

Mey da ray ndəhay ma pamara ray ata ŋga ndəhay meslørey ŋga Yesu

1 Ambahw, vəlmaya cəved wure kede amba yaa guzlkwar anda ndaw manjar-lengesl cey. Fara fara, yaa cəfdakwar, bəsmara mey adaw.

2 Mevel fa caya da ray ndəhay ma batamakwar ŋgene, maja ya wudkwar kalah anda Gazlavay ma wudkwar. Ka sərmara yah na, anda papakw akwar, ya ta pakwar la anda dam-sabara masəpkaya ŋgada ndaw pal daha. Ndaw aha na, ara *Kəriste masa yah ma da handakwar fa vəda, akwar maaya maaya manjar ŋga nəsey.

3 Ama ya fa zlurey, da a da mbəddamakwara lengesl ŋga wudkakwar ta Kəriste amba ka səpmara maaya maaya saba kwa. A da key anda *Ev ma təba mey ŋga zezekw ma bata zleezle heyey.

4 Kwa waawa ma sawa ŋgaa sərkadakwar mey masa fara fara ba na, ka vəlmar cəved na, kwara? Ndəhay anda ŋgene na, aa guzlam da ray Yesu mekele, ba na, da ray Yesu masa ala maa guzlam da ray a ba. Mesəfnay masa akwar ma hətam fa ata na, ara *Mesəfnay ŋga Gazlavay masa akwar ma hətam heyey ba. Asaya, ata fa wuzam *Mey-maaya-mawiya wal ta masa akwar ma təbmara heyey. Ama ta ŋgene he cəpa, akwar fa jəkfamatar sləmay cəŋga na, kwara?

5 Ndəhay masa akwar ma wulkam ara ndəhay meslørey maaya ŋgene na, a fənmaya ba səlak.

6 Ayəwa, da maja yah na, ya səra meeguzley maaya maaya ba kwa, ama ya sərta cek hay masa yah maa guzley da ray a cəŋga. Cek masa yah ma səra na, ya ta wuzdakwara la maaya maaya dey weewe.

7 Zleezle masa yah ma wuzdakwara Mey-maaya-mawiya ŋga Gazlavay heyey na, yah maa cəfdafakwar cek daa ba, ba diya? Anda kede, ya ta nada ray adaw la fa mey akwar amba ya gəldakwar daa mey ŋga Gazlavay. Ya key ŋgene na, ara mebərey daw?

8 Daa masa ya fa wuzey mey fa akwar heyey na, ma jənmaya ta dala na, ara ndəhay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu daa slam mekele. Yaw, ya ta həley dala ata la amba ya jənkwar.

9 Daa ŋgene na, mərga fa kaya, ama yah taa cəfdafakwar cek daa ba, maja ndəhay ŋga Yesu da Masadəwan ta samawa la ŋga vəlmaya cek hay mekele mekele masa fa yah daa ba. Anda kede, ya taa cəfdafakwar cek daa ba. Kaazla kwa ya fa daa cəfdafakwar cek daa ba may.

¹⁰ Fara fara, kwa ndaw da slala wura wura masa daa hwayak akwar Akay ma gwa njga tøkya njga zlepey mama yah maa cøfsafakwar cek ba na, daa ba. Ya løvkwar anda kede na, ta mezøley njga Køriste, ndaw masa anja daha ta yah.

¹¹ Ka wulkam yah maa cøfsafakwar cek daa ba heyey na, a key ya wudkwar ba daw? Kay, kene ba. Kwa Gazlavay ta ray anja na, a søra ya fa wudkwar.

¹² Mewulkey adaw kaa na, ya fa da mbøddø daa ba cønøga. Anda kede, ndøhay maa sørkadam mey masa fara fara ba fa da høtam dabaray njga zlepey da ray ala daa ba. A gwamara njga løvey sløra ala letek na, daa ba.

¹³ Ndøhay a njene na, ara ndøhay meslørey masa fara fara ba. A mbørølam kalah daa sløra ata. A pamara ray ata njga ndøhay meslørey njga Køriste.

¹⁴ Mey a kede, a røzley ndaw ba, mama kwa ta pas langar na, *Satan, bay-malula, ray anja, fa pa ray anja njga maslañ njga Gazlavay mewedey.

¹⁵ Yaw, da Satan, ray anja, fa ka anda kede na, kaa wara ndøhay ma ka sløra anja, a pamara ray ata njga ndøhay njga Gazlavay ma ka cek ta cøved e, ba kwara? Ta pas masa Gazlavay ma da ka sariya na, a sørdata banay la fa sløra ata ha.

Mey da ray banay njga Pawl

¹⁶ Ambahw, yaa guzlkwar saya, ndaw a da wulkey, yah na, ndaw manjar-løngesl ba. Da akwar fa wulkam kene na, vølmaya cøved amba ya zlepey nekødøy may.

¹⁷ Fara fara, mey masa yah maa guzlda kede na, a mbafar a Bay Mahura ba. Da ya fa zlepey na, ya daa guzley anda ndaw manjar-løngesl.

¹⁸ Ndøhay ga fa zlapam kalah da ray cek hay da bøla. Yah may, ya wudsey njga zlepey kene.

¹⁹ Akwar na, ka wulkam ka løvam akwar ndøhay ma søra cek hay, ba diya? Kaa ka bøsmara ndaw manjar-løngesl na, kwara?

²⁰ Ahaw, ndøhay fa tørdamakwar njga beke hay, faa fiymakwara cek akwar hay, fa lalamakwara cek hay cøpa, fa røsmakwar, asaya, fa sløngmakwar matapa-har. Ta njene he cøpa, akwar fa bøsmara gway.

²¹ Ambahw, yah na, hwaray fa kaya njga løvkwar, mama vaw adaw ta pøskey njga kakwar kwa meeme anda ata daa ba.

Wure kede, amba yaa guzley anda ndaw manjar-løngesl. Ya zlepey da ray cek hay anda ndøhay mekele ma zlapam may.

²² Ndøhay a løvam ata na, *Hebøre hay. Kaa yah na, ndaw Hebøre he may. A løvam ata na, *Israyel hay. Kaa yah na, ndaw Israyel ehe may. A løvam ata na, ndøhay daa søkway njga *Abøraham. Yaw, yah may, ndaw daa søkway njga Abøraham a, ba diya?

²³ Asaya, a løvam, ata na, ndøhay ma ka sløra njga *Køriste. Yah may, yah ndaw ma ka sløra njga Køriste ma fønta jak, ba diya? Ya faa guzlkwar wure kede na, anda ndaw manjar-løngesl fara fara. Ya løvey, yah na, ya fa ka sløra njga Gazlavay ma fønta. Yah na, ta køzlamaya la aa førsøne dey ga ma fønta, ta kødmaya la dey ga ma fønta, asaya, ya ta sørey banay la ga haa kasl fa memøcøy.

²⁴ Mahura hay njga *Jøwif hay ta slødmaya la, laway kwakwar maakar a ray a zlam-letek haa dey zlam.

²⁵ Mahura hay daa hwayak njga *Rawm ta kødmaya la ta zlanday dey maakar. Pas pal daha, ndøhay ta hazakamaya la ta anjwa haa kasl fa memøcøy. Asaya, kwambiwal ta tødødaya la aa yam dey maakar. Dey pal daha na, a mbøkdiwa daa yam a, ya vørndawa, ya nawa daa yam a.

11:10 11.10 1Kwr 9.15-18 **11:11 11.11** 1Kwr 16.24 **11:12 11.12** 11.5; 12.11 **11:13 11.13** Føl 3.2; CWJ 2.2

11:15 11.15 4.10; Rm 2.6 **11:16 11.16** 12.6 **11:22 11.22** Føl 3.5; Rm 11.1 **11:23 11.23** sløra: 1Kwr 15.10;

førsøne: SNM 16.23 **11:23 11.23-29** 4.8-12; 1Kwr 4.11-13; 12.26 **11:24 11.24** Mew 25.3 **11:25 11.25** SNM 14.19; 16.22

26 Ya ta pœkey la aa hwayak hay ga. Ya ta sørey banay la. Anda meløvey, wayam a wudsey ñga laya dey weewe, mayal hay a wudam ñga lalamata cek adaw hay, a wudsam ñga kœdmaya. Ndøhay Jøwif hay sèkway adaw hay lej ndøhay masa Jøwif hay ba ta sørdamaya banay la. Fara fara, yah ma sørey banay la daa wura daa wura, kwa daa berney hay, kwa da wuzlah-ley, kwa daa bølay, yah ma sørey banay la ga. Asaya, ndøhay ma mbørzlam, ma løvam ata na, ndøhay ñga Yesu, ta sørdamaya banay la may.

27 Ahaw, yah ma key sløra la haa ya sørey banay ga. Ta pas lañgar ya ney ba, may fa caya, yam fa kaya. Ta pas lañgar si ya key *daliyam. Asaya, ya høtey zana ñga kœsley fa vaw ba, memed a wudsey ñga kœdya.

28 Banay mekele mekele daha, ama ya fa da kadatørwa siya daa saba. Daa ñgene na, mewulkey adaw aa da ray cek pal dahan. Ya wulkey mandaw mandaw da ray ndøhay daa mecømey-ray hay ñga Yesu tabiya,

29 maja yah na, da ndaw aŋga masa-bøle daa mey ñga Gazlavay na, bøle aŋga ha a wusfaya may. Da ndaw a key mebørey na, a gødya fa mevel anda awaw.

30 Da ya løvey si ya høsley ray na, ñgene ya da høsley ray da ray bøle adaw.

31 Gazlavay, Papaŋ ñga Bay aløkwa Mahura Yesu, a søra yah na, ya mbørzley ba. Anja ndøhay ñga hølmamara ñga sørmataw.

32 Zleezle masa yah daa berney ñga Damas, Aretas, bay ñga hwayak a na, ta pey ndaw la ñga wey da ray berney a. Ndaw ma wey da ray berney a ta', a weley ndøhay ñga lacam aa cøved ma bawa daa berney a amba a kørzamaya.

33 Ama ndøhay ma tøba mey ñga Yesu fetefø a pamaya aa lelek, a jøwam zewed fa vøda, a tøldamaya ñgada døbay taa mangalaw ñga mahwal ñga berney a. A børøgadadamaya a hwayak, a døba berney a. Anda kede, yah ma løhwa sem dasi har ñga ndøhay a.

12

Yesu Bay Mahura a wuzar cek hay a Pawl

1 Wure kede si ya zlepøy cøŋga. Ahaw, ya søra na, mezlepøy a ara cek ñga tede. Ama ya wudsey ñgaa guzley da ray cek hay masa yah ma høtatar ta dey adaw, masa Bay Mahura ma wuzdatiwa.

2 Ya sørey ndaw pal dahan *, ara ndaw ñga Køriste. Gazlavay a la fa vødfa a vad, cay, ta', a vøhwa. Aŋga kaa mevey kuraw a ray a møfad fa døba ha. Ayøwa, da ndaw aha ma daw la a vad ta vaw aŋga fara, da daa ba, da ara cek anda mesøfnøy ma kar kwa, yah na, ya søra ba, si Gazlavay ma søra gwøy.

3-4 Ahaw, fara fara Gazlavay ta la ndaw a la a vad a cakay a. Da ndaw aha ta daw la ta vaw aŋga fara, da daa ba, da ara cek anda mesøfnøy ma kar kwa, yah na, ya søra ba, si Gazlavay ma søra gwøy. Mey masa aŋga ma cøndørwa da vad a na, ndaw-magødaŋ a gwa ñgaa guzlda mey a ba. Ara mey masa ndaw-magødaŋ aa ta cøved ñga wuzda daa ba may.

5 Anda kede, ya da zlepøy da ray cek aha ma key ñgene. Ama maja cek mekele masa ma høtfaya na, ya fa da zlepøy da ray a daa ba, si da ray cek ma wuzda yah na, ndaw masa-bøle.

6 Kwa anja da ya fa zlepøy na, ya faa guzley saw anda ndaw manjar-løgesl daa ba, maja ya fa zlepøy da ray cek hay masa fara fara. Ama ya da njey teete amba ndøhay

a pamaya ḥga ndaw ga ma fəna cek masa ata ma hətmar fa yah ba, da daa ba, ma fəna cek masa ata ma cəndamara fa yah ba may.

⁷ Nəka, yah na, anja təde ya zlepey da ray cek hay masa Bay Mahura ma wuzdatiwa kede. Ama ya ta zlepey daa ba majā cek fa caya mandaw mandaw. Cek aha a sləkya anda hatak. Ara meslərey ḥga *Satan, bay-malula, ḥga kəddaya vaw. Cek ma caya ha na, ara amba ya zlepey saba.

⁸ Haa ya dərar dangay dey maakar a Bay Mahura ḥga ḥgəchada banay kede la dərenj ta yah.

⁹ Ama a mbəddiwa, a ləvya: «Maaya adfaw da ray akah na, a wusa amba ka bəsa banay a gway, majā da ndaw, anja masa-bəle na, gədaŋ adaw a key sləra la daa ndaw aha maaya maaya jak.» Da ara anda kede na, yah daa meesəmey, ya zlepey da ray bəle adfaw kede amba gədaŋ ḥga *Kəriste a njey daa yah.

¹⁰ Ara majā kede mevel adfaw ma dəkey kwa da ray bəle adfaw a, kwa a cədmaya, kwa a cakalafamaya mey, kwa a sərdamaya banay dey ga, kwa yah ta mewulkey kalah majā Kəriste na, ya daa səmey cənja. Ya səra, da yah masa-bəle na, Kəriste a da vəlya gədaŋ ma fəna jak.

Mewulkey ḥga Pawl da ray ndəhay Kwarinti hay na, kwara?

¹¹ Nəka, ya ta zlepey la, ya taa həmda ray adfaw la anda ndaw manjar-lenjesl, ama ara akwar ma kamara, ba na, ara mebərey adfaw ba. Anja ma daa həmdamaya na, akwar jak ba diya? Kwa anja ka ləvam ya sərey cek ba, ama ndəhay masa akwar ma wulkam ara ndəhay meslərey masa maaya heyey na, a fənmaya ba səlak.

¹² Daa masa yah da wuzlah akwar heyey na, ya ta bəsa la ḥga key sləra mandaw mandaw ta akwar cənja. Gazlavay ta jənya la ḥga key maazla hay mekele mekele. Maazla hay a, a wudam ḥga ləvey na, yah *ndaw-meslərey ḥga Yesu fara fara.

¹³ Yaw, cek hay maaya masa yah ma katara ḥgada ndəhay ḥga Yesu daa hwayak hay mekele na, yah ma kakwara daa ba daw? Ayəwa, da majā yah maa cəfdafakwar cek ḥga jənya daa ba heyey kwa. Da ḥgene ara mebərey na, ambahw, mbəkdamiwa mebərey a.

¹⁴ Wure kede, ya ta diya vaw cay ḥga daw fa akwar saya, ḥga dey maakar. Masa yah ma wusey la na, ya fa daa cəfcrafakwar cek ḥga jənya daa ba cənja. Ya daw na, majā zleley akwar ba, ama majā akwar ray akwar gway. Nəka, yah na, anda papakw akwar. Ma vəlmatar cek ḥga zəmey a bəza hay mecəhe na, ara papa ata hay, ba na, ara bəza hay ma vəlmatar ḥgada papa ata hay ba.

¹⁵ Kwa yaa zədəda dala adfaw cəpa majā akwar, kwa ya vəlda ray adfaw cəpa kasl fa meməcəy majā akwar, ḥgada yah na, a kaya cek ba. Ya daa səmey cənja. Ayəwa, ka wudmaya saba kaa na, majā da ya fa wudkwar kalah kwa.

¹⁶ Akwar na, ka sərmara ya ta sərdakwar banay amba ka vəlmaya cek ḥgada yah na, daa ba. Ama ndəhay siya da wuzlah akwar fa ləvam: «Pawl na, a pa ray anja ḥga ndaw maaya, ama anja ndaw masa-wewer. Ta təknandakwara dala aləkwa sem.»

¹⁷ Kaa ya təknakwara dala akwar ha na, kwara? Ndaw pal dasi ndəhay masa yah ma slərdata fa akwar heyey na, ta təknakwara cek akwar hay daa ba, ba diya?

¹⁸ Nəka, ya ta kar ambahw la a Tit ḥga daw fa akwar, ata ta məlma aləkwa laŋgar masa akwar ma sərmara maaya maaya heyey. Kaa Tit e ta təknakwara cek akwar hay sem daw? Cek masa Tit ma karawa fa akwar ḥgene na, ara cek letek ta masa yah ma ka may, ba diya? Mewulkey ala na, letek.

¹⁹ Dəga zleel, ka wulkam a key ya wudam ḥga mədfey ray ala daa mey hay a kede daw? Ara kəne ba! Yaa guzlam na, fa mey ḥga Gazlavay anda *Kəriste ma wudey.

Jam adaw hay, ala faa guzlmakwar na, majya ya wudam amba ka hētam gēdanj n̄ga daw fa mey fa mey daa cēved n̄ga Gazlavay.

²⁰ Ya fa zlurey da ya da wusey fa akwar a na, menjey akwar a da mbafaya ba kwa. Da ara anda n̄gene na, menjey adaw a da mbafakwar ba may. Ya zlurey ya da hētfakwar, akwar fa tēram vaw ta tērey, siya hay fa kam sōlej fa ndēhay siya, akwar fa cam mevel da wuzlah akwar, asaya, akwar fa wudkam dāy, akwar fa cēdam vaw ta cēdey, akwar fa slam mey ta slej da wuzlah akwar, akwar fa zlapam, asaya, akwar fa kam cek saw.

²¹ Ayēwa, yah ma da vēhey fa akwar a na, ya zlurey, da Gazlavay alēkwa a da paya hwaray fa mey akwar kwa. Ya fa zlurey saya majya da ya da hētfey ndēhay malamba hay ga fa kam mebōrey anda zleelz cēnja kwa. Anda melēvey, ata ta mbēkdamara mewulkey ata maaya ba n̄gene daa ba. A wulkam mandaw mandaw n̄ga key cek ma nēsa ndaw, a lam vaw saw, asaya, a kam cek ma ka hwaray cēnja. Da ata ta mbēkdamara mewulkey ata hay maaya ba n̄gene daa ba na, ya da tēway fa mey akwar majya ata.

13

Pawl a patar lēgesl a Kwarinti hay n̄ga madagway-dakw

¹ Ya da daw fa akwar kaa na, n̄ga dey maakar, ba diya? Da yah ma wusey la na, ya da zēlmatakurwa ndēhay ma kam cek malamba hay. Ya daa cēfdamatakwa anda mawuzlalakaya daa cērewel n̄ga Gazlavay, ma lēvey: «Kwa cek wura wura maaya ba masa ndaw ma ka, n̄ga sōrey mey da ray a fara fara na, maaya na, ndēhay cew, da daa ba, maakar a nēkmara mey a, a kam sede da ray mey a.»

² Daa masa yah ma daw fa akwar n̄ga dey cew heyey na, yah ma patar lēgesl la n̄gada ndēhay ma kam mebōrey ta n̄gada ndēhay siya cēpa. Ahaw, wure kede na, yah dērenj ta akwar ama ya lēvkwar saya, da yah ma wusey la fa akwar n̄ga dey maakar na, ya fa da sērfatar dey-ceceh a ndēhay cēpa ma kam mebōrey daa ba.

³ Akwar na, ka wudam ya wuzdakwara ara *Kēriste ma balaya mey n̄gaa guzley daw? Fara fara, ya fa wuzdakwara, Kēriste he na, ara ndaw masa-bōle fa mey akwar ba, ama aa fa key slēra da wuzlah akwar ta gēdanj anja.

⁴ Fara fara, daa masa ata ma dērmara Kēriste fa hwadam mazlangalakaya heyey na, ta tērey sem n̄ga ndaw masa-bōle, ama ta slēkdawa sem daa memēcēy ta gēdanj n̄ga Gazlavay. Anda kede, ala macēmkaya ta anja kede na, ala masa-bōle hay may. Ama ya wuzdamakwara la, ala daha ta dey bama ta anja ta gēdanj n̄ga Gazlavay.

⁵ Wulkam da ray menjey akwar, nēkmara ray akwar cey, akwar fa pamara Yesu n̄ga ndaw akwar fara fara daw? Akwar fa sērmara na, Yesu Kēriste aa ta akwar, ba diya? Da ka sērmara anja ta akwar ba na, n̄gene, akwar fa pamara Yesu n̄ga ndaw akwar fara fara daa ba.

⁶ Asaya, ya wudey na, ka sērmara fara fara, ala fa pamara Yesu n̄ga ndaw ala fara fara ta fa cek masa ala ma kamara.

⁷ Ya dēram dāngay a Gazlavay amba cek masa maaya ba na, ka kamara ba sēlak. Ya wudam n̄ga pamara ray ala n̄ga ndēhay ma ka cek ta cēved e na, daa ba. Kwa da akwar fa sērmara cek hay masa ma wuzda ala ndēhay meslōrey n̄ga Yesu ba na, ya wudam amba ka kam cek masa maaya n̄gada ndēhay cēnja.

⁸ Anda kede, ya kēdam vaw na, amba mey masa fara fara a daw fa mey fa mey gway. Mey masa fara fara ha na, ya wudam n̄ga nēsmara ba.

⁹ Ahaw, da akwar ta gədaŋ daa cəved ŋga Gazlavay na, kwa anja gədaŋ ala pəreh na, ya daa səmam cəŋga. Anda kede, ala fa dərmar daŋgay a Gazlavay amba a jənkwar ŋga daw fa mey fa mey daa cəved aŋga.

¹⁰ Məlma adaw hay, ka sərmara yah ma wuzlalakwara mey hay masa daa leeter kede teesed na, maja me daw? Ara maja ta pas masa yah ma da wusey fa akwar na, maaya na, ndəhay tabiya ta mbəd̄damara menjey ata cay. Anda kede, ya fa da kakwar mey ta key na, daa saba. Fara fara, Gazlavay ta vəlyā gədaŋ la ŋga kakwar mey, amba ka diyam fa mey fa mey daa cəved aŋga, ama ta vəlyā gədaŋ amba ya nəskwar na, daa ba səlak.

Mey ŋga madagway-dakw

¹¹ Məlma adaw hay, wure kede mey adaw daa saba. Njam daa meesəmey. Maaya na, ka diyam fa mey fa mey daa cəved ŋga Gazlavay, ka vəlmatar gədaŋ a ndəhay mekele da wuzlah akwar, ka cəmam ɔ̄fay, ka njam daa zazay. Anda kede, Gazlavay ndaw ma wuda ndaw, ndaw ma njadata ndəhay daa zazay, a nəkfakwar dey la may.

¹² Cam har da wuzlah akwar cəpa pal pal, anda akwar məlmaŋ hay. Yaw, ndəhay ma təba mey ŋga Yesu cəpa fede a camakwar har may.

¹³ Anja maaya ŋga Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste ŋga njey ta akwar, anja mewudey-vaw ŋga Gazlavay ŋga njey ta akwar, asaya, anja *Mesəfnəy ŋga Gazlavay ŋga cəmkwar ray tabiya.

Leeter masa Pawl ma wuzlalatara a Galat hay

Mey da ray leeter ңгада Galat hay

Leeter e kede na, ara Pawl ma wuzlalatara ңгада ndəhay daa mecəmey-ray ңга Yesu daa hwayak ңга Galati fa dəba masawa anja fa ata (SNM 16.6; 18.23). Daa leeter kede na, Pawl a ləvey: «Cek mahura na, ara mepey Yesu Kəriste ңга ndaw fara fara ta mewudey ndəhay mekele.» (5.6)

Da wuzlah ndəhay ңга Yesu da Galati na, Jəwif hay daha, Jəwif hay ba hay daha may. Jəwif hay siya a ləvam si ndəhay Jəwif hay ba hay a təbmara mewey hay tabiya ңга Jəwif hay, si a slam mandawal anda Jəwif hay amba a təram ndəhay ңга Yesu. Pawl a ləvey, mey ata ha ңgene, ara mey ңга Gazlavay ba, maja ndaw a gwa ңга tərey ndaw maaya fa mey ңга Gazlavay ta fa cek masa anja ma ka ba, ama si ta fa mepey Yesu ңга ndaw fara fara gway. (2.15-21)

Daa fasəlawal 5 haa 6, Pawl a ləvey si ndəhay ңга Yesu a njam maaya maaya, a jənam vaw da wuzlah ata maja mewudey-vaw ңга Kəriste. Gazlavay ta vəlndakwar Mesəfnəy anja la ңга jənndakwar ңга njey maaya kəne may.

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele daha ңга vəley gədań a ndəhay:

Kwakwas ңга Mawiz a gwa ңга tərda ndaw maaya fa mey ңга Gazlavay ba, ama
ara Yesu ma tərda ndaw maaya fa mey ңга Gazlavay (3.10-14)

Mey da ray cek hay maaya ma sawa ta fa Mesəfnəy ңга Gazlavay (5.22-23)

Mecey-har

¹ Ara yah, Pawl, ma wuzlalakwara leeter kede. Yah *ndaw-meslərey ңга *Yesu *Kəriste. Ara ndaw ma walaya ңга key ndaw-meslərey a ba, asaya, ara ndəhay ma slərdamiwa ba. Ma pamaya ңга ndaw-meslərey na, ara Yesu Kəriste he ta ray anja lej *Gazlavay Papań ma sləkədərwa Yesu a daa meməcəy.

² Ala macəmtakaya ta məlma aləkwa hay siya fede, ya camakwar har, akwar ndəhay daa mecəmey-ray hay ңга Yesu daa hwayak ңга Galati.

³ Anja Papa aləkwa, Bay Gazlavay, ta Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ңга pəsmakwar mey, asaya, ңга njadamakwar daa zazay.

⁴ Kəriste ta vəlda ray anja la maja mebərey aləkwa, amba a ləhdandakwar da bəla masa maaya ba kede. Kəriste he ma ka anda kede na, a key a nar ray a mey masa Gazlavay Papa aləkwa ma wudey.

⁵ Anja ndəhay ңга həlmamara Gazlavay ңга sərmataw. *Amen.

Mey da ray Mey-maaya-mawiya

⁶ Gazlavay ma zəlkwar amba ka səpmara na, menjey a ga daa ba. A zəlkwar na, maja aa ma sərey dey-ceceh fa akwar ta fa mewudey-vaw ңга *Kəriste. Wure kede, akwar fa mbəkdəmara Gazlavay a, akwar fa təbam *Mey-maaya-mawiya mekele. Ya fa rəzley ga da ray akwar maja.

⁷ Fara fara Mey-maaya-mawiya mekele na, daa ba. Ama ndəhay mekele daha fa həbmakwar ray. A wudam ңга nəsmara Mey-maaya-mawiya ңга Kəriste.

8 Ala ta wuzdamakwara Mey-maaya-mawiya ha la. Anda kede, da ndaw mekele, kwa ala, kwa maslanj እga Gazlavay da vad, a wuzkwar Mey-maaya-mawiya mekele wal na, anja Gazlavay እga nəsa.

9 Ala ta kadamakwara la, ama ya kadakwara wure kede saya. Da ndaw a wuzkwar Mey-maaya-mawiya mekele wal ta masa akwar ma təbmara kede na, anja Gazlavay እga nəsa ndaw aha.

10 Yaw, wure kede ka wulkam na, ya fa səpey amba ndəhay aa həmdamaya daw? Kay, kene ba! Ya səpey na, amba Gazlavay aa həmdaya. Asaya, ka wulkam ya fa səpey amba ya mbafatar a ndəhay daw? Kay, kene ba, maja da ya fa səpey amba ya mbafatar a ndəhay cənja na, anja እgene, ya fa da key ndaw ma ka sləra እga Kəriste daa ba.

Pawl a tərey ndaw-meslərey እga Yesu na, kwara?

11 Məlma adfaw hay, ya wudsey ka sərmara *Mey-maaya-mawiya masa yah ma wuzdakwara na, ara mewulkey እga ndəhay ba.

12 Mey a na, ara ndaw ma kadiwa ba, ara ndaw maa sərkadiwa ba, ama ara Yesu *Kəriste ma wuzdiwa mey a.

13 Akwar ta cəndamara mey da ray menjey adfaw zleelze la, daa masa ya fa səpey kwakwas እga *Jəwif hay. Daa እgene, ya ta sərdata banay la ga kalah ta ndəhay daa mecəmey-ray hay እga Yesu. Ya ta wudsey la እgaa zəddata cəpa.

14 Ya ta nar ray la a kwakwas እga Jəwif hay ma fənta Jəwif hay mekele masa mandala adfaw hay. Ya ta vəlda mevel adfaw la cəpa a kwakwas እga papaŋ እga papa ala hay zleelze.

15 Ama Gazlavay ta sərfaya dey-ceceh la, ta walaya sem dəga ya ta yawa daa ba aran, ta zəlyə la amba ya tərey ndaw ma ka sləra aŋga maja a mbafar.

16 Gazlavay ta wuryawa dey la, ta wuzdiwa Bəzey aŋga la amba ya wuzdatara Mey-maaya-mawiya da ray a, a ndəhay masa Jəwif hay ba hay. Daa እgene, kwa ya taa cəfdey ndaw እga slaya yawa daa ba.

17 Asaya, ya ta daw a *Jeruzelem እga jəkey sləmay fa ndəhay meslərey እga Yesu masa እgeeme daa ba may. Ama wure wure እgene, ya ta daw la aa hwayak እga Arap hay. Fa dəba ha, ta', ya vəhwə aa berney እga Damas.

18 Fa dəba ha, mevey maakar na, ya ta daw la aa berney እga Jeruzelem amba ya camawa ray ta *Piyer, ya sərmawa vaw. Ya njamawa cew e luma cew gway.

19 Fetedə, ya ta hətey *ndaw-meslərey mekele daa ba, si *Jak, məlmarj እga Bay aləkwa Mahura gway.

20 Mey masa yah ma wuzlalakwara kede na, ara mey fara fara. Gazlavay a səra a key ya mbərzley ba.

21 Fa dəba ha, ta', ya daw aa hwayak እga Siri ta እga Silisi.

22 Maja እgene, ndəhay daa mecəmey-ray hay እga ndəhay እga Kəriste daa hwayak እga *Jude ta hətmaya ta dey ata daa ba.

23 Ama ata fa cənam mey masa ndəhay mekele maa guzlam da ray adfaw ma ləvam: «Ndaw ma sərdandakwar banay zleelze heyey na, wure kede fa wuzda Mey-maaya-mawiya masa aa ma wudsey እga nəsa heyey.»

24 Ta', ndəhay a, a həlmamara Gazlavay maja yah.

2

Ndəhay meslərey እga Yesu a təbmara Pawl

¹ Fa dəba ha, mevey kuraw a ray a məfad, ta', ya diyam ta *Barnabas a *Jeruzelem saya. Ya ta ŋgəla Tit la may.

² Yah ma daw a Jeruzelem e na, maja Gazlavay ma ləvyā, maaya na, ya daw. Fetede, ala ta gucam la ta cakay ta *bay-ray hay ŋga ndəhay ma təba mey ŋga Yesu. Ya ta kadatara mey da ray *Mey-maaya-mawiya masa yah ma wuzdatara a ndəhay masa *Jəwif hay ba la, maja ya wudey sləra adaw masa yah ma ka ta masa ya fa ka wure kede a tərey ŋga cek ŋga tede ba.

³ Tit masa ma ləgdaya na, ara ndaw Gerek. Ama kwa ta təkmar dəy ŋga sley mandawal anda Jəwif hay na, daa ba.

⁴ Ama ndəhay ma təbmara mey ŋga Yesu fara fara ba ta samawa la a wuzlah ala, a wudəm ŋga təkmar dəy a Tit e ŋga sley mandawal. Ndəhay a, a samawa a wuzlah ala na, ta mayal a, amba a saŋgalamandar da ala fa wam ray ala maja ala macəmkaya ta Yesu *Kəriste kwa. A wudəm ŋga tərdamandar beke hay ŋga kwakwas ŋga Jəwif hay cəŋga.

⁵ Ala ta təbmata mey ata kwa ŋga menjey nekədsey daa ba səlak. Mey-maaya-mawiya masa fara fara kede na, ya wudəm a nəsmara ba, amba a njey ŋga mey masa fara fara ŋgada akwar.

⁶ Daa masa ya fa kadatara mey da ray Mey-maaya-mawiya masa yah ma wuzdatara a ndəhay na, bay-ray hay heyey masa ata ma zəlmata mahura hay ta pam mey mekele a ray Mey-maaya-mawiya ha daa ba. Yaw, da ata mahura hay, da ata mahura hay ba, ŋgada yah na, ara cek ŋga tede, maja fa mey ŋga Gazlavay na, ndəhay tabiya ata letek.

⁷ Ama sasəkar jak, a sərmara Gazlavay ta vəlyā sləra la ŋga wuzey Mey-maaya-mawiya anda aa ma vəldara ŋgada *Piyer. Ngada yah na, a ləvyā ŋga wuzey Mey-maaya-mawiya a ndəhay masa Jəwif hay ba hay, ŋgada Piyer may, a ləvar ŋga wuzey Mey-maaya-mawiya a ndəhay Jəwif hay.

⁸ Yaw, ara Gazlavay ma vəlar gədaŋ a Piyer ŋga tərey *ndaw-meslərey ŋga Yesu ŋgada fa Jəwif hay. Ara Gazlavay a ma vəlyā gədaŋ ŋga tərey ndaw-meslərey ŋga Yesu ŋgada fa ndəhay Jəwif hay ba hay may.

⁹ Ata *Jak ta Piyer len *Jan̄ masa ndəhay ma təba mey ŋga Yesu ma zəlmata bay-ray ata hay na, a sərmara Gazlavay ta vəldiwa sləra kede la fara fara ŋga key maja maaya anŋa. Maja ŋgene, a gagazamandar har ŋgada ala ta Barnabas, anda meləvey, mey ala ta ata letek. Ala ta wulkam la daa slam a ta ata amba ala ta Barnabas ya diyam ŋga wuzdamatara Mey-maaya-mawiya a ndəhay masa Jəwif hay ba hay. Ata may, a diyam a wuzdamatara ŋgada ndəhay Jəwif hay.

¹⁰ Aa cəfəsamandar na, cek pal gway. Ara ŋga jəney masa-viya hay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu da Jeruzelem. Ara cek masa yah ma ka ta mevel adaw cəpa.

Mey da ray ata Piyer ta Pawl daa berney ŋga Antiyaws

¹¹ Fa dəba ha, *Piyer a sawa aa berney ŋga Antiyaws daa hwayak ŋga Siri. Ya ta mbədar ray la maja aa ma key cek maaya ba.

¹² Yaw, daa masa Piyer ma wuswa a Antiyaws na, aa fa zəmey daf ta ndəhay masa *Jəwif hay ba hay. Ama fa dəba ha, ndəhay Jəwif hay masa da cakay *Jak ma wusmawa na, Piyer a mbəkda mezəmey daf ta ndəhay Jəwif hay ba ha, a ŋgəchey ta cakay. A ka anda kede na, maja a zlurey ta Jəwif hay ma ləvam si ndəhay masa Jəwif hay ba tabiya a slam mandawal.

¹³ Anda kede, Piyer na, ara ndaw masa ta neneh cew. Ndəhay Jəwif hay mekele ma təba mey ɳga Yesu ta təram ndəhay masa ta neneh cew la anda Piyer e may. Kwa *Barnabas ta ray anja ta tərey ndaw masa ta neneh cew sem anda ata may.

¹⁴ Daa masa yah ma hətatar ata fa nəsmara *Mey-maaya-mawiya masa fara fara daa menjey ata ɳgene na, ta', yaa guzlar ɳgada Piyer fa mey ɳga ndəhay tabiya: «Kah ndaw Jəwif, ama ka ta səpa kwakwas ɳga ndəhay Jəwif hay na, daa ba. Ka ta key cek la anda ndəhay masa Jəwif hay ba ma kamara. Anda kede, ka ləvtar a ndəhay masa Jəwif hay ba ɳga səpey kwakwas ɳga Jəwif hay na, maja me?»

Ndaw a tərey maaya fa mey ɳga Gazlavay na, kwara?

¹⁵ Ala na, *Jəwif hay fara fara ma yey ta yey. Ala na, wal ta ndəhay daa səkway hay mekele. Ndəhay a na, fa səpmara *kwakwas ɳga Mawiz daa ba, ata ndəhay ta mebərey.

¹⁶ Ama ya sərmara ndaw aa maaya fa mey ɳga Gazlavay maja aa fa səpa kwakwas ɳga Mawiz na, kene ba, si aa fa pa Yesu ɳga ndaw anja fara fara. Ala may, ya ta pamara Yesu *Kəriste he la ɳga ndaw ala fara fara amba ya təram ndəhay maaya fa mey ɳga Gazlavay. Ala maaya fa mey ɳga Gazlavay na, maja ala fa səpmara kwakwas ɳga Mawiz daa ba, ama maja ala fa təbmara mey ɳga Kəriste. Mesəpey kwakwas ɳga Mawiz na, a tərda ndaw maaya fa mey ɳga Gazlavay ba səlak.

¹⁷ Ala Jəwif hay ma təbmara mey ɳga Yesu na, ala fa pamara Kəriste ɳga ndaw ala fara fara amba ya təram ndəhay maaya fa mey ɳga Gazlavay. Daa masa ala fa pamara Kəriste ɳga ndaw ala fara fara na, a padamandar ɳga ndəhay ta mebərey maja ala fa səpmara kwakwas ɳga Mawiz daa saba. Da anda kede na, Kəriste fa mbəzdandar aa mebərey daw? Kay, kene ba səlak.

¹⁸ Da ndaw a mbəkda meney ray a kwakwas ɳga Mawiz maja a səra fa da jəna daa ba, ama fa dəba ha, a vəhwa ɳga nar ray cənja na, anda kede, ndaw aha ta key mebərey sem.

¹⁹ Daa mesəpey kwakwas ɳga Mawiz na, ya ta tərey la anda ndaw maməckaya. Anda meləvey, kwakwas ɳga Mawiz na, ara cek ɳga tede ɳgada yah. Ara kwakwas a ma tərdaya anda ndaw maməckaya amba ya njey ta dey ɳga kar sləra ɳgada Gazlavay. Daa masa ata ma dərmara Kəriste fa hwadam mazlaŋgalakaya ɳga məcəy na, ara anda a dəram na, yah, ɳga məcəy may.

²⁰ Anda meləvey, menjey adaw masa anda zleezle na, daa saba, ama wure kede Kəriste aa ta yah. Maja ɳgene, cek hay tabiya masa yah ma kata daa masa yah ta dey da bəla kede na, ya kata ta meney ray a Bəzey ɳga Gazlavay. A wudya kalah, a vəlda heter anja ɳga məcəy maja yah.

²¹ Gazlavay a pandakwar ɳga ndəhay maaya fa mey anja na, ara maja aləkwa fa səpkwa kwakwas ɳga Mawiz ba, ama ara maja dey-ceceh anja gway. Ya fa da rəsa maaya ɳga Gazlavay a kede daa ba. Da ndaw a gwa ɳga tərey maaya fa mey ɳga Gazlavay maja aa fa səpa kwakwas ɳga Mawiz na, anja ɳgene na, meməcəy ɳga Kəriste ara cek ɳga tede.

3

Gazlavay a da ləhda ndaw na, kwara?

¹ Akwar Galat hay na, manjar lenjesl. Ta wuzdamakwara mey da ray meməcəy ɳga Yesu *Kəriste fa hwadam mazlaŋgalakaya la maaya maaya fa mey akwar tabiya, ba diya? Kaa ma batakwar na, wa?

2 Ya wudey ɳgaa cəfsakwar mey pal. Gazlavay ta vəlkwar Mesəfney anja la. A vəldakwara na, maja akwar ma səpmara *kwakwas ɳga Mawiz daw? Kay, kene ba. Aa ma vəldakwara na, maja akwar ma jəkam sləmay fa *Mey-maaya-mawiya, asaya, maja akwar ma təbmara mey a, aa mevel akwar.

3 Daa masa akwar ma zlamar ɳga səpey cəved ɳga Yesu, ka səpmara na, ta gədanj ɳga *Mesəfney ɳga Gazlavay, ba diya? Kaa wure kede, ka mbəkdama Mesəfney ɳga Gazlavay a, ka kam sləra ta gədanj akwar daada na, maja me? Akwar ndəhay manjar lenjesl anda kede na, kwara?

4 Akwar ta səram banay la ga amba ka təbmara mey ɳga Yesu. Mesərey banay akwar a ɳgene na, ara cek ɳga tede daw? Anja ɳga tərey ɳga cek ɳga tede ba.

5 Yaw, Gazlavay a vəlkwar Mesəfney anja na, maja akwar ma səpmara kwakwas ɳga Mawiz daw? Kay, kene ba. Gazlavay a key maazla hay da wuzlah akwar na, maja akwar ma səpmara kwakwas ɳga Mawiz daw? Kay, kene ba. Ama Gazlavay a vəlkwar Mesəfney anja, a key maazla hay da wuzlah akwar na, maja akwar ma jəkam sləmay fa Mey-maaya-mawiya ta akwar ma təbmara mey a, aa mevel akwar.

6 Wulkam da ray *Abərahəm taw, mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, a ləvey: «Abərahəm a pa Gazlavay ɳga ndaw anja fara fara. Ara maja ɳgene, Gazlavay ma pa ɳga ndaw maaya.»

7 Anda kede na, sərmara, ndəhay ma pamara Gazlavay ɳga ndaw ata fara fara na, ara bəza hay ɳga Abərahəm fara fara.

8 Mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay zleelzle da ray cek ma da key, a ləvey Gazlavay a tərdata ndəhay masa *Jəwif hay ba ɳga ndəhay maaya fa mey anja. A ka anda kede na, maja ata ma pamara Gazlavay a ɳga ndaw ata fara fara. Mey maaya kede na, Gazlavay taa guzldara la dəga zleelzle a Abərahəm, a ləvar: «Ndəhay daa səkway hay tabiya a hətam mepəsey-mey adfaw la ta fa kah.»

9 Abərahəm ta pa Gazlavay la ɳga ndaw anja fara fara, maja ɳgene, Gazlavay ta pəsar mey la. Yaw, ndəhay tabiya masa ma pamara Gazlavay ɳga ndaw ata fara fara na, Gazlavay ta pəstar mey la may anda Abərahəm a.

10 Ndəhay tabiya ma wulkam ata maaya fa mey ɳga Gazlavay maja ata fa səpmara kwakwas ɳga Mawiz na, Gazlavay a nəsta la. Ara anda mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay ma ləvey: «Kwa waawa ma səpa kwakwas ɳga Mawiz tabiya masa mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay mandaw mandaw ba na, Gazlavay a nəsa la.»

11 Fara fara, ndaw fa da tərey maaya fa mey ɳga Gazlavay maja anja fa səpa kwakwas ɳga Mawiz na, daa ba. Yaa guzley anda kede na, maja mey ɳga Gazlavay a ləvey: «Ndaw masa maaya fa mey ɳga Gazlavay na, ara ndaw ma pa Gazlavay ɳga ndaw anja fara fara. Anda kede, a hətey heter mendəvey ba la.»

12 Ama mawuzlalakaya saya daa dərewel ɳga Gazlavay, a ləvey: «Kwa waawa ma səpa kwakwas ɳga Mawiz mandaw mandaw, ma rəsa ba səlak na, a hətey heter la.» Mey a, a wudey ɳga ləvey, mesəpey kwakwas ɳga Mawiz na, ara cek wal ta mepey Gazlavay ɳga ndaw fara fara.

13 Yaw, Gazlavay ta nəsndakwar sem maja aləkwa fa səpkwa kwakwas ɳga Mawiz ta cəved e daa ba. Ama Kəriste ta sawa la a bəla, ta la menəsey aləkwa sem a ray anja amba a ləhdandakwar daa menəsey a. Ara anda mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, ma ləvey: «Ndaw masa ata ma ləwmara fa hwadam * na, Gazlavay ta

**3:2 3.2-5 4.6; Rm 8.9-16; 2Kwr 3.6, 17 3:4 3.4 4.11 3:6 3.6 MC 15.6; Rm 4.3 3:7 3.7 Rm 4.11-12 3:8
3.8 MC 12.3 3:9 3.9 Rm 4.16 3:10 3.10 Mew 27.26; Jak 2.10 3:11 3.11 Hab 2.4; Rm 1.17; 3.20 3:12 3.12**

Lev 18.5; Rm 10.5 * **3:13 3.13** ma ləwmara fa hwadam: Mawuzlalakaya daa Mew 21.22-23, a ləvey, da masa a kədfam ndaw vagay maja aa ma key cek maaya ba na, a ləwmara vagay a fa hwadam ɳga par hwaray. Pawl a wudey ɳga ləvey na, meməcəy ɳga Yesu fa hwadam mazlanjalakaya na, aa kene.

nəsa sem.»

¹⁴ Yesu Kəriste a ka cek aha anda kəfər na, amba Gazlavay a pəstar mey a ndəhay masa Jəwif hay ba, letek anda Gazlavay ma pəsar mey a Abərahəm heyey. Asaya, kwa waawa ma pa Kəriste ɳga ndaw aŋga fara fara na, a hətey Mesəfnəy ɳga Gazlavay la masa aa ma ləvey zleelzle a da vəldatara a ndəhay aŋga hay heyey.

Kwakwas ɳga Mawiz na, a gwa ɳgaa vəsa mey masa Gazlavay ma jəwa daw?

¹⁵ Məlma adəw hay, ya wudey ya wakwara mey masa Gazlavay ma jəwa ta cek ma key mandaw mandaw daa menjey aləkwa. Yaw, da ndəhay cew, a jəwam mey ta cəved e fa mey ɳga ndəhay na, kwa ndaw a gwa ɳgaa vəsa mey a ba, kwa ndaw a gwa ɳga pey a dey a ba.

¹⁶ Fara fara, Gazlavay ta ləvar la a *Abərahəm a da pəsar mey ɳgada aŋga ta ɳgada bəzey ma da yawa da hwad aŋga. Mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, ta ləvey ɳgada bəza hay ma da yamawa da hwad aŋga cəpa na, daa ba. Anda meləvey, ndəhay ga ba. Ama aa guzley na, da ray bəzey da hwad aŋga pal letek gway, anda meləvey *Kəriste.

¹⁷ Ehe, mabara ɳga mey masa yah ma wudey ɳgaa guzldakwara ha: Gazlavay ta jəwey mey la ta Abərahəm, asaya, ta ka la amba mey ata majəwkaya ha a pəskey ba. Fa dəba ha, mevey temere məfad tə kwakwar maakar na, Gazlavay a wuztar *mewey aŋga a *Jəwif hay amba a səpmara. Mewey a, fa da pəska *mejəwey-mey ɳga ata Gazlavay ta Abərahəm daa ba, fa da nəsa mejəwey-mey a daa ba may.

¹⁸ Yaw, da Gazlavay a pəskwar mey la maja akwar ma səpmara *kwakwas ɳga Mawiz na, anja ɳgene ara mepəsey-mey masa aŋga meləvey heyey saba. Ama a da pəskwar mey na, maja aŋga ma ləvey a pəskwar mey la. Anda kəfər, Gazlavay a kar maaya a Abərahəm † na, maja aa ma ləvey a kara la.

¹⁹ Da anda kəfər na, Gazlavay a wuzdatara mewey a, a Jəwif hay na, maja me? Gazlavay a wuzdatara mewey a na, amba ndəhay a sərmara cek maaya ba masa ata ma kamara. Gazlavay a wuzdatara mewey a na, ɳga njey nekədsey haa kasl masawa ɳga bəzey da hwad Abərahəm heyey. Ara bəzey masa Gazlavay ma ləvar a Abərahəm a da pəsar mey heyey. Gazlavay ta wuzdərwa kwakwas a la ta fa maslaŋ aŋga hay da vad. Maslaŋ aŋga hay a ta wuzdamərwa la ta fa ndaw ma cəmtar dəy a ndəhay ta Gazlavay ‡.

²⁰ Ndaw ma cəma dəy na, a ciyey mey da wuzlah ndəhay cew. Ama daa masa Gazlavay ma jəwey mey ta Abərahəm na, ara aŋga pal taava aŋga ma ka gway, ndaw ma cəmtar dəy na, daa ba.

Kwakwas ɳga Mawiz a jənta ndəhay na, kwara?

²¹ *Kwakwas ɳga Mawiz na, aa guzley wal ta mey daa *mejəwey-mey ɳga Gazlavay daw? Kay, kəne ba! Da fara fara kwakwas ɳga Mawiz a vəltar heter mawiya a ndəhay na, anja Gazlavay a pata ndəhay ɳga ndəhay maaya fa mey aŋga la ta fa kwakwas a may.

²² Ama mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay na, ndəhay tabiya da bəla, mebərey fa wey da ray ata. Ara anda kəfər amba Gazlavay a vəldatara cek masa aa ma ləvey a da vəldatara a ndəhay ma təbmara mey ɳga Yesu *Kəriste. A vəldatara na, maja ata fa pamara Yesu ɳga ndaw ata fara fara.

3:13 3.13 Mew 21.23; Rm 8.3; 2Kwr 5.21 **3:14 3.14** 3.2-5; Jwl 3.1-2 **3:16 3.16** MC 12.7; 17.7-8 **3:17 3.17** Mab 12.40 † **3:18 3.18** Gazlavay a kar maaya a Abərahəm: Nəka Galat hay 3.14ta SNM 2.17, Gazlavay a ləvey: «Ya vəltar Mesəfnəy adəw la a ndəhay tabiya.» **3:18 3.18** Rm 4.14; 11.6 ‡ **3:19 3.19** Ndaw ma cəmtar dəy a ndəhay ta Gazlavay fəde na, ara Mawiz. **3:19 3.19** Rm 4.15; **maslaŋ ɳga Gazlavay da vad:** SNM 7.38, 53; Heb 2.2 **3:20 3.20** Mew 6.4 **3:21 3.21** Rm 7.13; 8.2 **3:22 3.22** Rm 3.9-30; 11.32

23 Zleezle daa masa ala ndəhay *Jəwif hay ma təbmara mey ŋga Kəriste daa ba aran na, kwakwas ŋga Mawiz ta jədndar la anda ndəhay daa fərsene haa kasl Gazlavay ma wuzdandara cəved ŋga təbey mey ŋga Kəriste.

24 Ara anda kede, kwakwas ŋga Mawiz ma jədndar haa kasl masawa ŋga Kəriste a bəla. A sawa na, amba ya təram ndəhay maaya fa mey ŋga Gazlavay, maja ala ma pamara Kəriste he ŋga ndaw ala fara fara.

25 Wure kede na, ala fa təbmara mey ŋga Kəriste, kwakwas ŋga Mawiz fa da jədndar daa saba.

26 Akwar tabiya bəza hay ŋga Gazlavay maja akwar fa təbmara mey ŋga Yesu Kəriste, anda meləvey, akwar macəmkaya ta Yesu Kəriste.

27 Akwar ta hətam *baptem la, maja ŋgene, akwar macəmkaya ta Kəriste. Wure kede, akwar ta təram sem anda Kəriste he ta ray anja.

28 Wure kede, ndəhay Jəwif hay ta ndəhay Jəwif hay ba na, ata letek fa mey ŋga Gazlavay. Kwa beke hay ta ndəhay ma wam ray ata, kwa zel hay ta ŋgusay, ata letek fa mey ŋga Gazlavay. Anda meləvey, akwar tabiya, akwar letek fa mey ŋga Gazlavay maja akwar macəmkaya ta Yesu Kəriste.

29 Yaw, da akwar ndəhay ŋga Kəriste na, anda kede, akwar bəza hay ma yamawa da hwad *Abərahām may. Maja ŋgene, Gazlavay a da pəskwar mey anda aa ma ləvey a da pəsar mey ŋgada Abərahām ta ŋgada bəza hay da hwad anja heyey.

4

Gazlavay a pata ndəhay ŋga bəz anja hay na, kwara?

1 Ehe, ya wudey ŋgaa guzlkwar saya: wulkam da ray bəzey ma da wa zleley ŋga papaha taw. Daa masa anja bəzey ɔagay na, kwa zleley tabiya masa mapakaya ŋgada anja na, a gwa a wa ba aran, anja anda beke.

2 Daa ŋgene, ndəhay a nəkfamar dey, asaya, a nəkfamar dey fa cek anja hay may. A nəkfamar dey na, haa kasl pas masa papaha ma ləvey bəzey a ta gəley cay.

3 Aləkwa na, anda bəzey a may. Daa masa aləkwa ma sərkwa cek masa Gazlavay ma wudey fara fara daa ba aran na, aləkwa beke hay ŋga cek hay mekele mekele masa ndəhay ma namatar ray da bəla kede.

4 Ama daa masa Gazlavay ma wusdərwa dər a cay na, ta', a slərdərwa bəzey anja a bəla. Bəzey a, a tərey ŋga ndaw-magədan, a yawa da hwad ŋgwas. Ta səpa *kwakwas ŋga Mawiz la.

5 Gazlavay a ka anda kede na, amba bəzey anja ha a ləhdata ndəhay ma səpmara kwakwas ŋga Mawiz a, asaya, amba Gazlavay a, a tərdandakwar ŋga bəz anja hay.

6 Ahaw, akwar na, bəz anja hay fara fara. Ya sərkwa maja Gazlavay ta slərwa Mesəfnəy ŋga Bəzey anja la a ray aləkwa tabiya. Ara Mesəfnəy a, ma mbəzey aa aləkwa amba ya zəlkwa Gazlavay «Aba,» anda meləvey, Papay.

7 Yaw, maja cek hay tabiya masa Gazlavay ma kakwara kede na, akwar beke hay saba, ama akwar bəza hay ŋga Gazlavay. Asaya, maja akwar bəza hay ŋga Gazlavay na, Gazlavay a da vəlkwar cek hay maaya tabiya masa aa ma diytara ŋgada bəz anja hay.

Menjey ŋga Galat hay a həbar ray a Pawl

8 Zleezle, daa masa akwar ma sərmara mey fara fara da ray Gazlavay daa ba aran na, akwar beke hay, akwar fa nam ray ŋgada mesəfnəy hay ma samawa ta fa Gazlavay ba.

⁹ Ama wure kede, ka sərmara mey fara fara da ray Gazlavay, ɳgama ya ləvey, Gazlavay a sərkwar fara fara. Kaa, ka vəham ɳga səpey mesəfney hay a, kwara dəba wura? Ara cek hay masa-bəle, a gwamara ɳga jənmakwar ba. Ka wudam ɳga tərey beke ata hay saya na, maja me?

¹⁰ Akwar fa walām dər hay mekele ma fənta siya hay, asaya, akwar fa walām kiya hay, ta gwagway hay lej mevey hay ma fənta siya hay ɳga key kwakwas.

¹¹ Ray adaw fa həbey fa menjey akwar, maja sləra adaw masa yah ma ka da wuzlah akwar a da tərey ɳga cek ɳga tede kwa.

¹² Məlma adaw hay, ya fa kakwar ambahw, təram anda yah, beke ɳga *kwakwas ɳga Mawiz saba, maja ya ta tərey la anda akwar ndəhay masa *Jəwif hay ba hay. Zleezle na, akwar ta kamaya cek maaya ba daa ba.

¹³ Akwar fa sərfadamara yah ma wuzdakwara *Mey-maaya-mawiya ɳgeeme na, maja vaw fa caya.

¹⁴ Daa ɳgene, macay adaw a, ta sərdakwar banay la. Ama kwa akwar ta rəsmaya daa ba, akwar ta bəldamaya mey daa ba. Sasəkar jak, akwar ta təbmaya la anda yah na, *maslaŋ ɳga Gazlavay da vad, da daa ba, anda yah na, Yesu *Kəriste.

¹⁵ Daa ɳgene, akwar ta meesəmey ga, ama wure kede, kaa səmam saba na, kwara? Ya səra fara fara daa ɳgene anja da ka gwamara na, akwar ta wuzlkamatərwa dey akwar hay la ɳgada yah.

¹⁶ Kaa wure kede, ya ta tərey masa-gəra akwar sem maja ya faa guzlkwar mey fara fara daw?

¹⁷ Ndəhay ma wudam amba ka səpam kwakwas ɳga Mawiz heyey na, fa cədfəkwar amba mewulkey akwar a tərey anda ɳga ata. Ama a kamara anda ɳgene na, ɳga nəskwar, ba na, ɳga diykwar ba. A wudam ka wudkam ta yah, ka mbəkdamaya, ka təbam mewulkey ata.

¹⁸ Da ndəhay a cəmam dəy ta akwar ɳga key cek maaya na, ɳgene, ara cek maaya mandaw mandaw, kwa daa masa yah da wuzlah akwar, kwa daa masa yah da wuzlah akwar daa ba.

¹⁹ Akwar masa anda bəz adaw hay, ya fa sərey banay maja akwar saya. Mesərey banay adaw a na, anda hwad ma car ɳgada ɳgwas ma da yey. Ya da sərey banay a haa kasl mewulkey akwar ma tərey anda ɳga Kəriste.

²⁰ Ya wudey ɳga daw ɳja njey ta akwar wure kede amba ya slakwar yawa. Fara fara, ray adaw fa həbey, maja ya səra cek masa yah ma da kakwara ba.

Mey da ray bəza hay cew ɳga Abərahəm

²¹ Akwar ndəhay ma wudam ɳga ney ray a *kwakwas ɳga Mawiz, ya wudey ɳgaa cəfdakwar: akwar ta cəndamara kwakwas ɳga Mawiz maa guzley na, daa ba daw?

²² Mawuzlalakaya daa cərewel ɳga Gazlavay, a ləvey na, *Abərahəm aŋga ta bəza hay cew. Bəzey laŋgar na, ara ɳgwas beke mezəley Agar ma yarawa. Bəzey laŋgar may, ara ɳgwas masa beke ba mezəley Sara ma yarawa.

²³ Bəzey ma yawa ta ɳgwas beke na, a yawa ta fa mewulkey ɳga ndaw-magədan. Ama bəzey ma yawa ta ɳgwas masa beke ba na, a yawa maja Gazlavay ma ləvar a Abərahəm a da vəlar bəzey.

²⁴ Ya gwa ya wata ɳgusay cew kede ta *mejəwey-mey hay cew masa Gazlavay ma jəwa ta ndəhay. Agar ɳgwas beke na, a wuzwa mejəwey-mey ɳga Gazlavay ta *Mawiz daa aŋwa ɳga Sinay zleezle. Bəza hay masa Agar ma yatərwa a təram beke anda aŋga.

25 Agar a na, mapakaya anda mejøwey-mey ñga Gazlavay masa aa ma jøwa daa anjwa ñga Sinay daa hwayak ñga Arap hay heyey. Aa mapakaya saya anda berney ñga *Jeruzelem wure kede, maja ndøhay daa berney a, ata beke ñga kwakwas ñga Mawiz.

26 Ama Jeruzelem masa da gazlavay da vad na, anja anda Sara, ñgwas masa beke ba. Ara anja mama aløkwa.

27 Ara anda mawuzlalakaya daa derewel ñga Gazlavay ma løvey:
«Sesømey Jeruzelem, kah anda ñgwas-dørlay
masa ta yey bøzey daa ba.

Wudey ta meesømey, kah anda ñgwas
masa hwad ta car ñga mayawa bøzey daa ba,

Maja ñgwas-dørlay masa zel e a wuda saba na,
a da høtey bøza hay ga ma føna ñga ñgwas ta zel e.»

28 Mølma adaw hay, akwar na, bøza hay ñga Gazlavay anda *Izak, bøzey ñga ñgwas masa beke ba masa Gazlavay ma løvey zlezzle a da vøldara a Abøraham heyey.

29 Daa ñgene, bøzey ma yawa ta fa mewulkey ñga ndaw-magødañ na, fa sørda banay ta bøzey masa ma yawa ta fa gøðan ñga *Mesøfnay ñga Gazlavay. Wure kede, ndøhay fa kamara køne may.

30 Ama mawuzlalakaya daa derewel ñga Gazlavay, a løvey na, kwara? A løvey na:
«Bøla ñgwas beke la ta bøzey anja. Bøzey ñga ñgwas masa beke ba na, a da zøma way ñga papaha tabiya, ama bøzey ñga ñgwas beke na, kwa fa da zømey cek ñga papaha daa ba sølak.»

31 Yaw, ñgwas beke na, aløkwa bøz anja hay ba, ama aløkwa bøza hay ñga ñgwas masa beke ba ma yamawa ta gøðan ñga Mesøfnay ñga Gazlavay.

5

Ndøhay ñga Yesu a da tøram beke ñga kwakwas ñga Mawiz saya na, kwara?

1 *Køriste ta pøskandakurwa sem dasi har ñga *kwakwas ñga Mawiz amba ya wakwa ray aløkwa fara fara. Da ray ñgene, kam gøðan, wam ray akwar, ka da vølmar cøved a ndaw ñga tørdakwar beke ñga kwakwas ñga Mawiz saba.

2 Jøkfamaya slømay, yah Pawl, ya faa guzlkwar, da ka slam mandawal amba ka søpam kwakwas ñga Mawiz saya na, ñgene, cek masa Køriste ma ka ñgada akwar na, ara cek ñga tede.

3 Yaw, ya fa køtkwar saya, kwa waawa ma tøba ñga sla mandawal na, si a søpa kwakwas ñga Mawiz a tabiya, kwa a mbøkey kwakwas a pal ba.

4 Da akwar fa søpam ñga tørey maaya fa mey ñga Gazlavay ta fa kwakwas ñga Mawiz na, ñgene, ka ta wudkam sem ta Køriste. Maaya ñga Gazlavay aa da ray akwar daa ba sølak.

5 Ala na, ya sørmara Gazlavay a pandar ñga ndøhay maaya la fa mey anja maja ala fa pamara Køriste ñga ndaw ala fara fara. Ta fa gøðan ñga *Mesøfnay ñga Gazlavay ala fa søkwmara amba Gazlavay a pandar ñga ndøhay maaya fa mey anja ha.

6 Yaw, ñgada ndaw macømkaya ta Yesu Køriste na, ta sla mandawal la, kwa ta sla daa ba na, fa da mbødøy cek fa anja daa ba. Cek mahura na, ara mepey Yesu Køriste ñga ndaw fara fara ta mewudsey ndøhay mekele.

7 Zlezzle na, akwar fa kam gøðan ñga daw fa mey fa mey daa cøved ñga Yesu. Kaa wure kede, ma tøkakwar ñga søpa mey masa fara fara na, wa døba wa?

⁸ Mey hay masa ndəhay maa guzldamara ḥga batakwar na, mey hay a, ara mey hay ḥga Gazlavay ba, maja ara Gazlavay a ma walakwar.

⁹ Mey hay maaya ba ḥgene a da zəvey fa mey fa mey, anda cek ma həsla hapa ḥga makala na, anja kuset kədəy, ama a həsla hapa ḥga makala madakaya cəpa.

¹⁰ Ta ḥgene he cəpa, ya səra mewulkey akwar na, fa da key wal ta ḥga yah daa ba, maja aləkwa tabiya macəmkaya ta Yesu Kəriste. Ndaw masa ma həbkwar ray na, kwa da ara waawa na, Gazlavay a kar sariya la.

¹¹ Məlma adaw hay, ndəhay fa mbərzlafamaya, a ləvam ya fa wuzey mey, ya ləvey si ndəhay a slam mandawal cənəga. Kaa da anda kede na, a sərdamaya banay maja me dəba me? Ndəhay fa sərdamaya banay cənəga kede na, a wuzwa fara fara yaa sərkadata ndəhay amba a ləham na, si ta fa meməcey ḥga Kəriste fa hwadam mazlaŋgalakaya gway.

¹² Ndəhay ma həbmakwar ray da ray *mesley mandawal na, anja ḥga njam anda gənaw hay maaŋgwadatakaya.

¹³ Məlma adaw hay, Gazlavay a zəlkwar na, amba ka təram ndəhay ma wam ray ata. Ama mewey ray akwar aha na, ta vəlkwar cəved ḥga key cek hay maaya ba ma bawa daa mewulkey ḥga ndaw-magədaŋ na, daa ba. Sasəkar jak, wudam vaw da wuzlah akwar, asaya, jənam vaw da wuzlah akwar.

¹⁴ Kwakwas ḥga Mawiz cəpa na, macəmkaya tabiya daa mewey pal ma ləvey: «Si ka wuda meseembew akah anda kah ma wuda ray akah.»

¹⁵ Ama da akwar fa zam vaw da wuzlah akwar, asaya, akwar fa zəmam vaw da wuzlah akwar anda gənaw hay masa-həma na, si ka pam leŋgesl, ka mbəkdamara cek hay a ḥgene, da daa ba na, ka daa zədəm ray akwar.

Mey da ray mewulkey ḥga ndaw-magədaŋ ta sləra ḥga Mesəfnəy ḥga Gazlavay

¹⁶ Ehe, jəkam sləmay, ya fa ləvkwar, vəlmər cəved a *Mesəfnəy ḥga Gazlavay ḥga wey da ray akwar. Anda kede, akwar fa da kam cek hay maaya ba ma bawa daa mewulkey ḥga ndaw-magədaŋ na, daa saba.

¹⁷ Cek hay maaya ba masa mevel ḥga ndaw-magədaŋ ma wudey ḥga ka na, ata wal ta cek hay masa Mesəfnəy ḥga Gazlavay ma wudey ya kakwa. Asaya, cek hay masa Mesəfnəy ḥga Gazlavay ma wudey ya kakwa na, ata wal ta cek hay masa mevel ḥga ndaw-magədaŋ ma wudey ḥga ka. Cek hay a na, ata wal wal, a cəmam ba. Ara maja ḥgene, ka gwamara ḥga key cek mandaw mandaw anda akwar ma wudam ba.

¹⁸ Ama da Mesəfnəy ḥga Gazlavay fa wey da ray akwar na, ḥgene *kwakwas ḥga Mawiz fa da wey da ray akwar daa saba.

¹⁹ Ya sərkwa fara fara, cek hay masa mevel ḥga ndaw-magədaŋ ma wudey ḥga ka na, ara meley-vaw saw, mewulkey mandaw mandaw da ray cek hay ma nəsa ndaw, leŋ mekey cek hay ma ka hwaray.

²⁰ Asaya, cek hay masa mevel ḥga ndaw-magədaŋ ma wudey ḥga ka na, ara meney ray a kuley hay, mekey maazla hay maaya ba, merəsey vaw, mewudkey dəy, mekey səleŋ, mecey-mevel kalah, mesəpey ḥga fəney ndaw mekele, meweley vaw ta weley, leŋ mewudkey dəy ta ndəhay mekele.

²¹ Yaw, cek hay masa mevel ḥga ndaw-magədaŋ ma wudey ḥga ka na, mekele daha saya, ara mekey maagway fa cek ḥga ndaw, mewey ta wuzam,mekusey daa slam a ḥga key cek hay malamba leŋ mekey cek hay mekele mekele masa malamba anda kede hay. Ya ta kətkwar la, ama wure kedə, ya kətkwar saya, ndəhay ma kam cek

anda kede hay na, fa da njam da wuzlah ndəhay masa Gazlavay fa wey da ray ata na, daa ba.

²² Ama da Mesəfnay ɳga Gazlavay fa wey da ray ndaw na, ndaw a, a key sləra maaya, aŋga anda wudez ta slaslalay maaya ma yey babəza. Cek hay maaya ma sawa ta fa Mesəfnay ɳga Gazlavay na, ara mewudsey-vaw, meesəmey, zazay, mebəsey banay, mesərey dey-ceceh fa ndaw, mekey maaya, mekey cek ta cəved e mandaw mandaw,

²³ metərey ɳga ndaw meekwed-mey, leŋ mewey vaw fa mekey cek hay saw. Yaw, kwakwas ɳga Mawiz na, a təkta ndəhay ɳga key cek hay anda kede ba.

²⁴ Ndəhay ɳga Yesu *Kəriste na, ta mbəkdamara cek hay maaya ba masa ata ma wudam ɳga kamara sem. A mbəkdamara na, ara anda a dərmata cek hay maaya ba ha fa hwadam mazlaŋgalakaya.

²⁵ Ara Mesəfnay ɳga Gazlavay ma vəlndakwar menjey mawiya. Da ray ɳgene, vəlkwar cəved a Mesəfnay ɳga Gazlavay a ɳga wey da ray aləkwa.

²⁶ Ya da gəlkwa ray ba, ya da padatakwa ndəhay mekele ɳga cek hay saw ba, asaya, ya da kakwa səleŋ da wuzlah aləkwa ba may.

6

Mey da ray ndəhay ɳga Yesu ma da jənam vaw

¹ Məlma adfaw hay, da ka hətam ndaw da wuzlah akwar fa key mebərey na, ara akwar ndəhay masa ta *Mesəfnay ɳga Gazlavay da ray kede ma da jənmara ndaw aha, ma da vəhdamərwa aa cəved maaya. Ama ka da jənmara ha na, ta mevel maaya ta mey maakwad a. Kwa waawa da wuzlah akwar ɳga wey vaw maja a da təfey aa mebərey ɳga ndaw aha.

² Da banay da wuzlah akwar daha na, jənam vaw. Da masa akwar fa kamara kəne na, a key ɳgene, ka namar ray a mewey ɳga *Kəriste.

³ Da ndaw a wulkey aŋga mahura, anja aŋga mahura ba na, a key ɳgene, a bəmey ray aŋga.

⁴ Kwa waawa ɳga nəka menjey aŋga. Da a nəka aa maaya na, ɳgaa səmey da ray menjey aŋga ha gway, ba na, a da wulkey da ray menjey ɳga ndaw mekele ba.

⁵ Yaw, kwa waawa ɳga nəkey dey fa sləra aŋga masa Gazlavay ma vəldara.

⁶ Asaya, kwa waawa maa sərkey mey ɳga Gazlavay na, maaya a wunkamara cek aŋga hay ta ndaw maa sərkada ha.

Mey-menjey da ray menjey ɳga ndaw ta makawa cek hay da ley

⁷ Ka da bəmam ray akwar ba, Gazlavay a wudey ndaw ɳga kada wasa ba. Cek wura wura masa ndaw ma sləka a ley na, a da kawa da ley a na, cek aha.

⁸ Anda meləvey, da ndaw a key cek ma mbafar a vaw aŋga daada gway na, ɳgene, a daa zəddə ray aŋga. Ama da a key cek ma mbafar a *Mesəfnay ɳga Gazlavay na, ɳgene, a da hətey heter mendəvey ba ma sawa ta fa Mesəfnay ɳga Gazlavay a.

⁹ Da anda kede na, si ya kakwa cek hay maaya ɳgada ndəhay, ya da gərkwa ba. Fara fara, da masa ya ta gərkwa daa ba, pas a ma wuswa cay na, ya hətkwa mawurbay ɳga sləra aləkwa la.

¹⁰ Anda kede, daa masa aləkwa ma hətkwa har la kaa na, kakwa maaya a ndəhay tabiya. Kakwa maaya ma fəna saya na, ɳgada ndəhay ma təba mey ɳga Yesu *Kəriste.

Mey ɳga madagway-dakw

¹¹ Nəkmara, mey ɳga madagway-dakw kede na, mawuzlalakaya mahura mahura, *ara yah ma wuzlalakwara ta har adaw.*

¹² Ndəhay daha fa təkmakwar d̄ay ɳga səpey *kwakwas ɳga Mawiz ta fa *mesley mandawal. A təkmakwar d̄ay a na, majā mewulkey ɳga ndaw-magədan̄ gway. A kamara anda kede na, a wudam ndəhay aa həmdamata. Asaya, a wudam ɳga wuzey mey da ray meməcey ɳga *Kəriste fa hwadam mazlaŋgalakaya ba, majā ndəhay *Jəwif hay a da sərdamata banay.

¹³ Kwa ndəhay ma sla mandawal hay a ta ray ata na, fa namar ray a kwakwas ɳga Mawiz tabiya daa ba. A wudam si ka slam mandawal na, amba a zlapam da ray akwar majā akwar ma təbmara mey ata.

¹⁴ Yah na, ya faa səmey si da ray meməcey ɳga Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste fa hwadam mazlaŋgalakaya gway, kwa ya faa səmey da ray cek mekele na, daa ba. Majā meməcey ɳga Yesu Kəriste fa hwadam a na, ya nəkta cek hay da bəla kede anda cek hay ɳga tede fa mey adaw. Yah may, anda ndaw ma məcay fa hwadam mazlaŋgalakaya masa ta mbəkdata cek hay da bəla sem.

¹⁵ Kwa ndaw ta sla mandawal la, kwa ta sla daa ba na, fa da mbədsey cek daa ba. Cek mahura na, ara Gazlavay ma tərdandakwar ɳga ndəhay mawiya.

¹⁶ Anja Gazlavay ɳga vəltar zazay, ɳga sərfatar dey-ceceh a ndəhay ma səpmara mey a kede, lenj a ndəhay daa səkway ɳga *Israyel masa ma təbmara mey ɳga Gazlavay fara fara.

¹⁷ Dəga wure kede, anja ndaw ɳga həbya ray saba majā vevek * ɳga mbəlek fa vaw adaw fa wuzdərwa yah ndaw ɳga Yesu.

¹⁸ Məlma adaw hay, anja maaya ɳga Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ɳga njey ta akwar tabiya. *Amen.

Leeter masa Pawl ma wuzlalatara a Efez hay Mey da ray Leeter ŋgada Efez hay

Leeter e kede na, ara Pawl ma wuzlalatara ŋgada ndəhay daa mecəmey-ray ŋga Yesu daa berney ŋga Efez, asaya ŋgada ndəhay daa mecəmey-ray hay mekele mekele ŋga Yesu daa berney hay gweegwe ta Efez e. Pawl a wuzlala leeter e na, daa masa aŋga daa fərsəne. A kəzlamara aa fərsəne he na, maj aŋga ma wuzey Mey-maaya-mawiya. Ma handa leeter e a Efez na, ara Tisik (6.21).

Pawl a sərta ndəhay mekele mekele daa mecəmey-ray ŋga Yesu da Efez na, maj aŋga ta wuzey mey ŋga Gazlavay la fetede mevey maakar (SNM 19-20).

Mey mahura masa daa leeter kede na, ara cek masa Gazlavay ma wudsey ŋga ka (1.10). «Cek masa aa ma wudsey ŋga ka ha na, ara mecəmey ray ŋga cek hay da gazlavay da vad' ta cek hay da bəla tabiya asi har ŋga Bay pal, Kəriste.» Cek masa aa ma wudsey ŋga ka ha, a da key na, ta fa mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu.

Daa leeter kede na, Pawl aa guzley da ray Gazlavay ma wudta ndəhay kalah (1-2.10). Fa dəba ha, aa guzley da ray Jəwif hay ta Jəwif hay ba hay ma təram ŋga səkway pal ta fa Kəriste (2.11-3.13). Pawl a kətata Efez hay amba a njam maaya maaya, a təbmara mey ŋga Yesu ma fəna ma fəna, a njam anda ata ma njam zleeze saba (fasəlawal 4 haa 6).

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele daha ŋga vəley gədaŋ a ndəhay:

Gazlavay ta kandakwar maaya la ta fa Yesu Kəriste (fasəlawal 1 haa 2)

Si zel hay a wudmata ŋgwas ata hay, ŋgusay a namatar ray a zel ata hay (5.22-33)
Mey da ray ma key vəram ta bay-malula (6.10-20)

Mecey-har ŋga Pawl a Efez hay

¹ Ara yah, Pawl, ma wuzlalakwara leeter kede, yah ndaw masa *Gazlavay ma wala ŋga key *ndaw-meslərey ŋga *Yesu *Kəriste.

Leeter kede ara ŋgada akwar, ndəhay ŋga Gazlavay daa berney ŋga Efez, akwar macəmkaya ta Yesu Kəriste, asaya, akwar ma təbmara mey aŋga ta mevel pal.

² Anja Papa aləkwa, Bay Gazlavay, ta Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ŋga pəsmakwar mey, asaya ŋga njadamakwar daa zazay.

Cek hay maaya masa Gazlavay ma vəldatara a ndəhay ta fa Yesu Kəriste

³ Həlmakwa Gazlavay, Papaŋ ŋga Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste. Mepəsey-mey aŋga kwa wura wura ma sawa ta da vad', aa da ray aləkwa. Ya hətkwa mepəsey-mey a na, maj aŋga aləkwa macəmkaya ta Kəriste.

⁴ Sərfadamara, dəga Gazlavay ta ləma bəla daa ba aran na, ta walankwar sem ŋga cəmey ta Kəriste, amba ya tərkwa ndəhay maaya fa mey aŋga, ndəhay masa ta mebərey ba. Gazlavay a wudndakwar kalah,

⁵ maj aŋgene, ta walankwar sem dəga zleeze ŋga tərey bəz aŋga hay ta fa Yesu Kəriste. Gazlavay a ka kene na, maj aŋga ta mbafar la, a wudsey ŋga ka kene.

⁶ Da ray aŋgene, həlmakwa Gazlavay maj aŋga aa ma wudndakwar kalah. A wuzdərwa mewudey-vaw a na, ta fa sləra masa Bəzey aŋga mawudkaya kalah ma ka ŋgada aləkwa.

⁷ Maja aləkwa macəmkaya ta Kəriste na, Gazlavay ta ləhdandakurwa sem dasi har ŋga bay-malula, asaya, ta mbəkdandakwara mebərey sem ta fa mambaz ŋga Yesu ma mbədwa daa meməcey anja. Anda kede, Gazlavay a wuzdandakwara mesərey dey-ceceh anja ta mewudey-vaw anja ha na, aa ga kalah ŋgada aləkwa.

⁸ Ta kandakwar maaya la ga kalah, ta vəlndakwar leŋgesl maaya la,

⁹ ta wuzdandakwara cek masa mabadakaya dəga zleezle sem, anda meləvey, cek masa aa ma wudsey ŋga ka ta fa Kəriste.

¹⁰ Ta pas masa dər a ta wuswa cay na, a da ndəvda cek masa aa ma wudsey ŋga ka ha. Cek masa aa ma wudsey ŋga ka ha na, ara ŋga cəmtar ray a cek hay da gazlavay da vad ta cek hay da bəla tabiya asi har ŋga Bay pal, Kəriste.

¹¹ Gazlavay ta wudsey sem amba cek hay tabiya a kam maaya maaya anda anja ma wudsey ŋga ka. Ta wudsey sem dəga zleezle ŋga waladar ala *Jəwif hay wal amba ya təram ndəhay anja hay macəmkaya ta Kəriste.

¹² Da ray ŋgene, ala ndəhay masa ŋgeeme ma pamara Kəriste ŋga ndaw ala fara fara na, ala fa həlmamara Bay Gazlavay maja maaya anja kalah.

¹³ Akwar ndəhay masa Jəwif hay ba hay may, akwar ta cəndamara *Mey-maaya-mawiya la. Ara mey maaya fara fara ma ləhdakwar maja akwar ma pamara Kəriste ŋga ndaw akwar fara fara. Maja ŋgene, Gazlavay ta vəlkwar Mesəfnay anja la a ray akwar anda aa ma ləvey zleezle a da vəldatar a ndəhay anja hay. Mesəfnay a na, ara anda cek matəhkaya fa dangay ŋga sərey akwar na, ndəhay anja hay.

¹⁴ Maja aləkwa ma hətkwa *Mesəfnay ŋga Gazlavay na, ya sərkwa fara fara Gazlavay a da vəldandakwara cek hay maaya tabiya masa anja ma ləvey a da vəldatar a ndəhay anja hay heyey. Ya da hətkwa cek hay a na, daa masa aləkwa ta ləhkwa cay daa cek hay maaya ba da bəla kede *. Anda kede, həlmakwa Bay Gazlavay maja aa ta gədaŋ.

Pawl a kar suse a Gazlavay daa medərey-dangay

¹⁵ Anda kede, dəga yah ma cənda akwar fa təbmara mey ŋga Bay aləkwa Mahura Yesu, ta akwar fa wudsmata ndəhay ŋga Gazlavay cəpa na,

¹⁶ ya fa key suse a Gazlavay maja akwar mandaw mandaw. Daa masa ya fa dərey dangay a Gazlavay na, ya fa sərfadakwar.

¹⁷ Ya fa dərey dangay a Gazlavay ŋga Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste. Gazlavay a, ara Papaŋ ta gədaŋ. Yaa cəfdə amba a vəlkwar leŋgesl, a wuzdakwara ray anja amba ka sərmara maaya maaya.

¹⁸ Asaya, ya faa cəfdə Gazlavay amba a pa mewedey anja aa mevel akwar, amba ka sərmara cek hay maaya kalah masa aa ma da vəldakwara. Da ray ŋgene, cek hay maaya kalah ha na, akwar fa səkwmara maja ka sərmara ka hətam la fara fara. Ka hətam la fara fara, maja Gazlavay a zəlkwar ŋga tərey bəz anja hay. Ya faa cəfdə saya amba ka sərmara mepəsey-mey anja masa maaya ara mey ba, masa aa ma diya amba a vəldatar a ndəhay anja hay.

¹⁹ Asaya, ya faa cəfdə Gazlavay amba ka sərmara gədaŋ anja ma jənndakwar, aləkwa ndəhay ma təba mey ŋga Yesu. Gədaŋ anja ha na, a fənta gədaŋ hay ŋga cek hay tabiya.

²⁰ Ara gədaŋ masa ma sləkəfadərwa Kəriste daa meməcey. Ara gədaŋ a saya ma təpda Kəriste he a vad ŋga njey aa slam maaya ta har-zəmay ŋga Gazlavay.

1:7 1.7 meləhey dasi har ŋga bay-malula: Kwa 1.13-14; **mambaz:** Ef 2.13; Rm 3.25-26; Kwa 1.20; 1Jŋ 5.7; **mewudey-vaw anja ga kalah:** Ef 2.7 **1:9 1.9-10** 1.22; Kwa 1.16, 20 **1:11 1.11** 1.4; Rm 8.28-29 **1:13**

1.13 4.30; 2Kwr 1.22; Kwa 1.5 * **1:14 1.14** Ya da hətkwa cek hay maaya tabiya masa Gazlavay ma ləvey a da vəlndakwara na, ta pas masa Bay Mahura Yesu ma da vəhwa a bəla (Rm 8.23). **1:14 1.14** 4.30; 2Kwr 1.22 **1:16**

1.16 Kwa 1.3 **1:17 1.17** 5.17; MM 2.6; Kwa 1.9-10 **1:18 1.18** 4.4; Kwa 1.12 **1:19 1.19-20** 2Kwr 13.4; Kwa 2.12

1:20 1.20 SNM 2.33; Kwa 3.1

21 Fetede, Kəriste he fa wey da ray mesəfnay hay maaya ta maaya ba hay tabiya masa ma wam da ray cek hay tabiya da vad ta da bəla. Gədañ ɳga Yesu na, a fənta gədañ ɳga bay hay tabiya ma wam wure kede da bəla ta ɳga bay hay tabiya ma da wam ɳgada fa mey.

22 Ahaw, Gazlavay ta pata cek hay tabiya sem asi har ɳga Kəriste. Asaya a pa Kəriste ɳga *bay-ray ɳga mecəmey-ray ɳga ndəhay anja hay.

23 Yaw, mecəmey-ray ɳga ndəhay anja hay na, ara anda vaw anja. Kəriste fa wuzwa vaw a ndəhay tabiya da bəla. A wuzwa vaw na, ta fa mecəmey-ray ɳga ndəhay anja hay a. Ara anja ma vəltar heter a cek hay tabiya kwa daa wura daa wura cəpa.

2

Gazlavay a vəlndakwar heter na, ta fa Yesu

1 Zleel masa akwar ta təbmara mey ɳga *Kəriste daa ba aran na, akwar anda ndəhay maməctakaya, maja akwar ta mebərey, akwar fa kam cek hay malamba.

2 Daa ɳgene, menjey akwar na, maaya ba, anda ndəhay da bəla kede ma sərmara Gazlavay ba. Akwar fa təbmara mey ɳga *Satan, bay-malula, ma wey da ray mesəfnay maaya ba hay ma pəkam daa memed da bəla. Bay-malula ha na, anja fa wata ndəhay ma rəsmara mey ɳga Gazlavay haa wure kede.

3 Daa masa aləkwa ma təbkwa mey ɳga Kəriste daa ba aran na, aləkwa kəne may, maja daa ɳgene na, ya kakwa cek hay maaya ba tabiya anda mevel aləkwa ma wudsey. Aləkwa fa kakwa cek hay tabiya anda ləngesl aləkwa ta vaw aləkwa ma wudsey. Maja cek hay maaya ba hay a na, Gazlavay a da cey mevel ga a ray aləkwa anda aa ma cey mevel a ray ndəhay siya may.

4 Ama Gazlavay na, ara ndaw ma sərey dey-ceceh fa ndaw. Ta wudndakwar la ga kalah.

5 Da ray ɳgene, kwa daa masa aləkwa anda ndəhay maməctakaya maja mebərey aləkwa na, Gazlavay ta cəmndakwar la ta Kəriste, ta vəlndakwar heter mawiya la. Sərfadamara, ara ta fa maaya ɳga Gazlavay a, akwar ma ləham daa mebərey.

6 Gazlavay ta sləkədandakurwa sem daa meməcey daa slam a ta Yesu Kəriste na, maja aləkwa macəmkaya ta Kəriste he. Asaya, ta njadandakwar sem daa slam a ta anja da gazlavay a vad ɳga wey da ray cek hay tabiya.

7 A wuzdərwa maaya anja ɳgada aləkwa ta fa Yesu Kəriste anda kede na, amba a wuzzdatara a ndəhay ɳgada fa mey, mesərey dey-ceceh anja ta mewudsey-vaw anja ha na, anja ga kalah.

8 Yaw, ara ta fa maaya anja ha Gazlavay ma ləhdakwar daa mebərey maja akwar ma təbmara mey ɳga Yesu. Akwar ma ləham a na, ara ta gədañ akwar ba, ama ara Gazlavay ma vəldakwara gədañ ɳga ləhey a.

9 Gazlavay ma ləhdakwar na, ara maja sləra akwar maaya masa akwar ma kamara ba. Anda kede, ka da zlapam maja ba.

10 Yaw, ara Gazlavay ma ka amba ya cəmkwa ta Yesu Kəriste. Da ray ɳgene, Gazlavay ta vəlndakwar heter mawiya la amba ya kakwa sləra hay masa maaya kalah. Sləra hay masa maaya hay a na, Gazlavay ta diyndakwara cay amba ya kakwa.

1:21 1.21 6.12; Rm 8.38; Gal 4.8-9; Kwa 1.13, 16, 20; 2.9-10, 15, 20 **1:22 1.22** 1.10; 4.15; 5.23; Ps 8.7; Kwa 1.18; 2.19 **1:23 1.23** mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu ara anda vaw anja: 2.16; 4.1-16, 25; 5.30; 1Kwr 12.4-11, 27; Kwa 2.19; **Kəriste aa daa mecəmey-ray ɳga ndəhay anja hay:** 2.14, 18; 4.1-6; Kwa 3.15; **Gazlavay a njey ta ndəhay anja hay:** 3.19; 4.10 **2:1 2.1** 2.5 **2:2 2.2** 6.12; Jaŋ 12.31; 14.30; SNM 26.18; 1Jŋ 2.16 **2:3 2.3** 5.6, 8; Rm 1.28; Kwa 3.6 **2:4 2.4** Rm 8.39; 9.16; Jak 5.11 **2:5 2.5** 2.8; Rm 3.24; 6.13; Kwa 2.12-13 **2:6 2.6** 1.3; Kwa 2.12; 3.1 **2:7 2.7** 1.7; Rm 5.20 **2:8 2.8** Mt 20.15; Jaŋ 4.10; SNM 15.11; Gal 2.16 **2:9 2.9** Rm 3.28; 1Kwr 1.31; 2Tm 1.9; Tit 3.5 **2:10 2.10** Tit 2.14

Jəwif hay ta Jəwif hay ba hay macəmkaya pal ta fa Yesu Kəriste

11 Da ray ŋgene, wulkam, zleezle akwar na, kwara? Akwar ta yamawa daa səkway ŋga *Jəwif hay daa ba. Jəwif hay a, a zəlmakwar na, ndəhay manda-sla mandawal hay. Ata na, a ləvam ata ndəhay maslatakaya mandawal. Ama *mesley mandawal na, ara cek masa ndəhay ma kamara fa vaw ata hay gway.

12 Ahaw, daa ŋgene na, akwar dərenj ta *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ŋga ləhdata ndəhay. Akwar na, ndəhay daa səkway ŋga *Israyel hay ba, akwar məlak hay. Akwar daa *mejəwey-mey ŋga Gazlavay ta Israyel hay daa ba. Daa mejəwey-mey a, Gazlavay a ləvtar a da njey ta ata ŋga mandaw mandaw. Akwar manjatakaya da bəla, Gazlavay aa ta akwar daa ba, ka njam na, ŋga ray akwar gway.

13 Ama akwar masa dərenj ta Gazlavay heyey na, wure kede, akwar macəmkaya ta Yesu Kəriste. Gazlavay ta ŋgəchadakurwa la a cakay a, ta fa mambaz ŋga Kəriste ma mbəcswa daa meməcey anja.

14 Fara fara, ara Kəriste ta ray anja ma handərwa zazay a wuzlah aləkwa. A handərwa zazay a daa masa anja ma cəmtar dəy a ndəhay Jəwif hay ta ndəhay Jəwif hay ba hay, ŋga key səkway pal. Zleezle na, ndəhay Jəwif hay ta ndəhay Jəwif hay ba hay a ŋgəlam vaw ba. Menjəley-vaw ata ba ŋgene na, ta tərey sem anda zlenjer da wuzlah ata ma wunkata. Anda kede, ta fa meməcey ŋga Yesu na, zlenjer e, ta pəlhey sem.

15 *Kwakwas ŋga Mawiz na, mewey hay ga da hwad a daha. Ama Kəriste ta ŋgəchada kwakwas a sem ta cakay, amba a cəmtar dəy ŋga ndəhay Jəwif hay ta ndəhay Jəwif hay ba hay ŋga tərey səkway pal macəmkaya ta anja. Ara maja ŋgene, zazay daha da wuzlah səkway hay cew e.

16 Ta fa meməcey anja fa hwadam mazlanqalakaya na, Kəriste ta vavəsa menjəley-vaw ba da wuzlah səkway hay cew kede heyey sem ŋga tərey səkway pal. Anda kede, ta fa meməcey anja ha na, ta cəmtar dəy cay ta Gazlavay.

17 Kəriste a sawa na, ŋga wuzey *Mey-maaya-mawiya ma handawa zazay ŋgada akwar Jəwif hay ba hay ma sərmara Gazlavay ba zleezle, ta ŋgada ala Jəwif hay masa ma sərmara Gazlavay.

18 Yaw, ara ta fa Kəriste he aləkwa cəpa ma hətkwa cəved ŋga daw a cakay Gazlavay, Papanj, ta fa gədaŋ ŋga Mesəfnay anja pal.

19 Anda kede, akwar ndəhay masa Jəwif hay ba hay na, akwar məlak hay saba, akwar maslah hay saba. Ama wure kede na, akwar səkway pal ta ndəhay ŋga Gazlavay, akwar ndəhay daa vəged ŋga way pal ta ndəhay ŋga Gazlavay.

20 Akwar na, anda anqwa hay ma dəzla way. Salay ŋga way a na, ara ndəhay meslərey ŋga Yesu ta ndəhay ma təla mey ŋga Gazlavay. Yesu Kəriste ta ray anja na, ara anqwa mahura ma vəlar gədaŋ a way a.

21 Ara ta fa Yesu Kəriste he, way a ma njey maaya maaya ta gədaŋ, a səkey, a key mahura amba way a, a tərey way ŋga Bay Gazlavay.

22 Maja akwar macəmkaya ta Kəriste na, Kəriste he ta cəmkwar la ta ndəhay anja hay mekele amba akwar may, ka təram anda way a. Ara way masa Gazlavay ma njey da hwad a ta fa Mesəfnay anja.

2:11 2.11 5.8; mesley mandawal: Gal 5.6; Fel 3.3 **2:11 2.11-13** Rm 11.17 **2:12 2.12** Rm 9.4; 1Kwr 15.19; Kwa 1.21-22; 1Tes 4.13; **Gazlavay aa ta akwar ba:** 2.19 **2:13 2.13** akwar masa dərenj ta Gazlavay: 2.17; 3.6; **mambaz:** 1.7; Gal 1.4 **2:14 2.14** zazay: 2.16; 4.3; Kwa 1.20; **aləkwa səkway pal majə Yesu:** 1.23; Rm 10.12; 1Kwr 12.13; Gal 3.28 **2:15 2.15** 2Kwr 5.17; Kwa 2.14 **2:16 2.16** 1.23; Rm 5.10; Kwa 1.20-22 **2:17 2.17** Iz 57.18-19; SNM 2.39 **2:18 2.18** 3.12; Rm 5.2 **2:19 2.19** 2.12; 3.6; Heb 12.22-23 **2:20 2.20** Mt 16.18; 1Kwr 3.10-11; CWJ 21.14 **2:21 2.21** 1Kwr 3.16 **2:22 2.22** 1Pi 2.5

3

Pawl a wuzey Mey-maaya-mawiya ɳgada ndəhay Jəwif hay ba hay

1 Ara maja ɳgene, yah Pawl, ya fa dərey daŋgay maja akwar mandaw mandaw. Yah daa fərsəne maja sləra ɳga Yesu *Kəriste, masa yah ma ka ɳgada akwar *Jəwif hay ba hay.

2 Akwar ma cəndamara mey da ray sləra masa Gazlavay ma vəldiwa ɳga key maja akwar la, ba diya? A vəldiwa sləra ha na, maja maaya anja.

3 Gazlavay ta wuzdiwa mey masa mabidakaya dəga zleel sem amba ya səra mey a. Yaw, daa leeter kede na, ya taa guzkwar la nekədəy da ray mey mabidakaya ha.

4 Masa akwar fa jaŋgamara leeter he na, ka sərmara la, yah na, ya səra mey masa mabidakaya da ray Kəriste maaya maaya.

5 Zleel na, Gazlavay ta wuzdatara mey mabidakaya ha a ndəhay daa ba. Ama wure kede, ta wuzdatara la ta fa Mesəfnəy anja ɳgada ndəhay masa aa ma walata wal ɳga tərey ndəhay meslərey ɳga Yesu ta ɳga tərey ndəhay ma təla mey anja hay.

6 Ehe, mey mabidakaya ha na, a ləvey Jəwif hay ba hay na, a hətam cek hay maaya masa Gazlavay ma diytara ɳgada ndəhay anja hay la letek ta ndəhay Jəwif hay. Jəwif hay ba hay ta Jəwif hay na, ta təram sem anda vaw pal ta fa Kəriste. Asaya, cek masa Gazlavay ma ləvey a da vəldatara a ndəhay anja hay na, ndəhay Jəwif hay ba hay a da hətam letek anda ndəhay Jəwif hay may. A hətam cek hay maaya kede na, maja ata ma təbmara *Mey-maaya-mawiya, asaya, maja ata macəmkaya ta Yesu Kəriste.

7 Mey-maaya-mawiya ha na, Gazlavay ta paya la ɳga wuzda a ndəhay maja maaya anja. Ara ta fa gədaŋ anja, yah ma tərey ndaw ma ka sləra anja ha.

8 Yah na, ndaw mecəhe da wuzlah ndəhay ɳga Gazlavay tabiya. Ta ɳgene he cəpa, Gazlavay ta sərfaya dey-ceceh la, ta paya la ɳga wuzey Mey-maaya-mawiya a ndəhay Jəwif hay ba hay. Ya fa wuzdatara mepəsey-mey ma sawa ta fa Kəriste. Cek maaya daa mepəsey-mey a tabiya na, ndaw-magədaŋ a gwa a səra ba.

9 Asaya, a paya ɳga wuzda mey mabidakaya zleel heyey a ndəhay tabiya, amba a sərmara cek hay a, a da kam na, kwara. Ara Gazlavay, ndaw ma ləma slam da vad ta slam da hwayak, ma bada mey a dəga zleel.

10 Ama wure kede ta wuzdərwa sem ta fa ndəhay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu. A wuzdərwa ta fa ata na, amba maslaŋ anja hay da vad ta *bay-ray ata hay a sərmara lenjesl maaya ɳga Gazlavay ma sərey cek hay mekele mekele cəpa.

11 Dəga bəla ta zlar ɳga ləmey daa ba aran na, Gazlavay a, a ka kəne maja ta wudey sem. A ka na, ta fa Yesu Kəriste, Bay aləkwa Mahura.

12 Anda kede, ya gwakwa ɳga ɳgəchakwa asi har ɳga Bay Gazlavay ta mandərzay daa dey daa ba maja aləkwa macəmkaya ta Yesu Kəriste, asaya, maja aləkwa ndəhay ma pamara Yesu ɳga ndaw aləkwa fara fara.

13 Maja ɳgene, ya kakwar ambahw, ka da məcmara vaw akwar maja yah ma sərey banay maja akwar ba. Banay yah ma səra kede na, sasəkar jak a da kakwar maaya ɳgada fa mey.

Mey da ray mewudey-vaw ɳga Yesu Kəriste

14 Ara maja ɳgene, yah ma regedey fa mey ɳga Gazlavay Papanj, ɳga dərar daŋgay maja akwar.

¹⁵ Ara anja ma patar mezəley a səkway hay da gazlavay da vad ta da bəla cəpa, maja anja Papa aləkwa.

¹⁶ Gazlavay aa ta gədaŋ, cek hay tabiya ata dasi har anja. Da ray ɳgene, ya fa dərar daŋgay amba a vəlkwar gədaŋ ta fa Mesəfnay anja. Anda kedə, gədaŋ anja ha ɳga njey daa akwar ma fəna ma fəna.

¹⁷ Anja *Kəriste ɳga njey daa mevel akwar maja anja ndaw akwar fara fara. Asaya, anja akwar ɳga wudmara Gazlavay, anja akwar ɳga wudsam vaw da wuzlah akwar. Da akwar fa wudsam vaw kəne na, ka da hətam gədaŋ anda wudez masa slaslalay a dəren daa vəged, da daa ba, anda way maləmkaya maaya maaya wurza ha mapakaya ta anjwa.

¹⁸ Anda kedə, akwar ta ndəhay ɳga Gazlavay siya, ka sərmara la, Yesu Kəriste na, fa wudsndakwar kalah. Ka sərmara la, mewudey-vaw anja ha na, kwakway a daa ba.

¹⁹ Ahaw, mewudey-vaw anja ha na, ta fəna lenjesl ɳga ndaw-magədaŋ sem. Ama ya fa dərey daŋgay amba ka sərmara mewudey-vaw anja ha fara fara cəŋga. Anda kedə, ka da hətam menjey maaya letek anda ɳga Gazlavay, asaya, Gazlavay a, ray anja, a da njey ta akwar mandaw mandaw.

²⁰ Yaw, Gazlavay a, a gwa ɳga vəlndakwar cek ma fəna masa aləkwa maa cəfdafakwar, asaya, a gwa ɳga kandakwar cek masa ma fəna mewulkey aləkwa, maja anja fa key sləra daa mevel aləkwa ta gədaŋ anja.

²¹ Həlmakwa Bay Gazlavay maja ndəhay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu lej maja Yesu Kəriste he ray anja. Anja ndəhay ɳga həlmamara Gazlavay ɳga sərmataw. *Amen.

4

Mey da ray mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu

¹ Maja cek hay tabiya masa Gazlavay ma kakwara ta fa *Kəriste na, yah Pawl, ya fa kətkwar, yah ndaw masa daa fərsəne maja Bay aləkwa Mahura. Akwar masa Gazlavay ma zəlkwar ɳga tərey bəz anja hay na, ya fa kətkwar amba menjey akwar a key anda aa ma wudey.

² Anda meləvey, daa cek hay masa akwar ma kamara cəpa na, kamara ta meney ray, ta meekwed-mey, ka da cam mevel saw saw ba. Da ndəhay da wuzlah akwar ta kamakwar cek hay maaya ba la na, bəsmara gway, wudsam vaw da wuzlah akwar.

³ *Mesəfnay ɳga Gazlavay ta cəmkwar ray la pal. Anda kedə, kam gədaŋ amba ka njam macəmkaya daa zazay.

⁴ Aləkwa ndəhay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu na, aləkwa ma tərkwa sem anda vaw pal. Ara Mesəfnay ɳga Gazlavay pal da ray aləkwa. Asaya, aləkwa masa Gazlavay ma zəlndakwar na, aləkwa fa səkwakwa cek hay maaya letek masa Gazlavay ma da vəldatarə a ndəhay anja hay.

⁵ Bay aləkwa Mahura, anja pal. Mey masa aləkwa ma təbkwa, anja pal. *Baptēm, anja pal.

⁶ Gazlavay masa aləkwa ma nakwar ray may, anja pal. Anja Papa aləkwa tabiya, fa wey da ray aləkwa tabiya, fa key sləra da wuzlah aləkwa tabiya, asaya, aa daa mevel aləkwa tabiya.

7 Ama Kəriste ta vəlndakwar gədañ la wal wal ɳga key sləra anja. A vəldandakwara gədañ a na, ta har cew cew, anda aa ma wudsey ɳga vəlda sləra a ndaw a, a ndaw a.

8 Ara maja ɳgene, mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, a ləvey:
«Daa masa anja ma təpey a vad na,
Ta handata masa-gəra anja hay

masa aa ma kərzatərwa daa vəram la.
Fa dəba ha, ta', a vəley cek hay mekele mekele a ndəhay.»

9 Yaw, mey ma ləvey: «Anja ma təpey a vad na,» a wudsey ɳga ləvey kwara? Mey a, a wudsey ɳga ləvey na, Kəriste ta pawa salay la a bəla fedə dagay.

10 Kəriste ma pawa salay a bəla heyey na, ara anja saya ma təpey a vad haa a wusey a cakay Bay Gazlavay, amba a wey da ray cek hay kwa daa wura daa wura cəpa.

11 Gədañ masa wal wal a na, ara Kəriste he ta ray anja ma vəltar a ndəhay. A vəltar gədañ a siya hay ɳga tərey ndəhay meslərey anja hay, siya hay ɳga tərey ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay, siya hay may ɳga wuzey *Mey-maaya-mawiya a ndəhay. Siya hay saya a vəltar gədañ ɳga tərey anda mecəkwer hay ɳga ndəhay ma təba mey ɳga Yesu, aa sərkadamata ndəhay da ray mey ɳga Gazlavay.

12 Kəriste he a ka kəne na, amba ndəhay a, a jənmata ndəhay ɳga Gazlavay ɳga key sləra ɳgada anja. Anda kede, ndəhay daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Kəriste, a hətam gədañ daa mey ɳga Gazlavay la ma fəna ma fəna.

13 Ahaw, aləkwa tabiya ya cəmkwa ray la pal daa metəbey-mey pal ɳga Bəzey ɳga Gazlavay, asaya, ya da sərkwa Bəzey a fara fara. Da ray ɳgene, ya da tərkwa ndəhay manğaratakaya daa mey ɳga Gazlavay, anda meləvey, ya da tərkwa ndəhay maaya kalah anda Kəriste.

14 Anda kede, aləkwa anda bəza hay saba, aləkwa anda hwahwayak masa memed ma həla saw saw saba. Yaw, ndəhay ma mbərziłam fa da gwamara ɳga batamandakwar ta meesərkedey ata, amba ya təbkwa membərzley ata ha ɳgaa zəfdandakwar na, daa saba.

15 Maaya na, ya mbərziłakwa ba, ya wuzkwa mey maaya fara fara da ray Gazlavay, asaya, ya wudkwa vaw da wuzlah aləkwa. Da aləkwa fa kakwa kəne na, ya nakwa la fa mey fa mey haa ya tərkwa anda Kəriste. Anja na, *bay-ray ɳga ndəhay daa mecəmey-ray anja.

16 Ara anja ma cəmtar ray ɳga ndəhay anja hay anda vaw ɳga ndaw pal maləmkaya ta mezəvey hay mekele mekele. Da mezəvey ɳga vaw hay cəpa ata wurwer na, ɳgene vaw tabiya a gəley, a hətey gədañ. Ara kəne may ɳgada ndəhay daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu. Da ndəhay a, fa wudam vaw da wuzlah ata, asaya, da kwa waawa fa ka sləra anja na, mecəmey-ray a, a hətey gədañ la ma fəna ma fəna.

Pawl a kətata Efez hay ɳga mbədədamara menjey ata

17 Ara maja ɳgene, yah, Pawl, ya fa kətkwar, asaya, ya fa pakwar lenjesl ta mezəley ɳga Bay aləkwa Mahura, ya ləvkwar: ka da njam anda ndəhay ma sərmara Gazlavay ba saba. Mewulkey ɳga ndəhay a na, saw kəne.

18 Ata daa ləvanj. Cek masa Gazlavay ma wudsey na, a gwamara ɳga cəndamara ba. Ata məlak hay fa mey ɳga Gazlavay, ta hətam heter mendəvey ba na, daa ba, maja a gəmam ɳga cəndamara ba səlak, a sərmara Gazlavay ba.

¹⁹ Hwaray daa dey ata daa ba, a kam cek anda mevel ata ma wudsey. Fa lam vaw saw da palah mandaw mandaw, fa kam cek hay malamba mekele mekele may.

²⁰ Ama akwar na, aa sərkadamakwar da ray *Kəriste na, anda ŋgene ba.

²¹ Akwar ta cəndamara mey da ray Kəriste la, ba diya? Akwar masa macəmkaya ta Yesu na, taa sərkadamakwara mey fara fara masa Yesu a ma wuzdandakwara la, ba diya?

²² Zleezle na, ka wudsam ŋga key cek hay malamba ma bata ndaw. Cek hay malamba hay a ta nəskwar sem. Yaw, maaya na, ka mbəkdamara menjey akwar masa zleezle ŋgene, anda ndaw ma mbəkda zana magurma.

²³ Mbəd̄damara mevel akwar ta lenjesl akwar tabiya.

²⁴ Təbmara menjey mawiya masa Gazlavay ma dsiykwara anda ndaw ma kəzley zana mawiya fa vaw. Menjey a na, ara menjey maaya ta cəved e, ma mbafar a Gazlavay anda mey ŋga Gazlavay masa fara fara maa sərkadandakwara.

²⁵ Da ray ŋgene, ka da mbərzelam saba. Maaya na, kwa waawa ŋgaa guzley mey maaya fara fara a ndaw, maja aləkwa tabiya macəmkaya anda vaw pal.

²⁶ Da mevel fa cakwar na, wam vaw, ka kam mebərey ba. Ka da vərndam daa mecey-mevel haa pas a kəzley ba.

²⁷ Ka da vəlmər cəved ŋgada bay-malula ŋga wey da ray akwar ba.

²⁸ Da ndaw fa leley na, anja ŋga leley saba. Ama maaya na, ŋga key sləra maaya ta har anja, amba a hətey cek, a jəney ndəhay masa-viya hay may.

²⁹ Ka daa guzlam mey malamba a ndəhay ba. Ama da akwar faa guzlam na, gwaguzlam mey maaya ma jənta ndəhay daa mey ŋga Gazlavay, mey maaya ma dsiyta ndəhay masa ma jəkfamakwar sləmay.

³⁰ Ka da kam cek ma car mevel a *Mesəfnəy ŋga Gazlavay ba, maja Mesəfnəy a, ara anda cek matəhkaya fa daŋgay akwar ŋga sərey akwar na, ndəhay ŋga Gazlavay. Mesəfnəy a, a da njey a ray akwar haa ta pas masa Gazlavay ma da ləhdakwar daa cek hay maaya ba da bəla kede.

³¹ Mbəkdamara mepəley cəhwal ta mepey mey aa mevel da ray ndaw, lej mecey-mevel da ray ndaw. Mbəkdamara mekey baazlam da wuzlah akwar ta mekey mbada fa ndaw. Cek hay malamba tabiya anda kede na, ŋgəcham dəren ta ata.

³² Anda kede, təram ndəhay maaya, wudsam vaw, səram dey-ceceh da wuzlah akwar. Mbəkdamatara mebərey ŋga ndəhay da wuzlah akwar anda Gazlavay ma mbəkdakwara mebərey akwar ta fa Kəriste may.

5

Mey da ray menjey maaya ŋga ndəhay ma təba mey ŋga Yesu

¹ Wure kede, akwar na, bəza hay ŋga Gazlavay mawudstakaya. Da ray ŋgene, kam cek maaya anda Gazlavay ma ka.

² Daa menjey akwar tabiya na, wudsam vaw da wuzlah akwar anda *Kəriste ma wudsndakwar. Ta vəlda ray anja la ŋga məcey maja aləkwa, anda gənaw masa ndəhay ma hərmara zleezle ŋga vəley a Gazlavay. Anda kede, a mbafar a Gazlavay anda cek mezey maaya.

³ Akwar na, ndəhay ŋga Gazlavay. Da ray ŋgene, da wuzlah akwar na, anja maaya ba ŋga ley vaw saw da palah, ta ŋga key cek hay ma ka hwaray, lej ŋga key dey fa

cek ɳga ndaw. Səkway ɳga cek hay anda ɳgene na, kwa ɳga cəney da wuzlah akwar ba səlak.

⁴ Ka daa guzlam mey hay saw ba, asaya, ka daa guzlam mey hay ma ka hwaray ba. Mey hay anda ɳgene na, maaya ba. Maaya na, ka kam suse a Gazlavay.

⁵ Sərmara maaya maaya, ndəhay ma lam vaw saw da palah, ta ndəhay ma kam cek hay ma ka hwaray na, fa da mbəzam aa slam masa Kəriste ta Gazlavay fa wam da vad na, daa ba. Fa da hətam cek hay maaya masa Gazlavay ma da vəldatara a ndəhay ɳŋa hay na, daa ba. Asaya, ndəhay ma kam dey fa cek ɳga ndaw na, fa da mbəzam aa slam aha daa ba may, maja da fa kam dey fa cek ɳga ndaw na, a ragadamar a cek aha aa slam a ɳga Gazlavay.

⁶ Ara maja cek hay malamba hay ɳgene, Gazlavay ma da cev mevel a ray ndəhay ma namar ray ba. Da ray ɳgene, ka da vəlmatar cəved a ndəhay ɳga batamakwar ta mey hay saw ba.

⁷ Kwa ka da cəmam ta ndəhay anda ɳgene ba səlak.

⁸ Zleelze na, akwar daa ləvanj. Ama wure kede na, akwar daa slam-mewedey maja akwar macəmkaya ta Bay Mahura. Anda kede, kam cek anda ndəhay ma njam daa slam-mewedey,

⁹ maja ndəhay ma njam daa slam-mewedey na, a kam cek maaya, a kam cek ta cəved e, a mbərzlam ba.

¹⁰ Səpam ɳga key cek masa ma mbafar a Gazlavay.

¹¹ Ka da kam cek hay malamba anda ndəhay daa ləvanj ma kamara ba. Cek hay masa ata ma kamara ɳgene na, ara cek ɳga tede. Ama wuzdamara cek masa ata ma kamara maaya ba ha ɳgene.

¹² Fara fara, kwa ɳgaa guzley da ray cek hay masa ata ma kamara ta mebey a ɳgene na, a key hwaray.

¹³ Ama da cek malamba məbadakaya ta wuzwa sem a palah na, ndəhay a hətmar maaya maaya, a sərmara ara cek malamba.

¹⁴ Anda meləvey, daa slam-mewedey na, cek malamba a hətey maaya maaya. Ara maja ɳgene mey daha fa ləvey:

«Kah, ndaw masa manakaya,

Sləkdəy daa dər.

Kah, ndaw masa maməckaya,

Sləkdəwa daa meməcəy a.

Amba mewedey ɳga Kəriste a sawa a ray akah.»

¹⁵ Da ray ɳgene, wam vaw fa menjey akwar, ka da kam cek hay anda ndəhay manjar lenjesl hay ba. Ama kam cek hay anda ndəhay ta lenjesl maaya.

¹⁶ Da akwar ma hətam har la ɳga key cek maaya na, kamara, maja wure kede na, ndəhay fa kam cek hay malamba kalah.

¹⁷ Anda kede, ka da rəzlam ba, ama səpam na, ɳga sərey cek maaya masa Bay Mahura ma wudey fa akwar.

¹⁸ Ka da sam wuzam ɳga wey ba, maja wuzam na, a nəsa menjey ɳga ndaw. Ama vəlmər cəved a *Mesəfnəy ɳga Gazlavay ɳja njey daa mevel akwar mandaw mandaw.

19 Zlam walay da wuzlah akwar ta meesəmey, walay hay masa Mesəfnay ɳga Gazlavay ma vəlkwar gədan ɳga zla. Zlam walay hay daa *Pəsam hay *, ta walay hay mekele ma həlma Bay Gazlavay. Zlamar walay hay ɳga həlma Bay akwar Mahura, həlmamara ta mevel akwar cəpa.

20 Kamar suse a Gazlavay Papa aləkwa maja cek hay tabiya. Kamar suse mandaw mandaw ta mezəley ɳga Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste.

Mey da ray menjey ɳga ɳgwas ta zel e

21 Akwar ndəhay masa ma namar ray a *Kəriste na, nam ray a ndaw a, a ndaw a da wuzlah akwar may.

22 Akwar ɳgusay, namatar ray a zel akwar hay, ara cek ma mbafar a Bay Mahura.

23 Maja zel na, ara *bay-ray ɳga ɳgwas, anda Kəriste ma key bay-ray ɳga ndəhay daa mecəmey-ray anja. Mecəmey-ray ɳga ndəhay anja hay a na, ara anda vaw anja. Ara Kəriste he ma ləhdata ndəhay daa mecəmey-ray anja ha daa mebərey.

24 Da ray ɳgene, anda ndəhay daa mecəmey-ray ɳga Kəriste ma namar ray a Kəriste he na, akwar ɳgusay may, namatar ray a zel akwar hay daa cek hay tabiya masa akwar ma kamara.

25 Akwar zel hay may, wudmata ɳgwas akwar hay anda Kəriste ma wudta ndəhay daa mecəmey-ray anja. Ta vəlda ray anja la ɳga məcəy majə ata,

26 amba a tərdata ɳga ndəhay maaya manjar mebərey ta fa yam ɳga *baptem, asaya, ta fa mey anja.

27 Kəriste a vəlda ray anja na, amba a təfta ndəhay daa mecəmey-ray anja anda ndaw ma ley kwakwa membey, asaya, amba ndəhay anja hay a, a təram ndəhay mapərtakaya, kwa mebərey ta cek maaya ba fa ata na, daa ba.

28 Ara anda kede, zel may, si a wuda ɳgwas anja anda anja ma wuda ray anja. Ndaw ma wuda ɳgwas anja na, a key ɳgene, a wudey ray anja.

29 Fara fara, ndaw ma wuda ray anja ba na, daa ba. Ama kwa waawa fa zəmey cek, fa wey vaw ta ray anja anda Kəriste ma wey vaw ta ndəhay daa mecəmey-ray anja may.

30 Kaa aləkwa na, ndəhay daa mecəmey-ray ɳga Kəriste, ba diya?

31 Mawuzlalakaya daa mey ɳga Gazlavay, a ləvey: «Maja ɳgene, ndaw-mezəle a mbəkda papaha ta mamaha, amba a cəmam ta ɳgwas anja, a təram anda ndaw pal.»

32 Mey a kede na, mey mahura maʃdakaya da hwad a daha. Yah na, ya fa ləvkwar, mey a kede aa guzley da ray Kəriste ta ndəhay daa mecəmey-ray anja.

33 Mey a faa guzley may ɳgada akwar. Anja kwa waawa da wuzlah akwar ɳga wuda ɳgwas anja anda anja ma wuda ray anja. Akwar ɳgusay may, kwa waawa ɳga nar ray a zel e.

6

Menjey ɳga bəza hay da cakay papa ata hay ta mama ata hay na, kwara?

1 Akwar bəza hay, akwar macəmkaya ta Bay Mahura, cənmatar mey a papakw akwar hay ta mamakw akwar hay majə ara cek maaya.

* **5:19 5.19** Pəsam hay na, ara walay hay masa Bay Davit ta ndəhay Jəwif hay mekele ma zlamata zleezle. Walay hay a na, mawuzlalatakaya daa mey ɳga Gazlavay ɳga *Mejəwey-mey Magurma. Ta mey Pəlta a zəlmara «Jabuura». **5:19 5.19-20** Ps 33.2-3; Kwa 3.16-17; Heb 13.15 **5:21 5.21** 1Pi 5.5 **5:21 5.21-6.9** Kwa 3.18-4.1; 1Pi 2.18-3.7; 1Tm 2.1-13; Tit 2.1-10; 1Jn 2.12-17 **5:22 5.22** 1Kwr 14.34-35 **5:22 5.22-24** Kwa 3.18; Tit 2.5; 1Pi 3.1 **5:23 5.23** 1.22; 1Kwr 11.3 **5:25 5.25** 3.19 **5:25 5.25-28** 1.23; Kwa 3.19; 1Pi 3.7 **5:26 5.26** baptem: Rm 6.3-4; Tit 3.5; Heb 10.22 **5:27 5.27** 1.4; 2Kwr 11.2; Fəl 1.10; Kwa 1.22 **5:30 5.30** 1.23; 1Kwr 12.27 **5:31 5.31** MC 2.24 **5:32 5.32** CWJ 19.7 **6:1 6.1** Kwa 3.20

2-3 *Mewey እንደ Gazlavay daha fa ləvey: «Natar ray እንዳ ata papakw ta mamakw.» Mewey a kede na, ara mewey እገመ daa masa Gazlavay ma ləvey a da kandakwar cek maaya, da aləkwa ta səpkwa mey a la. Cek maaya ha na, ara «Ka hətam zazay la, ka njam la ga da bəla kede.»

4 Akwar papaŋ hay may, ka da kam cek እንደ catar mevel a bəz akwar hay ba. Ama, kətmata, sasərkadamata maaya maaya anda Bay Mahura ma wudey.

Mey da ray beke hay ta ndəhay ma wamata

5 Akwar beke hay, namatar ray a bay akwar hay da bəla kede ta mevel pal, cənmatar mey. Namatar ray anda akwar ma namar ray a *Kəriste.

6 Ka da cənmatar mey na, fa dey ata daada amba aa həmdamakwar ba, ama kam cek masa Gazlavay ma wudey ta gədaŋ akwar cəpa, maja akwar na, anda beke hay እንደ Kəriste.

7 Kamatar sləra a bay akwar hay ta meesəmey anda ka kamara na, እንዳ Bay Mahura, ba na, እንዳ ndaw-magədaŋ ba.

8 Sərmara, da ndaw ta key sləra maaya la kwa anja beke, kwa anja beke ba na, Bay Mahura a pəlra mawurbay anja la.

9 Yaw, akwar ndəhay ma wamata beke hay may, kərzamata beke akwar hay ta cəved e, ka da həlmatar dey ba. Si ka sərmara na, akwar ta beke akwar hay a na, Bay akwar pal da gazlavay da vad dəha. Anja na, a weley ndaw ta weley ba, a nəktə ndəhay tabiya letek fa mey anja.

Ma da key vəram ta bay-malula na, ta me?

10 Ehe, mey adaw mekele እንዳ akwar: Njam macəmkaya ta Bay Mahura amba ka hətam gədaŋ anja masa mahura.

11 Jəwmata vaw akwar hay ta cek hay ma ka vəram masa Gazlavay ma vəldakwara. Anda kede, ta pas masa bay-malula fa da batakwar na, ka hətam gədaŋ la እንደ fəna wewer anja.

12 Ya da kakwa vəram na, ta ndəhay magədaŋ ba, ama ta *bay-ray hay እንደ mesəfnəy maaya ba hay masa ta gədaŋ ga, ma wam da ray cek hay daa ləvanj da bəla kede. Asaya, ya da kakwa vəram na, ta mesəfnəy maaya ba hay ma wam da vad.

13 Ara maja እና, lamata cek hay tabiya ma ka vəram masa Gazlavay ma vəldakwara heyey. Anda kede, da masa pas እንደ vəram ta wuswa cay na, ka jaram la fa masa-gəra akwar hay. Ka da kam vəram ta masa-gəra akwar hay a haa mendəvey a. Fa dəbə ha, ka da lacam deň e! akwar bay-gula hay.

14 Jəwmata vaw akwar hay maaya maaya, anda meləvey, njam ta mey masa fara fara ta membərzley da hwad a daa ba. Mey masa fara fara ha na, ara anda senter masa ndaw-sewje ma jəwda vaw amba a key vəram ta gəra ba. Kam cek ta cəved e. Mekey cek ta cəved e na, ara anda zana እንደ bərey masa sewje ma bərda fa dadak እንደ key vəram.

15 Diyam vaw እንደ wuzey *Mey-maaya-mawiya ma handawa zazay. Mediyey vaw a na, ara anda tarak masa sewje ma pa a salay amba a jerey.

16 Daa cek hay masa akwar ma kamata cəpa na, pamara Yesu እንደ ndaw akwar fara fara mandaw mandaw. Ka kamara kəne na, ara anda mbaray masa sewje ma kərza a har. Ta mbaray a, ka da jaram fa ləvat hay tabiya ta awaw da mey a masa bay-malula ma da məlkwar ta anja.

17 Sermara na, Gazlavay ta ləhdakwar cay. Meləhey a ŋgene na, ara anda jikwew ŋga bərey masa sewje ma pa a ray ŋga key vəram. Mey ŋga Gazlavay masa Mesəfnay aŋga ma vəldakwara na, kərzamara maaya maaya, ara anda dəlaw ŋga key vəram ta bay-malula.

18 Dəram daŋgay mandaw ta gədaŋ masa *Mesəfnay ŋga Gazlavay ma vəldakwara. Cacəfdamara Gazlavay ŋga jənkwar kwa daa meeme tabiya. Daa medərey-dangay akwar na, ka da gəram ba, mayad a da kakwar ba. Dəram daŋgay maja ndəhay tabiya ma təbmara mey ŋga Gazlavay.

19 Daa medərey-dangay akwar a na, sərfadamaya may, amba Gazlavay a balaya mey hay maaya maaya ta pas masa yah ma daa guzley fa mey ŋga ndəhay. Cacəfdamara Gazlavay amba yaa sərkadatara mey maʃadakaya daa Mey-maaya-mawiya a ndəhay ta mandərzay daa dey daa ba.

20 Yesu *Kəriste ta walaya la ŋga key ndaw aŋga meslərey, amba ya wuzda Mey-maaya-mawiya ha. Ara maja ŋgene, ata ma kəzlamaya aa fərsəne. Da ray ŋgene, dəram daŋgay maja yah, amba ya wuzda Mey-maaya-mawiya fa mey ŋga ndəhay ta cəved e, anda Gazlavay ma wudey.

Mey ŋga madagway-dakw

21 Ya fa wudey amba ka sərmara menjey adaw fede. Da ray ŋgene, Tisik masa məlma aləkwa daa cəved ŋga *Kəriste, a kadakwara sləra adaw ta menjey adaw ha la. Aŋga ndaw masa yah ma wuda kalah, aŋga fa key sləra ŋga Bay Mahura ta mevel pal.

22 Maja ŋgene, ya fa slərdakwara Tisik e amba ka sərmara menjey ala fedə, asaya, amba a vəlkwar gədaŋ.

23 Akwar məlma adaw hay, anja Gazlavay Papa aləkwa ta Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ŋga njadamakwar daa zazay, ŋga handamawa mewudsey-vaw a wuzlah akwar, asaya, ŋga njadamakwar daa metəbey-mey.

24 Anja maaya ŋga Gazlavay ŋga njey ta ndəhay tabiya ma wudmara Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ta mewudsey-vaw masa fara fara mendəvey ba.

Leeter masa Pawl ma wuzlalatara a Følepi hay Mey da ray Leeter ኃገዳል Følepi hay

Egəliz daa berney ኃገ Følepi na, ara Pawl ma pa. A pa daa masa ኃገ fa pøkey ኃገ dey cew ኃገ wuzey Mey-maaya-mawiya (SNM 16.6-40). Pawl a wuzlalatara leeter kede a Følepi hay na, daa masa ኃገ daa førsøne. A wudsey ኃገ katar suse majā mejøney ata (1.13).

Har-gødaŋ ኃገ ndøhay a wulkam Pawl aa daa førsøne da Rawm, siya a løvam aa daa førsøne da Sezere, siya hay saya a løvam aa daa førsøne da Efez.

Følepi hay a, a cøndamara Pawl aa daa førsøne. Da ray ኃገne ta', a cakalam dala, a slørdamara Epaførawdit ኃገ handara a Pawl. Asaya, a løvmar a Epaførawdit e ኃገ njamawa ta Pawl amba a jøna daa sløra (4.10-20). Fetede vaw ta car la ga a Epaførawdit. ኃገ ma key ኃገama la na, ta', Pawl a løvar ኃገ vøhwa fa Følepi hay ኃገ katar suse.

Mey mahura ኃገ Pawl daa leeter e kede na, ara mey da ray Yesu (2.6-11). Yesu ta mbøkdørwa bay ኃገ ta mewedey ኃገ sem da vad amba a nar ray a Gazlavay, a key cek anda Gazlavay ma wudsey. Maja ኃገne, Gazlavay ta', a pa ኃገ ndaw mahura da ray cek hay tabiya. Maja ኃገne, Pawl a løvtar a Følepi hay ኃገ bøsmara banay amba a høtam cek maaya ma føna.

Kwa Pawl ኃገ daa førsøne, ta sørey banay la ga maja Yesu, ama ta ኃገne he cøpa, a løvey ኃገ ta meesømey maja aa ma pa Yesu ኃገ ndaw ኃገ fara fara. Meesømey a ኃገne daha da wuzlah ndøhay masa macømkaya ta Bay Mahura, kwa ata daa banay kwa ata ta gødaŋ pøreh.

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele daha ኃገ vøley gødaŋ a ndøhay:

Mey da ray menjey ኃገ Yesu (2.5-11)

Mey da ray menjey ኃገ ndøhay ኃገ Yesu (2.14-15)

Mey da ray ma daw fa mey fa mey daa mey ኃገ Gazlavay (3.12-14)

Mey da ray meesømey mandaw mandaw (4.4)

Ka da wulkam ba sølak (4.6, 19)

Mecey-har

¹ Ara yah Pawl leŋ Timawte, ndøhay ma ka sløra ኃገ *Yesu *Køriste, ma wuzlalamakwara leeter kede.

Ya wuzlalamakwara ኃገada akwar, ndøhay ኃገ *Gazlavay tabiya daa berney ኃገ Følepi, akwar masa macømkaya ta Yesu Køriste. Asaya, ta ኃገada akwar, *bay-ray hay, ta ndøhay ma jøna ndøhay ኃገ Yesu.

² Anja Papa aløkwa, Bay Gazlavay, ta Bay aløkwa Mahura Yesu Køriste ኃገ pøsmakwar mey, asaya, ኃገ njadamakwar daa zazay.

Pawl a key ambahw a Gazlavay maja Følepi hay

³ Daa masa ya fa wulkey da ray akwar na, ya fa kar suse a Papay Bay Gazlavay maja akwar.

⁴ Daa masa ya fa dørey daŋgay a Gazlavay maja akwar na, ya faa sømey,

⁵ maja døga akwar ma tøbmara mey ኃገ Yesu haa wure kede, akwar fa jønmaya ኃገ wuzey *Mey-maaya-mawiya.

⁶ Gazlavay ta zla sléra maaya ha la da wuzlah akwar. Ya séra fara fara a handa la fa mey fa mey, haa aa mendəvey a ta pas masa Yesu *Kériste ma da vəhwa.

⁷ Masa ya fa wulkey da ray akwar tabiya ta meesəmey kaa na, ara cek maaya kalah, maja ya fa wudkwar kalah. Akwar ta vəlmaya gədaŋ la. Ngene, kwa wure kede yah daa fərsəne, kwa yah fa mey ḥga ndəhay ma ka sariya, ya fa wuzdatara Mey-maaya-mawiya na, ara mey fara fara. Maja ḥgene, akwar tabiya ta hətam mepəsey-mey ḥga Gazlavay la anda yah.

⁸ Ahaw, ya fa wudkwar tabiya ta mewudey-vaw ma sawa ta fa Yesu Kériste. Gazlavay a séra, mey adaw kede ara mey masa fara fara.

⁹ Daa medərey-dəŋgay adaw a Gazlavay maja akwar na, ya faa cəfda amba ka wudam vaw ma fəna ma fəna, amba ka sərmara mey masa fara fara maaya maaya, asaya, amba ka sərmara cek masa maaya ḥga key.

¹⁰ Anda kede, ka sərmara ḥga wunkey cek maaya ta maaya ba la amba ta pas masa Kériste ma da vəhwa na, a hətfakwar, akwar ndəhay maaya, manjar mebərey.

¹¹ Asaya, ka da kam cek maaya ta cəved e mandaw mandaw ta gədaŋ ḥga Yesu Kériste. Anda kede, ndəhay a da namar ray a Gazlavay, a da həlmamara.

Cek ma təka Mey-maaya-mawiya ḥga daw fa mey fa mey na, daha daw?

¹² Məlma adaw hay daa *mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu, ya wudey ka sərmara kwa ya fa sərey banay na, banay a, ta jəna *Mey-maaya-mawiya la ḥga daw fa mey fa mey.

¹³ Fara fara, ndəhay tabiya ma jədmara way ḥga bay, ta ndəhay mekele tabiya fedə, a sərmara yah daa fərsəne na, maja *Kériste.

¹⁴ Asaya, har-gədaŋ ḥga məlma adaw hay ta pamara Bay Mahura Yesu la ḥga ndaw ata ma fəna ma fəna maja yah daa fərsəne. Da ray ḥgene, ta hətam gədaŋ la ḥga wuzdamara mey ḥga Gazlavay fa mey fa mey, ta mandərzay daa dey daa ba.

¹⁵ Ya séra fara fara, ndəhay siya hay da wuzlah ata, a wuzdamara mey da ray Kériste ta səlen maja yah, a wudam ḥga nəsmara mezəley adaw. Ama siya hay na, a wuzdamara mey a ta mevel maaya.

¹⁶ Ndəhay a, a kamara anda kede na, maja fa wudmaya, a sərmara Bay Gazlavay ma slərdiwa fedə amba ya wuzdatara Mey-maaya-mawiya na, ara mey masa fara fara.

¹⁷ Ndəhay masa səlen hay heyey, a wuzdamara mey da ray Kériste na, a key ḥgene, a wudam ḥga key sléra ḥga Gazlavay ta cəved e ba, ama a wudam ḥga sərdamaya banay saya a ray masa yah daa fərsəne kede.

¹⁸ Kwa a wuzdamara mey ḥga Kériste ta mevel maaya, kwa ta mevel maaya ba na, mey adaw da hwad a me? Kwa a wuzdamara kwara kwara na, yah na, ya faa səmey maja mey ḥga Kériste fa daw fa mey fa mey. Ahaw, yaa səmey la ma fəna,

¹⁹ maja ya séra, banay hay a ḥgene a da ka amba ya ləhey * maja medərey-dəŋgay akwar ḥgada Bay Gazlavay maja yah, ta mejəney ma sawa ta fa Mesəfnay ḥga Yesu Kériste †.

²⁰ Cek masa yah ma səkwa, masa yah ma wudey kalah na, ya wudey hwaray a kaya da ray menjey adaw ba səlak. Anda kede, ya wudey ya njey ta gədaŋ dəga

1:6 1.6 2.13; pas masa Kériste ma da vəhwa: 1.10 **1:7 1.7** 2Kwr 7.3; Ef 3.1 **1:8 1.8** 1Kwr 16.24; 2Kwr 5.14 **1:9 1.9** Kwa 1.9-10 **1:10 1.10** Rm 12.2; Ef 5.27; Heb 5.14; **pas masa Kériste ma da vəhwa:** 1Kwr 1.8; 2Kwr 5.10; Fəl 1.6; 2.16 **1:11 1.11** Jaŋ 15.8; Jak 3.17 **1:12 1.12** Ef 3.1; 2Tm 2.9 **1:15 1.15-17** 2Kwr 2.17 *

* **1:19 1.19** ya ləhey: Pawl a ləvey mey letek ta masa daa Jəw 13.16.Ndəhay a wulkam Pawl fa wulkey da ray meləhey dasi har ḥga ndəhay ma nəsmara mezəley anja, da daa ba, a gwa a bawa daa fərsəne, da daa ba, a daw a njey ta Yesu da vad. † **1:19 1.19** Mesəfnay ḥga Yesu Kériste: Ara Mesəfnay ḥga Gazlavay. Ara Yesu Kériste ma slərdərwa. Nəka Jaŋ 14.16. **1:19 1.19** Rm 15.30

wure kede haa ñga sèrmataw amba ndəhay a namar ray a Kèriste maja yah, kwa yah ta dey, kwa a kèdmaya vagay.

21 Ngada yah, cek mahura daa menjey adaw na, ara Kèriste. Yaw, meməcey na, ara cek adaw mehətey.

22 Ama da yah ta dey na, ya gwa ya key slèra maaya ñga jəney ndəhay la saya. Wure kede, ya sèra cèved masa yah ma da ley saba.

23 Ya fa wulkey cew cew. Ya wudsey kalah na, ya mbèkda bèla kede amba ya daw ya njam ta Kèriste. Ara cek maaya kalah.

24 Ama cek mahura ma fèna saya na, si ya njey ta dey amba ya jènkwar d'agay.

25 Maja ñgene, ya fa sèra fara fara ya njey da bèla kede la d'agay, asaya, ya sèra ya da njey ta akwar tabiya amba ya jènkwar ñga tèba mey ñga Gazlavay ma fèna ma fèna, asaya, amba kaa sèmam daa cèved anja.

26 Ta pas masa yah ma da daw fa akwar saya na, ka hèlmamara Yesu Kèriste la ma fèna saya, maja yah ta akwar.

Si menjey akwar a key letek anda Mey-maaya-mawiya ma lèvey

27 Cek mahura na, si menjey akwar a key letek anda *Mey-maaya-mawiya ñga *Kèriste ma lèvey. Kwa ya ta hòtey har la ñga daw fa akwar, kwa ya ta hòtey har daa ba, ya wudsey ya cènda na, akwar manjatakaya maaya maaya daa mey ñga Gazlavay, mevel akwar macèmkaya letek, akwar fa kèdam vaw ta mevel pal, amba ndəhay a tèbmara Mey-maaya-mawiya ha ta mevel maaya.

28 Ka da zluram ta masa-gèra akwar hay ba sèlak. Akwar ma zluram ba ñgene na, fa wuzda masa-gèra akwar hay a ata daa cèved ñga meeze'dey, ama akwar na, daa cèved ñga melèhey. Ara cek masa Gazlavay ma ka.

29 Ahaw, Bay Gazlavay ta kakwar maaya la amba ka tèbmara mey ñga Kèriste. Ñga tèbey mey anja daada ba, ama amba ka sèram banay maja anja may.

30 Zleezle daa masa yah da cakay akwar na, akwar ma hòtmaya la ya fa kèdey vaw ta masa-gèra hay daa slèra ñga Yesu. Wure kede, akwar fa cèndamara ya fa kèdey vaw saya. Akwar may fa kèdam vaw daa slèra ha anda yah.

2

Kam cek anda Yesu Kèriste ma ka

1 Akwar macèmkaya ta *Kèriste kede na, fa vèlkwar gèdan, ba diya? Mewudsey-vaw anja fa vèlkwar gèdan, ba diya? Akwar macèmkaya ta *Mesèfney ñga Gazlavay, ba diya? Akwar fa sèram dey-ceceh fa ndəhay, ba diya?

2 Anda kede, ya fa lèvkwar, wudam vaw, cèmdamara d'ay akwar letek, cèmdamara mevel akwar letek, mewulkey akwar letek, amba yaa sèmey ma fèna ma fèna.

3 Ka da kam cek maja ray akwar daada ba. Ka da pamata ray akwar ñga mahura hay ba, ama nèkmata ndəhay anda a fènmakwar, namatar ray.

4 Kwa waawa a da sèpey cek ñga jèna ray anja daada ba, ama ñga jèney ndəhay mekele da wuzlah akwar may.

5 Da wuzlah akwar na, kam cek anda Yesu Kèriste ma ka.

6 Anja na, letek ta Gazlavay, ama ta ñgene he cèpa,

ta sèpey cèved amba a pa ray anja
anda Gazlavay daa ba.

7 Ama mbak! a mbèkdèrwa bay * anja

ta mewedey anja da vad,
 a pa ray anja ñga ndaw ma ka sløra ñga ndəhay,
 a yawa, anja ndaw-magədañ.
 Daa masa anja ndaw-magədañ na,
⁸ a pa ray anja ñga mecəhe,
 a nar ray a Gazlavay mandaw mandaw
 haa a vølda ray anja ñga mœc ey,
 kwa fa hwadam mazlaŋgalakaya †.
⁹ Ara maja ñgene, Gazlavay leñ! a la aa slam da vad,
 slam maaya ma fønta slam hay tabiya.
 A par mezəley ma føna mezəley ñga cek hay cøpa.
¹⁰ Da ray ñgene, cek hay tabiya kwa da vad,
 kwa da bøla kede, kwa ndəhay maməctakaya hay,
 a da høslmar ray a Yesu a,
 a da ragadamata merengwez ata hay fa mey anja.
¹¹ Asaya, ndəhay tabiya a da wuzdamara Yesu Køriste na,
 ara Bay Mahura.
 Anda kede, a da hølmamara Gazlavay Papaŋ majा.

Wadam anda wurzla hay ma wadam da gazlavay da vad

¹² Jam adaw hay, daa masa yah da wuzlah akwar na, akwar fa cønmar mey a Gazlavay mandaw mandaw. Ñgene ara cek maaya. Ama kwa wure kede yah da wuzlah akwar daa ba kede na, cønmar mey mandaw mandaw anda yah da wuzlah akwar cønja. Ñgene ara cek maaya ma føna saya. Da ray ñgene, kamara sløra masa Gazlavay ma vøldakwara haa mendøvey a, ta meney ray ga fa mey anja. Anda kede, akwar fa wuzdamara Gazlavay ta løhdakwar sem.

¹³ Kamara anda kede maja ara Gazlavay ma ka sløra anja daa mevel akwar, amba ka wudam ñga key cek masa ma mbafar, asaya, amba ka høtam gødañ ñga key cek maaya masa anja ma wudey ñga key.

¹⁴ Daa menjey akwar tabiya na, ka da kam cek ta meenjurey-mey ba, ta meyey-mey ba,

¹⁵ amba ka tøram ñga ndəhay masa mey da ray ata daa ba, manjar mebørey. Anda meløvey, da wuzlah ndəhay manjar ñga køtey ta ndəhay manøstakaya hay da bøla kede na, ka da njam, akwar bøza hay ñga Gazlavay, mebørey fa akwar daa ba. Anda kede, ka da wadam da wuzlah ata anda wurzla hay ma wadam da gazlavay da vad,

¹⁶ maja akwar fa wuzdamatara mey ma vøltar heter mendøvey ba. Da akwar fa kamara anda kede na, ta pas masa *Køriste ma da vøhwa, ñgene ya gwa ya høsley ray la fa mey ñga Gazlavay maja akwar. Ñgene, a wuzdørwa sløra adaw masa yah ma ka ta gødañ la a palah, ara sløra saw ba.

¹⁷ Metøbey mey akwar ara anda cek mevøley a Gazlavay. Kwa da ndəhay a kødmaya vagay, memøc ey adaw a tørey anda cek mevøley a Gazlavay a dey cek masa akwar ma vøldamara a Gazlavay. Da anda kede na, ya faa sømey, ya wudey amba akwar may kaa sømam anda yah.

¹⁸ Akwar may, maaya na, kaa sømam køne, anda kede, sasømkwa daa slam a.

Mey da ray ata Timawte ta Epaførawdit

2:7 2.7 Jaŋ 1.14; Rm 8.3; 2Kwr 8.9; Heb 2.14, 17 † **2:8 2.8** hwadam mazlaŋgalakaya: Ñga Jøwif hay na, memøc ey fa hwadam mazlaŋgalakaya na, ara cek ma key hwaray kalah. Nøka Gal 3.13. **2:8 2.8** Jaŋ 10.17; Heb 5.8; 12.2
2:9 2.9 SNM 2.33; Ef 1.21; Heb 1.4 **2:10 2.10-11** Iz 45.23; Jaŋ 5.23; Rm 10.9; CWJ 5.13 **2:13 2.13** 1.6; Jaŋ 15.5;
 Rm 7.18; 15.18; 1Kwr 12.6; 15.10; 2Kwr 3.5 **2:15 2.15-16** 1.10; Mew 32.5; Dan 12.3; Mt 5.14; 10.16; 1Kwr 1.31;
 2Kwr 1.14; Gal 2.1-2; Ef 5.8; 1Tes 2.19 **2:17 2.17** Rm 15.16; 2Tm 4.6; 1Jŋ 3.16 **2:18 2.18** 3.1; 4.4

19 Ya fa wulkey fara fara, da Bay Mahura Yesu ta wudey la na, daa dør a kede ya slørda Timawte la fa akwar. Masa ta vøhwa cay na, a kadiwa mey masa aa ma cøndørwa fa akwar, amba mey a, a vølya gødanj.

20 Ndaw fa wulkey da ray akwar anda yah na, daa ba, si Timawte pal. Anja na, fa wulkey fara fara da ray akwar.

21 Ndøhay siya hay tabiya a søpam cek si ñgada ata gway, a wulkam da ray cek masa Yesu *Køriste ma wudey ba.

22 Ama Timawte na, ka sørmara ya kam sløra cew e amba *Mey-maaya-mawiya a daw fa mey fa mey. Anja ta jønya la ga anda bøzey ma kam sløra ta papaha. Da ray ñgene, akwar ta sañgalamara la, ka sørmara anja ndaw ma ka sløra ta cøved e.

23 Anda kede, ya wudey ñga slørey fa akwar na, anja. Ya da slørda na, ta pas masa ta døslmara sariya adaw cay.

24 Asaya, ya wulkey da Bay Mahura ta wudey la na, yah may, gweegwe cay, ya daw fa akwar.

25 Mølma aløkwa Epaførawdit, ndaw masa akwar ma slørdamiwa amba a sawa a jønya daa cek hay masa yah ma wudey heyey na, ala ta kam sløra la cew e. Anja ta jønya la, anda ndaw ma jøney mandala anja daa vøram. Ama wure kede, ya wulkey si ya slørdakwara,

26 maja matakwan akwar tabiya fa kar, a wudey ñga høtkwar fa dey. Ta wulkey la ga, maja akwar ma cøndamara vaw ta car la.

27 Fara fara vaw ta car la ga, nekødsey a møcey. Ama Gazlavay ta sørfar dey-ceceh la, ta mbølda sem. A sørey dey-ceceh na, fa anja pal ba, ama fa yah may. A wudey amba ya sørey banay ma føna ma føna ba.

28 Yaw, ya wudey ya slørdakwara fiyaw fiyaw amba da masa akwar ma høtmær la saya na, kaa sømam. Anda kede, yah kwa, ya gwa ya wulkey ga saba.

29 Ta pas masa ta wusey la na, tøbmara ta meesømey ga, maja anja mølmakw akwar daa mecømey-ray ñga Bay Mahura. Høslmar ray ñgada ndaw masa anda ñgene,

30 maja nekødsey a møcey daa sløra ñga Køriste. Ta tøba la ñga vølda kwa heter anja amba a jønya maja akwar tabiya.

3

Gazlavay a pata ndøhay ñga ndøhay maaya fa mey anja na, kwara?

1 Mølma adaw hay, ehe, ya løvkwar saya, sasømam maja akwar macømkaya ta Bay Mahura Yesu. Yah na, ya gørey ba ñga wuzlalakwar mey masa ya ta wuzdakwara sem, amba a jønkwar ñga njey daa cøved maaya.

2 Pam lenjesl ta ndøhay ma ka cek hay maaya ba hay, makøwtakaya anda gødey hay. Ata na, ara ndøhay ma løvam si ka slam mandawal * amba Gazlavay a tøbkwar anda ndøhay anja hay.

3 Ndøhay maslakaya mandawal fara fara na, ara aløkwa, maja aløkwa ndøhay ñga Gazlavay. Aløkwa fa dørkwa døngay a Gazlavay ta gødanj ñga Mesøfney anja. Asaya, aløkwa fa høslkwa ray maja Yesu *Køriste. Aløkwa fa pakwa lenjesl aløkwa a ray kwakwas masa ndøhay ma kamara na, daa ba.

4 Da kwakwas a ara cek maaya na, anja ñgene yah may, ya pa lenjesl adaw la a ray a. Da ndaw a wulkey a løhey la maja kwakwas a na, yah may, ya føna ndaw a ñgene la ga ta mewulkey.

2:19 2.19 1.1 2:20 2.20 SNM 16.2 2:21 2.21 2Tm 4.10 2:25 2.25 4.18 2:29 2.29 1Kwr 16.16, 18 3:1 3.1

2.18 * **3:2 3.2** ndøhay ma løvam si ka slam mandawal: Ndøhay a ara ndøhay maaya ba maja a slam mandawal ñga tørey maaya fa Gazlavay ama mevel ata na, ta mbøfdamara daa ba. **3:2 3.2** 2Kwr 11.13 **3:3 3.3** Rm 2.28-29 **3:4 3.4** 2Kwr 11.18, 21

⁵ Yah ndaw *Israyel, daa səkway ḥga Benjamen. Yah na, ndaw *Hebore masa fara fara maja papay ta mamay na, ara ndəhay Hebore hay fara fara. Ya yawa, ya key luma pal, a slamiwa mandawal. Ndəhay ma səpa *kwakwas ḥga Mawiz fara fara na, yah da wuzlah ata, maja yah ndaw Fariza.

⁶ Ya ta səpa kwakwas ḥga Mawiz la maaya maaya kalah haa ya sərdata banay ga ta ndəhay ma təba mey ḥga Yesu. Da ndaw a wulkey Gazlavay a pa ḥga ndaw maaya fa mey aŋga maja aa ma səpa kwakwas ḥga Mawiz na, anja daa ḥgene, yah ndaw maaya, mey da ray adaw daa ba.

⁷ Cek hay masa yah ma kata zleelze ḥgene na, ya nəkta anda cek hay ma jənmaya. Ama wure kede, yah ndaw ḥga Kəriste kaa na, ya nəkta cek hay a anda cek hay ḥga tede.

⁸ Fara fara, ya nəka kwa meeme anda cek ḥga tede. Ya nəka anda cek ḥga tede na, maja cek maaya ma fəna cek hay tabiya daha. Cek maaya ha na, ara mesərey Yesu Kəriste, Bay adaw. Ara maja aŋga, yah ma mbəkdata cek hay tabiya, ya nəkta anda zay ḥga tede, amba ya tərey ndaw ḥga Kəriste,

⁹ ya njam ala macəmkaya cew e. Zleelze ya ləvey, yah, ndaw maaya fa mey ḥga Gazlavay maja ya fa səpa kwakwas ḥga Mawiz. Ama wure kede, ya fa da ləvey kəne daa saba. Gazlavay a paya ḥga ndaw maaya fa mey aŋga na, maja yah ma təba mey ḥga Kəriste. Ara Gazlavay ma paya ḥga ndaw maaya fa mey aŋga, maja yah ma pa Kəriste ḥga ndaw adaw fara fara.

¹⁰ Kwa cek mekele masa yah ma wudey na, daa ba. Ya wudey na, si ḥga sərey Kəriste ta gədaŋ aŋga masa ma sləkfadərwa daa meməcəy. Asaya, ya wudey ya sərey banay anda aŋga ma səra, ya wudey ya tərey anda aŋga daa masa aŋga ma məcəy.

¹¹ Da anda kede na, ya wulkey Gazlavay a sləkfadiwa la daa meməcəy anda Kəriste.

Mekey gədaŋ ḥga daw fa mey fa mey daa cəved ḥga Gazlavay

¹² Ya gwa ya ləvey ya ta tərey sem anda *Kəriste na, daa ba. Anda meləvey, ya gwa ya ləvey ya key mebərey saba na, kəne ba. Ama ya fa key gədaŋ ma fəna ma fəna amba ya təba Kəriste ta har cew cew, maja Yesu Kəriste ta təbya sem ḥgada aŋga.

¹³ Məlma adaw hay, ya gwa ya ləvey ya ta tərey sem anda Kəriste na, daa ba aran. Ama wure kede, ya fa key gədaŋ ḥga key cek pal daha, ya wulkey da ray cek fa dəba adaw ba, ama ya wudey ḥga daw fa mey fa mey. Ya hway ta gədaŋ anda ndəhay ma kam kwakurda, amba ya hətey cek masa ya ta hətar daa ba aran.

¹⁴ Ya hway ta cəved e, kasl aa mendəvey a, maja Gazlavay fa zəlya da vad amba a vəldiwa cek ḥga mahway adaw maja Yesu Kəriste.

¹⁵ Yaw, aləkwa masa mawiya daa cəved ḥga Gazlavay saba kaa na, si ya kakwa kəne. Da akwar fa səpam ḥga key cek wal na, Gazlavay a jənkwar la ḥga səra cek masa maaya ḥga key ta cəved e.

¹⁶ Cek mahura na, nakwa mandaw mandaw taa cəved ḥga Gazlavay masa ḥgeeme aləkwa ma nakwa da hwad a.

¹⁷ Məlma adaw hay, akwar tabiya kam cek anda yah. Nəkam dey fa ndəhay ma kam cek anda ala, kamara kəne.

18 Ndəhay ga menjey ata fa wuzdərwa ata na, masa-gəra hay ḥja Kəriste † ma məcey fa hwadam mazlaŋgalakaya. Ya ta kadakwara mey a kede la dey ga. Wure kede, ya fa kadakwara saya ta matəway daa dey.

19 Pas masa dər ata daa saba na, Bay Gazlavay a da kəzlata aa awaw magaza. A wudam cəved ḥja Bay Gazlavay ba səlak, ama lengesl ata, mapakaya mandaw mandaw da ray cek hay masa mevel ata ma wudey. A kam cek hay ma ka hwaray, ama faa səmam da ray cek hay a. A wulkam si da ray cek hay da bəla kede gway.

20 Ama ḥjada aləkwa na, wulkakwa da ray slam da vad, way aləkwa menjey fara fara. Aləkwa fa səkwakwa Yesu Kəriste, Bay aləkwa Mahura ma da sawa da vad. Ara ndaw ma da ləhdandakwar.

21 Vaw aləkwa masa ta gədaŋ daa ba, ma da məcey kede na, Yesu a da tərda ḥja vaw masa ta gədaŋ, letek ta vaw aŋga. A da tərda vaw aləkwa na, ta gədaŋ masa aŋga ma da wey da ray cek hay tabiya ta aŋga.

4

1 Da ray ḥjene, məlma adaw hay mawudtakaya, njam maaya maaya daa cəved ḥja Bay Mahura anda yah ma ləvkwar. Ya fa wudkwar kalah, matakwm akwar fa kaya, ya wudey ḥja hətkwar fa dey saya. Ya faa səmey da ray akwar, majə akwar ma wuzdamara sləra adaw ara sləra maaya.

Cek hay maaya ḥja key

2 Waa Evawdi ta Sintik, ḥjusay daa *mecəmey-ray ḥja ndəhay ḥja Yesu, ya kakwar ambahw, cəmam day majə akwar macəmkaya ta Bay Mahura.

3 Yaw, kah Sizige *, məlma adaw maaya masa yah ma kakwa sləra cew e, ya kaka ambahw may, jənta ḥjusay a amba a njam daa zazay. Ya ləvka anda kede na, majə ala ta kədəm vaw la ga bama ta ḥjusay a daa sləra, amba ndəhay mekele mekele a təbmara Mey-maaya-mawiya. Ala ta ḥjusay a, ya ta kam sləra la bama ta ata Kəlemaŋ lej ndəhay mekele hay ma jənmaya daa sləra ha. Gazlavay ta wuzlala mezəley ata sem cəpa aa dərewel ḥja ndəhay ma da hətam heter mendəvey ba.

4 Sasəmam mandaw mandaw majə akwar macəmkaya ta Bay Mahura. Ya fa ləvkwar saya, sasəmam.

5 Kam cek maaya amba ndəhay tabiya a nəkmakwar akwar ndəhay meekwed-mey hay. Kamara kəne majə gweegwe † Bay Mahura a vəhwa.

6 Ka da wulkam ba səlak, ama daa cek hay tabiya ma fənkwar ray na, kadamara a Gazlavay, dərmər daŋgay, cacəfdamara ḥja jənkwar, kamar suse.

7 Da akwar fa kamara anda kede na, Gazlavay a njadakwar la daa zazay, majə akwar macəmkaya ta Yesu *Kəriste. Zazay a, a fəna lengesl ḥja ndaw. Da zazay a daha na, akwar fa da wulkam daa ba.

Kam cek hay maaya

8 Məlma adaw hay, ya wudey ya ndəvda mey adaw dəba. Ya ləvkwar, pamara lengesl akwar a ray cek hay maaya, masa ndəhay maa səmam da ray a. Anda meləvey, mey masa fara fara, cek masa ndəhay maa həmdamara, cek masa ta cəved

† 3:18 3.18 masa-gəra ḥja Kəriste: Ndəhay a wulkam Pawl aa guzley da ray ndəhay ma ləvam ata ndəhay ḥja Yesu ama mey da ray meməcey ḥja Yesu a tərdata ndəhay maaya fa Gazlavay na, a cəndamara ba. A wulkam si ndaw a səpa kwakwas ḥja Mawiz amba a tərey maaya fa Gazlavay. Nəka 3.2. **3:18 3.18** 1Kwr 1.23; Gal 6.12 **3:19 3.19** Rm 16.18 **3:20 3.20** Ef 2.6; Heb 13.14 **3:21 3.21** Rm 8.29; 1Kwr 15.25, 28, 43-53; Kwa 3.4

4:1 4.1 1Tes 2.19-20 * **4:3 4.3** Sizige: Ara mezəley ta mey Gərek ma wudey ḥja ləvey «mandala daa sləra».

4:3 4.3 SNM 3.5 **4:4 4.4** 2.18 † **4:5 4.5** gweegwe: Mey Gərek a ləvey: «Bay Mahura gweegwe.» Ndaw a gwa ḥja cənda anda mawuzlalakaya, da daa ba, a gwa ḥja cənda «Bay Mahura aa gweegwe ta aləkwa mandaw mandaw». **4:5 4.5** 1.10; Rm 13.11-12; 1Kwr 16.22; Heb 10.25; Jak 5.8; 1Tes 5.1-2 **4:6 4.6** Ps 37.5; Mt 6.25; 1Pi 5.7 **4:7 4.7** Jaŋ 14.27; Kwa 3.15

e, cek manjar ñga zløbey, cek ma mbafatar a ndøhay, lej cek masa ndøhay maa guzlam da ray a maaya.

⁹ Cek hay a tabiya masa yah maa sørkadakwara, lej masa akwar ma tøbmara, masa akwar ma cøndamara fa yah, ta masa akwar ma høtmar fa yah na, kadamara sløra. Da akwar ta kadamara sløra ta cek hay a cøpa la na, Gazlavay, ndaw ma njadata ndøhay daa zazay, a njey la ta akwar.

Pawl a katar suse a Følepi hay

¹⁰ Ya fa kar suse a Bay Mahura Yesu, ya faa sømey ga majah akwar ta høtam cøved ñga jønmaya la saya. Zleezle, akwar fa wulkam da ray adaw fara fara ñga jønmaya, ama menjey ga, akwar ta høtam cøved daa ba, si wure kede.

¹¹ Ya løvkwar anda kede na, a key ya røkey majah viya fa kaya ba. Yah na, ya taa sørkey sem ñga njey ta meesømey da ray cek da har adaw gway.

¹² Anda meløvey, kwa yah daa viya, kwa zleley adaw ga, ya søra menjey køne. Kwa cek mezømey døha, kwa may fa caya, kwa ya ta cek hay ga ma fønmaya ta gødanj, kwa cek a wusya ba na, ya taa sørkey menjey ta zazay cay. Kwa daa banay, kwa daa wiya,

¹³ ya gwa ya key cek tabiya majah *Køriste fa vølya gødanj.

¹⁴ Ta ñgene he cøpa na, akwar ta jønmaya la ga daa banay adaw cønja.

¹⁵⁻¹⁶ Akwar, Følepi hay, sørfadamara zleezle masa yah ma zlar ñga wuzey *Mey-maaya-mawiya ñgeeme fetede heyey. Daa masa yah da Tesalawnik na, akwar ta slørmaya cek hay la dey ga ñga jønya. Masa yah ma mbøkdørwa hwayak ñga Masadøwan tabiya la na, ndøhay daa Egøliz hay mekele ta jønmaya daa ba, si akwar gway.

¹⁷ Ka da wulkam a key ya søpey dala fa akwar ba, ama ya wudsey ka kamara anda kede majah ya søra Bay Gazlavay a pøskwar mey la majah cek hay a masa akwar ma vøldamiwa.

¹⁸ Ya fa løvkwar, cek hay tabiya masa akwar ma slørdamiwa ta har Epaførawdit na, ta wusdørwa la. Cek aha ta wusya la haa a føna masa yah ma wudsey. Wure kede na, cek ma høcya daa saba. Cek hay masa akwar ma vøldamiwa ha na, aa maaya kalah a mbafar a Gazlavay anda cek hay mevøley ñgada anøga masa mezey maaya.

¹⁹ Gazlavay aløkwa anøga ta zleley masa ma ndøvey ba. Da ray ñgene, cek masa da har akwar daa ba na, a vølkwar la, majah akwar macømkaya ta Yesu Køriste.

²⁰ Anja ndøhay ñga hølmamara Gazlavay Papa aløkwa mandaw mandaw ñga sørmataw. *Amen.

Mey ñga madagway-dakw

²¹ Camatar har a ndøhay ñga Gazlavay tabiya macømkaya ta Yesu *Køriste. Mølma aløkwa hay daa *mecømey-ray ñga ndøhay ñga Yesu masa ala bama fedø a camakwar har may.

²² Asaya, ndøhay ñga Yesu tabiya, a camakwar har. Fara fara ma camakwar har a ga kalah na, ndøhay ma ka sløra da way bay da *Rawm.

²³ Anja maaya ñga Bay Mahura Yesu Køriste ñga njey ta akwar.

Leeter masa Pawl ma wuzlalatara a Kwalaws hay

Mey da ray

Leeter ŋgada Kwalaws hay

Leeter e kede na, Pawl a wuzlala daa masa anga daa fərsəne (4.3, 10, 18). Ndəhay ga a wulkam anja daa berney ɳga Rawm. Pawl a wuzlalatara leeter e kede ɳgada ndəhay ɳga Yesu daa berney ɳga Kwalaws. Ara Pawl ma handa Mey-maaya-mawiya fa ndəhay a ba, ama ara Epafəras (1.7). Pawl a wuzlala leeter e na, maja Epafəras ta sawa la fa Pawl a, a ləvar ndəhay fa batamata ndəhay ta meesərkey maaya ba (Fəl 1.23). Ara ata Tisik ta Awnezim ma handamara leeter e a ndəhay da Kwalaws (4.7-8). Daa ɳgene ta wuzlalatar la ɳgada ndəhay ɳga Yesu daa berney ɳga Efez len a Filemanjw may.

Da wuzlah ndəhay daa Egəliz da Kwalaws a na, ndəhay mekele mekele daha faa sərkadam ndəhay saw. Jəwif hay siya aa sərkadam ndəhay saw, a ləvam: «Da ndaw fa təba mey ɳga Yesu fara fara na, si ndaw a, a səpa kwakwas ɳga Jəwif hay may.» Gerek hay na, a wulkam saw, a ləvam Gazlavay, anja maaya, ama ara anja ma wa bəla ba. A wulkam Yesu na, ndaw ta vaw anda aləkwa ba, da daa ba, anja ndaw saw gway. Pawl a wuzlala leeter kede ɳga ləvtar mewulkey ɳga Jəwif hay ta Gerek hay ɳgene na, anja maaya ba.

Daa leeter e kede Pawl a ləvtar mey masa fara fara na, ara Kəriste, ndaw masa Gazlavay ma wala ɳga ləhdata ndəhay. Yesu Kəriste aa ta gədaŋ da ray cek hay tabiya, «maja ara ta fa anja, Gazlavay ma ləmta cek hay tabiya da vad ta cek hay tabiya da bəla...» (1.16). Kəriste ta məcey la fa hwadam mazlangalakaya, ta sləkdsawa sem daa meməcey. Anda kede, a wuzwa aa ta gədaŋ da ray cek hay tabiya (2.14-15). Si Jəwif hay a təbmara mey ɳga Yesu amba a ləham, maja kwakwas ata fa da ləhdata daa ba (2.20-23). Daa mendəvey ɳga leeter e na, Pawl aa guzltar da ray menjey maaya ɳga ndəhay ɳga Yesu, kwa da wuzlah ndəhay daa Egəliz, kwa da way ata hay, kwa da wuzlah ndəhay da bəla.

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele daha ɳga vəley gədaŋ a ndəhay:

Yesu na, a lawa Gazlavay kərad! (1.13-20)

Menjey ta Yesu (2.6-7)

Mezley walay a Gazlavay (3.16)

Mekətey ɳgada ɳgusay, ɳgada zel hay, lej ɳgada bəza hay (3.18-21)

Mecey-har

¹ Ara yah, Pawl, ma wuzlalakwara leeter kede, yah ndaw masa *Gazlavay ma wala ɳga key *ndaw-meslərey ɳga *Yesu *Kəriste. Ya wuzlalamara na, ala ta məlma aləkwa Timawte.

² Leeter e kede, ara ɳgada akwar, ndəhay ɳga Gazlavay daa berney ɳga Kwalaws, akwar, məlma adaw hay macəmkaya ta Kəriste, masa ma təbmara mey anja ta mevel pal.

Anja Papa aləkwa, Bay Gazlavay, ɳga pəskwar mey, ɳga njadakwar daa zazay.

Pawl a kar suse a Gazlavay maja Kwalaws hay

³ Daa masa ala fa dəram danjgay a Gazlavay, Papaŋ ɳga Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste, maja akwar na, ala fa kamar suse mandaw mandaw.

⁴ Ya kamar suse na, majya ya cəndamara akwar fa pamara Yesu Kəriste ɳga ndaw akwar fara fara. Asaya, ya kamar suse majya akwar fa wudmata ndəhay ɳga Gazlavay cəpa.

⁵ Yaw, ka təbmara mey ɳga Yesu, ka wudam vaw da wuzlah akwar na, majya akwar fa səkwmara cek hay masa ka sərmara fara fara ka hətam la, cek hay masa Gazlavay ma dīykwara da vad. Zleezle masa akwar ma cəndamara *Mey-maaya-mawiya, masa fara fara na, akwar taa sərkam la da ray cek hay masa akwar ma da hətmatar da vad a.

⁶ Mey-maaya-mawiya ha, fa daw fa mey fa mey da bəla tabiya, fa mbədda mevel ɳga ndəhay amba a kam cek maaya. Anda kede, fa mbəddakwara mevel akwar amba ka kam cek maaya may. A mbəddakwara mevel akwar a na, dəga ta pas masa akwar ma cəndamara mey a, ta masa akwar ma sərmara fara fara, maaya ɳga Gazlavay aa da ray akwar.

⁷ Ara Epafəras, mandala aləkwa masa yah ma wudkwa kalah, maa sərkadakwara mey da ray maaya ɳga Gazlavay a. Ya kam sləra daa slam a. Ara ndaw ma key sləra ɳga Kəriste ta cəved e aa slam ala.

⁸ Ara anja maa guzlndar da ray mewudey-vaw da wuzlah akwar masa *Mesəfnəy ɳga Gazlavay ma vəldakwara.

⁹ Majya ɳgene, dəga ta pas masa Epafəras ma wuzdandara mey da ray akwar na, ala ta mbəkdamara medərey-dəngay a Gazlavay majya akwar daa ba. Yaa cəfdamara Gazlavay amba cek masa ma mbafar na, ka sərmara maaya maaya. Asaya, yaa cəfdamara Gazlavay amba Mesəfnəy anja a vəlkwar lenjesl, a jənkwar ɳga cəney cek hay da ray Gazlavay maaya maaya.

¹⁰ Anda kede, daa menjey akwar, ka da kam cek hay masa Bay Mahura Yesu ma wudsey, ka da kam cek hay ma mbafar mandaw mandaw. Majya ɳgene, ka da kam sləra wura wura tabiya maaya, ka da sərmara Gazlavay ma fəna ma fəna.

¹¹ Ya dəram dəngay saya na, amba Gazlavay, ndaw manjakaya daa slam-mewedey, a vəlkwar gədanj anja mahura, amba ka bəsmara banay ta dək-vaw.

¹² Anda kede, ka da kamar suse a Gazlavay, Papa aləkwa, ta meesəmey. Ara anja ma wurkwara cəved, amba akwar may, ka hətam cek masa aa ma bəda ɳgada ndəhay anja hay daa slam anja mawadakaya.

¹³ Papa aləkwa a badandakurwa daa ləvanj ɳga bay-malula, a pandakwar a har Bəzey anja mawudkaya kalah.

¹⁴ Ara Bəzey anja ha ma vəlda heter anja, amba a pəskandakwar dasi har ɳga bay-malula, asaya, Gazlavay a mbəkdandakwara mebərey aləkwa ta fa Bəzey anja ha.

Yesu Kəriste, anja mahura da ray cek hay tabiya

¹⁵ Kwa ndaw pal ta hətar Gazlavay daa ba,
ama Bəzey anja, Yesu *Kəriste, masa ndəhay ma hətmar na,
a lawa Gazlavay a, a key cek anda anja.

Yesu a, ara Bəzey mahura ɳga Gazlavay,
ara anja mahura da ray cek hay tabiya
masa Gazlavay ma ləmtərwa.

¹⁶ Anja mahura majya ara ta fa anja,
Gazlavay ma ləmta cek hay tabiya da vad
ta cek hay tabiya da hwayak,

cek hay tabiya masa alèkwa ma gwakwa
 ñga nèktakwa ta dey
 leñ cek hay tabiya masa ma hètam ba.
 Ta fa Bèzey aŋga ha, aa ta lèmtèrwa cek hay
 masa ta gèdañ la,
 kwa maslañ aŋga hay da vad, kwa bay hay da bèla,
 ta *bay-ray hay ñga mesefney maaya ba hay leñ kuley hay.
 Yaw, Gazlavay a lèmtèrwa cek hay a tabiya na,
 ta fa har ñga Bèzey aŋga ha,
 asaya, a lèmtèrwa ñgada Bèzey aŋga ha *.
¹⁷ Kèriste he na, aŋga daha dèga bèla ta zley daa ba aran.
 Ara ta fa aŋga, cek hay tabiya mapatakaya
 daa slam ata hay ta cèved e.
¹⁸ Ara aŋga bay-ray ñga ndèhay daa Egèliz.
 A wey da ray ndèhay daa Egèliz a
 anda ray ñga ndaw ma wey da ray vaw aŋga.
 Ndèhay daa Egèliz na, ara anda vaw aŋga.
 Heter mawiya na, a zley ta fa aŋga.
 Aŋga na, ara Bèzey mahura,
 ara aŋga ma slèkfawa teesed daa memècey.
 Maja ñgene, a fènta cek hay tabiya.
¹⁹ Kèriste aŋga mahura da ray cek hay tabiya na,
 maja ta mbafar la a Gazlavay amba mevel ñga Kèriste he
 a key letek ta mevel aŋga.
²⁰ Asaya, Gazlavay ta slèrdèrwa Bèzey aŋga ha la
 amba a cèmtar day kwa a cek hay da vad,
 kwa a cek hay da hwayak, cèpa ta aŋga.
 Ta handawa zazay la, a handèrwa na,
 ta fa mambaz ñga Bèzey aŋga ma mbèdwa
 fa hwadam mazlaŋgalakaya.
²¹ Zleel akwar na, ta mbèdmar dèba la a Gazlavay, akwar masa-gèra aŋga hay
 maja akwar ta mewulkey maaya ba, asaya, maja akwar ma kam cek hay maaya ba.
²² Ama wure kede, Gazlavay ta cèmkwar day la ta fa Bèzey aŋga, maja Bèzey aŋga
 ha ta tèrey ndaw-magèdañ la, ta mècey la fa hwadam mazlaŋgalakaya. A cèmkwar
 day na, amba ka tèram ndèhay maaya fa mey aŋga manjar mebèrey, masa ndaw a
 gwa ma mbèdkwar ray ba.
²³ Anda kede, si ka pamara Yesu ñga ndaw akwar fara fara mandaw mandaw, ka da
 njam ta mevel cew cew ba, ama njam ta mevel pal. Cek hay masa ka sèrmara fara fara
 ka hètam la da vad na, sèkwmar, ka da mbèkdamara ba. Cek hay masa akwar ma
 sèkwmar ha na, ara anda akwar ma cèndamara daa *Mey-maaya-mawiya. Mey-
 maaya-mawiya ha, ara mey masa ndèhay ma wuzdamara a ndèhay da bèla cèpa.
 Kwa yah, Pawl, slèra aðaw na, ara ñga wuzey mey a may.

Slèra masa Pawl ma ka ñgada Egèliz

* **1:16 1.16** ta fa har[...]ñgada Bèzey aŋga: Nèka 1Kwr 8.6ta Rm 11.36. **1:16 1.16** 1.13; Jaŋ 1.3, 19; Heb 1.2
1:17 1.17 Jaŋ 1.1; 8.58 **1:18 1.18** bay-ray ñga ndèhay daa Egèliz: 2.19; 3.15; Ef 1.22-23; **teesed:** SNM 4.2; 26.23;
 1Kwr 15.20; CWJ 1.5 **1:19 1.19** 2.9-10; Jaŋ 1.16; Ef 1.23 **1:20 1.20** Rm 3.25-26; Ef 1.9-10, 21; 2.13-16 **1:21**
1.21-22 Rm 5.10; Ef 2.12-13; 5.27 **1:23 1.23** 2.7; Ef 3.17; 1Tm 3.16; Heb 3.6

²⁴ Wure kede, ya faa səmey da ray banay ma sawa a ray adaw maja akwar. Zleelze *Kəriste ta sərey banay la. Yah fa sərey banay may maja mecemey-ray ɳga Egəliz masa anda vaw ɳga Kəriste he. Ya sərey banay a na, amba ya ndəvda sləra anja.

²⁵ Ya ta tərey ndaw ma ka sləra ɳgada ndəhay daa Egəliz la, maja ara Gazlavay ma vəldiwa sləra ha a har adaw amba ya wuzdakwara mey anja tabiya ɳgada akwar masa *Jəwif hay ba hay.

²⁶ Mey a na, zleelze mabidakaya. Ndəhay a sərmara mey a ba. Ama wure kede, Gazlavay ta wuzdərwa la a ndəhay anja hay.

²⁷ Gazlavay a wudsey ɳga wuzdatara cek masa aa ma wudsey ɳga ka. Cek aha na, ara cek maaya kalah ma handawa mepəsey-mey a ray səkway hay tabiya. Mey a masa mabidakaya ma wuzwa a palah na, ara Yesu Kəriste ma njey aa mevel akwar. Ara maja Yesu a, akwar fa sərmara Gazlavay a da mbəzdakwar aa slam anja maaya.

²⁸ Anda kede, mey masa ala ma wuzdamara a ndəhay tabiya na, ara mey da ray Kəriste. Da ray ɳgene, ala fa kətmata ndəhay tabiya, ala faa sərkadamatar cek hay ta lenjesl masa Gazlavay ma vəldandara. Ya kam sləra anda kede na, amba ndəhay tabiya masa daa cəved ɳga Kəriste, a təram ndəhay mangaratakaya daa mey ɳga Gazlavay.

²⁹ Ara maja kede, ya key sləra ta gədanj tabiya masa Kəriste ma vəldiwa, amba ya ndəvda sləra ha.

2

¹ Yaw, ya wudey na, ka sərmara ya fa key gədanj maja akwar Kwalaws hay, maja ndəhay da Lawdise, lenj maja ndəhay mekele masa ma sərmaya ba.

² Ya fa key gədanj, maja akwar tabiya na, amba ya vəlkwar gədanj ɳga təbey mey ɳga Gazlavay ma fəna ma fəna, asaya amba ka wudam vaw da wuzlah akwar ta mevel pal. Ya fa key gədanj maja ya wudey ka sərmata cek hay masa Gazlavay ma wuzdatərwa da ray Kəriste, amba ka wulkam cew cew da ray cek hay a ba. Ya wudey ka sərmara maaya maaya anda kede na, amba Gazlavay a pəskwar mey ta mepəsey-mey mekele tabiya. Anda kede, ka da sərmara mey mabidakaya ɳga Gazlavay maaya maaya. Mey mabidakaya ha na, ara Kəriste.

³ Ara ta fa Kəriste he, ya gwakwa ɳga hətkwa lenjesl, ya gwakwa ɳga sərkwa cek maaya masa mabadatakaya da har anja.

⁴ Yaa guzlkwar anda kede na, amba ndaw a batakwar ta mey hay ma mbədəda lenjesl ɳga ndaw ba.

⁵ Kwa yah da wuzlah akwar daa ba na, ama mevel adaw aa ta akwar mandaw mandaw cənja. Ya faa səmey maja ya səra, akwar fa kam cek hay ta cəved e, asaya, akwar fa pamara Kəriste ɳga ndaw akwar fara fara, akwar fa wulkam cew cew daa ba.

Pam lenjesl ta ndəhay ma wudam ɳga batamakwar

⁶ Wure kede, akwar ta təbmara Yesu *Kəriste la amba a key Bay akwar Mahura. Anda kede, njam, kam cek anda anja ma wudey.

⁷ Yaw, njam ta anja, anda wudez masa slaslalay a dərenj daa vəged. Təbmara mey ɳga Yesu ma fəna ma fəna anda ata maa sərkadamakwara. Kamar suse a Gazlavay mandaw mandaw.

⁸ Pam lenjesl ta ndəhay maa guzlam saw maja a da batamakwar ta meesərkey ata hay. Meesərkey a, a sawa ta fa Kəriste ba, ama a sawa ta fa kwakwas hay masa

ndəhay ma kamara lej ta fa cek hay mekele mekele masa ndəhay ma namatar ray da bəla kede.

⁹ Si ka jəkam sləmay fa Kəriste gway, maja kwa daa masa aŋga ma njey da bəla na, a lawa Papaha Bay Gazlavay, mevel aŋga na, letek ta ŋga aŋga.

¹⁰ Akwar macəmkaya ta Kəriste ŋgene na, ka hətam heter mawiya ma sawa ta fa aŋga la, heter e ŋgene a həckwar daa ba. Kəriste he aŋga mahura da ray ndəhay, aŋga mahura da ray kuley hay, aŋga mahura da ray maslaŋ hay ŋga Bay Gazlavay da vad, aŋga mahura kwa da ray cek hay tabiya.

¹¹ Zleezle na, Gazlavay ta ləvtar la a *Jəwif hay ŋga slam mandawal amba a wuzdamara fara fara ata ndəhay aŋga hay. Ama daa mecəmey akwar ta Kəriste na, Gazlavay ta kakwar cek mekele la anda *mesley mandawal a. Cek aha na, ara membədəy mevel akwar maaya ba ma həldakwar ŋga key mebərey. Gazlavay a ka ta fa har ŋga ndaw ba, ama ta fa Kəriste.

¹² Masa ata ma kamakwar *baptem na, ta pas ŋgene ara anda akwar daa cəvay ta Yesu Kəriste daa slam a. Daa masa akwar fa bamawa daa yam ŋga baptēm e na, aŋga anda akwar ta sləkdfamawa daa meməcēy sem ta Kəriste he, maja ka sərmara Gazlavay aa ta gədaŋ ŋga sləkdfadatərwa ndəhay daa meməcēy. Gazlavay ta wuzdərwa gədaŋ aŋga ha la ta pas masa aa ma sləkdfadərwa Kəriste daa meməcēy.

¹³ Zleezle na, akwar anda ndəhay maməctakaya maja akwar ta mebərey, asaya, maja akwar da wuzlah ndəhay ŋga Gazlavay ba, ka səpmara *mewey ŋga Gazlavay ba. Ama wure kede, Gazlavay ta sləkdfadakurwa sem ta Kəriste amba a vəlkwar heter mawiya.

Gazlavay ta mbəkdandakwara mebərey aləkwa hay sem cəpa.

¹⁴ Zleezle na, aləkwa ta mebərey

maja aləkwa ma zləfkwa mewey ŋga Gazlavay.

Ama Gazlavay ta mbəkdandakwara mebərey aləkwa ha sem.

A mbəkdandakwara na,

anda ndaw ma pəley dəvaz da ray ndaw mekele.

A mbəkdandakwara ta fa Kəriste

masa aa ma məcēy fa hwadam mazlaŋgalakaya.

¹⁵ Maja meməcēy aŋga ha na,

Gazlavay ta təba gədaŋ da har kuley hay

ta da har madərlam hay ŋga bay-malula sem.

Ta key bay-gula la da ray ata.

Ta wuzda la fa mey ŋga ndəhay tabiya a fənta ta gədaŋ.

¹⁶ Yaw, anda kede, ka da jəkam sləmay fa ndaw ma wudey ŋga həbkwar ray ta mey ŋga kwakwas da ray cek mezəmey ta da ray cek mesey ba. Asaya, ka da jəkam sləmay fa ndaw ma həbkwar ray da ray mekey gwagway ŋga Jəwif hay ba, kwa da ray mekey gwagway ŋga maslawa ŋga kiya ba, kwa da ray *pas meməskey-vaw ba.

¹⁷ Kwakwas hay a ŋgene na, ata anda meezed ŋga cek fara fara ma da sawa. Cek aha fara fara na, ara Kəriste.

¹⁸ Ndəhay mekele fa kam cek amba ndəhay a wulkam ata ndəhay meekwed-mey hay. Ata fa dəram dan̄gay a maslaŋ hay ŋga Gazlavay. Mandaw mandaw ata fa zlapam, a ləvam Gazlavay fa wuztar cek. Da fa ləvmakwar akwar daa cəved maaya ba na, ka da təbmara ba! Ndəhay a ŋgene, ata fa zlapam ŋga tede, mewulkey ata na, ara mewulkey ŋga ndaw-magədan̄.

¹⁹ Ndəhay a ŋene, ata macəmkaya ta Kəriste ba. Kəriste na, ara *bay-ray ŋga ndəhay daa Egəliz. A wey da ray ndəhay daa Egəliz a anda ray ŋga ndaw ma wey da ray vaw tabiya. Ndəhay ma təbmara mey anja na, ata anda vaw anja. Ndəhay macəmkaya ta anja na, fa hətam gədañ ta fa anja. Ata macəmkaya daa slam a na, anda vaw ŋga ndaw mazəvkaya ta dəmbazl hay. Ndəhay a, fa hətam gədañ ta fa Gazlavay ŋga təbey mey anja ma fəna ma fəna, anda anja ma wudey.

²⁰⁻²¹ Ka sərmara, akwar maməctakaya ta Kəriste. Da ray ŋgene, gədañ ŋga cek hay mekele mekele masa ndəhay ma namatar ray da bəla kede fa da wam da ray akwar daa saba. Yaw, akwar fa njam, ka kam cek hay anda ndəhay ma sərmara Yesu ba na, maja me? Kwakwas ata hay fa ləvam: "Ka da lamara cek kede ba!", "Ka daa cəkdamara cek kede ba!", da daa ba, "Ka da wusmara cek kede ba!" Ka namatar ray a kwakwas ata hay a ŋgene na, maja me?

²² Da ndəhay fa səpmara kwakwas hay a ŋgene na, kwakwas hay a, aa zədəm la. Kwakwas hay a na, ara mey hay matəktakaya ta meesərkey masa ndəhay magədañ ma kamara.

²³ Fara fara, ndəhay a wulkam kwakwas hay a, ara cek maaya ma vəley lenjesl, maja fa dəram dançay anda mevel ata ma wudey, fa nam ray, fa səram banay ta vaw ata hay. Da ray ŋgene, ndəhay a nəkmata kwakwas hay a anda cek maaya. Ama kwakwas hay a, a gwamara ŋga jənmara ndaw ba, maja a gwamara ŋga jənmara ndaw ŋga wey da ray lenjesl anja ba, a gwamara a təkmara ndaw ŋga key cek malamba ba.

3

Gazlavay a vəlkwar menjey mawiya ta fa Kəriste

¹ Ka sərmara Gazlavay ta sləkdadandakurwa sem daa meməcey ta *Kəriste daa slam a. Da ray ŋgene, pamara lenjesl akwar a ray cek hay ŋga Gazlavay da vad, daa slam masa Kəriste manjakaya da hwad a, ta har-zəmay ŋga Gazlavay.

² Mandaw mandaw wulkam da ray cek hay ŋga Gazlavay da vad a. Ka da wulkam da ray cek hay da bəla ba.

³ Ka pamara lenjesl akwar a ray cek hay da vad a na, maja menjey akwar zleezle daa masa akwar ta sərmara Kəriste daa ba aran na, ta ndəvey sem, ama wure kede, menjey akwar mawiya aa mabadakaya da har Kəriste maja akwar macəmkaya ta Gazlavay.

⁴ Ta pas masa Kəriste, ndaw ma vəlkwar heter, ma da wuzwa vaw na, akwar may, ka da wuzmawa vaw ta anja daa mewedey anja.

⁵ Yaw, da ray ŋgene, mbəkdamara mekey cek hay maaya ba da bəla. Anda meləvey, mbəkdamara meley vaw saw, mewulkey ŋga key cek maaya ba ma nəsa ndaw, mesəpey ŋga key cek hay maaya ba ma ka hwaray, mesəpey ŋga key cek malamba, asaya, mekey dey fa cek ŋga ndəhay. Mekey dey fa cek ŋga ndəhay na, ara anda mepey cek aha, aa slam a ŋga Gazlavay.

⁶ Kede na, ara cek hay maaya ba hay masa Gazlavay ma da cey mevel a ray ndəhay ma namar ray ba.

⁷ Zleezle daa masa akwar fa kam cek hay malamba fa mey ŋga Gazlavay na, menjey akwar a, ta key la anda ŋga ata ha may.

2:19 2.19 1.18; Ef 4.16 **2:20-21 2.20** 2.9-10; Gal 4.3-5, 9 **2:20-21 2.21-22** Iz 29.13; Mt 15.9; 1Tm 4.3; Heb 13.9

3:1 3.1 2.12; Ef 1.20 **3:2 3.2** Mt 6.33 **3:3 3.3** Rm 6.4; 2Kwr 5.14 **3:4 3.4** Gal 2.20; Fəl 1.21; **mewedey ŋga**

Gazlavay: 1.27; Fəl 3.21; 1Kwr 15.43; 1Jŋ 3.2 **3:5 3.5** Rm 6.6, 11; Gal 5.24; Ef 4.19; 5.3 **3:5 3.5-8** Gal 5.19-21

3:6 3.6 Ef 5.6 **3:7 3.7** Rm 1.18; Ef 5.8

8 Ama wure kede, mbəkdamara mecey-mevel, mekey cek ḥga cey mevel a ndaw, mekey maagway, mecədsey-vaw, meeguzley Mey saw. Mbəkdamata cek hay kede tabiya.

9 Asaya, ka da mbərzi lam da wuzlah akwar ba, maja akwar ta mbəkdamara menjey akwar zleezle sem, asaya, maja akwar ta mbəkdamara sləra masa akwar ma kamara zleezle sem may.

10 Akwar ndəhay mawiya. Gazlavay ta vəlndakwar menjey mawiya la, aa fa dīya menjey a mandaw mandaw amba a tərey anda ḥga anja, amba ka sərmara Gazlavay maaya maaya.

11 Anda kede, cek ma wunkata ndəhay *Jəwif hay ta səkway hay mekele daa saba, cek ma wunkata ndəhay maslatakaya mandawal ta ndəhay manda-slam mandawal na, daa saba. Kwa ndəhay marəzltakaya hay, kwa ndəhay ma səra cek ba, kwa beke hay, lej ndəhay masa beke hay ba na, ata letek fa mey ḥga Gazlavay. Ama cek mahura na, ara Kəriste. Anja daa mevel ḥga ndəhay anja hay tabiya.

12 Gazlavay a walakwar, a tərdakwar ndəhay anja hay. Anja fa wudkwar. Da ray ḥgene, daa menjey akwar cəpa na, səram dey-ceceh fa ndəhay, njam ta mevel maaya, kam sləra ta meney ray, təram ndəhay meekwed-mey, ka da cam mevel saw saw ba.

13 Ka da cam mevel da wuzlah akwar ba. Da ndaw ma kaka cek maaya ba la na, mbəkdara mebərey anja ha. Mbəkdamatara mebərey ḥga məlmakw akwar hay anda Bay aləkwa Mahura Yesu ma mbəkdandakwara mebərey aləkwa hay may.

14 Cek mahura na, wudsam vaw da wuzlah akwar, maja da akwar fa wudsam vaw da wuzlah akwar na, ka da njam macəmkaya tabiya daa slam a ta mevel pal.

15 Anja zazay ḥga Kəriste ḥga wa mevel akwar. Gazlavay a zəlkwar ḥga njey daa slam a na, amba ka hətam zazay anja ha ḥgene. Kamar suse mandaw mandaw.

16 Pamara mey ḥga Kəriste aa mevel akwar maaya maaya. Sasərkam da wuzlah akwar ḥga njey maaya ta Gazlavay. Kətam vaw da wuzlah akwar ta lenjesl fara fara. Zlamar walay ḥga *Pəsam hay, zlamar walay ḥga həlma, asaya, zlamar walay hay masa Mesəfnəy anja ma kadakwara. Zlamar walay a Gazlavay ta mevel akwar cəpa, kamar suse.

17 Daa cek hay cəpa masa akwar ma kamara ta mey hay cəpa masa akwar maa guzlam na, kamara ta mezəley ḥga Bay Mahura Yesu. Kamara ta mekey suse a Gazlavay, Papa aləkwa, maja Yesu.

Mey da ray menjey ḥga ndəhay ḥga Yesu

18 Akwar ḥgusay, namatar ray a zel akwar hay, maja meney ray na, ara cek maaya ma mbafar a Bay Mahura Yesu.

19 Akwar zel hay may, wudmata ḥgwas akwar hay, ka da kam həma a ray ata ba.

20 Akwar bəza hay, cənmatar mey a papakw akwar hay ta a mamakw akwar hay daa cek hay cəpa, maja mecəney-mey akwar a ḥgene na, a mbafar a Bay Mahura Yesu.

21 Akwar papanj hay, ka da kam cek ḥga catar mevel a bəz akwar hay ba, maja har ata a da rəwey ḥga key cek maaya.

22 Akwar beke hay, namatar ray a bay akwar hay da bəla kede daa cek hay tabiya. Ka namatar ray na, daa masa ata da cakay akwar ḥga mbafatar daada ba, ama namatar ray kwa da masa ata da cakay akwar daa ba may. Sasəkar jak, kamatar sləra ta mevel pal maja akwar fa namar ray a Bay aləkwa Mahura Yesu.

²³ Kwa slèra wura wura masa akwar ma kamara na, kamara ta mevel pal, kamara slèra ha anda njada Bay alèkwa Mahura, ba na, anda njada ndaw-magèdañ ba.

²⁴ Ka sèrmara Bay Mahura masa akwar ma kamar slèra na, ara *Kèriste. Ara Bay Mahura ha ma da pølkwara mawurbay njga slèra akwar a, a da vøldakwara cek masa aa ma bada da vad njada ndèhay anja hay.

²⁵ Ama ndèhay ma kam maagway na, Gazlavay a pøltara la anda slèra masa ata ma kamara. Gazlavay na, a weley ndaw ta weley ba.

4

¹ Akwar bay hay, kamatar cek a beke akwar hay ta cøved e. Sørfadamara Bay akwar da vadaha may.

Ndèhay njga Gazlavay a da kam na, me?

² Mandaw mandaw dèrmar dançay a Gazlavay. Mayaf a da kakwar daa medørey-dançay akwar ba, asaya, kamar suse.

³ Daa medørey-dançay akwar, sørfadamandar may, cacøfdamara Gazlavay njga diyndara cøved maaya njga wuzey mey anja amba yaa sørkadamatara mey mabadakaya da ray *Kèriste a ndèhay. Ka sèrmara, wure kede yah daa førsøne na, maja mey a.

⁴ Døram dançay a Gazlavay njga jønya daa mewuzey mey a, amba yaa guzltar a ndèhay na, a cøndamara mey a maaya maaya, anda Gazlavay ma løvya njga ka slèra ha.

⁵ Wam vaw maaya maaya fa menjey akwar da wuzlah ndèhay ma tøbmara mey njga Yesu Kèriste ba. Mandaw mandaw da masa akwar ta høtam har la na, jønmata ndèhay a njga sèrmara mey njga Kèriste may.

⁶ Da masa akwar faa guzlam na, gwaguzlam mey hay maaya masa ndèhay ma wudam njga jøkey slømay fa vøda. Anda kede, da ndaw aa cøfdakwar da ray Yesu na, ka sèrmara mey masa akwar ma da mbøddamara.

Mecey-har njga madagway-dakw

⁷ Tisik, masa mølma alèkwa daa cøved njga Yesu *Kèriste, ndaw masa yah ma wuda kalah, anja fa key slèra njga Bay Mahura Yesu ta mevel pal. Ala cew ala ndèhay ma ka slèra njga Bay Mahura ha. Tisik e na, a kadakwara cek hay cøpa la da ray adaw.

⁸ Maja njene, ya fa slørdakwara amba ka sèrmara menjey ala fede, asaya, amba a vølkwar gøðan.

⁹ Ya fa slørdata ta Awnezim, mølma alèkwa mawudskaya daa *mecømey-ray njga ndèhay njga Yesu. Anja na, ara ndaw ma søpa cøved njga Yesu Kèriste ta mevel pal. Ara ndaw ma sawa fa akwar. Ata cewete, a kadamakwara mey da ray cek hay fede la cøpa.

¹⁰ Aristarke, masa anja wure kede daa førsøne ta yah, fa cakwar har. *Mark, ndaw daa søkway njga *Barnabas, fa cakwar har may. Ara ndaw masa yah maa guzlkwar da ray a heyey. Yaw, da masa ta wusey la fa akwar na, tøbmara maaya maaya.

¹¹ Jesøwe *, masa ata ma zølmara Justus, fa cakwar har may. Ndèhay maakar a kede, ara Jøwif hay ma tøbmara mey njga Yesu masa ma jønmaya daa slèra amba ndèhay a tøbmara Gazlavay njga bay ata. A vølmaya gøðan ga. Wure kede, Jøwif hay mekele fa jønmaya fede na, daa ba, si ara ndèhay maakar a kede, ma jønmaya gway.

3:24 3.24 Ef 6.8 **3:25 3.25** Jak 2.1 **4:1 4.1** Lev 25.43 **4:2 4.2** Føl 4.6; 1Tes 5.17 **4:2 4.2-4** Rm 15.30; Ef 6.18-19 **4:3 4.3** Rm 15.30 **4:4 4.4** 1.26 **4:5 4.5** Ef 5.16 **4:6 4.6** Ef 4.29; 1Pi 3.15 **4:7 4.7** Tisik; Ef 6.21-22

4:9 4.9 Awnezim: Flm 10.12 **4:10 4.10** Aristarke: SNM 19.29; 27.2; Flm 24; **Mark:** SNM 12.12 * **4:11 4.11** Jesøwe: Ta mey Gørek mawuzlalakaya «Yesu». Jesøwe ara Yesu ta mey Hebøre.

12 Epaferas, ndaw akwar, fa cakwar har may. Anja ndaw ma ka slera n̄ga Yesu K̄riste fara fara. Mandaw mandaw fa d̄orey dañgay a Gazlavay ta mevel pal maja akwar. Fa d̄orey dañgay amba ka mb̄ekdamara metebey mey n̄ga Yesu ba, ka t̄oram nd̄hay mangaratakaya daa mey n̄ga Gazlavay, asaya, amba ka s̄ermara maaya maaya cek masa ma mbafar a Gazlavay.

13 Fara fara ya fa s̄era Epaferas aha fa s̄orey banay daa slera maja akwar, asaya, maja nd̄hay n̄ga Yesu da Lawdise ta nd̄hay da Hirapawlis.

14 *Luk, dakwter masa ala ma wudmara kalah, lej Demas fa camakwar har may.

15 Camatar har a nd̄hay n̄ga Yesu da Lawdise, asaya, camar har a Nimfa, lej a nd̄hay n̄ga Yesu ma kusam da way anja.

16 Masa akwar ma jangamara leeter masa yah ma wuzlalakwara kefē la na, sl̄erdamatara a nd̄hay daa Eḡeliz da Lawdise amba a jangamara may. Nd̄hay daa Eḡeliz da Lawdise n̄ga sl̄erdamakwara leeter masa yah ma wuzlalatara amba ka jangamara may.

17 L̄evmar a Arkip n̄ga pey lenjesl fa slera masa Bay Mahura Yesu ma veldara, n̄ga key ḡdan̄ amba a nd̄vd̄a.

18 Ara yah, Pawl, ta har adaw, ma wuzlalakwara mecey-har a kefē. S̄erfadamara yah na, yah daa f̄rsene. Anja maaya n̄ga Gazlavay n̄ga njey ta akwar.

**Leeter masa Pawl ma wuzlala
ŋgeeme a
Tesalawnik hay
Mey da ray**

**Leeter masa Pawl ma wuzlala ŋgeeme a
Tesalawnik hay**

Leeter e kede, ara Pawl ma wuzlalatara a Tesalawnik hay. Ndəhay ga a wulkam ara dərewel mawuzlalakaya teesed da ray siya hay daa Mejəwey-mey Mawiya. Pawl a wuzlalamara leeter e na, ata bama ta ata Silas len Timawte. Ara maja ŋgene, Pawl ma ləvey: «Ala, ala» dey weewe (1.1).

Tesalawnik na, ara berney masa ndəhay fa kam filaw ga da hwad a. Ara maja ŋgene, Jəwif hay ta ndəhay daa hwayak hay mekele mekele daa berney a daha. Masa Pawl aa daa berney a na, Jəwif hay siya ta təbmara meesörkedey anga daa ba. Da ray ŋgene, mevel a catar, a wudam mey anga ba. Anda kede, ndəhay daa mecəmey-ray ŋga Yesu fetedə, a səhwadamata ata Pawl ta Silas aa berney ŋga Bere ta tavad' (SNM 17.10). Fa dəba ha, Pawl a daw a Aten.

Masa Pawl anga daa berney ŋga Aten na, ta', a slərda Timawte fa Tesalawnik hay amba a cəndərwa mey da ray menjey ata daa cəved ŋga Yesu (3.1-3). Timawte a vəhwa a hətfar Pawl da Kwarinti. A ləvar a Pawl, ndəhay da Tesalawnik fa təbmara mey ŋga Yesu ma fəna ma fəna. Ta ŋgene he cəpa na, ndəhay a, a wulkam Yesu a da vəhwa ta vara. Ndəhay ma məcam masa anga ta vəhwa daa ba aran na, a da diyam ama? Pawl ta mbədsdatara la aa mey ata ha daa leeter e kede daa fasəlawal 4 ta 5. Ama teesed na, a ləvtar a wudta kalah, a wudey ŋga hətatar fa dey saya (1.2-3.13). Asaya a vəltar gədan ŋga njey daa cəved ŋga Yesu, ŋga daw fa mey fa mey daa cəved e (4.1-12).

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele daha ŋga vəley gədan a ndəhay:

Menjey maaya ma mbafar a Gazlavay (4.1)

Yesu a vəhwa la (4.13-5.11)

Cek hay maaya masa ndəhay ŋga Yesu ma da kamara (5.12-22)

Cek masa Gazlavay ma wudey fa ndəhay (5.16-18)

Mecey-har

¹ Ara yah, Pawl, ma wuzlala leeter kede. Ala ta ata Silas len Timawte, ya camakwar har, akwar ndəhay daa Egəliz da Tesalawnik, akwar masa macəmkaya ta *Gazlavay Papa aləkwa lej ta Bay aləkwa Mahura *Yesu *Kəriste.

Anja Gazlavay ŋga pəskwar mey, asaya ŋga njadakwar daa zazay.

Pawl a kar suse a Gazlavay maja Tesalawnik hay

² Daa masa ala fa dəram dəngay a Gazlavay na, ala fa wulkam da ray akwar mandaw mandaw, ala fa kamar suse a Gazlavay maja akwar tabiya.

³ Asaya, daa medərey-dəngay ala a Gazlavay Papa aləkwa na, ala fa sərfadamara sləra masa akwar ma kamara, maja akwar fa pamara Yesu ŋga ndaw akwar fara fara. Ala fa sərfadamara akwar fa kam sləra ta gədan maja ka wudmara Yesu, asaya, akwar fa pam lengesl mandaw mandaw a ray cek masa ka sərmara ka hətam la ta fa Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste.

4 Məlma adaw hay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu, ya sərmara Gazlavay a wudkwar kalah, asaya, ta walakwar la ɳga key ndəhay anja hay.

5 Sərmara daa masa ala fa wuzdamakwara *Mey-maaya-mawiya na, mey a, a wusey fa akwar na, ara ta mey meeguzley daada ba, ama ta gədanj ɳga *Mesəfnəy ɳga Gazlavay may. Mey masa ala maa guzldamara na, ya sərmara ara mey fara fara. Daa masa ala da wuzlah akwar na, ka sərmara menjey ala. Ya ta kam cek la ɳga jənkwar.

6 Akwar na, akwar fa kam cek anda ala, asaya, akwar fa kam cek anda Bay Mahura Yesu. Akwar ta səram banay la ga, ama ka ta təbmara mey ɳga Gazlavay la cənja, ka təbmara ta meesəmey, meesəmey masa Mesəfnəy ɳga Gazlavay ma vəldakwara.

7 Anda kede, akwar fa kam cek maaya haa ndəhay ɳga Gazlavay tabiya da Masadəwan lej da Akay a nəkam dey fa akwar, a kamara kene.

8 Fara fara mey ɳga Bay aləkwa Mahura a zlawa na, fa akwar haa a wusey fa ndəhay da Masadəwan lej da Akay. Asaya, kwa ndəhay daa wura, daa wura, fa cəndamara akwar fa təbmara mey ɳga Gazlavay. Da ray ɳgene, ala fa daa guzlmatar da ray metəbey-mey akwar na, daa saba,

9 maja ndəhay a fa zəldamakwar sləmay, a ləvam akwar ta təbmardar la maaya maaya daa masa ala da wuzlah akwar. Asaya, a ləvam akwar ta mbəkdəmara metey kuley sem amba ka səpam Gazlavay masa ta dey, Gazlavay masa fara fara.

10 Anda kede, akwar fa səkwmarə Bəzey ɳga Gazlavay ma da vəhwa da gazlavay da vad. Bəzey a na, ara Yesu masa Bay Gazlavay ma sləkədərwa daa meməcəy heyey. Ara anja ma da ka amba Gazlavay a cey mevel a ray aləkwa ba ta pas masa Gazlavay ma da ka sariya.

2

Mey da ray sləra ɳga Gazlavay masa Pawl ma ka da Tesalawnik

1 Məlma ala hay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu, akwar ta ray akwar, ka sərmara ala ma diyam fa akwar heyey na, ara ɳga tede ba.

2 Asaya, ka sərmara daa masa ala ma wusam fa akwar daa ba aran na, ndəhay daa berney ɳga Fəlepi ta sərdamandar banay la, ta cədməndar la. Masa ala ma wusam la fa akwar na, ndəhay ga ta kam həma la a ray ala may. Ama Gazlavay ta vəlndar gədanj la, amba ya wuzdamakwara Mey anja maaya mawiya cənja.

3 Masa ala fa wuzam mey da ray cəved maaya a ndəhay na, ya wuzdamara na, ta membərzley da hwad a daa ba, asaya, ala fa kam sləra ta mevel maaya, ala fa batam ndəhay daa ba.

4 Ama Gazlavay ta saŋgalandar la, ta səra la, ala ndəhay anja hay fara fara. Anda kede, ta vəldandara *Mey-maaya-mawiya ha la amba ya wuzdamara a ndəhay. Maja ɳgene, yaa guzlam na, amba a mbafatar a ndəhay ba, ama amba a mbafar a Gazlavay ma səra mevel ala.

5 Ka sərmara daa masa ala da wuzlah akwar na, ala faa guzlam mey maaya maaya ɳga mbafakwar ɳga fəcmakwar daa ba, ala fa wulkam amba ya batam cek fa ndəhay na, daa ba. Mey masa ala ma kadamara, kwa Gazlavay na, a səra ara mey fara fara.

6 Ala ta wudəm amba kwa waawa a həlmandar na, daa ba. Kwa akwar, kwa ndəhay mekele, ala ta wudəm amba ndaw a həlmandar na, daa ba.

7 Ala na, ya gwamara ɳga wey da ray akwar maja ala ndəhay meslərey ɳga Yesu. Ama ala ta kamara kene daa ba. Ala na, ndəhay meekwed-mey da wuzlah akwar anda mamaŋ maaya ma nəkey dey fa bəz anja hay.

8 Ala fa wudmakwar kalah. Da ray እገኑ, ላል ተ ወູድማකውራ Mey-maaya-mawiya እንደ Gazlavay la. Ama ላል ተ meesəmey እንደ key cek mekele ma fēna saya. ላል ተ meesəmey ga እንደ veldamara kwa ray ላል maja akwar, maja ላል ተ wudmakwar sem kalah.

9 Mēlma ላል hay daa mecəmey-ray እንደ ndəhay እንደ Yesu, slēra masa ላል kamara ta gēdañ ta gēdañ እንዳ akwar na, akwar fa sērfadamara, ba diya? Daa masa ላል fa wuzdamakwara Mey-maaya-mawiya እንደ Gazlavay na, ላል mēskam vaw daa ba, ላል ተ kam slēra la taa vad, taa pas, amba ya njam fa har akwar ba.

10 Daa masa ላል da wuzlah akwar, akwar ndəhay ma tēba mey እንደ Yesu na, menjey ላል anja maaya na, maja ላል fa jēkam slēmay si fa Gazlavay, ላል kam cek ta cēved e, asaya, kwa ndəhay faa guzlam mey maaya ba da ray ላል daa ba. Kwa akwar na, ka sērmara menjey ላል. Gazlavay may, a sēra.

11 Asaya, ka sērmara ላል kam cek la kwa እንዳ waawa da wuzlah akwar anda papañ ma key cek እንዳ bēz anja hay.

12 Ala fa vēlmakwar gēdañ, ላል fa dēkmakwar mevel, asaya, ላል faa guzlmakwar mandaw mandaw amba ka njam, ka kam cek anda Gazlavay ma wudsey. Ara anja ma zēlkwar እንደ njey a wuzlah ndəhay masa anja fa wey da ray ata amba ka sērmara maaya anja.

13 Yaw, ላል fa kamar suse a Gazlavay mandaw mandaw saya na, maja daa masa ላል fa wuzdamakwara mey እንደ Gazlavay na, akwar ta jēkam slēmay la. Akwar ta tēbmara mey a anda mey እንደ ndəhay magēdañ daa ba, ama ka tēbmara na, anda mey እንደ Gazlavay. Fara fara mey a, ara mey እንደ Gazlavay. Mey a, a vēlkwar gēdañ እንዳ akwar ndəhay እንደ Gazlavay.

14 Mēlma ላል hay daa mecəmey-ray እንደ ndəhay እንደ Yesu, ndəhay akwar hay ta sērdamakwar banay la anda *Jēwif hay ma sērdamata banay ta ndəhay daa Egēliz hay እንደ Gazlavay daa hwayak እንደ *Jude. Anda kede, akwar anda ndəhay ma tēba mey እንደ Yesu *Kēriste daa hwayak እንደ Jude he masa Jēwif hay ma sērdamata banay.

15 Jēwif hay na, ta kēdmata ndəhay ma tēla mey እንደ Gazlavay la zleezle. Jēwif hay mekele hay ta kēdmara Bay Mahura Yesu la vagay. Asaya, Jēwif hay mekele hay saya ta sērdamandar banay la may. Ndəhay እገኑ, Gazlavay faa sēmey da ray ata daa ba. Ata masa-gēra hay እንደ ndəhay tabiya.

16 A tēkmandar እንደ wuzey mey እንደ Gazlavay a ndəhay masa Jēwif hay ba hay, mey masa ma da lēhdata. Jēwif hay a, ata ta mebōrey ga, ama ata fa kam mebōrey mandaw mandaw a dey a, a dey a. Anda kede, Gazlavay a bēsa mebōrey ata ha saba, a cey mevel a ray ata, a katar sariya.

Pawl a wudsey እንደ daw እንደ nēktērwa Tesalawnik hay saya

17 Mēlma ላል hay daa *mecəmey-ray እንደ ndəhay እንደ Yesu, ላል na, ta wudskam la ta akwar እንደ ዓደነኛ, ama mevel ላል anja ta akwar cēnja. ላል kam gēdañ la እንደ vēhey fa akwar, maja ላል fa wudsam እንደ hētmakwar fa dey saya.

18 Ara maja እገኑ, ላል wudsam la እንደ vēhey fa akwar. Fara fara yah, Pawl, ta ray adaw, ya ta kēdsey vaw la dey weewe እንደ daw fa akwar, ama *Sataj ta tēkndar sem.

19 Ya wudsam እንደ vēhey fa akwar na, maja akwar ndəhay masa ላል fa pamara mewulkey ላል a ray akwar, akwar ndəhay ma vēlmandar meesəmey, asaya, ara akwar ma da wuzdamandara ላል kam slēra maaya la. Maja እገኑ, ya daa sēmam fa mey እንደ Bay alēkwa Mahura Yesu ta pas masa anja ma da vēhwa.

20 Fara fara ala fa h̄elmamara Bay al̄ekwa Mahura maja akwar, asaya, ala faa s̄emam maja akwar.

3

1 Masa ala ma c̄enam mey da ray akwar daa ba heyey na, ya gwamara ñga b̄esmara ba. Anda kede, ala ta wulkam la, maaya na, ya njam da Aten taava ala,

2 ya sl̄erdamara Timawte fa akwar. Timawte he na, ara m̄elma al̄ekwa daa mec̄emey-ray ñga nd̄ehay ñga Yesu, ala ma kam sl̄era ñga Gazlavay bama ñga wuzey *Mey-maaya-mawiya da ray *K̄riste. Da ray ñgene, ya ta sl̄erdamara la fa akwar ñga j̄enkwar, asaya, ñga v̄elkwar ḡedañ daa mey ñga Yesu.

3 Ya sl̄erdamara na, amba banay masa akwar ma s̄ermara na, a mb̄edda leñges kwa ñga waawa da wuzlah akwar ba. Akwar na, ka s̄ermara maaya maaya, banay hay a na, ara cek ma key daa menjey al̄ekwa, al̄ekwa nd̄ehay ñga Gazlavay.

4 Daa masa ala da wuzlah akwar na, ya ta l̄evmakwar la, ya da s̄erkwa banay. Ka s̄ermara fara fara banay a, ta wuswa la.

5 Da ray ñgene, daa masa ala ma gwamara ñga v̄ehay fa akwar daa ba heyey na, ya gwamara ñga b̄esmara ba. Ta', ya sl̄erda Timawte fa akwar amba ya c̄enda mey da ray akwar, da akwar fa t̄ebmara mey ñga Yesu c̄enga may kwa. Ya zlurey maja Satan a da batakwar. Da ta batakwar sem na, sl̄era masa ala ma kamara da wuzlah akwar heyey na, a da t̄erey ñga cek ñga tede.

6 Timawte ta daw la fa akwar, wure kede ta v̄ehwa cay fa ala. Taa guzlnadar mey maaya la da ray akwar, a l̄ovey akwar ta ḡedañ daa mey ñga Yesu, asaya, akwar fa wudam vaw da wuzlah akwar. A l̄ovey saya, akwar fa s̄erfadmandar maaya maaya c̄enga. Akwar fa wudam ñga h̄etmandar saya anda ala ma wudam ñga h̄etmakwar saya may.

7 M̄elma ala hay daa mec̄emey-ray ñga nd̄ehay ñga Yesu, ala fa s̄oram banay kalah, ama daa masa ala ma c̄endamara, akwar ta ḡedañ daa mey ñga Yesu na, mey a ta v̄elndar ḡedañ la ga.

8 Wure kede, ala ta meesemey ma f̄ena ma f̄ena maja akwar fa t̄ebmara mey ñga Bay Mahura ta mevel pal.

9 Fara fara, ala faa s̄emam ga maja akwar. Ala fa kamar suse a Gazlavay, ama kwa ya kamar suse h̄ema kwara na, suse ala ha a wusa ba.

10 Ala fa d̄oram dan̄gay taa vad, taa pas mandaw mandaw ta mevel pal amba ya h̄etmakwar fa dey, asaya, amba yaa s̄erkadamakwar cek masa akwar ma s̄ermara daa ba aran̄ da ray c̄oved ñga Gazlavay.

11 Anja Gazlavay Papa al̄ekwa ta ray anja leñ Bay al̄ekwa Mahura Yesu ñga wurmandara c̄oved amba ya diyam fa akwar.

12 Asaya, anja Bay al̄ekwa Mahura ñga ka amba ka wudam vaw da wuzlah akwar ma f̄ena ma f̄ena, asaya, amba ka wudmata nd̄ehay tabiya anda ala ma wudmakwar may.

13 Anja Bay al̄ekwa Mahura ñga v̄elkwar ḡedañ amba cek malamba a njey aa mevel akwar ba, asaya, amba ta pas masa anja ma da v̄ehwa a b̄ela ta nd̄ehay anja hay na, akwar nd̄ehay maaya manjar meb̄orey fa mey ñga Gazlavay Papa al̄ekwa.

4

Mey da ray menjey maaya ma mbafar a Gazlavay

¹ Məlma ala hay daa *mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu, wure kede ya wudam ḥgaa guzlmakwar da ray cek mekele. Zleezle na, ala taa sərkadamakwar la da ray menjey maaya ma mbafar a Gazlavay. Fara fara menjey akwar a, aa kəne. Ama wure kede, ala faa cəfdamakwar ta mezəley ḥga Bay Mahura Yesu, ala faa cəfdamakwar ta mevel pal amba ka səpam menjey maaya ma mbafar a Gazlavay ma fəna ma fəna.

² Ala taa sərkadamakwar la da ray cek hay ḥga key, maja ara Bay Mahura Yesu ma pandar ḥgaa sərkada. Ka sərmara cek hay masa ala maa sərkadamakwara ha, ba diya?

³ Gazlavay a wudey na, ka təram ndəhay manjar mebərey, ka da lam vaw saw ba.

⁴ Maaya na, kwa waawa da wuzlah akwar a səra ḥga njey maaya maaya ta ḥgwas anja anda Gazlavay ma wudey, amba ndəhay aa guzlam maaya ba da ray menjey akwar ba.

⁵ Ka da səpam ḥga key cek malamba ba. Ma kam cek anda ḥgene na, ara ndəhay ma sərmara Gazlavay ba.

⁶ Da ray mey a kede na, ndaw a da kar cek maaya ba a məlmaha ba, a da bata ba səlak, maja Bay aləkwa Mahura a da sərdata banay ta ndəhay ma kam cek malamba anda ḥgene. Ala ta kətmakwar la zleezle da ray cek aha.

⁷ Yaw, Gazlavay ta zəlndakwar ḥga key cek hay malamba daa ba, ama a zəlndakwar na, amba ya tərkwa ndəhay maaya fa mey anja.

⁸ Ndaw ma rəsa mey a kede na, a rəsey ḥgene na, ndaw ba, ama a rəsey Gazlavay ma vəlkwar Mesəfnəy anja. Mesəfnəy anja ha na, maaya, manjar mebərey.

⁹ Akwar fa wudam vaw da wuzlah akwar. Da ray ḥgene, ala fa da wuzlalamakwar da ray mewudey-vaw na, daa saba, maja Bay Gazlavay taa sərkadakwar cay ḥga wudey vaw da wuzlah akwar.

¹⁰ Fara fara, akwar fa wudam vaw da wuzlah akwar, akwar fa wudmata ndəhay ḥga Yesu tabiya masa daa hwayak ḥga Masadəwan. Məlma ala hay daa mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu, ya kamakwar ambahw amba ka wudam vaw ma fəna ma fəna sayə.

¹¹ Asaya, kam gədaŋ amba ka njam daa zazay, amba kwa waawa a nəkey dey fa sləra masa fa mey anja, amba kwa waawa a zəmey cek si ta fa mawurbay anja, anda ala ma kətmakwar zleezle.

¹² Da akwar fa kamara kəne na, ndəhay ma təba mey ḥga Yesu ba a namakwar ray la. Asaya, akwar fa da rəkam cek fa ndəhay daa ba.

Mey da ray pas masa Bay Mahura Yesu ma da vəhwə

¹³ Məlma ala hay daa *mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu, ya wudam ka sərmara cek ma da key da ray ndəhay ḥga Yesu maməctakaya amba ka təwam anda ndəhay mekele ba. Ndəhay mekele he na, fa pam lenjesl ḥga hətəy heter ḥga njey ta Yesu ḥga sərmataw daa ba.

¹⁴ Ya sərkwa Yesu ta məcəy sem, fa dəba ha, ta sləkdfawa sem daa meməcəy. Da ray ḥgene, sərmara fara fara ndəhay ḥga Yesu maməctakaya na, Gazlavay a sləkdfadatərwa la daa meməcəy amba a njam ta Yesu a.

¹⁵ Mey masa ala ma daa guzlmakwar wure kede na, ara mey masa Bay Mahura Yesu maa sərkadatara a ndəhay. Mey a, a ləvey, ta pas masa Yesu ma da vəhwə a bəla na, aləkwa masa ta dey da bəla kede, aləkwa fa da nakwa teesed da ray ndəhay maməctakaya ḥga cey ray ta anja daa ba.

16 Anda meløvey, ta pas ḥgene, Gazlavay aa guzlwā la ta gødanj. Maslanj anja mahura a wudey la ta gødanj, døy ḥga taalam ḥga Gazlavay a cønwa la. Fa døba ha, Bay aløkwa Mahura Yesu ta ray anja, a pawa salay da vad. Ndøhay anja hay mamøctakaya na, a sløkdsamawa la daa memøcey teesed,

17 fa døba ha, aløkwa masa ta dey na, Gazlavay a hølndakwar la ta ndøhay mamøctakaya heyey aa mekwte, amba ya cakwa ray ta Yesu daa memed da vad. Anda kede, ya da njakwa ḥga sørmataw ta Bay aløkwa Mahura Yesu.

18 Maja ḥgene, døkam mevel da wuzlah akwar ta mey a kede.

5

Ma da diyey vaw ḥga søkwey Yesu ma da vøhwa na, kwara?

1 Mølma ala hay daa *mecømey-ray ḥga ndøhay ḥga Yesu, mey da ray pas masa Yesu ma da vøhwa na, ala fa da wuzlalamakwar da ray a daa ba,

2 maja akwar ta ray akwar, ka sørmara pas masa Yesu ma da vøhwa na, a sørey ba, anja anda pas masa ndaw-mayal ma da mbøzey a way ndaw ta tavad ma sørey ba.

3 Da masa ndøhay fa løvam: «Ala daa zazay, cek ma da høtfandar daa ba» na, ḥgene, banay a da sawa a ray ata dørfafay anda hwad ma car ḥgada ḥgwas ma da yawa. Ndøhay ma wulkam anda ḥgene na, fa da løham daa ba sølak.

4 Ama, akwar, mølma ala hay daa mecømey-ray ḥga ndøhay ḥga Yesu na, akwar ndøhay masa ma njam daa løvanj ba. Da ray ḥgene, pas masa Yesu ma da vøhwa na, fa da høtfakwar dørfafay anda ndaw-mayal ma høtfey ndaw na, daa ba.

5 Akwar tabiya na, ndøhay ma njam daa slam-mewedey, ma søkwmara pas ḥga Yesu ma da vøhwa. Aløkwa ndøhay ma njam daa løvanj ba, asaya, aløkwa ndøhay ḥga tavad ba.

6 Maja ḥgene, ya da njakwa anda ndøhay mekele ba. Ya da nakwa ñar ba, ama njakwa ta mewey vaw, asaya, pakwa lenjesl fa ray aløkwa.

7 Ndøhay a nam na, ta tavad. Ndøhay a sam wuzam, a wam na, ta tavad may.

8 Ama aløkwa na, ndøhay ma søkwmara pas ḥga Yesu ma da vøhwa. Da ray ḥgene, pakwa lenjesl fa ray aløkwa. Njakwa mandaw mandaw daa metøbey-mey ḥga Yesu, asaya, wudkwa vaw da wuzlah aløkwa. Menjey anda kede na, ara anda ndaw ma børda dadak anja ta zana ḥga børey ḥga key vøram. Pakwa lenjesl fa meløhey masa aløkwa ma høtkwa ta fa Yesu. Mepey lenjesl fa meløhey a na, ara anda ndaw ma pey jikwew ḥga børey ḥgadaa vøram.

9 Yaw, Gazlavay a walankwar na, amba a sørdandakwar banay ba. Ama a walankwar amba a løhdandakwar ta fa Bay aløkwa Mahura Yesu *Køriste.

10 Yesu Køriste he ta mœcet la maja aløkwa amba ya njakwa daa slam a ta anja. Pas masa aa ma da vøhwa, kwa aløkwa ta dey, kwa aløkwa mamøctakaya na, ya njakwa la daa slam a ta anja.

11 Da ray ḥgene, vølam gødanj da wuzlah akwar, jønam vaw da wuzlah akwar ḥga tøbey mey ḥga Yesu ma føna ma føna anda akwar ma kamara wure kede.

Mey ḥga madagway-dakw

12 Mølma ala hay daa *mecømey-ray ḥga ndøhay ḥga Yesu, ya kamakwar ambahw, namatar ray a ndøhay ma kam sløra ḥga Gazlavay da wuzlah akwar. Ata na, ara ndøhay masa Bay Mahura ma pata ḥga *bay-ray hay da wuzlah akwar, amba a køtmakwar ḥga søpey cøved anja.

13 Namatar ray maaya maaya, asaya, wudmata majat fa kam slera nja Gazlavay. Njam ta zazay da wuzlah akwar.

14 Mélma ala hay daa mecəmey-ray nja ndəhay nja Yesu, ya kamakwar ambahw, kətmata masa-mayad hay, vəlmatar gədañ a ndəhay masa ta mandərzay daa dey, jənmata ndəhay masa-bèle daa mey nja Gazlavay. Bəsmata ndəhay tabiya.

15 Wam vaw! Da ndaw a kakwar cek maaya ba na, ka da kamar cek maaya ba kene ba. Ama daa menjey akwar na, kam gədañ mandaw mandaw amba ka kam cek hay maaya da wuzlah akwar, asaya, amba ka kam cek maaya nəgada ndəhay tabiya.

16 Njam mandaw mandaw daa meesəmey.

17 Dəram dañgay a Gazlavay mandaw mandaw, ka da gəram ba.

18 Kamar suse a Gazlavay, kwa daa meeme cəpa, majat wudey amba akwar ndəhay nja Yesu *Kəriste na, ka kamara kene.

19 Ka da təkmara slera nja *Mesəfnay nja Gazlavay ba.

20 Ka da rəsmara mey hay nja ndəhay ma təla mey nja Gazlavay ba.

21 Səngalamata mey hay a maaya maaya dəagay. Da mey hay a, a samawa ta fa Gazlavay fara fara na, nəgene, təbmara mey hay a, aa mevel akwar.

22 Ka da kam cek malamba ba səlak.

23 Anja Gazlavay ta ray anja, ndaw ma njadata ndəhay daa zazay, nja ka amba ka təram ndəhay manjar mebərey, nja jəda mesəfnay akwar, heter akwar, ta vaw akwar cəpa maaya maaya, amba ta pas masa Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ma da vəhwa na, a hətfakwar manjar mebərey.

24 Gazlavay ma zəlkwar nja njey ta anja na, a ndəvda slera ha la fara fara, majat cek masa anja ma ləvey a ka la na, a ka la.

25 Mélma ala hay daa mecəmey-ray nja ndəhay nja Yesu, dəram dañgay a Gazlavay majat ala may.

26 Camatar har maaya maaya a məlmañ hay daa mecəmey-ray nja ndəhay nja Yesu tabiya.

27 Ya kakwar ambahw ta mezəley nja Bay Mahura, janğamara leeter kede fa mey nja ndəhay nja Yesu tabiya.

28 Anja maaya nja Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste nja njey ta akwar.

**Leeter masa Pawl ma wuzlala
ŋga dey cew a
Tesalawnik hay
Mey da ray**

**Leeter masa Pawl ma wuzlala ŋga dey cew a
Tesalawnik hay**

Leeter e kede ara Pawl ma wuzlalatara a Tesalawnik hay. A wuzlalatara na, majaa ndəhay daa Egəliz da Tesalawnik ta cəndamara mabara ŋga mey daa leeter ŋgeeme masa aa ma wuzlalatara na, daa ba.

Ndəhay faa sərkadamata ndəhay, a ləvam gweegwe Yesu a vəhwə. Ndəhay siya da Tesalawnik ma cəndamara meesərkey a na, a ləvam, da gweegwe Yesu a vəhwə na, kaa mekey sləra keme seme? Daa leeter ŋga dey cew kede na, ara mey hay masa Pawl maa guzldata cay daa leeter ŋgeeme.

A wudsey kwa fa sərdamata banay ta ndəhay daa berney ŋga Tesalawnik na, si ndəhay a, a pamara Yesu Kəriste ŋga ndaw ata fara fara cənəga (1.4-12).

Ta wuzda cek ma da key daa masa Yesu ma da vəhwə la maaya maaya (2.1-5). A ləvey, Yesu a da vəhwə na, si ndaw masa-həma a sawa la d'agay, ndaw a, a təkta ndəhay ŋga namar ray a Gazlavay (2.3-4).

Pawl a wudsey na, ndəhay a sərmara Gazlavay fa wudsta fara fara, asaya ta ləhdata sem majaa ata ma təbmara Mey-maaya-mawiya, a kam cek ma mbafar a Gazlavay. Si a bəsmara banay majaa Yesu Kəriste (2.13-3.5).

Pawl a kətata majaa ata masa-mayad hay, a mbəzam aa mey masa mey ata da hwad a daa ba. Anda kede, Pawl a wudsey a mbəddamara menjey ata maaya ba ha ŋgene (3.6-15).

Daa leeter e kede na, mey hay maakar daha ŋga vəley gədaŋ a ndəhay da ray mepəsey-mey (2.16-17; 3.5; 3.16)

Mecey-har

¹ Ara yah, Pawl, ma wuzlalakwara leeter kede. Ala ta ata Silas leŋ Timawte, ya camakwar har, akwar ndəhay daa Egəliz da Tesalawnik, akwar masa macəmkaya ta *Gazlavay Papa aləkwa leŋ ta Bay aləkwa Mahura *Yesu *Kəriste.

² Anja Papa aləkwa, Bay Gazlavay, ta Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ŋga pəsmakwar mey, asaya, ŋga njadamakwar daa zazay.

Pawl a vəltar gədaŋ a Tesalawnik hay ŋga bəsmara banay

³ Məlma ala hay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu, si ya kamar suse a Gazlavay mandaw mandaw majaa akwar. Ara cek maaya amba ya kamar suse anda kede, majaa akwar fa təbmara mey ŋga Yesu ma fəna ma fəna, asaya, majaa akwar fa wudam vaw da wuzlah akwar ma fəna ma fəna.

⁴ Majaa ŋgene, da ala da wuzlah ndəhay mekele daa Egəliz hay ŋga Gazlavay na, ala faa guzlam da ray akwar ta meesəmey, majaa kwa ndəhay fa sərdamakwar banay kwara kwara na, akwar fa bəsmara banay a, akwar fa təbmara mey ŋga Yesu *Kəriste cənəga.

⁵ Menjey akwar a ŋgene, fa wuzda Gazlavay na, ara ndaw ma da katar sariya a ndəhay təde fa sləra ata. Ahaw, ara majaa menjey akwar a ŋgene, Gazlavay ma da

tərdakwar njga ndəhay maaya ma da njam da wuzlah ndəhay masa anja fa wey da ray ata. Akwar fa bəsmara banay a na, maja.

6 Fara fara, Gazlavay na, fa key cek ta cəved e. Anda kede, Gazlavay a da sərdata banay ta ndəhay ma sərdamakwar banay may.

7 Akwar ndəhay masa fa səram banay wure kede kaa na, Gazlavay a da məskadakwar vaw, ala may kəne. Gazlavay a da məskadandakwar vaw na, ta pas masa Bay aləkwa Mahura Yesu ma da pawa salay da vad ta maslaŋ anja hay ma da wuzdamərwa gədanj anja.

8 A da sawa na, ta awaw magədkaya, a da sərdata banay ta ndəhay ma sərmara Gazlavay ba lej ta ndəhay ma təbmara *Mey-maaya-mawiya da ray Bay aləkwa Mahura Yesu ba.

9 A sərdata banay la, a daa zəddata njga sərmataw, a da njadata dəreñ ta Bay aləkwa Mahura, asaya, dəreñ ta slam anja menjey mewedsey.

10 Cek hay a kede a da kam na, ta pas masa Bay aləkwa Mahura Yesu ma da vəhwa. A da vəhwa amba ndəhay anja hay, a həlmamara maja sləra anja, asaya, amba ndəhay tabiya masa ma təbmara mey anja a həslmar ray. Akwar may, akwar da wuzlah ndəhay a njene, maja akwar ma təbmara mey masa ala ma wuzdamakwara.

11 Ara maja njene, ala ma dəram dəngay mandaw mandaw a Gazlavay maja akwar. Ala faa cəfdamara Gazlavay amba a tərdakwar ndəhay maaya təde njga hətey heter mendəvey ba masa aa ma zəlkwar maja. Ala faa cəfdamara amba a jənkwar njga key cek hay maaya tabiya masa akwar ma wufsam njga kamara, asaya, amba a jənkwar daa sləra masa akwar ma kamara maja akwar ma pamara njga ndaw akwar fara fara. Yaa cəfdamara njga jənkwar na, ta gədanj anja.

12 Da ray njene, ndəhay a da həlmamara Bay aləkwa Mahura Yesu maja akwar. Asaya, Bay aləkwa Mahura Yesu a da həslkar ray may. Cek aha a da key na, maja mepəsey-mey njga Gazlavay aləkwa ta Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste aa da ray akwar.

2

Mey da ray cek ma da key teesef da ray Yesu ma da vəhwa

1-2 Məlma adfaw hay daa *mecəmey-ray njga ndəhay njga Yesu, ya wudsey njaa guzlkwar da ray pas masa Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste ma da vəhwa, asaya, da ray aləkwa ma da kuskwa fa mey anja. Ndəhay fa ləvam dər masa Bay Mahura ma da vəhwa heyey na, ta wuswa cay. Ama ya fa kakwar ambahw, ka da həbam ray maja ba. Kwa ndəhay a ləvam ara Gazlavay ma wuzdatara mey da ray dər a, kwa ndəhay ta wuzam mey la da ray a, ka da təbmara ba. Asaya, kwa ndaw a ləvey ta jaŋga la daa leeter masa ala ma wuzlalamara na, ka da təbmara mey a ba, ka da zluram ba.

3 Ka da vəlmar cəved kwa njada waawa njga batakwar ba səlak. Dar a fa da wuswa daa ba aranj, si ndəhay ga ma mbədmar dəba la a Gazlavay dəgəy, asaya, si ndaw masa-həma * a sawa la dəgəy, ndaw masa Gazlavay ma daa zəddə aa awaw.

4 Ndaw masa-həma ha, a da təkta ndəhay njga ney ray, kwa njada Gazlavay, kwa njada meeme cəpa. A da ləvey anja mahura da ray cek hay a tabiya. Anda kede, a da mbəzey aa *Way-mekey-kwakwas njga Gazlavay amba a njey aa slam maaya daa way a, a da ləvey anja na, Gazlavay.

⁵ Daa masa yah da wuzlah akwar heyey na, ya taa guzlkwar la da ray cek hay a, ba diya? Ka sərfadamara saba daw?

⁶ Wure kede, cek fa təka ndaw masa-həma ha ɳga sawa. Ka sərmara cek ma təka ha. Ndaw aha fa da wuzwa vaw wure kede na, daa ba aran, si pas a ma wuswa.

⁷ Fara fara, gədaŋ ɳga ndaw masa-həma ha na, fa həldata ndəhay ga ɳga kam cek hay malamba, ama gədaŋ a mabadakaya. Ndaw manjakaya ɳga təka gədaŋ a [†] na, daha. A da təka gədaŋ a haa ta pas masa anja manjakaya daa slam anja daa saba.

⁸ Fa dəba ha, ndaw masa-həma heyey a da wuzwa vaw dəba. Ama daa masa Bay Mahura Yesu ma da vəhwa daa mewedey anja na, a kədə la vagay ta memed ma bawa da mey anja, aa zədəda la kudsap! ta gədaŋ anja.

⁹ Masa Yesu ma vəhwa a bəla daa ba aran kede na, ndaw masa-həma ma da sawa heyey na, a sawa la, a da key sləra ta gədaŋ ɳga *Satan, bay-malula. A da key maazla hay mekele mekele, a da batata ndəhay ta fa maazla hay lej ta fa cek hay ma rəzlə ndaw.

¹⁰ A da sawa ɳga key cek hay malamba mekele mekele ɳga batata ndəhay ma daa zədəsam. A daa zədəsam na, maja ata ma təbmara mey masa fara fara ba, asaya, maja ata ma rəsmara mey a. Anja da ta təbmara mey masa fara fara ha la na, Gazlavay a ləhdata la.

¹¹ Yaw, a təbmara mey masa fara fara ba, da ray ɳgene, Gazlavay a vəltar mewulkey maaya ba, amba a təbam mey membərzley.

¹² Da ray ɳgene, ndəhay ma təbmara mey masa fara fara ba, asaya, ma wudəsam ɳga key cek hay malamba kalah na, sariya ɳga Gazlavay a tədədata la.

Mey da ray ndəhay masa Gazlavay ma walata ɳga ləhey daa mebərey

¹³ Akwar, məlma ala hay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu na, Bay aləkwa Mahura fa wudkwar kalah. Daa masa bəla ta ləmey daa ba aran na, Gazlavay ta walakwar sem ɳga ləhey daa mebərey. A ləhdakwar na, ta gədaŋ ɳga Mesəfnəy anja. Mesəfnəy a, a tərdakwar ɳga ndəhay ɳga Gazlavay ma kam cek ma mbafar a Gazlavay. A ləhdakwar maja akwar ma təbmara mey masa fara fara. Da ray ɳgene, si ya kamar suse a Gazlavay mandaw mandaw maja akwar.

¹⁴ Gazlavay a zəlkwar ɳga tərey ndəhay anja hay na, ta fa *Mey-maaya-mawiya masa ala ma wuzdamakwara. A zəlkwar amba a həslkwar ray anda anja ma həslar ray a Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste.

¹⁵ Da ray ɳgene, akwar məlma ala hay, mey masa ala ma wuzdamakwara kwa ta mey gway, kwa ta daa leeter na, pamara mey a aa lenjesl akwar, təbmara ma fəna ma fəna.

¹⁶ Gazlavay, Papa aləkwa, a wudndakwar, aa fa dəkndakwar mevel mandaw mandaw, asaya, a ka amba ya pakwa lenjesl a ray cek maaya masa anja ma da vəldandakwara. A dəkndakwar mevel na, ta fa maaya anja. Asaya, a ka amba ya pakwa lenjesl a ray cek maaya ha na, ta fa maaya anja may. Anja Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ta ray anja, lej Gazlavay Papa aləkwa

¹⁷ ɳga dəkmakwar mevel, ɳga vəlmakwar gədaŋ amba ka kam cek hay mandaw mandaw tabiya masa maaya, asaya, amba kaa guzlam mey masa maaya mandaw mandaw.

[†] **2:7 2.7** Ndaw manjakaya ɳga təka gədaŋ a: Daa 2.6 Pawl a ləvey: «cek fa təka ndaw masa-həma ha.» Daa 2.7 a ləvey ara ndaw ma təka. Pawl a wusfey ɳga ləvey na, kwara? Ndəhay siya a wulkam ara bay mahura ɳga Rawma hay, da daa ba, ara mewey ɳga hwayak ɳga Rawm. Ndəhay mekele saya a wulkam ara Mesəfnəy ɳga Gazlavay, da daa ba, Egəliz. Ndəhay siya saya a wulkam ara Mey-maaya-mawiya maasərkadakaya ɳgada ndəhay tabiya daa ba aran ma təka (Mt 24.14). **2:8 2.8** Iz 11.4; CWJ 19.15 **2:9 2.9** Mt 24.24; CWJ 13.11-13 **2:11 2.11** 2Tm 4.4 **2:12 2.12** 1.6-8 **2:13 2.13** 1.3 **2:14 2.14** 1Tes 5.9 **2:15 2.15** 3.6; 1Kwr 11.2 **2:16 2.16** 1Tes 1.4

3

Pawl aa cəfdəy medərey-dançay

¹ Məlma ala hay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu, wure kede, ya wudam ɳgaa guzlmakwar da ray cek mekele. Yaa cəfdədamakwar ɳga dərey dançay maja ala, amba mey ɳga Bay Mahura Yesu a daw fa mey fa mey, kwa ndaw a gwa ɳga təka ba, asaya, amba ndəhay a təbmara mey a, aa həmdamara anda akwar may.

² Dəram dançay maja ala saya, amba Gazlavay a jədndar fa ndəhay malamba hay, maja ndəhay ga fa təbmara mey ɳga Gazlavay daa ba.

³ Ya sərkwa Bay Mahura na, ara ndaw ma mbəkda ndaw aŋga ba. A da vəlkwar gədanj, asaya, a da jədskwar amba *Sataŋ a zlaŋgadədakwar ba.

⁴ Aləkwa macəmkaya ta Bay Mahura Yesu, anda kede, ya sərmara fara fara akwar fa kamara cek masa ala maa sərkadamakwara, asaya, ka da kamara mandaw mandaw.

⁵ Anja Bay Mahura ɳga jənkwar amba ka sərmara Gazlavay fa wudkwar kalah, asaya, amba ka bəsmara banay anda *Kəriste ma bəsa.

Mey da ray mekey sləra

⁶ Məlma ala hay daa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu, yaa guzlmakwar ta mezəley ɳga Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste, ya ləvmakwar, ndəhay masa-mayad hay * masa daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu na, ka da cəmam ta ata ba. Masa-mayad hay a na, a təbmara cek masa ala maa sərkadamakwara ba.

⁷ Akwar ta ray akwar, ka sərmara, maaya na, ka kam cek anda ala ma kamara. Daa masa ala da wuzlah akwar na, ala ta kam mayad daa ba,

⁸ ala maa cəfdəsam cek mezəmey fa ndaw ɳga maaya daa ba. Sasəkar jak, ala ta kam sləra la ga, taa vad, taa pas, amba ya njam fa har akwar ba.

⁹ Daa masa ala fa wuzdamakwara mey ɳga Gazlavay na, ala ta cəved ɳgaa cəfdədamakwar cek mezəmey, ama ala taa cəfdəsamakwar daa ba. Ya kam sləra ta har ala na, amba yaa sərkadamakwar ɳga key sləra anda ala.

¹⁰ Masa ala da wuzlah akwar heyey na, ya taa guzlmakwar la, ya ləvam: «Ndaw ma wudey ɳga key sləra ba na, ka da vəlmər cek mezəmey ba may.»

¹¹ Yaa guzlmakwar anda kede na, maja ya cəndamara a ləvam, ndəhay siya da wuzlah akwar ata masa-mayad hay. A wudam ɳga kam sləra ba, ama a mbəzəm aa mey hay ɳga ndəhay mekele masa mey ata da hwad a daa ba.

¹² Səkway ɳga ndəhay anda ɳgene na, ala fa kətmata ta mezəley ɳga Bay Mahura Yesu Kəriste, ya ləvmatar: «Kam sləra ta cəved e, amba ka zəmam cek ta fa mawurbay akwar.»

¹³ Akwar, məlma ala hay na, kam cek maaya ta cəved e cənja, ka da gəram ba.

¹⁴ Da ndaw da wuzlah akwar a təfa mey masa ala ma wuzlalamara daa leeter kede ba na, wam vaw ta ndaw aha, ka da kam jam ta aŋga ba, amba hwaray a kar.

¹⁵ Ama ndaw a na, ka da pamara ɳga masa-gəra akwar ba, ama sasəkar jak, kətmara anda məlmakw akwar cənja.

Mey ɳga madagway-dakw

3:1 3.1 SNM 2.4; Rm 15.30; 1Tes 5.25 **3:3 3.3** 1Kwr 10.13; 1Jŋ 5.18 **3:4 3.4** 1Kwr 4.16; Gal 5.10 *** 3:6 3.6** ndəhay masa-mayad hay: Ara ndəhay masa ma kam sləra ba, maja ata masa-mayad fara fara, da daa ba, ara ndəhay masa ray ata fa həbey da ray mavəhwə ɳga Yesu gweegwe cay. **3:6 3.6** 3.12; 1Tes 5.14 **3:8 3.8** 1Tes 2.9 **3:9 3.9** SNM 18.3; 1Tes 1.6; **aa cəfdədamakwar cek mezəmey:** 1Kwr 9.4 **3:10 3.10** 1Tes 4.11 **3:11 3.11** 1Tm 5.13 **3:12 3.12** Ef 4.28 **3:13 3.13** Gal 6.9 **3:14 3.14** 1Kwr 5.9, 11 **3:15 3.15** Mt 18.15-17; 1Tes 5.14

¹⁶ Bay Mahura na, ara ndaw ma njadata ndəhay daa zazay. Anja anga, ta ray anga, ḥga njadakwar mandaw mandaw daa zazay, kwa daa cek hay wura wura tabiya. Anja Bay Mahura ḥga njey ta akwar, akwar tabiya.

¹⁷ Ara yah, Pawl, ta har adaw, ma wuzlalakwara mecey-har a kede. Ya wuzlala mezəley adaw ta har adaw daa mendəvey ḥga leeter adaw hay tabiya anda kede amba ka sərmara ara yah ma wuzlala ta har adaw.

¹⁸ Anja maaya ḥga Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste ḥga njey ta akwar ndav.

Leeter masa Pawl ma wuzlala ŋgeeme a Timawte Mey da ray

Leeter masa Pawl ma wuzlala ŋgeeme a Timawte

Leeter e kede ara Pawl ma wuzlala ŋgada Timawte. Timawte na, ara bəzey ŋga ndaw Gerek. Mamaha na, ara ŋgwas ma təba mey ŋga Yesu, ara dam Jəwif ma yey ta yey. Pawl a səram vaw ta Timawte na, daa mepəkey anga ŋga dey cew (SNM 16.1-3). Maa sərkada Timawte ŋga wuzey mey ŋga Gazlavay na, ara Pawl. Ara maja ŋgene, anga anda bəzey da hwad anga. Pawl ta vəlar sləra la ga mekele mekele a Timawte, ta slərda la a Tesalawnik lej a Kwarinti. A pa ŋga bay-ray ŋga Egəliz hay.

Masa ata ma pəskamərwa Pawl la ŋgeeme daa fərsəne na, ta', a daw a wuzey mey ŋga Gazlavay cənja. A wuzlalara leeter a Timawte na, masa anga daa hwayak ŋga Masadəwan. Daa leeter e na, Pawl a kəta Timawte da ray mekey sləra daa Egəliz ŋga Yesu.

Pawl a wuzlalar leeter a Timawte na, dey cew. Daa masa ŋgeeme kede na, a kətata ndəhay daa mecəmey-ray ŋga Yesu, a kətata bay-ray hay (3.1-13). Asaya, a kəta Timawte he, a ləvar ŋga njey ndaw ma ka sləra ŋga Yesu Kəriste maaya. A ləvar ŋga nekey dey fa ndəhay daa mecəmey-ray hay ŋga Yesu.

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele daha ŋga vəley gədaŋ a ndəhay:

Medərey-dançay (2.1-8)

Metəbey mey ŋga Yesu na, a fəna mesəpey zleley (6.6-10)

Mesəpey ŋga key cek maaya (6.11-12)

Mecey-har

¹ Ara yah Pawl ma wuzlalakawa leeter kede, yah, *ndaw-meslərey ŋga *Yesu *Kəriste. Ara *Gazlavay ndaw ma ləhdandakwar, ta Yesu Kəriste ndaw masa aləkwa ma pakwa lenjesl aləkwa a ray a, ma pamaya ŋga ndaw-meslərey.

² Ya wuzlala na, ŋgada kah, Timawte, ndaw masa ma tərey sem ŋga bəz adaw fara fara, maja kah ma təba mey ŋga Yesu Kəriste masa yah ma wuzdakawa.

Anja Gazlavay, Papa aləkwa ta Yesu Kəriste, Bay aləkwa ŋga pəsmaka mey, ŋga sərfamaka dey-ceceh, asaya, ŋga njadamaka daa zazay.

Mey da ray ndəhay maa sərkadam ndəhay ta membərzley

³ Daa masa ya fa da daw aa hwayak ŋga Masadəwan na, ya ta ləvka la ŋga njey daa berney ŋga Efez. Anda kede, ya wudsey ka njey fetedə cənja amba ka təkta ndəhay maa sərkadam ndəhay ta membərzley.

⁴ Si ndəhay a, a mbəkdamara ŋga həbey ray da ray mamba hay saw ta da ray mezəley hay ŋga papaŋ ŋga papa ata hay zleelə ma gərey ndaw ŋga tede ŋgene. Mey hay a ŋgene na, fa handawa yawa ga, fa da jənta ŋga sərey cek masa Gazlavay ma wudsey ŋga ka ŋga ləhey ndəhay na, daa ba. Ya sərkwa cek aha na, maja aləkwa ma təbkwa mey ŋga Gazlavay.

1:1 1.1 ndaw-meslərey: 2.7; **ndaw na ləhdandakwar:** Tit 3.4; **aləkwa ma pakwa lenjesl:** Kwa 1.26-27

1:2 1.2 Timawte: 1Kwr 4.17; **bəz adaw:** 1Kwr 4.15; 1Tes 2.11; Tit 1.4 **1:3 1.3** Efez: SNM 20.1; **ndəhay maa sərkadam ndəhay ta membərzley:** 4.1-10; 6.3-5, 20-21; 2Tm 2.16-18, 23-26; Tit 1.10-16; 3.9-11 **1:4 1.4** 4.7; 6.20; 2Tm 2.16, 23; 4.4; Tit 1.14

5 Yaa cəfdaka ɳga təkta ndəhay a ɳgene na, maja ya wudey ndəhay a ɳga wudam vaw da wuzlah ata. Anda meləvey, si a njam ta mevel maaya, a kam cek maaya, asaya, a təbmara mey ɳga Gazlavay fara fara.

6 Ndəhay siya ta zlanjadam sem daa cəved maaya. Ata fa kam yawa da ray mey hay saw kene.

7 A wudam ɳgaa sərkadamatara *kwakwas ɳga Mawiz a ndəhay. Aa sərkadamatara ha na, anda ndəhay ma səra cek, ama ata ta ray ata, a cəndamara mey masa ata ma wuzdamatara ha ba.

Kwakwas ɳga Mawiz mapakaya na, ɳgada wa hay wa?

8 Ya sərkwa da aləkwa fa səpkwa *kwakwas ɳga Mawiz fara fara na, kwakwas a, aa maaya.

9 Sərmara, ndəhay maaya fa mey ɳga Gazlavay na, kwakwas a ara ɳgada ata ba. Ama, kwakwas a na, ara ɳgada ndəhay ma cənmar mey a Gazlavay ba, ɳgada ndəhay ma cənam mey ba, ɳgada ndəhay masa-maagway, ɳgada ndəhay ta mebərey, ɳgada ndəhay ma namar ray ba, ta ɳgada ndəhay maa saŋgəram da ray cəved ɳga Gazlavay. Asaya, kwakwas a na, ara ɳgada ndəhay ma kədmata papa ata hay, da daa ba, ma kədmata mama ata hay vagay, ta ɳgada ndəhay ma kədmən ndəhay vagay,

10 ɳgada ndəhay ma lam vaw saw, ta ɳgada zel hay ma lam vaw ta zel cəla ta ɳgada ɳgusay ma lam vaw ta ɳgwas cəla, lej ɳgada ndəhay ma hədkadam ndəhay ɳga beke. Kwakwas a saya na, ara ɳgada ndəhay ma mbərzlam, ta ɳgada ndəhay ma mbadam saw kene. Yaw, anda kede kwakwas a na, ara ɳgada kwa waawa ma key cek maaya ba wura wura cəpa, masa wal ta meesərkedey aləkwa masa maaya.

11 Meesərkedey aləkwa ha na, aa daa *Mey-maaya-mawiya. Mey-maaya-mawiya ha na, a wuzdandakwara Gazlavay aa ta gədaŋ, aa daa wiya mandaw mandaw. Ara anja ma vəldiwa Mey-maaya-mawiya ha amba ya wuzdatara a ndəhay.

Pawl a kar suse a Yesu Kəriste

12 Ya fa kar suse a Yesu *Kəriste, Bay aləkwa Mahura. Ya fa kar suse maja a wulkey yah na, yah təde ɳga ka sləra anja. Da ray ɳgene, ta paya la ɳga ndaw ma ka sləra anja. Ara anja ma vəlyə gədaŋ ɳga ka sləra anja ha.

13 Zleelze na, ya faa guzley mey maaya ba da ray anja, ya fa sərdata banay ta ndəhay anja hay, ya fa key həma a ray ndəhay anja hay a. Ama anja na, ta sərfaya dey-ceceh la, maja a səra cek hay masa yah ma kata na, a key ya səra ba. Ya səra ba na, maja yah ma təba mey anja daa ba aranj.

14 Bay aləkwa Mahura ta pəsya mey la ga. A vəlyə gədaŋ amba ya təba mey anja, asaya, amba ya wudta ndəhay.

15 Mey masa yah ma daa guzlda kaa na, ara mey masa fara fara. Maaya na, ndəhay cəpa a təbmara mey a ta mevel pal. Ya fa ləvkwar, Yesu Kəriste na, ta sawa la a bəla amba a ləhdata ndəhay daa mebərey. Ndaw ma fənta ndəhay ta mekey mebərey na, ara yah.

16 Fara fara yah, ndaw ma fənta ndəhay ta mekey mebərey, ama Yesu Kəriste ta sərfaya dey-ceceh la cənja. A ka kene na, amba a wuzdatara a ndəhay, anja ndaw meekwed-mey fara fara. A wuzdatara anda kede na, ɳga vəltar gədaŋ a ndəhay ma da təbmara mey anja, amba a hətam heter mendəvey ba.

17 Anja Bay Gazlavay ɳga zəma bay anja ɳga sərmataw. Ara ndaw masa ta dey, a məcəy ba səlak.

Ndaw a gwa njga hëtar ta dey ba.
 Añga na, Gazlavay pal.
 Anja ndëhay njga hëslmar ray,
 njga hëlmamara njga sërmataw. *Amen.

Pawl a vëlar gëdanj a Timawte

¹⁸ Timawte, bëz adfaw, ya mbëkdakawa mey kede a har akah. Mey a na, aa letek ta mey masa ndëhay ma tëla mey njga Gazlavay maa guzlam da ray slëra masa kah ma da ka. Sërfadërwa mey ata ha, amba ka hëtey gëdanj njga key slëra maaya maaya.

¹⁹ Anda kede, ya wudey ka ka slëra ha ta mevel maaya, asaya, ka pa Gazlavay njga ndaw akah fara fara. Ndëhay siya hay a wudam njga kamara kène ba. Maja njgene, fa pamara Gazlavay njga ndaw ata fara fara daa saba.

²⁰ Ata Himene ta Alekzandëre na, ata da wuzlah ndëhay a may. Ya ta vëldata sem a har *Satan*, bay-malula, amba a pam lengesl, aa guzlam mey maaya ba da ray Gazlavay saba.

2

Mey da ray menjey daa mecəmey-ray njga ndëhay njga Yesu

¹ Cek njgeeme, masa yah ma wudey njga lëvey na, ndëhay njga dërmar dañgay a Gazlavay njga cacéfdafamar cek, njga kamar ambahw, asaya, njga kamar suse maja ndëhay tabiya. ² Maaya na, a dëram dañgay a Gazlavay maja bay hay, ta mahura hay tabiya ma wa hwayak hay, amba ya sërkwa banay ba, ya njakwa ta zazay. Da ray njgene, ya nakwa ray a Gazlavay, asaya, ya njakwa ta mekey cek maaya.

³ Medërey-dañgay a na, ara cek maaya ma mbafar a Gazlavay, ndaw ma lëhdandakwar.

⁴ A mbafar na, maja a wudey ndëhay cëpa njga lëham, asaya, a wudey ndëhay cëpa a sërmara mey masa fara fara.

⁵ Mey a kede aa njada ndëhay tabiya.

Fara fara Gazlavay na, aa pal gway.

Ma cëma ndaw-magëdanj ta Gazlavay na, ndaw pal.

Ndaw a na, ara Yesu Këriste.

⁶ Ta sawa la, ta vëlda heter anja la njga lëhey ndëhay tabiya daa mebërey. Ta ka la anda kede ta pas masa Gazlavay ma wudey, amba a wuzzatara fara fara Bay Gazlavay a wudey njga lëhdata ndëhay tabiya.

⁷ Bay Gazlavay ta paya la njga maslañ anja, ta njga ndaw anja meslërey. A slërdiwa na, njga wuzzatara mey masa fara fara a ndëhay masa *Jëwif hay ba hay, amba a tëbmara. Yaa guzlkwar kede na, fara fara, ya mbërzley ba.

⁸ Yaw, ya wudey na, zel hay njga dërmar dañgay a Gazlavay kwa daa wura daa wura. Daa medërey-dañgay a na, njga bañgadëfamata har ata hay a vad ta mevel maaya, ta mecey-mevel ba, ta metërey-vaw ba.

⁹ Ya wudey na, njusay may a da pam zana njga zlepuy ba, a da pam zana ma këdtar dey a ndëhay ba. A da tërcëfamata ray ata hay njga zlepuy ba. Dangwa hay ta bersle hay, leñ zana hay masa dala kalah ma hëdkey ba na, a da pamara ba.

1:17 1.17 Rm 16.27 **1:18 1.18** 4.14; 6.12; 1Kwr 9.24-25; 2Tm 4.7-8; Jud 3 **1:19 1.19 1.5** * **1:20 1.20** a har Satan: Ndëhay a wulkam Pawl a wudey njga lëvey: «Ya ta ëolta ata Himene ta Alekzandëre sem daa mecëmey-ray njga ndëhay njga Yesu.» Nëka 1Kwr 5.13. **1:20 1.20** Himene: 2Tm 2.17; **Alekzandëre:** 2Tm 4.14; **Satan:** 1Kwr 5.5 **2:1 2.1** Ef 6.18-19; Føl 4.6 **2:2 2.2** Es 6.10 **2:3 2.3** Tit 3.4 **2:4 2.4** Ez 18.23; 2Tm 2.25-26; 2Pi 3.9 **2:5 2.5** Mew 6.4-5; 1Kwr 8.6; Rm 3.29-30; 10.12-13 **2:6 2.6** Mk 10.45; 2Kwr 5.15; Gal 1.4; Tit 2.14; 1Jn 3.16; **pas masa Gazlavay ma wudey:** Gal 4.4; Tit 1.3 **2:7 2.7** ndaw-meslërey: 1.11-17; Gal 1.1; 2.7-8; Ef 3.7; 2Tm 1.11 **2:8 2.8** 1Pi 3.7 **2:9 2.9** 1Pi 3.3-5

¹⁰ Ama ɳga wuzdamərwa membey ata ta fa sləra maaya masa ata ma kamara. Yaw, ɳgusay ma ləvam fa namar ray a Gazlavay na, si a kamara kəne.

¹¹ Daa meesərkey daa way ɳga Gazlavay na, si ɳgusay a njam teete, a jəkam sləmay ta meney ray fa ndaw maa sərkadata.

¹² Ya vəltar cəved a ɳgusay ɳgaa sərkadamata zel hay ba. A da lam ray da ray zel hay ba, ama si a njam teete.

¹³ Ya ləvey anda kede, maja Bay Gazlavay a ləmwa teesed na, zel, mezəley *Adam. Fa dəba ha, a ləmwa ɳgwas, mezəley *Ev.

¹⁴ Asaya, *Satan, bay-malula, ta bata Adam ɳga key mebərey na, daa ba, ama a betey na, ɳgwas. Anda kede, ara ɳgwas ma cənar mey a Gazlavay ba.

¹⁵ Kwa ta ɳgene he cəpa, ɳgusay a ləham la ta fa mayawa bəza hay, ama a da ləham na, si ata fa təbmara mey ɳga Gazlavay mandaw mandaw, fa wudam vaw, a njam maaya fa mey ɳga Gazlavay, asaya, a zlapam ba.

3

Bay-ray hay ɳga ndəhay daa Egəliz na, wa hay wa?

¹ Ehe, mey masa yah ma daa guzlda kaa na, ara mey masa fara fara. Ndaw ma wudey ɳga key *bay-ray ɳga ndəhay daa Egəliz na, a key ɳgene, a səpey ɳga key sləra masa maaya.

² Yaw, ɳga key bay-ray na, si ndaw maaya masa ndəhay faa guzlam mey maaya ba da ray a daa ba, si ndaw masa ta ɳgwas pal. Ndaw a, a da wey ba. A da key cek hay saw ba. A wey vaw fa ray anja, menjey anja, aa maaya fa dey ɳga ndəhay. A təbey məlak hay a way anja. A gwa ɳgaa sərkadata ndəhay maaya maaya.

³ Ara ndaw ma vəlda ray anja ɳgada wuzam ba, ndaw ma kədəy vaw ba, ama ndaw meeekwed-mey, ma wudey mey ba, ma səpey dala kalah ba.

⁴ Si a kərza way anja maaya maaya, amba bəz anja hay a cənmar mey ta meney ray mandaw mandaw.

⁵ Ya ləvey anda kede na, maja da ndaw a səra ma kərza way anja ba na, a da key bay-ray ɳga ndəhay daa Egəliz na, kwara?

⁶ ɳga key bay-ray na, ka da pam ndaw ma təba mey ɳga Yesu təlam ba. Da kaa təde, a da zlepey * kwa, fa dəba ha, Bay Gazlavay a da kar sariya anda aa ma kar sariya a Satan.

⁷ Asaya, ndaw aha na, si ndəhay ma təba mey ɳga Yesu ba faa həmdamara may. Anda kede, fa da rəsmara daa ba, asaya, ndaw aha fa da kəzley aa gadaŋ ɳga *Satan daa ba may.

Ma jəna ndəhay daa Egəliz na, wa hay wa?

⁸ Ndəhay ma jəna ndəhay daa Egəliz na, si ndəhay maaya ta lenjesl. Si aa guzlam ta cəved e, a daa guzlam ta neneh cew cew ba. A da sam wuzam ga ba, a da səpam dala ta cəved malamba ba.

⁹ Si a təbmara mey fara fara masa Gazlavay ma wuzzandakwara, a kərzamara mey a ta mevel maaya.

¹⁰ ɳga pey ndəhay ma jəna ndəhay daa Egəliz na, si ka saŋgalamatla dəgəy. Da cek maaya ba fa ata daa ba na, ka pamata ɳga ndəhay ma jəna ndəhay daa Egəliz.

¹¹ ɳgwas ata hay may †, si a pam lenjesl kəne. A daa guzlam mey saw a ray ndəhay ba, a da wam ba, ama si a kam cek hay maaya ta cəved e.

2:10 2.10 5.10 **2:11 2.11-12** 1Kwr 14.34 **2:13 2.13** MC 2.7, 21-22; 1Kwr 11.8-9 **2:14 2.14** MC 3.1-6, 13;
2Kwr 11.3 **3:2 3.2-7** Tit 1.6-9; 1Pi 5.1-4 **3:3 3.3** 2Tm 2.24 * **3:6 3.6** a da zlepey: A wudey a ləvey: «A da
gəley ray». **3:7 3.7** 2Kwr 8.21; SNM 6.3 † **3:11 3.11** ɳgwas ata hay may: Ta mey Gərek a gwa a cəney may
«Igusay ma jəna ndəhay daa Egəliz». **3:11 3.11** Tit 2.3

¹² Ndaw ma jena ndəhay daa Egəliz na, si ndaw masa ta ŋgwas pal. Si a kərzata bəz anja hay ta ndəhay da way anja hay maaya maaya.

¹³ Da ndəhay ma jena ndəhay daa Egəliz fa kamara sləra ata maaya maaya na, ndəhay a həslmatar ray la. Asaya, a hətam gədanj la ga, majə ata fa pamara Yesu *Kəriste ŋga ndaw ata fara fara.

Mey da ray Mey fara fara masa Bay Gazlavay ma wuzdərwa a ndəhay

¹⁴ Ya fa wulkey, menjey nekədəy fedə, ya daw la fa kah, ama ya fa wuzlalakawa mey kede cəpa dəgəy.

¹⁵ Da ya ta wusey gweegwe daa ba na, mey masa yah ma wuzlalakawa daa leeter kede na, ya wuzlalakawa amba ka səra, ndəhay ŋga Gazlavay a da njam na, kwara. Ndəhay anja hay a na, ara ndəhay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu macəmkaya ta Gazlavay, ndaw masa aa daha ta dey ŋga sərmataw. Ndəhay daa mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu a, faa sərkadamata ndəhay ta mey masa fara fara da ray Gazlavay, fa lacam maaya maaya da ray mey a.

¹⁶ Ahaw, fara fara, mey a masa aləkwa ma təbkwa na, aa mahura. Mey a zleelə məbadakaya, ama Gazlavay ta wuzdərwa la a palah. Mey a fa ləvey:

Kəriste ta sawa la a bəla, a yawa anja ndaw-magədanj,

Mesəfnəy ŋga Gazlavay ta wuzdərwa la

anja na, ndaw maaya ma key cek ta cəved e.

*Maslanj hay ŋga Bay Gazlavay da vad

ta hətmar la ta dey ata.

Ndəhay ta wuzdamara mey da ray a la

a ndəhay daa səkway hay mekele mekele.

Ndəhay siya da bəla ta pamara la

ŋga ndaw ata fara fara.

Bay Gazlavay ta la sem a vad aa slam-mewedey.

4

Mey da ray ndəhay maa sərkadam ndəhay ta membərzley

¹ *Mesəfnəy ŋga Gazlavay ta kada la maaya maaya, a ləvey: ta pas masa bəla gweegwe a ndəvey na, ndəhay siya a mbəkdamara metəbəy mey ŋga Yesu la. Ndəhay a ŋgene, a da cənmatar mey ŋgada mesəfnəy maaya ba hay ma bata ndəhay, a da təbmara meesərkdedey ata masa ta membərzley.

² A da təbmara mey a na, ta mey ndəhay masa ta neneh cew maa guzlam si ta membərzley. Ndəhay ta neneh cew e, a sərmara ŋga wunkey cek maaya ta maaya ba saba. Ara anda lenjesl ata ta mbədəy sem.

³ A təkmata ndəhay ŋga ley ŋgwas. Asaya, a vəlam cəved a ndəhay ŋga zəmey cek hay mekele mekele ba. Ama Gazlavay a katərwa cek hay a ŋgene na, ŋga zəmey. Anda kede, ndəhay ma təba mey anja ma sərmara mey masa fara fara na, ŋga zəmamara ta mekey suse a Gazlavay.

⁴ Cek hay tabiya masa Gazlavay ma katərwa na, aa maaya. Cek ŋga mbəkey na, daa ba, ama ndəhay ŋga kamar suse a Gazlavay majə.

⁵ Fara fara, mey ŋga Gazlavay ta medərey-daŋgay na, a tərdata cek hay a maaya fa mey ŋga Gazlavay.

Mey da ray ndaw ma ka sləra maaya ŋga Yesu Kəriste

⁶ Si kaa sərkadatara cek hay kede ŋgada məlmakw hay daa Egəliz. Da ka faa sərkadata na, kah ndaw ma ka sləra maaya ŋga Yesu *Kəriste. Ka fa hətey gədaŋ daa cəved ŋga Gazlavay majə mey anja masa kah ma təba, ta meesərkey maaya masa kah ma səpa.

⁷ Ama mamba hay saw na, a mbafar a Gazlavay ba, ka da jəkey sləmay fa vədə ba. Daa menjey akah na, si ka key cek maaya mandaw mandaw, anda Gazlavay ma wudey.

⁸ Da ndaw a hway amba vaw anja a pəskey na, ara cek ma jəna nekədsey. Ama da ndaw aha fa nar ray a Gazlavay na, ŋgene ara cek maaya ma fəna cek tabiya, majə a səra a da hətey heter mendəvey ba wure kede ta ŋgada fa mey.

⁹ Mey masa yah ma daa guzlda kaa na, ara mey masa fara fara. Maaya na, ndəhay cəpa a təbmara mey a ta mevel pal.

¹⁰ Fara fara, aləkwa fa sərkwa banay daa sləra, aləkwa fa kakwa gədaŋ daa sləra ha majə mewulkey aləkwa aa da ray Gazlavay, ndaw massa aa daha ta dey ŋga sərmataw. A gwa a ləhdata ndəhay cəpa ndav, ama a da ləhey fara fara na, ndəhay ma təbmara mey ŋga Kəriste.

¹¹ Ləvtar a ndəhay ŋga kamara cek hay a kede, sasərkadata mandaw mandaw da ray a.

¹² Kwa anja kah gula dəgəy na, ndaw a da rəska ba. Ama ka sləra akah amba ndəhay ma təba mey ŋga Yesu Kəriste, a nəkam dey fa kah. Ka wuzdatara ta fa mey akah meeguzley, ta fa menjey akah, ta fa mewudey-vaw akah, ta fa kah ma təba mey ŋga Yesu, lej ta fa kah ma səpa *mewey ŋga Gazlavay ta mevel pal.

¹³ Vəlda ray akah ŋga jengey mey ŋga Gazlavay fa mey ŋga ndəhay mandaw mandaw. Vəltar gədaŋ, sasərkadata haa kasl pas masa yah ma wusey fa kah.

¹⁴ Sərfada gədaŋ masa *Mesəfnəy ŋga Gazlavay ma vəldakawa. A vəldakawa gədaŋ a na, ta pas masa ndəhay ma təla mey ŋga Gazlavay maa guzlam da ray akah, ta *bay-ray hay ŋga ndəhay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu ma pamaka har a ray heyye.

¹⁵ Kata cek hay a kede tabiya maaya maaya, vəlda ray akah ŋga ka sləra kede tabiya. Anda kede, ndəhay tabiya a da hətmaka, ka fa daw fa mey fa mey daa sləra akah.

¹⁶ Wey vaw fa ray akah, asaya, wey vaw fa mey masa kah maa sərkadatara a ndəhay, kata cek hay a kede mandaw mandaw. Da ka fa ka anda kede na, ka ləhda ray akah la, asaya, ka ləhdata ndəhay ma jəkfamaka sləmay la.

5

Mey da ray menjey ŋga Timawte da wuzlah ndəhay ŋga Yesu

¹ Da ndaw-maraw ta key cek maaya ba la na, ka daa bəcar taa bəcəy ba, ama gwaguzlar ta dək-vaw anda ŋgada papakw. Kətata mezəle hay anda ara məlmakw hay.

² Gwaguzltar a madaŋwas hay anda kaa guzley ŋgada mamakw. Kətata ŋgusay siya ta sabara hay, njey ta ata, ta mevel maaya anda dam-mamakw hay.

Mey da ray ŋgwas-vagay hay

³ Dəktar mevel a ŋgwas-vagay hay, jənta daa masa ndaw ŋga jənta daa ba səlak.

⁴ Da ŋgwas-vagay bəz anja hay mahura daha, da daa ba bəza hay ŋga bəz anja hay daha na, si bəza hay a, aa sərkam ŋga key cek anda Gazlavay ma wudey ŋgada

ndəhay da way ata hay d̄agay, a n̄ekfamatar dey. Maaya na, a j̄enmata ndəhay da way ata masa ma ḡelmata zlezzle he. Da fa kamara k̄ene na, a mbafar a Gazlavay.

⁵ Ngwas-vagay manjakaya taava aŋga fara fara masa ndaw ŋga j̄ena daa ba na, mewulkey aŋga aa da ray Gazlavay. A d̄erar dangay, a kar ambahw taa vad, taa pas amba a j̄ena.

⁶ Ama ŋgwas-vagay ma key cek saw masa ma mbafar gway na, kwa aŋga ta dey na, aŋga anda ndaw maməckaya.

⁷ Sasərkadatara mey a kede amba ndəhay aa guzlam mey maaya ba da ray ata ba.

⁸ Yaw, maaya na, ndaw ma t̄eba mey ŋga Yesu a j̄enta ndəhay daa səkway aŋga. Teesed na, a j̄eney ndəhay da way aŋga hay d̄agay. Da a j̄enta ba na, a key ŋgene, a r̄esa c̄oved ŋga Gazlavay. Anda kede, ta key cek maaya ba sem, a f̄ena ndaw masa ma t̄eba mey ŋga Yesu ba.

⁹ Ka da wuzleley a wuzlah mezəley ŋga ŋgwas-vagay hay masa akwar ma j̄enmata na, si mezəley ŋga ŋgwas-vagay masa mevey kwakwar maakwaw, da daa ba, ma f̄ena. Si ŋgwas aha na, zel e meməcey heyey pal gway, kwa ta ley mekele daa ba,

¹⁰ asaya, si ŋgwas masa ndəhay faa h̄emdamaara sl̄era aŋga. Anda meləvey, ta ḡelta b̄ez aŋga hay la maaya maaya, ndəhay ma samawa a way aŋga na, ta t̄ebta la maaya maaya. Asaya, ta p̄ertara salay ŋga ndəhay ma t̄eba mey ŋga Yesu la, ta j̄enta ndəhay ma s̄oram banay la, ta key cek hay maaya la mekele mekele.

¹¹ Ama ŋgwas-vagay hay masa sebeleŋ hay na, ka da wuzlalata mezəley ata hay ba, maja da kaa t̄eče a da lam zel saya kwa. Da mezəley ata hay mawuzlalatakaya, ama da ta wudam sem ŋga ley zel saya na, ŋgene a da mbəkdamara c̄oved ŋga *Kəriste.

¹² Anda kede, sariya a kərzata la, maja ata ma zləbmara mey masa ata ma j̄əwmara zlezzle ŋga njey taava ata heyey sem ŋga key sl̄era ŋga Yesu.

¹³ Asaya, anja kwa ŋgwas-vagay hay masa sebeleŋ hay ta lam zel hay daa ba, da ka ta wuzlalata mezəley ata hay la na, a da t̄oram masa-mayad hay ŋga p̄ekey way ŋga ndəhay saw fa mey-mbew e, fa mey-mbew e. Ama cek maaya ba masa ma f̄ena saya na, a da t̄oram masa baazlam hay, a ndəkwdamata ray ata hay aa mey ŋga ndəhay, aa guzlam da ray cek hay masa ata ta c̄oved ŋgaa guzley da ray a daa ba.

¹⁴ Ara maja ŋgene, ya wudey na, ŋgwas-vagay hay masa sebeleŋ hay na, si a lam zel, a yamawa b̄eza hay, a wam daa hejek ata hay, amba masa-ḡera aləkwa hay a h̄etam mey ŋgaa guzley a ray aləkwa ba.

¹⁵ Yah ma ləvey anda kede na, maja ŋgwas-vagay hay sebeleŋ hay mekele mekele ta mbəkdamara c̄oved maaya sem, ŋga s̄epey c̄oved ŋga *Sataŋ.

¹⁶ Da ŋgwas-vagay hay daa səkway ŋga ŋgwas ma t̄eba mey ŋga Yesu daha na, ŋgwas aha ŋga j̄enta. A da mbəkdata amba ndəhay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu a j̄enmata ba. Anda kede, ndəhay ŋga Yesu a da j̄enam na, ŋgwas-vagay hay masa kwa ndaw ŋga j̄enta daa ba səlak.

Mey da ray bay-ray hay daa Egəliz

¹⁷ *Bay-ray hay ma kam sl̄era maaya maaya daa Egəliz na, ata t̄eče ŋga h̄etey mawurbay ŋga sl̄era ata da mey cew. Fara fara t̄eče ŋga h̄etey mawurbay na, *bay-ray hay ma kam ḡədaŋ ŋga wuzdamakwara mey ŋga Gazlavay ta ŋgaa sərkadamakwar.

¹⁸ Yaw, mey ŋga Gazlavay fa ləvey: «Daa masa sla fa key sl̄era da ley na, ka da par bebeŋ a mey ba.» Mey ŋga Gazlavay fa ləvey saya: «Ndaw ma ka sl̄era na, aa t̄eče ŋga h̄etey mawurbay ŋga sl̄era aŋga.»

19 Da ndaw a handaka mey maaya ba da ray bay-ray ḥga ndəhay daa Egəliz na, ka da təba ba. Ka da təba na, si ndəhay cew, da daa ba, maakar, ma kam sede la da ray mey a.

20 Da ndaw a key mebərey na, mbədar ray fa mey ḥga ndəhay tabiya, amba ndəhay siya hay a kam mandərzay ḥga key mebərey.

21 Ya fa kaka ambahw fa mey ḥga Gazlavay, fa mey ḥga Yesu *Kəriste, ta fa mey ḥga maslaŋ hay ḥga Gazlavay da vad masa aa ma walata, təba mey a kede. Daa sləra masa kah ma ka na, ka da weley ndəhay ta weley ba, wudta ndəhay tabiya letek.

22 Ka da wusey vaw ḥga pey har a ray ndaw amba a key sləra daa Egəliz ba, saŋgala la d̄agay, ka da mbəzda ray akah aa mebərey ḥga ndəhay ba. Anda kede, jəfa ray akah maaya maaya.

23 Yaw, ka da sey yam daada ba, ama sey wuzam * nekədsey, amba hwad ma caka mandaw mandaw ḥgene, a caka saba, vaw akah a key ḥgama.

24 Mebərey ḥga ndəhay siya, kwa manjar ḥga seŋgeley na, ndəhay tabiya a sərmara. Ama mebərey ḥga ndəhay siya, ndəhay a da sərmara na, si ata ma saŋgalamata la d̄agay.

25 Ara kəne may, cek masa ndaw ma ka maaya na, a ḫey ba. Kwa aa mabadakaya, nekədsey a na, a wuzwa la a palah.

6

Mey da ray beke hay

1 Maaya na, beke hay cəpa a namatar ray ḥgada bay ata hay maaya maaya, amba ndəhay aa guzlam mey maaya ba da ray Gazlavay ba, asaya, amba aa guzlam mey maaya ba da ray mey masa aləkwa maa sərkadakwa ba.

2 Beke hay siya na, bay ata hay fa təbmara mey ḥga Yesu. Anda kede, ata cəpa məlmaŋ hay ta bay ata hay a, daa mey ḥga Yesu. Ama beke hay a, da a namatar ray ba maja a ləvam ata məlmaŋ hay na, ḥgene maaya ba. Sasəkar jak, maaya na, a kamatar sləra ma fəna ma fəna. A kamatar sləra kəne na, maja bay ata hay masa ata ma jənmata daa sləra ha na, ara ndəhay ma təba mey ḥga Yesu masa Gazlavay ma wudta kalah.

Mey da ray meesərkey maaya ba ta da ray mesəpey zleley

Yaw, cek hay masa yah ma wuzdatakawa cəpa kede, si kaa sərkadatara a ndəhay, vəltar gədaŋ ḥga kamara kəne.

3 Ama ndəhay siya faa sərkadam mey mekele wal. A gəmam ḥga təbmara mey fara fara ḥga Yesu *Kəriste Bay aləkwa Mahura ba. Mey masa aləkwa maa sərkadakwa da ray menjey maaya ta Gazlavay na, a gəmam ḥga təbmara ba.

4 Ndəhay ḥgene a zlapam kalah, a səram cek ba, mewulkey ata maaya ba. A wudsam ḥga key yawa saw, ta ḥga tərey vaw kalah da ray mey hay. Cek hay masa ata ma kamata ḥgene na, a handawa səlen, metərey-vaw, ta mecədsey-vaw, len mewulkey maaya ba da ray ndəhay.

5 Ata fa təram vaw mandaw mandaw maja mewulkey ata maaya ba, a sərmara cek masa fara fara saba. A wulkam maaya ba, a ləvam mesəpey cəved ḥga Gazlavay na, ara cəved ḥga hətəy zleley.

6 Ahaw, mesəpey cəved ḥga Gazlavay na, ara zleley mahura, ama si ndaw ma səpa cəved e aa səmey da ray cek masa aa ma hətar da bəla, kwa aa ga daa ba.

5:19 5.19 Mew 19.15; Mt 18.16; 2Kwr 13.1 **5:20 5.20** Gal 2.14; Ef 5.11 **5:22 5.22** 4.14 * **5:23 5.23** wuzam: Ara wuzam anda masa Mafaw hay ma samara ba, ama ara wuzam mekele masa Pawl ma wudsey Timawte ḥga sa anda slalak. **6:1 6.1-2** Ef 6.5; Tit 2.9-10; Flm 8-20; 1Pi 2.18 **6:3 6.3** 1.10; Gal 1.6-9 **6:3 6.3-10** 1.3-7 **6:4 6.4** 1.4; 6.20; 2Tm 2.14 **6:5 6.5** Jaŋ 10.12; SNM 20.33-34; 1Tes 2.5; Tit 1.11; 1Pi 2.14; 5.2 **6:6 6.6** 4.8; Fəl 4.11; Heb 13.5

⁷ Fara fara, ya yakurwa a bøla na, ta cek da har ba, ya da mækwa na, kene may.

⁸ Anda kedse, da alækwa fa høtkwa cek ñga zemey ta zana ñga køzley fa vaw na, ñgene mak.

⁹ Ndøhay ma søpam zleley na, bay-malula fa batata ñga key mebørey, a tødam asi har anja anda cek ma køzley aa gadañ. Ndøhay a, a søpam cek hay saw ma nøsa ndøhay, masa maa zøddata.

¹⁰ Mewudey dala kalah na, a handawa cek hay maaya ba tabiya. Ndøhay mekele a mbøkdamara cøved ñga Gazlavay majaa fa søpam dala kalah, fa handamawa banay ta mewulkey kalah a ray ata.

Pawl a køta Timawte

¹¹ Ama kah Timawte, ndaw ñga Gazlavay, hway la dørenj ta cek hay maaya ba ñgene tabiya. Maaya na, ka søpey ñga key cek ta cøved e, ka njey ta Gazlavay mandaw mandaw, ka tøba mey ñga Yesu maaya maaya, ka wudta ndøhay tabiya, ka bøsa banay, ka tørey ndaw meekwed-mey.

¹² Key gødañ daa cøved ñga Gazlavay amba ka høtey heter mendøvey ba masa Gazlavay ma zølka majaa. Ara anda kah ma wuzda fa mey ñga ndøhay ga, kah ndaw ma tøba Yesu *Køriste sem.

¹³ Ehe, ya wuzdakawa mey kede fa mey ñga Gazlavay ma vøltar mesøfney a cek hay tabiya, ta fa mey ñga Yesu Køriste ma key sede maaya maaya fa mey ñga Bay *Pawns Pilat.

¹⁴ Ya fa løvka, nar ray a mewey masa Gazlavay ma vøldakawa. Ka da zløba ba, daa menjey akah na, ndaw a da mbødka ray ba, haa kasl pas masa Bay alekwa Mahura Yesu Køriste ma da vøhwa.

¹⁵ A da vøhwa na, ta pas masa Gazlavay ma wudey.
Bay Gazlavay na, anja pal ma wata cek hay tabiya,
aa daa wiya mandaw mandaw.

Anja Bay Mahura da ray bay hay cøpa.

¹⁶ Anja pal, ndaw masa ta dey ñga sørmataw, a møcey ba.

Anja na, manjakaya daa slam-mewedey.

Mewedey anja kalah,
ndaw a gwa ñga ñgøchey a cakay a ba.
Kwa ndaw pal ta høtar Gazlavay ta dey anja na, daa ba,
kwa fa da gwa ñga høtar daa ba.
Anja ndøhay ñga hølmamara.
Anja ñga zøma Bay anja ñga sørmataw. Amen.

Pawl a køtata ndøhay masa-zleley hay

¹⁷ Løvtar a ndøhay masa-zleley hay da bøla kedse, a da zlapam ba. Zleley ata masa ma da ndøvey ñgene na, løvtar a da pamara lenjesl ata a ray a ba, majaa ara cek ma da jønta ba. Ama løvtar ñga pam lenjesl na, a ray Gazlavay, ndaw ma da vølndakwar cek tabiya ta har cew cew amba yaa sømkwa.

¹⁸ Løvtar ñga kam cek maaya mandaw mandaw. Mekey cek maaya ha na, ara anda zleley ata. Løvtar ñga tøram ndøhay mevøley ta har cew cew.

¹⁹ Da fa kamara kene na, a key ñgene, a bøcam zleley menøsey ba ñgada fa mey, amba a høtam heter masa fara fara.

Mey ñga madagway-dakw

6:7 6.7 Jøw 1.21; Ekz 5.14 **6:8 6.8** MM 30.8-9 **6:12 6.12** 1.18; 4.14 **6:13 6.13** Mt 27.11-26; Jan 18.28-19.16

6:14 6.14 1.3, 18; Føl 1.10; 1Tes 5.1-2 **6:15 6.15** SNM 1.7; 2Pi 3.3-9; CWJ 17.14 **6:16 6.16** Mab 33.20; Ps 104.2; Jan 1.18; Kwa 1.15; 1Jø 4.12 **6:17 6.17** Ps 62.11; Lk 12.15, 20; Jak 5.1 **6:19 6.19** Mt 6.20

20 Waa Timawte, wey vaw maaya maaya fa mey masa Gazlavay ma mbøkdakawa a har akah. Ka da ndøkwda ray akah aa mey hay saw ba. Meesørkey masa ndøhay ma wulkam ara mey fara fara, anja ara mey fara fara ba ŋgene na, ka da ndøkwda ray akah a hwad a ba.

21 Ndøhay siya hay a løvam ata na, a tøbmara meesørkey a ŋgene. Anda kede, ta mbøkdamara cøved ŋga Gazlavay sem.

Anja maaya ŋga Gazlavay ŋga njey ta akwar.

Leeter masa Pawl ma wuzlala ŋga dey cew a

**Timawte
Mey da ray**

Leeter masa Pawl ma wuzlala ŋga dey cew a Timawte

Pawl a wuzlala leeter kede na, daa masa anja daa fərsene da Rawm saya (1.8). Fara fara anja daa banay, a nəka na, ndaw mekele da cakay a daa ba, si Luk taava anja gway. Asaya, a wulkey a da məcey. A wuzlala leeter e na, ŋgada Timawte, ndaw masa anja ma wufa kalah anda bəzey anja. Timawte he na, anja da Efez ŋga vəltar gədaŋ a ndəhay daa mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu fetede.

Pawl a wuzlala leeter e kede na, amba Timawte a daw a hətfar fiyaw. Pawl a, a wudey ŋga vəlar gədaŋ, asaya, ŋga kəta da ray sləra ŋga key ŋgada fa mey, maj a wulkey anja na, Rawma hay fa da kədmara vagay.

Mey mahura daa leeter e kede na, ara mey da ray menjey maaya daa cəved ŋga Yesu. Menjey maaya daa cəved ŋga Yesu na, ara anda ndaw-sewje mejerey daa vəram. Nga njey maaya ha na, si ndaw a bəsa banay, asaya, si a pa Yesu ŋga Bay anja Mahura, a key hwaray maj a ba. Pawl a wudey Timawte a key baazlam da ray mey hay saw ba, a mbədstar dəba ŋgada ndəhay ma ka cek malamba hay, asaya, a wudey amba a key cek anda Pawl ma ka. Pawl a wudey meesərkedey anja ta meesərkedey maaya ŋga bay-ray hay mekele mekele na, Timawte a mbəkda ba.

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele daha ŋga vəley gədaŋ a ndəhay:

Mekey hwaray ŋga kedey mey da ray Bay aləkwa Mahura ba (1.8-10)

Maaya na, gula hay a hwam dəren̄ ta cek maaya ba (2.22)

Derewel ŋga Gazlavay aa ta gədaŋ ŋga jənta ndəhay (3.16)

Mecey-har

¹ Ara yah, Pawl, ma wuzlalakawa leeter kede. Yah na, *ndaw-meslərey ŋga *Yesu *Kəriste anda *Gazlavay ma wudey. Gazlavay a slərdaya fa ndəhay amba ya wuzdatara mey da ray heter mendəvey ba masa Gazlavay ma ləvey a da vəldatara a ndəhay macəmkaya ta Yesu Kəriste heyey.

² Ya wuzlala leeter kede na, ŋgada kah, Timawte, bəz adaw masa yah ma wufa kalah.

Anja Gazlavay, Papa aləkwa ta Yesu Kəriste, Bay aləkwa ŋga pəsmaka mey, ŋga sərfamaka dey-ceceh, asaya, ŋga njadamaka daa zazay.

Pawl a kar suse a Gazlavay maj a Timawte

³ Ya fa sərfadaka mandaw mandaw taa vad, taa pas daa medərey-dəŋgay adaw. Ya fa kar suse a Gazlavay maj a kah. Ya fa nar ray ta mevel maaya anda papaŋ ŋga papa ala hay ma namar ray zlezzle.

⁴ Masa kah ma təway * heyey na, ya fa sərfada. Anda kede, matakwan akah fa kaya. Ya wudey ŋga hətka fa dey amba yaa səmey ga.

⁵ Ya kar suse a Gazlavay maj a ya fa sərfada, ka ta pa Yesu *Kəriste la ŋga ndaw akah fara fara ta mevel pal, anda mamaŋ ŋga mamakw Lawis ta mamakw Enis ma

pamara njga ndaw ata fara fara teesed da ray akah. Ahaw, ya səra ka fa pa Yesu njga ndaw akah fara fara may.

⁶ Da ray njene, ya fa ləvka saya: key sləra ma fəna ma fəna ta gədañ masa Gazlavay ma vəldakawa daa masa yah ma paka har a ray heyey.

⁷ Fara fara, Mesəfnay masa Gazlavay ma vəldandakwara na, ara Mesəfnay njga key sləra ta mandərzay daa dey ba. Mesəfnay anja ha, a vəlndakwar gədañ, a jənndakwar njga wudey vaw, a pandakwar lenjesl njga wey vaw.

⁸ Da ray njene, ka da key hwaray njga kedey mey da ray Bay aləkwa Mahura ba. Fara fara yah daa fərsəne maja anja. Anda kede, ka da key hwaray njga kedey mey da ray adaw ba may. Ama maja *Mey-maaya-mawiya na, bəsa banay ta gədañ masa Gazlavay ma vəldakawa anda yah ma bəsa.

⁹ Gazlavay ta lehdandakwar la, ta zəlndakwar la amba ya tərkwa njga ndəhay anja hay. A ka anda kede na, maja cek hay maaya hay masa aləkwa ma kakwa ba, ama maja aa ma wudey njga pəsndakwar mey cənja. Daa masa bəla ta zlawā daa ba aran, Gazlavay a wudey njga pəsndakwar mey maja sləra masa Yesu Kəriste ma da ka.

¹⁰ Wure kede, mepəsey-mey a ta wuswa cay, maja Yesu Kəriste, ndaw ma lehdandakwar, ma sawa a bəla. Ara maja anja, gədañ njga meməcey daa saba, asaya, ara anja ma vəltar heter mendəvey ba a ndəhay ta fa Mey-maaya-mawiya.

¹¹ Yah na, Gazlavay ta paya la njga ndaw anja meslören, amba ya wuzdatara Mey-maaya-mawiya kede a ndəhay, yaa sərkadata.

¹² Da ray njene, ya fa sərey banay daa fərsəne kede. Ama hwaray fa kaya maja daa ba, maja ya səra ndaw masa yah ma pa njga ndaw adaw fara fara. Ya səra fara fara anja na, aa ta gədañ njga jəd'a Mey-maaya-mawiya masa aa ma mbəkdiwa a har adaw haa kasl pas masa aa ma da vəhwa.

¹³ Da masa ka fa wuzey mey njga Gazlavay na, wuzey mey hay maaya fara fara letek ta mey hay masa yah ma wuzdatakawa maaya. Təba mey a amba ka hətəy gədañ daa mey njga Yesu ma fəna ma fəna, wudta ndəhay maja kah macəmkaya ta Yesu Kəriste.

¹⁴ Mey-maaya-mawiya masa Gazlavay ma mbəkdakawa a har akah kede na, ka da vəley cəved a ndaw njga mbədda mey a wal ba. Ka da ka anda kede ta gədañ njga *Mesəfnay njga Gazlavay masa aa daa mevel aləkwa.

Mey da ray Awnesifar

¹⁵ Ka səra, ndəhay tabiya ma təba mey njga Gazlavay daa hwayak njga Azi na, ta mbəkdamaya sem. Kwa ata Figel ta Hərmawzen may, ta mbəkdamaya sem.

¹⁶ Ama Awnesifar na, ta pas lañgar fa sawa njga vəlyə gədañ. Anja Bay Gazlavay njga pəstar mey a ndəhay da way anja. Awnesifar na, kwa ta key hwaray ta ndəhay njga nəkyawa daa fərsəne na, daa ba. ¹⁷ Ama, sasəkar jak, anja ma sawa aa berney njga *Rawm fede na, ta', a səpya ta dək-vaw haa aa ma hətya.

¹⁸ Ka fa səra maaya maaya anja ta jənya la ga daa masa yah da Efez. Anja Bay Gazlavay njga sərfar dey-ceceh ta pas sariya.

2

Mey da ray ndaw njga Yesu ma key sləra maaya

¹ Bəz adaw, jerey maaya maaya amba Gazlavay a vəlka gədañ ma fəna ma fəna ta fa maaya anja masa aləkwa ma hətkwa fa Yesu *Kəriste.

1:5 1.5 SNM 16.1 **1:6 1.6** a paka har a ray: 1Tm 4.14; 5.22 **1:7 1.7** Rm 8.15 **1:8 1.8** 2.9; Rm 1.16 **1:9**
1.9 Ef 2.8-9; Tit 3.5 **1:10 1.10** Jaŋ 1.14; Tit 3.6; **meməcey, heter mendəvey ba:** 1Kwr 15.20, 55, 57; Heb 2.14-15
1:11 1.11 1Tm 2.7 **1:13 1.13** 1.5; 1Tm 1.10 **1:14 1.14** 1Tm 6.20 **1:15 1.15** 4.16 **1:16 1.16** Awnesifar:
4.19

² Mey masa kah ma cənda fa yah zleezle masa yah ma wuzda fa mey ŋga ndəhay ga heyyey na, wuzdatara a ndəhay ma təba mey ŋga Yesu ta mevel pal ma gwamara ŋgaa sərkadamatara a ndəhay mekele.

³ Da banay a hətfaka maja Yesu Kəriste na, bəsa banay a anda kah na, sewje anja masa maaya.

⁴ Da sewje masa maaya, anja daa vəram, a wudey amba bay anja aa həmda na, kwa a wulkey ta cek hay mekele ba, si ta vəram a gway.

⁵ Wulkey may, da ray ndəhay ma kam kwakurda. Da ndaw ta ka ta cəved e daa ba na, a gwa ŋga hətey cek maja anja ma fənta ndəhay mekele na, daa ba.

⁶ Wulkey da ray ndaw mehəvey, fa sərey banay kalah. Anja maaya na, anja ma da zəma cek masa anja ma həva ha teesed.

⁷ Yaw, wulkey da ray mey adaw hay masa yah ma kadakawa kede. Anda kede, Bay aləkwa Mahura a vəlka leŋgesl la ŋga cənda mabara ŋga mey adaw hay a tabiya.

⁸ Wulkey da ray Yesu Kəriste, səkway ŋga Bay *Davit. Ta məcey la, ama ta sləkdawa sem daa meməcay. Kede ara *Mey-maaya-mawiya masa yah ma wuzdatara a ndəhay.

⁹ Ara maja Mey-maaya-mawiya ha, wure kede ya fa sərey banay haa a jəwmaya ta calalaw aa fərsəne, anda yah ndaw-mayal ma sla dəy ŋga ndaw. Ama mey ŋga Gazlavay na, majəwkaya daa ba. Ndəhay mekele fa wuzdamara cəŋga.

¹⁰ Da ray ŋgene, ya fa bəsa banay tabiya ma sawa a ray adaw, amba ndəhay masa Gazlavay ma walata, a ləham ta fa Yesu Kəriste, a njam ta Gazlavay daa slam anja mewedey ŋga sərmataw.

¹¹ Ehe, mey masa yah ma daa guzlda kaa na, ara mey masa fara fara:
«Da aləkwa ta məckwa ta Yesu la na,
 ya sləkdakurwa la ŋga njey ta dey ta anja may.

¹² Da aləkwa ta bəskwa banay a la na,
 ya da wakwa da ray cek hay bama ta anja may.
Ama da aləkwa ta ləvkwa sem ya sərkwa ba na,
 anja may, a da ləvey a sərndakwar ba.

¹³ Kwa da ya mbəkdakwa mey anja na,
 ama anja na, fa da mbəkda mey anja daa ba,
 maja a gwa ŋga nəsa ray anja ba.»

Mey da ray sləra ma mbafar a Gazlavay

¹⁴ Wurtar sləmay da ray mey kede a ndəhay. Kətata ta mezəley ŋga Gazlavay, amba a kam baazlam saw da ray mey hay ba. Fara fara, mekey baazlam saw na, ara cek ŋga tede, a nəsta ndəhay ma jəkam sləmay fa baazlam a.

¹⁵ Kah na, key gədaŋ, amba Gazlavay aa səmey da ray akah. Ka sləra akah maaya anda ndaw ma key sləra ma par hwaray ba. Anda meləvey, wuzdatara mey masa fara fara a ndəhay ta cəved e.

¹⁶ Yaw, baazlam mehursley na, ka da ndəkwey a hwad a ba, maja ara cek ma mbafar a Bay Gazlavay ba. Ndəhay ma kam baazlam anda ŋgene na, faa zədəm daa cəved ŋga Bay Gazlavay ma fəna ma fəna.

¹⁷ Mey masa ata ma wuzdamara na, a bədhey anda mbəlek gurleŋ. Ata Himene ta Filet na, ata da wuzlah ndəhay ma kam baazlam a.

¹⁸ Ta mbəkdamara mey masa fara fara sem, a mbərzlam, a ləvam Gazlavay ta sləkdamatərwa ndəhay daa meməcay cay. Da ray ŋgene, ndəhay mekele hay, ta mbəkdamara cəved ŋga Gazlavay sem maja mey ata ha.

19 Ama mey masa Gazlavay ma kada na, aa fara fara, a mbədəy ba. Mey a na, anda salay ḥga way masa ta gədañ. Ehe, mey mawuzlalakaya da ray a, a ləvey: «Bay Gazlavay a sərta ndəhay anja hay.» Mawuzlalakaya saya, a ləvey: «Kwa waawa ma zəla Gazlavay Bay anja na, si a mbəkda mekey cek hay maaya ba hay.»

20 Da way ndaw mahura na, ka hətfey cek hay mezəmey cek na, taasa hay ḥga bərey maaya daada ba. Ama vəley hay ta gandaf hay daha may. Siya, ḥga zəmey cek ta pas gwagway. Siya, ḥga zəmey cek ta pas mabara.

21 Yaw, da ndaw ta mbəkdata cek hay maaya ba tabiya sem na, anja anda taasa ḥga bərey maaya, anja mapakaya wal ḥgada Bay anja. Ndaw a na, anja maaya ḥga kar sləra ḥgada Bay anja. Anja madiykaya vaw ḥga kar sləra tabiya masa maaya.

22 Yaw, hway dəreñ ta cek hay maaya ba masa gula hay ma wudam ḥga kamara. Key cek ta cəved e, təba mey ḥga Yesu ma fəna ma fəna, wudey ndaw. Njam ta zazay ta ndəhay ma dəram dangay a Bay aləkwa Mahura Yesu ta mevel maaya.

23 Da ndəhay fa kam yawa saw na, ka da ndəkwey a hwad a ba, maja ka səra mekey yawa saw na, a handawa mekədəy-vaw.

24 Ndaw ma ka sləra ḥga Gazlavay na, a key baazlam ba. Si a katar maaya ḥgada ndəhay tabiya, a tərey ndaw ma wuzey mey maaya, a bəsa cek ma key maaya ba tabiya fa mey anja.

25 Ndəhay ma təbmara mey anja ba na, si aa sərkadata ta dək-vaw. Da kaa tədəe Gazlavay a jənta la kwa, amba a mbədədamara mevel ata ḥga sərey cəved masa maaya fara fara.

26 Da ray ḥgene, a mbədədamara mewulkey ata maaya ba ḥgene, a ləham daa gadanj ḥga bay-malula masa ma kərzata amba a kamar cek anda aa ma wudey heyey.

3

Mey da ray banay ta pas masa bəla gweegwe a ndəvey

1 Səra maaya maaya, ta pas masa bəla gweegwe a ndəvey na, banay a sawa la a ray ndəhay,

2 maja ndəhay a da wudam na, si ray ata hay gway. A da wudam dala kalah, a da zlapam, a da cədmara Gazlavay, fa da təbmara mey ḥga papa ata hay ta mama ata hay daa saba, fa da kam suse a ndaw daa saba. Cek maaya ḥga Gazlavay na, a da rəsmara,

3 fa da wudam ndəhay daa saba, kwa ndəhay da way ata hay na, fa da wudmata daa ba, fa da səram dey-ceceh fa ndəhay daa saba, a da kam mbəda fa ndəhay, fa da wam vaw fa ray ata daa saba, a da təram ndəhay masa-həma. Cek hay masa maaya na, fa da wudam daa ba,

4 a daa dədəm mey a ray ndəhay, a da kam cek hay saw, a da zlapam kalah. Fa da wudmara Gazlavay daa ba, ama a da kam na, si cek hay masa ma mbafatar gway.

5 A da pamara ray ata anda ndəhay ḥga Gazlavay, ama a da rəsmara gədañ ḥga Gazlavay. Ama kah na, hway la ta ndəhay ḥgene.

6 Kwa wure kedə, ndəhay da wuzlah ata fa diyam a way ndəhay ḥgaa sərkadamata. A mbəzam anda ndəhay maaya, amba ḥgusay manjar ləngesl a təbmatara mey ata. ḥgusay a ḥgene ta kam mebərey la ga. A wudam ḥga cəney mey hay mekele mekele masa ma mbafatar.

7 Mandaw mandaw, a wudam ḥgaa sərkey cek, ama a gwamara ḥga sərmara mey masa fara fara ba səlak.

⁸ Ndəhay ma səpmata way hay ŋgene, a wudam mey masa fara fara ba, anda ata Janes ta Jambəres * zleezle ma təram masa-gəra ŋga Mawiz. Ndəhay ma səpmata way hay a na, mewulkey ata maaya ba, a pamara Gazlavay ŋga ndaw ata fara fara ba.

⁹ Ama fa da gwamara ŋga diyam fa mey fa mey daa ba, maja mewulkey ata maaya ba ŋgene a wuzwa la a palah, anda mewulkey maaya ba ŋga ata Janes ta Jambəres ma wuzwa zleezle.

Pawl a kəta Timawte

¹⁰ Ama kah na, ka səra cek masa yah maa sərkadatara tabiya a ndəhay. Ka səra menjey adaw maaya maaya. Ka səra mewulkey adaw da ray cek hay masa yah ma da kata tabiya. Ka səra ya fa pa Gazlavay ŋga ndaw adaw fara fara. Ka səra yah ndaw meekwed-mey, ya fa wudey ndaw, yah malacakaya deñ e da ray mey ŋga Gazlavay.

¹¹ Ka səra ndəhay ta sərdamaya banay la. Ka səra yah daa banay ga. Ka səra cek maaya ba masa ndəhay ma kamiwa daa hwayak ŋga Antiyaws ta daa hwayak ŋga Ikwaniyum, ta daa hwayak ŋga Listəra. Ahaw, ta sərdamaya banay la ga, ama mandaw mandaw Bay Gazlavay fa ləhdaya dasi har ata.

¹² Yaw, kwa waawa macəmkaya ta Yesu *Kəriste, ma wudey ŋga səpa cəved ŋga Gazlavay fara fara na, si a sərey banay dasi har ŋga ndəhay.

¹³ Ama ndəhay maaya ba ta ndəhay ma mbərzlam na, menjey ata fa nəsey ta gədañ ta gədañ, fa fəcam ray ata, asaya, fa fəcmata ndəhay mekele hay may.

¹⁴ Ama kah na, lecey deñ e da ray mey hay masa ndəhay ŋga Gazlavay maa sərkadamakawa masa kah ma təba ta mevel pal. Lecey deñ e da ray mey hay a maja ka sərta ndəhay maa sərkadamaka na, aa sərkadamaka ta cəved e.

¹⁵ Asaya, lecey deñ e da ray mey hay a maja ka səra mey daa dərewel ŋga Gazlavay dəga kah daa bəzey. Mey hay a, a gwa a paka lenjesl ŋga pey Yesu Kəriste ŋga ndaw akah fara fara, amba Gazlavay a ləhdaka.

¹⁶ Mey tabiya mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay na, a sawa ta fa Mesəfnay aŋga. A jənndakwar ŋga sərey cəved masa fara fara. A kətndakwar da ray cek hay maaya ba. A wuzdandakwara cek masa aləkwa ma kakwa maaya ba amba ya mbəcfdakwa menjey aləkwa. Asaya, a pandakwar lenjesl amba ya sərkwa ŋga key cek maaya ta cəved e.

¹⁷ Da ray ŋgene, ndaw ŋga Gazlavay a gwa ŋga key sləra tabiya masa maaya, maja vaw aŋga madiykaya ŋga ka sləra ha.

4

Pawl a kəta Timawte ŋga wuzey mey ŋga Gazlavay

¹ Yesu *Kəriste a vəhwa la ŋga zəma bay aŋga, ta ŋga katar sariya a ndəhay maməctakaya hay ta masa ta dey hay. Da ray ŋgene, ya fa ləvka saya fa mey ŋga Gazlavay, ta fa mey ŋga Yesu Kəriste,

² wuzdatara mey ŋga Gazlavay a ndəhay. Kwa fa wudam ŋga cəndamara, kwa fa wudam ŋga cəndamara daa ba na, wuzdatara mey a mandaw mandaw cəŋga. Da ndəhay fa kam cek maaya ba na, wuzdatara mebərey ata ha, patar lenjesl. Vəltar gədañ amba a kam cek maaya. Sasərkadata ta mevel maaya.

* **3:8 3.8** Janes ta Jambəres na, daa mewulkey ŋga Jəwif hay, ara ndəhay Ejip hay ma kam maaazla merəzley ndəhay fa mey ŋga Bay Ejip amba a nəsmara mey ŋga ata Mawiz ta Arajw. Nəka daa dərewel ŋga Mab 7.11, 22. **3:8 3.8** Mab 7.11, 22; 8.3, 14; 1Tm 6.4-5 **3:10 3.10** Rm 16.24; 1Tm 1.5 **3:11 3.11** SNM 13.50; 14.5; 14.19; **banay:** Ps 34.20; 2Kwr 11.23-29 **3:12 3.12** Mt 16.24; Jan 15.20; SNM 14.22; 1Tes 3.3 **3:14 3.14** 2.2; 1Tm 1.10 **3:15 3.15-16** Jan 5.39; Rm 15.4; 1Tm 4.13; 2Pi 1.21 **3:17 3.17** 2.21 **4:1 4.1** SNM 10.42; 2Kwr 5.10; 1Pi 4.5 **4:2 4.2** SNM 20.20, 31; Tit 1.13

3 Ya lëvka anda kede majas pas a, a wuswa la, masa ndëhay ma da gëmam njga cëndamara mey njga ndëhay maa sërkadamata mey masa fara fara saba. Ama a da sëpam njga key cek maaya ba anda mevel ata ma wudsey. A da kusam ndëhay mekele mekele ga njaa sërkadamata. Ndëhay maa sërkadamata ha, a da wuzmatar na, cek hay masa ma mbafatar njga cëney.

4 Fa da jëkam slëmay fa mey masa fara fara daa saba. A da jëkam slëmay si fa mamba hay saw.

5 Ama kah na, jëdfa ray akah kwa daa meeme cëpa, bësa banay, wuzdatara *Mey-maaya-mawiya a ndëhay, ka slëra akah masa Bay Gazlavay ma vëldakawa haa mendëvey a.

Pawl a ndëvda slëra anja

6 Yah na, anda cek ma vëley njada Gazlavay, pas adfaw ta wuswa cay, mamba ya da mëcey.

7 Ya ta ka slëra njga Yesu *Këriste la ta mevel adfaw ndav anda ndaw ma key bay-gula daa wudsay *. Ya ta ndëvda slëra masa Gazlavay ma vëldiwa njga key sem anda ndaw ma key kwakurda maaya. Da ray mey hay masa alëkwa ma tëfkwa na, kwa ya ta mbëkey mey pal daa ba sëlak.

8 Wure kede, mawurbay njga slëra adfaw masa yah ma da hëtar na, fa sëkwya da vad' maja yah ma kar slëra ta cëved e a Bay Mahura. Ara anja ma da katar sariya a ndëhay tabiya ta cëved e. A da vëldiwa mawurbay a ta pas masa anja ma da ka sariya. A da vëlda na, njada yah taava adfaw ba, ama a da vëlda njada ndëhay tabiya masa ma sëkwymara mavëhwa anja ta meesoméy.

Mey da ray ndëhay mekele

9 Wuswa vaw, sawa, hëtfaya,

10 maja Demas ta mbëkdaya sem. A wudsey njga sëpey cek hay masa da bëla kede kalah. Anja sem a Tesalawnik. Këresens anja sem a Galati, Tit anja sem a Dalmati.

11 Wure kede na, si ala ta *Luk gway. Da ka fa sawa na, njelérwa *Mark a har maja a jënya la daa slëra.

12 Ya ta slërda Tisik sem a Efez.

13 Da masa ka fa sawa na, sawa ta daa berney njga Tërwas, tëbyawa zana adfaw njga memed da har Karpus. Latérwa dërewel hay a har saya. Ya wudsey kalah na, dërewel masa njga ambal.

14 Alekzandëre, ndaw-mbëzla, ta sërdaya banay la ga. Bay Gazlavay a sërda banay la tëde fa slëra anja ha may.

15 Wey vaw, ba na, a da sërdaka banay këne may, maja anja masa-gëra alëkwa, a tëba mey masa alëkwa ma wuzdakwa a ndëhay ba sëlak.

16 Ata ma handamaya njgeeme fa mey njga ndëhay ma ka sariya amba ya mbëddha mey adfaw na, kwa ndaw ta sawa njga jënya daa ba. Ndëhay tabiya ta mbëkdamaya sem. Anja Gazlavay njga mbëdstar ray maja ba.

17 Ama Bay Mahura na, aa ta yah, fa jënya. Ta vëlyá gëdanj la njga wuzda mey anja tabiya, amba ndëhay masa *Jëwif hay ba ma samawa daa hwayak hay mekele mekele ga a cëndamara mey a. Asaya, Bay Mahura ta lëhdaya la da mey mabar.

4:3 4.3 1Tm 1.10; **4.1 4:4 4.4** 1Tm 1.4 **4:6 4.6** Fël 2.17; 2Pi 1.14 * **4:7 4.7** wudsay: megörtey-vaw, mewekey-vaw **4:7 4.7-8** 1Kwr 9.24-25; Fël 3.12-14; 1Tm 1.18 **4:10 4.10** Fël 2.21; **Demas:** Kwa 4.14; Flm 24; 1Jn 2.15; Tit: 2Kwr 2.13 **4:11 4.11** Luk: Kwa 4.14; **Mark:** Kwa 4.10 **4:12 4.12** Tisik: Kwa 4.7-8 **4:13 4.13** SNM 20.6 **4:14 4.14** Mt 16.27; **Alekzandëre:** 1Tm 1.20 **4:16 4.16** 1.15 **4:17 4.17** Dan 6.21; Ps 22.22; SNM 1.8; 23.11

¹⁸ Ya səra Bay Mahura a ləhdaya la daa cek hay maaya ba tabiya, a jədya la amba ya daw aa slam masa anja ma wey da ray ndəhay da vad. Anja ndəhay ɳga həlmamara Bay Mahura ɳga sərmataw! *Amen.

Mey ɳga madagway-dakw

¹⁹ Catar har ɳgada ata Pəresil † ta Akilas. Catar har a ndəhay da way Awnesifar may.

²⁰ Eraste, a lawa da Kwarinti. Tərawfim na, ya mbəkdərwa da Mile maja vaw fa car.

²¹ Wuswa vaw, wuskwaa kiya ɳga memed a da wuswa na, kah ma sawa cay.

Ata Ebulus, Pudens, Linus, len Kəlawdiya ta məlma aləkwa hay daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu mekele tabiya fedə a camaka har.

²² Anja Bay aləkwa Mahura ɳga njey ta kah. Anja maaya ɳga Gazlavay ɳga njey ta akwar.

4:18 4.18 2Kwr 1.10; Fəl 1.19-20 † **4:19 4.19** Pəresil: A zəlmara daa slam mekele Pəriska. Nəka SNM 18.2.

4:19 4.19 Pəresil ta Akilas: SNM 18.2; **Awnesifar:** 2Tm 1.16-17 **4:20 4.20** Eraste: SNM 19.22; Rm 16.23;
Tərawfim: SNM 21.29 **4:22 4.22** Gal 6.18

Leeter masa Pawl ma wuzlalara a Tit Mey da ray leeter ɳgada Tit

Leeter kede ara Pawl ma wuzlala ɳgada Tit. Tit na, ara ndaw Jəwif ba (Gal 2.3). Ta jəna Pawl la daa sləra anja. Daa masa Pawl fa sərey banay daa mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu da Kwarinti na, Tit ta jəna la ga. Pawl a wuzlalara leeter e kede daa masa Tit aa daa hwayak ɳga Kəret, fa jənta ndəhay daa mecəmey-ray ɳga Yesu fetede amba a njam maaya maaya (1.5).

Pawl a kəta Tit gweegwe letek ta anja ma kəta Timawte daa leeter anja ɳgeeme. A wudey na, Tit a kətata ndəhay daa mecəmey-ray ɳga Yesu maaya maaya, ndəhay masəkakaya hay, ɳgusay meecər e, zariya hay ta beke hay (2.1-15). Pawl a wuzda Yesu Kəriste na, ta vəlda heter anja la amba ndəhay a ləham daa mebərey (2.14). Pawl a ləvar na, ɳga njey maaya amba ndəhay ɳga Yesu a nəkam dey fa vədfa, a kam cek letek anda anja.

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele daha ɳga vəley gədaŋ a ndəhay:

Maaya ɳga Gazlavay aa da ray ndəhay (2.11-14)

Mesəfnay ɳga Gazlavay aa da ray aləkwa (3.4-8)

Mecey-har

1 Ara yah Pawl ma wuzlalakawa leeter kede. Yah, ndaw ma ka sləra ɳga *Gazlavay, asaya, yah, *ndaw-meslərey ɳga *Yesu *Kəriste.

Gazlavay ta slərdaya la ɳga wuzey mey anja a ndəhay masa aa ma walata amba a pamara Yesu ɳga ndaw ata fara fara, asaya, amba a sərmara mey masa fara fara. Mey masa fara fara ha na, aa sərkadata ndəhay ɳga njam anda Gazlavay ma wudey.

2 Anda kede, ndəhay a sərmara fara fara a da hətam heter mendəvey ba. Ya sərkwa fara fara na, maja dəga bəla ta zley daa ba aran na, Gazlavay a ləvey a da vəltar heter mendəvey ba ha a ndəhay. Yaw, Gazlavay na, a mbərzley ba səlak,

3 ta wuzdərwa heter mendəvey ba ha la daa dər masa aa ma pa. A wuzdərwa na, ta mey ndəhay maa sərkadamara mey anja a ndəhay. Ta vəldiwa sləra ɳga mewuzey mey anja ha la may. Anda kede, ya wuzda mey a, a ndəhay mekele maja ara Gazlavay, ndaw ma ləhdandakwar, ma ləvya ɳga wuzda mey a.

4 Ya wuzlala leeter e kede ɳgada kah, Tit. Kah na, ka ta tərey sem ɳga bəz adaw fara fara, maja kah ma təba mey ɳga Yesu Kəriste anda yah.

Anja Gazlavay, Papa aləkwa, ta Yesu Kəriste, ndaw masa ma ləhdandakwar, ɳga pəsmaka mey, asaya ɳga njadamaka daa zazay.

Sləra masa Pawl ma vəldara a Tit ɳga key da Kəret

5 Ya ta mbəkdakawa la da Kəret amba ka ciyta cek hay masa manjar ɳga ciyam, asaya, amba ka pey ndəhay ɳga key *bay-ray ɳga *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu fa slala ha, fa slala ha tabiya anda yah ma ləvka.

6 Yaw, ndaw ma da key bay-ray na, si anja ndaw maaya masa ndəhay a gwamara ɳga mbədfmar ray ba, si aa ta ɳgwas pal gway, si bəz anja hay, a təbmara mey ɳga Yesu, si menjey ɳga bəz anja hay a, a key maaya amba ndəhay tabiya a sərmara, ata

fa kam cek malamba daa ba, asaya, ata fa jækam sləmay fa mey ɳga ndəhay mandaw mandaw.

⁷ Yaw, bay-ray ɳga mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu, a key sləra na, ɳga Gazlavay. Maja ɳgene, si anga ndaw maaya masa ndəhay a gwamara ɳga mbədmar ray ba. A da zlepuy fa mey ɳga ndəhay ba, a da cey mevel saw saw ba, a da vəlda ray anga ɳgada wuzam ba, a da kədsey vaw ba, asaya, a da səpey dala ta cəved malamba ba.

⁸ Ama si a təbta ndəhay ma samawa a way anja maaya maaya, si a wudey mekey cek mandaw mandaw masa maaya, si anja ndaw masa ta mewulkey maaya, si a key cek ta cəved e, si a njey ndaw manjar mebərey, asaya, si a wey vaw fa ray anja.

⁹ Mey fara fara masa aləkwa maa sərkadakwa a ndəhay na, si bay-ray a, a təba mey a maaya maaya aa mevel anja. Anda kede, a gwa a vəltar gədaŋ a ndəhay ta mey a. Asaya, ɳgada ndəhay masa ma təbmara mey a ba na, a da wuzdatara mewulkey ata, anja maaya ba.

¹⁰ Ndəhay ga, a wudam ɳga jəkey sləmay fa ndəhay mekele ba. Ndəhay a, faa guzlam mey saw kəne, fa batamata ndəhay. Yaa guzley har-gədaŋ na, da ray *Jəwif hay ma təbmara mey ɳga Yesu.

¹¹ Si ka təkmata amba aa sərkadamata ndəhay saba, maja fa nəsmata ndəhay tabiya da way hay mekele mekele. Aa sərkadam a ndəhay na, mey masa ta cəved e ba, maja a wudam dala gway.

¹² Ndaw Kəret pal da wuzlah ata daha, masa-kəlenj. Ndaw aha, zleezle a ləvey: «Ndəhay da Kəret na, ara ndəhay membərzley, ata anda cek ɳga ley hay, ata ndəhay masa-mayad hay, a wulkam na, ɳga zəmey cek gway.»

¹³ Yaw, ndaw masa-kəlenj e taa guzley la fara fara. Maja ɳgene, katar mey a ndəhay maa guzlam mey saw kəne ɳgene, amba a təbmara mey masa fara fara ta mevel pal,

¹⁴ a mbəkdamara mejəkey sləmay fa mey ɳga Jəwif hay maa guzlam saw. Asaya, katar mey amba a mbəkdamara mejəkey sləmay fa mewey ɳga ndəhay masa ma rəsmara mey masa fara fara ha sem.

¹⁵ Da ndaw, anja ta mevel maaya na, cek hay tabiya masa anja ma kata na, ata maaya may. Ama ndəhay masa mevel maaya ba, masa ma təbmara mey ɳga Gazlavay ba na, cek hay tabiya masa ata ma kamata na, maaya ba. Ata fa wulkam mandaw mandaw da ray cek hay maaya ba, asaya, kwa masa ata fa kam cek hay maaya ba ha na, hwaray a katar ba.

¹⁶ Ata fa ləvam a sərmara Gazlavay, ama cek hay maaya ba masa ata ma kamara na, fa wuzdərwa a sərmara Gazlavay ba. Ata fa jækam sləmay fa mey ɳga Gazlavay daa ba. Ata fa kam cek masa Gazlavay ma wudey ɳga hətar fa dey ba. Asaya, cek masa maaya na, a gwamara ɳga kamara ba.

2

Ndəhay a da səpmara mey ɳga Gazlavay na, kwara?

¹ Ama kah Tit na, sasərkadata ndəhay fara fara anda mey ɳga Gazlavay ma ləvey.

² Ləvtar a ndəhay masəktakaya a da wam ba, ɳga kam sləra ta cəved e amba ndəhay a namatar ray, ɳga təram ndəhay masa ta mewulkey maaya, ɳga təbmara mey ɳga Gazlavay maaya maaya aa mevel ata, ɳga wudmata ndəhay ta mevel pal, asaya, ɳga pamara Gazlavay ɳga ndaw ata fara fara kwa ata daa banay.

3 Ngada ŋgusay masəktakaya may, ləvtar kene, amba a njam fara fara anda Gazlavay ma wudey. Anda meləvey, a daa guzlam mey saw a ray ndəhay ba, a da vəldamara ray ata ŋgada wuzam ba. Ngusay masəktakaya ha ŋga kətmata

4 ŋgusay meecər e *, amba ŋgusay meecər e hay a, aa sərkam ŋga wudmata zel ata hay ta bəz ata hay.

5 Ngusay masəktakaya ha ŋga kətmata ŋgusay meecər e amba a təram ŋgusay masa ta mewulkey maaya, masa mazləbtakaya ba, asaya, amba a kam sləra maaya maaya da way ata hay, a kam cek maaya a ndəhay, a təram ŋgusay ma nam ray a zel ata hay. Maaya na, ŋgusay a, a kamara kene amba ndəhay aa guzlam mey maaya ba da ray mey ŋga Gazlavay ba.

6 Ngada gula hay na, ləvtar kene may, vəltar gədanj ŋga təram ndəhay masa ta mewulkey maaya

7 da ray cek hay tabiya.

Kah may, si ka key cek hay na, masa maaya hay gway, amba ndəhay a nəkam dey fa cek masa kah ma ka, a kamara kene. Yaw, masa ka faa sərkadat a ndəhay na, sasərkadatar mey fara fara ta cəved e.

8 Gweguzley mey masa fara fara amba kwa waawa a gwa ŋga mbədka ray da ray mey a ba. Da ray ŋgene, ndəhay ma wudsam ŋgaa guzley maaya ba da ray mey akah na, hwaray a da katar maja ta hətam mey maaya ba da ray aləkwa daa ba.

9 Ngada beke hay na, ləvtar ŋga namatar ray mandaw mandaw a bay ata hay. Daa sləra ata hay tabiya na, ŋga kam cek masa ma mbafamatar a bay ata hay. Asaya, a da kam yawa ta bay ata hay a ba.

10 A da lalamatara cek hay ŋga bay ata hay a ba, ama ŋga kam cek masa maaya mandaw mandaw, amba bay ata hay a, a pamata ŋga ndəhay fara fara. Da ray ŋgene, ndəhay a da namar ray a meesərkey da ray Gazlavay, ndaw ma ləhdandakwar.

11 Maaya na, ndəhay ŋga Gazlavay a kamara cek masa yah maa guzlda kede maja Gazlavay ta wuzdərwa maaya anja la a ndəhay tabiya, amba a ləhdata daa mebərey.

12 Gazlavay ma wuzdərwa maaya anja na, amba ya sərkwa ŋga mbəkey mekey cek hay masa ma mbafar ba, asaya, ŋga mbəkey mesəpey cek hay malamba da bəla. Yaw, masa aləkwa da bəla kede na, si ya njakwa ndəhay masa ta mewulkey maaya, si ya njakwa ndəhay ma kam cek ta cəved e, masa ma jəkam sləmay ta mevel pal fa Gazlavay.

13 Anda kede, ya njakwa, ya səkwakwa pas maaya masa Yesu *Kəriste, ndaw ma ləhdandakwar, ma da vəhwa, ma da wuzdərwa gədanj anja. Ara anja Bay Gazlavay aləkwa mahura.

14 Ta vəlda heter anja la, ta məcey la maja aləkwa amba a ləhdandakwar daa mebərey, amba a tərdandakwar ndəhay manjar mebərey, amba a tərdandakwar ŋga ndəhay anja hay, ndəhay ma wudsam ŋga key sləra maaya mandaw mandaw.

15 Sasərkadatara cek masa yah ma wuzlalakawa kede a ndəhay. Vəltar gədanj, kətata ndəhay masa ma jəkam sləmay maaya maaya ba. Gwaguzltar ta gədanj masa Gazlavay ma vəldakawa. Anda kede, anja ndəhay ŋga rəsmaka maja meesərkey akah kede ba.

3

Ndəhay ŋga Yesu a njam da bəla na, kwara?

* **2:3 2.3** 1Tm 3.11; 1Pi 3.1-5 **2:4 2.4** ŋgusay meecər e: Ngusay meecər e na, ara ŋgusay masa ma kam ŋgwas təlam. **2:5 2.5** Ef 5.22-24 **2:6 2.6** 1Jn 2.14 **2:7 2.7** 1Tm 4.12; Fəl 3.17 **2:8 2.8** 1Pi 2.15 **2:9 2.9-10** 1Tm 6.1-2 **2:10 2.10** 3.4 **2:12 2.12** Ef 1.4; 1Jn 2.16 **2:13 2.13** 1Kwr 1.7; 1Tes 1.10 **2:14 2.14** 3.14; Mab 19.5; Ez 11.20; Gal 1.4; Ef 2.10; 1Tm 2.6; Heb 13.12; 1Pi 2.9; 1Jn 3.16

¹ Løvtar saya a ndəhay ñga Yesu ñga namatar ray a mahura hay ñga ñgwamna, ñga jøkfamatar sləmay, ñga kam cek hay tabiya masa maaya.

² Asaya, løvtar a da slam mey a ray ndəhay ba, a da təram vaw ba, ama ñga njam ndəhay meekwed-mey, masa ma kam cek maaya ñgada ndəhay tabiya.

³ Gwaguzltar ñga kamara anda kede maja zleelze na, aləkwa ndəhay marəzltakaya may, aləkwa fa jøkakwa sləmay fa ndəhay daa ba, aləkwa fa zləbkwa cøved masa fara fara, ya wudkwa na, ñga key cek hay malamba masa ma mbafamandakwar gway. Aləkwa fa kakwa maagway, aləkwa fa kakwa dey fa cek ñga ndəhay, ya wudkwa ñga høtey ndəhay fa dey ba, ndəhay mekele a wudam ñga høtmandakwar fa dey ba may.

⁴ Ta ñgene he cøpa na, Gazlavay, ndaw ma løhdandakwar, ta wuzdørwa la, anja fa key maaya ñgada ndəhay, anja fa wudsta ndəhay kalah.

⁵ Anda meløvey, Gazlavay ta løhdandakurwa la maja maaya anja. A løhdandakwar maja aləkwa ma kakwa cek maaya ta cøved e daw? Ara maja ñgene ba. Ama a løhdandakwar maja aa ma sørey dey-ceceh fa aləkwa. A løhdandakwar na, a pørndakwara mevel aləkwa ta gøðan ñga *Mesøfnay ñga Gazlavay ma yandakurwa mawiya, ma vølndakwar heter mendøvey ba.

⁶ Bay Gazlavay ta pa Mesøfnay anja ha la ga a ray aləkwa ta fa Yesu *Køriste, ndaw ma løhdandakwar,

⁷ amba ya høtkwa heter mendøvey ba. Heter mendøvey ba ha, aləkwa fa sørkwa, Gazlavay a da vøldandakwara. A pa Mesøfnay anja a ray aləkwa, a vølndakwar heter mendøvey ba na, maja ta sørfandakwar dey-ceceh la, ta tørdandakwar ñga ndəhay anja hay maaya fa mey anja la.

⁸ Mey masa yah ma daa guzlda kaa na, ara mey masa fara fara. Ya wudsey na, kaa sørkadatara mey a kede dey ga mandaw mandaw ñgada ndəhay, amba ndəhay masa ma tøbmara mey ñga Gazlavay na, a kam cek mandaw mandaw maaya. Mey hay masa aləkwa maa sørkadatatakvara a ndəhay na, ara mey hay maaya masa ma jøney ndəhay.

⁹ Da ndəhay fa kam yawa saw na, ka da ndøkwey aa mey a ba. Da ndəhay daa søkway adaw, *Jøwif hay, fa kam yawa da ray papañ ñga papa ala hay zleelze na, ka da ndøkwey aa mey a ba, ka da key baazlam ta ata ba. Asaya, ka da key yawa da ray *kwakwas ñga Mawiz ba. Mekey yawa ha ñgene, ara cek ñga tede, a jøney ndaw ba.

¹⁰ Da ndaw a handawa mewudkey-day a wuzlah ndəhay daa *mecømey-ray ñga ndəhay ñga Yesu na, køta ndaw aha. Da anja fa ka cek aha cønja na, køta dey pal saya. Ama da a jøkey sləmay ba cønja na, ka da cømam ta ndaw aha ba.

¹¹ Ka søra søkway ñga ndəhay anda ñgene na, ara ndəhay masa maazødtakaya daa cøved ñga Gazlavay. Ata fa kam cek mandaw mandaw maaya ba, sløra ata fa wuzda mebørey ata.

Mey ñga madagway-dakw

¹² Ya da slørka *Artemas, da daa ba, Tisik. Da ndaw pal dasi ata ta wusey la fa kah na, key gøðan ñga sawa a Nikwapawlis a cakay adaw. Ya wulkey ta kiya memed na, ya da daw fetede.

3:1 3.1 Rm 13.1-7; 1Pi 1.13-17 **3:3 3.3** 1Kwr 6.11; Ef 5.8 **3:4 3.4** 1.3; 2.10-11; 1Tm 1.1; 2.3; 4.10; Tit 3.6

3:5 3.5 Jaŋ 3.5; Rm 6.4; Ef 2.8-9; 5.26; 2Tm 1.9; 1Pi 1.3 **3:6 3.6** Rm 8.9-16; 1Kwr 6.11; Gal 5.25; **ndaw ma**

løhdandakwar: 2.13; Føl 3.20; 2Tm 1.10; Tit 3.4; 2Pi 1.11; 1Jŋ 4.14 **3:7 3.7** Rm 3.24 **3:9 3.9** 1.14; 1Tm 1.4

3:9 3.9-11 1.10-16 **3:10 3.10** Mt 18.15-17 **3:12 3.12** Tisik: Kwa 4.7-8

¹³ Zenas, ndaw ma səra mewey ɳga ɳgwamna, ta Apalaws fa pəkam *. Da masa ata fa da sləkdsam da slala akwar na, jənta daa mepəkey ata ha amba cek a həctar ba.

¹⁴ Ndəhay masa ma təba mey ɳga Yesu anda aləkwa na, ɳgaa sərkam ɳga key cek maaya mandaw mandaw, amba a jənmata ndəhay masa daa banay. Da ray ɳgene, ndəhay aləkwa, a da njam ta mekey cek masa maaya.

¹⁵ Ndəhay tabiya masa da cakay adsaw fede, a camaka har. Catar har ɳgada jam aləkwa hay ma təbmara mey ɳga Yesu fetedə.

Anja maaya ɳga Gazlavay ɳga njey ta akwar tabiya.

* **3:13 3.13** fa pəkam: Zenas ta Apalaws fa pəkam ɳga wuzey mey ɳga Gazlavay. Nəka SNM 15.3ta 1Kwr 16.6.
3:13 3.13 Apalaws: 1Kwr 1.12 **3:14 3.14** 2.14; 2Kwr 8.8-9; Gal 5.22; Ef 4.28; Kwa 1.10

Leeter masa Pawl ma wuzlalara a Filemajw Mey da ray leeter ŋgada Filemajw

Pawl a wuzlalara leeter kede a Filemajw na, daa masa anja fa wuzlalatar a ndəhay Kwalaws hay. (Kwa 4.10-17; Flm 23-24.) A wuzlala leeter e, daa masa anja daa fərsəne. Ndəhay a wulkam leeter e na, ara Tisik ma handara a Filemajw cewete ta leeter ŋgada Kwalaws hay (Kwa 4.7-9).

Filemajw na, ara jam ŋga Pawl, a njey daa berney ŋga Kwalaws. Pawl a wuzar Mey-maaya-mawiya, ta', a təba, a tərey ndaw ŋga Yesu (aya 2). Anja na, ara ndaw masa-zleley, beke anja hay daha. Beke anja pal dahan mezeley Awnezim. Ta hway la da way bay anja ha. A hətfar Pawl daa fərsəne, ta', a təba mey ŋga Yesu, a tərey ndaw ŋga Yesu may (aya 10). Fa dəba ha, Pawl a slərdərwa Awnezim e fa bay anja ta leeter e kede. Daa mewey ŋga Rawma hay, beke masa ma hway sem na, bay anja a gwa a kədə vagay. Ara maja ŋgene, Pawl a wuzlalara leeter kede a jam anja Filemajw amba aa cəfda ŋga sərfar dey-ceceh a Awnezim, a təba anda məlmañ daa mey ŋga Yesu (aya 16).

Mecey-har

¹ Ara yah Pawl, ndaw daa fərsəne maja sləra ŋga *Yesu *Kəriste ma wuzlalakawa leeter kede, ala ta məlma aləkwa Timawte.

Ya wuzlalamakawa ŋgada kah, Filemajw, jam ala masa aləkwa ma kakwa sləra ŋga *Gazlavay bama.

² Asaya, ya wuzlalamatara ŋgada dam-mama aləkwa Apiya, len ŋgada Arkip, ndaw masa ma jənndakwar daa cəved ŋga Yesu anda ndaw ma jəney ndaw daa vəram. Ya wuzlalamatara ŋgada ndəhay ŋga Yesu ma kusam da way akah may.

³ Anja Papa aləkwa, Bay Gazlavay, ta Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ŋga pəsmakwar mey, asaya, ŋga njadamakwar daa zazay.

Pawl a key suse a Gazlavay maja Filemajw

⁴ Mandaw mandaw masa ya fa dərey daŋgay a Gazlavay na, ya fa sərfadaka, Filemajw. Ya fa kar suse maja kah,

⁵ maja ya cənda kah fa wudta ndəhay ŋga Gazlavay tabiya, ka fa pa Bay Mahura Yesu ŋga ndaw akah fara fara.

⁶ Da masa ya fa dərey daŋgay na, ya faa cəfda Gazlavay ŋga jənndakwar ŋga sərey mepəsey-mey anja tabiya masa aləkwa ma hətkwa ta fa *Kəriste maja aləkwa macəmkaya, aləkwa fa pakwa Yesu ŋga ndaw aləkwa fara fara.

⁷ Məlma adfaw, mewudey-vaw akah taa səmdaya la, ta vəlya gədañ la kwa ara mey ba, maja kah ma dəktar mevel a ndəhay ŋga Gazlavay.

Pawl fa kar ambahw a Filemajw maja Awnezim

⁸ Yaw, yaa cəfsaka ŋga key cek masa yah ma da ləvka kede maja ka wudta ndəhay ŋga Yesu. Yah təde ŋga təkaka ɔday ŋga ka cek aha maja yah na, *ndaw-meslərey ŋga *Kəriste.

⁹ Ama ya tækaka d'ay ba. Maja ya wudka kalah, maaya na, yaa cəfdaka taa cəfdey. Ara yah, Pawl, ndaw-maraw masa majewkaya daa fərsene maja yah ma wuzey mey ɳga Yesu Kəriste, maa cəfdaka,

¹⁰ ya fa kaka ambahw maja Awnezim. Anja ta tərey sem anda bəzey adaw daa fərsene kedē, maja ara yah ma ka amba a təba mey ɳga Gazlavay.

¹¹ Zleel na, Awnezim e ta jənka daa ba, ama wure kedē na, a jənka la anda aa ma jənya.

¹² Wure kedē ya fa slərdakawa, anja masa anda mevel adaw.

¹³ Yah daa fərsene maja yah ma wuzda *Mey-maaya-mawiya. Ya wudey na, anja a njey da cakay adaw mandaw mandaw daa masa yah daa fərsene kedē amba a jənya aa slam a ɳga akah.

¹⁴ Ama ya wudey ɳga ndəvda mey da ray Awnezim e yah taava adaw ba, si kah ma təba mewulkey adaw da ray a la d'agay. ɳga key cek maaya na, ya wudey ɳga tækaka d'ay ta təkey ba, ama si ka key cek masa maaya anda mevel akah ma wudey.

¹⁵ Da Awnezim e ta mbəkdaka sem ɳga d'ar nekəfsey, amba fa dəba ha a vəhey, ka njam ɳga tar kwa.

¹⁶ Kwa anja beke akah na, wure kedē anja beke daada saba, maja anja məlma aləkwa mawudkaya kalah daa mey ɳga Yesu. Yah na, ya wuda kalah, ama ya səra ka da wuda ma fənya. Ka da wuda maja anja beke akah, asaya, ka da wuda maja anja məlmakw daa mey ɳga Bay Mahura Yesu.

¹⁷ Anda kedē, da ka fa paya ɳga mandala akah daa sləra ɳga Yesu na, təba Awnezim e anda kah ma təbya.

¹⁸ Da ta kaka cek maaya ba la, da ta zəmka dəvaz akah la na, ɳgene, mey a tabiya a ray adaw.

¹⁹ Ehe, ya wuzlalakawa mey kedē ta har adaw, *yah Pawl ma da pəlkawa*. Kah may, dəvaz adaw da ray akah daha. Ara yah ma ka amba ka təba mey ɳga Yesu ɳga hətey heter mendəvey ba na, ka sərfada saba daw?

²⁰ Ambahw məlma adaw, kayawa cek kedē maja mewudey-vaw ɳga Bay Mahura Yesu. Dəkyä mevel maja aləkwa macəmkaya ta Kəriste.

²¹ Daa masa ya fa wuzlalakawa leeter kaa na, ya səra fara fara ka pey sləmay la fa mey adaw, ka da ka anda yah ma wudey. Ya səra cek masa kah ma da ka na, a fəna cek masa yah maa cəfdaka ɳga key.

²² Ya fa wudey ɳgaa cəfdaka cek pal saya, d'iyaya slam ɳga ney da way akah, maja ya wulkey Gazlavay a cənda medərey-dəngay akwar la, a vəhdaya la fa akwar saya.

Mecey-har ɳga madagway-dawk

²³ Epafəras masa ala daa fərsene cew e maja Yesu *Kəriste, a cakwar har ha.

²⁴ Yaw, *Mark, Aristarke, Demas, lej *Luk, ndəhay masa ala ma kam sləra ɳga Gazlavay bama, a camakwar har may.

²⁵ Anja maaya ɳga Bay Mahura Yesu Kəriste ɳga njey ta akwar.

Leeter ŋgada Hebore hay Mey da ray **Leeter ŋgada Hebore hay**

Leeter ŋgada Hebore hay na, ndaw ma səra mezəley ŋga ndaw ma wuzlala daa ba. Hebore hay na, ara ndəhay Jəwif hay. Ndaw ma wuzlala leeter e kede a wudey ŋga vəltar gədaŋ ŋgada Jəwif hay masa ma təbmara mey ŋga Yesu. A vəltar gədaŋ ŋga təbey mey ŋga Yesu ma fəna ma fəna kwa ata daa banay.

Ndaw ma wuzlala leeter e na, a wuzda Yesu na, a fənta maslaŋ hay ŋga Gazlavay, a fənta ndəhay ma təla mey ŋga Gazlavay zleezle, asaya, a fəna Mawiz, maja anja na, Bəzey ŋga Gazlavay (fasəlawal 1 haa 3). Asaya, a wuzda anja na, ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay masa fara fara. A da njey ndaw ma ka kwakwas ŋga sərmataw. Anja ta vəlda ray anja la dey pal ŋga məcey maja mebərey ŋga ndəhay tabiya. Anda kede, Yesu ta handawa Mejəwey-mey Mawiya la aa slam a ŋga Mejəwey-mey Magurma masa Gazlavay ma jəwa ta ndəhay anja hay ta fa Mawiz.

Ndəhay ma təba mey ŋga Yesu na, ata daa cəved mawiya dəba. A gwamara ŋga səpey cəved magurma saba. Maaya na, a sərfadamata ndəhay masa zleezle ma pamara Gazlavay ŋga ndaw ata fara fara, ata massa ma hətam gədaŋ daa cəved anja. (Nəka fasəlawal 11.) Mey madagway-dakw daa leeter e na, ara mey da ray menjey ŋga ndəhay ma təba mey ŋga Yesu. Si a njam maaya maaya daa mecəmey-ray ŋga Yesu.

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele daha ŋga vəley gədaŋ a ndəhay:

Mey ŋga Gazlavay aa ta gədaŋ ŋga key sləra daa ndaw (4.12)

Mey da ray mejəwey-mey mawiya (8.8-13)

Mey da ray ndəhay zleezle ma pamara Gazlavay ŋga ndaw ata fara fara (11.1-12.13)

Nəkakwa dey na, si fa Yesu gway (12.2)

Mey da ray Yesu, ndaw ma wuzdərwa mewedey ŋga Gazlavay

¹ Zleezle na, *Gazlavay taa guzltar la ŋgada papan ŋga papa aləkwa hay dey ga ta cəved hay mekele mekele ta mey ndəhay ma təla mey anja hay weewe.

² Ama wure kede daa masa bəla gweegwe a ndəvey kede na, taa guzlndakwar la ta mey Bəzey anja. Gazlavay a ləma bəla ta slam da vad cəpa na, ta fa Bəzey anja ha, asaya, Gazlavay ta wala la ŋga wey da ray cek hay tabiya.

³ Ma wuzdərwa mewedey ŋga Gazlavay na, ara anja. Bəzey a na, a lawa Gazlavay kərad! Mey anja na, aa ta gədaŋ. Ara ta mey anja ha aa ma kərza bəla ta slam da vad. Masa anja ma diytara cəved cay * a ndəhay amba a njam manjar mebərey fa mey ŋga Gazlavay na, ta', a təpey a vad, a njey ta har-zəmay ŋga Bay Gazlavay ma wey da ray cek hay tabiya.

Yesu a fənta maslaŋ hay ŋga Gazlavay tabiya

⁴ Bəzey a na, a fənta maslaŋ hay ŋga Gazlavay. Mezəley masa Gazlavay ma vəldara na, a fəna ŋga maslaŋ hay a may.

⁵ Sərmara, Gazlavay ta ləvar kwa ŋgada maslaŋ anja pal:

1:2 1.2 Bəzey anja: 3.6; 5.8; **a ləma bəla ta slam da vad:** Jaŋ 1.2; Kwa 1.16; Heb 11.3 ^{*} **1:3 1.3** ma diytara cəved cay: A wudey ŋga ləvey Yesu a diytara cəved ŋga ndəhay na, ta fa meməcey anja fa hwadam mazlaŋgalakaya. **1:3 1.3** 2Kwr 4.4; Kwa 1.15; **har-zəmay:** 8.1 **1:4 1.4** Ef 1.21; Fəl 2.9

«Kah na, Bəzey adaw,
dəga tasana yah Papakw»
na, daa ba səlak. Asaya, taa guzley da ray maslaŋ aŋga pal, a ləvey:
«Yah na, Papaha,
aŋga na, Bəzey adaw,»
na, daa ba may.

6 Ama masa aŋga fa da slərdərwa Bəzey aŋga maa-mey-ndaw † a bəla na, taa guzley la, a ləvey:

«Akwar, maslaŋ adaw hay tabiya, ragadamar!»

7 Da ray maslaŋ aŋga hay na, aa guzley, a ləvey:

«Maslaŋ adaw hay na, ara ndəhay ma ka sləra adaw hay.
Ata anda memed, asaya, ata anda neneh ŋga awaw.»

8 Ama ŋgada Bəzey aŋga na, taa guzlar la, a ləvey:

«Kah na, Bay Gazlavay, ka da zəma bay akah ŋga sərmataw.
Ka da wey da ray ndəhay akah hay ta cəved e.

9 Ka wudey na, mekey cek ta cəved e, ba na,

mekey cek ta zlabay ba.

Maja ŋgene, ya ta walaka la, yah, Gazlavay akah.

Ya taa səmdaka la,

asaya, ya ta vəlka gədaŋ la
ma fəna ŋga ndəhay mekele masa akwar bama.»

10 Gazlavay aa guzley da ray Bəzey aŋga saya, a ləvey:

«Bay Mahura, ara kah ma ləma bəla dəga daa mezley a.

Ara kah ma ləma slam da vad ta har akah.

11 Cek hay a cəpa a ndəvam la, ama kah na,

ka da njey ŋga sərmataw.

Ahaw, cek hay a tabiya a da nəsam

anda zana magurma.

12 Ka da takwamata

anda ndaw ma tekwemey zana magurma.

Cek hay a cəpa, ka da mbəddata

anda ndaw ma mbədsey zana manəskaya.

Ama kah na, ka da njey kəne, ka fa da mbədsey daa ba,

kah daha ŋga sərmataw.»

13 Gazlavay aa guzlar ŋgada Bəzey aŋga, a ləvar:

«Sawa njey ta har-zəmay adaw

amba ya wakwa da ray ndəhay

haa ta pas masa yah ma pata masa-gəra akah hay cay

asi salay akah.»

Ama taa guzley anda ŋgene kwa ŋgada maslaŋ aŋga pal na, daa ba səlak.

14 Kaa maslaŋ hay ŋga Gazlavay na, wa hay wa? Maslaŋ hay ŋga Gazlavay na, ara mesəfnay hay ma ka sləra ŋga Gazlavay gway. Gazlavay fa slərdata ŋga jəney ndəhay masa ma da ləham.

1:5 1.5 Ps 2.7; 2Sam 7.14; Mt 3.17; SNM 13.33; Heb 5.5 † **1:6 1.6** Bəzey aŋga maa-mey-ndaw: A wudsey ŋga ləvey Gazlavay aŋga ta bəzey hay mekele mekele na, kəne ba, ama a wudsey ŋga ləvey Yesu fa wey da ray cek hay tabiya ŋga Gazlavay anda bəzey maa-mey-ndaw ma wey da ray cek ŋga papaha. Nəka 2.11-13; Kwa 1.15, 18, lej Rm 8.29. **1:6 1.6** Ps 89.28; 97.7 **1:7 1.7** Ps 104.4 **1:8 1.8-9** Ps 45.7-8 **1:10 1.10-12** Ps 102.26-28

1:13 1.13 8.1; Ps 110.1 **1:14 1.14** Ps 34.8; 91.11

2

Ya da rəskwa mey ɳga Gazlavay ba

¹ Gazlavay taa guzlnakwar la ta mey Bəzey anja. Anda kede, si ya wakwa vaw ma fəna ma fəna fa mey masa aləkwa ma cəndakwa ha, da daa ba na, ya zlaŋgadakwa la aa cəved mekele.

² Mey masa maslanj hay ɳga Gazlavay ma kadamara zleelze na, ta wuzwa la ara mey fara fara. Ndəhay masa ma rəsmara mey a, ma təbmara ba na, Gazlavay ta sərdata banay la təde fa mebərey ata ha.

³ Ama aləkwa na, aləkwa ta cəndakwa mey da ray meləhey la ma fəna mey masa maslanj hay ɳga Gazlavay ma kadamara ha. Anda kede, da aləkwa fa rəskwa mey a, ya təbkwa ba na, ɳgene, ya da ləhkwa na, kwara? Ara Bay Mahura ta ray anja ma wuzda mey da ray meləhey a teesed. Fa dəba ha, ndəhay masa ma cəndamara mey a na, ta wuzdamandakwara la ara mey fara fara.

⁴ Gazlavay may, ta wuzda la ara mey fara fara ta fa gədaŋ anja lej ta fa maazla hay mekele mekele masa anja ma kata. Asaya, Gazlavay ta vəltar gədaŋ ɳga Mesəfnay anja la a ndəhay ɳga key sləra mekele mekele anda aa ma wudsey.

Yesu a məcey na, maja wa hay wa?

⁵ Yaa guzlam na, da ray menjey ɳga ndəhay da bəla mawiya ɳgada fa mey. Daa menjey a na, Gazlavay fa da vəltar cəved ɳgada maslanj anja hay ɳga wam da ray ndəhay daa ba.

⁶ Sasəkar jak, mawuzlalakaya daa cərewel ɳga Gazlavay, a ləvey:

«Ndaw-magədaŋ na, wa may wa
ambə kah, Bay Gazlavay, ka wulkey da ray a na!
Ndaw-magədaŋ na, wa may wa
ambə ka nəkfər dey na!

⁷ Ka ta tərda la ɳga mecəhe da ray maslanj akah hay
ɳga menjey nekədəy,

fa dəba ha, ka ta həlma la, ka ta həslar ray la anda bay.

⁸ Ka ta vəldata cek hay sem cəpa asi har anja * .»

Yaw, Gazlavay ta vəldata cek hay sem cəpa asi har ɳga ndaw-magədaŋ, kwa cek pal masa anja ma wey da ray a ba na, daa ba. Ta ɳgene he cəpa wure kede, aləkwa fa hətkwa ndaw-magədaŋ fa wey da ray cek hay tabiya na, daa ba.

⁹ Ama ya sərkwa *Yesu na, ta tərey la ɳga mecəhe da ray maslanj hay ɳga Gazlavay ɳga menjey nekədəy, ambə a məcey maja ndəhay tabiya maja dey-ceceh ɳga Gazlavay. Ahaw, ya sərkwa Yesu na, Gazlavay fa həlma, fa həslar ray ga. A ka kəne na, maja aa ma sərey banay daa meməcey.

¹⁰ Ara Gazlavay ma kata cek hay tabiya. Cek hay a tabiya a njam na, maja anja. Anda kede, ta mbafar la a Gazlavay ambə a tərda Yesu ɳga ndaw ma gwa ɳga kata cek hay tabiya maaya maaya ta fa banay masa aa ma səra. Gazlavay a ka anda kede na, ambə ndəhay ga a təram ɳga bəz anja hay, a mbəzdata aa slam anja mewedsey, maja ara Yesu ma da handata ɳga ləhey.

¹¹ Yesu fa tərdata ndəhay ɳga ndəhay maaya manjar mebərey fa mey ɳga Gazlavay. Ndəhay maaya ha na, Papa ata letek ta Yesu a. Ara maja ɳgene, Yesu ma zəlta «məlma adaw hay». Kwa hwaray a kar ɳga zəlta kəne ba.

¹² Yesu a ləvar a Gazlavay:

«Ya daa guzltar a məlma adaw hay

da ray cek masa kah ma ka.
 Ya da hēlmaka fa mey ḥga ndəhay akah hay tabiya.»
13 Aa guzley saya, a ləvey:
 «Yah na, ya da pa Gazlavay
 ḥga ndaw adaw mandaw mandaw.»
 A ləvey saya:
 «Yah kedə, yah ta ndəhay adaw hay
 masa Gazlavay ma vəldatiwa.»

14 Ndəhay aŋga hay a na, ata ndəhay magədaŋ. Ara maja ḥgene, Yesu ma tərey ḥga ndaw-magədaŋ anda ata may. A ka kene na, amba ta fa meməcəy aŋga aa zəddə *Satan, bay-malula, ma handərwa meməcəy a bəla.

15 Ndəhay da bəla kedə na, ata anda beke hay daa menjey ata tabiya maja fa zluram ta meməcəy. Ara maja ḥgene, Yesu a məcəy na, amba a pəskatərwa ndəhay daa beke he, a zluram ta meməcəy saba.

16 Yaw, Yesu a sawa a bəla na, ḥga jəney maslaŋ hay ḥga Gazlavay ba, ama a sawa ḥga jəney ndəhay daa səkway ḥga *Abərahəm.

17 Ara maja ḥgene, si a tərey ḥga ndaw-magədaŋ anda məlmaha hay daa cek hay tabiya. A ka kene na, amba a tərey ḥga *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay, ndaw masa ma sərey dey-ceceh fa ndaw, ma ka sləra ḥga Gazlavay ta cəved e. Sləra aŋga na, ara ḥga vəley ray aŋga ḥga məcəy amba a mbəkdatara mebərey ḥga ndəhay.

18 Fara fara, daa masa Yesu fa sərey banay na, Satan ta jada la ḥga bata. Anda kedə, Yesu a gwa ḥga jənta ndəhay masa Satan fa jadata ḥga betey.

3

Yesu a fəna Mawiz

1 Məlma adaw hay daa *mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu, Gazlavay ta zəlkwar la ḥga tərey ndəhay aŋga hay. Anda kedə, wulkam da ray Yesu, ndaw masa Gazlavay ma slərdərwa ḥga key ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas aŋga. Ara ta fa aŋga aləkwa ma təbkwa mey ḥga Gazlavay, aləkwa fa wuzdakwa mey a fa mey ḥga ndəhay tabiya.

2 Ara Gazlavay ma pa ḥga ka sləra ha. A ka sləra ha na, ta cəved e anda *Mawiz ma ka sləra aŋga ta cəved e ḥgada ndəhay ḥga Gazlavay tabiya zleezle may.

3 Yesu na, si ndəhay aa həmdamara ma fəna Mawiz. Ara kene may, ndaw ma ləma way na, aa həmdamara a fəna way a.

4 Ka sərmara, kwa way wura wura na, ndaw ma ləma daha. Ama ma katerwa cek hay tabiya na, ara Gazlavay.

5 Mawiz na, ara ndaw ma ka sləra ta cəved e da wuzlah ndəhay ḥga Gazlavay tabiya. Ara aŋga ma wuzdatara mey masa Gazlavay ma daa guzlda ḥgada fa mey.

6 Ama ma wey da ray ndəhay ḥga Gazlavay tabiya ta cəved e na, ara *Kəriste, Bəzey ḥga Gazlavay. Da aləkwa fa jarakwa maaya maaya daa mey ḥga Gazlavay masa aləkwa ma təbkwa, asaya, da aləkwa fa səkwakwa cek masa Gazlavay ma da vəldandakwara ta meesəmey na, ḥgene, aləkwa ndəhay aŋga hay.

Mey da ray meməskey-vaw ḥga ndəhay ḥga Gazlavay

7 Maja ḥgene, *Mesəfney ḥga Gazlavay a ləvey:

«Da akwar fa cəndamara d'ay ɳga Gazlavay tasana na,
⁸ ka da dəzlmata sləmay akwar hay ba.

Ka da kamara anda papaŋ ɳga papakw akwar hay zleelze
 ma kam həma a ray Gazlavay ba.

Daa ɳgene, ata da wuzlah-ley, ta jadamara Gazlavay la.»

⁹ Gazlavay aa guzley, a ləvey:

«Da wuzlah-ley a, ta hətmatar cek hay maaya tabiya
 masa yah ma kata daa mevey kwakwar məfad la.

Ama ta ɳgene he cəpa, ta jadamaya la cəŋga.

¹⁰ Ara maja ɳgene, yah ma cey mevel a ray ata.

Ta', yaa guzley, ya ləvey: "Mewulkey ata, aŋga maaya ba,
 cek masa yah ma wudsey amba a kamara na,
 ta sərmara daa ba."

¹¹ Daa masa yah ma cey mevel heyey na,
 ya ta mbedey la, ya ləvey:

"Kwa fa da mbəzam aa slam masa yah ma diytara
 ɳga məskey vaw na, daa ba səlak."»

¹² Məlma adfaw hay, wam vaw! Ndəhay masa ta mevel maaya ba, ma təba mey ɳga Gazlavay ba na, kwa ndaw pal da wuzlah akwar a da tərey anda ata ba, maja mevel maaya ba anda ɳgene na, a da zlaŋgadadakwar ta Gazlavay, ndaw masa aŋga daha ta dey ɳga sərmataw.

¹³ Ama maaya na, ka dəkam mevel da wuzlah akwar mandaw mandaw, amba *Satan a batakwar ɳga key mebərey ba, kwa ndaw pal da wuzlah akwar fa da dəzla sləmay daa ba. Ahaw, dəkam mevel da wuzlah akwar, maja tasana kede, Gazlavay a wudsey ɳgaa guzlnakwar saya.

¹⁴ Mey ɳga Gazlavay masa aləkwa ma təbkwa dəga ɳga mezley a haa mendəvey a na, da aləkwa fa jarakwa maaya maaya daa mey a na, ɳgene, aləkwa ndəhay ɳga *Kəriste.

¹⁵ Mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, a ləvey:

«Da akwar fa cəndamara d'ay ɳga Gazlavay tasana na,
 ka da dəzlmata sləmay akwar hay ba.

Ka da kamara anda papaŋ ɳga papakw akwar hay zleelze
 ma kam həma a ray Gazlavay ba.»

¹⁶ Ma cəndamara d'ay ɳga Gazlavay ta ma kam həma a ray a na, wa hay wa? Ara ndəhay tabiya masa *Mawiz ma badatərwa daa hwayak ɳga *Ejip.

¹⁷ Gazlavay a cey mevel mevey kwakwar məfad na, da ray wa hay wa? A cey mevel na, da ray ndəhay a ma kam mebərey. Anda kede, ata cəpa ta məcam sem da wuzlah-ley.

¹⁸ Gazlavay ta mbedey la, a ləvey: «Kwa fa da mbəzam aa slam masa yah ma diytara ɳga məskey vaw na, daa ba səlak.» A mbedey kəne na, maja wa hay wa? A mbedey na, maja ndəhay a ma cənmar mey ba.

¹⁹ Fara fara, ya sərkwa ta hətam ɳga mbəzey aa slam meməskey-vaw a daa ba, maja ata ma təbmara mey ɳga Gazlavay daa ba.

4

¹ Zleelze na, Gazlavay taa guzley la amba ya mbəzkwa aa slam masa aŋga ma diyndakwara ɳga məskey vaw. Mey a na, aa daha cəŋga. Anda kede, wakwa vaw, anja ndaw pal da wuzlah akwar ɳga mbəkey fa dəba ba.

² Ta wuzdamandakwara mey maaya ḥga Gazlavay la anda ata ma wuzdamatara a papanj ḥga papa alékwa hay zleezle may. Ama ata na, mey a ta jénta daa ba, maja ata ma tēbmara mey a ta mevel pal daa ba. Anda kede, ta hétam ḥga mbézey aa slam meméskey-vaw masa Gazlavay ma diytara daa ba.

³ Ama alékwa na, ya ta tēbkwa mey a la. Anda kede, ya hétkwa ḥga mbézey aa slam meméskey-vaw a la. Gazlavay taa guzley la da ray ndéhay masa ma tēbmara mey a ba, a lèvey:

«Daa masa yah ma cey mevel heyey na,

ya ta mbedsey la, ya lèvey:

“Kwa fa da mbézam aa slam masa yah ma diytara

ḥga méskey vaw na, daa ba sélak.”»

Ama Gazlavay na, ta ndévdla sléra anja sem dèga ḥga mezley ḥga bëla, ba diya?

⁴ Ya sérkwa na, maja mawuzlalakaya da ray *pas meméskey-vaw daa d'erewel ḥga Gazlavay, a lèvey: «Gazlavay ta kata sléra anja hay la tabiya ðar maakwaw, ḥga ðar maasala ha na, a méskey vaw.»

⁵ Anda mawuzlalakaya heyey saya, a lèvey: «Kwa fa da mbézam aa slam masa yah ma diytara ḥga méskey vaw na, daa ba sélak.»

⁶ Ndéhay ma céndamara mey maaya ḥga Gazlavay teesed na, ta hétam ḥga mbézey aa slam masa Gazlavay ma diytara ha na, daa ba, maja ata ma cénmar mey ba. Anda kede, ndéhay mekele a hétam ḥga mbézey la aa slam meméskey-vaw a cénja.

⁷ Maja ḥgene, Gazlavay ta pey ðar mekele la, a zéla ðar a «tasana». Fa dëba ha mevey ga, taa guzley la da ray ðar a ta mey *Davit. Mey a na, ara mey makadakaya heyey ma lèvey:

«Da akwar fa céndamara cay ḥga Gazlavay tasana na,
ka da dëzlmata slémay akwar hay ba.»

⁸ Da fara fara Jesewe ta handata papanj ḥga papa alékwa hay la aa slam meméskey-vaw masa Gazlavay ma diytara na, anja ḥgene, Gazlavay fa daa guzley da ray ðar meméskey-vaw mekele fa dëba ha na, daa saba.

⁹ Anda kede, ya sérkwa, ḥgada ndéhay ḥga Gazlavay na, meméskey-vaw daha. Meméskey-vaw a na, ara anda Gazlavay ma méskey vaw ḥga ðar maasala ha.

¹⁰ Yaw, kwa waawa ma mbézey aa slam meméskey-vaw ḥga Gazlavay a na, a da méskey vaw fa dëba ḥga sléra anja anda Gazlavay ma méskey vaw fa dëba ḥga sléra anja may.

¹¹ Maja ḥgene, kakwa gëdañ amba ya hétkwa membézey aa slam meméskey-vaw masa Gazlavay ma diya ha. Wakwa vaw amba kwa ndaw pal da wuzlah alékwa a key hëma a ray Gazlavay anda papanj ḥga papa alékwa hay ba. Da daa ba na, ndaw aha a daa zéfey.

¹² Mey ḥga Gazlavay na, aa ta gëdañ, fa key sléra daa ndaw, a zémey a fëna dëlaw masa mey a cew. Mey a na, a mbézey kasl aa mevel ḥga ndaw anda dëlaw ma wunka mezévey hay ḥga tetesl ma mbézey kasl aa sasérañ. A wuzdérwa mewulkey daa mevel ḥga ndaw, asaya, a wuzdérwa cek masa ndaw ma wudsey ḥga ka.

¹³ Cek mabakaya fa dey ḥga Gazlavay na, daa ba. Cek hay tabiya masa anja ma kata na, fa hétam fa dey anja maaya maaya. Cek hay tabiya masa alékwa ma kakwa na, ya wuzdakwa la fa mey anja.

Yesu anja ndaw mahura da ray ndéhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay

¹⁴ Ndaw alékwa mahura da ray ndéhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay masa ma têpey a cakay Gazlavay a vad na, daha. Ara Yesu, Bézey ḥga Gazlavay. Maja ḥgene,

jarakwa maaya maaya daa mey ḥga Gazlavay masa aləkwa ma təbkwa ta masa aləkwa ma wuzdakwa fa mey ḥga ndəhay tabiya.

¹⁵ Ndaw aləkwa mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay a ta sərfandakwar dey-ceceh la daa banay aləkwa maja aləkwa ndəhay masa-bəle hay. Anja na, ta sərey banay la anda aləkwa, ta jadamara la ḥga betey dey weewe ta fa cek hay mekele mekele ḥga key mebərey, ama kwa ta key mebərey daa ba.

¹⁶ Anda kede, ḥgəchakwa ḥgada fa Bay Gazlavay, ndaw masa ma wudta ndəhay kalah. ḥgəchakwa ta mandərzay daa dey daa ba amba a sərfandakwar dey-ceceh, a kandakwar maaya, a jənndakwar ta pas masa aləkwa daa banay.

5

¹ Kwa *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay wura wura, a walamara na, da wuzlah ndəhay. Sləra anja na, ara mekey kwakwas ḥga Gazlavay maja ndəhay. A vəlar cek a Gazlavay, asaya, a hərar gənaw ḥgada Gazlavay, amba Gazlavay a mbəkdatare mebərey ḥga ndəhay.

² *Ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay na, anja ray anja, anja ndaw-magədaŋ anda ndəhay mekele may. Anda kede, a gwa ḥga jəkfatar sləmay fa ndəhay ma sərmara cek ba ta ndəhay masa fa zlaŋgadəm la daa cəved masa maaya.

³ Maja anja ndaw-magədaŋ na, a hərey gənaw ḥga vəley ḥgada Gazlavay maja mebərey ḥga ndəhay daada ba, ama maja mebərey anja may.

⁴ Ndaw a gwa a pa ray anja ḥga ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay ta ray anja ba. Si Gazlavay ma pa anda aa ma pa *Araŋw.

⁵ *Kəriste may ta pa ray anja ḥga ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay ta ray anja na, daa ba. Ama ara Gazlavay ma pa, aa guzlar, a ləvar:
«Kah na, Bəzey adəw,
dəga tasana yah Papakw.»

⁶ Daa slam laŋgar, mawuzlalakaya saya, Gazlavay a ləvar:
«Ka da njey ndaw ma ka kwakwas adəw ḥga sərmataw
anda Melkisedek.»

⁷ Daa masa Yesu Kəriste anja da bəla na, a səra Gazlavay aa ta gədaŋ ḥga ləhda daa meməcəy. Anda kede, ta dərar daŋgay la ta mewudey, ta matəway daa dey a Gazlavay. Gazlavay ta jəkfar sləmay la, ta sləkədərwa la daa meməcəy, maja aa ma nar ray.

⁸ Kwa anja Bəzey ḥga Gazlavay na, taa sərkey ḥga ney ray la ta fa banay masa aa ma səra.

⁹ Masa Gazlavay ma tərda ḥga ndaw ma gwa ḥga kata cek hay tabiya maaya maaya cay na, ndəhay ma namar ray tabiya a hətam meləhey la ta fa vəda ḥga sərmataw.

¹⁰ Yesu a gwa a lehdata, maja Gazlavay ma pa ḥga ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas anja anda Melkisedek.

Ka da mbəkdamara mey ḥga Gazlavay ba

¹¹ Mey hay ga daha ḥgaa guzley ḥgada akwar da ray *Kəriste, ndaw aləkwa mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay. Ama anja ta banay amba ya wuzdakwara mey da ray a maaya maaya, maja akwar fa da cəndamara fiyaw fiyaw daa ba.

4:14 4.14 5.8; 8.1; **ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay:** 2.17-18; 3.1; 5.1, 4-6; 7.24-28; 8.3; 9.7, 11 **4:15 4.15** 2.18; 5.2; 7.26; 9.12; 1Jŋ 3.5 **4:16 4.16** 10.19 **5:1 5.1** 4.14 **5:2 5.2** 2.17-18; 4.15; 7.28 **5:3 5.3** 7.27; 9.7; Lev 9.7; 16.6, 15 **5:4 5.4** Araŋw: Mab 28.1 **5:5 5.5** 1.5 **5:6 5.6** Ps 110.4; Heb 6.20 **5:7 5.7** Mt 26.36-46 **5:8 5.8** 1.2; 4.14; 6.4-6; 7.3, 28; 10.29; Jaŋ 1.34; **məney ray:** 4.15; Fəl 2.8 **5:9 5.9** 7.27 **5:10 5.10** 5.6; 6.20

12 Pas a ta wuswa cay tədə amba kaa sərkadamata ndəhay. Ama haa wure kedə, si ndəhay aa sərkadamakwar da ray mey hay ŋga Gazlavay masa ŋgeeme masa akwar ma cəndamara cay cəŋga. Akwar na, anda bəza hay ma sam dəwa ma wusmara ŋga zəmey daf ba aran.

13 Kwa waawa ma sey dəwa daada na, anja bəzey mecəhe dəgag. Cek masa maaya ta maaya ba na, a gwa ŋga wunkata ba.

14 Ndəhay mahura hay a zəmam na, daf. Ata na, makətatakaya, a gwamara ŋga wunkey cek masa maaya ta maaya ba.

6

1 Maja ŋgene, nakwa fa mey fa mey, sasərkakwa cek masa ŋga ndəhay mahura hay. Ya da njakwa daa meesərkey ŋga ndəhay masa ma sərmara mey ŋga Kəriste təlam ba. Aləkwa taa sərkakwa cek hay masa ŋgeeme daa metəbey mey ŋga Yesu Kəriste cay. Anda meləvey, aləkwa taa sərkakwa cay da ray membəkey mekey cek ma hendey ndaw aa meməcəy, asaya, da ray mepey Gazlavay ŋga ndaw fara fara.

2 Aləkwa taa sərkakwa cay da ray *baptem mekele mekele, da ray mepey har a ray ndəhay *, da ray masləkdawa ŋga ndəhay daa meməcəy, len da ray sariya masa Gazlavay ma da dəsla ma da njey ŋga sərmataw.

3 Ahaw, nakwa fa mey fa mey! Da Gazlavay ta təba la na, ya daa sərkakwa meesərkey ŋga ndəhay mahura hay dəba.

4 Ndəhay masa ma mbədmar dəba sem a Gazlavay na, a gwamara a vəhmawa ŋgaa cəfsey ambahw fa Gazlavay saya na, kwara? Ta njam la dey pal daa mewedey ŋga Gazlavay. Cek da vad masa Gazlavay ma vəldatara ŋgada ndəhay anja hay na, taa cəkdamara la. *Mesəfnəy ŋga Gazlavay ta sawa la a ray ata may.

5 Ta sərmara la mey ŋga Gazlavay na, ara mey maaya fara fara. Asaya, ta sərmara maazla hay ma da kam ŋgada fa mey la.

6 Ama, ta ŋgene he cəpa, ta mbədmar dəba sem a Gazlavay cəŋga. Ndəhay a, a gwamara ŋga vəhmawa ŋgaa cəfsey ambahw fa Gazlavay saba, maja da ndaw ta mbədar dəba sem a Gazlavay na, a key ŋgene, anda a dəra Bəzey ŋga Gazlavay fa hwadəm mazlanjalakaya saya. Asaya, a key ŋgene, anda a cəda fa mey ŋga ndəhay.

7 Wulkakwa da ray ley ce! Ley massa var fa pey da hwad a maaya maaya na, cek daa ley a, a key maaya maaya ŋgada ndaw ŋga ley a. Anda kedə, a wuzwa maaya ŋga Gazlavay aa da ray ley a.

8 Ama da ley a, guzer ta hatak ta təba sem na, ŋgene ara ley maaya ba. Ley a fa da njey ga daa ba, Gazlavay a da nəsa, a da mbəkda aa kusaf, fa dəba ha, awaw a daa wura kəlmədək!

9 Jam adfaw hay, kwa da yaa guzlmakwar anda kedə na, ya sərmara fara fara, akwar daa cəved' maaya masa ma da ləhdakwar.

10 Gazlavay na, ara ndaw ma key cek ta cəved e, aa fa sərfada sləra maaya masa akwar ma kamara. Asaya, aa fa sərfada akwar fa wudmara. Akwar fa wuzdamərwa mewudey-vaw akwar a ta fa sləra masa akwar ma kamara zleelə ŋgada ndəhay mekele daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu. Kwa wure kedə, akwar fa kamara kəne.

11 Ya wudam na, kwa waawa da wuzlah akwar a key gədaŋ ŋga njey kəne haa mendəvey a, ka da gəram ba, amba ka hətam cek hay tabiya masa akwar ma səkwmarə.

5:12 5.12-13 1Kwr 3.2 **5:14 5.14** 13.9; Rm 16.19; 1Kwr 14.20; Ef 4.14 **6:1 6.1** 9.14 * **6:2 6.2** mepey har a ray ndəhay: Ara cek mekey ŋga wuzda ndaw aha mapakaya wal ŋgada Gazlavay amba Mesəfnəy ŋga Gazlavay a sawa a ray a, kwa daa baptem, kwa daa sləra wura wura ŋgada Gazlavay. Nəka SNM 13.2-3; 1Tm 4.14. **6:2 6.2** Jan 3.25-26; SNM 19.1-6 **6:4 6.4-6** 2.1-3; 5.8; 10.26-29; 12.25; Mt 12.31; 1Jn 5.16 **6:8 6.8** Mt 13.7, 22 **6:10 6.10** 10.32-34; 13.1; 1Jn 4.7-12, 19-21

¹² Ka da təram ndəhay masa-mayad hay ba, ama njam anda ndəhay ma təba mey ḥga Gazlavay masa majaratakaya. Ata na, a hətam cek masa Gazlavay ma ləvey a da vəldatar a ndəhay anja hay heyey la. Kam cek anda ata.

Mey da ray Gazlavay ma da katar maaya ḥgada ndəhay anja hay

¹³ Masa Gazlavay ma ləvar a *Abərahəm a da kar maaya heyey na, ta mbedfey la fara fara, a ka cek aha la. Ndaw ma fəna Gazlavay na, daa ba. Anda kede, ta mbedfey la ta mezəley anja.

¹⁴ A ləvey:

«Fara fara, ya da pəska mey,
ya da vəlka bəza hay ga ara mey ba.»

¹⁵ Masa Abərahəm ma cənda mey a la na, ta', a səkwa ta dək-vaw. Anda kede, Abərahəm ta hətey cek masa Gazlavay ma ləvar a da kara heyey la.

¹⁶ Da ndəhay fa mbadam na, a mbadam ta mezəley ḥga ndəhay masa mahura da ray ata hay. *Membedfey na, a dəsla mey da wuzlah ndəhay.

¹⁷ Maja ḥgene, Gazlavay a mbedfey amba ndəhay masa aa ma ləvey a da katar maaya heyey na, a sərmara fara fara, a katara la, a mbəsda mewulkey anja ba. Anda kede, a mbedfey, a ləvtar a da katar cek maaya.

¹⁸ Mey ma ləvey Gazlavay a da katar maaya ḥgada ndəhay anja hay, lenj membedfey anja na, ara mey hay cew masa a mbədəm ba, maja Gazlavay na, a mbərzley ba səlak. Aləkwa masa ta ḥgəchakwa sem ḥgada fa Gazlavay kede na, mey hay a kede fa vəlndakwar gədaŋ ga amba ya səkwakwa cek masa Gazlavay ma ləvey a da vəldandakwara heyey.

¹⁹ Cek masa aləkwa ma səkwakwa ha na, fa jarandakwar maaya maaya amba ya njakwa majaratakaya fa mey ḥga Gazlavay. Maja ḥgene, *Slam masa Gazlavay aa da hwad a na, zana ma gərca slam aha a wurey la, anda kede, ya mbəzkwa la a hwad a, a cakay Gazlavay.

²⁰ Yesu ta mbəzey sem aa slam aha ḥgene teesed da ray aləkwa. A mbəzey na, maja aləkwa, maja anja ta tərey sem ḥga *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay ḥga sərmataw anda Melkisedek.

7

Mey da ray Melkisedek

¹ Melkisedek na, ara bay daa berney ḥga Salem, asaya, anja *ndaw ma ka kwakwas ḥga Gazlavay, Gazlavay Mawaca-waca. Daa ḥgene na, *Abərahəm ta fəntərwa bay hay la ta gədaŋ daa vəram. Masa anja fa vəhwa na, ta', Melkisedek a daw, a cadərwa ray, a pəsar mey.

² Abərahəm a wunka cek masa anja ma təbtərwa daa vəram a, slam kuraw, a la slam pal, a vəldara a Melkisedek e. Mezəley anja Melkisedek na, a wudey ḥga ləvey «bay ma key cek ta cəved e.» Asaya, Melkisedek e anja «bay ma wudey zazay da wuzlah ndəhay,» maja anja bay ḥga Salem. Salem na, a wudey ḥga ləvey «zazay».

³ Anja na, derewel ḥga Gazlavay faa guzley da ray papaha ta mamaha, lenj da ray səkway anja hay na, daa ba. Asaya, faa guzley da ray mayawa anja ta meməcey anja daa ba. Anja na, anda Yesu, Bəzey ḥga Gazlavay, anja ndaw ma ka kwakwas ḥga Gazlavay ḥga sərmataw.

6:12 6.12 11.1-12; Lk 21.19 6:13 6.13-14 MC 22.16-17; Heb 11.12 6:16 6.16 Mab 22.10; Mt 5.34; 23.16-22

6:18 6.18 Mesl 23.19 6:19 6.19 3.6; Rm 5.5; Heb 9.3 6:20 6.20 4.14; Melkisedek: Ps 110.4; Heb 5.6, 10; 7.1-4

7:1 7.1 Melkisedek: MC 14.17-20; Heb 5.6

⁴ Nəkmara cey! Melkisedek na, anja ndaw mahura, ba daw? Maja kwa Abərahām zleezle, Papaŋ ḥga papa aləkwa hay na, ta wunka cek hay masa anja ma təbtərwa daa vəram la slam kuraw, ta vəldara slam pal sem.

⁵ Kwakwas ḥga *Mawiz a vəley cəved a ndəhay daa səkway ḥga *Levi masa ma ka kwakwas, ḥga təbey cek pal daa kuraw ḥga cek hay tabiya da har ndəhay *Israyel hay. Kwa Israyel hay a, ara məlma ata hay daa səkway ḥga Abərahām. Ta ḥgene he cəpa, fa təbəam cek da har ata cənja.

⁶ Melkisedek na, anja daa *səkway ḥga Levi ba, ama ta ḥgene he cəpa, ta təbey cek pal daa kuraw la da har Abərahām. Abərahām masa Gazlavay ma ləvar a da kar maaya heyey na, ara anja ma pəsar mey ḥgada Melkisedek ba, ama ara Melkisedek ma pəsar mey a Abərahām.

⁷ Ka sərmara, ndaw ma pəsey mey a ndaw na, aa mahura da ray ndaw aha. Anda kede, Melkisedek na, aa mahura da ray Abərahām.

⁸ Ndəhay ma ka kwakwas daa səkway ḥga Levi ma təbəam cek pal daa kuraw na, ata ndəhay masa ma da məcam gway. Ama Melkisedek masa ma təba cek pal daa kuraw da har Abərahām heyey na, aa ta dey ḥga sərmataw, anda derewel ḥga Gazlavay ma ləvey.

⁹ Ya gwakwa ya ləvkwa ndəhay daa səkway ḥga Levi masa ma təbəam cek pal daa kuraw da har ndəhay mekele na, ta vəlmar la a Melkisedek may, maja papaŋ ḥga papa ata Abərahām ma vəlar la.

¹⁰ Anda meləvey, masa Abərahām ma vəlar cek a Melkisedek e na, ta yawa bəzey daa ba aran. Ama kwa ta yawa bəzey daa ba aran na, Abərahām a vəlar cek a Melkisedek e. Ara anda ata cewete ta Levi, bəzey ma da yawa daa səkway anja may. Anda kede, a wudey ḥga ləvey Melkisedek na, a fənta ndəhay daa səkway ḥga Levi.

Mey da ray Yesu, ndaw ma ka kwakwas anda Melkisedek

¹¹ Daa *mewey ḥga *Israyel hay na, ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay na, si ndəhay daa səkway ḥga *Levi gway. Sləra ḥga ndəhay a ḥgene na, ara anda *Araŋw, papaŋ ḥga papa ata hay zleezle, ma ka. Sləra ha na, a gwa ḥga ndəvda cek masa Gazlavay ma wudey ḥga ka ba. Da a gwa ḥga ndəvda na, anja Gazlavay fa da pey ndaw ma ka kwakwas mekele masa anda Melkisedek na, daa saba.

¹² Da Gazlavay ta mbəd̄da ndaw ma ka kwakwas anja sem na, ḥgene, si mewey ḥga Israyel hay a mbəd̄sey may.

¹³ Bay aləkwa Mahura Yesu masa aləkwa maa guzlkwa da ray a kede na, səkway anja wal ta *səkway ḥga Levi. Kwa ndaw daa səkway anja pal masa anja *ndaw ma ka kwakwas ḥga Gazlavay na, daa ba.

¹⁴ Ya sərkwa fara fara Yesu na, a yawa daa səkway ḥga Juda. Daa masa *Mawiz maa guzley da ray ndəhay ma ka kwakwas na, kwa taa guzley da ray səkway a daa ba.

¹⁵ Ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay masa daa səkway ḥga Levi na, a gwamara ḥga handamata ndəhay fa Gazlavay ba. Mey a kede, fa wuzwa maaya maaya maja Gazlavay ta pey ndaw mekele la ḥga ndaw ma ka kwakwas anja anda Melkisedek.

¹⁶ Ndaw a, a tərey ndaw ma ka kwakwas ḥga Gazlavay na, ta fa mewey ḥga ndaw-magədan ba, ama ta fa gədaŋ ḥga heter mendəvey ba,

¹⁷ maja mawuzlalakaya daa derewel ḥga Gazlavay, a ləvey:

«Ka da njey ndaw ma ka kwakwas adaw ḥga sərmataw
anda Melkisedek.»

¹⁸ Anda kede, mewey masa zleezle na, mahazakadakaya sem maja ara cek ḥga tede, a jəney ndaw ba.

19 Kwakwas ḥga Mawiz na, ta gwa ḥga lēhdata ndəhay daa ba. Ama wure kede, aləkwa ma pakwa lenjesl a ray cek mahura maaya masa aləkwa ma səkwakwa heyey la. Ara ta fa cek aha aləkwa ma da ḥgəchakwa ḥgada fa Gazlavay.

20-21 Asaya, Gazlavay a pa Yesu ḥga ndaw ma ka kwakwas anja na, ta mbedey la maja. Ama ndəhay mekele ma təram ḥga ndəhay ma ka kwakwas zlezzle na, Gazlavay ta mbedey maja daa ba. Ahaw, Gazlavay ta mbedey la maja Yesu, a ləvey: «Yah, Bay Gazlavay akah, ya fa mbedey,

kwa ya fa da mbəd̄da mey adfaw daa ba səlak:

“Ka da njey ndaw ma ka kwakwas adfaw ḥga sərmataw.”»

22 Maja ḥgene, ya sərkwa fara fara, Yesu na, ara anja ma handərwa *mejəwey-mey maaya ma fəna masa zlezzle.

23 Cek mekele daha saya, ndəhay ma ka kwakwas masa daa səkway ḥga Levi na, ata ga maja fa məcam, fa pam mekele, fa məcam, fa pam mekele.

24 Ama Yesu na, aa daha ḥga sərmataw, sləra anja ḥga mekey kwakwas na, fa da ndəvey daa ba.

25 Maja ḥgene, Yesu aa ta gədaŋ mandaw mandaw ḥga lēhdata ndəhay masa ma ḥgəcham ḥgada fa Gazlavay ta fa anja. A gwa a ka kəne maja aa ta dey ḥga sərmataw, anja fa dərar daŋgay mandaw mandaw a Gazlavay maja ata.

26 Yesu na, ara *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay masa ma gwa ḥga jənndakwar. Anja na, aa maaya fa Gazlavay, manjəra fa vəda daa ba, mebərey da ray a kwa nekədsey daa ba. Gazlavay a pa wal, aa da wuzlah ndəhay ta mebərey daa saba, a la a vad a cakay a.

27 Yesu na, anja anda mahura hay da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay mekele hay ba. Ata na, fa vəlam cek a Gazlavay mandaw mandaw, ḥgeeme, maja mebərey ata, fa dəba ha, maja mebərey ḥga ndəhay. Ama Yesu na, si a ka kəne na, daa ba. A vəlar cek a Gazlavay dey pal gway na, mak, mekele daa ba. Cek aha na, ara anja ma vəlda ray anja ḥga məcay.

28 Kwakwas ḥga Mawiz a pey ḥga ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay na, ndəhay magədaŋ gway. Ndəhay a na, ara ndəhay ta mebərey. Ama daa masa Gazlavay ma mbedey na, *membedey a, ta njey sem aa slam a ḥga kwakwas ḥga Mawiz. Gazlavay a pey ḥga ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas anja na, Bəzey anja. A pa na, ḥga sərmataw. Gazlavay ta tərda sem ḥga ndaw ma gwa ḥga kata cek hay tabiya maaya maaya.

8

Mey da ray Yesu, ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay

1 Fara fara ndaw aləkwa mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay na, daha. Ara Yesu, aa manjakaya ta har-zəmay ḥga Bay Gazlavay da vad, fa wey da ray cek hay tabiya. Kede he ara *bay-ray ḥga mey masa ala ma wudəm ḥga ləvey.

2 Anja na, a ka sləra anja daa Way-mekərcey fara fara masa da vad, daa *Slam masa Gazlavay aa da hwad a masa fara fara. Ara slam masa Gazlavay ma diya da vad, ba na, ara slam masa ndaw ma diya da hwayak ba.

3 *Ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay wura wura na, sləra anja ara ḥga vəley cek ta ḥga hərar gənaw a Gazlavay. Anda kede, Yesu na, si a vəlar cek a Gazlavay may.

⁴ Da haa wure kede anga da bøla na, anja kwa fa da key *ndaw ma ka kwakwas ñga Gazlavay na, daa ba. Fa da key daa ba na, maja ndøhay ma vølam cek a Gazlavay anda *kwakwas ñga Mawiz ma løvey na, daha cay.

⁵ Ndøhay ma ka kwakwas a na, a kamara sløra ata daa way ñga Gazlavay. Ama sløra masa ata ma kamara ha na, ara anda meezed e, ba na, ara anda da gazlavay da vad ba. Cek aha, ta key la køne ta Mawiz may. Daa masa fa da kørca way ñgada Gazlavay na, Gazlavay a løvar: «Jøkey slømay maaya maaya, kørca way a ta cøved e anda yah ma løvka daa aŋgwa ñga Sinay heyey.» ⁶ Ama wure kede, sløra masa Yesu ma ka na, a føna sløra masa ndøhay ma ka kwakwas a ma kamara. Asaya, Yesu a cømtar day ñga ndøhay ta Gazlavay amba Gazlavay a jøwey mey mawiya ta ata. *Mejøwey-mey Mawiya ha na, a føna mejøwey-mey masa zlezzle maja cek masa Gazlavay ma løvey a da katara a ndøhay daa mejøwey-mey mawiya na, a føna cek masa aa ma løvey daa mejøwey-mey masa zlezzle.

Mey da ray mejøwey-mey mawiya

⁷ Da *mejøwey-mey ñgeeme ta gwa ñga ka cek tabiya anda Gazlavay ma wudsey la na, anja ñgene, Gazlavay fa da jøwey mey mekele daa saba.

⁸ Ama Gazlavay ta mbødtar ray sem a ndøhay aŋga hay maja mebørey ata. A løvtar: «Yah, Bay Gazlavay, ya løvey: pas a, a wuswa la
masa yah ma da jøwey mey mawiya ta ndøhay Israyel hay
lej ta ndøhay daa sækway ñga Juda.

⁹ Mejøwey-mey a na, fa da key anda mejøwey-mey
masa yah ma ka ta papaŋ ñga papa ata hay zlezzle
daa masa yah ma badatørwa
daa hwayak ñga Ejip heyey na, daa ba.

Ndøhay a ta søpmara mejøwey-mey a ta cøved e daa ba.
Ara maja ñgene, yah ma mbødtar døba.

¹⁰ Yah, Bay Gazlavay, ya løvey:
Mejøwey-mey masa yah ma da ka
ta ndøhay *Israyel hay ñgada fa mey na,
ara mewuzey kwakwas adfaw ñgada ata,
ahaw, ya wuzlalatara la aa mevel ata.

Ya da tørey Gazlavay ata,
ata may, a da tøram ndøhay adfaw hay.

¹¹ Kwa ndaw ma daa sørkada ndaw daa hwayak aŋga,
da daa ba, mølmaha,
a løvar: “Si ka søra Bay Gazlavay” na, daa ba,
maja ata tabiya, kwa bøza hay, kwa mahura hay na,
a sørmaya la.

¹² Yaw, ya mbøkdatara manøøra ata la,
kwa ya fa da sørfada mebørey ata daa saba.»

¹³ Masa Gazlavay maa guzley da ray mejøwey-mey mawiya na, ta tørda mejøwey-mey
masa ñgeeme sem ñga magurma. Cek wura wura masa magurma na, gweegwe cay
aa zødey.

Mey da ray mejøwey-mey masa ñgeeme

¹ Daa *mejøwey-mey masa njeeeme, *mewey hay daha. Mewey hay a fa wuzdatara cøved a ndøhay ñga søpey Gazlavay. Asaya, slam daha ñga dørey dañgay masa ndøhay ma ciymara.

² Ta kørcam way la, way a na, mawunkakaya ta zana slam cew. Slam masa njeeeme na, a zølmara *Slam maaya ñga Gazlavay. Daa slam aha na, petørla mahura ta neneh ñga awaw hay maasala daha, asaya, taabal daha. Peñ mavøldakaya ñgada Gazlavay mapakaya da ray a. ³ Slam ta da døba zana na, a zølmara *Slam masa Gazlavay aa da hwad a.

⁴ Daa slam aha na, slam-meewurey cek mezey maaya ñgada Gazlavay daha, slam aha makakaya ta børey magaza. Asaya, *akwatay ñga hwadam daha, børey magaza makakaya fa vøda. Daa akwatay a na, taasa makakaya ta børey magaza daha. Daa taasa ha na, cek mezømey mezøley «*man» da hwad a daha. Dañgwar ñga *Arañw masa maa fekwey heyey aa daa akwatay a, asaya, beeler hay cew masa Gazlavay mawuzlala mewey anja hay fa vøda heyey, ata daa akwatay a may. *Akwatay a na, ara akwatay ñga sørfedey mejøwey-mey ñga Gazlavay ta ndøhay.

⁵ Da ray akwatay a na, cek hay cew daha ta zlara mavødtakaya ta børey magaza. Cek hay a na, ata anda maslañ hay ñga Gazlavay, fa wuzdamørwa Gazlavay aa daa slam aha. Fa ciymata zlara ata hay a ray slam mewucey mambaz amba Gazlavay a mbøkdatara mebørey ñga ndøhay. Ama wure kede, ya gwa ñga kada mey da ray cek hay masa daa slam aha cøpa ba.

⁶ Yaw, cek hay daa way a na, mapatakaya anda kede. Ndøhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay fa mbøzam mandaw mandaw aa slam masa njeeeme ñga key sløra ñgada Gazlavay.

⁷ Aa slam masa ta døba zana na, si ndaw mahura da ray ndøhay ma ka kwakwas ma mbøzey a hwad a gway. A mbøzey na, dey pal fa mevey. A mbøzey na, si ta mambaz ñga gønaw da har ñga vøley ñgada Gazlavay amba Gazlavay a mbøkdara mebørey * anja, asaya, amba a mbøkdatara mebørey ñga ndøhay mekele.

⁸ *Mesøfney ñga Gazlavay a wudøy ñga løvey ta mey a kede na, slam masa njeeeme, da aa daha aran na, cøved ñga mbøzey aa Slam masa Gazlavay aa da hwad a ta døba zana a wurey ba aran.

⁹ Cek hay a cøpa kede na, ara anda mey-mençey ma wuzwa cek hay masa ma kam wure kede. Anda meløvey, cek masa ndaw ma vøldara a Gazlavay ta mehørey gønaw ñgada Gazlavay na, a gwa ñga tørda mevel ñga ndaw aha maaya fa mey ñga Gazlavay ba.

¹⁰ Cek hay a kede na, ara mewey hay da ray cek mezømey, da ray cek mesey, leñ da ray mesøpey kwakwas ñga pørey cek amba a tøram ndøhay ma zløba kwakwas saba gway. Ara na, mewey hay ñga ndøhay magødañ gway, fa da njey ga daa ba. A da njey nekødey haa ta pas masa Gazlavay ma mbøddata cek hay cøpa mawiya.

Mey da ray Køriste ma vølda ray anja maja aløkwa

¹¹ Wure kede *Køriste ta sawa la. Anja na, *ndaw mahura da ray ndøhay ma ka kwakwas ñga Gazlavay ma handandakwara maaya anja masa aløkwa ma høtkwa wure kede. A ka sløra anja na, daa way mahura ma føna Way-mekørcey masa zlezzle. Way a na, aa maaya kalah, ara ndaw-magødañ ma løma ba. Way a na, aa da bøla kede ba.

9:2 9.2 way mekørcey: 8.5; 9.11-12; Mab 26.1-30; **petørla:** Mab 25.31-39; **taabal:** Mab 25.23-30 **9:3 9.3** Mab 26.31-33; Lev 16.2; Heb 6.19; 9.7, 12; 10.20 **9:4 9.4** slam-meewurey cek: Mab 30.1-6; **akwatay:** Mab 25.10-16; **man:** Mab 16.32-35; **dañgwar ñga Arañw:** Mesl 17.21-25; **beeler hay cew:** Mab 25.16 **9:5 9.5** Mab 25.18-22

9:6 9.6 10.11; Mesl 18.2-6 * **9:7 9.7** mebørey: Daa mewulkey ñga Jøwif hay na, Gazlavay a mbøkey na, mebørey masa ndaw ma ka tesude ba. **9:7 9.7** 5.3; 9.25; 13.11; Lev 16.2-16 **9:9 9.9** 7.19; 9.2 **9:10 9.10** Lev 11; 15; Mesl 19 **9:11 9.11** 4.14

12 Masa Kəriste ma mbəzey aa *Slam masa Gazlavay aa da hwad a heyey na, ta mbəzey ta mambaz ḥga kwakwaba daa ba, ta mbəzey ta mambaz ḥga bəz-sla daa ba. Ama a mbəzey na, ta mambaz anja, ray anja. A mbəzey na, dey pal gway ḥga sərmataw. Anda kede, ta ləhdandakwar sem daa mebərey ḥga sərmataw.

13 Anda kwakwas aləkwa ma ləvey na, da ndaw ta zləba kwakwas la na, si a wucmar mambaz ḥga kwakwaba, da daa ba, ḥga gusaŋ fa vaw. Da daa ba na, si a lam sla-bəlak, a ndəlmara, a kwiydamara bebədes e a ray ndaw aha. Anda kede, ndaw ma zləba kwakwas a na, a tərey ndaw ma səpa kwakwas a maaya dəba.

14 Da anda kede na, mambaz ḥga Kəriste na, a fəna cek masa ata ma kamara ḥgene ba daw? Mambaz anja na, a fəna mambaz ḥga gənaw hay ba daw? Kəriste na, kwa ta key mebərey daa ba, ta vəlda ray anja la a Gazlavay ta gədaŋ ḥga *Mesəfney ḥga Gazlavay masa mendəvey ba ḥga sərmataw. Mambaz anja na, a pərndakwara mevel amba ya kakwa cek malamba ḥga handandakwar aa meməcey saba. Anda kede, ya da kakwa sləra ḥga Gazlavay, ndaw masa anja daha ta dey ḥga sərmataw.

15 Maja ḥgene, Kəriste na, ara ndaw ma cəmtar dəy ḥga ndəhay ta Gazlavay amba Gazlavay a jəwey Mey mawiya ta ndəhay a. Anda kede, ndəhay masa Gazlavay ma zəltə na, a hətam maaya anja masa aa ma ləvtar a da vəldatara heyey la. Maaya anja ha a da njey da ray ata ḥga sərmataw. A hətam la, maja Kəriste ta məcey la. Meməcey anja ha, a ləhdata ndəhay daa mebərey masa ata ma kamara daa masa ata daa *mejəwey-mey ḥgeeme heyey.

16 Yaw, ya sərkwa da ndaw a mbədəy Mey na, si ndaw aha a məcey la dəgəy amba Mey aha, a key.

17 Da ndaw aa ta dey na, membədəy-mey anja ha a key ba aran, si ndaw aha ma məcey la amba membədəy-mey anja a key.

18 Ara maja ḥgene, kwa mejəwey-mey masa ḥgeeme a zley na, ta mambaz.

19 Ta pas masa Gazlavay ma jəwa Mey ta ndəhay *Israyel hay na, teesed na, *Mawiz a wuzdatara *mewey masa Gazlavay ma vəldatara a ndəhay dəgəy. Fa dəba ha, a ley mambaz ḥga bəz-sla ta ḥga kwakwaba, a jahada ta yam. Asaya, a ley Mey-har ḥga wudez, a ley engwec ḥga təbaŋ mandəvkaya magaza. A pada engwec e fa Mey-har ḥga wudez heyey, a jəhwəba aa mambaz a. A wuca fa dərewel masa mewey ḥga Gazlavay mawuzlalakaya fa vəfa, asaya, a wuctara fa ndəhay tabiya.

20 Aa guzley, a ləvey: «Gazlavay a jəwey Mey ta akwar na, ta fa mambaz a kede. A ləvkwar ḥga namar ray a mewey hay daa mejəwey-mey a.»

21 Asaya, Mawiz a wucey mambaz heyey fa Way-mekərcəy lej fa cek hay tabiya mekey sləra daa way a may.

22 Anda kwakwas ḥga Mawiz ma ləvey na, har-gədaŋ ḥga cek hay a təram maaya na, ta fa mambaz. Si mambaz a mbədəwa la dəgəy amba Gazlavay a mbəkdatara mebərey ḥga ndəhay.

Mey da ray Kəriste ma vəlda ray anja maja mebərey ḥga ndəhay

23 Ya taa guzlkwar la, ya ləvkwar cek masa *Mawiz maa sərkadatara a ndəhay ḥga key na, anda meezeđ ḥga cek hay masa fara fara da vad gway, ba na, ara cek hay a fara fara ba. Cek masa Mawiz maa sərkadatara a ndəhay ḥga key na, aa fa tərdata cek hay cəpa maaya ta fa mehərey gənaw hay ḥgada Gazlavay. Ama ḥgada cek hay da gazlavay da vad na, mehərey gənaw hay ḥgada Gazlavay na, ara cek ḥga tede. Si mekey cek mekele ma fəna. Cek aha na, ara Yesu *Kəriste ma vəlda ray anja ḥga kədəy vagay.

²⁴ Kəriste na, ta mbəzey aa *Slam masa Gazlavay aa da hwad a daa Way-mekərcey masa ndəhay magədaŋ ma kərcamara ta har ata na, daa ba. Slam aha ŋgene na, ara anda meezeed e, ba na, ara Slam ŋga Gazlavay fara fara ba. Ama Kəriste a mbəzey na, aa slam da gazlavay da vad, Slam masa Gazlavay aa da hwad a fara fara. Wure kede, aa daa slam aha fa dərar dangay a Gazlavay maja aləkwa.

²⁵ Asaya, *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay na, fa mbəzey fa mevey a fa mevey a aa Slam masa Gazlavay aa da hwad a daa Way-mekərcey. A mbəzey na, ta mambaz ŋga gənaw da har. Ama Kəriste na, ta daw dey weewe aa Slam masa Gazlavay aa da hwad a da vad ŋga vəlda ray aŋga ŋga məcay maja aləkwa na, daa ba.

²⁶ Da ta vəlda ray aŋga la dey weewe na, anja ŋgene, ta sərey banay la may dey weewe dəga ŋga mezley ŋga bəla. Ama ta wuzdərwa vaw aŋga la dey pal daa masa bəla fa da ndəvey kede. Ta vəlda ray aŋga la ŋga məcay amba a la mebərey ŋga ndəhay.

²⁷ Ndaw-magədaŋ na, a da məcay dey pal gway, fa dəba ha, Gazlavay a kar sariya.

²⁸ Kəriste may, ta vəlda ray aŋga la dey pal ŋga məcay kəne amba a la mebərey ŋga ndəhay ga da bəla. A da wuzwa vaw ŋga dey cew na, maj a mebərey ŋga ndəhay saba, ama ŋga ləhdata ndəhay masa fa səkwmarə.

10

¹ Cek hay masa maaya ma da kam ŋgada fa mey na, kwakwas ŋga Mawiz na, fa wuzdandakwara maaya maaya daa ba. Ama a wuzndakwar na, cek anda meezeed e gway. Ndəhay ma səpmara Gazlavay ta fa kwakwas a na, kwa fa da təram maaya fa mey ŋga Gazlavay maja na, daa ba səlak. Kwakwas a, a wudey na, ndəhay a həram gənaw hay ŋgada Gazlavay fa mevey a, fa mevey a cəŋga.

² Da mehərey gənaw a wusa ŋga tərdata ndəhay maaya fa mey ŋga Gazlavay ŋga sərmataw na, anja ŋgene, ndəhay fa da wulkam da ray mebərey ata daa saba, asaya, fa da həram gənaw mekele a Gazlavay daa saba.

³ Ama sasəkar jak, ta fa mehərey gənaw na, ndəhay fa wulkam da ray mebərey ata fa mevey a fa mevey a,

⁴ maj a mambaz ŋga gusanj ta ŋga kwakwaba na, a gwa a la mebərey da ray ndaw ba səlak.

⁵ Maj a ŋgene, daa masa Kəriste ma da sawa a bəla na, taa guzlar la a Gazlavay, a ləvar:

«Ka fa wudey amba ndaw a hərka gənaw,

a vəlka cek na, daa ba,

ama ka ta vəlyə vaw ŋga ndaw-magədaŋ la.

⁶ Mehərey gənaw ma fəkmara da ray slam-mefəkey cek,

ta mehərey gənaw ŋgada kah

amba ka mbəkda mebərey na, a mbafaka ba.

Ka wudey na, ndəhay a namaka ray.

⁷ Anda kede, ya ta ləvka la: “Bay Gazlavay, ehe yah kede,
ya sawa a bəla na, ŋga key sləra masa kah ma wudey
anda mawuzlalakaya da ray adaw daa dərewel akah.”»

⁸ Kəriste aa guzlar teesed ŋgada Gazlavay na, a ləvey:

«Ka fa wudey amba ndaw a hərka gənaw,

a vəlka cek na, daa ba.

Ka faa səmey da ray gənaw masa ma hərmara

ma fəkmara da ray slam-mefəkey cek na, daa ba.

Asaya, mehæreys gənaw ɳga mbəkey mebərey ɳga ndaw na,
a mbafaka ba may.»

Ta ɳgene he cəpa, kwakwas ɳga Mawiz a wudey na, si ndəhay a vəlam cek a Gazlavay anda ɳgene cəŋga.

9 Fa dəba ha, Kəriste a ləvey saya: «Ehe, yah kede, ya sawa a bəla na, ɳga key sləra masa kah ma wudey.» Kəriste aa guzley anda ɳgene na, a wudey ɳga ləvey ta vavəsa mekey kwakwas ta gənaw anda masa zleezle sem. Ta', a bawa kwakwas mekele mawiya.

10 Yesu Kəriste na, ta kar sləra la a Gazlavay anda Gazlavay a ma wudey. Ta vəlda ray anja la dey pal ɳga məcey majaa aləkwa. Anda kede, ta tərdandakwar sem ɳga ndəhay manjar mebərey fa mey anja.

11 Ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay na, a kamara sləra ata mandaw mandaw ta melecey. Ata fa həram gənaw hay ɳga key kwakwas letek mandaw mandaw a Gazlavay. Ama mehæreys gənaw ata ɳgene, a la mebərey da ray ndaw ba səlak.

12 Ama Kəriste na, ta vəlda ray anja la ɳga məcey dey pal amba a mbəkdatara mebərey ɳga ndəhay ɳga sərmataw. Fa dəba ha, ta', a daw a njey a har-zəmay ɳga Gazlavay.

13 Fetede, aa manjakaya fa səkwa pas masa Gazlavay ma da pata masa-gəra anja hay asi salay anja.

14 Ta tərdata ndəhay sem maaya fa mey ɳga Gazlavay manjar mebərey ɳga sərmataw, majaa aa ma vəlda ray anja ɳga məcey. A vəlda ray anja ha na, dey pal gway.

15 *Mesəfnay ɳga Gazlavay may, ta wuzdandakwara cek aha la maaya maaya. Teesed na, aa guzley, a ləvey:

16 «Bay Mahura a ləvey:

“Ya da jəwey mey ta ata daa dəar hay a ɳgene.

*Mejəwey-mey a na, ya da ka

amba kwakwas adfaw a njey aa mevel ata,
asaya, ya da wuzlala aa lenjesl ata.”»

17 Fa dəba ha, aa guzley saya, a ləvey:

«Ya fa da wulkey da ray mebərey ata

len da ray sləra ata maaya ba ɳgene na, daa saba.»

18 Maja ɳgene, da Gazlavay ta mbəkda mebərey ɳga ndaw sem na, mehæreys gənaw ɳga mbəkey mebərey na, daa saba.

Mey da ray menjəchey fa Bay Gazlavay ta mevel maaya

19 Məlma adfaw hay, majaa mambaz ɳga Yesu ma mbədfwa na, ya gwakwa ɳga mbəzey la aa *Slam masa Gazlavay aa da hwad a.

20 Ta wurndakwar cəved mawiya la masa ma da handandakwar aa heter mendəvey ba ta fa zana menjərey daa *Way ɳga Gazlavay heyey, anda meləvey, ta fa vaw ɳga *Kəriste masa ma məcey fa hwadam mazlanjalakaya heyey.

21 Ndaw aləkwa mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas daa Way ɳga Gazlavay na, daha. Anja na, *bay-ray ɳga way a.

22 Anda kede, si ya ɳgəchakwa fa Gazlavay ta mevel maaya, ta metəbey mey ɳga Gazlavay ta mevel pal, ta mevel manjar mebərey, asaya, vaw aləkwa may mapərkaya ta yam masa maaya.

²³ Gazlavay ta ləvey la, a da ləhdandakwar. Gazlavay na, a ka cek aha la anda aa ma ləvey. Anda kede, aləkwa fa ləvkwa fa mey ɳga ndəhay tabiya, aləkwa fa təfkwa aa mevel aləkwa cek masa Gazlavay ma ləvey a da ka heyey. Mbəkdakwa mewulkey cew cew.

²⁴ Aləkwa cəpa si ya jənkwa vaw da wuzlah aləkwa amba ya vəlkwa gədaŋ da wuzlah aləkwa ɳga wudsey vaw, asaya, ɳga key cek maaya.

²⁵ Ya da mbəkdakwa ɳga daw aa *mecəmey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu anda ndəhay siya ma mbəkdamara na, kene ba. Ama si ya vəlkwa gədaŋ da wuzlah aləkwa ma fəna ma fəna, maja pas masa Bay Mahura ma da sawa na, anja gweegwe cay.

²⁶ Aləkwa taa sərkakwa la da ray mey masa fara fara. Ama fa dəba ha, da ya kakwa mebərey tesude na, kwa ya hərkwar gənaw na, cek mekele ɳga vəley a Gazlavay ɳga mbəkey mebərey aləkwa daha daw? Daa ba səlak.

²⁷ Da kene na, kwa cek mekele ɳga key daa ba, si mesəkwey sariya ta mandərzay daa dey, sariya masa Gazlavay ma da ka ɳgaa zəddata masa-gəra anja hay aa awaw menjem-njem e.

²⁸ Kwa waawa ma rəsa *kwakwas ɳga Mawiz masa ndəhay cew, da daa ba, ndəhay maakar ma kam sede da ray a la na, a da kədmara ndaw aha vagay, fa da sərfamar dey-ceceh daa ba.

²⁹ Da anda ɳgene na, ka wulkam na, kwara? Ndaw ma rəsa Bəzey ɳga Gazlavay, ma pa mambaz ɳga Yesu ɳga cek ɳga tede, mambaz ɳga *Mejəwey-mey Mawiya masa ma pəra mevel anja, asaya, ma cəda *Mesəfnəy ɳga Gazlavay ma wuzdandakwara maaya ɳga Gazlavay na, Gazlavay a da kada ndaw a na, kwara? A da sərda banay ta ndaw aha ma fəna ɳgene saysa.

³⁰ Fara fara, ya sərkwa ndaw masa maa guzley, ma ləvey: «Cek masa ata ma kamiwa maaya ba na, ya pəla la, ya da katar sariya.» Asaya, ndaw a, aa guzley, a ləvey: «Bay Gazlavay a da katar sariya a ndəhay anja hay.»

³¹ Da sariya ɳga Gazlavay, ndaw masa anja daha ta dey ɳga sərmataw, ta təddəndaw la na, ndaw aha a zəley marava la.

³² Sərfadamara menjey akwar zleezle daa masa akwar ma təbmara ɳga njey daa mewedey ɳga Bay Gazlavay təlam. Fa dəba ha nekədsey, akwar ta səram banay la ga, ama akwar ta bəsmara banay a la.

³³ Daa ɳgene, ta cədmata ndəhay siya da wuzlah akwar la fa mey ɳga ndəhay ga, ta sərdamata banay la. Ndəhay siya da wuzlah akwar ta dəkmatar mevel la a ndəhay ma cədmata ha ɳgene.

³⁴ Ahaw, akwar ta səram dey-ceceh la fa ndəhay masa ata ma kəzlamata aa fərsəne maja Yesu. Asaya, daa masa ndəhay fa vamakwara cek akwar hay na, akwar ta mbəkdamatara la ta meesəmey ɳga təbmara, maja ka sərmara akwar ta cek hay maaya mekele ma fəna, ma da njey ɳga sərmataw.

³⁵ Maja ɳgene, pamara Gazlavay ɳga ndaw akwar fara fara cəŋga, ka da mbəkdamara ba. Da akwar fa kamara kene na, Gazlavay a pəlkwara mawurbay akwar la ma fəna.

³⁶ Maaya na, ka bəsmara banay cəŋga amba ka kam anda Gazlavay ma wudsey, asaya, amba ka hətam cek masa Gazlavay ma ləvey a da vəldakwara heyey.

³⁷ Yaa guzley anda kede na, maja
«menjey nekədsey fede, fara fara mendərey nekədsey gway,
ndaw ma da sawa heyey na, a sawa la,
aa fa sawa, fa da zənwa vaw daa ba səlak.»

38 Gazlavay aa guzley, a ləvey saya:
 «Ndaw adfaw maaya na, ara ndaw ma paya
 ḥga ndaw anga fara fara.
 Anda kede, a hətey heter mendəvey ba la.
 Ama da ndaw a vəhey fa dəba na,
 ya fa daa səmey da ray a daa ba.»
 39 Aləkwa na, səkway ḥga ndəhay masa ma vəham sem fa dəba amba aa zədəm na,
 kəne ba, ama aləkwa na, ndəhay ma pamara Gazlavay ḥga ndaw ata fara fara. Anda
 kede, Gazlavay a ləhdandakwar la.

11

Mepey Gazlavay ḥga ndaw fara fara na, a wudey ḥga ləvey kwara?

¹ Mepey Gazlavay ḥga ndaw fara fara na, a wudey ḥga ləvey cek masa aləkwa ma
 səkwakwa fa Gazlavay na, ya sərkwa ya hətkwa la fara fara. Kwa aləkwa ta hətkwar
 ta dey aləkwa daa ba na, ya sərkwa ara cek fara fara.

² Ara anda kede, ndəhay masa zleelze ma pamara Gazlavay ḥga ndaw ata fara fara.
 Ara maja ḥgene, Gazlavay maa həmdata.

³ Aləkwa fa pakwa Gazlavay ḥga ndaw aləkwa fara fara. Ara maja ḥgene, ya
 sərkwa Gazlavay a ləma slam da vad ta slam da hwayak ta fa mey anja meeguzley
 gway. Anda meləvey, cek hay masa aləkwa ma hətatakwar ta dey aləkwa na,
 Gazlavay a katərwa ta fa cek masa aləkwa ma hətatakwar ta dey aləkwa ba.

⁴ Yaw, *Abel ta pa Gazlavay la ḥga ndaw anja fara fara. Anda kede, ta vəlar cek
 la a Gazlavay ta mevel pal ma fəna ḥga məlmaha *Kayin. Maja ḥgene, Gazlavay ta
 təba cek masa anja ma vəldara heyey la, a pa ḥga ndaw maaya fa mey anja. Kwa
 Abel e ta məcey sem na, aa faa guzldakwar anda aa ta dey cənja, maja aa ma pa
 Gazlavay ḥga ndaw anja fara fara.

⁵ Henakw ta pa Gazlavay la ḥga ndaw anja fara fara. Da ray ḥgene, Gazlavay a la
 a vad a cakay a, kwa ta məcey ta məcey daa ba, kwa ndaw ma hətar daa saba. Masa
 Gazlavay ta la Henakw a daa ba aran na, Henakw fa kar cek ma mbafar a Gazlavay,
 anda mawuzlalakaya daa cərewel ḥga Gazlavay.

⁶ Da ndaw ta pa Gazlavay ḥga ndaw anja fara fara daa ba na, ndaw aha fa da kar
 cek ma mbafar a Gazlavay daa ba. Kwa waawa ma wudey ḥga ḥgəchey ḥgada fa
 Gazlavay ḥga dərey daŋgay na, si a səra Gazlavay na, daha, asaya, si a səra Gazlavay
 fa katar maaya ḥgada ndəhay ma səpmara.

⁷ Nəwe ta pa Gazlavay la ḥga ndaw anja fara fara. Maja ḥgene, ta pas masa
 Gazlavay ma wuzdara cek hay ma da kam ḥgada fa mey masa kwa ta hətatar ta dey
 anja daa ba aran na, Nəwe he ta jəkfar sləmay la a Gazlavay cənja. Ta', aa cedsey
 kwambiwal mahura anda way ḥga ləhda ray anja ta ndəhay da way anja hay. Nəwe
 ma pa Gazlavay ḥga ndaw anja fara fara ḥgene na, a wuzdərwa ndəhay siya da bəla
 fa pamara Gazlavay ḥga ndaw ata fara fara daa ba. Anda kede, Gazlavay may, a pa
 Nəwe ḥga ndaw maaya fa mey anja.

⁸ *Abərahəm ta pa Gazlavay la ḥga ndaw anja fara fara. Maja ḥgene, daa masa
 Gazlavay a ma zəla heyey na, ta jəkfar sləmay la. Da ray ḥgene, ta', a daw aa hwayak
 masa Gazlavay ma ləvar a da vəldara heyey. Slam masa anja ma daw a hwad a na,
 kwa ta səra fedə na, daa ba.

⁹ Abərahəm ta pa Gazlavay la ḥga ndaw anja fara fara, maja ḥgene ta', a daw a
 njey daa hwayak masa Gazlavay ma ləvar a da vəldara heyey, ama anja manjakaya

anda ndaw-məlak. Anda kede, a njey daa way-mekərcey. Ata *Izak ta *Jakwap may, Gazlavay a ləvey a da vəldatara hwayak a anda aa ma ləvey a da vəldara a Abərahəm. Ata may, a njam daa way-mekərcey anda Abərahəm a.

10 Abərahəm na, fa səkwa berney masa salay a mapakaya maaya maaya. Ara Gazlavay ta ray aŋga ma pa kwakway ɳga berney a, asaya, ara aŋga ma ləma berney a.

11 Yaw, Abərahəm ta pa Gazlavay la ɳga ndaw aŋga fara fara. Da ray ɳgene, kwa aŋga maraw, asaya, kwa ɳgwas aŋga Sara aa dərlay na, ta key hwad la cəŋga. Abərahəm a səra Gazlavay ma ləvar a da vəlar bəzey heyey na, a mbərzley ba.

12 Ara anda kede, Abərahəm, ndaw masa fa səkwey meməcəy na, ta yawa bəza hay la, səkway aŋga ta key la ga anda wurzla hay da vad, a sləfam ba anda mawurbay da wayam.

13 Ndəhay a kede cəpa ta pamara Gazlavay la ɳga ndaw ata fara fara haa kasl fa meməcəy ata. Ata ta hətam cek masa Gazlavay ma ləvey a da vəldatara heyey na, daa ba. Ama a sərmara pas pal na, Gazlavay a vəldatara la anda aa ma ləvey a. Da ray ɳgene, ata faa səmam da ray a, taa guzlam la, a ləvam ata na, ata anda məlak hay da bəla kede, fa da njam daa ba, kwa hwaray ta katar ɳga ləvey kəne na, daa ba.

14 Ndəhay a maa guzlam anda ɳgene na, a wudey ɳga ləvey ata fa səpam hwayak ɳgada ata ray ata.

15 Ta wulkam da ray hwayak masa ata ma mbəkdamərwa na, daa ba. Da ta wulkam la na, anja a vəham la aa hwayak a saya.

16 Fara fara a səpam na, hwayak masa maaya, anda meləvey slam da gazlavay da vad. Ara maja ɳgene, Gazlavay ma ləvey, aŋga Gazlavay ata, kwa hwaray fa da kar ɳga ləvey kəne na, daa ba. Nəka, Gazlavay ta diytar berney maaya la, ba diya?

17-18 Gazlavay aa guzlar a Abərahəm, a ləvar: «Ara ta fa bəza hay ɳga bəz akah Izak, sləmay akah ma da zəley.» Fa dəba ha, Gazlavay a jada Abərahəm a ɳga vəldara bəzey aŋga mendulen Izak ɳga hərey. Abərahəm ta pa Gazlavay la ɳga ndaw aŋga fara fara, maja ɳgene, ta', a la bəzey a, a daw ɳga hərara ɳgada Gazlavay.

19 Abərahəm a səra Gazlavay na, a gwa ɳga sləkdfadərwa ndaw daa meməcəy. Anda kede, a hətar bəzey aŋga Izak na, ara anda a sləkdfawa daa meməcəy.

20 Izak ta pa Gazlavay la ɳga ndaw aŋga fara fara, maja ɳgene, ta', a pəstar mey ɳgada ata Jakwap ta Ezayu da ray cek ma da kam ɳgada fa mey.

21 Jakwap may, ta pa Gazlavay la ɳga ndaw aŋga fara fara. Da ray ɳgene, daa masa Jakwap a fa da məcəy na, ta pəstar mey la ɳgada bəza hay ɳga *Jawzef, fa dəba ha, a dəra dəngay fa zlanday aŋga, a həlma Gazlavay.

22 Jawzef ta pa Gazlavay la ɳga ndaw aŋga fara fara. Maja ɳgene, daa masa aŋga fa da məcəy na, taa guzltar la a ndəhay *Israyel hay, a ləvtar, cay na, a bam la daa hwayak ɳga *Ejip. Asaya, taa guzltar la da ray cek masa ata ma da kam ta tetesl aŋga.

23 Ata papan ɳga *Mawiz ta mamaha ta pamara Gazlavay la ɳga ndaw ata fara fara. Anda kede, daa masa ata ma yamərwa Mawiz a na, ta ɦadamara la ta bey kiya maakar da way. A nəkmara bəzey a na, a mbey ara mey ba. Ata na, kwa ta zluram ta mey ɳga bay Ejip daa ba.

24 Masa Mawiz a ta goley cay na, a wudey a zelmara bəzey ɳga dam ɳga bay *Farawaŋ, bay Ejip ba. A wudey ɳga zəley kene ba na, maja anja fa pa Gazlavay ɳga ndaw anja fara fara may.

25 A wudey ɳga sərey banay ta ndəhay ɳga Gazlavay da ray aa ma da njey nekədsey daa meesəmey daa mekey mebərey.

26 A wudey na, ndəhay a rəsmara maja *Kəriste, da ray anja ma da hətey zleley ga da Ejip ɳgene. A wudey kene na, maja anja fa səkwa mawurbay ɳga sləra anja masa Gazlavay ma da vəldara ɳgada fa mey.

27 Mawiz ta pa Gazlavay la ɳga ndaw anja fara fara, maja ɳgene, ta bawa sem daa hwayak ɳga Ejip. Kwa mevel ɳga bay da Ejip e fa cey na, ta ɳgene he cəpa, Mawiz ta zlurey daa ba səlak. Anja malacakaya deñ e anda ta hətar Gazlavay la, Gazlavay masa kwa ndaw ta hətar ta dey anja daa ba səlak.

28 Mawiz ta pa Gazlavay la ɳga ndaw anja fara fara, maja ɳgene, a zlar ɳga key gwagway mezəley «*Pak». A ləvtar a ndəhay Israyel hay ɳga wucam mambaz ɳga gənaw fa mey-slam ata hay amba maslaŋ ɳga Gazlavay masa ma kədta ndəhay vagay a sawa a kədta bəz ata hay maa-mey-ndaw saba.

29 Israyel hay ta pamara Gazlavay la ɳga ndaw ata fara fara. Ara maja ɳgene, daa masa ata ma zləŋdamara bəlay magaza na, bəlay a, a wunkey cew, daa cəved ata na, yam da hwad' a daa ba. Ama ndəhay Ejip hay ma səpmatar wurzay ma wudam ɳga zləŋgam may na, ta', yam a, a cəmey aa slam a, a bəbətata.

30 Asaya, Israyel hay ta pamara Gazlavay la ɳga ndaw ata fara fara. Ara maja ɳgene, ata ma zlərmara mahwal ɳga berney ɳga Jerikwaw dər maasala, ta', mahwal a, a bəzley.

31 *Rahap ɳgwas-barlaw dahan, ta pa Gazlavay la ɳga ndaw anja fara fara may. Majə ɳgene, anja ma təbta ndəhay meslərey masa ma slərdamatərwa ɳga sengeley berney a. Ara maja ɳgene, Gazlavay ta kəda vagay anda aa ma kədta masa-gəra anja hay na, daa ba.

32 Yaw, ya daa guzley da ray *Zedeyanw, *Barak, *Samsanw, *Jefte, *Davit, *Samiyel leñ ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay na, kwara sura? Ya fa da hətey har ɳgaa guzley da ray ata pal pal na, daa ba.

33 Ata may, ta pamara Gazlavay la ɳga ndaw ata fara fara, maja ɳgene, ta fənmata hwayak hay mekele mekele la ta gədaŋ daa vəram. Ta kam cek la ta cəved e anda Gazlavay ma wudey. Ta hətam cek masa Gazlavay ma ləvey a da vəldatara heyey la. Ta gərcamatara mey ɳga mabar hay la maja a da pəwmata.

34 Ta məcmara awaw masa ma gəcəy ta gədaŋ la. Ta ləham la daa masa fa da kədmata ta dəlaw. Ata na, ta təram la ɳga masa-bəle hay, ama Gazlavay ta vəltar gədaŋ la. Ta jaram la daa vəram, ta fənmata sewje hay ma samawa daa hwayak hay mekele mekele sem ta gədaŋ.

35 Ngusay may, ta pamara Gazlavay la ɳga ndaw ata fara fara. Ara maja ɳgene, ata ma hətmatar ndəhay maməctakaya fa sləkdsamawa daa meməcəy.

Yaw, ndəhay siya ta səram banay la ga ta mekədsey haa a məcam. Ama ta wudam ɳga ləhey daa banay a na, daa ba. A wudam ɳga məcəy daa banay a amba Gazlavay a sləkdsadatərwa daa meməcəy, a vəltar menjey masa ma fəna da bəla kəde.

³⁶ Ndəhay mekele na, ta bəsmara mecədey la, ta bəsmara laway la. Asaya, ta jəwmata la ta calalaw, ta gərcamata la aa fərsene. Ama ta əngene he cəpa ta bəsmara la.

³⁷ Siya hay da wuzlah ata na, taa zakamata la ta aŋgwa vagay, siya hay, ta dəslmata la cew cew. Siya hay, ta əngəmamata la ta dəlaw vagay. Ndəhay siya ta pəkam la saw kəne, ata masa-viya hay, a kəzlam fa vaw na, zana ənga ambal ənga dəkəw daa ba ənga təbaŋ, ta səram banay la ga.

³⁸ Ndəhay maaya əngene na, slam da bəla kede tədəfə ənga njey əngada ata ba. Fa pəkam saw da wuzlah-ley, da daa ba, da aŋgwa, a nam daa bədam hay, da daa ba, daa vəgedəf hay anda ndəhay masa ta bəlmata sem.

³⁹ Ndəhay a kede tabiya ta pamara Gazlavay la ənga ndaw ata fara fara. Ara maja əngene, Gazlavay ma pata ənga ndəhay maaya fa mey aŋga. Ama ta hətam cek maaya masa Gazlavay ma ləvey a da vəldatara a ndəhay aŋga hay heyey na, daa ba.

⁴⁰ Fara fara, Gazlavay ta bəy cek la maaya kalah əngada aləkwa, amba ta pas masa ta ndəvda sləra aŋga cay na, a vəldandakwara cek aha əngada aləkwa ta ata bama da mey pal.

12

¹ Ndəhay a tabiya ma pamara Gazlavay ənga ndaw ata fara fara əngene, fa zlərmandakwar ray ənga vəlmandakwar gədaŋ. Ata fa wuzdamandakwara, ya da pakwa Gazlavay ənga ndaw aləkwa fara fara na, ta fa banay masa ata ma bəsmara əngene. Maja əngene, hazakadakwa cek hay ma təkndakwar ənga daw fa mey fa mey cəpa. Hazakakwa ma fəna na, mebərey ma təkndakwar ənga daw fa mey fa mey daa mey ənga Gazlavay. Jarakwa, nakwa fa mey fa mey haa kasl mendəvey a.

² Nəkakwa dey na, si fa Yesu. Ya da mbəkdakwa ba, maja ara aŋga ma pandakwara cəved ənga ləhey, asaya, ara aŋga ma da jədndakwar haa mendəvey a. Ta təba la ənga kədmara fa hwadam mazlangalakaya, kwa hwaray ta kar ənga məcey daa ba. A təba maja a wulkey a da hətey meesəmey masa Gazlavay ma badara ənga vəldara fa dəba ha. Wure kede, aŋga manjakaya ta har-zəmay ənga Gazlavay ma wey da ray cek hay cəpa.

³ Ahaw, wulkam da ray Yesu a. Ndəhay malamba hay ta rəsmara la, ta sərdamara banay la, ama ta bəsa la cəpa. Anda kede, ka da gəram ba, ka da məcmara vaw ba.

Mey da ray mekətey ənga Gazlavay

⁴ Akwar fa kədəm vaw amba ka kam mebərey ba, ama kwa ndaw pal da wuzlah akwar ta məcey daa mekədey-vaw a daa ba aran.

⁵ Akwar fa sərfadamara mey masa Gazlavay ma dəkakwar mevel ta aŋga heyey, ba diya? Gazlavay aa guzlkwar anda aa maa guzltar əngada bəz aŋga hay, a ləvey: «Bəz adaw, da yah, Bay Gazlavay,

ya fa sərdaka banay ənga kətka na, təba mekətey a.

Da ya fa mbədka ray na, ka da cey mevel ba.

⁶ Maja yah, Bay Gazlavay, ya kətey na,
ndaw masa yah ma wudə.

Ya sərdey banay na,

ta ndəhay cəpa masa yah ma pata ənga bəz adaw hay.»

⁷ Gazlavay a sərdakwar banay na, a key a kətkwar. Anda kede, Gazlavay a pakwar na, anda bəz aŋga hay. Bəzey masa papaha a kəta ba na, dahan daw?

⁸ Gazlavay na, fa kətata bəz aŋga hay cəpa. Anda kede, da aa fa kətkwar daa ba na, əngene akwar bəz aŋga hay fara fara ba, akwar bəza hay manjar papan.

9 Yaw, papa alèkwa hay da bøla na, fa køtmandakwar, anda kede, alèkwa fa namatakwar ray. Kaa wara ya nakwar ray a papa alèkwa Bay Gazlavay ma føna ba na, kwara? Da alèkwa fa nakwar ray na, ya da høtkwa heter mendøvey ba.

10 Papa alèkwa hay masa da bøla kede a køtmandakwar ñga menjey nekødey gway anda mevel ata ma wudsey. Ama papa alèkwa masa da vad na, a køtndakwar ñga diyndakwar amba ya tørkwa ndøhay aŋga hay maaya anda aŋga ñga sørmataw.

11 Daa masa Gazlavay fa køtndakwar na, a mbafandakwar ba, a candakwar mevel. Ama, ndøhay ma tøbmaramekøtey a na, a høtam menjey maaya la ta zazay fa døba ha.

Ndøhay ñga Gazlavay a da njam na, kwara?

12 Anda kede, ka da møcmara vaw ba, kam gødaŋ ñga daw fa mey fa mey.

13 Maaya na, ka søpmara cøved ñga Gazlavay dø e amba ndøhay siya da wuzlah akwar masa-bøle hay a mbøkdamara mey ñga Gazlavay ba, a søpmara Gazlavay maaya maaya.

14 Søpam ñga njey ta zazay ta ndøhay tabiya, kam gødaŋ amba ka kam cek ma mbafar a Gazlavay, da daa ba na, kwa ndaw fa da høtar Gazlavay ta dey aŋga daa ba.

15 Wam vaw, kwa waawa da wuzlah akwar a da mbødsar døba a Gazlavay masa fa wudndakwar kalah kede ba. Asaya, wam vaw amba kwa waawa da wuzlah akwar a tørey anda slaslalay ñga wudez masa meedøwek e * ba, da daa ba na, a da pey har, a da nøsta ndøhay siya ta dedøwek aŋga ha.

16 Wam vaw, kwa waawa da wuzlah akwar a da key cek malamba ba, a da røsa cek maaya ñga Gazlavay anda Ezayu ba. Ezayu a na, ta løvar la a mølmaha mecøhe ñga key mahura da ray a amba a vølar cek mezømey gway.

17 Ka sørmara fa døba ha, Ezayu ta wudsey la amba papaha a pøsar mey cøŋga, haa a søpa mepøsey-mey a ta matøway daa dey. Ama papaha ta pøsar mey daa saba, maja Ezayu a gwa ñga mbødøda cek maaya ba masa aŋga ma ka heyey saba.

18 Sørmara, daa masa *Israyel hay ata da wuzlah-ley na, ata ta ñgøcham la a cakay aŋgwø ñga Sinay, cek masa ndaw ma gwa ñga gøsfar. Ama akwar na, ka ta ñgøcham a cakay cek masa ndaw ma gwa ñga gøsfar anda Israyel hay zleelø na, daa ba. Daa ray ñga aŋgwø ha na, awaw fa gødey njem! njem! da ray a, løvanj bøk-bek asaya, børgadaŋ fa key ta gødaŋ da ray a.

19 Asaya, daa aŋgwø ha na, taalam fa cønwa, døy fa cønwa. Israyel hay a ma cøndamara na, a tøwam, a wudam amba Gazlavay aa guzltar saba,

20 maja mey masa ata ma cøndamara na, a føntar gødaŋ. Gazlavay aa guzltar, a løvtar: «Kwa ndaw, kwa cek ñga ley ma gøsfar fa aŋgwø ha na, hazakamara ta aŋgwø haa a møcøy.»

21 Cek masa ata ma høtmør a na, ta zluradata sem kalah. Kwa *Mawiz may, aa guzley, a løvey: «Ya faa wesey majaa mandørzay fa kaya.»

22 Ama akwar na, ka ta ñgøcham la aa aŋgwø ñga *Siyanø, aa berney ñga Gazlavay, Gazlavay ndaw masa aŋga døha ta dey ñga sørmataw. Berney a na, ara *Jeruzelem masa da gazlavay da vad. Fetedø maslanø hay ñga Gazlavay makustakaya ga, a sløfam ba, fa kam gwagway.

²³ Asaya, akwar ta ɳgəcham la a cakay bəza hay ɳga Gazlavay masa maa-mey-ndaw [†] makustakaya fetede may. Bəza hay a na, ara ndəhay masa Gazlavay ma wuzlalatara mezəley ata sem aa dərewel aŋga. Ata fa kam gwagway da vad may. Akwar ta ɳgəcham la a cakay Gazlavay, Gazlavay masa ma katar sariya a ndəhay da bəla tabiya. Akwar ta ɳgəcham la a cakay ndəhay masa ma kam sləra ta cəved e ma təram maaya kalah fa mey ɳga Gazlavay.

²⁴ Akwar ta ḥgəcham la a cakay Yesu, ndaw masa ma mbəd̄d̄erwa mambaz anja amba ya tərkwa ndəhay maaya fa mey ḥga Gazlavay. Yesu a na, ara ndaw ma handərwa *Mejəwey-mey Mawiya masa Gazlavay ma jəwa ta aləkwa. Mambaz masa anja ma mbədd̄d̄erwa na, a wuzwa cek maaya ma fəna cek masa mambaz ḥga *Abel [‡] ma wuzd̄erwa.

²⁵ Anda kefe, wam vaw, jøkfamar slømay a ndaw masa maa guzlkwar, ka da mbøfmar døba ba. Zleel na, ndøhay ta jøkfamar slømay a ndaw ma wuzdatara mey ñga Gazlavay da bøla kefe daa ba. Ara maja ñgene, Gazlavay ma sørdata banay ta ndøhay a. Alækwa masa fa cøndakwa day ñga Yesu, ndaw maa guzlndakwar ta da vad kefe, da ya jøkfakwar slømay ba na, kaa ya da løhkwa daa banay a kwara?

26 Zleelze na, dsay n̄ga Gazlavay ta c̄nwa la, hwiyak ta wusey la. Ama wure kede, Gazlavay aa guzley da ray cek masa aa ma da ka, a l̄vey: «Ya wusa hwiyak la dey pal saya. Ya da wusey na, hwiyak daada ba, ama slam da gazlavay da vad may.»

27 Mey masa ma ləvey «dey pal saya» a wuzwa cek hay tabiya masa Gazlavay ma katərwa na, a wusam la. Asaya, cek hay a, aa zədəm la. A ka kəne amba cek hay masa ma wusam ba na, aa zədəm ba, a njam kəne.

28 Anda kede, kakwar suse a Gazlavay maja aa ma vəlndakwar berney masa ma pəlhey ba, slam masa Gazlavay fa wey da ray ndəhay anja hay ŋga sərmataw. Kakwar cek masa ma mbafar, nakwar ray.

29 Sermara, Gazlavay masa aləkwa ma həlmakwa na, aŋga anda awaw maa wurey cek.

13

Mey da ray menjey maaya ɳga ndəhay ɳga Gazlavay

¹ Akwar ndəhay ɳga Gazlavay, wudam vaw da wuzlah akwar cəŋga anda akwar məlmaŋ hay.

² Anda kede, sərfadamara ɳga təbey məlak hay a way akwar hay ta meesəmey. Ndəhay mekele ta təbam məlak hay la kəne, anja a təbam na, maslanj hay ɳga Gazlavay, kwa ta sərmara daa ba.

³ Wulkam ta ndəhay daa fərsəne, anda akwar bama ta ata daa fərsəne he may. Asaya, wulkam ta ndəhay masa fa sərdamata banay, anda akwar may, fa səram banay bama ta ata.

⁴ Kwa waawa ñga jøkey slømay fa mey masa Gazlavay ma løvey da ray meley ñgwas. Anda kede, kwa waawa a da ley vaw saw da palah ba. Sørmara, Gazlavay a katar sariya la ñgada ndøhay ma lam vaw saw da palah ta ñgada ndøhay ma kam cek hay malamba.

[†] **12:23 12.23** bəza hay እga Gazlavay masa maa-mey-ndaw: Ara ndəhay tabiya ma təba mey እga Yesu manjatakaya da cakay Gazlavay. **12:23 12.23** Lk 10.20 [‡] **12:24 12.24** Mambaz እga Yesu a fəna እga Abel na, kwara? Ndəhay siya a ləvam mambaz እga Yesu na, a wuzwa dey-ceceh ta mewudey-vaw እga Gazlavay, ama mambaz እga Abel na, a wuzwa Abel ma wufey እga kədsey ndəhay malamba hay. Ndəhay siya a ləvam mambaz እga Yesu a fəna mebərey ta gədan. **12:24 12.24** 8.6; 9.12; Abel; MC 4.10. **12:25 12.25** 6.4-6; 8.1; Mab 20.22

12:26 **12.26** Mab 19.18; Hag 2.6, 21 **12:28** **12.28** 13.14 **12:29** **12.29** Mew 4.24 **13:1** **13.1** 6.10; 10.24; 13.16;
1Pi 1.22 **13:2** **13.2** MC 18.1-8; 19.1-3; J^w 31.32; Rm 12.13; 1Tm 3.2; 5.10; 1Pi 4.9; 3Jn 8 **13:3** **13.3** 10.34; Mt
25.36 **13:4** **13.4** 1Kwr 7.2-4; 1Tes 4.3-8

5 Kwa waawa a da wulkey kalah da ray dala ba. Sasəmam ta cek masa da har akwar gway, maja Gazlavay ta ray aŋga taa guzley la, a ləvey: «Ya fa da mbədka dəba daa ba. Kwa ya fa da mbəkdaka daa ba.»

6 Anda kede, kwa waawa da wuzlah aləkwa a gwa ŋga ləvey ta mandərzay daa dey daa ba:

«Bay Gazlavay na, ara ndaw ma jənya.

Maja ŋgene, ya fa da zlurey kwa ta meeme daa ba,

maja ndaw ma gwa ŋga kaya cek maaya ba na, daa ba.»

7 Wulkam ta *bay-ray akwar hay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu masa ma wuzdamakwara mey ŋga Gazlavay zleezle. Yaw, wulkam da ray menjey ata, asaya, da ray meməcay ata. Pamara Gazlavay ŋga ndaw akwar fara fara anda ata.

8 Yesu *Kəriste na, a mbədsey ba dəga zleezle haa wure kede, aŋga daha ŋga sərmataw.

9 Wam vaw maja ndəhay faa sərkadamata ndəhay ta meesərkey mekele mekele masa wal ta meesərkey masa fara fara ŋga Gazlavay. Ndəhay a ŋgene, a da zlaŋgadadamakwar ta meesərkey ata da ray mesəpey kwakwas da ray cek mezəmey. Ama kwakwas da ray cek mezəmey a na, kwa ta jənta ndəhay masa ma səpmara kwakwas a na, daa ba səlak. Aŋga maaya amba ndəhay a hətam gədanj daa cəved ŋga Gazlavay ta fa maaya ŋga Gazlavay, da ray mesəpey kwakwas da ray cek mezəmey.

10 Aləkwa na, ta slam aləkwa mefəkey cek * ŋgada Gazlavay, ama ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay ata ta cəved ŋga zəmey cek da ray slam aha daa ba.

11 Ata na, a həram gənaw. *Ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay na, a mbəzey ta mambaz a aa *Slam masa Gazlavay aa da hwad a ŋga vəldara a Gazlavay ŋga mbəkey mebərey ŋga ndəhay. Aslaw a na, a badamara ta cakay, aa wurmara fetedse.

12 Yesu na, kəne may, a da kədmara na, ta', a badamara la daa berney ŋga *Jeruzelem ta cakay. A sərey banay anda ŋgene na, amba a tərdata ndəhay ŋga ndəhay maaya manjar mebərey ta fa mambaz aŋga.

13 Da anda kede na, ya da səpkwa kwakwas ŋga *Jəwif hay saba. Bakwa la ta cakay, nakwa fa Yesu amba a pamandakwar hwaray bama ta aŋga.

14 Da bəla kede na, aləkwa manjatakaya daa berney masa ma da njey ŋga sərmataw ba, ama ya səpkwa ta səpey na, berney masa Gazlavay ma da ləma ŋgada fa mey.

15 Anda kede, kakwa suse a Gazlavay mandaw mandaw ta mezəley ŋga Yesu. Mekey suse a ŋgene na, ara anda cek mevəley ŋgada Gazlavay ma bawa da mey aləkwa ŋga həlma.

16 Maaya na, ka kam cek masa maaya da wuzlah akwar, asaya, ka jənam vaw. Mekey cek anda ŋgene na, ara anda mevəley cek masa ma mbafar a Gazlavay.

17 Maaya na, ka namatar ray a bay-ray akwar hay, ka cənmatar mey. Ara ata ma nəkfamakwar dey daa menjey akwar, maja Gazlavay a daa cəfdəta da ray sləra ata masa ata ma kamara ŋgada akwar. Anda kede, da akwar fa namatar ray na, a kamara sləra ata la ta meesəmey, da daa ba na, har a da rəwtar. Da har ta rəwtar sem na, ŋgene, fa da jənkwar daa ba səlak.

18 Ambahw, dəram dəngay a Gazlavay maja ala. Ya sərmara fara fara, mevel ala maaya, ya wudəm ŋga key cek ta cəved e mandaw mandaw.

13:5 13.5 Mew 31.6, 8; Fəl 4.11-12; 1Tm 6.7-10 **13:6 13.6** Ps 118.6 **13:7 13.7** 6.12; 1Kwr 4.16 **13:9 13.9** Rm 14.2; Kwa 2.20-22; 1Tm 4.3 * **13:10 13.10** slam aləkwa mefəkey cek: Fede a wufey ŋgaa guzley da ray Slam masa Gazlavay aa da hwad a da vad. Ara slam masa Kəriste ma mbəzey a hwad a. **13:11 13.11** 9.7; Lev 16.27
13:12 13.12-13 11.26; Mt 27.31-33 **13:14 13.14** 11.9-10, 13, 16; 12.22, 28; Fəl 3.20; 2Kwr 5.6; 1Pi 2.11; CWJ 21.2
13:15 13.15 Ef 5.19-20; Ps 50.14, 23 **13:16 13.16** Gal 6.10; Fəl 4.18 **13:17 13.17** Ez 3.17; SNM 20.28-31; 1Kwr 16.16 **13:18 13.18** 10.22; Rm 15.30; 2Kwr 1.12; SNM 24.16

¹⁹ Yaa cøfdakwar kalah na, ñga dørey dangay a Gazlavay amba a vølya cøved ñga vøhey fa akwar wure kede.

Mepøsey-mey

²⁰ Ara Gazlavay ma vølndakwar zazay. Ara aŋga ma sløkdfadørwa Bay aløkwa mahura Yesu da wuzlah ndøhay mamøctakaya. Yesu a na, ta tørey la anda mecøkwer aløkwa mahura ma nøkfandakwar dey, maja aŋga ma møcey maja aløkwa. Ta fa mambaz aŋga ma mbødwa na, Gazlavay ta jøwey mey la ta aløkwa ñga sørmataw.

²¹ Anja Gazlavay ñga vølkwar gødaŋ amba ka kam cek tabiya maaya anda aa ma wudsey. Anja ñga ka sløra aŋga ta aløkwa ta gødaŋ ñga Yesu *Køriste, amba ya tørkwa ndøhay maaya fa mey aŋga. Anja ndøhay ñga hølmamara ñga sørmataw. *Amen.

Mey ñga madagway-dakw

²² Mølma adfaw hay, ya fa kakwar ambahw, tøbmara mey adfaw masa ma da vølkwar gødaŋ daa leeter kede ta meesømey. Leeter kede na, aa zazam daa ba.

²³ Yaw, ya wudsey ñga wuzdakwara, mølma aløkwa Timawte na, ta bawa cay daa førsøne. Da ta wuswa la fiyaw fedø na, ya da diyam cew e fa akwar.

²⁴ Camatar har a *bay-ray akwar hay ta a ndøhay ñga Yesu fetedø tabiya may. Mølma aløkwa hay daa *mecømey-ray ñga ndøhay ñga Yesu daa hwayak ñga Itali a camakwar har may.

²⁵ Anja Gazlavay ñga pøskwar mey, akwar tabiya ndav.

Leeter masa Jak ma wuzlala Mey da ray

Leeter masa Jak ma wuzlala

Ma wuzlala leeter kede na, ara Jak, «ndaw ma ka sléra ḥga Gazlavay lej ḥga Bay Mahura Yesu Kəriste.» (1.1) Ndəhay ga a wulkam Jak a ara məlmañ ḥga Yesu (Mt 13.55). Ara ndaw pal dasi bay-ray hay daa Egəliz da Jeruzelem (Gal 2.9; SNM 15.13-21). Ta vəlda ray anja la ḥga wuzley mey ḥga Gazlavay ḥgada Jəwif hay fetede.

Jak a wuzlala leeter kede ḥgada ndəhay ḥga Gazlavay daa səkway hay kuraw a ray a cew maakwacatakaya ray da bəla tabiya. (1.1; SNM 8.1-3; 11.19). Ara majə ḥgene, ndəhay ma ləvam a wuzlala leeter e na, ḥgada Jəwif hay gway. Ndəhay siya a wulkam Jak a wuzlala na, ḥgada Jəwif hay daada ba, ama ḥgada ndəhay ḥga Yesu tabiya (2.1). Leeter e na, faa sərkadatndəhay, asaya, fa vəltar gədañ amba a kam cek anda mey ḥga Gazlavay ma ləvey. Jak a wudəy ndəhay a wuzdamərwa ata ndəhay ḥga Yesu na, ta fa sléra masa ata ma kamara, ba na, ta fa mey masa ata ma təbmara daada ba.

Daa leeter kede na, mey hay mahura maakar dahan:

Da ndaw a ləvey anja ndaw ḥga Yesu na, si a njey anda Yesu (fasəlawal 1, 2, 4)

Meweley ndaw ta weley na, ara cek maaya ba (2.1-13; 5.1-6)

Ndaw ḥga Yesu na, si a wey vaw fa mey masa anja maa guzlda (3.1-12; 4.11-12)

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele dahan ḥga vəley gədañ a ndəhay:

Mebəsey banay ta meesəmey (1.2)

Mewey vaw fa meeguzley saw (3.1-12)

Vəram ta metərey-vaw da wuzlah ndəhay a sawa na, dama? (4.1-4)

Mey da ray medərey-dəngay (5.13-15)

Mecey-har

¹ Yah, *Jak, ndaw ma ka sléra ḥga *Gazlavay lej ḥga Bay Mahura *Yesu *Kəriste, ya fa cakwar har, akwar ndəhay ḥga Gazlavay daa səkway hay kuraw a ray a cew maakwacatakaya ray da bəla tabiya.

Mey da ray meesəmey daa banay

² Məlma adaw hay, da banay hay mekele mekele a hətfakwar na, sasəmam ga cənja,

³ majə ka sərmara na, Gazlavay a wudəy ḥga jadakwar ta fa banay hay a, da akwar fa təbmara mey anja fara fara kwa. Anda kede, ka da hətam gədañ ma fəna ḥga njey daa cəved ḥga Gazlavay.

⁴ Bəsmara banay a haa aa mendəvey a, amba ka təram ndəhay masa maaya kalah, manjar mebərey, ndəhay ḥga Gazlavay fara fara.

Mey da ray medərey-dəngay

⁵ Da ndaw da wuzlah akwar a səra cek maaya masa aa ma da ka ba na, ḥgaa cəfdə Gazlavay, amba a wuzdara cek aha, majə Gazlavay a fa vəley lenjesl maaya mandaw mandaw a kwa waawa maa cəfdə. Ngada ndaw maa cəfdəfar lenjesl na, a mbədar ray ba.

6 Ama si ndaw a, aa cəfda ta mevel pal, si a səra daa mevel anja, fara fara Gazlavay a vəldara cek aha la. Da ndaw a, aa ta mewulkey cew cew na, anja anda yam daa bəlay masa memed ma cawasla saw kene.

7 A da wulkey daa ray anja amba a hətey cek da har Bay Gazlavay ba,

8 maja aa ta mewulkey cew cew daa cek hay tabiya masa anja ma ka, a gwa ŋga njey daa cəved pal ba.

Ndaw masa-zleley ta ndaw masa-viya ata letek fa mey ŋga Gazlavay

9 Anja məlma aləkwa hay masa-viya hay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu ŋgaa səmam maja Gazlavay a tərdata la ŋga ndəhay mahura hay fa mey anja da vad.

10 Asaya, anja ndaw ŋga Yesu masa-zleley, kwa Gazlavay ta tərda sem ŋga mecəhe na, ŋgaa səmey cənja. A səra a da məcey * anda meefekwey masa ma da betey fiyaw fiyaw.

11 Da pas fa tey na, a bata meefekwey a, a kəzley a hwayak, membey anja daa saba, ta nəsey sem. Yaw, ndaw masa-zleley may, a da ndəvey dey pal kene, kwa daa mekey sləra anja.

Mey da ray mebəsey banay

12 Maaya ŋga Gazlavay aa da ray ndaw masa ma bəsa banay tabiya ma hətfar. Fa dəba ŋga banay a na, Bay Gazlavay a da pa ŋga ndaw maaya, maja anja ta key bay-gula sem. A da vəlar heter mendəvey ba masa aa ma ləvey a vəldataral a ndəhay masa ma wudmara heyey.

13 Da ndaw a wudey ŋga key cek maaya ba na, ŋgene ndaw a, a da ləvey: «Ara Gazlavay ma handaya amba ya ka cek aha» na, kene ba. Fara fara, ndaw a gwa ŋga bata Gazlavay ba, asaya, Gazlavay fa hendey ndaw ŋga key cek maaya ba na, daa ba.

14 Da ndaw a wudey ŋga key cek maaya ba na, ara mewulkey anja maaya ba ma bata, ma zlanqadada daa cəved masa maaya.

15 Fa dəba ha, mewulkey anja maaya ba ha a handa ndaw a ŋga key mebərey. Mebərey a, a da wey da ray ndaw a haa aa zəddə.

16 Məlma adəw hay mawudtakaya, ka da təbmara mey masa ndəhay ma ləvmakwar ma fəna mey adəw kede ba.

17 Sərmara, cek hay maaya tabiya masa ma jənmandakwar na, fara fara a sawa da vad fa Gazlavay Papanj ma kata cek hay ma wadəm da vad, anda meləvey, pas ta kiya lej wurzla hay. Gazlavay na, a mbədəy ba səlak. Anda pas ma kəzley ma key ləvaŋ na, Gazlavay a mbədəy kene ba.

18 Ta mbafar la a Gazlavay amba a vəlndakwar heter mendəvey ba ta fa mey anja masa fara fara. Gazlavay a ka kene amba aləkwa ndəhay anja hay na, ya tərkwa mahura da ray cek hay tabiya masa aa ma katərwa.

Mey da ray mecəney mey ŋgada Gazlavay

19 Məlma adəw hay mawudtakaya, maaya na, kwa waawa ŋga wusey vaw ŋga cənda mey masa ndaw maa guzlda, a daa guzley fiyaw fiyaw ba, asaya, a da cey mevel fiyaw fiyaw ba may.

20 Fara fara, da ndaw mevel fa car na, a gwa a key sləra ma mbafar a Gazlavay ba.

1:6 1.6 5.13; Mt 7.7; 21.21-22; Ef 4.14 **1:9 1.9** 2.5 * **1:10 1.10** A səra a da məcey: Ndaw masa-zleley a səra a da məcey, a gwa ŋga la zleley anja a har ba. Anda kefə, ndaw masa-zleley ma təba mey ŋga Yesu na, aa səmey maja a səra a da hətey cek ma fəna zleley anja ha. **1:10 1.10** 5.1 **1:10 1.10-11** Jəw 14.2; Ps 90.5-6; Iz 40.6-8
1:12 1.12 5.11; 1Kwr 9.24-25 **1:13 1.13** MM 19.3; 1Kwr 10.13 **1:14 1.14-15** Rm 6.19-21; 7.7-10; 1Jŋ 2.16-17
1:17 1.17 MC 1.14-18; Mt 7.11 **1:18 1.18** Jaŋ 1.13; Rm 8.19-23; 1Pi 1.23 **1:19 1.19** 3.2; MM 15.1; Ekz 7.8-9

21 Da ray ŋgene, mbəkdamara cek hay maaya ba ma nəsmakwar. Asaya, mbəkdamara mekey mebərey. Təbmara mey masa Gazlavay ma pakwara aa mevel akwar ta mey maakwad a, maja mey a kede na, a gwa ŋga ləhdakwar.

22 Ka da wulkam ŋga jəkey sləmay fa mey ŋga Gazlavay daada gway na, kene ba. Maaya na, ka kam cek anda mey a maa guzley. Da daa ba na, a key ŋgene, ka bəmam ray akwar.

23 Ahaw, da ndaw a jəkey sləmay fa mey ŋga Gazlavay gway, ama a ka cek anda mey a maa guzley ba na, ŋgene, ndaw a, ta tərey sem anda ndaw ma nəka dey aŋga daa banjəra.

24 A nəka dey aŋga maaya maaya, fa dəba ha, masa ta la dey sem na, a daw, a sərfada dey aŋga ha saba.

25 Ama da ndaw a sangala kwakwas ŋga Gazlavay ta dək-vaw, asaya, da ndaw aha a jəkey sləmay fa kwakwas a, a sərfada, a səpa na, ŋgene Gazlavay a kar maaya la maja. Fara fara, Gazlavay a kar maaya la maja kwakwas a, aŋga maaya kalah, a gwa ŋga ləhda ndaw daa mebərey.

Mey da ray menjey maaya ma mbafar a Gazlavay

26 Yaw, da ndaw a wulkey daa mevel aŋga, aŋga ndaw ma səpa mey ŋga Gazlavay ta cəved e, ama a wey vaw fa mey masa aŋga maa guzlda ba na, ŋgene mesəpey mey ŋga Gazlavay a ŋgada aŋga na, ara cek ŋga tede, a key a bəmey ray aŋga.

27 Ama fa Gazlavay Papa aləkwa na, amba ndaw a səpa mey aŋga fara fara, a mbafar a Gazlavay a na, si ndaw aha a nəkey dey fa matawak hay ta ŋgwas-vagay hay daa banay ata. Asaya, si ndaw aha a wey vaw fa ray aŋga maja mebərey da bəla kede a da zləba.

2

Meweley vaw ta weley ara cek maaya daw?

1 Məlma adaw hay, akwar masa fa təbmara mey ŋga Yesu *Kəriste Bay aləkwa Mahura, ndaw masa ta gədaŋ ma fənta cek hay tabiya ŋgene na, ka da walam vaw ta weley da wuzlah akwar ba.

2 Wulkam cey! Ndəhay cew a mbəzam a wuzlah akwar daa mekusey, laŋgar ta zana fa vaw maaya ta dangwa da har maaya, laŋgar ndaw masa-viya, aŋga ta zana maaya ba manjərkaya.

3 Ka camar har ŋgada ndaw ta zana maaya heyey, ka ləvmar: «Ndaw mahura, njey fa jaŋga maaya kede», ama ŋgada ndaw masa-viya heyey na, ka ləvmar: «Lecey ta lecey», da daa ba, ka ləvmar: «Njey fetede a hwayak.»

4 Da akwar fa kamara kene na, a key ŋgene, ka walam vaw ta weley, ba daw? Anda kede, meweley vaw ta weley ŋgene na, a sawa daa mewulkey akwar maaya ba ŋgene.

5 Məlma adaw hay mawudtakaya, jəkam sləmay maaya maaya. Gazlavay ta walata masa-viya hay da bəla kede sem amba a pamara Yesu ŋga ndaw ata fara fara, a ləham. Asaya, ta walata sem amba a mbəzam aa slam masa Gazlavay fa wey da vad, slam masa aa ma ləvey a da vəldatara ŋgada ndəhay ma wudmara heyey.

6 Ama akwar na, ka ta rəsmata masa-viya hay sem. Akwar fa sərmara, masa-zleley hay fa sərdamakwar banay kalah da bəla kede, ba diya? Asaya, ara ata ma dədədamakwar ŋgada fa mey ŋga ndəhay ma ka sariya, ba diya?

⁷ Yaw, maa sangəram da ray mezəley maaya ḥga Yesu Kəriste masa anja ma vəldakwara na, ara ata, ba diya?

⁸ Mawuzlalakaya daa cərewel ḥga Gazlavay, a ləvey: «Si ka wudə meseembew akah anda kah ma wuda ray akah.» Da akwar fa namar ray ḥgada *mewey ḥga Bay Gazlavay a kede na, ḥgene ara cek maaya.

⁹ Ama da ka walām vaw ta weley da wuzlah akwar na, ḥgene ara mebərey. Anda kede, mewey a, aa zəddakwar la maja akwar ma zləbmara.

¹⁰ Kwa ndaw a nar ray a kwakwas ḥga Gazlavay cəpa, ama da ta mbəkda mewey pal sem daa kwakwas a na, ḥgene ta key mebərey sem da ray kwakwas a cəpa.

¹¹ Ya ləvey anda kede na, maja mewey pal ma ləvey: «Ka da ley vaw saw da palah ba», mekele saya a ləvey: «Ka da kədsey ndaw vagay ba». Da ka ta ley vaw saw da palah daa ba, ama da ka ta kədsey ndaw vagay sem na, ḥgene ka ta zləba kwakwas ḥga Gazlavay a sem.

¹² Maja ḥgene, ya fa ləvkwar, wam vaw fa Mey masa akwar ma daa guzldamara, asaya, wam vaw fa menjey akwar da bəla, maja akwar na, ndəhay masa Gazlavay ma da katar sariya ta fa mewey anja, mewey masa ma gwa ḥga badakurwa daa mebərey.

¹³ Da ndaw ta sərey dey-ceceh fa ndəhay siya daa ba na, Gazlavay fa da kar sariya ta dey-ceceh daa ba may. Ama da ndaw ta sərey dey-ceceh la fa ndəhay na, ḥgene ndaw a, fa da zlurey fa Gazlavay ta pas sariya na, daa ba.

Mey da ray ndaw ma wuzda metəbey-mey anja ta fa sləra anja

¹⁴ Məlma adaw hay, da ndaw a ləvey anja fa təba Mey ḥga Gazlavay, ama a ka cek anda Gazlavay ma ləvar ḥga ka ba na, ḥgene metəbey-mey ḥga ndaw aha ta tərey sem ḥga cek ḥga tede, fa da ləhda daa mebərey daa ba səlak.

¹⁵ Yaw, da məlmakw, da daa ba, dam-mamakw daa *mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu zana ata daa ba, a hətam cek ḥga zəmey mandaw mandaw ba,

¹⁶ ka ləvtar: «Anja ka njam daa zazay, anja ka hətam zana fa vaw, asaya, anja ka hətam cek mezəmey haa ka rəham», ama da ka ta vəltar cek masa ḥga jənta daa ba na, Mey akah ḥgene ara Mey ḥga tede, ba diya?

¹⁷ Anda kede, metəbey Mey ḥga Gazlavay na, aa kəne may. Da ka təba Mey ḥga Gazlavay, ama da ka kada sləra ta Mey a ba na, metəbey Mey ḥga Gazlavay ḥgene ara cek ḥga tede ḥgada kah.

¹⁸ Ama da kwa ndaw a gwa a ləvya: «Ndaw lanjar a təba Mey ḥga Gazlavay gway, lanjar saya a kar sləra maaya ḥgada Gazlavay.» ḥgada ndaw ma ləvey kəne na, yah, *Jak, ya da mbədara, ya ləvar: «Ka gwa ḥga wuzdiwa metəbey Mey ḥga Gazlavay manjar sləra daw? Ama yah na, ya gwa ḥga wuzdakawa metəbey-mey adaw ta fa sləra masa yah ma ka.»

¹⁹ Asaya, ka fa təba Gazlavay na, anja pal, ba diya? Ḥgene, ara cek maaya. Ama kwa mesəfnay hay maaya ba na, fa təbmara Mey a kəne may, a zluram ta Mey a.

²⁰ Fara fara, da ndaw ta təba Mey ḥga Gazlavay sem, ama a key sləra ma mbafar a Gazlavay ba na, ḥgene, metəbey Mey a, ta tərey sem ḥga cek ḥga tede. Kah ndaw marəzlkaya, ka wudəy ya wuzdakawa Mey a saya daw?

²¹ Sərfada *Abərahəm, papaŋ ḥga papa aləkwa zlezzle taw. Gazlavay a pa ḥga ndaw maaya fa Mey anja na, kwariya? A pa ḥga ndaw maaya na, ta fa cek maaya masa aa ma ka. Cek aha na, ara aa ma vəlda bəzey anja *Izak ḥga sley day a ḥgada Gazlavay heyey.

22 Anda kede, ka səra Abərahām ta təba mey ɳga Gazlavay la. Metəbey-mey anja ta cəmam la aa slam a ta sləra masa aa ma ka ɳgada Gazlavay. Sləra masa Abərahām ma ka ha fa vəlar gədaŋ ɳga təbey mey ɳga Gazlavay ma fəna ma fəna.

23 Cek aha kede a key anda mey mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay zleezle, ma ləvey: «Abərahām a pa Gazlavay ɳga ndaw anja fara fara. Ara maja ɳgene, Gazlavay ma pa ɳga ndaw maaya.» Da ray ɳgene, Gazlavay a zəla Abərahām a «jam adaw.»

24 Anda kede, ya sərkwa na, Gazlavay a gwa ɳga pa kwa waawa ɳga ndaw maaya fa mey anja maja ndaw a ma təba mey anja daada ba, ama maja sləra maaya masa aa ma ka may.

25 Asaya, wulkam da ray ɳgwas-barlaw *Rahap. Ta təbta ndəhay meslərey hay ɳga *Israyel hay la a way anja, ta jənta la ɳga badatərwa da slala Jerikwaw taa cəved mekele. Anda kede, Rahap a, Gazlavay ta pa sem ɳga ndaw maaya fa mey anja maja sləra maaya masa aa ma ka ɳgene.

26 Fara fara, da ndaw fa səfnəy daa saba na, ɳgene ta məcey sem. Metəbey-mey ɳga Gazlavay na, aa kəne may. Da ndaw a ləvey aa fa təba mey ɳga Gazlavay, ama a kada sləra ba na, metəbey mey anja ha ɳgene ara cek ɳga tede.

3

Mey da ray mewey vaw fa meeguzley saw

1 Məlma adaw hay, ka da təram cəpa ɳga ndəhay maa sərkadam mey ɳga Gazlavay a ndəhay ba, maja ala ndəhay maa sərkadam ndəhay na, ta pas sariya, Gazlavay a daa cəfdəndar ma fəna ndəhay siya hay.

2 Aləkwa cəpa fa kakwa mebərey mekele mandaw mandaw. Ama da ndaw fa key mebərey daa meeguzley anja daa ba na, ɳgene ara ndaw maaya fara fara ma gwa ɳga wa vaw anja cəpa.

3 Nəka, pəles na, anja mahura, ama aləkwa fa ndəkwakwa lagambal, cek mecəhe, a mey amba a cənndakwar mey. Anda kede, ya gwakwa ya handakwa aa slam masa anda aləkwa ma wudkwa. **4** Asaya, wulkam da ray kwambiwal mahura masa memed ma handa ta gədaŋ. Ara cek mahura, ama ndaw ma hwada kwambiwal a na, a hwada ta hwadam mecəhe, a gwa a handa aa slam masa aa ma wudfey.

5 Yaw, neneh may, aa kəne. Ara cek mecəhe da wuzlah mezəvey ɳga vaw hay tabiya, ama ta neneh na, ndaw a gwa aa guzley mey maadakw a ma nəsa ndaw.

Nəkmara, zay-awaw ndez kədsey na, a gwa a gədsey, aa kəra sidam da ley * tabiya.

6 Neneh na, anja anda awaw maa wura slam. Ara mezəvey pal da wuzlah mezəvey ɳga vaw aləkwa hay, ama a gwa a nəsa vaw tabiya maja mey hay malamba da bəla tabiya na, ara anja ma badatərwa. A nəsa ndaw dəga mayawa anja haa meməcey anja. Neneh na, aa wura ndaw kəlmədək! ta awaw magaza.

7 Ndaw a gwa a wey da ray cek hay tabiya: cek hay da ley ta ciyan hay ta cek hay ma diyam ta hwadə ta hwad, lej ewet hay daa yam cəpa. Ahaw, a wey da ray ata tabiya.

8 Ama ɳga neneh na, ndaw a gwa a wa ba səlak. Ara cek malamba, a wusey kalah, anja marəhkaya ta mewer, a gwa a kədsey ndaw.

9 Ta neneh aləkwa na, aləkwa fa həlmakwa Bay Gazlavay, Papa aləkwa. Yaw, aləkwa fa sərkwa Gazlavay a ləmta ndəhay na, kərad! anda anja. Ama ta ɳgene he cəpa, aləkwa fa cədkwa ndəhay ta neneh e cənja.

2:23 2.23 MC 15.6; 2Mev 20.7; Rm 4.3 **2:25 2.25** Jes 6.17; Mt 1.5; Heb 11.31 **2:26 2.26** 2.17, 20 **3:2 3.2** 1.26

3:2 3.2-10 Ps 141.3; MM 10.19 **3:3 3.3** Ps 32.9 * **3:5 3.5** sidam da ley: slam da ley masa wudez kəb-keb!

3:6 3.6 MM 10.19; Mt 15.11, 18-19 **3:7 3.7** MC 9.2 **3:8 3.8** Ps 140.4; Rm 3.13; Ef 4.29 **3:9 3.9** MC 1.26-27

¹⁰ Mepəsey-mey lej mey menəsey ndaw na, a gwa ŋga bawa da mey ndaw pal. Məlma adaw hay, ya da kakwa kene ba.

¹¹ Daa wurak ŋga yam pal na, yam mawuryayak a ta yam mecərey a gwamara a gəcwa daa slam a daw?

¹² Məlma adaw hay, gudav a gwa a yey səked daw? Asaya, wudez mekele may a gwa a yey gudav daw? Wurak ŋga yam mawuryayak a na, a gwa ŋga gəcwa yam maaya daw?

Mey da ray leŋgesl masa Gazlavay ma vəlda a ndəhay anja hay

¹³ Da ndaw ta leŋgesl ma səra cek da wuzlah akwar daha na, si a wuzda menjey anja maaya ta fa sləra masa aa ma ka ta mey maakwad' a, lej ta leŋgesl masa Gazlavay ma vəldara.

¹⁴ Ama da akwar fa kam səleŋ kalah, asaya, da akwar fa wudkam d'ay, ŋgene, kwa ka da zlapam maja leŋgesl akwar a ba. Da daa ba na, mezlepəy akwar ta səleŋ akwar ŋgene na, fa tərda mey masa fara fara ŋga mey membərzley.

¹⁵ Leŋgesl akwar ŋgene na, a sawa ta fa Gazlavay da vad ba, ara leŋgesl ŋga bəla kede, ara leŋgesl ŋga ndəhay magədaŋ gway, a sawa ta fa *Sataŋ, bay-malula.

¹⁶ Nəka, da ndəhay fa kam səleŋ, fa wudkam d'ay na, ŋgene ndəhay a, a kam cek ta cəved e saba, cek hay maaya ba hay cəpa fa ata daha.

¹⁷ Ama leŋgesl ma sawa ta fa Gazlavay da vad na, mebərey da hwad a daa ba, fa handawa zazay lej meeguzley ta mey maakwad a, a wuzlah ndəhay, a sərey dey-ceceh fa ndəhay, a cəmtar d'ay a ndəhay, a key sləra maaya mandaw mandaw, a weley ndaw ta weley ba, asaya, a betey ndaw ba.

¹⁸ Ndəhay ma cəmamatər d'ay a ndəhay na, fa handamawa zazay a wuzlah ndəhay. Mawurbəy ŋga sləra ata na, ara menjey maaya fa mey ŋga Gazlavay.

4

Ka da kam jam ta bəla ba

¹ Meckeley-mey ta mekədəy-vaw da wuzlah akwar a sawa na, dama? A sawa na, daa mevel akwar ma kədəy vaw ŋga key cek hay maaya ba.

² Akwar fa wudam ŋga hətəy cek hay mekele mekele, ama ka hətam ba. Ara maja ŋgene akwar fa kədəm ndəhay vagay. Asaya, akwar fa kam səleŋ, akwar fa səpəm cek, ama ka hətam ba. Da ray ŋgene, akwar fa təram vaw, akwar fa kədəm vaw da wuzlah akwar. Ka hətam cek masa akwar ma wudam ba na, maja akwar faa cəfdəmara cek aha fa Bay Gazlavay daa ba.

³ Da akwar faa cəfdəm cek fa Gazlavay, ka hətam ba na, ara maja akwar ta mewulkey maaya ba. Anda meləvey, kaa cəfdəm na, cek masa ma mbafakwar daada gway.

⁴ Akwar ndəhay ma mbəkdamara Gazlavay sem, anda ŋgwas ma mbəkda zel e ma ley vaw saw! Akwar ma təbmara mewulkey ŋga bəla kede, a key ka rəsmara Gazlavay na, ka sərmara ba daw? Fara fara, kwa waawa ma təba mewulkey ŋga bəla kede na, a tərey masa-gəra ŋga Gazlavay la.

⁵ Mey ŋga Gazlavay a ləvey: «Gazlavay a wudəy cek mekele a key sləra daa mevel aləkwa ba, si Mesəfney anja masa aa ma pa a ray aləkwa gway.» Ka wulkam na, mey a kede aa guzley ŋga tede daw?

6 Ama fa kandakwar maaya ma fēna ma fēna cēn̄ga. Ara anda mawuzlalakaya daa d̄erewel ḥ̄ga Gazlavay, ma l̄evey: «Nd̄ehay masa ma zlapam na, Gazlavay a mb̄edtar d̄eba la. Ama nd̄ehay meekwed-mey na, Gazlavay a katar maaya la.»

7 Da ray ḥ̄gene, namar ray a Gazlavay, jaram maaya maaya amba *Satañ a batakwar ba, ḥ̄gene Satañ a, a hway la d̄ereñ ta akwar.

8 Nḡecham fa Gazlavay *, an̄ga may, a nḡechawa la fa akwar. Akwar masa ta meb̄erey ḥ̄gene, t̄eram nd̄ehay maaya manjar meb̄erey. Akwar nd̄ehay masa ta mewulkey cew cew ḥ̄gene, p̄ermara mevel akwar.

9 S̄ermara akwar na, nd̄ehay maaya ba. Wudam, t̄ewam maja meb̄erey akwar. An̄ja meesenḡorey akwar ḥ̄ga t̄orey ḥ̄ga mat̄eway. Ka daa s̄emam saba, ama nd̄erfbam dey.

10 Pamara ray akwar ḥ̄ga mec̄he fa mey ḥ̄ga Gazlavay, anda kede, Gazlavay a ḡeldakwar la.

Ka da slam mey a ray nd̄ehay ba

11 M̄elma adaw hay, ka da slam mey a ray nd̄ehay anda akwar nd̄ehay ma ka sariya ba. Ndaw ma sley mey a ray m̄elmaha, asaya, a mb̄edtar ray na, ḥ̄gene an̄ga letek ta ndaw maa guzley mey maaya ba da ray *mewey ḥ̄ga Gazlavay, a pa mewey a ḥ̄ga vagas. Da ka ka anda ḥ̄gene na, ka fa nar ray a mewey a daa saba, ama ka ta t̄orey sem ḥ̄ga ndaw ma r̄esa mewey a.

12 Ara Gazlavay taava an̄ga ma v̄eldandakwara mewey a, asaya, ara an̄ga pal ma gwa ḥ̄ga katar sariya a nd̄ehay. Anda kede, ara an̄ga pal ma gwa ḥ̄ga l̄ehda ndaw daa sariya ha, ara an̄ga pal ma gwa ḥ̄gaa z̄edda may. Kah na, wa, amba ka sley mey a ray m̄elmakw anda nd̄ehay ma ka sariya na!

Mek̄tey da ray mezlepey

13 J̄ekfamaya sl̄emay, akwar nd̄ehay ma l̄evam: «Tasana, da daa ba, mandaw na, ya diyam la a slala d̄aha, ya kamawa mevey pal, fetede ya mb̄edmawa har, ya h̄etam dala ga.»

14 Akwar maa guzlam anda kede na, ka s̄ermara cek ma da key mandaw ba, maja ka s̄ermara menjey akwar da b̄ela kede ba. Menjey akwar a ara anda kakas mec̄he ma wuzwa vaw nek̄od̄ey, fa d̄eba ha, aa z̄od̄ey caca'!, kwa a h̄otey saba.

15 Maaya na, ka l̄evam: «Da Bay Gazlavay ta t̄eba la, ala d̄aha ta dey na, ya da kam cek k̄edey ta k̄edey.»

16 Ama wure kede akwar fa zlapam daa meeguzley akwar kalah. Mezlepey anda ḥ̄gene na, maaya ba.

17 Yaw, kwa waawa ma s̄era mekey maaya a ndaw, ama da ta ka daa ba na, ḥ̄gene ta key meb̄orey sem.

5

Mey da ray masa-zleley hay

1 J̄ekfamaya sl̄emay wure kede, akwar nd̄ehay masa-zleley hay. T̄ewam, wudam, maja banay mahura a sawa la a ray akwar.

2 Zleley akwar hay a, ta zam sem. Maaca ta z̄emta zana akwar hay sem.

4:6 4.6 4.10; MM 3.34; Mt 23.12; 1Pi 5.5 **4:7 4.7** Ef 6.12; 1Pi 5.8-9 * **4:8 4.8** nḡecham fa Gazlavay: A wuday ḥ̄ga l̄evey mes̄epay mewey an̄ga ta med̄erey-dangay ḥ̄gada an̄ga. **4:8 4.8** Ps 18.21, 25; Iz 1.16; Zak 1.2-3; Mal 3.6-7 **4:9 4.9** Lk 6.25 **4:10 4.10** 4.6; 1Pi 5.6 **4:11 4.11** Ps 101.5; 1Pi 2.1 **4:12 4.12** Rm 14.4; 1Kwr 4.5

4:13 4.13-14 MM 27.1; Lk 12.18-20 **4:14 4.14** J̄ew 7.9-10; Ps 39.6 **4:15 4.15** SNM 18.21; Rm 1.10; 1Kwr 4.19; 16.7 **4:16 4.16** 1Tm 6.17; 1Jn 2.16 **4:17 4.17** Lk 12.47 **5:1 5.1** 1.10; Lk 6.24 **5:1 5.1-6** MM 15.6; Iz 5.8-10; Am 6.3-7 **5:2 5.2-3** Mt 6.19-20

³ Dala akwar ta key maadar sem. Maadar a ŋgene na, a wuzdərwa mebərey akwar la ta pas mekey sariya. Kwa aslaw ŋga vaw akwar na, aa zədey la cəpa daa sariya ha, majaa maadar a ŋgene. Fara fara, kaa zədəm la anda cek maa wurey kəlmedef! Menjey nekədsey, bəla a ndəvey la, ama akwar na, ka wulkam si ŋga bəcey zleley ga da bəla kede gway.

⁴ Nəka, mawurbay ŋga ndəhay ma ka sləra da ley akwar hay na, akwar ta pəlmatara daa ba. Cəndamara matəway ŋga ndəhay a. Matəway a, ta wusey sem kasl fa Bay Gazlavay Mawaca-waca.

⁵ Akwar fa kam wiya da bəla kede, akwar fa kam cek anda akwar ma wudəm. Akwar faa bəldamara vaw akwar anda gənaw hay ŋga hərey.

⁶ Akwar fa kamatar sariya ŋgada ndəhay manjar mebərey, ka kədmata vagay, kwa ta kam həma a ray akwar daa ba.

Mey da ray mesəkwey Yesu ta dək-vaw

⁷ Da ray ŋgene, məlma adfaw hay, səkwakwa ta dək-vaw pas ŋga Bay Mahura Yesu ma da vəhwə. Nəkmara, ndaw mehəvey cey! A səkwa mey-var, amba a sləkey. Fa dəba ha, a səkwa daw anja ha ta dək-vaw amba a nəhey maaya maaya haa kasl fa var ŋga madagway-dakw.

⁸ Akwar may, si ka səkwamara Bay aləkwa Yesu ta dək-vaw. Ka da gəram ba, majaa pas masa anja ma da vəhwə na, gweegwe cay.

⁹ Məlma adfaw hay, ka daa ŋguram mey da ray ndəhay ba, daa ba na, Gazlavay a da kakwar sariya. Kwa wurey kede, aa fa mey-slam ŋga way mekey sariya, fa da mbəzey aa way a ŋga key sariya.

¹⁰ Məlma adfaw hay, sərfadamara ndəhay ma təla mey hay maa guzlam anda Bay Gazlavay ma ləvtar. Banay ma hətfatar la, ta bəsmara banay a la. Anda kede, bəskwa banay anda ata ma bəsmara ŋgene may.

¹¹ Aləkwa fa ləvkwa, anja maaya ŋga Gazlavay ŋja njey a ray ndəhay ma bəsmara banay ma hətfatar. Sərfadamara mey da ray Jəwab ma bəsa banay zlezzle. Yaw, sərmara daa mendəvey ŋga banay a na, Gazlavay ta kar maaya la, majaa Bay Gazlavay a na, ara ndaw ma sərey dey-ceceh fa ndəhay, asaya, fa katar maaya.

¹² Məlma adfaw hay, cek mahura na, ka da mbədəm ba səlak, kwa ta slam da vad, kwa ta slam da hwayak, kwa ta meeme, majaa Gazlavay a da kakwar sariya. Da ahaw na, ləvam «ahaw», da kəne ba na, ləvam «kəne ba». Ngene, a wusa gway.

Mey da ray medərey-dəngay

¹³ Ndaw masa fa sərey banay da wuzlah akwar daha daw? Ŋga dərey dəngay a Gazlavay. Ndaw masa ta meesəmey da wuzlah akwar daha daw? Ŋga həlma Gazlavay ta walay.

¹⁴ Ndaw masa-macay da wuzlah akwar daha daw? Ŋga zəlwa *bay-ray hay daa Egəliz amba a dəram dəngay a Gazlavay majaa anja, a takwadamar mal ta mezəley ŋga Bay Mahura.

¹⁵ Daa medərey-dəngay ata ha na, da ta təbmara la aa mevel ata Gazlavay a mbəlda ndaw a la na, ŋgene, a mbəlda la. Bay Gazlavay a sləkdədərwa la daa macay anja ha. Asaya, da ndaw a, ta key mebərey la na, Gazlavay a mbəkdara la.

¹⁶ Da ray ŋgene, wuzdamata mebərey akwar hay da wuzlah akwar, dərmər dəngay pal pal da wuzlah akwar a Gazlavay amba ka mbəlam daa macay. Medərey-dəngay ŋga ndaw masa maaya fa mey ŋga Gazlavay na, aa ta gədañ ga.

¹⁷ Nəka, *Eli na, anja ndaw-magədan anda aləkwa. Ta dərar dangay la a Gazlavay ta mevel pal amba var a pawa ba. Da ray ŋgene, mevey maakar ta kiya maakwaw var ta pawa daa ba səlak.

¹⁸ Fa dəba ha, a dərar dangay a Gazlavay saya amba var a pawa. Maja ŋgene, var ta', a pawa dəba, cek hay da ley ta kam la.

Mey da ray ndaw ma vəhdərwa ndaw ta mebərey aa cəved ŋga Gazlavay

¹⁹ Məlma adaw hay, da ndaw da wuzlah akwar ta zlengedey sem daa cəved masa fara fara na, maaya na, ndaw mekele a vəhdərwa aa cəved ehe.

²⁰ Sərmara, kwa waawa ma vəhdərwa ndaw ta mebərey aa cəved masa fara fara na, ŋgene, a key a ləhda heter ŋga ndaw a. Kwa ndaw a, aa ta mebərey ga na, Gazlavay a mbəkdara la.

**Leeter masa
Piyer
ma wuzlala ŋgeeme
Mey da ray**

Leeter masa Piyer ma wuzlala ŋgeeme

Leeter kede ara Simajw Piyer, ndaw-meslørey ŋga Yesu Kəriste, ma wuzlala. Mezəley Piyer a na, ara Yesu ma para (Luk 6.14). Jak, Jan leŋ Piyer e na, ata jam maa-səba-dey ŋgaa gwar. Daa mezley ŋga mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu na, Piyer e ta key bay-ray la ŋga ndəhay ŋga Yesu (SNM 2.14; 15.7).

Piyer a ləvey aŋga da Babilajw (5.13). Ndəhay ga a wulkam aŋga da Rawm, ama a wa berney a ta Babilajw, berney masa Jəwif hay zleezle ma njam da hwad a anda məlak hay da wuzlah ndəhay ma səra Gazlavay ba. A wuzlalatara leeter e ŋgada ndəhay ŋga Yesu maakwacatakaya ray daa hwayak hay mekele mekele (1.1). Ata na, ndəhay fa rəsmata, fa sərdamata banay maja ata ndəhay ŋga Yesu. Piyer a wudey ŋga vəltar gədaŋ amba a bəsmara banay a, a diyam fa mey fa mey daa cəved ŋga Yesu (5.12). A vəltar gədaŋ, a ləvtar ŋga pamara mewulkey ata a ray maaya ŋga Gazlavay masa ata ma da hətmar ta pas masa Yesu ma da vəhwa. Asaya, a ləvtar ŋga kam cek maaya anda Gazlavay ma wudey, maja ata na, ara səkway masa Gazlavay ma wala (2.9).

Daa leeter e na, Piyer aa guzltar ŋgada ndəhay ŋga Yesu masa zleezle ma səpam kwakwas hay mekele mekele. Anda meləvey, aa guzley ŋgada Jəwif hay ta ŋgada ndəhay masa Jəwif hay ba hay ma səpam kwakwas ŋga Mawiz leŋ ŋgada ndəhay ma tam kuley hay. Ata na, ta hətam heter mawiya cay, anda kede, menjey ata, aŋga anda ŋga papaŋ ŋga papa ata hay zleezle saba. Asaya, menjey ata, aŋga anda ŋga ndəhay da cakay ata ba may (1.13-2.4). Ata fa bəsmara banay maja Yesu.

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele daha ŋga vəley gədaŋ a ndəhay:

Mey da ray mebəsey banay (1.7; 3.13-17)

Mey da ray Yesu Kəriste, aŋga anda aŋwa maaya meləmey way (2.4; 2.6)

Mey da ray aləkwa, ndəhay ŋga Gazlavay (2.9-10)

Mey da ray banay masa Kəriste ma bəsa maja aləkwa (1.3; 2.21; 2.23; 3.18-4.46)

Mecey-har

¹ Ara yah *Piyer ma wuzlalakwara leeter kede, yah *ndaw-meslørey ŋga *Yesu *Kəriste.

Ya wuzlalakwara ŋgada akwar ndəhay masa *Gazlavay ma walakwar sem, akwar ndəhay masa məlak hay maakwacatakaya ray daa hwayak ŋga Panjw, daa hwayak ŋga Galati, daa hwayak ŋga Kapadəwas, daa hwayak ŋga Azi, leŋ daa hwayak ŋga Bitini.

² Dəga zleezle na, Gazlavay Papan ta walakwar cay ŋga tərey ndəhay aŋga hay anda aa ma wudey. A pakwar wal ta fa Mesəfnay aŋga amba ka namar ray a Yesu Kəriste, asaya, amba ka təram ŋga ndəhay aŋga hay maaya manjar mebərey ta fa mambaz aŋga.

Anja maaya ŋga Gazlavay ta zazay aŋga ŋga njey ta akwar ma fəna ma fəna.

Mey da ray meləhey

3 Hèlmakwa Gazlavay, Papaŋ ŋga Bay alèkwa Mahura Yesu *Kèriste. Ta sèrfandakwar dey-ceceh la ga, ta yandakurwa la ŋga dey cew ta fa aa ma slèkdadèrwa Yesu Kèriste daa meməcvey. Ara maja ŋgene, alèkwa fa sèrkwa daa mevel alèkwa, ya slèkdakurwa la daa meməcvey may.

4 Anda kede, akwar fa sèkwmar a cek hay maaya masa Gazlavay ma badata ŋgada ndèhay anja hay. A badatara cek hay a na, da gazlavay da vad. Fetede na, cek hay a, a zam ba, a nèsam ba, a mbødøm ba.

5 Gazlavay na, ndaw masa ta gèdaŋ. A jèdkwar la amba a lèhdakwar maja akwar fa pamara ŋga ndaw akwar fara fara. Melèhey a ŋgene, Gazlavay a da wuzdèrwa fara fara na, ta pas masa bøla ma da ndøvey.

6 Ara maja ŋgene, kwa wure kede, masa akwar daa banay wura wura ma da njey nekèdøy kede na, sasømam cøŋga.

7 Banay a ŋgene na, fa wuzdèrwa akwar fa pamara Gazlavay ŋga ndaw akwar fara fara daw, daa ba daw? Nøka børey magaza cey, kwa ara cek maaya na, a nøsey la. Ama ŋga sørey anja maaya na, si a pamara aa awaw. Anja letek køne ta akwar ma pamara Gazlavay ŋga ndaw akwar fara fara. Mepey Gazlavay ŋga ndaw fara fara na, a føna børey magaza ta maaya, ba daw? Ta ŋgene he cøpa, fa jadamakwar ŋga sørey, da akwar fa pamara Gazlavay ŋga ndaw akwar fara fara kwa. Anda kede, ta pas masa Yesu Kèriste ma da wuzwa vaw na, Gazlavay a høslkwar ray la, a hèlmakwar la, aa hømdakwar la maja akwar ma pamara ŋga ndaw akwar fara fara ha.

8 Akwar ma hètmar Yesu ta dey akwar daa ba, ama akwar fa wudømara cøŋga. Akwar fa hètmar wure kede daa ba, ama akwar fa pamara ŋga ndaw akwar fara fara cøŋga. Ara maja ŋgene, akwar ta meesømey, meesømey a ga ara mey ba, kwa ndaw a gwa ŋga løvey ba.

9 Akwar ta meesømey ga na, maja Gazlavay ta lèhdakwar sem. Melèhey a na, ara mawurbay masa akwar ma hètam maja akwar ma pamara Yesu ŋga ndaw akwar fara fara.

10 Zleelze ndèhay ma tøla mey ŋga Gazlavay ta søpam cøved la mekele mekele amba a sèrmara Gazlavay a da lèhdata ndèhay daa mebørey anda aa ma lèhdakwar na, kwara. Ndèhay a taa guzlam la da ray maaya ŋga Gazlavay masa aa ma da vøldandakwara.

11 Ndèhay a na, Mesøfnay ŋga Kèriste aa da ray ata. Mesøfnay a ta wuzdatara banay masa Kèriste ma da bøsa la. Asaya, ta wuzdatara gèdaŋ masa Kèriste ma da hètar la fa døba ŋga banay a. Ndèhay ma tøla mey ŋga Gazlavay a ta søpam cøved la ŋga sørey cek hay a, a da kam na, ta vara, asaya, a da kam na, kwara.

12 Gazlavay ta wuzdatara la, a løvey, mey masa ata ma wuzdamara da ray cek hay a na, ara ŋgada ata ba, ama ŋgada akwar. Wure kede, ndèhay ma wuzda *Mey-maaya-mawiya fa wuzdamakwara mey da ray cek hay a. A wuzdamakwara mey a na, ta gèdaŋ ŋga *Mesøfnay ŋga Gazlavay ma sawa da gazlavay da vad. Kwa masløn hay ŋga Gazlavay da vad may, a wudøm ŋga sèrmata cek hay a.

Mey da ray menjey maaya ma mbafar a Gazlavay

13 Maja ŋgene *, dñiyam vaw maaya maaya ŋga key sløra ŋgada Gazlavay. Wam vaw, pamara mewulkey akwar a ray maaya ŋga Gazlavay masa akwar ma da hètam ta pas masa Yesu Kèriste ma da wuzwa vaw.

1:3 1.3 1.23; 2Kwr 1.3; Tit 3.5 **1:6 1.6-7** 2Kwr 4.17; Jak 1.2-3 **1:7 1.7** Jøw 23.10; Ps 66.10; Iz 48.10; 1Kwr 3.13

1:8 1.8 Jaŋ 20.29; 2Kwr 5.7 **1:9 1.9** Rm 5.2; 6.22; Ef 1.14 **1:10 1.10-11** Lk 24.46; 1Kwr 15.3-4; 2Pi 1.19-21

1:12 1.12 Ef 3.9-10 * **1:13 1.13** maja ŋgene: «Maja ŋgene» a wudøy ŋga løvey «maja meløhey ta maaya ŋga Gazlavay» Nøka 1.10.

14 Namar ray mandaw mandaw a Papakw akwar Bay Gazlavay da vad. Zleelze daa masa ka sərmara Yesu *Kəriste ba aran na, akwar fa kam cek hay maaya ba saw masa ma mbafakwar gway. Ama wure kede na, ka da kamata cek hay a saba.

15 Gazlavay ta zəlkwar la nja tərey ndəhay anja hay. Anja na, ndaw maaya manjar mebərey. Akwar may, daa menjey akwar cəpa na, təram ndəhay maaya manjar mebərey anda anja.

16 Ya ləvkwar anda kede na, maja mawuzlalakaya daa dərewel nja Gazlavay, Gazlavay a ləvey: «Njam manjar mebərey, maja yah na, yah ndaw manjar mebərey.»

17 Daa masa akwar fa dəram dañgay na, ka zəlmara Gazlavay «Papan». Maja ngen, daa menjey akwar mambəkakaya da bəla kede na, namar ray a Gazlavay maaya maaya. Anja na, ndaw ma ka sariya nəgada ndaw a, ndaw a, ta cəved e təde fa sləra masa anja ma ka, kwa a weley ndaw ta weley ba.

18 Akwar fa sərmara, Gazlavay ta mbədkurwa sem amba ka ləham daa menjey nja papakw akwar hay zleelze. Menjey akwar anda nja papakw akwar hay zleelze ngen, ara cek nja tede, fa da jənkwar nja ləhey daa ba. Gazlavay ta mbədkurwa ta cek anda dala masa ma da ndəvey na, daa ba.

19 Ama, a mbədkurwa na, ta mambaz nja Kəriste ta ray anja, ndaw masa ta gədan. Kəriste he na, anja ta mebərey daa ba, anja anda bəz-təbaŋ maaya masa wurwer nja hərey nja vəley nəgada Gazlavay.

20 Gazlavay ta wala la nja məcəy dəga bəla ta ləmey daa ba aran. Wure kede daa masa bəla fa da ndəvey kede na, ta wuzdərwa la amba a ləhdakwar.

21 Ka pamara Gazlavay nja ndaw akwar fara fara na, ta fa Yesu Kəriste. Ara Gazlavay a ma sləkədərwa daa meməcəy, asaya, ara anja ma həslar ray. Anda kede, akwar fa pamara Gazlavay nja ndaw akwar fara fara, asaya akwar fa sərmara ara anja pal ma da jənkwar.

22 Akwar ta təram sem nja ndəhay manjar mebərey fa mey nja Gazlavay maja akwar ma namar ray a mey masa fara fara, amba ka wudmata məlmakw akwar hay maaya maaya ta mevel pal. Anda kede, wudam vaw maaya maaya ta mevel akwar cəpa.

23 Ka sərmara, akwar na, ta hətam heter mawiya la ta fa mey nja Gazlavay. Mey a na, a da njey nja sərmataw, a vəltar heter mawiya a ndəhay. Ka hətam heter e na, ta fa ndaw masa ma da məcəy ba, ama ta fa Gazlavay, ndaw masa anja daha ta dey nja sərmataw.

24 Anda mawuzlalakaya daa dərewel nja Gazlavay ma ləvey:
«Ndəhay magədaŋ na, ata anda kwakwas ma pəcwa da ley.

Membey ata, anja anda meefekwey da ley.

Kwakwas na, a kweley la, meefekwey may, a kəzley la,

25 ama mey nja Bay Gazlavay na, a da njey nja sərmataw.»

Mey a na, ara Mey-maaya-mawiya masa ata ma wuzdamakwara heyey.

2

1 Anda kede, mbəkdamara mekey cek maaya ba tabiya, ka da fəcam ndaw ba səlak, ka da təram ndəhay masa ta neneh cew ba, ka da təram ndəhay masa səlen hay ba, ka daa guzlam mey maaya ba da ray ndəhay ba səlak.

2 Anda bəza hay da mey dəwa ma wudam nja sey dəwa amba a gəlam na, akwar may, təbmara mey nja Gazlavay masa fara fara amba ka gəlam ta mey a, ka ləham.

1:14 1.14 Rm 12.2; Ef 2.3; 4.17-18 **1:15 1.15-16** Lev 19.2 **1:17 1.17** Iz 63.16; Jer 3.19; Mt 6.9; 16.27; Rm 2.6; Jak 2.1; 1Pi 4.5 **1:18 1.18** Mt 20.28; 1Kwr 7.23; 6.20 **1:19 1.19** 1.1-2; Jaŋ 1.29; SNM 20.28; 1Kwr 5.7; Ef 1.7; Heb 9.12 **1:20 1.20** Ef 1.4 **1:21 1.21** ma həslar ray: 5.1; Rm 5.2 **1:22 1.22** 2.17; 3.8; 4.8; Rm 12.9; Gal 6.10; 2Pi 1.7; 1Jn 4.11 **1:23 1.23** Jaŋ 1.13; Heb 4.12; Jak 1.18 **1:24 1.24-25** Iz 40.6-8; Jak 1.10-11 **2:1 2.1** Ef 4.25; Jak 1.21; 4.11 **2:2 2.2** 1Kwr 3.2

3 Si ka kamara kène majा «akwar ta sermara cay fara fara Bay Mahura na, aa maaya.»

Mey da ray ndəhay masa Gazlavay ma walata

4 Ngəcham ḥgada fa Bay Mahura. Ara anja ma vəltar heter a ndəhay. Anja na, anda angwa mahura meləmey way masa ndəhay ma kəzlamara ta cakay. Ama Gazlavay ta wala sem. A nəka na, anja maaya kalah.

5 Akwar na, təram anda Bay Mahura, ndaw masa ta dey, amba akwar ndəhay masa ta dey anda anja na, Gazlavay a lakwar, a ləmdakwar way ḥgada Mesəfney anja. Fa dəba ha, ka təram ḥga ndəhay anja hay ma ka kwakwas, ka vəldamara ray akwar ḥgada anja ta mevel pal anda *Mesəfney ḥga Gazlavay ma wudey. Kwakwas a, a mbafar la a Gazlavay majा Yesu *Kəriste.

6 Maja mawuzlalakaya daa derewel ḥga Gazlavay, a ləvey:
«Ehe, ya ta weley angwa masa maaya la,

ya ta pa la aa berney ḥga Siyanw *,
ara angwa mahura masa bay-ray.

Kwa waawa ma zlembey ta angwa ha na,
a zəley marava daa ba səlak.»

7 Ngada akwar ndəhay masa ma pamara Yesu ḥga ndaw ata fara fara na, angwa ha aa maaya a fənta cek hay tabiya. Ama ḥgada ndəhay ma pamara Yesu ḥga ndaw ata fara fara ba na, aa kène ba. Mawuzlalakaya daa derewel ḥga Gazlavay, a ləvey:
«Angwa meləmey way masa ndəhay ma ləma way

ma kəzlamara ta cakay na,
ara angwa maaya meləmey way ma fənta siya hay jak.»

8 Mawuzlalakaya daa slam mekele saya, a ləvey:
«Angwa ha na, ara angwa mekey mecembedey a ndəhay,
ara angwa ma təddata ndəhay.»

A təddata ndəhay na, majা ta gəmam ḥga təbmara mey ḥga Gazlavay daa ba. Zleezle na, Gazlavay ta ləvey la, si a tədfam kène.

9 Ama akwar na, səkway masa Gazlavay ma wala, akwar ndəhay ma ka kwakwas ḥga Gazlavay, akwar ndəhay mapatakaya wal ḥgada Gazlavay, akwar səkway masa Gazlavay ma pa ḥgada anja ray anja. Gazlavay ta badakurwa sem daa ləvanj ḥgadaa slam anja mewedsey masa maaya kalah, amba ka wuzdamara ḥgada ndəhay cek hay mahura masa anja ma kata.

10 Zleezle na, akwar ndəhay ḥga Gazlavay ba, ama wure kedə, akwar ndəhay anja hay. Zleezle na, Gazlavay fa sərfakwar dey-ceceh daa ba, ama wure kedə, fa sərfakwar dey-ceceh dəba.

Mey da ray menjey maaya da wuzlah ndəhay ma təba mey ḥga Gazlavay ba

11 Jam adaw hay, sermara, akwar na, anda məlak hay da bəla kedə. Slam akwar menjey na, da bəla fedə ba. Maja ḥgene, ya fa ləvkwar, ambahw, cek hay maaya ba masa mevel akwar ma wudey gway na, ka da kamara saba. Cek hay a na, a daa zəfda heter akwar.

12 Akwar da wuzlah ndəhay ma sermara Gazlavay ba, njam, kam cek maaya mandaw mandaw. Anda kedə, kwa aa dədfamakwar mey, a ləvam akwar ndəhay

2:3 2.3 Ps 34.9 **2:4 2.4** Ps 118.22; Iz 28.16 **2:5 2.5** 2.9; Rm 12.1; Ef 2.21-22 *** 2:6 2.6** Siyanw: Ara mezəley mekele ḥga berney ḥga Jeruzelem. Ama fedə, a wudey ḥga ləvey ndəhay daa mecəmey-ray ḥga ndəhay ḥga Yesu. **2:6 2.6** Iz 28.16; Rm 9.33 **2:7 2.7** Ps 118.22; Mt 21.42; SNM 4.11 **2:8 2.8** Iz 8.14; Rm 9.33 **2:9 2.9** 1.2; Mab 19.5-6; Lev 19.2; Mew 4.20; 7.6; 14.2; Iz 9.1; 43.21; 61.6; SNM 26.18; Rm 5.17; 2Kwr 4.6; Ef 5.8; Tit 2.14; Heb 13.12; 1Pi 2.5; CWJ 1.6; 20.4 **2:10 2.10** Aw 2.25; Rm 9.25 **2:11 2.11** 1.1, 17; Ps 39.13; Rm 7.15, 17-23; Gal 5.17; Heb 13.14

maaya ba na, a h̄elmamara Gazlavay la ta pas masa aŋga ma da sawa, majā ata ma h̄etmar sl̄era maaya masa akwar ma kamara.

13 Namatar ray a *bay-ray hay c̄opa majā Yesu Bay aləkwa Mahura. Anda meləvey, namar ray ŋgada bay ŋga hwayak majā aŋga mahura da ray ndəhay siya hay,

14 asaya, namatar ray a mahura hay ŋga hwayak majā ara ndəhay mesl̄orey ŋga bay ŋga hwayak. Aŋga fa sl̄erdata ŋga k̄tata ndəhay ma ka cek ta c̄oved e ba ta ŋga h̄esltar ray a ndəhay ma ka cek ta c̄oved e.

15 Ta fa sl̄era akwar maaya ŋgene na, Gazlavay a wudsey ka ḡercamatara mey ŋga ndəhay marəzltakaya ma s̄ermara Gazlavay ba, maa guzlam mey saw k̄one ŋgene.

16 Akwar ndəhay ŋga Yesu na, akwar beke hay ba. Ama ka da l̄evam akwar beke ba kaa na, ka kam cek maaya ba anda mevel akwar ma wudsey na, k̄one ba. Sasəkar jak, t̄oram ndəhay ma ka sl̄era ŋga Gazlavay.

17 Namatar ray a ndəhay tabiya. Wudmata m̄elmakw akwar hay daa mey ŋga Gazlavay. Namar ray maaya maaya a Gazlavay. C̄enmar mey a bay ŋga hwayak.

Mey da ray mebəsey banay anda Yesu ma bəsa

18 Akwar ndəhay ma ka sl̄era ŋga ndəhay, namatar ray maaya maaya a *bay-ray akwar hay. Ka da nam ray na, ŋgada bay-ray hay masa maaya ma wudmakwar daada ba. Ama namatar ray a bay-ray hay masa maaya ba hay may.

19 Da akwar fa b̄əsmara banay hay mekele mekele ma sawa a ray akwar l̄ek-lak majā ka wudsam ŋga namar ray a Gazlavay na, ŋgene, ara cek maaya ma mbafar a Gazlavay.

20 Da a k̄edmakwar majā akwar ma kam cek maaya ba, ka b̄əsmara na, ma daa h̄emdakwar majā na, wa? Ama da ka kam cek maaya, fa d̄eba ha, a s̄erdamakwar banay l̄ek-lak gway, asaya, da akwar fa b̄əsmara banay a na, ŋgene, ara cek maaya ma mbafar a Gazlavay.

21 Ahaw, Gazlavay a zəlkwar na, ŋga key k̄one, majā *Kəriste may, ta s̄erey banay la majā akwar. Anda kedə, ta wuzkwar c̄oved la amba ka kam cek anda aŋga ma ka.

22 Yesu na, ta key mebərey daa ba s̄elak, ta mbərzley kwa dey pal daa ba.

23 Daa masa fa c̄edmara na, ta c̄edta daa ba. Daa masa fa s̄erdamara banay na, kwa ta key h̄ema a ray ata daa ba. Ama a pa mewulkey aŋga na, a ray Gazlavay, ndaw ma ka sariya ta c̄oved e.

24 Daa masa ata fa d̄ermara fa hwadam mazlaŋgalakaya na, ta la mebərey aləkwa sem c̄opa a ray aŋga. A ka k̄one na, amba ya mbəkdakwa mekey mebərey, ya kakwa cek ta c̄oved e anda Gazlavay ma wudsey. Ara ta fa banay aŋga ha ŋgene, aləkwa ma l̄ehkwa.

25 Ahaw, zleelze na, akwar anda t̄ebaj hay maazədtakaya, ama wure kedə, Gazlavay ta vəhdakurwa sem asi har ŋga mecəkwer akwar ma da jədkwar.

3

Mey da ray ŋgusay ta da ray zel hay

1 Anda ndəhay ma namatar ray a bay ata hay na, akwar ŋgusay may, namatar ray a zel akwar hay. Anda kedə, da zel hay ma t̄eba mey ŋga Gazlavay ba daha na, a mbəd̄damara mevel ata la, a t̄ebmara mey ŋga Gazlavay la majā menjey akwar;

2:12 2.12 Iz 10.3; Mt 5.16; 2Kwr 5.10 **2:13 2.13-14** Rm 13.1-7; Tit 3.1 **2:15 2.15** 3.16 **2:16 2.16** 1Kwr 6.11, 19-20; Gal 5.13 **2:17 2.17** 1.22; 3.16; MM 24.21; Mt 22.21; Gal 6.10; Fel 2.12 **2:18 2.18** Ef 6.5-8 **2:18 2.18-3.7** Ef 5.21-6.9 **2:19 2.19-20** 5.12 **2:20 2.20** 4.14 **2:21 2.21** Mt 16.24; 20.26-28; Jaŋ 13.15; Rm 15.5 **2:22 2.22** Iz 53.9; Jaŋ 8.46; Heb 4.15 **2:23 2.23** 3.9; Iz 53.7; Mt 26.55-56, 67; 27.14, 27-31 **2:24 2.24** Iz 53.4, 5; Rm 6.2, 11; Kwa 2.14; Heb 9.28 **2:25 2.25** Iz 53.6; Ez 34.5-6; Mt 9.36; Jaŋ 10.16; Heb 13.20

anja maaya. Kwa anja akwar taa guzlmatar mey pal daa ba na, a təbmara mey ɳga Gazlavay la,

² maja zel akwar hay fa nəkmara menjey akwar masa maaya, asaya, a sərmara akwar fa namatar ray.

³ Ka da wulkam a ray mediyey vaw ɳga mbey ba. Anda meləvey, metərdsey ray ɳga zlepey, mepey danjwa ɳga bərey magaza ta bersle ma hədkey ba, asaya, mepey zana ɳga sləmay.

⁴ Ama maaya na, membey akwar a bawa ta daa mevel akwar. Anda meləvey, təram ɳgusay meekwed-mey, ɳgusay ta zazay ta ndəhay. Kede he ara cek maaya ma ndəvey ba. Ara cek ma mbey fa dey ɳga Gazlavay ma fənta cek hay tabiya.

⁵ Ara anda kede, ɳgusay masa zleezle ma səpmara cəved ɳga Gazlavay ta mevel pal ma təram ɳga ɳgusay ma mbam. A namatar ray a zel ata hay,

⁶ anda zleezle Sara ma nar ray a zel e, *Abərahəm. A zəla «Bay adəw». Anda kede, da akwar fa kam sləra maaya ta mandərzay daa dey daa ba na, akwar anda dam anja hay.

⁷ Akwar zel hay may, si ka kamatar maaya a ɳgwas akwar hay. Sərmara ata na, gədanj pəreh. Həslmatar ray, maja ata may, Gazlavay ta vəltar heter la anda aa ma vəldakwara maja maaya anja. Da akwar fa kamara kəne na, kwa cek fa da təka Gazlavay ɳga təba medərey-danjgay akwar na, daa ba.

Mey da ray mesərey banay maja mekey cek ta cəved e

⁸ Yaw, mey adəw mekele daha saya. Maaya na, akwar cəpa ka cəmam dəy, ka səram dey-ceceh da wuzlah akwar, ka wudəm vaw da wuzlah akwar maja akwar məlmanj hay daa mey ɳga Gazlavay. Kam maaya a ndəhay. Ka da pamara ray akwar ɳga mahura da ray ndəhay ba.

⁹ Da ndaw fa kakwar cek maaya ba na, ka da madamara ba. Da ndaw fa cədkwar na, ka da cədmara ba. Sasəkar jak, ləvmar a ndaw aha na, «Gazlavay ɳga kaka maaya», maja daa masa Gazlavay ma zəlkwar ɳga tərey ndəhay anja hay na, ta ləvkwar la a da kakwar maaya.

¹⁰ Mawuzlalakaya daa dərewel ɳga Gazlavay, a ləvey:
 «Ndaw ma wudey ɳga njey maaya ta meesəmey na,
 si a kərza megewec ɳga mey anja
 amba aa guzley mey malamba ba,
 si a mbəkda membərzley.

¹¹ Asaya, ɳga mbəkda mekey cek maaya ba,
 ɳga key cek maaya,
 ɳga səpey amba a njey ta zazay ta ndəhay
 mandaw mandaw.»

¹² Fara fara, Bay Gazlavay fa nəkfatar dey
 fa ndəhay ma ka cek ta cəved e,
 aa fa jəkfatar sləmay daa medərey-danjgay ata.
 Ama ndəhay ma ka mebərey na,
 Bay Gazlavay a mbədətar dəba.

¹³ Anda kede, da akwar fa kam cek maaya ta cəved e ta mevel akwar cəpa na, ma da gwa ɳga kakwar cek maaya ba na, wa?

¹⁴ Kwa da akwar fa səram banay maja akwar ma kam cek ta cəved e na, ɳgene, maaya ɳga Gazlavay aa da ray akwar. Anda kede, ka da zluram ta ndəhay ma da sərdamakwar banay ba, ray akwar a da həbey ba.

¹⁵ Ama daa mevel akwar na, høslmar ray ñgada *Køriste pal taava anga. Anja na, Bay akwar Mahura. Njam vaw madiykaya mandaw mandaw amba da aa cøfsmakwar ka pamara mewulkey akwar a ray Køriste maj a me na, ka mbøddamatara maaya maaya.

¹⁶ Ka mbøddamatara na, ta mey maakwad a, ta meney ray, ta mevel maaya. Anda kede, da faa guzlam mey maaya ba da ray menjey akwar maaya daa cøved ñga Køriste na, hwaray a katar la.

¹⁷ Fara fara, da Gazlavay a wudsey ka sørey banay na, ñgama mesørey banay da ray mekey cek maaya, da ray mesørey banay da ray mekey cek maaya ba.

¹⁸ Ahaw, Køriste ta ray anja ta sørey banay la, ta vølda ray anja la dey pal ñga mæcay ñga mbøkey mebørey ñga ndøhay tabiya. Anja na, ara ndaw manjar mebørey, a mæcay a na, maj a ndøhay ta mebørey. A ka kene amba a handata ndøhay fa Gazlavay. A kødmara vagay na, daa masa anja ndaw-magødañ, ama ara *Mesøfnay ñga Gazlavay ma sløkødørwa.

¹⁹ Anda kede, ta fa Mesøfnay a na, ta daw la ñga wuztar mey ñga Gazlavay a mesøfnay hay magørcatakaya *.

²⁰ Mesøfnay hay a ñgene na, ara mesøfnay ñga ndøhay masa zlezzle ma cønmar mey a Gazlavay ba. Gazlavay fa søkwta ta døk-vaw daa masa Nøwe faa cada kwambiwal mahura heyey. Daa ñgene, ndøhay ta mbøzam la aa kwambiwal a, yam ta handata la, ta løham la. Ma løham a na, ndøhay ga daa ba, ndøhay daaŋgafad gway.

²¹ Ñgene na, a wuzwa *baptem ma løhdakwar daa mebørey wure kede. Mekey baptem na, ara ñga pørey dølay fa vaw ba, ama ara ñga jøwey mey ta Gazlavay ta mevel maaya mapørkaya. Baptem e, a løhdakwar na, maj a Yesu Køriste ma sløkødøwa daa memøcay.

²² Yesu Køriste he na, ta tøpey sem a vad, manjakaya ta har-zømay ñga Gazlavay. Fa wey da ray maslañ hay ta cek hay mekele mekele masa ta gødañ da gazlavay da vad.

4

Mey da ray menjey zlezzle ta masa wure kede

¹ Ya sørkwa daa masa *Køriste anja ndaw-magødañ na, ta sørey banay la ga. Maj a ñgene, akwar may, kam gødañ, wulkam letek anda anja da ray mesørey banay, maj a kwa waawa ma bøsa banay na, a key mebørey saba.

² Døga wure kede haa kasl fa memøcay akwar na, ka da kam cek anda mevel ñga ndaw-magødañ ma wudsey ba, ama kam cek anda Gazlavay ma wudsey.

³ Menjey akwar masa zlezzle na, anja anda menjey ñga ndøhay ma søra Gazlavay ba. Ka ta njam la ga daa mekey cek ma ka hwaray, daa mekey dey fa cek ñga ndaw, daa mewey, daa mekey wasa malamba, daa mesey wuzam kalah. Asaya, akwar ta nam ray la ñgada kuley hay mekele mekele. Ngene, ara cek maaya ba kalah, mak døba.

⁴ Fara fara wure kede, ndøhay ma søra Gazlavay ba fa røzlam ga da ray akwar, maj a akwar fa kam cek hay malamba ta ata daa saba. Maj a ñgene, ata fa cøfsmakwar.

^{3:15 3.15} 1.3-5; Kwa 4.6 ^{3:16 3.16} 2.15 ^{3:18 3.18} 2.21; Rm 5.6-8; 6.10; Heb 4.15; 7.27 * ^{3:19 3.19} mesøfnay hay magørcatakaya: Ara mesøfnay ñga ndøhay masa ma tøbmara mey ñga Nøwe ba, da daa ba, ara maslañ hay ma cønmar mey a Gazlavay saba. Ata daa slam mesøkwet sariya ñga Gazlavay. ^{3:19 3.19-20} MC 6.2; 2Pi 2.4; Jud 6 ^{3:20 3.20} MC 6.14-22 ^{3:21 3.21} Rm 6.3-4; Heb 10.22 ^{3:22 3.22} SNM 1.9; Ef 1.21; **har-zømay:** Mt 22.44; Rm 8.34; SNM 2.33 ^{4:1 4.1} 2.24; 2Kwr 4.10; Gal 5.24 ^{4:2 4.2} 2.21 ^{4:3 4.3} Gal 5.19-21; Ef 2.3; Tit 3.3

⁵ Ama pas pal na, a kadamara cek hay maaya ba masa ata ma kamara ha ŋgene la a Gazlavay, ndaw masa ta diya vaw cay ŋga katar sariya a ndəhay masa ta dey lej a ndəhay masa maməctakaya.

⁶ Ara maja ŋgene, Kəriste ma wuzda *Mey-maaya-mawiya kwa ŋgada ndəhay maməctakaya. Ahaw, Gazlavay ta katar sariya sem, anda aŋga ma katar sariya a ndəhay tabiya *. Ama, a wuztar Mey-maaya-mawiya ha na, amba Mesəfnay ŋga Gazlavay a vəltar gədaŋ ŋga njey maaya maaya anda Gazlavay.

Mey da ray menjey da wuzlah ndəhay ma təba mey ŋga Gazlavay

⁷ Gweegwe cay bəla a ndəvey. Anda kede, wam vaw, pam lenjesl fa ray akwar, amba ka gwamara ŋga dərmar dəngay a Gazlavay.

⁸ Cek mahura na, wudam vaw da wuzlah akwar ta mevel pal, maja da mewudey-vaw daha na, ka gwamara ŋga mbəkdamara mebərey ŋga ndəhay dey ga †.

⁹ Təbmata ndəhay ma samawa a way akwar maaya maaya ta meesəmey ta menjərbey-mey ba.

¹⁰ Kwa waawa na, Gazlavay ta vəlar gədaŋ la wal ŋga key cek. Kwa waawa ŋga kada sləra ta gədaŋ a ŋga jəney ndəhay mekele. Anda kede, ka da təram ndəhay ma ka sləra hay maaya ta gədaŋ wal wal masa Gazlavay ma vəlda a ndaw a, a ndaw a.

¹¹ Da ndaw aa ta gədaŋ ŋgaa guzley na, ŋga wuzey mey ŋga Gazlavay. Da ndaw a wudey ŋga jəney ndəhay na, ŋga jənta ta gədaŋ masa Gazlavay ma vəldara. Kamara kəne amba ndəhay tabiya a həlmamara Gazlavay ta fa Yesu *Kəriste maja cek hay tabiya masa akwar ma kamara. Ara aŋga ndaw masa ta gədaŋ, ndaw masa fa həlmamara ŋga sərmataw. *Amen.

Mey da ray mesərey banay maja Yesu Kəriste

¹² Jam adaw hay, da banay hay maadakw a mekele mekele a sawa a ray akwar na, ka da rəzlam maja ba. Banay a, a sawa na, ŋga jadakwar amba Gazlavay a nəka mevel akwar, da akwar fa təbmara mey aŋga fara fara kwa. Ara cek merəzley ndaw ba.

¹³ Da masa akwar fa səram banay anda *Kəriste ma səra na, ŋgene sasəmam. Anda kede, ta pas masa ndəhay tabiya ma da hətmar gədaŋ aŋga ma da wuzwa na, kaa səmam la ga ma fəna say.

¹⁴ Da a cədmakwar maja akwar ndəhay ŋga Kəriste na, ŋgene, maaya ŋga Gazlavay aa da ray akwar, maja *Mesəfnay ŋga Gazlavay, Mesəfnay masa ta gədaŋ ma fənta cek hay tabiya aa da ray akwar.

¹⁵ Da ndaw da wuzlah akwar a sərey banay maja aa ma key cek maaya ba, da daa ba, aa ma kədsey ndaw vagay, aa ma leley, da daa ba, aa ma ndəkwey aa mey ŋga ndəhay na, ŋgene, ndaw fa daa həmda maja banay a daa ba.

¹⁶ Ama da ndaw a sərey banay maja aŋga ndaw ŋga Kəriste na, ŋgene, hwaray a da kar maja ba. Sasəkar jak, ŋga həlma Gazlavay maja ata ma zəlmara ndaw ŋga Kəriste he.

¹⁷ Pas a ta wuswa cay amba Gazlavay a katar sariya a ndəhay. A da zlar na, ta fa aləkwa ndəhay aŋga hay. Da a zlar ta fa aləkwa ndəhay aŋga hay na, kaa wara ndəhay ma təba *Mey-maaya-mawiya ŋga Gazlavay ba na, a da kam kwara?

¹⁸ Mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay, a ləvey:

4:5 4.5 1.17; 2Tm 4.1 * **4:6 4.6** katar sariya a ndəhay tabiya: Sariya a wudey ŋga ləvey meməcay. Ndəhay tabiya a məcam la dey pal. Nəka CWJ 20.6. **4:7 4.7** 1Kwr 10.11; 1Tes 5.5-8; 1Jy 2.18 † **4:8 4.8** Nəka 1Kwr 13.5; Ef 4.32ta Mt 18.21-22.Ndəhay mekele a wulkam mey a, a gwa ŋga ləvey «...da ka wudam ndəhay na, Gazlavay a da mbəkdandakwara mebərey aləkwa.» Nəka Mt 5.7. **4:8 4.8** 1.22; Jak 5.20 **4:9 4.9** Heb 13.2 **4:10 4.10** Rm 12.6-8 **4:11 4.11** Rm 12.7; 1Kwr 10.31; 12.8; Jak 3.1 **4:12 4.12** 1.7 **4:13 4.13** 5.1; 2Kwr 4.10; Rm 5.2 **4:14 4.14** 2.20; 3.14; Mt 5.10-12; Mk 13.11; SNM 7.55 **4:16 4.16** 2Tm 1.8 **4:17 4.17** Jer 25.29; Ez 9.6; 2Tes 1.8

«Da ndəhay ma ka cek maaya ta cəved e
a da ləham ta gəra na,
kaa wara ndəhay maaya ba ma rəsmara Gazlavay na,
a da kam kwara?»

¹⁹ Da anda kede na, ndəhay ma səram banay fa cek masa Gazlavay ma wudey na, njga vəldamara ray ata tabiya ɳgada Gazlavay, ndaw ma ləmtərwa, ma nəkfatar dey mandaw mandaw. Asaya, njga kam cek maaya mandaw mandaw.

5

Mekətey ɳgada ndəhay ɳga Yesu

¹ Wure kede, ya faa guzltar a *bay-ray hay njga Egəliz da wuzlah akwar. Yah may, yah bay-ray anda ata. Daa masa *Kəriste fa sərey banay na, ya ta hətar la ta dey adaw. Asaya, ya mbəzey la a wuzlah ndəhay masa ma da hətam mewedsey njga Kəriste masa Gazlavay ma da wuzdərwa.

² Da ray ɳgene, akwar bay-ray hay, ya fa kakwar ambahw, nəkfamatar dey fa ndəhay ma təba mey njga Yesu masa Gazlavay ma pata asi har akwar, anda ndaw-mecəkwer ma nəkey dey fa gənaw anja hay. Nəkfamatar dey ta mevel akwar cəpa anda Gazlavay ma wudey, ta metəkey day ba. Ka da kamara sləra ha maja dala ba, ama kamara maja ka wudmata ndəhay a.

³ Ka da wam da ray ndəhay masa Gazlavay ma pata asi har akwar a ta maagway ba, ama təram ndəhay maaya fa mey ata amba a nəkam dey fa akwar.

⁴ Anda kede, ta pas masa Yesu Kəriste, mecəkwer mahura, ma da vəhwa na, a pəlkwara mawurbay akwar la, a da njadakwar aa slam-mewedsey ma da njey njga sərmataw.

⁵ Akwar gula hay, ya fa ləvkwar, namatar ray a ndəhay mahura hay da wuzlah akwar. Akwar cəpa, kwa waawa njga nar ray a ndaw a, a ndaw a da wuzlah akwar, asaya, jənam vaw da wuzlah akwar, maja mawuzlalakaya daa dərewel njga Gazlavay, a ləvey:

«Ndəhay masa ma zlapam na, Gazlavay a mbədstar dəba la.
Ama ndəhay meekwed-mey na, Gazlavay a katar maaya la.»

⁶ Da anda kede na, namar ray a Gazlavay, ndaw ma wey da ray cek hay tabiya amba a pakwar njga mahura hay ta pas anja ma wudey.

⁷ Kwa meeme ma həbkwar ray na, mbəkdəmara tabiya a har anja, maja anja na, ara ndaw ma nəkfakwar dey.

⁸ Wam vaw, ka da nam dər ba! Masa-gəra akwar, *Sataj, bay-malula, fa pəkey ta wura ta wura njga kərzey kwa waawa, anda mabar ma key həma njga kərzey cek amba a hambədə. ⁹ Jaram, ka da vəlmar cəved njga wey da ray akwar ba. Pamara Gazlavay njga ndaw akwar fara fara mandaw mandaw. Sərmara, məlmakw akwar hay ma təba mey njga Yesu da bəla tabiya ta səram banay la anda akwar may.

¹⁰ Banay akwar a na, fa da njey njga sərmataw daa ba. Ama Gazlavay ndaw ma kandakwar maaya mandaw mandaw ta zəlndakwar la njga njey daa mewedsey anja njga sərmataw daa masa aləkwa macəmkaya ta Kəriste. Anda kede, Gazlavay ta ray anja, a da tərdakwar njga ndəhay masa ta gədanj, majaratakaya, kwa daa meeme, kwa ndaw ma da gwa njga tədədakwar daa ba.

¹¹ Anja njey anja ndaw masa ta gədanj njga sərmataw. *Amen.

Mecey-har ɳga madagway-dakw

¹² Silas ta jènya la ñga wuzlalakwara leeter mecøhe kede. Anja na, ara mélma alékwa masa yah ma pa ñga ndaw adaw fara fara. Ya wuzlalakwara na, amba ya vølkwar gødañ, asaya, ya wudsey ñga wuzdakwara fara fara maaya ñga Gazlavay aa da ray akwar. Njam ta maaya ñga Gazlavay, ka da mbøkdamara ba sølak.

¹³ Mélma alékwa hay daa *mecømey-ray ñga ndøhay ñga Yesu fedé da *Babilanøw * masa Gazlavay ma walata anda akwar, a camakwar har. Yaw, Mark masa yah ma pa anda bøzey adaw, a cakwar har may.

¹⁴ Cam har da wuzlah akwar maaya maaya anda akwar mélmañ hay.

Anja Gazlavay ñga njadakwar daa zazay, akwar tabiya, ndøhay masa ñga Køriste.

^{5:12} **5.12** Silas: 1Tes 1.1 * ^{5:13} **5.13** Babilanøw: Har-gødañ ñga ndøhay a wulkam «Babilanøw» ara Rawm, berney mahura masa bay Rawma ma njey da hwaf a. Nøka CWJ 17.5. **5:13** **5.13** Mark: Flm 24 **5:14** **5.14** Rm 16.16; 2Kwr 13.11

**Leeter masa
Piyer
ma wuzlala ŋga dey cew
Mey da ray**

Leeter masa Piyer ma wuzlala ŋga dey cew

Ara Simanjw Piyer, ndaw-meslørey ŋga Yesu Køriste, ma wuzlala saya. A wuzlalatara ŋgada ndøhay ŋga Yesu daa Egøliz hay da bøla tabiya.

A wuzlala leeter e na, maja a søra gweegwe cay a mœcay. A wudsey fa døba anga na, ndøhay a sørfadamara meesørkedey anga (1.13-14). Daa ŋgene, ndøhay ma tøba mey ŋga Yesu ŋgeeme ga ta mœcam sem, ama kwa Yesu ta vøhwa daa ba aran. Da ray ŋgene, ndøhay ga ray ata fa høbey maja. Asaya, ndøhay maa sørkada ndøhay ta membørzley lej ndøhay maaya ba hay ta samawa la a wuzlah ndøhay daa Egøliz. Aa saŋgøram a ray ndøhay ma ka cek ta cøved e.

Daa fasølawal 1 Piyer a løvtar ŋga kam gødaŋ ŋga njey daa metøbey mey ŋga Gazlavay anda Gazlavay ma zøltæ. Daa fasølawal 2 a løvtar ŋga pam lenjesl ta ndøhay maa sørkadam mey masa fara fara ba, asaya, ŋga pam lenjesl ta ndøhay maaya ba hay. Daa fasølawal 3 a løvtar ŋga wam vaw fa menjey ata, si a vøldamara ray ata fara fara a Gazlavay maja Yesu fa da vøhwa. Yesu a wuswa vaw fiyaw ba na, maja a wudsey ndøhay a mbøddamara menjey ata, asaya, a wudsey kwa ndaw pal aa zødey ba (3.9, 11).

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele daha ŋga vøley gødaŋ a ndøhay:

Mey da ray Gazlavay ma vølndakwar cek hay cøpa ŋga jønndakwar (1.3-4)

Mey da ray ndøhay ma da tøram ŋga ndøhay majoratakaya masa ta gødaŋ (1.5-8)

Mey da ray dar pal ta mevey pal, ata letek fa Gazlavay (3.8)

Mecey-har

¹ Ara yah *Simanjw *Piyer ma wuzlalakwara leeter kede, yah ndaw ma ka sløra ŋga *Yesu *Køriste, asaya, yah ndaw anga meslørey.

Leeter e kede ara ŋgada akwar ndøhay ma tøba mey ŋga Yesu. Daa metøbey mey a na, akwar ta høtam cek maaya la anda ala. Ya tøbkwa mey ŋga Yesu na, maja Yesu a vøley cøved ŋgada kwa waawa ŋga løhey, a weley ndaw ta weley ba. Yesu Køriste na, ara Gazlavay, ndaw ma løhdandakwar.

² Anja *Gazlavay ŋga pøskwar mey, ŋga njadakwar daa zazay anga ma føna ma føna maja akwar ma sørmara Gazlavay ta Bay aløkwa Mahura Yesu maaya maaya cay.

Ndøhay ŋga Gazlavay a da njam na, kwara?

³ Gazlavay ta vølndakwar cek hay cøpa la ta fa gødaŋ anga amba ya njakwa macømkaya ta anga, ya kakwa cek fara fara anda aa ma wudsey. Ara Gazlavay a ma wuzdandakwara ndaw masa ma zølndakwar amba ya sørkwa gødaŋ anga fara fara, asaya, amba ya høtkwa maaya anga.

⁴ Ara ta fa gødaŋ anga lej ta fa maaya anga ha, anga ma vølndakwar cek hay maaya mahura masa aa ma løvey a da vøldandakwara døga zleezle heyey. Cek hay a na, maaya kalah, a føna cek hay tabiya. A ka anda kede na, amba ta fa cek hay a kede na, ka løham fa mewulkey maaya ba ma nøsa ndaw da bøla kede. Asaya, a ka anda kede amba ka tøram ndøhay ta mevel maaya anda anga.

⁵ Maja ŋgene, kam gədaŋ. Daa menjey akwar na, kam cek ta cəved e maja akwar ma pamara Yesu *Kəriste ŋga ndaw akwar fara fara. Da masa akwar fa kamara kene na, kam gədaŋ saya ŋga sərey Gazlavay ta ŋga sərey cek masa aa ma wudey.

⁶ Da akwar ma sərmara cek hay masa Gazlavay ma wudey la na, maaya, ka wam vaw fa ray akwar may. Da akwar ma wam vaw la fa ray akwar na, maaya, ka bəsmara banay hay tabiya may. Da akwar ma bəsmara banay hay tabiya la na, maaya, ka vəldamara ray akwar fara fara a Gazlavay anda anja ma wudey may.

⁷ Da akwar fa vəldamara ray akwar fara fara a Gazlavay na, maaya, ka wudam vaw da wuzlah akwar anda məlmaŋ hay may. Da akwar fa wudam vaw da wuzlah akwar na, maaya, ka wudmata ndəhay mekele hay may.

⁸ Da akwar fa kamata cek hay a kede ma fəna ma fəna na, ŋgene, ka təram ndəhay masa ta gədaŋ ma ka cek maaya la. Anda kede, ka sərmara Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste la ma fəna.

⁹ Ama ndəhay ma kamata cek hay a kede ba na, a hətmar dey maaya maaya ba, ata anda wulaf hay. Ndəhay a ŋgene, Bay Gazlavay ta mbəkdatara mebərey ata masa zleezle sem na, a sərfadamara saba daw?

¹⁰ Məlma adaw hay, Gazlavay ta zəlkwar sem, ta walakwar sem. Maja ŋgene, kam gədaŋ ma fəna saya amba ka njam maaya maaya anda Gazlavay ma zəlkwar, ta aa ma walakwar ŋgene. Da akwar fa kam cek hay anda ŋgene na, ka zlaŋgadəm daa cəved ŋga Gazlavay daa ba.

¹¹ Anda kede, Gazlavay a vəlkwar cəved la ta meesəmey amba ka mbəzəm aa mewey ŋga Yesu Kəriste ma da njey ŋga sərmataw. Yesu Kəriste na, Bay aləkwa Mahura, ndaw ma ləhdandakwar.

¹² Ara maja ŋgene, kwa ka sərmata cek hay a, asaya, kwa akwar fa təbmara mey fara fara masa akwar maa sərkadamara cay maaya maaya na, ya fa sərfadakwara cek hay a cənja.

¹³ Anda kede, daa masa yah daha ta dey da bəla kede na, maaya na, ya sərfadakwara cek hay a saya amba kaa zəfdamara daa ray ba.

¹⁴ Ya fa səra mamba cay ya məcey anda Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ma wuzdiwa.

¹⁵ Anda kede, ya kədsey vaw la ta gədaŋ adaw cəpa amba kwa daa masa yah daa saba na, ka gwamara ŋga sərfadamara cek hay a mandaw mandaw.

Mey da ray mewedey ma sawa a ray Yesu

¹⁶ Ahaw, zleezle, ala ta kadamakwara mey da ray masawa ŋga Yesu *Kəriste Bay aləkwa Mahura la, ndaw masa ta gədaŋ. Ya kadamakwara ha na, anda ndəhay ma kam mamba saw kene ba, ama ala ta dey ala, ya ta hətmar gədaŋ anja la, gədaŋ a, aa mahura.

¹⁷ Fara fara, Gazlavay Papaŋ ta həslar ray la, ta slərwa mewedey la a ray a daa masa dəy ŋga Gazlavay Mawaca-waca ma cənwa, ma ləvey: «Kede he, ara Bəzey adaw masa yah ma wufa kalah, ya faa səmey ga da ray a.»

¹⁸ Daa masa ala bama ta ata Yesu a daa ray ŋga anjwa ŋga Gazlavay na, dəy a ma cənwa da gazlavay da vad la, ala ma cəndamara la ta sləmay ala.

¹⁹ Ala ma cəndamara dəy a ŋgene na, ta vəlndar gədaŋ la saya ŋga təbey mey ŋga ndəhay ma təla mey ŋga Gazlavay ma kadamara zleezle. Maaya na, ka pam leŋgesl fa mey ata ha maja mey a na, anja anda petərla ma wedey daa slam-ləvaŋ haa slam

ma wurey, haa batay * ma bawa. Fa dəba ha, ka da hətmatar cek hay tabiya maaya maaya.

²⁰ Ya fa ləvkwar, mey ɳga ndəhay ma təla mey daa dərewel ɳga Gazlavay zleezle na, kwa ndaw pal ma gwa ɳga wuzda ta gədan aŋga daada na, daa ba. Kede ara mey mahura ɳga sərey teesed dəgəy.

²¹ Mey ɳga ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay daa dərewel e na, ara mewulkey ɳga ndaw-magədaŋ ba, ama ara *Mesəfnəy ɳga Gazlavay ma vəltar gədan ɳga wuzda mey ma sawa ta fa Gazlavay.

2

Mey da ray ndəhay maa sərkada ndəhay ta membərzley

¹ Zleezle na, ndəhay ma pamara ray ata ɳga ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay daha da wuzlah ndəhay *Israyel hay. Ndəhay maa sərkada ndəhay ta membərzley a samawa la a wuzlah akwar kəne may. A da samawa na, ɳgaa sərkadamakwar mey membərzley ɳgaa zədəkwar. Anda kede, a da rəsmara Bay Mahura Yesu, ndaw ma ləhdata. Maja ɳgene, Gazlavay a sərdata banay la fiyaw, aa zədədata la.

² Ndəhay ga a təbmatara mey ata la, a da kam cek malamba anda ata. Ndəhay a daa guzlam mey maaya ba da ray cəved masa fara fara ɳga Gazlavay maja ata fa kam cek malamba anda ndəhay ma mbərzley heyey.

³ Ndəhay maa sərkada ndəhay ta membərzley ɳgene na, a kam dey fa cek ɳga ndəhay kalah. A fəcmakwara cek akwar hay cəpa ta mey ata hay membərzley ɳgene. Dəga zleezle Gazlavay ta dəsla sariya ata cay. Anda kede, a daa zədədata fiyaw.

⁴ Ya ləvey anda kede maja kwa maslaŋ hay ɳga Gazlavay da vad masa ma kam mebərey mal!, Gazlavay ta sərfatar dey-ceceh daa ba, ta kəzlata sem aa slam mesərey banay. Fetede, majəwtakaya daa ləvanj ta calalaw, fa səkwmara pas masa Gazlavay ma da dəsla sariya da ray ata.

⁵ Kwa ndəhay masa zleezle ma kam mebərey may, Gazlavay ta sərfatar dey-ceceh daa ba. Gazlavay ta pawa var la mahura, yam ta rəhdə bəla la, bəla masa ndəhay malamba ga da hwad a, yam ta həlta sem cəpa. Si Nəwe, ndaw maa guzltar a ndəhay ɳga kam cek ta cəved e, ta ndəhay da way aŋga hay maasala ma ləham gway.

⁶ Asaya, Gazlavay ta katar sariya la ɳgada ndəhay daa berney ɳga *Sadawm ta ɳga *Gwamar. Ta wawurta berney hay a sem ta ndəhay da hwad a cəpa kəlmedek! Anda kede, Gazlavay fa wuzda ɳgada ndəhay masa malamba na, a da sərdata banay kəne.

⁷ Ndaw daa berney ɳga Sadawm a daha, mezəley *Lut. Aŋga ndaw maaya ma ka cek ta cəved e. Mevel aŋga fa cey kalah da ray ndəhay ma kam cek malamba. Aŋga na, Gazlavay ta ləhda sem daa berney a

⁸ maja aŋga ndaw maaya. Aa manjakaya ta way da wuzlah ndəhay a, aŋga fa hətatar cek hay malamba masa ndəhay a ma kamara, asaya, fa cənda mey hay maaya ba masa ndəhay a maa guzldamara. Cek hay a tabiya kede fa car mevel kalah mandaw mandaw maja aŋga na, ndaw ma ka cek ta cəved e.

⁹ Anda kede, Bay Gazlavay aa ta gədan ɳga ləhdata ndəhay masa ma namar ray. Asaya, aa ta gədan ɳga pata ndəhay ma kam cek malamba ta cakay amba a sərdata banay ta pas masa aŋga ma da katar sariya.

* **1:19 1.19** batay: Ara «wurzla-bangay» ta mey Məkanj. A wudey ɳga ləvey Kəriste. Nəka daa CWJ 22.16.Aa guzley da ray mavəhwa ɳga Yesu a bəla, da daa ba, da ray pas masa ndaw ma təba Yesu aa mevel aŋga. **1:19 1.19** Ps 119.105; Rm 1.2; 13.12; 1Pi 1.10-11 **1:21 1.21** 2Tm 3.15-16 **2:1 2.1** Mt 7.15 **2:1 2.1-22** Jud 4-13 **2:3 2.3** 1Tm 6.5 **2:4 2.4** 1Tm 3.6; Jud 6; CWJ 20.1-3; Jud 6 **2:5 2.5** 3.6; 1Pi 3.20 **2:6 2.6** MC 19.24-25; Lk 17.29; Jud 7 **2:7 2.7** MC 19.1-16 **2:9 2.9** Jəw 4.7; 1Kwr 10.13; CWJ 3.10

10 Ma da səram banay kalah na, ndəhay ma kam cek malamba saw anda vaw ata ma wudsey, a təbmara Bay Gazlavay ɳga wey da ray ata ba.

Ndəhay maa sərkada ndəhay ta membərzley heyey na, a kam cek anda ata ma wudsam, a zlapam. A zluram ɳga cədmata maslaŋ hay ɳga Gazlavay daa slam-mewedsey da vad * ba.

11 Maslaŋ hay ɳga Gazlavay da vad na, a fənmata ndəhay maa sərkada ndəhay ta membərzley heyey ta gədanj. Ama maslaŋ hay a fa cədmata ndəhay mahura hay a fa mey ɳga Bay Gazlavay daa ba.

12 Ndəhay a na, a kam cek hay saw anda cek hay ɳga ley manjar lenjesl masa makatakaya ɳga kərzey ta ɳga kədsey. A cədfam cek hay masa ata ma sərmara ba. Anda kede, a da məcam saw anda cek hay ɳga ley.

13 Ta sərdamata banay la ta ndəhay. Anda kede, Gazlavay a da sərdata banay maja may. Maa səmdata na, ara mekey cek malamba fa mey ɳga ndəhay gway, kwa taa pas. Daa masa akwar fa zəmam cek bama, ata faa səmam ɳga batamakwar na, ara cek maaya ba, ma ka hwaray.

14 A wulkam na, si ɳga ley vaw saw da palah gway. Mekey mebərey na, a bəltar mey ba. A batam ɳga key mebərey na, ndəhay masa ta gədanj pəreh daa mey ɳga Gazlavay. Ara ndəhay ma wudsam cek mandaw mandaw na, si ɳgada ata gway. Ndəhay a na, Gazlavay ta nəsta sem.

15 Ta zlangadəm sem daa cəved ɳga Gazlavay, a lam cəved masa maaya ba anda ɳga ndaw mezəley Balam, bəzey ɳga Bawzar. Balam a na, ara ndaw zleezle ma key cek maaya ba ɳga hətey dala.

16 Balam a na, ara *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay. Ama Gazlavay ta mbədsar ray la maja aa ma nar ray ba, haa madi-zəŋgwaw, cek ma gwa ɳgaa guzley ba ma! aa guzlar anda ndaw. Aa guzlar na, ɳga təka sləra anja maaya ba saw ɳgene.

17 Ndəhay maa sərkada ndəhay ta membərzley a na, ata anda wurak masa yam maa səkey sem da hwad a. Asaya, ata anda gazlavay ɳga var masa memed ma təra, ma pey var ba. Gazlavay ta diytar slam cay daa ləvanj mebək-bek e.

18 Ata faa guzlam mey hay mezlepey saw kəne. A kam cek malamba saw anda ata ma wudsam. Anda kede, fa batamata ndəhay masa ma ləhmawa təlam dasi har ɳga ndəhay masa ma sərmara cəved ɳga Gazlavay ba.

19 Ndəhay maa sərkada ndəhay ta membərzley a na, a ləvmatar a ndəhay kwa waawa a da wey ray anja. Anja ɳgene, ata ray ata ha na, ata beke hay ɳga mebərey, maja kwa cek wura wura fa wa ndaw na, ndaw aha anja beke ɳga cek aha.

20 Ndəhay ma səpa Yesu *Kəriste Bay aləkwa Mahura, ndaw ma ləhdandakwar na, ta ləham cay daa cek hay maaya ba cəpa da bəla ma nəsa ndaw. Ama fa dəba ha, da ndəhay a, a mbəkdamara ray ata ɳga key cek maaya ba ha cəŋga na, ɳgene, cek aha fa wata. Anda kede, menjey ata a da nəsey ma fəna masa ɳgeeme.

21 Ngada ata na, ɳgama ta sərmara cəved maaya ɳga Gazlavay kede daa ba səlak, da ray masa ata ma sərmara cay, a mbəkdamara aa walaj, a namar ray a *mewey ɳga Gazlavay saba.

22 Cek aha kede anja letek anda mey a daha ma ləvey: «Gədey a kərdədərwa cek, fa dəba ha, a vəhey, a zəma saya.» Asaya, anda mey a daha ma ləvey: «Vetem mapərkaya maaya maaya na, a vəhey, a ney aa ndəleb.»

* **2:10 2.10** maslaŋ hay ɳga Gazlavay daa slam-mewedsey da vad: Ndəhay siya a wulkam ara maslaŋ hay ɳga Gazlavay, siya hay a wulkam ara maslaŋ hay maaya ba ma rəsmara Gazlavay zleezle. Nəka Jud 8-10. Ndəhay mekele a wulkam ara ndəhay mahura hay masa da cakay Gazlavay. **2:10 2.10** Jud 7-8 **2:11 2.11** Jud 9 **2:12 2.12** Jud 10 **2:13 2.13** Jud 12 **2:14 2.14** Mt 5.28; 2Tm 3.6 **2:15 2.15** Mesl 22.7, 17; Jud 11 **2:16 2.16** Mesl 22.28-31 **2:17 2.17** Jud 13 **2:19 2.19** Jan 8.34; Rm 6.16 **2:20 2.20** 1.11; Mt 12.45 **2:21 2.21** Lk 12.47-48
2:22 2.22 MM 26.11

3

Mey da ray mavəhwa ɳga Bay Mahura

1 Jam adaw hay, kede he ara leeter ɳga dey cew e masa yah ma wuzlalakwara. Daa leeter hay cewete kede na, ya fa sərfadakwara mey masa akwar ma sərmara cay amba ka wulkam maaya maaya da ray a.

2 Ya wudey na, ka sərfadamara mey masa ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay zleelze ma wuzdamara. Asaya, sərfadamara mewey hay ɳga Bay alekwa Mahura, ndaw ma ləhdandakwar. Aa guzlkwar ta mey ndəhay anja hay meslorey masa anja ma slərdata fa akwar ɳgaa sərkadamakwara.

3 Teesed na, ya wudey ka sərmara, masa gweegwe cay bəla a ndəvey na, ndəhay ma kam cek saw anda ata ma wudam a samawa la. A daa saŋgəram a ray akwar,

4 a da ləvam: «Naa! Yesu a ləvey a vəhwa la, kaa aa dama dəba ama? Haa papanj ɳga papa alekwa hay a məcam, ama ta vəhwa daa ba. Yaw, dəga ɳga mezley ɳga bəla haa wure kede kwa cek ta mbədsey daa ba.»

5 Ndəhay maa guzlam anda kede na, cek pal daha ta sərfadamara daa ba tesude. Cek a na, ara Gazlavay ma ləma slam da vad ta slam da hwayak dəga zleelze ta fa mey anja masa anja maa guzlda. A ləma slam da hwayak na, ta yam. A wunkata yam ta hwiyak wal wal.

6 Asaya, Gazlavay a pasla bəla zleelze, a rəhda ta yam. A ka kəne na, ta fa mey anja meeguzley.

7 Ara ta fa mey anja meeguzley a, slam da vad ta slam da hwayak masa wure kede a njey haa pas masa Gazlavay ma da katar sariya ɳgada ndəhay ta mebərey ɳgaa zəddata. Ta pas a ɳgene, slam da vad ta slam da hwayak a daa wurey ta awaw.

8 Ama jam adaw hay, cek pal daha na, si ka sərfadamara. Sərmara, fa Bay Gazlavay na, dər pal anda mevey gabal, mevey gabal may anda dər pal.

9 Ndəhay siya a wulkam cek masa Bay Gazlavay ma ləvey a ka la heyey na, a wusey vad ɳga ka ba. Ara kəne ba. Anja fa səkwakwar ta dək-vaw maja a wudey kwa ndaw pal aa zədsey ba. Ama a wudey na, kwa waawa a mbədda menjey anja, a mbəkda mekey mebərey.

10 Pas masa Bay Mahura ma da vəhwa na, a da sawa dərfafay, anda ndaw-mayal. Ta pas a ɳgene, ndəhay a da cənam cek ma rəvey ta gədaŋ. Daa ɳgene, slam da vad a da yeiyhey. Awaw a da wawurta cek hay da gazlavay da vad tabiya. Asaya, bəla ta cek hay da hwad a cəpa a da yeiyhey *.

11 Da cek hay a tabiya a daa zədəm anda kede na, maaya menjey akwar a mbafar a Gazlavay. Si ka vəldamara ray akwar fara fara a Gazlavay anda anja ma wudey, ka səpmara Gazlavay a ta cəved e.

12 Akwar na, fa səkwamara pas masa Gazlavay ma da sawa ɳga kar sariya a bəla. Anda kede, kam cek ta gədaŋ akwar cəpa amba dər a, a wuswa fiyaw fiyaw. Ta pas a ɳgene, slam da vad a da wewurey, aa yihey cəpa, awaw a da wawurta cek hay da gazlavay da vad tabiya.

13 Gazlavay ta ləvndakwar la a da vəlndakwar slam da vad ta slam da hwayak mekele mawiya masa cek hay cəpa da hwad a, a da key ta cəved e. Kede he ara cek masa alekwa ma səkwakwa.

3:1 3.1 1Pi 1.1 **3:2 3.2** Jud 17 **3:3 3.3** Jud 18; 2Tm 3.1 **3:4 3.4** Jer 17.15; Ez 12.22; Mt 24.27, 48-51 **3:5**
3.5 MC 1.6-9; Heb 11.3 **3:6 3.6** 2.5; MC 7.11-21; Mt 24.37-39 **3:8 3.8** Ps 90.4 **3:9 3.9** 3.15; 1Tm 2.4 * **3:10**
3.10 a da yeiyhey: Ndəhay siya a wulkam mey Gerek a ləvey: «bəla ta cek hay da hwad a cəpa na, Gazlavay a da katar sariya.» **3:10 3.10** 1Tes 5.1-2; 1Pi 4.7 **3:12 3.12-13** Iz 60.21; 1Kwr 6.9; CWJ 21.1, 27

¹⁴ Ara maja ŋgene, jam adaw hay, ya fa ləvkwar, daa masa akwar fa səkwmara dar a ŋgene na, kam gədaŋ amba ka njam akwar ndəhay manjar mebərey, ndəhay maaya fa mey ŋga Gazlavay, asaya, amba ka njam daa zazay ta anja.

¹⁵ Sərmara dəba taw, Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste na, fa səkwakwar ta dəkvaw, ta vəhwa fiyaw daa ba, maja a wudsey ndəhay tabiya a mbəddamara menjey ata amba a ləham daa mebərey. Kede he ara cek masa məlma aləkwa Pawl, ndaw masa aləkwa ma wudkwa kalah, ma wuzlalakwara daa leeter anja hay. A wuzlalakwara na, ta lenjesl masa Gazlavay ma vəldara.

¹⁶ Daa leeter hay masa aa ma wuzlalata cəpa na, da aa faa guzley da ray mey a kede na, aa guzley letek kene. Daa leeter anja hay a na, mey hay ta banay daha ŋga cəney. Anda kede, ndəhay marəzltakaya lej ndəhay ma səra cek maaya maaya ba na, a mbəddamara mey a wal, a wuzdamara ta cəved e ba, anda ata ma wuzdamara mey hay mekele daa cərewel ŋga Gazlavay ta cəved e ba may. Ara anda kede, ata ma handamawa mey a ray ata ŋgaa zəddata.

Mey ŋga madagway-dakw

¹⁷ Jam adaw hay, akwar na, ka sərmara, ala ma pamakwar lenjesl cay da ray cek hay a. Da ray ŋgene, wam vaw fa ndəhay ma nəsa mey ŋga Gazlavay. Ka da vəlmatar cəved ŋga batamakwar ba. Da daa ba na, a da zlaŋgadadamakwar daa cəved masa akwar majaratakaya da hwad a ŋgene †.

¹⁸ Ama səpmara Yesu *Kəriste Bay aləkwa Mahura, ndaw ma ləhdandakwar, anda akwar ma kamara mandaw mandaw, amba a slərwa maaya anja a ray akwar ma fəna ma fəna, asaya, amba ka sərmara Yesu a ma fəna ma fəna. Anja ndəhay ŋga həlmamara dəga wure kede haa ŋga sərmataw. [*Amen.]

**Leeter masa
Jan
ma wuzlala ŋgeeme
Mey da ray**

Leeter masa Jan ma wuzlala ŋgeeme

Leeter kede kwa mezəley ŋga ndaw da hwad a daa ba na, ndəhay a wulkam ara Jan ma wuzlala. Asaya, ara anŋa ma wuzlala leeter ŋga dey cew e ta ŋga dey maakar a. Daa leeter hay a maakar ata na, mey da hwad a, a səram ba ta mey daa *Mey-maaya-mawiya masa Jay ma wuzlala*. Ara Jan a ma wuzlala *Cek ma wuzar a Jay* may.

Jaŋ ma wuzlalata leeter hay a kede na, anŋa maraw cay. A njey da Efez. Daa ŋgene Egəliz hay daa wura daa wura daha. Ndəhay mekele mekele fa pəkam ŋga wuzey mey a ndəhay daa berney hay. Ndəhay siya da wuzlah ata a wuzam mey maaya ba wal ta Mey-maaya-mawiya. Da ray ŋgene, ndəhay a təbmara Mey-maaya-mawiya na, ara mey ŋga Gazlavay fara fara saba. A wulkam mebərey da ray ata daa ba. Yesu Kəriste ta sawa la a bəla anda ndaw-magədaŋ na, a təbmara ba. Kwa a wudam mey ŋga Yesu ba. Meməcey anŋa na, ara cek ŋga tede ŋgada ata.

Da ray ŋgene, Jaŋ a wuzlala leeter e kede na, a ləvey ndəhay a gwamara ŋga sərmara Gazlavay, ray anŋa, ta Bəzey anŋa Yesu Kəriste. Ndaw ŋga Yesu fara fara na, ara ndaw ma wudta ndəhay ŋga Yesu siya hay.

Daa leeter e kede na, mey mekele mekele daha ŋga vəley gədaŋ a ndəhay:
Gazlavay na, ara anŋa ma wada slam. Maaya na, ya njakwa daa mewedey a (1.5-7)
Da yaa cəfəsakwa ambahw fa Gazlavay majə mebərey aləkwa na, a mbəkdandakwara la (1.8-10)

Ya da sərkwa aləkwa bəza hay ŋga Gazlavay na, majə aləkwa fa wudkwa vaw (3.1-3)

Mey da ray mewudey-vaw ŋga Gazlavay (4.7-10)

Mey da ray heter mendəvey ba (5.11-12)

Gazlavay fa jəkfatar sləmay fa bəz anŋa hay (5.14-15)

Mey da ray Yesu, ndaw ma vəltar heter a ndəhay

¹ Ya wuzlalakwara mey kede, da ray ndaw mezəley Mey * ŋga Gazlavay ma vəltar heter a ndəhay. Dəga bəla ta zley daa ba araŋ na, anŋa dahan. Ndaw a na, ala ta cəndamara mey anŋa la ta sləmay ala, ala ta hətmar la ta dey ala. Fara fara, ala ta hətmar la, ala ta gəsfamar la ta har ala.

² Daa masa ndaw ma vəltar heter a ndəhay a ma wuzwa vaw na, ala ta hətmar la. Da ray ŋgene, ala fa kam sede da ray a, ala fa wuzdamakwara mey da ray heter mendəvey ba masa anŋa ma vəlda ha. Ndaw aha, anŋa da cakay Papa aləkwa Bay *Gazlavay, anŋa ta wuzndar vaw la.

³ Cek masa ala ma hətmar ta masa ala ma cəndamara na, ya wuzdamakwara may amba ya njakwa macəmkaya pal. Ya njakwa macəmkaya pal, asaya, aləkwa macəmkaya ta Papa aləkwa lej ta Bəzey anŋa, *Yesu *Kəriste.

⁴ Ya wuzlalamakwara mey a kede amba ya njakwa daa meesəmey masa fara fara.

Mey da ray slam-mewedey

* **1:1 1.1** Mey: Fede na, «mey» ara Kəriste. Gazlavay a wuztar vaw a ndəhay na, ta fa Kəriste. Nəka Jan 1.1. **1:1 1.1** 2.13-14; Jan 1.1-2, 14; **heter:** 4.14; 6.35; 8.12; 11.25 **1:2 1.2** sede: Jan 15.27 **1:4 1.4** Jan 15.11

5 Gazlavay na, ara anja ma wada slam, ləvanj fa vəda kwa nekədsey daa ba. Kede ara mey masa ala ma cəndamərwa fa Yesu *Kəriste, ya kadamakwara.

6 Da ya ləvkwa aləkwa macəmkaya ta anja, anja aləkwa daa ləvanj cənja na, a key ŋgene, ya mbərzlakwa, aləkwa fa kakwa cek masa ta cəved e daa ba.

7 Ama da aləkwa daa slam-mewedey anda Gazlavay manjakaya daa slam-mewedey na, aləkwa macəmkaya pal. Ŋgene, mambaz ŋga Yesu, Bəzey anja, fa pərndakwara mebərey aləkwa tabiya.

8 Da ya ləvkwa aləkwa ndəhay ta mebərey ba na, ŋgene, a key ya təknakwa ray aləkwa ta har aləkwa, mey masa fara fara daa mevel aləkwa daa ba.

9 Ama da aləkwa fa wuzdakwa mebərey aləkwa a Gazlavay na, anda kede, a mbəkdandakwara mebərey aləkwa la, asaya, a pərndakwara mevel aləkwa, cek hay maaya ba tabiya fa aləkwa daa saba, maja anja na, a mbərzley ba, a kata cek hay tabiya ta cəved e.

10 Da ya ləvkwa aləkwa ta kakwa mebərey daa ba na, ya pakwa Gazlavay ŋga ndaw membərzley, mey anja daa mevel aləkwa daa ba.

2

1 Bəz adaw hay, ya wuzlalakwara mey kede amba ka kam mebərey saba. Ama, da ndaw ta key mebərey la na, ndaw ma lacafandakwar a ray daha da cakay Papa aləkwa. Ndaw aha ara Yesu Kəriste, ndaw manjar mebərey.

2 Ara anja ma vəlda ray anja ŋga məcey amba Gazlavay a mbəkdandakwara mebərey aləkwa. A məcey maja mebərey aləkwa daada ba, ama a məcey maja mebərey ŋga ndəhay da bəla tabiya.

Mey da ray mewudey-vaw

3 Da aləkwa fa nakwa ray a *mewey ŋga Gazlavay na, ŋgene, ya sərkwa Gazlavay fara fara.

4 Da ndaw a ləvey a səra Gazlavay, ama a key cek anda Gazlavay ma wudsey ba na, ŋgene, ndaw aha a key a mbərzley, mey masa fara fara daa mevel anja daa ba.

5 Ama ndaw ma key cek anda Gazlavay ma wudsey na, ndaw a, a wuda Gazlavay fara fara. Ŋgene, ya sərkwa aləkwa macəmkaya pal ta Gazlavay.

6 Ndaw masa ma ləvey anja macəmkaya mandaw mandaw ta Gazlavay na, si menjey anja a key anda ŋga Yesu.

7 Jam adaw hay, mey da ray mekey cek masa Gazlavay ma wudsey masa yah ma wuzlalakwara kede na, ara mewey mawiya ba, ama ara mewey zleelze, masa ka sərmara dəga akwar ma təbmara mey ŋga Yesu təlam. Mewey masa zleelze kede na, ara mey masa akwar ma cəndamara cay.

8 Ama ta ŋgene he cəpa, mewey masa yah ma wuzlalakwara kede na, ara mewey mawiya. Mey masa fara fara da ray mewey a ta wuzwa cay ta fa menjey ŋga *Kəriste. Akwar may, menjey akwar ta mbədsey sem mawiya. A sərey ara mewey mawiya na, maja ləvanj fa ndəvey, slam-mewedey fara fara ta zlar cay ŋga wedsey.

9 Ndaw masa ma ləvey anja manjakaya daa slam-mewedey, ama a wuda məlmaha ba na, ŋgene, anja daa ləvanj cənja.

10 Ndaw masa ma wuda məlmaha na, ara ndaw masa daa slam-mewedey, kwa cek ma gwa ŋga tədəda ndaw a aa mebərey daa ba.

11 Ama ndaw ma wuda məlmaha ba na, anja daa ləvanj, fa daw daa ləvanj, a səra slam massa anja ma daw a hwad a ba, maja ləvanj ta tərda sem ŋga wulaf.

¹² Bəz adaw hay, ya wuzlalakwara leeter kede na, maja Gazlavay ta mbəkdakwara mebərey akwar sem, maja Yesu Kəriste.

¹³ Akwar masa papaŋ ɳga bəza hay, ya wuzlalakwara maja ka sərmara Yesu Kəriste, anja daha dəga bəla ta zley daa ba aran. Akwar masa gula hay, ya wuzlalakwara maja akwar ta fənmara bay-malula sem ta gədanj.

¹⁴ Bəz adaw hay, ya wuzlalakwara maja ka sərmara Gazlavay, Papa aləkwa. Akwar, papaŋ ɳga bəza hay, ya wuzlalakwara maja ka sərmara Yesu Kəriste anja daha dəga bəla ta zley daa ba aran. Akwar, gula hay, ya wuzlalakwara maja akwar ta gədanj, mey ɳga Gazlavay aa daa mevel akwar, akwar ta fənmara bay-malula sem ta gədanj.

¹⁵ Ka da səpam ɳga njey anda ndəhay da bəla kede ba, kwa cek hay da bəla * ha na, ka da wudam ba. Da ndaw a wudey cek hay da bəla kede na, a wuda Gazlavay Papa aləkwa ba.

¹⁶ Bəla na, aa kwara? Ndəhay fa səpam cek hay maaya ba anda ata ma wudam. Cek masa ata ma hətam fa ndaw na, a wudam ɳgada ata. A zlapam da ray zleley ata hay. Cek hay a tabiya kede na, a sawa ta fa Gazlavay, Papa aləkwa ba, ama ara cek hay ɳga bəla.

¹⁷ Sərmara bəla kede na, a ndəvey la, ta cek hay da hwad a tabiya masa ndəhay ma wudam kalah. Ama ndaw ma key cek anda Gazlavay ma wudey na, a da njey ɳga sərmataw.

Mey da ray masa-gəra hay ɳga Kəriste

¹⁸ Bəz adaw hay, bəla gweegwe cay a ndəvey. Anda akwar ma cəndamara na, masa-gəra mahura ɳga *Kəriste a sawa la. Kwa wure kede, masa-gəra hay ɳga Kəriste ga daha. Maja ɳgene, ya sərkwa bəla gweegwe cay a ndəvey.

¹⁹ Ndəhay a ɳgene, a bam da wuzlah aləkwa, ama mevel ata anda ɳga aləkwa ba. Da mevel ata anda ɳga aləkwa na, anja a njam macəmkaya ta aləkwa la, fa da bam daa ba. Ama ta bam sem. Mebey ata ɳgene, a wuzwa ata tabiya ara ndəhay aləkwa hay ba.

²⁰ Akwar na, Kəriste ta slərkwar *Mesəfnəy ɳga Gazlavay la a ray akwar amba a pakwar ɳgada anja. Anda kede, akwar tabiya ka sərmara mey masa fara fara da ray Kəriste he.

²¹ Ya wuzlalakwara na, maja ka sərmara mey masa fara fara ba daw? Kay! maja ɳgene ba. Ya wuzlalakwara na, maja ka sərmara mey masa fara fara, asaya, ka sərmara membərzley daa mey masa fara fara ha na, daa ba.

²² Ndaw membərzley na, ara wa? Ara ndaw masa ma ləvey Yesu na, ara Kəriste ba. Ndaw a ɳgene na, ara masa-gəra mahura ɳga Kəriste. Ndaw a, a rəsa Papa aləkwa Bay Gazlavay, asaya, a rəsa Bəzey anja.

²³ Kwa waawa ma rəsa Bəzey ɳga Gazlavay na, a key ɳgene, a rəsa Bay Gazlavay Papaŋ may. Ama kwa waawa ma təba Yesu, ma ləvey fa mey ɳga ndəhay Yesu ara Bəzey ɳga Gazlavay na, ndaw a ɳgene, a təba Bay Gazlavay Papaŋ la may.

²⁴ Akwar na, wam vaw da ray mey masa akwar ma cəndamara dəga akwar ma təbmara mey ɳga Yesu təlam, anja mey a ɳga njey aa mevel akwar mandaw mandaw. Mey masa akwar ma təbmara ha, da aa daa mevel akwar na, akwar may, ka njam la macəmkaya ta Bəzey ɳga Gazlavay lej ta Papaha.

²⁵ Fara fara, Kəriste ta ləvey la a da vəlndakwar cek. Cek a na, ara heter mendəvey ba.

* **2:12 2.12** SNM 4.12 **2:13 2.13-14** 1.1-2 **2:15 2.15** bəla: Fede «bəla» a wudey ɳga ləvey cek hay cəpa ma mbafamar a Gazlavay ba. Nəka Jak 4.4. **2:15 2.15** Jak 4.4 **2:16 2.16** MM 27.20; Rm 13.14; Ef 2.3; Jak 4.16
2:17 2.17 Mt 7.21; 1Kwr 7.31 **2:18 2.18** 4.3; Mt 7.15; 2Jŋ 7 **2:19 2.19** SNM 20.30 **2:20 2.20** 2.27 **2:22**
2.22 4.3; 2Jŋ 7 **2:23 2.23** 4.15; 5.1; Jaŋ 5.23; 15.23; 2Jŋ 9 **2:24 2.24** 2.7 **2:25 2.25** Jaŋ 5.24

26 Ya wuzlalakwara mey kede da ray ndəhay ma səpam cəved ŋga zlaŋgadadamakwar.

27 Akwar na, Kəriste ta slərkwar Mesəfnəy ŋga Gazlavay la a ray akwar amba a walakwar ŋgada aŋga. Da Mesəfnəy aŋga, aa da ray akwar na, ka səpam ndaw mekele ŋgaa sərkadakwar daa saba. Mesəfnəy a faa sərkadakwara cek hay tabiya. Cek masa aa maa sərkadakwara ha na, ara cek fara fara, membərzley da hwad a daa ba. Da ray ŋgene, təbmara meesərkey aŋga, njam macəmkaya ta Kəriste.

28 Ahaw, bəz adaw hay, Kəriste a wuzwa vaw la. Njam macəmkaya pal ta aŋga amba pas a ma wuswa la na, ya zlurakwa fa mey aŋga ba, hwaray a kandakwar ba.

29 Ka sərmara Kəriste na, ara ndaw maaya ma ka cek ta cəved e. Anda kede, ka sərmara kwa waawa ma key cek ta cəved e kəne na, ara ndaw masa Gazlavay ma tərda sem ŋga bəzey aŋga.

3

Ya da sərkwa aləkwa bəza hay ŋga Gazlavay na, kwara?

1 Nəkmara, Gazlavay Papa aləkwa ma wudsndakwar cey. A wudsndakwar kalah, haa a ləvey aləkwa bəz aŋga hay. Fara fara aləkwa bəz aŋga hay. Ndəhay da bəla kede a sərmara Gazlavay ba. Ara maja ŋgene, a sərmandakwar aləkwa bəz aŋga hay ba may.

2 Jam adaw hay, aləkwa wure kede bəza hay ŋga Gazlavay. Gazlavay a da tərdandakwar ŋgada fa mey kwara na, ya sərkwa ba aran. Ama ya sərkwa fara fara pas masa *Kəriste ma da wuzwa vaw na, ya da tərkwa letek anda aŋga, maja ya hətkwar la fara fara aŋga na, kwara.

3 Kwa waawa ma pa mewulkey aŋga a ray mey a kede na, si a wey vaw, a key mebərey ba anda Yesu Kəriste ma key mebərey ba.

4 Kwa waawa ma key mebərey na, a key ŋgene, a key həma a ray Gazlavay. Mekey mebərey na, ara mekey həma a ray Gazlavay.

5 Ka sərmara Yesu Kəriste a sawa a bəla kede na, ŋga ley mebərey ŋga ndəhay. Aŋga na, mebərey fa aŋga daa ba səlak.

6 Anda kede, kwa waawa macəmkaya ta aŋga na, a key mebərey saba. Ama ndaw masa fa key mebərey na, ta hətar Yesu daa ba, ta səra Yesu fara fara daa ba.

7 Bəz adaw hay, ka da mbəkdama ray akwar amba ndəhay a zlaŋgadadamakwar ba. Ndaw ma key cek ta cəved e na, aŋga ndaw maaya anda Yesu Kəriste aŋga ndaw maaya, ma ka cek ta cəved e.

8 Ndaw ma key mebərey mandaw mandaw na, aŋga dasi har ŋga bay-malula, maja bay-malula a zlar mekey mebərey na, dəga bəla ta zley daa ba aran. Yesu, Bəzey ŋga Gazlavay, a sawa a bəla kede na, ŋga nəsa sləra ŋga bay-malula ha.

9 Kwa waawa ma tərey sem bəzey ŋga Gazlavay na, a key mebərey saba, maja *Mesəfnəy ŋga Gazlavay fa key sləra daa aŋga *. A gwa ŋga key mebərey saba, maja Gazlavay ta tərda sem ŋga bəzey aŋga.

10 Ma wunkata bəza hay ŋga Gazlavay, ta bəza hay ŋga bay-malula na, me? Sərmara, ndaw ma key cek ta cəved e ba, da daa ba, ma wuda məlmaha ba na, aŋga bəzey ŋga Gazlavay ba.

2:27 2.27 Jer 31.34; Jan 14.16; 16.13 **2:28** 2.28 3.21; 4.17; Jan 5.22; 15.5 **2:29** 2.29 3.10 **3:1** 3.1 3.10; 4.6; Jan 1.12; 3.16 **3:2** 3.2 2Kwr 3.18; Fəl 3.21 **3:5** 3.5 1.7; 2.2; 4.10; Iz 53.9; Jan 1.29; 8.46; 2Kwr 5.21; Heb 4.15; 9.14; 1Pi 1.19; 2.22, 24; 3.18 **3:6** 3.6 3.9; 5.18; Jan 15.5; Rm 6.2, 14 **3:8** 3.8 Mt 12.26-29; Jan 8.44 * **3:9** 3.9 Mesəfnəy ŋga Gazlavay fa key sləra daa aŋga: Ta mey Gərek, a ləvey «hulfad ŋga Gazlavay aa daa ndaw.» Ndəhay a ləvam «hulfad» a wudey ŋga ləvey «Mesəfnəy ŋga Gazlavay». Ndəhay mekele a wulkam a ləvam hulfad ara «Mey ŋga Gazlavay», da daa ba, ara «Heter mawiya». **3:10** 3.10 2.9, 29

Mey da ray mewudey-vaw

11 Məlma adaw hay, wudkwa vaw. Yaw, mey a kede na, ara mey masa akwar ma cəndamara dəga akwar ma təbmara mey ɳga Yesu təlam.

12 Wulkam da ray ndaw daha mezəley *Kayin †. Ka da kam cek anda aŋga ba. Aŋga na, aa dasi har ɳga bay-malula, a kəda məlmaha, mambaray a vagay. A kəda na, majा me? A kəda majа cek masa Kayin aha ma ka na, maaya ba fa dey ɳga Gazlavay, ama cek masa məlmaha ma ka na, maaya fa dey ɳga Gazlavay.

13 Məlma adaw hay, da masa ndəhay da bəla kede a ɳgəldamakwar ba na, ka da rəzlam ba.

14 Ya sərkwa aləkwa anda ndəhay maməctakaya saba, ama aləkwa ma hətkwa heter mendəvey ba cay. Ya sərkwa na, majа ya wudmatakwa məlma aləkwa hay. Ndaw masa ma wudey vaw ba na, aŋga anda ndaw maməckaya cəŋga.

15 Ndaw masa ma wuda məlmaha ba na, ara ndaw ma kədsey ndaw vagay. Ka sərmara ndaw ma kədsey ndaw vagay na, aa ta heter mendəvey ba daa ba.

16 Yesu *Kəriste ta vəlda ray aŋga la majа aləkwa. Anda kede, ya sərkwa mewudey-vaw na, ta fa vədə. Yaw, anda aŋga ma vəlda ray aŋga ɳgada aləkwa na, si ya vəldakwa ray aləkwa ɳgada məlma aləkwa hay may.

17 Da ndaw cek aŋga daha, a hətar məlmaha cek aŋga daa ba, ama a sərfar dey-ceceh ba, a vəlar cek ba na, a da wuda Gazlavay na, kwara?

18 Bəz adaw hay, ka da wuzdamara mewudey-vaw akwar ta fa mey meeguzley maaya maaya daada ba. Ama si ka wuzdamara mewudey-vaw akwar fara fara ta fa sləra masa akwar ma kamara.

19-20 Da ray ɳgene, ya sərkwa aləkwa ta təbkwa mey masa fara fara la. Da mevel aləkwa a candakwar da ray cek masa aləkwa ma kakwa maaya ba na, ya sərkwa Gazlavay a fəna mewulkey aləkwa, a səra cek tabiya daa mevel aləkwa. Anda kede, a dəkndakwar mevel la daa masa aləkwa fa dərkwa daŋgay.

21 Yaw, jam adaw hay, da mevel aləkwa fa candakwar daa ba na, ya da dərkwa daŋgay a Gazlavay ta mandərzay daa dey daa ba.

22 Ya gwakwa yaa cəfdakwa kwa meeme fa aŋga, a vəlndakwar la majа aləkwa fa təbkwa *mewey aŋga hay, asaya, aləkwa fa kakwa sləra masa ma mbafar.

23 Mewey aŋga mahura na, ara mepey Bəzey aŋga, Yesu Kəriste, ɳga ndaw aləkwa fara fara, asaya, ara mewudey-vaw da wuzlah aləkwa, anda Kəriste ma ləvndakwar.

24 Kwa waawa ma təba mewey hay ɳga Gazlavay, ma key cek anda mewey hay a ma ləvey na, ndaw a macəmkaya ta Gazlavay, Gazlavay may, aa ta aŋga. Ya sərkwa Gazlavay aa ta aləkwa na, ta fa me? Ya sərkwa ta fa Mesəfnəy aŋga masa aŋga ma vəldandakwara.

4

Mesəfnəy ɳga Gazlavay a da səram ta mesəfnəy membərzley ndaw na, kwara?

1 Jam adaw hay, ndəhay tabiya ma ləvam ata ta *Mesəfnəy ɳga Gazlavay na, ka da təbmara mey ata ba. Si ka saŋgalamata la dəagay, amba ka sərmara da ata ta Mesəfnəy ɳga Gazlavay fara fara kwa. Ya ləvkwar anda kede na, majа ndəhay ma pamara ray ata ɳga ndəhay ma təla mey ɳga Gazlavay ga daa wura da bəla kede daha.

3:11 3.11 2.7-8; 4.11; Jaŋ 13.34 † 3:12 3.12 Kayin: Ara bəzey mahura ɳga ata Adam ta Ev. 3:12 3.12 MC 4.8

3:13 3.13 Jaŋ 15.18 3:14 3.14 2.11; Jaŋ 5.24; 13.35 3:15 3.15 Mt 5.21-22; CWJ 21.8 3:16 3.16 Jaŋ 15.13; Gal 1.4; Fəl 2.17; 1Tes 2.8 3:17 3.17 Mew 15.7 3:18 3.18 Jak 2.15-17 3:21 3.21 2.28 3:22 3.22 Jaŋ 15.16 3:23 3.23 Jaŋ 2.23; 13.34 3:24 3.24 4.13; Jaŋ 14.16; 15.5; Rm 8.5, 9, 14 4:1 4.1 2.18; Mt 7.15; 1Tes 5.21

2 Yaw, kwa waawa ma ləvey Yesu *Kəriste a sawa ta fa Gazlavay da vad, ta tərey la ŋga ndaw-magədaŋ na, ndaw a ŋgene, aa ta Mesəfnay ŋga Gazlavay. Ara anda kede, akwar ma da sərmara ndaw ta Mesəfnay ŋga Gazlavay.

3 Ama kwa waawa ma təba mey a kede ba na, aa ta Mesəfnay ŋga Gazlavay daa ba. Mesəfnay masa da ray aŋga na, ara mesəfnay ŋga masa-gəra mahura ŋga Kəriste. Akwar ta cəndamara la masa-gəra mahura ŋga Kəriste a sawa la. Wure kede, ta sawa cay, aŋga da bəla cay.

4 Ama bəz adfaw hay, akwar na, ndəhay ŋga Gazlavay. Akwar ta kam bay-gula sem da ray ndəhay ma pamara ray ata ŋga ndəhay ma təla mey ŋga Gazlavay, maja Mesəfnay masa da ray akwar na, a fəna mesəfnay ŋga bay-malula da ray ndəhay da bəla kede ta gədaŋ.

5 Ndəhay ma pamara ray ata ŋga ndəhay ma təla mey na, ata ndəhay ŋga bəla. Da ray ŋgene, aa guzlam mey ŋga bəla. Ndəhay masa ŋga bəla fa cənmatar mey.

6 Ama aləkwa na, ndəhay ŋga Gazlavay. Ndaw ma səra Gazlavay na, a cənndakwar mey. Ndaw masa ŋga Gazlavay ba na, a cənndakwar mey ba. Ya sərkwa ndaw masa ta Mesəfnay fara fara ŋga Gazlavay da ray, ta ndaw masa ta mesəfnay membərzley ndaw na, anda kede.

Mey da ray mewudey-vaw ŋga Gazlavay

7 Jam adfaw hay, wudkwa vaw da wuzlah aləkwa, maja mewudey-vaw na, a sawa ta fa Gazlavay. Ndaw ma wudey vaw na, Gazlavay ta tərda sem ŋga bəzey aŋga, a səra Gazlavay.

8 Ndaw ma wudey vaw ba na, a səra Gazlavay ba, maja cek masa Gazlavay ma ka tabiya na, a ka ta mewudey-vaw.

9 Gazlavay ta slərdərwa Bəzey aŋga menduleŋ la a bəla, amba ya hətkwa heter mendəvey ba ta fa aŋga. Anda kede, aŋga fa wuzdərwa fara fara aa fa wudndakwar.

10 Ara aləkwa ma wudkwa Gazlavay teesed ba, ama ara aŋga ma wudndakwar teesed. A slərwa Bəzey aŋga, amba Bəzey aŋga ha a vəlda ray aŋga ŋga məcəy amba Gazlavay a mbəkdandakwara mebərey aləkwa. Mewudey-vaw na, anda kede.

11 Jam adfaw hay, Gazlavay a wudndakwar kalah. Anda kede maaya na, aləkwa may, si ya wudkwa vaw da wuzlah aləkwa.

12 Gazlavay na, kwa ndaw ta hətar ta dey aŋga daa ba. Ama da aləkwa fa wudkwa vaw da wuzlah aləkwa na, a wuzwa Gazlavay aa ta aləkwa, asaya, a wuzwa aləkwa fa wudkwa vaw fara fara anda Gazlavay ma wudndakwar.

13 Gazlavay ta vəlndakwar Mesəfnay aŋga la. Maja ŋgene, ya sərkwa aləkwa macəmkaya ta Gazlavay, aŋga may, aa ta aləkwa.

14 Papa aləkwa ta slərdərwa Bəzey aŋga la amba a ləhdata ndəhay da bəla. Ala ta hətmar la ta dey ala, ala fa kam sede da ray a.

15 Da ndaw a ləvey Yesu ara Bəzey ŋga Gazlavay na, Gazlavay aa ta ndaw a, ndaw a may, macəmkaya ta Gazlavay.

16 Aləkwa na, ya sərkwa Gazlavay fa wudndakwar, aləkwa fa təfkwa aa mevel aləkwa, aa fa wudndakwar fara fara.

Gazlavay a ka sləra aŋga tabiya ta mewudey-vaw. Ndaw ma wudey vaw na, aa macəmkaya ta Gazlavay, Gazlavay may, aa ta aŋga.

¹⁷ Da ya wudkwa vaw fara fara anda Gazlavay ma wudsndakwar na, ta pas masa Gazlavay ma da ka sariya na, ya zlurakwa daa ba, majा menjey alékwa da bøla kede anja letek ta ḥŋa *Kériste.

¹⁸ Ndaw ma wudey ndaw na, fa da zlurey ta sariya ḥŋa Gazlavay daa ba. Mewudey-vaw masa fara fara na, a bøla mandørzay daa dey. Da ndaw fa zlurey na, ḥŋene, mewudey-vaw ḥŋa Gazlavay fa key sløra daa anja anda Gazlavay ma wudey daa ba, majा ndaw ta mandørzay na, fa zlurey ta banay ma da høtfar fa døba ḥŋa sariya.

¹⁹ Ya wudkwa vaw na, ara majा Gazlavay ma wudsndakwar teesed.

²⁰ Da ndaw a løvey a wuda Gazlavay, ama a wuda mølmaha ba na, a key ḥŋene, a mbørzley. Da a wuda mølmaha masa anja fa høtar ba na, a da wuda Gazlavay masa ta høtar ta dey anja daa ba sølak na, kwara?

²¹ Ndaw ma wuda Gazlavay na, si a wuda mølmaha may. Kede ara *mewey masa Kériste ma vøldandakwara.

5

Ya fønkwa bøla kede ta gødaŋ

¹ Kwa waawa ma tøba Yesu ara *Kériste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ḥŋa løhdata ndøhay na, anja ta tørey sem bøzey ḥŋa Gazlavay. Kwa waawa ma wuda Gazlavay Papa alékwa na, a wudta bøza hay ḥŋa Gazlavay may.

² Da ya wudkwa Gazlavay, asaya, da ya kakwa cek anda *mewey anja hay ma løvey na, ḥŋene, ya sørkwa alékwa fa wudsmtakwa bøza hay ḥŋa Gazlavay.

³ Da ya kakwa cek anda mewey ḥŋa Gazlavay ma løvey na, a key ḥŋene, ya wudkwa Gazlavay fara fara. Mewey anja ha, aa ta gøra ḥŋa søpey ḥŋada alékwa ba,

⁴ majা bøza hay ḥŋa Gazlavay tabiya na, a fønmara bøla ta gødaŋ. Ya fønkwa bøla kede ta gødaŋ na, kwara? Ya fønkwa bøla kede na, majা alékwa fa pakwa Yesu Kériste ḥŋa ndaw alékwa fara fara.

⁵ Ma føna bøla na, wa? Ma føna bøla na, si ndaw ma tøba, Yesu na, ara Bøzey ḥŋa Gazlavay.

Ma wuzda mey da ray Yesu Kériste fara fara na, me hay me?

⁶ Yesu *Kériste na, ara ndaw masa ma sawa a bøla. A sawa na, ta høtey *baptem la ta Yam. Mambaz anja ta mbødswa la daa memøcøy anja. A høtey na, baptem ta Yam daada ba, ama mambaz anja ta mbødswa la daa memøcøy anja may. Asaya, *Mesøfnay ḥŋa Gazlavay ta wuzda la fara fara cek hay a ta kam la. Mesøfnay a, a mbørzley ba sølak.

⁷ Anda kede, cek hay maakar døha fa wuzdamørwa mey fara fara da ray Yesu.

⁸ Cek hay a na, ara Mesøfnay ḥŋa Gazlavay, Yam ḥŋa baptem, lej mambaz anja. Ata maakar ata, mey ata letek.

⁹ Alékwa fa tøbkwa mey masa ndøhay ma wuzdamara da ray cek masa ata ma høtmar. Mey masa Gazlavay ma wuzda na, a føna mey ḥŋa ndøhay ma wuzdamara. Ara Gazlavay ta ray anja ma wuzda mey a da ray Bøzey anja.

¹⁰ Anda kede, ndaw masa ma tøba Yesu, anja Bøzey ḥŋa Gazlavay na, a søra daa mevel anja mey a ara mey masa fara fara. Ama ndaw masa ma tøba mey ḥŋa Gazlavay ba na, a pada Gazlavay ḥŋa ndaw membørzley, majा ta tøba mey masa Gazlavay ma wuzda da ray Bøzey anja daa ba.

¹¹ Cek masa Gazlavay ma wuzdandakwara na, wura? Cek masa Gazlavay ma wuzdandakwara na, ara heter mendøvey ba masa anja ma vøldandakwara ta har Bøzey anja.

12 Ndaw masa macəmkaya pal ta Bəzey ɳga Gazlavay na, anŋa ta heter mendəvey ba. Ndaw masa ta cəmey ta Bəzey ɳga Gazlavay daa ba na, aa ta heter mendəvey ba daa ba may.

Mey da ray heter mendəvey ba

13 Ya wuzlalakwara leeter kede ɳgada akwar ma pamara Yesu, Bəzey ɳga Gazlavay, ɳga ndaw akwar fara fara amba ka sərmara maaya maaya akwar ta hətam heter mendəvey ba cay.

14 Da aləkwa fa dərkwa dangay a Gazlavay na, ya zlurakwa ba majya sərkwa fara fara, da aləkwa faa cəfdafakwar cek masa mevel anŋa ma wudey na, ya hətkwa la.

15 Anda aləkwa ma sərkwa anŋa fa jəkfandakwar sləmay daa medərey-dangay aləkwa na, ya sərkwa ya hətkwa cek masa aləkwa maa cəfdakwa fa vədfa la may.

16 Da ndaw a hətar məlmaha fa key mebərey, da mebərey a, ara mebərey ma hendey ndaw aa meməcey ba na, si a kar ambahw a Gazlavay majya anŋa. Da mebərey ɳga məlmaha ara mebərey ma hendey ndaw aa meməcey ba na, ɳgene, Gazlavay a vəlar heter la. Mebərey ma hendey ndaw aa meməcey na, daha. Ngene, ya ta ləvey ɳga key ambahw a Gazlavay majya mebərey a daa ba.

17 Cek hay maaya ba hay tabiya masa ndaw ma ka na, ara mebərey. Ama mebərey siya na, a hendey ndaw aa meməcey ba.

18 Ya sərkwa kwa waawa ma tərey sem ɳga bəzey ɳga Gazlavay na, a key mebərey saba, majya Yesu, Bəzey ɳga Gazlavay, fa jəda. Anda kede, bay-malula fa da gwa ɳga kar cek daa ba.

19 Ya sərkwa aləkwa na, ndəhay ɳga Gazlavay, asaya, ya sərkwa ndəhay da bəla kede tabiya ata dasi har ɳga bay-malula.

20 Ya sərkwa Bəzey ɳga Gazlavay na, ta sawa la a bəla, ta vəlndakwar leŋgesl la amba ya sərkwa Bay Gazlavay, ndaw masa fara fara. Aləkwa macəmkaya pal ta Gazlavay, ndaw masa fara fara ha, ta fa Bəzey anŋa, Yesu *Kəriste. Anŋa na, ara Gazlavay ndaw masa fara fara, ara anŋa ma vəltar heter mendəvey ba a ndəhay.

21 Bəz adaw hay, wam vaw, ka da səpam mey ɳga kuley hay ba.

**Leeter masa
Jan
ma wuzlala ŋga dey cew
Mey da ray**

Leeter masa Jan ma wuzlala ŋga dey cew

Leeter ŋga Jan ŋga dey cew e kede na, ara ŋgada Dam-mamaha ta bəz aŋga hay. Anda meləvey, ŋgada ndəhay daa mecəmey-ray ŋga Yesu (aya 1). Mey daa leeter e kede na, aŋga gweegwe anda leeter masa ŋgeeme. A ləvtar da ya wudkwa Bay Gazlavay fara fara na, ya wudkwa vaw da wuzlah aləkwa la may (aya 4 haa 6). Asaya, a ləvtar ŋga wam vaw fa ray ata amba aa zəd̄damara mawurðbay ŋga sləra ata ba (aya 7 haa 11). Jan a vəltar gədaŋ amba a pamara Yesu ŋga ndaw ata fara fara mandaw mandaw. A ndəvda leeter aŋga ha, a ləvtar a sawa la fa ata amba a kam maday dey ta dey. A kadatara ndəhay daa Egəliz mekele ma camatar har (aya 12 haa 13).

Mecey-har

¹ Ara yah, ndaw-maraw * da wuzlah bay-ray hay ŋga ndəhay ŋga Yesu ma wuzlala dərewel kede.

Ya wuzlalakawa ŋgada kah, Dam-mama adfaw † masa Gazlavay ma wala len ŋgada bəz akah hay, akwar masa yah ma wudkwar fara fara. Ara yah taava adfaw ma wudkwar daada ba, ama ndəhay tabiya ma sərmara mey ŋga Gazlavay masa fara fara, a wudmakwar may. Ya wudmakwar na,

² maja mey fara fara ha aa daa mevel aləkwa. A da njey ta aləkwa ŋga sərmataw.

³ Anja *Gazlavay, Papa aləkwa, ta *Yesu *Kəriste, Bəzey ŋga Papa aləkwa ha, ŋga pəsmandakwar mey, ŋga sərfamandakwar dey-ceceh, ŋga njadamandakwar daa zazay, aləkwa masa ma təbkwa mey masa fara fara, asaya, aləkwa masa ma wudkwa vaw da wuzlah aləkwa.

Mey da ray mewudey-vaw fara fara

⁴ Ya faa səmey ga maja ya nəka na, bəz akah hay siya fa səpmara mey masa fara fara anda Papa aləkwa ma ləvndakwar.

⁵ Yaw, Dam-mama adfaw, ehe wure kede, ya fa kaka ambahw, ya ləvka, wudkwa vaw da wuzlah aləkwa. Ya wuzlalaka kede na, ara *mewey mawiya ba, ama ara mewey masa aləkwa ma sərkwa dəga aləkwa ma təbkwa mey ŋga Yesu təlam.

⁶ Gazlavay a ləvkwar, wudsam vaw da wuzlah akwar. Kede ara mewey masa akwar ma cəndamara dəga akwar ma təbmara mey ŋga Yesu təlam.

Mey da ray masa-gəra hay ŋga Kəriste

⁷ Ndəhay ma mbərzlam hay ga daa wura daa wura da bəla kede dahan. Yesu *Kəriste ta tərey sem ŋga ndaw-magədaŋ na, ndəhay ma mbərzlam hay a ŋgene a təbmara mey a ba. Ndəhay ma təbmara ba ha na, ara ndəhay ma mbərzlam, ata masa-gəra hay ŋga Kəriste.

* **1:1 1.1** ndaw-maraw: Ndəhay a wulkam «ndaw-maraw» na, ara Jan. † **1:1 1.1** Dam-mama adfaw: Har-gədaŋ ŋga ndəhay a wulkam «dam-mama adfaw» a wudey ŋga ləvey Egəliz. Anda kede, «bəz akah hay» ara ndəhay daa Egəliz e. **1:1 1** 3Jŋ 1 **1:4 4** 3Jŋ 3 **1:5 5-6** Jan 13.34; 1Jŋ 4.11 **1:6 6** Jan 14.15; 1Jŋ 2.5; 5.3 **1:7 7** 1Jŋ 2.18

⁸ Maja ŋgene, wam vaw fa ray akwar, amba kaa zəddamara mawurbay ŋga slera akwar ba. Anda kede, cek hay tabiya masa Gazlavay ma diya maja akwar na, ka hətam la.

⁹ Sərmara, mey masa Kəriste maa sərkadandakwara na, kwa waawa ma səpa mey a ta cəved e ba, a pey mey mekele a dey a na, ndaw a macəmkaya ta Gazlavay daa ba. Ama ndaw ma səpa mey masa Kəriste maa sərkadandakwara na, ndaw a macəmkaya ta Gazlavay, Papa aləkwa, lej ta Bəzey anja.

¹⁰ Ara maja ŋgene, ya fa ləvkwar, da ndaw a sawa fa akwar, a wuzkwar mey mekele wal da ray Kəriste na, ka da təbmara ndaw a, a way akwar ba, kwa ka da camar har ba.

¹¹ Sləra maaya ba masa ndaw a ma ka na, ndaw ma car har na, anda a kamara cew e.

Mey ŋga madagway-dakw

¹² Yaw, ya wudsey ŋgaa guzlkwar da ray cek hay ga, ama ya wudsey ŋga wuzlalakwara fa dərewel ba. Ya wulkey ŋga daw fa akwar, yah ta ray adaw, ya da njakwa cew e, ya kakwa maday, amba ya njakwa daa meesəmey masa fara fara.

¹³ Bəza hay ŋga Dam-mamakw ‡ masa Gazlavay ma wala a camaka har.

**Leeter masa
Jaŋ
ma wuzlala ŋga dey maakar
Mey da ray**

Leeter masa Jaŋ ma wuzlala ŋga dey maakar

Leeter ŋga Jaŋ ŋga dey maakar a na, ara ŋgada ndaw ŋga Yesu daha mezəley Gayus. Anja ndaw daa mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga Yesu masa ndəhay da hwad a fa cəmam dday daa ba. Jaŋ aa həmda Gayus majā anja fa təba mey ŋga Gazlavay, a mbəkda ba (aya 2 haa 3).

Daa leeter e Jaŋ taa guzley la saya da ray Diyawtəref leŋ da ray Demetəriyus. Diyawtəref na, a wudey ŋga key bay-ray, ama aa guzley mey saw da ray Jaŋ, a təbta ndəhay ŋga Yesu masa məlak hay ma diyam a way anja ba, asaya, a bəlta ndəhay ma təbmata məlak hay a daa mecəmey-ray a (aya 9 haa 10). Ama Demetəriyus na, ndəhay faa həmdamara, anja fa key cek maaya (aya 12).

Daa leeter kede na, mey hay mahura maakar daha:
 Metəbey ndəhay ŋga Yesu masa məlak hay
 Mey da ray mewudey-vaw
 Menjey daa mey ŋga Gazlavay mandaw mandaw.

Mecey-har

¹ Ara yah, ndaw-maraw * da wuzlah bay-ray hay ŋga ndəhay ŋga Yesu ma wuzlala dərewel kede.

Ya wuzlala ŋgada kah, Gayus, jam adaw masa yah ma wuda fara fara.

² Jam adaw, ya səra menjey akah daa cəved ŋga *Gazlavay anja maaya. Ya wudey ka njey ta zazay, cek ŋga kaka ba.

³ Ya taa səmey la ga ta pas masa məlma aləkwa hay ma samawa, majā ta kam sede la da ray kah, a ləvmaya, kah ndaw ma səpa cəved ŋga Gazlavay fara fara, ka fa key cek mandaw mandaw anda mey masa fara fara ma ləvey.

⁴ Yaw, cek maa səmdaya ma fəna na, ara yah ma cənda bəz adaw hay fa səpmara mey masa fara fara.

Mey da ray mejəney ndəhay ma ka sləra ŋga Kəriste

⁵ Jam adaw, ka fa jənta məlma aləkwa hay daa *mecəmey-ray ŋga ndəhay ŋga *Yesu, kwa məlak hay may. Ngene ara cek ma wuzda kah ndaw ma key cek ta cəved e.

⁶ Məlmaŋ hay a ta kadamara la fa mey ŋga ndəhay daa mecəmey-ray fedə, a ləvam kah ta wudta la kalah. Ya fa kaka ambawh amba ka jənta daa mepəkey ata. Ka da jənta ha na, anda Gazlavay ma wudey.

⁷ Səra, ata na, ta mbəkdamata way ata hay sem, fa pəkam ŋga key sləra ŋgada *Kəriste. Daa mepəkey ata ha na, cek da har ndəhay ma təba mey ŋga Yesu ba na, ta təbam daa ba.

⁸ Anda kede, aləkwa na, maaya ya jəntakwa ndəhay a, amba ya cəmkwa daa slam a ŋga wuzey mey masa fara fara.

Mey da ray ata Diyawtəref ta Demetəriyus

* **1:1 1.1** ndaw-maraw: Ndəhay a wulkam «ndaw-maraw» na, ara Jaŋ. **1:1 1** 2Jŋ 1 **1:3 3** 2Jŋ 4 **1:5 5-8**
 Heb 13.2 **1:6 6** Tit 3.13

⁹ Ya ta wuzleley leeter mecəhe la a ndəhay daa mecəmey-ray akwar, ama Diyawtəref a wudey ɳga təba mey a ba, maja a wudey ɳga key *bay-ray ɳga ndəhay tabiya.

¹⁰ Da ray ɳgene, ta pas masa yah ma wusey la fa akwar na, ya kadakwara sləra hay maaya ba tabiya masa anja ma ka la. Anda meləvey, ya da kadakwara mey hay saw masa anja maa guzlda ta səlenj masa anja ma ka da ray ala. Cek hay maaya ba masa anja ma ka na, ara kedə daada ba. A gəmey ɳga təbta məlma alekwa hay masa məlak hay ma diyam a way anja ba. Asaya, a təkta ndəhay daa mecəmey-ray masa ma wudam ɳga təbmata məlak hay a. A bəlta ndəhay ma təbmata məlak hay a daa mecəmey-ray.

¹¹⁻¹² Ama Demetəriyus na, ndəhay tabiya faa həmdamara. Menjey anja daa cəved fara fara fa wuzzərwa, anja ndaw maaya. Kwa ala may, ya ləvam kəne da ray a. Yaw, ka səra mey masa ala maa guzldamara na, ara mey fara fara. Jam adfaw, ndəhay ma kam cek hay maaya ba na, ka da key cek anda ata ba, ama key cek anda ndəhay ma kam cek maaya. Ndaw ma key cek maaya na, anja ndaw ɳga Gazlavay, ama ndaw ma key cek maaya ba na, a səra Gazlavay ba.

Mey ɳga madagway-dakw

¹³ Ya wudey ɳgaa guzlka da ray cek hay ga, ama ya wudey ɳga wuzlalakawa ta wuzleley ba.

¹⁴ Ya fa wudey ɳga daw fa kah daa cəar hay a kedə. Anda kedə, ya da njakwa cew e, ya kakwa maday.

¹⁵ Anja Gazlavay ɳga njadaka daa zazay.
Jam akah hay fedə a camaka har. Catar har a jam alekwa hay fetedə pal pal tabiya may.

**Leeter masa
Jud
ma wuzlala
Mey da ray**
Leeter masa Jud ma wuzlala

Leeter kede ara Jud ma wuzlalatara ḥgada ndəhay ma təba mey ḥga Yesu tabiya. Jud a na, ara məlmaṇ ḥga Jak (aya 1). Ndəhay a wulkam ara Jud masa məlmaṇ ḥga Yesu Kəriste (Mt 13.55).

Jud a wuzlala leeter e na, majā ndəhay faa sərkadam ndəhay ta membərzley, asaya, majā ndəhay fa kam cek səfteleh kəne (aya 3 haa 4). Anda kede a wudey ḥga təkta. Daa aya 6 haa 13 na, mey a ata gweegwe letek ta daa 2 Piyer 2.1 haa 3.3.

Jud a wuzlala na, fa lawa mey hay mekele mekele daa Mejəwey-mey Magurma. A wuzda banay ma da sawa a ray ndəhay ma təbmara mewudey-vaw ḥga Gazlavay ba (aya 3 haa 13), banay ma da sawa a ray ndəhay ma kam cek hay malamba (aya 4, 7, 16) lej a ray ndəhay ma fəcmatara cek hay ḥga ndəhay mekele (aya 11, 16). A wuzey mey da ray cek ma key ta ndəhay da Sadawm ta Gwamar zleezle. Jud a vəltar gədaṇ a ndəhay ḥga Yesu amba a nam ray a meesərkedey masa ata ma cəndamara ḥgeeme.

Daa leeter e kede na, mey maaya daha ḥga vəley gədaṇ a ndəhay:

Menjey ta Yesu na, kwara (aya 20 haa 21)

Mecey-har

¹ Ara yah, Jud, ma wuzlalakwara leeter kede. Yah na, ndaw ma ka sləra ḥga *Yesu *Kəriste, asaya, yah məlmaṇ ḥga *Jak *.

Ya wuzlala leeter kede ḥgada akwar, ndəhay masa mazəltakaya ta fa Gazlavay, Papa aləkwa, akwar masa Gazlavay fa wudkwar, masa Yesu Kəriste fa nəkfakwar dey.

² Anja *Gazlavay ḥga sərfakwar dey-ceceh, ḥga njadakwar daa zazay, asaya, ḥga wudkwar ma fəna ma fəna.

Jud a wuzlala dərewel kede na, majā me?

(2 Piyer 2.1-17)

³ Jam adaw hay, ya fa kədsey vaw ḥga wuzlalakwar da ray heter mendəvey ba masa Gazlavay ma vəldandakwara. Ama ya nəka na, si ya wuzlalakwara leeter kede amba ya vəlkwar gədaṇ ḥga təbey *Mey-maaya-mawiya ḥga Gazlavay mandaw mandaw, amba ndəhay a zləbmara mey a ba. Mey-maaya-mawiya ha, ara mey masa aləkwa ma təbkwa, masa Gazlavay ma vəlda ḥgada ndəhay anja hay. Mey a, a mbədsey ba səlak, a da njey kəne ḥga sərmataw.

⁴ Ya ləvkwar anda kede na, majā ndəhay masa ma namar ray a Gazlavay ba ta mbəzam la a wuzlah akwar ta mayal a. A mbəfdamara mabara ḥga mey da ray maaya ḥga Gazlavay amba a kam cek saw anda mevel ata mewudey. Da ray ḥgene, a ləvam Gazlavay a vəley cəved a ndaw ḥga key cek malamba. Asaya, Yesu *Kəriste, ndaw pal ma wey da ray aləkwa, masa Bay aləkwa Mahura pal na, a rəsmara, a

* **1:1 1 Jak:** Jud ma ləvey anja məlmaṇ ḥga Jak na, anda meləvey anja məlmaṇ ḥga Yesu Kəriste (Mk 6.3). Jud ta ləvey «yah məlmaṇ ḥga Yesu» na, daa ba. A ləvey «yah məlmaṇ ḥga Jak» majā a wudey ḥga zlepəy ba. Jak a na, ara ndaw ma wuzlala leeter ḥga Jak. **1:1 1** Mt 13.55; Mk 6.3 **1:2 2** 2Pi 1.2 **1:3 3** 1Tm 1.18

təbmara saba. Ndəhay ma namar ray a Gazlavay ba kəne na, mawuzlalakaya dəga zleezle daa derewel ɳga Gazlavay, Gazlavay a da katar sariya.

Mey da ray cek ma da sawa a ray ndəhay ma zləbmara mey ɳga Gazlavay

5 Ya wudsey yaa guzlkwar da ray cek masa akwar ta sərmara cay. Akwar fa sərfadamara Bay Gazlavay ma ləhdətərwa ndəhay anǵa hay daa hwayak ɳga *Ejip, ba diya? Ama, fa dəba ha, ndəhay da wuzlah ata masa ma rəsmara mey anǵa na, Gazlavay ta kədta sem vagay.

6 Asaya, sərfadamara maslanj hay ɳga Gazlavay da vad siya. Sləra maaya masa Gazlavay ma vəldatara na, ta rəsmara sem, ta mbəkdamara sem, asaya, ta mbəkdamara slam ata menjey sem. Da ray ɳgene, Gazlavay a pata aa slam-ləvanj daa vəged, a jəwta ta calalaw ɳga sərmataw, amba a katar sariya ta pas ɳga sariya mahura.

7 Asaya, sərfadamara berney hay ɳga *Sadawm ta ɳga *Gwamar lej slala hay mekele ta cakay. Ndəhay daa slam hay a ɳgene, fa kam cek maaya ba anda maslanj hay ɳga Gazlavay heyey. A kam cek malamba, a səpam ɳga ley vaw ta cek saw masa ɳga key ba. Gazlavay ta sərdata banay la ta awaw mendəvey ba. Banay ata ha, a wuzwa cek masa Gazlavay ma da ka ɳgada ndəhay malamba hay.

8 Yaw, ndəhay ma zləbmara mey ɳga Gazlavay a ɳgene na, fa kam cek malamba anda ndəhay daa berney hay a. Daa masa ata fa nam na, mesəfnəy fa katar, fa vəltar mewulkey ɳga ley vaw saw, a təbmara Bay Gazlavay ɳga wey da ray ata ba, a cədmata maslanj hay ɳga Gazlavay daa slam-mewedey da vad.

9 Kwa Misel, maslanj mahura ɳga Gazlavay da vad na, ta cəda *Satan daa ba. Misel e, ta kam mey la ta Satan da ray vagay ɳga *Mawiz. Daa masa ata fa kam mey na, Misel e, a wudsey ɳga key cek ma fənar ray ba, anda kede ta cəda daa ba, ama a ləvar na, «Bay Gazlavay ɳga sərdaka banay!»

10 Ama ndəhay ma zləbmara mey ɳga Gazlavay a na, faa guzlam maaya ba da ray cek masa ata ma sərmara ba. Ata anda cek hay ɳga ley masa ma sərmara mewulkey ba. Da ray ɳgene, ndəhay a, aa zəddamata ray ata majə cek hay masa ata ma sərmara ba ha.

11 Banay a da hətfatar, majə ata fa kam meborey anda *Kayin †. Asaya, ata fa kam cek malamba ɳga hətey dala anda Balam ‡ ma ka zleezle. A təbmara mewey ɳga Gazlavay ba anda Kware § ma təba ba may. Da ray ɳgene, a məcam la anda Kware may.

12 Masa akwar ndəhay ma təba mey ɳga Yesu, fa zəmam ɔfaf daa slam a na, ndəhay a, a samawa ɳga key gwagway ta akwar ta hwaray daa dey daa ba, a nəsmara, a nəkam dey na, fa ray ata gway. Da ray ɳgene, ata na, anda gazlavay ɳga var masa memed ma handa, ama a pey var ba. Ata na, anda wudez hay, masa kwa ta kiya ma yey babəza na, wudez hay a, a yam ba. Ata na, anda wudez hay makwalatakaya masa madəslkaya da wurza.

13 Ata na, a wam vaw ba anda vəngwala ɳga yam ma cewesley saw kəne. Meborey ata a wuzwa anda manqwfafk w da ray yam. Ata na, fa mbəkdamara cəved ɳga

1:4 4 Gal 5.13; 2Pi 2.1 **1:4 4-13** 2Pi 2.1-22 **1:5 5** Mab 12.51; Mesl 14.29-30; 1Kwr 10.5; 2Pi 1.12-13 **1:6 6**
1Pi 3.19-20; 2Pi 2.4 **1:7 7** MC 19.1-24; 2Pi 2.6 **1:8 8** 2Pi 2.10 **1:9 9** Mew 34.6; Zak 3.2; 2Pi 2.11; **Misel:** CWJ
12.7 **1:10 10** 2Pi 2.12 † **1:11 11** Kayin: Ara ndaw ma vəlar cek ɳgada Gazlavay ta mevel maaya ba. Gazlavay a təba cek anǵa ha ba. A cey mevel a ray Gazlavay, ta', a kədə məlmaha Abel vagay. (MC 4.3-8.) ‡ **1:11 11**
Balām: Ara ndaw ma wudey ɳga nəsa səkway ɳga Israyel, ama Gazlavay ta vəlar cəved daa ba. A wudey ɳga ka anda kede majə Balak, bay ɳga Mawap hay, fa da vəlar dala. (Mesl 22.1-35.) § **1:11 11** Kware: Ara ndaw Jəwif daa səkway ɳga Levi. A wudey ata Mawiz ta Arańw ɳga kam bay-ray ba. A wudey ɳga key anda ndaw ma ka kwakwas ɳga Gazlavay, ama masa ta zla sləra ha daa ba aran na, Gazlavay taa zəddata sem ta ndəhay da way anǵa hay tabiya aa vəged. (Mesl 16.1-35.) **1:11 11** Kayin: MC 4.3-8; 1Jn 3.12; **Balām:** Mesl 22.7, 17; 1Pi 2.15; **Kware:** Mesl 16.1-34 **1:12 12** 2Pi 2.13, 17

Gazlavay anda wurzla hay ma mədəmə da gazlavay da vad. Maja ŋgene, Gazlavay ta diytar slam la, matara ləvenj ləvenj ŋgada ata ŋga sərmataw.

¹⁴ Zleezle Henakw, ndaw daa səkway ŋga *Adam ŋga dey maasala, taa guzley la da ray cek ma da katar a ndəhay malamba hay a. A ləvey: «Ehe, Bay Gazlavay a sawa la ta maslaŋ anja hay ga da vad masa ndaw ma gwa ŋga sləfta ba.

¹⁵ A sawa na, ŋga key sariya a ndəhay tabiya. A sərdata banay la ta ndəhay ta mebərey tabiya. A da sərdata banay na, maja ata ma namar ray a Gazlavay ba, maja cek malamba tabiya masa ata ma kamara ma mbafar a Gazlavay ba, asaya, maja ata maa guzlam maaya ba da ray a.»

¹⁶ Ndəhay a na, mevel fa catar mandaw mandaw, faa ŋguram Mey a ray ndəhay siya. A kam cek maaya ba anda ata ma wudəm, a zlapam, a fəcmatara cek hay ŋga ndəhay ŋgada ata.

Cek masa ndəhay daa cəved ŋga Yesu ma da kamara

¹⁷ Jam adaw hay, akwar fa sərfadamara Mey masa ndəhay meslərey ŋga Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste ma wuzdamakwara zleezle da ray cek ma da key heyey, ba diya?

¹⁸ A ləvmakwar na, ta pas masa bəla gweegwe a ndəvey na, ndəhay a samawa la ŋgaa seŋgərey a ray akwar, akwar ndəhay ma səpa cəved ŋga Gazlavay. Fa da namar ray a Gazlavay daa ba, a da kam cek maaya ba masa mevel ata ma wudəy.

¹⁹ Yaw, ara ndəhay a ma da handamawa mewudkey-day a wuzlah ndəhay. Mewulkey ŋga bəla fa wata, *Mesəfney ŋga Gazlavay da ray ata daa ba.

²⁰ Ama akwar, jam adaw hay na, kam gədaŋ da wuzlah akwar amba ka təbmara *Mey-maaya-mawiya ŋga Gazlavay ma fəna ma fəna. Dəram dəngay ta gədaŋ ŋga Mesəfney ŋga Gazlavay.

²¹ Sərmara, Gazlavay fa wudəkwar kalah, njam daa maaya anja. Səkwmara pas masa Bay aləkwa Mahura Yesu Kəriste ma da vəlndakwar heter mendəvey ba maja maaya anja ta dey-ceceh anja.

²² Səram dey-ceceh fa ndəhay ma wulkam cew cew da ray Mey ŋga Gazlavay, jənmata.

²³ Vamatərwa daa awaw, ləhdamatərwa. Ngada ndəhay mekele saya na, sərfamatar dey-ceceh, ama wam vaw ta ata amba aa zəfdədamakwar ba. Zana ata hay na, ata ta dəlay maja mebərey ata. Anda kede, kwa ka da gəsfamatar har ba.

Həlmakwa Bay Gazlavay

²⁴ Kakwa suse a Gazlavay, Gazlavay masa anja ta gədaŋ ŋga jədkwar amba ka mbəkdamara cəved anja ba. A mbəkdakwara mebərey akwar, a gwa a handakwar manjar mebərey aa slam-mewedey fa Mey anja ta meesəmey ga.

²⁵ Kakwa suse a Gazlavay, ara anja pal Bay Gazlavay. Ara anja ma ləhdandakurwa ta fa Bay aləkwa Mahura Yesu *Kəriste. Anja ndəhay tabiya ŋga həlmamara. Anja Gazlavay Mawaca-waca ta gədaŋ ma wey da ray ndəhay tabiya, dəga bəla ta zley daa ba aran, haa wure kede, asaya, haa ŋga sərmataw. *Amen.

**Cek
masa Yesu Kəriste
ma wuzar a Jan
Mey da ray dərewel ɳga
Cek ma wuzar a Jan**

Jan a wuzlala mey daa dərewel kede ɳgada ndəhay ɳga Gazlavay na, daa masa ata fa səram banay majə mey ɳga Yesu Kəriste. Bay Rawma zlezzle a pa ray aŋga na, ɳga Gazlavay, a kədədata vaw ta ndəhay daa mecemey-ray ɳga Yesu, majə a gəmam ɳga pamara anda Gazlavay ba. Anda kede, Jan a wudey ɳga vəltar gədaŋ a ndəhay ɳga Gazlavay, amba a mbəkdamara Yesu ba. Asaya, Jan a wudey ɳga ləvtar na, fara fara, Yesu Kəriste a fənta masa-gəra aŋga hay la cəpa ta gədaŋ.

Daa dərewel e kede na, Jan a wuzey cek hay ga ma rəzla ndaw. Cek hay a na, Jan a hətatar anda mesəfnəy ma kar. Ara Yesu Kəriste ma wuzdara. Fa dəba ha, a wuzlalatərwa cek hay a. Cek hay masa aŋga ma hətatar na, mawatakaya ta cek hay mekele mekele. Pəles mabara, da daa ba, aŋgwa mabara a wudey ɳga ləvey «mekey bay-gula». Pəles magaza ta kiya magaza a wudey ɳga ləvey «meməcəy, vəram, banay». Bəlay a wudey ɳga ləvey, slam-menjey ɳga masa-gəra ɳga Gazlavay (13.1). Gədem a wudey ɳga ləvey Satan, bay-malula (20.2-3). Berney ɳga Babilən w a wudey ɳga ləvey slam masa ndəhay fa kam cek hay maaya ba da hwad a. Daa slam mekele mekele cek hay masa aŋga ma hətatar na, ata maasala (nəka 1.4; 1.12; 1.16; 5.1; 5.6; 8.2; 10.3; 12.3, lej 15.6). Fa Jəwif hay na, cek hay maasala a wudey ɳga ləvey cek hay a «makatakaya maaya, mambəkakaya daa ba.»

Daa fasəlawal 1 haa 3 na, leeter hay maasala daha mawuzlalatakaya ɳgada ndəhay ɳga Yesu daa berney hay maasala masa daa hwayak ɳga Azi. Daa fasəlawal 4 ta 5 aa guzley da ray Yesu, Bəz-təbaŋ ɳga Gazlavay na, ara ndaw pal taava aŋga ma wusa ɳga wura dərewel mapadəkaya masa maslərbakaya ta tebed. Daa fasəlawal hay siya na, Jan aa guzley da ray cek ma da key ta pas masa Yesu ma wura dərewel mapadəkaya heyey sem. Dərewel kede fa wuzda ta fa Yesu Kəriste na, Gazlavay a fənta masa-gəra aŋga hay la cəpa ta gədaŋ, lej Satan, bay ata.

Daa dərewel e kede na, mey mekele mekele daha ɳga vəley gədaŋ a ndəhay:
Yesu fa zəley fa mey-slam ɳga ndaw a, ndaw a (3.20)

Maaya ɳga Gazlavay ma da sawa a ray ndaw ma jəkey sləmay fa mey aŋga (1.3)
Ndəhay ta maslaŋ hay masa da vad a həlmamara Bay Gazlavay na, kwara
(fasəlawal 4 haa 5)

Da Jeruzelem mawiya ndəhay fa da səram banay daa saba (22.3-4)

Mey ɳgeeme

¹ Dərewel kede a wuzdərwa cek masa *Yesu *Kəriste ma wuzdatara ɳgada ndəhay ma ka sləra aŋga hay. *Gazlavay a ləvar a Yesu: «Wuzdatara cek hay masa yah ma da ka ɳgada fa mey nekədəy.» Da ray ɳgene, Yesu Kəriste ta', a slərwa maslan aŋga da vad ɳgada fa ndaw ma ka sləra aŋga *Jan, amba a wuzdara cek hay a kede tabiya.

² Cay, Jan ta', a key sede da ray cek masa aŋga ma hətar tabiya. Anda meləvey, a wuzdatara a ndəhay, a ləvey: «Kede he ara mey ɳga Gazlavay fara fara, ara Yesu Kəriste ma wuzdərwa.»

³ Maaya ɳga Gazlavay a sawa la a ray ndaw ma da jaŋga dərewel e kede fa mey ɳga ndəhay. Maaya ɳga Gazlavay a sawa la a ray ndəhay ma jəkam sləmay fa mey

a kede. Mey a na, a wuzda cek ma da key. Asaya, maaya nga Gazlavay a sawa la a ray ndəhay ma təbmara mey mawuzlalakaya ha maj a cek hay a tabiya daa derewel e kede gweegwe cay a kam.

Jan a catar har a ndəhay daa Egəliz hay maasala

⁴ Ara yah, *Jan, ma wuzlala leeter kede. Ya cakwar har ŋgada akwar ndəhay nga Yesu daa *mecəmey-ray hay maasala daa hwayak nga Azi.

Anja Gazlavay nga pəskwar mey, asaya, nga njadakwar daa zazay. Anja na, aa daga dəga bəla ta ləmey daa ba aran, haa kasl wure kede, anja daga, asaya, a sawa la a bəla. Anja mesəfney hay maasala masa ma njam fa mey nga slam-menjey nga Bay Gazlavay nga pəsmakwar mey, nga njadamakwar daa zazay may.

⁵ Asaya, anja Yesu *Kəriste, ndaw ma key sede da ray Gazlavay fara fara ta cəved e, nga pəskwar mey, nga njadakwar daa zazay. Anja na, ara ndaw ŋgeeme ma sləkdawa daa meməcay. Anja na, Bay ma wey da ray bay hay cəpa da bəla.

Yesu Kəriste he, a wudndakwar kalah. Ta məcay la maj a aləkwa. Ta fa mambaz anja ma mbədwa daa meməcay anja, a ləhdandakwar daa mebərey.

⁶ Anja na, ta cəmndakwar ray la amba a tərdandakwar nga ndəhay anja hay, a key bay aləkwa. Anda kede, aləkwa ndəhay ma ka kwakwas nga Bay Gazlavay, Papaha. Ara anja ndaw masa ta gədan, ndaw masa fa həlmamara nga sərmataw. *Amen.

⁷ Nəkmara, Yesu a fa sawa daa mekwte. Kwa waawa a hətar la ta dey anja. Kwa ndəhay masa ma sləkmara ta zəwet * a hətmar la may. Ndəhay da bəla tabiya, a təwam la maj a anja. Fara fara cek aha a da key kəne. Amen.

⁸ Bay Gazlavay masa ta gədan ma fənta cek hay cəpa, a ləvey: «Yah na, ndaw masa ŋgeeme, asaya yah ndaw madagway-dakw.» Anja na, aa daga dəga bəla ta ləmey daa ba aran, haa kasl wure kede, anja daga, asaya, a sawa la a bəla.

Yesu a wuzar vaw a Jan

⁹ Ara yah, *Jan, məlmakw akwar. Aləkwa macəmkaya ta Yesu, aləkwa fa sərkwa banay anda anja, aləkwa fa bəskwa banay anda anja, anja fa wey da ray aləkwa tabiya. Yah na, ta kərzamaya la, ta', a kəzlamaya a Patmaws, hwayak da wuzlah bəlay, maj a yah ma wuzey mey nga Gazlavay, asaya, maj a yah ma wuzda Yesu *Kəriste na, ara cəved masa fara fara.

¹⁰ Pas pal daga, ara ta pas mesərfedey Bay Mahura Yesu, *Mesəfney nga Gazlavay ta sawa la a ray adfaw. Daa ŋgene, ya cəney dəy maa guzlyta fa dəba adfaw, anda taalam ma fey ta gədan.

¹¹ Day a, aa guzlyta, a ləvey: «Cek masa kah ma hətar kede, maaya na, ka wuzlala aa derewel amba ka slərdatara ŋgada mecəmey-ray hay maasala nga ndəhay nga Yesu daa berney nga Efez, daa berney nga Səmirna, daa berney nga Pərgam, daa berney nga Tiyatir, daa berney nga Sardes, daa berney nga Filadelfi, len daa berney nga Lawdise.» ¹² Masa dəy a maa guzlyta la na, pəla! ya mbədwa dey a fa dəba, amba ya hətar ndaw masa maa guzlyta heyey. Ama ya da nəkey dey na, a ray petərla hay nga bərey magaza maasala ma wadəm pələnged pələnged.

1:3 1.3 14.13 1:4 1.4 4.5 1:5 1.5 2.26; 7.14; 19.15; Kwa 1.18; Heb 9.14; 1Jn 1.7 1:6 1.6 5.10; 20.4, 6; 22.5;
Mab 19.6; 1Pi 2.9 * **1:7 1.7** ndəhay masa ma sləkmara ta zəwet: A wufey nga ləvey sewje pal masa ma sləka
heyey daada ba. Ama a wufey ŋgaa guzley da ray ndəhay tabiya masa ma cəmdamara dəy ata nga kəfey Yesu,
kwa Jəwif hay, kwa mahura hay nga Jəwif hay, kwa bay-ray hay nga Rawm may. **1:7 1.7 1.13;** Dan 7.13; Mt
24.30; Jan 19.34, 37; 1Tes 4.17 **1:8 1.8 1.4, 8; 2.8; 4.8; 11.17; 16.5; 21.6; 22.13;** Mab 3.14; Iz 44.6 **1:9 1.9 22.8**
1:10 1.10 17.3 1:11 1.11 4.5 1:12 1.12 Zak 4.2

13 Da wuzlah petərla hay a na, ya hətey cek anda ndaw. Anja ta zana maazəma fa vaw kasl a dəba salay. Daa dadak anja na, cek anda zewed ɳga bərey magaza majəwkaya.

14 Eŋgweç ɳga ray ɳga ndaw aha a wedey mabara ndəd-nded anda gagəmay. Bəz ɳga dey anja, a ley dey anda awaw.

15 Asaya, salay anja a wedey njəlay njəlay anda bərey ma bawa daa awaw. Aa guzley ɔ̄day mahura, a cəney anda yam daa maajərav mahura.

16 Ndaw aha, anja ta wurzla hay maasala makərzatakaya da har-zəmay anja. Dəlaw masa mey a makədkaya dey cew e cew e fa bawa da mey anja. Dey anja a wedey anda pas ma wedey ta wuzlah-pas.

17 Masa yah ma hətar la anda kede na, tad! ya təfey asi salay anja anda ya ta məcey sem. Anja may, ta', a təldərwa har-zəmay anja, a pa a ray adaw, a ləvya: «Ka da zlurey ba! maka yah na, ndaw masa ɳgeeme, asaya yah ndaw madagway-dakw.

18 Yah na, ndaw masa ta dey. Ya ta məcey la, ama nəkmara, ya ta sləkəsəwa sem daa meməcey. Ya da njey ta dey ɳga sərmataw. Yah ta gədaŋ ɳga wey da ray meməcey, asaya yah ta gədaŋ ɳga wey da ray slam masa ndəhay maməctakaya ma njam da hwad a.

19 Ya fa ləvka saya, wuzlalata cek hay masa kah ma hətatar. Wuzlalata cek hay masa kah ma hətatar wure kede, asaya wuzlalata cek hay masa ma da kam kwa ɳgada fa mey cəpa may.

20 Ehe, mabara ɳga mey da ray wurzla hay da har-zəmay adaw ta petərla hay maasala heyey. Wurzla hay maasala a wudey ɳga ləvey, maslaŋ hay masa Gazlavay ma slərdatərwa ta da vad, ma pata pal pal aa Egəliz maasala heyey. Yaw, petərla hay maasala may a wudey ɳga ləvey Egəliz hay maasala.»

2

Mey masa Yesu ma slərdatara ɳgada ndəhay daa Egəliz da Efez

1 Ndaw a heyey aa guzlyə saya, a ləvey: «Kah, *Jan, wuzlala mey adaw masa yah ma daa guzldakawa kede amba ka slərdara ɳgada maslaŋ ɳga Gazlavay ma jəda mecemey-ray ɳga ndəhay adaw hay daa berney ɳga Efez. Ləvtar na,

kede he ara mey adaw, yah, ndaw ta wurzla hay maasala da har-zəmay. Asaya, yah, ndaw ma pəkey da wuzlah petərla hay maasala ma wadəm.

2 Yaw, ya səra menjey akwar, ya səra akwar fa kədədamara vaw ta menjey a, asaya ya səra akwar fa bəsmara banay. Ya səra akwar fa vəlmatar cəved ɳgada ndəhay malamba hay ɳga samawa a wuzlah akwar daa ba. Ndəhay malamba hay a, a ləvəm, ata ndəhay adaw hay meslərey, anja ɳgene, ara ndəhay adaw hay meslərey ba. Akwar ta saŋgalamara mey ata la, ka sərmara na, ara ndəhay membərzley.

3 Akwar ta bəsmara banay la maka yah, ka ta gəram daa ba.

4 Ama mey pal daha. Akwar fa wudmaya * anda ɳgeeme daa saba. Maja ɳgene, ya wudey ɳga mbədkwar ray da ray a.

5 Wulkam da ray menjey akwar masa maaya zlezzle. Nəkmara taw, wure kede akwar ta vəhmawa sem a dəba. Anda kede, si ka mbədədamara menjey akwar, ka səpmara Gazlavay ta mevel pal, amba menjey akwar a, a key anda zlezzle cəŋga. Da daa ba na, ya sawa la ɳga la petərla akwar daa slam aha.

1:13 1.13 Dan 7.13; 10.5 **1:14 1.14** Dan 7.9; 10.6 **1:15 1.15** 14.2 **1:16 1.16** maasala: 4.5; **dəlaw:** 2.12; 9.15; Heb 4.12 **1:17 1.17** 1.8; Dan 8.17-18 **1:18 1.18** Rm 14.9; 1Kwr 15.3-4, 25-26 **2:1 2.1** 1.16, 20; Ef 1.1

2:2 2.2 2Kwr 11.13; 1Jŋ 4.1 * **2:4 2.4** akwar fa wudmaya: Ndəhay mekele a cəndamara mewufey-vaw ara mewufey-vaw da wuzlah ndəhay daa mecemey-ray ɳga ndəhay ɳga Yesu. **2:5 2.5** 2.16, 22; 3.3, 19

⁶ Ama taa slam laŋgar na, ya faa həmdakwar ara mey ba, maja akwar fa wudam ḥga jəkey sləmay fa meesərkedey ḥga ndəhay ḥga Nikwala † daa ba səlak. Yah may, ya wudey meesərkedey ata ba.

⁷ «Anda kede, da ndaw, aŋga ta sləmay na, si a jəkey sləmay ḥga cəney mey masa *Mesəfney ḥga Gazlavay ma wuzdatara ḥgada mecəmey-ray hay ḥga ndəhay adaw hay. Da ndaw ta fəna bay-malula sem ta gədaŋ na, ya da vəlar cəved ḥga zəmey babəza ḥga wudez masa daa jerne ḥga Gazlavay ma vəley heter mendəvey ba.»

Mey masa Yesu ma slərdatara ḥgada ndəhay daa Egəliz da Səmirna

⁸ Ndaw a heyey aa guzlyya saya, a ləvey: «Kah, *Jaŋ, wuzlala mey adaw masa yah ma daa guzldakawa kede amba ka slərdara ḥgada maslaŋ ḥga Gazlavay ma jəfa mecəmey-ray ḥga ndəhay adaw hay daa berney ḥga Səmirna. Ləvtar na,

kede he ara mey adaw, yah na, ndaw masa ḥgeeme, asaya yah ndaw madagway-dakw. Yah, ndaw masa ta məcey la, ama ya ta sləkdawa sem daa meməcey a.

⁹ Ya səra banay akwar, ya səra akwar ndəhay masa-viya hay. Ama fara fara, ya kadakwara, akwar ndəhay masa-zleley hay. Ya səra ndəhay faa guzlam mey maaya ba da ray akwar may. Ndəhay a ḥgene a padamara ray ata ḥga *Jəwif hay, ama ara Jəwif hay ba, ara ndəhay ḥga *Sataŋ, bay-malula.

¹⁰ Menjey nekədsey fede ka da səram banay, ama ka da zluram ta banay a ba. Nəkmara, Sataŋ, bay-malula, a da kəzlata ndəhay siya da wuzlah akwar aa fərsəne, amba a jadakwar. Da ray ḥgene, ka səram banay la haa dər kuraw. Njam majoratakaya maaya maaya haa kasl fa meməcey akwar, anda kede, ya vəlkwar heter mendəvey ba la maja akwar ta kam bay-gula sem.

¹¹ «Anda kede, da ndaw, aŋga ta sləmay na, si a jəkey sləmay ḥga cəney mey masa *Mesəfney ḥga Gazlavay ma wuzdatara ḥgada mecəmey-ray hay ḥga ndəhay adaw hay. Yaw, da ndaw ta fəna bay-malula sem ta gədaŋ na, fa da məcey ḥga dey cew daa saba səlak.»

Mey masa Yesu ma slərdatara ḥgada ndəhay da Egəliz da Pərgam

¹² Ndaw a heyey aa guzlyya saya, a ləvey: «Kah, *Jaŋ, wuzlala mey adaw masa yah ma daa guzldakawa kede amba ka slərdara ḥgada maslaŋ ḥga Gazlavay ma jəfa mecəmey-ray ḥga ndəhay adaw hay daa berney ḥga Pərgam. Ləvtar na,

kede he ara mey adaw, yah, ndaw masa ta dəlaw masa mey a makədkaya dey cew e cew e.

¹³ Ya səra berney masa akwar da hwad a ḥgene. Ara berney masa *Sataŋ, bay-malula, fa wey da hwad a. Akwar ndəhay ma pamaya ḥga ndaw akwar fara fara, akwar fa təbmaya anda Bay akwar cəŋga, kwa ta pas ata ma kədmara Antipas vagay fa mey akwar na, akwar ta mbəkdamaya daa ba. Yaw, Antipas na, ara ndaw masa ma gərey ba ḥga key sede da ray adaw.

¹⁴ Ama mey hay siya daha na, ya wudey ḥga mbədkwar ray nekədsey da ray a cəŋga. Ndəhay siya da wuzlah akwar fa təbmara meesərkedey ḥga ndaw mezəley Balam zleezle. Balam a taa sərkada bay daha la mezəley Balak ḥga təknata *Israyel hay ḥga zəmey aslaw ḥga kuley, ta ḥga ley vaw saw da palah.

¹⁵ Ndəhay mekele hay da wuzlah akwar fa kam anda Balam a may, fa təknam ndəhay ta meesərkedey ḥga ndəhay ḥga Nikwala.

† **2:6 2.6** ndəhay ḥga Nikwala: Ara ndəhay maa sərkadam mey ḥga Yesu ta cəved e ba. A batamata ndəhay ḥga key cek malamba. **2:7 2.7** 22.2, 14, 19; MC 2.8-9; 3.22; Ez 28.13; 31.8; Mt 13.9, 43 **2:8 2.8** 1.8, 18 **2:9 2.9** 2Kwr 6.10; Jak 2.5; **Sataŋ:** 3.9; 2Kwr 11.14-15 **2:10 2.10** Mt 10.28; 1Kwr 9.24-25 **2:11 2.11** 20.6, 14; 21.8

2:12 2.12 1.16 **2:14 2.14** 2.20; Mesl 24.25; 25.1-3; 31.16; 2Pi 2.15

16 Anda kede, si ka mbəd'damara menjey akwar da bəla. Da daa ba na, menjey nekədsey fede, ya sawa la a wuzlah akwar ɳga kədsey vaw ta ndəhay a ɳgene ta dəlaw ma bawa da mey adaw heyey.

17 «Anda kede, da ndaw, aŋga ta sləmay na, si a jəkey sləmay ɳga cəney mey masa *Mesəfnay ɳga Gazlavay ma wuzdatara ɳgada mecəmey-ray hay ɳga ndəhay adaw hay. Da ndaw ta fəna bay-malula sem ta gədaŋ na, ya vəlar cek mezəmey la masa yah ma da bəda ɳgada aŋga. Asaya, ya da vəlar ɳgada ndaw a, ndaw a aŋgwa mabara kerew kerew, masa mezəley mawiya mawuzlalakaya fa vəda. Mezəley ɳgene kwa ndaw ma səra daa ba. Ma səra na, si ndaw masa mezəley a mavəldakaya ɳgada aŋga.»

Mey masa Yesu ma slərdatara ɳgada ndəhay daa Egəliz da Tiyatir

18 Ndaw a heyey aa guzlyा saya, a ləvey: «Kah, *Janj, wuzlala mey adaw masa yah ma daa guzldakawa kede amba ka slərdara ɳgada maslaŋ ɳga Gazlavay ma jəda mecəmey-ray ɳga ndəhay adaw hay daa berney ɳga Tiyatir. Ləvtar na,

kede he ara mey adaw, yah, Bəzey ɳga Gazlavay. Bəz ɳga dey adaw, a ley dey anda awaw. Salay adaw hay na, a wadəm njəlay njəlay anda bərey maakulsakaya.

19 Ya səra sləra akwar. Fara fara ya səra na, akwar fa wudəm vaw da wuzlah akwar. Asaya, akwar fa təbmara mey adaw, akwar fa bəsmara banay maja yah. Akwar fa jənam vaw da wuzlah akwar. Cek hay a tabiya masa akwar ma kamata ɳgene, ta fənmara masa akwar ma kamata zleelə sem.

20 Ama mey pal dəha na, ya wudey ɳga mbəd'kwar ray da ray a, maja akwar fa vəlmər cəved a ɳgwas mezəley Jezebel ɳgene ɳga təknakwar. A pa ray aŋga anda *ndaw ma təla mey ɳga Gazlavay ɳgaa sərkadata ndəhay ma ka sləra adaw hay. Meesərkey a ɳgene, fa təknata ɳga ley vaw saw da palah ta ɳga zəmey aslaw ɳga kuley.

21 Ya ta vəlar dəar nekədsey la ɳgada Jezebel e ɳga mbəd'da menjey aŋga da bəla, ama ta gəmey daa ba, fa key cek hay malamba cəŋga.

22 Anda kede, ya da kəzla ɳgwas aha fa guzer ɳga macay amba a sərey banay. Yaw, ndəhay ma lam vaw saw ‡ ta aŋga may, ya da sərdata banay ga anda aŋga. Da daa ba na, si a mbəd'damara menjey ata da bəla, si a mbəkdəmara mejəkey sləmay fa mey ɳga Jezebel e kwa.

23 Asaya, ya da kədətə bəz aŋga hay vagay amba mecəmey-ray hay ɳga ndəhay adaw hay cəpa a sərmara ara yah ma gwa ɳga nəka mewulkey ɳga ndəhay ta cek hay ma mbafatar. Akwar cəpa, ya pəlkwara mawurbay akwar la təde fa sləra ɳga ndaw a, ndaw a.

24 «Akwar ndəhay siya daa mecəmey-ray ɳga ndəhay adaw hay daa berney ɳga Tiyatir, akwar ta təbmara mey ɳga ɳgwas Jezebel ɳgene heyey daa ba, akwar taa sərkadamara mey ɳga *Satan̄ masa ndəhay ma zəlmara “mey mabadakaya”, daa ba may. Ya fa da kətkwar fa cek mekele daa ba,

25 si ka təbmara mey masa akwar ma cəndamara kede aa mevel akwar, haa kasl pas masa yah ma da vəhwə a bəla.

26 Anda kede, da ndaw ma fəna Satan̄, bay-malula, sem ta gədaŋ, asaya, da ta təba mey adaw la haa mendəvey ɳga bəla na, ya da pa amba a wey da ray ndəhay daa hwayak hay tabiya.

27-28 Gədaŋ masa yah ma da vəlar a ndaw a ɳgene na, ara gədaŋ masa Papay ma vəldiwa. Ta fa gədaŋ a, a da tərey ɳga bay masa ta gədaŋ anda zlanday ɳga bərey.

2:17 2.17 Ps 78.23-25; Jan 6.48-51; **aŋgwa:** Zak 3.9; **mezəley mawiya:** 3.12; Iz 62.2; 65.15 **2:18 2.18** 1.14-15

2:20 2.20 Mesl 25.1-8; 1Bay 16.31; 2Bay 9.22, 30; SNM 15.20 ‡ **2:22 2.22** Meley-vaw saw da palah fede kaa na,

a wudey ɳga ləvey meney ray ɳgada cek mekele aa slam a ɳga Gazlavay. **2:23 2.23** 22.12; Jer 11.20 **2:25**

2.25 3.11 **2:26 2.26-27** 12.5; 19.15; Ps 2.8-9

Da ray ŋgene, a da kədta ndəhay malamba hay anda ndaw ma wuhey mangayak hay. Asaya, ndaw ma s̄orey banay maka yah na, ya da vəlar batay § ma wedey njuzl a ta slam ŋgaa p̄erek.

²⁹ «Anda kede, da ndaw, anga ta sl̄emay na, si a j̄ekey sl̄emay ŋga c̄eneys mey masa *Mesəfney ŋga Gazlavay ma wuzdatara ŋgada mecəmey-ray hay ŋga ndəhay adaw hay.»

3

Mey masa Yesu ma sl̄erdatara ŋgada ndəhay daa Egəliz da Sardes

¹ Ndaw a heyey aa guzlyा saya, a l̄evey: «Kah, *Jaŋ, wuzlala mey adaw masa yah ma daa guzldakawa kede amba ka sl̄erdara ŋgada maslaŋ ŋga Gazlavay ma j̄eda mecəmey-ray ŋga ndəhay adaw hay daa berney ŋga Sardes. L̄ovtar na, kede he ara mey adaw, yah, ndaw ta mesəfney hay maasala ŋga Gazlavay, len̄ ta wurzla hay maasala makərzatakaya da har.

«Ya s̄era sl̄era akwar. Ndəhay a l̄evam, akwar ndəhay masa ta dey, ama akwar anda ndəhay maməctakaya.

² Fara fara, sl̄era akwar fa mey ŋga Gazlavay ŋgene na, a h̄eçey. Anda kede, sl̄ekd̄am, kam ḡđan̄, amba kaa z̄ed̄am ŋga s̄ermataw fa mey ŋga Gazlavay ba.

³ S̄ərfadamara mey ŋga Gazlavay masa akwar ma c̄əndamara zlezzle, mey masa akwar ma t̄əbmara. T̄əbmara mey a aa mevel akwar, namar ray. Mbəcd̄amara menjey akwar da b̄ela, s̄əpmara Gazlavay ta mevel pal. Da akwar ta sl̄ekd̄am daa ba na, ya sawa la a wuzlah akwar dərfafay anda ndaw-mayal, akwar fa da s̄ermara pas a masa yah ma da sawa ha daa ba.

⁴ Ama ta ŋgene c̄əpa, ndəhay siya hay da wuzlah akwar feted̄e da Sardes, ta dakalamata zana ata hay daa ba. Ya da p̄ekam daa slam a ta zana mabara, maka yah nəkta na, ata t̄ede ŋga p̄ekam ta yah.

⁵ Anda kede, ndaw ma f̄ena bay-malula sem ta ḡđan̄ na, ya da k̄əzlar zana mabara fa vaw. Mezəley an̄ga mawuzlalakaya daa d̄erewel ŋga ndəhay ma da h̄ətam heter mendəvey ba na, ya fa da vavəsa daa ba. Ya da l̄evey ta ḡđan̄ fa mey ŋga Papay, Bay Gazlavay, ta maslaŋ an̄ga hay na, kede he, ara ndaw adaw.

⁶ «Anda kede, da ndaw, anga ta sl̄emay na, si a j̄ekey sl̄emay ŋga c̄eneys mey masa *Mesəfney ŋga Gazlavay ma wuzdatara ŋgada mecəmey-ray hay ŋga ndəhay adaw hay.»

Mey masa Yesu ma sl̄erdatara ŋgada ndəhay daa Egəliz da Filadelfi

⁷ Ndaw a heyey aa guzlyा saya, a l̄evey: «Kah, *Jaŋ, wuzlala mey adaw masa yah ma daa guzldakawa kede amba ka sl̄erdara ŋgada maslaŋ ŋga Gazlavay ma j̄eda mecəmey-ray ŋga ndəhay adaw hay daa berney ŋga Filadelfi. L̄ovtar na,

kede he ara mey adaw, yah, ndaw ŋga Gazlavay, yah ndaw ma mbərzley ba s̄əlak. Yah ndaw ma k̄ərza lekəle ma wura mey-slam ŋga slam masa Bay Davit ma wa. Da ya ta wura mey-slam a la na, kwa ndaw mekele ma gwa ma gərcə daa saba. Yaw, da ya ta gərcə sem may, kwa ndaw mekele ma gwa ŋga wura daa ba s̄əlak.

⁸ «Ya s̄era sl̄era akwar. Asaya, ya s̄era, akwar ta ḡđan̄ nekəd̄ey gway. Ama ta ŋgene he c̄əpa, akwar fa t̄əbmara mey adaw ta mevel pal c̄ən̄ga, akwar ta mbəkd̄amara mey adaw daa ba. Ehe, ya ta wurkwar mey-slam la, kwa ndaw pal ma gwa ŋga gərcə daa ba.

§ **2:27-28 2.27-28** batay: wurzla-bangay. A wudsey ŋga l̄evey ndaw aha ta t̄erey bay-gula sem. **2:27-28 2.28**
 22.16 **3:1 3.1** 1.4, 16 **3:3 3.3** 16.15; Mt 24.43; 1Tes 5.1-2 **3:4 3.4** 6.11 **3:5 3.5** Mt 10.32; **d̄erewel:** 13.8;
 17.8; 20.15; 21.27; Mab 32.32; Ps 69.29; Iz 4.3; Lk 10.20 **3:7 3.7** Iz 22.22; Mt 16.19

9 Jèkam slèmay maaya maaya fa cek masa yah ma da katara njada ndèhay daa mecèmey-ray njga *Satan, bay-malula. Ndèhay a njene a padamara ray ata njga *Jèwif hay, ama a mbèrzi lam, ata Jèwif hay ba. Nèkmara, cek masa yah ma da ka: ya da tèktar day a ndèhay a, amba a samawa, a ragadam fa mey akwar. Anda kede, a da sèrmara ya fa wudkwar kalah.

10 Akwar ndèhay adaw hay, akwar ta tèbmara mey adaw la, akwar ta bësmara banay la maja yah. Da ray njene, ta pas masa banay ma da sawa a ray ndaw a, ndaw a, amba Gazlavay a nèka mevel njga ndèhay cèpa da bëla na, ya nèkfakwar dey la.

11 Fara fara, menjey nekèdsey fedé ya sawa la. Anda kede, si ka pamara mey masa akwar ma cèndamara kede aa mevel akwar maaya maaya, amba ndaw a gwa njga vakwara mawurbay masa yah ma da vèldakwara ba. Mawurbay a na, ara heter mendèvey ba.

12 Anda kede, ndaw ma fôna bay-malula sem ta gèdan na, ya da njada a cakay Gazlavay njga sèrmataw. Kwa cek ma da badèrwa a palah daa ba sèlak. Ya da wuzlala mezèley njga Gazlavay adaw fa vèda lej mezèley njga berney njga Gazlavay adaw. Anda melèvey, berney a na, ara *Jeruzelem mawiya, berney masa Gazlavay ma da slèrdèrwa ta da vad. Asaya, ya wuzlala mezèley adaw masa mawiya la fa ndaw a njene.

13 «Anda kede, da ndaw, anja ta slèmay na, si a jèkey slèmay njga cèney mey masa *Mesøfnay njga Gazlavay ma wuzdatara njada mecèmey-ray hay njga ndèhay adaw hay.»

Mey masa Yesu ma slèrdatara njada ndèhay daa Egèliz da Lawdise

14 Ndaw a heyey aa guzlyा saya, a lèvey: «Kah, *Jan, wuzlala mey adaw masa yah ma daa guzldakawa kede amba ka slèrdara njada maslaj njga Gazlavay ma jèda mecèmey-ray njga ndèhay adaw hay daa berney njga Lawdise. Lèvtar na,

kede he ara mey adaw, yah, ndaw mezèley Amen. Asaya, ara yah, ndaw ma key sede da ray Gazlavay fara fara ta cèved e, ya mbèrzley ba sèlak. Gazlavay a katèrwa cek hay tabiya na, ta fa yah.

15 Ya sèra slèra akwar. Slèra akwar a, a mbafaya ba, maja akwar fa sèpmara cèved adaw ta mevel pal daa ba. Akwar fa wudmaya maaya maaya daa ba, asaya akwar fa rësmaya daa ba, akwar na, bañ ta bañ gway. Kay, yah na, ya wudey ka njam bañ ta bañ kène ba.

16 Da ka njam bañ ta bañ ta yah, anda kede na, ya da kèzlakwar a hwayak ta gèdan, anda ndaw ma kèrdawa cek maaya ba da mey.

17 «Ka wulkam na, akwar ndèhay masa-zleley hay, akwar ta zleley ara mey ba. Asaya, ka wulkam na, cek ma hècfakwar daa ba sèlak. Ama fara fara akwar ndèhay masa-viya hay na, ka sèrmara, ba daw? Ya nèkakwar na, ka kamaya dey-ceceh. Akwar masa-viya hay ta vaw ba' kène. Akwar wulaf hay.

18 Anda kede, ya fa kètkwar. Samawa, hèdkam bërey magaza ma wedey njèlay njèlay fa yah, amba ka tèram ndèhay masa-zleley fara fara. Samawa, hèdkam zana hay mabara njga kèzley fa vaw amba ndèhay a hètmakwar akwar vaw ba' kène saba. Anda kede, hwaray fa da kakwar daa saba. Asaya, samawa, hèdkam slalak njga dey, amba ka hètmar dey njèd-njed, akwar wulaf hay saba.

19 Kwa waawa masa yah ma wuda na, ya mbèdar ray, ya këta. Da ara anda kede na, si akwar, ndèhay da Lawdise, ka kam gèdan njga mbèdsey menjey akwar da bëla, ka sèpmara Gazlavay ta mevel pal.

20 Ehe, wure kede ya fa lecey fa mey-slam ḥga ndaw, ya fa zəley fa mey-slam a. Yaw, da ndaw a, ta cənda day adaw la, asaya, da ta wuryawa mey-slam a la na, ya da mbəzey fa anja amba ya zəmam daf daa slam a, yah ta anja, anja ta yah.

21 Yah, ndaw ma fəna bay-malula sem ta gədaŋ, ala manjatakaya ta Papay, Bay Gazlavay daa slam anja menjey. Anda kede, da ndaw ma fəna bay-malula sem ta gədaŋ na, ya da vəlar cəved amba a sawa, ya njam cew e aa slam adaw menjey.

22 «Anda kede, da ndaw, anja ta sləmay na, si a jəkey sləmay ḥga cəney mey masa *Mesəfnəy ḥga Gazlavay ma wuzdatara ḥgada mecəmey-ray hay ḥga ndəhay adaw hay.»

4

Mehəsley-ray ḥgada Bay Gazlavay da vad

1 Fa dəba ha, yah, *Jaŋ, ya hətey cek mekele saya. Ya hətey na, mey-slam da vad mawurkaya. Ya cənda day ḥga ndaw maa guzlyā ḥgeeme heyey. Day a, a cənwa ḥga gədaŋ anda taalam ma fey, a ləvya: «Təpwa fedə a vad amba ya wuzdakawa cek masa ma da key ḥgada fa mey.»

2 Menjey nekədey na, *Mesəfnəy ḥga Gazlavay ta', a sawa a ray adaw. Fetede da gazlavay da vad, ya da nəkey dey na, a ray slam-menjey ḥga bay. Ndaw manjakaya da ray a.

3 Ndaw aha a mbey kalah anda angwā hay maaya ma wadəm pəlŋged pəlŋged daa pas. Slam-menjey a mazlərkaya ta kwalay. Kwalay a, a wedey kalah may anda angwā maaya ma wedey pəlŋged pəlŋged mezəley «emerat».

4 Slam-menjey hay mekele kwakwar cew a ray a məfad a zlərmər ray ḥga slam-menjey heyey. *Bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad * manjatakaya da ray slam-menjey hay a ḥgene. Ndəhay a, ata ta zana mabara fa vaw. Jikwew hay ḥga bay-gula mapatakaya da ray. Jikwew hay a ḥgene makatakaya ta bərey magaza ma wedey.

5 Var a zəmey wəd-wed, wəd-wed daa slam-menjey da wuzlah heyey. Asaya, var aa bəcey ta gədaŋ təzlaw! təzlaw! daa slam-menjey a. Daa slam a ḥgene, awaw hay maasala fa gədəm ḥgeler ḥgeler. Awaw hay maasala hay a ara mesəfnəy hay maasala ḥga Gazlavay heyey.

6 Asaya, cek anda dəhwa fa mey ḥga slam-menjey a daha, fa wedey pəlŋged pəlŋged anda bəŋəra, dey a hətey gurgwar a wurza.

Asaya, cek hay mekele daha məfad ta dey, fa zlərmər ray ḥga slam-menjey da wuzlah heyey. Vaw ata cəpa na, dey hay wurcacak-cak.

7 Ray ḥga cek ḥgeeme, a nəkey anda ray ḥga mabar. ḥga cek ḥga dey cew e na, a nəkey anda ray ḥga bəz-sla. ḥga cek ḥga dey maakar a, a nəkey anda ray ḥga ndaw. Asaya, ḥga cek ḥga dey məfad a, a nəkey anda ray ḥga bərgaday mahura masa fa jəvey.

8 Cek hay məfad a, ata ta kərpasl maakwaw maakwaw. Vaw ata cəpa na, dey wurcacak-cak gway, kwa dasi kərpasl may. Cek hay a fa zlam walay taa vad, taa pas, a gəram ba, a ləvam:

Kah pal, Bay Gazlavay.

3:20 3.20 Mt 8.11; Jaŋ 14.23 **3:21 3.21** 1.6; Mt 22.44; Heb 8.1 **4:2 4.2-3** 5.7; Ps 11.4; 103.19 **4:3 4.3** Ez 1.26-28

* **4:4 4.4** Bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad: Ndəhay a wulkam a wudey ḥgaa guzley da ray səkway ḥga Isrəyel hay kuraw a ray a cew leŋ da ray ndəhay meslərey ḥga Yesu kuraw a ray a cew. Anda kede, bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad kede na, mapatakaya anda ndəhay masa Gazlavay ma ləhdata daa mebərey maja mejewey-mey ḥga Gazlavay magurma ta mawiya. **4:4 4.4** Bay-ray hay: 5.5, 8, 10; 7.11, 13; 11.16; 14.3; 19.4; Iz 24.23; **mabara:** 6.11 **4:5 4.5** 8.5; 11.19; 16.18; 17.9; Mab 9.24; 19.16; Ez 1.13-14 **4:6 4.6** 15.2; Ez 1.22; **cek hay məfad:** 5.6, 8, 11; 6.1; 7.11; 14.3; 15.7; 19.4; Ez 1.5-12; 10.14

Kah pal, Bay Gazlavay.
 Ahaw, kah pal, Bay Gazlavay.
 Fara fara, kah, Bay Gazlavay,
 ndaw ta gədaŋ ma fənta cek hay cəpa.
 Kah na, kah daha dəga bəla ta ləmey daa ba aran,
 haa kasl wure kede,
 kah daha.
 Asaya, ka sawa la a bəla.

⁹ Anda kede, cek hay məfad ta dey heyey fa zlamar walay ɳgada Bay Gazlavay manjakaya daa slam-menjey aŋga heyey, ara aŋga ndaw masa ta dey ɳga sərmataw. A zlamar walay kəne na, ɳga həslmar ray, ɳga həlmamara, ta ɳga kamar suse.

¹⁰ Daa masa fa kamara kəne na, *bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad heyey fa ragadam fa mey ɳga Gazlavay, ndaw masa ta dey ɳga sərmataw, masa manjakaya daa slam-menjey aŋga heyey. Bay-ray hay a ɳgene fa həlmamara Gazlavay na, a pəkwmata jikwew ata hay heyey, a pamata fa mey ɳga slam-menjey ɳga Bay Gazlavay heyey, a ləvam:

¹¹ Bay ala Gazlavay, gədaŋ tabiya a sawa ta fa kah.
 Kah təde amba ndəhay a həlmamaka, a həslmaka ray,
 asaya kah təde ɳga wey da ray cek hay tabiya
 maja kah ma katərwa cek hay tabiya.
 Cek hay tabiya da bəla daha
 ara maja kah ma wudey ɳga katərwa.

5

Mey da ray dərewel mapadakaya len da ray Bəz-təbaŋ

¹ Masa yah, *Jaŋ, ya fa nəkey dey saya na, ya hətey dərewel daha makərzakaya da har ndaw masa manjakaya daa slam-menjey da wuzlah heyey. Derewel e aa da har-zəmay. Mawuzlalakaya dey cew e cew e, ama mapadakaya zlec! daa slam pal. Mey a maslərbakaya ta tebed slam maasala, amba ndaw a gwa ɳga wura ba. ² Fa dəba ha, ya hətey maslaŋ ɳga Gazlavay masa ta gədaŋ. Aa fa wudey, a ləvey: «Ma gwa ɳga pəslta tebed ma slərba dərewel kede na, wa? Ma wusa ɳga wura dərewel e kede na, wa?»

³ Ama, kwa ndaw pal ma gwa ɳga wura daa ba səlak. Kwa ndaw ma pawa salay da vad, kwa ndaw ma sawa dama dama da bəla kede, kwa ndaw ma bawa daa vəged ma gwa ɳga wura dərewel e amba a nəkey dey a hwad a na, daa ba səlak.

⁴ Anda kede, yah, Jaŋ, ya ta təway la ga, maja kwa ndaw pal ma wusa ɳga wura dərewel e amba a nəkey dey a hwad a daa ba.

⁵ Da ray ɳgene, ndaw pal da wuzlah *bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad heyey aa guzly, a ləvey: «Ka təway ba. Nəka mabar ɳgene. A bawa daa səkway ɳga Juda. Ara ndaw ma yawa daa səkway ɳga Bay *Davit. Mabar a ɳgene ta fənta cek hay cəpa sem ta gədaŋ. Da ray ɳgene, a gwa ɳga pəslta tebed maslərbakaya slam maasala ɳgene, a wura dərewel e.»

⁶ Daa ɳgene, ya hətey ndaw malacakaya da wuzlah slam-menjey heyey ta bay-ray hay len cek hay məfad ta dey heyey. Ndaw a, a nəkey anda bəz-təbaŋ maslakaya dəy a, ama aa ta dey cəŋga. Aa ta dəram maasala * da ray, len ta dey hay maasala †. Dey

4:8 4.8 1.17; 11.17; Iz 6.2-3; Ez 1.18; 10.12 4:11 4.11 MC 1.1, 31; CWJ 5.9, 12; 11.15, 17; 12.10; 15.3-4; 19.6 5:1
 5.1 10.2; Iz 29.11; Ez 2.9-10; Dan 12.4, 9 5:5 5.5 4.4; MC 49.9; Mt 1.1; Rm 1.3-4; Heb 7.14 * 5:6 5.6 dəram
 maasala: Daa dərewel ɳga Gazlavay «dəram» a wudey ɳga ləvey «cek ta gədaŋ». Nəka Mew 33.17; Dan 7.7,
 24. «Maasala» a wudey ɳga ləvey «cek makakaya maaya maaya, mambəkakaya daa ba». † 5:6 5.6 dey hay
 maasala: Anda Jak 4.10ma ləvey «dey hay» a wudey ɳga ləvey «mesorey cek hay cəpa».

hay maasala a ŋgene ara mesəfnay hay maasala masa Gazlavay ma slərdata aa slam wura wura da bəla cəpa.

⁷ Ndaw anda Bəz-təbaŋ heyey ta', a ŋgəchawa, a təba dərewel da har-zəmay ŋga ndaw manjakaya daa slam-menjey da wuzlah kaa heyey.

⁸ Masa anja ma təba dərewel e cay na, ta', cek hay məfad ta dey, leŋ bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad heyey a ragadam fa mey ŋga ndaw anda Bəz-təbaŋ a. Ata cəpa ta ganjaval da har, ta taasa hay ŋga bərey magaza marəhkaya ta cek meeŋəsey mezey maaya. Cek meeŋəsey a, aa mapakaya anda medərey-dəŋgay ŋga ndəhay ŋga Gazlavay.

⁹ Mahura hay ta cek hay məfad ta dey heyey a zlamar walay mawiya ŋgada ndaw anda Bəz-təbaŋ kaa heyey, a ləvmar:

«Kah na, ka wusa ŋga la dərewel kedə

ŋga pəslta tebed fa vədə

maja ta kədmaka la vagay.

Mambaz akah ta mbədwa la.

Anda kedə, ka ta mbədterwa ndəhay la

dasi har ŋga Sataŋ

amba a təram ndəhay ŋga Gazlavay.

Kwa ndəhay masa daa səkway wura wura cəpa,

masa maa guzlam ta mey wura wura cəpa,

ta ndəhay daa wura daa wura cəpa

masa daa hwayak hay cəpa na,

ka ta mbədterwa sem.

¹⁰ Ka ta tərdata la ŋga ndəhay

masa kah ma wey da ray ata,

ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay,

mapatakaya ŋga key sləra ŋgada Gazlavay.

Anda kedə, ndəhay a, a da wam da ray ndəhay da bəla.»

¹¹ Fa dəba ha yah, Jaŋ, ya cəney day ŋga maslaŋ hay ŋga Bay Gazlavay da vad ga, a sləfam ba. Ya hətatar fa zlərmar ray ŋga slam-menjey ŋga Bay Gazlavay heyey, ŋga cek hay məfad ta dey, leŋ ŋga bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad heyey.

¹² Maslaŋ hay a, fa zlam walay ta gədaŋ, a ləvam:

«Bəz-təbaŋ masa ma kədmara vagay heyey na,

aa təde ŋga wey da ray cek hay tabiya,

ŋga hətey zleley,

ŋga hətey leŋgesl,

ta ŋga hətey gədanj.

Asaya, aa təde amba ndəhay tabiya a həslmar ray,

aa səmam da ray mewedey anja,

a həlmamara.»

¹³ Fa dəba ha, ya cənda day ŋga cek hay tabiya masa Gazlavay ma katərwa. Cek hay da vad, da bəla, daa vəged len daa bəlay cəpa fa zlam walay, a ləvam:

Anja ndəhay ŋga həlmamara Gazlavay

manjakaya daa slam anja menjey,

leŋ Bəz-təbaŋ may.

Anja ndəhay ŋgaa həmdamata,

ŋga həslmatar ray,

5:6 5.6 4.6-7; bəz-təbaŋ: 5.9, 12; 6; 7.17; 12.11; 13.8; Iz 53.7; Jer 11.19; Jaŋ 1.29; 1Pi 1.19; **mesəfnay hay maasala:** 4.5; Zak 3.9 **5:7 5.7** 4.2, 9; 5.1, 13; 6.16; 7.10, 15; 19.4; 20.11; 21.5; 1Bay 22.19; Iz 6.1; Ez 1.26-28; 10.1

5:8 5.8 8.3-4; Ps 141.2; **ganjaval:** 15.2 **5:9 5.9** 4.11; 5.6; 7.9; 14.3; Ps 96.1 **5:10 5.10** 1.6 **5:11 5.11** maslaŋ hay: Jəw 1.6; Dan 7.10; Heb 12.22 **5:12 5.12** 4.11

ŋgaa səmam da ray mewedey anja,
anja ŋga wam da ray cek hay tabiya ŋga sərmataw!

¹⁴ Cek hay məfad ta dey heyey a mbəd̄damatara, a ləvam: «*Amen, ŋga key kəne.» *Bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad̄ heyey may a ragadam fa mey ata, a həlmamata.

6

Mey da ray dərewel maslərbakaya

¹ Masa yah, *Jan, ya fa nəkey dey saya na, ya hətar Bəz-təbaŋ ma la dərewel maslərbakaya slam maasala heyey fa wura. Masa anja fa pəslta tebed̄ daa slam masa ŋgeeme na, ya cənda day ŋga cek pal da wuzlah cek hay məfad ta dey heyey. A wudey ta gədaŋ anda var maa bəcey, a ləvey: «Hawa fedə.»

² Ya da nəkey dey na, a ray pəles mabara fa bawa. Ndaw da ray pəles e. Ndaw aha aa ta lalarj makərzakaya da har. Ta', a vəlmar jikwew ŋga bay-gula. Aa fa daw ŋga key bay-gula da ray masa-gəra hay ŋga Gazlavay saya.

³ Ta', Bəz-təbaŋ kaa heyey, a pəslta tebed̄ daa slam ŋga dey cew e. Masa anja fa pəslta tebed̄ daa slam ŋga dey cew e na, ya cənda day ŋga cek ŋga dey cew e da wuzlah cek hay məfad̄ masa ta dey heyey, dəy a aa guzley, a ləvey: «Hawa fedə.»

⁴ Daa ŋgene, pəles mekele ta', a bawa. Pəles e magaza. A pəskamar mey a ndaw da ray a, amba a daw a wudkatar dəy ŋga ndəhay da bəla, amba a kədəm vaw da wuzlah ata vagay vagay. Ta', a vəlmar dəlaw maazəma a har.

⁵ Ta', Bəz-təbaŋ heyey a pəslta tebed̄ daa slam ŋga dey maakar a. Masa anja fa pəslta tebed̄ daa slam ŋga dey maakar a na, ya cənda dəy ŋga cek ŋga dey maakar a da wuzlah cek hay məfad̄ masa ta dey heyey, faa guzlwa, a ləvey: «Hawa fedə.» Ya da nəkey dey na, a ray pəles matara fa bawa. Ndaw da ray pəles e na, anja ta kəlew ma wey cek da har.

⁶ Asaya, ya cəney dəy maa guzlwa da wuzlah cek hay məfad̄ masa ta dey heyey. Day a, aa guzley, a ləvey: «Dala masa ndaw ma hətar daa sləra fa dər pal na, a da hədkey daw-zlaraway tərab-har gway. Da ara salaway na, a da key tərab tərab-har maakar. Ama mal ta wuzam * na, ka da wusmata ba, ara cek hay ŋga nəsam ba.»

⁷ Ta', Bəz-təbaŋ heyey a pəslta tebed̄ daa slam ŋga dey məfad̄ a. Masa anja fa pəslta tebed̄ daa slam ŋga dey məfad̄ a na, ya cənda dəy ŋga cek ŋga dey məfad̄ a da wuzlah cek hay məfad̄ masa ta dey heyey, faa guzlwa, a ləvey: «Hawa fedə.»

⁸ Ya da nəkey dey na, a ray pəles fa bawa. Vaw ŋga pəles e bərfakw a. Ndaw masa da ray a na, a zəlmara Meməcəy, maja ara anja ma kədətə ndəhay vagay. Slam masa ndəhay maməctakaya ma njam da hwad a fa səpar wurzay. Ngada ata cewete, ta', a vəlmatar gədaŋ ŋga kədəy ndəhay reta ŋga reta da bəla vagay. A da ŋgəmamata ta dəlaw. Siya hay na, may a da kədətə vagay. Siya hay saya, macay ma da kədətə vagay. Asaya, siya hay, cek hay da ley ma da pəwmata.

⁹ Cay, Bəz-təbaŋ heyey a pəslta tebed̄ daa slam ŋga dey zlam a. Masa anja fa pəslta tebed̄ daa slam ŋga dey zlam a na, ya hətatar mesəfnəy ŋga ndəhay maməctakaya dasi slam-mefəkey cek ŋgada Gazlavay †. A kədmata ndəhay a ŋgene vagay maja ata ma təbmara mey ŋga Gazlavay, asaya maja ata ma kam sede fa mey ŋga ndəhay da ray mey ŋga Yesu.

^{5:13 5.13} Ps 150.6; Fəl 2.10 ^{6:2 6.2-8} 19.11, 14; Zak 1.8; 6.1-7 * ^{6:6 6.6} mal ta wuzam: Wuzam a na, ara yam ŋga babəza ŋga wudez maməskaya. Cek mezəmey na, ndəhay a hətam ta banay maja daw a hədkey ba. Ama «ka da wusmata ba» ta mevey ŋga may a ŋgene a wufey ŋga ləvey mal ta wuzam daha. ^{6:8 6.8} Jer 14.12; Ez 14.21; Aw 13.14 † ^{6:9 6.9} dasi slam-mefəkey cek ŋgada Gazlavay: Anda meləvey, ata da cakay Gazlavay, aa fa nəkfatar dey. ^{6:9 6.9} 1.2, 9; 12.11, 17; 19.10; 20.4; 1Jŋ 1.1-2

¹⁰ Mesəfnay hay nga ndəhay kaa heyey a wudam ta gədaŋ, a ləvam: «Bay Mahura, kah na, Bay Gazlavay pal. Kah ndaw ma mbərzley ba. Ndəhay da bəla ma kədmadar vagay na, ka da katar sariya na, ta vara? Ka da sərdata banay na, ta vara?»

¹¹ Fa dəba ha, ta', a vəlmatar jəbe mabara ŋgada ndəhay maməctakaya kaa heyey, a ləvmatar: «Njam fedə, məskam vaw nekədəy. Məskam vaw haa ata ma kədmata məlmakw akwar hay masa ma kam sləra da bəla ŋgada Gazlavay anda akwar la ḋagay. Ata na, mapatakaya ŋga məcey anda akwar. Fa dəba ha, sariya ŋga Gazlavay a key la.»

¹² Masa yah, Jaŋ, ya fa nəkey dey saya na, ya hətar Bəz-təbaŋ heyey fa pəslta tebed daa slam ŋga dey maakwaw a. Masa aŋga ma pəslta tebed daa slam ŋga dey maakwaw a cay na, hwiyak a wusey ta gədaŋ. Pas a mbədəy matara təlekw təlekw. Kiya may a mbədəy magaza anda mambaz.

¹³ Asaya, wurzla hay aa kwacamawa kurtata-ta' da gazlavay da vad anda babəza ŋga wudez manjurlakw a masa memed ma kwiydərwa a hwayak.

¹⁴ Slam da gazlavay da vad taa yihey sem anda ndaw ma pedey ḋerewel, ma la, ma pa aa slam mekele. Aŋgwa hay ta hwayak hay da wuzlah bəlay ta ŋgəcham sem daa slam ata.

¹⁵ Ndəhay da bəla cəpa ta bam sem. Kwa bay hay, kwa ndəhay mahura hay, kwa *bay-ray ŋga sewje hay, kwa masa-zleley hay, kwa masa-gədaŋ hay, lej beke hay ta ndəhay masa beke ba hay, ndəhay cəpa ta hwam sem ŋga bamawa aa bədam hay, a dəba hutkwam hay da aŋgwa.

¹⁶ Ndəhay a kefə a wudam ŋgada aŋgwa hay ta ŋgada hutkwam hay masa ata ma bam asiya kaa heyey, a ləvam: «Bəzlmawa a ray ala, badamdar amba ndaw manjakaya daa slam-menjey da wuzlah heyey a hətnədar ba, asaya, amba Bəz-təbaŋ heyey a kərzəndar ta sariya aŋga ba.

¹⁷ Fara fara ḋar a masa ata cewete ma da kamara sariya ha kefə na, ta wuswa sem. Da ray ŋgene, kwa ndaw fa da gwa ŋga ləhey ta pas a ŋgene daa ba.»

7

Mey da ray cek matəhkaya fa daŋgay ŋga ndəhay Israyel hay gabal temere ta kwakwar məfad a ray a məfad

¹ Fa dəba ha, yah, *Jaŋ, ya hətey maslaŋ hay mekele məfad ŋga Gazlavay. Ata malacatakaya pal pal ta mey cakay hay məfad * ŋga bəla. Fa təkmara memed ma kawa ta mey cakay hay a amba memed'e, a key saba. Anda meləvey, a key da hwayak saba, a key kwa da ray bəlay saba, kwa da ray wudez hay saba.

² Cay, ya hətey maslaŋ pal mekele fa sawa ta wurza. Aŋga ta cek masa Bay Gazlavay, ndaw masa aŋga daha ta dey ŋga sərmataw, ma da təhtara [†] fa daŋgay ŋga ndəhay aŋga hay. Ta', a zəltərwa maslaŋ hay məfad masa Gazlavay ma vəltar gədaŋ ŋga nəsey hwayak ta bəlay heyey. A zəltərwa ta gədaŋ, a ləvtar:

³ «Ka da nəsmata hwayak ta bəlay lej wudez hay ba ḋagay. Si wara ala ma təhmatar cek fa daŋgay ŋga ndəhay ma ka sləra ŋga Gazlavay aləkwa la ḋagay.»

6:10 6.10 18.24; Ps 13.2-3; Mew 32.43; Lk 18.7 **6:11 6.11** jəbe mabara: 3.5, 18; 4.4; 7.9, 13; 19.8, 14; Iz 61.10
6:12 6.12-13 8.5, 12; 11.13, 19; 16.18; Jwl 2.10; Mt 24.29 **6:14 6.14** 16.20; 20.11; Iz 34.4; Heb 1.11-12 **6:15**

6.15 Iz 2.10, 19, 21; 24.21 **6:16 6.16** 5.7; Aw 10.8; Lk 23.30 **6:17 6.17** Jwl 2.11; Nah 1.6; Saw 1.14-18; Mal 3.2

* **7:1 7.1** cakay hay məfad: «Məfad» a wudey ŋga ləvey da bəla tabiya. **7:1 7.1** 9.14-15; Jer 49.36; Dan 7.2

[†] **7:2 7.2** cek masa Bay Gazlavay ma da təhtara: Cek masa Gazlavay ma təhtara na, a wuzdərwa ndəhay a ara ndəhay ŋga Gazlavay. Da daa ba, a wuzdərwa ndəhay a, Gazlavay ta ləhdata sem, fa nəkfatar dey. Nəka Ez 9.4.

7:3 7.3 9.4; 14.1, 3; 22.4; Ez 9.4, 6

⁴ Fa dəba ha, a wuzdamatiwa ndəhay masa ta cek matəhtakaya fa dan̄gay kaa heyey tabiya. Ya cənda na, ata gabal temere ta kwakwar məfad a ray a məfad. Ndəhay a ŋgene, ata daa səkway hay tabiya ŋga *Israyel.

⁵ Ndəhay a na,
ata gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga Juda,
gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga Ruben,
gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga Gat,
⁶ gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga Aser,
gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga Naftali,
gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga Manase,
⁷ gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga Simeyaŋw,
gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga *Levi,
gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga Isakar,
⁸ gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga Zabulaŋw,
gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga *Jawzef,
len̄ gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga Benjamen.

Mey da ray ndəhay da bəla tabiya makustakaya

⁹ Fa dəba ha masa yah ma hətatar ndəhay *Israyel hay la na, ta', ya hətey ndəhay mekele ga makustakaya saya, a sləfam ba. A samawa da wuzlah ndəhay daa wura daa wura cəpa, daa hwayak hay cəpa, a bamawa daa səkway wura wura cəpa, aa guzlam Mey hay wal wal cəpa. Ata tabiya fa Mey ŋga slam-menjey ŋga Bay Gazlavay len̄ fa Mey ŋga Bəz-təbaŋ ŋga Bay Gazlavay heyey. Ata cəpa ta jəbe mabara fa vaw, ta Mey-har ŋga gendew da har ŋga həsley ray a Bay Gazlavay ta Bəz-təbaŋ anga.

¹⁰ Ndəhay a faa guzlam ta gədaŋ, a ləvam: «Ma ləhdamandar na, ara Gazlavay aləkwa manjakaya daa slam anja menjey ta Bəz-təbaŋ anga ha kedə.»

¹¹ Slam-menjey masa da wuzlah heyey ta *bay-ray hay len̄ cek hay məfad ta dey heyey na, maslaŋ hay tabiya ŋga Bay Gazlavay, a zlərmatar ray. Maslaŋ hay a, a ragadam, dan̄gay dar! a hwayak fa Mey ŋga slam-menjey heyey, a həlmamara Gazlavay,

¹² a ləvam:
«Amen, Bay Gazlavay aləkwa.
Anja ndəhay ŋga həlmamaka, ŋgaa həmdamaka,
kah ndaw masa ta len̄gesl.
Anja ndəhay ŋga kamaka suse, ŋga həslmaka ray,
kah ndaw ma wey da ray cek hay tabiya,
kah ndaw masa ta gədaŋ.
Cek hay a kedə ŋga key kəne ŋga sərmataw. Amen.»

¹³ Ndaw pal dasi bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad heyey aa cəfdaya, a ləvey: «Ka sərta ndəhay ta jəbe mabara kedə daw? A samawa na, dama?»

¹⁴ Ya mbəfdara, ya ləvar: «Ara kah ma səra, Bay adfaw. Yah na, ya səra ba.»
A mbəddiwa, a ləvey: «Ara ndəhay ma bamawa cay daa banay mahura da bəla.
Ta pərmata jəbe ata hay la daa mambaz ŋga Bəz-təbaŋ ŋga tərey mabara.

¹⁵ Ara maja ŋgene, ndəhay a ma lacam fa Mey ŋga slam-menjey ŋga Bay Gazlavay heyey. Fa həlmamara Gazlavay taa vad, taa pas daa Way-mekey-kwakwas anga da vad. Ndaw masa manjakaya daa slam-menjey da wuzlah heyey, fa nəkfatar dey, fa bərdata.

¹⁶ May fa da catar ŋgada ndəhay a ŋgene daa saba, yam fa da katar daa saba may. Kwa pas fa daa wurwa ŋga ndəlta daa ba, kwa meeme fa da ndəlta daa ba,

¹⁷ maja Bəz-təbaŋ masa daa slam-menjey heyey, a da tərey ŋga mecəkwer ata. A da handata aa wurak ŋga yam ma vəley heter mendəvey ba. Asaya, Gazlavay a da takwadatara matəway daa dey ata cəpa.»

8

Mey da ray ma pəsltey tebed ŋga dey maasala ha

¹ Fa dəba ha, Bəz-təbaŋ heyey a pəslta tebed ŋga dey maasala ha. Daa masa aa ma pəslta la, cek hay tabiya da gazlavay da vad manjatakaya teete haa mənet kwakwar maakar.

² Yah, *Jan, ya da nəkey dey na, ya hətey maslaŋ hay maasala ŋga Gazlavay malacatakaya fa mey anga. Ta', a vəlmatar taalam hay maasala a maslaŋ hay a.

³ Daa ŋgene, maslaŋ mekele daha fa kərzey taasa ŋga bərey magaza. Taasa ha maamandaw na, faa ŋgəsam cek mezey maaya ŋgada Gazlavay da hwad a ŋga dərmər dangay. Maslaŋ a, a sawa, den! a lecey gweegwe ta slam-meewurey cek mezey maaya ŋgada Gazlavay makakaya ta bərey magaza. Ta', a vəlmatar cek mezey maaya ga ŋgaa ŋgəsey amba kakas aha ta medərey-dangay ŋga ndəhay ŋga Gazlavay tabiya a wusam fa vədə. Anda kede, a pa cek mezey maaya heyey a ray slam aha, aa ŋgəsa fa mey ŋga slam-menjey ŋga Bay Gazlavay heyey. ⁴ Daa masa maslaŋ faa ŋgəsa cek mezey maaya kaa heyey, kakas a, a bawa daa taasa da har maslaŋ a, ta', aa ŋgəsey, a wusey fa mey ŋga Gazlavay a vad ta medərey-dangay ŋga ndəhay ŋga Gazlavay heyey.

⁵ Masa maslaŋ ŋga Gazlavay heyey ma ka cek aha la, anda kede na, len! a la taasa heyey, a hərcawa awaw da ray slam-meewurey cek heyey, ta', a kwiydərwa awaw a, a bəla. Menjey nekədəy, var ta', a zəmey wəd-wəd, wəd-wəd, ta', aa bəcəy təzlaw! təzlaw! Hwiyak a wusey ta gədanj gədek anda anjwa ma bəzley.

Mey da ray taalam hay məfad ŋgeeme

⁶ Fa dəba ŋga cek hay a ŋgene, maslaŋ hay maasala ta taalam hay da har a diyam vaw amba a famata taalam hay a.

⁷ Maslaŋ ŋgeeme ta', a fa taalam anga. Lanja a kwiywa a bəla majahadakaya ta awaw ta mambaz. Bəla ha a wunkey slam maakar. Slam pal awaw a wawura ta wudez hay da hwad a cəpa. Kusaf masa meendəbek e cəpa ta wewurey sem.

⁸ Cay, maslaŋ ŋga dey cew e, ta', a fa taalam anga may. Cek anda anjwa mahura, awaw fa gədəy njəm-njem da ray a, a kəzlwa təzlem! aa bəlay. Bəlay a, a wunkey slam maakar. Slam pal a tərey ŋga mambaz.

⁹ Cek hay masa daa yam a, a wunkey slam maakar. Slam pal, cek hay a cəpa a məcam. Kwambiwal hay ma pəkam da ray yam a, a wunkam slam maakar. Slam pal, kwambiwal hay a cəpa a nəsam.

¹⁰ Cay, maslaŋ lanjar ta', a fa taalam anga. Ara maslaŋ ŋga dey maakar a. Wayam hay len wurak hay ŋga yam a wunkam slam maakar. Slam pal, wurzla mahura fa gədəy njəm-njem anda awaw, a kəzlwa a hwad a.

¹¹ Mezəley ŋga wurzla ha «Wurzla-Decəwek». Masa aa ma kəzlwa la aa wayam kaa heyey na, ta', wayam hay a, a wunkam slam maakar. Slam pal, yam da hwad a

ta t̄erey sem deef̄owek. Nd̄ehay ga ta m̄ecam sem majā yam meed̄owek ehe, aa ta mewer da hwad̄ a.

¹² Cay, maslañ mekele saya a fa taalam aŋga may. Ara maslañ ñga dey m̄efad̄ a. Masa aa ma fa la na, cek a t̄ebzla mewedey ñga pas, mewedey ñga kiya, len ñga wurzla hay. Mewedey ñga pas, ñga kiya, len ñga wurzla hay a wunkey slam maakar. Slam pal a wedsey saba. Anda kef̄e, l̄evan̄ a key nek̄od̄ey. Anda mel̄ovey daa mev̄erndey na, pas a tey b̄orey daaŋgafad̄ gway. Dasi tavad na, kiya ta wurzla hay a wađam b̄orey daaŋgafad̄ gway may.

Mey da ray banay ma da sawa

¹³ Fa d̄eba ha, ya da n̄ekey dey na, ya h̄etey b̄ergaday fa j̄evey d̄eren̄ da vad. Ya cenda fa wudey ta ḡedaŋ, a l̄evey: «Waay! Waay! Banay a sawa la a ray nd̄ehay c̄epa da b̄ela. Maslañ hay maakar daha ta famata taalam ata hay daa ba aran̄. Da ta famata cay na, banay a sawa la ga.»

9

Mey da ray taalam ñga dey zlam a

¹ Cay, maslañ mekele ta', a fa taalam aŋga may. Ara maslañ ñga dey zlam a. Menjey nek̄od̄ey, yah, *Jan̄, ya h̄etey wurzla ma k̄ezlwa da vad a hwayak. A v̄elmar lek̄ele amba a wura v̄eged meseleleñ e *.

² Ta', wurzla ha a wura v̄eged e. Kakas a bawa da hwad̄ a anda ndaw ma nd̄eley mel̄emey hay ga daa wurak mahura. S̄erat! a s̄erta pas. L̄evan̄ t̄ebzlelem! a key.

³ Ta', ayakw hay a bamawa daa kakas a, a b̄ela, a h̄etam ḡedaŋ ñga zey nd̄ehay anda arac.

⁴ A l̄evmatar a ayakw hay a amba a z̄emam kwa guzer ba, kwa wudez pal ba, asaya, a da z̄emam cek mekele ma p̄ecwa daa hwiyak ba. Ama a da zam na, si nd̄ehay masa Gazlavay ma t̄ehtar cek fa daŋgay ata hay daa ba s̄elak.

⁵ Asaya, a l̄evmatar a ayakw hay a ñga k̄ed̄mata nd̄ehay vagay ba. Si a s̄erdamata banay gway haa kiya zlam. Mezey ñga ayakw hay a na, a da catar anda mecey ñga arac.

⁶ Daa kiya zlam a kef̄e, nd̄ehay a, a daa c̄ef̄sam mem̄ecey amba a s̄oram banay saba, ama fa da h̄etam mem̄ecey daa ba. Fara fara a wudam ñga m̄ecey, ama kwa fa da h̄etam slam ñga m̄ecey daa ba s̄elak.

⁷ Ayakw hay kaa a n̄ekam anda p̄oles hay masa ma j̄ewmata cay ñga daw aa v̄eram. Ata ta cek anda jikwew ñga bay-gula da ray, makakaya ta b̄orey magaza. Dey ata na, anda ñga nd̄ehay.

⁸ En̄gweç da ray ayakw hay a, maaz̄ema s̄elep s̄elep anda ñga ñgusay. Sler ata hay yin̄-yen̄ anda ñga mabar.

⁹ Ayakw hay a, dadak ata hay mas̄ertatakaya ta cek anda zana ñga b̄orey masa ma k̄ezlamata ñgadaa v̄eram. Zlara ata hay a mbam mey anda seret hay ga masa p̄oles hay ma hwadamara ñgadaa v̄eram.

¹⁰ Asaya, kwetel ata c̄eb-ceb anda ñga arac. A zam ndaw anda arac may. Ara kwetel hay a ngene ma v̄elmatar ḡedaŋ ñgada ayakw hay a, amba a zamata nd̄ehay daa kiya zlam heyey.

¹¹ Bay ñga ayakw hay a na, ara maslañ ñga bay-malula masa ma wa v̄eged masa seleleñ heyey. Ta mey *Heb̄ere a z̄elmara maslañ a «Abadaŋw», ta mey Ḡerek a

8:11 8.11 Jer 8.14 **8:12 8.12** 6.12-13; Iz 13.10; Ez 32.7-8 * **9:1 9.1** V̄eged meseleleñ e na, ara v̄eged masa mes̄efney hay ñga bay-malula mat̄ebzatakaya da hwad̄ a. **9:1 9.1** v̄eged meseleleñ e: 11.7; 20.1; J̄ew 26.6; 28.22; Lk 8.31; 2Pi 2.4 **9:2 9.2** MC 19.28; Mab 19.18 **9:3 9.3-11** Mab 10.12-20 **9:4 9.4** 7.2-3 **9:6 9.6** J̄ew 3.21; Jer 8.3 **9:7 9.7** J̄ew 39.19-20; Jwl 2.4 **9:8 9.8** Jwl 1.6 **9:9 9.9** Jwl 2.5

zəlmara «Apaliyanw». Mezəley hay cewete kede a wudey ɳga ləvey: «cek ma nəsey cek hay mandaw mandaw.»

12 Anda kede, banay ɳgeeme na, ta ndəvey cay. Ama wam vaw, majə banay hay mekele cew daha a samawa la saya.

Mey da ray taalam ɳga dey maakwaw a

13 Ta', maslaŋ masa ɳga dey maakwaw a, a fa taalam aŋga may. Fa dəba ha, yah, *Jaŋ, ya cəney dəy maa guzlwa ta cakay hay məfad ɳga slam-meewurey cek mezey maaya ɳgada Gazlavay heyey. Slam aha makakaya ta bərey magaza, aŋga fa mey ɳga Gazlavay.

14 Day heyey ta', aa guzlar ɳgada maslaŋ ɳga dey maakwaw a masa ta taalam da har heyey, a ləvar: «Pəskata maslaŋ hay ɳga bay-malula məfad masa majəwtakaya da mey-wayam mahura ɳga Efərat ɳgene.»

15 Maslaŋ hay məfad ɳgene madiytakaya vaw dəga zleelze ɳga kədmata ndəhay da bəla vagay. Ta', maslaŋ a, a daw a pəskata maslaŋ hay a məfad ata. A pəskata na, amba a kam sləra, ta ləmla kede, daa kiya ha kede, ta pas a kede, asaya, daa ler e kede may. Gazlavay a wunkata ndəhay da bəla slam maakar. Slam pal na, maslaŋ hay a, a kədmata vagay.

16 Ta', ya hətey sewje hay da ray pəles hay fa samawa. A kadamiwa sewje hay a, ata na, we. A ləvam ata maliyanw temere cew.

17 Anda yah ma hətar daa cek masa Yesu ma wuzdiwa na, sewje hay a, ata ta zana ɳga vəram fa vaw. Zana hay a magaza anda awaw, matara təlekwy təlekwy anda ləvaŋ ɳga var, asaya maa kuray-bəzey. Ray ɳga pəles hay a, a səram ba ta ray ɳga mabar hay. Awaw ta kakas matara len aŋgwa maa kuray-bəzey, ma gədey njəm-njem † a bawa da mey pəles hay a.

18 Ndəhay da bəla mawunkakaya slam maakar. Slam pal na, banay hay maakar a kede a kədmata vagay. Anda meləvey, ara awaw ta kakas matara len aŋgwa maa kuray-bəzey, ma gədey njəm-njem, ma bawa da mey ata heyey ma kədmata ndəhay a vagay.

19 Anda kede, ara cek hay a ɳgene ma bamawa da mey pəles hay a, ma vəltar gədan ɳga sərdata banay ta ndəhay. Asaya, kwetel ata hay fa sərdamata banay may. Kwetel hay a na, a nəkam anda zezekw hay, majə mey ɳga kwetel hay a na, ata anda ray ɳga zezekw hay. Da ray ɳgene, pəles hay a, a zam ndəhay ta kwetel ata hay a.

20 Ndəhay masa ma məcam ta fa banay hay maakar kaa heyey daa ba na, kwa ta mbəkdamara sləra ata maaya ba daa ba cənja. Ata fa namatar ray ɳgada mesəfnay maaya ba hay ma bamawa ta fa bay-malula, len ɳgada kuley hay. Kuley hay a siya hay makatakaya ta bərey magaza, siya hay ta bərey mekele mekele, siya hay ta aŋgwa, siya hay may ta hwadam maacadakaya. Kuley hay a cəpa ɳgene a hətmar dey ba, a cənam sləmay ba, asaya, a gwamara ɳga diyam ba. Ama ta ɳgene he cəpa, fa namatar ray gway.

21 Ndəhay a ɳgene fa kəfəsam ndəhay mekele hay vagay, fa kam maazla hay maaya ba, fa lam vaw saw da palah, asaya fa lalam. Ata fa kamata cek hay a cənja, kwa ta mbəfədamara menjey ata da bəla daa ba səlak.

10

Mey da ray maslaŋ ta dərewel mecəhe da har

9:13 9.13 8.3; Mab 30.1-3 **9:14 9.14** 7.1; Mew 1.7 **9:15 9.15** 8.7-12 † **9:17 9.17** aŋgwa maa kuray-bəzey, ma gədey njəm-njem: Ara aŋgwa kuray-bəzey makərkaya ma gədey awaw kalah mezəley ta mey Pəlta «baruudu», ta mey Nasara «soufre». **9:17 9.17** Jəw 41.10-12 **9:20 9.20** Dan 5.4, 23; Ps 135.15-17; Iz 44.9-20 **9:20 9.20-21** 16.9; Mab 20.13-15

¹ Fa dəba ha, yah, *Jan, ya hətey maslaŋ mekele masa ta gədaŋ fa pawa salay da gazlavay da vad. Anja masərtakaya ta gazlavay ɳga var. Ray anja matulakakaya ta kwalay. Dey anja a wedey anda pas. Salay anja hay a nəkam anda neneh ɳga awaw maazəma.

² Maslaŋ a, aa ta dərewel mecəhe mawurkaya da har. Salay anja hay maazlakatakaya, salay ɳga zəmay aa da ray bəlay, salay ɳga gula aa da ray hwiyak.

³ Maslaŋ a, a wudey ta gədaŋ, anda mabar maa zlehey. Masa aa ma wudey cay na, ya cəney var maa bəcey dey maasala ɳga mbəddara mey a, a maslaŋ a.

⁴ Masa var a maa bəcey ta meeguzley cay na, anja ya da wuzlala mey a. Ama, ya cəney day ɳga ndaw mekele da gazlavay da vad maa guzly, a ləvey: «Ka da wuzlala cek masa var maa guzldərwa ɳgene ba. Ka da kada a ndaw ba.»

⁵ Ta', maslaŋ masa ma pa salay anja pal a ray Yam, laŋgar a ray hwiyak heyey, a banqadə har-zəmay ɳgada vad,

⁶ a mbedey ta mezəley ɳga Gazlavay, ndaw masa aa daha ɳga sərmataw, ara anja ma ləma slam da vad ta cek hay da hwad a cəpa, leŋ slam da hwayak ta cek hay da hwad a cəpa. Asaya, ara anja ma katərwa bəlay hay ta cek hay da hwad a cəpa. A mbedey, a ləvey: «Cek ma da key heyey na, cek ma da təka daa saba.»

⁷ Yaw, daa masa maslaŋ ɳga dey maasala ha ma da fa taalam anja kede na, Gazlavay a da ndəvda cek məbadakaya masa aa ma wulkey ɳga ka. Cek məbadakaya ha na, ara cek masa anja ma wuzdatara ɳgada ma ka sləra anja hay, ndəhay ma təla mey anja hay zleezle.»

⁸ Cay, day masa yah, Jan, yah ma cənda da gazlavay kaa heyey aa guzlyya saya, a ləvey: «Daw ta təba dərewel mawurkaya heyey masa da har maslaŋ, salay pal da ray Yam, laŋgar da ray hwiyak katay.»

⁹ Fa dəba ha, ta', ya daw fa maslaŋ a heyey dəba, ya ləvar: «Vəldiwa dərewel mecəhe kede.» Maslaŋ a, a mbəddiwa, a ləvey: «Ehe, zəma. A da cərfaka da mey anda amam, ama da ka ta nda la a hwad na, a da kaka dəfəwek*.»

¹⁰ Cay, ta', ya təba dərewel mecəhe kaa heyey, zam! ya zəma. Fara fara ta cərfaya la anda amam, ama daa masa yah ma nda la a hwad na, ta tərey sem dəfəwek.

¹¹ Asaya, a ləveya: «Si ka daw dey pal saya, ɳga wuzda mey masa Gazlavay maa guzlda da ray cek ma da key da ray səkway hay ga, da ray ndəhay daa wura daa wura, da ray hwayak hay ga maa guzlam ta mey hay mekele mekele, asaya, da ray bay hay ga.»

11

Mey da ray ndəhay ma ka sede cew

¹ Menjey nekədəy, ta', a vəlmaya zlanday. Ara zlanday ma wey cek ta anja. Cay, ndaw daha aa guzly, a ləvey: «Sləksey, daw ta wa megəley ɳga *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay, leŋ slam-mefəkey cek ɳgada Gazlavay. Asaya, sləfta ndəhay masa ma dəram dangay daa way a*.»

² Ama ka da wa slam daa ambaw ba, mbəkda maja slam a ɳgene aa mapakaya ɳgada səkway hay tabiya ma sərmara Bay Gazlavay ba, maja ndəhay a ɳgene a

10:1 10.1 4.3 10:2 10.2 5.1; 10.8 10:3 10.3 Jer 25.30-31; Aw 11.10 10:6 10.6 Ps 146.6; Dan 12.7; SNM 4.24

10:7 10.7 22.6; Jer 25.4; Am 3.7-8 10:8 10.8-10 Ez 2.8-3.3 * **10:9 10.9** A da cərfaka...a da kaka dəfəwek: Ndəhay a wulkam «A da cərfaka anda amam» a wufey ɳga ləvey «metəbey mey ɳga Gazlavay aa maaya maja aa guzley da ray meləhey ɳga ndaw». «A da kaka dəfəwek» a wufey ɳga ləvey «mey ɳga Gazlavay a wuzwa sariya masa Gazlavay ma da ka», da daa ba, a wufey ɳga ləvey «ndəhay a da səram banay maja mey a». * **11:1 11.1** wa megəley ɳga Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay[...]sləfta ndəhay: A wufey ɳga ləvey cek masa anja ma wa ta ndəhay masa anja ma sləfta na, Gazlavay fa nəkfatar dey. Ndəhay masa ma dəram dangay na, ara ndəhay ɳga Gazlavay. **11:1 11.1 21.15**

da wam da ray *Jeruzelem, berney ɳga Gazlavay, a da nəsmara, haa kiya kwakwar məfad a ray a cew †.

3 Asaya, ya da slərdata ndəhay adaw hay cew daha ɳga key sede da ray mey adaw fa mey ɳga ndəhay. Ndəhay cew e na, a da kəzlam zana ma təwa vagay fa vaw, amba a təwam maja mebərey ɳga ndəhay a. Fa dəba ha, a wuzdamara mey adaw masa yah maa guzlda la haa kiya kwakwar məfad a ray a cew e kede.»

4 Ndəhay a cew kede na, ata malacatakaya fa mey ɳga Bay Gazlavay ma wa bəla tabiya. Ara wudez hay cew ma zəley *Awliviye. Asaya, ata cewete petərla hay.

5 Da ndəhay masa-gəra ata hay a wudam ɳga kamatar cek maaya ba na, awaw a da bawa da mey ɳga ndəhay cew e, asaya, awaw a, a da takwarata masa-gəra ata hay a kəlmədək! Ara anda kede, ndəhay masa-gəra ata hay a, ma da məcam. Kwa fa da hətam dabaray ɳga ləhey daa ba səlak.

6 Daa masa ndəhay cew e fa təlam mey ɳga Gazlavay na, a gwamara ɳga təkey var ma da pawa haa kasl ata ma ndəvdamara metəley-mey a. Yaw, ata ta gədanj ɳga tərdamara yam ɳga mambaz. Asaya, ata ta gədanj ɳga handawa banay hay mekele mekele a ray ndəhay da bəla, kwa ta dər wura wura anda ata ma wudam.

7 Da ndəhay cew e kede ta ndəvdamara metəley-mey ɳga Gazlavay cay na, cek ɳga ley mahura a bawa la daa vəged meselelen e heyey, a da kərzata ndəhay cew e. A da fənta ta gədanj, a da kədəta vagay.

8 Vagay hay a, a da njam makwiyyatakaya daa bəwal ɳga berney mahura, slam masa Bay ata Mahura Yesu ma məcəy da hwad a fa hwadam mazlaŋgalakaya heyey. Berney a ɳgene a, a pamar sləmay-wazlay *Sadawm, da daa ba, *Ejip ‡.

9 Ndəhay daa hwayak hay tabiya, daa səkway hay tabiya, maa guzlam ta mey hay tabiya, ndəhay mekele tabiya a da nəkmata vagay hay a daa bəwal haa dər maakar ta reta. Fa da vəlmatar cəved ɳga pəshamata na, daa ba.

10 Ndəhay maaya ba hay cəpa da bəla aa səmam la ara mey ba da ray vagay hay a. A da kam gwagway ta mevəley cek hay da wuzlah ata. Aa məlkam la fa meməcəy ɳga ndəhay cew ma təlam mey ɳga Gazlavay kede, maja ata ta sərdamata banay la kalah ta ndəhay da bəla.

11 Fa dəba ɳga dər maakar ta reta kaa heyey, Bay Gazlavay a da fətatar mesəfnəy a ndəhay cew maməctakaya kaa heyey, amba a mbəlam. Ta', a sləkədam, a lacam ta lecəy. Ndəhay masa ma hətmar cek aha na, a rəzlam ga, mandərzay a katar.

12 Fa dəba ha, ndəhay cew heyey a cənam dəy maa guzlwa ta gədanj da vad, a ləvtar: «Samawa, təpmawa fa yah fedə a gazlavay.» Cay, a təpam a vad, gazlavay ɳga var a sərtata meedey masa-gəra ata hay heyey.

13 Daa ɳgene, hwiyak a wusey ta gədanj gədek gədek, anda aŋgwa ma bəzley. Da wuzlah slam hay kuraw ɳga berney a na, pal a pəlhey. Hwiyak a ma wusey na, ta kədsey ndəhay gabal maasala vagay la. Ndəhay siya masa ta dey na, a zluram ga, a həlmamara Bay Gazlavay da vad.

14 Ara anda kede, banay ɳga dey cew e ma ndəvey. Ama wam vaw, maja menjey nekədsey fedə banay mekele ɳga dey maakar a, a sawa la saya.

Mey da ray taalam masa ɳga dey maasala ha

† **11:2 11.2** kiya kwakwar məfad a ray a cew: A wudey ɳga ləvey «dar 1260». **11:2 11.2** Ps 79.1; Lk 21.24; **kiya kwakwar məfad a ray a cew:** 12.6, 14; 13.5; Dan 7.25; 12.7 **11:4 11.4** Zak 4.1-3, 11-14; Jaŋ 8.17 **11:5 11.5** 2Bay 1.10; Ps 97.3; Jer 5.14 **11:6 11.6** Mab 7.17-19; 1Bay 17.1; Jak 5.17 **11:7 11.7** 13.1-2; 17.8 ‡ **11:8 11.8** Sadawm ta Ejip: Sadawm ara berney masa ndəhay da hwad a, a kam cek malamba kalah. Da ray ɳgene, Gazlavay ta pəlha sem. Ejip na, ara hwayak masa ndəhay Israyel hay zleelzle ma kamawa beke da hwad a. Ara hwayak masa ndəhay da hwad a, a wudmara Gazlavay ta ndəhay aŋga hay ba səlak, a nam ray a kuley hay. **11:8 11.8** Lk 13.33-34; **Sadawm:** MC 18.20; Iz 1.10; Ez 16.46; **Ejip:** Mab 3.16-19; 7.3-5 **11:10 11.10** Jaŋ 16.20 **11:11 11.11** Ez 37.9-10 **11:12 11.12** 2Bay 2.11; SNM 1.9 **11:13 11.13** 6.12-13; Ez 38.19-20

15 Fa dəba ɳga banay ɳga dey cew e kede, maslaŋ ɳga Gazlavay ɳga dey maasala ha, a fa taalam anŋa may. Day hay a cənmawa ta gədaŋ da gazlavay, a ləvam: «Wure kede, Bay Gazlavay aləkwa leŋ *Kəriste, ndaw anŋa masa aa ma wala, fa wam da ray bəla. A da wam ɳga sərmataw.»

16 Masa ḫay hay a maa guzlam la na, *bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad manjatakaya daa slam-menjey hay fa mey ɳga Gazlavay heyey, ta', a ragadam, dəŋgay dar! dar! a hwayak fa mey ɳga Gazlavay, a həlmamara,

17 a ləvam:

Bay Gazlavay, kah Gazlavay ta gədaŋ
ma fənta cek hay tabiya.

Kah na, kah daha
dəga bəla ta ləmey daa ba aran,
haa kasl wure kede,
kah daha ɳga sərmataw.

Ala fa kamaka suse,
maja wure kede ka fa wuzdərwa gədaŋ akah mahura.
Ka fa wey da ray cek hay tabiya dəba.

18 Səkway hay tabiya ta cam mevel la da ray akah.

Ama wure kede na, ara kah, Bay Gazlavay,
ma cey mevel da ray ata dəba.

Pas masa kah ma da katar sariya
ŋgada ndəhay maməctakaya tabiya ta wuswa cay.
Ara pas masa kah ma da pəltara mawurbay ɳga sləra
ɳga ndəhay ma ka sləra akah hay,
masa ma təla mey akah hay.

Asaya, ka pəltara mawurbay
ɳga ndəhay akah hay ma namaka ray,
kwa ŋgada ndəhay mahura hay ta mecəhe hay.
Ama ŋgada ndəhay masa ma nəsmara bəla na,
ara pas masa kah ma daa zəcdata.

19 Masa bay-ray hay a ɳgene maa guzlam cay na, *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay da vad bədaŋ! a wurey haa kwa waawa a hətar *akwatay § ɳga *mejəwey-mey ɳga Gazlavay ta Israyel hay daa way a. Asaya, var a zəmey wəd-wed, wəd-wed, aa bəcey təzlaw! təzlaw! dey ga. Hwiyak a wusey anda anŋwa ma bəzley. Asaya, lanja mahura mahura a kwiyama a hwayak.

12

Mey da ray ata ɳgwas ta gədem mahura

1 Fa dəba ɳga cek hay a ma kam ɳgene, cek daha merəzley ndaw a wuzwa vaw da gazlavay da vad. Ara ɳgwas. ɳgwas aha pas masərtakaya fa vaw anŋa anda zana. Kiya aa dasi salay anŋa. Adikwaw ɳga wurzla kuraw a ray a cew da ray, anda jikwew ɳga bay-gula.

2 ɳgwas aha aa ta hwad, fa da yey. Fa wudey maja hwad a, fa car, fa sərey banay ga.

11:15 11.15 4.11; Mab 15.18; Ps 22.29-30; Dan 2.44; 1Kwr 15.24-28 **11:16 11.16** 4.4 **11:17 11.17** 1.8; 4.8;
15.3; 16.7; 19.6, 15; 21.22; Am 4.13; 2Kwr 6.18 **11:18 11.18** 19.5; Ps 2.1-5; 110.5-6 § **11:19 11.19** Daa
akwatay a na, anŋwa hay cew masa mejəwey-mey ɳga Gazlavay ta Israyel hay mawuzlalakaya fa vəfa daha.
Daa Way-mekey-kwakwas magurma da bəla na, akwatay ɳga mejəwey-mey ɳga Gazlavay mabadakaya daa Slam
masa Gazlavay aa da hwad a. Ndaw a gwa ɳga hətar ba səlak, si ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas
ɳga Gazlavay ma hətar dey pal daa mevey gway. Nəka Heb 9.1-7. **11:19 11.19** 4.5; 6.12-13; 8.7; 15.5; Jəw
38.22-23; **akwatay:** 1Bay 8.1, 6 **12:1 12.1** Iz 7.14; 26.17

³ Cek mekele daha merəzley ndaw, a wuzwa vaw da vad' saya. Ara cek ɳga ley mahura magaza. A səram ba ta gədem mahura. Cek aha, aa ta ray hay maasala lenj gursaw ɳga bay hay maasala da ray hay a. Asaya, cek aha, aa ta dəram hay kuraw da ray. ⁴ Gədem e vey! a vawa wurzla hay ga da vad ta kwetel anja. Daa wurzla hay makustakaya slam maakar, a vawa slam pal, a hazakadatərwa fakw! fakw! a hwayak. Ta', a lecey fa mey ɳga ɳgwas heyey, amba da ɳgwas aha ma yey cay na, a la bəzey a, a zəma.

⁵ Daa ɳgene, ɳgwas a, ta', a yawa bəzey mezəle. Ara bəzey a ma da wey da ray hwayak hay tabiya ta gədanj. Daa masa aa ma yarawa cay, ta', a lamara bəzey a, a vad a cakay Gazlavay manjakaya daa slam-menjey anja.

⁶ ɳgwas aha na, ta', a hway a wuzlah-ley aa slam masa Gazlavay ma diya amba a vəlar cek mezəmey da hwad' a. A da njey daa slam aha kiya kwakwar məfad' a ray a cew *.

⁷ Fa dəba ha, vəram a key da gazlavay da vad'. Misel, mahura ɳga maslanj hay ɳga Gazlavay, lenj maslanj anja hay siya a kədəm vaw ta gədem heyey. Gədem may ata ta maslanj anja hay daa vəram a.

⁸⁻⁹ Ata Misel ta fənmata gədem ta maslanj anja hay sem ta gədanj, lenj! a lamatərwa, fakw! fakw! a hazakadamərwa a palah, maja Bay Gazlavay a wudey a njam da vad' saba. Gədem e na, ara zezekw masa ma təknata ndəhay da bəla dəga zleeze. Mezəley anja, *Satanj, bay-malula. Ta kəzlamərwa sem da vad' ɳgada hwayak ta maslanj anja hay cəpa.

¹⁰ Menjey nekədsey, ya cəney ɔday ɳga ndaw maa guzlwa ta gədanj da vad', a ləvey: «Wure kede Gazlavay aləkwa ta ləhndandakwar cay fara fara daa banay. Anja fa wuzdərwa *mewey anja, a fənta cek hay cəpa ta gədanj. Asaya, wure kede, *Kəriste, ndaw anja masa aa ma wala ɳga ləhdata ndəhay, fa zəma bay anja. Ta hazakadamərwa Satanj, ndaw maa dədfatar mey a məlma aləkwa hay sem. Ara ndaw maa dədfatar mey taa vad', taa pas fa mey ɳga Gazlavay aləkwa.

¹¹ Ama məlma aləkwa hay a, ta fənmara Satanj sem ta gədanj ta fa mambaz ɳga *Bəz-təbaq ɳga Gazlavay ma mbədwa. Asaya, ta fənmara sem ta gədanj, maja ata ma kam sede da ray Yesu fa mey ɳga ndəhay ta mandərzay daa dey ba, ta zluram ta meməcəy daa ba.

¹² Da ray ɳgene, meesəmey ɳga key da gazlavay da vad'. Akwar ndəhay masa da gazlavay da vad', sasəmam. Ama, akwar, ndəhay da ray hwayak ta ndəhay da ray bəlay, akwar na, banay a sawa la a ray akwar maja Satanj, bay-malula, ta kəzlamərwa sem a wuzlah akwar, fa cey mevel ga, maja a səra na, pas anja mendərey nekədsey gway.»

¹³ Daa masa ta hazakadamərwa gədem sem a bəla na, ta', gədem e a wusey vaw, a səpar wurzay ɳga ɳgwas ma yawa bəzey mezəle heyey.

¹⁴ Ama ta', a vəlmər zlara hay cew ɳga bərgaday mahura a ɳgwas aha amba a jəvey ta anja a wuzlah-ley, aa slam masa Gazlavay ma da vəlar cek mezəmey heyey, amba a njey fetedə haa mevey maakar ta reta. Gədem kaa heyey a gwa a hətfər fetedə saba.

¹⁵ Ta', gədem e a vəŋgwa yam ga da mey, a vevey anda wayam ma ley, a səpar wurzay ɳga ɳgwas aha amba a la.

12:3 12.3 gədem: 12.7, 9, 13; 13.2; 16.13; 20.2; Dan 7.7, 24 **12:4 12.4** Dan 8.10 **12:5 12.5** 19.15; Ps 2.9 * **12:6 12.6** kiya kwakwar məfad' a ray a cew: A wudey ɳga ləvey «dar 1260». **12:6 12.6** 1Bay 17.1-7; 19.5-7; Mt 2.13; **1ar 1260:** 11.2 **12:7 12.7** Dan 10.13; Jud 9 **12:8-9 12.9** 20.2; MC 3.1; Iz 14.12; 27.1; Lk 10.18; Jan 12.31 **12:10 12.10** 4.11; 11.15; **ndaw maa dədfatar mey:** Jəw 1.9-11; Zak 3.1 **12:11 12.11** 6.9; Mt 16.25; **Bəz-təbaq:** 5.6; 1Jn 2.14; 5.4 **12:12 12.12** 18.20 **12:14 12.14** mevey maakar ta reta: 11.2

16 Ama hwiyak ta jëna ñgwas aha la. Hwiyak a, bazl! a bøzley anda ndaw ma wura mey, nderbac! a sa yam masa gëdem ma vøngwurwa heyey.

17 Daa masa gëdem kaa heyey ma hëtar hwiyak ma sa yam këde la na, a cey mevel ga a ray ñgwas aha. Da ray ñgene, a vëhwa amba a daw ñga kawa vëram ta bëz anja hay siya. Bëza hay a na, ara ndëhay ma namar ray a mewey hay ñga Bay Gazlavay, asaya, ara ndëhay ma kam sede da ray Yesu fa mey ñga ndëhay.

18 Cay, ta', gëdem kaa heyey a daw a lecey a mey-bëlay.

13

Mey da ray cek hay ñga ley hay cew

1 Fa dëba ha, yah, *Janj, ya hëtey cek ñga ley fa bawa daa bëlay. Cek aha aa ta ray hay maasala, dëram anja hay kuraw. Gursaw ñga bay hay macëbtakaya da ray dëram hay kuraw ata. Mezëley maaya ba ñga cëdey Gazlavay mawuzlalakaya fa ray anja hay a.

2 Cek ñga ley masa yah ma hëtar a na, a sëram ba ta dëva. Ama salay anja hay na, zlelek da mey a maazëma yin-yen *. Mey anja may, a sëram ba ta mey ñga mabar. Gëdem heyey a vëldara gëdañ anja ta bay anja amba a wey da ray bëla, a key cek ta gëdañ. **3** Ray ñga cek ñga ley a pal dasi maasala hay heyey, a nëkey na, anda ta ñgëmamara la haa a mœcye. Ama, cek ñga ley a ta', a mbëlwaa daa memëcye, mbëlek e kaf! a këfey. Maja ñgene, ndëhay cëpa da bëla a rëzlam da ray a, ta', a sëpmara.

4 Ata cëpa a ragadamar ñgada gëdem maja aa ma vëlar gëdañ ñgada cek ñga ley kaa heyey. Asaya, a ragadamar ñgada cek ñga ley a, a lëvam: «Ma fëna cek ñga ley këde ta mahura na, wa? Ma gwa ñga fëna ta mekëdfey-vaw na, wa? Kwa ndaw pal ma gwa daa ba sëlak.»

5 Daa ñgene, a vëlmar cëved a cek ñga ley a ñga hësley ray ga ta ñga cëfa Gazlavay. A hëtey gëdañ ñga cëfa Gazlavay haa kiya kwakwar mëfad a ray a cew.

6 Anda këde, aa guzley maaya ba da ray Gazlavay, a cëfa. Asaya, a cëfa slam-menjey anja leñ ndëhay da vad tabiya.

7 Fa dëba ha, a vëlmar cëved a cek ñga ley a amba a këfam vaw ta ndëhay ñga Gazlavay, a fënta ta gëdañ. Asaya, a fënta sëkway hay cëpa, ndëhay daa wura daa wura cëpa, maa guzlam ta mey wura wura cëpa, leñ hwayak hay cëpa, a fënta ta gëdañ. Ata cëpa dasi har ñga cek ñga ley a.

8 Ndëhay cëpa da bëla a dërmar dañgay la a cek ñga ley a. Ara ndëhay masa mezëley ata mawuzlalatakaya daa dërewel ñga ndëhay masa fa da hëtam heter mendëvey ba daa ba. Dërewel ñga ndëhay ma da hëtam heter mendëvey ba na, mawuzlalakaya dëga zleelze masa bëla ta lëmey daa ba aran, ara dërewel ñga Bëztëbañ masa ma slamara day a heyey.

9 Yah, Janj, ya fa lëvey: «Da ndaw aa ta slëmay, si a jëkey slëmay maaya maaya fa mey masa yah ma kada kede.

10 Ndaw masa mapakaya ñga kërzey na, si a kërzamara këne. Ndaw masa mapakaya ñga këdey vagay ta dëlaw na, si a këdmara këne. Anda këde, si ndëhay ñga Gazlavay a bësmara banay, a pamara Gazlavay ñga ndaw ata fara fara cëngä.»

11 Fa dëba ha, ya hëtey cek ñga ley mekele ma bawa daa vëged. Anja ta dëram da ray cew. Dëram anja hay a na, ata anda ñga bëz-tëbañ. Day anja a cëney anda gëdem.

12:17 12.17 6.9; 11.7; 13.7; Dan 7.21 **13:1 13.1** bëlay: Dan 7.3; **cek ñga ley:** 11.7; 13.11-17; 16.10; 17.3, 7-13; 19.20; Dan 7.3-8, 21, 25 * **13:2 13.2** Ta mey Gerek a lëvey «salay hay na, a sëram ba ta salay hay ñga ours.» «Ours» ta mey Nasara na, ara cek ñga ley mahura masa-hëma kalah. **13:2 13.2** 2Tes 2.9 **13:3 13.3** 17.8 **13:4 13.4** Ps 89.7 **13:5 13.5-6** Dan 7.25; 11.36; **kïya 42:** 11.2 **13:7 13.7** 12.17 **13:8 13.8** 3.5; **Bëz-tëbañ:** 5.6 **13:10 13.10** 14.12; Jer 15.2; 43.11; Lk 8.15 **13:11 13.11** Mt 7.15

12 Cek ḥga ley a keđe fa key cek ta gədaŋ tabiya anda ḥga cek ḥga ley ḥgeeme heyey. A ka slera ha fa mey ḥga cek ḥga ley ḥgeeme. A təktar day ḥgada ndəhay cəpa da bəla ḥga ragadamar ta meney ray ḥgada cek ḥga ley ḥgeeme masa ray manjəmkaya haa a məcey, mbəlek ma kəfey heyey.

13 Cek ḥga ley mecew e a key maazla ga haa a kwiywa awaw da gazlavay da vad a hwaway fa mey ḥga ndəhay cəpa.

14 A təknata ndəhay cəpa da bəla ta fa maazla hay masa Gazlavay ma vəlar cəved ḥga key fa mey ḥga cek ḥga ley ḥgeeme kaa heyey. Ta fa maazla hay a na, a həldata ndəhay da bəla cəpa ḥga ləmam cek ma səram ba ta cek ḥga ley ḥgeeme masa ma ḥgəmamara ta dəlaw haa a məcey, ama aŋga ta dey cəŋga. A həldata ndəhay ḥga həsley ray a cek aha.

15 Fa dəba ha, Gazlavay a vəlar cəved a cek ḥga ley mecew e ḥga fətəy memed a cek maləmkaya ha, amba a səfnay, aa guzley, a kədta ndəhay masa ma ragadamar ba vagay.

16 Asaya, cek ḥga ley a, a təktar dəy ḥgada ndəhay tabiya, kwa bəza hay, kwa ndəhay mahura hay, kwa masa-zleley hay, kwa masa-viya hay, asaya, kwa beke hay ta ndəhay masa beke ba hay, amba a təhtar cek fa dangay, da daa ba, fa har-zəmay ata.

17 Ndaw masa cek matəhkaya fa vəfa daa ba na, a gwa a hədkey cek saba, asaya, a gwa a hədkedey cek saba may. Cek matəhkaya ha na, ara mezəley ḥga cek ḥga ley masa ḥgeeme, da daa ba, ara lamba mapakaya anda mezəley a.

18 Anda keđe, yah, Jaŋ, ya fa ləvey: «Maaya na, ndəhay a wulkam maaya maaya da ray mey a. Ndaw ta leŋgesl na, si a pey leŋgesl fa cek masa lamba ha ma wudey ḥga wuzdərwa. Lamba ha na, aa mapakaya anda mezəley ḥga ndaw, ara temere maakwaw ta kwakwar maakwaw a ray a maakwaw.»

14

Mey da ray Yesu ma mbədtərwa ndəhay da wuzlah ndəhay da bəla

1 Daa masa yah, *Jaŋ, ya fa nəkey dey saya na, ya hətar Bəz-təbaŋ heyey malacakaya da ray aŋwa mezəley *Siyanjw. Ndəhay masa mezəley ḥga Bəz-təbaŋ ta mezəley ḥga Bay Gazlavay Papaha mawuzlalatakaya fa dangay ata na, ata tabiya malacatakaya ta Bəz-təbaŋ a, daa slam a. Ndəhay a tabiya, ata gabal temere ta kwakwar məfad a ray a məfad.

2 Asaya, ya cəney dəy maa guzlwa ta gədaŋ da gazlavay da vad. Aa guzley dəy mahura, a mbey mey ta gədaŋ anda yam ma vavawa daa maajərv mahura. Asaya, aa bəcəy ta gədaŋ anda var. Day a masa yah ma cənda ḥgene, a cəney anda ndəhay ma kədəm ganjaval ga daa slam a.

3 Ndəhay gabal temere ta kwakwar məfad a ray a məfad heyey malacatakaya fa mey ḥga cek hay məfad ta dey heyey, leŋ fa mey ḥga *bay-ray hay heyey. Ata tabiya fa mey ḥga slam-menjey ḥga Bay Gazlavay. Ata fa zlam walay mawiya masa kwa ndaw mekele ma səra ḥga zla daa ba səlak, si ndəhay masa gabal temere ta kwakwar məfad a ray a məfad heyey, masa Yesu ma mbədtərwa da wuzlah ndəhay da bəla.

4 Ata na, ara ndəhay masa ta har-dəlay ba, maja ta nam ta ḥgusay daa ba səlak. Kwa aa slam wura wura masa Bəz-təbaŋ ma daw na, ndəhay a, fa səpmər wurzay. Ara ata, ndəhay masa aŋga ma mbədtərwa teesed da wuzlah ndəhay da bəla, amba a njam ḥgada Gazlavay ta ḥgada aŋga, anda cek ma key da ley teesed masa ndəhay ma vəldamara a Gazlavay ta ḥgada Bəz-təbaŋ a.

5 Kwa ndaw ta cəney membərzley pal da mey ata daa ba səlak, asaya, kwa mebərey fa ata daa ba.

Mey da ray maslaŋ hay ɳga Gazlavay maakar

6 Cay, yah, *Jaŋ, ya hətey maslaŋ ɳga Gazlavay mekele fa pəkey dərenj da gazlavay da vad. *Mey-maaya-mawiya masa fara fara ma da njey ɳga sərmataw na, aa daha da har aŋga. A da wuzdatara ɳgada ndəhay da bəla cəpa, kwa ndəhay daa hwayak wura wura, daa səkway wura wura hay cəpa, len ɳgada ndəhay masa maa guzlam ta mey hay wura wura cəpa.

7 Ta', maslaŋ ɳga Gazlavay a, aa guzltar ta gədanj, a ləvtar: «Namar ray a Gazlavay, həlmamara, maja pas masa aa ma da katar sariya ɳgada ndəhay na, ta wuswa cay. Həslmar ray, ara aŋga ma ləmərwa slam da vad ta da hwayak, ara aŋga ma katərwa bəlay hay leŋ wurak hay ɳga yam cəpa.»

8 Fa dəba ha, yah, Jaŋ, ya hətar maslaŋ ɳga dey cew e fa səpar wurzay ɳga maslaŋ ɳgeeme heyey, a ləvey: «Berney mahura ɳga *Babilanjw heyey ta pəlhey sem. Fara fara ta pəlhey sem pəlah!, maja Babilanjw aha ta ley vaw saw la, taa sərkadata səkway hay tabiya sem ɳga mbəkdamara cəved ɳga Gazlavay amba a kam cek hay maaya ba mekele anda aŋga. Ara anda aa ma vəltar wuzam ɳga sey mandaw mandaw ɳga nəsta.»

9 Fa dəba ha, yah, Jaŋ, ya hətar maslaŋ ɳga dey maakar a fa səptar wurzay ɳga maslaŋ hay cew heyey. A wudey ta gədanj, a ləvey: «Kwa waawa ma nar ray ɳgada cek ɳga ley ma bawa daa bəlay kede, ta ɳgada cek maləmkaya anda aŋga heyey, asaya, kwa waawa ma təba amba cek aha a təhar cek fa dan̄gay, da daa ba, fa har na,

10 ɳgene, Gazlavay a sərda banay la. A cey mevel la a ray a. Maja ɳgene, a da sərey banay, anda ndaw ma sey cek meedəwek e marəhkaya pece pece daa vəley, kwa cek meededek e da hwad' a daa ba səlak. Fara fara, Gazlavay a da sərda banay daa awaw, fa gədey njəm-njem. A da sərda banay kəne fa mey ɳga maslaŋ aŋga hay ta fa mey ɳga Bəz-təbaŋ aŋga.

11 Kakas ɳga awaw a, faa ɳgəsey ɳga sərmataw. Ndəhay a, ta namar ray la ɳgada cek ɳga ley heyey, len ɳgada cek maləmkaya anda aŋga, asaya, ta təbmara la amba cek aha a wuzlalatar mezəley aŋga fa ata. Anda kede, fa da hətam meməskey-vaw daa ba səlak. A da səram banay taa vad, taa pas maja awaw a.»

12 Yah, Jaŋ, ya fa ləvey: «Akwar ndəhay ɳga Gazlavay ma namar ray ɳgada kwakwas aŋga, asaya, ma təbmara mey ɳga Yesu, banay masa akwar ma sərmara da bəla ɳgene na, si ka bəsmara gway.»

13 Fa dəba ha, ya cəney dəy maa guzly a dəga da vad, a ləvey: «Wuzlala mey a kede: Ndəhay ma məcam daa sləra ɳga Bay Mahura na, maaya ɳga Gazlavay aa da ray ata dəga wure kede haa ɳga sərmataw.» Ta', *Mesəfney ɳga Gazlavay a mbəd'dara a dəy maa guzly a heyey, a ləvey: «Ahaw, wure kede, sləra ata ta ndəvey cay, a da məskam vaw maja banay masa ata ma bəsmara da bəla heyey ta sləra maaya masa ata ma kamara na, fa wuzdərwa ata ndəhay ma kam cek maaya.»

Mey da ray mendəvey ɳga bəla

14 Fa dəba ha, yah, *Jaŋ, ya da nəkey dey na, a ray mekwteñe mabara. Ndaw anda Bəz ɳga Ndaw manjakaya da ray mekwteñe he. Ndaw aha, jikwew ɳga bay-gula da ray. Jikwew a makakaya ta bərey magaza. Asaya, ndaw aha aa ta beþey da har, mey a makədkaya maaya maaya.

¹⁵ Menjey nekəd ey, maslañ mekele a bawa daa *Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay da vad, aa guzlar ta gədañ ḥgada ndaw da ray mekwteñe he, a ləvar: «La bebey akah amba ka ḥgema daw, maja pas a ta wuswa cay. Cek hay da bəla ta nəham cay.»

¹⁶ Da ray ḥgene, ndaw manjakaya da ray mekwteñe kaa heyey len! a la bebey aŋga, ḥgam! ḥgam! a ḥgema daw * da bəla.

¹⁷ Cay, ya hətey maslañ mekele ma bawa daa Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay da vad' heyey saya. Aŋga ta bebey da har, mey a makədkaya maaya maaya may.

¹⁸ Fa dəba ḥga maslañ a kede, maslañ ḥga Gazlavay mekele a sawa da cakay slam-mefəkey cek ḥgada Gazlavay. Ara maslañ ma wey da ray awaw. Aa guzlar ta gədañ ḥgada maslañ masa bebey da har heyey, a ləvar: «La bebey akah, daw ta slatərwa babəza ḥga wudez ma vevey ta vevey da bəla, babəza masa yam a ma kam wuzam † ta aŋga, daw ta slatərwa da bəla cəpa, maja ta nəham cay.»

¹⁹ Anda kede, maslañ kaa heyey len! a la bebey aŋga ta', a daw a slatərwa babəza ḥga wudez hay heyey ‡, kway! a kwiyda aa slam masa ndəhay ma mbərzlamara ḥga dəcey yam a. A wudey ḥga ləvey na, Gazlavay fa cey mevel ga a ray ndəhay siya da bəla.

²⁰ Slam masa aa ma mbərzlamara babəza ḥga wudez e na, aa da dəba berney a §. Masa fa mbərzlamara ḥga dəcey yam a, ama ma da bawa na, ara mambaz. A vevey, a ley wayam anda yam haa a daw dəreñ a key kəlemeeter temere maakar. Da pəles a ndəkwey a hwad' a na, mambaz a, a kərza kasl aa mey.

15

Mey da ray maslañ hay maasala ḥga Gazlavay ma da sərdamata banay ta ndəhay

¹ Fa dəba ha, yah, *Jan, ya hətey cek maaya mekele ma rəzley ndaw a wuzwa vaw da gazlavay da vad. Ara maslañ hay ḥga Gazlavay maasala ma da sərdamata banay mekele mekele ta ndəhay haa dey maasala. Banay hay a ḥgene, ara mecey-mevel ḥga Gazlavay madagway-dakw a ray ndəhay da bəla.

² Cay, ta', ya hətey cek mekele saya anda dəhwa ma wedey pəlŋged pəlŋged anda baŋgəra, ta awaw da hwad a, dey a hətey gurgwar a wurza. Ndəhay malacatakaya da mey dəhwa ha, ata ta ganjaval masa Gazlavay ma vəldatara da har. Ara ndəhay ma fənmara cek ḥga ley ta gədañ, ma namar ray ḥgada cek maləmkaya anda aŋga heyey ba, ma təbmara amba a hətam lamba aŋga heyey fa dan̄gay ata ba səlak.

³ Fa zlam walay masa *Mawiz, ndaw ma ka sləra ḥga Gazlavay ma zla zleezle. ḥgene he, ara walay ḥga *Bəz-təbañ ḥga Gazlavay may *. Ndəhay a, a zlam walay, a ləvam:

Bay Gazlavay, kah Gazlavay ta gədañ
ma fənta cek hay tabiya.

Sləra akah masa kah ma ka kede na,
aa kwakwad ba, aa maaya ara mey ba.

Kah na, Bay ma wey da ray hwayak hay cəpa.

Cek hay masa kah ma kata na, ka kata ta cəved e,

* **14:16 14.16** a ḥgema daw: «Menjəmey daw» fede (14.15-16) a wudey ḥga ləvey mekusey ndəhay maaya fa mey ḥga Gazlavay ḥga hətey heter mendəvey ba. Daa 14.17-20a wudey ḥga ləvey sariya ḥgada ndəhay siya.

† **14:18 14.18** wuzam: A tam wuzam kede ta yam ḥga babəza ḥga wudez mezəley «raisin» ta mey Nasara.

‡ **14:19 14.19** Babəza ḥga wudez hay kede mapatakaya anda ndəhay ta mebərey masa Gazlavay ma da katar sariya. **14:19 14.19** 19.15; Iz 63.1-6 § **14:20 14.20** berney a: Ndəhay a wulkam, berney a na, ara Jeruzelem.

15:1 15.1 4.5; 15.7; 16.1; 17.1; 21.9 **15:2 15.2** 4.6; 5.8; 13.15, 18; 14.2 * **15:3 15.3** Walay kede ara walay ḥga bay-gula. Anda Mawiz ta ndəhay Israyel hay ma zlamara walay da mey Bəlay Magaza maja Gazlavay ma ləhdata dasi har ḥga sewje hay ḥga Ejip heyey na, ndəhay malacatakaya da mey dəhwa kede fa zlam walay maja Bəz-təbañ ma ləhdata may.

membərzley da hwad a daa ba səlak.

⁴ Bay Gazlavay, ndaw ma zlurey ta kah ba na, wa?

Ndaw ma ləvey a həslka ray ba na, ndaw a dama?

Kah na, kah Gazlavay pal.

Ndəhay daa hwayak hay cəpa a samawa la fa mey akah

ŋga həslmaka ray ta meregedey,

maja ata ma hətmar sləra akah makakaya ta cəved e.

⁵ Menjey nekədsey, yah, Jan, ya hətar *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay da vad mawurkaya. Slam-mekərcey ta ambal aa da hwad a. *Akwatay ŋga *mejəwey-mey ŋga Gazlavay ta ndəhay anga hay aa daa slam-mekərcey a.

⁶ Cay, ya hətatar maslaŋ hay maasala ma da sərdamata banay ta ndəhay haa dey maasala heyey, fa bamawa daa way a. Ata ta zana fa vaw mabara, ma ley dey. Asaya, zəwet hay ŋga bərey magaza ma wedey pəlŋged pəlŋged majəwtakaya fa dadak ata hay †.

⁷ Cek hay məfad ta dey heyey, pal da wuzlah ata ta', a vəltar taasa hay ŋga bərey magaza pal pal a maslaŋ hay a maasala heyey. Taasa hay a marəhdataloga ta mecey-mevel ŋga Gazlavay, Gazlavay ndaw masa ta dey ŋga sərmataw.

⁸ Daa ŋgene, kakas fa bawa, fa bawa haa a rəhda way a heyey. Kakas a, a bawa daa mewedey ŋga Gazlavay ta daa gədanj anja. Ndaw a gwa ŋga mbəzey aa way a ba səlak, si banay hay maasala masa maslaŋ hay maasala ma handamərwa heyey ma ndəvam la cəpa dəgəy.

16

Mey da ray banay hay ŋga madagway-dakw

¹ Fa dəba ŋga cek hay ma kam kəfə, yah, *Jan, ya cəney dəy maa guzlwa ta gədanj daa *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay da vad heyey. Day a, aa guzlwa ŋgada maslaŋ hay ŋga Gazlavay maasala heyey, a ləvtar: «Diyam ta mbəddamara mecey-mevel ŋga Gazlavay daa taasa hay maasala kəde cəpa a bəla.»

² Anda kəfə, maslaŋ masa ŋgeeme ta', a daw a mbədəda masa daa taasa anja a ray bəla. Daa ŋgene, mbəlek hay ma ceý kəlah a bamawa njaba-njaba fa ndəhay masa lamba ŋga cek ŋga ley matəhtakaya fa vaw ata, masa ma namar ray ŋgada cek maləmkaya anda cek ŋga ley a heyey.

³ Fa dəba ha, maslaŋ masa ŋga dey cew e ta', a mbədəda masa daa taasa anja may aa bəlay. Daa ŋgene, yam daa bəlay a, a tərey anda mambaz ŋga ndaw maməckaya ma bawa. Anda kəfə, cek hay daa yam a cəpa ta məcam sem.

⁴ Ta', maslaŋ masa ŋga dey maakar a, a mbədəda masa daa taasa anja may aa wayam hay ta aa wurak ŋga yam hay. Anda kəfə, yam daa wayam hay a ta daa wurak hay a ta tərey sem anda mambaz may.

⁵ Cay, yah, Jan, ya cənda dəy ŋga maslaŋ ŋga Gazlavay ma wey da ray yam fa həslar ray ŋgada Gazlavay, a ləvey: «Kah na, Bay Gazlavay pal taava akah. Kah dəha dəga zlezzle haa wure kəfə. Ka ta ka sariya kəfə la ta cəved e.

⁶ Ndəhay ma kədmata ma təla mey akah hay vagay, ta ndəhay ma kədmata ndəhay akah hay siya na, ka ta vəltar mambaz la ŋga sey. Ngene he, ara cek təfə fa sləra ata.»

15:3 15.3 16.5-6; 19.2; 22.12; Mew 32.4; Ps 145.17; walay: Mab 15.1; Ps 111.2; 139.14 **15:3 15.3-4 4.11 15:4**
15.4 14.7; Ps 86.9; 98.2-3; Iz 2.2-3; Jer 10.6-7 **15:5 15.5** 11.19; Mab 40.34; SNM 7.44 † **15:6 15.6** zəwet hay ŋga
bərey magaza...fa dadak ata hay: A wudey ŋga ləvey ata ta gədanj ŋga Gazlavay ŋga key sləra. **15:6 15.6** 1.13;
Dan 10.5 **15:7 15.7** 4.6; 14.10; 16.1 **15:8 15.8** Mab 40.34-35; Iz 6.4; Ez 44.4 **16:1 16.1** 15.1; Ps 69.25; Iz 66.6;
Jer 10.25 **16:2 16.2** 13.15; Mab 9.10 **16:3 16.3-4** 8.8; Mab 7.17-21; Ps 78.44 **16:6 16.6** 17.6; 18.24; 19.2; Mew
32.43; Ps 79.3, 10; Mt 23.35, 37

⁷ Cay, ya cəney d̄ay mekele maa guzlwa ta ḡedaŋ da cakay slam-meewurey cek njada Gazlavay, a l̄evey: «Ahaw, Bay Gazlavay, ndaw masa ta ḡedaŋ ma f̄onta cek hay c̄epa. Ka fa katar sariya a nd̄ehay ta c̄oved e, memb̄erzley da hwad a daa ba s̄elak.»

⁸ Menjey nek̄edsey, maslaŋ ḥga dey m̄efad a, ta', a mb̄edda masa daa taasa aŋga may a ray pas. Anda kede, pas a h̄etey c̄oved ḥga cey ḥgulca-ca haa a nd̄elta nd̄ehay.

⁹ Daa masa pas a fa nd̄elta nd̄ehay a ḥgene, ta', a c̄ed̄mara Gazlavay, majā ara aŋga ma sl̄erd̄erwa banay a kede. Ama ta mb̄ed̄damara menjey ata da b̄ela daa ba, a namar ray a Gazlavay ba c̄enja.

¹⁰ Fa d̄eba ha, maslaŋ ḥga dey zlam a, ta', a mb̄edda masa daa taasa aŋga may a ray slam-menjey ḥga cek ḥga ley heyey. Daa ḥgene, l̄evan̄ a key daa slam masa cek ḥga ley a ma wa c̄epa. Nd̄ehay c̄epa daa slam aha aa p̄edam sler majā fa s̄oram banay.

¹¹ Ama ta banay ḥgene c̄epa na, kwa nd̄ehay a ta mb̄ed̄damara menjey ata daa ba, ata fa kam cek maaya ba hay c̄enja. A c̄ed̄mara Gazlavay da vad majā banay ata ta mb̄elek hay mekele mekele ma catar.

¹² Cay, maslaŋ ḥga dey maakwaw a, ta', a mb̄edda masa daa taasa aŋga aa wayam mahura ḥga Ef̄erat. Yam daa wayam a, taa s̄okey sem mbas! amba bay hay ma da samawa ta daa dana a h̄etam c̄oved ḥga zl̄en̄gey a dey laŋgar.

¹³ Fa d̄eba ha, ta', yah, Jan, ya h̄etey mes̄fn̄ey hay maaya ba maakar. Ata a s̄oram ba ta kak̄eraŋ hay. Mes̄fn̄ey a pal a bawa da mey ḡodem heyey. Laŋgar a bawa da mey cek ḥga ley heyey. Laŋgar may, a bawa da mey *ndaw ma t̄ela mey ta memb̄erzley.

¹⁴ Mes̄fn̄ey hay a ḥgene a samawa ta fa bay-malula. Fa kam maazl̄a hay mandaw mandaw ḥga r̄ezley nd̄ehay. Fa diyam a way bay hay da b̄ela c̄epa ḥga kusmat̄erwa amba a kam v̄oram ta Gazlavay ta pas masa Gazlavay, ndaw ma f̄onta cek hay c̄epa, ma da wuzd̄erwa ḡedaŋ aŋga.

¹⁵ Da ray ḥgene, Bay Mahura a l̄evey: «Wam vaw maaya maaya, majā ya da sawa na, d̄erfafay anda ndaw-mayal. Maaya ḥga Gazlavay aa da ray ndaw ma j̄eda vaw aŋga, a ney ba, ma wada vaw ta zana aŋga, amba d̄ar masa yah ma da sawa na, ndaw a, a gwa ḥga p̄ekey ta vaw ba' k̄ene ba, asaya, hwaray fa da kar majā nd̄ehay a da h̄etmar vaw ba' k̄ene na, daa ba.»

¹⁶ Ta', mes̄fn̄ey hay maaya ba maakar ma diyam a way bay hay heyey, a kusmata bay hay a aa slam daha mez̄oley ta mey *Heb̄ere «Harmagwadan̄w».

¹⁷ Fa d̄eba ha, maslaŋ masa ḥga dey maasala ha, ta', a mb̄edda masa daa taasa aŋga aa memed. Day a c̄enwa ḥga ḡedaŋ daa slam-menjey ḥga Bay Gazlavay daa Way-mekey-kwakwas aŋga, a l̄evey: «Banay hay a, ta kam cay.»

¹⁸ Da ray ḥgene, var a z̄emey w̄ed-w̄ed, w̄ed-w̄ed, aa b̄ecey ta ḡedaŋ t̄ezlaw! t̄ezlaw! Hwiyak a wusey ga anda aŋgwa ma b̄ezley. D̄ega Gazlavay ma zlar ḥga l̄emt̄erwa nd̄ehay a b̄ela na, hwiyak ta wusey anda ḥgene daa ba s̄elak.

¹⁹ Ta', hwiyak a b̄ezley, berney mahura * heyey a wunkey slam maakar. Berney hay c̄epa da b̄ela a p̄elham p̄elah! p̄elah! may. Gazlavay a s̄erfad̄erwa berney mahura ḥga Babilan̄w, ta', a cey mevel a ray a, a s̄erda banay ga, anda ndaw ma sa cek meed̄ewek e mar̄ehkaya pece pece daa v̄oley.

16:7 16.7 15.3 16:9 16.9 9.20-21; 16.11, 21 16:10 16.10 13.1-2; l̄evan̄: Mab 10.21-22; Iz 8.22 **16:12 16.12**
Iz 11.15; 44.27; 46.11 **16:13 16.13-14** 12.3; 13.1-2; Mab 8.2; Ps 78.45 **16:14 16.14** 11.17; 13.13-14; 19.20; Mt
24.24; 2Tes 2.9; **v̄oram:** 19.11-21 **16:15 16.15** 3.3, 18 **16:17 16.17-21** 16.1; Iz 66.6 **16:18 16.18** 4.5; 6.12-13
* **16:19 16.19** Berney mahura: A wudsey ḥga l̄evey na, berney ḥga Babilan̄w daa mewulkey ḥga nd̄ehay mekele.
Neka 14.8.Siya hay na, a wulkam, a l̄evam na, ara berney ḥga Jeruzelem. **16:19 16.19** 14.10; 18.2

²⁰ Daa እገኑ, አውያክ ይዳውሉ ቤሉ ሁሉም እዋል ነው እና የዚህንን አንቀጽ የሚከተሉት ነው፡፡

²¹ ለአንድ የሚከተሉት ነው፡፡ የሚከተሉት ነው፡፡ የሚከተሉት ነው፡፡

17

Mey da ray እግዥስ-ባርላው

¹ ፍ ደብ አል ነው እና የሚከተሉት ነው፡፡ የሚከተሉት ነው፡፡ የሚከተሉት ነው፡፡

² የሚከተሉት ነው፡፡ የሚከተሉት ነው፡፡ የሚከተሉት ነው፡፡

³ የሚከተሉት ነው፡፡ የሚከተሉት ነው፡፡ የሚከተሉት ነው፡፡

⁴ የሚከተሉት ነው፡፡ የሚከተሉት ነው፡፡ የሚከተሉት ነው፡፡

⁵ የሚከተሉት ነው፡፡ የሚከተሉት ነው፡፡

«የእና የሚከተሉት ነው፡፡ የሚከተሉት ነው፡፡

⁶ የሚከተሉት ነው፡፡ የሚከተሉት ነው፡፡

«የእና የሚከተሉት ነው፡፡

«የእና የሚከተሉት ነው፡፡

⁷ የሚከተሉት ነው፡፡

⁸ የሚከተሉት ነው፡፡

⁹ የሚከተሉት ነው፡፡

¹⁰ የሚከተሉት ነው፡፡

^{*} **16:21 16.21 11.19; 16.9** * **17:1 17.1** እግዥስ፡ ተደርሱ ነው እና የሚከተሉት ነው፡፡ የሚከተሉት ነው፡፡

maasala masa ŋgwas a ma njey a ray a ‡. Ray hay a ŋgene may a wuzwa bay hay maasala.

¹⁰ Dasi bay hay maasala ha ŋgene na, zlam ata daa bay daa saba, pal na, aa daa bay, lanġar ta sawa ŋga zəma bay anġa daa ba aran. Ama pas masa anġa ma sawa cay na, fa da njey daa bay a ga daa ba.

¹¹ Nga cek ŋga ley masa zleelze aa ta dey, ama wure kede, anġa daa saba heyey na, a da key bay ŋga dey daaŋgafad a. Anġa na, aa da wuzlah bay hay maasala heyey may, Gazlavay a daa zəd̄da.

¹² «Dəram hay kuraw ŋga cek ŋga ley masa kah ma hətatar ŋgene, a wuzwa bay hay kuraw ma da samawa. Ata na, fa zəmamara bay ata daa ba aran. Ata ta cek ŋga ley heyey a hətam gədaŋ la ŋga wey da ray ndəhay, ama ŋga menjey nekəd̄ey gway.

¹³ Bay hay a, a cəmam day la pal, amba a kamar sləra a cek ŋga ley a ŋgene ta gədaŋ ata cəpa.

¹⁴ A kam vəram la ta Bəz-təbaŋ heyey. Ama Bəz-təbaŋ a, a fənta la ta gədaŋ, maj a anġa na, ara Bay Mahura da ray mahura hay, anġa Bay da ray bay hay cəpa. Asaya, ndəhay masa aa ma zəlta, aa ma walata, ndəhay masa ma təbmara mey anġa ta mevel pal na, a cəmam la ta Bəz-təbaŋ a, a kam bay-gula la da ray bay hay a ta cek ŋga ley a heyey.»

¹⁵ Ta', maslaŋ ŋga Gazlavay kaa heyey aa guzlyya saya, a ləvey: «Yam masa kah ma hətar ŋgwas-barlaw manjakaya gweegwe ta anġa ŋgene na, a wuzwa ndəhay ga, səkway ŋga ndəhay wura wura masa maa guzlam ta mey wura wura, asaya, hwayak wura wura.

¹⁶ Ama, dəram hay kuraw masa kah ma hətatar ta cek ŋga ley a ray anġa na, a da rəsmara ŋgwas-barlaw kede. A təbmara cek anġa hay tabiya la, a cəkwmata zana anġa hay fa vaw la cəpa ta gədaŋ, amba a njey vaw ba' kəne. Fa dəba ha, a kəcfmara vagay la, a zəmamara aslaw ŋga vaw anġa la. Siya ŋga aslaw a, ma da gərey na, a da ndəlmara daa awaw.

¹⁷ Ara Gazlavay ma da ka amba bay hay kuraw a, a cəmam d̄ay pal ŋga key sləra ŋgada cek ŋga ley heyey. Bay hay a, a pamara gədaŋ ata asi har ŋga cek ŋga ley a, amba a wam da ray ndəhay tabiya haa kasl mey masa Gazlavay maa guzlda zleelze heyey a key fara fara.

¹⁸ Anda kede, ŋgwas masa kah ma hətar heyey na, ara berney mahura masa ma wey da ray bay hay cəpa da bəla.»

18

Mey da ray berney ŋga Babilajw ma da pəlhey

¹ Fa dəba ŋga cek hay a ŋgene, yah, *Jaŋ, ya hətey maslaŋ mekele fa pawa salay da vad. Anġa ta gədaŋ ga. Mewedey anġa ta wađa bəla la cəpa.

² Maslaŋ a, a wudey ta gədaŋ, a ləvey: «*Babilajw, berney mahura heyey, ta pəlhey sem. Ta pəlhey sem pəlah! pəlah! fara fara. Berney a, ta tərey sem ŋga way ŋga mesəfney maaya ba wura wura cəpa. Asaya, diyan hay maaya ba hay masa ndəhay ma zəmamara ba səlak, ata cəpa daa slam aha.

³ Babilajw ta pəlhey sem maj a ley vaw saw sem, taa sərkadata ndəhay daa hwayak hay tabiya sem ŋga mbəkdamara cəved ŋga Gazlavay amba a kam cek hay maaya ba mekele mekele anda anġa. Ara anda aa ma vəltar wuzam ŋga sey mandaw mandaw ŋga nəsta. Asaya, bay hay cəpa da bəla ta lam vaw saw la ta anġa. Ndəhay

‡ **17:9 17.9** Fede na, ŋgwas aha mapakaya anda berney ŋga Rawm. Berney a na, aa maləmkaya da ray anġwa hay maasala. **17:9 17.9** 13.18 **17:12 17.12** Dan 7.7, 24 **17:14 17.14** 19.16, 19; Mew 10.17; Ps 136.3; Dan 2.47; 1Tm 6.15 **17:15 17.15** 17.1 **17:16 17.16** 17.2; 18.8; Lev 21.9; Ez 23.29; Aw 2.5 **17:17 17.17** 17.13 **18:1 18.1-24** Iz 13; 47; Ez 27 **18:2 18.2** 14.8; 16.19; Iz 13.20-22; 21.9; 34.11, 14; Jer 50.39-40; 51.8

ma ka filaw hay cəpa da bəla, ta hətam dala la ga, maja cek hay maaya ma mbafar kalah masa ata ma hədkadamara.»

4 Ta', ya cəney dəy faa guzlwa ta gədaŋ da vad, a ləvey: «Akwar ndəhay adəw hay, bamawa da wuzlah ndəhay daa berney a ŋgene, amba ka kam mebərey anda ata ba. Bamawa amba ka səram banay anda ata ba.

5 Fara fara, bamawa daa berney a, maja mebərey ata ga kalah, mambakaya kasl a gazlavay a vad. Yaw, Gazlavay fa sərfada sləra ata maaya ba masa ata ma kamara cənja.

6 Sərdamata banay ta ndəhay daa berney a anda ata ma sərdamata banay ta ndəhay siya hay. Cek masa ata ma kamara a ndəhay siya ha na, ka da kamatara ma fəna ŋgene. Da ta vəlmatar cek meedəwek e vəley pal ŋga sey la na, ka da vəlmatar ŋgada ata vəley cew.

7 Sərdamata banay ga ta ndəhay daa berney a amba a cam mevel, anda ata ma pamara vaw ata zleezle ŋga ŋgwas ta gədaŋ ga, anda ata ma njam ga daa wiya. Asaya, anda ata ma ləvam: "Yah manjakaya fede daa bay. Yah ŋgwas-vagay ba, kwa ndaw adəw fa da məcey amba ya təway na, daa ba."

8 «Da ray ŋgene, banay a da sawa a ray ndəhay daa Babiləŋw a cəpa dey pal. Anda kede, macay mepesley ndəhay, meməcey lej may a sawa la a ray ndəhay a ta pas pal. Asaya, awaw a daa wura berney a kəlmedek! maja Bay Gazlavay na, aŋga ndaw ta gədaŋ, ara aŋga pal ma da katar sariya a ndəhay a.»

9 Bay hay cəpa da bəla ma lam vaw saw da palah * daa berney a heyey, ta ma njam daa wiya a heyey, a da hətmar kakas ŋga awaw ma daa wura berney aha na, a təwam la, aa huram la.

10 Bay hay a, a da lacam dərenj ta berney a, maja banay da hwad a ta zluradata sem. A ləvam: «Waay! Waay! Babiləŋw, kah berney mahura masa ta gədaŋ heyey, ka ta pəlhey sem pəlah! pəlah! ler pal gway. Sariya akah ta njey ga daa ba.»

11 Asaya, ndəhay cəpa da bəla ma kam filaw, a təwam la, aa huram la, maja berney a ma pəlhey sem. Kwa ndaw pal fa da hədkedey cek ata hay ŋga filaw daa saba.

12 Cek ŋga hədkedey hay a na, ara bərey hay ma hədkam ba, aŋgwa hay ma wadəm pəlŋged pəlŋged ma hədkam ba ta bersle hay, zana mabara ma ley dey, zana masa magaza ləmter e ta magaza anda mambaz ma hədkedey ba, lej zana səwal ma wedey wurek! wurek! Cek hay mekele ŋga filaw a na, ara anda hwadam mezey maaya, cek hay maacadəkaya ŋga sler ŋga begəney, hwadam ma hədkedey ba lej cek hay mekele mekele ŋga bərey ta ŋga aŋgwa meekuled e.

13 Asaya, ndəhay ŋga filaw a fa hədkadam cek hay mezey maaya anda bərdey, mal ma tekwedey fa vaw, slalak mezəley «*mir» lej matəway ŋga wudez mezey maaya. Cek hay mekele na, ara wuzam, mal metey lar, hapa lej daw. Fa hədkadam saya sla hay, təbaŋ hay, pəles hay lej seret hay. Kwa beke hay, kwa ndəhay ma kərzawa daa vəram na, ndəhay a ŋgene fa hədkadamata may. Cek hay cəpa kaa na, kwa ndaw pal ŋga hədkata da Babiləŋw a daa saba səlak.

14 Da ray ŋgene, ma ka filaw hay a, a təwam la, a daa guzlmər aa berney a, a ləvmar: «Cek hay masa ma mbafamaka kalah heyey na, taa wuram sem cəpa. Zleley akah hay ta wiya masa kah ma ka heyey na, daa saba. Anda kede, kwa ka fa da hətatar daa saba may.»

18:3 18.3 17.2; 18.11-19; Iz 23.8; Ez 27.22-23, 33 **18:4 18.4** Iz 48.20; Jer 51.45; 2Kwr 6.17 **18:5 18.5** MC 18.20

18:6 18.6 Ps 137.8; Jer 50.29 **18:7 18.7-8** Iz 47.8-9 **18:8 18.8** 17.16 * **18:9 18.9** Meley-vaw saw da palah fede kaa na, a wufey ŋga ləvey meney ray ŋgada cek mekele aa slam a ŋga Gazlavay. **18:9 18.9-10** Ez 26.16-17; 27.30-35 **18:12 18.12-13** Ez 27.12-24

15 Ma ka filaw hay masa ma kam zleley ga daa berney a heyey, a da lacam doren ta berney a, maja banay da hwad a ta zluradata sem. A tewam la ta gedaŋ, aa huram la,

16 a da ləvam: «Waay! Waay! Babilanjw, berney mahura heyey, ta pəlhey sem pəlah! pəlah! Aŋga anda ŋgwas ta zana mabara fa vaw ma ley dey, asaya, ta zana masa magaza ləmter e ta magaza anda mambaz ma hədkey ba. Asaya, aa ta dangwa ŋga bərey magaza lej ta bersle ma hədkey ba.

17 Zleley hay a ga kede a nəsam tabiya dey pal gway, kwa ta njey ga daa ba.»

Ndəhay ma hwadamara kwambiwal hay ta bay-ray ata, lej ndəhay ma ka filaw ta kwambiwal hay a, asaya, ndəhay tabiya masa ma diyam a məlak ta kwambiwal hay a na, a lacam la doren ta Babilanjw heyey,

18 a wudam la maja ata ma hətmar kakas ŋga awaw a maa wura berney a, a ləvam: «Berney mahura ma fəna kede daha saya daw?»

19 Ndəhay a, a da pətkwalam da hwayak ta matəway, a daa huram, a da wudam ta gedaŋ, a ləvam: «Waay! Waay! Babilanjw, berney mahura heyey na, ta pəlhey sem. Ara berney masa ndəhay ta kwambiwal hay ma hətam zleley ga da hwad a. Berney a na, a pəlhey pəlah!, a nəsey ler pal gway, kwa ta njey ga daa ba.»

20 Yaw, maslaŋ ŋga Gazlavay heyey a ləvey: «Akwar ndəhay da gazlavay da vad, sasəmam maja Babilanjw a ma pəlhey kede. Akwar ndəhay ŋga Gazlavay ta ndəhay meslərey lej ndəhay ma təla mey aŋga hay, sasəmam may, maja Gazlavay ta kar sariya sem a berney a kede, fa cek maaya ba masa aŋga ma kakwara.»

21 Fa dəba ha, maslaŋ ŋga Gazlavay masa ta gedaŋ daha ta', a daw, a lawa aŋgwā mahura masa dadakw anda lavar. Təzlem! a kəzla aa bəlay kufap! aa zədsey. A ləvey: «Babilanjw, berney mahura, a da pəlhey anda kede may. Kwa ndaw fa da hətar fa dey daa saba.

22 Da Babilanjw a, ndəhay fa da cənam dəy ŋga ndəhay ma kəfəm ganjaval, ma zlam walay, lej ma fam sləlam ta taalam hay na, daa saba. Asaya, ndaw fa da hətey ndaw ma dəya cek hay membey kwa pal daa saba. Kwa ndaw fa da cəney dəy ŋga cek mekərey daw daa berney a daa saba may.

23 Da Babilanjw a, petərla hay fa da wafəm daa saba. Kwa ndaw fa da cəney meesəmey ŋga meley kwakwa daa berney a daa saba. A key daa saba na, maja me? Ara maja, zleezle ndəhay ma ka filaw da Babilanjw a, a zlapam ta zleley ata hay ma fənmata siya hay da bəla, asaya, ta təknata ndəhay tabiya da bəla la ta mekey maazla hay maaya ba.»

24 Gazlavay a kar sariya a Babilanjw anda kede maja aa ma hətar mambaz ŋga ndəhay ma təla mey aŋga da hwad a. Asaya, maja aa ma hətar mambaz ŋga ndəhay aŋga hay siya da hwad a. Asaya, ndəhay makəftakaya vagay daa wura daa wura da bəla na, Gazlavay ta hətar mambaz ata la daa berney a may.

19

1 Fa dəba ha, yah, Jan, ya cəney dəy hay masa maa guzlmawa ta gedaŋ da vad anda ndəhay ga maa guzlam daa slam a, a ləvam: «*Aleluya! Həlmamara Bay Gazlavay! Ara Gazlavay aləkwa ma ləhdata ndəhay daa banay. Ara aŋga ndaw masa ndəhay ma həslmar ray, ara aŋga ndaw ma wey da ray cek hay tabiya.

2 Aŋga fa katar sariya a ndəhay ta cəved e, membərzley da hwad a daa ba səlak. Da ray ŋgene, ta kar sariya cay ŋgada ŋgwas-barlaw masa ma nəsa bəla, ma batata

ndəhay እga lam vaw saw da palah * heyey. Gazlavay ta sérda banay la ta እgwas aha maja aa ma kədta ma ka sləra anja hay vagay.»

³ Day hay masa yah ma cəndatərwa እgene fa həlmamara Gazlavay, a ləvam: «Aleluya! Həlmamara Bay Gazlavay, maja kakas masa faa እgəsey daa berney a እgene, a da njey እga sərmataw, kwa fa da ndəvey daa ba səlak.»

⁴ Daa እgene, *bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad̄ heyey len̄ cek hay məfad̄ ta dey heyey a ragadam fa mey እga Gazlavay daa slam anja menjey, a həlmamara, a ləvam: «*Amen. Aleluya! Həlmamara Bay Gazlavay!»

Mey da ray mekey məlak እga kwakwa እga Bəz-təbaŋ

⁵ Fa dəba ha, dday mekele aa guzlwa ta daa slam-menjey እga Bay Gazlavay, a ləvey: «Həlmamara Gazlavay aləkwa, akwar ndəhay ma ka sləra anja hay tabiya, akwar ndəhay masa ma namar ray, kwa bəza hay, kwa ndəhay mahura hay.»

⁶ Ta', ya cəney dəy hay mekele saya faa guzlmawa ta gədaŋ anda ndəhay ga maa guzlam daa slam a. Asaya, dəy hay a, a mbam mey ta gədaŋ anda yam ma vavawa daa maajərv mahura. A cənmawa anda var maa bəcey may. Ya cənda dəy hay a na, fa ləvam: «*Aleluya! Həlmamara Gazlavay, maja Bay Gazlavay aləkwa, ndaw masa ta gədaŋ ma fənta cek hay tabiya, fa wey da ray cek hay tabiya fara fara.

⁷ Wure kede, njakwa daa meeməlkey, sasəmkwa, həlmakwa Gazlavay, maja gwagway እga Bəz-təbaŋ [†] ma ley kwakwa ta wuswa cay. Kwakwa ha ta diya vaw cay,

⁸ maja ta vəlmar zana ma wedey ma ley dey mabara manjar dəlay cay.» (Zana ha እgene a wuzwa sləra maaya masa ndəhay እga Gazlavay ma kamara.)

⁹ Cay, maslaŋ heyey a ləvyə saya: «Wuzlala mey masa yah ma da kadakawa kede aa dərewel: Maaya እga Gazlavay a sawa la a ray ndəhay cəpa mazəltakaya a gwagway እga kwakwa እga Bəz-təbaŋ a.» Maslaŋ a, a ləvyə saya: «Mey masa yah ma kadakawa kede na, ara mey fara fara, maja mey a ara mey እga Gazlavay.»

¹⁰ Masa maslaŋ a maa guzlyə cay na, ta', ya regedey fa mey anja amba ya həlma. Daa እgene, a ləvyə: «Ka regedey fa mey adfaw anda kede na, maja me? Yah na, yah ndaw ma ka sləra እga Gazlavay anda kah ta məlmakw hay, ma təbmara mey masa Yesu ma handərwa a bəla may. Maaya ka regedey, ka dəreye dançay na, እgada Gazlavay gway.» Mey masa Yesu ma handərwa a bəla na, ara *Mesəfnəy እga Gazlavay ma vəltar gədaŋ a ndəhay ma təla mey እga wuzdamara mey a.

Ndaw da ray pəles mabara

¹¹ Cay, yah, *Jan, ya da nəkey dey na, slam da gazlavay da vad mawurkaya. Ya hətey pəles mabara ta ndaw da ray a. A zəlmara ndaw aha na, «Ndaw ma ka cek anda aa ma ləvey, ma mbərzley ba.» Anja na, ndaw ma ka sariya a ndəhay ta cəved e, asaya, anja ndaw ma key vəram እga diyey cek ta cəved e.

¹² Bəz እga dey እga ndaw aha na, እgəler እgəler anda awaw magədkaya. Anja ta gursaw hay ga da ray. Mezəley mawuzlalakaya fa vaw anja daha, kwa ndaw mekele ma gwa እga səra mezəley a daa ba səlak, si anja gway.

* **19:2 19.2** Meley-vaw saw da palah fede kaa na, a wudey እga ləvey meney ray እgada cek mekele aa slam እga Gazlavay. **19:2 19.2** 15.3; 16.6; 22.12; Mew 32.43; Ps 79.10 **19:3 19.3** kakas: 14.11; Iz 34.10 **19:4 19.4** 4.4, 6; 5.7; Ps 106.48 **19:5 19.5** 11.18; Ps 22.25; 115.13; 134.1; 135.1 **19:6 19.6** 11.17; 14.2; Ps 47.6-10; 96.7-10; Zak 14.9 † **19:7 19.7** Bəz-təbaŋ: Fede Bəz-təbaŋ ara Yesu Kəriste. Kwakwa anja na, ara ndəhay cəpa ma təbmara mey anja. Gwagway may, ara pas masa ndəhay ma da cəmam ray ta Yesu da vad እga sərmataw, anda kwakwa ta zel e ma da njam cewete haa mendəvey እga dər ata. **19:7 19.7** 21.2 **19:8 19.8** 6.11 **19:9 19.9** 14.12; Iz 25.6; Mt 22.2; Lk 14.15-16; **mey fara fara:** 21.5; 22.6 **19:10 19.10** 6.9; 22.8-9 **19:11 19.11** 4.1; 19.2; Ps 72.1-14; 98.9; Iz 11.4; Ez 1.1-3; SNM 7.56 **19:12 19.12** 1.14-15; 2.17

¹³ Zana aŋga fa vaw na, magwacakaya ta mambaz [‡]. Mezəley ŋga ndaw a na: «Mey ŋga Gazlavay.»

¹⁴ Asaya, maslaŋ hay ga ŋga Gazlavay da vad fa səpmar wurzay ŋga ndaw aha anda ndəhay ma diyam ŋgadaa vəram. Ata ta zana mabara fa vaw ma ley dey manjar dəlay. Ata da ray pəles mabara hay.

¹⁵ Da mey ndaw aha na, dəlaw masa mey a makədskaya ŋga kədta ndəhay daa hwayak hay da bəla daha. A da wey da ray hwayak hay tabiya ta gədaŋ. A da bacata anda ndaw ma becey babəza ŋga wudez fa pərad ŋga dəcay yam a, ŋga tey wuzam ta aŋga. Anda kede, a da wuzdərwa mecey-mevel ŋga Bay Gazlavay, ndaw masa ta gədaŋ ma fənta cek hay tabiya.

¹⁶ Fa zana ŋga ndaw a, leŋ fa tatəwal na, mezəley mawuzlalakaya daha. Mawuzlalakaya ha a ləvey: «Bay Mahura da ray bay mahura hay, Bay da ray bay hay cəpa.»

¹⁷ Fa dəba ha, yah, Jaŋ, ya hətey maslaŋ ŋga Gazlavay mekele malacakaya da ray pas. Maslaŋ a, aa guzley ta gədaŋ, a zəltərwa dīyan hay cəpa masa ma jəvam dərenj da gazlavay da vad, a ləvtar: «Kusmawa ŋga zəmey daf daa gwagway mahura masa Gazlavay ma da ka.»

¹⁸ Samawa amba ka zəmam aslaw ŋga vaw ŋga bay hay, ŋga *bay-ray hay ŋga sewje hay, ta ŋga sewje hay a, leŋ ŋga pəles hay ta ndəhay da ray a kede. Samawa ŋga zəmey aslaw kwa ŋga waawa: ŋga beke hay ta ŋga beke hay ba hay, ŋga ndəhay mahura ta ŋga ndəhay mecəhe hay tabiya.»

¹⁹ Fa dəba ha, ya hətar cek ŋga ley heyey, leŋ bay hay cəpa da bəla. Sewje ata hay makustakaya daa slam a, amba a kam vəram ta ndaw da ray pəles mabara heyey, leŋ ta sewje aŋga hay may.

²⁰ Cay, ta', ndaw da ray pəles mabara kaa heyey a sawa, kaw! a kərza cek ŋga ley a, leŋ *ndaw ma təla mey ta membərzley, fakw! fakw! a hazakadata ta dey aa dəhwa ŋga awaw masa ta aŋgwā maa kuray-bəzey, ma gədey njəm-njem. Ndaw ma təla mey ta membərzley a na, ta key maazla ga fa mey ŋga cek aha ŋga təknata ndəhay da bəla masa ta lamba ŋga cek ŋga ley matəhtakaya fa vaw ata heyey ta ma namar ray ŋgada cek maləmkaya anda cek ŋga ley a heyey.

²¹ Sewje hay masa ŋga cek ŋga ley a na, ndaw da ray pəles e heyey ta kədta sem vagay ta dəlaw mangəkakaya da mey aŋga heyey. Ta', dīyan hay heyey cəpa a samawa, a zəmamara aslaw ŋga vaw ŋga sewje hay a, haa a rəham.

20

Mey da ray Satan majəwkaya haa mevey gabal

¹ Fa dəba ha, yah, *Jaŋ, ya hətey maslaŋ ŋga Gazlavay mekele fa pawa salay da vad. Aa ta lekəle da har ŋga wurey vəged meselelen e heyey. Asaya, maslaŋ a, aa ta calalaw meegured e da har.

²⁻³ Cay, maslaŋ a ta', a daw, kaw! a kərzarawa gədem heyey, jəw! a jəwa ta calalaw a. Gədem e ara zezekw masa zlezzle heyey, anda meləvey, *Satan, bay-malula. Daa masa aa ma jəwa cay, a kəzla kem! aa vəged meselelen e heyey, a gərca mey a ta lekəle, slərab! a slərbey tebed ^{*} fa mey a. A ka kəne amba gədem e a təknata ndəhay

[‡] **19:13 19.13** mambaz: Mambaz kede ara mambaz ŋga masa-gəra hay ŋga Yesu masa aŋga ma key bay-gula da ray ata, da daa ba, ara mambaz aŋga masa aa ma mbədsda ŋga ləhdandakwar. **19:13 19.13** Jaŋ 1.1 **19:13 19.13, 15** Iz 63.1-6 **19:14 19.14** 6.2-8, 11 **19:15 19.15** 1.16; 2.26-27; 11.17; 14.14-20; Jer 25.30-31 **19:16 19.16 17.14** **19:17 19.17-18** Ez 39.4-5, 17-19 **19:18 19.18** 13.16 **19:19 19.19** 17.12-14; Ps 2.2; Ez 38.2-9, 14-16; Zak 14.2 **19:20 19.20** 13.1-2, 13, 15; **aŋgwā maa kuray-bəzey:** 14.10; 20.10, 14; 21.8; Iz 30.33 **20:1 20.1** 10.1; 18.1; **vəged meselelen e:** 9.1 ^{*} **20:2-3 20.2** a slərbey tebed: A slərbey tebed fa mey a na, amba a patar lenjesl a ndəhay ŋga wormara ba. Tebed e a wuzda ara ndaw mahura ma gərca slam aha.

daa hwayak hay da bøla saba. A da njey majøwkaya daa vøged e haa mevey gabal. Fa døba ha, a pøskamørwa la a bøla, ama a da njey nekødsey gway.

⁴ Fa døba ha, ya høtey slam-menjey hay ñga bay, ndøhay manjatakaya da ray a. Gazlavay ta vøltar gøðaŋ la amba a kamatar sariya ñgada ndøhay da bøla. Asaya, ya høtey mesøfnay hay ñga ndøhay mamøctakaya, masa ma kødmata vagay, ma døslmata ray ata, maja ata ma kam sede, ma løvam Yesu na, ara cøved masa fara fara, asaya maja ata ma wuzam mey ñga Gazlavay. Ata na, ta namar ray ñgada cek ñga ley, ta ñgada cek malømkaya anda aŋga heyey daa ba. Asaya, ta tøbmara amba cek ñga ley a, a tøhtar cek fa daŋgay, da daa ba, fa har na, daa ba sølak. Ya nøkta na, ata mamøctakaya, ama ta sløkdsamawa sem daa memøcey a. Ata ta *Køriste na, ta wam la da ray bøla, haa mevey gabal.

⁵ Kede he ara ndøhay ñgeeme ma sløkdsamawa daa memøcey. Ndøhay siya na, ta sløkdsamawa daa ba aran, si mevey gabal a cøhwéy la døagay.

⁶ Fara fara, maaya ñga Gazlavay a sawa la a ray ndøhay masa ma sløkdamawa teesed daa memøcey. Ata na, ndøhay ñga Gazlavay. Fa da møcam ñga dey cew daa ba sølak. Ndøhay a, a da tøram ndøhay ma ka kwakwas ñgada Gazlavay leŋ ñgada Køriste. Ndøhay a na, a da wam ta Køriste da ray bøla, haa mevey gabal.

Mey da ray vøram ñga madagway-dakw

⁷ Masa *Satan, bay-malula, ta key cay daa calalaw mevey gabal daa vøged heyey na, fa døba ha, a pøskamørwa daa vøged e.

⁸ A daw la aa wura aa wura aa hwayak hay da bøla cøpa amba a batata ndøhay. A zølmata ndøhay daa hwayak hay a ñgene na, Gakw ta Magakw [†]. Satan a, a da kusta søkway hay a tabiya aa slam a, amba a kam vøram ta Gazlavay. Ndøhay a ata ga, a sløfam ba, anda mawurbay da wayam.

⁹ Daa masa yah ma høtatar na, ata fa samawa tølben e daa wura daa wura cøpa, a zlørmara slam masa ndøhay aŋga hay manjatakaya da hwad' a, berney masa Gazlavay ma wudsey. Daa masa ata ma zlørmara berney a sem na, awaw ba', a køzlwa da gazlavay, aa wurta kølmedek!

¹⁰ Bay-malula, ndaw ma batata ndøhay daa hwayak hay tabiya heyey na, ta', a kørzamara, a køzlamara aa døhwa ñga awaw masa ta kakas maa kuray-bøzey mezey maaya ba, ma gøfey njøm-njem heyey. A køzlamara ha na, a cakay ata cek ñga ley leŋ *ndaw ma tøla mey ta membørzley heyey. Daa awaw aha na, ata cøpa a da søram banay taa vad, taa pas ñga sørmataw.

Mey da ray sariya ñga bøla

¹¹ Fa døba ha, yah, *Janj, ta', ya høtey slam-menjey mahura ñga bay. Slam-menjey aha mabara, ndaw manjakaya da ray a. Slam da vad ta da hwayak taa zødøm sem kudap! fa mey ñga ndaw aha. Fa da høtmatar daa saba sølak.

¹² Asaya, ya høtatar ndøhay masa mamøctakaya. Kwa ndøhay mahura hay, kwa mecøhe hay, ata cøpa malacatakaya fa mey ñga slam-menjey a. Cay, ya høtey ndaw fa wurey dørewel hay. Ara dørewel hay masa sløra ñga ndøhay tabiya ma kamara mawuzlalatakaya da hwad' a. Fa døba ha, ya høtey ndaw fa wurey dørewel mekele. Daa dørewel e, mezøley ñga ndøhay ma da høtam heter mendøvey ba mawuzlalatakaya da hwad' a. Anda kede, Gazlavay a katar sariya ñgada ndøhay mamøctakaya ha tøde fa sløra ata mawuzlalatakaya daa dørewel hay a.

20:2-3 20.2 12.3, 9 20:4 20.4 6.9; 13.15; Dan 7.9, 22; Lk 22.30; 1Kwr 6.2 20:6 20.6 1.6; 2.11 † 20:8 20.8
 Gakw daa dørewel ñga Ezekiel ara bay ñga hwayak ñga Magakw (Ez 38.2). Fede na, mapatakaya anda søkway hay tabiya da bøla masa ma da kam vøram ta Gazlavay. **20:8 20.8 13.14; Jes 11.4; Ez 38.2, 10-12 20:9 20.9**
 Mesl 2; 2Bay 1.10, 12; Ps 78.68; Ez 38.22; 39.6 **20:10 20.10 19.20 20:11 20.11 5.7; 6.14; 21.1; Ps 114.3, 7; Mt 24.35; 2Pi 3.10 20:12 20.12 Mab 32.32 20:12 20.12-13 3.5; 22.12; Dan 7.9-10**

¹³ Asaya, kwa ndəhay masa yam daa bəlay ma baſətata na, yam a ta badatərwa sem a ray-dəgar. Kwa ndəhay maməctakaya daa Slam masa ndəhay maməctakaya ma njam da hwad a na, ta bamawa sem daa meməcey a. Ata cəpa, Gazlavay a katar sariya fa sləra ata.

¹⁴ Cay, a kəzlamata ata bay-meməcey ta slam ŋga ndəhay maməctakaya aa dəhwa ŋga awaw heyey. Dəhwa ŋga awaw aha na, ara slam masa ndəhay ma da məcam ŋga dey cew da hwad a.

¹⁵ Kwa waawa masa mezəley anja mawuzlalakaya daa dərewel ŋga ndəhay ma da hətam heter mendəvey ba ha daa ba na, a kəzlamara aa dəhwa ŋga awaw a.

21

Mey da ray cek hay tabiya masa Gazlavay ma da katərwa mawiya

¹ Fa dəba ha, yah, *Jaŋ, ya da nəkey dey na, ya hətey slam da gazlavay da vad ta slam da hwayak mekele mawiya. Hwiyak ta slam da vad masa ŋgeeme heyey na, daa saba. Aa slam ata na, cek hay cəpa mawiya. Asaya, bəlay hay tabiya na, taa zədəsam sem.

² Asaya, ya hətar *Jeruzelem, berney ŋga Gazlavay. Berney a, a pey mawiya, fa sawa ta fa Gazlavay da vad ŋgada hwayak. Gazlavay ta ka berney a la maaya maaya, a mbey kalah anda dam ma diyey vaw cay ŋgada way zel.

³ Asaya, ya cəney dəy faa guzlwa ta gədaŋ daa slam-menjey ŋga bay heyey, a ləvey: «Nəkmara, Gazlavay aa manjakaya da wuzlah ndəhay. Gazlavay a, ta ray anja, a da njey ta ndəhay a. Ndəhay a ŋgene may, a da təram ŋga ndəhay anja hay. Anja na, a da njey ŋga Gazlavay ata.

⁴ A takwadatara matəway daa dey ata la cəpa. Ndəhay fa da məcam daa saba. Anda kede, matəway-vagay daa saba. Ndəhay fa daa huram daa saba may. Kwa vaw fa da catar a ndəhay daa saba səlak, maja cek hay masa ŋgeeme taa zədəsam sem cəpa.»

⁵ Fa dəba ha, ndaw masa manjakaya daa slam-menjey heyey aa guzley, a ləvey: «Nəkmara, ya da katərwa cek hay tabiya mekele.» Menjey nekədsey, a ləvy: «Wuzlala cek masa yah ma wuzdakawa kede, maja ara mey masa fara fara, membərzley da hwad a daa ba səlak.»

⁶ Cay, ndaw a, a ləvyaya saya: «Sləra ha ta ndəvey cay. Yah na, ndaw masa ŋgeeme, asaya yah ndaw madagway-dakw. Yah ndaw ma katərwa cek hay tabiya, asaya, yah ma ndəvdata. Ndəhay masa yam fa katar na, ya da vəltar yam ŋga maaya daa wurak, yam masa ma vəley heter mendəvey ba.

⁷ Kwa waawa ma fəna *Satan, bay-malula, ta gədaŋ na, ya da vəldara cek hay a kede cəpa. Yah, Gazlavay, ya nəkfar dey la fa ndaw aha. Ya da njey ŋga Gazlavay anja. Anja may, a da tərey ŋga bəzey adaw.

⁸ Ama ndəhay masa ta mandərzay daa dey, ndəhay masa ma mbəkdamaya sem, ta ndəhay masa mazləbkaya, lej ndəhay ma kəfəsam ndaw vagay, ndəhay masa ma lam vaw saw da palah, lej ndəhay ma ka maazla hay maaya ba ta ma ta kuley hay, asaya, ndəhay ma mbərzlam hay tabiya, slam ata na, daa dəhwa ŋga awaw masa ta anġwa maa kuray-bəzey, ma gədəy njəm-njem. Ŋgene, ara meməcey ŋga dey cew.»

Mey da ray Jeruzelem, berney masa Gazlavay ma ləma mawiya

20:14 20.14 20.10; 1Kwr 15.26; **meməcey ŋga dey cew:** 2.11 **20:15 20.15** 3.5 **21:1 21.1** 21.5; Iz 65.17; 2Pi 3.13 **21:2 21.2** 3.12; 19.7; 21.9-22.5; 22.17; Iz 52.1; Mt 22.2; Gal 4.26; Heb 11.16; 12.22 **21:3 21.3** 7.15; Lev 26.12; Ez 37.26-28; Zak 2.9; 2Kwr 6.16 **21:4 21.4** 7.17; Iz 26.19; 35.10 **21:5 21.5** 5.7; 21.1; Iz 43.19; 2Kwr 5.17; **mey fara fara:** 19.9 **21:6 21.6** 1.8; 7.17; 22.1; Iz 55.1; Zak 14.8; Jaŋ 7.37 **21:7 21.7** 2Sam 7.14; Ez 11.20 **21:8 21.8** 2.11; 19.20; 21.27

9 Fa dəba ha, maslan ḥga Gazlavay pal a ḥgəchawa ḥgada fa yah. Ara maslan pal da wuzlah maasala hay masa taasa hay ta banay hay ḥga madagway-dakw marəhdatakaya da hwad a heyey. Masa aa ma ḥgəchawa la fa yah na, ta', a ləvya: «Sawa fede amba ya wuzdakawa kwakwa ḥga Bəz-təbaŋ.»

10 Masa yah ma wusey fa anja cay na, *Mesəfnay ḥga Gazlavay ta', a sawa a ray adaw. Cay, maslan ḥga Gazlavay ta', a handaya aa ray ḥga anjwa maazəma, a wuzdiwa *Jeruzelem, berney ḥga Gazlavay, fa pawa salay da vad, da fa Gazlavay.

11 Berney a, a wedsey kulŋgwad kulŋgwad ta mewedsey ma sawa ta fa Gazlavay. Mewedsey a anja anda anjwa maaya ma hədkey ba. A mbey kalah anda anjwa hay maaya ma wadam pəlŋged pəlŋged anda bəŋəra daa pas.

12 Berney a, ray a mazlərkaya telelej ta mahwal meeber e, magəlkaya maazəma. Mey-slam hay ḥga mahwal ḥga berney a na, ata kuraw a ray a cew. Maslan hay kuraw a ray a cew fa jədmata mey-slam hay a. Asaya, mezəley ḥga səkway ḥga *Israyel kuraw a ray a cew mawuzlalatakaya pal pal fa mey-slam hay a.

13 Mahwal ḥga berney a na, ata dey məfad. Yaw, ta dey məfad ata na, mey-slam hay maakar maakar daha.

14 Vərza ḥga mahwal a na, makakaya ta anjwa hay mahura mahura kuraw a ray a cew. Mezəley ḥga ndəhay meslərey ḥga Bəz-təbaŋ mawuzlalatakaya pal pal fa anjwa hay a.

15 Maslan ḥga Gazlavay masa maa guzlya heyey na, aa ta zlanday ḥga bərey magaza da har. Ara zlanday ma wey megəley ḥga cek hay. A da wa berney a, lej mey-slam hay ta mahwal ḥga berney a may.

16 Mahwal ḥga berney a na, maləmkaya zeedere, dey məfad ata rək-rak. Zazam ḥga berney a, a key kəlemeeter gabal cew ta temere cew *. Megəley a may, ata letek.

17 Fa dəba ha, maslan heyey ta', a wa megəley ḥga mahwal ḥga berney a. Megəley a na, meeter kwakwar maasala a ray a maakwaw. A wa anda ndəhay ma wam cek hay mandaw mandaw.

18 Mahwal a na, maləmkaya ta anjwa mezəley «jaspa», ma wedsey ḥgəl-ḥgel. Berney a may, maləmkaya ta bərey magaza masa maaya ma wedsey anda bəŋəra.

19 Vərza ḥga mahwal a na, mapakaya ta anjwa hay mekele mekele ma hədkey ba. Anjwa ḥga wurza ma pey ḥgeeme na, mezəley «jaspa». Anjwa ḥga dey cew e mezəley «safir», ḥga dey maakar a mezəley «agat», ḥga dey məfad a mezəley «emerat».

20 Anjwa ḥga dey zlam a mezəley «awnikis», ḥga dey maakwaw a, «sardəwan», ḥga dey maasala a, «kərizawlît», ḥga dey daanqafad a, «beril», ḥga dey zlam-letek a, «tawpaz», ḥga dey kuraw a, «kərisawpəraz», ḥga dey kuraw a ray a letek e, «turkwaz», lej anjwa ḥga dey kuraw a ray a cew e, mezəley «ametista» †.

21 Mey-slam hay kuraw a ray a cewete na, makatakaya ta anjwa ma mbey kalah, kuled kuled anda bersle. Mey-slam pal na, makakaya ta anjwa ha pal may. Bəwal mahura daa berney a na, makakaya ta bərey magaza masa maaya anda kwalaba masa ndaw a gwa a nəkey dey a dey laŋgar.

22 Daa berney a, yah, *Jan, ya ta hətar *Way-mekey-kwakwas ḥga Gazlavay daa ba, maja aa slam ḥga way a na, ara Bay Gazlavay, Gazlavay masa ta gədaŋ ma fənta cek hay tabiya, lej Bəz-təbaŋ anja.

21:9 21.9 15.1 **21:9 21.9-22.5** Iz 54.1-17 **21:10 21.10** 17.3; Ez 40.2; Mt 4.8 **21:11 21.11** 21.18, 23; Iz 60.1-3, 19; Ez 43.2 **21:12 21.12-13** 7.5-8; MC 35.22-26; Mab 28.21; Ez 48.30-35 **21:14 21.14** Heb 11.10; Ef 2.20 **21:15**

21.15 11.1; Ez 40.3 * **21:16 21.16** kəlemeeter gabal cew ta temere cew: Ta mey Gərek a ləvey, «a key stadiya gabal kuraw a ray a cew.» Lamba kuraw a ray a cew a wudey ḥga ləvey cek manjar ḥga zləbey. **21:16 21.16** Ez 48.16-17 **21:18 21.18-21** 21.11; Iz 54.11-12; Ez 28.13 † **21:20 21.20** Anjwa hay a cəpa na, ara anjwa hay maaya ma hədkam ba, mewedsey ata wal wal. **21:22 21.22** 11.17

²³ Asaya, berney a, fa wudey pas ta kiya ŋga wadamawa a ray a daa saba, maja mewedey ŋga Gazlavay fa wada, Bəz-təbaŋ heyey na, fa wada berney a anda petərla.

²⁴ Səkway hay cəpa da bəla a da pəkam daa mewedey aŋga ha. Bay hay masa sləmay ata fa zəley, a da samawa ta cek ata hay masa maaya ŋgadaa berney a.

²⁵ Mey-slam hay ŋga berney a, a da njam mawurtakaya hipas. Kwa ndaw fa da gərcata daa saba səlak, maja fetede he na, tavad a key daa saba.

²⁶ Ndəhay daa hwayak hay cəpa da bəla masa sləmay ata fa zəley a da handamərwa cek hay mekele mekele maaya hay ŋgadaa berney a, amba a həslmar ray a Gazlavay.

²⁷ Ama kwa cek masa ta dəlay na, fa da mbəzey aa berney a daa ba. Asaya, ndəhay ma mbərlam ta ndəhay ma kam cek hay maaya ba mekele mekele cəpa fa da mbəzam daa ba may. Ma da mbəzam na, si ndəhay masa mezəley ata hay mawuzlalatakaya daa dərewel ŋga ndəhay ma da hətam heter mendəvey ba, dərewel masa ŋga Bəz-təbaŋ heyey.

22

¹ Fa dəba ha, maslaŋ heyey a wuzdiwa wayam ŋga yam masa ma vəley heter mendəvey ba. Yam a kəlar kəlar, dey a hətey gurgwar a wurza, a bawa daa slam-menjey ŋga Bay Gazlavay ta ŋga Bəz-təbaŋ.

² Yam a, a vevey da wuzlah bəwal ŋga berney heyey. Ta dey cewete ŋga wayam a na, wudez daha ma vəley heter mendəvey ba *, a yam babəza dey kuraw a ray a cew fa mevey. Anda kəfə, a yam dey pal fa kiya. Gwaslaf ŋga wudez e, ara slalak masa ma mbəldata ndəhay daa hwayak hay tabiya.

³ Daa berney a, cek hay masa Gazlavay ma nəsta sem na, kwa pal daa ba səlak. Daha na, slam-menjey ŋga Bay Gazlavay ta ŋga Bəz-təbaŋ, leŋ ndəhay ma ka sləra aŋga hay fa namar ray.

⁴ Ndəhay a, a hətmər dey ŋga Gazlavay la. Asaya, Gazlavay a wuzlala mezəley aŋga la fa dəngay ata.

⁵ Daa berney a, tavad fa da key daa saba. Pas ta petərla hay na, sləra ata daa saba may, maja ara Bay Gazlavay ta ray aŋga ma da wadata ndəhay da hwad'a. A da wam da ray cek hay tabiya ŋga sərmataw.

Mey da ray Yesu ma da vəhwa a bəla

⁶ Cay, maslaŋ ŋga Gazlavay heyey a ləvya saya: «Mey hay tabiya masa kah ma cəndata kəfə na, ara mey hay fara fara, kwa membərzley da hwad'a daa ba səlak. Bay Gazlavay ta vəltar Mesəfney aŋga la ŋgada ndəhay ma təla mey aŋga, ŋga wuzdamara mey aŋga. Ara aŋga ma slərdərwa maslaŋ aŋga ŋga wuzdatara cek masa ma da key ŋgada fa mey nekədsey a ma ka sləra aŋga hay.»

⁷ Yesu a ləvey: «Wam vaw, menjey nekədsey fəde, ya vəhwa la. Maaya ŋga Gazlavay a sawa la a ray ndəhay ma təbmara mey hay daa dərewel kəfə, ara mey masa Gazlavay ma wuzdərwa da ray cek ma da key.»

⁸ Yaw, ara yah, *Jaŋ, ma cənda mey hay a kəfə tabiya ta sləmay adaw. Asaya, ara yah ma hətatar cek hay tabiya ma kam kəfə ta dey adaw. Masa yah ma cənda mey a ta yah ma hətatar cek hay a cay na, ta', ya regedey fa mey ŋga maslaŋ masa ma wuzdatiwa cek hay a kəfə cəpa, amba ya həlma.

21:23 21.23 22.5; Iz 60.1-2, 19-20; 24.23 **21:24 21.24** Ps 68.30; Iz 60.3 **21:25 21.25-26** Iz 60.11 **21:27 21.27** 21.8; 22.15; Iz 35.8; 52.1; Ez 44.9; 1Kwr 6.9-10; 2Pi 3.13; **dərewel ŋga ndəhay ma da hətam heter mendəvey ba:** 3.5 **22:1 22.1-2** 21.6; Ez 47.1-12 * **22:2 22.2** wudez ma vəley heter mendəvey ba: Nəka MC 1.9; 3.22. **22:2 22.2** 21.21; **wudez:** 2.7 **22:3 22.3** 7.15; Jer 3.17 **22:4 22.4** 14.1; Ps 17.15; Mt 5.8 **22:5 22.5** 1.6; 21.23; Dan 7.18, 27 **22:6 22.6** 1.1; 10.7; 19.9; SNM 11.27-28; 13.1 **22:7 22.7** 3.11; 22.12, 20 **22:8 22.8** 1.9; 19.10

⁹ Daa ɻgene, a ləvya: «Ka regedey fa mey adaw anda kede na, maja me? Yah na, ndaw ma ka sləra ɻga Gazlavay anda kah ta məlmakw hay ma təlam mey ɻga Gazlavay, lej ndəhay siya hay ma təbmara mey daa dərewel kede aa mevel ata. Maaya ka regedey, ka dərey dəngay na, ɻgada Gazlavay gway.»

¹⁰ Fa dəba ha, maslan ɻga Gazlavay aa guzlyya saya, a ləvey: «Mey masa Gazlavay ma wuzdakawa, kah ma wuzlala aa dərewel ɻgene na, ka da bada aa mevel akah ba, ama wuzdatara a ndəhay, maja cek hay masa mey hay a ma wuzdamatərwa ɻgene na, a kam la fiyaw.»

¹¹ Anda kede, ndəhay ma ka cek ta cəved e ba na, ɻga kamara kəne cəŋga. Ndəhay ma kam cek maaya ba ma ka hwaray na, ɻga kamara kəne cəŋga. Yaw, ndəhay masa ma kam sləra maaya na, ɻga kamara kəne cəŋga. Asaya, ndəhay masa ma vəldamara ray ata ɻgada Gazlavay ma njam manjar mebərey na, ɻga njam kəne.»

¹² Cay, Yesu ta', aa guzley, a ləvey: «Wam vaw, maja menjey nekədsey fedə, ya vəhwa la. Ya da sawa ta cek da har, amba ya wulkara mawurbay ɻga ndaw a, ndaw a təde fa sləra masa aa ma ka.»

¹³ Yah na, ndaw masa ɻgeeme, asaya yah ndaw madagway-dakw. Yah ndaw ma katərwa cek hay tabiya, asaya, yah ma ndəvdata.»

¹⁴ Maaya ɻga Gazlavay a sawa la a ray ndəhay masa ma pərmata zana ata hay. Ata na, ata ta cəved ɻga mbəzey aa berney ɻga Gazlavay ta daa mey-slam hay ɻga mahwal ɻga berney a. Asaya, ata ta cəved ɻga zəmey babəza ɻga wudez ma vəley heter mendəvey ba.

¹⁵ Yaw, ndəhay ma kam cek maaya ba ma ka hwaray, ndəhay ma kam maazla maaya ba hay lej ndəhay ma lam vaw saw da palah na, fa da mbəzam aa berney a daa ba səlak. Asaya, ndəhay masa ma kədam ndaw vagay, ndəhay ma ta kuley hay, lej ndəhay ma mbərzlam mandaw mandaw na, a da njam daa ambaw, fa da mbəzam daa ba may.

¹⁶ «Yah, Yesu, ya ta slərdərwa maslan adaw la ɻga wuzdatara mey a kede ɻgada ndəhay daa mecemey-ray hay ɻga ndəhay adaw hay. Yah na, ndaw ma yawa daa səkway ɻga Bay *Davit. Yah, batay ma wedey njuzl a ta slam ɻgaa pərek.»

¹⁷ Ata *Mesəfney ɻga Gazlavay ta kwakwa mawiya heyey a ləvmar a Yesu: «Vəhwa.»

Akwar masa ma jəkam sləmay fa mey hay a kede, si ka ləvmar may: «Vəhwa.»

Yaw, ndəhay masa yam fa katar, ɻga samawa ɻga sam yam. Kwa waawa ma wudey ɻga sey yam na, ɻga sey yam ma vəley heter mendəvey ba ɻga maaya.

Mendəvey ɻga mey hay a

¹⁸ Yah, *Jan, ya fa kətata ndəhay tabiya ma cəndamara mey masa Gazlavay ma wuzdərwa daa dərewel e kede: da ndaw ta pey mey mekele la a ray masa daa dərewel kede na, Gazlavay a da pa ndaw aha ɻga sərey banay anda mawuzlalakaya daa dərewel e kede heyey.

¹⁹ Yaw, da ndaw ta guhey mey a pal masa Gazlavay ma wuzdərwa daa dərewel e kede la na, Gazlavay fa da vəlar cəved ɻga zəmey babəza ɻga wudez ma vəley heter mendəvey ba heyey daa ba səlak, anda mawuzlalakaya daa dərewel e kede. Asaya, ndaw aha fa da hətey cəved ɻga mbəzey aa berney ɻga Gazlavay kede daa ba səlak, anda mawuzlalakaya daa dərewel e kede.

20 Yesu, ndaw ma key sede fara fara ta cøved e da ray mey hay a kede, aa guzley, a løvey: «Ahaw, ya fa vøhwa wure kede.»

Amen. Yesu, Bay Mahura, sawa!

21 Anja maaya ñga Bay Mahura Yesu ñga njey ta ndøhay tabiya.